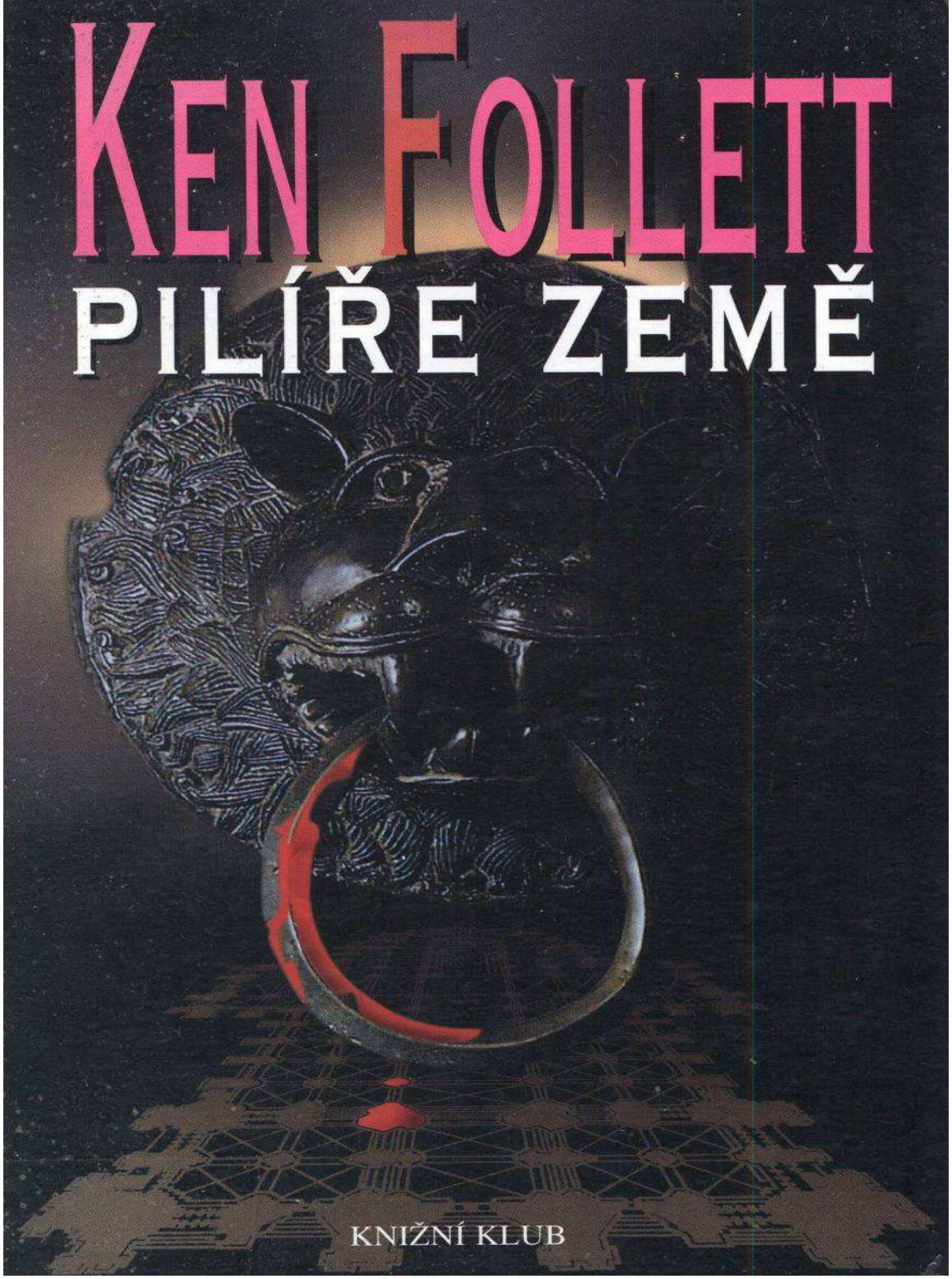
KEN FOLLETT

PILÍŘE ZEMĚ



KNIŽNÍ KLUB

KEN FOLLETT
PILÍŘE ZEMĚ

PŘEDMLUVA

Nic nikdy nedopadne tak, jak si to člověk naplánuje. Když vyšly *Pilíře země,* spoustu lidí to překvapilo. Mne taky. Všichni mě znali jako autora napínavých příběhů. A když někdo s něčím jednou dosáhne v knižním průmyslu úspěchu, udělá nejlíp, když po zbytek života napíše jednou za rok knížku stejného ražení, a má po starostech. Šašci se nemají snažit hrát Hamleta. Hvězdy populární hudby nemají skládat symfonie. A já neměl dávat v sázku svou pověst tím, že bych napsal něco, co se ke mně nehodí a čím si dávám laťku trochu moc vysoko.

Ještě ke všemu nevěřím v Boha. Prostě nemám to, čemu se říká duchovní rozměr. Jak tvrdí můj agent, se mnou je největší potíž v tom, že nejsem trýzněná duše. Rozhodně ode mne nikdo ani ve snu neočekával, že bych napsal příběh o stavbě chrámu.

Takže *Pilíře* jsou kniha, která se ke mně ani trochu nehodí – však jsem ji taky málem nenapsal. Rozepsal jsem ji, pak jsem toho nechal a deset let jsem se na rukopis ani nepodíval.

Jak to celé začalo?

Když jsem byl malý kluk, patřila naše rodina do puritánské náboženské skupiny, která si říkala Plymouthští bratři. Naším kostelem byla holá místnost s řadami židlí kolem stolu uprostřed. Malby, sochy a vůbec výzdoba byly zakázané. Sekta navíc zrazovala všechny své členy od návštěv cizích kostelů. A tak jsem vyrůstal, aniž bych měl tušení o bohaté evropské architektonické tradici stavění velkolepých dómů.

O psaní románů jsem se začal pokoušet, když mi bylo asi pětadvacet a pracoval jsem jako reportér v londýnském listu *Evening News.* Tehdy jsem si uvědomil, že jsem nikdy nevěnoval příliš velkou pozornost městskému prostředí kolem sebe a že nemám slovní zásobu na to, abych popsal budovy, v nichž moje postavy prožívají svá dobrodružství. Tak jsem si koupil *Přehled evropské architektury* od Nikolause Pevsnera. Ta kniha mi nabídla oči, jimiž jsem se mohl dívat na stavby obecně a na kostely zvlášť. Když Pevsner mluví o středověkých katedrálách, vyjadřuje se vskutku zaníceně. Vynalezení lomeného oblouku, píše, je vpravdě jedinečnou událostí v dějinách, vždyť tohle vyřešení technického problému – jak stavět vyšší kostely – bylo současně mimořádně krásné.

Krátce po přečtení Pevsnerovy knihy mě redakce listu poslala do východoanglického města Peterborough. Už dávno jsem zapomněl, kvůli čemu jsem tam vlastně jel, ale po zbytek života si budu pamatovat, co jsem udělal, když jsem úkol splnil. Musel jsem asi hodinu čekat na vlak jedoucí zpátky do Londýna, vzpomněl jsem si na Pevsnerův fascinující a zanícený popis středověké architektury a šel jsem si prohlédnout peterboroughskou katedrálu.

Byl to jeden z těch okamžiků, na které se nezapomíná.

V západní stěně katedrály v Peterboroughu jsou tři obrovské gotické oblouky, jako by to byl vchod pro obry. Jádro stavby je starší než obvodové zdivo, proto majestátní hlavní chrámovou loď lemují boční lodě s pravidelnými, oblými románskými oblouky. Je to současně povznášející i krásné – jako všechny velké dómy. Ale je v tom ještě něco navíc. Díky Pevsnerově knize jsem měl alespoň nepatrnou představu, kolik se na takovou stavbu muselo vynaložit úsilí. Věděl jsem, jak se lidstvo snažilo stavět stále vyšší a krásnější chrámy Chápal jsem postavení této stavby v historii, ve své historii.

Peterboroughská katedrála mi učarovala.

Návštěvy katedrál se staly mým koníčkem. Vždycky jednou za několik měsíců jsem si vyrazil do některého starého anglického města, ubytoval se v hotelu a začal zkoumat zdejší dóm. Tak jsem navštívil Canterbury, Salisbury, Winchester, Gloucester a Lincoln. Každá stavba je svým způsobem jedinečná a každá mi vyprávěla svůj příběh. Většině lidí stačí hodinka až dvě na to, aby „udělali“ nějakou katedrálu, já na to potřeboval několik dní.

Již samotné kameny prozrazují, jak stavba probíhala: přerušení prací a jejich opětovné obnovení, poškození a opravy, rozšiřování v dobách blahobytu a hold mužům, kteří nakonec platili účty, vtělený do okenních tabulek zalévaných do olova. Leccos vypovídá i to, jak je chrám ve městě umístěn. Lincolnská katedrála stojí přes ulici proti hradu, takže náboženská a vojenská síla si tu dýchají do obličeje. Winchesterský dóm stojí uprostřed pravidelné sítě uliček navržených středověkým biskupem, který se o sobě domníval, že dokáže naplánovat celé město. Salisburský svatostánek se ve třináctém století přestěhoval z návrší, které bylo asi snadné bránit (zbytky staré katedrály tam lze dodnes vidět), na otevřenou louku, aby ukázal, že zavládl trvalý mír.

Celou dobu mi nedala spát jedna otázka: Proč se vlastně tyhle chrámy stavěly?

Existují na ni jednoduché odpovědi – pro slávu boží, pro marnivost biskupů. Jenže tyto důvody mi nestačily. Budování středověkých katedrál je ohromující evropský zvyk. Stavitelé neměli pořádné nástroje, neovládali matematiku stavebního inženýrství a jejich zaměstnavatelé byli ubožáci: ani nejbohatší z princů nebydlel tak, jak si žije, řekněme, vězeň v moderní věznici. A přesto nechávali budovat nejkrásnější chrámy, jaké kdy existovaly. A stavěli je tak dobře, že vydržely staletí, takže je dnes můžeme zkoumat a obdivovat

Začal jsem o těchto chrámech číst kdeco, ale zjistil jsem, že dostupná literatura není dostačující. Našel jsem v ní spoustu estetických výkladů o vznosnosti, ale málo informací o tom, co se kolem výstavby dělo. Pak jsem

narazil na knihu Jeana Gimpela *Stavitelé katedrál.* Gimpel, černá ovce rodiny obchodníků s uměleckými předměty, na tom byl podobně jako já a neměl dost trpělivosti na výklady o tom, jestli horní část chrámové lodi „působí“ esteticky. Jeho kniha pojednává o špinavých a chudých obyvatelích chatrčí, kteří ty pohádkové budovy nakonec stavěli. Gimpel prozkoumal výplatní listiny francouzských klášterů a zajímal se o to, kdo ve skutečnosti byli tihle stavitelé a kolik si vydělali peněz. Jako první si například všiml, že nepřehlédnutelnou menšinu mezi těmi, kdo se na stavbách chrámů podíleli, tvořily ženy. Středověké kláštery byly sexistické, ale katedrály stavěli jak muži, tak ženy.

Ve své další knize, *Středověký stroj,* mě Gimpel poučil, že středověk je období rychlého technického rozvoje, během kterého se energii z vodních kol podařilo využít v celé řadě výrobních postupů. Brzy jsem se začal zajímat o život ve středověku vůbec. A postupně jsem si vytvářel představu o tom, že stavění velkých katedrál muselo středověkým lidem připadat jako docela rozumné počínání.

To není jednoduché vysvětlit. Trochu to připomíná skutečnost, proč lidé dvacátého století vynakládají obrovské prostředky na prozkoumání vesmíru. V obou případech sehrává roli celá spleť nejrůznějších vlivů: vědecká zvídavost, obchodní zájmy, politické soupeření a duchovní touhy lidí uvázaných k zemi. Nabyl jsem dojmu, že existuje jen jediný způsob, jak celou tuhle spleť zmapovat: napsat román.

Někdy v roce 1976 jsem si sestavil půdorys románu a napsal zhruba čtyři kapitoly. Poslal jsem je svému agentovi Alu Zuckermanovi a ten mi odepsal: „Vytvořil jsi tapiserii. Teď potřebuješ řadu vzájemně propojených melodramat.“

Když se dnes za tou dobou ohlížím, je mi jasné, že jsem v sedmadvaceti nebyl schopen takový román napsat. Byl jsem jako malířský tovaryš, který se v koutě učí malovat vodovkami, a najednou se rozhodne, že stvoří velké plátno olejovými barvami. Pokud jsem chtěl dostát svému cíli, musela vzniknout dost obsáhlá kniha, zabírající několik desetiletí a oživující větší část středověké Evropy. Psal jsem v té době mnohem nenáročnější knihy, a stejně jsem řemeslo stále ještě pořádně neovládal.

Odložil jsem knihu o katedrálách a přišel s jiným nápadem, s napínavým příběhem o německém špionovi ve válečné Anglii. To naštěstí bylo v mých silách, a tak přišel na svět pod názvem *Uchem jehly* můj první bestseler.

Následujících deset let jsem psal výhradně napínavé, dobrodružné příběhy, ale i nadále jsem navštěvoval katedrály a myšlenka napsat o nich knihu mě nikdy neopustila. Vrátil jsem se k ní v lednu 1986, když jsem dokončil svůj šestý thriller, *Kdo lehá se lvy.*

Nakladatelé z toho byli nesví. Chtěli další špionážní příběh. Ani přátelé z toho neměli velkou radost. Věděli, že mám rád úspěch. Nepatřím mezi

autory, kteří si nad propadákem řeknou, že kniha je ve skutečnosti dobrá, ale nemá odpovídající čtenáře. Píšu proto, abych lidi bavil, a jsem rád, když se mi to daří. Z neúspěchu bych měl mizerné pocity. Nikdo se mi nápad s knihou o stavění katedrál nesnažil vymluvit, ale mnoho lidí vyjádřilo jisté obavy.

Jenže já neměl v plánu sestavit „těžkou“ knihu. Chtěl jsem napsat dobrodružný příběh plný barvitých postav, ctižádostivých, křivých, přitažlivých, odvážných i mazaných. Chtěl jsem, aby romantický příběh středověkých katedrál zaujal čtenáře stejně, jako kdysi zaujal mě.

Tehdy jsem si osvojil způsob práce, který mi vydržel dodnes. Nejdřív si napíšu náčrt příběhu, z něhož je jasné, co se odehraje v daných kapitolách a jaké jsou jednotlivé postavy. Jenže tahle kniha byla jiná než ostatní. Zezačátku to šlo snadno, ale jak se děj odvíjel přes celá desetiletí a postavy dospívaly a zrály, začalo pro mne být najednou obtížné vymýšlet jim další a další životní zvraty a kotrmelce. Došlo mi, že napsat jednu dlouhou knihu je daleko těžší než dát dohromady tři krátké.

Hrdinou příběhu musel být někdo, kdo by snesl označení Člověk víry. To pro mě bylo složité. Dělalo mi potíže probudit v sobě zájem o postavu, která se soustřeďuje na posmrtný život (bude to ostatně dělat problémy i mnohým čtenářům). Aby byl převor Philip sympatičtější, obdařil jsem ho velice praktickou vírou, schopností stát nohama na zemi a zájmem o lidské duše tady na zemi, ne až v nebi.

Taky mi dělal potíže Philipův pohlavní život. Ve středověku se od všech mnichů a kněží čekalo, že budou žít v celibátu. Z toho by logicky mohlo plynout dramatické napětí v člověku, který svádí strašlivý boj se svým chtíčem. Jenže pro tohle téma jsem se nedokázal nadchnout. Vyrůstal jsem v šedesátých letech a vždycky jsem stál na straně těch, kteří s pokušením bojují tak, že mu podlehnou. Nakonec jsem převora Philipa zařadil do té menšiny lidí, pro které sex opravdu mnoho neznamená. Převor je jediná postava, kterou jsem kdy vytvořil, jež bere celibát vesele.

Spojil jsem se s Jeanem Gimpelem, který mě o deset let dříve tak ovlivnil, – a ke svému úžasu jsem zjistil, že bydlí v Londýně, a ještě ke všemu ve stejné ulici jako já. Najal jsem si ho jako poradce. Stali se z nás přátelé a protivníci ve stolním tenisu. Vydrželo nám to až do jeho smrti.

V březnu následujícího roku, tedy 1987, jsem měl načrtnuté všehovšudy dvě třetiny knihy. Rozhodl jsem se, že to musí stačit, a začal jsem psát.

Do prosince jsem měl jen dvě stě stran.

Bylo to naprosto zdrcující. Pracoval jsem na textu dva roky a měl jsem v ruce jen hrubý nástin několika kapitol. Nemohl jsem psaním téhle knihy strávit zbytek života. Jenže co jsem měl dělat? Pravda, mohl jsem rukopis odložit a napsat další napínavý příběh. Anebo jsem mohl pracovat usilovněji. Psával jsem tehdy od pondělka do pátku a v sobotu dopoledne

jsem vyřizoval obchodní korespondenci. Někdy v lednu 1988 jsem začal psát od pondělí do soboty a dopisům se věnoval v neděli. Výsledek byl rázem znát – částečně proto, že jsem dělal o den déle, ale hlavně proto, že práce tím byla daleko intenzivnější. Rozuzlení příběhu, které jsem neměl napsané v náčrtu, vyřešil náhlý záblesk inspirace, který mi vnukl, abych zapletl svoje hlavní postavy do proslulé – a skutečné – vraždy Thomase Becketa.

Vybavuji si, že jsem první verzi knihy dokončil zhruba v polovině roku. Vzrušení a netrpělivost mě nutily k tomu, abych na jejím přepsaní pracoval ještě usilovněji, takže jsem začal dělat sedm dní v týdnu. Obchodní korespondence to sice odnesla, ale knihu jsem dokončil v březnu 1989, tři roky a tři měsíce od chvíle, kdy jsem na ní začal pracovat.

Byl jsem vyčerpaný, ale šťastný. Cítil jsem, že jsem napsal něco zvláštního, nejen další bestseler, ale možná velký, oblíbený román.

Mnoho lidí se mnou tento názor nesdílelo.

Firma William Morrow & Co., americký vydavatel mých knih v pevné vazbě, vytiskl zhruba stejný počet výtisků jako u titulu *Kdo lehá se lvy,* a když se jim podařilo prodat stejně kusů, byli spokojeni. Moji londýnští nakladatelé byli odvážnější a *Pilíře* se prodávaly lépe než kterákoliv z mých předchozích knih. Ale první reakce mezi vydavateli na celém světě byla jasná – vydechli úlevou, že Follett šťastně dokončil svůj bláznivý nápad a dá s ním pokoj. Kniha nezískala žádné ceny, dokonce ji nikdo na žádnou cenu ani nenavrhl. Pár kritiků nešetřilo obdivem, ale na většinu z nich velký dojem neudělala. V Itálii se dostala na první místo v žebříčku nejprodávanějších knih, ale tam na mě byli čtenáři vždycky hodní. V Británii se udržela na prvním místě jeden týden.

Začal jsem si myslet, že jsem se mýlil. Třeba je ta kniha *opravdu* jen další čtivo, slušná, ale ne skvělá.

Jenže jeden člověk úporně věřil, ale jde o mimořádnou knihu. Můj německý redaktor Walter Fritzsche z nakladatelství Gustav Lübbe Verlag už dlouho snil o tom, že vydá román o stavění katedrál. Dokonce o té myšlence mluvil s několika německými autory, ale nikdy z toho nic nebylo. Proto byl nesmírně nadšený tím, co jsem psal, a když dostal rukopis, měl pocit, že se jeho naděje začaly naplňovat.

Až do té doby zaznamenávaly moje práce v Německu jen skromné úspěchy. (Nemůžu to čtenářům zazlívat, vždyť Němci v mých knihách často vystupují jako padouši.) Fritzsche byl ale nadšením bez sebe a myslel si, že by *Pilíře* mohly znamenat průlom, že by ze mě mohly udělat nejpopulárnějšího spisovatele v Německu.

Tomu jsem nevěřil ani já.

Ukázalo se, že měl pravdu.

Nakladatelství Lübbe knihu skvěle vybavilo. Najali mladého výtvarníka Achima Kiela, aby navrhl obálku, ale on trval na tom, že připraví výtvarnou úpravu celého textu a že knihu pojme jako umělecký předmět. Nakladatelství našlo dost odvahy a výtvarné řešení mu svěřilo. Bylo to drahé, ale Kiel dokázal zákazníkům sdělit Fritzschův pocit, že jde o mimořádnou knihu. (Kiel pak řadu let dělal návrhy ke všem německým vydáním mých knih a vytvořil grafické řešení, jež nakladatelství Lübbe používá pořád dokola.)

První náznak, že i *čtenáři* vnímají knihu jako něco mimořádného, přišel, když nakladatelství zveřejnilo inzerát oslavující 100 000 prodaných výtisků. Tolik kusů v pevné vazbě jsem do té doby prodal jedině ve Spojených státech (a tam žije třikrát víc obyvatel než v Německu).

Po pár letech se *Pilíře* začaly objevovat na seznamech dlouhodobě nejprodávanějších knih. Na německé přehledy bestselerů se dostaly celkem asi osmdesátkrát. Čas plynul a *Pilíře* tam byly pořád (k dnešnímu dni mají za sebou více než tři sta umístění v týdenních přehledech).

Jednoho dne jsem si kontroloval přehled příjmů z prodeje, který mi poslal americký vydavatel brožované verze, New American Library. Tyhle přehledy jsou velice pečlivě zpracovány tak, aby autor neměl ani tušení, co se s jeho knihou vlastně děje, ale po desetiletích usilovného snažení jsem se je přece jen naučil číst. Zjistil jsem, že každých šest měsíců se prodá zhruba 50 000 výtisků *Pilířů.* Jen pro srovnání – titulu *Uchem jehly* se prodávalo zhruba 25 000 kusů, stejně jako většiny ostatních mých knih.

Prověřil jsem si údaje z Velké Británie a ukázalo se, že poměr prodeje je přibližně stejný: *Pilíře* zaznamenávaly zhruba dvojnásobný prodej.

Začal jsem si všímat, že v dopisech od příznivců se objevují daleko častěji zmínky o *Pilířích než* o ostatních knihách. Když jsem podepisoval knihy v knihkupectví, stále víc čtenářů mi říkalo, že *Pilíře* jsou jejich nejoblíbenější kniha. Hodně lidí mě *žádalo,* abych napsal pokračování. (Což taky jednoho dne udělám.) Někteří mi řekli, že je to nejlepší kniha, jakou kdy četli – takovou poklonu mi za žádnou jinou knihu nikdo nesložil. Jedna britská cestovní kancelář mě oslovila s požadavkem, jestli bych nevytvořil Prázdniny s Pilíři země. Tohle už začínalo vypadat jako kultovní trhák.

Nakonec mi došlo, co se vlastně děje. Sláva knihy se prostě šířila mezi čtenáři. V nakladatelském průmyslu platí neochvějná pravda, že nejlepší reklama je ta, kterou si nelze koupit: když totiž jeden čtenář knihu osobně doporučí druhému. A právě proto se prodávaly *Pilíře.* To vy jste se o to zasloužili, drazí čtenáři. Vydavatelé, agenti, kritikové a lidé, kteří udělují literární ceny, ji v podstatě přehlíželi, ale *vy* ne. Vy jste si všimli, že je jiná a zvláštní, a řekli jste to svým přátelům. A nakonec se to rozkřiklo.

Takhle to tedy bylo. Vypadalo to, že to není vhodná kniha. Zdálo se, že já nejsem vhodný autor. Však jsem ji taky málem nedokončil. Ale vyklubala se z toho moje nejlepší kniha a vy jste to ocenili.

Vážím si toho. Děkuji vám.

Ken Follett
Stevenage, Hertfordshire
leden 1999

Večer 25. listopadu 1120 se k anglickým břehům vydala Bílá loď *a kousek od Barfleuru se potopila i s celou posádkou… Plavidlo představovalo největší pokrok v námořní dopravě a bylo vybavené vším, co v té době stavitelé lodí znali… Slávu ztroskotání zajistila skutečnost, že se na palubě lodi plavilo hodně významných osob – vedle krále syna a následníka trůnu tam byli ještě dva královští levobočci, několik hrabat a baronů a téměř všichni králi dvořané… historický význam ztroskotání spočívá v tom, že po něm Jindřich zůstal bez jednoznačného dědice… výsledkem bylo zpochybnění nástupnictví a období anarchie, jež následovalo po Jindřichově skonu.*

A. L. Poole

Od *Knihy posledního soudu* k *Magně Chartě*

PROLOG
1123

Malí kluci se vydali na popravu brzo ráno. Když se první tři nebo čtyři vyplížili z chatrčí, v plstěných botách tichounce jako kočky, byla ještě tma. Městečko pokrývala tenká vrstva čerstvého sněhu, jako by celé bylo nově natřené, a stopy chlapců jako první narušily neposkvrněný povrch. Hoši se propletli mezi přikrčenými dřevěnými domky a prošli ulicemi se zmrzlým blátem až na ztichlé náměstí, kde stála šibenice a čekala na svou chvíli.

Chlapci pohrdali vším, čeho si vážili dospělí, jejich rodiče. Vysmívali se kráse a odmítali dobro. Při pohledu na mrzáka se prohýbali smíchy, a když potkali raněné zvíře, ubili ho kameny k smrti. Chlubili se zraněními a jizvy vystavovali s pýchou na odiv. Zvláštní obdiv chovali k zmrzačení – kluk s chybějícím prstem by byl jejich králem. Milovali násilí a byli ochotni běžet kolik mil, jen aby viděli nějaké krveprolití. A žádnou popravu si nikdy nenechali ujít.

Jeden z kluků se vymočil na lešení šibenice. Druhý vyběhl po schůdkách nahoru, sevřel si prsty kolem hrdla, podklesl v kolenou a se zkřiveným obličejem parodoval oběšení. Ostatní odměnili jeho výkon obdivným povykováním, kvůli kterému vběhli na tržiště dva psi a štěkali na celé kolo. Docela malý klučina vytáhl jablko a začal ho nevzrušeně jíst. Jeden ze starších chlapců ho praštil do nosu a jablko mu vzal. Okradený kluk si ulevil tím, že hodil po jednom psovi kámen a kňučící zvíře se stáhlo domů. Dál nebylo čím se zabavit, a tak se usadili na suchý, dlážděný chodník před vchodem do kostela a čekali, co se bude dít.

Za okenicemi mohutných dřevěných a kamenných domů na náměstí, kde bydleli sami bohatí řemeslníci a obchodníci, se začaly míhat plamínky kahánků, jak kostnaté služky a učedníci zapalovali ohně, ohřívali vodu a vařili kaši. Obloha přestávala být černá a začínala šednout. Z nízkých dveří začali váhavě vycházet obyvatelé města navlečení do těžkých kabátců z hrubé vlny, třásli se zimou a sestupovali dolů k řece, aby si nabrali vodu.

Po chvíli se na tržiště pyšným krokem dostavila skupina mladíků, čeledínů a pacholků. Fackami a kopanci vyhodili kluky z chodníku před kostelem, pak se sami opřeli o kamennou zeď, drbali se, plivali na zem a se zasvěcenou sebejistotou si povídali o smrti oběšením. Když bude mít štěstí, prohlašoval jeden, zlomí si vaz, sotva se to s ním zhoupne, to je rychlá smrt a taky bezbolestná. Ale když se to nepovede, bude tam viset, rudnout, otvírat ústa a lapat po vzduchu jak ryba, až se nakonec zadusí. Další mladík podotkl, že takovéhle umírání může trvat dobu, za kterou by člověk ušel celou míli. Třetí k tomu dodal, že to může dopadnout ještě hůř, protože prý kdysi viděl, jak nějaký chlap měl krk stopu dlouhý, než umřel.

Stařeny vytvořily skupinu na opačném konci náměstí, jak to šlo nejdál od mladíků, protože ti byli schopni na své babičky pokřikovat sprosté poznámky. Staré ženy vždycky vstávaly brzo, přestože už neměly děti, o které by se musely starat. Pokaždé měly jako první rozdělaný oheň i vymetené ohniště. Přidala se k nim i jejich uznávaná vůdkyně, urostlá vdova po sládkovi. Však před sebou také valila soudek piva, stejně lehce, jako když dítě prohání káču. Než stačila soudek narazit, už se kolem ní nahrnul chumel zákazníků s hrnky a korbely v rukou.

Šerifův pomocník otevřel hlavní bránu a pustil dovnitř rolníky, kteří žili za městem v domcích nalepených na městské hradby. Někteří nesli vejce, mléko a čerstvé máslo na prodej, jiní si přišli koupit pivo nebo chléb, další si prostě jen stoupli na tržiště a čekali na popravu.

Každou chvíli lidé zvedli hlavy jak poplašení vrabci a podívali se směrem k hradu, který se vypínal na kopci nad městem. Viděli kouř, který bez ustání stoupal z kuchyně, a občas zahlédli záblesk pochodně v úzkých, špičatých oknech kamenné pevnosti. Ve chvíli, kdy už se slunce každým okamžikem mohlo vyhoupnout za temným šedivým mrakem, otevřela se masivní dřevěná vrata v hradní bráně a před hrad vyšel nepočetný zástup. Vepředu jel šerif na nádherném černém oři a za ním kárá tažená volem a na ní odsouzenec. Za károu jeli tři muži. Přestože jim na takovou dálku nebylo vidět do obličeje, z jejich oblečení bylo zřejmé, že je to rytíř, kněz a mnich. Procesí uzavírali dva zbrojnoši.

Všichni vystupovali během soudu, který se konal předcházejícího dne v hlavní lodi zdejšího dómu. Kněz přistihl zloděje s kořistí v náručí. Mnich poznal, že ukradený pohár patří klášteru. Rytíř byl zlodějův pán a dosvědčil, že jeho poddaný mu utekl. A tak šerif odsoudil zloděje k trestu smrti.

Zatímco pomalu kráčeli z kopce, zbytek města se nahrnul k šibenici. Jako poslední se dostavili ctihodní měšťané – řezník, pekař, dva koželuhové, dva kováři, nožíř a šípař, všichni se svými manželkami.

V davu panovala nezvyklá nálada. Zpravidla měli věšení rádi. Vězeň byl obvykle zloděj a oni zloděje nenáviděli s upřímností lidí, kteří si museli svůj majetek tvrdě vydřít. Jenže tenhle zloděj byl trochu jiný. Nikdo nevěděl, kdo to je a odkud pochází. Navíc neukradl nic někomu z nich, nýbrž klášteru vzdálenému dvacet mil. A ještě ke všemu ukradl pohár posázený drahokamy, jehož cena byla tak vysoká, že ho v podstatě nebylo možné prodat – a to je něco jiného, než uloupit kus šunky, nový nůž nebo fortelný opasek, tedy předměty, jejichž ztráta by se každého citelně dotkla. Nemohli nenávidět člověka, který se dopustil tak nesmyslného zločinu. Když se odsouzenec objevil na tržišti, ozvalo se pár posměšných výkřiků a sem tam mňoukání, ale pohrdání nešlo divákům od srdce, jen malí kluci ho ostouzeli s nepředstíraným nadšením.

Většina obyvatel města se nebyla podívat na přelíčení, protože soud nezasedal o svátcích, ale ve všední dny, a to se museli všichni starat o vlastní živobytí, takže teď viděli zloděje poprvé. Byl to docela mladý muž, tak mezi dvaceti a třiceti, průměrně vysoký a s běžnou postavou, ale jeho vzhled byl velice nezvyklý. Pleť měl bílou jako sníh na střechách, pronikavé oči jasně zelené a vlasy v barvě strouhané mrkve. Služky si říkaly, že je odpudivý. Stařeny ho litovaly. A malí kluci se mu smáli, až se pod nimi nohy podlamovaly.

Šerifa všichni znali, zato tři muži, kteří zpečetili zlodějův osud, byli cizinci. Rytíř, masitý chlap se žlutými vlasy, byl na první pohled někdo důležitý. Jel na válečném koni, mohutném zvířeti, které muselo stát tolik peněz, kolik vydělá tesař za deset let. Mnich byl o hodně starší, určitě něco přes padesát, hubený, vysoký a v sedle seděl zhrouceně, jako kdyby ho už unavovalo vláčet s sebou to těžké břímě zvané život. Nejnápadnější byl ovšem kněz, mladý muž s ostrým nosem a řídkými černými vlasy. Na sobě měl černý hábit a jel na kaštanově hnědém hřebci. V očích měl ostražitý, nebezpečný výraz a připomínal černou kočku, která zrovna vyčenichala hnízdo myších mláďat.

Malý kluk pečlivě zamířil a plivl na odsouzence. Měl dobrý odhad a trefil muže přímo mezi oči. Zloděj zaklel, zkusil se na drzouna vrhnout, ale zarazily ho provazy, jimiž byl připoután k postranicím káry. Na příhodě by nebylo nic zajímavého, nebýt toho, že odsouzený promluvil normanštinou, jazykem panstva. Že by pocházel z urozených kruhů? Nebo se prostě jen ocitl daleko od domova? To nikdo nevěděl.

Kárá tažená volem se zastavila u šibenice. Šerifův pomocník se vyhoupl na korbu s oprátkou v ruce. Odsouzenec se začal vzpírat. Kluci se náramně bavili – kdyby vězeň zůstal klidný, neobyčejně by je to zklamalo. Muž se nemohl moc hýbat, protože byl za zápěstí a kotníky přivázaný ke káře, ale divoce trhal hlavou a snažil se uhnout před oprátkou. Po chvíli šerifův pomocník, rozložitý muž, o krok ustoupil a udeřil vězně do břicha. Odsouzenec se zlomil v pase s vyraženým dechem a pomocník mu přetáhl oprátku přes hlavu a utáhl uzel. Pak seskočil na zem, držel provaz napjatý a druhý konec přivázal k háku upevněnému pod břevnem šibenice.

Tohle byl rozhodující okamžik. Kdyby se teď pokusil odsouzený vzpouzet, jen by tím urychlil vlastní smrt.

Zbrojnoši odvázali zloději nohy a nechali ho samotného stát na korbě káry s rukama svázanýma za zády. Dav stojící okolo se ztišil.

Byl to okamžik, kdy pravidelně docházelo k nějakému pozdvižení – odsouzencova matka vydala pronikavý, kvílivý výkřik nebo jeho manželka vytasila nůž a vrhla se ke káře ve snaze na poslední chvíli muže zachránit. Někdy začal odsouzený prosit Boha za odpuštění nebo chrlil krvelačné

kletby na hlavy svých katů. Zbrojnoši si stoupli každý z jedné strany ke káře a byli nachystáni vyrovnat se s jakýmkoliv možným nebezpečím.

V tu chvíli začal odsouzený zpívat.

Zpíval vysokým, výrazným tenorem a měl velice čistý hlas. Zpíval sice normanský, ale i ti, kteří slovům nerozuměli, pochopili z tklivé melodie, že je to píseň o smutku a ztrátě.

Když skřivánek v síti se zmítá,
zpívá tklivěji než kdy dřív.
Jak mohla by píseň ta tklivá
ze sítě chudáčka vyplíst.

Při zpěvu upřel oči do davu a zadíval se přímo na někoho, kdo tam stál. Dav se postupně rozestoupil, a tak vzniklo dost místa, aby všichni viděli, na koho odsouzenec hledí.

Byla to asi patnáctiletá dívka. Sotva ji lidé spatřili, divili se, že si jí nevšimli dřív. Viděli dlouhé hnědé vlasy, husté a pevné, které se jí sbíhaly na širokém čele do jednoho místa, kde tvořily kudrliny připomínající čertovské růžky. Měla pravidelné rysy a jemná ústa s plnými rty. Starší ženy si všimly širokého pasu a těžkých ňader, pochopily, že dívka je těhotná, a dohadovaly se, jestli je odsouzenec otcem nenarozeného dítěte. Zato všichni ostatní nemohli odtrhnout pohled od jejích očí. Možná mohla být docela hezká, ale měla hluboko posazené, žhnoucí oči zářivě zlatavé barvy, tak nápadné a pronikavé, že když se jimi na člověka podívala, měl pocit, že mu vidí rovnou do srdce, a honem raději uhnul pohledem, jako by dívka byla schopna odhalit jeho tajemství. Byla navlečená do špinavých hadrů a po něžných tvářích jí tekly proudy slzí.

Kočí sedící na kozlíku káry vyčkávavě hleděl na šerifova pomocníka. Pomocník se díval na šerifa a čekal na pokyn. Mladý kněz se zlověstným výrazem do šerifa netrpělivě strkal, ale šerif si ho nevšímal. Nechal odsouzeného dál zpívat. Na hrůzný okamžik se zastavil čas, jen překrásný hlas odpudivého mladíka se snažil oddálit blížící se smrt.

Pak večer lovec kořist sesbírá
a pro skřivana naděje hned zhasne.
Všech ptáků i lidí život končívá,
jen písně tón snad nikdy neuvadne.

Sotva odsouzenec dozpíval, šerif se podíval na pomocníka a kývl. Pomocník zvolal „hyjé!“ a švihl vola koncem provazu přes hřbet. V tu chvíli práskl kočí bičem nad hlavou. Vůl vykročil a odsouzenec stojící na káře

zavrávoral. Vůl pohnul povozem a odsouzený se zhoupl do vzduchu. Provaz se napjal a zloděj si s hlasitým prasknutím zlomil vaz.

V tu chvíli se ozvalo zaječení a všichni se zadívali na dívku.

Ale nekřičela ona, nýbrž nožířova žena stojící vedle ní. Příčinou jejího jekotu však byla právě dívka. Klesla před šibenicí na kolena a paže napřáhla před sebe v gestu, které napovídalo, že se chystá pronést kletbu. Lidé se od ní vystrašeně odtáhli. Věděli, že když kletbu pronáší někdo, kdo se stal obětí nespravedlnosti, je prokletí zvlášť účinné, a všichni nejasně tušili, že s tím věšením nebylo všechno tak úplně v pořádku. I malí kluci byli vyděšení.

Dívka upřela uhrančivé zlatavé oči na tři cizince – rytíře, mnicha a kněze. Pak pronesla kletbu. Zvonivým hlasem odříkávala děsuplná slova: „Ať vás postihne nemoc a zármutek, hlad a bolest. Ať vaše domy pohltí oheň, ať vaše děti skončí na šibenici. Ať se vašim nepřátelům daří a vy ať zestárnete ve smutku a lítosti a umřete pomatení a v bolesti.“ Když pronesla poslední slova, sáhla do vaku, který měla položený vedle sebe, a vytáhla z něj živého kohouta. Vzápětí se jí v ruce zničehonic zablýskl nůž a dívka jediným máchnutím uřízla kohoutovi hlavu.

Krev mu stále ještě stříkala z krku, když hnědovláska bezhlavého ptáka vzala a hodila ho po knězi s černými vlasy. Kohout nedoletěl až k němu, ale krev ho přece jen postříkala, stejně jako mnicha a rytíře, kteří stáli z obou stran vedle něj. Všichni tři se s odporem odvrátili, ale krev je stejně zasáhla a potřísnila jim obličeje a pocákala oblečení.

Dívka se obrátila a rozeběhla se pryč.

Dav se před ní rozestupoval a zase se za ní zavíral. Na chvíli propukla naprostá vřava. Konečně se šerifovi podařilo upoutat pozornost zbrojnošů a vztekle jim poručil, aby dívku chytili. Začali se prodírat davem, hrubě odstrkovali muže, ženy i děti z cesty, ale dívku v mžiku ztratili z dohledu. Šerif věděl, že ji může nechat hledat, ale bylo mu jasné, že ji nenajde.

Otráveně se odvrátil. Rytíř, mnich a kněz si dívčina útěku vůbec nevšimli. Stále ještě upřeně hleděli směrem k šibenici. Šerif se tam podíval také. Mrtvý zloděj visel na konci provazu a jeho mladá, bledá tvář pomalu začínala tmavnout. Tělo se mírně pohupovalo a pod ním, bezhlavý, ale ještě ne úplně mrtvý, běhal v nepravidelných kruzích kohout.

ČÁST
PRVNÍ

1135-1136

KAPITOLA 1

Tom stavěl v širokém údolí na úpatí strmého kopce, hned vedle čistého, bublajícího potůčku, usedlost. Stěny už byly tři stopy vysoké a rychle rostly. Dva zedníci, které Tom najal, na slunci vytrvale pracovali a jejich zednické lžíce jen svištěly, jak sehraná dvojice nabírala maltu a *plesk plesk, ťuk ťuk* připravila ji na další vrstvu mohutných kamenných kvádrů, pod jejichž váhou se prohýbal zpocený podavač. Maltu míchal Tomův syn Alfred. Hlasitě přitom počítal jednotlivé lopaty písku, které házel na prkennou plošinu. Byl tam také tesař, který pracoval na stole vedle Toma. Pečlivě přitesával teslicí bukové trámy na správný rozměr.

Alfredovi bylo už čtrnáct let a byl skoro stejně vysoký jako jeho otec. Tom byl vyšší než většina ostatních mužů a Alfred za ním zaostával jen o pár palců a pořád ještě rostl. Byli si ostatně i dost podobní: oba měli světle hnědé vlasy a zelené oči s hnědými tečkami. Lidé říkali, že je to pohledná dvojice. Největší rozdíl mezi nimi byl v tom, že Tom nosil kudrnatý hnědý plnovous, zatímco Alfred měl jen jemné světlé chmýří. Tom si s něhou vybavoval, že podobnou barvu měly kdysi i Alfredovy vlasy. Jak Alfred dospíval, Toma mrzelo, že syn neprojevuje větší a soustředěnější zájem o otcovu práci, protože kdyby se chtěl stát zedníkem jako Tom, musel se ještě hodně věcí naučit. Jenže Alfreda zatím zásady stavění domů nudily a zůstávaly mu záhadou.

Až dokončí tuhle stavbu, bude tu stát nejhonosnější dům široko daleko. Celé přízemí bude zabírat jedna prostorná místnost, kde bude sklad. Strop bude tvořit kamenná klenba, aby přízemí nemohl zachvátit oheň. Síň, kde lidé doopravdy žijí, bude nad skladištěm a bude se do ní vcházet zvenku po schodišti. Díky tomu bude síň dostatečně vysoko, takže bude těžké ji napadnout a snadné bránit. V síni bude u stěny komín, kterým se bude odvádět kouř. To bude dost zásadní novinka. Tom zatím viděl jen jeden jediný dům s komínem, ale uchvátilo ho to jako vynikající nápad a byl odhodlán ho napodobit. Na jedné straně usedlosti nad síní bude malá ložnice, protože to si dneska hraběcí dcerky přejí – jsou příliš jemné, než aby spaly v síni s muži, služebnictvem a loveckými psy. Kuchyně bude v oddělené budově, jelikož každá kuchyně dřív či později lehne popelem a nedá se s tím dělat nic jiného než stavět je co nejdál od všeho ostatního a na stavbu použít málo proschlé dřevo.

Tom pracoval na vchodu do domu. Dveřní sloupky budou zakulacené, aby vypadaly jako opravdové sloupy – drobná poklona urozeným novomanželům, kteří zde budou bydlet. Tom upíral pohled na dřevěnou šablonu, která mu pomáhala udržet tvar, ze strany přiložil ke kamenu železný sekáč a opatrně do něj udeřil velikým dřevěným kladivem. Z povrchu se odlouplo pár úlomků a kámen byl zase o něco zaoblenější. Tom

postup zopakoval. Povrch byl dostatečně hladký, že by to bylo přijatelné i pro katedrálu.

Kdysi na jedné katedrále pracoval – v Exeteru. Nejdřív to bral jako jakoukoliv jinou práci. Když mu mistr řekl, že jeho výkon tak úplně neodpovídá nárokům, měl vztek a mrzelo ho to – věděl o sobě, že je o hodně pečlivější než průměrný zedník. Pak mu došlo, že nestačí, aby byly stěny katedrály dobré, musí být *dokonalé.* Bylo to tím, že stavba je určena Bohu, ale také tím, že je *veliká,* takže sebemenší odchylka ve stěně, sebemenší narušení naprosté přesnosti může celou stavbu osudově oslabit. Tomova lítost se změnila v úžas. Spojení obrovité, náročné budovy s nemilosrdnou nutností dávat pozor na každou maličkost mu otevřelo oči a odhalilo tajemství jeho řemesla. Od exeterského mistra se naučil, jak je důležité dodržovat proporce a jak počítat nejrůznější čísla. Dověděl se také téměř kouzelný vzorec, s jehož pomocí je možné spočítat správnou šířku zdi či správný úhel jednotlivého stupně v točitém schodišti. Takové věci ho fascinovaly. A udivilo ho, když zjistil, že pro mnoho zedníků jsou naprosto nepochopitelné.

Po nějakém čase se Tom stal mistrovou pravou rukou a tehdy si začal uvědomovat i jeho slabé stránky. Byl to vynikající řemeslník, ale naprosto neschopný organizátor. Vůbec se mu nedařilo dosáhnout toho, aby zedníci měli dostatečný přísun stavebního kamene, aby kováři vyrobili přiměřené množství správných nástrojů, aby bylo dost hašeného vápna a prosetého písku na míchání malty, aby tesařům někdo porazil stromy a aby bylo vždycky dost peněz z klášterní kapituly na vyrovnání všeho, co je třeba zaplatit.

Kdyby Tom vydržel v Exeteru až do mistrovy smrti, mohl se sám stát mistrem. Jenže kapitule došly peníze – zčásti také kvůli nedostatkům v mistrově práci – a řemeslníci museli zvednout kotvy a poohlédnout se po práci jinde. Tom dostal nabídku od exeterského správce hradu, aby zůstal ve městě jako stavitel a opravil a vylepšil městské opevnění. Kdyby se nic nečekaného nepřihodilo, bylo by to zaměstnání na celý život. Jenže Tom to odmítl, jelikož chtěl stavět další katedrálu.

Jeho žena Agnes tohle rozhodnutí nikdy nepochopila. Mohli přece mít slušný kamenný dům, služebnictvo a vlastní chlévy a každý den na stole pořádné jídlo. Nikdy Tomovi neodpustila, že tuhle příležitost pustil k vodě. Nemohla pochopit, co je na stavění katedrál tak neodolatelně přitažlivého. Jak lákavá je všeobjímající složitost organizace stavby, duševní námaha spojená s výpočty, prostá mohutnost stěn, nádhera stavby, jež člověku bere dech, i její konečná velkolepost. Jakmile Tom jednou k téhle práci přičichl, už ho nic menšího nemohlo uspokojit.

Od té doby uběhlo deset let. Nikde se mezitím nezdrželi dlouho na jednom místě. Tom navrhl nový dům pro kapitulu, rok či dva pracoval na

nějakém hradě nebo postavil dům bohatému měšťanovi. Ale sotva měl našetřené nějaké peníze, vzal ženu a děti a už zase táhl dál v naději, že ho na cestě čeká nějaká katedrála.

Vzhlédl z lavice, na které opracovával sloupky, a uviděl Agnes stojící na okraji stavebního pozemku. V jedné ruce držela košík s jídlem a v druhé, kterou si opírala o bok, měla veliký džbán s pivem. Bylo poledne. Tom se na ženu láskyplně zadíval. Nikdo by o ní neřekl, že je krásná, ale její obličej vyzařoval spoustu vnitřní síly – široké čelo, velké hnědé oči, rovný nos a pevná čelist. Tmavé, tuhé vlasy měla uprostřed rozdělené pěšinkou a stažené dozadu. Byla to Tomova opora, jeho druhé já.

Nalila pivo Tomovi a Alfredovi. Chvíli tam jen tak stáli, dva urostlí chlapi a silná žena, a pili pivo z dřevěných korbelů. Pak se z obilného pole přiřítil čtvrtý člen rodiny – sedmiletá Marta, holčička roztomilá jak narcis, ale jako narcis s chybějícím lístkem v květu, protože Martě vypadly dva mléčné zuby a nové zuby jí ještě nevyrostly. Doběhla k Tomovi, vlepila mu pusu do zaprášeného plnovousu a žebronila, aby se mohla trochu napít piva. Přitiskl její kostnaté tělo k sobě. „Moc nepij, nebo spadneš do škarpy," nabádal ji. Marta se začala motat okolo a předstírala, že je opilá.

Všichni se posadili na hromadu dřeva. Agnes nabídla Tomovi kus pšeničného chleba, tlustý plátek vařené slaniny a malou cibulku. Zedník se zakousl do masa a začal loupat cibuli. Agnes rozdala oběd dětem a teprve pak se sama vrhla do jídla. Možná to opravdu byla neodpovědnost odmítnout tu práci v Exeteru a jít hledat další katedrálu, rozmýšlel Tom. Ale navzdory veškeré mé lehkomyslnosti platí, že svou rodinu dokážu kdykoliv nakrmit.

Z přední kapsy kožené zástěry vytáhl nůž, rozkrájel si cibuli na kousky a snědl ji s chlebem. Cibule byla sladká a trochu pálila v ústech. „Už zase čekám dítě," prohlásila Agnes.

Tom přestal žvýkat a užasle se na ženu zadíval. Vzápětí jím projela vlna radosti. Nevěděl, co má říct, a tak se na manželku jen hloupě usmál. Po chvilce zrudla a poznamenala: *„Takové* překvapení to zase není."

Tom ji objal. „No dobře," zabručel a pořád se potěšené usmíval. „Alespoň mě bude někdo tahat za vousy. A já myslel, že příští potomek v rodině už bude Alfredův."

„Zase se tolik neraduj," napomínala ho Agnes. „A nezapomeň, že mluvit o dítěti před narozením nosí smůlu."

Tom souhlasně přikývl. Agnes několikrát potratila a jednou porodila mrtvé dítě. Kromě toho měli holčičku Matildu, která se dožila jen dvou let. „Stejně bych uvítal kluka, když už je Alfred tak veliký," poznamenal. „Kdy to má přijít na svět?"

„Po Vánocích."

Tom začal počítat. Hrubou stavbu budou mít hotovou do prvních mrazů, pak bude potřeba kamenné zdi pokrýt slámou, aby byly chráněné před zimou. Studené měsíce stráví kameníci tím, že budou tesat kameny na okna, klenby, dveřní rámy a krby, zatímco tesaři si budou chystat dřevo na podlahy, dveře a okenice a Tom bude stloukat lešení, aby mohli začít pracovat na prvním patře. Hned na jaře zastřeší přízemí klenbou, položí podlahu v síni nad ním a nahoře postaví střechu. Tahle práce uživí rodinu až do svatodušních svátků a v té době už bude děťátku půl roku. Pak se budou moci vydat jinam. „Dobře," přikývl spokojeně. „To je dobře." Spolkl další kousek cibule.

„Už jsem moc stará na to, abych měla děti," upozornila ho Agnes. „Tohle musí být poslední."

Tom se nad tím zamyslel. Nebyl si tak úplně jist, jak je jeho žena stará, tedy nevěděl přesně, kolik je jí let, ale spousta žen rodí v jejím věku. Je ale pravda, že čím jsou starší, tím víc tím trpí. A navíc nemívají moc silné děti. Agnes má pravdu, říkal si v duchu Tom. Ale jak to chce zařídit, aby zase nepočala? Pak mu došlo, jak to skončí, a radostnou náladu mu zkalil temný mrak.

„Třeba dostanu nějakou dobrou práci ve městě," snažil se ji obměkčit. „Na katedrále nebo na nějakém paláci. Pak bychom si mohli dovolit pořádný dům s dřevěnou podlahou a služku, která by ti s dítětem pomáhala." Rysy v obličeji jí ztvrdly a pochybovačně poznamenala: „Možné to je." Neměla ráda výklady o katedrálách. Kdyby Tom nikdy nezačal pracovat na katedrále, říkal její výraz, mohla bydlet ve městě už teď a mohli mít našetřené peníze, zakopat si je pod ohništěm a nemít žádné starosti.

Tom se zadíval jinam a znovu se zakousl do slaniny. Měli důvod k oslavě, a přitom se mezi nimi rozhostilo napětí. Otrávilo ho to. Chvíli přežvykoval sousto houževnatého masa, když vtom uslyšel koně. Naklonil hlavu na stranu a zaposlouchal se. Jezdec se blížil mezi stromy ve směru od cesty a jel zkratkou, takže se vyhnul vesnici.

Za okamžik se před nimi objevil mládenec na poníkovi a seskočil. Vypadal jako panoš, tedy jakýsi učedník na rytíře. „Váš pán sem míří," prohlásil.

Tom vstal. „To myslíš lorda Percyho?" Percy Hamleigh byl jeden z nejvýznamnějších mužů široko daleko. Patřilo mu tohle údolí a k tomu spousta dalších a platil stavbu domu.

„Jeho syn," opravil Toma panoš.

„Mladý William." Percyův syn William se měl po svatbě do domu nastěhovat. Byl zasnoubený s lady Alienou, dcerou hraběte ze Shiringu.

„Přesně tak," přikývl panoš. „Ale vzteky bez sebe."

Tom se zhrozil. S majitelem rozestavěného domu je vždycky těžké se dohodnout. Ale s rozhněvaným majitelem je každá dohoda předem ztracená. „Co ho rozčílilo?“

„Nevěsta ho odmítla.“

„Ta hraběcí dcerka?“ zeptal se Tom překvapeně. Trochu se zachvěl v obavách – vždyť zrovna přemítal o tom, jak má zajištěnou budoucnost. „Měl jsem dojem, že už je všechno zařízené.“

„To jsme si mysleli všichni – zřejmě až na lady Alienu,“ poznamenal panoš. Jakmile se poprvé setkali, oznámila mu, že si ho nevezme za nic na světě ani za modré z nebe.

Tom se ustaraně zamračil. Nepřál si, aby to byla pravda. „Vždyť ten kluk nevypadá tak špatně, pokud si vzpomínám,“ prohlásil.

„Pokud na tom v jejím postavení záleží,“ vložila se do hovoru Agnes. „Kdyby si urozené dcery směly brát, koho je napadne, vládli by nám samí toulaví zpěváci a tmavoocí psanci.“

„Třeba si to holka ještě rozmyslí,“ uvažoval Tom s nadějí v hlase.

„Kdyby na ni matka vzala pořádnou březovou metlu, hned by změnila názor,“ přidala se Agnes.

„Matka jí umřela,“ upozornil je panoš.

Agnes přikývla. „Tím se vysvětluje, proč neví, jak to na světě chodí. Není mi ale jasné, proč ji nesrovná otec.“

„Podle všeho jí kdysi slíbil, že ji nebude nutit do sňatku s někým, kdo se jí hnusí,“ vysvětloval panoš.

„Bláznivý slib!“ poznamenal Tom rozzlobeně. Jak se může mocný muž takhle podřídit vrtochům nějaké holky? Její sňatek může ovlivnit vojenská spojenectví, velké majetky, dokonce i stavbu domu.

„Ona má bratra,“ ozval se panoš, „takže zase *tak moc* nezáleží na tom, koho si vezme.“

„Ale stejně…“

„A hrabě je neústupný muž,“ pokračoval panoš. „Určitě nevezme zpátky slovo, které vlastnímu dítěti dal.“ Mladík pokrčil rameny. „Alespoň se to o něm říká.“

Tom se zadíval na nízké stěny stavby, z níž se měl stát dům. Najednou si s hrůzou uvědomil, že ještě nenašetřil dost peněz, aby z nich dokázal rodinu živit celou zimu. „Třeba si mládenec najde nějakou jinou holku, která s ním tady bude bydlet. Vždyť si může vybírat z celého hrabství.“

V tu chvíli se přeskakujícím hlasem dospívajícího hocha ozval Alfred. „Kristepane, to bude on.“ Zadívali se na druhou stranu pole, směrem, kam upíral pohled. Od vesnice se tryskem blížil kůň, kopyty zvedal z cesty oblaka prachu a hlíny. Zaklení Alfredovi uklouzlo kvůli koni – nejen kvůli jeho velikosti, ale i rychlosti. Bylo to nevídané zvíře. Tom už takové obludy předtím viděl, ale Alfred možná ne. Byl to válečný kůň, v kohoutku sahal

člověku až po bradu a měl rozložitou postavu. V Anglii se takoví váleční koně nepěstovali. Dováželi se z Evropy a byli neuvěřitelně drazí.

Tom strčil zbytek krajíce do kapsy u zástěry, zamhouřil oči proti slunci a zadíval se přes pole. Kůň měl sklopené uši a rozšířené nozdry, ale hlavu držel vysoko, což bylo znamení, že se ještě dá trochu ovládat. Jako by chtěl Tomův odhad potvrdit, jezdec se mírně zaklonil v sedle, přitáhl otěže a obrovské zvíře trochu zpomalilo. V chodidlech Tom cítil, jak se pod údery koňských kopyt chvěje země. Rozhlédl se po Martě, aby ji vzal do náruče a dostal ji z dosahu případného nebezpečí. Agnes zřejmě napadlo totéž. Jenže Martu nikde neviděli.

„Je v obilí," vydechla Agnes, ale Tomovi už to v tu chvíli taky došlo a vyrazil přes stavební pozemek k okraji pole. Se strachem v srdci se rozhlížel po vlnícím se obilí, ale holčičku nikde neviděl.

Nenapadlo ho nic jiného, než že by se měl pokusit koně zbrzdit. Vykročil na cestičku a s rozpaženýma rukama se vydal vstříc uhánějící bestii. Kůň ho uviděl, zvedl hlavu, aby si ho mohl lépe prohlédnout, a o poznání zpomalil. Jenže jezdec ho k Tomově hrůze pobídl do tempa.

„Blázne zatracená!" zařval Tom ze všech sil, přestože ho jezdec nemohl slyšet.

V tu chvíli vyšla Marta z pole a vykročila na cestičku pár yardů před Tomem.

Toma se zmocnila tak strašlivá panika, že se na okamžik nemohl ani pohnout. Pak vyrazil vpřed, křičel a mával rukama. Jenže tohle byl válečný kůň, vycvičený na to, že má postupovat proti ječícím hordám, a ne se jich zaleknout. Marta stála uprostřed úzké stezky a zírala, jak se na ni řítí obrovské zvíře, jako by byla očarovaná. V jednom okamžiku si Tom ke své hrůze uvědomil, že nemůže být u dcerky dřív než kůň. Uskočil k jedné straně, až se paží dotýkal vzrostlého obilí. A v poslední chvíli se mu kůň vyhnul po druhé straně. Jezdec se třmenem dotkl Martiných jemných vlasů. Podkova vykroužila oblou díru do země vedle její bosé nožky. A vzápětí byl kůň tentam, zahalil otce i dceru oblakem zvířeného prachu a Tom dívenku zvedl do náruče a přitiskl si ji na bušící srdce.

Chvíli stál bez hnutí, klepal se úlevou, kolena se pod ním podlamovala a vnitřnosti měl jako na vodě. Pak se ho zmocnil vztek nad bezohledností hloupého mladíka na mohutném válečném koni. Vztekle se za jezdcem ohlédl. Lord William se narovnal v sedle a začal koně pomalu brzdit. Opíral se do třmenů a pevně přitahoval otěže. Kůň zabočil, aby se vyhnul rozestavěnému domu. Trhal hlavou a vzpínal se, ale William nepovolil. Vedl oře v širokém oblouku a postupně ho zbrzdil do klusu a pak do chůze.

Marta plakala. Tom ji podal Agnes a čekal na Williama. Mladý lord byl vysoký, dobře stavěný chlapík. Díky žlutým vlasům a úzkým očím v jednom kuse vypadal, jako by mžoural do slunce. Na sobě měl krátký černý pláštík,

černé punčochy a kožené boty přivázané překříženými tkanicemi až pod kolena. Na koni seděl pohodlně a nenucené a to, co se právě přihodilo na cestičce, s ním podle všeho vůbec neotřáslo. Ten trouba ani neví, co vlastně provedl, pomyslel si Tom trpce. Nejradši bych mu zakroutil krkem.

William zastavil koně před hromadou složeného dřeva a zadíval se dolů na řemeslníky. „Kdo to tady má na starosti?“ zeptal se.

Tom chtěl říct: *Kdybys mé holčičce ublížil, zabil bych tě,* ale nakonec v sobě vztek potlačil. Bylo to jak polknout a mít ústa plná žluči. Došel ke koni a chytil ho za uzdu. „Předák jsem já,“ prohlásil pevným hlasem. „Jmenuju se Tom.“

„Ten dům už nikdo nepotřebuje,“ oznámil mu William. „Propusť svoje lidi.“

Přesně toho se Tom obával. Držel se ale naděje, že William si ze vzteku počíná zbrkle a že by ho možná šlo přesvědčit, aby svoje rozhodnutí změnil. Vší silou se přinutil, aby promluvil přátelsky a věcně. „Už se na tom udělalo tolik práce,“ namítl. „Není škoda přijít o všechno, co jsi do toho vrazil? Jednou přece budeš nějaký dům potřebovat.“

„Nepoučuj mě, co mám dělat, staviteli Tome,“ okřikl ho William. „Všichni jste propuštěni.“ Zatáhl za otěže, jenže Tom stále svíral uzdu. „Pusť toho koně,“ vyzval ho mladý lord výhružně.

Tom polkl. Za chvíli se William pokusí koně pobídnout. Tom sáhl do kapsy v zástěře a vytáhl krajíc chleba, který předtím jedl. Ukázal ho zvířeti a to ihned sklonilo hlavu a kousek si ukouslo. „Ještě něco je potřeba říct, než odjedeš, můj pane,“ prohodil stavitel mírným hlasem.

„Pusť toho koně, nebo ti useknu hlavu,“ vyzval ho William. Tom se mu zadíval přímo do očí a snažil se nedat najevo strach. Byl vyšší než mladík, ale kdyby lord William tasil meč, nebylo by mu to nic platné.

„Muži, udělej, co ti pán přikazuje,“ zamumlala Agnes vystrašeně.

Rozhostilo se naprosté ticho. Ostatní řemeslníci stáli jako sochy a pozorovali je. Tom věděl, že nejrozumnější by bylo pustit všechno z hlavy a ustoupit. Jenže William málem srazil jeho malou holčičku a Tom z toho byl vzteky bez sebe, a tak s bušícím srdcem prohlásil: „Musíš nám zaplatit.“

William trhl otěžemi, ale Tom držel uzdu pevně, a kůň byl navíc soustředěný na něco jiného. Strkal Tomovi hlavu do kapsy a snažil se tam najít ještě něco k snědku. „O mzdu si řekněte mému otci!“ odsekl William vztekle.

Tom uslyšel, jak tesař vystrašeným hlasem říká: „To jistě uděláme, můj pane, děkujeme ti mockrát.“

Zatracený zbabělec, pomyslel si Tom, ale sám se klepal hrůzou. Přesto se přinutil ještě dodat: „Jestli nás chceš propustit *ty,* musíš nám taky zaplatit, takový je zvyk. Sídlo tvého otce je odtud dva dny cesty pěšky, a až tam dorazíme, vůbec nemusí být doma.“

„Lidi už zaplatili životem za menší drzosti," upozornil ho William. Tváře měl zarudlé hněvem.

Koutkem oka Tom zahlédl, jak panošovi sklouzla ruka k jílci meče. Věděl, že by to už měl vzdát a pokořit se, ale žaludek měl pořád sevřený úporným vztekem, a přestože byl vyděšený k smrti, nedokázal se přinutit, aby pustil uzdu. „Nejdřív nám zaplať a pak mě zabij," prohlásil bezstarostně. „Možná tě za to pověsí, možná ne. Ale dřív či později zemřeš a pak já budu v nebi a ty skončíš v pekle."

Úšklebek ztuhl Williamovi na tváři a mladík zbledl. Toma to zaskočilo. Co mohlo chlapce tak vylekat? Poznámka o věšení určitě ne. Ve skutečnosti nebylo moc pravděpodobné, že by někdo pověsil lorda za vraždu řemeslníka. Že by se tak bál pekla?

Chvíli se na sebe upřeně dívali. Tom s úžasem a úlevou sledoval, jak se Williamův původní výraz plný hněvu a pohrdání pomalu rozplývá a nahrazuje ho panická hrůza. Nakonec vzal William od opasku kožený váček, hodil ho panošovi a řekl: „Zaplať jim."

V tu chvíli se Tom rozhodl, že bude pokoušet osud. Když mladý lord znovu zatáhl za otěže a kůň zvedl obrovitou hlavu a ustoupil stranou, Tom uzdu nepustil, udělal i s koněm krok stranou a prohlásil: „Při propuštění se platí celá týdenní mzda, takový je zvyk." Slyšel, jak se Agnes těsně za ním zajíkavě nadechla, a bylo mu jasné, co si o něm manželka myslí – že je blázen, když střet s mladým pánem takhle prodlužuje. Ale nevzdával se. „To je šest penci pro pomocníka, dvanáct penci pro tesaře a všechny zedníky a kameníky a dvacet čtyři penci pro mě. Celkem šestašedesát penci." Uměl sčítat peníze rychleji než kdokoliv jiný.

Panoš se tázavě zadíval na svého pána. William navztekaně přikývl: „Tak *dobře.*"

Tom pustil uzdu a ustoupil.

William koně otočil, prudce ho bodl do slabin a vyrazil cestičkou mezi pšeničnými poli.

Tom se zničehonic posadil na hromadu dříví. Sám sobě se divil, co to do něj vjelo. Musel se snad zbláznit, že se lordu Williamovi takhle postavil. Má štěstí, že zůstal naživu.

Bušení kopyt Williamova válečného koně pomalu doznívalo v dáli jak ustupující bouřka a panoš vysypal obsah váčku na dřevo. Když se stříbrné pence vykutálely ven a zaleskly ve slunci, Toma se zmocnil náhlý pocit vítězství. Počínal si jako blázen, ale vyšlo to. Zachránil sobě i mužům, kteří pro něj pracovali, výplatu. „I lordové musí dodržovat zvyky," poznamenal napůl pro sebe.

Agnes ho zaslechla. „Hlavně doufám, že už se nikdy nebudeš muset u lorda Williama ucházet o práci," poznamenala kysele.

Tom se na ni usmál. Věděl, že se vzteká, protože se o něj bála. „Nemrač se tolik," napomenul ji, „nebo budeš mít v prsech jen sražené mlíko, až se dítě narodí."

„Jestli si na zimu nenajdeš práci, nedokážu nakrmit nikoho z nás," upozornila ho.

„Zima je ještě daleko," mávl rukou Tom.

II

Celé léto zůstali ve vesnici. Později přišli na to, že to podle všeho bylo špatné rozhodnutí a veliká chyba, ale v tu chvíli jim to připadalo přiměřeně rozumné, vždyť Tom, Agnes i Alfred si mohli každý během žní vydělat penci denně prací na poli. Když nastal podzim a celá rodina se musela vydat na cestu, měli těžký váček plný stříbrných mincí a vykrmené prasátko.

První noc strávili na zastřešených schodech venkovského kostela, ale druhá je už zastihla v otevřené krajině, a tak vzali za vděk pohostinstvím jednoho mnišského řádu. Třetí noc se ocitli v hloubi chuteského lesa, rozsáhlého porostu plného křovisek a divokých stromů. Šli po cestě, která byla sotva dost široká, aby po ní projela kárá tažená volem, a po obou stranách mezi duby pomalu usychal bohatý porost, který vyrostl během léta.

Tom si nesl menší kousky nářadí v mošně hozené přes rameno a kladiva měl pověšená u pasu. Plášť měl smotaný do uzlíku pod levou paží a v pravé ruce držel motyčku, kterou používal jako hůl. Byl šťastný, že už je zase na cestě. Třeba by se teď konečně mohl dostat k práci na nějaké katedrále. Mohl by se stát mistrem zedníků, zůstat tam zbytek života a postavit tak nádherný boží stánek, že by se za něj určitě dostal rovnou do nebe.

Agnes nesla pár domácích potřeb naskládaných v kuchyňském hrnci, který měla přivázaný na zádech. Alfred s sebou vlékl nástroje, které se jim budou hodit, až si někde začnou stavět nový domov: sekeru, teslici, pilu, malé kladivo, šídlo na dělání děr do kůže a dřeva a lopatu. Marta byla příliš malá na to, aby unesla něco jiného než vlastní jídelní misku a nůž přivázané k opasku a zimní plášť připoutaný řemínky na zádech. Měla ale za úkol hnát před sebou čuníka, dokud ho neprodají někde na trhu.

Jak kráčeli nekonečnými lesy, Tom bedlivě pozoroval Agnes. Měla za sebou už více než polovinu těhotenství a táhla pořádnou váhu nejen na zádech, ale i v břiše. Ale zdálo se, že je k neutahání. I Alfred na tom byl dobře – dostal se zrovna do věku, kdy mají kluci tolik sil, že nevědí, co si s nimi počít. Jen Marta byla unavená. Její hubeně nožky byly stavěné na dětské běhání, ale ne na dlouhé pochody, a tak v jednom kuse zaostávala

za ostatními, takže se museli pořád zastavovat a čekat, až je i s prasátkem dožene.

Cestou Tom přemýšlel o katedrále, kterou jednou postaví. Začal jako obvykle tím, že si představil vchod. Byl jednoduchý: dva sloupy podpírající půloblouk. Pak si představil druhý vchod, úplně stejný jako první. Načež je v duchu natlačil za sebe a vytvořil hluboký klenutý průchod. Pak přidal ještě jeden a ještě jeden a ještě celou řadu dalších, a ty pak seřadil za sebe, až ve svých představách vytvořil celý tunel. Tím měl vlastně hotový základ budovy, jelikož tak získal střechu, která ho chránila před deštěm, a dvě stěny, na nichž střecha ležela. A kostel je nakonec jen tunel s nějakými vylepšeními.

Takový tunel je tmavý, a tak prvním vylepšením musí být okna. Pokud jsou stěny dost silné, je možné do nich udělat díry. Díry budou mít oblou horní část, budou svislé po stranách a budou mít vodorovnou základnu – takže budou mít stejný tvar jako vstupní oblouky. Jedna z věcí, které dodávají stavbě krásu, jsou stejné tvary oken, oblouků a dveří. Dalším důležitým prvkem je pravidelnost, a tak si Tom představil řadu dvanácti stejných oken, stejně umístěných, po obou stranách tunelu.

Tom se snažil představit si římsy nad okny, ale těžko se soustřeďoval, protože měl neodbytný pocit, že ho někdo pozoruje. Je to nesmyslná úvaha, ujišťoval se v duchu, už proto, *že je* přece sledován ptáky, liškami, veverkami, potkany, myšmi, lasičkami a hraboši, kterých je v lese plno.

V poledne se zastavili u potůčku. Napili se čisté vody a snědli kus studené slaniny a pár planých jablek, jež nasbírali po lese.

Odpoledne byla Marta už hodně unavená. Jednu chvíli zůstala celých sto yardů za ostatními. Zastavili se a čekali, až je dojde. Tom si vybavil, jak vypadal v jejím věku Alfred. Byl to překrásný chlapec se zlatými vlasy, statný a neohrožený. Tom pozoroval děvčátko, jak plísní čuníka, že jde moc pomalu, a v srdci se mu mísila náklonnost s podrážděním. V tu chvíli vykročila z podrostu u cesty nějaká postava a zastoupila Martě cestu. Pak se to všechno seběhlo tak rychle, že Tom ani nevěřil vlastním očím. Muž, jenž se tak zničehonic objevil na cestě, zvedl nad hlavu hůl. Tom se nadechl k vyděšenému výkřiku, ale než ze sebe stačil výkřik vyrazit, muž se holí ohnal po Martě. Zasáhl ji plnou silou ze strany do hlavy a Tom uslyšel temný, omračující úder, jak dřevo dopadlo na lebku. Dívenka se zhroutila na zem jak odhozená panenka.

V tu chvíli si Tom uvědomil, že běží po cestě zpátky k dceři a útočníkovi, jeho chodidla buší do hlíny jako kopyta Williamova válečného oře a jen si přeje, aby ho nohy dokázaly nést rychleji. V běhu sledoval, co se děje dál, a bylo to jako výjev namalovaný vysoko na chrámové stěně, jelikož ho mohl pozorovat, ale nemohl na něm nic změnit. Útočník byl zcela nepochybně psanec. Byl to menší, podsaditý chlapík navlečený v hnědém

hábitu a bosý. Na okamžik se zadíval přímo na Toma a běžící zedník uviděl, že muž má odporně zohavený obličej – měl uříznuté rty, což byl zřejmě trest za nějaký zločin, jehož součástí bylo i lhaní. Měl tak ve tváři neustále ohyzdný škleb vylepšený zkrabacenou zahojenou tkání. Nebýt bezvládného tělíčka Marty ležící na zemi, Toma by úděsný pohled na zmrzačený obličej nepochybně zarazil.

Psanec se přestal zajímat o Toma, uhnul očima a soustředil pohled na čuníka. Bleskově se sehnul, zvedl prasátko ze země, dal si kvičící zvíře pod paži a zmizel v hustém podrostu. Odnesl s sebou jediný vskutku hodnotný majetek, který Tomova rodina měla.

Vzápětí Tom přiklekl vedle Marty. Položil dceři širokou dlaň na úzký hrudníček, ucítil tlukot srdce, silný a pravidelný, a zbavil se tak nejhorších obav. Děvčátko však mělo zavřené oči a blonďaté vlasy barvila světle červená krev.

O chviličku později si klekla vedle manžela i Agnes. Sáhla Martě na hrudník, sevřela jí zápěstí a položila ruku na čelo. Pak se tvrdě a chladně zadívala na Toma. „Bude žít," prohlásila pevným hlasem. „Koukej dostat zpátky to prase."

Tom si rychle odvázal ranec s nástroji a hodil ho na zem. Levou rukou si vzal od opasku velké železné kladivo. V pravé ruce stále ještě svíral motyčku. Pohledem našel pošlapané místo v podrostu, kudy útočník přišel a zase utekl. Z hloubi lesa slyšel kvičení unášeného čuníka. Vnořil se do podrostu.

Sledovat stopu mu nedělalo žádné potíže. Psanec byl tělnatý chlapík a ještě ke všemu vláčel v podpaží prasátko, a tak za sebou v porostu nechával širokou cestu z polámaných květin, keřů i mladých stromků. Tom se hnal za ním a v slepém vzteku netoužil po ničem jiném než dostat toho pacholka do rukou a zmlátit ho do bezvědomí. Zjednal si cestu houštím březových výhonků, sklouzl dolů po svahu a s cákáním se prořítil malou mokřinou na úzkou cestičku. Tady se zarazil. Zloděj se mohl vydat napravo i nalevo a polámaná křoviska už Tomovi neukazovala cestu. Zedník se zaposlouchal a uslyšel prasečí kvikot někde vlevo od sebe. Dále zaslechl, jak se za ním kdosi prodírá lesem – nejspíš Alfred. Tom vyrazil za prasečím kvičením.

Stezka ho vedla dolů ze svahu, pak ostře zahnula a začala mířit do kopce. Teď už slyšel čuníka docela jasně. Tom běžel do svahu a sotva lapal po dechu – roky vdechování kamenného prachu mu oslabily plíce. Náhle se pěšinka srovnala a on uviděl zloděje nějakých dvacet či třicet yardů před sebou. Upaloval, jako by mu v patách běželi všichni čerti. Tom přidal a začal psancův náskok snižovat. Určitě by ho dávno dohnal, jen kdyby mohl běžet o něco rychleji, vždyť muž s prasátkem v náručí nemůže utíkat tak rychle jako člověk s prázdnýma rukama. Jenže Toma strašlivě

píchalo v hrudi. Od zloděje už ho dělilo jen patnáct yardů, pak dvanáct. Tom zvedl motyčku nad hlavu jako oštěp. Ještě kousek a hodí ji po útočníkovi. Jedenáct yardů, deset –

Těsně předtím, než motyčku mrštil, zahlédl koutkem oka, jak se, v porostu u cestičky objevil hubený obličej pod zelenou čapkou. Na změnu směru bylo už pozdě. Někdo mu hodil pod nohy těžký klacek, on o něj klopýtl, jak si útočník ze zálohy přál, a složil se na zem.

Motyčka mu vylétla z ruky, ale pořád ještě svíral kladivo. Překulil se a zvedl se na jedno koleno. Uviděl, že jsou na něj dva – muž se zelenou čapkou a plešatý chlap s hustým bílým plnovousem. Řítili se přímo na Toma.

Ustoupil stranou a kladivem se ohnal po muži v zelené čapce. Muž uhnul, ale těžká železná hlava kladiva mu tvrdě zasáhla rameno. Vydal bolestivý výkřik, svalil se na zem a držel se za ruku, jako by ji měl zlomenou. Tom neměl čas zvednout kladivo k další ničivé ráně, protože holohlavý muž už stál skoro u něj, a tak vrazil železný konec kladiva útočníkovi do obličeje a roztrhl mu tvář.

Oba muži se stáhli a drželi se za zraněná místa. Tom na nich viděl, že už se jim do dalšího boje nechce. Otočil se. Zloděj stále ještě utíkal po cestičce. Tom si nevšímal svíravé bolesti v hrudi a znovu za ním vyrazil. Stačil ale uběhnout jen pár yardů, když za sebou uslyšel výkřik a poznal známý hlas.

Alfred.

Zastavil se a ohlédl se zpátky.

Alfred se pral s oběma útočníky. Používal přitom pěsti i nohy. Chlapíka se zelenou čapkou praštil třikrát nebo čtyřikrát do hlavy a pak kopl plešatého násilníka do holeně. Oba muži kolem chlapce ale poskakovali, až se dostali těsně k němu, takže už se nemohl rozpřáhnout, aby jim úderem či kopnutím mohl pořádně ublížit. Tom zaváhal, nemohl se rozhodnout, jestli má dál pronásledovat čuníka, nebo běžet zachraňovat syna. Pak se plešatci podařilo nastavit Alfredovi nohu a povalit ho. Chlapec upadl na zem a oba muži se na něj vrhli a zasypali mu obličej i trup ranami.

Tom se rozeběhl zpátky. Nabral holohlavého útočníka tělem a odhodil ho daleko do křoví, pak se otočil a kladivem se ohnal po chlapíkovi v zelené čapce. Ten už jednou zkusil, jakou váhu má kladivo, a pořád ještě používal jen jednu ruku. Před prvním úderem uhnul, pak se otočil a zmizel v podrostu, než se Tom stačil znova rozpřáhnout.

Tom se rozhlédl a uviděl, že plešatý muž upaluje po cestičce pryč. Podíval se na druhou stranu: zloděj s prasetem nebyl nikde v dohledu. Tom hořce a rouhačsky zaklel. Čuník představoval polovinu úspor, které se jim podařilo našetřit během léta. Zedník se sesul na zem a těžce oddechoval.

„Přeprali jsme tři chlapy!“ prohlásil Alfred vzrušeně.

Tom se na něj podíval. „Ale dostali naše prase," upozornil syna. Vztek ho pálil v žaludku jako kyselé víno. Koupili si čuníka hned na jaře, sotva se jim podařilo našetřit dost penci, a celé léto ho svědomitě krmili. Pořádně vykrmené prase se dalo prodat až za šedesát penci. S pár hlávkami zelí a pořádným pytlem obilí z toho mohla rodina žít celou zimu a ještě by zbylo na pár kožených bot a jeden či dva měšce. Přijít o prasátko byla čirá katastrofa.

Tom se závistivě podíval na Alfreda, který už se z honičky i rvačky vzpamatoval a netrpělivě vyčkával. Jak je to dávno, pomyslel si Tom, co jsem ještě mohl běžet s větrem o závod a srdce si toho sotva všimlo? Když jsem byl v jeho věku, to je nějakých… dvacet let. Dvacet let. A člověku to připadá jako včera.

Pomalu se zvedl a narovnal.

Položil Alfredovi ruku kolem širokých ramen a společně se vydali po cestičce zpátky. Chlapec byl stále ještě menší a sahal otci sotva po ramena, ale brzy ho dožene a bude možná nakonec ještě vyšší než Tom. Doufám, že mu povyroste i rozum, uvažoval Tom. Nahlas řekl: „Do rvačky se umí pustit každý blázen, ale moudrý člověk ví, jak se boji vyhnout." Alfred se na něj nechápavě zadíval.

Uhnuli z pěšiny, překročili zarostlou mokřinu a začali se škrábat nahoru do svahu. Řídili se přitom stopami, které po sobě zanechal zloděj. Když se prodírali březovým mlázím, Tom si vzpomněl na Martu a žaludek se mu znovu sevřel vzteky. Ten lapka ji praštil úplně nesmyslně, vždyť pro něj nepředstavovala sebemenší nebezpečí.

Tom přidal do kroku a za okamžik i s Alfredem vyšli na cestu. Marta ležela na stejném místě jako předtím a nehýbala se. Oči měla zavřené a ve vlasech jí zasychala krev. Agnes klečela vedle ní – a spolu s ní se nad děvčátkem k Tomově překvapení skláněla ještě jedna žena a nějaký chlapec. Náhle si uvědomil, že vlastně nebylo nic divného na tom, když měl během dne pocit, že ho někdo sleduje. Tenhle les byl podle všeho skrznaskrz prolezlý lidmi. Sklonil se a znovu položil dceři dlaň na hruď. Dýchala docela normálně.

„Brzy se probere," prohlásila neznámá žena jistým hlasem. „Pak bude zvracet. A potom už bude v pořádku."

Tom se na ni zvědavě zadíval. Klečela nad Martou. Byla docela mladá, dobře o takovou desítku let mladší než Tom. Krátké kožené šaty odhalovaly pružné snědé údy. Měla pohledný obličej a tmavě hnědé vlasy, které se jí nad čelem sbíhaly do čertovského růžku. Tom ucítil, jak se ho zmocňuje žádost. V tu chvíli zvedla oči a zadívala se na něj. Trhl sebou: měla hluboko položené oči nezvyklé, medově zlatavé barvy, jež dodávaly celému obličeji tajemný vzhled, a Tom si byl jist, že žena moc dobře ví, na co zrovna myslel.

Uhnul očima, aby před ní nějak zakryl rozpaky, a setkal se s pohledem své manželky. Agnes se na něj dívala s nechutí. „Kde je prase?“ zeptala se.

„Narazili jsem na další dva loupežníky,“ vysvětloval Tom.

„Přeprali jsme je,“ ozval se Alfred, „ale ten s prasetem nám útek.“

Agnes vypadala otráveně, ale už nic neřekla.

Zato se ozvala neznámá žena. „Když budeme dávat pozor, mohli bychom holčičku přenést do stínu,“ navrhla. Vstala a Tom si uvědomil, že je docela malá, nejmíň o stopu menší než on. Sklonil se a opatrně Martu zvedl. Byla tak lehoučká, že její dětské tělo v náručí téměř necítil. Odnesl ji o pár yardů dál po cestě a položil ji na kousek porostlý trávou ve stínu starého dubu. Dívenka byla stále ještě v bezvědomí.

Alfred posbíral nástroje, které zůstaly po rvačce rozházené všude kolem po cestě. Syn neznámé ženy ho přitom pozoroval. Oči i ústa měl široce rozevřená, ale nevydal ze sebe ani hlásku. Může být tak o tři roky mladší než Alfred, odhadoval Tom, a vypadá divně. Ve tváři nemá ani stopy po matčině jemné kráse. Hoch měl velmi světlou pleť, pomerančově zrzavé vlasy a trochu vypoulené modré oči. A má takový ten ostražitý výraz hlupáka, říkal si Tom. Takovéhle dítě buď zemře mladé, nebo z něj vyroste obecní blázen. Alfred byl z jeho pohledu zjevně celý nesvůj.

Zatímco ho Tom sledoval, chlapec vzal Alfredovi z ruky pilu, aniž cokoliv řekl, a prohlížel si ji, jako by to byla naprosto úžasná věc. Alfreda taková nezdvořilost rozzlobila a honem po nástroji sáhl. Kluk ho naprosto lhostejně pustil z ruky. „Jacku! Chovej se slušně!“ ozvala se matka. Zdálo se, že ji to uvádí do rozpaků.

Tom se na ni podíval. Hoch jí nebyl ani trochu podobný. „Ty jsi jeho matka?“ zeptal se.

„Jo. Jmenuju se Ellen.“

„Kde máš manžela?“

„Je po smrti.“

To Toma překvapilo. „Cestuješ sama?“ zeptal se nedůvěřivě. Les byl dost nebezpečný pro urostlého chlapa, jako je on. Samotná žena si sotva mohla dělat naděje, že by tu přežila.

„Necestujeme,“ zavrtěla hlavou Ellen. „My v lese žijeme.“

To Tomem otřáslo, „Chceš říct, že jste –“ Zarazil se, protože se ženy nechtěl dotknout.

„Psanci,“ dopověděla za něj. „Ano. To si myslíš, že všichni psanci jsou jako Tlama Faramond, co vám ukradl prase?“

„Jo,“ přikývl Tom, přestože ve skutečnosti chtěl říct: *Nikdy by mě nenapadlo, že psancem se může stát i tak krásná žena.* Nedokázal v sobě potlačit zvědavost a zeptal se: „Co jsi provedla?“

„Proklela jsem kněze,“ odpověděla a uhnula pohledem.

Tomovi to zrovna nepřipadalo jako těžký zločin, ale třeba to byl velice mocný kněz. Nebo hodně vztahovačný. Anebo mu prostě jen Ellen nechtěla říct pravdu.

Podíval se na Martu. Za okamžik otevřela oči. Vypadala zmateně a trochu vyděšeně. Agnes si vedle ní klekla. „Jsi v bezpečí," uklidňovala ji. „Všechno je v pořádku."

Marta se posadila a začala zvracet. Agnes ji držela v náručí, dokud křeče nepřestaly. Na Toma to udělalo dojem: Ellenina předpověď se splnila. Takže se snad dalo spolehnout i na její slova, že děvčátko bude v pořádku. Toma zaplavil pocit úlevy, až ho samotného trochu zaskočilo, jak mocných pocitů je schopen. Kdybych měl o svou holčičku přijít, nepřežil bych to, pomyslel si. A měl co dělat, aby mu nevyhrkly slzy do očí. Zaznamenal soucitný pohled, který na něj upřela Ellen, a znovu si uvědomil, že mu její světlounce zlaté oči vidí až do srdce.

Ulomil z dubu větvičku, strhal z ní listy a otřel jimi Martě obličej. Stále ještě byla bledá.

„Potřebuje si odpočinout," ozvala se Ellen. „Nechte ji ležet takovou dobu, za jakou dospělý člověk ujde tři míle."

Tom se podíval do slunce. Ještě jim zbývalo hodně denního světla. Smířil se s tím, že bude muset čekat. Agnes kolébala Martu v náručí. Jack teď pro změnu soustředil pozornost na Martu a zíral na ni se stejnou úporností opravdového hlupáka. Tom se chtěl dovědět o Ellen něco víc. Uvažoval, jestli by ji nepřemluvil, aby jim o sobě něco pověděla. Taky nechtěl, aby odešla.

„Jak se to celé seběhlo?" zeptal se neurčitě.

Opět se mu zadívala do očí a pak začala vyprávět.

Vyložila jim, že její otec byl rytíř. Velký, silný, krutý muž, který chtěl mít syny, aby s ním jezdili na koni, lovili, bojovali, aby měl kumpány do divokých pitek a celonočního hýření. V tomto ohledu měl smůlu, že snad ani větší mít nemohl, protože se mu narodila Ellen a její matka zemřela. Oženil se znovu, ale jeho druhá žena byla neplodná. Začal Elleninu macechu nenávidět a nakonec se jí zbavil. Musel to být surový chlap, ale Ellen to nikdy tak nepřipadalo, obdivovala ho a sdílela s ním jeho odpor ke druhé manželce. Když macecha odjela, Ellen zůstala v rodinném sídle a vyrůstala v domácnosti složené skoro výhradně ze samých mužů. Vlasy si stříhala nakrátko, nosila dýku a naučila se nehrát si s koťaty a nelámat si hlavu kvůli starým slepým psům. Když byla asi tak v Martině věku, uměla plivat na podlahu, jedla jablka i s ohryzkem a dokázala kopnout koně do břicha takovou silou, že mu vyrazila dech a mohla utáhnout podbřišník ještě o jednu dírku. Věděla, že všem mužům, kteří nepatří do skupiny jejího otce, se říká zkurvysynové a všechny ženy, které s nimi nechtějí jít, jsou

prostě mrchy. Přitom pořádně nevěděla, co ty urážky ve skutečnosti znamenají – a bylo jí to nakonec jedno.

Tom zavřel oči, poslouchal, jak ženin hlas zní ve vlahém podzimním odpoledni, a představoval si ji jako děvče s plochou hrudí a umouněným obličejem, jak sedí u dlouhého stolu s otcovými neotesanými kumpány, popíjí silné pivo, říhá, prozpěvuje písně o bitvách, drancování a šibenicích, koních, hradech a pannách, až nakonec usne a malá, ostříhaná hlava jí padne na hrubou desku stolu.

Kdyby jí plochá hruď vydržela navěky, mohla prožít šťastný život. Jenže čas plynul a přišel okamžik, kdy se na ni muži začali dívat jinak. Už nepropukali v burácivý smích, když prohlásila: „Jdi mi z cesty, nebo ti uříznu koule a hodím je prasatům.“ A když si večer stáhla vlněnou řízu a ukládala se ke spánku v dlouhé lněné spodničce, někteří na ni zírali. A když si šla do lesa ulevit, odvraceli se a dívali se na druhou stranu, což nikdy předtím nedělali.

Jednoho dne zahlédla svého otce v zaujatém hovoru s místním knězem – to byla vzácná událost. Oba se směrem k ní několikrát podívali, jako by se o ní bavili. Následujícího jitra jí otec oznámil: „Pojedeš s Henrym a Everardem a uděláš, co ti řeknou.“ Načež ji políbil na čelo. Nechápala, co ho to napadlo – že by začal být na stará kolena rozcitlivělý? Osedlala si šedivého oře – odmítala jezdit na dámském jezdeckém koni, tím méně na poníkovi – a vyrazila se dvěma zbrojnoši na cestu.

Odvezli ji do ženského kláštera a nechali ji tam.

Když odjížděli, rozléhalo se celým klášterem její sprosté klení. Bodla abatyši nožem a dotrmácela se pěšky zpátky do otcova sídla. Poslal ji zpátky se spoutanýma rukama a nohama a přivázanou v sedle na oslovi. Strčili ji do kobky pro hříšnice, kde zůstala, dokud se abatyše nezotavila ze zranění. Bylo tam chladno a vlhko a tma jako v noci a měla tam jen vodu k pití a nic k jídlu. Když ji pustili ven, zase došla pěšky domů. Otec ji opět poslal zpátky. Tentokrát ji nejdřív zmrskali a pak teprve strčili do kobky.

Nakonec to pochopitelně vzdala, oblékla na sebe háv novicky, podřídila se předpisům a naučila se modlitby, i když v hloubi srdce jeptišky nenáviděla, svatými pohrdala a ze zásady nevěřila ničemu, co jí kdo vykládal o Bohu. Ale naučila se číst a psát, zvládla noty, osvojila si základy počítání a malování a k francouzštině a angličtině, které se naučila v otcově domě, přidala ještě latinu.

Život v klášteře nakonec nebyl tak strašný. Byla to čistě jednopohlavní společnost s vlastními pravidly a rituály, a přesně na to byla Ellen celý život zvyklá. Každá jeptiška musela vykonávat nějakou tělesnou práci, a Ellen brzy připadla starost o koně. Netrvalo dlouho a měla na povel všechny stáje.

Chudoba ji nikdy neděsila. S poslušností se vyrovnávala těžko, ale nakonec si taky zvykla. Třetí pravidlo, neposkvrněnost, jí také nedělalo velké starosti, i když čas od času, čistě aby pozlobila abatyši, zasvětila některou z novicek do potěšení z –

V tu chvíli Agnes Ellenino vyprávění přerušila, vzala Martu a vydala se s ní hledat potok, kde by mohla děvčátku omýt obličej a vyčistit oblečení. Vzala s sebou kvůli bezpečí i Alfreda, i když prohlásila, že celou dobu zůstanou na doslech. Jack vstal také, že půjde s nimi, ale Agnes mu pevným hlasem oznámila, že má setrvat na místě. Zdálo se, že pochopil, co se po něm chce, jelikož si opět sedl. Tom si všiml, že manželka odvedla děti tak daleko, aby nemohly dál poslouchat to bezbožné a nestoudné vyprávění, a současně nenechala Toma bez dozoru.

Pak se abatyše vydala na delší cestu, pokračovala Ellen ve vyprávění, a jednoho dne její kůň začal kulhat. Byla zrovna náhodou kousek od kingsbridgeského převorství, a tak si od zdejšího převora půjčila jiného koně. Když dorazila domů, požádala Ellen, aby půjčené zvíře vrátila do převorství a přivezla zpátky zchromlého koně.

A tak, v klášterní stáji, na dohled od staré, rozpadající se kingsbridgeské katedrály, se Ellen seznámila s mladíkem, který vypadal jako zpráskané štěně. Měl neohrabaný půvab nohatého psího výrostka a byl věčně ve střehu jako větřící pes, ale současně se choval vystrašeně a ulekaně, jako by z něj vytloukli veškerou hravost. Když na něj promluvila, nerozuměl jí. Zkusila to latinsky, ale nepatřil mezi mnichy. Nakonec řekla něco francouzsky a mladíkovi se rozjasnila tvář radostí a hned jí odpověděl stejným jazykem.

Ellen se už do kláštera nikdy nevrátila.

Od onoho dne žila v lese, nejprve v hrubé chýši z haluzi a listí, později v suché jeskyni. Nikdy nezapomněla nic z mužských dovedností, co se naučila v otcově domě – stále ještě uměla uštvat vysokou, nastražit pasti na králíky a střílet labutě lukem a šípy. Dokázala vyvrhnout, vyčistit a připravit maso. A věděla dokonce, jak oškrábat a ošetřit kůže a kožešiny na oblečení. A nejedla jen zvěřinu, pochutnala si i na ovoci, oříšcích a zelenině. Všechny ostatní potřeby – sůl, vlněné kusy oblečení, sekyru či nový nůž – si musela ukrást.

Nejhorší chvíle nastaly, když se narodil Jack…

A co ten Francouz? chtěl se zeptat Tom. Byl to Jackův otec? Pokud ano, kdy umřel? A jak? Z výrazu ženiny tváře ale vyčetl, že o téhle části jejího příběhu řeč nebude. A Ellen podle všeho patřila mezi ten typ lidí, kteří se nenechají k ničemu nutit proti své vůli, a tak si Tom raději nechal všechny otázky pro sebe.

V té době jí zemřel otec a celá banda jeho kumpánů se rozutekla, a tak Ellen najednou neměla na celém světě žádné příbuzné ani přátele. Když

měl Jack přijít na svět, založila u vchodu do jeskyně pořádný oheň, aby vydržel celou noc. Jídlo a vodu si položila na dosah ruky, stejně jako luk a šípy a nože, aby měla čím odhánět vlky a divoké psy. Měla dokonce i těžký rudý plášť, který ukradla nějakému biskupovi, aby mohla novorozeně do něčeho zabalit. Nebyla ale připravená na bolest a strach spojené s porodem a dlouho si myslela, že umře. Nakonec se jí ale narodilo zdravé a silné dítě, a ona jeho příchod přežila.

Následujících jedenáct let vedli Ellen a Jack prostý, skrovný život. Pokud si hlídali to, aby si nasbírali na zimu do zásoby dost jablek a ořechů a nasolili si nebo vyudili dost zvěřiny, les jim poskytoval všechno, co potřebovali. Ellen často přemítala o tom, že kdyby nebyli na světě žádní králové, lordi, biskupové a šerifové, mohl by každý žít tímhle způsobem a všichni by byli naprosto šťastní.

Tom se jí zeptal, jak vychází s ostatními psanci, s vyvrheli, jako je Tlama Faramond. Co by se stalo, kdyby se na ni v noci vrhli a pokusili se ji znásilnit? vyzvídal a slabiny se mu bouřily při té představě, přestože sám se nikdy žádné ženy nezmocnil proti její vůli, dokonce ani vlastní ženy ne.

Ostatní psanci se jí prý bojí, odpověděla na Tomovu otázku a zadívala se na něj zářícíma světlýma očima. Rázem mu bylo jasné, odkud se jejich strach bere: myslí si o ní, že je čarodějnice. A pokud jde o počestné pocestné, kteří se vydali přes les, tedy o lidi, co mohou psance okrádat, znásilňovat a vraždit, aniž by museli mít strach z potrestání – před těmi se Ellen prostě skrývá. Proč se neschovala před Tomem? Protože viděla zraněné děvčátko a chtěla mu pomoci. Sama má přece dítě.

Naučila Jacka všechno, co se na otcově panství dověděla o zbraních a lovu. Naučila ho také všechno, co uměla od jeptišek: číst a psát, rozeznávat noty, počítat, mluvit francouzsky a latinsky, ukázala mu, jak se dá malovat, a vyprávěla mu biblické příběhy. Nakonec mu za dlouhých zimních večerů předala i dědictví po Francouzovi, který znal víc básní, písní a příběhů než kdokoliv jiný na světě –

Tom nevěřil, že by chlapec, jako je Jack, uměl číst a psát. Tom dokázal napsat svoje jméno a k tomu ještě pár slov, například *pence, yard* nebo *bušl.* Agnes byla dcera faráře, a tak toho zvládla víc, i když psala pomalu a lopotně a z koutku úst jí přitom samým soustředěním trčela špička jazyka. Zato Alfred neuměl napsat ani slovo a stěží rozeznal napsané vlastní jméno. A Marta se nezmohla ani na to. Copak je vůbec možné, aby tenhle tupostí stižený trouba byl vzdělanější než celá Tomova rodina?

Ellen Jackovi přikázala, aby něco napsal. Chlapec si dlaní uhladil kousek země a vyryl do hlíny několik písmen. Tom rozluštil první slovo, *Alfred,* zato ostatní mu nic neříkala. Připadal si jako hlupák. Z rozpaků ho zachránila Ellen, která pak celou větu přečetla nahlas: „Alfred je větší než Jack.“ Vzápětí chlapec načrtl do hlíny dvě postavy, jednu větší a jednu menší.

Přestože to byly dost hrubé malůvky, vyšší postava měla široká ramena a trochu tupý výraz, zatímco druhá byla zakrslá a usmívala se. Tom měl sám ke kreslení docela slušné vlohy a zůstal užasle zírat na to, jak jednoduché, a přitom výstižné podobizny dokázal chlapec vyrýt do hlíny. A přitom ten kluk vypadal jako naprostý tupec.

Ellen odhadla, co se Tomovi honí hlavou, a přiznala se, že jí to začalo docházet trochu pozdě. Jack neměl kolem sebe žádné jiné děti a vlastně ani žádné jiné dospělé kromě své matky. Výsledkem bylo, že vyrůstal jako divoké zvíře. Navzdory veškerému svému vzdělání nevěděl, jak se chovat k jiným lidem. Proto byl tak zamlklý, všechny upřeně pozoroval a na všechno sahal.

Když to říkala, působila poprvé za celou dobu zranitelně. Dojem nenarušitelné soběstačnosti jako by se rozplynul a Tom měl před sebou najednou ustaranou a vlastně docela zoufalou ženu. Potřebovala se kvůli Jackovi nějak vrátit zpátky mezi lidi – jenže jak? Kdyby byla muž, mohla by možná přesvědčit nějakého pána, aby jí svěřil statek, zvlášť kdyby mu dost přesvědčivě nalhala, že se vrací ze svaté pouti do Jeruzaléma či Santiaga de Compostela. Vyskytovala se, pravda, semtam i nějaká ta hospodyně, ale to byly bez výjimky vdovy a měly dospělé syny. Žádný pán nesvěří statek osamělé ženě s malým dítětem. A nikdo ve městě ani na venkově ji nenajme na práci. Navíc nemá kde bydlet a k nádenické práci málokdo nabízí i bydlení. Ellen zkrátka nebyla nikdo a nic.

Tom měl pro ženu pochopení. Dala synkovi všechno, co dát mohla, a ono to nestačilo. Ale neviděl z jejího postavení žádné východisko. Jakkoliv byla krásná, schopná a houževnatá, bylo jí souzeno skrývat se do konce svých dnů i se svým podivným synem v lesích.

Agnes, Marta a Alfred se vrátili. Tom se s obavami zadíval na Martu, ale ta vypadala, jako by se jí přihodilo jen to, že si někde odřela obličej, a nic víc. Na chvíli se Tom nechal pohltit Elleninými starostmi, ale teď si vybavil svoje vlastní potíže: je bez práce a nechal si ukrást prasátko. Odpoledne se už chýlilo k večeru. Tom začal sbírat jednotlivé kousky skromného majetku.

„Kam máte namířeno?“ zeptala se Ellen.

„Do Winchesteru,“ odpověděl Tom. Ve Winchesteru byl hrad, palác, několik klášterů a – to bylo ze všeho nejdůležitější – katedrála.

„Salisbury je blíž,“ poznamenala Ellen. „A když jsem tam byla naposledy, zrovna přestavovali katedrálu – zvětšovali ji.“

Tomovi poskočilo srdce. Přesně tohle přece hledá. Byl si jist, že kdyby dostal práci na stavbě katedrály, měl dost schopností, aby to nakonec dotáhl až na mistra. „Kudy se jde do Salisbury?“ zeptal se dychtivě.

„Půjdete zpátky, odkud jste přišli – tak tři až čtyři míle. Vzpomínáš si na to rozcestí, kde jste se dali doleva?“

„Ano – u takového rybníčku shnilé vody.“

„Přesně tak. A když se dáte doprava, dovede vás cesta do Salisbury.“

Začali se chystat na cestu. Agnes se Ellen ani trochu nezamlouvala, ale přesto se Tomova žena zmohla na vděčné rozloučení: „Děkuju ti, že jsi mi pomohla postarat se o Martu.“

Ellen se usmála a zamyšleně se za odcházejícími zadívala.

Několik minut se ploužili po cestě a pak se Tom ohlédl. Ellen je stále ještě pozorovala. Stála rozkročená uprostřed cesty, dlaní si stínila oči a její podivný chlapec stál vedle ní. Tom jí zamával a ona na zamávání odpověděla.

„Zvláštní žena,“ obrátil se na Agnes.

Agnes nic neřekla.

„Teh kluk je *divný,“* ozval se Alfred.

Kráčeli do nízkého podzimního slunce. Tom přemítal, jak asi Salisbury vypadá – nikdy v životě tam nebyl. Byl z toho celý rozechvělý. Jeho životním snem pochopitelně bylo postavit novou katedrálu od základů, ale to se téměř nikdy nepřihodilo. Daleko běžnější bylo, že se někdo rozhodl zvelebit či zvětšit starou stavbu, popřípadě ji zčásti přestavět. Ale to by Tomovi stačilo, hlavně kdyby se mu tím naskytla příležitost postavit si konečně jednou stavbu podle vlastního návrhu.

„Proč mě ten člověk praštil?“ zeptala se Marta.

„Protože nám chtěl ukrást prasátko,“ odpověděla jí Agnes.

„Měl by mít svoje *vlastní* prasátko,“ prohlásila Marta rozhořčeně, jako by jí teprve v té chvíli došlo, že útočník provedl nějakou špatnost.

Elleniny potíže by se vyřešily, kdyby uměla nějaké řemeslo, přemítal Tom. Zedník, tesař, koželuh či tkadlec by se do takové situace nemohl nikdy dostat. Vždycky by se mohl vydat do města a poohlédnout se tam po nějaké práci. Žen, jež by se věnovaly řemeslu, se také pár našlo, ale vždycky to byly manželky řemeslníků nebo vdovy po řemeslnících. „Ona prostě potřebuje manžela,“ prohlásil Tom nahlas.

„Jo, ale mého mít nemůže,“ poznamenala Agnes suše.

III

Den, kdy přišli členové Tomovy rodiny o prasátko, byl posledním dnem, kdy ještě vládlo přijatelné podzimní počasí. Noc strávili v jakémsi seníku, a když ráno vylezli ven, měla obloha olovnatý odstín a studený vzduch rozrážely poryvy prudkého deště. Rozbalili si pláště z tlusté, plstěné látky a přehodili je přes sebe. Pod bradou si je pevně svázali a vzniklé kapuce si stáhli co nejhlouběji do čela, aby si chránili obličeje před deštěm. Vyrazili na cestu ve skleslé náladě, čtyři přízračné postavy v průtrži mračen, a jejich dřeváky čvachtaly po rozmoklé, bahnité cestě.

Tom přemítal, jak asi katedrála v Salisbury vypadá. Katedrála je v podstatě kostel jako každý jiný – je to prostě kostel, kde má svůj trůn biskup. Jenže ve skutečnosti jsou katedrály ty největší, nejbohatší, nejvelkolepější a nejpropracovanější kostely. Jen výjimečně se katedrála skládá z jednoho tunelu s okny. Většinou jsou to tři tunely vedle sebe, jeden vysoký uprostřed a dva menší po stranách. Tvoří dohromady hlavní loď a postranní lodě a mají profil připomínající hlavu s rameny. Boční stěny hlavní lodě tvoří všehovšudy řady sloupů, které přecházejí do oblouků tvořících arkády. Boční lodě se využívají při procesích – což bývá v katedrálách okázalá podívaná – a mohou se v nich také stavět malé vedlejší kaple zasvěcené jednotlivým svatým, což může přilákat důležité milodary navíc. Katedrály jsou nejnákladnější stavby na světě, mnohem nákladnější než paláce či hrady, a musí si na sebe vydělat.

Salisbury bylo blíž, než Tom předpokládal. Někdy v polovině dopoledne dorazili na vrcholek vyvýšeniny a uviděli, že před nimi cesta pomalu klesá v pozvolné zatáčce. A přes pole bičovaná deštěm spatřili, jak se proti nim zvedá pahorek se Salisbury obehnaným městským opevněním jako loď tyčící se na rovné jezerní hladině. Podrobnosti jim rozmazával déšť, ale Tom měl dojem, že nad městskými hradbami rozeznává několik věží, snad čtyři nebo pět. Při zahlédnutí tolika staveb z kamene mu poskočilo srdce.

Po pláni se prohánět studený vítr, takže když se blížili po cestě k východní bráně, ruce i tváře jim jen mrzly. Na úpatí pahorku se uprostřed domků a chatrčí vystrčených ven z města setkávaly čtyři cesty. Tam se k Tomově rodině přidali další pocestní. Všichni měli shrbená ramena a skloněné hlavy a společně se mrazivou slotou drali pod ochranu městských hradeb.

Na svahu vedoucím k bráně dohonili volské spřežení táhnoucí vůz plný kamení – to bylo pro Toma velmi nadějné znamení. Kočí se hrbil za přetíženým dřevěným povozem, opíral se do něj ramenem a vší silou pomáhal dvojici volků, kteří krok za krokem táhli náklad do kopce. Tom vycítil příležitost udělat si přítele. Pokynul Alfredovi a oba se společně opřeli rameny do vozu a pomáhali tlačit.

Obrovská dřevěná kola zadrnčela po dřevěném mostě položeném přes široký, suchý příkop. Tohle muselo stát hodně práce – vykopat takový příkop a naházet tolik země, aby z ní bylo možné postavit městské hradby, na tom musely dřít stovky mužů, uvažoval Tom. To je dokonce víc práce než vykopat základy pro katedrálu. Most vedoucí přes příkop se třásl a skřípal pod tíhou vozu a dvou zvířat, která ho táhla.

Svah se za mostem zmírnil, a jak se blížili k bráně, jel vůz daleko snáze. Vozka se narovnal a Tom s Alfredem ho následovali. „Ze srdce vám děkuju," řekl vozka.

„Na co je ten kámen?" zeptal se Tom.

„Na novou katedrálu.“

„Na novou? Slyšel jsem, že tady jen opravujou starou.

“Kočí přikývl. „Však to tak někdy před deseti roky takhle vysvětlovali. Jenže teď je víc nová než stará.“

To byla další dobrá zpráva. „Kdo má stavbu na starosti?“

„John ze Shaftesbury, i když biskup Roger se taky hodně plete do toho, jak má katedrála vypadat.“

Na tom nebylo nic zvláštního. Biskup málokdy nechal stavitele, aby dělal svou práci sám. Mezi starosti, které musel stavitel řešit, často patřilo i to, že srážel na zem zjitřenou obrazotvornost duchovních a stavěl do cesty jejich vzletným představám zcela praktická omezení. Pracovníky na stavbu ovšem najímal John ze Shaftesbury.

Vozka ukázal na Tomův vak s nástroji. „Zedník?“

„Jo. Hledám práci.“

„Tady ji možná najdeš,“ poznamenal kočí netečně. „Když ne na katedrále, tak na hradě.“

„Kdo vládne na hradě?“

„Taky Roger, je nejen biskup, ale i hradní pán.“

No jistě, uvědomil si Tom. Slyšel už o mocném Rogerovi ze Salisbury, který měl tak dlouho blízko ke králi, jak jen sahala lidská paměť.

Vešli branou do města. Všude bylo tolik domů, lidí a zvířat a všechno na sebe bylo tak strašlivě namačkané, až se zdálo, že oblé městské hradby prasknou a obyvatelé, zvířata i domy se vyvalí do mokřiny. Dřevěné domky byly natěsnané jeden na druhý a přetlačovaly se o místo jako diváci, kteří se přišli podívat na popravu. Každé sebemenší místečko půdy bylo nějak využité. Jakmile zůstala mezi dvěma domky ulička, hned do ní někdo postavil alespoň poloviční stavení a ještě pochopitelně bez oken, jelikož dveře zabíraly skoro celou přední stěnu. A když někde zbylo místečko příliš malé i na ten nejužší domek, zřídil si tam alespoň někdo stánek a prodával pivo, chléb či jablka. A pokud tam nebylo dost místa ani na to, tak tam byla alespoň malá stáj, chlívek, hnojiště nebo káď na vodu.

A taky tam bylo pěkně hlučno. Ani déšť nedokázal příliš ztlumit klapot z řemeslnických dílen, vyvolávání podomních obchodníků, pozdravy, které si lidé vyměňovali na potkání, a veškeré dohadování, smlouvání a hádání, jakož i kvičení, štěkání a útoky zvířat.

Marta nabrala sílu, aby to všechno překřičela, a zeptala se: „Co je to za smrad?“

Tom se usmál. Dcerka už nebyla ve městě několik let. „To je pach lidí,“ odpověděl jí.

Ulice byla sotva širší než vůz s volským potahem, ale kočí nedovolil volkům, aby zastavili, protože se bál, že by je pak už nepřiměl k pohybu. Pobízel je bičem, nevšímal si překážek a nutil spřežení, aby si tupě razilo

cestu davem a zahánělo do stran bez rozdílu každého, ať to byl rytíř na válečném koni, lesník s lukem, tlustý mnich na poníkovi, zbrojnoš, žebrák, hospodyně nebo poběhlice.

Povoz dorazil až ke starému ovčákovi, který se snažil udržet pohromadě malé stádečko. Dneska je zřejmě trh, napadlo Toma. Vůz s kamením jel dál a jedna z ovcí v děsu zahnula do dveří nálevny. Za okamžik bylo uvnitř celé stádo. Bečelo, pobíhalo zmateně sem a tam a poráželo stoly, židle i korbely s pivem.

Země pod nohama připomínala moře bahna a odpadků. Tom měl dobrý odhad na to, kolik vody naprší na střechu a jak musí být široký žlab, aby odvedl déšť pryč. Tady mu bylo na první pohled jasné, že veškerá voda, která naprší na tuhle polovinu města, odteče ulicí. Když přijde pořádná průtrž mračen, říkal si v duchu, dostane se člověk na druhou stranu ulice snad jen v loďce.

Jak se blížili k hradu na vrcholu kopce, ulice se rozšiřovala. Tady už stály kamenné domy. Jeden či dva by potřebovaly menší opravu. Patřily řemeslníkům a obchodníkům, kteří měli v přízemí krámky a dílny a bydleli v prvním patře. Tom si zkušeným okem prohlédl zboží, které bylo na prodej, a dospěl k závěru, že se dostali do vzkvétajícího města. Nože a hrnce musí mít každý, ale jen zámožní lidé si kupují vyšívané šály, zdobené opasky a stříbrné spony.

Před hradem zatočil vozka se svým volským spřežením doprava a Tom ho i s celou rodinou následoval. Ulice opisovala čtvrtkruh a lemovala hradní opevnění. Prošli další branou a nechali za sebou lomoz města stejně rychle, jako do něj vpadli. Ocitli se uprostřed zcela odlišného shonu: v hektickém, ale uspořádaném chvatu velké stavby.

Stáli ve dvoraně obehnané zdmi a před sebou měli katedrálu. Dvorana zabírala skoro celou severozápadní čtvrtinu půdorysu kruhového města. Tom chvíli jen klidně postával a snažil se vstřebat všechny vjemy. Díval se, poslouchal a nasával vzduch. Působilo mu to stejnou radost jako slunečný den. Když přicházeli za povozem plným kamení, dva prázdné vozy zrovna vyjížděly ven. Po celé délce boční stěny chrámu vyrostly přístřešky, v nichž kameníci opracovávali železnými sekáči a dřevěnými palicemi velké kamenné kvádry do tvarů, ze kterých bude možné sestavit sokly, sloupy, hlavice, dříky sloupů, opěrná žebra, oblouky, okna, prahy, věžičky a parapety. Uprostřed dvorany, v bezpečné vzdálenosti od všech ostatních staveb stála kovárna. Otevřenými dveřmi bylo vidět žhnoucí ohniště a přes celé nádvoří se neslo bušení kladiv na kovadlinu, jak kovář vyráběl nové nástroje, které měly nahradit ty, jež kameníci stačili už opotřebovat. Většina lidí by měla pocit, že vidí jen naprostý zmatek, ale Tom před sebou viděl obrovský a složitý mechanismus, který toužil řídit. Hned věděl, co má kdo

na starost, a na první pohled mu bylo jasné, jak daleko úpravy pokročily. Zrovna se všichni věnovali práci na východním průčelí.

Podél celé východní části stavby bylo postavené lešení sahající do výšky nějakých pětadvaceti až třiceti stop. Zedníci se schovávali v přístřešku a čekali, až déšť trochu poleví, zato jejich přidavači šplhali po žebřících nahoru dolů s kameny na rameni. A nad nimi, na kostře krovu z trámů, lezli klempíři jako pavouci po obrovské dřevěné pavučině, přibíjeli k příčkám olověné tabulky a přidělávali okapy a chrliče.

Tom si s lítostí uvědomil, že stavba je téměř hotová. I kdyby ho tady najali, zbývá tu práce sotva na pár let – a to by asi sotva stačilo na to, aby se dostal do postavení předáka zedníků, natož že by se z něj stal hlavní stavitel. Přesto by tady práci vzal, kdyby mu ji nabídli, vždyť je zima na krku. Kdyby nepřišli o prasátko, dokázal by i s rodinou zimu snad nějak přežít, ale bez prasátka si musí sehnat práci.

Kráčeli za vozem přes staveniště až k místu, kde se skladoval kámen. Volové s úlevou ponořili hlavy do žlabu s vodou. Vozka zavolal na procházejícího zedníka: „Kde je hlavní stavitel?“

„Na hradě,“ odpověděl zedník.

Kočí přikývl a obrátil se na Toma. „Počítám, že ho najdeš v biskupově paláci.“

„Děkuju ti.“

„Já tobě taky.“

Tom zamířil pryč ze staveniště a Agnes s dětmi ho následovala. Vrátili se ve svých stopách úzkými přecpanými uličkami až před hrad. Vlastní pevnost chránil další suchý příkop a další obrovský val z nakupené hlíny. Přešli po padacím mostu. Ve fortně po jedné straně vchodu seděl na lavici muž v kožené suknici a vyhlížel do deště. U pasu měl meč. Tom ho oslovil. „Buď zdráv. Jmenuju se Tom a jsem stavitel. Chtěl bych mluvit s hlavním stavitelem Johnem ze Shaftesbury.“

„Je u biskupa,“ utrousil strážný lhostejně.

Vešli do hradu. Šlo ve skutečnosti o sbírku nesourodých budov obehnaných valem z hlíny, jako u většiny hradů. Hlavní nádvoří bylo asi tak sto yardů dlouhé. Naproti vstupní bráně, na opačném konci nádvoří, byla mohutná věž, poslední útočiště v případě napadení. Věž se tyčila vysoko nad hradby, aby umožňovala výhled do kraje. Po levé ruce uviděli shluk nízkých, většinou dřevěných staveb: dlouhou stáj, kuchyň, pekařství a několik skladů. Uprostřed byla studna. Po pravé straně zabíral téměř celou severní polovinu pozemku velký kamenný dům, což byl nepochybně palác. Byl postaven ve stejném stylu jako nová katedrála, s malými dveřmi a okny nahoře zakončenými půlobloukem, a měl dvě patra. A byl nový – no jistě, vždyť v jednom rohu ještě pracovali zedníci. Podle všeho přistavovali věž. Přestože vytrvale pršelo, pohybovalo se po nádvoří spousta lidí, přicházeli

a odcházeli, nebo přebíhali v dešti z jedné budovy do druhé: zbrojnoši, duchovní, obchodníci, stavební dělníci i služebnictvo z paláce.

Tom uviděl, že do paláce vede několik vchodů. Všechny byly otevřené, jako by ani nepršelo. Nevěděl pořádně, co si teď počít. Jestli je stavitel opravdu u biskupa, asi by ho teď neměl vyrušovat. Na druhé straně biskup není král. A Tom je svobodný člověk a zedník a přichází s poctivou nabídkou, ne nějaký patolízalský poddaný, který si jde na něco stěžovat. Rozhodl se, že bude jednat zpříma. Nechal Agnes a Martu stát u brány, přešel s Alfredem přes bahnité nádvoří a vstoupil nejbližšími dveřmi do paláce.

Ocitli se v malé kapli s klenutým stropem a oknem ve vzdálenější stěně nad oltářem. Kousek ode dveří seděl za vysokým stolem nějaký kněz a rychle cosi psal na pergamen. Podíval se na ně.

„Kde je mistr John?“ zeptal se Tom bez obalu.

„V sakristii,“ odpověděl kněz a pohodil hlavou směrem ke dveřím v boční stěně.

Tom se nezeptal, jestli můžou za mistrem zajít. Přišel na to, že když se bude chovat, jako by byl očekáván, možná si ušetří spoustu času, který by jinak strávil čekáním. Několika ráznými kroky přešel kapli a vstoupil do sakristie.

Byla to malá, čtvercová komůrka osvětlená spoustou svíček. Většinu prostoru na podlaze zabírala mělká nádoba s pískem. Jemný písek byl na povrchu dokonale uhlazen pravítkem. V místnosti stáli dva muži. Oba se na Toma krátce podívali a pak soustředili pozornost zpátky na písek. Biskup, vrásčitý stařec s černýma planoucíma očima, vyrýval něco do písku zaostřeným koncem klacíku. Hlavní stavitel, navlečený do kožené zástěry, ho sledoval s trpělivým a pochybovačným výrazem.

Tom vyčkával mlčky a se vzrůstajícími obavami. Musí udělat dobrý dojem: musí být zdvořilý, ale ne vlezlý, a musí ukázat, co umí, ale nechvástat se. Každý stavitel chce, aby jeho lidé byli nejen schopní, ale i poslušní, Tom to poznal na vlastní kůži, když sám najímal lidi.

Biskup Roger načrtl do písku dvoupatrovou budovu s velkými okny po třech stranách. Šlo mu to velmi dobře, dělal rovné čáry a skutečné pravé úhly. Nakreslil budovu z bočního pohledu. Tomovi bylo hned jasné, že něco takového se v životě nedá postavit.

Biskup skončil a řekl: „A je to.“

John se otočil na Toma a prohodil: „Tak co?“

Tom předstíral, že si to vyložil tak, že se ho stavitel ptá na názor na biskupův náčrtek. „V přízemí není možné dělat takhle velká okna,“ odpověděl.

Biskup se na něj podíval podrážděně: „To není obyčejné přízemí. Je tam písárna.“

„Stejně to spadne.“

„Má pravdu,“ poznamenal John.

„Jenže tam musí být světlo, aby bylo vidět na psaní.“

John pokrčil rameny a obrátil se k Tomovi. „Kdo jsi?“

„Jmenuju se Tom a jsem zedník.“

„To mi došlo. Co tě k nám přivádí?“

„Hledám práci.“ Tom zadržel dech.

John okamžitě zavrtěl hlavou. „Nemůžu tě přijmout.“

Pod Tomem se podlomila kolena. Ze všeho nejraději by se otočil na patě a odešel, ale ovládl se a zdvořile počkal, až se dozví důvody.

„Stavíme tady už deset let,“ pokračoval John. „Většina zedníků má ve městě dům. Pomalu se chýlíme ke konci a už teď mám na stavbě víc zedníků, než kolik jich doopravdy potřebuju.“

Tom věděl, že je to beznadějné, ale přesto se zeptal: „A co palác?“

„Pěšky jako za vozem,“ mávl rukou John. „Tam posílám všechny muže, které mám navíc. Nebýt paláce a několika dalších hradů biskupa Rogera, už bych začal zedníky propouštět.“

Tom přikývl. Soustředil veškeré úsilí na to, aby mu v hlase nezaznělo zoufalství, a bezvýrazným tónem se zeptal: „Neslyšel jsi někde o nějaké práci?“

„V Shaftesbury stavěli letos začátkem roku klášter. Možná na tom ještě pořád dělají. Je to den cesty odtud.“

„Díky.“ Tom se otočil k odchodu.

„Je mi to líto,“ zavolal za ním John. „Zdá se, že jsi dobrý chlap.“

Tom vyšel ze sakristie bez odpovědi. Cítil se hrozně. Dovolil si předtím ten přepych, že v sobě příliš brzy probudil moc velké naděje. Na tom, že člověka odmítnou, přece není nic neobvyklého. Jenže on se nechat zmámit představou, že bude zase pracovat na katedrále. Teď možná bude muset vzít práci na jednotvárných městských hradbách či na ohavném domě nějakého stříbrotepce.

Když kráčel přes hradní nádvoří zpátky k místu, kde na něj čekaly Agnes a Marta, vypjal ramena. Nikdy nedával před manželkou najevo zklamání. Vždycky se snažil budit dojem, že je všechno v pořádku, že má otěže života pevně v rukou a že na tom koneckonců nic tak žalostného není, když tady pro něj nemají práci. Najde ji v nejbližším městě. Nebo v nějakém dalším. Věděl, že kdyby dal najevo sebemenší známku skleslosti, Agnes by na něj začala tlačit, aby si našel stálé místo a usadil se. A to on rozhodně neměl v úmyslu – alespoň do té doby, dokud nenarazí na město, kde by se měla stavět katedrála.

„Nic tu pro mě nemají,“ oznámil Agnes. „Tak půjdeme dál.“

Vypadala zaraženě. „Člověk by řekl, že když tu staví katedrálu a *k tomu* palác, budou tu mít místo pro jednoho zedníka navíc,“ poznamenala.

„Obě budovy už jsou skoro hotové," vysvětloval Tom. „Mají v tuhle chvíli víc lidí, než kolik potřebují."

Rodina přešla po padacím mostě a ponořila se zpátky do přecpaných uliček města. Vstoupili do Salisbury východní branou a opustí město západní branou, protože tím směrem se jde na Shaftesbury. Tom zahnul doprava a vedl ostatní členy rodiny částí města, kterou do té doby neviděli.

Zastavil se před kamenným domem, na němž bylo na první pohled vidět, že by naléhavě potřeboval opravit. Malta, kterou stavitel použil, byla řídká a drolila se a opadávala. Do spár se dostal mráz, a už dokonce roztrhal několik kamenů. Jestli to takhle nechají ještě jednu zimu, budou škody daleko větší. Tom se rozhodl, že na tuhle skutečnost upozorní majitele.

Vchod do domu tvořil široký oblouk. Dřevěné dveře byly otevřené a v chodbě seděl řemeslník v pravé ruce s kladivem a v levé se sídlem, malým železným nástrojem s ostrým hrotem. Do dřevěného sedla, které měl položené před sebou na lavici, vyřezával složitý ornament. Vzadu Tom uviděl naskládané dřevo a kůži a chlapce, který pometlem zametal hobliny.

„Dobrý den, mistře sedláři," pozdravil Tom.

Sedlář vzhlédl, jediným pohledem odhadl Toma na člověka, který by si uměl udělat sedlo sám, kdyby nějaké potřeboval, a jen krátce přikývl.

„Jsem stavitel," pokračoval Tom. „A vidím, že potřebuješ moje, služby."

„Jak to?"

„Omítka se ti drolí, kameny praskají a tvůj dům by už nemusel další zimu vydržet."

Sedlář zavrtěl hlavou. „Tohle město je plné zedníků. Proč bych si měl najímat někoho odjinud?"

„Jak chceš," Tom se od něj odvrátil. „Ať je Bůh s tebou."

„Kéž by," pokýval hlavou sedlář.

„Nevychovanec jeden," pošeptala Agnes manželovi, když se od sedlářova domu vzdalovali.

Ulička je dovedla na tržiště. Tady, na půlakrovém moři bahna, vyměňovali rolníci z okolí města všechnu mouku, zrní, mléko a vejce, co mohli postrádat, za věci, které potřebovali, ale nedokázali si je sami vyrobit – za hrnce, radlice k pluhu, provazy a sůl. Trhy byly zpravidla pestrobarevné a dost hlučné. Mezi lidmi ze sousedních stánků docházelo ke spoustě dobrosrdečného popichování, předstíraného soupeření, děti se tahaly o laciné koláče, občas se objevil potulný zpěvák či skupinka komediantů, všude byly zmalované děvky a někdy se dostavil i zmrzačený voják a dal k lepšímu vyprávění o východních bouřích a zběsilých hordách Saracénů. Ti, jimž se podařilo uzavřít nějaký výhodný obchod, často podlehli pokušení, začali oslavovat a probendili veškerý utržený peníz v silném pivu, takže do oběda byla na trhu zpravidla dost divoká nálada. Jiní pro změnu prohráli peníze v kostkách, což nevyhnutelně vedlo k bitce.

Jenže teď pršelo, bylo ráno, letošní úroda už byla prodaná nebo uskladněná, a tak panoval na trhu klid. Promoklí rolníci zachmuřeně smlouvali s třesoucími se majiteli stánků a všichni dohromady se těšili domů k sálajícím krbům.

Tomova rodina si razila cestu ponurým davem, nevšímala si unaveného vyvolávání prodavače jitrnic a brusiče nožů. Už byli málem na opačném konci tržiště, když vtom Tom uviděl jejich prase.

Tak ho to překvapilo, že v první chvíli ani nemohl věřit vlastním očím. Pak Agnes zašeptala: „Tome! Podívej!“ Hned věděl, že si toho také všimla.

Nebylo sebemenších pochyb – znal čuníka stejně dobře jako Alfreda či Martu. A nesl ho – v sevření, jež prozrazovalo značný cvik – muž se zdravě růžovoučkou pletí a mohutným břichem člověka, který jí tolik masa, kolik potřebuje, a pokaždé ještě něco navrch: byl to řezník, o tom nebylo pochyb. Tom i Agnes se zastavili a zírali na něj. A protože mu stáli v cestě, neměl jinou možnost než jejich přítomnost zaznamenat.

„Co je?“ vyhrkl zmatený z jejich upřených pohledů a netrpělivě se snažil jít dál.

Mlčení prolomila Marta. „To je naše prase!“ zvolala rozčileně.

„Přesně tak,“ zavrčel Tom a bezvýrazně se na řezníka zadíval.

Na okamžik se mužovi mihl přes obličej záludný výraz a Tomovi rázem došlo, že řezník moc dobře ví, že zvíře je kradené. Nahlas ale muž prohlásil: „Právě jsem za něj zaplatil padesát penci, takže tím je prase moje.“

„Ať už jsi dal ty peníze komukoliv, byl to někdo, kdo neměl právo to prase prodat. Právě proto jsi ho dostal tak levně. Od koho jsi ho koupil?“

„Od nějakého venkovana.“

„Znáš ho?“

„Ne. Poslyš, jsem řezník zdejší posádky. Nemůžu chtít po každém sedlákovi, který mi prodává podsvinče nebo krávu, aby přived dvanáct chlapů, který odpřisáhnou, že to zvíře je jeho.“

Muž ustoupil stranou, jako by chtěl jít pryč, ale Tom ho chytil za paži a zastavil ho. Na okamžik se zdálo, že řezníka přemůže vztek, pak si ale zřejmě uvědomil, že kdyby se chtěl prát, musel by čuníka pustit na zem. A kdyby se některému ze členů Tomovy rodiny podařilo podsvinčete zmocnit, poměr sil by se nápadně změnil. Najednou by bylo na řezníkovi, aby dokázal, že je majitelem zvířete. A tak se raději ovládl a prohlásil: „Jestli mě chceš z něčeho obvinit, jdi za šerifem.“

Tom se nad tím návrhem na okamžik zamyslel a vzápětí ho zavrhl. Neměl žádný důkaz. Místo toho se zeptal: „A jak vypadal – ten chlap, co ti prodal moje prase?“

Řezník uhnul pohledem a odpověděl: „Jako každý druhý.“

„Měl přikrytou pusu?“

„Dyž o tom teď přemýšlím, tak měl.“

„Je to lotr, který schovává zmrzačení,“ vysvětlil mu Tom trpce. „Počítám, že tě to nenapadlo.“

„Vždyť leje jak z okapu!“ protestoval řezník. „Každý chodí zachumlaný do hadrů.“

„Tak mi řekni, jak je to dlouho, co jsi s ním mluvil.“

„Před chviličkou.“

„A kam měl namířeno?“

„Nejspíš do nálevny.“

„Aby tam propil moje peníze,“ dodal Tom znechuceně. „Tak zmizni, ztrať se. Třeba tě jednoho dne taky okradou a pak tě bude mrzet, že se tolik lidí snaží udělat výhodný obchod, aniž se pořádně přeptá na okolnosti.“

Řezník vrhl na Toma zlý pohled a zaváhal, jako by chtěl něco odseknout. Pak si to ale rozmyslel a vytratil se.

„Proč jsi ho nechal běžet?“ zeptala se Agnes.

„Protože ho tady každý zná, a nás ne,“ odpověděl Tom. „Kdybych se s ním popral, hodili by to na mě. A jelikož prase nemá na zadnici napsané moje jméno, kdo může říct, jestli je moje, nebo ne?“

„Ale všechny naše úspory –“

„Třeba bychom ještě mohli dostat peníze za prase zpátky,“ prohlásil Tom. „Buď zticha a nech mě přemýšlet.“ Střetnutí s řezníkem ho rozčílilo a teď si zchladil zlost tím, že mluvil neurvale s Agnes. „V tomhle městě se potuluje chlap, který nemá pysky, ale zato má v kapse padesát stříbrňáků. Stačí, když ho najdeme a ty peníze mu vezmeme.“

„Správně,“ přikývla Agnes odhodlaně.

„Půjdeš zpátky stejnou cestou, jakou jsme přišli. Dojdeš až ke staveništi katedrály. Já půjdu dál tudy a přijdu ke katedrále z druhé strany. Pak se vydáme opačným směrem další ulicí a tak pořád dál. Pokud ho nezastihneme venku, je někde v šenku. Kdybys ho zahlídla, drž se za ním a Martu pošli pro mě. Já si s sebou vezmu Alfreda. Snaž se, aby si tě ten pacholek nevšiml.“

„Neměj péči,“ ujistila ho Agnes bojovně. „Chci ty peníze, aby bylo za co nakrmit děti.“

Tom ji pohladil po ruce a usmál se. „Ty jsi stejně lvice, Agnes.“

Zadívala se mu na okamžik do očí, pak se náhle natáhla na špičky a políbila ho na ústa, krátce, ale srdečně. Vzápětí se otočila a vydala se s Martou v závěsu zpátky přes tržiště. Tom ji sledoval, dokud nezmizela z dohledu, a přestože dávala najevo takovou odvahu, měl v očích strach. Pak vykročil s Alfredem opačným směrem.

Zloděj si určitě myslí, že je naprosto v bezpečí. Proč ne, když prase ukradl, měl Tom namířeno do Winchesteru. Zloděj se vydal opačným směrem, aby prodal čuníka v Salisbury. Jenže divoženka Ellen prozradila

Tomovi, že v Salisbury přestavují katedrálu, a tak Tom změnil plány a nevyhnutelně na zloděje narazil. Muž si ovšem myslí, že Toma už nikdy v životě neuvidí, což dávalo okradenému zedníkovi naději, že by mohl zloděje nachytat nepřipraveného.

Tom pomalu kráčel bahnitou uličkou, nakukoval do domovních vchodů a snažil se působit nenuceným dojmem. Chtěl zůstat nenápadný, protože celá příhoda by mohla skončit dost násilně, a on nestál o to, aby si lidé pamatovali, že nějaký vysoký zedník slídil po městě. Většina domků byly obyčejné chýše ze dřeva, hlíny a došků. Na zemi měly slámu, uprostřed ohniště a kolem několik podomácku vyrobených kousků nábytku. Stačil soudek a pár lavic a z domku byla nálevna. Když byla někde postel s kusem závěsu, který šlo zatáhnout, znamenalo to, že tam sídlí prostitutka. A hlučná tlačenice kolem jediného stolu neklamně signalizovala vrhcáby.

Jakási žena s rudě namalovanými rty před ním odhalila ňadra, ale Tom jen zavrtěl hlavou a honem spěchal dál. V hloubi duše ho vzrušovala myšlenka, že by to dělal s někým, koho vůbec nezná, za bílého dne a ještě by za to zaplatil, ale za celý život to ani jednou nezkusil.

Znovu si vzpomněl na Ellen, divoženku z lesa. Na ní také bylo něco, co ho lákalo. Byla neuvěřitelně přitažlivá, ale ty hluboko posazené, pronikavé oči ho uváděly do rozpaků. Gesto, kterým se mu nabídla poběhlice, ho na okamžik vyvedlo z rovnováhy, ale kouzlo, jímž ho Ellen omámila, ještě neztratilo sílu. Najednou pocítil bláznivou touhu vyrazit zpátky do lesa, najít ji a vrhnout se na ni.

Dorazil až na staveniště, aniž zloděje někde zahlédl. Zadíval se na klempíře, kteří přitloukali olověné tabulky na trojúhelníkovou střešní konstrukci nad chrámovou lodí. Ještě nezačali pokrývat přilehlé krovy bočních lodí katedrály, a tak bylo stále ještě možné prohlédnout si podpůrné půloblouky, které spojovaly vnější okraje bočních lodí se stěnou hlavní lodi, jak se vypínají do poloviny výšky celého chrámu. Ukázal půloblouky Alfredovi. „Bez nich by se stěna hlavní chrámové lodi vyboulila a zhroutila, protože na ni zevnitř tlačí váha kamenných klenutí," vysvětloval. „Vidíš, jak jsou půloblouky ve stejných místech jako patky klenutých oblouků uvnitř hlavní lodi? Jsou současně v jedné linii s pilíři, které tvoří sloupoví uvnitř katedrály. A okna v bočních lodích jsou v jedné řadě s oblouky mezi sloupy. Všechna silná místa musí být v jedné řadě za sebou a všechna slabá jakbysmet." Alfred se tvářil nechápavě a odmítavě. Tom si povzdechl.

Uviděl, jak z druhé strany přichází Agnes, a opět se soustředil na jejich bezprostřední obtíže. Agnes měla kapuci pláště staženou do čela, ale Tom manželku poznal podle odhodlané, důrazné chůze. Širokoramenní dělníci jí ustupovali z cesty, aby mohla projít. Kdyby na zloděje narazila a došlo ke rvačce, pomyslel si Tom s potěšením, byl by to docela rovnocenný boj.

„Viděl jsi ho?“ zeptala se.

„Ne. Ty zřejmě taky ne.“ Tom jen doufal, že zloděj ještě neopustil město. Přece by snad neodešel, aniž by utratil něco z utržených stříbrňáků. V lese nejsou člověku peníze k ničemu. Agnes uvažovala stejně. „Někde tady bude. Budeme hledat dál.“

„Vrátíme se zpátky jinou uličkou a sejdeme se zase na tržišti.“

Tom a Alfred se vrátili ve svých stopách zpátky před staveniště a vyšli branou ven. Déšť už jim promočil pláště skrznaskrz a Tom si jen tak letmo představil korbel piva a misku hovězího vývaru někde u hořícího krbu v krčmě. Pak si vzpomněl, jak tvrdě musel dřít, aby mohl koupit prasátko, znovu mu před očima vytanulo, jak se muž bez pysků ohnal holí po nevinné hlavičce malé Marty, a vztek ho opět rozehřál.

Bylo opravdu těžké prohledávat město soustavně, jelikož v rozložení ulic nepanoval žádný řád. Vedly hned sem a hned zase tam podle toho, jak si kdo postavil dům, měly hodně ostrých zatáček a slepých konců. Jediná opravdu rovná ulice vedla od východní brány k padacímu mostu do hradu. Při první obhlídce se Tom držel poblíž hradeb chránících hrad. Teď začal prohledávat okrajové čtvrti, a tak kličkoval sem a tam mezi městskými hradbami a vnitřní částí města. Ocitl se v daleko chudších částech města, domy tu byly mnohem sešlejší, šenky podstatně hlučnější a prostitutky o poznání starší. Okraj města byl od středu směrem z kopce, takže tudy protékal veškerý odpad z bohatších čtvrtí, který jejich obyvatelé chtěli spláchnout za hradby. Lidé, které tu Tom potkával, působili dojmem, že je stihl stejný osud. Viděl daleko větší podíl mrzáků, žebráků, hladových dětí, ztlučených žen beznadějných pijáků.

Ale muže s uřezanými rty nikde nespatřil.

Dvakrát Tom zahlédl chlapíka, který měl zhruba stejnou postavu a celkově se zloději podobal, když si ho ale šel prohlédnout zblízka, zjistil jen, že podezřelý má obličej v pořádku.

Skončil prohlídku na tržišti, kde ho vyhlížela Agnes. Tělo měla celé napjaté očekáváním a oči jí jen plály. „Našla jsem ho!“ zašeptala.

Tom pocítil náhlý nával vzrušení spojeného s obavami. „Kde?“

„Vešel do té krčmy dole u východní brány.“

„Doveď mě tam.“

Obešli hrad až k padacímu mostu a vydali se dolů z kopce rovnou ulicí vedoucí přímo k východní bráně a tam se ponořili do spleti uliček natěsnaných pod hradbami. Za okamžik uviděl Tom krčmu. Ani to nebylo pořádné stavení, jen šikmá střecha na čtyřech sloupech přiražená k městským hradbám, vzadu s velikým ohništěm, nad nímž se na rožni otáčela ovce a vedle bublal obrovský kotel. Blížilo se zrovna poledne a jídelna byla plná lidí, převážně mužů. Z vůně masa začalo Tomovi kručet v žaludku. Jedním pohledem přelétl čekající zástup. Trápily ho přitom obavy,

že zloděj mohl odejít v té krátké chvilce, než se sem Tomovi podařilo dorazit. Okamžitě muže uviděl. Seděl na štokrleti kousek od ostatních, lžící jedl z misky vývar a před obličejem si přidržoval šátek, aby si zakrýval ústa. Tom se honem odvrátil, aby ho muž nemohl zahlédnout. Teď se musí rozhodnout, jak to celé vezme do ruky. Lomcoval s ním dostatečně silný vztek, aby zloděje prostě srazil k zemi a vzal mu měšec s penězi. Jenže ostatní by ho nenechali odejít. Musel by svoje chování vysvětlit, a nejen kolemstojícím, i šerifovi. Tom byl v právu a skutečnost, že zlodějem byl psanec, vyvrhel, pro něj znamenala, že nebude muset nikomu dokazovat svou počestnost. Vždyť Tom je na první pohled poctivý člověk a zedník. Jenže než se to všechno urovná, může to trvat kolik týdnů, šerif může být na cestách někde na úplně opačném konci hrabství. A kdyby to skončilo rvačkou, může z toho vzejít obvinění z rušení králova klidu.

Ne. Daleko rozumnější bude dostat toho pacholka někde o samotě.

Zloděj nemůže zůstat ve městě přes noc, jelikož tu nemá domov a nocleh neseženе, protože to by musel nějak dokázat, že je počestný muž. Takže bude muset odejít, než se městské brány zavřou na noc.

Z města vedou jen dvě brány.

„Nejspíš se vrátí stejnou cestou, kterou přišel," obrátil se Tom na Agnes. „Počkám si na něj u východní brány. Alfreda necháme hlídat západní bránu. Ty zůstaneš ve městě a budeš sledovat, co ten zloděj dělá. Martu si vezmi s sebou, ale dávej si pozor, aby ji nezahlídl. Kdybys potřebovala mně nebo Alfredovi něco vzkázat, prostě pošleš Martu."

„Dobře," přikývla Agnes stroze.

„Co mám dělat, kdyby se vydal směrem ke mně?" zeptal se Alfred. Hlas se mu chvěl rozčilením.

„Nic," odpověděl Tom pevně. „Podíváš se, kterým směrem se vydal, a počkáš. Marta pro mě dojde a pak ho dostaneme společně." Alfred vypadal zklamaně a Tom dodal: „Uděláš, co ti říkám. Nechci vedle prasete přijít ještě o syna."

Alfred nakonec neochotně přikývl.

„Teď se rozdělíme, než si nás všimne, jak tady stojíme v hloučku a domlouváme se na něj. Jdeme."

Tom se obrátil na patě a bez ohlédnutí se vydal pryč od rodiny. Mohl se spolehnout na Agnes, že jeho plán dodrží. Chvatně dorazil k východní bráně, vyšel z města a přešel rozvrzaný dřevěný most, přes který dnes ráno pomáhal tlačit volský potah s kamením. Přímo před sebou měl cestu vedoucí do Winchesteru, směřovala na východ a byla naprosto přímá, jak dlouhý koberec rozvinutý přes kopce a údolí. Po levé ruce se vinula do úbočí Portway, cesta, po níž Tom a jeho rodina rodina – a nejspíš i zloděj – přišli do Salisbury, a mizela za vrcholem kopce. Zloděj se téměř jistě vydá právě po Portway.

Tom sestoupil z kopce, prošel skupinkou domků roztroušených kolem rozcestí a zahnul na Portway. Potřeboval se někde schovat. Šel dál po kraji cesty a vyhlížel nějaké příhodné místo. Urazil dobrých dvě stě yardů, ale žádný vhodný úkryt nenašel. Ohlédl se a uvědomil si, že zašel příliš daleko: už nerozeznával obličeje lidí na rozcestí, takže by mohl přehlédnout, kdyby se tam objevil muž s uříznutými rty a zahnul směrem na Winchester. Tom se znovu rozhlédl po okolí. Cestu po obou stranách lemoval příkop, který by za suchého počasí mohl posloužit jako docela vhodná skrýš, jenže teď byl plný tekoucí vody. Za příkopy se po obou stranách cesty zvedala za mírným valem do kopce pole. Na poli jižně od cesty uviděl Tom několik krav, jak spásají strniště. Všiml si, že jedna z krav si lehla za zvýšený okraj pole, pozorovala cestu a val ji částečně zakrýval. S povzdechem se vydal zpátky k městu. Přeskočil příkop a nakopl krávu. Vstala a odkolébala se pryč. Tom si lehl na suché, vyhřáté místo, které tam po ní zbylo. Stáhl si kapuci do čela a připravil se na dlouhé čekání. V duchu si spílal, že nebyl prozíravější a nekoupil si kousek chleba, než se vydal pryč z města.

Byl nervózní a taky trochu vylekaný. Zloděj byl menší postavy, ale pohyboval se rychle a byl záludný. To prokázal, když udeřil Martu a ukradl prase. Tom se trochu bál, aby ho psanec nezranil, ale daleko víc ho děsilo pomyšlení, že by nezískal zpátky svoje peníze.

Doufal, že Agnes a Marta jsou v pořádku. Agnes se o sebe umí postarat, to moc dobře věděl. A i kdyby ji zloděj zahlédl, co by asi tak mohl podniknout? Jen by byl víc ve střehu, nic jiného.

Z místa, kde ležel, viděl Tom věže katedrály. Mrzelo ho, že neměl dost času, aby se mohl podívat dovnitř. Byl zvědavý, jak stavitel zvládl meziokenní pilíře v arkádě. Obvykle šlo o tlusté sloupy, z jejichž hlavic vybíhala žebra oblouků: jeden na sever a jeden na jih, ty spojovaly sousední pilíře v arkádě, a pak jeden na východ a jeden na západ, ty vedly přes celou loď k protějšímu sloupořadí. Nevypadalo to úplně nejlíp, jelikož na žebrech vybíhajících z oblých sloupů bylo něco v nepořádku. Až bude Tom stavět svou katedrálu, budou sloupy tvořené svazky tyčí a z horního konce každé tyče bude jako paprsek vybíhat žebro příslušného sloupu – to je úhledně logické řešení.

Začal si představovat, čím budou oblouky zdobené. Nejběžnějšími tvary byly geometrické obrazce – vytesat klikaté čáry a kosoúhelníky nevyžadovalo žádnou velkou zručnost. Jenže Tom měl rád listové ornamenty, které dodávaly hranaté pravidelnosti kamenů měkkost a náznak přírodnosti.

Vysněná katedrála zaměstnávala Tomovu mysl až do poloviny odpoledne, kdy zahlédl Martinu drobnou postavičku a její blonďatou hlavičku, jak se vynořila za mostem a proplétala se mezi domky. Na rozcestí dcerka zaváhala a pak se rozhodla pro správnou cestu. Tom ji

pozoroval, jak se k němu blíží, a viděl, jak se mračí a přemýšlí, kde tak asi může otec být. Když došla až na jeho úroveň, tiše na ni zavolal: „Marto!“

Nepatrně vyjekla, pak ho uviděla, rozeběhla se k němu a přeskočila příkop. „Máma ti posílá tohle,“ oznámila mu a vytáhla cosi zpod pláštěnky.

Byla to horká masová placka. „Kriste na nebi, tvoje matka je ale hodná žena!“ zvolal Tom a ukousl si pořádné sousto. Bylo v něm hodně hovězího a spousta cibule a chutnalo to přímo božsky.

Marta se skulila vedle Toma na trávu. „A s tím chlapíkem, co nám ukradl čuníka, se mezitím dělo tohle,“ začala, zarazila se a pokrčila nos ve snaze soustředit se, aby nepopletla to, co měla za úkol otci přeříkat. Byla tak sladká, že to Tomovi bralo dech. „Vyšel z krčmy, potkal se s nějakou pomalovanou paní a zmizel s ní v jejím domě. My jsme s mámou čekaly venku.“

Zatímco zloděj utrácel naše peníze s děvkou, pomyslel si Tom trpce. „Pokračuj,“ vyzval dcerku.

„Nebyl u ní dlouho, a když vyšel ven, vydal se rovnou cestou do šenku. Tam je doteď. Moc nepije, ale hodně hraje vrhcáby.“

„Doufám, že vyhrává,“ poznamenal Tom jedovatě. „To je všechno?“

„Všechno.“

„Máš hlad?“

„Měla jsem buchtu.“

„Pověděla jsi to všechno Alfredovi?“

„Ještě ne. Teprve k němu půjdu.“

„Řekni mu, aby se snažil zůstat co nejvíc suchý.“

„Má zůstat suchý,“ opakovala Marta. „Mám mu to říct předtím, než mu povím, co dělal muž, který nám ukradl čuníka, nebo potom?“

Na tom pochopitelně vůbec nezáleželo. „Potom,“ odpověděl Tom, protože dcerka si žádala odpověď. „Jsi chytrá holčička. Tak utíkej.“

„Tahle hra se mi líbí,“ prohlásila Marta. Zamávala otci a rozeběhla se pryč. Jak přeskočila příkop a upalovala zpátky k městu, její dětské nožky se jen míhaly. Tom ji pozoroval s láskou a hněvem v srdci. Pracovali s Agnes do úmoru, aby si opatřili peníze, za něž by mohli nakrmit děti, a on byl teď připraven i zabíjet, jen aby dostal všechno, o co je okradli, zpátky.

Jenže ten psanec je možná taky ochoten zabíjet. Psanci stojí mimo zákon, jsou to vyhnanci. A žijí podle pravidel neomezovaného násilí. Třeba to není poprvé, co se Tlama Faramond ocitne tváří v tvář jedné ze svých obětí. Ten chlap je zcela jistě nebezpečný.

Smrákat se začalo překvapivě brzy, jak už se to občas během deštivých podzimních dnů stává. Tomovi začalo dělat starosti, jestli zloděje v dešti vůbec pozná. Jak se den chýlil k večeru, lidí a povozů cestujících z města a do města ubývalo, jelikož většina návštěvníků se vydala zpátky domů tak, aby byli ve své vísce ještě za světla. Ve vyšších domech i v předměstských

chatrčích se začaly mihotat plamínky rozsvěcovaných kahánků, loučí a lamp. Zasmušilého Toma napadlo, jestli se zloděj nakonec přece jen nepokusí ve městě přenocovat. Třeba tam má nějaké zločinecké přátele, kteří ho u sebe nechají, přestože moc dobře vědí, že je to proti zákonu. Třeba.

Vtom Tom uviděl muže se šátkem přes ústa.

Kráčel přes dřevěný most těsně za dvěma jinými muži. V tu chvíli Toma náhle napadlo, že zlodějovi kumpáni, plešatec a chlapík v zelené hučce, mohli přijít do Salisbury s ním. Tom sice ani jednoho z nich ve městě nezahlédl, ale mohli se na celý den rozdělit a teď se zase sejít, aby se společně vydali na cestu zpátky. Tom tiše zaklel: ani ve snu ho nenapadlo, že by se měl prát se třemi muži. Když ale přišli blíž, skupinka se rozpadla a Tom s úlevou zjistil, že k sobě vůbec nepatří.

První dva byli otec se synem, dva rolníci s tmavýma, blízko sebe posazenýma očima a zahnutými nosy. Odbočili na Portway a muž se šátkem se vydal za nimi.

Když se zloděj přiblížil, Tom pozorně sledoval jeho způsob chůze. Zdálo se, že psanec je střízlivý. To byla smůla.

Ležící zedník se podíval zpátky k městu a uviděl, jak se na mostě vynořila ženská postava s malou holčičkou. Agnes a Marta. To ho zmátlo. Nenapadlo ho, že budou u toho, až zastoupí zlodějovi cestu. Hned si ale uvědomil, že jim nedal žádné příkazy, jimiž by této situaci předešel.

Jak se k němu skupinka blížila po cestě, Tom napjal v těle všechny svaly. Sám byl tak vysoký a urostlý, že by se mu většina lidí vzdala bez boje. Jenže psanci nemají co ztratit a nikdo nemohl předvídat, jak to dopadne, když se s ním Tom chytne do křížku.

Oba rolníci prošli kolem Toma. Byli trochu v náladě a bavili se o koních. Tom si odvázal od opasku kladivo se železnou hlavicí a potěžkal ho v pravé ruce. Nenáviděl zloděje, kteří nepracují a místo toho obírají poctivé lidi o chleba. Nebude mu dělat sebemenší potíže skolit tohohle ptáčka kladivem.

Jak se zloděj blížil, zdálo se, že trochu zpomaluje, téměř jako by vycítil nebezpečí. Tom počkal, až bude psanec tak čtyři až pět yardů od něj – příliš blízko na to, aby se mohl obrátit na útěk, a příliš daleko, aby mohl kolem Toma proběhnout. Zedník se překulil přes břeh, přeskočil příkop a zastoupil zlodějovi cestu.

Muž na něj zůstal nehnutě zírat, jako když ho do země vrazí. „Co to má znamenat?“ zeptal se nervózně.

Nepoznal mě, napadlo Toma. „Včera jsi mi ukradl prase,“ oznámil zlodějovi, „a dneska jsi ho prodal řezníkovi.“

„V životě –“

„Nezapírej," obořil se na něj Tom. „Koukej mi dát peníze, co jsi za prase dostal, a já ti neublížím."

Na okamžik měl pocit, že ho zloděj skutečně poslechne. Když muž zaváhal, Tom pocítil náznak zklamání. Pak se psanec otočil na podpatku, dal se na úprk – a vběhl Agnes přímo do náruče.

Neběžel dost rychle, aby ji srazil – navíc Tomova žena nepatřila k lidem, které by bylo kdovíjak snadné srazit – a tak se chvíli potáceli ze strany na stranu v podivném nemotorném tanečku. Pak si zloděj uvědomil, že ho žena schválně zdržuje, a odstrčil ji stranou. Když se kolem ní snažil protáhnout, nastavila mu nohu. Chodidlo se jí dostalo mezi mužova kolena a oba společně upadli na zem.

Tom chvátal manželce na pomoc a srdce měl až v krku. Zloděj se snažil zvednout a jedním kolenem se přitom opíral Agnes o záda. Tom ho drapl za límec a strhl ho ze ženy. Než se muž vzpamatoval a získal rovnováhu, odtáhl ho Tom na kraj cesty a tam ho hodil do příkopu.

Agnes se zvedla. Marta k ní doběhla. Tom se honem zeptal: „Všechno v pořádku?"

„Ano," odpověděla Agnes.

Oba rolníci se zastavili, obrátili se, pozorovali celý výjev a snažili se pochopit, co se vlastně děje. Zloděj klečel v příkopu.

„Je to lotr!" volala Agnes na rolníky, aby je odradila od myšlenky, že do střetu nějak zasáhnou. „Ukradl nám prase!" Rolníci na to nijak nereagovali, dál se dívali a vyčkávali, co se bude dít.

Tom zloděje znovu oslovil. „Dej mi peníze a nechám tě běžet," vyzval ho.

Muž vyrazil ze škarpy s nožem v ruce, rychle jako krysa, a hnal se Tomovi po hrdle. Agnes zaječela. Tom ucukl. Nůž se mu mihl před obličejem a Tom ucítil palčivou bolest podél čelisti.

Ustoupil dozadu, a když se nůž znovu zablýskl, rozmáchl se kladivem. Zloděj uskočil a nůž i kladivo prořízly vlhký večerní vzduch, aniž na sebe narazily.

Na okamžik zůstali oba muži stát bez hnutí, pozorovali se navzájem a těžce oddychovali. Toma bolela tvář. Uvědomil si, že jejich síly jsou docela vyrovnané, on je sice vyšší, ale zloděj má nůž, což je nebezpečnější zbraň než zednické kladivo. Najednou mu došlo, že by mohl zemřít, a ucítil, jak se ho zmocňuje chladným sevřením strach. Zničehonic měl pocit, že nemůže dýchat.

Koutkem oka zahlédl nějaký nečekaný pohyb. Zloděj ho zaznamenal také, vrhl krátký pohled na Agnes a pak honem sklonil hlavu před kamenem, který proti němu vyletěl z její ruky.

Tom zareagoval s rychlostí člověka, kterému jde o život, a ohnal se kladivem po zlodějově sehnuté hlavě.

Kladivo dopadlo zrovna ve chvíli, kdy muž začal hlavu zase zvedat. Železná hlavice kladiva zasáhla čelo v místech, kde začínají růst vlasy. Byla to uspěchaná rána a Tom do ní nestačil vložit veškerou sílu, a že jí měl dost. Zloděj se zapotácel, ale nepadl.

Tom ho udeřil znovu.

Tentokrát už to byl silnější úder. Tom měl čas zvednout kladivo nad hlavu a pořádně zamířit, protože zloděj se zoufale snažil zaostřit pohled. Když Tom máchl kladivem, myslel na malou Martu. Praštil muže veškerou silou a zloděj se složil na zem jako hadrová panenka.

Tom byl tak rozrušený, že ani nepocítil úlevu. Klekl si vedle zloděje a začal ho prohledávat. „Kde má měšec? Kde má měšec, u všech rohatých?“ drmolil. Dělalo mu potíže bezvládné tělo převracet. Konečně převrátil zloděje na záda a roztáhl mu plášť. U opasku visel obrovský kožený měšec. Tom ho otevřel. Uvnitř našel měkký vlněný váček stažený zdrhovací šňůrkou. Tom ho vytáhl. Byl lehký. „Prázdný!“ zvolal Tom. „Musí mít ještě jeden.“

Vyprostil zpod muže plášť a pečlivě ho prohmatal. Nikde neodhalil tajné kapsy ani neobjevil žádný tvrdý předmět. Stáhl psancovi boty. Uvnitř také nic nenašel. Sáhl si k pasu pro jídelní nůž a odloupl podrážky. Zase nic.

Netrpělivě zajel nožem za límec zlodějovy vlněné haleny a jediným škubnutím ji rozpáral až k dolnímu lemu. Žádný skrytý pás s penězi nenašel.

Zloděj ležel uprostřed rozblácené cesty a nebýt punčoch, byl úplně nahý. Rolníci se na Toma dívali, jako by před sebou měli blázna. Tom se vztekle obrátil na Agnes: „Žádné peníze nemá!“

„Musel je všechny prohrát v kostkách,“ poznamenala hořce.

„Doufám, že se bude smažit v pekelném ohni,“ prohlásil Tom.

Agnes si klekla vedle ležícího těla a položila mu svou dlaň na hruď. „Už tam v tuhle chvíli je,“ řekla. „Tys ho zabil.“

IV

Kolem Vánoc už trpěli hladem.

Zima se dostavila brzy a byla studená, tvrdá a neústupná jak kameníkův železný sekáč. Když pole pokryl první mráz, visela ještě jablka na stromech. Lidé říkali, že je to brzký mráz šediváč a že rychle přejde, ale mýlili se. Ve vesnicích, kde se trochu zpozdili s podzimní orbou, si oráči lámali radlice o zem ztvrdlou na kost. Rolníci honem zabíjeli prasata, aby je mohli nasolit na zimu, a statkáři poráželi dobytek, jelikož v zimě pastviny nedokážou uživit tolik kusů, kolik se na nich mohlo pást přes léto. Trávu stejně záhy vypálil mráz a některá zbylá zvířata tak jako tak uhynula. Vlků se zmocnilo zoufalství a za soumraku se plížili do vesnic, aby tu kradli vychrtlá kuřata a neposlušné děti.

Sotva udeřily první mrazy, pokryli stavitelé na všech stavbách v zemi zdi postavené během léta slámou a hnojem, aby je chránili před nejhorším chladem, jelikož omítka nebyla ještě tak zcela vyschlá, a kdyby zmrzla, popraskala by. Až do jara nebude nikde nikdo potřebovat zednické práce. Někteří zedníci a kameníci se nechávali najmout jen na léto a teď se vraceli do rodných vísek. Tam je znali víc jako lidi mnoha řemesel než jako zedníky, takže si u nich nechávali dělat radlice, sedla, postroje, vozy, lopaty, dveře, prostě všechno, co vyžadovalo šikovné ruce s kladivem, dlátem a pilou. Ostatní zedníci a kameníci se uchýlili do přístřešků na staveništi a celé dny vytesávali do kamene složité ornamenty. Jenže mráz přišel příliš brzy, a tak práce nepříjemně rychle ubývalo. A jelikož rolníci hladověli, biskupové, hradní pánové a statkáři měli na stavbu méně peněz, než kolik si představovali. A tak než se zima začala chýlit ke konci, někteří zedníci byli propuštěni.

Tom a jeho rodina se vydali ze Salisbury do Shaftesbury a odtud do Sherborne, Wellsu, Bathu, Bristolu, Gloucesteru, Oxfordu, Wallingfordu a Windsoru. Všude hořely na staveništích ohně, kostely i hrady jen zněly údery železa o kámen a stavitelé si šikovnýma rukama chráněnýma rukavicemi bez prstů vyráběli malé přesné modely oblouků a klenutí. Někteří stavitelé byli netrpěliví, úseční či nezdvořilí. Jiní se smutně podívali na Tomovy vyzáblé děti a těhotnou ženu a mluvili vlídně a s lítostí. Všichni ale říkali totéž: Kdepak, tady se pro tebe žádná práce nenajde.

Kdykoliv to šlo, využili pohostinství nějakého kláštera, kde mohli pocestní dostat něco k jídlu a najít místo k přespání – vždy jen výhradně na jednu noc. Když na hustých keřích ostružiníků dozrály plody, několik dní se jimi živili jako ptáci. V lese mohla Agnes rozdělat oheň pod železným hrncem a uvařit trochu kaše. Ale stejně byli většinu času nuceni kupovat si chleba u pekaře a nakládané sledě u obchodníka s rybami, nebo jíst v krčmách a veřejných jídelnách. To bylo ovšem podstatně dražší, než kdyby si vařili sami, a tak jim peníze jednoho dne nevyhnutelně došly.

Marta byla od přírody hubená, ale teď už byla vyloženě vyzáblá. Alfred pořád ještě rostl do výšky, jako plevel vyrůstající z jalové půdy, a teď byl najednou samá noha samá ruka. Agnes jedla střídmě, ale dítě, které v sobě nosila, bylo nenasytné a Tom si kolikrát všiml, jak manželku trápí hlad. Občas jí přímo přikázal, že má něco sníst. V takových chvílích ustoupila její železná vůle společnému náporu manžela a nenarozeného dítěte. Přesto se nezakulatila a nebyla kyprá, jako když čekala předcházející děti. Navzdory vyboulenému břichu vypadala přepadle, jako malé dítě stižené hladomorem.

Od chvíle, kdy odešli ze Salisbury, ušli tři čtvrtiny obrovského kruhu a ke konci roku se opět ocitli v rozlehlých lesích rozkládajících se od Windsoru k Southamptonu. Měli namířeno na Winchester. Tom prodal veškeré

zednické náčiní a z utržených peněz mu zbývalo už jen pár penci. Až najde práci, bude si muset nástroje vypůjčit. Nebo si bude muset vypůjčit peníze, aby si nástroje koupil. Jestli nedostane práci ve Winchesteru, bude s rozumem v koncích a nebude vědět, cosi počít. Doma, v rodné vsi, měl bratry, ale to bylo daleko na severu, stálo by je to několik týdnů trmácení, a rodina by mu mezitím pomřela hlady. Agnes byla jedináček a oba rodiče už pochovala. Žádné zemědělské práce nepadaly uprostřed zimy v úvahu. Třeba by si Agnes mohla vydělat pár mincí jako kuchyňská pomocnice v domě nějakého boháče ve Winchesteru. Hlavně už se nemůže takhle toulat po lese, protože její hodinka se blíží.

Jenže do Winchesteru to byly ještě tři dny cesty, a oni měli hlad už teď. Ostružiny byly dávno pryč a v dohledu se nevyskytoval ani žádný klášter. A Agnes už nezbývala v hrnci, který vlekla na zádech, ani hrst ovsa. Předcházejícího večera vyměnili v jedné venkovské chýši nůž za bochník režného chleba, čtyři misky vývaru bez snítky masa a místo na spaní u ohně. Od té doby žádnou vesnici neobjevili. Když se odpoledne pomalu chýlilo k večeru, zahlédl Tom stoupat nad stromy kouř. Našli podle něj domek osamělého lesmistra, jednoho z členů královy lesní policie. Dal jim pytel tuřínů výměnou za Tomovu malou sekyrku.

Ušli ještě asi tři míle, když vtom Agnes prohlásila, že je příliš unavená a že už nemůže jít dál. Toma to překvapilo. Za celá léta, co spolu žili, ji ani jednou neslyšel říct, že je unavená.

Posadila se pod košatý koňský kaštan kousek od cesty. Tom vykopal s pomocí opotřebované dřevěné lopatky mělkou jamku na oheň. Lopatka byla jedním z poslední nástrojů, které mu zbyly, protože ji nikdo nechtěl koupit. Děti nanosily větve a Tom zapálil oheň. Pak vzal hrnec a vydal se hledat potok. Vrátil se s nádobou plnou ledové vody a postavil ji na kraj ohniště. Agnes nakrájela několik tuřínů. Marta nasbírala kaštany, které spadaly ze stromu, a Agnes jí ukázala, jak je má oloupat a jejich měkký vnitřek rozdrtit na drsnou mouku a naházet do hrnce, aby byla tuřínová polévka trochu hustší. Tom poslal Alfreda, aby opatřil víc dřeva na oheň, a sám vzal klacek a rozhrabával spadané listí v naději, že někde najde spícího ježka nebo zmrzlou veverku, kterými by mohl polévku vylepšit. Měl ale smůlu.

Když se setmělo a polévka byla uvařená, posadil se vedle Agnes. „Zbyla nám ještě nějaká sůl?“ zeptal se jí.

Zavrtěla hlavou. „Už jíš neosolenou kaši několik týdnů,“ upozornila ho. „Ty sis toho nevšiml?“

„Ne.“

„Hlad je nejlepší koření.“

„A máme ho spousty.“ Tom si najednou připadal strašlivě unavený. Cítil, jak na něj dolehlo tíživé břemeno zklamání, které se nashromáždilo za

poslední čtyři měsíce a které už nedokázal dál snášet. Poraženeckým tónem se zeptal: „Kde se to vlastně pokazilo, Agnes?“

„Všude, kde to šlo,“ odpověděla. „Minulou zimu jsi neměl práci. Sehnal sis místo až na jaře. Pak ta hraběcí dcerunka zrušila sňatek a lord William zastavil práce na domě. Načež jsme se rozhodli, že tam zůstaneme a budeme pomáhat při žních – a to byla chyba.“

„Rozhodně by pro mě bylo daleko jednodušší najít si práci na stavbě v létě než na podzim.“

„A zima přišla brzo. I tak bychom to možná všechno nějak zvládli, kdyby nám neukradli prasátko.“

Tom unaveně přikývl. „Na tom mě těší jedině to, že zloděj si touhle dobou už dávno užívá muka pekelná.“

„To taky doufám.“

„Ty si tím nejsi jistá?“

„Kněží toho vědí mnohem míň, než kolik předstírají, že vědí. Nezapomeň, že můj otec byl jedním z nich.“

To si Tom pamatoval velice dobře. Farní kostel, o který Agnesin otec pečoval, se rozpadal tak, že se s tím už nedalo vůbec nic dělat, a on najal Toma, aby kostel přestavěl. Kněží se nesmějí ženit, ale tenhle kněz měl hospodyni a ta měla dceru a ve vesnici bylo veřejným tajemstvím, že otcem děvčete je právě kněz. Agnes nebyla ani tehdy nijak krásná, ale měla mladistvou pleť a působila dojmem, že překypuje energií. Když Tom pracoval, chodila si s ním povídat. Někdy se stalo, že jí vítr přitiskl šaty na tělo a v tu chvíli mohl Tom vidět křivky její postavy, dokonce i klín, jako by na sobě nic neměla. Jedné noci za ním přišla do malé chatrče, kde přespával, položila mu ruku na ústa, aby dala najevo, že nemá nic říkat, shodila ze sebe šaty a on ji uviděl v měsíčním světle úplně nahou. A pak vzal její silné mladé tělo do náruče a pomilovali se spolu.

„Byli jsme tehdy oba nevinní,“ řekla nahlas.

Věděla, na co myslí. Láskyplně se na něj usmála, pak jí tvář opět posmutněla a Agnes tiše vzdychla. „Připadá mi to tak strašně dávno.“

„Už můžeme jíst?“ ozvala se Marta.

Z vonící polévky začalo Tomovi kručet v žaludku. Ponořil misku do bublajícího vývaru a nabral si pár plátků tuřínu v řídké tekutině. Tupou hranou nože zkusil, jestli už je tuřín hotový. Ještě nebyl uvařený dost do měkká, ale Tom se rozhodl, že už nebude dál čekat. Každému dítěti podal po misce a jednu odnesl Agnes.

Vypadala vyčerpaně a zamyšleně. Chvíli do misky foukala, aby polévku trochu zchladila, a pak ji zvedla k ústům.

Děti rychle snědly příděl a dožadovaly se další dávky. Tom stáhl hrnec z ohně, ruce si přitom před spálením chránil okrajem pláště, a nalil zbylou polévku do dětských misek.

Když si sedl zpátky vedle Agnes, zeptala se: „A co ty?“

„Já se najím zítra,“ odpověděl.

Byla příliš unavená, než aby se s ním dohadovala.

Tom a Alfred, přiložili na oheň a nasbírali dost dříví, aby jim vydrželo celou noc. Pak se zabalili do plášťů a uložili se na listí ke spánku.

Tom měl lehké spaní, a když Agnes zasténala, okamžitě se probudil. „Co se děje?“ zašeptal.

Znovu zasténala. Obličej měla bledý a oči zavřené. Po chvilce hlesla: „Děťátko chce na svět.“

Tomovi se zastavilo srdce. Tady ne, pomyslel si, tady na zmrzlé zemi uprostřed hlubokého lesa ne. „Ještě není jeho čas,“ namítl.

„Bude to dřív.“

Tom se přinutil mluvit klidně. „Už z tebe šla voda?“

„Chvíli po tom, co jsme opustili lesmistrovo stavení,“ lapala po dechu Agnes a neotvírala oči.

Tom si vzpomněl, jak se manželka náhle ztratila do houští, jako by na ni nečekaně přišlo naléhavé volání přírody. „A bolesti?“

„Od té doby je mám pořád.“

To byla celá ona – ani se o tom nezmínila.

Alfred a Marta se už také probudili. „Co se stalo?“ zeptal se Alfred.

„Dítě chce na svět,“ vysvětlil jim Tom.

Marta začala plakat.

Tom se zamračil. „Dokázala bys dojít zpátky do lesmistrový chatrče?“ zeptal se manželky. Tam by měli alespoň střechu nad hlavou, slámu, na niž by bylo možné si lehnout, a někoho, kdo by jim pomohl.

Agnes zavrtěla hlavou. „Dítě už se začalo posouvat.“

„Tak to už to nebude dlouho trvat!“ Byli v nejopuštěnější části lesa. Od rána nezahlédli jedinou vesnici a královský lesmistr je upozornil, že neuvidí lidské obydlí ještě celý následující den. Z toho vyplývalo, že se jim nemůže podařit najít ženu, která by Agnes posloužila jako porodní bába. Tom bude muset pomoci dítěti na svět sám, tady, v mrazu a jako pomocníky má k ruce jen děti. A kdyby se něco pokazilo, nemá léky a nebude vědět, co si počít…

Je to moje chyba, spílal si Tom v duchu. Udělal jsem jí dítě a dotáhl jsem ji až do téhle pustiny. Věřila mi, že se o ni postarám, a teď tady bude rodit uprostřed zimy pod širým nebem. Odjakživa pohrdal muži, kteří si opatří děti a pak je nechají hladovět. A teď najednou není o nic lepší než oni. Bylo mu hanba.

„Jsem unavená,“ ozvala se Agnes. „Mám pocit, že se mi nepodaří dostat tohle děťátko na svět. Chci si odpočinout.“ Obličej se jí v záři ohně leskl tenkou vrstvičkou potu.

Tom si uvědomil, že mu nezbývá než se vzpamatovat. Bude přece muset Agnes dodávat sílu. „Pomůžu ti," prohlásil odhodlaně nahlas. Na tom, co se tady bude dít, přece není nic tajemného ani složitého. Už sledoval porod několika dětí. Obvykle při tom pomáhaly ženy, jelikož žena lépe pozná, jak se matka cítí, a dokáže jí účinněji pomoci. Ale nebyl nejmenší důvod, proč by totéž neměl zvládnout muž, když nic jiného nezbývá. Nejdřív se musí postarat, aby měla rodička pohodlí. Pak bude muset zjistit, jak je porod daleko. Potom bude chvílena nějaké rozumné přípravy. A pak ji bude uklidňovat a chlácholit a společně budou čekat, až přijde její chvíle.

„Jak ti je?" zeptal se.

„Zima," odpověděla.

„Pojď blíž k ohni," navrhl. Sundal si plášť a rozprostřel ho asi yard od ohniště. Agnes se pokusila zvednout. Tom ji ale bez potíží zvedl a jemně ji posadil na připravený plášť.

Klekl si vedle ní. Vlněnou halenu, kterou nosila pod pláštěm, měla vepředu odshora až dolů zapnutou na knoflíky. Dva rozepnul a vsunul dovnitř ruce. Agnes vyjekla.

„Bolí to?" zeptal se překvapeně a vylekaně.

„Ne," zavrtěla hlavou s nepatrným úsměvem. „Máš studené ruce."

Ucítil tvar jejího břicha. Otok byl větší a špičatější než předcházejícího večera, když vedle sebe usínali na slámě na zemi v chýši. Tom přitiskl dlaně trochu víc a ucítil tvar nenarozeného dítěte. Jeden konec tělíčka našel hned pod manželčiným pupíkem. Druhý konec se mu ale nedařilo nahmatat. Nahlas řekl: „Našel jsem hlavičku, ale zadek nemůžu objevit."

„To je tím, že už je na cestě ven," poučila ho Agnes.

Zapnul ji a pečlivě ji zabalil do pláště. Bude muset podniknout všechny přípravy co nejrychleji. Podíval se na děti. Marta popotahovala. Alfred jen vypadal vyděšeně. Bude užitečné je nějak zaměstnat.

„Alfrede, vezmi hrnec a dojdi k potoku. Pořádně ho umyj a přines ho plný vody. Marto, sesbírej nějakou trávu a umotej mi z ní dva provázky. Musí být tak dlouhé, aby z nich šlo udělat náhrdelník. Hoď sebou. Než se rozední, budeš mít dalšího bratříčka, nebo možná sestřičku."

Vzdálili se. Tom vytáhl jídelní nůž a malý tvrdý kámen a začal brousit ostří. Agnes znovu zasténala. Tom odložil nůž a vzal ženu za ruku.

Takhle u ní seděl, když se rodily i ostatní děti: Alfred, pak Matilda, ale ta za dva roky umřela, Marta a taky dítě, které se narodilo mrtvé a pro něž si Tom tajně připravil jméno Harold. Jenže pokaždé byl u porodu ještě někdo, kdo mohl přispěchat s pomocnou rukou a maminku uklidnit – Alfredovi pomáhala na svět Agnesina matka, o Matildu a Harolda se postarala porodní bába z vesnice a o Martu nikdo menší než sama majitelka panství.

Tentokrát to prostě bude muset zvládnout sám. A nesmí dát najevo strach. Musí se snažit, aby se manželka cítila spokojená a zajištěná.

Křeče polevily a Agnes vydechla. „Vzpomínáš si, jak se narodila Marta," promluvil na ni, „a porodní bábu dělala sama lady Isabella?"

Agnes se usmála. „Stavěl jsi lordovi kapli a požádal jsi ji, jestli by poslala služku, aby přivedla porodní bábu z vesnice…"

„A ona na to řekla: ‚Tu opilou starou čarodějnici? Té bych nedovolila porodit ani vrh divokých vlčat!' A vzala nás k sobě do komnaty a lord Robert nemohl vlézt do své vlastní postele, dokud nebyla Marta na světě."

„Byla to hodná paní."

„Takových se na světě mnoho nenajde."

Alfred se vrátil s hrncem plným studené vody. Tom ho od něj vzal a položil blízko ohně, aby měl horkou vodu, ale dost daleko, aby voda nezačala vřít. Agnes sáhla pod plášť a vytáhla malý lněný pytlík obsahující čisté hadry, které měla pro tuto příležitost nachystané.

Přišla Marta s náručí plnou trávy a posadila se, aby ji začala splétat. „Na co ty provázky potřebuješ?" zeptala se.

„Na něco moc důležitého, uvidíš sama," odpověděl Tom. „Tak si dej záležet."

Zdálo se, že Alfred je vyjevený a v rozpacích. „Jdi nasbírat nějaké dříví," požádal ho Tom. „Ať máme větší oheň." Chlapec se ztratil ve tmě, celý šťastný, že může něco dělat.

Agnes začala znovu tlačit a obličej se jí zkroutil bolestí. Snažila se vypudit dítě z lůna a vydávala přitom temné tiché zvuky, jako když se strom pomalu láme ve vichřici. Tom mohl přímo vidět, kolik ji to snažení stojí sil, sahala do posledních zásob energie. Z celého srdce si přál, aby mohl rodit za ni, aby mohl ta muka podstoupit sám, aby jí mohl poskytnout trochu úlevy. Konečně bolesti podle všeho polevily a Tom opět začal dýchat. Agnes působila dojmem, že upadla do lehkých mdlob.

Alfred se vrátil s náručí plnou klacků.

Agnes se znovu probrala a posteskla si: „Je mi taková zima."

„Alfrede, přilož pořádně na oheň," přikázal Tom. „Marto, lehni si vedle matky a zahřívej ji." Obě děti ho s vyděšenými pohledy poslechly. Agnes objala Martu a pevně ji k sobě přitiskla. Celá se přitom třásla.

Tomovi se dělalo mdlo strachy. Oheň jen hučel, ale vzduch byl čím dál tím chladnější. Mohla by se udělat taková zima, že by zabila novorozeně hned při prvním nadechnutí. Dítěti, které se narodí pod širým nebem, se něco takového klidně může stát. Ve skutečnosti se venku nejvíc dětí rodí o žních, když má každý plné ruce práce a ženy pracují do poslední chvilky. Jenže o žních je země suchá, tráva měkká a vzduch vlahý. Tom ještě v životě neslyšel o ženě, která by rodila venku uprostřed zimy.

Agnes se zvedla na lokty a roztáhla nohy víc od sebe.

„Co se děje?“ zeptal se Tom vyplašeným hlasem.

Prožívala taková muka, že ani nedokázala odpovědět.

„Alfrede,“ obrátil se Tom na syna, „klekni si za matku, aby se o tebe mohla pořádně opřít.“

Jakmile byl Alfred na místě, Tom rozevřel manželčin plášť a rozepnul jí suknici. Klekl si Agnes mezi nohy a uviděl, že porodní branka se už začala trochu otevírat. „Už to nebude dlouho trvat, miláčku,“ zamumlal a ze všech sil se snažil, aby se mu hlas netřásl strachy.

Znovu se uvolnila, zavřela oči a plnou vahou se opřela o Alfreda. Zdálo se, že branka se trochu stáhla. V lese panovalo naprosté ticho, rušené jen praskáním velkého ohně. Zničehonic si Tom vzpomněl, jak rodila sama v lese Ellen, divoženka, kterou před časem potkali. To muselo být hrozné. Vyprávěla přece, jak se bála, že bude jen bezmocně ležet a přijde vlk a novorozeně jí ukradne. Lidé říkali, že letos jsou vlci drzejší než jindy, ale určitě si netroufnou napadnout skupinu čtyř lidí.

Agnes znovu napjala tělo a na zkřivené tváři se jí objevily nové krůpěje potu. Už je to tady, pomyslel si Tom. Byl hrůzou bez sebe. Sledoval, jak se branka znovu rozšiřuje, a tentokrát ve světle ohně uviděl, jak se ven dere hlavička s chomáčem vlhkých černých vlasů. Napadlo ho, jestli by se neměl modlit, ale teď na to nebyl čas. Agnes začala lapat po vzduchu krátkými rychlými nádechy. Branka se otevřela ještě víc – neuvěřitelně doširoka – a pak se začala ven sunout hlavička obličejem dolů. Za okamžik Tom uviděl zkrabatělé uši těsně přitisknuté k lebce. Pak zahlédl zvrásněnou kůži na krku. Ještě pořád nemohl rozpoznat, jestli je dítě v pořádku.

„Hlava je venku,“ ohlásil, ale Agnes už to pochopitelně věděla, protože to cítila. Znovu se uvolnila. Tom novorozeně pomalu obrátil a uviděl zavřené oči a stisknutá ústa a obličej plný krve a kluzkých tekutin z dělohy.

„Jé!“ vykřikla Marta. „Vidíte ten maličký obličej?“

Agnes ji slyšela, krátce se zasmála a pak začala znovu tlačit. Tom se jí sklonil mezi stehna, a zatímco se na svět jedno po druhém dostávala ramínka, podepíral levou rukou drobounkou hlavičku. Pak najednou zbytek tělíčka vyklouzl raz dva a Tom honem vsunul pravou dlaň pod hýždě, zatímco se křehké nožičky také objevily ve studeném světě.

Agnesina branka se okamžitě začala zavírat kolem pulzující modré šňůry vedoucí k pupíku novorozeněte.

Tom dítě zvedl a vystrašeně si ho prohlédl. Všude byla spousta krve a on se nejdřív vyděsil, že je něco strašlivě v nepořádku. Ale při podrobnějším prozkoumání žádné zranění nenašel. Podíval se nemluvněti mezi nohy. Byl to chlapec.

„To vypadá hrozně!“ vydechla Marta.

„Je v pořádku," oznámil Tom a úlevou se pod ním podlamovala kolena. „Je to kluk jak buk."

Novorozeně otevřelo ústa a začalo křičet.

Tam se podíval na Agnes. Jejich pohledy se setkaly a oba se na sebe usmáli.

Tom si přitiskl drobounké děťátko k hrudi. „Marto, naber mi z hrnce misku vody," přikázal. Děvčátko okamžitě vyskočilo, aby splnilo otcovo přání. „Kde jsou ty hadry, Agnes?" Tomova žena ukázala na lněný pytlík položený na zemi kousek od jejího ramene. Alfred ho podal Tomovi. Chlapci se po tvářích koulely slzy. Poprvé v životě viděl, jak dítě přichází na svět.

Tom namočil hadřík do horké vody a jemně smyl čerstvě narozenému chlapci z obličeje krev a sliz. Agnes si vepředu rozepnula halenu a Tom jí chlapečka podal do náruče. Ještě pořád vyváděl. Tom sledoval, jak šňůra, která vedla od chlapcova bříška Agnes do slabin, přestala tepat, scvrkla se a zbělela.

Tom se obrátil na Martu. „Podej mi ty provázky, cos udělala. Teď uvidíš, na co jsou."

Podala mu dva kousky spletené trávy. Tom jimi na dvou místech podvázal pupeční šňůru a uzly pevně utáhl. Pak vzal nůž a šňůru mezi provázky přeřízl.

Posadil se na zem. Tak to bychom měli. Nejhorší je za námi a dítě je v pořádku. Zmocnil se ho pocit hrdosti.

Agnes posunula novorozeně tak, aby mělo obličejík u jejího prsu. Chlapečkova droboučká ústa našla naběhlou bradavku. Přestal plakat a začal sát.

„Jak ví, že to má dělat?" zeptala se Marta užasle.

„To je záhada," odpověděl Tom. Podal dceři misku a řekl: „Dej matce trochu čerstvé vody, ať se může napít."

„No jistě," přikývla Agnes vděčně, jako by si právě uvědomila, že má obrovskou žízeň. Marta jí podala misku a Agnes vypila vodu do dna. „To bylo moc dobré," vydechla. „Děkuju."

Podívala se dolů na sající dítě a pak zvedla oči k Tomovi. „Jsi hodný muž," pronesla tiše. „Mám tě ráda."

Tom cítil, jak se mu do očí derou slzy. Usmál se na ženu a pak mu pohled sjel níž. Uviděl, že manželka stále ještě hodně krvácí. Scvrklá pupeční šňůra, která ještě pomalu vycházela z těla, ležela zkroucená na zemi mezi Agnesinýma nohama v kaluži krve, jež se utvořila na Tomově plášti.

Znovu zvedl pohled. Děťátko přestalo sát a usnulo. Agnes přes ně přetáhla plášť a pak také zavřela oči.

Po chvíli se Marta zeptala Toma: „Ty ještě na něco čekáš?"

„Na lůžko," odpověděl jí otec.

„Co to je?"

„Uvidíš."

Matka i dítě chvíli společně dřímaly a pak Agnes opět otevřela oči. Napjala svaly, porodní branka se zase trochu pootevřela a placenta vyklouzla ven. Tom ji vzal do obou rukou a prohlédl si ji. Vypadala jako pořádný kus flákoty od řezníka. Když se na ni zadíval zblízka, viděl, že je natržená, jako by jí kus chyběl. Nikdy předtím si ale placentu tak podrobně neprohlížel, a tak dospěl k závěru, že nejspíš vypadá vždycky stejně, že se cestou z lůna pokaždé takhle musí poškodit. Hodil ji na oheň. Začala se škvařit a kolem se šířil nepříjemný pach, jenže kdyby ji jen hodil do roští, mohlo by to přilákat lišky, nebo dokonce vlka.

Agnes pořád ještě krvácela. Tom si vybavil, že s placentou se vždycky objevilo trochu krve, ale nevzpomínal si, že by jí bylo tolik. Uvědomil si, že zřejmě ještě nemají nejhorší za sebou. Na okamžik se mu zatočila hlava, asi z napětí a nedostatku jídla. Ale slabost pominula a zedník se opět vzpamatoval.

„Ještě pořád trochu krvácíš," obrátil se na Agnes a snažil se, aby nebylo z hlasu poznat, jak strašlivě je vyděšený.

„To přestane," ujišťovala ho. „Přikryj mě."

Tom jí zapnul halenu a pak jí kolem nohou omotal plášť.

„Už si můžu jít trochu odpočinout?" ozval se Alfred.

Stále ještě klečel za matkou a podpíral ji. Už musí být celý zdřevěnělý, pomyslel si Tom, vždyť za ní sedí celou dobu ve stejné pozici. „Vystřídám tě," přikývl. Říkal si, že pro Agnes je pohodlnější, když může s dítětem napůl sedět. A navíc jí člověk, který za ní sedí, zahřívá záda a chrání ji před větrem. Vyměnil si s Alfredem místo. Mladík si protahoval nohy a skučel přitom bolestí. Tom objal rukama Agnes a synka. „Jak se cítíš?" zeptal se.

„Jen unavená."

Dítě se rozplakalo. Agnes ho postrčila, aby nahmatalo bradavku. Začalo sát a matka podle všeho usnula.

Tom z toho měl nepříjemný pocit. Na tom, že je Agnes unavená, nebylo nic neobvyklého, ale její odevzdanost ho mátla. Byla příliš zesláblá.

Novorozeně spalo a po chvíli usnuly i obě starší děti. Marta se skulila za Agnes a Alfred se natáhl na opačné straně ohniště. Tom držel manželku v náručí a jemně s ní pohupoval. Čas od času ji políbil do vlasů. Cítil, že se její tělo postupně uvolňuje, jak upadá do stále hlubšího spánku. To je pro ni asi nejlepší, říkal si v duchu. Položil jí dlaň na tvář. Přestože se tak usilovně snažil, aby ji zahřál, měla tváře vlhké a studené. Vsunul ruku pod plášť a nahmatal hruď nemluvněte. Tělíčko bylo teplé a chlapcovo srdce hezky silně bušilo. Tom se usmál. Silné dítě, pomyslel si. To přežije všechno.

Agnes se zavrtěla. „Tome?“

„Ano.“

„Vzpomínáš si na tu noc, kdy jsem za tebou přišla do toho tvého přístřešku? Tehdy, jak jsi opravoval otcův kostel.“

„No jistě,“ přikývl a pohladil ji. „Copak bych na to mohl někdy zapomenout?“

„Nikdy jsem nelitovala, že jsem se ti odevzdala. Nikdy, ani jedinkrát v životě. Pokaždé, když si na tu noc vzpomenu, uvědomuju si, jak jsem ráda, že jsem to udělala.“

Usmál se. Byl rád, že to ví. „Já taky,“ ujistil ji. „Jsem taky rád, žes to udělala.“

Na okamžik si zdřímla a pak se ozvala znovu. „Doufám, že tu svou katedrálu jednou postavíš,“ prohlásila.

To ho zaskočilo. „Myslel jsem si, že ti to vadí.“

„Vadilo mi to, ale byla to chyba. Zasloužíš si něco krásného.“

Nevěděl, jak to myslí.

„Postav mi krásnou katedrálu,“ dodala.

Nedávalo mu to příliš smysl. Byl rád, když manželka opět usnula. Tentokrát zůstala ležet úplně bezvládná a hlava jí padla na stranu. Tom musel držet dítě, aby jí nesklouzlo z hrudi.

Leželi takhle velmi dlouho. Nakonec se dítě znovu probudilo a začalo plakat. Agnes nereagovala. Pláč vzbudil Alfreda. Mladík se překulil a zadíval se na svého nového bratříčka.

Tom s Agnes jemně zatřásl. „Probuď se, dítě chce nakojit.“

„Tati!“ zvolal Alfred, „podívej se jí do obličeje!“

Toma se zmocnila zlá předtucha. Manželka přece jen krvácela až příliš. „Agnes!“ vykřikl. „Tak probuď se!“ Žádné odpovědi se nedočkal. Byla v bezvědomí. Vstal a pomalu ji pokládal, až ležela zády na zemi. Obličej měla přízračně bílý.

S hrůzou z toho, jaký pohled se mu naskytne, rozhrnul plášť, který měla omotaný kolem stehen.

Krev byla *všude.*

Alfred vyjekl a odvrátil se.

Tom zašeptal: „Kriste Ježíši, stůj při nás.“

Dětský křik probudil Martu. Uviděla krev a začala ječet. Tom ji zvedl a plácl ji přes tvář. Zmlkla. „Neječ,“ požádal ji klidně a postavil ji zpátky na zem.

„Matka umírá?“ ozval se Alfred.

Tom položil dlaň Agnes na hruď a pak pod levé ňadro. Tlukot srdce neucítil.

Srdce nepracovalo.

Přitiskl dlaň větší silou. Tělo bylo teplé a spodní okraj těžkých ňader ho hladil po hřbetu ruky, ale tlukot srdce ani dech necítil.

Studené mrákoty zastřely Tomovi vědomí jako hustá mlha. Je mrtvá. Zadíval se jí do obličeje. Jak je možné, že tu najednou není? Přál si, aby se pohnula, aby otevřela oči a chytila dech. Stále ještě tiskl dlaň k její hrudi. Říká se, že někdy srdce začne znovu bít – jenže Agnes ztratila příliš mnoho krve.

Podíval se na Alfreda. „Matka je mrtvá," zašeptal.

Alfred na něj nechápavě civěl. Marta se dala do pláče. Novorozeně začalo křičet. Musím se o ně nějak postarat, pomyslel si Tom. Musím kvůli nim sebrat sílu.

Jenže se mu chtělo naříkat, toužil vzít manželčino tělo do náruče, objímat je, zatímco bude vychládat, a vzpomínat, jaká byla, když byla mladá, jak se smála a jak se spolu milovali. Chtěl vzlykat zoufalstvím a vzteky hrozit nemilosrdnému nebi sevřenou pěstí. Zatvrdil se. Musí se ovládat, musí být silný kvůli dětem.

Ani slzy mu nestouply do očí.

V duchu se sám sebe zeptal: Co bych měl udělat nejdřív?

Vykopat hrob.

Musím vykopat pořádně hlubokou jámu a položit ji do ní, abych ji chránil před vlky a zajistil, že se její kosti v pořádku dočkají soudného dne. A pak se budu muset pomodlit za její duši. Ach Agnes, proč jsi mě tu nechala samotného?

Novorozeně pořád vytrvale křičelo. Oči mělo pevně zavřené a ústa pravidelně otevíralo a zavíralo, jako by se pokoušelo sát ze vzduchu. Potřebovalo nakojit. Agnes měla prsa stále ještě plná teplého mléka. Proč ne? pomyslel si Tom. Přiložil dítě k manželčinu prsu. Chlapeček našel bradavku a začal sát. Tom přitáhl Agnesin plášť pevněji kolem synkova těla.

Marta to sledovala rozšířenýma očima a cucala si palec. Tom ji požádal: „Můžeš to dítě takhle držet, aby nespadlo?"

Přikývla a klekla si vedle mrtvé ženy a děťátka.

Tom sáhl po lopatě. Vybrala si tohle místo, protože si tu chtěla odpočinout, a posadila se pod větve kaštanu. Tak ať je to tedy místo jejího posledního odpočinku. Tom těžce polkl a pral se s nutkavou touhou posadit se na zem a dát se do pláče. Na zemi, několik yardů od kmene stromu, kde už nebudou kořeny, si vyznačil obdélník. Pak začal kopat.

Zjistil, že mu to pomáhá. Když se soustředil na to, aby lopata zajela co nejhlouběji do země a aby zvedl co nejvíc hlíny najednou, zbytek mysli přestal pracovat a Tom se dokázal docela dobře ovládnout. Střídal se s Alfredem, aby měl i syn možnost využít úlevy, kterou přinášela jednotvárná, opakující se tělesná námaha. Kopali rychle, vzájemně se popoháněli, a

přestože vzduch byl lezavě chladný, oba se potili, jako by bylo letní poledne.

Pak přišla chvíle, kdy se Alfred zeptal: „Nebude to už stačit?“

Tom si uvědomil, že stojí v jámě, jejíž okraj mu sahal až k temeni hlavy. Nechtělo se mu s tou prací končit. Nakonec neochotně přikývl. „Bude,“ odpověděl. A vyškrábal se ven.

Zatímco kopali, začalo se pomalu rozednívat. Marta vzala dítě do náruče, posadila se s ním a chovala ho. Tom přistoupil k Agnes a poklekl vedle ní. Pevně kolem ní zavázal plášť, jen obličej nechal vykukovat, a pak ženu zvedl. Došel k jámě a položil tělo vedle jejího okraje na zem. Sám se pak spustil dolů.

Zvedl ji a položil ji opatrně na dno. Klekl si vedle ní do studeného hrobu a dlouze se na ni zadíval. Jednou ji lehce políbil na rty. Pak jí zatlačil oči. Vylezl ven z hrobu. „Pojďte sem, děti,“ vyzval je. Alfred a Marta k němu přikročili a stoupli si vedle něj, každý z jedné strany. Marta držela v náručí novorozeně. Tom jim položil ruce kolem ramen. Všichni se zadívali do hrobu. „Řekněte: *Bůh s tebou, maminko,“* požádal je Tom.

Děti dvojhlasně opakovaly: „Bůh s tebou, maminko.“

Marta vzlykala a Alfred měl v očích slzy. Tom je oba objímal a sám polykal slzy.

Pak je pustil a sáhl po lopatě. Když se první sprška hlíny snesla do hrobu, Marta zaječela. Alfred ji pevně objal. Tom se dál oháněl lopatou. Nedokázal se přinutit k tomu, aby hodil mrtvé hlínu na obličej, a tak jí nejprve zaházel chodidla, pak nohy a trup. Navršil tím špičatou hromadu, takže každá další dávka hlíny, kterou na ni přihodil, se svezla dolů, až nakonec měla mrtvá hlínu i na krku, pak přikryla ústa, která kdysi líbal, a nakonec zmizel celý obličej, aby ho už nikdy nikdo neviděl.

Zaházet hrob pak už šlo Tomovi rychle.

Když byl hotov, zadíval se na navršenou hromádku hlíny. „Sbohem, drahá,“ zašeptal. „Byla jsi mi dobrou ženu a miluju tě.“

Silou vůle se přinutil odvrátit pohled od hrobu.

Jeho plášť stále ještě ležel na místě, kde na něj položil Agnes, když se chystala rodit. Spodní část pláště byla nasáklá sraženou a zasychající krví. Vzal nůž a rázně přeřízl plášť v polovině. Zakrvácenou část hodil na oheň.

Marta pořád chovala novorozeně. „Podej mi ho,“ požádal ji Tom. Zadívala se na něj se strachem v očích. Zabalil nahé dítě do zbylé poloviny pláště a položil je na hrob. Chlapeček plakal.

Tom se obrátil k dětem. Tupě na něj zíraly. „Nemáme mlíko, abychom dítě udrželi naživu,“ prohlásil na vysvětlenou. „A tak ho musíme nechat tady u matky.“

„Ale vždyť umře!“ namítla Marta.

„Ano," přikývl Tom a vší mocí se snažil ovládat hlas. „Umře, ať uděláme cokoliv." A přál si, aby dítě přestalo brečet.

Sesbíral všechny jejich věci, naskládal je do hrnce a ten si přivázal na záda, jako to dělávala Agnes.

„Jdeme," rozhodl.

Marta začala vzlykat. Alfred byl ve tváři úplně bílý. Vykročili do temně šedivého světla chladného rána a vydali se po cestě pryč. Nakonec přece jen dětský pláč zanikl v dáli.

Nemělo smysl zůstávat u hrobu, děti by tam stejně neusnuly a držet pod kaštanem celonoční stráž by nikomu neprospělo. Navíc jim všem prospěje, když se budou hýbat.

Tom nasadil ostré tempo, ale jinak si konečně mohl dovolit volně přemýšlet. Stejně už nedokázal myšlenky dál ovládat. Teď nezbývalo nic jiného než šlapat. Nemusel nic zařizovat, neměl nic na práci, nemusel nic organizovat, nebylo třeba na nic dohlížet, stačilo jen upírat pohled do šerého lesa a sledovat stíny, které se míhaly ve světle pochodní. A tak myslel na Agnes. Nechal se volně unášet vzpomínkami a sám pro sebe se usmíval. Pak se na ni obrátil, aby jí pověděl, co se mu vybavilo, a hrůza, s níž si uvědomil, že jeho žena je mrtvá, mu způsobila přímo fyzickou bolest. Byl zmatený, jako by ho potkalo něco naprosto nepochopitelného, i když to ve skutečnosti bylo naprosto běžné, že žena v jejím věku umře při porodu a že muž jeho věku zůstane na světě jako vdovec. Jenže pocit ztráty je jako zranění. Slyšel, že když někdo přijde o prsty na noze, nemůže stát a v jednom kuse padá, dokud se nenaučí znovu chodit. Měl podobný pocit. Jako by mu někdo uřízl kus těla a on si nemůže zvyknout na myšlenku, že je pryč navždycky.

Snažil se na ni nemyslet, ale neustále se mu vybavovalo, jak vypadala před smrtí. Připadalo mu neuvěřitelné, že byla ještě před pár hodinami naživu a teď je pryč. Představoval si její napjatý obličej ve chvílích, kdy se snažila dát život synkovi, a pak její pyšný úsměv, když se na chlapečka mohla podívat. Vzpomněl si, co mu potom řekla: *Doufám, že tu svou katedrálu jednou postavíš* a pak *Postav mi krásnou katedrálu.* Mluvila o tom, jako by věděla, že umírá.

Jak šel, musel stále víc a víc myslet na novorozeně, které tam nechali ležet na čerstvém hrobě zabalené do poloviny pláště. Chlapeček je nejspíš stále ještě naživu. Pokud ho ovšem nezvětřila liška. Stejně do oběda zemře. Chvíli bude plakat, pak zavře oči, a jak bude pomalu prochládat, život z něj prostě vyprchá.

Pokud ho ovšem nezvětřila liška.

Tom pro nemluvně nemohl vůbec nic udělat. Potřebovalo k přežití mléko a tady žádné nebylo: široko daleko neležela vesnice, kde by Tom mohl zkusit najít náhradní kojnou či krávu nebo ovci, která by mohla nabídnout

přijatelnou náhradu. Tom mohl synkovi nabídnout jedině tuříny a ty by ho zabily stejně jistě jako liška.

Jak přibývalo světla, připadalo Tomovi stále děsivější a děsivější, že tam dítě nechali a šli pryč. Věděl, že je to docela běžná záležitost: rolníci s početnými rodinami a malým hospodářstvím často nechávají děti zemřít a farář mnohdy dělá, že o tom neví. Jenže Tom nepatřil k takovému typu lidí. Měl synka chovat v náručí, dokud nevypustí duši, a pak ho pohřbít. Jistě, nemělo to žádný smysl, ale stejně to měl udělat, protože je to tak správně.

Uvědomil si, že už se úplně rozednilo.

Náhle se zastavil.

Děti zůstaly mlčky stát a vyčkávavě se na něj dívaly. Byly připraveny na všechno – nic už nebylo jako dřív.

„Neměl jsem tam to dítě nechávat," prohlásil Tom.

„Nemáme ho čím nakrmit," namítl Alfred. „Je odsouzené k smrti."

„Stejně jsem ho tam neměl nechávat," trval na svém Tom.

„Tak se vrátíme," navrhla Marta.

Tom stále ještě váhal. Jestliže se vydají zpátky, přizná tím, že udělal něco špatného, když tam dítě nechal.

Vždyť je to ale pravda. On skutečně udělal něco špatného.

Otočil se. „Tak dobře," přikývl. „Jdeme zpátky."

Najednou se mu všechna nebezpečí, která se předtím v myšlenkách snažil zpochybnit, zdála daleko pravděpodobnější. Liška touhle dobou chlapečka už určitě zvětřila a odtáhla si ho do nory. Nebo ho dokonce našel vlk. Nebezpeční jsou i divocí kanci, i když nejedí maso. A co sovy? Sova by sice s dítětem nevzlétla, ale klidně by mu mohla vyklovat oči.

Přidal do kroku a cítil, jak se mu z hladu motá hlava a jak je vysílený. Marta musela běžet, aby mu stačila, a vůbec si nestěžovala.

Měl hrůzu z toho, jaký pohled se asi tak naskytne, až dojdou zpátky k hrobu. Dravci jsou nemilosrdní a moc dobře poznají, kdy je nějaký živočich bezmocný.

Nevěděl přesně, kolik toho od rána ušli – úplně ztratil představu o čase. Les po obou stranách mu připadal naprosto cizí, přestože jím museli před chvílí procházet. S obavami vyhlížel místo, kde zaházeli hrob. Oheň přece nemohl ještě přestat hořet, vždyť udělali tak vysokou hranici. Prozkoumával pohledem stromy a snažil se mezi nimi najít nápadné listy koňského kaštanu. Minuli odbočku, na niž si nepamatoval, a Tom začal vyděšeně přemítat, jestli je možné, že by hrob minuli a nevšimli si ho. Pak měl najednou dojem, že před sebou zahlédl slabou oranžovou záři.

Srdce mu začalo bít rychleji. Přidal do kroku a přimhouřil oči. Ano, je to oheň. Dal se do běhu. Zaslechl Martu, jak křičí, jako by ji tam chtěl nechat, a zavolal na ni přes rameno: „Už jsme tady!" Slyšel, jak za ním obě děti utíkají.

Když doběhl ke koňskému kaštanu, srdce mu bušilo až v krku. Oheň ještě docela slušně plápolal. Byla na něm ještě pěkná hranice dříví. Na místě, kde Agnes vykrvácela k smrti, byla na zemi tmavá skvrna. Byl tam i hrob, hromada čerstvě navršené hlíny, pod níž teď odpočívá tělo Tomovy ženy. A na hrobě – nic.

Tom se horečně rozhlížel kolem a myšlenky mu v hlavě jen vířily. Po dítěti nebylo nikde ani stopy. Tomovi vyhrkly do očí slzy zoufalství. Zmizela dokonce i polovina pláště, do níž nemluvně zabalil. Jenže hrob zůstal naprosto nepoškozený – v měkké půdě nezahlédl jedinou stopu divoké zvěře, nikde neviděl krev, nic, co by napovídalo, že dítě někdo odvlekl pryč…

Toma se zmocnil matoucí pocit, že nedokáže pořádně zaostřit pohled. Najednou pro něj bylo obtížné soustředit myšlenky. teď naprosto přesně věděl, že udělal strašlivou věc, když tam nechal dítě, dokud bylo ještě naživu. Kdyby věděl, že už je po smrti, měla by teď jeho duše snad klid. Jenže chlapeček může být ještě naživu – a někde poblíž. Tom se rozhodl, že to obejde a porozhlédne se po okolí.

„Kam jdeš?“ zeptal se Alfred.

„Musím jít hledat to dítě,“ odpověděl a ani se přitom neohlédl. Vydal se po okraji malé mýtiny, nakukoval pod keře a pořád měl pocit, že se mu motá hlava a že každou chvíli omdlí. Nenašel vůbec nic, dokonce ani stopu, kterým směrem tak asi mohl vlk chlapečka odtáhnout. Tom si byl najednou jist, že to udělal vlk. Určitě tu má někde poblíž noru.

„Musíme to tu projít ve větším kruhu,“ oznámil Tom dětem.

Znovu se s nimi vydal dokola, ale tentokrát zašli dál od ohně a prodírali se keři a nízkým podrostem. Tom nevěděl, co si o tom má myslet, ale dokázal přimět mysl, aby se soustředila na jednu jedinou věc – na naléhavou potřebu najít nemluvně. Teď už necítil lítost, jen divoké, zuřivé odhodlání, a někde vzadu v hlavě mu k tomu znělo děsivé vědomí, že je to všechno jeho chyba. Dral se lesem, očima jezdil po zemi a po několika krocích se pokaždé zastavil a zaposlouchal se, jestli neuslyší nezaměnitelné jednotvárné kvílení čerstvě narozeného dítěte. Kdykoliv ale Tom i děti ztuhli a napínali uši, les byl naprosto tichý.

Tom ztratil představu o čase. Hledání ve stále větších kruzích ho v pravidelných intervalech přivádělo zpátky k cestě, ale po chvíli si uvědomil, že už uplynula hodná chvíle od okamžiku, kdy přes cestu naposledy přecházeli. Jednu chvíli se dokonce v duchu podivil, jak je možné, že ještě nenarazili na lesmistrův domek. Neurčitě si pomyslel, že možná zabloudili a že už třeba nekrouží kolem hrobu, nýbrž se potulují po lese víceméně nahodile. Ale dokud hledali, tak na tom ve skutečnosti moc nezáleželo.

„Otče,“ ozval se Alfred.

Tom se na něj podíval, podrážděný tím, že ho syn ruší v soustředění. Alfred nesl Martu, která mu podle všeho spala na zádech. „Co je?“ zeptal se Tom.

„Můžeme si odpočinout?“

Tom zaváhal. Nechtělo se mu zastavovat, ale Alfred vypadal, že se každou chvíli zhroutí. „Tak dobře,“ přikývl Tom neochotně. „Ale ne dlouho.“

Nacházeli se zrovna na svahu. Dole pod ním by mohl být potok. Tom měl žízeň. Vzal si od Alfreda Martu, sevřel ji do náruče a vydal se po svahu dolů. Jak předvídal, uviděl na úpatí kopce potůček s ledem po krajích. Položil Martu na břeh. Ani se neprobudila. Tom s Alfredem si klekli nad potok a nabrali si studenou vodu do dlaní.

Alfred si lehl vedle Marty a zavřel oči. Tom se rozhlížel kolem sebe. Ocitli se na pasece pokryté spadaným listím. Prostor lemovaly nízké, rozložité duby, jejich holé větve se jim proplétaly nad hlavami. Tom se vydal na druhou stranu mýtiny, protože se chtěl po chlapečkovi porozhlédnout mezi stromy. Když ale dorazil na její opačný konec, nohy se pod ním začaly slabostí podlamovat, a tak mu nezbývalo, než aby si honem sedl na zem.

Mezitím už se úplně rozednilo, ale vzduch byl zamlžený a zima nebyla o nic mírnější než o půlnoci. Tom se neovladatelně třásl. Uvědomil si, že celou dobu chodí jen v haleně bez pláště. Podivil se, kam se mu poděl plášť, ale nemohl si vzpomenout. Navíc najednou nedohlédl na děti, odpočívající na opačném konci paseky. Buď mezitím zhoustla mlha, nebo se mu stalo něco s očima. Chtěl vstát a vydat se zpátky k Alfredovi a Martě, ale s nohama bylo něco v nepořádku.

Krátce nato se mezi mraky prodral slabý sluneční svit a vzápětí na mýtinu sestoupil anděl v podobě ženy.

Přišla přes mýtinu od východu a na sobě měla dlouhý zimní plášť z vybledlé, téměř bílé vlny. Tom ji pozoroval, jak přichází, bez překvapení a zvědavosti. Už neměl síly na to, aby se divil nebo bál. Sledoval ji tupým, prázdným, bezvýrazným pohledem, jaký předtím upíral na mohutné kmeny okolních dubů. Oválný obličej jí lemovaly husté tmavé vlasy a dlouhý plášť jí zakrýval nohy až k zemi, takže se mohla vznášet vzduchem nad spadaným listím. Zastavila se přímo před ním a její světle nazlátlé oči jako by mu viděly až do duše a rozuměly jeho bolesti. Připadalo mu, že ji odněkud zná, možná nedávno viděl obraz tohoto anděla v nějakém kostele, kam se přišel podívat. Pak rozevřela plášť. Byla pod ním úplně nahá. Jeho anděl měl tělo pozemské ženy, asi pětadvacetileté, s bledou pletí a růžovými bradavkami. Tom si vždycky představoval, že andělé mají těla bez sebemenšího náznaku chmýří, ale o tomhle andělovi to neplatilo.

Tom seděl se zkříženýma nohama opřený o kmen dubu. Žena si před ním klekla na jedno koleno, naklonila se k němu a políbila ho na ústa. Byl tak dokonale vyjevený z předcházejícího vývoje událostí, že ho to ani

nepřekvapilo. Lehce se mu opřela o hruď a tlačila ho dolů, až ležel zády na zemi, načež si rozhalila plášť, lehla si na Toma a nahým tělem se k němu přitiskla. Přes hrubou halenu cítil její horké tělo. Stačilo pár chvil a přestal se třást.

Vzala jeho vousatou hlavu do dlaní a znovu ho políbila, hladově, jako někdo, kdo se může napít vody po dlouhém, vysušujícím dni. Po chvíli mu sjela dlaněmi k zápěstí, zvedla mu ruce a položila si je na ňadra. Podvědomě je stiskl. Byla měkká a poddajná a bradavky mu pod prsty ztvrdly.

Někde hluboko v mysli se mu mihla myšlenka, že je ve skutečnosti po smrti. Jenže nebe by nemělo vypadat takhle, to mu bylo jasné, ale moc mu na tom nezáleželo. Už spoustu hodin nebyl schopen pořádně uvažovat. Poslední zbytky rozumu ho opustily a Tom přenechal veškeré velení tělu. Prohnul trup, přitiskl se tělem k ženě a nabíral sílu z jejího žáru i nahoty. Rozevřela rty a vnikla mu jazykem do úst, aby nahmatala jeho jazyk. Nenechal ji dlouho tápat a s nadšením jí vyšel vstříc.

Krátce se od něj odtáhla a nadzvedla se na rukou. Omámené ji sledoval, jak mu stahuje halenu z ramen, strhává ji k pasu a pak mu ji podsouvá pod hýžděmi. Vzápětí se mu svým všepronikajícím pohledem zadívala do očí a opět se k němu přitiskla. Když se jejich těla dotkla, žena na jeden jediný trýznivý okamžik zaváhala. Pak ucítil, jak do ní pronikl. Byl to tak nádherný pocit, až měl Tom dojem, že shoří rozkoší. Žena zvedala boky, usmívala se na něj a líbala ho na tváře.

Po chvilce zavřela oči a začala vzdychat. Tom pochopil, že nad sebou ztrácí vládu. Pozoroval ji s potěšeným úžasem. Vydávala nepatrné pravidelné výkřiky, pohybovala se stále rychleji a rychleji a její vytržení se Tomovi vrývalo s každým pohybem hlouběji do raněné duše, až nevěděl, jestli se mu chce brečet zoufalstvím, křičet nadšením nebo se hystericky smát. A pak jimi oběma najednou otřásl výbuch rozkoše, jako když se vichřice opře do stromů, a vracel se ve vlnách pořád znovu a znovu. Když odezněl poslední záchvěv společné vášně, žena se mu zhroutila na hruď.

Leželi tam takhle velmi dlouho. Žár jejího těla ho zahřál skrznaskrz. Dokonce upadl do jakési lehké dřímoty. Měl pocit, že neklimbal nijak dlouho, že se spíš jen tak trochu zasnil, než aby doopravdy usnul. Jakmile ale otevřel oči, měl hlavu dokonale čistou.

Když se podíval na krásnou ženu, která na něm ležela, hned věděl, že to není žádný anděl, nýbrž Ellen, žena vyhnaná do lesů, se kterou se potkal v den, kdy jim ukradli prase. Ucítila, jak se pohnul, také otevřela oči a setkala se s jeho nejistým výrazem, v němž se do smíšených pocitů slévaly náklonnost a obavy. Náhle si Tom vzpomněl na děti. Jemně ze sebe Ellen odstrčil a posadil se. Alfred a Marta leželi zachumlaní do plášťů a do spících obličejů jim svítilo slunce. Pak si Tom s hrůzou vybavil události

předcházející noci a uvědomil si, že Agnes je po smrti a novorozeně – jeho synek! – je pryč. A mohutný zedník zabořil obličej do dlaní.

Uslyšel, jak Ellen hvízdla. Bylo to zvláštní hvízdnutí o dvou tónech. Tom se rozhlédl. Z lesa vystoupila postava a Tom poznal, že je to Jack, Ellenin podivně vyhlížející syn s mrtvolně bledou pletí, oranžovými vlasy a bleděmodrým pohledem připomínajícím ptačí očka. Tom vstal a upravil si oblečení, Ellen ho následovala a omotala si kolem těla plášť.

Chlapec něco nesl. Když k nim došel, zastavil se a podal to Tomovi. Tom předmět okamžitě poznal. Byla to polovina jeho pláště, do níž zamotali dítě, než ho položili Agnes na hrob.

Tom se na chlapce podíval nechápavým pohledem a pak přelétl očima k Ellen. Sevřela mu ruce do dlaní, zadívala se mu do očí a řekla: „Tvoje dítě je naživu."

Tom se neodvažoval téhle novině uvěřit. Bylo by to skvělé, ale bylo by to příliš skvělé, než aby to mohla být pravda. „To není možné," zavrtěl hlavou.

„Ale je."

V Tomovi sílila naděje. „Opravdu?" naléhal na Ellen. „Opravdu?"

Přikývla. „Opravdu. Dovedu tě k němu."

Tom pochopil, že to Ellen myslí vážně. Zaplavila ho vlna úlevy a štěstí. Padl na kolena a zůstal klečet na zemi. A pak, jako když se zvednou stavidla, se rozplakal.

V

„Jack zaslechl dětský pláč," vysvětlovala Ellen. „Byl zrovna na cestě k řece, k jednomu místu na sever odtud, kde člověk může zabít kachny kamenem, když umí dobře mířit. Nevěděl, co si má počít, a tak se obrátil a utíkal pro mě domů. Jenže když jsme se vraceli na místo, potkali jsme cestou kněze na koni, který si novorozeně vezl."

Tom vyskočil. „Musím ho najít a –"

„Nepospíchej," zarazila ho Ellen. „Vím, kde je. Kousek od hrobu uhnul na odbočku. Ta cesta vede k takovému malému klášteru schovanému v lesích."

„Dítě potřebuje mlíko."

„Mniši mají kozy."

„Díkybohu," vydechl Tom s úlevou.

„Dovedu tě tam, ale nejdřív musíš něco sníst," prohlásila. „Jen…" zamračila se. „Neříkej zatím dětem o tom klášteru."

Tom se zadíval na druhý konec paseky. Alfred a Marta ještě spali. Jack se k nim mezitím přesunul a teď na ně zíral svým prázdným pohledem. „Proč ne?" obrátil se Tom na ženu.

„Nevím… Prostě mi připadá rozumnější ještě chvíli počkat."

„Tvůj syn jim to přece poví."

Ellen zavrtěla hlavou. „Viděl sice kněze, ale myslím, že zbytek si z toho nedomyslí.“

„Tak dobře,“ přikývl Tom vážně. „Kdybych věděl, že je tu poblíž klášter, mohli jsme mou Agnes ještě zachránit.“

Ellen rázně zavrtěla hlavou, až jí tmavé kučery poletovaly kolem obličeje. „Nedalo se vůbec nic dělat, jen se ji snažit udržet v teple, a to jsi dokázal. Když žena začne krvácet uvnitř, tak to buď přestane a ona se vzpamatuje, nebo nepřestane a ona umře.“ Tomovi vhrkly do očí slzy a Ellen se na něj smutně podívala: „Promiň.“

Tom jen tupě přikývl.

„Jenže živí musí pečovat o živé,“ pokračovala, „a ty potřebuješ horké jídlo a nový plášť.“ Vstala.

Společně vzbudili děti. Tom jim vyložil, že chlapeček je naživu, že Ellen a Jack viděli kněze, který si děťátko vezl. A že Tom s Ellen se po tom duchovním půjdou později porozhlédnout, ale nejdřív jim dá Ellen něco jíst. Děti přijaly neočekávanou novinu klidně. Teď už je nemohlo nic překvapit. Ani Tom z toho nebyl nijak zvlášť vyjevený. Život mu předváděl příliš rychlé přemety, než aby se dokázal nad každou změnou pozastavit. Připadal si, jako by seděl na hřbetě splašeného koně: všechno se odehrávalo tak rychle, že neměl kdy na jednotlivé události reagovat, a tak mu nezbývalo než snažit se pevně držet a přežít to ve zdraví. Agnes porodila za studené zimní noci. Narodilo se zázračně silné a zdravé dítě. Zdálo se, že je všechno v nejlepším pořádku, pak mu Agnes, jeho družka a souputnice, vykrvácela v náručí a on se z toho podle všeho pomátl. Nejdřív dospěl k závěru, že dítě je tak jako tak ztracené, a nechal je na hrobě, ať tam umře. Pak se je snažil najít, ale nepodařilo se mu to. Potom se zjevila Ellen a Tom ji považoval za anděla. Milovali se spolu, jako by to bylo ve snu. A ona mu pověděla, že dítě je naživu a že je v pořádku. Mohl by se život už konečně zpomalit alespoň natolik, aby Tom měl možnost promyslet si všechny hrozné události, které ho potkaly?

Vydali se na cestu. Tom si odjakživa myslel, že vyděděnci žijí ve špíně, ale Ellen nebyla ani trochu umouněná, a tak Tom v duchu přemítal, jak to bude asi vypadat u ní doma. Vedla je křížem krážem lesem. Nebyla tam žádná stezka, ale žena ani na okamžik nezaváhala, přeskakovala potoky, uhýbala před nízkými větvemi a zdolávala namrzlá úbočí, hustá křoviska i obrovské kmeny padlých dubů. Nakonec došla k houští z propletených šlahounů ostružin a zmizela v něm. Tom kráčel za ní, a přestože se mu ostružiny na první pohled zdály neproniknutelné, uviděl, že houštinou vede uzounká cestička. Vykročil za Ellen. Ostružiny se mu klenuly nad hlavou a Tom se ocitl v přítmí. Zůstal stát a čekal, až si oči zvyknou na nedostatek světla. Postupně začal zjišťovat, že se ocitl v jeskyni.

Vzduch byl ohřátý. Tom před sebou uviděl oheň žhnoucí na ohništi z plochých kamenů. Kouř stoupal přímo vzhůru – někde nad hlavou museli mít přirozený komín. Po obou stranách byly na stěnách jeskyně zavěšené zvířecí kůže, z vlků a jelenů, přidělané dřevěnými kolíky. Od stropu visela Tomovi nad hlavou uzená jelení kýta. O kus dál rozeznal podomácku stlučenou bedýnku plnou planých jablek, na kamenných římsách lojové svíčky a na zemi sušené rákosí. Na okraji ohniště stál hrnec, jako v jakékoliv jiné obyčejné domácnosti. A soudě podle vůně, jež se šířila kolem, byl plný stejné husté polévky, jakou jedí všichni ostatní lidé – ze zeleniny uvařené s kostmi a bylinkami. Tom nevycházel z údivu. Tohle byl daleko útulnější domov, než na jaký se zmohl kdekterý králův poddaný.

Za ohništěm byla dvě lůžka zhotovená z jeleních kůží, nacpaných nejspíš rákosím. Na každém z nich ležela pečlivě složená vlčí kůže. Tam zřejmě nocují Ellen a Jack, tak aby měli oheň mezi sebou a vchodem do jeskyně. V zadní části jeskyně byla úctyhodná sbírka zbraní a loveckých pomůcek: luk, pár šípů, sítě, pasti na zajíce, několik zašlých dýk a pečlivě vypracovaný oštěp s ostrým hrotem opáleným v ohni. A mezi těmito jednoduchými nástroji ležely tři knihy. Tom na ně zíral s naprostým úžasem. Ještě se mu nestalo, aby uviděl knihy u někoho v *domě*, natož v jeskyni. Knihy přece patří do kostela.

Malý Jack sáhl po dřevěné misce, nabral si z hrnce polévku a začal pít. Alfred a Marta ho hladově pozorovali. Ellen se na Toma omluvně podívala a syna napomenula: „Jacku, když máme hosty, tak nabídneme jídlo nejprve jim a pak teprve začneme sami jíst.“

Chlapec na ni nechápavě pohlédl: „Proč?“

„Protože je to slušnost. Koukej dát polívku taky dětem.“

Jack zjevně nebyl přesvědčen, že je to tak správné, ale matku poslechl. Ellen naservírovala misku polévky Tomovi. Posadil se na zem a zhluboka se napil. Polévka voněla po masu a příjemně ho uvnitř zahřála. Ellen mu hodila přes ramena kožešinu. Když dopil vývar, sáhl do misky a prsty z ní vylovil zeleninu a kousky masa. Neochutnal maso už několik týdnů. Podle všeho to byla kachna – nejspíš ji skolil Jack kamenem a prakem.

Jedli tak dlouho, dokud nebyl hrnec úplně prázdný. Pak si Alfred a Marta lehli na rohože. Než usnuli, Tom jim vyložil, že půjdou s Ellen hledat toho kněze, a Ellen k tomu dodala, že Jack zůstane v jeskyni a bude se o ně starat, dokud se ona a Tom nevrátí. Obě vyčerpané děti jen odevzdaně přikývly a zavřely oči.

Tom a Ellen vyšli z jeskyně. Tom si přitahoval přes ramena kožešinu, kterou mu dala Ellen, aby se udržoval v teple. Sotva vyšli z ostružinového houští, Ellen se zastavila, obrátila se k Tomovi, přitáhla si jeho hlavu dolů a políbila ho na ústa.

„Miluju tě," řekla odhodlaně. „Miluju tě od prvního okamžiku, co jsem tě uviděla. Vždycky jsem chtěla muže, který by byl současně silný a něžný, a myslela jsem si, že nic takového na světě není. Pak jsem potkala tebe. Toužila jsem po tobě. Ale bylo mi jasné, že miluješ svou ženu. Panebože, jak já jí záviděla! Je mi líto, že umřela, upřímně líto, protože vidím žal v tvých očích a záplavu slz, které čekají, abys je mohl prolít. Láme mi srdce, když vidím, jak jsi smutný. Když tu ale teď už mezi námi není, chci tě pro sebe."

Tom nevěděl, co má říct. Nechtěl ani uvěřit tomu, že tak krásná, duchapřítomná a samostatná žena by se zrovna do něj mohla zamilovat na první pohled. A ještě míň se vyznal ve svých vlastních pocitech.

Ztráta Agnes ho naprosto zničila – Ellen měla pravdu, když mluvila o záplavě neprolitých slz, Tom přímo cítil jejich tíhu v očích. Ale současně ho stravovala touha po Ellen s jejím úžasným tělem, zlatýma očima a neskrývanou žádostivostí. A strašlivě ho žralo svědomí z toho, že dokáže tolik toužit po Ellen, když Agnes je teprve několik hodin v hrobě.

Zíral na ni a ona mu opět viděla očima až do srdce. „Nic neříkej," prohlásila. „Nemusíš se za nic stydět. Vím, že jsi ji miloval. A můžu ti říct, že ona to taky věděla. Pořád ji miluješ – to je pochopitelné. Vždycky ji budeš milovat."

Poručila mu, aby nic neříkal, a on tak jako tak neměl, co by jí řekl. Nad touhle výjimečnou ženou mu zůstával rozum stát. Působila dojmem, že vždycky ví, co je správné udělat. Zdálo se, že ví o všem, co Tom nosí v srdci, a on sám se díky tomu z nějakého prapodivného důvodu cítil lépe, jako by se teď už neměl za co stydět. Povzdechl si.

„To je lepší," přikývla. Vzala ho za ruku a společně se vydali pryč od jeskyně.

Téměř míli se prodírali lesem, do něhož lidská noha nevstoupila, až došli k cestě. Vydali se po ní a Tom neustále pokukoval po Ellen a snažil se jí dívat do tváře. Vybavoval si, že když ji poprvé uviděl, měl dojem, že moc krásy nepobrala, protože má tak divné oči. Teď vůbec nechápal, jak ho mohlo něco takového napadnout. Najednou vnímal její úžasné oči jako dokonalý výraz její jedinečné osobnosti. Připadala mu naprosto dokonalá a jediné, co ho mátlo, bylo, proč stojí zrovna o něj.

Ušli asi tři nebo čtyři míle. Tom stále ještě pociťoval únavu, ale polévka mu dodala sílu. A přestože Ellen bez výhrad důvěřoval, nemohl se dočkat, až uvidí novorozeně na vlastní oči.

Když zahlédli mezi stromy klášter, Ellen poznamenala: „Bude lepší, když se zprvu nebudeme mnichům ukazovat."

Tom nevěděl, co si o tom má myslet. „Proč?"

„Tys tam to dítě nechal. To se považuje za vraždu. Pořádně klášter prozkoumáme z lesa a uvidíme, co je to za lidi."

Toma ani ve snu nenapadlo, že by se – vzhledem k okolnostem – mohl dostat do nějakých obtíží, ale opatrnosti není nikdy dost, a tak poslušně přikývl a vydal se za Ellen nízkým podrostem. Netrvalo dlouho a leželi na okraji paseky.

Byl to docela malý klášter. Tom v životě pracoval na stavbě několika klášterů, a tak si domyslel, že tohle bude misie, pobočka či předsunutá hlídka nějakého velkého řádu. Viděl jen dvě kamenné budovy – kapli a dormitář, tedy společnou ložnici mnichů. Všechny ostatní stavby byly ze dřeva a z větví pomazaných hlínou: kuchyně, stáje, stodola a pár dalších menších zemědělských budov. Celý klášter působil čistým, udržovaným dojmem a svědčil o tom, že mniši dělí svůj čas rovným dílem mezi modlitby a práce na poli.

Mezi domy se pohybovalo poměrně málo lidí. „Většina mnichů odešla za prací," vysvětlovala Ellen. „Nahoře na kopci si staví stodolu." Podívala se k nebi. „Kolem poledne přijdou dolů na oběd."

Tom prozkoumával pohledem mýtinu. Napravo, napůl schované za stádečkem pasoucích se koz, objevil dvě postavy. „Podívej se tam," pobídl Ellen a naznačil jí rukou směr. Prohlíželi si obě postavy, když vtom si Tom všiml ještě něčeho. „Ten muž, co sedí, je kněz a…"

„A něco chová v klíně."

„Zkusíme se dostat blíž."

Vydali se lesem podél okraje paseky tak, aby se dostali co nejblíž ke kozám. Když se Tom podíval na kněze sedícího na lavici, srdce mu vyskočilo až do krku. Muž měl v klíně novorozeně a to novorozeně byl Tomův chlapeček. Tomovi se udělal knedlík v hrdle. Tak je to pravda, přece jen je to pravda. Dítě je naživu. Tom by nejradši rozpřáhl náruč a kněze objal.

Vedle duchovního stál mladý mnich. Tom pořádně zaostřil pohled a uviděl, že mladík namáčí růžek jakéhosi hadříku do nádobky s mlékem – nejspíš s kozím mlékem – a pak vkládá nasáklou látku dítěti do pusy. Bylo to úžasné.

„Víš co," prohlásil Tom s obavami. „Půjdu za nimi, přiznám se k tomu, co jsem provedl, a vezmu si synka zpátky."

Ellen se na něj nevzrušeně podívala. „Ještě si to trochu rozmysli, Tome," vybídla ho. „Co podnikneš dál?"

Nebylo mu moc jasné, kam žena míří. „Poprosím mnichy o mlíko," odvětil. „Musí na mně vidět, že jsem chudý. Dávají přece almužny."

„A pak?"

„Doufám, že od nich dostanu dost mlíka, abych syna udržel tři dny naživu, než dorazíme do Manchesteru."

„A co dál?" nedala se odbýt. „Jak budeš dítě krmit potom?"

„No, porozhlédnu se po nějaké práci –"

„Rozhlížíš se po práci od chvíle, kdy jsem tě poprvé viděla, a to bylo na konci léta," upozornila ho Ellen. Působila dojmem, že je na Toma trochu nazlobená, a on nechápal proč. „Nemáš peníze ani nástroje," pokračovala. „Co se stane s dítětem, když v Manchesteru žádnou práci neseženeš?"

„Nevím," přiznal Tom. Dotýkalo se ho, že s ním Ellen mluví tak drsně. „A co mám teda dělat – žít jako ty? Nedokážu trefit kachnu kamenem – jsem zedník."

„Můžeš dítě nechat tady," upozornila ho.

Tom na ni zůstal koukat jako opařený. „Nechat ho tady?" zeptal se nechápavě. „Teď, když jsem ho konečně našel?"

„Budeš mít jistotu, že je nakrmený a že žije v teple. Nebudeš ho muset nosit, až budeš shánět práci. A až si jednou něco najdeš, můžeš se sem vrátit a syna si vyzvednout."

Tomovy pocity se proti takové představě bouřily. „Nevím," vydechl. „Co si o mně budou myslet, když dítě takhle opustím?"

„Už teď vědí, že jsi to udělal," upozornila ho netrpělivě. „Takže jde jen o to, jestli se přiznáš hned, nebo později."

„Umějí se mnichové postarat o dítě?"

„Určitě nejmíň stejně dobře jako ty."

„To pochybuju."

„Podívej, už přišli na to, jak nakrmit novorozeně, které neumí nic jiného než sát."

Tomovi začalo docházet, že má Ellen pravdu. Na jedné straně toužil sevřít ten drobounký uzlíček do náruče, na druhé straně nemohl popřít, že mniši jsou schopni postarat se o dítě lépe než on. Neměl jídlo, neměl peníze, a neměl dokonce ani jistou vyhlídku, že někde sežene práci. „Znova ho opustit," povzdechl si smutně. „Počítám, že mi nic jiného nezbývá." Nehýbal se z místa a pohled upíral přes mýtinu na malou postavičku ve farářově náruči. Rozeznával na malé hlavičce černé vlasy, stejné, jako měla Agnes. Tom už se rozhodl, co udělá, ale pořád se nedokázal od syna odtrhnout.

Pak se na vzdálenějším konci paseky objevila početná skupina mnichů. Mohlo jich být tak patnáct až dvacet, nesli sekery a pily, a Tom s Ellen se zničehonic ocitli v nebezpečí, že budou odhaleni. Stáhli se zpátky do podrostu. Tomovi se tím zakryl výhled na novorozeně.

Plížili se pryč křovinami. Když došli na cestu, dali se do běhu. Uběhli asi tři sta nebo čtyři sta yardů a drželi se přitom za ruce. Pak už Tom nemohl vyčerpáním běžet dál. Dostali se ale do bezpečné vzdálenosti. Sešli z cesty a našli si místečko mimo dohled, kde mohli v klidu odpočívat.

Posadili se na travnatý svah zalitý skvrnami slunečního světla. Tom se zadíval na Ellen ležící na zádech. Těžce oddychovala, tváře měla rozpálené a její rty se na něj usmívaly. Halena se jí na krku rozevřela a

odhalila hrdlo a kus kyprého ňadra. Tom náhle pocítil nezdolné nutkání znovu ji vidět nahou. Touha byla daleko silnější než veškeré pocity viny, které ho pronásledovaly. Sklonil se k Ellen, aby ji políbil, ale pak zaváhal, protože si uvědomil, jak je na ni krásný pohled. Když promluvil, neměl to *předem* promyšlené a jeho vlastní slova ho zaskočila. „Ellen," zeptal se, „staneš se mou ženou?"

KAPITOLA 2

Peter z Warehamu na sebe od narození přitahoval průšvihy. Do malé misie v lesích byl převezen z opatského kláštera v Kingsbridge a nebylo těžké uhodnout, proč se ho převor v Kingsbridge tak zoufale snaží zbavit. Peter byl vysoký, štíhlý muž, táhlo mu pomalu na třicítku, měl pronikavou mysl a pohrdlivě vystupování a žil ve stavu neustálého oprávněného rozhořčení. Když přijel a začal s ostatními mnichy poprvé pracovat na poli, nasadil horečné tempo a pak ostatní obvinil z lenosti. Jenže k jeho překvapení se mu většina mnichů dokázala rychle přizpůsobit a mladší členové řádu ho nakonec utahali. Vzápětí se začal rozhlížet po nějaké jiné špatnosti, než byla zahálčivost, a v druhém kole se rozhodl pro boj s nenasytností.

Začal si odříkat polovinu své porce chleba a masa se vůbec nedotkl. Během dne pil jen vodu ze studánky, ředil si pivo a odmítal víno. Ostře pokáral zdravého mladého mnicha, který požádal o větší porci kaše, a dohnal k slzám jednoho mládence, který si rozmařile dopřál druhou sklenku vína.

Mniši vskutku žádné příznaky nenasytností nevykazují, přemítal převor Philip, když nastal čas oběda a on kráčel z kopce ke klášteru. Mladíci byli štíhlí a svalnatí a starší mniši opálení a šlachovití. Ani jeden z nich nejevil známky oné pobledlé, rozměklé zakulacenosti, která svědčí o nadbytku jídla a nedostatku práce. Philip vyznával zásadu, že všichni mniši mají být hubení. Tlustý mnich provokuje chudáky k závisti a nenávisti ke sluhům božím.

Příznačné bylo, že Peter předkládal svoje obvinění nepřímo, v podobě doznání. „Zhřešil jsem hříchem nenasytností," prohlásil toho dne dopoledne, když měli přestávku, usadili se na kmeny stromů, které zrovna porazili, jedli rýžový chléb a pili pivo. „Porušil jsem zásadu svatého Benedikta, který říká, že mniši nemají jíst maso a pít víno." Rozhlédl se po ostatních, hlavu měl přitom vysoko zdviženou a tmavé oči mu žhnuly pýchou. Nakonec zabodl pohled do Philipa. „A jeden každý z nás má tenhle hřích na svědomí," dodal.

Stejně je to strašlivě smutné, že je Peter takový, přemítal Philip. Ten člověk je oddaný práci na božím úhoru, myslí mu to a je neochvějný a silný ve svém odhodlání. Jenže má podle všeho nutkavou potřebu považovat se za něco zvláštního a v jednom kuse se před ostatními předvádět. A to ho vede k tomu, že vyvolává nejrůznější scény. Je to vážně protivný chlap. Ale Philip ho měl rád stejně jako všechny ostatní, protože si uvědomoval, že pod nadutou a protivnou skořápkou se tetelí usouzená duše, která nevěří, že by na ní vůbec mohlo někomu záležet

Philip mu na jeho obvinění řekl: „To nám dává příležitost připomenout si, co o této záležitosti říká svatý Benedikt. Dokážeš si jeho slova přesně vybavit, Petere?“

„Říká: *Všichni kromě nemocných se mají vystříhat masa,“* odpověděl Peter bez váhání. „A taky: *Víno vůbec není nápoj pro mnichy.“*

Philip přikývl. Jeho podezření se potvrdilo. Peter neznal slova jejich patrona tak dobře jako Philip. „Skoro přesně, Petere,“ podotkl. „Náš svatý ovšem nemluvil o jakémkoliv mase, nýbrž o ‚mase čtyřnohých zvířat'. A ještě ke všemu udělal víc výjimek. Nemluvil jen o nemocných, ale i o slabých. Co myslel slabými? Tady, v našem řádu, vycházíme z toho, že ten, koho oslabila těžká práce na poli či v lese, potřebuje pořádný kus hovězího, aby zase nabral sílu.“

Peter to poslouchal s nasupeným mlčením, nesouhlasně krabatil čelo, až se mu husté černé obočí spojilo nad kořenem velkého zahnutého nosu, a v jeho obličeji se usadil výraz potlačovaného vzdoru.

Philip pokračoval: „A pokud jde o víno, pravil náš svatý: *Platí, že víno není nápoj pro mnichy.* To, že použil slovo *platí,* naznačuje, že se k tomuto zákazu tak úplně nehlásí. Nechal se ostatně také slyšet, že sklenka vína denně je vhodná pro kohokoliv. A navíc nás varuje, abychom nepili přes míru. Z toho jasně plyne, že po mniších nechce, aby se vína zřekli úplně, nebo ano?“

„Říká ale také, že ve všem se máme držet skromnosti,“ nedal se tak snadno zdolat Peter.

„A chceš říct, že tady nežijeme skromně?“ zeptal se ho Philip.

„Chci,“ odpověděl Peter zvučným hlasem.

„Dej vědět těm, jimž dal Bůh dar odříkání, že se dočkají odpovídající odměny,“ zacitoval Philip. „Pokud máš pocit, že tady dostáváš příliš štědré porce jídla, můžeš jíst míň. Ale nezapomínej ještě na jednu věc, kterou náš svatý poznamenává. Cituje *První list Korintským,* v němž svatý Pavel říká: *Každému je dán nějaký dar od Boha, tomu ten, tomu onen.* A k tomu náš svatý podotýká: *A proto nelze určit, kolik má kdo dostat jíst, aniž by se člověk nepředal.* Měj to, Petere, prosím, na paměti, až se budeš modlit a přemítat o hříchu obžerství.“

Když se po chvíli vraceli k práci, vznášelo se kolem Petera ovzduší mučedníka. Toho chlapíka se nepodaří umlčet tak snadno, uvědomil si Philip. Mnišský slib se skládá ze tří závazků, z chudoby, mravní čistoty a poslušnosti. A právě s poslušností má Peter dost potíže.

S neposlušnými mnichy se pochopitelně lze vyrovnat nejrůznějšími způsoby: samotkou v cele, chlebem a vodou, bičováním a nakonec i vyloučením z řádu a vyhnáním z kláštera. Philip by za obvyklých okolností neváhal sáhnout po kterémkoliv z trestů, zvlášť když neposlušný mnich podle všeho zpochybňuje jeho autoritu. Však se také o Philipovi říkalo, že

dokáže udržet pořádek pevnou rukou. Jenže on ve skutečnosti nerad plýtval tresty – do klášterního bratrstva to vnášelo neklid a nesoulad a nakonec z toho byli všichni nešťastní. A navíc by v Peterově případě trest vůbec nic dobrého nepřinesl – jen by v potrestaném posílil jeho pýchu a nesmiřitelnost. Philip musí přijít na to, jak Petera současně ovládat a obměkčit. Nebude to snadné. Jenže kdyby bylo všechno snadné, pomyslel si, člověk by ani nepotřeboval, aby ho Bůh vedl.

Došli lesem na mýtinu, kde stál klášter. Když kráčeli napříč volnou planinou, Philip zahlédl bratra Johna, jak na ně naléhavě mává od ohrady pro kozy. Říkali mu Johnny Groš a byl trochu slabší na hlavu. Philip přemítal, co tak asi mohlo chudáka Groše tak rozrušit. S Johnnym tam stál nějaký muž v kněžském hábitu. Připadal Philipovi vzdáleně povědomý, a tak k němu chvatně vyrazil.

Knězi bylo tak pětadvacet let, byl menší postavy, podsaditý, měl nakrátko ostříhané černé vlasy a jasně modré oči, v nichž se míhaly záblesky bystrého a ostražitého ducha. Když se na něj Philip podíval, měl pocit, že se dívá do zrcadla. S leknutím si uvědomil, že kněz je jeho mladší bratr Francis.

A Francis držel v náručí čerstvě narozené dítě.

Philip nevěděl, jestli je pro něj větší překvapení Francis nebo novorozeně. Všude kolem nich se začali tlačit ostatní mniši. Francis vstal a podal dítě Johnnymu. Pak objal Philipa. „Co tady děláš?“ zeptal se Philip potěšené. „A proč jsi nám přivezl to dítě?“

„Proč jsem tady, ti vysvětlím později,“ odpověděl Francis. „A pokud jde o dítě, našel jsem ho v lese. Bylo opuštěné a leželo kousek od vyhasínajícího ohně.“ Francis se odmlčel.

„A…“ pobízel ho Philip.

Francis pokrčil rameny. „Víc ti k tomu neumím říct, protože víc nevím. Doufal jsem, že sem dorazím už včera večer, ale nezvládl jsem to, a tak jsem strávil noc v lesmistrově domě. Vyrazil jsem dneska ráno za úsvitu, a když jsem jel po cestě lesem, uslyšel jsem dětský pláč. Za okamžik jsem ho uviděl. Tak jsem ho vzal a přivezl sem. To je všechno.“

Philip se nedůvěřivě zahleděl na drobounký uzlíček v Johnově náruči. Váhavě natáhl ruku a zvedl cípek deky. Uviděl zkrabacený růžový obličejík, otevřenou bezzubou pusu a kulatou hlavičku – zmenšeninu stárnoucího mnicha. Rozbalil uzlíček o trochu víc a naskytl se mu pohled na drobná, křehká ramínka, mávající ručičky a pevně zaťaté pěstičky. Philip se pozorně zadíval na zbytek pupeční šňůry, která novorozeněti visela z bříška. Člověku se z toho dělalo tak trochu nevolno. Je to přirozené? napadlo Philipa. Jinak to vypadalo jako rána, která se začíná dobře hojit, takže bude lepší na to vůbec nesahat Philip stáhl pokrývku ještě o trochu

níž. „Chlapec," poznamenal s trapným odkašláním a opět novorozence přikryl. Jeden z noviců se zahihňal.

Philip si najednou připadal naprosto bezradný. Co si s ním mám, pro všechno na světě, počít? Nakrmit ho?

Dítě křičelo a ten zvuk hrál Philipovi na city jako milovaný hymnus. „Má hlad," prohlásil nahlas a v duchu ho napadlo: Odkud to vím?

Jeden z mnichů poznamenal: „Nemáme ho čím nakrmit."

Philip se už už chystal namítnout: Jak to, že ne? Jenže pak si sám v duchu odpověděl: Protože na míle daleko se nevyskytuje jediná žena.

Jenže vzápětí zjistil, že Johnnymu se už podařilo tenhle problém vyřešit Posadil se na lavici a položil si dítě do klína. Pak vzal do ruky ručník a jeden jeho cíp smotal do ruličky. Potom cíp namočil do misky s mlékem, počkal, až se látka trochu nacucá, a přiložil dítěti ručník k puse. Chlapeček rozevřel rty, sál ze smotaného cípu a horlivě polykal.

Philip se přistihl, že by nejraději zavýskl. „To bylo mazané, Johnny," poznamenal s překvapením.

Johnny se usmál. „Dělali jsme to takhle už kdysi, když nám koza umřela dřív, než přestala kojit," vysvětloval pyšně.

Všichni mniši soustředěně sledovali, jako Johnny Groš celou operaci opakuje, jak namáčí ručník do mléka a nechává dítě, aby z něj sálo. Philip s úžasem zaznamenal, že když se Johnny dotkl cípkem ručníku chlapečkových úst, několik mnichů bezděčně pootevřelo rty. Byl to dost zdlouhavý způsob krmení, ale kojit dítě je nakonec vždycky pomalá záležitost, tak co.

Peter z Warehamu, který podlehl všeobecnému uhranutí nad dítětem a následkem toho zapomněl na to, že by měl být čas od času vůči něčemu nesmlouvavý, se vzpamatoval a prohlásil: „Rozhodně by bylo snazší najít jeho matku."

„Pochybuju," zavrtěl hlavou Francis. „Jeho matka byla nejspíš neprovdaná a přemohl ji pocit mravního selhání. Řekl bych, že je mladá. Možná se jí podařilo udržet těhotenství v tajnosti. Když se pak začala blížit její chvíle, odešla do lesa a rozdělala si oheň. Sama u něj porodila a pak nechala dítě napospas vlkům a vrátila se tam, odkud přišla. Dala si záležet na tom, aby ji nikdo nemohl najít."

Chlapeček mezitím usnul. Philip si ho z nějakého náhlého popudu od Johnnyho vzal. Podepřel mu hlavičku dlaní, přitiskl si dítě na prsa a pomalu jím pohupoval. „Chudinka malá," mumlal. „Chudáček, chudáček jeden." Naléhavá touha novorozeně chránit a pečovat o ně ho zaplavila jako povodňová vlna. Uvědomil si, že na něj ostatní mniši zírají, zaskočeni tím, jak nečekaně něžně se zachoval. Ještě nikdy nezažili, že by se s někým mazlil, což bylo pochopitelné, jelikož jakékoliv projevy tělesné náklonnosti byly v klášteře přísně zakázané. Mniši si tak přirozeně mysleli, že jejich

představený není něčeho takového schopen. No jo, pomyslel si, tak teď alespoň znají pravdu.

Znovu se ozval Peter z Warehamu. „Tak budeme muset s tím dítětem odjet do Winchesteru a tam se mu pokusit najít pěstounku.“ Kdyby to řekl kdokoliv jiný, Philip by se proti tomu možná tak rychle nepostavil. Jenže promluvil právě Peter, a tak Philip chvatně odsekl a celý jeho život se tou odpovědí změnil. „Žádné pěstounce ho dávat nebudeme,“ prohlásil rozhodně. „Tohleto dítě je boží dar.“ Rozhlédl se kolem sebe na všechny shromážděné mnichy. Pozorovali ho rozšířenýma očima, viseli mu pohledem na rtech a čekali, co řekne. „Budeme o ně pečovat sami,“ pokračoval Philip. „Budeme ho krmit, učit a vychovávat, jak nám káže Bůh. A až bude dospělý, stane se z něj mnich. Tím ho vlastně Bohu nakonec vrátíme.“

Rozhostilo se ohromené ticho.

„To není možné!“ křikl po chvíli Peter nahněvaně. „Mniši přece nemůžou vychovávat dítě!“

Philip se zadíval bratrovi do očí a oba se usmáli při společné vzpomínce. Když Philip znovu promluvil, měl hlas unavený tíhou minulosti. „Že to není možné? Ale ne, Petere. Právě naopak. Jsem si naprosto jist, že se to dá zvládnout, a můj bratr nepochybně taky. Známe to z vlastní zkušenosti. Viď, Francisi?“

Toho dne, o němž Philip od té doby přemýšlel jako o posledním dni, se jejich otec vrátil domů raněný.

Philip ho zahlédl první, jak jede na koni do kopce po kroutící se stezce k malé vesničce v hornaté části severního Walesu. Šestiletý Philip se jako obvykle rozeběhl otci v ústrety. Jenže tentokrát táta nezvedl malého chlapce a neposadil ho před sebe na koně. Jel velice pomalu, zhroucený v sedle, uzdu držel v levé ruce a pravá se mu bezvládně pohupovala podél těla. V obličeji byl bílý a oblečení měl postříkané krví. Philip z toho byl současně zmatený i vyděšený, protože ještě nikdy nezažil, že by otec vypadal zesláble.

„Přiveď matku,“ přikázal mu otec.

Když ho dovedli do domu, matka mu roztrhla košili. Philip se zhrozil: pohled na jeho šetrnou matku, jak s rozmyslem ničí docela dobrý kus oblečení, byl snad ještě děsivější než pohled na krev. „Se mnou se teď nezdržuj,“ řekl otec, jenže jeho obvykle zvučný hlas se změnil v pouhé nezřetelné mumlání. Však si ho také nikdo nevšímal – to byla další novinka, až do té chvíle v domácnosti platilo, že když něco vysloví otec, je to zákon. „Nech mě tady, seber všechny ostatní a odved je nahoru do kláštera,“ pokračoval. „Ty zatracený Angličani tu budou každou chvíli.“ Nahoře na vrcholku kopce byl klášter s kostelem, jenže Philip nechápal, proč by tam měli chodit, když není neděle.

„Jestli ztratíš ještě víc krve," prohlásila matka, „nedojdeš už nikdy nikam. Nikdy." Načež teta Gwen řekla, že vyhlásí poplach, a vyšla ven.

Když Philip po létech přemýšlel o událostech, jež následovaly, došlo mu, že na něj a jeho čtyřletého bratra Francise v tu chvíli všichni zapomněli a nikoho nenapadlo, že by bylo dobré odvést je do bezpečí kláštera. Lidé mysleli na svoje vlastní děti a předpokládali, že Philip a Francis jsou v pořádku, jelikož jsou u svých rodičů. Jenže táta tou dobou krvácel a měl smrt na jazyku a maminka se ho snažila zachránit, a tak sestálo, že je Angličané zaskočili všechny čtyři najednou.

Nic z toho, co Philip do té doby prožil, ho nepřipravilo na zkušenost, která ho čekala. Zničehonic se vynořili dva muži ve zbroji, rozkopli dveře a vpadli do jediné místnosti, která v domě byla. Za jiných okolností by na nich nebylo nic děsivého, vždyť to byli jen mohutní, neohrabaní výrostci, jací pokřikují na stařeny, pronásledují Židy a o půlnoci se perou před krčmou. Jenže teď byli oba mladíci (což si Philip uvědomil až po létech, když byl schopen uvažovat o celém dni trochu s odstupem) potřísnění krví. Bojovali v bitvě, slyšeli muže křičící bolestí a viděli, jak jejich přátelé padají mrtví k zemi, a oba byli vyděšení doslova do nepříčetnosti. Jenže to přežili a bitvu vyhráli a teď s vražednou náruživostí pronásledovali nepřátele a nemohlo je uspokojit nic jiného než další krveprolití, další bolestné výkřiky, další zranění, další mrtví. A tohle všechno měli vepsané ve zkřivených tvářích, když vrazili do domu jako lišky do kurníku.

Pohybovali se velice rychle, ale Philip si dodatečně dokázal vybavit každý jejich krok, jako kdyby to celé trvalo velmi dlouho. Oba bojovníci na sobě měli lehkou zbroj, jen krátkou drátěnou košili a koženou přilbu s železnými ochrannými pásy po stranách. Oba měli tasené meče. Jeden mladík byl velice ošklivý, měl veliký zahnutý nos a šilhal. Cenil zuby v odporném šklebu a připomínal opici. Na druhém bojovníkovi byl nápadný bujný plnovous, celý prosáklý krví – zřejmě krví někoho jiného, jelikož mladík podle všeho nebyl raněný. Oba muži se rozhlíželi po světnici a ani na okamžik se při tom nezastavili. Jejich nemilosrdná, vypočítavá očka zapudila Philipa a Francise, zaznamenala maminku a soustředila se na otce. Než se kdokoliv jiný stačil pohnout, stáli přímo u něj.

Matka se nad ním skláněla a snažila se mu přiložit obklad na levou paži. Narovnala se, obrátila se k vetřelcům a oči jí plály beznadějnou odvahou. Otec vstal a zdravou rukou sáhl po jílci svého meče. Philip vykřikl hrůzou.

Ošklivý mladík zvedl svůj meč do výšky, ohnal se jím a koncem udeřil matku do hlavy. Pak ji odstrčil stranou, ale neprobodl ji. Nejspíš nechtěl riskovat, že mu ostří meče uvízne v jejím těle, když otec byl ještě v tu chvíli naživu. To si Philip domyslel až po mnoha letech. V tu chvíli se jen rozeběhl k matce, jelikož nechápal, že už ho dál nedokáže bránit. Maminka se zapotácela, přiomráčena úderem, a ošklivý mladík kolem ní prošel a

znovu zvedl meč. Philip se přitiskl k vrávorající matce a chytil ji za sukni. Dělaly se mu mžitky před očima, ale nedokázal odtrhnout pohled od otce.

Táta mezitím stačil vytáhnout meč z pochvy a zvednout ho, aby se mohl bránit. Ošklivý mladík udeřil a obě ostří na sebe narazila, až to zazvonilo jako zvon. Philip si, jako všichni malí kluci, myslel, že jeho otec je nepřemožitelný. Jenže v tu chvíli se dověděl pravdu. Táta byl zesláblý tím, kolik ztratil krve. Když se obě ostří setkala, otec útok nevydržel a svůj meč pustil. Útočník nelenil, jen nepatrně nadzvedl meč a rychle znovu udeřil. Ráda dopadla do místa, kde mohutné svaly otcovy široké šíje vyrůstaly z rozložitých ramen. Když Philip uviděl, jak ostré ostří zajelo otci do masa, začal ječet. Ošklivý muž ustoupil, napřáhl ruku dozadu a vrazil špičku meče tátovi do břicha.

Philip, ochrnutý hrůzou, vzhlédl k matce. Jejich oči se setkaly ve chvíli, kdy druhý muž, ten s plnovousem, k ženě přistoupil a srazil ji na zem. Upadla na podlahu hned vedle Philipa a z rány na hlavě jí crčela krev. Vousatý mladík si přehmátl tak, aby mířil mečem přímo k zemi, a uchopil ho oběma rukama. Potom ho zvedl vysoko nad hlavu, skoro jako kdyby ho chtěl sám sobě prohnat hrdlem, a prudce jím bodl dolů. Když hrot meče prorazil matce hrudní koš, ozval se omračující třesk lámajících se kostí. Ostří zajelo hluboko do těla, tak hluboko, že ji meč musel proklát skrznaskrz, projet zády zase ven a přibodnout ji k podlaze jak hřebík (Philip si toho všiml, přestože byl v tu chvíli oslepený šíleným strachem).

Philip znovu zoufale přelétl pohledem na otce. Uviděl, jak otec zavrávoral s útočníkovým mečem v břiše a vyplivl obrovský chuchvalec krve. Vrah o krok ustoupil a trhl mečem ve snaze uvolnit ho z otcova těla. Otec znovu zavrávoral a udělal další krok. Ošklivý mladík vztekle zařval a otočil mečem otci v ráně. Tentokrát se mu podařilo zbraň vytáhnout. Táta padl na podlahu a ruce si přitiskl k rozpáranému břichu, jako by se snažil nějak zakryt rozšklebenou ránu. Philip si vždycky představoval, že lidé jsou uvnitř tak nějak z jednoho kusu, a teď ho mátl a omračoval pohled na ohavné hadice, které z otce vyhřezávaly. Útočník zvedl meč vysoko nad otce, stejně jako to chvilinku předtím udělal vousatý mladík stojící nad matkou, a úplně stejným způsobem zasadil otci rozhodující ránu.

Pak se na sebe oba Angličané podívali a Philip ke svému překvapení zaznamenal, že se jim v obličejích rozhostil výraz úlevy. Pak se oba otočili a zadívali se na něj a na Francise. Jeden kývl a druhý pokrčil rameny. Philip pochopil, že se ho i jeho malého bratříčka chystají také zabít. Že je rozpárají těmi děsivě ostrými meči. Když si uvědomil, jak strašlivě to bude *bolet,* zmocnila se ho taková hrůza, až měl pocit, že se mu z toho rozskočí hlava.

Muž s krví na vousech se mrštně otočil a zvedl Francise za kotník. Nechal ho viset hlavou dolů ve vzduchu, zatímco vyděšený chlapeček ječel

a volal maminku, protože nechápal, že je mrtvá. Ošklivý muž vytáhl meč z otcova těla a rozpřáhl se, aby Francisovi proklál srdce.

Jenže tenhle uder už nikdy nezasadil. Venku se rázně ozval velitelský hlas a oba muži ztuhli. Ječeni ustalo a Philip si uvědomil, že to celou dobu křičel on sám. Podíval se ke dveřím a uviděl v nich opata Petera, jak tam stojí v podomácku upleteném vlněném hábitu, v očích mu plané boží hněv a v ruce drží jako meč dřevěný kříž.

Když Philip později znovu prožíval události toho dne v nočních můrách a budil se do tmy s křikem a celý zpocený, vždycky se dokázal uklidnit tím, že si vybavil závěrečný výjev a připomněl si, jak ten neozbrojený muž s křížem překonal všechna zranění a veškerý křik. Někdy ho ta vzpomínka ukonejšila natolik, že dokázal i znovu usnout.

Opat Peter promluvil znovu. Philip jeho slovům nerozuměl, protože svatý muž používal jazyk, který Philip neovládal – byla to, pochopitelně, angličtina. Ale význam Peterova projevu byl naprosto jasný, protože oba muži zahanbeně sklopili hlavy a vousatec položil Francise zpátky docela jemně. Mnich nepřestával mluvit a sebevědomě vešel do světnice. Oba ozbrojenci o krok ustoupili, skoro jako by se ho báli, přitom měli meče a veškerou zbroj, zatímco Peter byl oblečený do vlněného roucha a v ruce držel kříž! Otočil se k nim zády, což byl projev naprostého pohrdání, sehnul se a oslovil Philipa. Mluvil naprosto věcným tónem. „Jak se jmenuješ?“

„Philip.“

„A jo, už si vzpomínám. A tvůj bratr?“

„Francis.“

„Výborně.“ Opat se podíval na krvácející těla na hliněné podlaze. „To je tvoje maminka, viď?“

„Ano,“ přikývl Philip. Pak ukázal na otcovu zohavenou mrtvolu a ucítil, jak se ho znovu zmocňuje panika. „A tamhle je táta!“ vyhrkl.

„Já vím,“ přikývl mnich konejšivě. „Už nemusíš křičet. Ale musíš mi odpovídat na otázky. Chápeš, že jsou oba po smrti?“

„Já nevím,“ přiznal Philip ztrápeně. Věděl, co to znamená, když umře zvíře, ale jak se mohlo něco takového stát mamince a tatínkovi?

„Je to, jako by spali,“ poznamenal opat Peter.

„Mají ale otevřené oči!“ zaječel Philip.

„Pšt. Tak jim je zavřeme, ne?“

„Ano,“ přikývl Philip. Měl pocit, jako by se tím mohlo alespoň něco vyřešit

Opat Peter se narovnal, vzal Philipa i Francise za ruku a dovedl je přes místnost k mrtvole jejich otce. Poklekl a sevřel Philipovu pravou ruku do dlaně. „Ukážu ti, jak na to,“ řekl. Pak přiložil Philipovu ruku k otcově obličeji, jenže Philip se najednou bál otce dotknout, protože tělo vypadalo tak divně, bylo bledé, ochablé a strašlivě zohavené, a tak rukou ucukl. Vzápětí se vyplašeně podíval na opata Petera – vždyť to byl muž, kterému si nikdo

netroufl oponovat. Ale opat se na něj ani trochu nezlobil. „No tak," povzbudil ho něžně a znovu vzal Philipa za ruku. Tentokrát se Philip nebránil. Mnich uchopil jeho ukazováček mezi vlastní palec a ukazováček, pak mu prst přitiskl na otcovo víčko a tlačil ho dolů, dokud nezakrylo děsivě upřené oční bulvy. Pak opat pustil Philipovu ruku a vybídl ho: „Druhé oko zavři sám." A Philip bez cizí pomoci natáhl ruku, dotkl se otcova víčka a zatlačil mu je. Hned se cítil o něco lépe.

„Mamince zavřeme oči taky?" zeptal se opat Peter.

„Ano."

Klekli si vedle jejího těla. Mnich jí rukávem setřel krev z obličeje. „A co Francis?" zeptal se Philip.

„Možná by nám taky měl pomoct," přikývl opat.

„Udělej to, co jsem před chvílí udělal já," vybídl Philip bratra. „Zavři mámě oči, jako jsem to udělal otci, ať může taky spát."

„Oni usnuli?" zeptal se Francis.

„Ne, ale je to *něco jako* spánek," odpověděl mu Philip rozhodně. „A proto by měla mít zavřené oči."

„Tak dobře," přikývl Francis. Bez váhání natáhl baculatou ruku a opatrně zatlačil matce oči.

Potom je opat zvedl ze země, posadil si každého z nich na jednu paži, a aniž věnoval ozbrojencům jediný pohled, vyšel z domu a nesl je celou cestu nahoru až do bezpečí kláštera.

V klášterní kuchyni jim dal najíst. Pak je požádal, aby kuchaři pomohli s vařením polévky pro ostatní mnichy, protože je nechtěl nechat napospas jejich myšlenkám. Příštího dne je dovedl podívat se na těla jejich rodičů. Leželi vedle sebe v rakvích v hlavní lodi klášterní kaple. Byli už umytí a oblečení, rány měli vyčištěné, upravené a zčásti zakryté. Leželo tam ještě několik jejich příbuzných, jelikož se všem vesničanům nepodařilo včas doběhnout do kláštera a uniknout útočícímu vojsku. Opat Peter odvedl oba chlapce i na pohřeb a dal si záležet, aby viděli, že obě rakve byly uloženy do jednoho hrobu. Když se Philip rozplakal, dal se do pláče i Francis. Někdo se je snažil utěšit, ale opat Peter řekl: „Jen je nechte vyplakat." Teprve pak, když už proniklo až k jejich srdcím poznání, že rodiče jsou navždy pryč a nikdy už se nevrátí, začal Peter konečně mluvit o budoucnosti.

V příbuzenstvu nezůstala jediná rodina beze ztrát: všude byl zabit buď otec, nebo matka. Takže z příbuzných se neměl kdo o chlapce postarat. Zbývaly dvě možnosti. Bylo možné bratry věnovat, nebo dokonce prodat nějakému rolníkovi, který by je využíval jako otrockou pracovní sílu, dokud by nevyrostli natolik, aby mu dokázali utéct. Anebo je zasvětit Bohu.

Případy, že do kláštera vstoupili docela malí chlapci, nebyly tak úplně neznámé. Obvykle se to dělo asi tak v jedenácti letech. Nejnižší hranice

byla pět let, protože mniši nebyli zařízení na to, aby se starali o úplně malé děti. Někdy šlo o sirotky, jindy o chlapce s jedním rodičem, občas o děti rodičů, kteří měli příliš mnoho synů. Zpravidla dávala rodina klášteru spolu se synem nějaký dost významný dar – usedlost, kostel, nebo dokonce celou vesnici. Pokud se jednalo o opravdu chudou rodinu, bylo možné nad darem mávnout rukou. Jenže po Philipově otci zbyla malá zemědělská usedlost na svahu, takže chlapce nebylo nutné přijímat do kláštera z dobročinných důvodů. Opat Peter tedy navrhl, že se klášter postará o chlapce a o statek. Příbuzní, kteří zůstali naživu, souhlasili a dohodu posvětil Gruffyd ap Cynan, princ z Gwyneddu, kterého zrovna tehdy pokořila, ale přece natrvalo nesesadila dobyvačná armáda krále Jindřicha, jehož vojáci zabili i Philipova otce.

Opat věděl o zármutku hodně, ale ani veškerá jeho moudrost nestačila na to, co potkalo Philipa. Asi tak rok po celé události, když už se zdálo, že žal pominul a oba chlapci si zvykli na život v klášteře, zmocnily se Philipa nepřekonatelné návaly zuřivosti. Život společenství v klášteře na kopci nebyl tak špatný, aby takový vztek ospravedlňoval: hoši dostávali najíst, měli co na sebe, v zimě hořel v ložnici oheň, a mohli se dokonce těšit i z drobných projevů náklonnosti a lásky. A nesmlouvavá poslušnost a únavné rituály vedly alespoň k pořádku a stabilitě. Jenže Philip se začal chovat, jako by byl nespravedlivě uvězněn. Neposlouchal příkazy, při každé příležitosti podkopával autoritu klášterních hodnostářů, kradl jídlo, rozbíjel vejce, odvazoval koně, posmíval se neduživým a urážel starší. Jediný přestupek, před kterým se zarazil, byla svatokrádež a díky tomu mu opat všechny ostatní prohřešky odpouštěl. Nakonec z toho Philip prostě vyrostl. Jednou na Vánoce se ohlédl za uplynulými dvanácti měsíci a uvědomil si, že za celý rok nestrávil ani jedinou noc v cele pro hříšníky.

Tenhle návrat k normálnímu vztahu k životu neměl jeden výlučný důvod. Nejspíš chlapci pomohlo, že ho začalo bavit učení. Přitahovala ho matematická teorie hudby. Dokonce i časování latinských sloves v sobě mělo jistou uhrančivou logiku. Opat mu dal za úkol, aby pomáhal správcovi, to byl mnich, který měl na starosti zásobování kláštera vším, co bylo potřeba, od sandálů po semínka. A to Philipa také zaujalo. Dále se u něj vyvinul obdivný vztah k bratru Johnovi, pohlednému, svalnatému mladému mnichovi, jenž vypadal jako vtělení vzdělanosti, svatosti, moudrosti a laskavosti a Philip ho vzýval jako hrdinu. Možná se snažil Johna napodobovat, možná k tomu měl sám sklony, a možná to bylo obojím dohromady, ať tak nebo tak, Philip začal nacházet útěchy v každodenním sledu modliteb a bohoslužeb. A tak vstoupil do věku dospělosti s každodenním chodem kláštera v mysli a svatými melodiemi v uších.

V učení byli Philip i Francis o poznání dál než všichni ostatní kluci, které znali, ale říkali si, že je to tím, že žijí v klášteře, kde se jim dostalo daleko

širšího vzdělání. V té době si neuvědomovali, že by na nich bylo něco výjimečného. Dokonce i když převzali většinu výuky v malé klášterní škole a sami chodili na hodiny k samotnému opatovi, místo ke starému puntičkářskému učiteli noviců, mysleli si, že mají náskok jen proto, že začali s učením dřív než ostatní.

Když se Philip ohlížel za léty mladosti, měl dojem, že krátký Zlatý věk mezi obdobím mladické vzpoury a náporem smyslného chtíče trval snad rok, možná i méně. Pak nastaly chvíle nečistých myšlenek, nočních výronů, zoufale ponižujících sezení se zpovědníkem (jímž byl sám opat), nekonečná pokání a umrtvování těla důtkami.

Žádost ho nikdy tak úplně nepřestala soužit, ale stala se postupem času méně důležitou, a tak ho trápila jen čas od času, jen ve vzácných okamžicích, kdy duše i tělo spočinuly v nečinnosti – jako staré zranění, jež dodnes bolí za vlhkého počasí.

Francis si tuhle bitvu vybojoval o něco později, a přestože se s tím bratrovi nikdy nesvěřil, Philip měl dojem, že Francis bojoval s ďábelským pokušením daleko méně statečně a porážky přijímal až příliš potěšené. Hlavní ale bylo, že se nakonec oba vyrovnali s vášněmi, jež jsou největším nepřítelem klášterního života.

Zatímco Philip pomáhal správcovi, Francis pracoval pro převora, opatova zástupce. Když správce zemřel, bylo Philipovi teprve jednadvacet, ale navzdory svému nízkému věku dostal po nebožtíkovi jeho práci. Když oslavil jednadvacáté narozeniny také Francis, opat navrhl, že pro něj zřídí nový post podpřevora. Jenže jeho návrh vyvolal krizi. Francis žebronil, ať na něj takovou odpovědnost nenakládají, a když už byl v tom, požádal, aby ho propustili z kláštera. Chtěl se nechat vysvětit na kněze a sloužit Bohu ve venkovním světě.

Philipa to zaskočilo a vyděsilo. Představa, že by jeden z nich mohl z kláštera odejít, mu nikdy nepřišla na mysl a teď ho to najednou vyvedlo z rovnováhy, jako kdyby se dověděl, že se stal následníkem trůnu. Po dlouhém přemlouvání a naléhání to nakonec opravdu dopadlo tak, že Francis se vydal do světa. Netrvalo dlouho a stal se kaplanem u hraběte z Gloucesteru.

Než k tomu došlo, představoval si Philip svou budoucnost vcelku jednoduše – pokud o ní vůbec přemýšlel. Stane se z něj prostě mnich, povede skromný a poslušný život, a až bude starý, stane se možná opatem a bude se snažit žít podle vzoru, který před něj postavil Peter. Teď ale najednou začal přemítat, jestli pro něj Bůh náhodou nechystá nějaký jiný osud. Vzpomněl si na rčení vztahující se ke vzdělání: Bůh od svých služebníků očekává, že budou jeho království rozšiřovat, ne jen ochraňovat. Trochu roztřesený se svěřil se svými úvahami opatu Peterovi,

s plným vědomím, že ho může stihnout pokárání za to, že se nechal oslnit vlastní pýchou.

K jeho překvapení opat řekl: „Kolikrát jsem přemítal, jak dlouho ti to bude trvat, než na to přijdeš. *Jistěže* jsi zrozen k něčemu docela jinému. Narodil ses na dohled od kláštera, v šesti letech jsi osiřel, vychovali tě mniši, v jedenadvaceti ses stal správcem – Bůh by si nedal takovou péči s výchovou člověka, který by měl strávit celý život v malém klášteře na pustém vrcholku kopce v odlehlém hornatém knížectví. Tady nemáš dost velký prostor k rozletu. Musíš se sebrat a odejít odtud."

Philipa z té představy jímala hrůza, ale než se s opatem rozloučil, napadla ho ještě jedna otázka, a tak ji vyhrkl: „Když je tenhle klášter tak nedůležitý, proč sem Bůh umístil *tebe*?"

Opat Peter se usmál. „Možná proto, abych se o tebe postaral," odpověděl.

Později téhož roku se opat vydal do Canterbury, aby složil poklonu tamnímu arcibiskupovi. Když se vrátil, oznámil Philipovi: „Předal jsem tě převorovi v Kingsbridge."

Philipa to vylekalo. Kingsbridgeské převorství bylo jedním z největších a nejvýznamnějších klášterů v zemi. Bylo to převorství s katedrálou: to znamená, že jeho kostel byl katedrální kostel, sídlo biskupa. A biskup byl, podle platných pravidel, představeným kláštera, i když ve skutečnosti řídil klášter převor.

„Převor James je můj dávný přítel," vysvětloval opat Peter Philipovi. „V posledních letech působí poněkud sklíčeně, a já nevím proč. Ať je to jak chce, Kingsbridge zkrátka potřebuje mladou krev. Nejvíc dělá Jamesovi starosti jedna misie, taková malá usedlost v lesích. Proto zoufale potřebuje naprosto spolehlivého člověka, který by si tu misii vzal na starost a vrátil ji na cestu pokory k Bohu."

„To znamená, že je ze mě převor téhle misie?" zeptal se Philip překvapeně.

Opat přikývl. „A pokud se nemýlíme, když si myslíme, že pro tebe má Bůh nachystanou spoustu práce, můžeme očekávat, že ti pomůže vyřešit všechny problémy, které ta misie má."

„A jestli se pleteme?"

„Vždycky se můžeš vrátit a dělat mi tady správce. Jenže my se nemýlíme, můj synu. Uvidíš sám."

Rozloučení se neobešlo bez slz. Philip strávil v klášteře sedmnáct let a mnichové byli jeho rodina – teď už daleko skutečnější než rodiče, o které kdysi tak krutě přišel. Uvědomoval si, že tyhle mnichy už nejspíš nikdy v životě neuvidí, a bylo mu z toho smutno.

Kingsbridge ho zprvu zastrašil. Opevněný klášter byl větší než kdekterá vesnice. Katedrála byla rozlehlá, majestátní budova, převorův dům byl

malý palác. Jakmile si ale zvykl na rozmáchlé rozměry, začal si všímat známek malomyslnosti, jež opat Peter zaznamenal u svého starého přítele převora. Katedrála nepochybně potřebovala zcela zásadní opravy. Modlitby se odříkávaly ve chvatu. Příkaz mlčení v jenom kuse někdo porušoval. A bylo tam příliš mnoho služebníků, víc služebníků než mnichů. Philip ze sebe rychle setřásl pocit zastrašení a zmocnil se ho vztek. Toužil chytit převora Jamese pod krkem, zatřást s ním a křičet na něj: Jak jsi mohl *něco takového* dovolit? Jak můžeš připustit, aby se modlitby k Bohu takhle tupě drmolily? Jak můžeš vystát, aby novicové hráli vrhcáby a mniši chovali pro vlastní potěšení psíky? Jak si můžeš dovolit bydlet v paláci, obklopený služebníky, když se ti stánek Páně rozpadá před očima? Nic takového pochopitelně neřekl. Měl s převorem Jamesem jen krátký, formální rozhovor. Převor byl vysoký, hubený, shrbený muž, který působil dojmem, že nese na kulatých ramenou tíhu všech starostí světa. Pak Philip mluvil s podpřevorem Remigiem. Na začátku hovoru Philip jemně naznačil, že převorství by možná neškodily nějaké změny. Předpokládal, že zástupce převora s ním bude z celého srdce souhlasit. Jenže Remigius se na něj povýšeně podíval, jako by říkal *Kdo si myslíš, že jsi?* a změnil téma hovoru.

Remigius mu vyložil, že misie svatého Jana V lesích byla založena před třemi roky a dostala do vínku trochu půdy a nějaký majetek. Teď už by měla být soběstačná, jenže ve skutečnosti doposud závisí na zásobách z mateřského kláštera. S misií jsou i jiné obtíže: jáhen, který tam přenocoval, si stěžoval na to, jak jsou tam slouženy bohoslužby, pocestní prohlašují, že je v okolí okradli mnichové, leccos se povídá o prohřešcích proti mravní čistotě… Skutečnost, že Remigius nemohl nebo nechtěl Philipovi uvést přesné podrobnosti, byla jen další známkou toho, s jakou lhostejností je celý řád řízen. Když Philip odcházel, třásl se hněvem. Od kláštera se očekává, že bude oslavovat Boha. Když se mu to nedaří, ztrácí smysl. Kingsbridgeské převorství na tom bylo ještě hůř. Zostuzovalo Boha svou těžkopádností. Jenže s tím nemohl Philip nic dělat. Jediné, v co mohl doufat, bylo, že se mu podaří obrodit jednu z kingsbridgeských misií.

Během dvoudenní cesty do pobočky kláštera v lesích přemítal o skromných informacích, jichž se mu dostalo, a ustaraně zvažoval, jak k celé záležitosti co nejlépe přistoupit. Nakonec se rozhodl, že udělá dobře, když bude zprvu jednat vstřícně. Převora zpravidla volí sami mniši. Jenže pokud jde o misii, což je vlastně jen taková pobočka hlavního kláštera, vybírá převora jednoduše vedení samotného kláštera. Proto po Philipovi nikdo nechtěl, aby se podrobil nějaké volbě. Z toho ovšem plynulo, že jako nový převor nemohl spoléhat na dobrou vůli mnichů. Bude muset postupovat velice obezřetně. Než se rozhodne situaci nějak řešit, potřebuje se dovědět mnohem víc o potížích, do nichž se misie dostala. Musí si získat úctu a důvěru mnichů, zvlášť těch, kteří jsou starší než on a mohli by

mu jeho postavení závidět. Teprve až bude mít úplnou představu o stavu věci a vybuduje si pevné postavení, přistoupí k rozhodnému činu.

Jenže nakonec to tak nedopadlo.

Druhý den cesty už se pomalu chýlil k večeru a světla ubývalo, když Philipův poník dorazil na okraj paseky a jezdec si mohl prohlédnout svůj nový domov. Tehdy tam stála jen jediná kamenná stavba – kaple. (Nový kamenný dormitář postavil Philip až následujícího roku.) Ostatní stavby byly dřevěné a vypadaly na spadnutí. Philipa to znechutilo. Všechno, co stavějí mniši, má vydržet věky, ať je to katedrála nebo prasečí chlívek. Když se dál rozhlížel kolem sebe, zaznamenal další projevy stejné nedbalosti, jaká ho tak zděsila v Kingsbridge: nikde nebyly žádné ploty, seno se valilo ze vrat seníku a hned vedle rybníku uviděl hromadu hnoje. Cítil, jak se mu svaly v obličeji napínají potlačovaným odporem. Vstřícně, hlavně vstřícně, opakoval si v duchu.

Nejdřív nikoho neviděl. To bylo v pořádku, jelikož byl čas večerní bohoslužby a většina mnichů by měla být v kapli. Pobídl poníka ostruhami do slabin a přejel přes mýtinu k chýši, která vypadala jako stáj. Ze dveří vystrčil hlavu mladík se slámou ve vlasech a prostoduchým výrazem v obličeji a zůstal na Philipa překvapeně zírat.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se Philip a po kratičkém překonávání studu dodal: „Můj synu.“

„Říkají mi Johnny Groš,“ odpověděl mladík.

Philip slezl z poníka a podal Johnnymu otěže. „Tak, Johnny Groši, můžeš mi odsedlat koně?“

„Ano, otče,“ přikývl Groš, hodil otěže přes brlení a vykročil pryč.

„Kam jdeš?“ zeptal se ho Philip ostře.

„Říct bratrům, že přijel někdo cizí.“

„Musíš se cvičit v poslušnosti, Johnny. Odsedlej mi koně. Sám řeknu bratřím, že jsem dorazil.“

„Ano, otče.“ Johnny se s vyděšeným výrazem podřídil a začal plnit příkaz.

Philip se rozhlédl. Uprostřed paseky uviděl dlouhou budovu připomínající kolej. Vedle ní se krčil menší okrouhlý domek, z něhož dírou ve střeše stoupal dým. To bude zřejmě kuchyně. Philip se rozhodl, že se půjde podívat, co bude k večeři. V přísných klášterech se podávalo pouze jedno jídlo denně, a to oběd. Jenže v tomhle zařízení zjevně nevítězil duch přísnosti, a tak zřejmě bratři dostávají ještě lehkou večeři po nešporách, asi kousek chleba se sýrem či solenou rybou, nebo možná misku hovězího vývaru s bylinkami. Jenže když Philip docházel ke kuchyni, ucítil nezaměnitelnou vůni opékajícího se masa, vůni, při níž se sbíhaly sliny v ústech. Zarazil se, zamračil se, pak vešel dovnitř.

Kolem ohniště uprostřed místnosti seděli dva mniši a malý chlapec. Zatímco je Philip pozoroval, jeden mnich podal druhému džbán a ten si z něj srdečně zavdal. Chlapec otáčel rožněm a na rožni se opékalo malé prasátko.

Když Philip vešel do světla, udiveně k němu vzhlédli. Beze slova vzal mnichovi z ruky džbán a přičichl k němu. Pak se zeptal: „Proč pijete víno?“

„Protože je mi z toho dobře u srdce, cizinče,“ odpověděl mnich. „Dej si taky – a napij se pořádně.“

Takže je podle všeho nikdo nevaroval, že by měli očekávat příjezd nového převora. Dále bylo jasné, že nemají strach z toho, co by se dělo, kdyby se nějaký projíždějící mnich o jejich chování zmínil v Kingsbridge. Philip měl neodolatelnou chuť obrátit mužovi džbán s vínem na hlavu, ale zhluboka se nadechl a promluvil docela mírně. „Děti chudáků trpí hladem, aby nám poskytly jídlo a pití,“ prohlásil. „Dělají to kvůli slávě boží, ne proto, aby nám bylo dobře u srdce. Dnes už žádné víno nedostaneš.“ Otočil se k odchodu a džbánek si vzal s sebou.

Když vycházel, uslyšel, jak se jeden z mnichů ptá: „Nevíš, kdo to byl?“ Ani se nepokusil na otázku odpovědět. Však na to velmi brzy přijdou.

Odložil džbán na zem před kuchyní a vydal se přes mýtinu ke kapli. Cestou zatínal a uvolňoval pěsti a snažil se ovládnout hněv. Nesmíš jednat zbrkle, napomínal se v duchu. Postupuj opatrně. Dej si na čas.

Na malé plošince před krytým vstupem do kaple se na okamžik zastavil, uklidnil se, pak se tiše opřel do mohutných dubových dveří a vešel dovnitř.

V nevyrovnaných řadách tam zády k němu stálo asi dvanáct mnichů a noviců. Čelem k Philipovi stál sakristián a četl z otevřené knihy. Rychle odříkával slova bohoslužby a mniši mu bez zájmu odpovídali. Na špinavou oltářní pokrývku kapal vosk ze tří nestejně dlouhých svící.

Vzadu stáli dva mladí mnichové zabraní do hovoru. Nevšímali si bohoslužby a velice živě cosi probírali. Sotva se Philip vyrovnal s tím, co před sebou vidí, jeden z mladíků poznamenal cosi vtipného a druhý se rozchechtal tak hlasitě, že přehlušil sakristiánovo odevzdané drmolení. To byla pro Philipa poslední kapka. Myšlenka, že by měl postupovat vstřícně, ho rázem opustila. Otevřel ústa a zařval, co mu síly stačily: „TADY BUDE TICHO!“

Smích ustal, jako když utne. Sakristián přestal číst. V kapli se rozhostilo ticho. Mnichové se otočili a zírali na Philipa.

Ten natáhl ruku k řeholníkovi, který se tak hlasitě smál, a chytil ho za ucho. Smíšek byl asi tak stejně starý jako Philip a o něco vyšší, ale vývoj situace ho tak zaskočil, že se vůbec nezmohl na odpor, když ho Philip začal tlačit k zemi. „Na kolena!“ zařval na něj přitom. Na okamžik to vypadalo, jako by se mnich chtěl pokusil vytrhnout ze sevření. Jenže věděl, že pravda není na jeho straně, a jak Philip správně předpokládal, špatné

svědomí mu vzalo veškerou odvahu. Takže když Philip víc zatáhl za ucho, mladík padl na kolena.

„A všichni!“ přikázal Philip. „Na kolena!“

Všichni složili slib, v němž přísahali, že budou poslušní, a do nebe volající nekázeň, v níž podle všeho v poslední době žili, nedokázala z jejich myslí vymazat léty zažitý zvyk. Polovina mnichů a všichni novicové si klekli.

„Všichni jste porušili slib,“ oznámil jim Philip a dával si záležet, aby jim dal najevo pohrdání. „Všichni jste rouhači, jeden jako druhý.“ Rozhlédl se a zadíval se jim do očí. „Od téhle chvíle se budete kát,“ prohlásil nakonec.

Pomalu, jeden po druhém, si klekli i všichni ostatní, až zůstal stát pouze sakristián. Byl to tělnatý muž s ospalýma očima, asi o dvacet let starší než Philip. Ten k němu vykročil a obcházel přitom klečící mnichy. „Dej mi tu knihu,“ požádal ho.

Sakristián na něj vzdorovitě hleděl a nic neříkal.

Philip natáhl ruku a lehce sevřel tlustý svazek. Sakristián stiskl knihu ještě pevněji. Philip zaváhal. Strávil dva dny tím, že se utvrzoval v rozhodnutí, jak musí postupovat obezřetně a jednat vstřícně, a teď tu najednou stál, na nohou měl stále ještě prach z cesty, a riskoval všechno v otevřeném střetu s člověkem, o němž nic nevěděl. „Dej mi tu knihu a padni na kolena,“ opakoval.

Sakristiánovi se mihl na tváři náznak úšklebku. „Co jsi zač?“ zeptal se.

Philip znovu zaváhal. Z jeho oblečení a účesu muselo být nabíledni, že je mnich. A z jeho chování si museli všichni domyslet, že vůči nim má nějaké pravomoci. Jenže pořád ještě nebylo zřejmé, jestli má vyšší postavení než sakristián. Teď by stačilo, kdyby jim oznámil: *Já jsem váš nový převor,* jenže to se mu právě nechtělo. Najednou mu připadalo velmi důležité, aby získal převahu výhradně silou vlastní mravní autority.

Sakristián vycítil Philipovu nejistotu a hned se z ní pokusil vytěžit výhodu. „Řekni nám, prosím,“ pokračoval s posměšnou zdvořilostí, „kdopak nám to přikazuje, abychom v jeho přítomnosti padli na kolena?“

V tu chvíli Philipa rázem opustila veškerá nerozhodnost a pomyslel si: Bůh je se mnou, tak čeho bych se měl bát? Zhluboka se nadechl a slova z něj vyrazila takovou silou, až se ozvěnou odrážela od dlážděné podlahy ke klenutému kamennému stropu. „To Bůh vám přikazuje, abyste padli na kolena v *jeho* přítomnosti!“ vzkřikl bohatýrsky.

Zdálo se, že sakristián nepatrně znejistěl. Philip se chopil příležitosti a vytrhl mu knihu. Sakristián tím ztratil veškerou vážnost a nakonec si neochotně klekl.

Philip se rozhlédl kolem sebe a s pečlivě zakrývanou úlevou řekl: „Jsem váš nový převor.“

Pak odsloužil mši a přinutil je, aby celou dobu klečeli. Trvalo to dlouho, jelikož je nutil opakovat každou odpověď pořád znovu a znovu, dokud ji

nedokázali pronést hezky jednohlasně. Pak je v tichosti odvedl z kaple a došel s nimi přes celou paseku k refektáři. Opečené vepřové nechal odnést zpátky do kuchyně a poručil, že mají všichni dostat chleba a slabé pivo, načež jednoho z mnichů pověřil tím, aby předčítal, zatímco ostatní budou jíst. Sotva dojedli, odvedl je – opět v naprostém mlčení – do dormitáře.

Pak přikázal, aby mu z odděleného domku, kde měl bydlet převor, přinesli lůžko: bude spát ve stejné místnosti jako ostatní mnichové. To byl nejjednodušší a nejúčinnější způsob, jak předejít veškerým prohřeškům proti cudnosti.

Celou první noc nezamhouřil oko. Seděl u svíčky a tiše se modlil, dokud nepřišla půlnoc a nenastal čas vzbudit mnichy na první ranní pobožnost. Zvládl obřad velmi rychle, aby jim dal najevo, že není tak docela bez srdce. Pak si šli zase lehnout, ale Philip neusnul.

Za rozbřesku vyšel ven, a než se ostatní probudili, rozhlížel se kolem a přemýšlel o dni, který je čekal. Jedno z políček bylo zřejmě teprve nedávno vymýcené a uprostřed ještě zůstal obrovský pařez, podle všeho pozůstatek úctyhodného dubu. A ten vnukl Philipovi nápad. Sotva měli za sebou ranní bohoslužbu a snídani, požádal je, aby si vzali provazy a sekery, a odvedl je na políčko. Tam musela polovina tahat za provazy, zatímco druhá polovina útočila na pařez sekerami a všichni dohromady křičeli sborem „Hééj rup!“ Když se jim nakonec podařilo pařez zdolat, Philip všem rozdal pivo, chléb a plátek vepřového, které jim odepřel k večeři.

Tím mu starosti nekončili, ale byl to začátek jejich řešení. Od samého počátku odmítal od mateřského kláštera jakoukoliv jinou pomoc než zrní na chléb a svíčky do kaple. Vědomí, že nedostanou jiné jídlo, než které si sami vypěstují či uloví, změnilo mnichy v přepečlivé hospodáře a odhodlané lovce ptáků. A zatímco dřív vnímali bohoslužby jako způsob, jak se vyhnout práci, teď byli rádi, když Philip omezil hodiny strávené v kapli, a tím jim umožnil, aby trávili více času na polích.

Po dvou letech už byla misie naprosto soběstačná a za další dva roky zásobovala převorství v Kingsbridge masem, zvěřinou a sýrem, který mniši vyráběli z kozího mléka. Sýr se stal vyhledávanou pochoutkou. Misie vzkvétala, bohoslužby probíhaly bezvadně a bratři byli zdraví a šťastní.

Philip mohl být spokojený – jenže domovský klášter, kingsbridgeské převorství, se vyvíjel od desíti k pěti.

Přitom to mělo být jedno z nejvýznamnějších náboženských středisek v zemi, mělo překypovat činností, jeho knihovnu měli navštěvovat vzdělanci ze zahraničí, s jeho převorem se měli radit šlechtici, k jeho svatyni se měli stahovat poutníci z celé země, jeho pohostinnost měli oceňovat urození pánové, jeho dobročinnost měla být proslulá mezi všemi chudými. Jenže kostel se rozpadal, polovina klášterních budov zela prázdnotou a převorství dlužilo peníze snad všem majitelům půdy široko daleko. Philip zajížděl do

Kingsbridge alespoň jednou za rok a pokaždé, když se vracel, lomcoval s ním vztek nad tím, jak tam nezodpovědně mrhají bohatstvím, které shromáždili oddaní věřící a rozmnožili odhodlaní mnichové. Nakládali s ním jako marnotratný syn se svým dědictvím.

Potíž částečně spočívala v poloze kláštera. Kingsbridgeské převorství se nacházelo v malé vesničce na vedlejší cestě, která nikam nevedla. Od dob prvního krále Viléma – kterému se přezdívalo Dobyvatel, ale také Mizera, podle toho, kdo o něm mluvil – byla většina katedrál, tedy biskupských sídel, přenesena do velkých měst. Jenže Kingsbridge tomuto osudu unikl. Z Philipova pohledu to však nebyl nepřekonatelný problém. Pořádný klášter, nota bene sídlo biskupa, mohl přece být sám o sobě městem.

Největší překážkou byla odevzdanost převora Jamese. Když drží kormidlo mdlá ruka, je loď bezmocně vystavena všem poryvům větru a nikam nemíří.

A tak musel Philip se zármutkem v duši přiznat, že dokud bude převor James naživu, bude kingsbridgeské převorství i nadále upadat.

Zabalili novorozeně do kusu čisté látky a položili je do velké ošatky na chleba, protože neměli kolébku. S bříškem plným kozího mléka chlapec rychle usnul. Philip přikázal Johnnymu Grošovi, že má na dítě dávat pozor. Johnny byl sice trochu pomalejší v myšlení, ale ke všem malým a zranitelným tvorům se uměl chovat neobyčejně ohleduplně.

Philip se nemohl dočkat, až se dozví, co přivedlo Francise do kláštera. Během večeře na to udělal několik narážek, ale Francis na ně nijak nereagoval, a tak Philipovi nezbývalo než potlačit zvědavost.

Po večeři byl vyhrazený čas na studium. Neměli tam pořádný ambit, ale mnichové mohli sedět v předsálí kaple, pod krytým portálem, a číst si nebo chodit sem a tam po mýtině. Měli také povoleno dle zažitého zvyku zajít čas od času do kuchyně, aby se tam zahřáli u ohně. Philip a Francis se bok po boku procházeli po okraji paseky, jak to často činili v křížové chodbě kláštera ve Walesu. A Francis se konečně rozpovídal.

„Král Jindřich vždycky jednal s církví, jako by to byla podřízená součást království," začal. „Dával biskupům příkazy, uvaloval na církev daně a bránil tomu, aby bylo možné přímo vykonávat vůli papeže."

„Já vím," přikývl Philip. „A co má být?"

„Král Jindřich je mrtev."

Philip se zarazil. Tak *tohle* neočekával.

Francis pokračoval: „Zemřel ve svém loveckém sídle v Lyons-la-Forêt v Normandii, když spořádal spoustu mihulí, které mu nikdy nedělaly dobře."

„Kdy?"

„Dneska je první den roku, takže k tomu došlo přesně před měsícem."

Philipem to docela otřáslo. Jindřich byl králem již v době, kdy se Philip narodil. Ještě nikdy nezažil smrt krále, ale věděl, že to znamená potíže, a možná dokonce válku. „Co bude dál?“ zeptal se s obavami.

Znovu vykročili. „Problém je v tom, že královi dědicové zemřeli na moři, před mnoha lety,“ řekl Francis. „Možná si na to vzpomínáš.“

„Vzpomínám,“ přikývl Philip. V té době mu bylo dvanáct let. Byla to první událost celostátního významu, která pronikla do jeho chlapecké mysli. Tehdy si poprvé uvědomil, že za zdmi kláštera je také nějaký vnější svět. Králův syn zahynul při ztroskotání lodi, která se jmenovala *Bila loď.* Došlo k tomu kousek od Cherbourgu. Opat Peter, který to chlapci celé vyprávěl, se obával, že následníkova smrt vyvolá rozvrat, bezvládí a válku. Jenže král Jindřich si udržel nadvládu a Philipův i Francisův život plynul nerušené dál.

„Král má pochopitelně mnoho dalších potomků,“ pokračoval Francis. „Přinejmenším dvacet, když mezi ně počítám i mého pána, hraběte Roberta z Gloucesteru. Jenže jak sám dobře víš, jsou to všechno levobočci. Navzdory své nezřízené plodnosti dokázal král přivést na svět jen jednoho dalšího právoplatného dědice – a tím je dívka, Maud. Levoboček nemůže zdědit trůn, jenže žena na tom není o nic líp.“

„Copak král Jindřich nikoho nejmenoval svým nástupcem?“ podivil se Philip.

„Ale ano. Vybral si Maud. A ta má syna, jmenuje se taky Jindřich. Nejvřelejším přáním starého krále bylo, aby trůn zdědil jeho vnuk. Jenže chlapci nejsou ještě ani tři roky. A tak král přiměl šlechtice, aby přísahali věrnost Maud.“

Philip nechápal, o co tedy jde. „Když král ustanovil svou nástupkyní Maud a šlechta už jí přísahala věrnost… v čem je problém?“

„Život u dvora není nikdy tak jednoduchý,“ poučil ho Francis. „Maud je manželka Geoffreye z Anjou. Anjou a Normandie jsou protivníci už kolik generací. Naši normanští vládcové nenávidí šlechtice z Anjou. Upřímně řečeno, bylo to od starého krále hodně optimistické, když čekal, že všichni anglo-normanští šlechtici přenechají Anglii a Normandii urozeným pánům z Anjou, přísaha sem přísaha tam.“

Philipa tak trochu mátlo, jaké měl jeho mladší bratr znalosti a s jakým neuctivým nadhledem se vyjadřoval o nejvýznamnějších mužích v zemi. „Jak to všechno víš?“ zeptal se.

„Šlechta se sešla u Le Neubourgu, aby se dohodla, co podnikne dál. Nemusím ti snad říkat, že můj pán, hrabě Robert, tam byl taky. A já jel s ním, abych mu psal dopisy.“

Philip se na bratra zamyšleně zadíval a v duchu přemítal, jak se Francisův život neuvěřitelně liší od jeho vlastního pobývání na světě. Pak si na něco vzpomněl. „Hrabě Robert je přece nejstarší syn starého krále, je to tak?“ vyhrkl.

„Ano. A je *velmi* ctižádostivý. Jenže přistoupil na všeobecně sdílené přesvědčení, že levobočci si musí svá království dobýt, ne je zdědit.“

„Kdo tam ještě byl?“

„Král Jindřich měl tři synovce, syny jeho sestry. Nejstarší je Theobald z Blois, pak následuje Štěpán, kterého měl zesnulý král moc rád a obdařil ho rozsáhlými pozemky tady v Anglii. A nejmladším potomkem rodiny je Jindřich, kterého ty nejspíš znáš jako winchesterského biskupa. Šlechtici dávají podle tradice přednost nejstaršímu Theobaldovi, což ti asi bude připadat jako docela rozumný přístup.“

„Zcela rozumný,“ přikývl Philip s úsměvem. „Takže naším novým králem je Theobald?“

Francis zavrtěl hlavou. „Už si myslel, že to má jisté, ale mezitím se dokázali procpat dopředu i jeho dva mladší bratři.“ V tu chvíli došli do nejvzdálenějšího cípu mýtiny a otočili se. „Zatímco Theobald velkodušně přijímal poklony šlechticů, Štěpán se přeplavil přes Kanál do Anglie, vrazil do Winchesteru a s pomocí mladšího bratra Jindřicha, toho biskupa, se zmocnil hradu a – což je nejdůležitější – královského pokladu.“

Philip chtěl už už poznamenat: Takže *Štěpán* je naším novým králem. Ale honem se kousl do jazyka. Řekl to už o Maud i o Theobaldovi, a v obou případech se mýlil.

Francis pokračoval ve výkladu: „Štěpán už potřeboval udělat jen jednu jedinou věc, aby měl tohle vítězství v kapse: zajistit si podporu církve. Protože dokud nebude korunován ve Winchesteru, nebude *doopravdy* králem.“

„To ale přece muselo být snadné,“ prohlásil Philip. „Jeho bratr Jindřich je přece jedním z nejvýznamnějších kněží v zemi – biskup ve Winchesteru, glastonburský opat, bohatý jak Šalamoun a téměř stejně tak mocný jako biskup v Canterbury. A kdyby biskup Jindřich neměl v úmyslu ho podporovat, proč by mu pomáhal zmocnit se Winchesteru?“

Francis přikývl.

„Musím říct, že postup biskupa Jindřicha byl po celou dobu naprosto skvělý. Jenže on Štěpánovi nepomáhal z bratrské lásky, abys věděl.“

„Tak co ho k tomu vedlo?“

„Před několika okamžiky jsem ti připomněl, že zesnulý král Jindřich zacházel s církví, jako by to byla jen další součást jeho království. Biskup Jindřich si chce pojistit, aby se nový král choval k církvi lépe, ať už to bude kdokoliv. Takže než poskytl bratrovi podporu, *přiměl Jindřich Štěpána, aby složil přísahu, že zachová práva a výsady církve.“*

To udělalo na Philipa dojem. Případný vztah Štěpána k církvi je tak jako tak od samého počátku jeho případné vlády určen podmínkami, které stanovila církev. Jenže tohle je důležitý příklad do budoucna. Církev má právo korunovat krále, ale až doposud neměla možnost klást si podmínky,

za nichž ke korunovaci dojde. Jednou možná přijde doba, kdy žádný král nebude moci usednout na trůn, aniž by předtím uzavřel dohodu s církví. „Tohle může mít velký význam," vydechl Philip nahlas.

„Štěpán může svůj slib pochopitelně porušit," poznamenal Francis. „Ale i tak máš pravdu. Už nikdy nebude moci jednat s církví tak bezohledně jako král Jindřich. Dva urození pánové jsou hluboce pobouřeni tím, co Štěpán udělal. Jedním z nich je Bartoloměj, hrabě ze Shiringu."

„Toho znám. Shiring je jen den jízdy odtud. Ale Bartoloměj je znám jako zbožný muž."

„To je docela dobře možné. Vím o něm jen to, že je to paličatý a neústupný šlechtic, který neporuší přísahu, již dal Maud, ani kdyby mu předem slibovali jakoukoliv milost."

„A co ten druhý odbojný šlechtic?"

„Tím je můj pán, Robert z Gloucesteru. Říkal jsem ti přece, že je ctižádostivý. V hloubi duše ho pronásleduje myšlenka, že jedině on je právoplatným následníkem, že pouze on by se měl stát králem. Chce dosadit svoji poloviční sestru na trůn, jelikož věří, že nová královna bude do té míry závislá na radách a vedení svého bratra, že se Robert ve skutečnosti stane vladařem, jen koruna mu bude chybět."

„Hodlá pro to něco udělat?"

„Obávám se, že ano." Přestože poblíž nikdo nestál, Francis ztišil hlas. „Robert a Bartoloměj, spolu s Maud a jejím manželem, hodlají vyvolat povstání. Mají v plánu sesadit Štěpána a dosadit na trůn Maud."

Philip se zastavil. „Což by zmařilo všechno, čeho biskup z Winchesteru dosáhl!" vyhrkl. Pak chytil bratra za paži. „Ale, Francisi…"

„Vím, na co myslíš." Z Francise rázem spadla veškerá povýšenost a náhle vypadal ustaraně a vystrašeně. „Kdyby se hrabě Robert dověděl, že jsem s tebou mluvil, dal by mě pověsit. Naprosto mi důvěřuje. Jenže já jsem ze všeho nejvíc věrný církvi – to přece ani jinak nejde."

„Co chceš ale dělat?"

„Uvažoval jsem, že dosáhnu přijetí u nového krále a všechno mu povím. Oba vzbouřenci to pochopitelně popřou a já budu viset za zradu. Jenže povstání tím bude zmařené a já přijdu do nebe."

Philip zavrtěl hlavou. „Učili nás, že je hloupost *vyhledávat* mučednickou smrt."

„Navíc si myslím, že Bůh pro mě má ještě dost práce tady na zemi," přikývl Francis. „Mám důvěryhodné postavení v domě významného šlechtice. Když tam zůstanu a dál budu svou pozici tvrdou prací posilovat, můžu ještě hodně udělat pro prosazení práv církve a pro vládu práva."

„A máš představu, jak to zařídit jinak…?"

Francis se zadíval Philipovi do očí. „Proto jsem tady," odpověděl.

Philip cítil, jak ho zamrazilo strachy. Francis ho přijel požádat, aby se do toho zapletl, to je jasné. Jinak neměl důvod mu to děsivé tajemství prozrazovat.

Francis pokračoval: „Já to povstání odhalit nemůžu, ale *ty* ano."

„Kriste Ježíši a všichni svatí, stůjte při mně," pokřižoval se Philip.

„Když to spiknutí odhalí někdo tady na jihu, nepadne na gloucesterské panství ani stín podezření. Nikdo netuší, že jsem tady. Nikdo dokonce neví ani to, že jsme bratři. Ty si můžeš vymyslet nějaké přijatelné vysvětlení, jak jsi k té informaci přišel. Třeba že jsi viděl, jak se někde sjíždějí ozbrojenci. Nebo vzbouření prozradil někdo z Bartolomějova domu, když se svěřoval se svými hříchy knězi, nebo tak něco."

Philip se celý třásl, až si musel přitáhnout kutnu těsněji kolem těla. Měl pocit, že se zničehonic ochladilo. Tohle bylo nebezpečné, hodně nebezpečné. Vždyť mluvili o tom, že by se měl zaplést do královské politiky, což pravidelně stálo krk i velice ostřílené praktiky. Bylo čiré bláznovství, aby se do toho pokoušel proniknout někdo tak nezkušený, jako je Philip.

Jenže v sázce bylo opravdu hodně. Philip nemohl zůstat stát stranou a dívat se, jak se chystá vzpoura proti králi, kterého vybrala církev, už proto ne, že má možnost něco proti tomu udělat. Zatímco pro Philipa to bylo *jenom* nebezpečné, pro Francise by odhalení vzpoury představovalo jistou sebevraždu.

„Co mají vzbouřenci v plánu?" zeptal se Philip nahlas.

„Hrabě Bartoloměj je právě teď na cestě zpátky do Shiringu. Odtamtud rozešle poselství všem svým věrným po celém jihu Anglie. Hrabě Robert dorazí do Gloucesteru o den nebo dva později a sešikuje svoje vojska v jihozápadní části země. Nakonec zavře brány Brian Fitzcount, který drží wallingfordský hrad. Tím spadne celá jihozápadní Anglie vzbouřencům bez boje do klína."

„Takže už je málem pozdě!" zvolal Philip.

„Tak zlé to ještě není. Zbývá nám asi tak týden. Musíš ale jednat rychle."

Philip si s děsem v duši uvědomil, že už se vlastně víceméně rozhodl. „Nevím, co si mám počít," přiznal se. „Za normálních okolností by člověk šel za svým hrabětem, jenže ten patří mezi spiklence. Šerif je nejspíš taky na jeho straně. Musíme přijít na někoho, kdo je zcela zaručeně náš člověk."

„Kingsbridgeský převor?"

„Převor je starý a unavený. Nejpravděpodobnější je, že by neudělal vůbec nic."

„Někdo přijatelný tam musí být."

„Je tam biskup." Philip ve skutečnosti s kingsbridgeským biskupem nikdy nemluvil, ale byl si jist, že ho biskup přijme a vyslechne. A bude zcela

přirozeně stát na Štěpánově straně, protože Štěpána si přece vybrala církev. A je dost mocný, aby bylo v jeho silách něco podniknout.

„Kde biskup žije?“ zeptal se Francis.

„Den a půl jízdy odtud.“

„V tom případě bys měl odjet ještě dnes.“

„Ano,“ přikývl Philip s těžkým srdcem.

Francis se na něj lítostivě zadíval. „Mrzí mě, že jsem se nemohl obrátit na nikoho jiného.“

„Mě taky,“ prohlásil Philip upřímně. „Mě taky,“ zopakoval unaveně.

Philip svolal mnichy do malé kaple a oznámil jim, že král zemřel. „Musíme se modlit za to, aby změna na trůnu proběhla v míru a aby jeho nástupce měl církev v lásce víc než zesnulý Jindřich,“ prohlásil. Ale neřekl jim, že klíč k tomu, aby ustavení nového panovníka proběhlo v klidu, drží jaksi shodou okolností v ruce právě on. Místo toho jim oznámil: „Další zprávy, které jsem dostal, mě nutí k tomu, abych se vydal do našeho mateřského kláštera v Kingsbridge. Musím odjet teď hned.“

Mše může sloužit podpřevor a o chod hospodářství se postará hospodář, ale ani jeden z nich se nedokáže účinně postavit Peterovi z Warehamu. Philip se obával, že kdyby zůstal pryč příliš dlouho, Peter by mohl způsobit tolik obtíží, že by Philip po návratu nemusel žádný klášter najít. Nedokázal přijít na žádný způsob, jak Petera ovládnout, aniž by přitom zraňoval jeho sebevědomí, a teď mu nezbývalo mnoho času a musel honem podniknout, co bylo v jeho silách.

„Během dneška jsme mluvili o obžerství,“ prohlásil po krátké odmlce. „Bratr Peter nám připomněl, že když nás Bůh obdařil statky a dal nám bohatství, nečinil tak proto, abychom tloustli a měli se dobře, nýbrž pro další šíření jeho slávy. Bratr Peter si za svou připomínku zaslouží náš dík. Součástí našeho svatého poslání je to, abychom se dělili o své bohatství s chudými. Až do této chvíle jsme tuto povinnost zanedbávali, hlavně proto, že tady v lesích není nikdo, s kým by bylo možné se dělit. Bratr Peter nám připomněl, že je naší povinností jít a hledat chudé, abychom jim mohli poskytnout úlevu.“

Mnichy to trochu zaskočilo. Měli pocit, že otázku nenasytnosti se odpoledne podařilo uzavřít. I sám Peter se tvářil nejistě. Těšilo ho, že je už zase středem pozornosti, ale tušil, že Philip má ještě něco v rukávu – a měl pravdu.

„Rozhodl jsem se,“ pokračoval Philip, „že každý týden dáme za každého mnicha v naší komunitě jednu penci chudým. Pokud to bude znamenat, že budeme mít méně jídla, budiž nám útěchou vidina odměny, jež nás čeká v podobě věčného života nebeského. Důležitější ale je, abychom si pohlídali, že se naše pence správně utratí. Když dáte nějakému chudákovi penci,

aby koupil rodině chleba, může jít rovnou cestou do krčmy a tam se opít. Pak se vydá domů a tam ztluče ženu, které by nakonec bylo líp, kdybychom se o žádnou dobročinnost nesnažili. Takže je lepší dát chudákovi rovnou chleba. A ještě lepší je dát ho jeho dětem. Poskytovat almužny je svaté poslání, které se musí vykonávat se stejnou obezřetností jako léčení nemocných či vyučování dětí. Proto si řada klášterů jmenuje svého vlastního almužníka, tedy osobu pověřenou rozdílením almužen. My to uděláme taky tak.“

Philip se rozhlédl. Všichni byli ve střehu a se zájmem ho poslouchali. Peter nasadil potěšený výraz. Zjevně dospěl k rozhodnutí, že to může považovat za své vítězství. Nikdo nedokázal odhadnout, co se bude dít dál.

„Almužník má velmi těžkou práci,“ vysvětloval Philip. „Bude muset chodit do okolních měst a vesnic, často až do Winchesteru. Bude se muset pohybovat mezi nejzatvrzelejšími, nejšpinavějšími, nejodpornějšími a nejneřestnějšími vrstvami lidí, protože takoví jsou chudí. Musí se za ně modlit, když se rouhají, navštěvovat je, když jsou nemocní, a odpouštět jim, když se ho snaží podvést či okrást. Bude potřebovat sílu, pokoru a nekonečnou trpělivost. A přijde o pohodlí našeho kláštera, protože bude víc na cestách než s námi.“

Philip se kolem sebe znovu rozhlédl. Všichni byli v tu chvíli ve střehu, jelikož o takovou práci nikdo nestál. Philip se nakonec zadíval na Petera z Warehamu. Peter pochopil, co bude dál, a protáhl obličej.

„A byl to právě Peter, kdo nás upozornil na naše nedostatky v téhle oblasti,“ prohlásil Philip pomalu, „a tak jsem se rozhodl, že Peterovi se dostane té cti, že z něj bude náš první almužník.“ Philip se usmál. „Začít můžeš už dnes.“

Peter se mračil, až mu tváře potemněly.

Budeš pryč dostatečně často, abys tady nemohl nic provést, pomyslel si Philip. A těsný styk se sprostými, zavšivenými nuzáky ze smrdutých winchesterských uliček bude pokoušet tvé pohrdání příjemným životem.

Peter svou novou roli zjevně chápal jako trest, naprosto jasně a jednoznačně, a zadíval se na Philipa s výrazem tak hluboké nenávisti, až se převor na okamžik zachvěl.

Odtrhl od Petera zraky a pohlédl na ostatní. „Když zemře král, nastane vždycky nejisté a nebezpečné údobí,“ prohlásil. „Modlete se za mne, zatímco budu na cestách.“

II

V poledne druhého dne cesty se převor Philip ocitl jen několik málo mil od biskupova paláce. Čím víc se blížil k cíli své cesty, tím víc se mu svíraly vnitřnosti. Vymyslel si příběh, kterým chtěl vysvětlit, jak se o plánovaném vzbouření dověděl. Jenže biskup mu přece nemusí věřit. Anebo mu možná

uvěří, ale bude žádat důkazy. Byly ovšem i horší možnosti – na jednu z nich Philip přišel, až když se s ním Francis rozloučil a odjel. Bylo to sice nepravděpodobné, ale biskup mohl patřit mezi spiklence a vzpouru podporovat. Mohl být dávným přítelem hraběte ze Shiringu. U biskupů se občas stávalo, že svoje vlastní zájmy kladli nad zájmy církve.

Biskup mohl Philipa dát mučit, aby z něj dostal, od koho převor získal informace. Neměl na to pochopitelně právo, ale ke vzpouře proti králi ho taky nic neopravňovalo. Philip si vybavil mučící nástroje, které vídal na vyobrazeních pekla. Takové malby byly inspirovány tím, co se dělo ve sklepeních biskupů a šlechticů. Philip neměl pocit, že má dost sil na to, aby podstoupil mučednickou smrt.

Když před sebou uviděl skupinku opěšalých poutníků, chtěl podvědomě nejdřív přitáhnout oslici otěže, aby se vyhnul případnému setkání. Byl přece sám a na cestách jsou spousty lapků, kteří se nerozpakují oloupit mnicha. Pak si ale všiml, že dvě z postav jsou děti a další je žena. Od putující rodiny zpravidla žádné nebezpečí nehrozí. Pobídl oslici, aby skupinku dohnala.

Když se k nim přiblížil, rozpoznal víc podrobností. Skupinku tvořili vysoký muž, menší žena, mladík vysoký skoro stejně jako muž a dvě děti. Na první pohled bylo jasné, že jsou chudí. Nenesli žádné uzlíky s cenným majetkem a na sobě měli samé hadry. Muž bylo urostlý, ale vyzáblý, jako by umíral na nějakou vyčerpávající chorobu – nebo prostě jen trpěl hlady. Unaveně se na Philipa podíval, přitáhl si děti blíž k tělu a něco jim zamumlal. Philip původně odhadoval, že muži bude kolem padesátky, teď ale viděl, že je to třicátník s obličejem celým zbrázděným starostmi.

„Pozor, mnichu," poznamenala žena.

Philip se na ni ostře zadíval. Bylo velmi nezvyklé, aby žena promluvila dřív než její manžel. A oslovení *mnichu* sice nebylo vyloženě nezdvořilé, ale víc úcty by vyjadřovalo, kdyby mu řekla *otče* nebo *bratře.* Žena mohla být tak o deset let mladší než muž a měla hluboko posazené oči nezvykle světle zlatavé barvy, jež jí dodávaly dost nápadného vzezření. Philip měl pocit, že je to velice nebezpečná žena.

„Dobrý den, otče," pozdravil ho muž, jako by se omlouval za ženinu neotesanost.

„Bůh s tebou," odpověděl Philip a přitáhl oslici uzdu. „Co jsi zač?"

„Jsem Tom, zedník a stavitel, a hledám práci."

„A nemůžeš žádnou najít, je to tak?"

„Přesně tak."

Philip přikývl. Tohle bylo docela běžné. Řemeslníci živící se na stavbách putovali krajem ve snaze sehnat práci a mnohdy ji nesehnali, buď proto, že měli smůlu, nebo proto, že zrovna moc lidí nic nestavělo. Cestující řemeslníci často vyhledávali pohostinství klášterů. Pokud měli shodou

okolností krátce předtím nějakou práci, nechávali klášteru při odchodu štědré dary, pokud ale už byli nějaký čas na cestách, neměli zpravidla co nabídnout. Poskytnout oběma druhům řemeslníků stejně vřelé přijetí bylo občas pernou zkouškou pohostinnosti kláštera.

Tenhle stavitel zcela nepochybně patřil mezi nuzné pocestné, i když jeho žena vypadala docela dobře. „Víš co, mám u sedla trochu jídla a je zrovna čas oběda," prohlásil Philip. „Dobročinnost je svaté poslání, takže když se mnou ty a tvoje rodina poobědváte, dočkám se v nebi odměny, a ještě budu mít při jídle společnost."

„To je od tebe milé," přikývl Tom. Podíval se na ženu. Nepatrně pokrčila rameny a pak lehce přikývla. Muž téměř bez odmlky pokračoval: „Tvé laskavé pozvání přijímáme a děkujeme ti."

„Děkujte Bohu, ne mně," podotkl Philip automaticky.

„Děkujeme rolníkům, jejichž desátky nám to jídlo zajistily," ozvala se žena.

Tohle bylo dost ostré, pomyslel si Philip. Ale nic na to neřekl.

Zastavili na malé mýtince, kde mohla Philipova oslice žvýkat polehlou zimní trávu. Philip byl v skrytu duše rád, že má výmluvu, proč o něco odložit příjezd do paláce a oddálit setkání s biskupem, které mu nahánělo hrůzu. Stavitel Tom mu prozradil, že mají také namířeno do biskupova paláce, jelikož doufají, že by biskup mohl potřebovat něco někde opravit, nebo dokonce že by mohl chtít palác rozšířit. Během hovoru Philip pokradmu pozoroval Tomovu rodinu. Žena byla podle všeho příliš mladá na to, aby mohla být matkou nejstaršího chlapce. Působil trochu telecím dojmem, silný, neohrabaný a s tupým výrazem. Druhý chlapec byl malý a divný, měl vlasy červené jako mrkev, pleť sněhobílou a pronikavé bleděmodré oči. A vyznačoval se tím, že vždycky na něco zůstal upřeně zírat s prázdným výrazem, který Philipovi připomínal chudáka Johnnyho Groše, až na to, že když se člověk tomuhle klukovi zadíval přímo do očí, setkal se s velice dospělým, vědoucím pohledem. Philip si uvědomil, že v tomhle smyslu působí chlapec stejně znepokojujícím dojmem jako jeho matka. Třetím dítětem byla asi tak šestiletá holčička. Chvílemi plakala a otec ji neustále sledoval s úzkostlivou starostí a čas od času ji chlácholivě pohladil, ale nikdy jí k tomu nic neřekl. Bylo zřejmé, že má holčičku moc rád. Jednou také pohladil manželku a Philip zaznamenal, jak mezi manželi přeskočila jiskřička vášně a touhy, když se jejich pohledy setkaly.

Žena poslala děti, aby našly široké listy, které by bylo možné použít jako talíře. Philip otevřel sedlovou brašnu. „Kde leží váš klášter, otče?" zeptal se Tom.

„V lese, asi den cesty odtud na západ," odpověděl převor. Žena k němu s trhnutím hlavy vzhlédla a Tom zvedl obočí. „Znáš to tam?" zeptal se Philip.

Zdálo, že Tom se z nějakého důvodu ocitl v rozpacích. „Když jsme šli ze Salisbury, museli jsme procházet těsně okolo," přiznal.

„Ano, to určitě, jenže klášter je hodný kus od hlavní cesty, a tak jste ho nemohli vidět, pokud jste předtím nevěděli, že tam je, a nehledali ho."

„Aha," přikývl Tom, ale myšlenkami byl zjevně někde jinde.

Philipa něco napadlo. „Řekněte mi – nenarazili jste cestou na nějakou ženu? Nejspíš velmi mladou, osamělou a, tedy, s dítětem?"

„Ne," odpověděl Tom. Mluvil nezúčastněným tónem, ale Philip měl pocit, že ho to velice zajímá. „Proč se ptáte?"

Mnich se usmál. „Povím vám to. Včera brzo ráno někdo našel v lese novorozeně a přinesl ho k nám do tábora. Je to chlapec a podle mého soudu nebyl v tu chvíli ani den starý. Musel se narodit v noci předtím. Takže jeho matka se v té oblasti pohybovala ve stejnou dobu jako vy."

„Nikoho jsme neviděli," opakoval Tom. „Co jste s dítětem udělali?"

„Nakrmili jsme ho kozím mlíkem. Zdá se, že mu jde k duhu."

Oba na Philipa soustředěně upírali pohledy. V duchu si říkal, že je to příhoda, která musí každého vzít za srdce. Po chvíli se Tom zeptal: „A vy teď tu matku hledáte?"

„Ale ne. Ptal jsem se jen tak. Kdybych na ni narazil, dám jí to dítě pochopitelně zpátky. Ale je jasné, že o ně nestojí, takže se zcela určitě pojistí, aby ji nikdo nemohl najít."

„A co bude s chlapcem?"

„Vychováme ho v klášteře. Zasvětíme ho Bohu. Já a můj bratr jsme měli přesně stejný osud. Když jsme byli malí, přišli jsme o rodiče a naším otcem se stal opat a naší rodinou mniši. Dostali jsme najíst, žili jsme v teple a naučili jsme se číst."

„A oba jste se stali mnichy," poznamenala žena. Řekla to s jistým náznakem ironie, jako by chtěla naznačit, že klášter nakonec vykonal dobrý skutek ve svém vlastním zájmu.

Philip byl rád, že jí to může zkazit. „Ne, bratr řád opustil," prohlásil.

V tu chvíli se vrátily děti. Žádné široké listy nenašly – v zimě to nebylo snadné –, a tak nezbylo než najíst se bez talířů. Philip všem rozdal chleba a sýr. Členové Tomovy rodiny se vrhli na jídlo jako hladová zvěř. „Tenhle sýr děláme u nás v klášteře," vysvětloval Philip. „Většina lidí ho má nejradši, když je čerstvý jako teď, ale pokud ho necháte uzrát, je ještě lepší." Měli takový hlad, že jim to bylo jedno. Vmžiku snědli všechen sýr i chléb. Philip měl u sebe ještě tři hrušky. Vylovil je z brašny a podal Tomovi. Tom dal každému dítěti jednu.

Pak Philip vstal. „Budu se za tebe modlit, abys našel práci," prohlásil.

„Kdyby sis na to vzpomněl, otče, zmiň se o mně biskupovi," navrhl Tom. „Víš, jak jsme na tom špatně, a ověřil sis, že jsme poctiví lidé."

„Nezapomenu na to."

Tom podržel oslici za uzdu a Philip se vyšplhal do sedla. „Jsi dobrý člověk, otče," poznamenal Tom. A převor ke svému úžasu uviděl, že mohutnému zedníkovi vhrkly do očí slzy.

„Bůh s tebou," pravil.

Tom ještě na chviličku chytil oslici za hlavu. „To dítě, o kterém jsi nám vyprávěl – ten nalezenec…" Mluvil tiše, jako by nechtěl, aby ho děti slyšely. „Dostal… dali jste mu nějaké jméno?"

„Ano. Pojmenovali jsme ho Jonathan, což znamená dar určený pro Boha."

„Jonathan. To se mi líbí." Tom pustil oslici.

Philip se na něj na okamžik zvědavě zadíval, pak kopl zvíře do slabin a vyrazil po cestě pryč.

Kingsbridgeský biskup nebydlel v Kingsbridge. Jeho palác stál na jižním svahu svěžího údolí, celý den jízdy od studené kamenné katedrály a zasmušilých mnichů. Biskupovi to takhle víc vyhovovalo, jelikož přílišné chození do kostela by mu bránilo v plnění dalších povinností – vybírání daní, vykonávání spravedlnosti a získávání výhod u královského dvora. Mnichům to také vyhovovalo, jelikož čím byl biskup dál od nich, tím méně se jim pletl do jejich záležitostí.

To odpoledne, kdy tam dorazil Philip, byla dost velká zima na to, aby mohlo začít sněžit. Biskupovým údolím se prohánět nepříjemně vlezlý vítr a na panské sídlo stojící na svahu se mračily nízké šedivé mraky. Nebyl to přímo hrad, spíš usedlost, ale byla velice dobře opevněná. Les všude okolo byl vykácený už dobře sto let. Dům obklopoval masivní kůlový plot dosahující výšky dospělého muže a zvenku lemovaný strouhou na odvádění dešťové vody. Strážný u vchodu měl trochu nenucené způsoby, ale u pasu mu visel těžký meč.

Palác byla úhledná kamenná budova postavená do tvaru písmene E. Přízemní patro mělo klenuté stropy a v jeho mohutných zdech byla několikerá těžká vrata, ale ani jedno okno. Jedna vrata byla otevřena a Philip v přítmí zahlédl sudy a pytle. Ostatní vrata byla zavřená a zajištěná řetězy. Philip přemítal, co se za nimi asi tak může skrývat. Kdyby měl biskup nějaké vězně, zřejmě by trpěli zrovna tam.

Nejkratší, střední čáru písmene E tvořilo vnější schodiště vedoucí k obytným prostorám nad klenutým přízemím. Hlavní část – nejdelší, svislou čáru E – vytvořila zřejmě hodovní síň. Dvě místnosti, představující horní a dolní čáry E, budou podle všeho kaple a ložnice, odhadoval Philip. Stavba měla malá okna s okenicemi, připomínající očka jako trnky, podezřívavě se dívající na svět.

K domu patřila ještě kuchyně, kamenná pec a dřevěné stáje a stodoly. Všechny stavby byly v dobrém stavu – to není pro stavitele Toma moc dobrá zpráva, pomyslel si Philip.

Ve stájích postávalo několik dobrých koní, včetně páru vojenských ořů, a okolo se poflakovala hrstka zbrojnošů, kteří očividně zabíjeli čas. Možná že biskupa někdo poctil návštěvou.

Philip předal oslici podkonímu a s neblahou předtuchou se vydal po schodech nahoru. Celé místo ovládala nepříjemně vojenská nálada. Kde jsou řady prosebníků se stížnostmi a zástupy matek s dětmi, čekající na požehnání? Philip vstupoval do neznámého světa, a ještě ke všemu do něj přicházel s nebezpečným tajemstvím. Může to trvat hezky dlouho, než se odsud dostanu, pomyslel si vystrašeně. Bylo by bývalo lepší, kdyby mě byl Francis vůbec nenavštívil.

Zdolal celé schodiště a ocitl se na jeho vrcholu. Co to vedu za zbytečné úvahy, pomyslel si. Tady mám příležitost sloužit Bohu a církvi, a já se místo toho bojím o vlastní bezpečnost. Někteří muži musí čelit nebezpečí každý den, v bitvě, na moři, na nebezpečných výpravách či křížových taženích. A tak i mnich musí čas od času prožít trochu strachu a rozechvění.

Zhluboka se nadechl a vstoupil.

Síň byla začouzená a ponořená do šera. Philip honem zavřel dveře, aby nepustil dovnitř moc studeného vzduchu, a pak se zadíval do přítmí. Na opačném konci síně hořel v krbu velký oheň. Spolu s malými okny představoval jediný zdroj světla. Kolem ohně seděla skupinka mužů, někteří na sobě měli kněžské hávy, jiní byli oblečení do drahých, ale značně obnošených šatů nižší šlechty. Byli zabraní do vážného hovoru, mluvili tiše a věcně. Křesla měli neuspořádaně rozstrkaná, ale zdálo se, že se všichni dívají a mluví na kněze, který seděl uprostřed skupiny jako pavouk uprostřed pavučiny. Byl to hubený muž a dlouhé nohy měl pokrčené a rozkročené a rukama se držel za opěradla křesla, jako by se každou chvíli chystal vstát. Měl řídké vlasy, černé jako uhel, a bledý obličej s ostrým nosem. V černých šatech působil současně uhlazeným i hrozivým dojmem.

A nebyl to biskup.

Ze stoličky poblíž dveří se vymrštil sluha a oslovil Philipa: „Dobrý den, otče. S kým si přeješ mluvit?“ Ve stejný okamžik zvedl hlavu veliký pes ležící u ohně a zavrčel. Muž v černém vzhlédl, uviděl Philipa a zdviženou rukou okamžitě zastavil hovor. „Co se děje?“ zeptal se úsečně.

„Bůh s tebou,“ pozdravil Philip zdvořile. „Přijel jsem navštívil biskupa.“

„Není tady,“ poučil ho kněz přezíravě.

Philip nevěděl, co si má počít. Děsil se toho, jak bude hovor probíhat a co všechno mu hrozí, ale teď si najednou připadal podvedený, jak má

naložit se svým strašlivým tajemstvím? „Kdy čekáte, že se vrátí?“ zeptal se kněze.

„Nevíme. Co mu chceš?“

Knězův tón byl trochu příkrý a Philipa se to dotklo. „Záležitosti víry,“ odpověděl ostře. „Kdo jsi?“

Duchovní zvedl obočí, jako kdyby ho takový odpor překvapil, a ostatní zničehonic ztichli, jako lidé, kteří očekávají výbuch. Po chvilce ale kněz odpověděl docela vlídně: „Jsem jeho arcijáhen. Jmenuji se Waleran Bigod.“

To už vypadá líp, pomyslel si Philip a nahlas řekl: „Já se jmenuji Philip. Jsem převorem kláštera svatého Jana V lesích. To je misie kingsbridgeského převorství.“

„Slyšel jsem o tobě,“ přikývl Waleran. „Ty jsi Philip z Gwyneddu.“

To Philipa zaskočilo. Nedokázal si představit, proč by opravdový arcijáhen měl znát jméno někoho tak nízko postaveného, jako je Philip. Přesto jeho funkce, ať byla jakkoliv skromná, stačila k tomu, aby Waleran změnil názor. Podrážděný výraz se z arcijáhnovy tváře vytratil. „Pojď k ohni,“ vyzval Philipa. „Nedáš si trochu horkého vína, aby se ti rozproudila krev?“ Pokynul někomu, kdo seděl na lavici u stěny, a postava v roztrhaných hadrech vyskočila, aby splnila příkaz.

Philip přistoupil ke krbu. Waleran cosi tiše poznamenal a ostatní muži se zvedli a začali se chystat k odchodu. Philip se posadil a zahříval si ruče, zatímco Waleran šel doprovodit hosty ke dveřím. Philip zvědavě přemítal, o čem tak asi debatovali a proč arcijáhen neukončil setkání modlitbou.

Otrhaný služebník mu podal dřevěný pohár. Philip upíjel horké, kořeněné víno a přemítal, co podnikne dál. Jestli biskup není k maní, na koho by se měl Philip obrátit? Napadlo ho, že půjde přímo za hrabětem Bartolomějem a poprosí ho, aby si celou vzpouru ještě rozmyslel. Byl to nesmyslný nápad. Hrabě by ho strčil do žaláře a zahodil klíč. Takže zbýval šerif, což byl teoreticky vzato králův zástupce v hrabství. Jenže se nedalo nijak odhadnout, na čí stranu by se šerif mohl přidat, jelikož stále ještě nebylo jisté, kdo se stane králem. No jo, přemítal Philip, ale možná mi nakonec nic jiného nezbyde než to zkusit. Toužil po návratu k prostému klášternímu životu, kde byl největším nebezpečím Peter z Warehamu.

Waleranovi hosté se rozloučili a dusot koní na dvoře ztlumily dveře, které kněz zavřel. Waleran se vrátil ke krbu a přitáhl si velké křeslo.

Philip měl plnou hlavu vlastních starostí a ve skutečnosti ani trochu netoužil po hovoru s arcijáhnem, ale měl pocit, že se musí chovat zdvořile. „Doufám, že jsem ti nezkazil nějaké jednání,“ začal hovor.

Waleran odmítavě mávl rukou. „Už mělo dávno skončit.“ prohlásil. „Tyhle věci vždycky trvají déle, že je potřeba. Probírali jsme obnovení smluv na propachtované diecézní pozemky – což je věc, která se dá vyřídit za pár okamžiků, když jsou lidé alespoň trochu rozhodní.“ Mávl kostnatou rukou,

jako by odháněl veškerou diecézní půdu a všechny její držitele. „Slyšel jsem, že jsi v naší zapadlé misii uprostřed lesů odvedl dobrou práci."

„Překvapuje mě, že o tom víš," poznamenal Philip.

„Biskup je *ex officio* kingsbridgeským opatem, a tak mu nezbývá než projevovat zájem."

Anebo má dobře informovaného arcijáhna, pomyslel si Philip a nahlas prohlásil: „Inu, Bůh nám přeje."

„To jistě."

Mluvili normanskou francštinou, jazykem, jejž Waleran používal v hovoru se svými hosty, a taky jazykem vládnoucí vrstvy. Jenže Waleran měl přece jen trošku zvláštní přízvuk. Po chvíli si Philip uvědomil, že arcijáhen má v hlase podtón, který prozrazuje člověka vedeného v dětství k tomu, aby mluvil anglicky. Což znamenalo, že Waleran není normanský šlechtic, nýbrž domorodec, který se vypracoval vlastním úsilím – stejně jako Philip.

Philipovi se ostatně jeho závěr potvrdil, když Waleran po chvíli přešel do angličtiny a poznamenal: „Přál bych si, aby Bůh stejným způsobem přál i kingsbridgeskému převorství."

Takže Philip nebyl jediný, komu dělal starosti stav panující v Kingsbridge. A Waleran nejspíš věděl o tom, co se v převorství děje, mnohem víc než Philip.

„Jak se daří převoru Jamesovi?" zeptal se arcijáhna.

„Stůně," odpověděl Waleran stroze.

Takže zaručeně nebude moci vůbec nic podniknout proti Bartolomějově povstání, pomyslel si Philip zasmušile. Nezbyde než vydat se do Shiringu a zkusit štěstí se šerifem.

Philip měl pocit, že Waleran je ten typ člověka, který by mohl znát každou významnější postavu v hrabství. „Jaký je shiringský šerif?" zeptal se.

Waleran pokrčil rameny. „Bezbožný, nadutý, chamtivý a úplatný. Jako všichni šerifové. Proč se ptáš?"

„Když nemůžu mluvit s biskupem, budu muset nejspíš vyrazit za šerifem."

„Mám biskupovu naprostou důvěru," poznamenal Waleran s mírným úsměvem. „Kdybych ti snad mohl nějak pomoci…" Zvedl dlaně v otevřeném gestu jako člověk, který chce být velkorysý, ale ví, že ho může čekat odmítnutí.

Philip se už docela uklidnil, protože dospěl k závěru, že rozhodující okamžik se o den či dva odkládá, a teď se ho znovu zmocnila malomyslnost. Může věřit arcijáhnovi Waleranovi? Jeho povznesenost je strojená, pomyslel si. Arcijáhen působí nevtíravě, ale ve skutečnosti nejspíš hoří zvědavostí, co má Philip na srdci tak důležitého. Na druhou stranu nemá Philip jediný důvod, proč by mu věřit neměl. Působil dojmem

uvážlivého chlapíka. Měl dost velkou moc, aby dokázal s rebelií něco provést? Pokud by to nedokázal sám, měl alespoň možnost spojit se s biskupem. Najednou Philipa napadlo, že svěřit se s celou záležitostí má i svoje nepřehlédnutelné výhody. Zatímco biskup by mohl trvat na tom, že chce znát zdroj Philipových informací, arcijáhen nemá na nic takového sebemenší právo a bude se muset smířit s povídačkou, kterou mu Philip předloží, ať už jí bude věřit nebo ne.

Waleran se znovu nepatrně pousmál. „Jestli si to budeš ještě dál rozmýšlet, začnu mít pocit, že mi nedůvěřuješ!“

Philip cítil, že Waleranovi rozumí. Waleran mu byl v mnohém podobný: mladý, vzdělaný, neurozený a bystrý. Na Philipův vkus byl trochu moc protřelý světem, ale snad se to dalo omluvit u kněze, který je nucen trávit tolik času mezi urozenými pány a dámami, a tak nemůže těžit z výhod klášterního života, který chrání mnichy. Waleran je v hloubi duše vroucně zbožný muž, dospěl k závěru Philip. A udělá vše, co bude dobré pro církev.

Philip váhal. Až doteď znali tajemství jen on a Francis. Jakmile se to dozví třetí osoba, může se stát cokoliv. Zhluboka se nadechl.

„Před třemi dny dorazil do našeho kláštera v lesích raněný muž,“ začal a v duchu se modlil, aby mu Bůh tuhle lež odpustil. „Byl to ozbrojenec na ušlechtilém, rychlém koni a podle všeho tak míli nebo dvě od kláštera spadl. Asi jel v tu chvíli dost rychle, protože měl zlomenou ruku a pošramocená žebra. Paži jsme mu dali do pořádku, ale s žebry jsme nic udělat nemohli. Kašlal krev, a to je známka nějakého vnitřního poranění.“ Philip mluvil a současně pozoroval Waleranův obličej. Zatím se zdálo, že nevidí nic víc než zdvořilý zájem. „Poradil jsem mu, aby se vyzpovídal ze svých hříchů, jelikož mu hrozí smrt. Prozradil mi jisté tajemství.“

Zaváhal, jelikož si nebyl jistý, kolik toho tak asi může Waleran vědět o současném politickém vývoji kolem královského dvora. „Předpokládám, žes slyšel o tom, že si Štěpán z Blois dělá nárok na anglicky trůn, a to s požehnáním církve.“

Waleran věděl víc než Philip. „A tři dny před Vánoci byl ve Westminsteru korunován,“ dodal.

„Skutečně?“ Tak tohle Francis nevěděl.

„O jaké šlo tajemství?“ zeptal se Waleran s náznakem netrpělivosti.

Philip skočil do věci rovnýma nohama. „Než zemřel, sdělil mi ten zbrojnoš, že jeho pán Bartoloměj, hrabě ze Shiringu, chystá s Robertem Gloucesterem proti Štěpánovi povstání.“ Pozorně sledoval Waleranův obličej a tajil dech.

Arcijáhnovy bledé tváře ještě o odstín zbledly. Naklonil se v židli dopředu. „Myslíš, že ti říkal pravdu?“ zeptal se naléhavě.

„Umírající člověk zpravidla říká zpovědníkovi pravdu.“

„Třeba jen opakoval drb, který se zrovna šířil po Bartolomějově panství.“

Philip neočekával, že by Waleran mohl o takové zprávě pochybovat. Honem začal improvizovat. „Ale ne, to ne," prohlásil. „Byl to posel, kterého hrabě Bartoloměj poslal, aby shromáždil jeho vojska v Hampshire."

Waleranovy bystré oči pátravě sledovaly Philipův výraz. „Měl to poselství napsané?"

„Ne."

„Neměl pánovu pečeť ani jiný odznak jeho moci?"

„Nic takového." Philip se začal trochu potit. „Předpokládám, že lidé, za nimiž jel, ho dobře znali jako právoplatného vyslance hraběte."

„Jak se jmenoval?"

„Francis," odpověděl Philip tupě a nejraději by si hned ukousl jazyk.

„Nic víc?"

„Neřekl mi, jak ho jinak oslovují." Philip začínal mít pocit, že jeho historka Waleranův výslech nepřežije.

„Třeba by bylo možné poznat, o koho šlo, podle zbraní a zbroje."

„Zbroj na sobě žádnou neměl," prohlásil Philip zoufale. „A zbraně jsme pohřbili s ním – meče mnichové na nic nepotřebují. Můžeme je vykopat, ale rovnou ti povím, že byly docela obyčejné a nic na nich nebylo – neřekl bych, že na nich najdeš nějaké stopy…" Musí Walerana od tohoto směru vyzvídání nějak odvést. „Co by se s tím podle tebe dalo udělat?" zeptal se.

Waleran se zamračil. „Když není žádný důkaz, těžko se s tím dá něco podniknout. Spiklenci můžou obvinění jednoduše odmítnout a žalobce čeká z ostudy kabát." Nedodal *Zvlášť pokud se ukáže, že jeho historka nebyla pravdivá,* ale Philip si domyslel, že přesně tohle se arcijáhnovi táhne hlavou. „Už jsi to někomu řekl?" zeptal se Waleran.

Philip zavrtěl hlavou.

„Kam máš dál namířeno, až odtud odjedeš?"

„Do Kingsbridge. Byl jsem nucen vymyslet si nějaký důvod, proč najednou odjíždím z misie, tak jsem oznámil, že jedu do převorství. teď to musím opravdu udělat, aby se lež stala pravdou."

„Tam o tom s nikým nemluv."

„Nebudu." Philip to neměl v úmyslu, ale udivilo ho, proč zrovna na tomhle Waleran tak urputně trvá. Třeba to dělal ve svém vlastním zájmu: pokud se rozhodne riskovat a spiknutí odhalí, chce mít jistotu, že mu nikdo nevyfoukne uznání. Je to ctižádostivý člověk. Z Philipova pohledu je to jen dobře.

„Nech to na mně." Waleran se náhle vrátil ke své původní úsečnosti. Srovnání s předcházejícím jednáním vedlo Philipa k poznání, že arcijáhen dokáže přátelský přístup navlékat a odkládat jako kabátec. Waleran pokračoval: „Ty teď pojedeš do kingsbridgeského převorství a na šerifa zapomeneš, je ti to jasné?"

„Ano.“ Philip si uvědomil, že všechno bude v pořádku, alespoň nějaký čas, a kámen mu spadl ze srdce. Nehodí ho do žaláře, nebudou ho vyslýchat právem útrpným, neobviní ho ze vzpoury. Navíc se mu podařilo přesunout odpovědnost na někoho jiného – na někoho, kdo je celý šťastný, že ji má.

Philip vstal a přistoupil k nejbližšímu oknu. Odpoledne bylo zhruba v polovině a venku bude ještě dost dlouho světlo. Cítil naléhavou touhu co nejdřív tohle místo opustit a nechat bratrovo tajemství za sebou. „Když teď odjedu, zdolám do tmy ještě nějakých osm až deset mil,“ poznamenal.

Waleran na něj nenaléhal, aby neodjížděl. „To se dostaneš do vesnice, která se jmenuje Bassingbourn. Tam seženeš nocleh. Když odtamtud vyrazíš pěkně brzo ráno, jsi do oběda v Kingsbridge.“

„Ano.“ Philip se odvrátil od okna a zadíval se na Walerana. Arcijáhen upíral zamračený pohled do ohně a byl hluboko ponořen do úvah. Philip ho chvíli pozoroval. Waleran se s ním ale o své myšlenky nepodělil. Philip by byl moc rád věděl, co se v té chytré hlavě odehrává. „Vyrazím radši hned,“ rozhodl se nahlas.

Waleran se vytrhl ze zamyšlení a opět se začal chovat příjemně. Usmál se a vstal. „Tak dobře,“ přikývl. Šel s Philipem ke dveřím vedoucím na schodiště a pak ho doprovodil po schodech dolů na dvůr.

Podkoní přivedl Philipovu oslici a osedlal ji. V tu chvíli se mohl Waleran rozloučit a vrátit k ohni, ale on to neudělal a vyčkával. Chce mít jistotu, že vyrazím směrem na Kingsbridge, a ne k Shiringu, dohadoval se v duchu Philip.

Vyšvihl se do sedla a cítil se daleko lépe, než když sem přijížděl. Zrovna se chystal odjet, když uviděl, jak branou vchází stavitel Tom s rodinou v závěsu. Philip se obrátil na Walerana: „Tamhle jde člověk, kterého jsem potkal po cestě. Je to stavitel a zedník. Zdá se, že je to poctivý chlap a že na něj v poslední době udeřily dost špatné časy. Jestli potřebuješ něco opravit, zkus ho trochu potěšit.“

Waleran neodpovídal. Zíral na rodinu, která se ploužila přes dvůr. Veškeré sebeovládání a všechna noblesa ho opustily. Vyvaloval oči a měl otevřená ústa. Vypadal jako člověk, který právě prodělal těžký otřes.

„Co se děje?“ zeptal se Philip vylekaně.

„Ta žena!“ Waleran málem šeptal.

Philip se na ni zadíval. „Je vlastně docela hezká,“ přikývl, jelikož si toho teprve v tu chvíli poprvé všiml. „Ale nás přece učili, že kněz má být zdrženlivý. Tak odvrať zraky, arcijáhne.“

Waleran ho neposlouchal. „Myslel jsem, že je mrtvá,“ zamumlal. Vypadalo to, jako by si najednou vzpomněl na Philipovu přítomnost. Odtrhl pohled od ženy, vzhlédl nahoru k Philipovi a snažil se vzpamatovat a urovnat si myšlenky. „Pozdravuj ode mne kingsbridgeského převora,“ řekl.

Pak plácl Philipovu oslici po zadnici, zvíře poskočilo a vyrazilo z brány ven. Když se Philipovi podařilo přitáhnout uzdu a zmírnit rychlost, byl už příliš daleko, než aby mohl křiknout pozdrav na rozloučenou.

III

Philip se dostal na dohled od Kingsbridge následujícího dne v poledne, přesně jak mu to arcijáhen Waleran předpověděl. Vyjel ze zalesněného svahu a před ním se otevřel výhled na krajinu opuštěných, zmrzlých polí, jež jen sem tam oživovala trčící holá kostra stromu. Nikde nespatřil ani živáčka, jelikož uprostřed zimy nebylo na polích co dělat. Přes studené pláně uviděl, jak se o několik mil dál tyčí nad krajinou kingsbridgeská katedrála – obrovská, zavalitá stavba připomínající náhrobní kámen na navršeném hrobě.

Philip jel dál po cestě, která ho zavedla do úvozu, a tak mu Kingsbridge na chvíli zmizel z očí. Jeho klidná oslice si bedlivě hledala cestu podél zamrzlých kolejí. Philip přemýšlel o arcijáhnovi Waleranovi. Waleran byl tak vyrovnaný, sebevědomý a schopný, že si vedle něj Philip připadal mladý a naivní, přestože mezi nimi nebyl příliš velký věkový rozdíl. Waleran naprosto bez námahy udržel vládu nad celým setkáním ve svých rukou: elegantně se zbavil hostů, pozorně vyslechl Philipovo vyprávění, okamžitě rozpoznal jeho největší slabost, totiž nedostatek důkazů, hbitě přišel na to, že tímhle směrem nemá cenu dál pátrat, a vzápětí Philipa svižně vypoklonkoval. Aniž by mi dal jakékoliv záruky, došlo Philipovi v tu chvíli, že něco podnikne.

Philip se smutně ušklíbl, když si uvědomil, jak snadno se s ním dá manipulovat. Vždyť Waleran mu neslíbil, že Philipovu novinku předá biskupovi. Přesto si Philip byl jist, že ve Waleranově charakteru odhalil obrovskou zásobu ctižádosti, díky níž si může být jist, že informace, kterou arcijáhnovi prozradil, nezůstane ležet ladem. Měl dokonce tak trochu pocit, že by se mu Waleran mohl cítit zavázán.

Protože na něj arcijáhen nepochybně udělal dojem, byl Philip o to víc zmaten jediným projevem slabosti, který u arcijáhna zaznamenal – jeho chováním ve chvíli, kdy zahlédl manželku stavitele Toma. Philipovi připadala ta žena tak trochu nejasně nebezpečná. Waleran měl zjevně pocit, že je přitažlivá – což mohla být pochopitelně reakce na stejný dojem. Ale přesto v tom určitě bylo ještě něco jiného. Waleran jí zaručeně už někdy předtím viděl, vždyť řekl: *Myslel jsem, že je mrtvá.* Znělo to, jako kdyby s ní kdysi dávno zhřešil. Soudě podle toho, jak rázně si zajistil, aby se tam Philip dál nezdržoval a nedověděl se víc, tam určitě *bylo něco,* kvůli čemu měl špatné svědomí.

Ani tohle tajemství plné viny příliš neoslabilo názor, který si Philip na Walerana vytvořil. Waleran byl kněz, nikoliv mnich. Zdrženlivost je

odjakživa základní součást života v klášteře, ale u kněží se na ni nikdy příliš nehledělo. Biskupové mají milenky a kněží v jednotlivých farnostech hospodyně. Je to stejné jako se zákazem nečistých myšlenek, celibát je prostě příkaz tak tvrdý, že je obtížné ho poslechnout. Jestliže Bůh není shovívavý k smilným kněžím, tak se do nebe dostane hodně málo duchovních.

Philip se vyhoupl na další pahorek a opět se před ním otevřel výhled na Kingsbridge. Krajině vévodil mohutný dóm s majestátními oblouky a malými, hluboko zapuštěnými okny, stejně jako vesnici vévodil klášter. Západní stranu chrámu, na niž se Philip díval, podepíraly dvě tlusté věže. Jedna z nich se zřítila před dvěma roky za bouře. Stále ještě ji nedokázali znovu postavit, ostatně fasáda chrámu také vyčítavě volala po opravě. Tenhle pohled dokázal Philipa vždycky spolehlivě rozhněvat, jelikož hromada suti u vchodu do chrámu v jeho očích představovala ostudnou připomínku toho, v jak hlubokém úpadku se ocitla vůle převorství řídit klášter správným směrem. Kolem dómu stály klášterní budovy, postavené ze stejného světlého vápence, a připomínaly spiklence postávající kolem trůnu. Za nízkou zdí obklopující převorství byly rozesety běžné chatrče postavené ze dřeva a bláta a zastřešené taškami. Tam bydleli rolníci, kteří obdělávali veškera pole široko daleko, a služebníci pracující pro mnichy. Úzká, neklidná říčka se hnala jihozápadním cípem vesnice a přiváděla do kláštera čerstvou vodu.

Když Philip přejížděl říčku po starém dřevěném mostě, už cítil, jak je z toho opět podrážděný. Kingsbridgeské převorství bylo ostudou všech stánků Páně a veškerého klášterního života, jenže Philip s tím nemohl vůbec nic udělat. Hněv a bezmoc se spojily a Philipovi se bouřila žluč v žaludku.

Most patřil převorství, které za jeho překročení vybíralo mostné. Takže když začalo staré dřevo vrzat a praskat pod váhou jezdce a jeho oslice, z přístřešku na druhé straně mostu vykročil postarší mnich a přistoupil k vrbové větvi, která sloužila jako závora. Poznal Philipa a zamával mu. Philip si všiml, že mnich kulhá, a zavolal na něj: „Co se ti stalo s nohou, bratře Paule?“

„To je jen omrzlina. Až přijde jaro, tak to povolí.“

Philip zaznamenal, že bratr Paul má na nohou jen sandály, nic víc. Paul nebyl žádná houžvička, ale měl už svoje léta a rozhodně byl příliš starý na to, aby běhal v takovém počasí celý den venku. „Měl bys tady mít oheň,“ poznamenal Philip nahlas.

„To by bylo pravé požehnání,“ přikývl Paul. „Jenže bratr Remigius prohlásil, že oheň by stál víc peněz, než kolik nám vynese vybírání mostného.“

„Kolik vlastně vybíráme?“

„Penci za koně a čtvrtpenci za člověka.“

„Používá most hodně lidí?“

„No jeje, spousty.“

„Tak jak je možné, že si nemůžeme dovolit mít tady oheň?“

„No jo, jenže mnichové pochopitelně nic neplatí, služebnictvo z převorství taky ne a vesničani jakbysmet. Takže nám zbývá tak jednou za den až dva nějaký ten potulný rytíř nebo dráteník. Jo, když je svátek a hrnou se sem lidi z celého hrabství, aby si v katedrále poslechli mši svatou, to máme najednou čtvrtpencí habaděj.“

„Tak mám dojem, že bychom mohli stavět k mostu stráž jen o svátcích a tobě tady z výdělku zřídit ohniště,“ poznamenal Philip.

Paul se na něj vyděšeně podíval. „Ale před Remigiem se o tom nezmíníš, viď? Kdyby se dověděl, že jsem si na něco stěžoval, nepotěšilo by ho to.“

„Neměj strach,“ přikývl Philip a honem pobídl oslici do kroku, aby mu Paul neviděl do tváře a nezaznamenal jeho výraz. Takovéhle projevy hlouposti ho dohánějí k zuřivosti. Paul zasvětil celý život službě Bohu a klášteru a teď, když už mu zdraví neslouží, musí trpět bolestí a zimou jen kvůli tomu, aby to vyneslo jeden či dva čtvrťáky denně. To nebylo jen kruté, to bylo zbytečné a marnotratné, protože takový trpělivý stařec, jako je Paul, by měl dostat nějakou užitečnou práci – například by mohl pěstovat kuřata – a převorství by z toho mělo daleko větší prospěch než jen pár mincí. Jenže kingsbridgeský převor byl příliš starý a odevzdaný, než aby něco podobného nahlédl, a o jeho podpřevorovi Remigiovi podle všeho platilo totéž. Tohle je smrtelný hřích, říkal si Philip v duchu trpce, takhle lhostejně mrhat lidmi a hmotnými statky, které byly odevzdány Bohu v milující pokoře.

Když vedl oslici volným prostorem mezi domky k bráně převorství, byl v zcela nesmiřitelné náladě. Převorství mělo obdélníkový půdorys s dómem uprostřed. Budovy byly uspořádány tak, že všechno, co stálo na sever a na západ od chrámu, mělo veřejný, světský, přízemní, praktický charakter, zatímco celá jižní a východní část byla uzavřená, soukromá, duchovní a posvátná.

Proto byl vchod do prostoru převorství umístěn v severozápadním rohu obdélníku. Brána zůstávala otevřená, a když jí Philip projížděl, mladý mnich postávající ve strážním domku mu zamával na pozdrav.

Hned za bránou, těsně u západní zdi opevnění, stála stáj, pevná dřevěná stavba, zbudovaná mnohem lépe než mnohá stavení určená pro lidi, jaká byla na druhé straně zdi. Na hromadách slámy seděli uvnitř dva stájníci. Nebyli to mniši, nýbrž zaměstnanci převorství. Neochotně se zvedli, jako kdyby je mrzelo, že dorazil návštěvník, který jim přidělává práci navíc. Philipa udeřil do nosu kysele zatuchlý pach. Všiml si, že jednotlivá

stání nikdo nevykydal už dobře tři nebo čtyři týdny. Nebyl v tak dobrém rozmaru, aby dokázal ledabylost stájníků jen tak přehlédnout. Když jim podával otěže, poznamenal: „Než mou oslici uvážete, budete muset jedno stání pořádně vyklidit a naházet tam čerstvou slámu. Pak uděláte totéž v celé stáji. Když stojí koně neustále v mokré podestýlce, začnou jim hnít kopyta. Nemáte tady tolik práce, abyste nemohli ve stáji udržovat čistotu.“ Podívali se na něj tak zatvrzele, až mu nezbylo než dodat: „Udělejte, co vám říkám, protože jinak se postarám, abyste za lenost přišli o svou denní výplatu.“ Už se chystal odejít, když vtom si ještě na něco vzpomněl. „V sedlové brašně mám sýr. Odneste ho do kuchyně a předejte ho bratru Míliovi.“

Ani nečekal na odpověď a vyšel ven. Převorství si vydržovalo šedesát služebníků, kteří se starali o pětačtyřicet mnichů. Z Philipova pohledu to bylo ostudně mnoho služebnictva. Lidé, kteří nemají co dělat, snadno podlehnou zahálce a zleniví tak, že se pak vyhýbají i těm drobným úkolům, které mají vykonat – což se zcela zjevně přihodilo oněm dvěma stájníkům. Byl to jen další příklad nemohoucnosti převora Jamese.

Philip se vydal podél západní zdi převorství, aby prošel kolem domu pro hosty. Byl zvědav, jestli má klášter nějaké návštěvníky. Jenže velký dům o jedné místnosti byl studený a nepoužívaný a práh dveří mizel pod vrstvou navátého loňského listí. Philip zahnul doleva a vykročil přes široký pruh řídké trávy, jež oddělovala dům pro hosty – kde často nocovali bezbožní lidé, a někdy dokonce i ženy – od kostela. Došel až k západní straně chrámu, kde se nacházel vchod pro obecný lid. Rozbité kameny z padlé věže se povalovaly tam, kam dopadly, a suť tvořila hromadu dvakrát větší, než je výška dospělého muže.

Kingsbridgeská katedrála byla postavena, jako většina kostelů, na půdorysu ve tvaru kříže. Západní konec se otevíral do chrámové lodě, která tvořila delší břevno kříže. Příčný trámec představovaly boční lodě vybíhající z obou stran od oltáře na jih a na sever a tvořící dohromady transept čili příčnou loď. Za příčnou lodí, ve východní části dómu, byl prostor, kterému se říká kněžiště. Ten byl vyhrazen převážně mnichům. Na nejvzdálenějším konci východní části byl hrob svatého Adolpha, který stále ještě čas od času lákal poutníky.

Philip vkročil do přítmí chrámové lodě a podíval se před sebe uličkou z oblých oblouků a mohutných sloupů. Pohled, který se mu naskytl, ještě umocnil jeho pokleslou náladu. Byla to zatuchlá, ponurá stavba a od doby, kdy ji naposledy viděl, ještě notně zchátrala. Okna v dolní části zdí po obou stranách hlavní chrámové lodi byla uzounká jako tunýlky do neobyčejně silné zdi. V horní části byla větší okna, jež osvětlovala malbu na stropě dómu. Světlo jen zdůrazňovalo, jak je malba zašlá, jak apoštolové, svatí a prorokové blednou a postupně splývají s pozadím. Navzdory tomu, že

dovnitř foukal studený vítr, jelikož v oknech nebylo sklo, vznášel se ve vzduchu slabý pach plesnivějících mešních rouch. Z opačného konce dómu dolehl k Philipovi zvuk sloužené mše, latinské verše pronášené zpěvným hlasem a zpívané odpovědi. Philip vykročil hlavní chrámovou lodí. Podlaha tu nikdy nebyla dlážděná, a tak v rozích, kam jen zřídka vkročily dřeváky rolníků či sandály mnichů, rostl mech. Vytesané spirály a žlábky na mohutných sloupech a vyryté krokvice zdobící oblouky mezi nimi byly kdysi vybarvené a pozlacené. Jenže teď na nich zbylo jen pár posledních ubohoučkých snítek zlata a místo malby jen shluky několika rezavých skvrn. Malta mezi kameny se drolila a vypadávala a vytvářela maličké hromádky u paty stěny. Philip cítil, jak se v něm opět probouzí známý hněv. Když sem někdo vstoupí, má se ho zmocnit posvátná hrůza z velkoleposti Boha všemohoucího. Jenže rolníci jsou prostí lidé, kteří svět kolem sebe posuzují podle toho, jak vypadá. Když přijdou sem, budou si myslet, že Bůh je nepozorné, lhostejné božstvo, které si jejich uctívání nevšimne a jejich hříchy nezaznamená. Když se to vezme kolem a kolem, rolníci v potu tváře platí církev a odměnou je jim tohle rozpadající se mauzoleum.

Philip poklekl před oltářem a zůstal tam chvíli bez hnutí klečet, jelikož si uvědomoval, že spravedlivé pobouření není pro věřícího nejvhodnější rozpoložení mysli. Když se trochu uklidnil, vstal a šel dál.

Východní část dómu, kněžiště, byla rozdělena na dvě části. Nejblíž k místu, kde hlavní loď překřižovaly boční prostory, byl chór s dřevěnými lavicemi, kde během bohoslužby seděli a vstávali mniši. Za chórem byl presbytář, kde se nacházely relikviáře s ostatky svatých. Philip prošel kolem oltáře, jelikož měl v úmyslu najít si místo v chóru. Pak ho ale zarazil pohled na rakev.

Překvapeně se zastavil. Nikdo mu neřekl, že umřel nějaký mnich. Je ale pravda, že mluvil jen se třemi lidmi: s Paulem, který je už starý a tak trochu nepřítomný duchem, a se dvěma stájníky, jimž ani nedal příležitost, aby mu něco sdělili. Přistoupil blíž k rakvi, aby viděl, kdo v ní odpočívá. Zadíval se dovnitř a srdce se mu zastavilo.

Byl to převor James.

Philip na něj zíral s otevřenými ústy. Tím se všechno od základů měnilo. Teď přijde nový převor, nová naděje –

Takovéhle nadšení jistě nebylo nejvhodnější reakcí na smrt ctihodného bratra, ať už se zaživa dopustil jakýchkoliv chyb. Philip nasadil zasmušilý výraz a přiměl mysl, aby zaujala patřičně truchlivý postoj.

Prohlížel si mrtvého muže. Převor měl bílé vlasy a vyzáblý obličej a chodíval shrbený. Teď byl jeho vytrvale unavený výraz tentam, a místo toho, aby vypadal ustaraně a sklíčeně, vyzařovala jeho tvář klid. Když si Philip klekl vedle katafalku a začal mumlat modlitbu, napadlo ho, že v posledních letech života ležel starci na srdci nějaký obrovský balvan: hřích,

z něhož se nevyzpovídal, žena, po které se mu stýskalo, či křivda spáchaná na nevinném člověku. Ať už to bylo cokoliv, teď o tom převor James nepromluví do soudného dne.

Ať dělal Philip, co dělal, nemohl si pomoci a v myšlenkách se neustále obracel k budoucnosti. Nerozhodný, ustrašený a bezpáteřní převor James zanechal po sobě klášter v neradostném stavu. Teď přijde někdo nový, někdo, kdo vtluče kázeň do hlav zlenivělých sloužících, kdo opraví hroutící se chrám a využije obrovské bohatství, které představují klášterní pozemky, k tomu, aby se převorství stalo mocnou silou, jež bude sloužit dobru. Philip byl příliš rozrušený, než aby dokázal klidně klečet. Vstal od rakve, s novou lehkostí v nohou se vydal k chóru a tam zaujal místo v jedné ze zadních lavic.

Bohoslužbu sloužil sakristián Andrew z Yorku, popudlivý, zarudlý chlapík, který neustále působil dojmem, že ho každým okamžikem sklátí mrtvice. Byl jedním z obediantiariů, tedy vyšších představitelů kláštera, řeholníků, jimž otec představený svěřil nějakou funkci. Měl na starosti všechno, co se týkalo svátostí: bohoslužby, svaté knihy, ostatky svatých, roucha a ornáty a téměř všechny tkaniny v církevních stavbách. Pod jeho dohledem pracoval také kantor, který měl na starosti hudbu, a pokladník, jenž se staral o zlaté a stříbrné svícny, poháry a další posvátné předměty vykládané drahokamy. Nad sakristiánem už neměl nikdo další pravomoc kromě převora a podpřevora, tedy Remigia, který byl Andrewův dobrý kamarád.

Andrew předčítal slova mše svým obvyklým tónem stěží potlačovaného hněvu. Philipovi vířily hlavou neuspořádané myšlenky, a tak mu chvíli trvalo, než zaznamenal, že bohoslužba neprobíhá patřičným způsobem. Skupinka mladších mnichů dělala rozruch, smála se a povídala si. Philip pochopil, že si dělají legraci ze starého mnicha, hlavního učitele noviců, kterého přemohl na jeho místě v řadě spánek. Mladí mnichové – většina z nich byla ještě před nedávnem novici a nejspíš je ještě pálila švihnutí učitelovy rákosky – po starci házeli kuličky z hlíny. Kdykoliv se jim podařilo ho zasáhnout, učitel sebou škubl, pohnul se, ale neprobudil se. Andrew naprosto nezúčastněně sledoval, co se děje. Philip se rozhlédl, kde vězí mnich, který má během bohoslužeb dozírat na kázeň. Stál na opačném konci chóru, byl zabraný do hovoru s jiným mnichem a bohoslužby ani chování mladých mnichů si pranic nevšímal.

Philip ještě chvíli sledoval situaci. Na takovéhle věci neměl dost trpělivosti, ani když byl v nejlepší kondici. Zdálo se, že jeden z mladých mnichů má ve skupině vůdčí postavení, takový docela pohledný mladík, asi jedenadvacetiletý, se zlomyslným úšklebkem. Philip ho sledoval, jak nabral koncem jídelního nože z horního okraje svíčky roztavený vosk a cvrnkl ho

učiteli na holou lebku. Sotva přistál horký vosk na mnichově pleši, stařec se s vyjeknutím probudil a mladíci rázem propukli v bezuzdný řehot.

Philip se s povzdechem odpoutal od svého místa, přistoupil k mladíkovi zezadu, chytil ho za ucho, nevybíravě ho odvlekl ven z chóru a odtáhl ho do jižní boční lodi. Když odcházeli, Andrew vzhlédl od modlitební knihy a zamračil se na Philipa: on sám žádnou výtržnost nezaznamenal. Když se ocitli z doslechu ostatních mnichů, Philip se zastavil, pustil mladíkovo ucho a zeptal se: „Jméno?“

„William Beauvis.“

„A jaký zlý duch tě to posedl během bohoslužby?“

William se zatvářil zpupně. „Už mě ta mše unavovala,“ odpověděl.

Pro mnichy, kteří si stěžovali na svůj úděl, neměl Philip nikdy ani stín pochopení. „Unavovala?“ opakoval po mladíkovi a zvýšil trochu hlas. „Co jsi za dnešek všechno udělal?“

William vzdorovitě odpověděl: „První kanonickou hodinku a laudes v noci, primu před snídaní, pak terce, čtení z bible, studium a teď velkou mši.“

„A jedl jsi?“

„Měl jsem snídani.“

„A teď čekáš, že dostaneš večeři.“

„Ano.“

„Většina lidí v tvém věku dře do úmoru od slunka do slunka a láme si hřbet na poli, aby si zajistili snídani a večeři – a ještě dokážou obstarat chleba i pro tebe! Víš, proč to dělají?“

„Ano,“ přikývl William, uhnul očima a sklopil hlavu k zemi.

„Tak povídej.“

„Dělají to, protože chtějí, aby pro ně mniši sloužili bohoslužby.“

„Správně. Ti tvrdě pracující rolníci ti dávají chleba a maso a obydlí postavené z kamene, kde máš v zimě oheň – a ty jsi tak *unavený,* že kvůli nim ani nedokážeš během hrubé mše klidně stát!“

„Mrzí mě to, bratře.“

Philip se na Williama na chvíli soustředěně zadíval. V tomhle mladíkovi chyba nebyla. Skutečnými viníky byli jeho nadřízení, kteří, byli tak nedbalí, že dovolili kdejaké pošťuchování v kostele. „Když tě mše unavuje,“ zeptal se Philip vlídně, „proč jsi se stal mnichem?“

„Jsem pátý syn v rodině.“

Philip přikývl. „A otec dal převorství kus půdy pod podmínkou, že tě přijmeme, je to tak?“

„Ano – statek.“

Tohle byla běžná věc: muž, který měl nadbytek synů, zasvětil jednoho Bohu, a aby si zajistil, že Bůh jeho dar neodmítne, přidal ještě kus půdy, jež

měla syna živit v jeho klášterní chudobě. Takhle se z mnoha mužů, kteří neměli jiné uplatnění, stali neposlušní řeholníci.

„Kdyby tě přeložili," oslovil mladíka znovu Philip, „třeba na klášterní statek, nebo řekněme do mé malé misie svatého Jana V lesích, kde je spousta práce pod širým nebem a kde se mnohem méně času tráví na modlitbách, myslíš, že by ti to pomohlo, abys trávil bohoslužby přiměřeně zbožným způsobem?"

William se celý rozzářil. „No jistě, bratře, to si myslím!"

„Já taky. Uvidíme, co se dá dělat. Ale zatím si od toho moc neslibuj, možná budeš muset čekat, až budeme mít nového převora a požádáme ho, aby tě ke mně převedl."

„Stejně ti děkuju!"

Mše skončila a mnichové začali v zástupu vycházet z dómu. Philip si přiložil prst na rty, aby hovor ukončil. Když mniši procházeli jižní boční lodí, Philip a William se zařadili do zástupu a spolu s ostatními vyšli do ambitu, křížové chodby obklopující rajskou zahradu, malé nádvoří přiléhající k jižní stěně hlavní chrámové lodi. Tady se zástup rozpadl. Philip vykročil ke kuchyni, ale cestu mu zastoupil sakristián. Zaujal proti převorovi z misie svatého Jana V lesích bojovné postavení s nohama široce rozkročenýma a rukama opřenýma v bocích. „Bratře Philipe," zasyčel.

„Bratře Andrewe?" odpověděl Philip a v duchu se divil: Co to do něj vjelo?

„Jak si mám vysvětlit to tvoje nepřípustné vyrušování během hrubé mše?"

Philip zůstal stát jako opařený. „Moje vyrušování během mše?" opakoval a nevěřil vlastním uším. „Ten kluk přece zlobil. On –"

„S tím, když někdo během mé bohoslužby zlobí, se umím dost dobře vypořádat sám!" prohlásil Andrew zvýšeným hlasem. Mnichové se přestali nevzrušeně pohybovat sem a tam a všichni bez hnutí stáli poblíž, aby slyšeli, jak se hovor vyvíjí.

Philip nechápal, co má ten vzruch znamenat. Mladé mnichy a novice je třeba čas od času během bohoslužby napomenout a klidně to mohou dělat jejich zkušenější bratři. Nikde není žádné pravidlo, které by určovalo, že na něco takového má právo jen sakristián. Rozhodl se bránit: „Ale tys přece neviděl, co se děje –"

„A co když jsem to viděl," skočil mu do řeči Andrew, „a rozhodl jsem se, že to vyřídím později?"

Philip si byl naprosto jist, že sakristián nic neviděl. „Tak co jsi viděl?" vyzval zarudlého mnicha.

„Ty se opovažuješ mě tady zkoušet?" zařičel Andrew. Rudé tváře mu zfialověly. „Možná děláš převora nějaké malé misii kdesi v lesích, ale já jsem tady sakristiánem už dvanáct let a budu vést bohoslužby tak, jak si *já*

představuju, že se to má – bez pomoci nějakého venkovana, který je o polovinu let mladší!“

Philip začínal mít pocit, že možná opravdu něco zkazil – proč by se Andrew jinak tak čertil? Důležitější bylo, že hádka v ambitu není zrovna povznášející podívaná pro ostatní mnichy, a tak bylo třeba ji co nejrychleji ukončit. Philip zapřel vlastní hrdost, zaťal zuby a poslušně sklopil hlavu. „Uznávám svou chybu, bratře, a pokorně tě prosím o odpuštění,“ řekl.

Andrew byl připravený na pořádný střet se spoustou křiku, a proto ho neuspokojilo, že protivník tak zničehonic zvedl bílý prapor. „Tak ať už se to nikdy neopakuje,“ zabručel nepřátelsky.

Philip neodpověděl. Andrew musel mít vždycky poslední slovo, takže nemělo cenu nic dodávat, jelikož by to vedlo jen k další poznámce z jeho strany. A tak Philip jen stál, klopil oči k podlaze a kousal se do jazyka, zatímco Andrew do něj několik dlouhých okamžiků zabodával pohled. Konečně se sakristián otočil na podpatku a s hlavou hrdě vztyčenou odkráčel.

Ostatní mnichové zírali na Philipa. Zlobilo ho, že ho Andrew tak ponížil, ale musel to přijmout, protože pyšný mnich je špatný mnich. Aniž na kohokoliv dalšího promluvil, opustil ambit.

Mnichové měli dům, kde bydleli, na jih od rajské zahrady. V jeho jihovýchodní části byl dormitář, tedy ložnice, a v jihozápadní části refektář, neboli jídelna. Philip se vydal směrem na západ, prošel kolem refektáře a znovu se ocitl na veřejném prostranství, na dohled od domu pro hosty a stáje. Tady, v jihozápadním cípu opevněného převorství byl dvorek s kuchyní obklopený ze tří stran refektářem, vlastní kuchyní a pekárnou s pivovarem. Na dvorku stál vůz plně naložený tuříny a čekal, až ho někdo vyloží. Philip vyšel po schodech ke kuchyňským dveřím a vstoupil dovnitř.

Vzduch ho udeřil do obličeje, jako by dostal ránu pěstí. Byl horký a ztěžklý pachem vařené ryby a jen drnčel divokým halasem chřestících hrnců a vykřikovaných příkazů. Tři kuchaři, všichni zarudlí od horka a spěchu, chystali večeři s pomocí šesti či sedmi mladých kuchtíků. U protilehlých stěn místnosti byla dvě velká ohniště, obě sálala horkem a nad každým se na rožni, kterým otáčel zpocený chlapec, opékalo přes dvacet ryb. Z vůně připravovaných ryb se Philipovi začaly v ústech sbíhat sliny. Ve velkých železných hrncích zavěšených nad ohništi se ve vodě vařily celé mrkve. U kuchyňského stolu stáli dva mladíci a krájeli pecen bílého chleba na dlouhé, tlusté krajíce, které se při jídle používají jako jedlý talíř či podnos. Na celý ten nepřehlédnutelný zmatek dozíral jeden mnich: kuchař bratr Milius, muž asi tak v Philipově věku. Seděl na vysoké stoličce a s nevzrušeným úsměvem pozoroval horečné dění kolem sebe, jako kdyby bylo všechno v pořádku a dokonale zorganizované – což v jeho zkušených očích nejspíš skutečně bylo. Usmál se na Philipa a řekl: „Děkuju ti za sýr.“

„No ano," vyhrkl Philip. Od chvíle, kdy přijel, se mu přihodilo tolik věcí, že na sýr úplně zapomněl. „Je udělaný výhradně z mlíka nadojeného při ranním dojení. Uvidíš, že chutná trochu jinak."

„Už se mi sbíhají sliny. Ty ale vypadáš zaraženě. Stalo se něco?"

„Ale nic. Měl jsem takový drsnější hovor s Andrewem." Philip odmítavě mávl rukou, jako by chtěl Andrewa odehnat. „Můžu si vzít z ohně kámen?"

„Samozřejmě."

V kuchyňských ohništích bylo vždycky několik volných kamenů, které se daly vytáhnout a použít na rychlé ohřátí malého množství vody či polévky, Philip dodal na vysvětlenou: „Bratr Paul, co hlídá na mostě, má omrzliny a Remigius mu tam nechce povolit oheň." Sáhl po kleštích s dlouhou rukojetí a vytáhl zprostředka ohniště rozpálený kámen.

Milius otevřel skříňku na nádobí a našel v ní kousek staré kůže pocházející nejspíš z nějaké zástěry. „Na – zabal si ho do toho."

„Díky." Philip položil horký kámen doprostřed kusu kůže a opatrně kůži zvedl za růžky.

„Pospěš si," pobídl ho Milius. „Večeře je hotová."

Philip mu pokynul a vykročil z kuchyně. Přešel napříč dvorem před kuchyní a zamířil k bráně. Nalevo od něj, těsně u západní zdi, byl mlýn. Před mnoha lety vykopali mnichové náhon přímo k převorství, aby k mlýnu dovedli vodu z říčky. Voda nejprve roztočila mlýnské kolo a pak uháněla podzemním kanálem dál k pivovaru, do kuchyně, ke kašničce v rajské zahradě, kde si mniši myli ruce před jídlem, a konečně na záchody přiléhající k ložnici, tedy k dormitáři. Pak voda zabočila na jih a opět se vrátila do řeky. Jeden z dávných převorů kláštera byl prozíravý muž a uměl myslet dopředu.

Philip zaznamenal, že před stájí se objevila hromada špinavé slámy: stájníci uposlechli jeho příkaz a vykydali maštale. Philip prošel bránou a vydal se přes vesnici k mostu.

Bylo to ode mne drzé, že jsem napomenul mladého Williama Beauvise? ptal se sám sebe, když kráčel mezi chatrčemi. Znovu si to promyslel a dospěl k závěru, že to drzé nebylo. Ba naopak, udělal by chybu, kdyby *přehlížel* takové rušení během bohoslužby.

Dorazil k mostu a strčil hlavu do Paulova malého přístřešku. „Zahřej si nohy tímhle," vyzval starce a podal mu horký kámen zabalený do kůže. „Až trochu vychladne, vybal kámen z kůže a polož si nohy rovnou na něj. Mělo by ti to vydržet až do tmy."

Bratr Paul byl až dojemně vděčný. Okamžitě shodil sandály a položil si chodidla na teplý uzlík. „Už teď cítím, jak bolest polevuje," liboval si.

„Když ještě dnes večer odneseš kámen zpátky do kuchyně a dáš ho do ohně, budeš ho mít ráno zase horký," radil mu Philip.

„A nebude to bratru Míliovi vadit?" ptal se Paul nervózně.

„Zaručeně ne.“

„Jsi na mě moc hodný, bratře Philipe.“

„To nestojí za řeč.“ Philip se raději odporoučel, než začne být Paulovo děkování nepříjemné. Vždyť šlo jen o horký kámen.

Vrátil se do převorství. Zašel do rajské zahrady, v kamenné kašně u jižní cestičky si umyl ruce a pak vstoupil do refektáře. Za pulpitem pro čtení z bible stál mnich a nahlas předčítal. Večeře se měla odehrávat v naprosté tichosti narušované jen předčítáním, jenže čtyřicet mnichů pořádajících jídlo vydávalo hluk, který se slil do vytrvalého podtónu. A navíc všude zněl šepot – navzdory předpisům. Philip vklouzl na volné místo u jednoho z dlouhých stolů. Mnich vedle něj jedl s obzvláštním zaujetím. Zachytil Philipův pohled a zamumlal: „Dnes jsou čerstvé ryby.“

Philip přikývl. Viděl je přece v kuchyni. V žaludku mu jaksepatří kručelo.

„Tady se říká, že v té tvé misii v lesích máte čerstvou rybu každý den,“ poznamenal mnich. V hlase mu zněla závist.

Philip zavrtěl hlavou. „Ale obden máme drůbež,“ zašeptal.

Závist v mnichově pohledu ještě o poznání zesílila. „Tady je šestkrát týdně solená ryba,“ zasyčel.

Služebník položil před Philipa tlustý krajíc chleba a pak mu na něj naservíroval rybu provoněnou bylinkami bratra Milia. Philipovi se sbíhaly sliny. Už se chystal zaútočit na rybu jídelním nožem, když vtom se na vzdálenějším konci stolu jeden mnich vztyčil a ukázal na něj prstem. Byl to dozorce, mnich, který měl na starosti dodržování kázně. Co to má znamenat? pomyslel si Philip.

Mnich porušil mlčení, což bylo jeho právo. „Bratře Philipe!“

Ostatní mniši přestali jíst a v místnosti se rozhostilo ticho.

Philip se zarazil s nožem nad rybou a vyčkávavě vzhlédl.

„Tady platí, že kdo přijde pozdě, nedostane večeři,“ poučil ho mnich.

Philip si povzdechl. Dneska má zřejmě den, kdy nic neudělá správně. Odložil nůž, podal krajíc chleba i rybu zpátky služebníkovi a pokorně sklonil hlavu, aby poslouchal čtení.

Během odpočinku po večeři zašel Philip do skladu pod kuchyní, aby si popovídal se správcem skladu Cuthbertem řečeným Bělohlav. Sklad byla obrovská temná místnost s krátkými silnými sloupy a malými okénky. Vzduch tu byl suchý a plný vůní příznačných pro skladiště: chmele a medu, starých jablek a sušených bylin, sýra a octa. Bratra Cuthberta bylo možné najít většinou tady, protože mu nezbývalo mnoho času na to, aby se účastnil bohoslužeb. Docela mu to vyhovovalo – byl to bystrý, věcný muž, kterého výšiny duchovního života příliš nezajímaly. Správce skladu je takový světský protějšek sakristiána. Cuthbert musel všem mnichům zajišťovat naplnění jejich praktických potřeb, od sběru plodů na klášterních

polnostech a statcích až po docházení na trh a nakupování věcí, které si mnichové a jejich sloužící nedokázali vyrobit či vypěstovat sami. Taková práce vyžadovala pečlivé zvažování a propočítávání. Cuthbert na to nebyl sám. Kuchař Milius měl na starosti přípravu jídel a vedle toho působil v klášteře ještě komoří, který mnichům pečoval o oblečení. Oba byli Cuthbertovi podřízení a museli ho poslouchat. Vedle toho měl klášter ještě tři další funkcionáře, kteří byli Cuthbertovi oficiálně také podřízeni, ti ale byli ve skutečnosti daleko víc nezávislí: hostitel, tedy mnich, který se staral o hosty, dále pečovatel, jenž měl v odděleném domku na starosti staré a nemocné mnichy, a konečně almužník. I když pro Cuthberta vlastně pracovalo dost lidí, musel se správce skladu jaksepatří ohánět. A přitom nosil všechny údaje v hlavě – tvrdil, že by byla ostuda zbytečně plýtvat pergamenem a inkoustem. Philip měl tak trochu podezření, že se Cuthbert nikdy pořádně nenaučil číst a psát. Mnichovi v mládí zbělely vlasy, proto si vysloužil přezdívku Bělohlav. Teď mu ale bylo kolem šedesáti a z bělostné pokrývky hlavy už mu nic nezbylo. Jen z uší a nosních dírek mu trčely husté chomáče bílých chlupů, jako by chtěly nějak vyvážit dokonale holou lebku. Jelikož Philip sám dělal ve svém prvním klášteře hospodáře, měl pochopení pro Cuthbertovy strasti a rozuměl jeho steskům. Následkem toho si Cuthbert Philipa velmi oblíbil. Věděl, že Philip nedostal večeři, a tak jakmile ho uviděl, vylovil z bečky půl tuctu hrušek. Byly trošku otlučené, ale chutné a Philip je vděčně spolykal, zatímco Cuthbert si zasmušile stěžoval na finanční situaci kláštera.

„Nechápu, jak může mít klášter dluhy," poznamenal Philip s ústy plnými ovoce.

„Neměl by mít," přikývl Cuthbert. „Vlastní víc půdy a vybírá víc desátků od farních kostelů než kdykoliv předtím."

„Tak proč nejsme bohatí?"

„Vždyť víš, jak je to tady zařízené – většina klášterního majetku je rozdělená mezi jednotlivé obediantiarie. Sakristián má svou půdu, já mám svou půdu a něco menšího se našlo i pro učitele noviců, pro správce hospice, pečovatele a almužníka. Zbytek patří převorovi. Každý užívá výnosů z majetku k tomu, aby plnil svoje povinnosti."

„A co je na tom špatného?"

„O všechen tenhle majetek je potřeba se starat. Vezmi si takový příklad, kdy máme nějakou půdu a rozhodneme se, že ji někomu propachtujeme za peníze. Neměli bychom ji přenechat tomu, kdo dá nejvíc, a jen vybírat pacht. Měli bychom si dát tu práci a najít nějakého rozumného nájemníka a pak na něj dohlížet, jestli se o půdu řádně stará. Jinak nám podmáčí a spase pastviny, vysaje sílu z polí, a až nebude schopen platit pacht, vrátí nám půdu v ubohém stavu. Nebo si vezmi naše vlastní statky, na nichž pracují naši lidé a mniši na ně dohlížejí. Když tam nikdo nezajede, jak je

rok dlouhý, a pak se jen objeví, aby naložil a odvezl úrodu, mnichové zlenivějí a zpustnou, služebnictvo začne rozkrádat obilí a statek dodává rok od roku míň a míň úrody. Dokonce i o církevní život je potřeba se starat. Nestačí jen vybírat od farních kostelů desátky. Měli bychom do nich vysílat faráře, kteří umějí latinsky a vedou bohabojný život. Jinak lidé propadnou bezbožnosti, žení se, rodí a umírají bez požehnání a podvádějí při odevzdávání desátků."

„Obediantiariové by se měli o svůj majetek starat pořádně," prohlásil Philip a pořádal poslední hrušku.

Cuthbert nabral ze sudu kalíšek vína. „To by měli, jenže mají plnou hlavu jiných záležitostí. A kromě toho – co ví takový učitel noviců o pěstování obilí? Proč by měl pečovatel umět řídit statek? Jistě, silný převor by je dokázal přimět, aby se o svoje statky alespoň trochu postarali. Jenže my máme už třináct let slabého převora, a tak teď najednou nejsou peníze na opravu chrámu, šestkrát týdně jíme solené ryby, ve škole není skoro ani jeden novic a do domu pro hosty nikdo nezavítá, jak je rok dlouhý."

Philip se pohroužil do zasmušilého mlčení a tiše upíjel víno. Dělalo mu potíže lhostejně přemýšlet o takovémhle do nebe volajícím mrhání božími dary. Toužil chytit toho, kdo za to může, a třást s ním tak dlouho, až dostane rozum. Jenže v tomhle případě leží člověk, který je za to odpovědný, v rakvi před oltářem. Což v sobě nakonec skrývá alespoň jiskřičku naděje. „Brzy budeme mít nového převora," řekl Philip nahlas. „Ten by to měl všechno dát do pořádku."

Cuthbert na něj upřel zvláštní pohled. „Remigius?" podivil se. „Ten že by dal něco do pořádku?"

Philip nechápal, co tím Cuthbert chce říct. „Remigius se přece nestane novým převorem," namítl. „Nebo ano?"

„Je to dost pravděpodobné."

„Vždyť není o nic lepší než převor James!" zděsil se Philip. „Proč by si ho bratři volili?"

„Inu, jsou nedůvěřiví k cizincům, a tak nebudou hlasovat pro nikoho, koho neznají. To znamená, že to musí být někdo z nás. A Remigius je zdejší podpřevor, takže má nejvyšší postavení."

„Nemáme žádné pravidlo, že se musí zvolit jedině mnich, který má nejvyšší postavení," namítl Philip. „Může to klidně být některý jiný obediantiarius. Mohl bys to být třeba ty."

Cuthbert přikývl. „Už se mě na to ptali. Odmítl jsem to."

„Proč?"

„Začínám stárnout, Philipe. I tahle práce, kterou teď zastávám, by mě zmáhala, kdybych ji nezvládal tak, že ji vykonávám v podstatě bezděky. Kdybych měl mít větší odpovědnost, bylo by toho na mě už příliš. A

rozhodně nemám dost síly na to, abych vzal do rukou tenhle rozpadající se klášter a přebudoval ho. Nakonec bych nebyl o nic lepší než Remigius.“

Philip tomu pořád ještě nemohl uvěřit. „Jsou tu přece i jiní – sakristián, dozorce, učitel noviců…“

„Učitel noviců je také starý a ještě unavenější než já. Správce hospice je nenasyta a pijan. A sakristián s dozorcem přislíbili, že budou hlasovat pro Remigia. Proč? To nevím, ale umím si to domyslet. Řekl bych, že jako odměnu za jejich podporu slíbil Remigius sakristiánovi post podpřevora a dozorci funkci sakristiána.“

Philip se zády opřel o pytel mouky, ze kterého si udělal židli. „Chceš mi namluvit, že Remigiovi se už podařilo vyjednat si, jak volba dopadne?“

Cuthbert hned neodpověděl. Vstal a došel na druhou stranu skladiště, kde si sestavil řadu skládající se z dřevěné kádě plné živých úhořů, vědra čisté vody a bečky zaplněné do jedné třetiny solným lákem. „Pomoz mi s tím,“ požádal Philipa. Vzal do ruky nůž, vylovil z kádě jednoho úhoře, praštil mu hlavou o kamennou podlahu a hned ho nožem vykuchal. Pak podal rybu, ještě se trochu kroutící, Philipovi. „Umyj ho ve vědru a pak ho hoď do bečky,“ řekl. „Tohle by nám mohlo zahánět chuť k jídlu během půstu.“

Philip omyl napůl mrtvého úhoře ve vědru, jak to šlo nejlépe, a pak ho hodil do prosolené vody.

Cuthbert vykuchal další rybu a k tomu zničehonic prohlásil: „Je tu ještě jedna možnost. Kandidátem by mohl být nějaký dobrý otec představený, který prokázal svoje schopnosti jako reformátor a má stejné postavení jako sakristián či skladník, i když je pochopitelně níž než podpřevor.“

Philip ponořil úhoře do bečky. „Kdo?“ zeptal se stručně.

„Ty.“

„Já!“ Philipa to tak zaskočilo, že pustil rybu na podlahu. Měl, oficiálně vzato, stejné postavení jako ostatní hodnostáři kláštera, ale ve skutečnosti o sobě nikdy nepřemýšlel jako o někom, kdo je postaven na roven sakristiánovi a ostatním, jelikož všichni byli o hodně starší než on. „Jsem moc mladý –“

„Přemýšlej o tom,“ skočil mu do řeči Cuthbert. „Celý život jsi strávil po klášterech. V jedenadvaceti ses stal hospodářem. Už čtyři nebo pět let jsi převorem malé misie – a podařilo se ti ji postavit na nohy. Všem je jasné, že máš schopnosti přímo od Boha.“

Philip polapil ztraceného úhoře a hodil ho do bečky s lákem. „Všichni máme svoje schopnosti přímo od Boha,“ poznamenal nezávazně. Cuthbertův návrh ho docela zaskočil. Chtěl, aby se Kingsbridge ujal nový, energický převor, ale nenapadlo ho, že by se pro tuhle roli mohl hodit on sám. „Je pravda, že bych byl lepší převor než Remigius,“ prohlásil zamyšleně.

Cuthbert se zatvářil uspokojeně. „Jestli máš nějakou chybu, Philipe, tak je to ta tvoje nevinnost.“

Philip o sobě nikdy neuvažoval jako o nevinném. „Jak to myslíš?“ zeptal se.

„Vůbec se nesnažíš přijít na to, jak lidé uvažují. Většina z nás ano. Teď si například celý klášter myslí, že patříš mezi kandidáty a žes přijel jen proto, aby sis zajistil hlasy.“

„A co by je mohlo k takovému závěru dovést?“ namítl Philip rozhořčeně.

„Tak se zkus na svoje chování podívat z pozice někoho, kdo má přízemní uvažování a na všechno se kouká s podezřením. Dorazil jsi sem jen pár dní po smrti převora Jamese, jako kdybys tu měl někoho, kdo ti poslal tajnou zprávu.“

„A jak si představují, že jsem něco takového dokázal zařídit?“

„To nevědí – ale věří, že jsi mazanější než oni.“ Cuthbert pokračoval v kuchání úhořů. „A podívej se na to, jak ses choval dneska. Napochodoval jsi sem a přikázal stájníkům, že mají vykydat maštale. Pak ses vypořádal s těmi rošťárnami během mše. Mluvil jsi o přeložení mladého Williama Beauvise do jiné misie, když všichni vědí, že rozhodovat o přeložení mnicha patří mezi výsady, které má jen nejvyšší převor kláštera. Odnesl jsi bratru Paulovi k mostu rozpálený kámen, a tím jsi nepřímo kritizoval Remigia. A ještě ke všemu jsi do kuchyně přivezl vynikající sýr. Všichni jsme po večeři dostali sousto – a přestože nikdo *neřekl,* odkud sýr pochází, všichni do jednoho jsme poznali nezaměnitelnou vůni sýra od svatého Jana V lesích.“

Philipovi připadalo neskonale trapné, že by si někdo mohl jeho počínání tak špatně vykládat. „Takovéhle věci by mohl provést kdokoliv,“ namítl.

„Kterýkoliv mnich ve vyšším postavení by mohl udělat *jednu* z nich,“ upozornil ho Cuthbert. „Ale nikdo by neudělal všechny. Ty jsi sem přijel a ujal ses vlády! Dokonce jsi už začal tohle místo reformovat. A Remigiovi příznivci ti to pochopitelně už začali oplácet. Proto ti sakristián Andrew tak vyčinil v rajské zahradě.“

„Tím se to vysvětluje!“ zvolal Philip. „Pořád mi bylo divné, co to do něj tak najednou vjelo.“ Philip zamyšleně omýval úhoře. „Takže jestli správně uvažuju, když mě dozorce vykázal od večeře, dělal to ze stejného důvodu.“

„Přesně tak. Potřeboval tě před ostatními mnichy ponížit. Mimochodem, obávám se, že oba útoky se obrátily proti jejich původcům – ani jedno nařčení nebylo oprávněné a obě jsi velkoryse přešel. Ve skutečnosti jsi dokázal vystupovat jako svatý muž.“

„Nedělal jsem to kvůli tomu.“

„To svatí nikdy nedělají. Už zvoní na nónu,“ zbystřil Cuthbert náhle, kdy zaslechl zvon svolávající na čtení z breviáře. „Radši nech zbytek úhořů na

mně. Po bohoslužbě je hodinka na studium a v rajské zahradě se smí vést hovory. Spousta bratrů si s tebou bude chtít popovídat.“

„Nespěchej na mě!“ vyhrkl Philip vyděšeně. „Jestli si lidé myslí, že se chci stát převorem, neznamená to, že jsem opravdu ochoten zúčastnit se voleb.“ Hrozil se představy, že by se měl zapojit do volebního klání, a navíc si vůbec nebyl jist, že se chce vzdát své dobře fungující misie v lesích a vzít na svá bedra spletité obtíže, do nichž se dostalo kingsbridgeské převorství. „Potřebuju čas, abych si to rozmyslel,“ prosil o slitování.

„Já vím.“ Cuthbert se narovnal a zadíval se Philipovi do očí. „Ale až si to budeš promýšlet, prosím tě o jedno: Nadměrná pýcha je zcela běžný hřích, ale člověk může docela dobře zhatit vůli boží i tím, že propadne nadměrné pokoře.“

Philip přikývl. „Budu si to pamatovat. Děkuju ti.“

Vyšel ze skladu a chvátal do rajské zahrady. Když se přidal k ostatním mnichům a kráčel s nimi do katedrály, v hlavě mu jen hučelo. Uvědomil si, že ho představa, jak se stává kingsbridgeským převorem, neobyčejně vzrušuje. Dlouhá léta ho dohánělo k šílenství, jak nestoudně je převorství řízené, a teď měl najednou možnost sám dát všechno do pořádku. Zničehonic si nebyl jist, jestli by něco takového zvládl. Nejde přece jen o to, že člověk vidí, co by se mělo udělat, a vydá příkaz, aby se tak stalo. Lidi je třeba přesvědčovat, že to tak má být, k tomu je třeba spravovat majetek a shánět peníze, kde se dá. To je práce pro velice bystrou hlavu. A hodně velká odpovědnost.

Katedrála mu jako vždy dodala klidu. Po ranním uličnictví byli mnichové klidní a vážní. Philip poslouchal známé věty bohoslužby, mumlal odpovědi, jak na to byl za dlouhá léta zvyklý, a cítil, že už zase dokáže vyrovnaně přemýšlet.

Chci se skutečně stát kingsbridgeským převorem? ptal se sám sebe. A odpověď se dostavila téměř okamžitě: Ano! Chci se ujmout téhle rozpadající se katedrály, chci ji opravit a znovu vymalovat, chci, aby se rozezněla zpěvy, chci, aby tu zpívaly stovky mnichů, aby tu zněly hlasy tisíců věřících velebící našeho Otce – už kvůli tomu o tu funkci stojím. A k tomu je tu ještě klášterní majetek, který je třeba uspořádat a oživit, aby byl zdravý a zase přinášel zisk. Chci vidět zástup malých chlapců, jak se hemží v koutě rajské zahrady a učí se číst a psát. Chci, aby byl dům pro hosty plný světla a tepla, aby k nám šlechtici a biskupové rádi jezdili na návštěvu a aby na rozloučenou zahrnuli převorství cennými dary. Chci tu někde stranou zřídit zvláštní místnost, která by sloužila jako knihovna, a zaplnit ji moudrými a krásnými knihami, Ano, chci se stát převorem Kingsbridge.

Mám pro to ještě nějaké jiné důvody? ptal se sám sebe. Když si sám sebe představím jako kingsbridgeského převora, který uskutečňuje

všechny tyhle změny pro větší slávu boží, zbývá v mém srdci ještě navíc něco pýchy?

Ale jistě, zbývá.

V chladné a posvátné atmosféře katedrály nemohl sám sobě nic namlouvat. Považoval za svoje poslání velebit slávu boží, ale sláva Philipova ho také těšila. Zamlouvala se mu představa, že by mohl dávat příkazy, kterým se nikdo nedokázal vzepřít. Viděl sám sebe, jak přijímá rozhodnutí, jak prosazuje spravedlnost, jak rozdává rady a dodává odvahy, jak stanovuje desátky a uděluje milost, jak sám uzná za vhodné. Představoval si, jak lidé říkají: „Philip z Gwyneddu tohle místo přebudoval. Než to vzal do ruky, stálo to za starou belu, a podívejte, jak to vypadá dnes!“

Já bych na to *měl,* říkal si v duchu. Bůh mi dal dost rozumu, abych dokázal spravovat majetek, a dost schopností, abych uměl řídit několik skupin lidí. Jako hospodář v Gwyneddu a jako převor misie svatého Jana V lesích jsem dokázal, že to zvládnu. A když dostanu nějaké místo na starost, mnichové jsou tam šťastní. U mne netrpí staříci omrzlinami a mladíky netrápí nedostatek práce. Málo platné, prostě se umím o lidi postarat.

Na druhou stranu jsou Gwynedd i svatý Jan V lesích ve srovnání s kingsbridgeským převorstvím docela zvládnutelné posty. V Gwyneddu vždycky všechno běželo jako na drátku. Misie v lesích byla ve špatném stavu, když ji přebíral, ale je to koneckonců malá usedlost a dá se docela snadno zvládnout. Zato reforma Kingsbridge, to je životní úkol. Celé týdny může trvat jen to, než člověk zjistí, co všechno má vlastně klášter k dispozici – kolik má půdy, kde se ta půda nachází, co na ní je, jestli jsou to lesy, pastviny, nebo pole. Dostat všechen roztroušený majetek pod kontrolu, zjistit, co je v nepořádku, a napravit to, propojit jednotlivé části do jednoho vzkvétajícího celku může trvat celé roky. Philip ve své lesní misii neudělal nic jiného, než že přiměl nějakých deset či víc mladých mužů, aby tvrdě pracovali na poli a odevzdaně se modlili v kostele.

No dobře, připustil, moje pohnutky nejsou bez poskvrny a o mých schopnostech lze pochybovat. Možná bych se o něco takového ani neměl pokoušet. Přinejmenším bych se tím vyvaroval hříchu nezvladatelné pýchy. Co mi to ale kladl na srdce Cuthbert? „Člověk může docela dobře zhatit vůli boží i tím, že propadne nadměrné pokoře.“

Co vlastně Bůh chce? zeptal se sám sebe nakonec. Chce, aby se převorem stal Remigius? Remigiovy schopnosti se s mými nemohou rovnat, a pokud jde o jeho pohnutky, nejsou nejspíš o nic čistší. Je tu nějaký jiný kandidát? V tuhle chvíli zřejmě ne. Pokud nám Bůh nenabídne třetí možnost, musíme vycházet z toho, že se bude rozhodovat mezi mnou a Remigiem. Je jasné, že Remigius bude řídit klášter stejně, jako ho řídil,

když byl převor James nemocný, což znamená, že se bude chovat netečně a odevzdaně a dovolí, aby se převorství i nadále neutěšeně rozkládalo. A co já? Duše mi přetéká nadutostí a svoje schopnosti jsem zatím neprokázal – ale *pokusím se* klášter změnit. A když mi Bůh dá sílu, dokážu to.

Tak dobře, řekl Philip Bohu, když se mše chýlila ke konci. Přijmu tuhle výzvu a budu ze všech sil bojovat za to, abych volby vyhrál. A jestli mě, Bože, z nějakého důvodu, který jsi mi zatím nezjevil, nechceš, tak mě budeš muset zastavit všemi prostředky, kterými vládneš.

Přestože Philip strávil v klášterech dvaadvacet let, sloužil vždycky pod převory, kteří se dožívali vysokého věku, a tak volbu nového převora nikdy nezažil. V životě kláštera to byla jedinečná událost, jelikož při výběru nového převora nemuseli bratři nikoho poslouchat – při hlasování si najednou byli všichni rovni.

Kdysi dávno, pokud legendy nelhaly, si mnichové byli rovni úplně ve všem. Skupina mužů se rozhodla, že se obrátí zády ke světu plnému lákavých svodů, a její členové si postavili daleko v divočině svatyni, kde mohli vést bohabojný život ve znamení svátosti a odříkání. K tomu zabrali kus jalové půdy, vymýtili les a vysušili bažiny a společně obdělali půdu a postavili kostel. V těch dávných dobách se k sobě chovali jako skuteční bratři. Převor byl jen první mezi sobě rovnými a všichni dohromady přísahali poslušnost svatému Benediktovi a jeho zásadám, a ne představitelům kláštera. Jenže jediné, co dnes z téhle dřevní demokracie zbylo, jsou volby převora a opata.

Někteří mnichové se ani s touto svou mocí nedokážou vyrovnat. Chtěli by, aby jim někdo řekl, jak mají volit, nebo navrhují, že by se rozhodnutí mělo svěřit do rukou výboru složeného z klášterních funkcionářů. Jiní své výsady zneužívají a chovají se povýšeně, nebo žádají za svou podporu nějaké protislužby. Většina má prostě a jednoduše strach, že se nedokáže správně rozhodnout.

Během odpoledne mluvil Philip v rajské zahradě s většinou z nich. Oslovoval je jednotlivě i ve skupinkách a všem poctivě vyložil, že o úřad převora stojí a že by ho podle svého nejlepšího přesvědčení dokázal navzdory svému mládí vykonávat lépe než Remigius. Odpovídal jim na otázky. Týkaly se většinou přídělů jídla a pití. Každý hovor končil slovy: „Jestliže se každý z nás rozhodne promyšleně a odpovědně, Bůh výsledku našeho snažení zaručeně požehná.“ Bylo to prozíravé upozornění a Philip mu navíc upřímně věřil.

„Vyhrajeme,“ prohlásil kuchař Milius následujícího rána, když s Philipem snídali krajíc chleba a malý žejdlík piva, zatímco kuchtíci rozdělávali ohně.

Philip si ukousl pořádné sousto hrubozrnného tmavého chleba a zavdal si trochu piva, aby sousto změklo. Milius byl bystrý, temperamentní mladý muž, Cuthbertův chráněnec a velký obdivovatel Philipa. Měl tmavé rovné vlasy a malý obličej s úhlednými, pravidelnými rysy. Byl stejně jako Cuthbert rád, když mohl sloužit Bohu vlastní prací, a na většině bohoslužeb chyběl. Philip jeho optimistickému prohlášení moc nevěřil. „Jak jsi k takovému závěru došel?“ zeptal se skepticky.

„Všichni lidé z kláštera, kteří jsou na Cuthbertově straně, tě podporují – komorník, pečovatel, učitel noviců, já. Víme, že jsi dobrý hospodář a hospodaření je za současného vedení největší problém. Mnoho řadových mnichů tě bude volit ze stejného důvodu: myslí si, že dokážeš bohatství kláštera spravovat lépe a že z toho kouká víc pohodlí a lepší jídlo.“

Philip se zamračil. „Nerad bych někoho klamal,“ prohlásil. „Ale za svůj prvořadý úkol považuju opravu chrámu a řádný průběh bohoslužeb. Pak teprve může přijít na řadu jídlo.“

„Přesně tak. A všichni to tady vědí,“ přikývl Milius trochu moc horlivě. „Proto taky bude správce hospice a ještě pár dalších mnichů hlasovat pro Remigia – dávají přednost slabému vedení a klidnému životu. Všichni ostatní, kteří ho ještě podporují, jsou všechno spříseženci a dělají to proto, že mají zálusk na zvláštní výhody, kdyby se Remigius dostal k moci – sakristián, dozorce, pokladník a tak dále. Sbormistr je sakristiánův přítel, ale já si myslím, že se ho podaří přetáhnout na naši stranu, zvlášť jestli slíbíš, že zřídíš post knihovníka.“

Philip přikývl. Sbormistr měl na starost hudbu a v hloubi duše se užíral pocitem, že by se ke všem svým povinnostem nemusel ještě nádavkem starat o knihy. „To je v každém případě dobrý nápad,“ poznamenal Philip nahlas. „Potřebujeme knihovníka, aby nám dal dohromady naši sbírku knih.“

Milius vstal ze židličky a začal brousit kuchyňské nože. Má příliš mnoho sil a musí nějak zaměstnat ruce, napadlo Philipa. „Právo volit má čtyřicet čtyři mnichů,“ počítal Milius nahlas. Bylo jich ve skutečnosti čtyřicet pět, jenže jeden byl po smrti. „Podle mého nejlepšího odhadu je osmnáct na naší straně a deset bude hlasovat pro Remigia, takže zbývá šestnáct nerozhodnutých. Na získání většiny potřebujeme třiadvacet hlasů. To znamená, že musíš získat ještě pět váhavců.“

„Když to postavíš takhle, vypadá to docela jednoduše,“ poznamenal Philip. „Kolik na to máme času?“

„Těžko říct. Volby vyhlašují bratři, kdyby to ale udělali moc brzo, biskup by mohl odmítnout naši volbu potvrdit. A když to budeme příliš dlouho odkládat, mohl by nám nařídit, abychom volby vyhlásili. Navíc má právo sám navrhnout kandidáta. Jenže v tuhle chvíli se ještě nejspíš ani nedoslechl, že je starý převor po smrti.“

„Takže to může trvat ještě hezky dlouho.“

„Může. A jakmile budeme mít jistotu, že máme většinu v kapse, musíš se sebrat, vrátit se do své misie a vyhýbat se nám, dokud nebude po všem.“

Taková představa Philipa zmátla. „Proč?“

„Kdo zevšední, ztrácí na vážnosti.“ Milius vzrušeně mávl nabroušeným nožem. „Odpusť mi, jestli to zní trochu neuctivě, ale sám ses na to koneckonců zeptal. V tuhle chvíli máš tak trochu svatozář. Jsi vzdálená, posvátná postava – zvlášť pro nás, mladší mnichy. V té své malé misii jsi dokázal pravý zázrak, celou jsi ji přebudoval a dosáhl jsi toho, že je soběstačná. Jsi přísný na dodržování kázně, ale umíš svoje mnichy pořádně nakrmit. Jsi rozený vůdce, ale umíš sklonit hlavu a přijmout výtku jako nejposlednější z noviců. Vyznáš se v bibli a děláš nejlepší sýr v celé zemi.“

„A *ty* přeháníš.“

„Moc ne.“

„Nemůžu uvěřit, že by o mně lidé takhle přemýšleli – to přece není přirozené.“

„Jistěže není,“ připustil Milius a přidal nepatrné pokrčení ramen. „Však je to taky přejde, jakmile tě poznají. Když tady zůstaneš, tak o tu svatozář přijdeš. Lidé uvidí, že se dloubeš v zubech a škrábeš na zadnici, uslyší, že smrkáš a pouštíš větry, přijdou na to, jaký jsi, když máš špatnou náladu, když někdo urazí tvou ješitnost nebo když tě bolí hlava. A my nechceme, aby jim to došlo. Dopřejme jim, ať sledují, jak se tady Remigius den za dnem motá a kazí, na co sáhne, zatímco tvůj obraz zůstane v jejich myslích zářící a dokonalý.“

„Mně se to nelíbí,“ přiznal Philip ztrápeným hlasem. „Mám z toho pocit, že je podvádím.“

„Vždyť na tom není nic nepoctivého,“ namítl Milius. „Je to pravdivá představa o tom, jak dobře bys sloužil Bohu a klášteru, kdyby ses stal převorem – a jak špatně by si vedl Remigius.“

Philip zavrtěl hlavou. „Odmítám předstírat, že jsem anděl. No dobře, nezůstanu tady, stejně se musím vrátit k nám do lesů. Ale s bratry musíme jednat naprosto otevřeně. Chceme po nich, aby zvolili omylného, nedokonalého člověka, který bude potřebovat jejich pomoc i jejich modlitby.“

„Tak jim to řekni!“ zvolal Milius nadšeně. „Je to naprosto dokonalé, bude se jim to moc líbit.“

Tohle je nepoučitelný chlap, pomyslel si Philip a raději pozměnil téma hovoru. „Jaký máš dojem z těch váhavců – z bratrů, kteří se ještě nerozhodli?“

„Jsou staromódní,“ odpověděl Milius bez zaváhání. „Vnímají Remigia jako staršího člověka, jako převora, který se rozhodně neodhodlá k

přílišným změnám, jako člověka, jehož jednání se dá předvídat, jako někoho, kdo v tuhle chvíli docela přijatelně klášter řídí.“

Philip souhlasně přikývl. „A na mě se dívají s nedůvěrou, jako na cizího psa, který by je mohl pokousat.“

Zvon začal řeholníky svolávat ke společnému čtení ze svatých knih, k takřečené kapitolce. Milius dopil zbytek piva. „Philipe,“ zadíval se na svého společníka, „teď tam na tebe někdo zaútočí. Neumím odhadnout, jakou bude mít ten útok podobu, ale nejspíš se tě budou snažit vykreslit jako mladého, nezkušeného, paličatého a nespolehlivého člověka. Musíš vystupovat klidně, uvážlivě a promyšleně, ale svoji obranu nech na mně a na Cuthbertovi.“

Philip z toho začal mít nepříjemný pocit. Tohle pro něj byl zcela nový způsob uvažování – zvažovat každý svůj krok a propočítávat, jak si ho budou vykládat ostatní a jak ho podle toho budou soudit. Když Míliovi odpovídal, vkradl se mu do hlasu lehce nesouhlasný tón. „Zpravidla myslím jen na to, jak bude na moje chování nahlížet Bůh,“ poznamenal.

„Já vím, já vím,“ přikývl Milius netrpělivě. „Ale pomoci prostším lidem, aby nahlédli tvé činy ve správném světle, není žádný hřích.“

Philip se zamračil. Milius působil přesvědčivě, a to ho mátlo.

Vykročili z kuchyně a prošli refektářem do rajské zahrady. Philip měl hlavu plnou obav. Útok? Co to znamená – *útok?* Budou o něm říkat nějaké lži? Měl by na ně reagovat? Jestli o něm lidé budou vykřikovat nějaké nesmysly, určitě se rozzlobí. Má potlačovat hněv, aby vypadal klidně, vyrovnaně, uvážlivě a tak vůbec? Když to ale udělá, nebudou si bratři o těch lžích myslet, že je to pravda? Budu se chovat jako vždycky, rozhodl se nakonec. Jen možná *o něco málo* vážněji a důstojněji než obvykle.

Shromaždiště, kde se mnichové na kapitolku scházeli, byla menší kruhová budova přistavěná k východní části křížové chodby lemující rajskou zahradu. Uvnitř stály lavice sestavené do soustředných kruhů. Nebylo tam ohniště a do Philipa se po vyhřáté kuchyni dala zima. Světlo přicházelo z vysokého okna proraženého nad výškou očí, takže se tam člověk nemohl dívat na nic jiného než na ostatní mnichy v místnosti.

A přesně tomu se Philip věnoval. Přišel tam skoro celý klášter. Byli tam řeholníci nejrůznějšího věku od sedmnácti do sedmdesáti let. Vysocí i malí, tmavovlasí a plaví. Všichni na sobě měli hrubé, podomácku upletené kutny z nebělené vlny a k tomu na nohou kožené sandály. Byl tam mnich, správce hospice, kulaté břicho a červený nos prozrazovaly jeho slabosti – slabosti, jež by se daly prominout, pomyslel si Philip, kdyby měl hostitel někdy nějaké hosty. Byl tam také komoří, který nutil mnichy, aby si o Vánocích a na svatodušní neděli vzali čistou kutnu a aby se oholili (doporučoval jim, aby se při té příležitosti i vykoupali, ale nebylo to povinné). O protější stěnu se opíral nejstarší mnich v klášteře, hubený,

přemýšlivý, ovládající se muž, který měl stále ještě vlasy spíš šedivé než bílé. Promluvil jen vzácně, ale vždy to mělo svou váhu. Kdyby tak nelpěl na tom, že chce být vždycky v pozadí, nejspíš by se měl stát převorem. Byl tam také bratr Simon, řeholník s neupřímným pohledem a neklidnýma rukama, muž, který se zpovídal z prohřešku proti ctnosti tak často, že to budilo dojem (jak pošeptal Milius Philipovi), jako by Šimonovi působila potěšení zpověď, a ne vlastní hřích. Přišel i William Beauvis a choval se způsobně. Ukázal se bratr Paul a už ani moc nekulhal. Cuthbert Bělohlav působil vyrovnaným dojmem. Philip zahlédl také Malého Johna, drobounkého pokladníka, a dozorce Pierra, protivného chlapíka, který včera odepřel Philipovi večeři. Jak se Philip rozhlížel kolem sebe, uvědomil si, že se všichni dívají na něj, a s trapným pocitem sklopil zraky k podlaze.

Pak vešel Remigius, doprovázen sakristiánem Andrewem, a oba se posadili vedle Malého Johna a Pierra. Tak, pomyslel si Philip, ani se nebudou snažit předstírat, že by k sobě nepatřili.

Sezení začalo čtením o Simeonu Stylitesovi, čili Simeonu na sloupu, svatém mučedníkovi, který měl toho dne svátek. To byl asketa, jenž strávil většinu života na sloupu, jelikož dokud byl nahoře, nikdo nemohl pochybovat o tom, jak velkého je schopen sebezapření. Philip v hloubi duše choval tajné pochybnosti o skutečné hodnotě jeho důkazu. Je pravda, že se zdaleka scházely zástupy lidí, aby se na něj podívaly. Přišli ale ti lidé kvůli tomu, že se toužili duchovně povznést, nebo prostě jen chtěli pohlédnout na jednoho cvoka?

Po modlitbách přišlo na řadu čtení jedné kapitoly z řehole svatého Benedikta. Právě tohle každodenní předčítání jedné kapitoly dalo celému setkání název „kapitolka“. Mnichové tak říkali i domku, kde se čtení odehrávalo. Remigius vstal, aby se dal do čtení. Když se na chvíli zarazil s knihou před sebou, Philip se soustředěně zadíval na jeho profil a poprvé ho viděl očima soupeře. Remigius se pohyboval i mluvil rázně a úsporně, což mu – v rozporu s jeho skutečnou povahou – dodávalo dojmu schopného a rozhodného muže. Teprve bližší pozorování odhalilo stopy osobnosti, jež se skrývala pod tímto nátěrem: Remigiovy nápadné modré oči rychle a ustrašeně těkaly, slabošská ústa se vždy dvakrát až třikrát váhavě pohnula, než Remigius promluvil, a ruce pořád dokola svíral a uvolňoval i ve chvílích, kdy jinak klidně stál**.** Veškerá autorita, kterou měl, pocházela z nadřazeného, nedůtklivého a pohrdlivého jednání s podřízenými.

Philip přemítal, proč se asi Remigius rozhodl, že kapitolu přečte sám, Vzápětí to pochopil. „Prvním stupněm lidskosti je bezodkladná poslušnost,“ začal podpřevor číst. Vybral si kapitolu pátou pojednávající o poslušnosti, aby všem připomněl své vysoké postavení a jejich podřízenost. Zvolil zastrašovací taktiku. Remigius byl prostě mazaný, to se nedalo upřít. „Nežijí tak, jak by sami chtěli, a nejsou poslušní svých vlastních tužeb a

potěšení. Však poslouchají rozkazy a vůli někoho jiného, zdržují se ve svých klášterech a jejich tužby určuje opat," četl. „Jen tak mohou bez pochyby vyhovět slovům našeho Pána, který pravil: *Nepřišel jsem, abych vykonával vlastní vůli, nýbrž vůli Jeho, neboť On mě sem poslal.*" Remigius začal určovat, kudy povede bitevní linie, a choval se vcelku předvídatelně: v tomhle střetu hodlá představovat právoplatnou moc.

Po čtení následovaly modlitby za zemřelé, všechny byly tentokrát pochopitelně věnované duši zesnulého převora Jamese. Nejzajímavější část kapitolky přišla vždy až nakonec: hovor o běžných záležitostech, přiznání se k chybám a obvinění z nevhodného chování.

Remigius začal poslední část setkání tím, že prohlásil: „Včera došlo během hrubé mše k vyrušení."

Philip měl pocit, že se mu vlastně ulevilo. Konečně věděl, z které strany přijde útok. Nebyl si tak úplně jist, že se včera zachoval správně. Věděl ale, proč to udělal, a byl připraven se hájit.

Remigius pokračoval: „Nebyl jsem u toho – zdrželi mě v převorově domě, kde jsem musel zařídit nějaké záležitosti. Sakristián mi ale vyprávěl, co se stalo."

V tu chvíli ho přerušil Cuthbert Bělohlav. „Kvůli tomu nemusíš mít výčitky, bratře Remigie," prohlásil chlácholivým hlasem. „Všichni víme, že klášterní záležitosti by v zásadě neměly mít přednost před hrubou mší, ale chápeme, že smrt našeho milovaného převora pro tebe znamená, že se musíš zabývat spoustou věcí, které jinak nespadají mezi tvé povinnosti. Určitě se všichni shodneme, že tady žádné pokání není potřeba."

To je ale mazaný lišák, pomyslel si Philip. Remigius pochopitelně vůbec neměl v úmyslu přiznávat se k nějakému prohřešku. Jenže Cuthbert mu ho předem prominul, a tak ve všech vzbudil pocit, že se Remigius k něčemu přiznal. I kdyby teď Philipa usvědčili z nepravosti, neznamenalo by to nic jiného, než že je na stejné lodi jako podpřevor. Nádavkem vyvolal Cuthbert dojem, že Remigiovi dělá potíže zvládnout povinnosti spojené s funkcí převora. Cuthbertovi stačilo pár vlídně prohozených slov a podkopal jimi veškerou Remigiovu autoritu. Zdálo se, že podpřevor vzteky pukne. Philip cítil, jak se mu vzrušením z vítězství svírá hrdlo.

Sakristián Andrew upřel na Cuthberta nevraživý pohled. „Jsem si jist, že nikdo z nás nechtěl kritizovat našeho ctihodného podpřevora," prohlásil. „Vyrušení, o němž mluvil, způsobil bratr Philip, který nás přijel navštívit z misie svatého Jana V lesích. Zatímco jsem sloužil mši, Philip vytáhl mladého Williama Beauvise z jeho místa v chóru, odvlekl do boční kaple a tam ho peskoval."

Remigius nasadil výraz lítostivé výčitky. „Asi se shodneme na tom, že Philip měl počkat, až bohoslužba skončí," poznamenal.

Philip se rozhlédl, aby viděl, jak se tváří ostatní mnichové. Zdálo se, že na to, co Remigius řekl, nemají souhlasný ani nesouhlasný názor. Sledovali vývoj událostí tak trochu, jako nezúčastnění pozorovatelé sledující turnaj, kde nikdo není ani špatný ani dobrý, a zajímavé je jen to, kdo vyhraje.

Philip chtěl namítnout: *Kdybych počkal, nevhodné chování by pokračovalo po celou bohoslužbu,* ale vzpomněl si na Míliovu radu a zůstal zticha. Vzápětí místo něj promluvil Milius. „Také jsem na hrubé mši chyběl," prohlásil. „Je to smůla, ale stává se mi to často, protože hrubá mše je těsně před večeří. Snad bys mi mohl povědět, bratře Andrewe, co se vlastně v chóru dělo, než se do toho vložil bratr Philip. Bylo všechno v pořádku a chovali se všichni přijatelně?"

„Mezi mladými mnichy bylo nějaké pošťuchování," připustil sakristián neochotně. „Chtěl jsem si o tom s nimi promluvit později."

„Je pochopitelné, že mi nemůžeš nabídnout žádné podrobnosti – byl jsi plně soustředěný na mši," prohodil Milius vstřícně. „Naštěstí máme dozorce, jehož hlavním úkolem je, aby hlídal, jestli se někdo z nás nechová nevhodně. Řekni nám, bratře Pierre, co jsi viděl *ty*."

Dozorce se tvářil nevraživě. „Přesně to, co ti sakristián právě řekl."

„Zdá se," pokrčil rameny Milius, „že budu muset o podrobnosti požádat samotného bratra Philipa."

Tohle udělal Milius moc chytře, pomyslel si Philip. Názorně předvedl, že ani sakristián ani dozorce neviděli, co mladí mniši během bohoslužby vyváděli. I když Philip obdivoval Miliovy rétorické dovednosti, nechtělo se mu na takovouhle hru přistupovat. Když se vybírá převor, není to boj o to, kdo je chytřejší, spíš by mělo jít o snahu poznat, jaká je vůle boží. Zaváhal. Milius mu pohledem naznačoval: *Teď je tvoje chvíle!* Jenže v Philipovi byl pořádný kus paličáka, a ten uměl vždycky naprosto spolehlivě rozpoznat, když se ho někdo pokoušel dotlačit do mravně pochybného postavení. Philip se podíval Míliovi do očí a řekl: „Bylo to tak, jak to bratři popisují."

Míliovi poklesla čelist. Zůstal na Philipa zírat nevěřícím pohledem. Otevřel ústa, ale bylo na něm jasně vidět, že neví, co by měl říct. Philipa bodl pocit viny, že nechal přítele takhle na holičkách. Pak mu to vysvětlím, ujišťoval se v duchu. Pokud ovšem nebude příliš nahněvaný.

Remigius se zrovna chystal pronést vůči Philipovi formální obvinění, když vtom se ozval nějaký jiný hlas. „Rád bych se k něčemu přiznal," hlesl.

Všichni vzhlédli. Byl to William Beauvis, mladík, který celý střet svým nevhodným chováním způsobil. Vstal a tvářil se provinile. „Cvrnkal jsem uhnětené kousíčky bahna na učitele a smál se tomu," pronesl klidným, čistým hlasem. „Bratr Philip mi vyčinil a já se teď skutečně stydím. Prosím Boha za odpuštění a žádám bratry, aby mi uložili, jak se mám kát." Rázně se opět posadil.

Než mohl Remigius nějak odpovědět, vstal další mladík a prohlásil: „Chci se také přiznat. Dělal jsem totéž. Žádám o odpuštění a chci se kát.“ Znovu se posadil. Tenhle náhlý nával špatného svědomí byl nakažlivý: vzápětí se zpovídal třetí mnich, po něm čtvrtý a nakonec pátý.

Tak byla pravda navzdory Philipovým zábranám venku. Sám Philip si nemohl pomoci a nechal se ovládnout pocitem zadostiučinění. Zaznamenal, jak se Milius snaží potlačit vítězný úsměv. Přiznání mladíků zcela jasně prokázala, že se v chrámu – sakristiánovi a dozorci přímo pod nosem – odehrávalo menší vzbouření.

Vysoce nespokojený Remigius odsoudil provinilce k týdnu naprostého mlčení: nejenže oni sami nesmějí celou dobu na nikoho promluvit, ale také nesmí nikdo promluvit na ně. Byl to krutější trest, než na první pohled vypadá. Philip to jako mladík jednou sám zažil. Už jeden den v izolaci je nepříjemný a celý týden je prostě k nepřežití.

Jenže Remigius si jednoduše vyléval vztek nad tím, že ho mladíci tak vyšachovali ze hry. Jakmile se jednou přiznali, neměl jinou možnost než je potrestat. Přestože tím, že je trestal, připouštěl současně, že Philip nakonec postupoval správně. Útok na Philipa se mu nezdařil. Co víc, jeho protivník vyvázl ze střetnutí jako vítěz. Philip si nemohl pomoci, ale navzdory špatnému svědomí měl z téhle chvíle radost.

Jenže Remigiovo ponížení tím ještě neskončilo.

Cuthbert se ozval znovu. „Je tu ještě jedna nepříjemnost, kterou bychom měli probrat,“ upozornil ostatní. „Došlo k ní hned po hrubé mši v rajské zahradě.“ Philip byl zvědavý, co se bude dít dál. „Bratr Andrew osočil bratra Philipa a obvinil ho z nevhodného chování.“ To je pravda, to skutečně udělal, připustil v duchu Philip, všichni to viděli. Cuthbert pokračoval: „My ale všichni víme, že správné místo a správná chvíle je teď a tady, na konci kapitolky. Zavedli to tak naši předchůdci a měli k tomu mnoho dobrých důvodů. Horké hlavy přes noc vychladnou a ráno je možné probrat stížnosti v klidu a smířlivě. A všichni členové společenství můžou dát hlavy dohromady a hledat řešení celé záležitosti. Mrzí mě, že to musím říct, ale bratr Andrew tímhle rozumným pravidlem pohrdl, ztropil v rajské zahradě scénu, všechny vyrušil a vyjadřoval se krajně nezdrženlivě. Pokud necháme tohle jednání bez trestu, bude to nespravedlivé vůči mladším bratrům, kteří byli právě potrestáni za to, co provedli.“

Tohle bylo nemilosrdné, a navíc skvěle promyšlené, pomyslel si Philip šťastně. To, jestli měl Philip právo vyvést Williama během bohoslužby z chóru, nakonec vůbec nepřišlo na přetřes. Kdykoliv se to někdo pokusil vytáhnout na světlo, stalo se jeho chování okamžitě předmětem dalšího zkoumání. A je to tak správně, jelikož Andrewova stížnost na Philipovo jednání byla skrznaskrz neupřímná. Cuthbert a Milius si vhodně rozdělili

úlohy a rukou společnou se jim do téhle chvíle podařilo znemožnit nejen Remigia, ale i jeho dva hlavní spojence, Andrewa a Pierra.

Andrewův – zpravidla zarudlý – obličej byl teď nachový vzteky a Remigius vypadal téměř vyplašeně. Philip z toho měl radost – vždyť si to zasloužili. Na druhou stranu měl ale strach, že by jejich ponižování mohlo zajít příliš daleko. „Není zvlášť vhodné, aby řadoví bratři probírali trest výše postavených řeholníků," vložil se do hovoru. „Nechme podpřevora, ať tuhle záležitost vyřeší v soukromí." Rozhlédl se kolem a uviděl, že většina mnichů oceňuje jeho velkodušnost. Uvědomil si, že si na svoje konto bezděky připsal další bod.

Vypadalo to, že je po všem. Nálada svědčila o tom, že většina přítomných se přiklonila na Philipovu stranu. Philip si byl téměř jist, že se mu podařilo získat si přízeň většiny váhavců. Když vtom se Remigius ozval znovu: „Ještě tu máme jednu záležitost, o které bych s vámi chtěl mluvit."

Philip se pozorně zadíval podpřevorovi do obličeje. Remigius vypadal zoufale. Philip se podíval na sakristiána Andrewa a dozorce Pierra a uviděl, že oba jsou překvapeni. Takže jde o něco, co nebylo v plánu. Že by třeba Remigius začal žebronit, aby na něj zbyla nějaká funkce?

„Většina z vás ví, že biskup má právo navrhnout nám kandidáta, kterého musíme vzít v úvahu," začal Remigius. „Může také odmítnout naši volbu. Tohle rozdělení moci může vést k tahanicím mezi biskupem a klášterem, jak si někteří naši starší bratři pamatují z vlastní zkušenosti. Nakonec to vypadá tak, že nás biskup nemůže nutit, abychom si zvolili jeho kandidáta, a my nemůžeme trvat na našem člověku. Jakmile někde hrozí nějaký střet, dá se řešit jedině dohadováním. V tomto případě závisí výsledek do značné míry na odhodlání a jednotě bratří – zvlášť na *jednotě."*

Philip z toho neměl dobrý pocit. Remigius dokázal potlačit vztek a už zase se choval klidně a povýšeně. Philip stále ještě nedovedl odhadnout, kam podpřevor směřuje, ale vítězný pocit z něj vyprchal.

„Říkám vám to dnes proto, že se k mému sluchu donesly dvě důležité zprávy," pokračoval Remigius. „První z nich praví, že možná vzejde z této místnosti víc než jeden návrh na kandidáta." To nebude pro nikoho velké překvapení, pomyslel si Philip. „A druhá říká, že i biskup navrhne svého kandidáta."

Rozhostilo se významné ticho. Tohle byla špatná zpráva pro obě strany. Pak se někdo zeptal: „A víš, *koho* biskup chce navrhnout?"

„Ano," přikývl Remigius a v tu chvíli si byl Philip jist, že podpřevor lže. „Biskup se rozhodl pro bratra Osberta z Newbury."

Jeden nebo dva mnichové tiše vyjekli. Všichni byli hrůzou bez sebe. Znali Osberta, protože býval nějaký čas dozorcem v Kingsbridge. Byl to biskupův nemanželský syn a bral církev výhradně jako prostředek, jak si zajistit zahálčivý a blahobytný život. Nikdy se ani pořádně nepokusil žít

podle slibu, který složil, ale tak napůl předstíral, že se snaží, a spoléhal na to, že ho jeho původ ochrání před průšvihy.

Představa, že by měli dostat někoho takového jako převora, byla nepřijatelná dokonce i pro Remigiovy přátele. Snad jedině správce hospice a pár jeho nenapravitelně zkažených kumpánů by mohlo mít z Osbertova příchodu radost v naději, že z toho kouká období zcela uvolněných mravů a lajdácké shovívavosti.

Remigius kul železo, dokud bylo žhavé. „Když navrhneme dva kandidáty, bratři, biskup může říct, že jsme nejednotní a nedokážeme dojít ke společnému závěru, a že je tedy nucen rozhodnout za nás a my musíme jeho volbu přijmout. Jestli chceme zabránit příchodu Osberta, měli bychom se shodnout jen na jediném kandidátovi. A měl bych asi dodat, že by mělo jít o kandidáta, kterého není snadné zpochybnit – například tím, že je mladý nebo nezkušený."

Ozvalo se souhlasné mručení. Philip byl zničen. Ještě před okamžikem si byl jist vítězstvím, a teď mu ho Remigius vyfoukl před nosem. Všichni mnichové se teď přikloní k Remigiovi, jelikož v něm budou vidět spolehlivého kandidáta, který dokazuje jejich jednotu, člověka, jenž dokáže porazit Osberta. Philip si byl naprosto jist, že Remigius o Osbertovi lže, jenže to bylo v podstatě jedno. Řeholníci byli jednou vyděšení a budou stát za Remigiem. Což znamená, že kingsbridgeské převorství čekají další roky úpadku.

Než mohl kdokoliv cokoliv poznamenat, Remigius znovu promluvil: „Pojďme se teď rozejít, abychom se mohli v boží bázni modlit a přemýšlet o svých starostech." Vstal a vyšel ven, následován Andrewem, Pierrem a Malým Johnem. Trojice jeho věrných se tvářila vyjeveně, ale vítězoslavně.

Sotva byli pryč, rozproudil se mezi ostatními vzrušený hovor. Milius se obrátil na Philipa: „Nikdy by mě nenapadlo, že Remigius má na to, aby zosnoval takovýhle úskok."

„Lže," poznamenal Philip. „Jsem si tím jist."

Cuthbert se k nim přidal a zaslechl Philipovu poznámku. „Jenže ono na tom nakonec nesejde, jestli lže nebo ne," pokrčil rameny. „Stačí, že všechny vystrašil."

„Pravda stejně jednou vyjde najevo," namítl Philip.

„To není tak jisté," upozornil ho Milius. „Předpokládejme, že biskup Osberta nakonec nenavrhne. Remigius prostě řekne, že biskup ustoupil, aby předešel bitvě uvnitř sjednoceného převorství."

„Ještě nejsem ochoten to vzdát," prohlásil Philip neústupně.

„Co ale můžeme ještě udělat?" namítl Milius.

„Musíme zjistit pravdu," odpověděl Philip.

„To nemůžeme," poznamenal Milius.

Philip si namáhal mozek do krajnosti. Zklamání ho dohánělo k šílenství. „Co kdybychom se na to prostě zeptali?“ navrhl.

„Zeptali? Jak to myslíš?“

„Co kdybychom se zeptali biskupa, co má v úmyslu?“

„Jak?“

„Můžeme přece do biskupova paláce poslat posla, nebo ne?“ přemítal Philip nahlas. Podíval se na Cuthberta.

Bělovlasý mnich se zamyslel. „Můžeme. Pořád někam posílám posly. Můžu klidně jednoho poslat do paláce.“

„Aby se zeptal biskupa, co má v úmyslu podniknout?“ zeptal se Mílius pochybovačně.

Philip se zamračil. Tohle byl opravdu tvrdý oříšek.

Cuthbert dal za pravdu Míliovi. „Biskup nám to nepoví,“ zavrtěl hlavou.

Vtom dostal Philip náhlé vnuknutí. Čelo se mu rozjasnilo a samou radostí nad tím, že přišel na řešení, se plácl do dlaně. „Ne,“ přikývl. „Biskup nám to neřekne. Ale jeho arcijáhen ano.“

Té noci se Philipovi zdálo o Jonathanovi, o tom opuštěném děťátku. Ve snu ležel chlapeček na plošince pod krytým vstupem do kostela v misii svatého Jana V lesích, zatímco Philip byl uvnitř a sloužil mši, když vtom vyklouzl z houští vlk a tiše jako had se plížil přes mýtinu přímo k dítěti. Philip se bál pohnout, jelikož měl strach z toho, že bude vyrušovat během bohoslužby a Remigius a Andrew, kteří tam také byli, ho za to potrestají (ve skutečnosti se ani jeden z nich nikdy v zapadlé misii v lesích neukázal). Rozhodl se, že bude alespoň křičet, ale když se o to pokusil, nevyšel z něj ani hlásek, jak se to ve snech zhusta stává. Nakonec se tak usilovně snažil křičet, až se z toho probudil. Ležel ve tmě, třásl se, poslouchal, jak ostatní řeholníci kolem něj klidně oddychují, a pomalu sám sebe přesvědčil, že ten vlk nebyl skutečný.

Od chvíle, kdy dorazil do Kingsbridge, si na chlapečka sotva vzpomněl. Uvažoval, co by s dítětem udělal, kdyby se přece jen stal převorem. Celý život by se mu rázem změnil. Mít nemluvně v malém klášteře uprostřed lesů nemělo žádné další důsledky, ať to bylo jakkoliv neobvyklé. Jenže totéž dítě v kingsbridgeském převorství by způsobilo pěkný rozruch. Když to ale člověk vezme z druhé strany, co je na tom špatného? Nabídnout lidem něco, o čem si můžou povídat, není žádný hřích. Vždyť by byl převorem, tak by si mohl dělat, co se mu zachce. Tahle představa ho nad obyčej těšila. Prostě to udělám a bude, umínil si. Pak si vzpomněl, že se s největší pravděpodobností převorem nestane.

Zůstal vzhůru až do rozbřesku, ležel a lomcovala s ním netrpělivost. teď nemohl podniknout nic, čím by si svou pozici vylepšil. Mluvit s mnichy nemělo cenu, protože jejich úvahy ovládala hrůza z Osberta. Několik

řeholníků dokonce za Philipem zašlo a vyložili mu, jak je mrzí, že prohrál – jako by už bylo po volbě. Ovládl se a potlačil pokušení oznámit jim, že jsou zaprodaní zbabělci. Jen se usmál a poznamenal, že je možná ještě čeká nějaké to překvapení. Ale ani on sám si moc nevěřil. Arcijáhen Waleran vůbec nemusí být v biskupově paláci. Nebo tam bude, ale z nějakého důvodu nebude chtít Philipovi říct, jaké má biskup úmysly. Nebo – a to bylo vzhledem k arcijáhnově charakteru nejpravděpodobnější – bude mít nějaké vlastní úmysly.

Philip vstal za rozbřesku s ostatními mnichy a vydal se s nimi na primu čili první ranní mši. Pak vykročil směrem k refektáři, protože měl v úmyslu nasnídat se s ostatními, jenže Milius ho zarazil a nenápadným gestem ho vyzval, aby zašel za ním do kuchyně. Philip ho následoval a nervy mu nedočkavostí jen hrály. Posel se podle všeho už vrátil – zvládl to rychle. Zřejmě dostal odpověď ihned a ještě včera odpoledne se vydal na cestu zpátky. I tak si hodně pospíšil. Philip netušil, že je v klášterních stájích kůň, který by dokázal ujet cestu takovým tempem. S jakou odpovědí se posel asi tak vrátil?

Jenže v kuchyni na Philipa nečekal posel od arcijáhna – vyhlížel ho tam arcijáhen Waleran Bigod osobně.

Philip na něj zůstal překvapeně zírat. Hubený arcijáhen v černém plášti se krčil na kuchyňské stoličce jako vrána na pařezu. Špičku zahnutého nosu měl od mrazu celou červenou. Kostnaté bílé ruce si zahříval kolem hrnku horkého okořeněného vína.

„To jsem rád, že jsi přijel!“ zvolal Philip.

„A já jsem rád, že jsi mi napsal,“ odpověděl Waleran chladně.

„Tak je to pravda?“ zeptal se Philip netrpělivě. „Navrhne biskup Osberta?“

Waleran zvedl ruku, aby ho zarazil. „K tomu se dostaneme. Cuthbert mi zrovna vyprávěl, co se tady včera seběhlo.“

Philip se snažil skrýt zklamání. Tohle nebyla přímá odpověď. Zahleděl se Waleranovi pozorně do obličeje a snažil se mu číst myšlenky. Waleran měl zcela jistě nějaké vlastní úmysly, jenže Philip nedokázal odhadnout jaké.

Cuthberta si Philip původně ani nevšiml. Bělovlasý mnich seděl u ohně a namáčel si tmavý chléb do piva, aby ho trochu rozmáčel pro svůj stárnoucí chrup. Teď dokončil vyprávění o tom, co se dělo během včerejší kapitolky. Philip se neklidně ošíval a snažil se přijít na to, co má Waleran za lubem. Zkusil si ulomit kousek chleba, ale zjistil, že je příliš napjatý, než aby dokázal něco polknout. Tak se alespoň napil vodnatého piva, protože prostě potřeboval nějak zaměstnat ruce.

„A tak,“ dospěl Cuthbert až k samotnému závěru, „se nám zdálo, že už nám nezbývá jiná možnost než pokusit se ověřit si, jaké má biskup úmysly.

Naštěstí měl Philip pocit, že se může spolehnout na vaše vzájemné vztahy, a tak jsme za tebou poslali posla.“

„A řekneš nám teď to, co chceme vědět?“ zeptal se Philip netrpělivě.

„Jistě, řeknu,“ přikývl Waleran a odložil víno, aniž ho ochutnal. „Biskup chce, aby se jeho syn stal kingsbridgeským převorem.“

V Philipovi by se krve nedořezal. „Takže Remigius mluvil pravdu.“

Ale Waleran pokračoval: „Jenže biskup na druhou stranu není ochoten riskovat roztržku s mnichy.“

Philip se zamračil. Zhruba tohle přece Remigius předvídal – ale něco tu i tak nesedělo. „Přece jsi nejel takovou dálku jen proto, abys nám pověděl tohle,“ podíval se Philip arcijáhnovi do očí.

Waleran věnoval Philipovi uznalý pohled a Philip věděl, že měl správný odhad. „Ne,“ přikývl Waleran. „Biskup mě požádal, abych prozkoumal náladu v klášteře. A zmocnil mě k tomu, abych jeho jménem oznámil, koho navrhujeme jako kandidáta na převora. Mám s sebou pochopitelně biskupovu pečeť, takže můžu napsat nominační dopis, aby všechno probíhalo, jak se sluší a patří. Jak vidíte, mám jeho plnou důvěru a všechny potřebné pravomoci.“

Philipovi chvíli trvalo, než tohle sdělení strávil. Waleran dostal plnou moc rozhodnout o nominaci a ztvrdit ji biskupskou pečetí. To znamenalo, že biskup předal celou záležitost do Waleranových rukou. A on, Philip, teď mluví s člověkem, jehož slovo má stejnou váhu jako biskupovo rozhodnutí.

Philip se zhluboka nadechl a otázal se: „Přijímáš to, co ti Cuthbert řekl – že když navrhneš Osberta, vyvolá to roztržku, které by se biskup rád vyhnul?“

„Ano, to jsem pochopil,“ přikývl Waleran.

„Takže Osberta navrhnout nemůžeš.“

„Ne.“

Philip byl v tu chvíli už rozčilením napjatý jak struna, jen prasknout. Mnichové budou tak rádi, že už jim nehrozí Osbertova vláda, že vděčně zvolí kohokoliv, koho jim Waleran navrhne.

Waleran měl v tuhle chvíli ve svých rukou moc, která mu dovolovala vybrat nového převora.

„Tak koho navrhneš?“ zeptal se Philip nahlas.

Waleran odpověděl: „Tebe… nebo Remigia.“

„Remigiovy předpoklady pro řízení kláštera –“

„Znám jeho schopnosti a znám i tvoje,“ skočil mu do řeči arcijáhen a znovu zvedl bílou, vyzáblou ruku, aby Philipa zarazil. „Moc dobře vím, z kterého z vás by byl nejlepší převor.“ Odmlčel se. „Jenže ve hře jsou ještě jiné okolnosti.“

Co zase? horečně přemítal Philip. Co jiného může hrát rozhodující roli než to, kdo by mohl dělat nejlepšího převora? Rozhlédl se po ostatních.

Milius z toho byl také zmatený, zatímco Cuthbert se nepatrně usmíval, jako by tušil, co teď bude následovat.

„Stejně jako tobě," pokračoval Waleran, „i mně záleží na tom, aby nejdůležitější místa v církvi zastávali rozhodní a schopní muži bez ohledu na věk, a ne aby tyto funkce dostávali jako odměnu za dlouhá léta služby lidé, jejichž zbožnost je často větší než jejich řídicí schopnosti."

„Jistě," přikývl Philip netrpělivě. Nechápal, jaký má tahle přednáška smysl.

„Měli bychom se společně postarat, aby to tak bylo – vy tři a já."

„Pořád nechápu, kam míříš," ozval se Milius.

„Já ano," poznamenal Cuthbert.

Waleran mu věnoval nepatrný úsměv a pak obrátil pozornost zpátky k Philipovi. „Řeknu to naprosto otevřeně," prohlásil. „Biskup je starý. Jednoho dne zemře a pak budeme potřebovat nového biskupa, stejně jako dnes potřebujeme nového převora. Řeholníci z Kingsbridge mají právo nového biskupa volit, jelikož kingsbridgeský biskup je současně opatem celého převorství."

Philip se zamračil. Tohle všechno bylo přece v tuto chvíli vedlejší. teď volili převora, ne biskupa.

Jenže Waleran pokračoval. „Jistě, mnichové nemají úplně volnou ruku v tom, koho by si chtěli vybrat za biskupa, jelikož arcibiskup a král na to také mohou mít svůj názor. Ale nakonec jsou to mnichové, kdo stvrzuje rozhodnutí svou volbou. Takže až ta chvíle nastane, budete mít vy tři na konečné rozhodnutí velký vliv."

Cuthbert přikyvoval, jako by se jeho předpověď naplňovala, a Philip už také pomalu začínal tušit, co se bude dít dál.

Waleran ho nenechal dlouho čekat: „Chceš, abych z tebe udělal kingsbridgeského převora, a já chci, abys ze mě udělal biskupa."

A bylo to venku!

Philip na Walerana mlčky zíral. Bylo to tak prosté. Arcijáhen chtěl prostě uzavřít dohodu.

Philipem to otřáslo. Nebylo to úplně stejné jako prodávat a kupovat církevní úřady – o tom všichni věděli, že je to hřích svatokupectví. Ale přece jen to mělo nepříjemný nádech obchodního smlouvání.

Snažil se o návrhu uvažovat nezaujatě. Vyplývalo z něj, že se Philip stane převorem. Srdce se mu při té představě rozbušilo. Nechtělo se mu vyvolat spor, který by ho mohl o převorství připravit.

Z toho ovšem plynulo, že Waleran se jednoho dne s největší pravděpodobností stane biskupem. Bude z něj dobrý biskup? Zcela nepochybně je dostatečně schopný. Zdá se, že nemá žádné vážnější nedostatky. Má takový docela světský, praktický přístup ke službě Bohu, ale to nakonec Philip taky. Philip cítil, že Waleran v sobě má hodný kus

bezohlednosti, která Philipovi chyběla. Současně si ale uvědomoval, že tato tvrdost vychází z upřímného odhodlání chránit a podporovat zájmy církve.

Kdo jiný by se mohl stát kandidátem, až jednou biskup skutečně zemře? Nejspíš Osbert. U církevních postů nebylo tak zcela neobvyklé, že se dědily z otce na syna – navzdory tomu, že oficiálně museli duchovní žít v celibátu. Jako biskup by Osbert představoval pro církev ještě větší nebezpečí, než kdyby se stal převorem. Jakmile půjde o to vyšachovat Osberta ze hry, bude dobré podporovat ještě daleko horšího kandidáta na biskupa, než je Waleran.

Mohl by padat v úvahu ještě někdo jiný? To se nedalo odhadnout. Navíc to může trvat spoustu let, než biskup zemře.

V tu chvíli se na Walerana obrátil bělovlasý Cuthbert: „Nemůžeme ti zaručit, že budeš zvolen."

„Já vím," přikývl arcijáhen. „Žádám vás jen o to, abyste mě navrhli. Je to tak v pořádku, vždyť vám za to na oplátku nabízím totéž – pouhou nominaci."

Cuthbert přikývl. „Já s tím souhlasím," pronesl vážně.

„Já také," přidal se Milius.

Arcijáhen i oba mnichové se zadívali na Philipa. Váhal, s duší rozervanou vedví. Takhle se přece nemůže rozhodovat o tom, kdo se stane biskupem, tím si byl jist. Ale postavení převora měl na dosah ruky. Určitě není správné měnit jednu církevní funkci za druhou, jako když se dohadují koňští handlíři na trhu – jenže když odmítne, může to skončit tak, že převorem se stane Remigius a z Osberta bude biskup!

Navíc mu všechny rozumové argumenty najednou připadaly příliš odtažité. Touha stát se převorem v něm rostla jako neodolatelná síla a on jí nedokázal odolat bez ohledu na to, co mluvilo pro a co proti. Vybavil si, jaké modlitby vysílal včera k nebesům, když se snažil Bohu vysvětlit, že bude o místo převora bojovat: *Jestli nechceš, aby to tak dopadlo, zavaž mi jazyk a zavři ústa, zaraz mi dech v hrdle a zabraň mi, abych mohl promluvit.*

Podíval se na Walerana a řekl: „Přijímám."

Převorova postel byla jedním slovem rozlehlá, třikrát širší než kterákoliv postel, v níž kdy Philip spal. Dřevěné pelesti sahaly člověku až skoro do pasu a na nich ještě ležela péřová matrace. Kolem dokola postele byl závěs, který měl spícího chránit před průvanem, a na závěs vyšily trpělivé ruce zbožných žen rozmanité biblické výjevy. Philip si výšivky prohlížel s určitými pochybnostmi. Připadalo mu už dost výstřední, že má převor svou vlastní ložnici – Philip nikdy vlastní ložnici neměl a dnes to vlastně bude vůbec poprvé, kdy bude spát sám. I postel mu připadala jako přehnaný

přepych. Uvažoval, že by si sem donesl obyčejnou matraci nacpanou slámou a že by postel nechal přestěhovat na ošetřovnu, aby měli staří mnichové kde složit rozbolavělé kosti. Jenže postel pochopitelně nebyla určena pouze pro Philipa. Když převorství navštívil nějaký obzvlášť vzácný host, biskup, významný šlechtic, nebo dokonce král, dostal tuhle ložnici host a převorovi nezbývalo než se přestěhovat někam jinam. Takže se Philip postele nemohl zbavit.

„Dneska budeš spát jako dudek," poznamenal Waleran Bigod s jistým náznakem závisti v hlase.

„Rád bych," přikývl Philip, ale moc tomu nevěřil.

Všechno se seběhlo velice rychle. Waleran hned na místě, přímo v kuchyni, sepsal dopis určený převorství, požádal v něm řeholníky, aby neprodleně přistoupili k volbě, a navrhl na místo převora Philipa. Podepsal list biskupovým jménem a připojil k podpisu biskupskou pečeť. Pak se všichni čtyři vydali do kapitolky.

Jakmile je Remigius uviděl vcházet, hned věděl, že je dobojováno. Waleran přečetl dopis. Když došel k Philipovu jménu, mnichové propukli v jásot. Remigius měl dost rozumu, aby bratry nenutil do formálního hlasování, a přijal porážku.

A tak se Philip stal převorem.

Zbytek shromáždění řídil jakoby v mrákotách, a když byl konečně hotov, vydal se přes trávník do jižního cípu uzavřené části kláštera k převorovu domu, aby se tam usídlil.

Jakmile uviděl postel, pochopil, že se celý jeho život od základů a nenávratně změnil. Najednou z něj byl někdo jiný, někdo zvláštní, někdo, kdo se liší od ostatních mnichů. Měl moc a výsadní postavení. A odpovědnost. Na něm teď bylo, aby tohle malé společenství pětačtyřiceti mužů nejen přežívalo, ale také vzkvétalo. Jestliže budou trpět hlady, bude to jeho vina. Pokud mravně zpustnou, bude to moci vyčítat jen sám sobě. Když budou pohrdat božím stánkem, Bůh za to požene k odpovědnosti Philipa. Sám jsi o tohle břímě stál, připomínal si Philip. Teď ho musíš nést.

Jeho první povinností ve funkci převora bylo dovést řeholníky do kostela na hrubou mši. Dnes byl svátek Tří králů, dvanáctý den od Vánoc a volný den pro vesničany. Takže se na bohoslužbě sejdou všichni obyvatelé vesnice a další lidé dorazí z dalekého okolí. Dobrá katedrála s pořádnými mnichy a slušnou pověstí místa, kde se odehrávají okázalé mše, by dokázala přilákat tisíc návštěvníků a možná i víc. Dokonce i neutěšená v Kingsbridge přitáhne většinu místní šlechty, vždyť bohoslužba je současně také společenská událost, kde se člověk setká se sousedy a může s nimi probrat spoustu potřebných věcí.

Když se těsně před mší Philip s Waleranem konečně ocitli o samotě, mohl novopečený převor probrat s arcijáhnem úplně jinou záležitost. „Ta zpráva, co jsem ti předal," začal, „ta o hraběti ze Shiringu…"

Waleran přikývl. „Na tu jsem pochopitelně nezapomněl – vždyť je to svým způsobem důležitější než to, kdo se stane novým převorem či biskupem. Hrabě Bartoloměj už dorazil do Anglie. Zítra ho očekávají v Shiringu."

„A co hodláš podniknout?" zeptal se Philip s obavami.

„Hodlám využít sira Percyho Hamleigha. Popravdě řečeno doufám, že bude dnes na mši."

„Slyšel jsem o něm, ale ještě nikdy jsem ho na vlastní oči neviděl," přiznal Philip.

„Rozhlížej se po tlustém lordovi se škaredou manželkou a pohledným synem. Manželku nemůžeš přehlédnout – je na ni hrozný pohled."

„Proč si myslíš, že se postaví na stranu krále Štěpána a proti hraběti Bartolomějovi?"

„Protože celá rodina hraběte ze srdce nenávidí."

„Čím to je?"

„Zasnoubili svého syna Williama s dcerou hraběte, jenže ona to odmítla a sňatek musel být zrušen, což byla pro Hamleighovy pořádná ostuda. Dodnes je ta urážka pálí a rádi skočí po jakékoliv příležitosti, která by jim dovolila to Bartolomějovi jaksepatří oplatit."

Philip spokojeně přikývl. Byl rád, že se o odpovědnost za tuhle věc podělil s někým jiným. Takhle měl starostí až nad hlavu. Zvládnout řízení kingsbridgeského převorství je pořádný úkol. A Waleran se může postarat o problémy odehrávající se ve vnějším světě.

Vyšli z převorova domu a společně se vydali zpátky k rajské zahradě. Mnichové už na ně čekali. Philip zaujal místo v čele průvodu a celé procesí se dalo do pohybu.

Když vcházel do katedrály a řeholníci mu zpívali za zády, byl to pro Philipa milý okamžik. Líbilo se mu to víc, než předpokládal. Říkal si v duchu, že jeho nové postavení symbolizuje moc, kterou dostal proto, aby mohl konat dobro, a to je hlavní důvod, proč je z toho tak roztřesený. Přál si, aby ho v tu chvíli mohl vidět opat Peter z Gwyneddu – stařec by na něj jistě byl hrdý.

Dovedl řeholníky k lavicím v chóru. Významné bohoslužby, jako byla ta dnešní, sloužil často biskup. Dnes za něj zaskočí jeho zástupce arcijáhen Waleran. Sotva Waleran začal, Philip se rozhlédl po chrámu a pohledem hledal rodinu, kterou mu arcijáhen popsal. V hlavní lodi stálo asi tak sto padesát lidí, boháči na sobě měli těžké zimní pláště a kožené boty, rolníci dorazili v rozedraných kazajkách a v plstěných botách či s dřeváky na nohou. Philip naprosto bez námahy poznal Hamleighovy. Stáli téměř

vepředu, blízko oltáře. Nejprve si všiml ženy. Waleran nepřeháněl – byla vskutku odpudivá. Měla na sobě pláštěnku, ale i tak byla větší část obličeje vidět, a tak nemohl Philip přehlédnout, že manželka sira Hamleigha má pleť posetou ohavnými nežity, které si bez ustání nervózně mnula prsty. Vedle ní stál rozložitý muž, kterému mohlo být kolem čtyřiceti: tak to bude Percy. Jeho oblečení dokazovalo, že je to velice bohatý a mocný člověk, ale že nepatří mezi nejvyšší sortu baronů a hrabat. Syn se opíral o jeden z mohutných sloupů nesoucích klenbu hlavní chrámové lodi. Měl docela souměrnou postavu dospělého muže, velice světlé vlasy a úzké, namyšlené oči. Kdyby se přiženil do hraběcí rodiny, dovolilo by to Hamleighovým překročit hranici, která oddělovala nižší venkovskou šlechtu od urozených pánů spravujících království. Není divu, že lorda zrušený sňatek tak rozběsnil.

Philip se opět soustředil na bohoslužbu. Waleran ji sloužil na Philipův vkus trochu moc rychle. Jestlipak jsem udělal dobře, když jsem souhlasil s tím, že navrhneme Walerana na biskupa, až současný biskup zemře, napadlo Philipa znovu. Waleran byl odhodlaný člověk, ale působil dojmem, že význam vlastního uctívání Boha trochu podceňuje. Vždyť blahobyt a moc církve jsou jen prostředky vedoucí k jedinému cíli: a tím vrcholným cílem bylo přece spasení duše. Philip dospěl k závěru, že si nebude s Waleranem tolik lámat hlavu. Jednou se rozhodl a basta. A biskup stejně Waleranovy naděje zklame tím, že bude ještě dobrých dvacet let naživu.

Mezi návštěvníky chrámu bylo rušno. Nikdo pochopitelně neuměl knězi ve vhodnou chvíli správně odpovědět. S výjimkou nejznámějších modliteb a závěrečného amen se zapojení do mše očekávalo jen od kněží a mnichů. Někteří z přítomných sledovali mši v uctivém mlčení, jiní přecházeli sem a tam, zdravili se navzájem a povídali si. Jsou to prostí lidé, pomyslel si Philip, budeš muset něco *udělat,* abys přilákal jejich pozornost.

Bohoslužba se chýlila k závěru a arcijáhen Waleran shromáždění oslovil. „Většina z vás ví, že milovaný kingsbridgeský převor zemřel. Jeho tělo, které tu leží s námi v kostele, bude dnes po večeři uloženo k odpočinku na hřbitově zdejšího převorství. Biskup a mnichové vybrali za jeho následovníka bratra Philipa z Gwyneddu, který nás dnes ráno přivedl do chrámu."

Odmlčel se a Philip vstal, aby průvod opět vyvedl ven. Pak Waleran znovu promluvil: „Mám pro vás ještě jedno smutné oznámení." Philip se překvapeně zarazil. A okamžitě si zase sedl.

„Právě jsem dostal tuto zprávu," pokračoval Waleran.

Philip moc dobře věděl, že arcijáhen žádnou zprávu nedostal. Vždyť strávili celé ráno spolu. Co měl tak asi prohnaný Waleran schovaného v rukávu?

„Posel mi oznámil, že nás postihla ztráta, jíž budeme všichni hluboce želet," řekl arcijáhen a znovu se odmlčel.

Takže někdo umřel – ale kdo? Waleran o tom věděl, už když přijel, ale nechal si to tajemství pro sebe a teď bude předstírat, že se to právě dověděl. Proč?

Philip si dokázal představit jen jedinou možnost – a pokud se jeho podezření potvrdí, je Waleran ještě mnohem ctižádostivější a bezohlednější, než si Philip dokázal představit. Že by je skutečně všechny podvedl a jen s nimi manipuloval. Stal se Philip opravdu jen pěšákem ve Waleranově hře?

Waleranova poslední slova potvrdila, že tomu tak skutečně je. „Drazí moji," prohlásil zasmušile, „kingsbridgeský biskup je mrtev."

KAPITOLA 3

„Ta čubka tam určitě bude," obrátil se William na matku. „Jsem si tím jist." William se zadíval na přízračně se tyčící siluetu kingsbridgeské katedrály se smíšenými pocity obav a stesku. Jestliže se lady Aliena objeví na tříkrálové mši, bude to pro celou rodinu bolestivě trapné, ale přesto se mu při představě, že by ji mohl zase spatřit, rychleji rozbušilo srdce.

Blížili se po cestě ke Kingsbridge. William a jeho otec jeli na mohutných válečných koních, matka seděla na štíhlém oři a za nimi cválali tři ozbrojení jezdci a tři štolbové. Působili dojmem velkolepé skupiny, a dokonce snad i trochu naháněli strach, což dělalo Williamovi dobře. Venkované kráčející po cestě pěšky uskakovali před jejich silnými koni. Jenže matka jen bublala vzteky.

„Všichni to vědí, dokonce i tihle potrhaní budižkničemové," cedila slova mezi zuby. „Dokonce si už o nás vyprávějí i vtipy. ‚Kdy není nevěsta opravdovou nevěstou? Když si bere Willa Hamleigha!' Nechala jsem kvůli tomu jednoho muže zbičovat, ale nebylo to k ničemu. Nejradši bych tu děvku dostala do rukou. Stáhla bych ji zaživa, kůži přibila na hřebík a nechala ptáky, ať jí vyklovou maso."

William si přál, aby matka tohle téma už dál nerozvíjela. Rodina musela strpět velké ponížení a byla to Williamova chyba – matka to alespoň říkala – a on neměl rád, když mu to někdo připomínal.

S klapáním přejeli rozvrzaný dřevěný most, který vedl do vesnice Kingsbridge, a pobídli koně po hlavní cestě stoupající do svahu k převorství. Nějakých dvacet či třicet koní už spásalo trávu na hřbitově rozkládajícím se při severní části kostela. Žádný z koní však nebyl tak ušlechtily jako zvířata, na nichž přijeli Hamleighovi. Ti dorazili až ke stáji a přenechali otěže podkoním z převorství.

Přešli přes trávník v sevřené skupince, William a otec kráčeli každý z jedné stany vedle matky, za nimi následovali jezdci a průvod uzavírali štolbové. Lidé se rozestupovali, aby je nechali projít, ale William moc dobře viděl, jak do sebe navzájem strkají a ukazují si na ně, a byl si jist, že si všichni šeptají o jeho zrušené svatbě. Odvážil se pohlédnout na matku a z jejího pobouřeného výrazu pochopil, že si myslí totéž.

Tak vešli do chrámu.

William nenáviděl kostely. I za hezkého počasí tam byla zima a vlhko a v temných koutech a nízkých podloubích postranních uliček to vždycky trochu zavánělo hnilobou. Ze všeho nejhorší ale bylo, že ho kostely nutily myslet na pekelná muka, a on se pekla bál.

Pohledem prozkoumal shromáždění věřících. Zprvu se mu kvůli přítmí nedařilo pořádně ani rozeznat jejich obličeje. Po několika okamžicích si oči na šero zvykly. Alienu ale nikde neviděl. Prodíral se s rodiči prostřední

uličkou kupředu. Jeho bývalá nevěsta podle všeho nepřišla. Ulevilo se mu a současně ho to zklamalo. Pak ji uviděl a srdce mu přestalo bít.

Stála skoro vepředu, při jižním okraji hlavní chrámové lodi, doprovázel ji nějaký rytíř, kterého William neznal, a byla obklopena zbrojnoši a dvorními dámami. Stála obrácená k Williamovi zády, ale záplavu jejích černých vlnitých vlasů si nemohl s žádnou jinou splést. Sotva ji spatřil, otočila se a ukázala jemně řezanou tvář a rovný, panovačný nos. Její oči, tak temné, že byly skoro černé, se setkaly s Williamovým pohledem. Mladíkovi se zatajil dech. Když ho uviděla, její tmavé oči, už tak dost veliké, se ještě rozšířily. Chtěl se jen tak lhostejně dívat do dálky, jako by její přítomnost vůbec nezaznamenal, ale nedokázal od ní odtrhnout pohled. Chtěl, aby se na něj usmála, i kdyby to bylo jen nepatrné zvlnění jejích plných rtů, i kdyby šlo jen o to, že ho zdvořile bere na vědomí. Sklonil hlavu, ale jen lehce – bylo to spíš pokývnutí než poklona. Obličej jí ztuhl do nepřístupných rysů a Aliena se odvrátila a zadívala se dopředu.

William zkřivil tvář, jako by ho něco zabolelo. Připadal si jako pes, kterého odkopli z cesty, a toužil se stáhnout do kouta, kde by ho nikdo neviděl, a stočit se tam do klubíčka. Rozhlédl se kolem sebe a přemítal, jestli někdo z přítomných tu výměnu pohledů zaznamenal. Kráčel dál uličkou s rodiči a uvědomoval si, že lidé přejíždějí pohledem od Alieny k němu a zpátky, naklánějí se k sobě a něco si šeptají. Upíral oči přímo před sebe, aby se vyhnul všem pohledům. Musel se silou vůle nutit, aby šel s hlavou vztyčenou. Jak nám mohla něco takového provést? uvažoval v duchu. Jsme jedna z nejvznešenějších rodin v jižní Anglii, a ona dosáhla toho, že si musíme připadat tak malí. Ta představa ho dohánělа k takové zuřivosti, že toužil tasit meč a na někoho zaútočit, na kohokoliv.

Shiringský šerif pozdravil otce a oba muži si podali ruce. Lidé odvrátili pohledy a začali se rozhlížet po někom jiném, o kom by mohli klevetit. Williamem stále ještě lomcoval vztek. K Alieně přistupovali nejrůznější mladí šlechtici a jeden za druhým se jí klaněli. *Na ně* byla ochotna se usmát.

Začala bohoslužba. William přemýšlel, jak je možné, že se to všechno tak špatně vyvinulo. Hrabě Bartoloměj má syna, který zdědí otcův titul i jeho bohatství, takže dceru nemohl využít k ničemu jinému než k vytvoření nějakého spojenectví. Alieně bylo šestnáct let a byla panna, a navíc nejevila sebemenší touhu stát se jeptiškou, a tak se dalo docela rozumně předpokládat, že si s potěšením vezme zdravého, devatenáctiletého urozeného pána. Vždyť politické zájmy mohly jejího otce stejně dobře vést k tomu, aby ji provdal za tlustého čtyřicetiletého hraběte s pakostnicí, nebo dokonce za šedesátiletého holohlavého barona.

Jakmile byla dohoda s Alieniným otcem uzavřena, William ani jeho rodiče s tím nedělali žádné tajnosti. Hrdě vytrubovali zprávu o chystaném

sňatku do všech sousedních hrabství. Vlastní setkání mezi Williamem a Alienou považovali všichni za pouhou formalitu – až na Alienu, jak se posléze ukázalo.

Už se pochopitelně setkali dřív. William si mladou lady pamatoval jako docela malou holku. Měla tehdy takový uličnický obličejík s nosíkem nahoru a nezvladatelné vlasy nosila nakrátko ostříhané. Byla panovačná, umanutá, bojovná a odvážná. V jednom kuse organizovala ostatním dětem hry, rozhodovala, co se bude hrát a kdo bude v kterém družstvu, řešila spory a počítala průběžné výsledky. Williamovi se nelíbilo, jak vládne dětským hrám, ale současně ho přitahovala. Vždycky bylo snadné jí hru překazit a strhnout na sebe alespoň na chvíli pozornost tím, že člověk vyvolal rvačku. Ale nikdy to nevydrželo dlouho a ona se nakonec pokaždé znovu chopila vlády a nechala ho za sebou s pocity zmaru, porážky, zavržení, vzteku, a přece zvláštně okouzleného – jako nyní.

Když jí zemřela matka, začali s otcem hodně cestovat a William ji vídal podstatně méně často. Přesto ji potkával dost často, aby si stačil všimnout, že z děvčátka vyrůstá úchvatně krásná mladá žena. Když mu řekli, že se stane jeho nevěstou, měl z toho radost. Představoval si, že si ho bude muset vzít, ať se jí to líbí nebo ne, ale přesto souhlasil, že se s ní setká. Chtěl udělat, co bylo v jeho silách, aby cestu k oltáři uhladil.

Ona možná je panna, zato on není panic. Některé z dívek, jež okouzlil, byly skoro stejně tak hezké jako Aliena, opravdu jim mnoho nechybělo, i když ani jedna z nich nebyla tak urozeného původu. Podle jeho zkušeností udělaly na spoustu děvčat dojem jeho vybrané šaty, bujní koně a bezstarostnost, s níž rozhazoval peníze za sladká vína a ozdobné stužky. A pokud se mu podařilo zůstat s nimi o samotě ve stodole, zpravidla mu nakonec podlehly, a většinou víceméně dobrovolně.

Obvykle k dívkám přistupoval s jistým náznakem ostychu. Zkraje se choval tak, že z toho dokonce měly pocit, jako by o ně nejevil velký zájem. Jenže když zůstal o samotě s Alienou, veškerá ostýchavost ho rázem opustila. Dívka na sobě tehdy měla bleděmodrou hedvábnou róbu, volnou a splývavou, ale on nedokázal myslet na nic jiného než na tělo, které je pod tou látkou a které bude zakrátko moci vídat nahé, kdykoliv se mu zachce. Zastihl ji, jak si čte v nějaké knize, což byla pro ženu, pokud nešlo o řádovou sestru, dost neobvyklá činnost. Snažil se nějak odvést mysl od představ, jak se Alieně pod modrým hedvábím pohupují ňadra, a tak se své nastávající zeptal, co je to za knihu.

„Jmenuje se *Příběh o Alexandrovi*," odpověděla. „Je to vyprávění o panovníkovi, kterému říkali Alexandr Veliký, a o tom, jak dobyl pohádkové země na východě, kde rostou drahé kameny na vinicích a rostliny umí mluvit."

William si nedokázal představit, proč někdo plýtvá časem na takové hlouposti, ale nahlas to nevyslovil. Místo toho vyprávěl dívce o svých koních a psech, o svých úspěších na lovu, při zápase a v rytířských turnajích. Neudělalo to na ni zdaleka takový dojem, jak si představoval. Řekl jí o domu, který pro ně jeho otec nechal stavět, a aby jí pomohl připravit se na dobu, kdy povede jeho domácnost, nastínil, jak si představuje, že by mělo všechno klapat. Měl pocit, že mu nevěnuje příliš soustředěnou pozornost, a nedokázal si vysvětlit, čím to je. Sedl si co nejblíž k ní, protože ji chtěl při první vhodné příležitosti vášnivě obejmout a pořádně osahat, aby zjistil, jestli má prsa opravdu tak veliká, jak si je představoval. Jenže ona se od něj odtáhla, složila ruce na hrudi, překřížila nohy a tvářila se tak nepřístupně, až musel volky nevolky na celý nápad zapomenout a utěšit se myšlenkou, že brzy nastane doba, kdy si s ní bude moci dělat, cokoliv si zamane.

Během celého tohoto setkání ale nenaznačila, že se chystá vyvolat takový povyk, jaký ztropila později. Utrousila, pravda, docela tiše: „Nevím, jestli se k sobě hodíme," ale to bral jen jako projev její okouzlující skromnosti a ihned ji ujišťoval, že zrovna oni dva se k sobě hodí náramně dobře. Jenže sotva opustil sídlo svého nastávajícího tchána, dívka vrazila do otcovy komnaty jako velká voda a oznámila mu, že si Williama za nic na světě nevezme, že nemá cenu ji přemlouvat, že radši půjde do kláštera a že ji klidně můžou dovléct k oltáři v řetězech, ale slib manželský z ní nedostanou. Ta čubka, pomyslel si William. Ta zatracená čubka. Nedokázal ale pronášet tak jadrné kletby, jaké říkala jeho matka, kdykoliv mluvila o Alieně. Nechtěl ji stáhnout z kůže zaživa. Chtěl zalehnout její rozpálené tělo a líbat ji na ústa.

Tříkrálová mše skončila oznámením, že starý biskup zemřel. William doufal, že tahle novinka by mohla konečně trochu zastínit zprávu o zrušeném sňatku, která až do té chvíle neztrácela na zajímavosti. Řeholníci vyšli v zástupu z chrámu a mezi věřícími směřujícími k východům se rozproudil živý hovor. Řada přítomných měla k biskupovi nejen duchovní, ale i pozemsky materiální vztah – jako nájemníci, kteří si od něj propachtován půdu, či jako rolníci, kteří na jeho půdě pracovali, a všechny dohromady zajímalo, kdo zesnulého starce v jeho úřadu nahradí a jestli nástupce provede nějaké změny. Smrt velkého pána je vždycky nebezpečná pro ty, jimž za života vládl.

William šel za rodiči hlavní lodí, když vtom si s překvapením všiml, že se k nim blíží arcijáhen Waleran. Rychle se proplétal mezi farníky jako velký černý pes procházející stádem krav. A lidé se, jako kravičky, vylekaně dívali přes rameno, když se k nim přiblížil, a o krok či dva mu uhýbali z cesty. Sedláky zcela přehlížel, ale s každým šlechticem prohodil pár slov. Když dorazil k Hamleighovým, pozdravil se s Williamovým otcem, mladíka

si vůbec nevšímal a obrátil se na jeho matku. „To je ale ostuda s tou svatbou," prohlásil.

William zrudl. To si ten blázen snad myslí, že takovéhle projevení soustrasti je *zdvořilé*?

Matka neměla o nic větší chuť než William se zrovna na tohle téma bavit „Já kvůli tomu vůči nikomu zášť nechovám," zalhala. Waleran si její poznámky nevšímal. „Doslechl jsem se o hraběti Bartolomějovi něco, co by vás mohlo zajímat," poznamenal. Ztišil hlas, aby ho neslyšel někdo nepovolaný, takže William musel napínat uši, aby se mu dařilo polapit arcijáhnova slova. „Zdá se, že hrabě nedodrží slib, který dal mrtvému králi."

„Bartoloměj byl odjakživa nadutý pokrytec," zabručel Williamův otec

Waleran se na muže podrážděně podíval. Chtěl, aby ho vyslechli, a ne aby jeho slova komentovali. „Bartoloměj a hrabě Robert z Gloucesteru nehodlají přijmout za panovníka krále Štěpána, kterého si – jak víte – vybrala církev a baronové."

Williamovi bylo divné, proč takovouhle historku o běžné tahanici mezi příslušníky vyšší šlechty vykládá arcijáhen zrovna otci. Otcovy úvahy se zřejmě pohybovaly stejným směrem, protože poznamenal: „Ale hrabata s tím nemůžou vůbec nic udělat."

Matce šly, podobně jako Waleranovi, poznámky jejího muže, jimiž arcijáhna přerušoval, na nervy, „*Poslouchej,"* zasyčela.

Waleran pokračoval: „Doneslo se ke mně, že hodlají vyvolat povstání a prohlásit královnou Maud."

William nevěřil vlastním uším. Skutečně arcijáhen pronesl tak ztřeštěnou větu, tady uprostřed těch tichých, věcných hovorů, v hlavní lodi kingsbridgeské katedrály? Vždyť za tohle by člověka mohli pověsit, ať je to pravda nebo ne.

Otec z toho byl také zaražený, ale matka zamyšleně poznamenala: „Robert z Gloucesteru je z části její bratr… To docela dává smysl."

William nechápal, jak se může matka tak věcně vyjadřovat o takové pohoršující zprávě. Byla ale velice chytrá a téměř vždycky měla ve všem pravdu.

Waleran řekl: „Kdokoliv, kdo se dokáže zbavit hraběte Bartoloměje a zarazit povstání, ještě než vůbec začne, si vysloužínekonečnou vděčnost krále Štěpána a matky naší, církve svaté."

„Skutečně?" podivil se otec nechápavým tónem, zato matka moudře přikyvovala.

„Bartoloměje očekávají zítra v jeho sídle," dodal Waleran. Zvedl přitom oči a zachytil něčí pohled. Podíval se opět na matku a dodal: „Myslel jsem si, že zrovna vás by to mohlo zajímat." Pak se vzdálil, aby pozdravil někoho jiného.

William se za ním díval. Opravdu jim chtěl říct jenom tohle?

Williamovi rodiče kráčeli dál a mladík je následoval velkým klenutým vchodem ven z chrámu pod otevřené nebe. Všichni tři kráčeli v naprostém mlčení. William vyslechl za uplynulých pět týdnů spoustu hovorů o tom, kdo se stane novým králem. Ale zdálo se, že se všechno vyřešilo tím, když byl tři týdny před Vánoci korunován ve westminsterském opatství Štěpán. Kdyby měl ovšem Waleran pravdu, začíná zase všechno od začátku. Proč se ale Waleran obtěžoval svěřit se s něčím takovým zrovna Hamleighovým?

Vydali se přes trávník ke stáji. Sotva se dostali z doslechu lidí postávajících před katedrálou a nemohl je nikdo zaslechnout, otec vzrušeně vyhrkl: „My máme ale štěstí – chlap, který náš rod tak urazil, se nechá načapat při velezradě!“

William ani za mák nechápal, co je na tom za štěstí, ale matka zřejmě otcův názor sdílela, jelikož souhlasně přikyvovala.

Otec pokračoval: „Můžeme ho chytit, pod taseným mečem dovést k nejbližšímu stromu a tam ho pověsit.“

To Williama do té chvíle nenapadlo, ale teď mu všechno rázem došlo. Jestli je Bartoloměj zrádce, je naprosto správné, když ho zabijí. „Konečně se pomstíme!“ vybuchl William. „A místo aby nás za to potrestali, ještě dostaneme od krále odměnu!“ Zase budou moci nosit hlavy hrdě vztyčené a –

„Vy jste zabednění blázni,“ ozvala se matka nečekaně podrážděně. „Slepí idioti bez kouska mozku v hlavě. Řekněme, že pověsíte Bartoloměje na nejbližší strom. Můžu vám říct, co se bude dít dál?“

William i otec zůstali zticha. Když byla matika v téhle náladě, bylo rozumnější na její otázky vůbec neodpovídat.

„Robert z Gloucesteru popře, že by kdy existovalo nějaké spiknutí,“ pokračovala, „obejme krále Štěpána a bude mu přísahat věrnost. A tím bude po všem. Až na to, že vás dva pověsí jako vrahy.“

William se otřásl. Představa, že by ho pověsili, ho děsila. Dokonce kvůli tomu měl noční můry. Přesto mu bylo jasné, že matka má pravdu. Král může uvěřit, nebo předstírat, že uvěřil, že v sobě nikdo nenašel tolik odvahy, aby proti němu zosnoval povstání. A nebude mu dělat potíže bez přemýšlení obětovat dva životy, aby si zvýšil vlastní důvěryhodnost.

„Máš pravdu,“ přikývl otec. „Svážeme ho jako prase před porážkou a dovezeme ho krále živého až do Winchesteru, tam ho odhalíme a budeme žádat odměnu.“

„Proč trochu *nepřemýšlíš?“* vyjela na něj matka pohrdavě. Byla napjatá jako struna a Williamovi došlo, že je z té novinky stejně vzrušená jako otec, ale jiným způsobem. „Copak by arcijáhen Waleran nechtěl dovézt krále takového zrádce osobně?“ dorážela na lorda Hamleigha. „Copak by nechtěl odměnu pro sebe? Vždyť víš, jak celým srdcem touží po tom, aby

se stal kingsbridgeským biskupem. Proč se vzdal možnosti zajmout zrádce osobně? Proč to zařídil tak, abychom se jako náhodou potkali v kostele, místo aby nás přijel navštívit do Hamleighu? Proč byl hovor, který jsme s ním vedli, tak krátký a neurčitý?“

Udělala řečnickou odmlku, jako kdyby čekala na odpověď, ale otec i William věděli, že ve skutečnosti o žádné odpovědi nestojí. William si vzpomněl, že kněží se mají vyhýbat pohledu na krev, a přemítal, jestli tohle náhodou není důvod, proč se Waleran nechce zapojit do zatýkání Bartoloměje. Když to ale ještě jednou zvážil, dospěl k závěru, že Waleran takovéhle skrupule rozhodně nemá.

„Řeknu vám proč,“ pokračovala matka. „Protože si není jist, že Bartoloměj je doopravdy zrádce. Prostě dostal nespolehlivou informaci. Nedokážu si představit, jak k ní přišel – třeba někde zaslechl hovor nějakých opilců, donesl se k němu nejednoznačný vzkaz, nebo mluvil s nějakým nedůvěryhodným zvědem. Ať je to, jak chce, nechce jít s kůží na trh. Nechce otevřeně obvinit hraběte Bartoloměje z velezrady pro případ, že by se ukázalo, že se obvinění nezakládá na pravdě a Waleran by z toho vyšel jako někdo, kdo jen šíří pomluvy. Chce, aby na sebe tohle riziko vzal někdo jiný a udělal špinavou práci za něj. Až bude po všem a ukáže se, že měl pravdu a skutečně šlo o zradu, prostě vystoupí dopředu a bude žádat svůj díl odměny za úspěch. Pokud ale vyjde najevo, že Bartoloměj je nevinný, Waleran za živého boha nepřizná, že kdy vyslovil to, co nám dnes prozradil.“

Jakmile to takhle řekla, vypadalo to naprosto přirozeně. Jenže nebýt matky, skočili by William i jeho otec Waleranovi bez váhání na lep. Docela dobrovolně by hráli arcijáhnovi do noty a vzali by na sebe veškeré riziko, kterému se on snažil vyhnout. Jakmile šlo o politiku, matce to myslelo naprosto přesně.

„Chceš tím naznačit, že bychom na to měli zapomenout?“ zeptal se otec.

„To rozhodně ne,“ zavrtěla matka hlavou a oči jí zářily. „Pořád nám to dává možnost zničit lidi, kteří nás tak ponížili.“ Štolba jí přivedl koně a držel ho, aby se mohla vyhoupnout do sedlá. Vzala mu z rukou uzdu a mávnutím ruky ho odehnala, ale s nasedáním ještě chvíli otálela. Stála vedle koně, zamyšleně ho poplácávala po krku a ztišeným hlasem přemítala: „Potřebujeme o tom spiknutí získat nějaký důkaz, aby nikdo nemohl zapírat, až proti němu vzneseme obvinění. A musíme takový důkaz získat nenápadně, aniž bychom se prozradili, že něco takového sháníme. Až ho budeme mít, můžeme hraběte Bartoloměje zajmout a odvézt ke králi. Když pak Bartolomějovi důkaz předložíme, přizná se a bude prosit o milost. V tu chvíli můžeme žádat odměnu.“

„A popřít, že by nám Waleran pomáhal,“ dodal otec.

Matka zavrtěla hlavou. „Klidně mu dopřejeme, aby si užil svůj díl slávy a dočkal se odměny. Alespoň nám pak bude zavázán. To nám může jedině prospět.“

„Jak to ale uděláme, abychom si opatřili nějaký důkaz o spiknutí?“ zeptal se otec s obavami.

„Musíme přijít na způsob, jak se dostat do Bartolomějova hradu a porozhlédnout se tam,“ odpověděla mu matka a zamračila se. „To nebude snadné. Nikdo nám nebude věřit, že jsme jen tak přijeli na návštěvu – všichni vědí, že Bartoloměje nenávidíme.“

William dostal nápad. „Mohl bych tam jet já,“ vyhrkl.

Oba rodiče se na něj podívali poněkud překvapeně. „Mám pocit, že bys mohl být přece jen o trochu nenápadnější než otec,“ připustila matka. „Jakou si ale nachystáš výmluvu?“

William to už měl promyšlené. „Mohl bych jet navštívit Alienu,“ prohlásil a srdce se mu při té představě rozbušilo jako o závod. „Mohl bych se ji snažit uprosit, aby si svoje rozhodnutí rozmyslela. Vždyť mě ve skutečnosti pořádně nezná. Třeba se ve mně spletla, když jsme se poznali. Mohl by ze mě být dobrý manžel. Třeba jen potřebuje, aby na ni člověk trochu víc přitlačil.“ Přidal něco, co považoval za pohrdlivý úsměv, aby před rodiči zakryl, že myslí každé slovo naprosto vážně.

„To je naprosto přijatelná výmluva,“ přikývla matka. Soustředěně se na Williama zadívala. „Pane na nebi,“ poznamenala, „začínám si říkat, že ten kluk by nakonec přece jen mohl mít trochu rozumu po matce.“

Když William vyrážel den po Třech králích směrem k hradu hraběte Bartoloměje, cítil se poprvé po mnoha měsících alespoň trochu v optimistické náladě. Bylo jasné, studené ráno. Severák ho štípali do uší a zmrzlá tráva chrastila pod kopyty jeho válečného oře. William měl na sobě šedivý plášť z jemného flanderského sukna lemovaný králičí kožešinou a pod pláštěm šarlatový háv.

Doprovázel ho jeho štolba Walter. Když bylo Williamovi dvanáct, stal se starší Walter jeho učitelem, který ho měl zasvětit do tajů boje. Pod jeho vedením se William naučil jezdit na koni, lovit, šermovat a prát se. Teď se Walter stal jeho podkoním, společníkem i osobním strážcem. Byl stejně vysoký jako William, ale rozložitější, takový dobře udělaný, mohutný chlapík. Byl o devět či deset let starší než jeho svěřenec, takže byl dost mladý na to, aby pil, co hrdlo ráčí, a honil se za děvčaty, ale současně dost zkušený, aby dokázal chlapce, když bylo třeba, uchránit před průšvihem. Byl to také Williamův nejbližší přítel.

Při představě, že opět spatří Alienu, byl William podivně rozechvělý, přestože věděl, že ho čeká zas jen odmítnutí a ponížení. Když ji zahlédl v kingsbridgeské katedrále a měl na okamžik možnost pohlédnout do jejích tmavých, tak tmavých očí, opět se v něm v plné síle probudila touha.

Nemohl se dočkat, až s ní zase bude mluvit, až se k ní bude moci přiblížit, až uvidí, jak se jí záplava vlnitých vlasů při řeči kroutí a třese, až bude zase moci pod splývavými šaty pozorovat její tělo.

Vyhlídka na možnou odplatu současně posilovala Williamovu nenávist. Z naděje, že by mohl smazat ponížení, kterého se jemu i jeho rodině dostalo, byl vzrušením napjatý jako tětiva.

Dělal si starosti s tím, že nemá jasnější představu, co vlastně hledá. Docela si věřil, že se mu nejspíš podaří zjistit, jestli je Waleranovo vyprávění pravdivé, protože případné přípravy na boj – shromažďování koní a zásob jídla na cestu, čištění zbraní – nebude možné na hradě přehlédnout. I když bude tahle činnost přirozeně maskovaná jako něco jiného, aby to zmátlo náhodného pozorovatele, třeba jako přípravy na nějakou dalekou výpravu. Jenže přesvědčit se, že spiknutí existuje, a získat o jeho existenci důkazy, jsou dvě různé věci. William si neuměl představit, co by mu mohlo posloužit jako důkaz. Umiňoval si, že bude mít oči otevřené, a snad mu něco příhodného padne do oka. Nebyl to moc spolehlivý plán a mladík si neustále dělal starosti, že propase správný okamžik a příležitost k pomstě mu proklouzne mezi prsty.

Jak se blížil k Bartolomějovu hradu, začal pociťovat vzrůstající nervozitu. Napadlo ho, že ho třeba odmítnou vpustit dovnitř, a na okamžik, než si uvědomil, jak málo je to pravděpodobné, se ho při té představě zmocnila panika. Hrad je přece veřejné místo, a kdyby jeho pán zavřel dveře před příslušníkem místní šlechty, vlastně by tím veřejně oznámil, že připravuje velezradu.

Hrabě Bartoloměj žil několik mil od Shiringu. Vlastní shiringský hrad totiž obýval zdejší šerif, a tak si hrabě pořídil vlastní hrad kousek od města. Malé vesničce, která kolem hradu vyrostla, neřekl nikdo jinak než Hrabětov. William už na hrad zavítal dřív, ale tentokrát se na něj díval očima útočníka.

Viděl před sebou široký, hluboký vodní příkop ve tvaru osmičky, s horní smyčkou menší než dolní. Hlína, kterou bylo třeba při hloubení příkopu vykopat, byla navršena uvnitř obou smyček a tvořila ochranné valy.

V dolní části osmičky vedl přes příkop most ústící do mezery ve východní hradbě, jež dovolovala dostat se do předhradí ve spodní smyčce. Byl to jediný vchod do hradu. Do vnitřního hradu v horní smyčce se nedalo dostat jinak, než že člověk prošel předhradím ve spodní smyčce a překročil další most vedoucí přes vodní příkop, který od sebe obě části hradu odděloval. Vnitřní hrad představoval srdce a nedotknutelnou svatyni hradu.

Když se William a Walter cvalem blížili přes otevřenou pláň, jež hrad obklopovala, viděli, že v okolí hradu panuje čilý ruch. Dva zbrojnoši na rychlých koních se přehnali přes most a vyrazili každý jiným směrem. Když William a Walter sami vjížděli na most, předjela je skupinka čtyř jezdců.

William si všiml, že poslední část mostu se dá zvednout, až zapadne do mohutné kamenné brány, jež tvořila vchod do hradu. Kolem celého hliněného valu byly v pravidelných vzdálenostech vybudovány kamenné věže tak, aby lučištníci měli v případě útoku na hrad možnost zasáhnout útočníky v každé výseči okolního prostoru. Dobýt tenhle hrad čelním útokem by proto byla zdlouhavá, obtížná a krvavá záležitost, která by vyžadovala veliké množství bojovníků, a Hamleighovi by nedokázali sehnat tolik mužů, aby si mohli být jisti výsledkem, pomyslel si William zasmušile.

Dnes byl ovšem hrad otevřený a přístupný. William sdělil strážnému u brány, jak se jmenuje, a byl bez dalšího otálení vpuštěn dovnitř.

V dolní smyčce osmičky, chráněné před okolním světem hliněným valem, uviděl předhradí s běžnými hospodářskými stavbami, jaké jsou u hradů obvykle k vidění: stáje, kuchyně, dílny, strážní věž a kapli. Ve vzduchu byla cítit vzrušená nálada. Štolbové, ozbrojenci, služebníci i služebné přecházeli chvatně sem a tam, hlasitě si mezi sebou povídali, halasně se navzájem zdravili a pokřikovali na sebe nejrůznější žerty. Pozorovatel, který by přijížděl bez jakéhokoliv podezření, by si mohl myslet, že všechno to vzrušení a přecházení sotva vyvolalo něco jiného než prostá reakce na samotný návrat hradního pána, jenže William v tom viděl víc.

Nechal Waltera ve stáji u koní a vydal se na vzdálenější konec prostranství, kde se nacházel most vedoucí přes příkop do vnitřního hradu v horní části osmičky. Když přešel most, zastoupil Williamovi cestu strážný, který hlídal u brány. Tentokrát se už William dočkal otázky po účelu své návštěvy, a tak odpověděl: „Přijíždím navštívit lady Alienu.“

Strážný ho neznal, ale prohlédl si ho pozorně od hlavy k patě, zaznamenal jemný plášť a rudé oblečení a z první vody načisto Williama odhadl na nadějného nápadníka. „Naši mladou lady najdeš ve velké síni v paláci,“ poučil mladíka s úšklebkem.

Hrad uprostřed horní, menší smyčky tvořila čtvercová třípatrová kamenná budova se silnými stěnami. To byla vlastní pevnost, která mohla splnit úlohu posledního útočiště na hradě. V přízemí byly jako na jiných hradech sklady. Do hlavní hodovní síně nad sklady bylo možno vejít po dřevěném schodišti přistaveném zvenku k tvrzi. Schodiště bylo v případě potřeby možné vytáhnout nahoru do budovy.

V nejvyšším patře bude mít zřejmě hrabě ložnici. To bude také poslední bašta, do níž se uchýlí, až ho Hamleighovi přijedou zajmout

Všechno bylo uspořádané tak, aby to dohromady představovalo pro případného útočníka celou řadu těžko překonatelných překážek. To byl pochopitelně účel, kvůli tomu se hrady stavěly, jenže když se teď William snažil přijít na to, jak tyto překážky překonat, najednou zcela jasně viděl, jak na sebe jednotlivé součásti obranného systému navazují. I kdyby se nakonec útočníkovi podařilo zmocnit se předhradí, pořád ještě by se musel

dostat přes další most a zdolat další bránu a pak ještě dobýt tuhle nezdolnou pevnost. Musel by se navíc nějak dostat do prvního patra – nejspíš tak, že by jeho vojáci použili dlouhé žebříky. A v patře by útočníka s největší pravděpodobností čekal další boj, než by se dostal z velké síně po schodech do ložnice, kde bude ukrytý hrabě. Tenhle hrad se dá dobýt jedině lstí, uvědomil si William, a začal si pohrávat s myšlenkou, jestli by se do pevnosti nedalo nějak nenápadně vklouznout.

Vyšel po schodech do patra a vstoupil do síně. Byla plná lidí, ale hraběte mezi nimi nezahlédl. Ve vzdálenějším koutě po levé straně uviděl schody vedoucí do jeho ložnice. U paty schodiště sedělo asi patnáct až dvacet rytířů a zbrojnošů a tichými hlasy si o něčem povídali. To bylo dost neobvyklé. Rytíři a zbrojnoši představují různé společenské třídy. Rytíři jsou majitelé půdy, kteří získávají prostředky na živobytí z jejího pronájmu, zatímco zbrojnoši dostávají denní mzdu. Tyto dvě skupiny v sobě nacházejí zalíbení jedině v případě, že se ve vzduchu začíná vznášet pachuť války.

William některé z přítomných znal. Rozeznal Gilberta Catfacea, věčně nabručeného starého harcovníka s plnovousem, který už dávno vyšel z módy, a s dlouhými kníry. Už před lety oslavil čtyřicítku, ale pořád to byl nezdolný bojovník. Dále si všiml Ralpha z Lymeu, který utrácel víc za oblečení než za holky. Dnes měl na sobě modrý plášť s rudou hedvábnou podšívkou. Pak tam byl Jack Guillaume. Byl sotva starší než William, ale už se stal rytířem. Ještě několik dalších obličejů připadalo mladíkovi vzdáleně povědomých. Neurčitě směrem ke skupince pokýval hlavou na pozdrav, ale oni si ho ani pořádně nevšimli – všichni ho znali, ale byl příliš mladý, než aby jim stál za pozornost

Odvrátil se a soustředil pohled na druhou stranu síně. Okamžitě uviděl Alienu.

Dnes vypadala úplně jinak. Včera byla vystrojená na návštěvu katedrály, a tak si na sebe vzala samé hedvábí, jemně česanou vlnu a plátno a k tomu prsteny, stužky a špičaté střevíce. Dnes na sobě měla krátkou řízu, jaké nosí ženy sedláků nebo děti, a byla bosá. Seděla na lavici a zkoumala nějakou herní desku, na níž byly hrací známky v různých barvách. Jak ji William sledoval, podkasala si řízu, přehodila si nohu přes nohu, odhalila nahá kolena a pak zamračeně zkrabatila nos. Včera mu připadala vznešená a nedobytná. Dnes měl před sebou zranitelné dítě. William se přistihl, že po ní v téhle podobě touží ještě daleko víc. Náhlé se zastyděl za to, že mu takovéhle dítě mohlo způsobit tolik soužení, a přál si, aby našel způsob jak dívce dokázat, že by ji uměl ovládnout. Ten pocit byl skoro stejně silný jako chtíč.

Hrála s jakýmsi chlapcem, který mohl být tak o tři roky mladší než ona. Měl takový neklidný, netrpělivý výraz: hra se mu pranic nelíbila. William si všiml, že oba hráči jsou si podobní, jako by byli ze stejného rodu. No jistě,

ten kluk Williamovi připomínal Alienu, jak si ji pamatoval z dětství, s nosem nahoru a nakrátko ostříhanými vlasy. To bude určitě její mladší bratr Richard, dědic celého hrabství.

William přistoupil blíž. Richard k němu krátce vzhlédl, ale pak dál věnoval pozornost hře. Aliena byla naprosto soustředěná. Dřevěná hrací deska měla tvar kříže a byla rozdělena na čtverečky rozdílných barev. Žetony působily dojmem, že jsou vyrobené ze slonoviny, a byly černé a bílé. Nepochybně šlo o jakousi variantu dámy. Nejspíš to byl dárek od Alienina otce, dovezený z Normandie. Williama daleko víc zajímala samotná Aliena. Když se naklonila nad hrací plochu, horní lem řízy se jí zkrabatil a William mohl shora zahlédnout horní část jejích ňader. Byla opravdu tak veliká, jak si je představoval. V ústech mu vyschlo.

Richard pohnul jedním žetonem po hrací desce a Aliena prohlásila: „Ne, to nemůžeš udělat."

Chlapce to rozčílilo. „Proč ne?" vyjel na sestru.

„Protože je to proti pravidlům, ty troubo."

„Taková pravidla se mi *nelíbí*!" poznamenal Richard uraženě.

Do Alieny jako když píchne. „Pravidla musíš dodržovat!"

„A proč?"

„Prostě musíš a basta!"

„Nemusím," odsekl chlapec, smetl hrací desku z lavice na zem, až se hrací známky rozletěly na všechny strany.

Aliena ho pohybem rychlým jako blesk plácla přes tvář.

Vykřikl. Raněná pýcha ho bolela stejně jako zasažená tvář. „Ty –" Zaváhal. „Ty děvko, pleješ se s čertem!" zakřičel. Otočil se a dal se na útěk – jenže po třech krocích vrazil do Williama.

William ho chytil za paži a zvedl ho do vzduchu. „Koukej, ať kněz neslyší, jakými jmény častuješ svou sestru," upozornil chlapce.

Richard se kroutil a kňučel. „To bolí," naříkal. „Pusť mě!"

William ho ještě chvíli nechal viset. Richard se přestal vzpírat a dal se do pláče. William ho postavil na zem a chlapec se slzami řinoucími se po tvářích utekl.

Aliena hleděla na Williama, na hru úplně zapomněla a jen tázavě vraštila obočí. „Co tady děláš?" zeptala se. Mluvila tiše a klidně, hlasem staršího, dospělého člověka.

William se posadil na lavici a měl dobrý pocit z toho, jak mistrovský si dokázal poradit s Richardem. „Přijel jsem tě navštívit," odpověděl.

Přes obličej se jí mihl ostražitý výraz. „Proč?"

William se usadil tak, aby měl výhled na schodiště. Uviděl, jak do síně sestupuje jakýsi čtyřicátník, oblečený jako služebník ve vyšším postavení. Na hlavě měl kulatou čapku a na sobě krátký kabátec z jemné látky. Služebník někomu pokynul a jeden z rytířů s jedním ze zbrojnošů se vydali

po schodech nahoru. William se znovu zadíval na Alienu. „Chci si s tebou promluvit," řekl.

„O čem?"

„O tobě a o mně." Přes rameno zahlédl, jak se k nim služebník blíží. V chůzi toho muže bylo něco nepatrně zženštilého. V jedné ruce držel zašpičatělou cukrovou homoli špinavě hnědé barvy. V druhé ruce třímal zkroucený kořen, který vypadal jako zázvor. Muž byl nepochybně zdejší majordomus či sklepmistr a právě navštívil spižírnu s kořením, truhlu zamknutou přímo v hraběcí ložnici. Tam si vzal denní dávku drahých přísad a ty teď odnášel kuchaři: cukr na oslazení jablečného koláče a možná zázvor na okořenění mihulí.

Aliena se zadívala stejným směrem jako William. „Ale, zdravím tě, Matthewe."

Služebník se usmál a ulomil dívce kousek cukru. William měl pocit, že Matthew má Alienu velice rád. Něco v jejím chování mu muselo napovědět, že se dívka necítí nejlíp, jelikož se jeho vlídný úsměv změnil v ustarané zamračení a sloužící se zeptal: „Je všechno v pořádku?" Mluvil měkkým hlasem.

„Ano, děkuju ti."

Matthew se zadíval na Williama a do tváře se mu vloudilo překvapení. „Mladý William Hamleigh, je to tak?"

Williamovi nebylo příjemné, že ho někdo poznal, i když to bylo pochopitelně nevyhnutelné. „Nech si ten cukr pro děti," prohlásil, přestože mu cukr nikdo nenabízel. „Já o něj nestojím."

„Jak si přejete, pane." Matthewův výraz říkal, že kdyby se člověk dostával do střetů se synky venkovské šlechty, nebyl by dnes tam, kde je. Obrátil se k Alieně. „Váš otec přivezl kus úžasného měkkého hedvábí, pak vám ho ukážu."

„Děkuji," přikývla.

Matthew se vzdálil.

„Zženštilý pošuk," poznamenal William.

„Proč jsi se k němu choval tak neurvale?" zeptala se dívka.

„Nemám rád, když mi služebnictvo říká ‚mladý William'." Tohle nebyl nejlepší způsob, jak si začít namlouvat mladou lady. William si uvědomil, že hned úvod pořádně zpackal, a propadl trudnomyslnosti. Musí přece být okouzlující. Usmál se a prohlásil: „Kdybys byla moje žena, moji sloužící by tě oslovovali ‚lady'."

„Tys sem k nám přijel, aby sis se mnou povídal o manželství?" podivila se dívka a William měl pocit, že v jejím hlase zaslechl nedůvěřivý podtón.

„Vždyť mě neznáš," prohlásil a znělo to, jako by se chtěl proti něčemu ohradit. Hovor se mi naprosto vymyká z ruky, uvědomil si nešťastně. Měl přece původně v plánu chvíli jen tak nezávazně klábosit a pak přejít rovnou

k věci, jenže dívka jednala tak přímočaře a otevřeně, že mu nezbývalo než vyklopit, kvůli čemu se na hradě objevil. „Špatně jsi mě odhadla," vyhrkl. „Nevím, co jsem při našem posledním setkání provedl, že jsi na mě tak zanevřela. Ale ať už jsi měla jakýkoliv důvod, rozhodně ses unáhlila."

Odvrátila pohled a zvažovala, co má odpovědět. William přes ni zahlédl, jak rytíř a zbrojnoš opět scházejí po schodech dolů a vycházejí ze dveří. Ve tvářích měli odhodlaný výraz. O chvilinku později se nahoře na schodech objevil muž v kněžském hábitu a pokynul rukou – zřejmě tajemník samotného hraběte. Dva rytíři vstali a vydali se nahoru: Ralph z Lymeu, jemuž rudá podšívka pláště zářila do dáli, a starší muž s holou hlavou. Bylo zřejmé, že muži sedící v síni čekají, až je po jednom či po dvou hrabě přijme ve své komnatě. Jenže proč?

„A proč jsi přišel po takové době?" říkala zrovna Aliena. Zjevně se snažila potlačovat nějaké pocity. Mohl to být hněv, ale William měl neodbytný dojem, že je to smích. „Po všech těch potížích, výstupech a dohadech? Teď, když se to všechno konečně pomalu uklidňuje, *teď* mi přijdeš oznámit, že jsem udělala chybu?"

Když se to vysloví takhle, zní to opravdu trochu nepravděpodobně, uvědomil si William. „Ani trochu se to neuklidňuje – lidé o tom pořád ještě mluví, matka je stále vzteky bez sebe a otec nemůže chodit na veřejnosti s hlavou vztyčenou," osopil se na dívku hrubě. „Pro nás zdaleka není po všem."

„Takže tobě vlastně nejde o nic jiného než o čest rodiny, viď?"

V hlase jí zazněl nebezpečný podtón, ale William ho nezaznamenal. Právě mu totiž došlo, co zřejmě hrabě podniká se všemi těmi rytíři a zbrojnoši: posílá po nich vzkazy a poselství na všechny strany. „Čest rodiny?" opakoval nesoustředěně. „Ano."

„Vím, že bych měla myslet na čest a spojenectví mezi rody a na podobné záležitosti," připustila Aliena. „Jenže manželství by přece nemělo být založené na takových věcech." Zdálo se, že něco zvažuje a že po chvíli došla k rozhodnutí. „Možná bych ti měla říct něco o své matce. Nenáviděla otce. Otec není špatný člověk, ve skutečnosti je dokonce skvělý, ale je k uzoufání vážný a neoblomný a matce nikdy nerozuměl. Ona byla šťastná, bezstarostná povaha, ráda se smála a vyprávěla nejrůznější příběhy, měla ráda hudbu a otec jí udělal ze života peklo." William mimoděk zaznamenal, že Aliena má v očích slzy, ale dál myslel na rozesílaná poselství. „Proto taky umřela – protože jí nedovolil, aby byla šťastná. Vím to. A on to ví taky, rozumíš? Proto mi slíbil, že si nikdy nebudu muset vzít někoho, kdo by se mi nezamlouval. Už to chápeš?"

Ta poselství, to budou rozkazy, přemítal William, rozkazy, které posílá hrabě Bartoloměj svým přátelům a spojencům a v nichž je vyzývá, aby se připravili k boji. A tihle poslové jsou *důkazy.*

Uvědomil si, že na něj Aliena upřeně hledí. „Vzít si někoho, kdo by se ti nezamlouval?“ zopakoval honem její poslední slova. „Copak se ti nezamlouvám?“

V očích se jí zablýsklo hněvem. „Ty mě neposloucháš,“ osopila se na něj. „Jsi tak soustředěný sám na sebe, že tě ani na okamžik nenapadne, jaké pocity prožívají lidé kolem tebe. Co jsi dělal, když jsi sem přijel naposledy? Mluvil jsi a mluvil, pořád jen o sobě, a za celou dobu jsi mi nepoložil jedinou otázku!“

Zvýšila hlas natolik, že ke konci už křičela. Když skončila, William si všiml, že muži na druhé straně místnosti zmlkli a naslouchají. Měl z toho nepříjemný pocit. „Ne tak nahlas,“ napomenul ji.

Vůbec na to nebrala ohled. „Chceš vědět, proč tě nemám ráda? Tak dobrá, povím ti to. Nemám tě ráda, protože v tobě není kousek jemnosti. Nemám tě ráda, protože sotva umíš číst. Nemám tě ráda, protože se zajímáš jen o svoje *koně* a *psy* a o *sebe.*“

V tu chvíli už se Gilbert Catface a Jack Guillaume hlasitě smáli. William cítil, jak rudne v obličeji. Tihle chlapi přece byli *nýmandi,* byli to jen *rytíři* a smáli se *jemu,* synovi lorda Percyho Hamleigha. Vstal. „Tak *dobře,“* vyhrkl ve snaze Alienu nějak zarazit.

Nebylo to k ničemu. „Nemám tě ráda, protože jsi sobec, tupec a omezenec!“ ječela. To už se chechtali všichni rytíři. „Nemám tě ráda, nestojím o tebe, hnusíš se mi, nenávidím tě a pohrdám tebou. A *proto* se za tebe nevdám!“

Rytíři propukli v jásot a začali tleskat. William jako by se uvnitř scvrkl. Jejich smích v něm vyvolával pocit, že je malý, slabý a bezmocný jako malý chlapec, a když byl ještě malý chlapec, v jednom kuse se něčeho bál. Odvrátil se od dívky a snažil se ovládnout výraz obličeje a zakrýt svoje pocity. Pokoušel se přejít přes místnost, jak to šlo nejrychleji, aniž by začal utíkat. Smích za jeho zády nabíral na síle. Konečně se mu podařilo dojít ke dveřím. Rozrazil je a vyvrávoral ven. Přibouchl za sebou a běžel po schodech dolů. Zajíkal se ostudou. Slábnoucí ozvěna jejich ponižujícího smíchu mu zvonila v uších celou cestu přes bahnitý dvůr k bráně.

Asi po míli přetínala stezku vedoucí z Hrabětova do Shiringu široká hlavní cesta. Na křižovatce se pocestný mohl vydat na sever směrem ke Gloucesteru a k velšským hranicím, nebo se dát na jih k Winchesteru a na pobřeží. William a Walter zahnuli na jih.

Williamovo utrpení se v něm přetavilo v čirý vztek. Byl tak rozzuřený, že ani nemohl mluvit. Toužil nějak ponížit Alienu a pozabíjet všechny rytíře. Nejradši by každému z nich vrazil do rozesmátých úst meč a protlačil mu ho dolů hrdlem. Současně přemítal, jak to zařídit, aby se mohl pomstít alespoň jednomu z nich. Jestli to vyjde, získá přitom současně i důkaz, který tolik potřebuje. Tahle představa mu přinášela nezkrotné uspokojení.

Nejdřív ovšem musí jednoho z nich chytit. Sotva je cesta zavedla do lesů, William seskočil z koně a šel dál pěšky. Svého oře přitom vedl za uzdu. Walter bral ohled na mladíkovo rozpoložení a jen ho mlčky následoval. William došel k nejužšímu místu na cestě a zastavil se. Otočil se na Waltera a zeptal se: „Kdo je lepší s nožem – ty, nebo já?“

„Když jde o boj zblízka, jsem na tom líp já,“ odpověděl Walter ostražitě. „A při házení máš lepší mušku ty, pane.“ Když měl mladík vztek, všichni ho oslovovali „pane“.

„Myslíš, že dokážeš podrazit nohy běžícímu koni a přinutit ho k pádu?“ zeptal se William.

„Když budu mít pořádný kus dřeva, tak určitě ano.“

„Tak jdi, vyhlídni si nějaký menší stromek, přitáhni ho a osekej. Rázem budeš mít pořádný kus dřeva.“

Walter zmizel v lese.

William zavedl oba koně do houští, provedl je mezi stromy a přivázal je na pasece hodný kus od cesty. Pak jim sundal sedla a z jezdecké výstroje odmotal několik řemenů a řemínků – tolik, aby jimi šlo svázat dospělému muži ruce a nohy, a ještě něco zbylo. Williamův plán byl drsný, ale neměl čas na to, aby vymýšlel něco důmyslnějšího, a tak nezbývalo než doufat, že tohle vyjde.

Když se vracel k cestě, narazil na pořádný kus větve z padlého dubu, Bylo to suché a tvrdé dřevo a rozhodně se bude hodit jako kyj.

Walter už na něj čekal s malým kmínkem. William našel místo, kde si měl jeho společník lehnout a čekat. Bylo to za širokým kmenem vzrostlého buku stojícího těsně u cesty. „Neházej to dřevo moc brzy, ať ho kůň nepřeskočí,“ varoval Waltera. „Ale taky s tím moc neotálej, jelikož za zadní nohy koně nesrazíš. Nejlepší je, když se trefíš mezi přední nohy. A snaž se zarazit špičku klacku do země, aby ho nemohl odkopnout na stranu.“

Walter přikývl. „Už jsem to párkrát dělal,“ poznamenal.

William poodešel asi o třicet yardů blíž k Hrabětovu. Jeho úkolem bylo postarat se o to, aby se kůň splašil a běžel tak rychle, aby se nestačil vyhnout Walterovu klacku. William si našel úkryt co nejblíž u cesty. Dříve či později tudy pojede jeden z Bartolomějových poslů. William doufal, že to bude brzo. Bál se, že jim past nemusí vyjít, a už to chtěl mít celé za sebou.

Ti rytíři neměli ani tušení, že zatímco se mi smějou, já je špicluju, říkal si a to ho trochu uklidňovalo. Ale jednomu z nich to záhy dojde. A pak ho bude mrzet, že se smál. Bude zatraceně litovat, že místo posměšného chechotu nepadl na kolena a nelíbal mi boty. Bude naříkat, ronit slzy a prosit a žebrat, abych mu odpustil. A já mu budu tím víc ubližovat.

Úlevu mu přinášela ještě jedna představa. Jestli mu jeho plán vyjde, mohlo by to nakonec vést až k pádu samotného hraběte Bartoloměje a Hamleighovi by se dočkali zadostiučinění. Od té chvíle by se všichni, kdo

se s úšklebky vysmívali zrušenému sňatku, třásli strachy. A někteří z nich by si protrpěli víc než jen strach.

Pád Bartoloměje by také znamenal pád Alieny. To na tom bylo nejlákavější. Až by jejího otce pověsili jako zrádce, musela by zapomenout na svou nabubřelou pýchu a povýšenecké způsoby a změnit chování. Jestli se bude chtít i nadále těšit z cukrových homolí a jemného hedvábí, bude si muset vzít Williama, aby jí je zajistil. Představoval si ji, jak mu, pokorná a vstřícná, přináší z kuchyně horkou drůbež, jak k němu vzhlíží svýma velkýma tmavýma očima, jak se mu snaží zavděčit, jak ho chce potěšit, jak se její rty lehce rozevírají a prosí o polibek.

Sny mu přetrhl dusot kopyt narážejících do bahnité země ztvrdlé mrazem. Mladík vytáhl nůž a potěžkal ho, aby si připomněl, jak je těžký a jak je vyvážený. U hrotu byl nabroušený po obou stranách, aby lépe pronikal do masa. William se narovnal, opřel se zády o kmen stromu, za nímž se skrýval, uchopil nůž za ostří, těžce oddychoval a čekal. Byl nervózní. Bál se, že se nožem netrefí, nebo že kůň nepadne, popřípadě, že jezdec šťastným zásahem zabije Waltera a William s ním bude muset bojovat sám. Když se zvuk přiblížil, něco se mu na těch kopytech přestalo zamlouvat. Uviděl, jak Walter vykukuje podrostem ze svého úkrytu a ustaraně se mračí: takže to také zaslechl. Vzápětí si William uvědomil, o co jde. Po cestě se blížilo víc koní, a ne jen jeden. Musí se rychle rozhodnout. Měli by zaútočit na dva lidi? Z toho by se mohl vyklubat rovný souboj, a o to mladík nestál. Rozhodl se, že je nechá projet, a počká si na osamělého jezdce. Bylo to pro něj zklamání, ale rozhodně to bylo nejmoudřejší rozhodnutí. Mávnutím ruky Walterovi naznačil, že se nic dít nebude. Walter přikývl, že rozumí, a vklouzl zpátky do svého úkrytu.

Za okamžik se na cestě vynořili dva koně. William zahlédl zablesknutí rudého hedvábí: Ralph z Lymeu. Pak uviděl holou hlavu Ralphova společníka. Oba jezdci se tryskem prohnali kolem a zmizeli z dohledu.

William sice cítil tak trochu zklamání, ale hřálo ho vědomí, že se nemýlil a že hrabě posílá svoje muže s nejrůznějšími vzkazy na všechny strany. Trochu si ale dělal starosti s tím, jestli Bartoloměj vysílá posly důsledně ve dvojicích. Bylo by to naprosto přirozené opatření. Když je to jen trochu možné, kouká přece každý cestovat ve skupině – kvůli bezpečí. Bartoloměj má ale na druhou stranu spoustu poselství, která potřebuje doručit, a jen omezený počet mužů, a tak mu možná bude připadat, že posílat dva rytíře s jedním vzkazem je v jeho situaci poněkud výstřední. Rytíři jsou navíc drsní chlapíci, na které se dá spolehnout, že si s průměrným lapkou bez potíží poradí – a navíc by lapka z takového přepadení moc neměl, jelikož rytíř u sebe zpravidla nemá nic, co by stálo za ukradení, snad jen meč, a ten bylo těžké prodat a vyhnout se přitom nepříjemným otázkám,

popřípadě koně, a u toho se dalo předpokládat, že se při útoku zraní. Rytíř byl v lese ve větším bezpečí než většina ostatních lidí.

William se poškrábal jílcem nože na hlavě. Ať to bere, z které chce strany, může to dopadnout jakkoliv.

Usadil se, aby mohl v klidu čekat dál. V lese se rozhostilo ticho. Vyšlo bledé zimní slunko, chvíli přerušovaně prosvítalo mezi hustou zelení a pak zase zmizelo. Žaludek Williamovi připomněl, že doba oběda už dávno pominula. O pár yardů dál přešla přes lesní cestu laň a zřejmě si vůbec neuvědomovala, že ji zpovzdálí pozoruje hladový člověk. Williama se začínala zmocňovat netrpělivost.

Ze všeho nejlepší by bylo, přemítal v duchu, kdyby se tu objevila Aliena, osamoceně poklusávající na bílém poníkovi. Spadla by mu z hřbetu, odřela by si ruce a nohy a odkutálela se do ostružin. Trny by jí potrhaly měkkou kůži, až by vytryskla krev. William by na ni skočil a přitlačil ji k zemi. Tím by ji pokořil.

Pohrával si s tou vidinou, promýšlel, jaká zranění by dívka utrpěla, viděl před očima, jak se jí hruď těžce zvedá, když na ni rozkročmo usedl, a představoval si, jak se jí v obličeji usadil výraz nejhlubšího děsu, když pochopila, že je mu vydána na milost a nemilost. A pak znovu uslyšel dusot koňských kopyt.

Tentokrát se blížil jen jeden kůň.

Mladík se zvedl, narovnal, sáhl po noži, opřel se zády o kmen stromu a opět se zaposlouchal.

Byl to dobrý a rychlý kůň, nejspíš ne válečný, ale spíš vhodný na dlouhé cesty. Nesl jezdce prostřední váhy, takže třeba někoho bez výzbroje, a blížil se pravidelným, vytrvalým cvalem, jakým by dokázal běžet celý den. Dokonce ani neoddechoval nijak nahlas. William zahlédl Walterův pohled a přikývl: tohle je ten správný, to bude náš důkaz. Uchopil nůž za špičku a zvedl pravou ruku.

V tu chvíli zaržál v dálce Williamův kůň.

Zvuk se jasně nesl ztichlým lesem a přes lehký dusot blížícího se oře ho bylo naprosto dokonale slyšet. I kůň na cestě ho zaslechl a vypadl z rytmu. Jezdec řekl „Prr“ a dovolil koni, aby přešel do kroku. William tiše zaklel. Očekávaný teď bude ve střehu a to celou situaci podstatně komplikuje. William litoval, že svého koně neodvedl o něco dál, ale bylo už pozdě.

Když teď blížící se kůň už jen kráčel, William nedokázal odhadnout, jak je od něj daleko. Nic se nevyvíjelo podle plánu. Mladík se snažil odolat pokušení vykouknout z úkrytu za stromem. Natahoval uši a byl samým napětím celý ztuhlý. Náhle uslyšel, jak kůň odfrkl. Bylo to nečekaně blízko, tak blízko, že by se ve Williamovi krve nedořezal. Pak koně zahlédl. Procházel kolem něj, asi yard od místa, kde mladík stál. William koně

zaznamenal o nepatrný okamžik později, než si kůň všiml mladíka. Zvíře sebou trhlo a jezdec překvapeně vyjekl.

William zaklel. Uvědomil si, že kůň by se mohl otočit a vyrazit nesprávným směrem. Vklouzl zpátky za strom a vynořil se zpoza kmene na druhé straně, těsně za koněm. Ruku s nožem měl v tu chvíli už zvednutou nad hlavu. Na okamžik zahlédl jezdce, který se snažil co nejvíc přitáhnout zvířeti otěže. Byl vousatý a samou námahou se mračil. Šlo o starého nezdolného Gilberta Catfacea. William hodil nůž.

Byl to dokonalý hod. Nůž zasáhl koně do kýty hrotem napřed a pronikl dobře na prst do masa.

Kůň poskočil úplně stejně, jako když vylekáte člověka. Pak vyrazil tryskem pryč, a než stačil Gilbert jakkoliv reagovat, nabral nejvyšší rychlost – a řítil se rovnou Walterovi do léčky.

William běžel za ním. Kůň překonal vzdálenost, která ho od Waltera dělila, za několik okamžiků. Gilbert se ani nesnažil jeho úprk nějak řídit – měl plné ruce práce, aby se vůbec udržel v sedle. Pak se dostal s koněm na Walterovu úroveň a William si pomyslel: Teď, Waltře, teď!

Walter si načasoval pohyb tak přesně, že William ve skutečnosti ani neviděl, kdy klacek vylétl mezi stromy. Zahlédl jen, jak se koni podlomily přední nohy, jako kdyby ho zničehonic opustila veškerá síla. Pak jako by se mu přední nohy propletly se zadními a nemohly se rozmotat. Nakonec mu setrvačnost strhla hlavu k zemi a zvedla zadek vysoko do vzduchu. Konečně zvíře ztěžka dopadlo na zem.

Gilbert prolétl vzduchem. William se za ním rozběhl, ale cestu mu zatarasil povalený kůň.

Mezitím Gilbert docela šikovně dopadl a překulil se a stačil se zvednout na kolena. Na okamžik se Williama zmocnily obavy, že se rytíř dá na útěk a unikne jim. Jenže v tu chvíli se z podrostu vynořil Walter, odrazil se, mohutným skokem proletěl vzduchem, přistál Gilbertovi na zádech a srazil ho k zemi.

Oba muži tvrdě dopadli na zem. Podařilo se jim ale také oběma současně zvednout a William ke své hrůze viděl, že prohnaný Gilbert se narovnal s nožem v ruce. William přeskočil ležícího koně a ohnal se po Gilbertovi dubovou palicí, zrovna když se rytíř chtěl nožem rozmáchnout. Konec palice zasáhl Gilberta ze strany do hlavy.

Gilbert zavrávoral, ale udržel se na nohou. William ho proklínal. Proč musí ten chlap být takový *nezmar*? William se znovu rozpřáhl, aby mohl zasadit kyjem další ránu, jenže Gilbert byl rychlejší a ohnal se po mladíkovi nožem. William byl oblečený na to, aby se mohl dvořit dámě, a ne bojovat, a tak ostrý nůž hravě projel jemným vlněným pláštěm. Mladík ale stačil rychle uskočit, dost včas, aby si zachránil zdravou kůži. Jenže Gilbert postupoval za ním, oháněl se nožem a snažil se dosáhnout toho, aby

útočník nemohl získat rovnováhu a znovu se rozpřáhnout kyjem. Pokaždé, když se Gilbert odhodlal k výpadu, William o krok uskočil. Nikdy se mu ale nepodařilo získat dost času, aby se mohl vzpamatovat, a Gilbert byl hned zase těsně u něj. Zničehonic se William začal bát o vlastní život. V tu chvíli se za rytířem vynořil Walter a podrazil mu nohy.

William vydechl úlevou. Jednu chvíli už měl pocit, že tady umře. Děkoval Bohu, že mu nadělil Waltera.

Gilbert se ještě pokoušel zvednout, ale Walter ho kopl do obličeje. William ho pro jistotu dvakrát mohutně praštil palicí a pak už rytíř zůstal ležet bez hnutí.

Převalili ho na břicho, Walter si mu sedl na hlavu a William mu svázal ruce za zády. Pak mladík stáhl Gilbertovi vysoké černé boty a spoutal mu nahé kotníky kusem pevného koženého postroje.

Poté William vstal. Ušklíbl se na Waltera a ten mu odpověděl úsměvem. Byla to pro oba úleva, že měli toho nevypočitatelného starého harcovníka konečně bezpečně svázaného.. Teď bylo třeba dosáhnout toho, aby Gilbert promluvil.

Rytíř právě přicházel k sobě. Walter ho převrátil. Když Gilbert uviděl Williama, objevilo se v jeho tváři nejprve poznáni, pak překvapení a nakonec strach. William pocítil zadostiučinění. Už teď Gilbert lituje toho, že se mi tak smál, pomyslel si. A za chvíli toho bude litovat ještě víc.

Mezitím se dokázal zvednout i Gilbertův kůň, což bylo dobře. Poodběhl o pár yardů dál, ale tam se zastavil a teď se díval zpátky, těžce oddychoval a cukl sebou pokaždé, když zašuměl vítr ve větvích. Williamův nůž mu vypadl z hýždě. Mladík nůž zvedl a Walter se vydal koně chytit

William naslouchal, jestli nezaslechne nějaké jezdce. Další posel tu může být každou chvíli. V takovém případě bude třeba odtáhnout Gilberta z dohledu a přinutit ho, aby byl zticha. Žádní jezdci se ale neobjevili a Walterovi se podařilo chytit Gilbertova koně bez větších obtíží.

Přehodili Gilberta přes hřbet jeho koně a pak s ním došli až na mýtinu, kde William nechal jejich vlastní oře. Ty trochu rozčílilo, když ucítili krev, která se Gilbertovu koni řinula z poraněné hýždě, a tak William raději uvázal ukořistěné zvíře o kus dál od ostatních.

Pak se rozhlédl po nějakém stromu, který by se hodil k tomu, co Zamýšlel. Našel jilm se statnou větví trčící do prostoru asi tak osm až devět stop nad zemí. Upozornil na ni Waltera. „Rád bych nechal Gilberta viset tamhle na té haluzi," prohlásil.

Walter se sadisticky ušklíbl. „Co mu hodláš provést, pane?" zeptal se.

„Uvidíš."

Gilbertův kožnatý obličej byl bílý strachy. William mu protáhl pod rameny provaz, na zádech mu udělal uzel a konec provazu hodil přes větev.

„Zvedni ho," přikázal Walterovi.

Walter se pokusil rytíře zvednout. Gilbert se kroutil, až se mu podařilo vytrhnout z Walterova sevření a upadnout na zem. Walter sáhl po Williamově kyji a mlátil rytíře tak dlouho přes hlavu, až byl Gilbert úplně vyřízený. Pak ho teprve znovu zvedl. William přehodil ještě několikrát volný konec provazu přes větev a potom ho pevně utáhl. Walter Gilberta pustil a svázaný rytíř zůstal viset ve vzduchu s chodidly asi stopu nad zemí.

„Nasbírej nějaké dřevo na oheň," poručil William.

Vytvořili pod Gilbertem hranici ze dřeva a William ji zapálil jiskrou, kterou vykřesal ze dvou kamenů. Netrvalo dlouho a ze dřeva začaly šlehat plameny. Žár probral Gilberta z mrákot.

Když mu došlo, co se s ním děje, začal v hrůze naříkat a žebronit. „Prosím tě," kňučel, „pusť mě dolů, prosím. Nech mě být. Mrzí mě, že jsem se ti smál. Měj trochu slitování, prosím."

William mlčel. Gilbertovo naříkání ho nesmírně uspokojovalo, jenže o tohle zadostiučinění přece vůbec nešlo.

Když začal oheň Gilbertovi připalovat holé prsty u nohou, rytíř skrčil nohy, aby udržel chodidla co nejdál od plamenů. Po obličeji se mu řinul pot, a jak se mu rozpalovaly šaty, začal se kolem šířit lehký zápach spáleniny. William dospěl k závěru, že přišla vhodná chvíle, aby začal s výslechem. „Proč jsi se dneska vydal na hrad?" zeptal se visícího zajatce.

Gilbert na něj zůstal zírat. „Abych se poklonil hraběti," odpověděl. „Copak na tom záleží?"

„A proč ses mu jel poklonit?"

„Hrabě se právě vrátil z Normandie."

„Takže tě k sobě sám nepovolal?"

„Ne."

To by mohla být pravda, uvažoval William. Vyslýchat zajatce není zdaleka tak jednoduchá a přímočará záležitost, jak si představoval. Znovu se zamyslel. „Co ti hrabě sdělil, když jsi za ním přišel do jeho komnaty?" zeptal se.

„Pozdravil mě a poděkoval mi, že jsem ho přijel po jeho návratu domů přivítat," odpověděl rytíř.

Mihl se Gilbertovi v očích výraz vystrašeného poznání? William si nebyl jist. „Co dál?" zeptal se.

„Poptal se mě na rodinu a moji vesnici."

„Nic víc?"

„Nic víc. Proč tě zajímá, co mi řekl?"

„Co ti povídal o králi Štěpánovi a panovnici Maud?"

„Nic, to ti přísahám!"

Gilbert už dál nebyl schopen udržet skrčená kolena a bosé nohy se mu zhouply zpátky do zvětšujících se plamenů. Stačil okamžik, rytíř ze sebe vyrazil bolestivý výkřik a celé tělo se křečovitě stáhlo. Díky křeči se

chodidla na chvíli ocitla mimo dosah plamenů. Gilbert pochopil, že se dokáže vyhýbat utrpení, když se bude houpat sem a tam. S každým zhoupnutím se ale musel přiblížit k plamenům a pokaždé vykřikl bolestí.

Williama opět napadlo, jestli jim Gilbert náhodou neříká pravdu. Nevěděl, jak si to ověřit. Při takovémhle mučení musí nejspíš přijít okamžik, kdy bude rytíř trpět takovou bolestí, že vypoví cokoliv, o čem si bude myslet, že si to William přeje slyšet, jen aby dosáhl alespoň částečné úlevy. Takže je náramně důležité nedávat mu příliš zřetelně najevo, co bych vlastně chtěl slyšet, připomínal si William s obavami. Koho by napadlo, že mučit lidi je tak složité?

Přinutil se ke klidnému tónu a téměř nenucené se zeptal: „A kam jsi měl namířeno teď?“

„Copak to není jedno?“ zaječel Gilbert hlasem plným bolesti a zoufalství.

„Tak kam jsi jel?“

„Domů!“

V rytířových odpovědích se objevila první trhlina. William věděl, kde Gilbert bydlí. Bylo to na sever odtud. Takže vyrazil špatným směrem.

„Kam jsi měl namířeno?“ zeptal se mladík znovu.

„Co ode mne chceš?“

„Vím, že lžeš,“ upozornil ho William. „Radši mi už pověz pravdu.“ Zaslechl, jak Walter tiše zamručel, aby dal najevo uznání. Už mi to začíná jít líp, pomyslel si. „Tak kam jsi měl namířeno?“ zeptal se počtvrté,

Gilbert už byl tak vyčerpaný, že se dál nedokázal ani houpat. Zastavil se přímo nad ohněm, úpěl bolestí a znovu se pokusil ohnout kolena, aby zvedl bosé nohy trochu výš nad oheň. Jenže plameny už byly tak vysoké, že mu opalovaly kolena. William zaznamenal pach, který jako by odněkud znal a při němž se mu dělalo trochu nevolno. Po chvilce si uvědomil, že je to pach spáleného masa a že mu připadá známý, jelikož mu připomíná večeři. Kůže na nohách a chodidlech začala Gilbertovi hnědnout a praskat, chlupy na holeních mu černaly a tuk z masa skapával do ohně a prskal. Pohled na rytířova muka Williamovi učaroval. Pokaždé, když Gilbert vykřikl, mladíkem projelo hluboké zachvění. Měl moc nad bolestí druhého člověka, a to mu dělalo dobře. Trošku to připomínalo pocit, jaký se ho zmocňoval, když se mu podařilo zastihnout nějaké děvče o samotě, na místě, kde nikdo nemohl zaslechnout její námitky, povalit ji na zem, vyhrnout jí sukně k pasu a vědět, že mu nic nemůže zabránit v tom, aby se jí zmocnil.

Téměř neochotně se znovu zeptal: „Kam jsi měl namířeno?“

Hlasem, v němž se chvěl potlačovaný jekot, Gilbert odpověděl: „Do Sherbornu.“

„Proč?“

„Odřízni mě, pro lásku Kristovu, a všechno ti povím.“

William cítil, že má vítězství nadosah. Zmocnilo se ho hluboké uspokojení. Ještě ale nemohl usnout na vavřínech. „Zatím mu jenom odtáhni nohy od ohně," obrátil se na Waltera.

Walter chytil Gilberta za plášť a přitáhl ho k sobě, aby dostal jeho nohy z dosahu ohně.

„Tak povídej," vyzval rytíře William.

„Hrabě Bartoloměj má v Sherbornu a okolí padesát rytířů," vyrazil ze, sebe Gilbert s přiškrceným výkřikem. „Mám je svolat a dovézt je k hraběti na hrad."

William se usmál. Ukázalo se, že jeho odhad byl naprosto přesný. „A co má hrabě v úmyslu s těmi rytíři podniknout?" zeptal se.

„To neřekl."

William se obrátil na Waltera: „Nech ho zase chvíli přismažit."

„Ne!" zaječel Gilbert. „Povím ti to!"

Walter zaváhal.

„Ale rychle," varoval rytíře William.

„Chtějí se postavit za císařovnu Maud a bojovat proti Štěpánovi," dostal ze sebe namáhavě rytíř.

A bylo to. Konečně měli důkaz. William dosáhl svého a slavil úspěch. „A když ti položím stejné otázky před svým otcem, odpovíš stejně?" zeptal se.

„Ano, ano."

„A když tě otec požádá, abys totéž dosvědčil před králem, pořád ještě budeš mluvit pravdu?"

„Ano!"

„Přísahej na kříž."

„Přísahám na kříž, že budu mluvit pravdu!"

„Amen," dodal William a začal rozhrnovat oheň.

Přivázali Gilberta k sedlu, jeho koně vzali na dlouhou uzdu a vydali se na cestu. Rytíř se stěží dokázal udržet ve vzpřímené poloze, a tak s ním William nezacházel příliš neurvale. Nechtěl, aby mu Gilbert po cestě umřel, jelikož mrtvý mu nebyl k ničemu. Když poprvé dojeli k nějakému potůčku, nalil Gilbertovi na spálené nohy studenou vodu. Rytíř vykřikl bolestí, ale nejspíš mu to udělalo dobře.

William prožíval pocit velkolepého vítězství podivně promíchaný s těžko vysvětlitelným zklamáním. Ještě nikdy nikoho nezabil a bylo mu líto, že nemůže zabít Gilberta. Mučit člověka a pak ho nezabít je stejné jako strhat z holky šaty a pak ji neznásilnit. Čím víc o tom přemýšlel, tím víc cítil, že potřebuje ženu.

Možná až dojedou domů… ne, tam na to nebude čas. Bude muset rodičům vyprávět, co se všechno seběhlo, a oni pak budou chtít, aby Gilbert zopakoval svoje přiznání před knězem a možná ještě před dalšími svědky. A pak budou promýšlet, jak se zmocní hraběte Bartoloměje. Bude

nejlepší zajmout hraběte hned zítra, než se mu podaří shromáždit příliš mnoho bojovníků. A William stále ještě nepřišel na to, jak se hradu zmocnit lstí, bez zdlouhavého obléhání.

Zrovna si se zoufalstvím říkal, že to může trvat hezky dlouho, než vůbec *zahlédne* nějakou přitažlivou ženskou, když vtom se před ním jedna objevila na cestě.

Uviděl před sebou skupinku pěti lidí, kteří k němu pomalu kráčeli. Byla mezi nimi i tmavovlasá žena, asi pětadvacetiletá, už ne dívka, ale rozhodně ještě dost mladá. Když došla blíž, William ještě víc zbystřil: byla docela pohledná, tmavě hnědé vlasy se jí nad obočím zvedaly do odbojné vlny, jako by měla čertovský růžek, a hluboko posazené oči měly pronikavě zlatavou barvu. Vyznačovala se nádhernou, pružnou postavou a jemnou, opálenou pletí.

„Zpomal trochu," obrátil se William na Waltera, „a drž rytíře trochu vzadu. Já si s nimi promluvím."

Pocestní se zastavili a ostražitě si Williama prohlíželi. Nepochybně šlo o rodinu: vysoký muž, to bude nejspíš manžel, mladík, už urostlý, ale ještě stále bez vousů, jen s chmýřím na tváři, a dva prckové. William si s trhnutím uvědomil, že je mu muž nějaký povědomý. „Neznáme se?" zeptal se.

„Já tě znám," přikývl muž. „A znám i tvého koně, protože jste mi společně málem zabili dcerku."

Williamovi se to pomalu začalo vybavovat. Kůň se dítěte ani nedotkl, ale chybělo málo. „Ty jsi stavěl můj dům," řekl nahlas. „A když jsem tě vyhodil, žádal jsi mzdu a málem jsi mně začal vyhrožovat."

Muž se na něj vzdorovitě zadíval, ale nepopřel to.

„Dnes už se tak nenaparuješ," poznamenal William s jedovatým úšklebkem. Celá stavitelova rodina vypadala, že trpí hladem. William Hamleigh má zřejmě dneska dobrý den, když se mu podaří vyrovnat si účty s řadou lidí, kteří ho kdy urazili. „Máš hlad?" zeptal se.

„Ano, máme hlad," odpověděl stavitel hlasem, v němž zněl potlačovaný hněv.

William se znovu zadíval na ženu. Stála s nohama mírně rozkročenýma a bradou vztyčenou a nebojácně si ho prohlížela. Aliena mladíka rozpálila a on teď chtěl ukojit chtíč na téhle ženě. Bude plná života, tím si byl jist. Bude se kroutit a bude škrábat. Tím líp.

„Tohle děvče není tvoje žena, viď, staviteli?" obrátil se na vysokého muže. „Dobře si na tvou ženu vzpomínám – taková ohavná machna."

Staviteli přelétl přes obličej stín bolesti a pak teprve odpověděl: „Manželka je po smrti."

„Ale tuhle sis neodvedl do kostela, že je to tak? Nemáš ani penci, abys zaplatil faráři." Walter, vyčkávající za Williamem, si odkašlala koně

netrpělivě přešlápli. „Co kdybych ti dal nějaké peníze, abys měl na jídlo?“ navrhl William staviteli, aby ho trochu potrápil.

„To bych s vděčností přijal,“ odpověděl muž, přestože William na něm přímo viděl, jak ho taková ponížená odpověď zraňuje.

„Nemluvím o daru,“ prohlásil. „Koupím od tebe tu ženskou.“

Žena se vložila do hovoru a odpověděla mu sama: „Nejsem na prodej, chlapečku.“

Pohrdlivá jedovatost odpovědi našla svůj cíl a William se rozzuřil. Já ti ukážu, jestli jsem chlap, nebo chlapeček, osopil se na ni v duchu. Jen počkej, až budeme sami. Obrátil se ale znovu na stavitele. „Dám ti za ni libru stříbra,“ navrhl.

„Ona není na prodej.“

William se rozvzteklil ještě víc. Nabídnout hladovějícímu člověku takové bohatství a dočkat se odmítnutí, to bylo k nesnesení. „Ty blázne,“ obořil se na muže, „jestli si ty peníze nevezmeš, probodnu tě mečem skrznaskrz a udělám jí to přímo tady před dětmi!“

Stavitel vsunul ruku pod plášť. Určitě tam má nějakou zbraň, pomyslel si William. Navíc je docela urostlý, a přestože je hubený jak kudla, mohl by se dost urputně bránit, aby tu svou ženskou zachránil. Žena odhrnula svůj plášť a položila ruku na jílec překvapivě dlouhé dýky, která jí visela u boku. Starší chlapec byl dost veliký na to, aby mohl dělat potíže.

V tu chvíli promluvil tichým, ale starostlivým hlasem Walter: „Pane, na tohle teď nemáme čas.“

William neochotně přikývl. Musel dovézt Gilberta na rodinnou usedlost Hamleighů. Bylo to příliš důležité, než aby se mohl zdržovat tím, že se tu bude tahat o nějakou ženskou. Prostě to bude muset vydržet.

Podíval se na rodinku pěti otrhaných, vyhladovělých lidí, kteří byli ochotni bojovat až do hořkého konce s dvěma dobře živenými muži na koních a s meči. Nechápal to. „Tak dobře,“ prohlásil, „chcípněte si hlady.“ Pobídl koně do slabin, vyrazil vpřed a za chvíli jim zmizel z dohledu.

II

Když byli asi míli od místa, kde se setkali s Williamem Hamleighem, Ellen navrhla: „Nemohli bychom trochu zpomalit?“

Tom si rázem uvědomil, že nasadil horečné tempo. Byl pořádně vyděšený: vždyť to v jednu chvíli vypadalo, že budou s Alfredem muset bojovat se dvěma ozbrojenými muži na koních. A Tom ani neměl žádnou zbraň. Sáhl sice pod plášť pro svou kamenickou palici, ale pak si s bolestí uvědomil, že ji před několika týdny prodal za pytel ovsa. Nechápal přesně, proč vlastně William nakonec couvl, ale chtěl, aby mezi nimi byla co největší vzdálenost pro případ, že by se mladému pánovi v jeho malé, zatracené duši něco pohnulo a on se rozhodl změnit názor.

Tomovi se nepodařilo najít práci ani v paláci kingsbridgeského biskupa ani nikde jinde, kde se o to pokoušel. Kousek od Shiringu byl ovšem lom a v lomu – na rozdíl od stavby – zaměstnávají lidi v zimě stejně jako v létě. Jistě, Tom byl zvyklý dělat jemnější práci než lámat kámen a taky byl zpravidla lépe placen, ale tím už si dávno hlavu nelámal. Chtěl jen nakrmit rodinu. Shiringský lom vlastnil hrabě Bartoloměj a Tom se doslechl, že hraběte je možné zastihnout na jeho hradě, nacházejícím se několik mil od města.

Když teď měl vedle sebe Ellen, připadal si ještě zoufalejší a bezmocnější než předtím. Věděl, že se do něj zamilovala celou duší a vůbec přitom nezvážila, jaké to pro ni může mít důsledky. Hlavně neměla jasnou představu, jak může být pro Toma složité sehnat si práci. Vůbec si vážně nepřipustila myšlenku, že by také nemuseli přežít zimu, a Tom se ji snažil před tímhle smutným prozřením uchránit, protože chtěl, aby s ním zůstala. Jenže od ženy se čeká, že nakonec dá před vším ostatním přednost vlastnímu dítěti, a tak se Tom bál, že ho Ellen stejně opustí.

Putovali spolu už celý týden: sedm dní zoufalství a sedm nocí radosti. Každé ráno Tom vstával s pocity štěstí a naděje. A jak den plynul, dostával stále větší hlad, děti byly uondané a Ellen nevrla. Některé dny dostali najíst – jako například když potkali toho mnicha, který se s nimi rozdělil o sýr – a jindy žvýkali sušené srnčí maso z Elleniných železných zásob. Bylo to jako jíst jelení kůži, ale i tak to bylo lepší než nic. Když se setmělo, uložili se k spánku, promrzlí a utrápení, a tiskli se k sobě, aby se trochu zahřáli. Po chvíli se začali hladit a líbat. Zprvu do ní chtěl Tom hned bez okolků vniknout, ale ona ho jemně odmítla: chtěla si ještě chvíli hrát a líbat se. Přistoupil na to a moc se mu to zamlouvalo. Beze studu prozkoumával její tělo a laskal ji na místech, kde se Agnes nikdy ani nedotkl, v podpaží, v uších i v rozkroku. Někdy se v noci hihňali s hlavami schovanými pod pláštěm. Jindy se k sobě chovali téměř krutě. Jednou v noci, když leželi sami v klášteře, v domě pro hosty, a děti spaly po celodenním trmácení vyčerpaným spánkem, začala se Ellen chovat velice panovačně a rozhodně, přikazovala mu, co má dělat, ukazovala mu, jak ji může vzrušit prsty, a on ji poslouchal a její nestydatost ho mátla a rozpalovala. Když bylo po všem, upadli do hlubokého, posilujícího spánku a všechny útrapy a obavy, které prožili během dne, odplavilo milování.

Teď bylo poledne. Tom odhadoval, že William Hamleigh bude už dost daleko, a tak se rozhodl, že si můžou udělat přestávku a odpočinout si. K jídlu neměli nic jiného než sušenou zvěřinu. Ráno se jim ale u jednoho osamělého statečku podařilo vyžebrat kousek chleba a statkářka jim k tomu přidala trochu piva ve velké dřevěné láhvi bez uzávěru a řekla jim, aby si pak láhev nechali. Ellen se podařilo uchránit polovinu láhve k obědu.

Tom si sedl na kraj širokého kmene starého padlého stromu a Ellen se posadila vedle něj. Srdečně si zavdala z láhve a podala ji Tomovi. „Chceš k tomu taky trochu jídla?“ zeptala se.

Zavrtěl hlavou a napil se piva. Dokázal by je bez potíží vypít jedním lokem všechno, ale nechal trochu dětem. „Šetři jídlem,“ obrátil se na Ellen. „Třeba dostaneme na hradě večeři.“

Alfred přiložil láhev k ústům a vyprázdnil ji.

Jack zůstal koukat jako opařený a Marta se rozplakala. Alfred se na ně jen divně ušklíbl.

Ellen se podívala na Toma. Po chvíli mlčení usoudila: „Tohle bys neměl Alfredovi jen tak prominout.“

Tom pokrčil rameny. „Je větší než oni – spotřebuje toho víc.“

„Však taky přece vždycky dostane největší díl. Ale *něco* ty děti musí taky jíst.“

„Plést se do dětských tahanic stejně nemá cenu,“ namítl Tom.

Ellen přešla do podrážděného tónu. „Chceš tím říct, že Alfred může mladší děti trápit, jak ho napadne, a ty s tím nic neuděláš?“

„Vždyť je netrápí,“ namítl Tom. „Děti se pořád o něco perou.“

Zavrtěla hlavou a zdálo se, že je pořádně dopálená. „Teď ti nerozumím. Ve všem ostatním jsi soudný člověk. Jak ale dojde na Alfreda, jako bys byl slepý.“

Tom cítil, že Ellen přehání, ale nechtěl ji zklamat, a proto navrhl: „Tak dej prckům trochu jídla.“

Ellen otevřela vak. Stále ještě se tvářila podrážděně. Ukrojila jeden pruh sušené zvěřiny pro Martu a druhý pro Jacka. Alfred také natáhl ruku, ale Ellen si ho nevšímala. Tom si říkal, že by mladíkovi taky mohla kousek dát. S Alfredem bylo přece všechno v pořádku. Ellen mu prostě nerozuměla. Je to už velký kluk, pomyslel si Tom pyšně, a má pořádnou chuť k jídlu a trochu vznětlivější povahu. Kdyby to byl hřích, skončí polovina dospívajících chlapců na tomhle světě v pekle.

Chvíli odpočívali a pak se opět vydali na cestu. Jack a Marta šli vepředu a stále ještě žvýkali tuhé maso. Obě děti spolu vycházely přes rozdíl ve věku velice dobře – Martě bylo šest a Jackovi nejspíš nějakých jedenáct či dvanáct. Marta měla pocit, že Jack je naprosto úchvatný, a Jacka podle všeho těšilo, že má vedle sebe konečně jednou opravdové dítě, se kterým si může hrát. Škoda že Jack nepadl do oka Alfredovi. Toma to přece jen trochu překvapovalo. Čekal by, že Alfred bude Jackem, který ještě zdaleka nedospěl v muže, zcela přirozeně pohrdat. Ale nedopadlo to tak. Alfred byl sice silnější, zato malý Jack byl o poznání chytřejší.

Tom se tím odmítal zabývat. Vždyť jsou to jen kluci. Měl příliš mnoho vážných starostí, než aby se trápil nějakými dětskými půtkami. Kolikrát se v skrytu duše sám sebe ptal, jestli ještě vůbec někdy sežene práci. Třeba se

bude den za dnem trmácet po cestách, až všichni někde postupně vypustí duši: jednoho dne najdou některé dítě studené a bez života, druhé bude příliš zesláblé, než aby se ubránilo horečce, Ellen znásilní a zabije nějaký projíždějící pacholek, jako je William Hamleigh, a Tom bude stále slabší a slabší, až bude tak slabý, že ani nedokáže ráno vstát a zůstane ležet v lese na zemi a bude čekat, až ho obestřou mrákoty.

Jenže Ellen ho pochopitelně opustí dřív, než to dojde tak daleko. Vrátí se do své jeskyně, kde má stále ještě uložený sud plný jablek a pytel ořechů, což dvěma lidem stačí, aby vydrželi do jara. Pro pět lidí je to ovšem málo. Jestli to udělá, Tomovi to zlomí srdce.

Napadlo ho, jak se asi daří novorozeněti. Mnichové mu dali jméno Jonathan. Tohle jméno se Tomovi zamlouvalo. Podle toho mnicha se sýrem to znamenalo dar od Boha. Tom si malého Jonathana vybavily jak vypadal, když se narodil – celého červeného, svrasklého a holého. Dnes už bude jistě jiný: týden je pro čerstvě narozené dítě dlouhá doba. Už bude nepochybně větší a bude mít široce otevřené oči. A už si taky bude daleko víc všímat světa kolem sebe: při hlasitém zvuku sebou trhne a ukolébavka ho uspí. Když si bude chtít odříhnout, koutky úst se mu zvednou. Mnichové nejspíš nebudou tušit, že to dělá přebytečný vzduch v těle, a budou si myslet, že se na ně chlapeček usmívá.

Tom doufal, že bude o synka dobře postaráno. Mnich se sýrem na něj působil dojmem, že je to laskavý a schopný člověk. A mnichové se rozhodně dokázali postarat o dítě lépe než Tom, vždyť ten neměl ani peníze, ani střechu nad hlavou. Jestli se někdy stanu mistrem na opravdu veliké stavbě a budu vydělávat čtyřicet osm penci týdně a dostávat byt a stravu a k tomu ještě kapesné, umiňoval si, budu tomu klášteru dávat peníze.

Vyšli z lesa a zakrátko se jim před očima vynořil hrad.

Tomovi se hned zvedla nálada, ale bezohledně své vzrušení potlačil. Už několik měsíců prožíval jedno zklamání za druhým a naučil se za tu dobu, že čím větší jsou naděje, které má na začátku, tím víc bolí odmítnutí, jež přijde na konci.

Blížili se k hradu po cestičce vedoucí mezi holými poli. Marta a Jack narazili na raněného ptáčka a všichni se zastavili, aby si chudáčka prohlédli. Byl to střízlík a byl tak maličký, že ho málem přehlédli. Marta si nad něj stoupla a ptáček se snažil odskákat, protože podle všeho nemohl létat. Dívenka ho chytila a zvedla. Chovala drobounkého tvorečka v kolébce ze spojených dlaní.

„Třese se!“ hlásila. „Cítím to. Musí se strašně bát.“

Ptáček se už ani nepokoušel uletět. Seděl Martě v dlaních a jasnýma očkama si pohlížel lidi kolem sebe. „Řekl bych, že má zlomené křídlo,“ prohlásil Jack.

„Ukaž mi ho," ozval se Alfred a vzal sestře střízlíka z rukou.

„Mohli bychom se o něj starat," navrhla Marta. „Třeba se nakonec uzdraví."

„Ale kdepak, neuzdraví," zavrtěl hlavou Alfred. A zvedl mohutnou ruku a rychlým pohybem zakroutil ptáčkovi krkem.

„Pro boha živého," vyjekla Ellen.

Marta již podruhé toho dne propukla v pláč.

Alfred se rozesmál a hodil střízlíka na zem.

Jack ho zvedl. „Mrtvý," prohlásil.

„Co je to s tebou, Alfrede?" obrátila se na mladíka Ellen.

„Nic se mnou není," odsekl Alfred. „Ten pták by tak jako tak umřel."

Znovu vykročil a ostatní se vydali za ním. Ellen byla na Alfreda znovu nahněvaná a Tom z toho byl podrážděný. Proč tak vyvádí kvůli jednomu střízlíkovi? durdil se v duchu. Tom si moc dobře pamatoval, jaké to je, když je člověku čtrnáct, když je ještě kluk, ale žije v mužském těle. Je to hrozné. Řekla mu: *Jak ale dojde na Alfreda, jako bys byl slepý,* jenže ona to nemohla pochopit.

Dřevěný most vedoucí přes vodní příkop k hradní bráně byl chatrný a rozvrzaný, ale to hraběti nejspíš docela vyhovovalo: most je prostředek, s jehož pomocí se mohou útočníci dostat do hradu, takže čím snáze se rozpadne, tím je hrad bezpečnější. Obvodové hradby byly navršené z hlíny s kamennými věžemi postavenými v pravidelných odstupech. Když přešli most, ocitli se před kamennou bránou tvořenou dvěma věžemi spojenými lávkou. Je tady hodně věcí z kamene, pomyslel si Tom. To není jako ty hrady z bláta a ze dřeva. Už zítra bych tady mohl pracovat. Vybavil si, jaký je to pocit mít v rukou dobré nářadí, jak to škrábe, když člověk doráží majzlíkem na pořádný kus kamene, aby mu srovnal strany a uhladil povrch, jak má pak v nose sucho od prachu. Zítra už možná budu mít břicho plné jídla – na které jsem si vydělal, a ne ho vyžebral.

Když došli blíž, všiml si cvičeným pohledem zkušeného zedníka a stavitele, že cimbuří nahoře nad bránou není v dobrém stavu. Pár velkých kamenů už dokonce vypadlo, takže na několika místech byla předprseň úplně odhalená. Zahlédl i několik uvolněných kamenů v klenutí samotné brány.

U brány stáli dva strážní a oba vypadali rozrušeně. Možná očekávají nějaké nepříjemnosti. Jeden strážný se Toma zeptal, co ho k nim přivedlo.

„Jsem kameník a doufám, že se mi podaří dostat v hraběcím lomu práci," odpověděl Tom.

„Zkus najít pánova komorníka," poradil mu strážce ve snaze nějak Tomovi pomoci. „Jmenuje se Matthew. Nejspíš ho teď zastihneš v hodovní síni."

„Díky," přikývl Tom. „Jakou má ten chlap náturu?"

Strážný se ušklíbl na svého druha a odpověděl: „On to hlavně není moc chlap!“ Oba se hlasitě rozesmáli.

Tom dospěl k závěru, že brzy sám přijde na to, co ta poznámka měla znamenat. Vešel dovnitř a Ellen s dětmi ho následovala. Stavby uvnitř hradeb byly převážně ze dřeva, ale stály na kamenných podezdívkách. Jedna byla celá z kamene, což byla podle všeho nejspíš kaple. Jak procházeli nádvořím, Tom si všiml, že ve všech věžích stojících po obvodu jsou uvolněné kameny a všechny mají rozpadající se cimbuří. Přešli další most, vedoucí do vnitřní části hradu, a zastavili se před druhou bránou. Tom oznámil strážnému, že hledá komorníka Matthewa. Celá rodina vešla na druhé nádvoří a kráčela dál ke kamennému čtvercovému paláci. Dřevěná vrata ve spodní části stavby zjevně vedla do skladišť umístěných v přízemí. Vydali se po dřevěných schodech nahoru do síně.

Sotva vešli, uviděl Tom naráz komorníka i samotného hraběte. Věděl, o koho jde, podle toho, jak byli oba oblečeni. Hrabě Bartoloměj měl na sobě dlouhý plášť s roztřepenými manžetami na rukávech a s vyšívaným lemem. Komorník Matthew byl oblečen do krátké haleny, podobné té, jakou měl na sobě Tom, ale ušité z jemnější látky, a na hlavě měl malou kulatou čapku. Byli oba u krbu, hrabě seděl a komorník vedle něj stál. Tom se k nim přiblížil, zůstal stát tak daleko, aby byl mimo doslech, a čekal, až si ho všimnou. Hrabě Bartoloměj byl vysoký muž, který už před časem překročil padesátku, měl bílé vlasy a bledý, hubený obličej s povýšeneckým výrazem. Nevypadal jako člověk, který by v sobě nosil dar velkodušnost! Komorník byl o poznání mladší. Jeho postoj Tomovi připomněl poznámku, kterou o komorníkovi pronesl strážný: Matthew stál tak trochu zženštile. Tom nevěděl, co si o tom má myslet.

V síni se nacházelo ještě několik dalších lidí, ale nikdo z nich nevzal Tomovu přítomnost na vědomí. Stavitel čekal a střídavě cítil vlny naděje a návaly děsu. Zdálo se mu, že hovor mezi hrabětem a jeho komorníkem bude trvat věčně. Konečně toho nechali, komorník se uklonil a otočil se na druhou stranu. Tom přistoupil blíž a srdce mu bušilo až v krku. „Ty jsi Matthew?“ zeptal se.

„Ano.“

„Jmenuju se Tom. Jsem zednický mistr. Jsem dobrý řemeslník a moje děti trpí hladem. Slyšel jsem, že tady máte lom.“ Zatajil dech.

„Lom tu skutečně máme,“ přikývl Matthew, „ale další lamače už podle mě nepotřebujeme.“ Otočil se na okamžik na hraběte a ten téměř neznatelně zavrtěl hlavou. „Ne,“ prohlásil Matthew. „Nemůžeme tě přijmout.“

Jestli v tu chvíli něco Toma zlomilo, tak to byla rychlost, s jakou ho odmítli. Když s ním lidé jednali vážně a přemýšleli soustředěně o jeho osudu a pak ho s lítostí odmítli, dokázal to unést daleko snáze. Matthew

není zlý člověk, to poznám, říkal si Tom, ale má moc práce a já jsem i s celou vyhladovělou rodinou jen další záležitost, kterou musí co nejrychleji vyřídit.

„Uměl bych udělat některé opravy na hradě," vyhrkl Tom zoufale.

„Máme tady správce, který zvládne všechno, co potřebujeme," poučil ho Matthew.

Správce byl taková děvečka pro všechno. Zpravidla šlo o vyučeného tesaře!.

„Jsem zedník," nedal se Tom. „Moje zdi jsou pevné."

Matthewovi bylo nepříjemné, že se s ním stavitel dohaduje, a chystal se něco podrážděně odseknout. Pak mu ale pohled sklouzl na děti a jeho duše se opět obměkčila. „Moc rád bych ti nějakou práci dal," pokýval hlavou. „Ale teď tě prostě nepotřebujeme."

Tom přikývl. Nyní mohl pokorně přijmout to, co mu komorník říká, nasadit lítostivý výraz a poprosit o trochu jídla a místo, kde by rodina mohla jednu noc přespat. Jenže měl s sebou Ellen a bál se, že by ho mohla opustit, a tak se odhodlal ještě k jednomu pokusu. „Tak už jen doufám, že vás nečeká brzy nějaká bitva," prohlásil dostatečně silným, hlasem, aby ho slyšel i hrabě.

Mělo to daleko bouřlivější účinek, než sám předpokládal. Matthew sebou trhl a hrabě vyskočil z křesla a ostře se zeptal: „Proč něco takového říkáš?"

Tom vycítil, že narazil na jejich citlivé místečko. „Protože hradby tohohle hradu jsou v hrozném stavu," odpověděl.

„Jak to myslíš?" dorážel dál hrabě. „Tak povídej, člověče!"

Tom se zhluboka nadechl. Hrabě byl podrážděný, ale náramně ho to zajímalo. Další příležitost už Tom mít nebude. „Malta ve zdi kolem brány se na mnoha místech vydrolila," začal. „To znamená, že sochorem se zdivo nechá rozvalit. Nepřítel docela snadno vypáčí jeden nebo dva kameny. A jakmile bude mít ve zdi díru, lehce ji celou strhne dolů. A taky –" pokračoval bez dechu, než mu někdo skočí do řeči a začne se s ním hádat, „a taky máte v hrozném stavu cimbuří. Místy je předprseň úplně pryč. To znamená, že vaši lukostřelci a bojovníci nejsou ničím chráněni –"

„Vím, k čemu je cimbuří," přerušil ho hrabě podrážděně. „Ještě něco?"

„Ano. Tenhle palác má přízemí zabezpečené pouze dřevěnými vraty. Kdybych chtěl palác dobýt, vyrazil bych dole ta dřevěná vrata a založil ve skladišti oheň."

„A kdybys byl hrabě, jak by ses před tím zajistil?"

„Nechal bych přivézt pořádnou hromadu kamenů, nejraději předem opracovaných, k tomu zásobu písku a vápna na maltu a měl bych po ruce zedníka, který by ta vrata v případě nebezpečí okamžitě zazdil."

Hrabě Bartoloměj upíral na Toma pohled. Jeho světle modré oči se zúžily a bledé čelo se mu zkrabatilo přemýšlivými vráskami. Tom nevěděl,

co si má o tom výrazu myslet. Rozzlobil se hrabě, že si Tom dovolil tak otevřeně kritizovat stav hradu? Člověk nikdy neví, jak bude takovýhle pán reagovat na kritiku. Ve většině případů je nejlepší nechat je, aby udělali chyby, které se chystají udělat. Jenže Tom byl v zoufalém postavení.

Konečně hrabě dospěl k nějakému závěru. Obrátil se na Matthewa a řekl: „Přijmi toho člověka."

Tomovi se dral do hrdla nadšený výkřik, ale musel ho honem polknout. Ani tomu nemohl uvěřit. Podíval se na Ellen a oba se na sebe šťastně usmáli. Marta, kterou nijak nesvazovaly zákazy, jimiž se řídí dospělí lidé, radostí vykřikla: „Hurráá!"

Hrabě Bartoloměj se odvrátil a dal se do hovoru s nějakým rytířem, který postával o kus dál. Matthew se na Toma usmál. „Už jste dneska večeřeli?" Zeptal se.

Tom polkl. Byl tak šťastný, že se mu z toho draly slzy do očí. „Kdepak, ještě ne," odpověděl.

„Dovedu vás do kuchyně."

Nedočkavě se za ním tlačili ven ze síně a následovali ho přes most na první nádvoří. Kuchyň byla v dlouhé dřevěné budově postavené na kamenné podezdívce. Ve vzduchu se vznášela nasládlá vůně, jako by uvnitř pekli nějaké pečivo. Tomovi začalo rázem kručet v žaludku a sliny se sbíhaly tak mocně, že ho to až bolelo. Za okamžik se vynořil Matthew s velikým džbánem piva a podal ho Tomovi. „Za chvíli vám přinesou chleba a studenou slaninu," prohlásil. A nechal je tam stát

Tom si pořádně přihnul piva a podal džbánek Ellen. Ta dala nejprve trochu napít Martě, pak si zavdala sama a nakonec nabídla nádobu Jackovi. Alfred se po pivu natáhl, než se Jack mohl napít, ale chlapec uhnul tak, aby mladík na džbán nedosáhl. Tom nechtěl, aby se mezi dětmi rozhořel další spor. Zvlášť teď ne, když se na ně konečně usmálo štěstí. Už se chystal porušit svou vlastní zásadu, že se člověk nemá plést do dětských půtek, a zasáhnout, když vtom se Jack otočil zpátky a poslušně podal džbán Alfredovi.

Alfred si přiložil nádobu k ústům a začal pít. Tom si předtím jen lokl, protože předpokládal, že džbán bude kolovat a že k němu ještě jednou dojde. Teď to ale vypadalo, že v něm Alfred nenechá ani kapku. Pak se ale přihodila divná věc. Když Alfred zvrátil nádobu dnem vzhůru, aby z ní dostal poslední doušek, vypadlo mu na obličej něco, co připomínalo malé zvířátko.

Alfred vyděšeně vyjekl a džbán upustil. Honem si smetl chundelatý uzlíček z tváře a uskočil. „Co to je?" zaječel. Předmět spadl na zem. Mladík se na něj zadíval, ve tváři byl bílý a třásl se hnusem.

Všichni ostatní se na to také podívali. Byl to mrtvý střízlík.

Tom zachytil Ellenin pohled a oba pohlédli na Jacka. Chlapec si vzal džbán od Ellen, na okamžik se odvrátil, jak kdyby se ho snažil chránit před Alfredem, pak ho ale Alfredovi podal s překvapivou poslušností…

Teď tam tiše stál a pozoroval Alfreda se sotva znatelným, ale spokojeným úsměvem na své chytré mladé, ale nečekaně dospělé tváři.

Jack věděl, že si to jednou bude muset odtrpět.

Alfred se mu za to nepochybně nějak pomstí. Až se ostatní nebudou dívat, mladík ho kupříkladu praští pěstí do břicha. Byl to jeho oblíbený úder, jelikož hodně bolel, ale nezanechával po sobě stopy. Jack si všiml, jak to Alfred několikrát udělal Martě.

Ale stála mu ta případná rána do břicha za to. Stálo za to vidět, jaké leknutí a jaký strach se Alfredovi objevil v obličeji, když na něj vypadl z piva mrtvý pták.

Alfred Jacka nenáviděl. To byla pro chlapce naprosto nová zkušenost. Matka ho odjakživa měla moc ráda a nikdo jiný k němu nikdy nic necítil. Alfredova nenávist přitom neměla žádný zřejmý důvod. Současně se zdálo, že k Martě chová naprosto stejné pocity. V jednom kuse ji bil, tahal ji za vlasy a podrážel jí nohy a nevynechal jedinou příležitost, kdy mohl zničit něco, na čem jí záleželo. Jackova matka viděla, co se děje, a zlobilo ji to, jenže Alfredův otec si podle všeho myslel, že to tak má být, i když sám byl bezesporu laskavý a jemný člověk a Martu měl nepochybně ze srdce rád. Jacka to celé na jednu stranu mátlo, a na druhou stranu ho to uvádělo v úžas.

Vlastně ho teď udivovalo všechno, co prožíval. Za celý život nezažil tolik vzrušení jako v poslední době. Nehledě na Alfreda, nehledě na to, že měl většinu času hlad, nehledě na to, jak ho bolelo, že si matka vytrvale víc všímá Toma než jeho, byl Jack v jenom kuse jako očarován neslábnoucím proudem podivných jevů a nových zážitků.

Hrad byl jen posledním výjevem v celé té řadě zázraků. Chlapec už o hradech slyšel. Když seděli za dlouhých zimních večerů v lese, matka ho učila odříkávat *šansony,* dobrodružné básně ve franštině, vyprávějící o rytířích a kouzelnících. Některé měly i tisíc veršů. A hrady ve většině z těch příběhů sloužily jako místa, kde bylo možné se ukrýt a prožít lásku. Protože žádný hrad nikdy neviděl, představoval si ho Jack jako jeskyni, v níž žil, jen o něco větší. Když spatřil první skutečný hrad, úžasem málem oněměl. Vždyť byl tak obrovský a bylo v něm tolik budov a v těch budovách se pohybovalo tolik lidí. A všichni měli tak *napilno* – kovali koně, přinášeli vodu, sypali kuřatům, pekli chleba a pořád, prostě bez ustání, něco někam nosili, slámu na podlahu, dříví na oheň, pytle obilí, balíky látky, meče, sedla a drátěné košile. Tom dětem vysvětlil, že příkop a hradby tady nejsou od přírody, nýbrž že je ve skutečnosti vykopaly a navršily desítky mužů, kteří

na nich společně pracovali. Jack neměl důvod Tomovi nevěřit, ale nedokázal si při nejlepší vůli představit, jak je možné něco takového postavit.

Na sklonku odpoledne, když už byla venku příliš velká tma, aby se dalo ještě pracovat, táhlo to všechny lidi do velké síně v paláci. Louče zaplály, oheň se vysoko rozhořel a dovnitř se začali trousit psi stahující se sem před chladem. Pár mužů a žen vzalo z hromady u stěny místnosti prkna a kozy a sestavili stůl ve tvaru T. Kolem horní, kratší strany T rozestavěli židle, po stranách pak nastavěli lavice. Jack ještě nikdy v životě neviděl pracovat tolik lidí pohromadě a učarovalo mu, jak to všechny baví. Usmívali se na sebe a nahlas se smáli, když zvedali těžká prkna a volali „Hopla!“ a „Víc ke mně, víc ke mně!“ nebo „A teď pomalu dolů!“. Jack jim záviděl jejich soudržnost a přemítal, jestli ho jednou taky vezmou mezi sebe.

Po chvíli už všichni seděli na lavicích. Někdo ze služebnictva začal rozdávat velké dřevěné misky a dřevěné lžíce. Jak je posílal podél stolu, hlasitě přitom počítal. Pak se vydal podél řady sedících strávníků a každému položil na dno misky tlustý krajíc okoralého hnědého chleba. Další služebník přinesl dřevěné korbely a z velikých džbánů je naplnil pivem. Jack, Marta a Alfred seděli až na samém konci T a každý z nich dostal svůj korbel, takže se neměli o co prát. Jack sáhl po svém poháru, ale matka mu řekla, aby ještě počkal.

Když měli všichni nalito, síň ztichla. Jack čekal, uhranutý jako vždy, co se bude dít dál. Za okamžik se na schodech, které vedly z jeho ložnice, objevil hrabě Bartoloměj. Sestoupil dolů do síně, následován svým komorníkem Matthewem a dalšími třemi či čtyřmi vznosně oblečenými muži, jakýmsi chlapcem a nejkrásnějším stvořením, jaké Jack kdy viděl.

Byla to dívka nebo žena, tím si nebyl tak úplně jist. Byla oblečená celá v bílém a její háv měl dlouhé, rozšířené rukávy, které jí padaly až na zem a táhly se za ní, jak pomalu kráčela po schodech dolů. Její účes, to byla záplava černých vlnitých vlasů, které se jí točily kolem obličeje. A měla tmavé, tak tmavé oči. Jack si uvědomil, že tohle měli pěvci na mysli, když v *šansonech* zpívali o krásných princeznách na hradě. Není divu, že rytíři ronili slzy, když princezna umřela.

Když došla na poslední schod, Jack zaznamenal, že je ve skutečnosti docela mladá, snad jen o pár roků starší než on. Ale nesla hlavu vysoko vztyčenou a kráčela do čela stolu jako královna. Posadila se vedle hraběte Bartoloměje.

„Kdo to je?“ zašeptal Jack.

„To bude určitě dcera toho hraběte,“ odpověděla mu Marta.

„Jak se jmenuje?“

Marta pokrčila rameny, ale dívka s umouněným obličejem, která seděla vedle Jacka, řekla: „Jmenuje se Aliena. Je nádherná.“

Hrabě zvedl pohár, vzdal hold Alieně, pomalu se rozhlédl kolem celého stolu a napil se. To bylo znamení, na které všichni čekali. Drželi se ale rituálu, a tak nejprve pozvedli číše a pak se teprve napili.

Večeři jim donesli v obrovských kouřících hrncích. Nejdřív dostal jídlo hrabě. Pak jeho dcera, po ní chlapec a potom muži, kteří s nimi seděli v čele stolu. Pak už si každý nabíral sám. Byla to solená ryba v kořeněné šťávě. Jack si naplnil misku, pak ji vyjedl do dna a nakonec snědl i krajíc chleba nasáklý mastným vývarem. Mezi jednotlivými sousty umanutě sledoval Alienu, očarován vším, co dívka dělá, od toho, jak líbezně nabírala kousky ryby špičkou nože a jemně si je vkládala mezi bílé zuby, až po to, jak panovačným hlasem přivolávala sloužící a dávala jim rozkazy. Všichni působili dojmem, že ji mají rádi. Když na ně zavolala, rychle k ní přispěchali, usmívali se, když promluvila, a mohli se přetrhnout, aby splnili její přání. Jack si všiml, že mladíci sedící kolem stolu si jí hodně všímají, a někteří se dokonce začali předvádět, sotva nabyli dojmu, že se princezna dívá jejich směrem. Jenže dívka se nejvíc zajímala o starší muže, kteří tvořili společnost jejího otce, starala se o to, aby měli dost vína a chleba, kladla jim otázky a soustředěně naslouchala jejich odpovědím. Jack přemítal, jaké to asi je, když na člověka promluví překrásná princezna, a sotva jí začne odpovídat, dívka se na něj zadívá svýma velikýma tmavýma očima.

Po večeři přišla na řadu hudba. Dva muži a jedna žena začali vyhrávat na ovčí zvonce, bubínek a píšťaly vyrobené ze zvířecích a ptačích kosti. Hrabě zavřel oči a působil dojmem, že se cele oddal tónům, zatímco Jackovi se přízračné, melancholické melodie, které hudebníci vyluzovali, ani trochu nezamlouvaly. Měl radši veselé popěvky, které mu zpívala maminka. Ostatní lidé v síni na to zřejmě měli stejný názor, protože nervózně poposedávali a vrtěli se, a když hudba dohrávala, rozhostil se všeobecný pocit úlevy.

Jack si dělal naděje, že by se mohl dostat o něco blíž k Alieně, jenže dívka k jeho zklamání hned po hudebním čísle odešla ze síně a vydala se po schodech nahoru. Chlapci došlo, že princezna bude zřejmě mít v horním patře svou vlastní ložnici.

Děti a někteří dospělí začali hrát šachy, popřípadě dámu, aby nějak zabili večer, zatímco šikovnější lidé vyráběli opasky, čepice, punčochy, rukavice, misky, píšťalky, kostky, lopaty a jezdecké bičíky. Jack si několikrát zahrál šachy a pokaždé vyhrál. Jeden zbrojnoš se ale rozčílil, že nad ním vyhrál malý kluk, a Jackova matka pak chlapci další partie zakázala. Jack bloumal po síni a poslouchal, o čem si lidé povídají. Zjistil, že někteří mluví docela rozumně, baví se o úrodě a zvířatech, o králích a biskupech, zatímco jiní si z ostatních jen utahují, další se naparují, mnozí jen vyprávějí veselé historky. Všichni mu ale připadali stejně zajímaví.

Pak konečně dohořely louče, hrabě se odebral na lože a všech šedesát či sedmdesát lidí se zabalilo do plášťů a uložilo se k spánku na podlahu pokrytou suchou slámou.

Jackova matka si jako obvykle lehla k Tomovi, přikryla se jeho velikým pláštěm a objala Toma stejným způsobem, jakým objímala Jacka, když byl ještě malý. Chlapec je závistivě sledoval. Slyšel, jak si mezi sebou něco tiše povídají a pak se matka dlouze, důvěrně zasmála. Po chvíli se jejich těla začala pod pláštěm rytmicky pohybovat. Když to Jack viděl poprvé, strašlivě ho to vylekalo. Nevěděl, o co jde, ale říkal si, že ať je to cokoliv, musí to bolet. Jenže matka a Tom se při tom líbali, a přestože matka občas zasténala, Jackovi bylo jasné, že sténá blažeností. Neměl chuť vyptávat se jí, o co jde, i když přesně nevěděl proč se mu do toho nechce. Teď ale v záři pohasínajícího ohně viděl, že další dvojice dělají totéž, a byl nucen dojít k závěru, že je to zřejmě normální. Je to prostě jen další velké tajemství, pomyslel si a chvíli na to usnul.

Děti se probudily brzo ráno, jenže snídani nebylo možné podávat, dokud nebude po ranní mši, a ranní mši nešlo sloužit, dokud nevstane hrabě, takže dětem nezbylo, než aby čekaly. Sluha, který také vstával brzo ráno, je požádal, aby nanosily dřevo na oheň na celý den. Když se otevřenými dveřmi dostal do síně studený ranní vzduch, začali se probouzet i dospělí. Sotva děti skončily s nošením dříví ke krbu, setkaly se s Alienou.

Sešla po schodišti z horního patra stejně jako předcházejícího večera, ale tentokrát vypadala úplně jinak. Měla na sobě krátkou přepásanou tuniku a plstěné boty. Bohaté kadeře si stáhla dozadu stužkou, čímž vystavila na odiv vznešenou linku brady, malá ouška a bílý krk. Usmívala se a její veliké tmavé oči, jež vypadaly večer tak vážně a dospěle, najednou jiskřily veselím. Za ní kráčel hoch, který předcházejícího večera seděl u stolu s ní a s hrabětem. Vypadal tak o rok či o dva starší než Jack, a rozhodně ještě nebyl úplně dospělý jako Alfred. Zvědavě se zadíval na Jacka, Martu a Alfreda, ale nakonec jako první promluvila dívka. „Kdo jste?“ zeptala se.

Odpověděl jí Alfred. „Můj otec je zedník a kameník a bude opravovat zdejší hrad. Jmenuju se Alfred. Moje sestra se jmenuje Marta. A tohle je Jack.“

Když Aliena přistoupila blíž, ucítil Jack vůni levandule a dokonale ho to zmátlo. Jak může člověk vonět jako květina?

„Kolik ti je?“ zeptala se Alfreda.

„Čtrnáct,“ odpověděl. Byl z ní taky celý pryč, Jack to naprosto jasně poznal. Po chvilce mlčení Alfred vyhrkl: „A kolik je tobě?“

„Patnáct. Chcete něco jíst?“

„Jo.“

„Tak pojďte se mnou.“

Všichni tři ji následovali ven ze síně a dolů po schodech. „Snídani nám přece nemůžou dát před mší,“ ozval se Alfred.

„Udělají, co jim řeknu,“ poučila ho Aliena a pohodila hlavou.

Dovedla je přes most na dolní nádvoří, před kuchyní je požádala, aby chvíli počkali, a sama vešla dovnitř. „Že je krásná?“ zašeptala Marta Jackovi. Jen němě přikývl. Za pár chvil vyšla dívka opět ven před kuchyni a nesla hrnek s pivem a bochník pšeničného chleba. Rozlámala bochník na pořádné kusy a rozdala je dětem. Pak nechala kolovat hrnek.

Po chvilce se Marta ostýchavě zeptala: „Kde máš maminku?“

„Matka zemřela,“ odpověděla Aliena úsečně.

„A není ti z toho smutno?“ nedala se odradit Marta.

„Byla jsem z toho smutná, už je to dlouho.“ Trhnutím hlavy ukázala na chlapce, který stál vedle ní. „Richard si na to ani nepamatuje.“

Takže Richard je zřejmě její bratr, uvažoval Jack.

„Moje maminka je taky mrtvá,“ prohlásila Marta a slzy jí okamžitě vhrkly do očí.

„Kdy umřela?“ zeptala se Aliena.

„Minulý týden.“

Jack si všiml, že Martiny slzy Alienu nijak zvlášť nedojaly. Ledaže by se chovala tak věcně, aby zakryla vlastní žal. „A kdo je v tom případě ta žena, co s vámi přišla?“ zeptala se drsně.

„To je *moje* matka,“ odpověděl Jack snaživě. Byl celý natřesený z toho, že měl dívce co říct.

Otočila se na něj, jako by si ho všimla poprvé. „A kde máš teda otce?“ zeptala se ho.

„Nemám otce,“ přiznal bez váhání. Cítil, jak ho vzrušuje už jen to, že se na něj dívka vůbec dívá.

„Taky ti umřel?“

„Ne,“ zavrtěl hlavou Jack. „Nikdy jsem žádného neměl.“

Na okamžik se rozhostilo ticho a pak se Aliena, Richard a Alfred bezuzdně rozchechtali. Jack nechápal, co se děje, a tupě na ně hleděl. Smáli se stále hlasitěji, až se ho to dotklo. Co je na tom tak veselého, když člověk nemá otce? Dokonce i Marta se smála a úplně zapomněla na pláč.

Pak se Alfred zeptal posměšným tónem: „A jak jsi asi přišel na svět, když jsi neměl žádného otce?“

„Přišel jsem z maminky – všechna mláďata přicházejí z maminek,“ odpověděl Jack nejistě. „Co s tím mají společného otcové?“

Všichni se rozchechtali ještě víc. Richard se přímo prohýbal smíchy a ukazoval si na Jacka posměšně prstem. Alfred se obrátil na Alienu: „Neví o světě vůbec nic – našli jsme ho v lese.“

Jack celý zrudl studem. Byl štěstím bez sebe, že si může povídat s Alienou, a ona si teď o něm myslí, že je naprostý blázen, nějaký tupec z lesů. Nejhorší na tom bylo, že pořád ještě nevěděl, co nevhodného vlastně řekl. Celou situaci ještě zhoršovalo to, že se mu chtělo brečet. Sousto chleba mu uvízlo v krku a on ho nemohl polknout. Díval se na Alienu, viděl její půvabnou tvářičku zrůžovělou veselím a nedokázal ten pohled unést. Mrštil chlebem na zem a odcházel.

Bylo mu jedno, kam ho nohy nesou, a tak pořád šel, až dorazil na okraj hradního opevnění, a tam se vyškrábal na vrchol hliněného valu. Posadil se na studenou zem, díval se do dáli a bylo mu sebe sama líto, nenáviděl Alfreda a Richarda, a dokonce i Martu a Alienu. Princezny nemají srdce, řekl si nakonec.

Zvon začal svolávat všechny na mši. Bohoslužby představovaly pro Jacka další nevyřešené tajemství. Kněz při nich mluvil jakýmsi cizím jazykem, nebyla to angličtina ani francouzština, zpíval a oslovoval sochy, obrazy, a dokonce i bytosti, které byly naprosto neviditelné. Jackova matka se snažila bohoslužbě vyhnout, kdykoliv to bylo jen trochu možné. Zatímco obyvatelé hradu se hrnuli do kaple, Jack se překulil přes okraj valu a usadil se na jeho vnější straně, mimo dohled ostatních.

Hrad byl obklopen rovnou, holou krajinou, lemovanou v dáli pásem lesů. Po rovinaté zemi se blížili k hradu dva brzcí návštěvníci. Obloha byla potažená nízkými šedými mračny. Jacka napadlo, jestli náhodou nezačne sněžit.

Vtom se do Jackova zorného pole dostali další dva poutníci. Tihle jeli na koních. Blížili se k hradu vysokým tempem a cestou předjeli první dvojici. Vzápětí převedli koně přes dřevěný most k bráně. Všichni čtyři však budou muset čekat, až skončí mše, a pak se teprve dostanou dovnitř a budou se moci věnovat záležitostem, které je sem přivedly, protože kromě stráží konajících službu na hradbách byli všichni na bohoslužbě.

V tu chvíli těsně za Jackem někdo tak nečekaně promluvil, až chlapec poskočil. „Tak tady jsi.“ Byla to jeho matka. Otočil se a ona rázem poznala, že ho něco rozčílilo. „Co se děje?“ zeptala se.

Toužil po tom, aby ho nějak utěšila, ale zatvrdil se a zeptal se: „Měl jsem nějakého otce?“

„Jistě,“ přikývla. „Každý má otce.“ Klekla si vedle něj.

Odvrátil tvář. To ona mohla za jeho ponížení, protože se mu o otci nikdy nezmínila. „Co se s ním stalo?“ chtěl vědět.

„Umřel.“

„Když jsem byl malý?“

„Ještě než ses narodil.“

„Jak to mohl být *můj* otec, když umřel ještě dřív, než jsem se narodil?“

„Děti vyrůstají ze semínka. To semínko pochází z mužského pinďoura a muž je zaseje ženě do rozkroku. Ze semínka vyroste v ženě dítě, a když je hotové, teprve potom se dostane na svět.“

Jack mlčel jako zařezaný a snažil se tohle poznání nějak strávit. Měl podezření, že to všechno má něco společného s tím, co dělají lidé v noci. „Zaseje do tebe Tom semínko?“ zeptal se.

„Možná.“

„Takže pak budeš mít další dítě.“

Přikývla. „A ty dostaneš bratříčka. Zamlouvá se ti to?“

„Je mi to jedno,“ odpověděl. „Tom už mi tě tak jako tak vzal. Nějaký bratříček na tom nic nezmění.“

Objala ho a přitiskla k sobě. „*Mne* ti nikdo na světě nikdy nemůže vzít,“ ujistila ho.

Hned se cítil o něco líp.

Potom tam chvíli spolu jen tak seděli a nakonec Ellen prohlásila: „Je tady zima. Pojď dovnitř. Počkáme na snídani u ohně.“

Přikývl. Vstali, přelezli zpátky před obranný val a seběhli po jeho úbočí zpátky na nádvoří. Po čtveřici návštěvníků nebylo nikde vidu ani slechu. Nejspíš je strážný pustil dovnitř a oni se taky vydali do kaple.

Když Jack a Ellen kráčeli přes most k druhému nádvoří, zeptal se chlapec: „A jak se otec jmenoval?“

"Jack, stejně jako ty,“ odpověděla. „Všichni mu říkali Jack Shareburg.“

To ho potěšilo. Jmenuje se stejně jako jeho otec. „Takže kdyby se tu objevil nějaký další Jack, já můžu lidem říkat, že jsem Jack Jackson,“ prohlásil.

„To můžeš. Lidi člověku často neříkají tak, jak by si přál, ale zkusit to rozhodně můžeš.“

Jack pokýval hlavou. Už mu bylo líp. Bude o sobě přemýšlet jako o Jacku Jacksonovi. Už se zdaleka tak nestyděl jako předtím. Alespoň už věděl, jak je to vlastně s otci, a nádavkem přišel na to, jak se jmenoval jeho vlastní otec. Jack Shareburg.

Došli k bráně vedoucí na druhé nádvoří. Žádný strážný tam nebyl. Jackova matka se zastavila a zamračila se. „Mám takový nepříjemný pocit, že se tu děje něco divného,“ poznamenala. Mluvila naprosto klidným a nevzrušeným hlasem, ale Jack v něm přece jen zaslechl náznak strachu, který ho k smrti vyděsil. Chlapce se zmocnila zlá předtucha.

Matka vešla do malé komůrky u brány, kde stráže zpravidla přebývaly. Vzápětí Jack uslyšel, jak vyjekla. Nakoukl dovnitř za matkou. Stála uprostřed místnosti jako přimrazená, tiskla si ruku na ústa a zírala na podlahu.

Strážný ležel na zádech a ruce pěl rozhozené do stran. Navíc měl prořízнuté hrdlo, na zemi vedle něj se temně leskla čerstvá kalužkrve a byl nade všechny pochyby mrtvý.

III

William Hamleigh a jeho otec se vydali na cestu ještě během noci. Měli s sebou téměř stovku rytířů a zbrojnošů na koních. Zezadu hlídala výpravu matka. Vojsko osvícené pochodněmi a s obličeji zahalenými před studeným nočním vzduchem muselo vyděsit obyvatele vesnic, jimiž procházelo na cestě do Hrabětova. Když došli vojáci na křižovatku cest, byla stále ještě černočerná tma. Sesedli z koní a postupovali dál pěšky, aby si zvířata mohla trochu odpočinout a aby vojsko nadělalo co nejméně hluku. Když začalo svítat, skryli se v lesích lemujících pole, za nimiž se tyčil hrad hraběte Bartoloměje.

William ve skutečnosti nespočítal, kolik bojeschopných mužů na hradě vlastně viděl – což bylo opominutí, za které mu matka nemilosrdně vyčinila, přestože se snažil namítat, že mnozí z těch, které zahlédl, jen čekali, až dostanou za úkol vyrazit někam s poselstvím, zatímco další mohli dorazit až po Williamově odjezdu, takže nějaké sčítání by stejně nebylo moc spolehlivé. Ale bylo by to lepší než nic, jak poznamenal otec. Mladík nakonec odhadl, že tam mohlo být nějakých čtyřicet mužů. Takže jestli nedošlo v posledních hodinách k nějaké zásadní změně, Hamleighovi by měli převahu víc než dva na jednoho.

Na obléhání hradu by to pochopitelně ani zdaleka nestačilo. Jenže jim se podařilo vymyslet plán, jak se zmocnit hradu bez obléhání. Potíž byla v tom, že pozorovatelé na cimbuří by útočící vojsko zdaleka viděli, takže než by se útočníci dostali k hradu, brány by byly dávno zavřené. Proto potřebovali přijít na to, jak udržet hrad otevřený, dokud se k němu vojsko nedostane ze svého úkrytu v lesích.

Nakonec celý problém vyřešila pochopitelně matka.

„Potřebujeme způsobit uvnitř nějaký rozruch," prohlásila a poškrábala si bradavici na bradě. „Něco, po čem natolik zpanikaří, že si všimnou vojska teprve ve chvíli, až už bude pozdě. Něco jako požár."

„Kdyby tam přišli nějací cizinci a založili požár, asi by místní lidé byli tak jako tak ve střehu," namítl otec.

„Tak to si budeme muset počínat nenápadně," poznamenal William.

„No jistě, jak jinak," zpražila ho matka netrpělivě. „Budeš to muset udělat ve chvíli, kdy budou všichni na mši."

„Já?" lekl se William.

Rodiče mu svěřili velení předsunutého oddílu.

Ranní obloha bledla bolestivě pomalu. William byl podrážděný a netrpělivý. Během noci s matkou a otcem základní nápad jaksepatří

propracovali, ale pořád ještě se mohlo hodně věcí pokazit: předsunutý oddíl se z jakéhokoliv důvodu nemusel dostat do hradu, někdo je mohl zahlédnout, pojmout podezření a zabránit jim v tom, aby svoje dílo vykonali nepozorovaně, nebo by je také mohli chytit přímo při činu. A i když plán vyjde, rozpoutá se bitva, Williamův první skutečný boj. Budou při tom ranění a mrtví a William se koneckonců může mezi těmi smolaři ocitnout. Vnitřnosti se mu svíraly strachy. Bude tam ale taky Aliena, a jestli William utrpí porážku, dozví se to. Na druhou stranu, kdyby zvítězil, tak to *ona* uvidí na vlastní oči. Představoval si, jak vráží do její ložnice se zakrváceným mečem v ruce. V tu chvíli bude holka litovat, že se mu kdy smála.

Z hradu k nim dolehl zvuk zvonu svolávajícího věřící na ranní bohoslužbu.

William kývl hlavou, načež se dva muži odpojili od skupiny a vydali se přes pole pešky směrem k hradu. Byli to Raymond a Ranulf, dva bojovníci s tvrdými rysy v obličeji a pevnými svaly po těle, o pár let starší než William. William si je vybral sám – otec mu dal naprostou volnost v rozhodování. Sám lord Hamleigh povede hlavní útočný voj.

William sledoval Raymonda a Ranulfa, jak rázným krokem kráčejí přes zmrzlé pole. Než dorazili k hradu, podíval se William na Waltera, pak pobídl koně a společně s Walterem tryskem vyrazili. Stráže na hradbách uvidí dvě samostatné dvojice, jednu opěšalou a druhou na koních, jak se hned po ránu blíží k hradu. Bude to vypadat naprosto nevinně.

William si to načasoval skvěle. Předjeli s Walterem Raymonda a Ranulfa nějakých sto yardů před hradem. U mostu slezli z koní. William měl srdce až v krku. Jestli nějak pokazí tuhle část, pohřbí tím celý útok.

U brány stáli dva strážní. William se celou dobu děsil, že tam narazí na celý oddíl, že to bude léčka, že se z hradeb vyrojí tucet ozbrojených chlapů a rozsekají je na kousky. Strážní se dívali ostražitě, ale nikoliv vystrašeně. Dokonce na sobě ani neměli zbroj. William a Walter si vzali pod dlouhé pláště drátěné košile.

William měl pocit, že se mu vnitřnosti rozpustily a v břiše má jen samou vodu. Nemohl ani pořádně polykat. Jeden ze strážných ho poznal. „Zdravím tě, lorde Williame," přivítal ho bodře. „Tak jdeš zase na námluvy, co?"

William vydechl „Ach bože" a vrazil strážnému dýku do břicha a trhl s ní vší silou nahoru ke hrudnímu koši směrem k srdci.

Muž vyjekl, zlomil se v pase a otevřel ústa, jako by chtěl začít ječet. Jakýkoliv hluk by v tuhle chvíli všechno zhatil. William nevěděl, co si má počít, a tak v panice vytrhl dýku strážnému z těla, vrazil mu ji do otevřených úst a cpal mu ji do krku, aby mu nedovolil křičet. Místo výkřiku vyrazila muži z hrdla krev. Pak zavřel oči. William vytáhl dýku a strážný padl na zem.

Williamova koně vystrašil nečekaný vývoj situace a vyděšeně ustupoval stranou. William ho chytil za uzdu a pak se podíval po Walterovi, který si vzal na starost druhého strážného. A vyřídil ho daleko promyšleněji – prořízl mu hrdlo, takže muž nevydal ani hlásku a zemřel v naprosté tichosti. To si musím pamatovat, umiňoval si William, až budu chtít příště někoho umlčet Pak ho napadlo: Dokázal jsem to! Zabil jsem člověka!

Uvědomil si, že už vůbec není vyděšený.

Podal Walterovi otěže svého koně a vyběhl po točitém schodišti do věže u brány. V horním patře byla místnost, ze které šlo vytáhnout nahoru padací most. William mečem zaútočil na tlusté vyvažovací lano. Stačily dvě pořádné rány a už se mu lano podařilo přetnout. Volný konec vyhodil z okna. Dopadl na okraj příkopu a pomalu sklouzl do vody. V podstatě to ani nepleskl. teď už nebude možné most zvednout, až se bude blížit otec s celým vojskem. Tohle bylo jedno z vylepšení, na něž přišli včera večer.

Raymond a Ranulf dorazili k hradu zrovna ve chvíli, kdy se William vynořil na posledním schodu. Oba rytíři měli za úkol nejprve poškodit mohutnou bránu z dubových fošen, pobitou kováním, která uzavírala oblouk, jímž se procházelo z mostu na dolní nádvoří. Oba si přinesli dřevěnou palici a sochor a hned začali vytloukat maltu, do níž byly zapuštěny silné železné panty nesoucí bránu. Jak palice dopadaly na sochory, ozývaly se tlumené údery, které Williamovi připadaly děsivě hlasité.

William rychle odvlekl oba mrtvé strážné do jejich malé komůrky. Jelikož všichni lidé byli na bohoslužbě, skýtalo to jistou naději, že až někdo mrtvoly objeví, bude už příliš pozdě.

Pak si vzal od Waltera otěže svého koně a oba muži prošli obloukem brány do hradu a vydali se přes nádvoří směrem ke stájím. William silou vůle nutil nohy, aby šly normálně a nevzrušeným tempem. Pokradmu se přitom díval na stráže na jednotlivých strážních věžích. Nezahlédl některý z nich, jak lano od padacího mostu spadlo do příkopu? Není jim divné, že slyší údery palic? Někteří ze strážných Williama a Waltera sledovali, ale rozhodně nebyli nijak rozrušení. A rány palice už v tuhle chvíli i Williamovi v uších slábly, takže do věže zaručeně nedolehnou. Williamovi se ulevilo. Plán jim vycházel.

Dorazili ke stájím a vešli dovnitř. Otěže obou koní jen lehce přehodili přes kládu, aby zvířata mohla kdykoliv utéct. Pak William vytáhl křesadlo, křísl, aby z něj dostal jiskru, a zapálil slámu na podlaze. Byla promáčená a ušlapaná do chuchvalců, ale přesto začala doutnat. Rozdělal další tři ohýnky. Walter také nelenil a napodobil ho. Zůstali stát a chvíli sledovali, jak se ohně mají k světu. Koně ucítili kouř a začali ve stáních nervózně přešlapovat. William zůstal ještě chvíli na místě. Oheň se utěšeně šířil, přesně jak to předpokládal jejich plán.

Vyšli s Walterem ze stáje a vydali se přes otevřené nádvoří. Raymond a Ranulf, skryti pod obloukem brány, stále ještě vytloukali maltu kolem pantů. William a Walter zamířili ke kuchyni, aby vzbudili dojem, že si chtějí sehnat něco k jídlu, což by v jejich situaci bylo naprosto přirozené. Kromě nich na celém nádvoří nikdo nebyl: všichni se skutečně odebrali na mši. William se nenucené rozhlédl po opevnění a uviděl, že stráže se nedívají do nádvoří, nýbrž ven z hradu přes pole, což se od nich také pochopitelně očekávalo. Přesto William čekal, že každou chvíli někdo vyrazí z některé budovy a zastoupí jim cestu. A pak ho budou muset zabít na místě, v otevřeném prostoru, a jestli to někdo uvidí, bude rázem po všem.

Minuli kuchyni a kráčeli dál k mostu vedoucímu k druhému nádvoří. Když míjeli kapli, zaslechli tlumené zvuky bohoslužby. Hrabě Bartoloměj je tam taky a vůbec nic netuší, pomyslel si William s potěšením. Nemá ani potuchy, že sotva míli od něj se shromáždilo vojsko, že čtyři nepřátelé už jsou uvnitř jeho pevnosti a že stáje už mu začínají hořet. Aliena je jistě v kapli s ním, klečí na zemi a modlí se. Brzy bude klečet přede mnou, pomyslel si William a krev se mu v hlavě rozbušila jako o závod.

Došli k mostu a vykročili na druhou stranu. Zatím se jim podařilo přetnout vyvažovací lano a dosáhnout toho, aby první most nešel zvednout. Navíc poškodili bránu, takže vojsko se zaručeně dostane na první nádvoří. Jenže hrabě se může pořád ještě stáhnout přes most a najít útočiště v horním hradě. William měl teď tedy za úkol poškodit i druhý most tak, aby se přes něj nikdo nedostal. Hrabě tak uvízne na prvním nádvoří, kde bude zranitelný a bezmocný.

Dorazili k druhé bráně. Ze strážnice vyšel strážný a zadíval se na ně. „Jdete moc brzo," poučil je.

„Jsme ohlášeni k hraběti," nedal se odbýt William. Vykročil ke strážnému, jenže muž o krok ustoupil. William ho nechtěl zatlačit příliš daleko, jelikož tím by muž vystoupil zpod oblouku brány a stráže na cimbuří kolem druhého nádvoří by ho mohly zahlédnout.

„Hrabě je v kapli," prohlásil strážný.

„Tak budeme muset počkat," pokrčil rameny William. Tuhle stráž bylo třeba zabít rychle a tiše, jenže William pořád nevěděl, jak se dostatečně přiblížit. Podíval se na Waltera, aby mu přítel nějak poradil, ale Walter jen trpělivě vyčkával a vypadal naprosto netečně.

„V paláci je oheň," ozval se znovu strážný. „Zajděte tam a ohřejte se." William zaváhal a strážný se začal tvářit ostražitě. „Tak na co čekáte?" vyjel na ně s náznakem podráždění.

William se rozhlédl kolem sebe v zoufalé snaze přijít na to, co by mohl ještě říct. „Nenašlo by se tu něco k jídlu?" zeptal se konečně.

„Až po mši," odpověděl strážný. „Pak dostanou všichni snídani v paláci."

V tu chvíli si William všiml, že se Walter nepozorovaně přesunuje k jedné straně. Kdyby se strážný jen trochu pootočil, Walter by se mu dostal do zad. William udělal pár nenucených kroků na druhou stranu a nezávazně přitom prohodil: „Pohostinnost zdejšího hraběte na mě neudělala zrovna největší dojem.“ Strážný se k němu začal obracet. William pokračoval: „Máme za sebou dlouhou cestu –“

V tu chvíli Walter udeřil.

Stoupl si těsně za strážného, sáhl mu rukou zezadu přes rameno, chytil ho za bradu, trhl s ní dozadu, aby muži zvrátil hlavu, a současně mu nožem v pravé ruce prořízl hrdlo. William si úlevou vydechl. Celé to trvalo jen okamžik.

Takže sami dva, jen on a Walter, zabili ještě před snídaní tři chlapy. Williama se zmocnil opojný pocit moci. Po dnešku už se mi nikdo nebude smát! říkal si v duchu.

Walter odtáhl mrtvé tělo do strážnice. Tahle brána vypadala úplně stejně jako ta, která uzavírala první nádvoří. Ze strážnice také vedly točité schody nahoru do místnosti, odkud se vytahoval padací most. William vyrazil nahoru po schodech a Walter ho následoval.

Když si byl William včera prohlédnout hrad, tuhle místnost neprozkoumal. Ani ho to ve skutečnosti nenapadlo, ale i kdyby na to pomyslel, těžko by hledal nějakou přijatelnou výmluvu. Předpokládal, že tam bude nějaký rumpál, nebo alespoň klika, s jejíž pomocí buď možné most zvednout. Teď ale viděl, že tam není nic, co by jim mohlo pomoci vytáhnout lano nahoru. Spatřili jen samotné lano a jednoduchou kladku. Most se dal zvednout jedině tak, že se někdo pověsil na volný konec lana. William a Walter se ho chopili, společně zatáhli, ale most ani nezaskřípal. Na tuhle práci bylo potřeba dobře deseti mužů.

William se na chvíli nerozhodně zarazil. U toho druhého mostu, toho, co vedl přes první příkop do hradu, bylo veliké navíjecí kolo. To by s Walterem zvedli docela hravě. Pak si uvědomil, že vnější most se zvedá každý večer, zatímco tenhle jedině v případě nebezpečí.

Když nad tím tady teď bude přemítat, stejně nic nezíská. Musí přijít na to, co si počnou dál. Když už nemůžou zvednout most, snad by mohli alespoň zavřít bránu, jelikož tím hraběte zaručeně zdrží.

Vyrazil po schodech dolů a Walter běžel v těsném závěsu za ním. Když dorazili pod schody, zůstal mladík stát, jako když ho do země vrazí. Tak všichni přece jenom na mši nebyli. Uviděl, jak ze strážnice vychází nějaká žena s dítětem.

Pod Williamem se podlomila kolena. Okamžitě tu ženu poznal. Byla to manželka toho stavitele, ta, co se ji včera snažil koupit za libru stříbra. Podívala se na něj a její pronikavé oči medové barvy ho rázem prokoukly. William se ani nesnažil předstírat, že je jen nevinný návštěvník, který tu

čeká na hraběte. Věděl, že by ji nedokázal oklamat. Musí jí zabránit, aby spustila poplach. A to se dalo udělat jedině tak, že ji zabije, stejně rychle a tiše jako strážné.

Její vědoucí oči mu z výrazu tváře vyčetly, co má v úmyslu. Chytila dítě za ruku a obrátila se na útěk. William po ní sáhl, ale byla příliš rychlá. Rozeběhla se přes nádvoří a mířila k vnitřnímu hradu. William s Walterem utíkali za ní.

Běžela velice lehce, zatímco oni na sobě nesli drátěné košile a v rukou drželi těžké meče. Žena dorazila ke schodišti, které vedlo nahoru do hlavní síně. Vyrazila po schodech a cestou křičela. William se rozhlédl po cimbuří kolem sebe. Jekot přilákal pozornost přinejmenším dvou strážných. Bylo po všem. William přestal utíkat, zastavil se pod schody a ztěžka oddychoval. Walter udělal totéž. Z ochozů na nádvoří vyběhli nejprve dva strážní, pak se přidal třetí, vzápětí čtvrtý. Žena zmizela v domě. Celou dobu se držela s chlapcem za ruku. Na nich ostatně v tuhle chvíli už pramálo záleželo. Jakmile o vetřelcích věděli strážní, nemělo cenu ženu zabíjet.

William a Walter pevně sevřeli meče a stoupli si těsně vedle sebe, připraveni bojovat o holé životy.

Kněz zrovna zvedl před oltářem hostii, když si Tom uvědomil, že s koňmi není něco v pořádku. Slyšel, jak hlasitě řehtají a podupávají, daleko hlasitěji než obvykle. Vzápětí někdo přerušil kněze, který tiše odříkával latinské verše, vyděšeným výkřikem: „Cítím kouř!“

Tom ho ucítil také a všichni ostatní s ním. Tom byl vyšší než ostatní, a když si stoupl na špičky, mohl se podívat z okna kaple. Přistoupil ke stěně a vyhlédl ven. Stáj stála v jednom plameni.

„Oheň!“ zvolal Tom, a než mohl něco dodat, zanikl jeho hlas v křiku a volání ostatních. Všichni se hrnuli ke dveřím. Na mši rázem zapomněli. Tom strhl Martu k sobě, jelikož se bál, že by jí dav mohl ublížit, a nakázal Alfredovi, aby se jich držel. Přemítal, kde tak asi můžou být Ellen a Jack.

Stačil okamžik a v kapli už nebyl nikdo kromě Toma, jeho dvou potomků a uraženého faráře.

Tom vyvedl děti ven. Pár lidí odvazovalo koně, aby se jim zvířata neporanila, ostatní tahali vodu ze studny a lili ji do plamenů. Tom nemohl nikde najít Ellen. Odvázaní koně, vyděšení z ohně i pobíhajících a pokřikujících lidí, běhali sem a tam po nádvoří. Bušení kopyt bylo k nevydržení. Tom se na okamžik soustředěně zaposlouchal a pak se zamračil: tohle bylo skutečně až *moc* k nevydržení – znělo to spíš jako sto koní, a ne nějakých třicet nebo čtyřicet. Náhle ho napadla děsivá představa. „Chvíli tu stůj a nikam nechoď, Marto,“ sklonil se k dceři. „Alfrede, dávej na ni pozor,“ obrátil se na syna. Vyrazil po úbočí na vrchol ochranného valu. Byl to strmý svah, a než doběhl nahoru, musel zpomalit. Když byl nahoře, zastavil se s těžkým oddechováním a zadíval se do kraje.

Jeho předtucha se potvrdila a srdce mu v tu chvíli mrazivou rukou sevřel děsivý strach. Přes hnědá pole se k hradu řítilo vojsko o síle nějakých osmdesáti či sta jezdců. Byl to úděsný pohled. Tom zřetelně rozeznával, jak se bojovníkům kovově lesknou drátěné košile a tasené meče. Koně běželi tryskem a od nozder jim vyletovala oblaka horkého dechu. Jezdci stáli ve třmenech a působili vražedně odhodlaným dojmem. Nikdo nekřičel, neječel, nevolal, byl slyšet jen zdrcující dusot stovek kopyt odrážejících se od zmrzlé země.

Tom se ohlédl zpátky na nádvoří. Jak je možné, že nikdo jiný blížící se vojsko neslyší? Asi to bude tím, že hradby kolem hradu tlumí údery kopyt, a navíc je přehlušuje jekot, který vydávají zpanikaření lidé na nádvoří. Proč si ničeho nevšimly stráže? Protože všichni strážní opustili svá místa a šli pomáhat hasit oheň. Tenhle útok vymyslel někdo hodně mazaný. Teď je na Tomovi, aby spustil povyk.

A kde je Ellen?

Zatímco se útočníci s dusotem blížili, Tom prozkoumal pohledem nádvoří. Z větší části bylo zahaleno do hustého kouře z hořících stájí. Ellen nikde nezahlédl.

Zato si všiml hraběte Bartoloměje. Stál u studny a snažil se řídit muže, kteří nosili vodu na oheň. Tom seběhl po svahu hradeb a spěchal přes nádvoří ke studni. Chytil hraběte za rameno, zdaleka si nepočínal jemně, a zařval mu do ucha, aby ho bylo slyšet přes rámus. „Je to útok!“

„Cože?“

„Útočí na nás!“

Hrabě myslel jen na oheň. „Útočí? A kdo?“

„Poslouchej!“ řval Tom. „Stovky koní!“

Hrabě sklonil hlavu na stranu. Tom sledoval, jak se do bledé, urozené tváře vkrádá výraz poznání. „Máš pravdu – kristepane!“ Hrabě zničehonic vypadal vylekaně.

„Viděl jsi je?“

„Ano.“

„Kdo – A to je jedno, kdo je to! Říkáš sto koní?“

„Ano –“

„Petere! Ralphe!“ Hrabě se otočil od Toma a sháněl se po svých pobočnících. „Je to útok! Tenhle oheň, to je jen zástěrka! Jsme v ohrožení!“ Nejdřív tomu, stejně jako hrabě, nechtěli uvěřit, pak se zaposlouchali a nakonec se jich zmocnil strach. Hrabě řval: „Řekněte mužům, ať si vezmou meče – honem, honem!“ Obrátil se zpátky k Tomovi. „Pojď se mnou, staviteli – jsi silný, společně dokážeme zavřít bránu.“ Rozeběhl se přes nádvoří a Tom ho následoval. Kdyby se jim podařilo včas zavřít bránu a zvednout padací most, dokázali by tu stovku nájezdníků odrazit.

Doběhli k bráně. Jejím obloukem viděli blížící se vojsko. Nebylo už ani míli od hradu. Tom si všiml, že se útočný voj začal roztahovat, rychlejší koně se dostali víc dopředu a opozdilci za nimi zaostávali. „Podívej se na tu bránu!“ vykřikl hrabě.

Tom se rozhlédl. Obě obrovská, železem pobitá křídla ze silného dubového dřeva ležela na zemi. Tomovi stačil jeden pohled a bylo mu jasné, že někdo vytloukl panty ze zdi. Někteří nepřátelé tu budou už brzy, pomyslel si. Žaludek se mu sevřel strachy.

Ohlédl se zpátky po nádvoří a stále se snažil najít Ellen. Nikde ji ale neviděl. Co se s ní asi stalo? Teď se může přihodit cokoliv. Potřeboval, aby byla s ním a aby ji mohl chránit.

„Padací most!“ zvolal hrabě.

Nejlepší způsob, jak ochránit Ellen, je nedovolit útočníkům, aby se dostali do hradu, uvědomil si Tom. Hrabě už běžel po točitém schodišti do místnosti, z níž bylo možné most zvednout. Tom se silou vůle přiměl, aby ho následoval. Jestli se jim povede zvednout most, stačí na obranu brány jen pár mužů. Sotva ale dorazil do místnosti s rumpálem, krve by se v něm nedořezal. Lano někdo přesekl. Neměli naději, že by se jim mohlo podařit nějak most zvednout.

Hrabě Bartoloměj bezuzdně klel. „Ať to vymyslel kdokoliv, byl mazaný jak Lucifer!“ prohlásil trpce.

V tu chvíli Tomovi došlo, že ten, kdo poničil bránu, přeťal lano od padacího mostu a založil oheň, musí být stále ještě někde uvnitř hradu, a hned se vystrašeně rozhlédl kolem sebe a horečně přemítal, kde v tuhle chvíli mohou vetřelci být.

Hrabě vykoukl střílnou ven. „Panebože, už jsou skoro tady,“ vydechl a rozeběhl se po schodech dolů.

Tom mu běžel v patách. Ve vjezdu do dolního nádvoří si několik rytířů chvatně připínalo meče a nasazovalo přilby. Hrabě Bartoloměj začal vydávat příkazy. „Ralphe a Johne – vyžeňte pár volných koní přes most, ať se pletou nepříteli do cesty. Richarde – Petere – Robině – sežeňte další lidi a braňte se tady.“ Vjezd byl dost úzký a hrstka mužů mohla alespoň nějaký čas útočníky úspěšně odrážet. „Ty – staviteli – vezmi služebnictvo a děti a odveď je přes most na horní nádvoří.“

Tom byl rád, že má vhodnou výmluvu a může se porozhlédnout po Ellen. Běžel nejdřív do kaple. Alfred a Marta stáli tam, kde je před chvílí opustil, a vypadali vystrašeně. „Jděte do paláce!“ zakřičel na ně. „A všem ženám a dětem, které cestou potkáte, řekněte, aby šly s vámi, je to rozkaz hraběte! Utíkejte!“ Okamžitě se dali do běhu.

Tom se rozhlédl. Brzy se vydá za nimi. Byl odhodlán nenechat se chytit na prvním nádvoří. Zbývalo mu ale ještě trochu času, během něhož mohl vyplnit příkaz, který mu dal hrabě. Rozeběhl se ke stáji, kde lidé stále ještě

lili vědra vody do plamenů. „Nechte oheň ohněm!“ volal na ně. „Na hrad útočí nepřítel! Odveďte děti do bezpečí!“

Kouř se mu dostal do očí, vyhrkly mu slzy a hned začal vidět rozmazaně. Promnul si oči a vyrazil ke skupince lidí, kteří stáli opodál a dívali se, jak stáje pomalu mizí v plamenech. Znovu zopakoval, co se děje. Totéž pak ještě řekl několika štolbům, kteří po nádvoří chytali odvázané koně. Ellen ale nikde nezahlédl.

Kouř ho nutil ke kašli. S pochrchláváním se rozeběhl přes celé nádvoří k mostu vedoucímu na horní nádvoří. Tam se na chvíli zastavil, lapal po dechu a ohlédl se za sebe. K mostu se valil zástup lidí. Tom si byl téměř jist, že Ellen a Jack už určitě budou v paláci, ale děsila ho představa, že je někde přehlédl. Zahlédl, jak se u dolní brány pevně sevřená hrstka rytířů v urputném boji muže proti muži brání dotírajícím útočníkům. Jinak nikde neviděl nic než dým. Náhle se vedle něho objevil hrabě Bartoloměj, meč měl zakrvácený a po tvářích mu tekly slzy od kouře. „Zachraň se!“ zakřičel na Toma. V tu chvíli se obloukem spodní brány vevalili na první nádvoří útočníci a rozprášili zbývající obránce.

Tom se obrátil a rozeběhl se přes most.

Kolem brány uzavírající horní nádvoří se rozestavělo nějakých patnáct či dvacet mužů věrných hradnímu pánovi a chystali se bránit vnitřní část hradu. Rozestoupili se, aby mohli hrabě a Tom projít. Když se jejich řada opět uzavřela, Tom uslyšel, jak do dřevěného mostu za ním udeřila kopyta koní. Někde hluboko v mysli si uvědomil, že tohle byl mazaně vymyšlený a dokonale provedený nájezd. Ze všeho nejvíc se ale jeho mysl zaobírala strachem z toho, co bude s Ellen a dětmi. Stovka bojovníků prahnoucích po krvi se na ně chystala zaútočit. Tom honem přeběhl přes horní nádvoří k věži.

Když byl asi v polovině schodiště vedoucího do velké hodovní síně, ohlédl se. Útočící jezdci smetli obránce horní brány v podstatě okamžitě. Hrabě Bartoloměj byl jen o krůček za Tomem. Měli zrovna dost času na to, aby doběhli do síně a schody za sebou vytáhli. Tom se řítil co největší rychlostí a vzápětí vpadl do síně – a v tu chvíli zjistil, že útočníci byli ještě mazanější, než si myslel.

Jejich předsunutá hlídka, oddíl, který poškodil bránu, přesekl lano padacího mostu a zapálil stáje, splnil ještě jeden úkol: dostal se do tvrze a zajal všechny, kdo tam přišli hledat útočiště.

Teď stáli právě v hodovní síni, čtyři muži v drátěných košilích. A všude kolem nich ležela krvácející těla mrtvých a raněných rytířů, bránících hraběte. Útočníci je postupně napadli a skolili, jak vstupovali dovnitř. Tom s leknutím zaznamenal, že velitelem předsunuté hlídky je William Hamleigh.

Tom na něj zíral a překvapení ho úplně ochromilo. William měl krvežíznivě rozšířené oči. Tom si myslel, že se ho mladý Hamleigh chystá

zabít, když vtom ho jeden z Williamových mužů chytil za paži, vtáhl dovnitř a odhodil stranou.

Takže hrad hraběte Bartoloměje přepadli Hamleighovi. Ale proč?

Veškeré služebnictvo a všechny děti se ve vystrašeném hloučku krčily u nejvzdálenější stěny. Útočníci tedy zabíjejí jen ozbrojené muže. Tom si začal jeden po druhém prohlížet obličeje v síni a ke své nezměrné úlevě a radosti uviděl Alfreda, Martu, Ellen a Jacka, všechny pěkně pohromadě. Vypadali vyplašeně, ale byli živi a podle všeho neutrpěli ani žádné zranění.

Než k nim stačil dojít, rozpoutal se u dveří další boj. Hrabě Bartoloměj a dva jeho rytíři vpadli dovnitř a ihned proti nim vyrazili Hamleighovi lidé. Jeden z Bartolomějových mužů byl okamžitě sražen k zemi, ale druhý chránil hraběte zvednutým štítem. Za hrabětem se natlačili dovnitř další jeho bojovníci a náhle nastala v poměrně stísněné místnosti pořádná mela, při níž bylo nejvýhodnější používat nože a pěsti, jelikož na rozmáchnutí se dlouhým mečem tu nebylo dost prostoru. V jednu chvíli to vypadalo, že se Bartolomějovým mužům povede Williamův oddíl přemoci, pak se ale muži bojující na straně hraběte museli otočit a začít se bránit i zezadu: útočícímu vojsku se zjevně podařilo proniknout na horní nádvoří a teď se tlačili nahoru po schodech a snažili se dobýt palác.

Vtom zahřměl mocný hlas: „ZADRŽTE!“

Muži na obou stranách zaujali obranná postavení a boj ustal.

Tentýž hlas zvolal: „Bartoloměji ze Shiringu, jsi připraven se vzdát?“

Tom uviděl, jak se hrabě otočil a podíval se ke dveřím. Rytíři se rozestupovali, aby mu nebránili ve výhledu. „Hamleigh,“ vydechl hrabě tiše, jako by nevěřil vlastním očím. Pak přidal na síle hlasu a zeptal se: „Ušetříš mou rodinu a služebnictvo?“

„Ano.“

„Přísaháš?“

„Přísahám na kříž – pokud se vzdáš.“

„Vzdávám se,“ prohlásil Bartoloměj.

Venku se ozval nespoutaný jásot.

Tom se odvrátil. Marta k němu běžela přes místnost. Zvedl ji na hruď a pak objal Ellen.

„Jsme zachráněni,“ vydechla Ellen se slzami v očích. „Všichni – všichni jsme zachráněni.“

„To jsme,“ přikývl Tom s trpkostí v hlase. „A taky jsem už zase bez práce.“

William přestal jásat, jako když utne. Je přece syn lorda Percyho, a tak je pod jeho důstojnost, aby tady poskakoval a výskal jako nějaký zbrojnoš. Honem nasadil výraz povzneseného uspokojení.

Vyhráli. Podařilo se mu uskutečnit jejich plán, pravda, sem tam s nějakým zaváháním, ale nakonec to vyšlo. Útok se přece zdařil především proto, že pro něj William připravil půdu. Už dávno přestal počítat, kolik mužů zabil a zmrzačil, a sám při tom neutrpěl jediný šrám. Vtom ho napadlo, že má na člověka, který nepřišel k žádnému zranění, trochu moc krve na obličeji. Když si ji otřel, objevila se další. To musí být jeho krev! Osahal si rukou nejprve obličej a pak hlavu. Přišel o chomáč vlasů, a když si sáhl na lebku, zabolelo to, jak kdyby ho někdo připaloval nad ohněm. William neměl na hlavě přilbu, protože by to při příjezdu vypadalo podezřele. Teď si uvědomil, že má na temeni ránu, která začínala bolet. Bylo mu to jedno. Zranění je znamením odvahy.

Williamův otec vyšel nahoru na schody a ve dveřích se setkal s Bartolomějem. Hrabě mu podal svůj meč jílcem napřed – na znamení, že se vzdává. Percy zbraň přijal a lidé znovu propukli v jásot.

Když nadšené volání odeznělo, William zaslechl, jak se Bartoloměj ptá: „Proč jsi to udělal?“

„Osnoval jsi spiknutí proti králi,“ odpověděl otec.

Bartoloměj užasl, že lord Percy něco takového ví, a jeho překvapení se mu promítlo i do výrazu tváře. William zadržel dech a vyčkával, jestli se Bartoloměj, bez sebe zoufalstvím z prožité porážky, před tolika lidmi k přípravě spiknutí přizná. Jenže hrabě se vzpamatoval, narovnal se a prohlásil: „Budu svou čest obhajovat před králem, a ne tady.“

Hamleigh přikývl. „Jak si přeješ. Řekni svým mužům, aby složili zbraně a opustili hrad.“

Hrabě zamumlal směrem k rytířům nějaký rozkaz a bojovníci jeden za druhým předstupovali před Williamova otce a odkládali před něj na zem svoje meče. Tenhle pohled se Williamovi moc zamlouval. To se na ně podívejme, říkal si pyšně, jak jsou před otcem najednou pokorní. V tu chvíli se Percy Hamleigh obrátil na svoje vlastní muže: „Pochytejte pobíhající koně a odveďte je do stájí. Pak pošlete pár chlapů, ať seberou zbraně a zbroj mrtvým a raněným.“ Zbraně a koně poražených patřili pochopitelně vítězi. Bartolomějovi lidé se rozejdou po svých a neozbrojeni. Hamleighovi muži navíc vyplení veškeré zásoby, které na hradě najdou. Ukořistěné věci naloží na zabavené koně a odvezou si je zpátky do Hamleighu, vesnice, od níž Williamův rod odvozoval svoje jméno. Otec pokynul dalšímu rytíři a nařídil: „Sežeň lidi, kteří patří do kuchyně, a přikaž jim, ať přichystají nějaké jídlo. Zbylé služebnictvo pošli pryč.“ Muži byli po bitvě pořádně vyhládlí: teď je čekal hodokvas. Než se vojsko vydá na cestu domů, sní a vypije nejlepší jídlo a víno, jež hrabě Bartoloměj na hradě má.

O chvilinku později se rytíři obklopující otce a Bartoloměje rozestoupili a vytvořili uličku, kterou dovnitř vrazila matka.

Mezi urostlými bojovníky působila dojmem, že je velice malá, ale když si spustila šátek, který jí zakrýval obličej, ti, kteří ji ještě nikdy neviděli, s leknutím ustoupili, otřeseni tím, jak je odpudivá. Podívala se na otce. „Velkolepé vítězství," prohlásila spokojeným tónem.

William chtěl říct: *To je tím, že se to předsunuté hlídce podařilo tak dobře připravit, víš, matko?*

Kousl se do jazyka, ale otec to řekl za něj: „Dovnitř nás dostal William."

Matka se obrátila k mladíkovi a ten nedočkavě předpokládal, že mu poblahopřeje. „Skutečně?" poznamenala.

„Ano," přikývl otec. „Chlapec odvedl dobrou práci."

Matka pokývala hlavou. „Je to možné," poznamenala.

Williamovi skákalo srdce radostí nad takovým uznáním a přihlouple se k tomu usmíval.

Matka se zadívala na hraběte Bartoloměje. „Hrabě by se mi měl poklonit," prohlásila.

„Ne," zavrtěl hlavou hrabě.

„Přiveďte sem jeho dceru," přikázala matka.

William se rozhlédl. Na chvíli na Alienu úplně zapomněl. Přejel pohledem obličeje služebníků a dětí a hned ji uviděl. Stála vedle Matthewa, toho zženštilého pánova komorníka. William k ní došel, chytil ji za paži a dovedl ji k matce. Matthew je následoval.

„Uřízni jí uši," přikázala matka.

Aliena zaječela.

William pocítil podivné chvění ve slabinách.

Bartoloměj zesinal v obličeji. „Slíbil jsi, že když se vzdám, neublížíš jí," obrátil se na otce. „Přísahal jsi na to."

„Té přísaze bude chybět totéž, co v tuhle chvíli chybí tvé kapitulaci," ozvala se matka.

To bylo mazané, pomyslel si William.

Bartoloměj se ale stále ještě tvářil odbojně.

William přemítal, komu tak asi připadne úkol uříznout Alieně uši. Třeba matka vybere jeho. Ta představa byla podivuhodně vzrušující.

Matka se zadívala na Bartoloměje. „Na kolena," přikázala mu.

Bartoloměj se pomalu svezl na jedno koleno a sklonil hlavu.

William pocítil mírné zklamání.

Matka zvýšila hlas. „Podívejte se na to!" oslovila hlasitě shromážděnou společnost. „Nikdy nezapomeňte na to, jaký osud potká člověka, který urazil Hamleighovy!" Vzdorovitě se kolem sebe rozhlédla a Williamovi přetékalo srdce hrdostí. Čest rodiny se podařilo očistit.

Matka se odvrátila a slova se ujal otec. „Odveďte hraběte do jeho ložnice," přikázal, „a pořádně ho hlídejte."

Bartoloměj vstal.

Otec se obrátil na Williama: „Tu dívku tam zavři taky.“

William znovu chytil Alienu za paži a pevně ji sevřel. Líbilo se mu, když se mohl dívky dotýkat teď ji má odvést nahoru do ložnice. Těžko říct, co se tam může přihodit. Kdyby s ní zůstal chvilku o samotě, dokázal by jí udělat všechno, na co by měl chuť. Mohl by z ní strhat šaty a prohlédnout si ji nahou. Mohl by –

„Dovol, aby s námi mohl jít nahoru náš komorník Matthew,“ ozval se hrabě. „Bude se starat o mou dceru.“

Otec se podíval na Matthewa. „Vypadá docela neškodně,“ poznamenal s úšklebkem. „Tak dobře.“

William pohlédl Alieně do obličeje. Byla úplně bílá, ale když byla vyděšená, slušelo jí to snad ještě víc. Bylo to tak vzrušující vidět ji v takhle zranitelném postavení. Mladík toužil sevřít její vyzrálé tělo, přitisknout je pod sebe a dívat se, jak se bude tvářit vystrašeně, až jí bude roztahovat stehna od sebe. Z náhlého popudu se k ní naklonil a tichým hlasem jí řekl: „Pořád ještě se s tebou chci oženit.“

Odtáhla se od něj. „Oženit se?“ opakovala nahlas pohrdavým tónem. „To radši umřu, než abych se za tebe vdala, ty proradný, nadutý žabáku!“

Všichni rytíři se bezostyšně rozesmáli a několik služebníků se pokradmu ušklíblo. William cítil, jak rudne v obličeji.

Matka zničehonic přistoupila blíž a vlepila Alieně políček. Bartoloměj vykročil, aby šel dívce na pomoc, ale rytíři ho zadrželi. „Zavři zobák,“ osopila se matka na dívku neurvale. „Už dávno nejsi dáma z urozeného rodu – jsi dcera zrádce a brzy budeš žít v opovržení a hladu. Teď už nejsi pro mého syna dost dobrá. Kliď se mi z očí a nechci od tebe slyšet už ani slovo.“

Aliena se odvrátila. William pustil její paži a dívka se vydala za otcem. William ji sledoval pohledem a najednou si uvědomil, že mu sladká chuť pomsty zhořkla v ústech.

To je opravdová hrdinka, říkal si v duchu Jack, přesně jako princezny v těch básních. Uhranutě dívku sledoval, jak s hlavou hrdě vztyčenou stoupá po schodech. Dokud nezmizela z dohledu, panovalo v síni naprosté ticho. Když odešla, zapůsobilo to, jako kdyby zhasla lampa. Jack ještě chvíli zíral na místo, kde před pár okamžiky stála.

Jeden z rytířů postoupil dopředu a zeptal se: „Kdo z vás je kuchař?“

Kuchař sám byl příliš vyplašený, než aby se dobrovolně přihlásil, ale někdo jiný na něj ukázal.

„Půjdeš uvařit něco k jídlu,“ přikázal mu rytíř. „Seber si svoje pomocníky a koukej padat do kuchyně.“ Kuchař si ze skupinky shromážděných vybral půl tuctu lidí. Rytíř zvýšil hlas. „Vy ostatní,“ zvolal, „se koukejte ztratit. Vypadněte z hradu. Ztraťte se co nejrychleji, a jestli je vám život milý,

nesnažte se vzít si s sebou něco, co vám nepatří. Všichni už máme na mečích tolik krve, že nám na další už tolik nesejde. Tak pohněte sebou!“

Všichni se začali tlačit dveřmi ven. Jack se držel matky za ruku a Tom svíral Martinu dlaň. Alfred postával těsně za nimi. Pláště měli na sobě a kromě plášťů a nožů a jídla žádný majetek stejně neměli. Seběhli s ostatními po schodech dolů, vydali se přes most, přešli dolní nádvoří, prošli pod obloukem, který tvořil vchod do hradu, překročili nepoužitelnou bránu ležící na zemi a bez ohlédnutí opustili hrad. Když přešli i druhý most a ocitli se v otevřené krajině, napětí v nich prasklo jako najatá tětiva a všichni začali vykládat o svém osudu pronikavými, vzrušenými hlasy. Jack tupě kráčel vpřed a odevzdaně je poslouchal. Všichni si vybavovali, jak se chovali statečně. To on vůbec statečný nebyl – prostě utekl.

Jediný, kdo si opravdu počínal odvážně, byla Aliena. Když vešla do tvrze a zjistila, že se místo v bezpečném útočišti ocitla v pasti, hned se začala starat o služebnictvo a děti. Řekla jim, aby se posadili na podlahu, byli zticha a drželi se co nejdál od bojujících mužů. Když Hamleighovi rytíři jednali s některým zajatcem příliš hrubě nebo zvedli meč proti neozbrojenému muži či ženě, křičela na ně a počínala si, jako by byla naprosto nezranitelná.

Matka zajela Jackovi rukou do vlasů. „Na co myslíš?“ zeptala se.

„Zajímalo by mě, co se asi dál stane s princeznou.“

Věděla, koho tím myslí. „S lady Alienou,“ dodala.

„Je jako ta princezna z básně, co žije na hradě. Zato rytíři nejsou tak slušní jako v básničkách.“

„To je pravda,“ přikývla matka zachmuřeně.

„Co se s ní stane?“

Ellen zavrtěla hlavou. „To opravdu nevím.“

„Její matka je po smrti.“

„Tak to ji čekají těžké časy.“

„Taky si myslím.“ Jack se na chvíli odmlčel. „Smála se mi, protože jsem nevěděl, jak to na světě chodí s otci. Ale přesto se mi líbila.“

Matka mu položila ruku kolem ramen. „Omlouvám se ti, že jsem ti o otcích včas neřekla.“

Pohladil ji po ruce na znamení, že omluvu přijímá. Dál kráčeli mlčky. Čas od času některá z rodin odbočila z cesty a vydala se přes pole k domku nějakých přátel či příbuzných, kde si mohla vyprosit snídani a rozmyslet si, co si počnout dál. Většina lidí, kteří opustili hrad, ale zůstala pohromadě až na rozcestí a teprve tam se rozdělili. Někteří vyrazili na sever, jiní zamířili na jih a další šli rovně dál směrem k Shiringu, kde byl vyhlášený trh. Matka nechala Jacka jít samotného, chytila Toma za paži a přiměla ho, aby se zastavil. „Kam půjdeme?“ zeptala se.

Podíval se na ni, jakoby ho ta otázka trochu zaskočila, jako by předpokládal, že ho všichni budou následovat, ať se obrátí kamkoliv, a nebudou se vyptávat. Jack už si všiml, že matka svým jednáním často vyvolala na Tomově tváři tenhle překvapený výraz. Třeba to bylo tím, že stavitelova první žena byla úplně jiná.

„Jdeme do kingsbridgeského převorství," odpověděl Tom.

„Do Kingsbridge!" Zdálo se, že to matkou otřáslo. Jack by moc rád věděl proč.

Tom si toho vůbec nevšiml. „Včera večer jsem zaslechl, že tam mají nového převora," pokračoval. „A nový člověk chce obvykle nechat opravit nebo trochu předělat kostel."

„Starý převor je po smrti?"

„Ano."

Matku tahle novinka z nějakého důvodu uklidnila. Asi starého převora znala, říkal si Jack, a neměla ho ráda.

Konečně si Tom všiml ustaraného tónu, který Ellen zazněl v hlase. „Tobě se na Kingsbridge něco nelíbí?" zeptal se.

„Byla jsem tam. Je to víc než den cesty."

Jackovi bylo hned jasné, že matce nedělá starosti, jak dlouho se tam jde. Leželo jí na srdci něco docela jiného. Tom to ale vůbec nezaznamenal. „O moc víc ne," přikývl. „Můžeme tam být zítra v poledne."

„Tak dobře."

Znovu vykročili.

O chvíli později Jack ucítil, jak ho začíná bolet břicho. Chvíli uvažoval, co to tak asi může být. Na hradě mu nikdo neublížil a Alfred ho nepraštil do břicha už dobře dva dny. Pak mu konečně došlo, o co jde.

Už měl zase hlad.

KAPITOLA 4

Kingsbridgeská katedrála nepůsobila zrovna pohostinným dojmem. Byla to nízká, přikrčená, masivní stavba se silnými zdmi a úzkými okny. Postavili ji v době, kdy Tom ještě nebyl naživu a kdy si stavitelé ještě neuvědomovali, jak důležité jsou u stavby proporce jejích jednotlivých částí. Tomova generace už věděla, že rovná, poctivě postavená zeď je pevnější než silná stěna a že do oken je možné prorážet dlouhá a velká okna, jen je potřeba je nahoře ukončit obloukem, který bude tvořit přesný půlkruh. Z dálky vypadala katedrála nahnutě, a když přišli blíž, uviděl Tom, čím to je: jedna z věží u západní strany dómu se zřítila. Udělalo mu to radost Nový převor ji určitě bude chtít zase postavit. S nadějí v duši přidal do kroku. Sehnat práci, nechat se najmout a pak vidět, jak nový zaměstnavatel hned nato prohraje bitvu a je zajat, jak se jim to stalo v Hrabětově, to by jednoho dokázalo srazit na kolena. Tom cítil, že už by další takové zklamání nezvládl.

Podíval se na Ellen. Neustále se bál, že Ellen může kdykoliv dojít k závěru, že všichni pomřou hlady, než se Tomovi podaří najít práci, a rozhodne se, že ho opustí. Usmála se na něj, pak znovu upřela pohled na přikrčenou siluetu katedrály a zamračila se. Tom už si všiml, že Ellen je nesvá v přítomnosti kněží a mnichů. Uvažoval, jestli to není tím, že oni dva ve skutečnosti nevstoupili ve svátost manželskou před tváří církve.

V převorství panoval čilý ruch. Tom už v životě viděl ospalá i činorodá převorství, ale Kingsbridge bylo přece jen výjimečné. Působilo dojmem, že se tam s tříměsíčním předstihem vrhli na jarní úklid. Před stájí hřebelcovali dva mniši koně, třetí čistil postroje a novicové vynášeli z jednotlivých stání slámu. Další řeholníci zametali a drhli dům pro hosty, postavený hned vedle stáje. Venku stála kára plná čerstvé slámy, která čekala, až ji budou moci rozházet po uklizené podlaze.

Na zřícené věži katedrály ale nikdo nepracoval. Tom si prohlédl hromadu kamení, nic jiného z věže nezbylo. Ke zřícení muselo dojít už před několika roky, protože ostré hrany rozbitých kamenů byly ohlazené deštěm a mrazem, popraskanou maltu dávno odplavila voda a celá hromada se propadla o dobrý palec či dva do měkké hlíny. To, že spadlou část katedrály tak dlouho nikdo neopravil, bylo nápadné, jelikož biskupský kostel byl považován za reprezentační stavbu. Starý převor byl buď líný, nebo neschopný, nebo obojí najednou. Tom nejspíš dorazil do Kingsbridge zrovna ve chvíli, kdy v klášteře začali plánovat nějakou přestavbu. Už dlouho byl zralý na trochu štěstí.

„Nikdo mě tu nepoznává," poznamenala Ellen.

„Kdy jsi tu byla?" zeptal se jí Tom.

„Před třinácti roky."

„Není divu, že na tebe už zapomněli.“

Když procházeli kolem západního průčelí kostela, Tom otevřel velká dřevěná vrata a nahlédl dovnitř. Hlavní chrámová loď byla temná a ponurá, se silnými sloupy a prastarým dřevěným stropem. Několik mnichů však bílilo stěny štětkami na dlouhých tyčích, další zametali podlahu z ušlapané hlíny. Nový převor se zjevně snažil dát celé místo trochu do pořádku. To bylo nadějné znamení. Tom dveře zase zavřel.

Za katedrálou, na dvorku u kuchyně, stála skupinka noviců kolem žlabu se špinavou vodou a ostrými kameny drhli z hrnců a kuchyňského náčiní vrstvy nashromážděných sazí a usazeného tuku. Klouby měli zarudlé a popraskané od neustálého máčení rukou v ledové vodě. Když uviděli Ellen, rozhihňali se a honem se dívali jinam.

Tom se zeptal jednoho červenajícího se novice, kde by mohl najít hospodáře kláštera. Přísně vzato by se měl vlastně ptát po sakristiánovi, jelikož ten měl na starosti stav a vybavení kostela. Jenže hospodáři, sklepníci a správci byli obecně vzato daleko přístupnější. Vlastní rozhodnutí je stejně nakonec na převorovi. Novic mu ukázal na přízemí jednoho z domů stojících kolem dvora. Tom tam vešel otevřenými dveřmi a Ellen s dětmi ho následovala. Za dveřmi se všichni zastavili a snažili se pohledem proniknout šero.

Tahle budova je mladší a lépe postavená než katedrála, toho si Tom všiml hned v první chvíli. Byl tu suchý vzduch a nepáchlo to tu plesnivinou. Směsice vůní z uskladněných potravin zasadila pochopitelně jejich vyhladovělým žaludkům bolestivou ránu, vždyť nejedli už celé dva dny. Když oči přivykly šeru, Tom a jeho souputníci uviděli, že v celém přízemí domu je pevná podlaha dlážděná placáky a klenutý strop podpírají krátké sloupky. Vzápětí si Tom všiml vysokého, holohlavého muže, který lžící přesýpal sůl z pytle do hrnce. „Ty jsi hospodář?“ zeptal se Tom, ale muž jen zvedl ruku, aby stavitele umlčel, a Tom si všiml, že mnich počítá. Všichni mlčky čekali, až dokončí započatou práci. Konečně prohlásil: „Dvě libry devatenáct, tři libry.“ A odložil lžíci.

Tom se nadechl. „Jsem stavitel Tom a rád bych opravil vaši severozápadní věž,“ oznámil mnichovi.

„Jmenuju se Cuthbert a přezdívají mi Bělohlav, dělám tady hospodáře a potěšilo by mě, kdyby to někdo udělal,“ odvětil mnich. „Ale musíme se na to zeptat převora Philipa. Už jsi slyšel, že máme nového převora?“

„Ano.“ Cuthbert patří zcela nepochybně mezi přátelské mnichy, uvažoval Tom. Je hovorný a z ničeho nedělá velký problém. Byl by rád, kdyby si s ním někdo poklábosil. „A nový převor má zřejmě v úmyslu postarat se o to, aby klášter vypadal o trochu líp,“ dodal.

Cuthbert přikývl. „Ale na druhou stranu se mu za to nechce moc platit. Všiml sis, že všechny práce tu dělají bratři? Nenajal ani jednoho pomocníka – říká, že klášter má už tak přespříliš služebníků.“

Tohle byla špatná zpráva. „A co si o tom myslí samotní mniši?“ zeptal se Tom opatrně. Cuthbert se rozesmál a vrásčitý obličej se mu zvrásnil ještě víc. „Ty jsi ale vnímavý chlapík, staviteli Tome. Říkáš si, že se nestává tak často, abys viděl tolik mnichů tak tvrdě pracovat. Inu, nový převor nikoho nenutí. Ale jedno z pravidel svatého Benedikta si vykládá tak, že jíst červené maso a pít víno mohou jen ti řeholníci, kteří vykonávají tělesnou práci, zatímco ti, co se jen modlí a studují, se musí spokojit se solenou rybou a slabým pivem. Uměl by ti předvést i propracovaný teoretický výklad, kterým by to zdůvodnil. Podstatné je, že díky tomuhle přístupu má spoustu dobrovolníků, kteří najednou náramně stojí o těžkou práci, zvlášť ti mladší.“ Cuthbert nevypadal, že by mu to nějak vadilo, spíš nad tím jen pobaveně žasl.

„Mniši ale nedokážou stavět kamenné zdi, ať jedí, co jedí,“ namítl Tom. Při řeči uslyšel pláč dítěte. Ten zvuk ho vzal za srdce. Chvíli mu trvalo, než si uvědomil, jak je to divné, že tu mají v klášteře dítě.

„Zeptáme se převora,“ odpověděl mu Cuthbert, ale Tom ho sotva slyšel. Znělo to jako pláč hodně malého dítěte, tak týden až dva starého, a zvuk přicházel odněkud hodně zblízka. Tom zachytil Ellenin pohled. I ona vypadala překvapeně a užasle. Pak se ve dveřích objevil velký stín. Tomovi se udělal knedlík v krku. Vešel mnich nesoucí nemluvně. Tom se mu podíval do obličejíčku. Byl to jeho synek.

Tom jen ztěžka polkl. Děťátko bylo rudé v obličeji, mělo sevřené pěstičky a otevřenou pusu a ukazovalo světu bezzubé dásně. A povyk, který vydávalo, nebyl žádný bolestivý pláč či projev nemoci, nýbrž prostě jen usilovná touha domoci se nějaké potravy. Byl to zdravý, jadrný řev dobře živeného silného tvora a pod Tomem se podlamovala kolena úlevou, že je jeho potomek v tak dobrém stavu.

Mnich, který Tomova synka nesl, byl asi dvacetiletý mladík s veselým výrazem, nepoddajnými vlasy a širokým, trochu přihlouplým úsměvem. Na rozdíl od ostatních mnichů nijak nereagoval na skutečnost, že se ocitl v přítomnosti ženy. Na všechny se mile usmál a pak se obrátil na Cuthberta. „Jonathan potřebuje ještě trochu mlíka,“ prohlásil.

Tom toužil vzít nemluvně do náruče. Snažil se nasadit naprosto kamenný obličej, aby nějakým výrazem tváře neprozradil svoje pocity. Pokradmu se podíval na děti. Nevěděly nic víc, než že opuštěné dítě našel nějaký potulný mnich. Jejich obličeje neprozrazovaly nic než mírnou zvídavost. Tohle dítě si ani ve snu nespojovaly s novorozenětem, které nechali ležet v lese.

Cuthbert sáhl po naběračce a malém džbánku a naplnil ho z vědra s mlékem. Ellen se obrátila na mladého mnicha a zeptala se ho: „Můžu si toho prcka pochovat?“ Natáhla ruce a mnich jí nemluvně podal. Tom jí záviděl. Toužil přitisknout si ten nepatrný, horký uzlíček k srdci. Ellen začala dítě houpat, a tak na chvíli zmlklo.

Cuthbert vzhlédl a povzdechl si: „Jo jo. Johnny Groš je docela dobrá chůva, ale ženskou ruku nemá.“

Ellen se na mladíka usmála. „Proč ti říkají Johnny Groš?“ zeptala se.

Cuthbert odpověděl za něj. „Protože nepozná rozdíl mezi grošem a stříbrňákem,“ řekl a poklepal si prstem na spánek, aby dal najevo, že Johnny je trochu přitroublý. „Ale vypadá to, že potřebám takových malých němých tvorečků rozumí líp než my, co máme rozumu na rozdávání. Všechno je součást nějakého širšího úradku božího, tím jsem si jist,“ dodal poněkud neurčitě.

Ellen pomalu došla k Tomovi a teď mu dítě podávala. Snad mu četla myšlenky. Věnoval jí pohled plný hluboké vděčnosti a vzal drobounké nemluvně do svých obrovských rukou. Přes deku, do níž byl synek zabalený, cítil, jak mu v hrudi bije srdíčko. Deka byla z dobré látky. Tom se na okamžik podivil, kde mnichové vzali tak kvalitní vlnu. Přitiskl dítě k hrudi a pohupoval s ním. Neovládal však tohle umění tak dobře jako Ellen, protože dítě vzápětí začalo znovu křičet. Tomovi to ale bylo jedno. Ten hlasitý, naléhavý povyk, to byla hudba pro jeho uši, jelikož to znamenalo, že dítě, které odložil, je zdravé, silné a má se k světu. Bylo to pro něj těžké, ale cítil, že nechat dítě v klášteře bylo správné rozhodnutí.

„Kam ho ukládáte k spánku?“ zeptala se Ellen Johnnyho.

Tentokrát jí Johnny odpověděl sám. „Má svou kolíbku v dormitáři,“ prohlásil soustředěně, „tam, co spíme všichni.“

„Musí vás celou noc budit.“

„Stejně vstáváme o půlnoci na modlitby,“ mávl rukou mladý mnich.

„No jistě! Zapomněla jsem, že řeholní bratři mají stejně bezesné noci jako matky,“ usmála se na něj.

Cuthbert podal Johnnymu džbánek s mlékem. Mladík vyzvedl dítě Tomovi z náručí zkušeným pohybem jedné ruky. Tomovi se ještě nechtělo synka pouštět, jenže v mnichových očích neměl na dítě sebemenší právo, a tak si je musel nechat vzít. Johnny s nemluvnětem vzápětí zmizel a Tom musel přemáhat nutkání, které mu velelo, aby se sebral, šel za usměvavým mnichem a řekl mu: *Počkej, zadrž, tohle je můj syn, tak mi ho vrať.* Ellen k Tomovi přistoupila, nenápadně mu sevřela paži, aby mu dala najevo, že chápe, jak mu je.

Toma napadlo, že má další důvod k tomu, proč by tady chtěl zůstat. Kdyby tu dostal práci, mohl by vídat Jonathana v podstatě bez ustání, jako

kdyby ho vůbec nikdy neopustil. Byla to příliš krásná představa, než aby se mohla splnit, a Tom se ani neodvažoval si něco takového přát.

Marta a Jack jen vyvalili oči, když viděli džbánek plný smetanově hustého mléka, který si Johnny odnášel. Cuthbert na děti lišácky mrkl a zeptal se Toma: „Nedaly by si tvoje děti trochu mlíka?“

„Jistě, otče, určitě by si daly,“ přikývl Tom. Sám by se s chutí napil.

Cuthbert nabral mléko do dvou dřevěných misek a podal je Martě a Jackovi. Bleskově je vypily, jen kolem úst jim zbyla velká bílá kolečka. „Ještě trochu?“ nabídl jim Cuthbert.

„Ano, prosím,“ odpověděly obě děti jednohlasně. Tom se podíval na Ellen a bylo mu jasné, že prožívá stejné pocity jako on – hlubokou vděčnost a úlevu při pohledu na to, že se děti konečně trochu nasytí.

Cuthbert znovu naplnil misky a nezávazně se přitom zeptal: „Odkud vlastně jdete, lidičky?“

„Z Hrabětova, od Shiringu,“ odpověděl Tom. „Vyrazili jsme už včera ráno.“

„Jedli jste od té doby něco?“

„Ne,“ přiznal Tom neochotně. Bylo mu jasné, že se plešatý mnich vyptává velice laskavě, ale nechtělo se mu přiznávat, že se mu takovou dobu nepodařilo dát dětem najíst.

„Tak si vezměte pár jablek, abyste vydrželi do večeře,“ vybídl je Cuthbert a ukázal na sud u dveří.

Alfred, Ellen a Tom přistoupili k sudu, zatímco Marta a Jack dopíjeli druhou misku mléka. Alfred se pokoušel nabrat si plnou náruč jablek, ale Tom mu je vyrazil z ruky a tiše na syna zasyčel: „Stačí dvě nebo tři.“ Mladík si vzal tři.

Tom s vděčností snědl pár jablek. Hned měl v žaludku lepší pocit, ale přesto musel myslet na to, kdy tak asi můžou v klášteře podávat večeři. Pak si s úlevou vybavil, že mniši zpravidla jedí za světla, aby ušetřili na svíčkách.

Cuthbert se soustředěně zadíval na Ellen. „Neznáme se odněkud?“ zeptal se nakonec.

Ženě to zjevně nebylo příjemné. „Myslím, že ne,“ pokrčila rameny.

„Jsi mi nějaká povědomá,“ ozval se nejistě Cuthbert.

„Když jsem byla malá, bydlela jsem kousek odtud,“ poznamenala Ellen.

„To bude ono,“ přikývl mnich. „Proto mám takový divný pocit, že vypadáš starší, než bys měla vypadat.“

„Musíš mít velice dobrou paměť.“

Zamračil se na ni. „Tak dobrou zase ne,“ povzdechl si. „Jsem si jist, že jsem tě ještě někde… Ale to je nakonec jedno. Proč jste odešli z Hrabětova?“

„Protože na něj včera za úsvitu zaútočil nepřítel a dobyl ho," vysvětloval Tom. „Hrabě Bartoloměj je obviněn z velezrady."

To Cuthbertem otřáslo. „Všichni svatí, ochraňujte nás!" zvolal a najednou vypadal jako stará služebná, na kterou útočí bejček. „Velezrada!"

Venku se ozvaly kroky. Tom se otočil a uviděl, jak dovnitř vchází nějaký další mnich. „To je náš nový převor," ozval se Cuthbert.

Tom převora okamžitě poznal. Byl to Philip, ten mnich, kterého potkali na cestě do biskupského paláce a který jim dal moc chutný sýr. Najednou všechno zapadlo na své místo: nový knigsbridgeský převor byl původně převorem v malé misii v lesích, a když tady nastupoval, přivezl Jonathana s sebou. Tomovi poskočilo srdce nadějí. Philip byl hodný člověk a Tom se mu podle všeho zamlouval. Takže mu určitě dá práci.

Philip ho hned poznal. „Zdravím tě, staviteli," zahlaholil. „Tak ti nakonec v biskupském paláci žádnou práci nedali?"

„Ne, otče. Arciděkan nebyl ochotný si mě najmout a biskup tam v tu chvíli nebyl."

„Jistěže nebyl – byl tou dobou už v nebi, jenže jsme to nevěděli."

„Biskup je po smrti?"

„Ano."

„To je přece už známá věc," vpadl jim Cuthbert netrpělivě do hovoru. „Tom a jeho rodina právě dorazili z Hrabětova. Hrabě Bartoloměj je zajat a jeho hrad dobyli nepřátelé."

Philip jen mlčky stál. „To je rychlost," zamumlal nakonec.

„Rychlost?" opakoval Cuthbert. „Proč říkáš ‚rychlosť?" Bylo jasné, že má Philipa moc rád, ale trochu se ho bojí, jako otec, jehož syn odešel do války a po čase se vrátil domů s mečem u pasu a s trochu nebezpečným výrazem v očích. „Tys věděl, že se něco takového stane?"

Philipa to trochu uvedlo do rozpaků. „Ne, tak úplně ne," odpověděl nejistě. „Slyšel jsem nějaké řeči o tom, že se hrabě Bartoloměj chystá vzepřít králi." Konečně se vzpamatoval. „Můžeme být všichni rádi, že to tak dopadlo," prohlásil. „Štěpán slíbil, že bude chránit církev, zatímco Maud by nás mohla pronásledovat, jako to dělal její zesnulý otec. No ovšem. Tohle je dobrá zpráva." Tvářil se tak potěšené, jako kdyby se o to zasloužil sám.

Tom se ale nechtěl bavit o hraběti Bartolomějovi. „Pro mě to moc dobrá zpráva není," řekl nakvašeně. „Hrabě si mě den předtím najal, abych mu vylepšil hradní opevnění. Nedostal jsem mzdu ani za jeden jediný den."

„To je smůla," přikývl Philip. „A kdo vlastně hrad napadl?"

„Lord Percy Hamleigh."

„Ale." Philip přikývl a Tom měl pocit, že tahle novinka jen potvrdila Philipovo očekávání.

„Koukal jsem, že tady zkoušíš leccos vylepšit," poznamenal Tom ve snaze stočit hovor k tématu, které by více vyhovovalo jeho vlastním zájmům.

„Snažím se," přikývl nový převor.

„Jsem si jist, že chceš znovu postavit tu věž u chrámu."

„Znovu postavit věž, opravit střechu, vydláždit podlahu – ano, to všechno chci podniknout. A ty bys tu rád dostal práci," dodal. Zřejmě mu teprve v tu chvíli došlo, proč se vlastně Tom vydal do Kingsbridge. „Nějak mi to nemyslí. Moc rád bych tě najal. Ale nemám ti čím zaplatit. Tenhle klášter je úplně na mizině."

Tom měl pocit, jako by mu někdo vrazil ránu pěstí. Byl si jist, že tady práci dostane – všechno tomu nasvědčovalo. Nemohl věřit svým uším. Zůstal na Philipa tupě zírat. Bylo pro něj ve skutečnosti tak trochu neuvěřitelné, že by převorství mohlo být úplně bez peněz. Hospodář sice řekl, že všechnu mimořádnou práci dělají sami mnichové, ale i tak – klášter si přece vždycky může půjčit peníze od Židů. Tom měl pocit, že tím pro něj všechno končí a dál už nemá smysl se nikam plahočit. Ať už ho nutilo putovat celou zimu cokoliv, teď ho to opustilo a v Tomovi zbyl jen pocit slabosti a bezradnosti. Už nemůžu jít dál, pomyslel si, skončil jsem.

Philip si všiml, jak hluboce jeho slova stavitele zasáhla. „Můžu ti nabídnout večeři, místo na spaní a ráno něco k snídani," poznamenal.

Tomem lomcoval zahořklý vztek. „To beru," přikývl. „Ale radši bych si na to vydělal," dodal nabroušeně.

Philip si všiml stavitelova hněvu, zvedl obočí, ale promluvil mírným hlasem. „Žádej o to Boha – to není žebrání, to je modlitba." Načež vyšel z místnosti.

Ostatní vypadali poněkud vyděšeně a Tom si uvědomil, že je na něm vztek vidět. Jejich upřené pohledy ho dráždily. Vyšel ze skladiště několik kroků za Philipem, zastavil se na dvoře, zadíval se na velký starý chrám a snažil se ovládnout svoje pocity.

Po chvíli za ním vyšla Ellen a děti. Ellen mu položila ruku kolem pasu ve snaze nějak ho ukonejšit. Gesto vyvolalo mezi novici spoustu šeptání a pošťuchování. Tom si jich nevšímal. „Budu se modlit," prohlásil trpce. „Budu se modlit, aby udeřil blesk a srovnal celou církev se zemí."

Během posledních dvou dnů se Jack naučil mít obavy z budoucnosti.

Za svého krátkého života nikdy nemusel myslet dál než jeden den dopředu. I kdyby to zkusil, věděl by, s čím může počítat. V lese byl jeden den jako druhý a roční období se střídala pomalu. Teď ale z jednoho dne na druhý nevěděl, kde se ocitne, co bude dělat ani jestli bude jíst.

Ze všeho nejhorší byl pocit hladu. Jack tajně jedl trávu a listí, aby trochu ulevil svíravým křečím, ale dosáhl tím jen toho, že se bolesti v břiše trochu

změnily a chlapce se nádavkem zmocňovaly podivné stavy. Marta často hlady plakala. Jack a Marta chodili neustále spolu. Dívenka k němu vzhlížela, což se mu nikdy předtím nestalo. Jenže on ji nijak nemohl zbavit jejího trápení a tenhle pocit bezmoci byl snad ještě horší než samotný hlad.

Kdyby byli pořád ještě v jeskyni, věděl by, kam má jít, aby tam ulovil kachnu, uměl by najít ořechy či ukrást vajíčka. Jenže ve městech a vesnicích a na neznámých cestách mezi nimi byl naprosto ztracený. Bylo mu jasné jen to, že Tom musí najít práci.

Odpoledne strávili v domě po hosty. Byla to prostá chýše o jedné místnosti, s hliněnou podlahou a ohništěm uprostřed. V přesně takových domcích bydleli rolníci ve vesnicích, ale Jackovi, který strávil většinu života v jeskyni, to připadalo jako úžasné stavení. Zajímalo ho, jak se dá takový dům postavit, a Tom mu to vyložil. Nejdřív se musí porazit dva mladé stromy, osekat je a položit na zem do pravého úhlu. Pak je potřeba další dva stromy položit stejným způsobem o čtyři yardy dál. Tyhle dva trojúhelníky se pak k sobě na koncích spojí slemenem čili vaznicí, tedy vlastně pořádným trámem. Rovnoběžně s vaznicí se pak na trojúhelníky přidělávají proti sobě lehčí klacky, které vytvoří šikmou střechu sahající až na zem. Přes klacky se přidělají snopky ze spleteného rákosí, takřečené kalenice, které se namočí v řídkém bahně, aby jimi neprotékala voda. Lomenice, tedy čela domku, se vztyčí z klacků zaražených do země, štěrbiny mezi nimi se také vyplní mazanicí. V jedné lomenici se udělají dveře. Okna stavení nemá.

Jackova matka hodila na zem čerstvou slámu a Jack rozdělal oheň křesadlem, které nosil vždycky u sebe. Když byli ostatní z doslechu, zeptal se matky, proč převor Toma nezaměstnal, když je na první pohled jasné, že je tu potřeba udělat spoustu práce. „Vypadá to, že převor nechce utrácet peníze, když se kostel dá ještě jakžtakž používat," odpověděla. „Kdyby spadl celý chrám, musel by ho nechat postavit, ale když je to jen věž, dá se s tím vydržet."

Jakmile začalo denní světlo slábnout a přecházet v soumrak, vešel do domku pro hosty kuchtík z kuchyně a přinesl veliký hrnec plný husté polévky a k tomu pecen chleba, že by ho dospělý chlap neunesl. To všechno jen a jen pro ně. Polévka byla uvařená ze zeleniny, bylinek a kostí a na hladině plavala mastná oka. Chleba byl upečený z nejrůznějších druhů obilí, od žita, přes ječmen po pšenici a byl vylepšený sušenými oříšky a boby. Je to nejobyčejnější chleba, jaký se dá jíst, poučil Alfred Jacka, ale Jackovi, jenž jedl chléb poprvé v životě před dvěma dny, to náramně chutnalo. Nacpal se, až ho z toho bolel žaludek. Alfred jedl tak dlouho, dokud bylo co jíst.

Když se pak usadili kolem ohně a snažili se tu nenadálou hostinu strávit, zeptal se Jack Alfreda: „Proč vlastně ta věž spadla?"

„Nejspíš do ní udeřil blesk," odpověděl Alfred. „Nebo tam hořelo."

„Vždyť tam nemá co hořet," namítl Jack. „Všechno je z kamene."

„Střecha z kamene není, ty troubo," upozornil ho Alfred jedovatě. „Střecha je ze dřeva."

Jack se na chvíli zamyslel. „A když shoří střecha, dům vždycky spadne?"

Alfred pokrčil rameny. „Někdy."

Chvíli seděli mlčky. Tom a Jackova matka si o něčem tichými hlasy povídali na opačné straně ohniště. „Stejně je to legrace s tím dítětem," prohlásil Jack najednou.

„Co je legrace?" zeptal se Alfred po chvíli.

„No, vám se ztratí jedno dítě v lesích a najednou se tady objeví jedno dítě v klášteře."

Jenže Alfredovi ani Martě zřejmě nepřipadala tahle shoda okolností nijak zvlášť důležitá a Jack na to rychle zapomněl.

Všichni mniši šli spát hned po večeři, a protože chudším hostům neposkytovali svíčky, seděla Tomova rodina kolem ohniště. Dívali se do plamenů, dokud oheň nevyhasl, a pak se i oni uložili na slámu.

Jack zůstal vzhůru a přemýšlel. Napadlo ho, že kdyby katedrála během noci shořela, veškeré jejich problémy by se tím vyřešily. Převor by najal Toma, aby dóm znovu postavil, všichni by bydleli v pořádném domě a do smrti by jedli hustou polévku z kostí a pořádný chléb s oříšky a boby.

Kdybych byl na Tomově místě, přemítal chlapec, sám bych ten kostel podpálil. Počkal bych, až všichni usnou, tiše bych vstal, vyplížil se ven, vklouzl do katedrály, tam rozdělal oheň a vrátil se zase hezky nenápadně zpátky. Oheň by se mezitím utěšeně šířil, a až by vypukl poplach, já bych předstíral, že jsem celou dobu spal. Až by lidé začali lít vědra vody na hořící chrám, jako to dělali, když na hradě hraběte Bartoloměje hořely stáje, přidal bych se k nim, jako kdybych se toho ohně chtěl zbavit úplně stejně jako oni.

Alfred a Marta už spali – Jack to snadno poznal podle toho, jak oddechovali. Tom a Ellen dělali pod Tomovým pláštěm to, co tam vždycky dělají (Alfred povídal, že se tomu říká „šukání"), a jakmile skončí, tak rychle usnou. Takže není moc pravděpodobné, že by Tom vstal a šel podpálit katedrálu.

Co chce ale v tom případě dělat? To bude celá rodina putovat tak dlouho krajem, až všichni umřou hlady?

Když všichni spali a Jack slyšel, jak celá čtveřice oddychuje pomalým, pravidelným tempem, které svědčilo o hlubokém spánku, došlo mu najednou, že oheň v katedrále bude muset založit *on.*

Srdce se mu při té představě rozbušilo strachy.

Bude muset velice tiše vstát. Nejspíš se mu podaří otevřít dveře a vyklouznout ven, aniž by někoho vzbudil. Dveře do katedrály budou možná

zamčené, ale Jack nepochyboval o tom, že se nějaká cesta dovnitř najde – zvlášť pro někoho, kdo je tak malý.

Věděl, že jakmile bude uvnitř, musí se nějak dostat ke střeše. Za poslední dva týdny se toho od Toma hodně naučil. Tom mluvil o stavbách a stavění v jednom kuse. Většinu svých výkladů adresoval Alfredovi. Mladíka to ani trochu nezajímalo, zato Jacka ano. Dověděl se mimo jiné, že většina chrámů má do stěn vestavěná schodiště, po nichž je možné se dostat do vyšších částí stavby kvůli opravám. Bude muset nějaké takové schodiště najít a vylézt po něm až pod střechu.

Posadil se ve tmě a naslouchal, jak ostatní oddychují. Dokázal rozeznat Tomův dech, protože stavitel při spaní trochu chrčel. Bylo to prý (říkala to matka) způsobené tím, jak dlouhá léta vdechoval kamenný prach. Alfred jednou mocně zachrápal, pak se převrátil na druhý bok a spal zase naprosto tiše.

Jakmile se mu podaří založit oheň, bude se muset rychle vrátit zpátky do domku pro hosty. Co by mu mnichové udělali, kdyby ho chytili? V Shiringu Jack viděl chlapce zhruba stejného věku, kterého svázali a zmrskali za to, že v obchodě s kořením ukradl homoli cukru. Chlapec ječel a neúprosné rány mu dopadaly na kůži tak mocně, až mu celá zadnice krvácela. Vypadalo to mnohem hůř, než když se lidé mezi sebou prostě zabíjejí, jako to dělali na hradě v Hrabětově. Vidina krvácejícího chlapce Jacka ve skutečnosti celou dobu strašila. Děsilo ho, že by se mu nakonec mohlo stát něco podobného.

Jestli to udělám, umiňoval si, do smrti to neprozradím živé duši.

Znovu si lehl, pořádně se zabalil do pláště a zavřel oči.

Přemítal, jestli bude katedrála zavřená. Pokud ano, mohl by se dovnitř dostat oknem. Kdyby přešel na severní stranu chrámu, nikdo by ho tam neviděl. Mniši mají dormitář v jižní části kláštera a navíc mezi katedrálou a ložnicí stojí rajská zahrada, zatímco u severní stěny dómu není nic jiného než hřbitov.

Rozhodl se, že se tam jen zajde podívat, aby zjistit, jestli by to vůbec bylo možné udělat.

Ještě chvíli váhal a pak vstal.

Čerstvá sláma mu praskala pod nohama. Znovu se zaposlouchal do pravidelného dechu čtyř spáčů ležících na zemi. Bylo naprosté ticho: i myši se přestaly hýbat ve slámě. Jack udělal krok a znovu nastražil uši. Ostatní spali dál. Chlapec ztratil trpělivost a třemi rychlými krůčky doběhl ke dveřím. Když se tam zastavil, myši se zřejmě rozhodly, že se nemají čeho bát, a začaly opět šmejdit po podlaze. Lidé se ale neprobudili.

Prsty se dotkl dveří a pak rychle přejel rukama k závoře. Bylo to dubové prkno zaklesnuté za dvě skoby. Jack pod závoru vsunul obě ruce, sevřel ji a pokusil se ji nadzvednout. Byla těžší, než čekal, a sotva se mu ji podařilo

zvednout zhruba o palec, musel ji zase pustit. Když dopadla zpátky na skoby, ozvalo se tlumené žuchnuti, jež ve tmě znělo velice hlasitě. Chlapec ztuhl a naslouchal. Tomův chrčivý dech začal znít přerývavě. Co řeknu, jestli mě tu chytí? pomyslel si Jack v zoufalství. Řeknu, že jsem šel ven… šel jsem ven… už vím – řeknu, že jsem šel ven, protože jsem si potřeboval ulevit. Jakmile měl přichystanou výmluvu, hned mu bylo lépe. Slyšel, jak se Tom otočil, a čekal, že každou chvíli zaslechne hluboký, chraplavý hlas, ale nic takového se nepřihodilo a za chvíli už Tom zase klidně oddechoval.

Okraje dveří byly lemovány přízračně stříbřitým světlem. Zřejmě venku svítí měsíc, říkal si v duchu Jack. Znovu sevřel závoru, zhluboka se nadechl a zabral ze všech sil. Tentokrát už byl připraven na to, jak je závora těžká. Zvedl ji a zkusil přitáhnout k sobě, ale nepodařilo se mu dostat ji nad okraj skob, a tak zůstala zaklesnutá. Nadzvedl ji ještě o kousek výš a konečně se mu podařilo ji uvolnit. Přitiskl si ji na hruď a povolil trochu sevření rukou. Pak si prkno pomalu na jedné straně pustil na jedno koleno, pak na obě a nakonec závoru položil na podlahu. Pak zůstal chvíli stát v předklonu, čekal, až se mu zklidní dech a bolest v pažích poleví. Ostatní dál vydávali zvuky svědčící o tom, že tvrdě spí.

Jack nesměle pootevřel dveře, aby vznikla nepatrná skulinka. Železné panty skřípaly a škvírou se dovnitř dral studený vzduch. Chlapec se zachvěl. Pořádně si utáhl plášť kolem těla a otevřel dveře o trochu víc. Vyklouzl ven a zavřel za sebou.

Mraky se roztrhaly, vyšel měsíc a visel na neklidné obloze. Vanul studený vítr. Jacka se na okamžik zmocnilo pokušení vrátit se do teplého, zadýchaného domku. Nad temným převorstvím se tyčila obrovitá silueta katedrály se zborcenou věží. V měsíčním světle byl dóm celý stříbrný a černý a mohutnými stěnami a malinkými okny připomínal spíš hrad. Byl šeredný.

Všude bylo ticho. Možná že za zdmi kláštera, dole ve vesnici, bylo ještě pár lidí vzhůru. Seděli u dohasínajícího ohně a popíjeli pivo nebo při svitu louče něco šili. V klášteře se ale nic nehýbalo. Jack upíral pohled na katedrálu a pořád ještě váhal. Obrovitá stavba na něj hleděla vyčítavě, jako by věděla, co má chlapec za lubem. S pokrčením ramen ze sebe ten strašidelný pocit setřásl a vydal se přes široký trávník k západní stěně chrámu.

Dveře byly zamčené.

Obešel stavbu ze severní strany a nakukoval do oken. Za některými z oken katedrály byly pověšené dlouhé pruhy průsvitné lněné látky, které zřejmě měly vnitřní prostory trochu chránit před zimou, ale ty by pro Jacka neměly představovat významnější překážku. Okna byla dost široká, aby se jimi dokázal protáhnout, ale byla příliš vysoko, než aby se k nim mohl přitáhnout. Prsty ohmatával kamennou zeď a hledal nějaké skuliny na

místech, kde vypadala malta, ale nenašel ani jednu dostatečně velkou škvíru, do níž by mohl zasunout špičku nohy. Potřeboval něco, co by mohl použít jako žebřík.

Napadlo ho, že by si mohl nanosit kameny ze zřícené věže a postavit si tu takové malé, provizorní schůdky, jenže nepoškozené kvádry jsou příliš těžké a rozbité kameny jsou zase příliš nepravidelné. Měl takový dojem, že během dne někde zahlédl cosi, co by přesně vyhovovalo jeho potřebám, a nutil mozek, aby si vzpomněl, co to bylo. Měl stejný pocit, jako když se člověk pokouší zahlédnout něco koutkem oka: pořád je to o malý kousek mimo dohled. Pak se podíval přes hřbitov zalitý měsíčním svitem na stáje a rázem se mu to vybavilo: šlo o malý dřevěný stupínek pro jezdce. Měl jen dva nebo tři schůdky a pomáhal lidem vyšvihnout se na větší koně. Jeden z mnichů na stupínku během dne stál a kartáčoval hřbet koni.

Chlapec se vydal přes trávník na cestu ke stáji. Stupínek byl předmět, který na noc nejspíš nikam neschovávají, vždyť ani nestojí za ukradení. Jack šel tichounce, ale koně ho stejně zaslechli a jeden či dva odfrkli a lehce zaržáli. Chlapec se vyděšeně zastavil. Ve stáji může klidně spát podkoní. Jack chvíli stál a naslouchal, jestli někde nezaslechne, že by se někdo hýbal, ale nic neslyšel a koně se opět uklidnili.

Stupínek nikde neviděl. Možná ho odkládají ke stěně. Jack napínal pohled a zíral do stínů vytvářených měsíčním světlem. Dělalo mu potíže vůbec něco rozeznat. Opatrně došel až úplně ke stáji a po celé délce ji obešel. Koně ho znovu zaslechli a tentokrát z jeho blízkosti výrazně znervózněli. Jeden z koní hlasitě zaržál. Jack ztuhl. Nějaký mužský hlas zvolal: „Uklidněte se, uklidněte se.“ Jak tam Jack stál jako zkroucená socha, najednou uviděl stupínek přímo před sebou. Kdyby byl udělal ještě jeden krok, upadl přes něj. Zase chvíli vyčkával. Konečně se ze stáje přestaly ozývat jakékoliv zvuky. Sklonil se, zvedl stupínek a hodil si ho přes rameno. Otočil se a kradl se přes trávník zpátky ke katedrále. Ve stáji panovalo naprosté ticho.

Když vylezl na nejvyšší schod stupínku, stále byl příliš nízko, než aby dosáhl do okna. Strašně ho to zlobilo: nedokázal se ani podívat dovnitř. Ještě pořád se nerozhodl, že skutečně udělá to, co si předsevzal, ale nechtěl, aby mu v tom zabránily nějaké technické překážky. Chtěl se rozhodnout sám. Litoval, že není tak vysoký jako Alfred.

Ještě mohl zkusit jednu věc. Poodstoupil si, krátce se rozeběhl, jednou nohou se odrazil od stupínku a skočil co nejvýš. Tak docela snadno dosáhl na dolní kraj okna a chytil se kamenného rámu. S hekáním se přitáhl nahoru a vzpíral se, až napůl seděl na parapetu. Jenže když se pokusil oknem prolézt, čekalo ho překvapení. Okno bylo zatarasené železnými mřížemi, které nebylo zvenku vidět – nejspíš proto, že byly černé. Jack si klekl na parapet a oběma rukama mříže osahával. Přes ně se rozhodně

dovnitř nedostane: nejspíš tam byly právě proto, aby nikomu nedovolily vniknout dovnitř, když je katedrála zavřená.

Chlapec zklamaně seskočil na zem. Vzal stupínek a odnesl ho zpátky tam, kde ho našel. Tentokrát zůstali koně zticha.

Podíval se na zřícenou severozápadní věž. Byla nalevo od hlavních dveří. Opatrně vyšplhal po kamenech na kraji hromady, nakukoval do vnitřku chrámy a snažil se přijít na to, jestli by nešlo dostat se dovnitř přes suť. Když měsíc zašel za mrak, Jack zůstal stát, třásl se a čekal, až měsíc zase vyjde. Bál se, že by mohl vlastní vahou – jakkoliv byla zanedbatelná – uvolnit usazené balvany a způsobit, že by se hromada sesula. Možná by ho to nezabilo, ale určitě by to vzbudilo celý klášter. Když měsíc opět vyšel, chlapec bedlivě prozkoumal hromadu a rozhodl se, že zkusí lézt dál. Začal šplhat a srdce měl přitom až v krku. Většina kamenů ležela pevně na svých místech, ale jeden či dva se pod jeho vahou zhouply. Takovéhle lezení by se mu moc zamlouvalo, kdyby bylo denní světlo, někde poblíž byl někdo, kdo by mu mohl pomoci, a on sám neměl provinilý pocit, že dělá něco nedovoleného. Teď byl ale příliš vyděšený a jistota, kterou jinak cítil v nohou, kdykoliv někam lezl, ho opustila. Uklouzl po vlhkém povrchu a málem spadl dolů. A v tu chvíli se rozhodl, že dál už nepoleze.

Byl dost vysoko, aby se díval shora dolů na střechu boční lodi, která se přimykala k severní straně hlavní chrámové lodi. Jack doufal, že by někde ve střeše mohla být díra, nebo že by třeba mezi střechou a hromadou suti mohla být mezera, ale zklamal se. Střecha se bez jakéhokoliv předělu zařezávala do trosek věže, takže tam nikde nebyla ani skulina, kudy by bylo možné protáhnout se dovnitř. Jack z toho byl napůl zklamaný, ale napůl se mu ulevilo.

Vydal se zase na cestu dolů. Lezl pozadu, čelem k hromadě a jen se přes rameno díval, kam by mohl položit chodidlo. Čím byl blíž k zemi, tím lépe se cítil. Posledních pár stop seskočil a s úlevou přistál na trávě.

Vrátil se k severní stěně katedrály a vydal se na další obchůzku. V posledních týdnech viděl několik chrámů a všechny měly v podstatě stejný tvar. Největší část tvořila hlavní chrámová loď, která vždycky mířila od západu na východ. Pak tam byla dvě křídla, jimž Tom říkal příčné lodi. Ty byly kolmé k hlavní lodi a vedly na sever a na jih. Za nimi byla východní část hlavní lodi, kde byl oltář. Téhle části se říkalo oltářní prostor – apsida – a byla kratší než zbývající část hlavní lodi. Kingsbridge se od ostatních katedrál lišil jen v tom, že u západního průčelí měl dvě věže, každou po jedné straně vchodu. Věže symetricky odpovídaly příčným lodím.

V severní příčné lodi uviděl Jack dveře. Zkusil je otevřít a zjistil, že jsou zamčené. Kráčel dál a obešel východní část chrámu, kde byl oltářní prostor. Tam žádné dveře nenašel. Zastavil se a rozhlédl se přes dvůr porostlý trávou. Ve vzdálenějším, jihovýchodním rohu převorství uviděl dvě

stavení, špitál a převorův dům. Oba byly temné a ztichlé. Pokračoval dál, obešel východní roh oltářního prostoru a vydal se podle jeho jižní stěny k přístavku, který tvořil jižní příčnou loď. Na konci lodi byla jako ruka na paži postavená kruhová stavba, které tady říkali „kapitolka“. Mezi příčnou lodí a kapitolkou byl uzounký průchod, kterým bylo možné projít do rajské zahrady. Jack průchodem prošel.

Zjistil, že se ocitl na čtvercovém prostranství. Uprostřed rostl trávník a kolem dokola byl chodník s loubím. Světlý kámen oblouků zářil v měsíčním světle přízračnou bělostí a zastřešené chodníky byly ponořeny do neproniknutelné tmy. Jack chvíli čekal, než si oči zvyknou na šero.

Pak se vydal k východní straně zahrady. Po levé ruce rozpoznal dveře vedoucí do kapitolky. Ještě o kus dál vlevo, na jižním konci východního chodníku, uviděl proti sobě další dveře. Ty nejspíš vedly do dormitáře, kam se mnichové ukládají na noc. Po pravé ruce zahlédl Jack ještě jedny dveře. Těmi bylo možné projít do jižní příčné lodi katedrály. Zkusil je otevřít. Byly zamčené.

Kráčel dál podél severního chodníku. Tam našel dveře vedoucí přímo do hlavní chrámové lodi. Také byly zamčené.

Podél západního chodníku nenašel nic, dokud nedošel až na jeho jihozápadní konec. Tam objevil dveře vedoucí do refektáře. Kolik je asi tak potřeba sehnat jídla, pomyslel si, aby se každý den pořádně najedlo tolik mnichů. O kus dál uviděl kašnu se žlabem. Tady si mnichové myjí před jídlem ruce.

Šel dál po jižním chodníku. Asi v polovině cesty uviděl oblouk. Zahnul tam a zjistil, že se ocitl v nějaké malé uličce. Refektář měl po pravé straně a dormitář po levé. Představoval si, jak všichni mnichové leží na zemi a spí a od něj je odděluje jen jedna jediná kamenná zeď. Na konci uličky nebylo nic, jen bahnitý svah vedoucí k řece. Jack tam chvíli stál a díval se do vody, která se valila nějakých sto yardů pod ním. Z nějakého nepochopitelného důvodu si v tu chvíli vzpomněl na příběh o rytířovi, kterému sice usekli hlavu, ale on žil dál. A proti své vůli si Jack představil, jak ten bezhlavý rytíř vystupuje z vody a kráčí mu vstříc po svahu nahoru. Nic takového tam Jack pochopitelně neviděl, ale přesto dostal strach. Otočil se a upaloval zpátky do rajské zahrady. Tam se cítil o poznání bezpečněji.

Když proběhl obloukem, zastavil se a zadíval se na čtvercové prostranství zalité měsíčním svitem. Cítil, že musí existovat nějaký způsob, jak se dostat do tak obrovské budovy, ale už ho nenapadalo, kam by se měl ještě podívat. Svým způsobem byl rád. Měl v úmyslu podniknout něco navýsost nebezpečného. Pokud se ukáže, že to nejde, tím líp pro něj. Na druhé straně ho děsila představa, že budou muset ráno převorství opustit a zase se vydat na cestu: nekonečné trmácení, hlad, Tomovo zklamání a jeho potlačovaný hněv, Martiny slzy. Tomu všemu by bylo možné předejít,

a stačila by na to jedna malá jiskřička z pazourku uloženého ve váčku, který Jackovi zrovna v tu chvíli visel u pasu!

Koutkem oka zahlédl nějaký pohyb. Trhl sebou a srdce mu začalo bít jako splašené. Pootočil hlavu a ke své hrůze uviděl jakousi přízračnou postavu, jak se po východním chodníku pomalu nese k chrámu a v ruce drží světlo. Chlapci se začal do hrdla drát výkřik, ale podařilo se mu jej potlačit. Po první postavě se objevila další. Jack ustoupil hlouběji do uličky, aby na něj nebylo vidět, vrazil si pěst do pusy a nemilosrdně se kousal do kloubů, aby nezačal nahlas ječet. Uslyšel nějaké záhadné mumlání. Zmocnila se ho čiročirá hrůza. Pak ho najednou osvítilo poznání: to, co vidí, je zástup mnichů, kteří přecházejí z dormitáře do chrámu na půlnoční bohoslužbu a cestou si zpívají nějaký žalm. Ačkoliv už mu bylo jasné, co má před sebou, ještě chvíli se potil strachy. Pak ho zaplavila vlna úlevy a chlapec se začal neovladatelně třást

Mnich kráčející v čele zástupu odemkl dveře do katedrály obrovským klíčem. Mnichové vpochodovali dovnitř. Ani jeden z nich se nerozhlédl, žádný se nepodíval směrem k Jackovi. Většina působila dojmem, že ještě napůl spí. Ani za sebou nezavřeli dveře chrámu.

Sotva se Jack vzpamatoval a dal se trochu dohromady, uvědomil si, že se mu naskytla příležitost dostat se do katedrály.

Jenže měl příliš zesláblé nohy, než aby je dokázal přinutit k chůzi.

Stačí, když prostě vejdu dovnitř, přesvědčoval se. Vždyť nemusím uvnitř vůbec nic dělat. Jen se rozhlédnu kolem a zjistím, jestli je možné dostat se nějak pod střechu. Ani nemusím žádný oheň zakládat. Prostě si to tam jen prohlédnu.

Zhluboka se nadechl, vykročil z uličky a po špičkách se přikradl přes nádvoří k otevřeným dveřím. Tam zaváhal a nakoukl dovnitř. Na oltáři hořely svíčky a v chóru stáli na svých místech řeholníci. Světlo ale vytvářelo jen malé skvrnky uprostřed obrovského prázdného prostoru, takže stěny a uličky byly i nadále ponořeny do hlubokého šera. Jeden z mnichů dělal cosi u oltáře, ale nedalo se rozeznat, co. Ostatní čas od času táhle zazpívali pár veršů nějaké nesrozumitelné hatmatilky. Jackovi připadalo naprosto neuvěřitelné, že se někdo nechá uprostřed noci vytáhnout ze zahřátého lůžka jen proto, aby provozoval něco takového.

Proklouzl dveřmi a honem se přitiskl ke zdi.

Byl uvnitř. Tma ho dokonale ukrývala. Přesto na tomto místě nemohl zůstat, jelikož by ho mniši zahlédli, až půjdou po bohoslužbě ven. Odkradl se trochu dál dovnitř. Mihotající se světlo svíček vrhalo po stěnách chrámu pohybující se stíny. Kdyby mnich stojící u oltáře vzhlédl, mohl by Jacka spatřit, jenže byl podle všeho naprosto soustředěn na to, co dělá. Jack rychle přebíhal od jednoho mohutného pilíře ke druhému. Cestou se vždycky na okamžik zastavil, aby se pohyboval nepravidelně, stejně jako

mihotavé stíny. Jak se blížil k místu, kde příčné lodi přetínala hlavní loď, světlo nabývalo na síle. Chlapec trnul hrůzou, že mnich u oltáře zničehonic vzhlédne, uvidí ho, vyrazí přes příčnou loď, chytí Jacka za zátylek –

Chlapec dorazil na roh příčné lodi a s úlevou zahnul do hlavní chrámové lodi, kde byl stín opět tmavší.

Na okamžik se zastavil a vydechl úlevou. Pak začal ustupovat při kraji uličky k západní stěně dómu. Cestou vytrvale dělal nepravidelné přestávky, jako by stopoval vysokou. Když se konečně dostal do nejvzdálenější, nejtmavší části katedrály, posadil se na sokl nejbližšího sloupu a čekal, až mše skončí.

Bradu zastrčil pod plášť a dýchal si na hruď, aby se trochu zahřál. Za poslední dva týdny se jeho život tak zásadně změnil, že mu připadalo, jako by uběhla celá léta od doby, kdy s matkou žili spokojeně v lese. Věděl, že už nikdy v životě nebude mít pocit takového bezpečí. Teď už ví, jaké to je mít hlad, třást se zimou, strachovat se o život a přemáhat zoufalství, a do smrti se bude bát, že ho něco z toho zase potká.

Vykoukl zpoza sloupu. Přímo nad oltářem, tam, kde bylo světlo svíček nejjasnější, zahlédl vysoký, dřevěný strop. Věděl, že novější kostely mají klenuté kamenné stropy, jenže Kingsbridge byla stará katedrála. Takový dřevěný strop bude moc dobře hořet.

Vždyť to nakonec stejně neuděláš, řekl si v duchu.

Tom by byl zcela určitě rád, kdyby katedrála lehla popelem. Jack si nebyl jist, že se mu Tom zamlouvá – stavitel byl příliš silný, panovačný a drsný. Jack si zvykl na mírnější zacházení, jakým se vyznačovala matka. Jenže Tom Jackovi svým způsobem učaroval, vlastně ho doslova uhranul. Jack během svého života nepotkal jiné muže než nejrůznější psance a vyděděnce. Nebezpečné a surové chlapy, kteří uznávali jedině násilí a prohnanost, muže, pro něž bylo nejsmělejším činem to, když někomu vrazili kudlu do zad. Tom byl pro chlapce úplně nová, nevídaná bytost, chodil beze zbraně, a přitom byl hrdý a neohrožený. Jack nikdy nezapomene na to, jak se Tom postavil Williamu Hamleighovi, když mu mladý lord William nabídl, že od něj koupí matku za libru. Největší dojem na Jacka udělalo, když zaznamenal, že *lord William je vyděšený.* Jack tehdy řekl matce, že si nikdy nedokázal představit, že by někdo mohl být tak odvážný jako Tom, a ona mu na to odpověděla: „Právě proto jsme museli odejít z lesa. Potřebuješ muže, kterého bys mohl uznávat.“

Jacka ta poznámka nejprve zmátla, ale pak si uvědomil, že v hloubi duše touží vykonat něco, co by na Toma udělalo dojem. Ale podpálit katedrálu, to zrovna nebylo to pravé. To bylo něco, o čem by nikdo neměl vědět, alespoň hodně let ne. Ale třeba jednou přijde den, kdy Jack Tomovi řekne: „Vzpomínáš si na tu noc, jak shořela kingsbridgeská katedrála, a na to, jak tě pak převor najal, abys ji znova postavil, a všichni jsme díky tomu

najednou měli dost jídla, střechu nad hlavou a klid? Tak já ti povím, jak to tehdy s tím ohněm bylo…“ To bude ale velkolepý okamžik.

Stejně se neodvážíš to udělat, opakoval si znovu v duchu.

Zpěv ustal a ozvalo se šoupání nohou, jak se mnichové začali chystat k odchodu. Bohoslužba skončila. Jack se trochu stáhl, aby na něj nebylo vidět, a čekal, až řeholníci vyjdou z chrámu.

Jak procházeli kolem, sfoukávali svíčky stojící ve svícnech v chóru, jen na oltáři nechali jednu svíci hořet. Dveře se s bouchnutím zavřely. Jack ještě chvíli vyčkával pro případ, že by některý z mnichů zůstal uvnitř. Čekal dlouho, ale neozval se ani hlásek. Konečně se odvážil vystoupit ze svého úkrytu za sloupem.

Vykročil uličkou v hlavní lodi směrem k oltáři. Byl to divný pocit, ocitnout se sám v tak obrovské, studené a prázdné budově. Tak nějak si musí připadat myš, přemítal Jack, když se schovává někde v rohu, zatímco velcí lidé chodí kolem ní, a pak vyběhne, když jsou konečně pryč. Došel k oltáři, natáhl se, vzal do ruky silnou, světlou svíci a hned se cítil lépe.

Nesl si svíci před sebou a prozkoumával vnitřek dómu. V rohu, kde se stýkala hlavní chrámová loď s jižní příčnou lodí, na místě, kde se Jack nejvíc bál, že si ho všimne mnich stojící u oltáře, našel ve stěně dveře s jednoduchou západkou. Zkusil západku zvednout. Dveře se otevřely.

Světlo svíčky padlo na točité schodiště, tak úzké, že by se tam tlustší člověk rozhodně neprotlačil, a tak nízké, že by se Tom musel ohnout v pase. Jack se vydal po schodišti nahoru.

Dostal se na úzký ochoz. Na jedné straně spatřil řadu malých oblouků, jimiž bylo vidět do hlavní chrámové lodi. Od vrcholků oblouků se strop svažoval až k podlaze na druhé straně ochozu. Podlaha nebyla rovná, nýbrž se při okrajích svažovala a uprostřed byla vyboulená. Jackovi chvíli trvalo, než pochopil, čím to je. Stál nad boční uličkou při jižní straně hlavní chrámové lodi. Vypouklou podlahu, na níž chlapec stál, tvořila klenba, která se jako tunel táhla po celé délce jižní uličky. Když se člověk podíval na katedrálu zvenku, skláněla se střecha nad uličkou ostře k zemi. To byl ten skloněný strop, na kterém Jack stál. Ulička tvořila boční chrámovou loď a byla mnohem nižší než hlavní loď, takže k hlavní střeše celé stavby měl pořád ještě hodně daleko.

Vydal se po ochozu směrem na západ a pečlivě ho prozkoumával. Když teď byli mniši pryč a on se nemusel bát, že si ho všimnou, začalo to být docela vzrušující. Bylo to, jako když vylezl na strom a na samém vrcholu, skryt před zraky ostatních nižšími větvemi, zjistil, že stromy jsou v korunách navzájem prorostlé a člověk může přecházet z jednoho na druhý, jako by se pár stop nad zemí nalézal nějaký utajený svět.

Na konci ochozu uviděl další malá dvířka. Prošel jimi a zjistil, že se ocitl uvnitř jihozápadní věže, té, která nespadla. Tohle byl zjevně prostor, kam

neměl nikdo přístup, jelikož tu bylo všechno hrubé a nedodělané a místo podlahy tam byly jen položené trámy, mezi nimiž zely široké mezery. Při stěně však vedlo vnitřkem věže nahoru dřevěné schodiště bez zábradlí. Jack vyrazil vzhůru.

Asi v polovině cesty byl v jedné stěně malý klenutý otvor. Schody vedly těsně kolem něj. Jack strčil do otvoru hlavu a ruku se svíčkou. Ocitl se v půdním prostoru. Pod sebou měl trámový strop a nad sebou olověnou střechu. Zprvu nemohl přijít na to, jestli je ve spleti trámoví, na něž zíral, nějaká pravidelnost, po chvíli mu došlo, jak je krov sestavený. Obrovské dubové trámy, stopu široké a dvě stopy vysoké, spojovaly hlavní chrámovou loď po šířce, od severu k jihu. Nad každým vázacím trámem se tyčily další dvě mohutné klády a tvořily trojúhelník. Řada pravidelných trojúhelníků se táhla do dáli až tam, kam světlo svíčky nedosahovalo. Když se Jack podíval pod sebe, uviděl horní stranu dřevěného malovaného stropu hlavní chrámové lodi, který byl zespodu přichycen k příčným vazným trámům.

Na kraji půdního prostoru, v rohu základen trojúhelníků, byla uzounká lávka, kočičí můstek. Jack prolezl otvorem a dostal se na můstek. Bylo tam právě dost prostoru, aby se mohl narovnat. Dospělý člověk by musel lézt po čtyřech. Popošel po můstku kousek dál. Tady bylo dost dřeva, aby tu mohl vzniknout požár. Chlapec nasál vzduch a snažil se přijít na to, jaký divný pach cítí ve vzduchu. Nakonec dospěl k závěru, že je to smola. Celý krov byla napuštěný smolou. Tohle bude hořet jak suchá sláma.

Náhlý pohyb na podlaze ho vyděsil, až se mu srdce divoce rozbušilo. Vzpomněl si na bezhlavého rytíře v řece a strašidelné mnichy v rajské zahradě. Pak ho napadlo, že by to mohly být myši, a hned se cítil lépe. Když se ale podíval pořádně, zjistil, že to jsou ptáci: měli pod okapy hnízda.

Střecha měla stejný tvar jako katedrála, kterou chránila, takže se větvila do příčných lodí. Jack došel až na místo, kde příčné lodi vybíhaly do stran, a na rohu se zastavil. Uvědomil si, že musí být přímo nad úzkým točitým schodištěm, po němž se dostal z chrámu na ochoz. Kdyby měl skutečně v úmyslu založit tu oheň, tak by to měl udělat právě tady. Plameny se budou šířit čtyřmi směry: na západ po celé délce hlavní lodi, na jih do jižní příčné lodi a na druhou stranu nad chór a do severní příčné lodi.

Hlavní nosné trámoví krovu bylo sestaveno z jádra dubu, a přestože dřevo bylo natřené smolou, nemuselo by od plamínku svíčky chytit. Pod okapem ale chlapec uviděl staré odřezky dřeva a piliny, odhozené kusy provazů a pytloviny a opuštěná ptačí hnízda. To bude vynikající materiál na podpal. Stačí to posbírat a udělat z toho hromádku.

Svíčka už pomalu dohořívala.

Vypadalo to tak jednoduše. Posbírat odpadky, přiložit k nim plamen svíčky a odplížit se pryč. Jako duch přejít přes dvůr, vklouznout do domku

pro hosty, zavřít za sebou na závoru, stočit se na slámě do klubíčka a čekat, až vypukne pozdvižení.

Kdyby ho ale někdo zahlédl…

Kdyby ho chytili teď, mohl by tvrdit, že jen nevinně prozkoumával katedrálu, a vyvázl by z toho přinejhorším s výpraskem. Kdyby ho ale načapali, jak se snaží katedrálu podpálit, skončilo by to asi hůř než jen s jelity na hýždích. Vzpomněl si na toho zloděje cukru v Shiringu a na to, jak mu zadnice krvácela. Vybavil si i to, jaké tresty potkaly některé psance, kteří žili v lesích: Faramond Tlama měl uříznuté rty, Jackovi řečenému Kebule usekli ruku a Alana Catface strčili do klády a kamenovali ho tak, že od té doby už nebyl nikdy schopen pořádně mluvit. Ještě horší věci slýchával vyprávět o osudu lidí, kteří svůj trest nepřežili: jednoho vraha přivázali k sudu pobitému hroty a pak ho kutáleli ze svahu, takže se mu hroty zabodávaly do těla. Jistého zloděje koní upálili zaživa. A jednu děvku, která kradla, narazili na zašpičatělý kůl. Co by asi tak udělali klukovi, který se pokoušel podpálit katedrálu?

Zamyšleně začal zpod okapu tahat hořlavé zbytky a skládal je na hromádku přímo pod jeden z mohutných trámů.

Když byla hromádka asi stopu vysoká, Jack se k ní posadil a zadíval se na ni.

Svíčka už prskala. Ještě chviličku a ztratí možnost svůj úmysl uskutečnit.

Rychle přiložil plamínek svíčky ke kousku pytloviny. Okamžitě chytila. Plameny se bleskově rozšířily na dřevěné hobliny a pak na vysušené ptačí hnízdo. A vzápětí už malý ohýnek vesele plápolal.

Ještě pořád bych ho mohl uhasit, pomyslel si Jack.

Odpadky hořely trochu moc rychle. Jestli to půjde tímhle tempem, shoří rychleji, než začne trám nad nimi alespoň doutnat. Jack honem nasbíral další zbytky a přiložil je na oheň. Plameny vyrazily výš. Ještě pořád bych to mohl uhasit, pomyslel si znovu. Smola, kterou byl trám natřený, začala černat a kouřit. Odpadky už málem shořely. Stačí, abych ten oheň nechal být a nepřikládal na něj, říkal si chlapec v duchu. Pak uviděl, že hoří i samotná lávka. Stejně bych nejspíš pořád ještě dokázal oheň udusit pláštěm, pomyslel si. Místo toho přihodil do plamenů další hrst zbytků a plameny vyšlehly výš.

V malém, sevřeném koutě mezi okapy začalo být horko a zakouřeno, přestože mrazivá noc byla jen pár palců odtud, na druhé straně střechy. Některé užší laťky, k nimž byly přibité olověné tabulky tvořící střechu, se začaly pálit. Pak konečně vyšlehl malý plamínek i z mohutného nosného trámu.

Katedrála začal hořet.

A bylo to. Teď už se to nedalo vzít zpátky.

Jacka se zmocnil strach. Najednou chtěl být co nejrychleji pryč a co nejdřív zpátky v domku pro hosty. Toužil zamotat se do pláště a schoulit se do mělkého dolíku ve slámě, pevně zavřít oči a slyšet, jak kolem něj všichni pravidelně dýchají.

Přešel zpátky po můstku.

Když dorazil na jeho konec, ohlédl se. Oheň se šířil překvapivě rychle. Možná to bylo tou smolou, kterou byl krov natřený. Všechny menší kusy dřeva už byly v jednom plameni a hlavní nosné trámy začínaly také hořet. Oheň se šířil podél můstku. Jack se k němu otočil zády a šel dál.

Protáhl se otvorem na schodiště ve věži a seběhl po schodech dolů. Pak utíkal po ochozu nad jižní uličkou a na jeho konci vyrazil po točitém schodišti dolů do hlavní lodi. Bez rozpakování spěchal ke dveřím, jimiž se do chrámu dostal.

Byly zamčené.

Uvědomil si, jaký je hlupák. Mniši přece dveře odemkli, když vcházeli dovnitř, takže je pochopitelně zase zamkli, když odcházeli.

Strach se mu dral do hrdla jako nadměrné sousto. Podpálil katedrálu a teď zůstal uvězněný uvnitř.

Přemohl paniku a snažil se uvažovat. Zvenku zkusil otevřít všechny dveře vedoucí do chrámu, a byly zavřené. Ale třeba jsou některé z nich jenom zajištěné na vnitřní straně závorou, a ne zamčené. Takže by se daly zevnitř otevřít.

Spěchal kolem oltáře do severní příčné lodi a chvatně prozkoumal dveře v severním průčelí. Měly zámek.

Uháněl ztemnělou hlavní lodí přes celou délku katedrály a pokusil se postupně otevřít dveře uzavírající vchody pro věřící z vesnice. Všechny troje dveře byly zamčené na klíč. Nakonec se vydal prozkoumat malá dvířka, která vedla do jižní boční lodi ze severního chodníku v rajské zahradě. I ta byla zamčená.

Jackovi se chtělo brečet, ale věděl, že by to nebylo k ničemu. Zvedl oči k dřevěnému stropu katedrály. Zdálo se mu to, nebo skutečně v slabém měsíčním světle zahlédl, jak se nad rohem mezi hlavní lodí a jižní příčnou lodí vznáší těsně pod stropem chomáček kouře?

Co si počnu? opakoval si několikrát.

Probudí se mniši a vrazí dovnitř, aby zdolali oheň, v takovém zmatku, že si ani nevšimnou jednoho malého chlapce, který jim pod nohama vyklouzne z chrámu? Nebo ho okamžitě objeví, skočí po něm a budou na něj křičet nejrůznější obvinění? Nebo budou spát a nebudou mít ani tušení, co se děje, dokud se celá stavba nezhroutí a Jack neskončí rozdrcený pod obrovskou hromadou kamení?

Slzy mu vyhrkly z očí a v duchu si přál, aby byl nikdy nepřiložil plamen svíčky k té hromádce odpadků.

Zoufale se rozhlédl kolem sebe. Kdyby vylezl k oknu a začal křičet, uslyšel by ho někdo?

Nahoře se ozvalo nějaké zapraskání. Vzhlédl a uviděl, že jeden z trámů tvořících krov se utrhl, spadl na strop a prorazil v něm díru. Otvor vypadal jako rudá skvrna na černém pozadí. Vzápětí se ozvala další ohlušující rána a obrovský trám prolétl stropem. Jakmile byl ve vzduchu, začal se otáčet a pak dopadl na podlahu s tak mohutným úderem, že to otřáslo i silnými sloupy podpírajícími hlavní chrámovou loď. Za ním se ze stropu vyvalil chvost jisker a žhavých uhlíků.

Jack nastražil uši a čekal, jestli uslyší pokřik, volání o pomoc či vyzvánění zvonu. Nic se nedělo. Úder nikdo neslyšel. Jestli je nevzbudilo tohle, tak k nim určitě nedolehne ani jeho volání.

Já tady umřu, pomyslel si hystericky. Jestli nepřijdu na to, jak se dostat ven, uhořím tady nebo to na mě všechno spadne!

Vzpomněl si na padlou věž. Zvenku ji sice prozkoumal a žádnou cestu dovnitř nenašel, ale v tu chvíli byl nejistý a vystrašený, bál se, že uklouzne a způsobí lavinu. Kdyby si ji prohlédl znovu, tentokrát zevnitř, třeba by objevil něco, co předtím přehlédl. A třeba by mu zoufalství umožnilo protáhnout se místem, kde předtím žádnou skulinu neviděl.

Rozeběhl se k západnímu průčelí dómu. Záře ohně vycházející z otvoru ve stropě spolu s plameny olizujícími trám, který spadl na podlahu lodi, vydávaly teď výraznější světlo než měsíc, a tak bylo sloupořadí hlavní chrámové lodi najednou osvětlené spíš zlatavě než stříbrně. Jack si prohlédl hromadu kamenů, které kdysi tvořily severozápadní věž. Zdálo se, že vytvářejí jednolitou stěnu. Tudy se ven rozhodně dostat nedalo. Chlapec se nadechl a ze všech sil naprosto nesmyslně zaječel „Mami!“, přestože mu bylo jasné, že ho matka nemůže slyšet.

Ještě jednou se mu podařilo potlačit paniku. Někde hluboko v mysli se mu rodila myšlenka, která se té věže týkala. Do té druhé věže, do té, co pořád ještě stojí, se přece dostal tak, že přešel po ochozu nad uličkou jižní boční lodi. Kdyby se vydal po ochozu nad severní boční lodí, mohl by ve zřícené věži najít nějaký otvor. Skulinu, která ze země nebyla vidět.

Rozeběhl se zpátky k oltáři. Utíkal severní uličkou, aby ho její klenba chránila v případě, že by stropem hlavní lodi prolétl nějaký další hořící trám. Na téhle straně by také měla být malá dvířka a za nimi točité schodiště, stejně jako naproti. Dorazil na roh hlavní lodi a severní příčné lodi. Dvířka nikde neviděl. Podíval se za roh. Ani tam žádná nenašel. Nemohl uvěřit tomu, že má takovou smůlu. Tohle je přece nesmysl: na ochoz musí vést nějaká cesta!

Ze všech sil si tím lámal hlavu a snažil se zachovat klid. Do zřícené věže se přece musí nějak dostat, stačí jen přijít na to jak. Mohl bych proniknout do prostoru pod střechou, přemítal. To přece jde tou stojící věží, tou

jihozápadní, která je ještě v pořádku. Jakmile budu na půdě, můžu se přesunout na druhou stranu. Tam by měl také být malý otvor vedoucí do té zřícené, tedy severozápadní věže. Tím by se mi otevřela cesta ven.

S obavami vzhlédl ke stropu. Nahoře už oheň určitě rozpoutal pravé peklo. Jenže žádná jiná možnost ho nenapadala.

Nejdřív se bude muset dostat na druhou stranu hlavní chrámové lodi. Znovu zvedl oči ke stropu. Pokud mohl soudit, zrovna nad ním nebylo nic, co by se bezprostředně chystalo spadnout. Nadechl se a nejvyšší rychlostí vyrazil na druhou stranu. Nic na něj nespadlo.

Jakmile byl v jižní uličce, opřel se do dvířek a rozeběhl se po točitých schodech vzhůru. Když doběhl nahoru a vstoupil na ochoz, ucítil žár sálající z ohně, který měl nad sebou. Přeběhl po ochozu, prošel dveřmi do zachované věže a spěchal po schodech nahoru.

Prostrčil hlavu klenutým otvorem vedoucím do půdního prostoru a protáhl se tam. Bylo tam horko a všude plno kouře. Všechny trámy tvořící horní část krovu už chytily a největší nosné trámy na vzdálenějším konci půdy už stály v jednom plameni. Puch hořící smoly nutil Jacka ke kašli. Zaváhal ale jen na okamžik, pak stoupl na velký trám spojující napříč celou chrámovou loď a vydal se na druhou stranu. Vmžiku byl kvůli žáru celý propocený a oči mu slzely, že sotva viděl, kam šlape. Rozkašlal se, pak mu uklouzla noha a chlapec ztratil rovnováhu. Dopadl na trám, levou nohou se za něj zahákl, ale pravá mu spadla dolů. Narazila na strop a Jack ke své hrůze zjistil, že chodidlo shnilým stropem bez potíží prorazilo. Okamžitě mu v mysli vytanulo, jak je hlavní chrámová loď vysoká a jak dlouho by padal, kdyby proletěl stropem. A jak by se podlaha blížila, ječel by čím dál víc a natahoval by ruce před sebe. Představoval si, jak se ve vzduchu otáčí jako padající trám. Dřevo ale jeho váhu vydrželo.

Chvíli visel na trámu bez hnutí a byl otřesen. Držel se rukama trámu a klečel na jednom koleni. Pravá noha mu pořád vězela ve stropě. Pak ho šílený žár ohně probudil ze šoku. Opatrně vyprostil nohu z díry. Chytil se rukama za trám, zůstal na něm klečet a postupoval dál.

Když už dolezl skoro až na druhou stranu, zřítily se do chrámové lodi další obrovské trámy. Celá stavba se otřásala a trám se pod Jackem chvěl jako napjatá tětiva luku. Chlapec se zastavil a pevně se držel. Chvění ustalo. Lezl dál a během okamžiku se dostal k můstku na severní straně katedrály.

Jestli se ukáže, že se ve svém odhadu zmýlil a žádný otvor, jímž by se dalo prolézt do zřícenin severozápadní věže, tam není, bude se muset stejnou cestou vrátit.

Když se narovnával, nadechl se zničehonic chladného nočního vzduchu. Nějaký otvor tam tedy být musí. Bude dost velký, aby jím prolezl malý chlapec?

Udělal tři kroky přímo před sebe a zastavil se na poslední chvíli, než stoupl nohou do prázdna.

Vzápětí zjistil, že se dívá obrovským otvorem na trosky spadlé věže zalité měsíčním svitem. Kolena se pod ním podlamovala úlevou. Podařilo se mu uniknout z pekla.

Jenže byl příliš vysoko, až na úrovni střechy, a vršek hromady spadlých ruin byl hluboko pod ním, příliš hluboko, než aby tam mohl seskočit. Plamenům zatím dokázal uniknout, ale podaří se mu dostat se na zem, aniž by si zlámal vaz? Oheň, jenž mu zuřil za zády, se rychle blížil a otvorem, ve kterém stál, se ven valila oblaka kouře.

Tahle věž měla, stejně jako její sestra na druhé straně, při vnitřní stěně schodiště, jenže většinu schodu strhla padající stěna. Ale tam, kde byly do zdi maltou zazděné trámy, jež schodiště nesly, čouhaly ze zdi zbytky dřev. Některé byly jen palec či dva dlouhé, jiné byly o něco delší. Jacka napadlo, jestli by nemohl po těch pahýlech sešplhat. Bude to krkolomný sestup. Ucítil, jak se někde blízko cosi připaluje. Začínal mu doutnat plášť. Ještě chvíli a chytne plamenem. Jack neměl na vybranou.

Posadil se, natáhl se po nejbližším pahýlu, oběma rukama ho sevřel a pak hmatal nohou po zdi tak dlouho, až ucítil oporu. Pak spustil dolů druhou nohu. Nahmatal výstupek, který byl o něco blíž k zemi, a dostal se tak o kousek níž. Pahýly vypadaly bytelně. Znovu se natáhl o něco víc dolů, ozkoušel, jak je další pahýl pevný, a pak na něj teprve přenesl váhu. Další čouhající kus dřeva byl podle všeho trochu uvolněný. Chlapec oběma rukama pevně sevřel pahýl, kterého se držel, pro případ, že by zůstal viset na rukou, a rychle se přesunul na další stupeň. Každým nebezpečným krokem, který se mu podařilo udělat, se dostával blíž k vrcholku hromady. Čím byl blíž, tím mu pahýly připadaly menší, jako kdyby nižší schody poškodila padající věž víc. Nakonec nahmatal nohou v plstěné botě výstupek, který nebyl větší než chlapcův palec. Když na něj přenesl váhu, noha mu sklouzla. Druhou nohou stál na pořádném pahýlu, ale ten celou tíhu chlapcova těla nevydržel a zlomil se. Jack se snažil udržet na rukou, jenže dřeva čouhající ze zdi byla příliš malá, takže je nemohl pořádně sevřít, a tak jen s hrůzou cítil, jak mu kloužou z křečovitého sevření a on padá dolů.

Na vrcholek hromady suti dopadl tvrdě na ruce a kolena. Chvilku byl tak vyděšený a otřesený, až si myslel, že je po smrti. Pak si uvědomil, že měl pořádné štěstí a dopadl dobře. Ruce ho pálily a kolena bude mít jaksepatří odřená, ale jinak byl v pořádku.

Během chvilky slezl dolů po hromadě kamenů a posledních pár stop, jež ho dělily od země, seskočil.

Byl v bezpečí. Úlevou se mu dělalo mdlo. Znovu se mu chtělo brečet. Podařilo se mu utéct. Cítil, jak se ho zmocňuje pýcha: a jaké při tom prožil dobrodružství!

Jenže ještě nebylo po všem. Venku byl vidět jen nenápadný obláček kouře a hučení ohně, které bylo v půdním prostoru tak ohlušující, znělo tady venku jen jako vzdálené šumění větru. A tak jen rudý jas za okny naznačoval, že katedrála je v jenom ohni. Přesto poslední otřesy musely někoho vyburcovat ze spánku, takže se každou chvíli může z dormitáře vypotácet nějaký rozespalý mnich s kalným pohledem, přemítající, jestli je skutečně postihlo zemětřesení, nebo jestli se mu to jen zdálo. Jack podpálil kostel – to byl v očích mnichů odporný čin. Takže se teď musí co nejrychleji ztratit.

Přeběhl přes trávník k domku pro hosty. Všude bylo ticho a naprostý klid. Chlapec se zastavil venku a popadal dech. Kdyby vešel dovnitř a takhle oddechoval, rázem by všechny probudil. Snažil se dýchaní ovládnout, ale jako by to tím jen zhoršoval. Bude tu prostě muset stát, dokud nezačne dýchat normálně.

V tu chvíli zazněl zvon, proťal noční klid a zvonil dál, naléhavě drnčel. Nepochybně bil na poplach. Jack ztuhl. Kdyby teď vešel dovnitř, všichni si ho všimnou. Když tam ale nebude –

Dveře domku pro hosty se otevřely a ven vyšla Marta. Jack na ni zůstal v děsu zírat.

„Kde jsi byl?“ zeptala se ho tiše. „Smrdíš kouřem.“

Jackovi bleskla hlavou docela pravděpodobná lež. „Právě jsem vyšel ven,“ odpověděl v zoufalství. „Slyšel jsem zvony.“

„Lháři,“ nenechala se obalamutit Marta. „Jsi pryč už celou věčnost. Vím to, byla jsem vzhůru.“

Pochopil, že nemá smysl snažit se dívenku obelstít. „Byl vzhůru ještě někdo?“ zeptal se s obavami.

„Ne, jenom já.“

„A neřekneš nikomu, že jsem byl pryč, viď? Prosím…“

Zaslechla strach v jeho hlase a pokývala hlavou, aby ho uklidnila. „Tak dobře. Umím držet jazyk za zuby. Neboj se.“

„Děkuju!“

V tu chvíli vyšel z domku Tom a škrábal se na hlavě.

V Jackovi by se krve nedořezal. Co si Tom pomyslí?

„Co se děje?“ zeptal se stavitel ospale. Nasál vzduch. „Cítím kouř.“ Jack ukázal třesoucí se rukou na katedrálu. „Myslím…,“ dostal ze sebe a pak polkl. S obrovskou úlevou si uvědomil, že všechno bude v pořádku. Tom se bude domnívat, že Jack vstal jen chvilinku před ním, stejně jako Marta. Znovu promluvil, tentokrát už daleko jistějším hlasem. „Podívej se na katedrálu,“ vyzval Toma. „Myslím, že je tam oheň.“

II

Philip si stále ještě nezvykl na to, že spí v místnosti sám. Chyběl mu těžký vzduch dormitáře, zvuky spáčů, kteří se věčně převracejí z boku na bok a chrápou, a neustálé vyrušování, když se některý ze starších mnichů zvedl, aby si šel ulevit (následován zpravidla dalším starším mnichem – tohle pravidelné procesí obvykle uvádělo mladší řeholníky v úžas). Večer bratru Philipovi většinou nevadilo, že je sám, protože byl pokaždé k smrti utahaný. Zato v noci, když se během bohoslužby dokonale probudil, dělalo mu najednou potíž znovu usnout. Místo aby se vrátil do velké měkké postele (bylo mu až nepříjemné, jak rychle si na *tohle* zvykl), rozdělal si často oheň, četl si při svíčce, nebo klečel a modlil se, popřípadě jen tak seděl a přemítal.

A měl toho k přemýšlení hodně. Převorství na tom bylo finančně hůř, než předpokládal. Hlavní důvod nejspíš spočíval v tom, že celý klášter dokázal nashromáždit jen velice málo hotovosti. Vlastnil rozsáhlé pozemky, ale rolníci za ně platili nízké pachty a měli na splátky stanovená dlouhá období. Někteří z nich navíc platili v naturáliích – tolik a tolik pytlů mouky, tolik a tolik beček jablek, tolik a tolik povozů tuřínu. Statky, které se nepodařilo propachtovat, řídili mniši sami, ale nedařilo se jim vypěstovat tolik jídla navíc, aby se dalo prodávat. Dalším zdrojem příjmů byly kostely, které převorství vlastnilo a ze kterých dostávalo desátky. Jenže většinu kostelů měl pod kontrolou sakristián a Philipovi se nedařilo zjistit, kolik přesně sakristián od kostelů dostává a kolik z toho utratí. Žádné účetní knihy převorství nevedlo. Přesto bylo jasné, že sakristián buď dostává příliš málo, anebo s penězi neumí pořádně hospodařit, protože se mu nedaří udržovat katedrální kostel v dobrém stavu. Naproti tomu se ale sakristiánovi podařilo za ta léta nashromáždit úctyhodnou sbírku nádob a ornamentů zdobených drahými kameny.

Philip si nebude moci udělat podrobnější představu o tom, v jakém stavu je převorství, dokud si neprohlédne všechny jeho rozlehlé državy. Základní dojem byl ale už docela jasný. Starý převor si už několik let půjčoval na běžné výdaje peníze od lichvářů ve Winchesteru a v Londýně. Philip se úplně zhrozil, když zjistil, jak špatně na tom klášter je.

Řešení ovšem bylo docela jasné, jak si uvědomoval při modlitbách a rozjímání. Sestavil si k tomu plán skládající se ze tří kroků. Začne tím, že správu pokladny převorství převezme do svých rukou. V současnosti to vypadalo tak, že každý funkcionář převorství spravoval část majetku kláštera a svůj úřad financoval z příjmů, které svěřená část majetku vynášela. Hospodář, sakristián, hostitel, učitel noviců i pečovatel měli každý „svůj“ statek a kostel. Zcela přirozeně nikdo z nich nikdy nepřiznal, že by měl nadbytek peněz, a pokud někomu z nich skutečně něco zbylo,

dal si záležet, aby to utratil, protože se bál, že by mu přebytky mohli vzít. Philip se rozhodl, že jmenuje nového funkcionáře, bude mu říkat pokladník, a ten bude vybírat veškeré peníze, které převorství náleží, bez výjimky, a bude ostatním funkcionářům vydávat jen tolik, kolik budou opravdu potřebovat.

Pokladníkem musí pochopitelně být někdo, komu Philip důvěřuje. Nejdřív ho napadlo, aby nový úřad svěřil hospodáři Cuthbertu Bělohlavovi. Jenže pak si uvědomil, že Cuthbert má hluboký odpor k tomu cokoliv zapisovat. To by nebylo dobré. Od této chvíle musí být všechny příjmy i výdaje zapsané do účetní knihy. Philip se rozhodl, že úřad pokladníka svěří do rukou mladého kuchaře, bratra Milia. Ostatním funkcionářům převorství se nový úřad tak jako tak zamlouvat nebude a je tedy úplně jedno, kdo ho bude vykonávat. Jenže Philip je tu jednou v nejvyšším postavení a navíc většina mnichů ví nebo alespoň tuší, že převorství je ve špatném stavu, a bude změny podporovat.

Jakmile Philip získá vládu nad penězi, přejde k druhé části svého plánu.

Všechny vzdálenější zemědělské usedlosti pronajme za hotové peníze. Tím odpadne nákladné převážení zboží na dlouhé vzdálenosti. Například v Yorkshire má převorství statek, který platí „pacht“ dvanáct jehňat a každý rok je poctivě posílá do Kingsbridge, přestože náklady na cestu jsou daleko větší, než jaká je cena těch jehňátek – a polovina zvířat navíc pokaždé cestou pomře. Propříště budou převorství dodávat potraviny jen nejbližší statky.

Philip měl také v úmyslu změnit současný systém, v němž každý statek pěstuje od všeho něco – trochu obilí, trochu masa, trochu mléka a tak podobně. Philip byl už řadu let přesvědčen, že je to plýtvání. Každý statek dokáže vypěstovat jen takové množství každé potraviny, kolik sám spotřebuje – i když by možná víc odpovídalo pravdě, kdyby řekl, že každý statek vždycky dokáže spotřebovat skoro všechno, co vypěstuje. Philip chtěl, aby se každá usedlost soustředila na jednu věc. Veškeré zrní bude pěstovat a dodávat skupina vesnic v Somersetu, kde převorství navíc vlastní několik mlýnů. Na svěžích svazích kolem Wiltshiru budou chovat skot na máslo a maso. A malá misie svatého Jana V lesích bude pěstovat ovce a vyrábět sýr.

Nejdůležitější součástí Philipova plánu bylo změnit všechny středně velké usedlosti – tam, kde měli jalovou nebo chudou půdu, zvláště v horských oblastech – na ovčí farmy.

Strávil dětství v klášteře, kde pěstovali ovce (v té části Walesu pěstoval ovce každý), a všímal si, jak cena vlny pomalu, ale vytrvale stoupá, rok za rokem, od chvíle, kdy začal rozum brát, až do současnosti. Ovce vyřeší finanční problémy převorství nastálo.

To byl druhý bod Philipova plánu. A třetím bodem bylo rozhodnutí zbourat katedrální kostel a postavit nový.

Současná katedrála byla stará, ošklivá a nepraktická. Zhroucení severozápadní věže bylo třeba považovat za znamení, že je možná celá stavba v chatrném stavu. Moderní kostely jsou přece vyšší, delší a – což je nejdůležitější – světlejší. Jsou navrhovány tak, aby ukazovaly významné náhrobní kameny a svaté ostatky, na něž se poutníci chodí dívat. Dneska má stále více katedrál ještě malé vedlejší oltáře a zvláštní kaple zasvěcené určitým svatým. Dobře vymyšlený kostel, který dokáže uspokojit stále četnější potřeby dnešní náboženské obce, přitáhne daleko víc věřících a poutníků, než může přilákat současný Kingsbridge. Z dlouhodobého hlediska se proto vybudování nové katedrály vyplatí. Až Philip postaví financování převorství na zdravější základ, vybuduje nový kostel, který bude symbolizovat oživení Kingsbridge.

To bude koruna, kterou završí svoje poslání.

Odhadoval, že tak za deset let by mohl mít dost peněz na to, aby začal se stavbou. Byla to dost děsivá představa – vždyť mu v té době bude už skoro čtyřicet! Už tak za rok by si ovšem mohl dovolit přistoupit k některým úpravám, díky nimž by sice současná stavba nezískala na působivosti, ale vypadala by důstojněji. To by mohlo být hotové tak napřesrok o slunovratu.

Když měl připravený plán, hned se cítil povzneseněji a hleděl do budoucnosti s větším optimismem. Lámal si hlavu s podrobnostmi, a tak jen mimoděk zaznamenal vzdálené bouchnutí, jako když někdo práskne velkými vraty. Bez valného zájmu ho napadlo, jestli se někdo necourá po dormitáři či v rajské zahradě. Usoudil, že jestli se přihodilo něco nepříjemného, určitě se to brzy dozví, a hned se v myšlenkách vrátil k otázkám pachtů a desátků. Dalším významným zdrojem příjmů byly pro klášter dary od rodičů chlapců, z nichž se stávali novicové, jenže na to, aby přilákal správné novice, potřeboval klášter vzkvétající školu, což –

Z úvah ho vytrhla další rána. Tentokrát šlo o hlasitější úder, který ve skutečnosti dokonce trochu otřásl celým domem. Tohle tedy určitě *není* bouchání dveřmi, pomyslel si Philip. Co se to tam venku děje? Přistoupil k oknu a otevřel okenice. Studený vzduch vrazil dovnitř, až se z toho převor roztřásl. Vykoukl ven, podíval se na kostel, kapitolku, rajskou zahradu, dormitář a za ně na stavení patřící ke kuchyni. V měsíčním svitu vypadalo všechno neobyčejně klidně. Vzduch byl tak mrazivý, že Philipovi při nadechování trnuly zuby. Ale ve vzduchu bylo ještě něco. Nadechl se nosem. A ucítil kouř.

Starostlivě se zamračil, ale oheň nikde nezahlédl.

Stáhl hlavu zpátky do pokoje a znovu nasál vzduch. Napadlo ho, že možná ucítil kouř ze svého vlastního krbu, ale nebylo to tak.

Zmatený a vyděšený si honem nazul boty, sebral plášť a vyběhl z domu.

Když běžel přes trávník k rajské zahradě, pach dýmu zesílil. Už se nedalo pochybovat o tom, že některá část převorství hořela. Philipa nejdřív napadlo, že to musí být kuchyň – skoro všechny požáry začínají v kuchyni. Proběhl průchodem mezi jižní příčnou lodí a kapitolkou a vyrazil napříč rajskou zahradou. Za dne by prostě vyšel refektářem na kuchyňský dvůr, jenže v noci byly dveře refektáře zamčené, a tak prošel pod obloukem v jižní stěně a zahnul doprava, aby se ke kuchyni dostal zezadu. Oheň tu nikde neobjevil. Po požáru ostatně nebylo ani stopy také v pivovaru a v pekárně. Pach kouře jako by tady dokonce o něco zeslábl. Philip popoběhl o kus dál a zpoza rohu pivovaru se podíval přes travnatý dvůr směrem k domku pro hosty a stájím. Všude panoval naprostý klid.

Že by hořelo v dormitáři? Ložnice mnichů byla jediná další stavba s vlastním ohništěm. To byla děsivá představa. Když běžel zpátky přes rajskou zahradu, představoval si, jak všichni bratři leží v bezvědomí na postelích přemoženi dýmem, zatímco dormitář je v jednom plameni. Philip doběhl ke dveřím dormitáře. Zrovna když k nim vztahoval ruku, dveře se otevřely a objevil se v nich Cuthbert Bělohlav nesoucí lojový kahan.

Cuthbert se okamžitě zeptal: „Cítíš to?“

„Ano – mnichové jsou v pořádku?“

„Tam nic nehoří.“

Philipovi se ulevilo. Alespoň že jeho lidé jsou v pořádku. „A kde tedy hoří?“ vyhrkl bezradně.

„Co kuchyně?“ navrhl Cuthbert.

„Ne – tam už jsem to prošel.“ Když teď věděl, že lidské životy nejsou ohroženy, začal si dělat starosti o majetek. Celý večer přemítal o penězích a moc dobře věděl, že si nemůže dovolit hned začít něco stavět. Podíval se směrem ke katedrále. Nemihotá se za jejími okny nějaká slabá načervenalá záře?

„Cuthberte,“ obrátil se na bělohlavého mnicha, „dojdi k sakristiánovi pro klíče od chrámu.“

Cuthbert na to ale už myslel. „Mám je u sebe,“ odpověděl.

„Jsi pašák!“

Bez váhání vyrazili po východním chodníku ke dveřím v jižním křídle příčné lodi. Cuthbert je chvatně odemkl. Sotva se dveře otevřely, vyrazil proti oběma mnichům oblak hustého kouře.

V Philipovi by se krve nedořezal. Jak jen může vzniknout požár v katedrále?

Vešli dovnitř. První pohled je poněkud zmátl. Na podlaze dómu, kolem oltáře a tady v jižní lodi, hořelo několik obrovských kusů dřeva. Kde se tam vzaly? Jak je možné, že z nich bylo takové množství dýmu? A co je to za burácení, které zní jako daleko mohutnější oheň?

„Podívej se nahoru!“ zakřičel Cuthbert.

Philip vzhlédl a rázem znal odpovědi na své otázky. Strop byl v jednom ohni. Philip na to v děsu upřeně hleděl. Vypadalo to, jako kdyby se ocitli pod peklem. Větší část malovaného stropu už vzala za své, takže i ze země byly vidět trojúhelníky trámoví, z něhož byl sestaven krov nesoucí střechu. A trámy černaly a hořely a plameny a dým se kolem nich motaly a točily v ďábelském tanci. Philip stál jako přimrazený a hrůzou se nemohl ani pohnout, dokud mu nezačal od dlouhého zírání vzhůru krk vypovídat službu. Pak se teprve začal vzpamatovávat.

Doběhl doprostřed katedrály, stoupl si před oltář a rozhlédl se kolem sebe po celém kostele. Požár už zachvátil celý krov, od západního průčelí po východní stěnu, stejně jako nad oběma příčnými loděmi. Philipa se na okamžik zmocnila panika a v hrůze si pomyslel: *Jak tam nahoru jenom dostaneme vodu?* Představil si řadu mnichů, jak běží s vědry vody po ochozu, a hned mu došlo, že je to nesmysl. I kdyby měl na tuhle práci sto lidí, nikdy by nedokázali vynosit nahoru tolik vody, aby to stačilo zarazit tohle burácející peklo. Celá střecha nevyhnutelně vezme za své, uvědomil si sklíčeně. A do chrámu bude pršet a sněžit, dokud se mu nepodaří sehnat peníze na novou střechu.

Praskot nad hlavou ho přinutil, aby vzhlédl. Přímo nad ním se začal pomalu sesouvat obrovský nosný trám. Mířil přímo na místo, kde stál Philip. Ten bez váhání utekl do jižní boční lodi, kde na něj čekal vyděšený Cuthbert.

Do hlavní lodi se propadl celý kus střechy, tři trojúhelníky z vazných trámů a krokví a všechny olověné tabulky, které k nim byly přibité, se vevalily dovnitř. Philip a Cuthbert to sledovali jako očarovaní a zapomínali na vlastní bezpečnost. Střecha dopadla na jeden z širokých oblouků rozpínajících se nad oltářem. Děsivá váha padajícího dřeva a olova rozdrtila kameny tvořící oblouk s prodlužovaným výbuchem připomínajícím úder hromu. Všechno probíhalo velice zvolna: trámy pomalu padaly, oblouk se pomalu zhroutil a rozdrcené kameny se pomalu řítily vzduchem k zemi. Pak následovalo ještě několik uvolněných trámů z krovu, načež se s hlukem připomínajícím blížící se úder hromu otřásla větší část severní stěny kněžiště a vzápětí se sesula do severní příčné lodi.

Philip byl naprosto zděšen. Pohled na to, jak propadá zkáze taková mohutná stavba, jím podivně otřásl. Připadlo mu to, jako by se díval, jak padá hora nebo jak vysychá řeka. Nikdy ho ani nenapadlo, že by se něco takového doopravdy mohlo stát. Nemohl ani pořádně věřit svým očím. Byl z toho celý zmatený a nevěděl, co si má počít.

Cuthbert ho zatahal za rukáv. „Pojď pryč!“ zaječel na něj.

Philip se od toho výjevu nemohl odtrhnout. Vybavil si, jak odhadoval, že bude potřeba deset let odříkání a těžké práce, aby klášter dostal zpátky na zdravé finanční základy. A teď najednou bude muset nechat postavit novou

střechu *a k tomu ještě* severní stěnu a možná ještě něco, jestli bude zkáza pokračovat tímhle tempem. Tohle je dílo ďábla, pomyslel si. Jak jinak by mohla vzplanout střecha za mrazivé lednové noci?

„Zabije nás to!“ křičel Cuthbert zoufale a obyčejný lidský strach v jeho hlase vzal Philipa za srdce. Odvrátil se od ohně a oba společně vyběhli z katedrály do rajské zahrady.

Mnichy už požár také probudil a teď se hrnuli ze dveří ložnice. Jak vycházeli, chtěl se každý z nich docela přirozeně zastavit a podívat se na kostel. Kuchař Milius stál proto hned u dveří a bratry popoháněl, aby se východ neucpal, nabádal je, aby šli po jižním chodníku rajské zahrady co nejdál od katedrály. Asi v polovině cesty stál stavitel Tom a ten řeholníkům radil, aby zahnuli pod oblouk do průchodu a tudy se dostali pryč. Philip slyšel, jak Tom důrazně naléhá: „Jděte k domu pro hosty – držte se co nejdál od chrámu!“

Tom to trochu přehání, pomyslel si Philip. Vždyť tady v rajské zahradě by přece všichni byli v bezpečí, ne? Na druhou stranu jim to neuškodí a třeba je to docela rozumná opatrnost. Vlastně, napadlo ho, jsem na to měl myslet sám.

Tomova opatrnost ho přivedla na myšlenku, co všechno může oheň způsobit. Jestli není mimo nebezpečí rajská zahrada, co třeba taková kapitolka? Tam, v malé postranní místnůstce bez oken a se silnými kamennými zdmi, stála dubová okovaná truhla a v ní měli řeholníci schovanou tu trochu peněz, které klášter vlastnil, a navíc sakristiánovy nádoby zdobené drahokamy a všechny cenné listiny a smlouvy stvrzující majetek převorství. Vzápětí Philip uviděl pokladníka Alana, mladého mnicha, který pracoval u sakristiána a měl na starosti všechny drahé předměty. „Někdo musí odnést poklad z kapitolky!“ zavolal na něj Philip. „Kde je sakristián?“

„Není tady, otče.“

„Tak ho jdi najít, vezmi si od něj klíče, vynes truhlu z kapitolky a odnes ji do domku pro hosty. Utíkej!“

Alan odběhl. Philip se obrátil na Cuthberta. „Asi by bylo lepší, kdybys na něj dohlédl.“ Cuthbert přikývl a vydal se za Alanem.

Philip se opět zadíval na katedrálu. Za tu chvilku, co jí nevěnoval pozornost, oheň ještě zmohutněl, takže teď už byla za okny zřetelně vidět jasná záře plamenů. Sakristián by měl myslet na poklad, rozčiloval se Philip v duchu, a ne se zajímat jen o to, aby si zachránil vlastní kůži. Přehlédl jsem ještě něco? Philip si uvědomil, jaké potíže mu dělá soustavnější přemýšlení, když se všechno kolem něj odehrává tak rychle. Mnichy se podařilo dostat do bezpečí, o poklad bude postaráno –

Zapomněl na svatého.

V nejvzdálenějším koutě katedrály, za biskupskou stolicí, byla hrobka svatého Adolpha, dávného anglického mučedníka. V hrobce stála dřevěná rakev s ostatky světce. Řeholníci pravidelně zvedali náhrobní desku a rakev ukazovali. Adolphus už dnes nebyl tak oblíbený a známý jako kdysi, ale za starých časů se nemocní lidé zázračně uzdravovali, když se jeho rakve dotkli. Svaté ostatky v kostele mohou být velké lákadlo, zvětšit zájem o bohoslužby a tím zvýšit počet přicházejících poutníků přinášejících peníze. Ostatky tak představují významný zdroj peněz, a není proto výjimečným jevem, že si mnichové ostatky svatých – jakkoliv je to ostuda – navzájem doslova kradou z kostelů. Philip měl v úmyslu oživit zájem o Adolpha. Takže musí teď jeho kostru zachránit.

Na to, aby zvedl náhrobní desku a vytáhl z hrobky rakev, bude potřebovat pomocníka. Na tohle měl taky myslet sakristián. Jenže ten je teď bůhví kde. Další mnich, který se vynořil z dormitáře, byl Remigius, nadutý podpřevor. Bude to muset zvládnout s ním. Philip na něj zavolal a oznámil mu: „Pomůžeš mi zachránit ostatky našeho svatého."

Remigius vystrašeně upřel světle zelené oči na hořící chrám, ale po chvilce váhání se vydal za Philipem po východním chodníku rajské zahrady a vešel za ním dveřmi do katedrály.

Philip se uvnitř zastavil. Vyběhl odtud vlastně před pár okamžiky, ale oheň se mezitím velice rychle rozrostl. V nose ucítil štiplavý pach hořící smoly a uvědomil si, že dřevěný krov jí byl zřejmě natřený, aby nemohl trouchnivět. Navzdory plamenům bylo uvnitř docela chladno a vanul tam studený průvan. Kouř unikal zvětšujícími se dírami ve střeše, takže oheň ve skutečnosti vtahoval okny pod sebou do dómu chladný vzduch zvenku. Průvan oheň jen posiloval. Na podlahu padaly spršky zářících jisker a několik větších trámů v hořící střeše působilo dojmem, že se každým okamžikem zřítí k zemi. Až do téhle chvíle se Philip bál především o životy bratrů a na druhém místě o klášterní majetek, ale teď poprvé začal mít strach sám o sebe a váhal, jestli se má do toho pekla vydat.

Čím déle budu váhat, tím větší to bude riziko. A jestli na to budu pořád myslet, tak ztratím poslední zbytky odvahy. Podkasal si kutnu, aby se mu lépe běželo, zařval přes rameno „Poběž za mnou!" a rozeběhl se do příčné lodi. Kličkoval mezi menšími ohýnky na podlaze a čekal, že ho každou chvíli srazí k zemi nějaký trám padající ze střechy. Srdce mu bušilo až v krku a měl nepřekonatelný pocit, že každou chvíli začne ječet napětím. Pak se konečně dostal do bezpečí uličky na druhé straně oltáře.

Tam se na okamžik zastavil. Boční loď měla kamenný strop a nic tam nehořelo. Remigius přisupěl těsně za ním. Philip lapal po dechu a kašlal, protože se mu kouř dostal do krku. Přeběhnout příčnou loď trvalo jen pár chvil, ale jemu to připadalo delší než půlnoční mše.

„Vždyť nás to tu zabije!" děsil se Remigius.

„Bůh nás ochrání," uklidnil ho Philip. A vzápětí ho napadlo: Proč se v tom případě tak bojím?

Teď ale nebyl čas na teologické úvahy.

Přešel přes celou příčnou loď a zahnul za roh do kněžiště. Celou dobu se držel v boční uličce. Na kůži cítil žár sálající z dřevěných lavic, jež hořely přímo uprostřed chóru, a celou dobu si s bolestí uvědomoval, jaká je to ztráta, jelikož lavice stály spoustu peněz a byly překrásně vyřezávané. Vytlačil úvahy o lavicích z hlavy a soustředil se na úkol, který měl před sebou. Běžel dál přes kněžiště k jeho východní stěně.

Hrob světce byl asi tak v polovině cesty, uprostřed chrámu. Šlo o velkou kamennou schránku stojící na nízkém podstavci. Philip a Remigius budou muset zvednout náhrobní desku, položit ji na jednu stranu, vytáhnout z hrobky rakev a odnést ji do uličky. Mezitím se jim bude nad hlavou rozpadat strop. Philip se podíval na Remigia. Podpřevorovy nápadné zelené oči byly rozšířené strachy. Philip se snažil Remigiovi pomoci tím, že svoje vlastní obavy potlačil. „Vezmi to na druhém konci. Já to zvednu zas tady," řekl, ukázal na hrobku a aniž by čekal na odpověď, rozeběhl se k ní.

Remigius ho následoval.

Stoupli si každý k jednomu konci hrobky a chopili se kamenné desky. Pak oba zabrali.

Deska se ani nepohnula.

Philip pochopil, že s sebou měli vzít víc mnichů. Měl ses na chvíli zastavit a rozmyslet si to, vyčítal si. Jenže na to už bylo pozdě: kdyby teď vyrazil ven a začal shánět pomocníky, mohla by se příčná loď mezitím stát neprůchodnou a už by se zpátky nedostali. Přece tady ale nemůže světcovy ostatky nechat. Co když sem spadne nějaký trám a hrobku rozdrtí. Dřevěná rakev v tu chvíli chytne a její popel roznese vítr. To by bylo děsivé znesvěcení a strašlivá ztráta pro katedrálu.

Dostal nápad. Přešel k podélné straně hrobky a pokynul Remigiovi, aby si stoupl vedle něj. Pak si klekl, oběma rukama se zapřel za přečnívající okraj náhrobní desky a vší silou se do ní opřel. Když ho Remigius napodobil, deska se nadzvedla. Pomalu ji začali zdvihat. Philip se musel zvednout na jedno koleno a Remigius ho následoval. Pak oba vstali. Když měli desku postavenou na hranu, strčili do ní a ona se převrátila, dopadla na podlahu na druhé straně hrobky a pukla na dvě části.

Philip se podíval do hrobky. Rakev byla v dobrém stavu, dřevo bylo na první pohled zdravé a železná držadla byla jen trochu zrezivělá na povrchu. Philip si stoupl k jedné straně, naklonil se dovnitř a dvě držadla sevřel. Remigius udělal totéž na druhé straně. Pak rakev o několik palců nadzvedli, ale byla daleko těžší, než Philip očekával. Remigius ji po chvilce pustil zpátky a vydechl: „Já to nezvládnu – jsem starší než ty."

Philip potlačil vzteklé odseknutí. Rakev byla zřejmě vyložená olovem. Jenže když teď rozbili víko hrobky, byla rakev ještě daleko víc vystavená ohni než předtím. „Pojď sem!“ zakřičel Philip na Remigia. „Zkusíme ji postavit na hranu.“

Remigius obešel hrobku a stoupl si vedle Philipa. Každý chytil jedno vyčnívající držadlo a společně za rakev zabrali. Jeden konec se dal nadzvednout poměrně snadno. Dostali ho nad okraj hrobky, pak se oba posunuli, každý z jedné strany rakve, o kus dál a postupně rakev zvedali, až došli na její konec. Tam si chvíli odpočinuli. Philip si uvědomil, že rakev zvedli od nohou, takže svatý teď stál na hlavě. Philip se mu v duchu omluvil. Kolem nich neustále dopadaly na podlahu malé kousky hořícího dřeva. Kdykoliv přistál hořící úlomek trámu Remigiovi na plášti, podpřevor po něm začal zuřivě plácat rukama, dokud poslední jiskřička nezmizela, a jakmile měl příležitost, vrhl vystrašený pohled nahoru k planoucí střeše. Philipovi bylo jasné, že podpřevor rychle přichází o poslední zbytky odvahy.

Postrkovali rakev tak dlouho, až se opírala o okraj hrobky, a pak na ni trochu zatlačili. Dolní konec rakve se zvedl do vzduchu a celá schránka s ostatky světce zůstala balancovat na okraji sarkofágu. Pak ji popotahovali, až se jedním koncem opřela o zem. Potom ji znovu postupně, krok za krokem, převrátili a konečně ležela na zemi ve správné poloze. Svaté kosti se v ní musí převracet jak vrhcáby v kalíšku, pomyslel si Philip. Ještě nikdy v životě jsem nepodnikal nic, co by se tak blížilo znesvěcení, ale nic jiného se nedá dělat.

Teď si stoupli každý k jednomu konci rakve, sevřeli v dlaních držadla, vzepřeli se a začali rakev táhnout do postranní lodě, kde byli o něco víc v bezpečí. Okované rohy vyryly do ušlapané podlahy malé rýhy. Už se jim téměř podařilo dostat se až do boční lodě, když se velký kus střechy, hořící trámy a rozpálené olovo, zhroutil do vnitřku chrámu a dopadl přímo na hrobku světce, v tu chvíli už prázdnou. Ozval se ohlušující rachot, podlaha se otřásla a kamenná hrobka se rozletěla na malé kousky. Velký kus dřeva udeřil i do rakve, minul Philipa i Remigia a vyrazil jim držadla z rukou. To už bylo na Remigia příliš. „Tohle je dílo ďáblovo!“ zaječel hystericky a dal se na útěk.

Chybělo málo a Philip ho následoval. Jestli za událostmi dnešní noci skutečně stál ďábel, nikdo nemohl říct, co se bude ještě dít dál. Philip satana ještě nikdy neviděl, ale slyšel spoustu vyprávění o lidech, kterým se to stalo. Jenže mnichové se mají satanášovi postavit, ne před ním utíkat, opakoval si Philip odhodlaně. Toužebně se zadíval na úkryt, který nabízel strop boční lodě, pak se ovládl, sevřel držadlo rakve a zatáhl.

Podařilo se mu vytáhnout schránku se svatými ostatky zpod hořících trámů. Dřevo rakve bylo potlučené a rozmlácené, ale ještě pořád drželo pohromadě, což bylo pozoruhodné. Philip odtáhl rakev o kus dál. Kolem něj

dopadla na zem další sprška jiskřících dřevěných úlomků. Vzhlédl ke střeše. Vidí tam skutečně dvounohou postavu tančící posměšný tanec mezi plameny, nebo je to jen točící se vír kouře? Znovu sklopil pohled a uviděl, jak mu lem kutny začíná hořet. Klekl si a uhasil plamínky holýma rukama tím, že je přitiskl k podlaze. Zhasly téměř okamžitě. Pak uslyšel podivný zvuk, který si bylo možné vyložit buď jako úděsné vrzání kroutícího se dřeva, nebo jako šílený smích pekelného skřeta. „Svatý Adolphe, ochraňuj mě," vydechl Philip a znovu se chopil držadel trčících z rakve.

Krok za krokem táhl rakev s ostatky po podlaze. Ďábel mu na chvilku dal pokoj. Philip se neodvažoval pohlédnout vzhůru – na satana je lepší se nedívat. Konečně se mu podařilo dostat se do bezpečí boční lodě. Hned se cítil o něco lépe. Bolest v zádech ho přiměla, aby si udělal přestávku a na chvilku se narovnal.

Nejbližší dveře byly v jižní příčné lodi a měl k nim nepříjemně daleko. Nebyl si jist, že se mu podaří dotáhnout tam rakev dřív, než se propadne celá střecha. Třeba právě s tím satanáš počítá. Philip nedokázal odolat a opět se podíval vzhůru do běsnících plamenů. Dvounohá, kouřem zahalená postava vykoukla zpoza zčernalých trámů, zrovna když si jí Philip všiml. Ví, že to nemůžu dokázat, pomyslel si Philip. Rozhlédl se po uličce a zmocnilo se ho pokušení nechat rakev rakví a zachránit si holý život – a vtom uviděl, jak se k němu blíží bratr Milius, Cuthbert Bělohlav a stavitel Tom. Tři zdatní pomocníci ho běželi vysvobodit. Srdce mu poskočilo radostí a najednou si vůbec nebyl jist, jestli tam nahoře pod střechou vůbec tančí nějaký ďábel.

„Díkybohu!" zvolal. „Pomozte mi s tím," dodal úplně zbytečně.

Tom se zkušeným pohledem podíval na střechu. Působil dojmem, že tam žádné čerty nevidí, ale zato poznamenal: „Bude lepší, když si pospíšíme."

Stoupli si každý k jednomu rohu rakve a společně ji zvedli na ramena. I pro čtveřici silných chlapů byla hodně těžká. „Jdeme!" zakřičel Philip. Vyrazili uličkou, jak to šlo nejrychleji, a hrbili se pod těžkým břemenem.

Když došli do jižní příčné lodi, Tom zvolal: „Počkejte!" Před nimi na podlaze se nabízel pohled na nepřekonatelnou spleť drobných ohýnků a další a další kousky hořícího dřeva neustále dopadaly na zem. Philip se zadíval dopředu a snažil se mezi plameny najít nejkratší cestu. Zastavili se skutečně jen na okamžik, ale už během té chvilky se ze západní části chrámu začal šířit rachot. Philip vyděšeně vzhlédl. Rachot se začal měnit v bouři.

„Nic nevydrží, stejně jako ta druhá," poznamenal Tom záhadně.

„Co?" zakřičel na něj Philip.

„Jihozápadní věž."

„To ne!"

Bouře nabrala na síle. Philip se ohlédl a s hrůzou viděl, jak se celá západní část dómu pohnula, jako by do ní ruka boží udeřila a o yard ji posunula. Přes deset yardů velký kus střechy se propadl do hlavní chrámové lodi. Vyvolalo to něco jako zemětřesení. Pak se celá jihozápadní věž naklonila a sesula se jako lavina do vnitřku kostela.

Philip byl leknutím celý ochromený. Katedrála se mu rozpadala před očima. I kdyby se mu podařilo sehnat peníze, bude oprava chrámu trvat celé roky. Co si počne? Jak bude klášter dál existovat? Je to snad konec kingsbridgeského převorství?

Z ochromení ho vytrhlo to, že se mu rakev na rameni pohnula, jak zbývající tři muži znovu vykročili. Philip je tupě následoval. Tom je teď vedl bludištěm ohýnků. Na víko rakve dopadlo hořící poleno, ale naštěstí sklouzlo na zem, aniž kohokoliv z nich zasáhlo. O chvíli později se jim podařilo dorazit na opačný konec příčné lodi a projít dveřmi ven z chrámu do studeného nočního vzduchu.

Philipa tak zdrtila zkáza katedrály, že mu úlevu nepřinesla ani skutečnost, že sám vyvázl živý. Čtveřice spěchala přes rajskou zahradu k průchodu v severní stěně a prošla pod obloukem. Jakmile byla v bezpečné vzdálenosti od všech stavení, Tom poznamenal: „Tak to bychom měli.“ S úlevou položili rakev na promrzlou zem.

Philipovi chvíli trvalo, než chytil dech. Mezitím si stačil uvědomit, že není čas na to, aby si připouštěl, jak ho požár vyděsil. Je přece převor a má to tady celé na starosti. Co by měl podniknout teď? Asi by bylo rozumné ujistit se, že se všichni mniši dostali ve zdraví do bezpečí. Ještě jednou se zhluboka nadechl, narovnal se v ramenou a rozhlédl se po ostatních. „Cuthberte, ty zůstaneš tady a budeš hlídat rakev se světcem,“ prohlásil. „Ostatní půjdou se mnou.“

Odvedl je zadem kolem kuchyně, pak společně prošli mezi pivovarem a mlýnem a přešli přes trávník před domem pro hosty. Kolem postávali ve skupinkách řeholníci, členové Tomovy rodiny a většina vesničanů. Všichni si tlumenými hlasy povídali a vyděšeně hleděli na hořící katedrálu. Philip se otočil, aby se na ni také podíval, než je osloví. Byl to srdcervoucí pohled. Celá západní část chrámu se změnila v hromadu trosek a ze zbytků dřev, která dřív nesla střechu, vyrážely plameny.

Philip odtrhl pohled. „Jsou tady všichni?“ zvolal. „Jestli máte pocit, že někdo chybí, tak honem řekněte jeho jméno.“

„Cuthbert Bělohlav,“ zakřičel někdo.

„Hlídá ostatky světce. Ještě někdo?“

Nikdo jiný nechyběl.

Philip se obrátil na Milia. „Spočítej mnichy, abychom měli jistotu,“ požádal ho. „Mělo by nás být pětačtyřicet, včetně tebe a mě.“ Věděl, že

Míliovi se dá věřit, takže to rázem pustil z hlavy a obrátil se na stavitele Toma. „Máš tady celou rodinu?“

Tom přikývl a ukázal rukou před sebe. Všichni stáli u domku pro hosty žena, vzrostlý syn a dvě malé děti. Malý chlapec upíral na Philipa vyděšený pohled. Musí to pro ně být děsivý zážitek, pomyslel si Philip.

Sakristián seděl na železem pobité truhle, ve které měli řeholníci svůj poklad. Philip na něj úplně zapomněl a ulevilo se mu, když viděl, že je poklad v bezpečí. Obrátil se na sakristiána. „Bratře Andrewe, rakev s ostatky svatého Adolpha je za refektářem. Vezmi s sebou pár bratrů a odneste ji…“ Na okamžik se zamyslel. Nejbezpečnějším místem bude pravděpodobně sídlo převora. „A odneste ji do mého domu.“

„Do tvého domu?“ ohradil se Andrew hádavým tónem. „Ostatky mají být v mé péči, ne ve tvé.“

„V tom případě jsi je měl z chrámu zachránit ty!“ odsekl mu Philip. „Udělej, oč tě žádám, a už nechci slyšet ani slovo!“

Sakristián neochotně vstal a tvářil se pobouřeně.

„Pohni kostrou, chlape,“ obořil se na něj Philip, „nebo tě na místě zbavím funkce!“ A bez okolků se k sakristiánovi otočil zády a oslovil Milia: „Kolik jsi jich napočítal?“

„Čtyřiačtyřicet a k tomu Cuthberta. Jedenáct noviců. Pět hostů. Nikdo nechybí.“

„Zaplať Bůh.“ Philip se zadíval na běsnící oheň. Byl to zázrak, že jsou všichni a že nikdo nebyl raněn. Uvědomil si, že je k smrti vyčerpaný, ale neodvažoval se sednout si a odpočinout si. „Je tu ještě něco cenného, co bychom měli zachránit?“ zeptal se. „Máme poklad a ostatky svatého…“

V tu chvíli se ozval Alan, mladý pokladník: „A co knihy?“

Philip se zhrozil. No jistě – knihy. Schovávali je v zamčené skříni ve východní části rajské zahrady, hned vedle vchodu do kapitolky, aby si je tam řeholníci mohli brát během doby určené ke studiu. Když budou knihy odnášet jednu po druhé, zabere jim to nebezpečně mnoho času. Třeba by mohlo pár mladších mnichů vzít celou skříň a odnést ji do bezpečí. Philip se rozhlédl kolem sebe. Sakristián si už mezitím vybral půl tuctu mnichů, kteří si měli vzít na starost rakev. Zrovna odcházeli přes trávník. Philip oslovil tři mladší mnichy a tři starší novice a přikázal jim, aby šli za ním.

Sledovali ho přes otevřené prostranství před hořící katedrálou. Byl příliš unavený, než aby dokázal běžet. Protáhli se skulinou mezi mlýnem a pivovarem a obešli zezadu kuchyň a refektář. Cuthbert Bělohlav a sakristián zrovna řídili přestěhování rakve. Philip provedl svou skupinku uličkou, která vedla mezi refektářem a ložnicí řeholníků a vešel s nimi klenutým vchodem do rajské zahrady.

Tady už zřetelně cítili žár ohně. Na dveřích velké skříně s knihami byl vyřezán Mojžíš ve chvíli, kdy přináší kamenné desky s desaterem. Philip

dirigoval mladé muže, aby skříň poklopili a naložili si ji na ramena. Pak ji odnesli kolem celé rajské zahrady k jižnímu východu. Zatímco procházeli pod obloukem, Philip se zastavil a ohlédl se. Při pohledu na zničenou katedrálu se mu srdce sevřelo žalem. Z budovy teď stoupalo méně kouře, ale šlehalo více plamenů. Celé kusy střechy zmizely. Jak se na chrám díval, střecha se nad místem, kde se hlavní loď křížila s příčnými loděmi, prohnula a Philipovi bylo jasné, co se bude dít dál. Ozval se bouřlivý rachot, daleko hlasitější než kdykoliv předtím, a střecha jižní příčné lodi se propadla dovnitř. Philip přitom pocítil téměř tělesnou bolest, jako by hořelo jeho vlastní tělo. Vzápětí se stěna příčné lodi vyboulila směrem do rajské zahrady. Jestli to sem spadne, tak nám buď Bůh milostiv, pomyslel si Philip. Když se kamenná stěna začala drolit a rozpadat, uvědomil si, že se hroutí na něj, a obrátil se na útěk. Stačil ale udělat jen tři kroky. Pak ho něco udeřilo zezadu do hlavy a převor ztratil vědomí.

Pro Toma představoval zuřící oheň, který ničil kingsbridgeskou katedrálu, náznak naděje.

Díval se přes trávník na obrovské plameny, které šlehaly z trosek chrámu vysoko do vzduchu, a dokázal myslet jen na jednu jedinou věc: Tohle znamená práci!

Tato úvaha se mu vracela do mysli od chvíle, kdy se zalepenýma očima vyběhl z domu pro hosty a uviděl v oknech katedrály slabou červenavou záři. Zatímco popoháněl mnichy, aby je dostal do bezpečí, vbíhal do hořícího dómu, aby našel převora Philipa, a vynášel ven světcovu rakev, srdce mu bušilo nestydatou, šťastnou nadějí.

Teď měl konečně čas, aby se nad tím trochu zamyslel, a došlo mu, že by neměl mít radost z toho, že hoří kostel. Ale co, říkal si, nikoho to nezranilo, poklad se podařilo zachránit a chrám byl tak jako tak starý a rozpadal se. Tak proč by z toho člověk nemohl mít radost?

Přes trávník šli mladí mnichové a nesli těžkou skříň s knihami. Teď se ještě musím postarat o to, uvažoval dál Tom, abych na stavbě kostela mohl pracovat já. Takže je na čase promluvit si o tom s převorem Philipem.

Jenže Philip s mnichy nesoucími skříň plnou knih nešel. Mladíci dorazili k domku pro hosty a složili svůj těžký náklad na zem. „Kde máte převora?“ zeptal se jich Tom.

Nejstarší z bratrů se překvapeně ohlédl přes rameno. „Nevím,“ odpověděl zaraženě. „Měl jsem dojem, že jde za námi.“

Možná zůstal u katedrály, aby se díval, jak požár postupuje, pomyslel si Tom. A taky se mu třeba něco stalo.

Tom se bez dalšího uvažování rozeběhl přes trávník zadem kolem kuchyně. Doufal, že je Philip v pořádku, a nejen proto, že vypadal na

slušného člověka, ale také proto, že se ujal Jonathana. Těžko říct, jak by se chlapcův život vyvíjel, kdyby nebylo Philipa.

Tom našel Philipa v uličce mezi refektářem a dormitářem. Ulevilo se mu, když viděl, že převor sedí vzpřímeně, mrákotně hledí před sebe, ale podle všeho není raněn. Honem pomohl Philipovi vstát.

„Něco mě praštilo do hlavy," poznamenal převor mátožně. Tom se podíval Philipovi přes rameno. Jižní příčná loď se zřítila do rajské zahrady. „Máš štěstí, že jsi naživu," poznamenal stavitel. „Bůh s tebou ještě zřejmě má nějaké úmysly."

Philip zatřásl hlavou, aby se trochu vzpamatoval. „Chvíli jsem byl v bezvědomí," postěžoval si. „Už jsem ale v pořádku. Kde jsou knihy?"

„Odnesli je k domku pro hosty."

„Pojďme tam taky."

Tom vzal Philipa za paži a vykročili. Převor nebyl nijak vážně poraněný, ale rozhodně ho to vyvedlo z míry, to bylo Tomovi jasné.

Když došli zpátky k domu pro hosty, požár už začal slábnout a plameny se nepatrně zmenšovaly. Přesto Tom viděl lidem kolem sebe jasně do tváře. S údivem si uvědomil, že už se začíná rozednívat.

Philip začal znovu organizovat, co má kdo udělat. Kuchaře Milia požádal, aby pro všechny uvařil hustou polévku, a Cuthbertovi Bělohlavovi povolil, že může otevřít soudek silného vína. Chtěl, aby se všichni mohli trochu zahřát. Pak přikázal, aby v domku pro hosty rozdělali oheň a starší mnichové se mohli jít dovnitř ohřát. Začalo pršet a větrem hnané poryvy ledově studené vody způsobily, že plameny v troskách chrámu slábly rychleji.

Když měli všichni zase co dělat, převor Philip je nechal být, vzdálil se od nich a sám se vydal ke katedrále. Tom ho zahlédl a vykročil za ním. Teď měl jedinečnou příležitost. Jestli to vezme za správný konec, mohl by tady pracovat celá léta.

Philip se zastavil a zadíval se do míst, kde ještě večer stála západní část dómu. Smutně potřásal hlavou při pohledu na ruiny a vypadal, jako by se v troskách ocitl jeho život. Tom si beze slova stoupl vedle něj. Po chvíli se Philip pohnul a vydal se podél severní strany hlavní chrámové lodi a přes hřbitov. Tom šel vedle něj a odhadoval, k jakým došlo škodám.

Severní stěna hlavní lodi ještě držela pohromadě, ale celá severní příčná loď a severní stěna kněžiště se sesuly. Východní část katedrály zůstala zachovaná. Převor a Tom kolem ní prošli a zadívali se na jižní stranu stavby. Větší část jižní stěny spadla a jižní příčná loď se zhroutila do rajské zahrady. Kapitolka stále ještě stála.

Prošli uličkou, která vedla k východnímu chodníku rajské zahrady. Narazili na hromadu suti. Vypadalo to neutěšeně, ale Tom cvičeným okem odhadl, že chodníky v rajské zahradě nejsou nijak zvlášť poničené, jen

zavalené pod troskami. Vydrápal se po rozmlácených kamenech nahoru, aby viděl do vnitřku kostela. Hned za oltářem bylo napůl utajené schodiště vedoucí dolů do krypty. Vlastní krypta se nacházela pod chórem. Tom natahoval krk, zkoumal podlahu nad kryptou a snažil se přijít na to, jestli není někde prasklá. Nikde žádné trhliny nezahlédl. Takže bylo docela dobře možné, že krypta zůstala nedotčená. Philipovi to ještě neřekne. Nechá si tuhle novinu na rozhodující okamžik.

Převor kráčel dál, až zezadu obešel dormitář. Tom vyrazil za ním, aby nezůstal pozadu. Zjistili, že dormitář je v naprostém pořádku. Postupovali dál a přišli na to, že ostatní klášterní budovy jsou víceméně nedotčené: refektář, kuchyně, pekárna i pivovar. Philipovi to zjištění mohlo přinést úlevu, ale mladý převor se dál tvářil zachmuřeně.

Nakonec dorazili zpátky tam, kde prohlídku začali, před zřícenou západní část katedrály. Obešli kolem dokola celý klášter, aniž pronesli jediné slovo. Teď si Philip ztěžka povzdechl a přerušil mlčení: „Tohle musel udělat ďábel," prohlásil.

Právě přišla moje chvíle, pomyslel si Tom. Zhluboka se nadechl a řekl: „Třeba je to boží dílo."

Philip se na něj překvapeně podíval. „Jak to myslíš?"

„Nikdo nebyl raněn," začal Tom obezřetně. „Knihy, poklad i ostatky vašeho světce se podařilo zachránit. Jen chrám je zničený. Třeba chce Bůh mít nový kostel."

Philip se pochybovačně usmál. „A taky předpokládám, že Bůh chce, abys ho postavil ty," dodal. Nebyl zase natolik otřesený, aby nezaznamenal, že směr Tomových úvah může být určován jeho osobními zájmy.

Tom dál hájil svou představu. „To je docela možné," prohlásil paličatě. „Přece vám sem ďábel neposlal zkušeného zedníka a stavitele zrovna v den, kdy vám vyhoří katedrála."

Philip odvrátil pohled. „Nová katedrála tu pochopitelně jednou bude, jenže nevím kdy. A co si počnu mezitím? Jak může jít klášterní život dál? Vždyť jsme na světě proto, abychom se modlili a studovali."

Převora zcela přemohl pocit zoufalství. To byl pravý okamžik na to, aby mu Tom nabídl novou naději. „S mým synem bychom dokázali rajskou zahradu vyklidit a dát do pořádku zhruba za týden," prohlásil a dával si záležet, aby mu v hlase znělo víc sebedůvěry, než kolik ve skutečnosti cítil.

To Philipa překvapilo. „Vážně?" podíval se na Toma. Jenže potom se výraz jeho tváře opět změnil a znovu v něm převládlo zoufalství. „Co ale budeme používat jako kostel?" namítl nešťastně.

„Co takhle kryptu?" navrhl stavitel. „Tam byste přece mohli sloužit mše, ne?"

„Ano – to bychom určitě mohli."

„Jsem si jist, že krypta je docela v pořádku," prohlásil Tom. Říkal téměř pravdu – tím si byl skoro jist.

Philip se na něj podíval, jako by před sebou uviděl anděla spásy.

„Odstranit část suti a udělat cestičku z rajské zahrady ke schodům do krypty nebude dlouho trvat," pokračoval Tom. „Větší část chrámu na téhle straně spadla, což je svým způsobem štěstí, jakkoliv to zní divně, protože to znamená, že už tam žádné další zřícení nehrozí. Měl bych stěny, které zůstaly stát, pořádně prohlídnout. Některé z nich bude možná potřeba podepřít. Pak bude nutné každý den je obejít a podívat se, jestli se v nich neudělaly praskliny. I tak byste ale neměli do kostela chodit, pokud bude vát silnější vítr." Tohle všechno bylo důležité, ale Tom na Philipovi jasně viděl, že to převora příliš nezajímá. Philip chtěl od Toma slyšet nějakou dobrou zprávu, něco, co by mu zvedlo náladu. Takže jestli chtěl Tom dosáhnout toho, aby si ho převor najal, musel mu nějakou příjemnou novinku nabídnout Proto okamžitě změnil tón. „Kdybys mi dal k ruce pár mladších mnichů, dokázal bych dát všechno dohromady tak, že byste se mohli vrátit k normálnímu klášternímu životu se vším, co k tomu patří, řekněme, do dvou týdnů."

Philip na něj vytřeštil oči. „Do dvou týdnů?"

„Dej mi nocleh a jídlo pro mou rodinu a zaplatit mi můžeš, až budeš mít peníze."

„Ty jsi schopen dát mi převorství do pořádku za dva týdny?" opakoval Philip, jako by tomu nemohl uvěřit.

Tom si tím sám nebyl jist, ale říkal si, že když se to nakonec protáhne na tři týdny, nikdo si z toho hlavu dělat nebude. „Za dva týdny," prohlásil neochvějně. „A pak můžeme strhnout zbývající zdi – to je taky práce, která se musí umět, aby to bylo bezpečné, na to nezapomeň – a odklidit zbytky a vytřídit kameny, které se dají znova použít. Mezitím můžeme naplánovat novou katedrálu." Tom zatajil dech. Udělal, co bylo v jeho silách. Teď ho Philip určitě zaměstná!

Philip přikývl a poprvé za celou dobu se usmál. „Myslím, že tě k nám doopravdy seslal Bůh," přisvědčil. „Pojďme se nasnídat a pak se dáme do práce."

Tom vydechl úlevou. Málem se přitom rozklepal. „Děkuju," hlesl. Hlas se mu natolik chvěl, že ho ani nedokázal pořádně ovládnout, ale najednou mu to bylo jedno. Se sotva potlačovaným vzlyknutím dodal: „Ani nevíš, jak moc to pro mě znamená."

Po snídani uspořádal Philip improvizované čtení z Písma v Cuthbertově sklepení pod kuchyní. Všichni mniši byli neobyčejně neklidní a rozčilení. Byli to lidé, kteří byli vybráni nebo se sami rozhodli pro bezpečný, předvídatelný, poklidný život a většinu z nich události uplynulé noci vyvedly z rovnováhy. Jejich bezradnost vzala Philipa za srdce. Víc než kdy jindy si

připadal jako pastýř, jehož posláním je pečovat o nerozumná a bezmocná stvoření. Až na to, že to nebyly němé tváře. Byli to jeho bratři a on je měl moc rád. Aby je uklidnil, rozhodl se, že jim poví, co se bude dít dál, přemění jejich vzrušenou nervozitu v těžkou práci a vrátí jim jistotu pravidelného života, jak to půjde nejrychleji.

Přestože se nacházeli v tak nezvyklém prostředí, Philip rituál čtení z bible nezkrátil. Pak přikázal, aby jeden z mnichů přečetl rozpravu o mučednictví, která měla představovat poselství předznamenávající celý den, a nakonec došlo i na modlitby. Proto přece jsou na světě kláštery: jejich existenci ospravedlňují modlitby. Některé mnichy ale bylo těžké uklidnit, a tak Philip vybral dvaadvacátou kapitolu z Benediktinské řehole sepsané svatým Benediktem, a to část nazvanou „O velebnosti modlitby“. Setkání uzavřely modlitby za zesnulé. Známý rituál bratry uklidnil a Philip zaznamenal, že z tváří kolem něj se pomalu vytrácejí ustrašené pohledy, jak si mniši postupně uvědomují, že jejich svět se nakonec přece jen tak úplně nezhroutil.

Na samém konci kapitoly Philip vstal a sám řeholníky oslovil. „Neštěstí, které nás včera v noci postihlo, je koneckonců jen rázu světského,“ začal a snažil se do hlasu vložit tolik vřelosti a jistoty, kolik byl schopen. „My ale vedeme život duchovní. Naší prací jsou modlitby, bohoslužby a rozjímání.“ Chvíli se rozhlížel kolem sebe po místnosti a snažil se podívat do očí co největšímu počtu z bratrů, aby měl jistotu, že ho budou soustředěně sledovat. Pak pokračoval: „K naší práci se nám podaří během několika dní vrátit, to vám slibuju.“

Odmlčel se, aby jeho slova mohla náležitě vyznít. Napětí v místnosti polevilo tak citelně, že se to téměř dalo nahmatat. Philip dal řeholníkům ještě chvilku na rozmyšlenou a pak pokračoval: „Bůh nám včera ve své moudrosti seslal mistra zednického, který nám pomůže naše strasti překonat. Stavitel mě ujistil, že když budeme pod jeho vedením pracovat, budeme moci začít užívat rajskou zahradu jako dřív už za týden.“

Ozvalo se potlačované mumlání svědčící o tom, že zpráva mnichy příjemně překvapila.

„Obávám se, že v našem chrámu už nikdy žádnou mši sloužit nebudeme,“ pokračoval převor. „Bude potřeba postavit novou katedrálu, a to bude pochopitelně trvat celé roky. Stavitel Tom je ale přesvědčen, že krypta zůstala nepoškozená. Krypta je také vysvěcená, takže můžeme konat bohoslužby tam. Tom říká, že až vyklidíme rajskou zahradu, mohli bychom se ke kryptě dostat za další týden. Takže, jak vidíte, mohli bychom se k běžnému řeholnímu životu vrátit těsně před druhou nedělí po Devítníku.“

Znovu se dostavila slyšitelná úleva. Philip viděl, že se mu podařilo řeholníky uklidnit a dodat jim odvahy. Na začátku kapitolky byli vyděšení a

zmatení. Mezitím se uklidnili a našli v sobě naději. Philip dodal: „Na bratry, kteří mají pocit, že jsou příliš slabí, než aby se zmohli na tělesnou práci, nebude pochopitelně nikdo naléhat. Bratři, kteří budou celý den pracovat se stavitelem Tomem, dostanou červené maso a víno."

Posadil se. První promluvil Remigius. „Kolik budeme muset tomuhle zednickému mistrovi zaplatit?" zeptal se podezřívavě.

Člověk se mohl vždycky spolehnout, že Remigius zkusí na všem najít nějakou chybu. „Zatím nic," odpověděl Philip. „Tom ví, že na tom jsme špatně. Bude pracovat za jídlo a nocleh pro sebe a svou rodinu, dokud si nebudeme moci dovolit vyplácet mu mzdu." Tohle zní dvojznačně, uvědomil si Philip vzápětí. Může to znamenat, že Tom nebude mít nárok na mzdu, dokud si to klášter nebude moci dovolit, zatímco on mu zcela jednoznačně slíbil, že stavitel dostane zaplaceno za každý den, který odpracuje, počínaje dneškem. Než ale mohl Philip dohodu se stavitelem objasnit, znovu se ozval Remigius.

„A kam je všechny uložíme?"

„Přenechal jsem jim dům pro hosty."

„Mohli bychom je nastěhovat do nějaké rodiny ve vesnici."

„Tom nám udělal velkorysou nabídku," prohlásil Philip netrpělivě. „Máme štěstí, že je tady. Nechci ho nutit, aby spal nacpaný někde u koz či u ovcí, když tu máme docela slušný domek, který je prázdný."

„V té rodině jsou dvě ženy –"

„Jedna žena a jedno děvče," opravil Remigia Philip.

„Tak jedna žena. A my přece nechceme, aby uvnitř převorství bydlela žena!"

Mnichové začali nespokojeně mručet. Remigiovo dotírání se jim ani trochu nezamlouvalo. „Na tom, že v domě pro hosty pobývá žena, není nic neobvyklého," namítl Philip.

„Ale ne *taková* žena!" vybuchl Remigius a z výrazu jeho tváře bylo zřejmé, že své poznámky začal okamžitě litovat.

Philip se zamračil. „Ty o té ženě něco víš, bratře?"

„Už jednou v tomhle kraji pobývala," zabručel Remigius.

To Philipa zmátlo. Už podruhé se něco podobného v souvislosti se stavitelovou ženou stalo. Walerana Bigoda také rozčílilo, když ji uviděl. „A je s ní něco v nepořádku?" zeptal se opatrně.

Než mohl Remigius odpovědět, ozval se bratr Paul, starý mnich, který držel stráž u mostu. „Vzpomínám si na ni," prohlásil tak trochu zasněně. „Byla to taková divoká holka z lesů, která se tady potloukala, jo, to už musí být nějakých patnáct roků. A proto mi připadala povědomá – to bude nejspíš ona, jenže už je dospělá."

„Lidé říkali, že je to čarodějnice," nedal se odradil Remigius. „Přece nemůžeme nechat v převorství bydlet čarodějnici!"

„O tom nic nevím," namítl bratr Paul stejně pomalým, přemýšlivým hlasem. „O každé ženě, která žije jen tak v lesích, se dřív či později začne vykládat, že je čarodějnice. To, že to lidé říkají, neznamená, že to tak doopravdy je. Jsem pro to, abychom nechali na převorovi Philipovi, ať ve své moudrosti rozhodne, jestli ta žena představuje nějaké nebezpečí."

„Moudrost se nedostavuje okamžitě se získáním funkce v klášterní hierarchii," odsekl Remigius.

„To jistě ne," přikývl Paul. Pak se zadíval Remigiovi přímo do očí. „U někoho se dokonce nedostaví nikdy."

Mnichové se té poznámce zasmáli. Byla o to půvabnější, že přišla z naprosto nečekané strany. Philip musel předstírat, že ho neklid mezi řeholníky rozladil. Zatleskal, aby zjednal ticho. „Tak dost!" zvolal. „Tohle je vážná záležitost. S tou ženou si to ještě rozmyslím. Teď se vraťte ke svým povinnostem. Ti, kteří se nechtějí zúčastnit prací, se mohou sejít ve špitále a věnovat se modlitbám a rozjímání. Ostatní půjdou se mnou."

Vyšel ze sklepení a vydal se zezadu kolem kuchyně a přilehlých staveb k uličce vedoucí od jihu do rajské zahrady. Několik mnichů se oddělilo od skupinky a zamířilo ke špitálu. Byl mezi nimi i Remigius a sakristián Andrew. Tihle dva si rozhodně na chatrné zdraví stěžovat nemohou, pomyslel si Philip, ale kdyby se rozhodli zapojit do práce, jen by vyvolávali rozmíšky, takže se mu nakonec ulevilo, když je viděl, jak se vzdalují. Většina mnichů zůstala s ním.

Tom už si mezitím vzal na povel sloužící, kteří v převorství pracovali, a dal se s nimi do práce. Stál na hromadě suti uprostřed rajské zahrady, v ruce držel pořádný kus křídy a na vybrané kameny psal velké písmeno T, zkratku svého jména.

Philip si v tu chvíli poprvé za celou dobu uvědomil, jak obrovské kameny budou muset přenášet. Rozhodně byly tak veliké, že je jeden muž nedokáže zvednout. Vzápětí uviděl, jak to budou dělat. Tom nechal položit rovnoběžně vedle sebe na zem dva klacky. Mniši pak převalovali kameny tak, aby je položili napříč přes oba klacky. Načež si ke každému konci klacků stoupl jeden muž a společně náklad zvedli. Tom jim ale nejdřív musel ukázat, jak to mají dělat.

Práce šla rychle od ruky, jelikož se do ní zapojila většina z šedesáti služebníků sloužících v převorství, a tak vznikl řetězec lidí nosících kameny sem a tam. Tenhle pohled zvedl Philipovi náladu a přiměl ho k tomu, že vyslal k nebesům tichou děkovnou modlitbičku za seslání stavitele Toma.

Mistr zednický ho v tu chvíli zahlédl a slezl z hromady trosek. Než oslovil Philipa, obrátil se na jednoho ze sloužících, krejčíka, který šil mnichům kutny. „Zapoj mnichy do přenášení kamenů," požádal muže. „A dohlídni na to, aby nosili jenom kameny, které jsem označil, jinak by se nám mohla

celá hromada sesypat a někoho zabít.“ Obrátil se k Philipovi. „Označil jsem jich dost, aby jim to chvíli vydrželo.“

„Kam všechny ty kameny odnášejí?“ zeptal se Philip.

„Pojď, ukážu ti to. Stejně si chci ověřit, jestli je pořádně skládají.“

Philip se vydal za Tomem. Dělníci odnášeli kameny do východní části převorství. „Někteří sloužící se ale i nadále musí věnovat svým běžným povinnostem,“ ozval se Philip za chůze. „Štolbové se musí starat o koně, kuchtíci musí připravovat jídla, někdo musí chystat dřevo na oheň, nasypat krmení kuřatům a dojít na trh. Ale nikdo z nich nemá práce nad hlavu, takže jich dobře polovinu můžu klidně postrádat. Navíc jsem ti přivedl nějakých třicet mnichů.“

Tom přikývl. „To bude stačit.“

Minuli východní stranu dómu. Dělníci skládali kameny, které byly stále ještě teplé, u východní hradby převorství, jenom pár kroků od špitálu a převorova domu. „Staré kameny se musí schovat pro nový chrám,“ začal vysvětlovat Tom. „Nebudou se z nich stavět stěny, jelikož podruhé použité kameny neoddávají dobře špatnému počasí. Dají se ale dát do základů. Je potřeba skladovat i všechny rozbité kameny. Ty se dají smíchat s maltou a nalít do mezery mezi vnější a vnitřní slupkou nových zdí. Vytvoří ve zdi pevné jádro z kamenné drti.“

„Rozumím,“ přikývl Philip a díval se, jak Tom vysvětluje nosičům, jak mají kameny skládat, aby vytvořili hromadu ze vzájemně provázaných kamenů, která se tak snadno nesesuje. Už teď mu bylo jasné, že Tom je na slovo vzatý odborník a že by se bez jeho zkušeností neobešli.

Když byl Tom spokojen, Philip ho vzal za paži a odvedl ho na severní stranu chrámu, ke hřbitovu. Přestalo už sice pršet, ale náhrobní kameny byly stále ještě mokré. Řeholníci měli hroby ve východní části hřbitova, vesničané odpočívali v západní. Dělicí čáru představovala severní příčná loď, která se do hřbitova zařezávala. Ta teď ovšem byla v troskách. Philip a Tom se před ní zastavili. Mezi mraky vykouklo slabé slunce. Ve dne nebylo na zčernalých dřevech nic strašidelného a Philip se téměř styděl při vzpomínce, jak si včera představoval, že vidí ďábla.

Obrátil se na stavitele. „Někteří bratři mají nepříjemný pocit z toho, že v prostorách převorství bydlí žena,“ prohlásil bez obalu. Výraz, který se Tomovi mihl přes obličej, byl silnější než pouhý strach. Bylo to naprosté zděšení, dokonce možná panika. On ji doopravdy miluje, pomyslel si Philip.

„Jenže já nechci, abyste bydleli někde ve vesnici a strkali se v nějaké chýši s další rodinou,“ pokračoval převor chvatně. „Tvoje žena by udělala dobře, kdyby si počínala opatrně. Tím se nejlíp předejde potížím. Řekni jí, aby se držela co nejdál od mnichů, zvlášť od mladších. A pokud bude muset přejít přes převorství, ať má zahalenou tvář. A hlavně ať nedělá nic, co by v někom mohlo vyvolat podezření, že je čarodějnice.“

„Zařídím to," přikývl Tom. V hlase mu zaznělo odhodlání, a současně vypadal trochu vylekaně. Philip si uvědomil, že stavitelova žena má ostrý jazyk a vlastní rozum. Asi nebude snadné vysvětlit jí, že se má chovat nenápadně. Ale ještě včera byla její rodina v zoufalé situaci, takže možná bude ochotná přijmout taková menší omezení jako daň za přístřešek a zajištění.

Znovu vykročili. Včera v noci vnímal Philip zničující požár jako tragédii nadpřirozených rozměrů, děsivou porážku veškeré civilizace a opravdové víry, osudový úder do svého celoživotního díla. Teď se na celou záležitost díval jako na úkol, který prostě musí vyřešit – nelehký, to ano, dokonce ohromující, ale ne nadlidský. Za tuhle změnu vděčil především Tomovi. Philip mu byl neobyčejně vděčný.

Došli k západní straně chrámu. Philip uviděl, jak ve stáji sedlají statného koně, a podivil se, kdo zrovna dneska může někam jet. Nechal Toma, aby se vrátil do rajské zahrady, a sám se vydal ke stáji, aby zjistil, o co jde.

Koně si připravoval na cestu jeden ze sakristiánových pomocníků: mladý Alan, který zachránil z kapitolky truhlu s drahocennostmi. „Kam se chystáš, můj synu?" zeptal se ho Philip.

„Do biskupova paláce," odpověděl Alan. „Bratr Andrew mě poslal, abych přivezl svíčky, svěcenou vodu a hostie, protože jsme o všechno přišli při požáru a měli bychom co nejdřív začít s bohoslužbami."

To bylo docela rozumné. Veškeré zásoby přechovávali v zamčené skříňce v chóru a skříňka zcela jistě shořela. Philip byl rád, že se sakristián jednou pro změnu zachoval rozumně. „To je dobře," přikývl. „Poslyš, počkej chvilku. Když už jedeš do paláce, mohl bys tam ode mne vzít dopis pro biskupa Walerana." Mazaný Waleran Bigod se mezitím stal díky svému nechutnému úskoku zvoleným biskupem.

Jenže Philip už nemohl podporu, kterou mu přislíbil, vzít zpátky, a nezbývalo mu než jednat s Waleranem jako s biskupem. „Měl bych mu poslat zprávu o požáru."

„Ano, otče," přikývl ochotně Alan, „ale jeden dopis pro biskupa jsem už dostal od Remigia."

„Ale!" To Philipa zaskočilo. To je od Remigia dost odvážné, pomyslel si. „No dobře," pokynul Alanovi. „Tak jeď opatrně a Bůh tě provázej."

„Děkuju, otče."

Philip vykročil zpátky k chrámu. Tedy, Remigius sebou umí *jaksepatří* hodit, jen co je pravda Proč měli zrovna on a sakristián tak naspěch? Už jen to stačilo, aby z toho měl Philip nepříjemný pocit. Byl dopis skutečně jen o požáru katedrály? Nebo v něm stálo ještě něco jiného?

Philip se zastavil v polovině trávníku a otočil se. Bylo plně v jeho pravomoci dopis Alanovi vzít a přečíst si ho. Jenže bylo už pozdě: Alan zrovna projížděl branou. Philip se za jezdcem díval a cítil trochu zklamání.

V tu chvíli vyšla z domku pro hosty Tomova žena a nesla kbelík, do kterého nejspíš nasypala popel z ohniště. Zamířila k hromadě hnoje tyčící se vedle stáje. Philip ji pozoroval. Na její chůzi byla radost se podívat, jako když se nese dobrý kůň.

Znovu si vzpomněl na dopis, který poslal Remigius Waleranovi. Nějak se mu nedařilo setřást ze sebe nepodložené, ale přesto nepříjemné podezření, že hlavním posláním dopisu ve skutečnosti nebylo zpravit biskupa o požáru.

Z jakéhosi ne moc jasného důvodu si byl naprosto jist, že dopis se týkal stavitelovy ženy.

III

Jack se probudil hned s prvním zakokrháním. Otevřel oči a uviděl Toma, jak vstává. Zůstal ležet a slyšel, jak se Tom hned za dveřmi domku vymočil na zem. Zoufale toužil přesunout se na teplé místečko, které Tom opustil, a přitulit se k matce, ale věděl, že kdyby to udělal, Alfred by si z něj nemilosrdně tropil žerty, a tak raději zůstal ležet tam, kde byl. Tom se vrátil dovnitř a zatřásl Alfredem, aby ho vzbudil.

Otec a syn pak vypili pivo, které zbylo od večeře, snědli krajíc okoralého černého chleba a vyšli ven. Kousek chleba jim ještě zbyl a Jack doufal, že ho tam tentokrát nechají ležet na stole, ale čekalo ho zklamání: Alfred si chléb jako obvykle vzal s sebou.

Alfred pracoval celý den s Tomem na stavbě. Jack s matkou se často vydávali na celý den do lesa. Matka kladla pasti, zatímco Jack s prakem v ruce slídil po kachnách. Všechno, co chytili, prodali buď vesničanům, nebo hospodáři Cuthbertovi. Byl to jediný zdroj hotovosti, který měli, jelikož Tom nedostával plat. Za peníze, které utržili, si mohli nakoupit látku, kůži nebo lůj. Ve dnech, kdy nešli do lesa, matka šila boty, haleny, vyráběla louče či čepice, zatímco Jack a Marta si hráli s dětmi z vesnice. O nedělích, když bylo po mši, si Tom a matka rádi sedli k ohni a povídali si. Někdy se začali líbat a Tom vsunul matce ruku pod šaty a pak najednou poslali děti, aby si šly chvíli hrát ven, a zavřely dveře domku na závoru. Tohle byla nejhorší chvíle za celý týden, protože Alfred zpravidla dostal špatnou náladu a týral mladší děti.

Dnes byl ale všední den a Alfred bude mít napilno od úsvitu do soumraku. Jack vstal a vyšel ven. Byla zima, ale sucho. Marta se objevila před domkem o pár chvil později. Trosky katedrály byly už obsypány dělníky, kteří nosili kameny, odhazovali suť, stavěli dřevěné podpěry u vratkých stěn a bourali ty, které už nebylo možné zachránit.

Mezi vesničany a mnichy nastala všeobecná shoda v tom, že požár založil ďábel. Jack dokonce na dlouho dobu zapomněl, že oheň ve skutečnosti zapálil sám. Když si to nakonec uvědomil, naprosto ho to

ohromilo a pak začal být sám se sebou nadmíru spokojen. Podstoupil přece strašlivé riziko, ale dokázal to a zachránil rodinu od smrti hladem.

Jako první vždycky snídali mniši a laičtí obyvatelé převorství nedostali nic, dokud se řeholníci neodebrali do kapitolky. Pro Martu a Jacka to představovalo děsivě dlouhé čekání. Jack se každý den probouzel hladový a studený ranní vzduch v něm jen podporoval chuť k jídlu.

„Co kdybychom zašli na kuchyňský dvůr?“ obrátil se Jack na dívku. Kuchtíci by jim mohli dát nějaké zbytky. Marta okamžitě souhlasila. Byla přesvědčená, že Jack je naprosto úžasný, a souhlasila vždycky se vším, co navrhl.

Když dorazili ke kuchyni, zjistili, že bratr Bernard, který měl na starosti pekárnu, se toho dne dal do pečení chleba. A protože všichni jeho pomocníci pracovali na stavbě, nosil si sám dřevo do pece. Byl to docela mladý člověk, ale byl trochu při těle a pod tíhou polen funěl a potil se. „Nanosíme ti dřevo, bratře,“ nabídl mu Jack.

Bernard vysypal náklad polen vedle pece a podal Jackovi široký, mělký koš. „To jsou mi ale hodné děti,“ lapal po dechu. „Bůh vám žehnej.“

Jack chytil košík a obě děti se rozeběhly k hromadě dřev naskládaných za kuchyní. Naskládaly plný koš polen, pak vzaly těžký náklad každý z jedné strany a vydaly se zpátky k pekárně.

Když tam dorazily, byla už pec příjemně rozpálená. Bernard vyprázdnil koš rovnou na oheň a poslal děti pro další várku. Jacka už bolely paže, ale žaludek ho trápil víc, a tak honem utíkal koš znovu naplnit.

Když se děti vrátily do pekárny podruhé, Bernard zrovna pokládal pecny chleba na prkno. „Přineste mi ještě jeden koš,“ obrátil se na děti, „a dostanete horké žemle.“ Jack měl rázem pusu plnou slin.

Potřetí naložily koš co nejvýš a vlekly ho zpátky, každý za jednoucho. Když se blížily ke dvorku, potkaly Alfreda. Nesl vědro a nejspíš šel zrovna nabrat vodu do strouhy, která vedla od mlýna přes trávník a u pivovaru mizela pod zemí. Od té doby, kdy Jack hodil Alfredovi do piva mrtvé ptáče, nenáviděl mladík chlapce ještě víc než předtím. Za normálních okolností by se Jack nenucené obrátil, jakmile by Alfreda zahlédl, a vydal se jiným směrem. Teď ale uvažoval, jestli má pustit koš a dát se na útěk, jenže to by vypadalo zbaběle, a navíc se z pekárny linula vůně čerstvě upečeného chleba, a to bylo k nevydržení. A tak Jack táhl náklad dál a srdce mu bušilo až v krku.

Alfred se dětem smál, jak zápasí s nákladem, který by *on* unesl docela pohodlně sám. Obešly ho širokým obloukem, ale Alfred udělal jen několik kroků, dohnal je, strčil do Jacka a ten ztratil rovnováhu. Chlapec tvrdě dopadl na zadnici a bolestivě si narazil páteř. Pustil na své straně koš a veškeré dřevo na topení se vysypalo na zem. Jackovi vhrkly do očí slzy, vyvolané víc vztekem než bolestí. Bylo to tak nespravedlivé, že Alfred

může něco takového úplně bezdůvodně provést a vždycky mu to projde. Jack vstal a trpělivě naskládal polena zpátky do koše. K Martině radosti předstíral, že mu to nevadí. Pak obě děti koš znovu zvedly a dál ho vlekly směrem k pekárně.

Tam už na ně čekala odměna. Na kamenném výstupku vychládal plech plný žemlí. Když vcházely s košem, Bernard si zrovna jednu bral a cpal si ji do úst. „Jsou dobré," pochvaloval si. „Vemte si taky. Ale opatrně – jsou horké."

Jack a Marta si vzali každý po jedné žemli. Jack do ní nejprve opatrně kousl, jelikož se bál, že se spálí, ale žemle byla tak dobrá, že ji v mžiku spořádal. Podíval se na zbývající žemle. Napočítal jich ještě devět. Podíval se na bratra Bernarda a ten se na chlapce usmál. „Vidím ti až na dno duše," prohlásil. „Tak dělej, vezmi si je všechny."

Jack si vepředu zvedl cíp pláště a zbývající žemle do něj zabalil. „Odneseme je mamince," obrátil se na Martu.

„Ty jsi ale hodný kluk," pochválil ho bratr Bernard. „Tak do toho, už upalujte."

„Děkujeme ti, bratře," řekl Jack na rozloučenou.

Děti vyšly z pekárny a vydaly se k domku pro hosty. Jack byl celý natěšený. Matka z něj bude mít určitě radost, že se o ni tak dobře postaral. Toužil ještě jednu žemli sníst, než celý úlovek předá, ale podařilo se mu pokušení odolat: bude to přece krása, až jí předá tak bohatou nadílku.

Když děti přecházely přes trávník, znovu se setkaly s Alfredem.

Mezitím už nabral do vědra vodu, odnesl ji na staveniště, tam vědro vylil a teď se vracel ke strouze pro další dávku. Jack se rozhodl, že se bude tvářit nezúčastněně, a doufal, že si ho Alfred nebude všímat. Jenže před sebou nesl žemle zabalené do pláště. Bylo to tak nápadné, že se to nedalo přehlédnout. A tak Alfred k dětem opět zamířil.

Jack by mu ochotně jednu žemli daroval sám od sebe, ale věděl, že kdyby dal mladíkovi příležitost, vzal by mu je všechny. Chlapec se rozběhl.

Alfred vyrazil za ním a brzy se mu podařilo oběť dostihnout. Natáhl dlouhé chodidlo, podrazil Jackovi nohy a chlapec se natáhl na zem. Horké žemle se rozsypaly kolem něj po trávě.

Alfred jednu sebral, smetl z ní rukou hlínu a nacpal si ji do pusy. Oči se mu rozšířily překvapením. „Čerstvý chleba!" vydechl. Okamžitě začal sbírat další.

Jack se s jistým úsilím zvedl a snažil se zachránit alespoň jednu žemli, ale Alfred mu otevřenou dlaní uštědřil ránu a znovu ho srazil k zemi. Pak chvatně posbíral zbývající žemle a se žvýkáním se vydal pryč. Jack se dal do breku.

Marta se na něj soucitně dívala, ale chlapec nestál o soucit. Byl citlivý na ponížení jako kdokoliv jiný. Vykročil pryč, a když se Marta vydala za ním,

otočil se a vybafl na ni: „Ztrať se!“ Zabolelo ji to, ale zastavila se a nechala ho jít.

Došel k troskám katedrály a za chůze si rukávem otíral slzy. V srdci mu klíčila myšlenka na vraždu. Dokázal jsem zničit katedrálu, říkal si, dokázal bych taky zabít Alfreda.

Kolem zříceného chrámu se dnes hodně uklízelo, rovnalo a zametalo. Jack si vybavil, že se má na škody přijet podívat nějaký církevní hodnostář.

Na celé situaci ho k šílenství nejvíc dohánělа Alfredova tělesná převaha. Mladík mohl udělat, cokoliv se mu zlíbí, jelikož byl tak velký. Jack chvíli chodil jen tak kolem, uklidňoval se a upřímně litoval toho, že Alfred nebyl v katedrále, když tam padaly kameny.

Konečně Alfreda znovu zahlédl. Pracoval v severní příčné lodi. Lopatou házel na káru kamenné úlomky a byl celý šedivý od prachu. Kousek vedle káry ležel zbytek dřevěného krovu ze střechy. Dřevo přežilo požár i pád téměř nepoškozené, jen trochu poškrábané a začerněné od sazí. Jack přejel prstem po černé vrstvě. Prst po sobě zanechával světlejší čáru. To Jackovi vnuklo nápad a napsal do sazí: „Alfred je čuně.“

Někteří z vesničanů pracující kolem si toho všimli. Překvapilo je, že Jack umí psát. Jeden mladík chlapce oslovil: „Co se tam praví?“

„Zeptej se Alfreda,“ odpověděl Jack.

Alfred se zadíval na nápis a nasupeně se zamračil. Jack věděl, že mladík umí přečíst svoje jméno, ale nic víc. Však se také Alfred vzápětí naštval. Bylo mu jasné, že je to nějaká urážka, ale nevěděl, co tam ve skutečnosti stojí, a to ho samo o sobě ponižovalo. Vypadal jako hlupák. Jackův vztek začal trochu slábnout. Alfred je možná větší, ale Jack je chytřejší.

Pořád ještě nikdo netušil, co nápis znamená. Pak kolem prošel nějaký mladý novic, přečetl si slova vyrytá prstem do sazí a zasmál se. „Který z vás je Alfred?“ zeptal se zvědavě.

„On,“ odpověděl Jack a ukázal na mladíka prstem. Alfred se zatvářil ještě o poznání nasupeněji, ale pořád nevěděl, jak se má zachovat, a tak se jen opíral o lopatu a vypadal nadmíru hloupě.

Novic se rozchechtal. „Tak čuně, jo?“ hýkal. „A to si taky vyhrabává bukvice?“

„No určitě!“ přikývl Jack potěšený skutečností, že má spojence.

Alfred pustil lopatu a hrábl po Jackovi.

Chlapec na to ale byl připravený a vyrazil pryč jako šíp z luku. Novic nastavil nohu, aby se přes ni Jack přerazil – zřejmě se rozhodl, že bude rovným dílem stejně nepříjemný k oběma stranám sporu. Jenže chlapec ji mrštně přeskočil. Vyrazil kolem míst, kde se dřív nacházelo kněžiště, kličkoval mezi hromadami suti a přeskakoval padlé trámy z krovu. Těsně za

sebou slyšel Alfredovy těžké kroky a jeho chrčivý dech a strach ho nutil k větší rychlosti.

Za pár okamžiků si ale uvědomil, že vyběhl špatným směrem. Na téhle straně katedrály na něj nečekala žádná úniková cesta. Udělal chybu. S hrůzou v srdci mu došlo, že ho neodvratně čeká výprask a že to bude bolet.

Horní část východní stěny se sesula a kameny vytvořily šikmý příkrov opírající se o to, co ze zdi zbylo. Jack neměl kam uhnout, a tak se začal škrábat po příkrovu nahoru. Alfred mu funěl v patách. Chlapec se vydrápal až nahoru a uviděl, že na druhé straně se pod ním rozevírá volný prostor, hluboký asi patnáct stop. Vylekaně zavrávoral. Na to, aby se pokusil skočit, to bylo příliš hluboko. Tohle by se bez zranění neobešlo. Alfred ho chytil za kotník. Jack ztratil rovnováhu. Chvíli stál jednou nohou na zdi, druhá mu trčela do vzduchu, rukama mával jako větrný mlýn a snažil se znovu bezpečně postavit. Alfred ho dál držel za kotník. Jack cítil, jak nevyhnutelně padá na nesprávnou stranu. Alfred ho ještě chvíli přidržel, aby měl jistotu, že chlapec už rovnováhu nechytí, a pak ho pustil. Jack letěl vzduchem, nebyl schopen se nějak narovnat a jen sám sebe slyšel, jak ječí. Přistál na levou stranu těla. Byl to strašlivý náraz. Nešťastnou shodou okolností se udeřil obličejem o kámen.

Na chvíli všechno zčernalo.

Když opět otevřel oči, Alfred nad ním stál – zřejmě se mu podařilo z té stěny nějak slézt – a vedle něj byl jeden ze starších mnichů. Jack mnicha poznal: byl to podpřevor Remigius. V tu chvíli Remigius zachytil Jackův pohled a pobídl ho: „Tak vstávej, chlapče.“

Jack si nebyl jist, že to dokáže. Nemohl hýbat levou rukou. Levou část obličeje měl celou jak ochrnutou. Posadil se. Měl pocit, že umře, a teď ho překvapilo, že se dokonce dokáže hýbat. Opřel se o zem levou rukou a s bolestí se vyhrabal do stoje. Váhu se přitom snažil přenášet na pravou nohu. Ochrnutí pomalu přecházelo a tělo začínalo bolet.

Remigius ho vzal za levou paži. Jack vykřikl bolestí. Remigius si toho nevšímal a chytil Alfreda za ucho. Zřejmě má pro oba nachystaný nějaký strašlivý trest, pomyslel si Jack. Ale tělo ho bolelo tak, že mu bylo všechno jedno.

Remigius se obrátil na Alfreda. „Tak, můj synu, a teď mi pověz, proč ses snažil svého bratra zabít?“

„To není můj bratr,“ odsekl Alfred.

Remigiův výraz tváře se okamžitě změnil. „Tohle není tvůj bratr?“ opakoval. „Chceš říct, že nemáte stejnou matku a stejného otce?“

„*Ona* není moje matka,“ prohlásil Alfred. „Moje matka je po smrti.“

Remigiovi se usadil v obličeji prohnaný výraz. „Kdy ti umřela matka?“ zeptal se mladíka.

„O Vánocích.“

„O *loňských* Vánocích?“

„Ano.“

Přestože Jacka všechno bolelo, zaznamenal, že tahle okolnost Remigia z nějakého důvodu náramně zajímá. Když znovu promluvil, třásl se mnichův hlas těžko potlačovaným vzrušením. „Takže tvůj otec se s matkou toho chlapce seznámil teprve nedávno?“

„Ano.“

„A byli od té doby… spolu… byli od té doby navštívit kněze, aby jejich svazek posvětil?“

„Hmm… To nevím.“ Jackovi bylo jasné, že Alfred vůbec nechápe slova, která Remigius použil. Z nějakého důvodu na tom byl Jack stejně.

„No prostě – měli svatbu?“ zeptal se mnich netrpělivě.

„Ne.“

„Aha.“ Remigius působil dojmem, že ho to potěšilo, přestože Jack předpokládal, že by to mělo mnicha spíš naštvat. Místo toho se začal tvářil docela potěšené. Na chvíli se pohroužil do zamyšleného mlčení. Pak jako by si na oba chlapce najednou vzpomněl. „Takže – jestli chcete dál bydlet v převorství a jíst chleba, který vám mniši upečou, nesmíte se prát, i když nejste bratři,“ napomenul je. „My, lid boží, nemusíme vidět krveprolití. To je taky jeden z důvodů, proč jsme se rozhodli žít stranou od světa.“ S těmito slovy Remigius oba své zajatce pustil a odvrátil se od nich. A Jack se konečně mohl rozeběhnout k matce.

Nakonec to trvalo tři týdny, a ne dva, než se Tomovi podařilo dát kryptu natolik do pořádku, aby mohla sloužit jako dočasný kostel. A dnes měl přijet nově zvolený biskup, aby tady poprvé sloužil mši. Z rajské zahrady byla odklizena veškerá suť a Tom opravil poničené části: ambit rajské zahrady byla ve skutečnosti docela jednoduchá stavba, vlastně jen zastřešené chodníky kolem dokola, a tak bylo snadné dát ji do pořádku. Jinak představoval zbytek katedrály z větší části jen hromady trosek a těch několik málo stěn, které ještě stály, hrozilo zřícením. Tom ale vyklidil cestu od rajské zahrady místy, kde dřív stávala jižní příčná loď, až ke schodům do krypty.

Tom se rozhlédl kolem sebe. Krypta byla rozlehlá, měla plochu dobře padesát stop, bylo tam dost místa, aby tam řeholníci mohli pořádat bohoslužby. Šlo o dost temnou místnost se silnými opěrnými sloupy a nízkým klenutým stropem, ale poctivě postavenou, proto také ohni odolala. Umístili sem stůl na podstavcích, který měl posloužit jako oltář, a z refektáře nanosili lavice, které měly mnichům nahradit sezení v chóru. Až sem sakristián vstoupí ve slavnostním mešním rouchu a přinese svícny zdobené drahokamy, bude to tu vypadat naprosto přijatelně.

S obnovením bohoslužeb prořídnou řady Tomových spolupracovníků. Většina mnichů se vrátí ke svému běžnému náboženskému životu a další, kteří s odklízením ruin pomáhali, se budou muset věnovat pracím na poli a správě každodenních záležitostí. Tomovi však ještě zbude na práci přes polovinu služebnictva z převorství. Převor Philip nemá se služebníky ani stín slitování. Má pocit, že je jich tak jako tak mnoho, a pokud některý z nich není ochoten vyměnit svoje postavení podkoního či kuchtíka za práci na staveništi, převor neváhá takového odvážlivce propustit. Pár už jich odešlo, ale většina tu zůstává.

Převorství už Tomovi dlužilo mzdu za tři týdny. Kdyby dostával jako mistr zednický plnou mzdu, což byly čtyři pence denně, bylo by to v tuhle chvíli už sedmdesát dva penci. Dluh každým dnem narůstal a pro převora Philipa bude stále těžší a těžší Toma vyplatit. Po čtvrt roce Tom převora požádá, aby mu dluh splatil. V té době už bude Philip muset někde najít dvě a půl libry stříbra a pak se teprve svého stavitele zbaví. Díky dluhu měl Tom příjemný pocit, že je zajištěný.

Byla tu dokonce i jistá možnost, na niž se ani neodvažoval myslet, že by mu tahle práce mohla vydržet celý zbytek života. Vždyť to byl koneckonců katedrální kostel. A kdyby ti, kdo o tom rozhodují, dospěli k závěru, že podpoří stavbu úplně nové budovy, a kdyby na to sehnali peníze, mohla by se z toho vyklubat největší stavba v celém království, kde by našly desítky zedníků a kameníků práci na několik desetiletí.

Jenže v něco takového nemohl ve skutečnosti doufat. Jak si povídal s mnichy a vesničany, Tom zjistil, že kingsbridgeské převorství nikdy nepatřilo mezi významná biskupská sídla. Bylo odstrčené v tiché vesničce, vedlo ho po sobě několik biskupů, jimž chyběl jakýkoliv náznak ctižádosti, a zjevně prožívalo postupný úpadek. Převorství bylo nedůležité a zchudlé. Některé kláštery přitahují pozornost králů a arcibiskupů svou štědrou pohostinností, vynikajícími školami, obrovskými knihovnami, bádáním filozofujících mnichů či vzděláním převorů a opatů. Kingsbridge ale nic takového nabídnout nemohlo. Daleko pravděpodobnější bylo, že převor nechá postavit docela malý kostelík, jednoduchou a spoře vybavenou stavbu. A to nebude trvat déle než deset let.

To ale Tomovi dokonale vyhovovalo.

Ještě než ohněm začernalé trosky vychladly, uvědomil si, že má jedinečnou příležitost postavit vlastní katedrálu.

Převora Philipa se mu podařilo přesvědčit, že mu Toma seslal do Kingsbridge sám Bůh. Tom věděl, že si získal převorovu důvěru tím, jak zkušeně se vrhl do odklízení sutin a jak dokázal převorství opět oživit. Až se naskytne vhodná příležitost, začne před Philipem mluvit o tom, že by bylo možné navrhnout novou stavbu. Když se to podaří opatrně zvládnout, bude mít hodně velkou naději, že ho Philip požádá, aby nějaký návrh

nakreslil. Skutečnost, že nový kostel bude nejspíš docela skromný stánek Páně, zvyšuje pravděpodobnost, že by ho převor mohl svěřit Tomovi, a ne nějakému mistru staviteli, jenž má víc zkušeností se stavbou chrámů. Tom si mohl dělat opravdu velké naděje.

Ozval se zvon svolávající mnichy do kapitolky na ranní čtení z Písma. To bylo současně znamení, že nevysvěcení dělníci pracující na staveništi mohou jít na snídani. Tom vyšel z krypty a zamířil k refektáři. A cestou se střetl s Ellen.

Bojovně si před něj stoupla, jako by mu chtěla zahradit cestu, a v očích měla takový podivný výraz. Marta a Jack šli s ní. Jack vypadal hrozně. Jedno oko měl zavřené, levou stranu obličeje odřenou a naběhlou, a ještě ke všemu našlapoval na levou nohu tak, jako by nedokázala unést ani trochu váhy. Tomovi bylo malého chlapce líto. „Co se ti stalo?“ zeptal se ho.

Za Jacka odpověděla Ellen: „Udělal mu to Alfred.“

Tom se v duchu zhrozil. Na okamžik se za Alfreda zastyděl, vždyť mladík je o tolik větší než Jack. Jenže Jack taky není žádný andílek. Třeba Alfreda nějak vyprovokoval. Tom se rozhlédl, jestli syna někde neuvidí, a spatřil ho, jak se blíží k refektáři, celý pokrytý prachem. „Alfrede!“ zařval. „Pojď sem.“

Alfred se ohlédl, uviděl celou rodinu stojící pohromadě a pomalu se k ní vydal. Tvářil se při tom provinile.

„Udělal jsi mu to?“ obořil se na něj otec.

„Spadl ze zdi,“ odpověděl Alfred zatvrzele.

„Strčil jsi do něj?“

„Honil jsem ho.“

„Kdo si začal?“

„Jack mi nadával.“

„Řekl jsem mu, že je čuně,“ ozval se Jack přes oteklé rty, „protože mi vzal žemle.“

„Žemle?“ podivil se Tom. „Kde jsi sebral žemle před snídaní?“

„Dal nám je bratr Bernard. Nanosili jsme mu dřevo na topení.“

„Měl jsi se s Alfredem rozdělit,“ upozornil ho Tom.

„To jsem chtěl.“

„Tak proč jsi přede mnou utíkal?“ neodpustil si Alfred.

„Nesl jsem je domů matce,“ namítl Jack. „A Alfred je nakonec snědl všechny!“

Čtrnáct let, po něž Tom vychovával děti, ho naučilo, že v dětských sporech nemá sebemenší smysl snažit se přijít na to, kdo má pravdu a kdo ne. „Jděte se nasnídat, všichni tři,“ přikázal jim přísným hlasem. „A jestli se dneska ještě jednou servete, tak skončíš, Alfrede, se stejně zmalovaným obličejem, jako má Jack. Vlastnoručně ti ho upravím. A teď se ztraťte.“

Děti odběhly.

Tom a Ellen je následovali pomalejším tempem. Po chvíli se Ellen ozvala. „A to je všechno, co k tomu řekneš?“

Tom se na ni podíval. Ještě pořád se hněvala, ale s tím on nemohl nic udělat. Pokrčil rameny. „Jako obvykle za to můžou obě strany.“

„Tome! Jak můžeš něco takového říct?“

„Jsou jeden horší než druhý.“

„Alfred jim vzal žemle. Jack mu řekl, že je čuně. To přece nemůže skončit takhle krvavě!“

Tom zavrtěl hlavou. „Kluci se v jednom kuse perou. Kdybys chtěla rovnat jejich spory, nemusela bys celý život dělat nic jiného. Nejlepší je nechat to na nich.“

„Teď nemáš pravdu, Tome,“ prohlásila Ellen nebezpečným tónem. „Podívej se na Jackův obličej a pak se podívej na Alfredův. To není výsledek nějaké dětské pranice. To je podlý útok dospělého chlapa na malého kluka.“

Tomovi se její postoj nezamlouval. Věděl, že Alfred není dokonalý, ale to nebyl Jack nakonec také. Tom nechtěl, aby se z Jacka stal opečovávaný mazlíček rodiny. „Alfred ještě není dospělý chlap,“ namítl. „Je mu teprve čtrnáct. Ale *pracuje.* Svým dílem přispívá do rodiny, zatímco Jack ještě ne. Jack si celý den hraje jako malé dítě. Z mého pohledu to znamená, že Jack by se měl k Alfredovi chovat s úctou. Což ho ani nenapadne, jak sis asi taky všimla.“

„To je mi jedno!“ odsekla Ellen. „Můžeš si říkat, co chceš, ale můj syn je strašně potlučený a mohl být i vážně raněný *a já už nic takového nedovolím*!“ Rozplakala se. Tišším hlasem, ale stále ještě rozhněvaná, dodala: „Je to moje dítě a já se na něco takového nevydržím dívat.“

Tom s Ellen cítil a byl v pokušení ji konejšit, ale bál se, že by tím prohrál. Měl pocit, že tenhle hovor může představovat zlomový bod. Jack žil celý život jen se svou matkou a s nikým jiným a zvykl si na to, že je neustále pod ochranou. Tom nechtěl dovolit, aby o Jacka pořád někdo pečoval a chránil ho před běžnými ústrky každodenního života. To by bylo něco, co by se jim na léta dopředu nemuselo vyplatit a co by mohlo způsobit nekonečnou řadu potíží. Tom ve skutečnosti věděl, že to Alfred tentokrát přehnal, a tajně si umínil, že syna umravní, aby dal Jackovi propříště pokoj. Ale říkat to nahlas by byla chyba.

„Dostat výprask patří k životu,“ zkusil Ellen uklidnit. „Jack se musí naučit bití přežít, nebo se mu vyhnout. Nemůžu strávit celý život tím, že ho budu chránit.“

„Mohl bys ho chránit tím, že bys k němu nepustil toho svého surového výrostka!“

Tom zkřivil tvář. Nezamlouvalo se mu, že nazvala Alfreda surovcem. „To bych mohl, ale neudělám to," odsekl nakvašeně. „Jack se musí naučit chránit sám."

„Á, jdi k čertu!" obořila se na něj Ellen, otočila se a šla pryč.

Tom vešel do refektáře. Dřevěnou chýši, v níž nevysvěcení dělníci obvykle jedli, smetla při pádu jihozápadní věž, a tak teď dostávali všichni jídlo v refektáři, ale pokaždé, až když mniši dojedli a odešli. Tom si sedl stranou od ostatních. Cítil, že nemá chuť si s někým povídat. Pomocník z kuchyně před něj postavil džbánek piva a košík s několika krajíci chleba. Tom ponořil kousek chleba do piva, aby si ho trochu rozmočil, a dal se do jídla.

Alfred je urostlý chlap a má sil na rozdávání, říkal si Tom v duchu hrdě. Pravda, *je* trochu surový a bezohledný, to Tom v hloubi duše také věděl. Ale však on se v pravou chvíli zklidní. Zatím Tom nebude svoje vlastní děti nutit, aby prokazovaly tomu novému přivandrovalci nějaké zvláštní pocty. Už tak jim toho osud nachystal až dost. Přišly o matku, byly nuceny putovat po cestách, málem zemřely hlady. Dokud to bude v jeho silách, nedovolí, aby na ně doléhaly nějaké další rány. Zaslouží si trochu shovívavosti. Jack se prostě bude muset snažit, aby se Alfredovi klidil z cesty. A to ho nezabije.

Po jakémkoliv sporu s Ellen propadl vždycky Tom trudnomyslnosti. Už několikrát se spolu pohádali, a vždycky šlo o děti, ale to byl zatím asi jejich nejhorší střet. Když jí ztuhly rysy a do očí se jí vkradl nepřátelský výraz, dělalo mu potíže vybavit si, že ji ještě před krátkou chvílí vášnivě miloval. Připadala mu jako rozhněvaný cizinec, který se mu plete do života.

Se svou první ženou se nikdy takhle zuřivě, zlovolně, trpce nehádal. Když o tom dnes přemýšlel, měl pocit, že s Agnes se ve všem podstatném shodovali, a když se v něčem neshodli, nebyl to ani pro jednoho z nich důvod k hněvu. Takhle by to mělo mezi mužem a ženou vždycky vypadat a Ellen bude muset pochopit, že nemůže být současně členem rodiny a současně chtít, aby bylo všechno po jejím.

I ve chvílích, kdy byla Ellen vzteky bez sebe, si Tom ve skutečnosti nepřál, aby ho opustila. Často ale s lítostí vzpomínal na Agnes. Agnes s ním strávila většinu jeho dospělého života a on měl teď neustále pocit, že mu někde něco chybí. Dokud byla naživu, nikdy ho nenapadlo, že by měl kdovíjaké štěstí, když ji potkal, ani že by za ni měl být osudu kdovíjak vděčný. Když teď ale byla po smrti, chyběla mu a on se styděl za to, že ji celou dobu bral jako takovou samozřejmost.

Když měl během dne chvíli klid, všem dělníkům rozdal úkoly a všichni pilně pracovali na staveništi, a Tom se mohl věnovat nějaké odbornější práci, třeba stavět stěny v rajské zahradě nebo opravovat sloupy v kryptě, občas vedl s Agnes smyšlené hovory. Hodně jí vykládal o Jonathanovi, o

jejich malém děťátku. Tom vídal chlapečka skoro denně, jak ho mniši krmí v kuchyni, jak se s ním procházejí po rajské zahradě nebo jak ho v dormitáři ukládají do postýlky. Dítě vypadalo naprosto zdravě a spokojeně a nikdo kromě Ellen nevěděl, že by Tom mohl mít o chlapečka zvláštní zájem. Nikoho to ve skutečnosti ani nenapadlo. Tom si s Agnes povídal také o Alfredovi a o převoru Philipovi, a dokonce i o Ellen. Vysvětloval své zesnulé ženě, co ke komu z nich cítí, stejně jako to dělal (s výjimkou Ellen), dokud byla ještě naživu. Také jí líčil, jaké má plány do budoucna: o svých nadějích, že tady dostane práci na několik příštích let, a o svém snu, že jednoho dne sám navrhne a postaví celou katedrálu. V hlavě slyšel, jak mu Agnes odpovídá a jak mu klade další otázky. Někdy ji jeho zprávy potěšily, jindy ho povzbuzovala, občas ji něco nadchlo, nebo se jí to pro změnu nezamlouvalo, popřípadě s něčím rozhodně nesouhlasila. Občas Tom cítil, že má nebožka pravdu, jindy s ní nesouhlasil. Kdyby se o těchto hovorech před někým zmínil, určitě by se od něj dověděl, že si povídá s duchem, a hned by bylo kolem spousta farářů a spršky svěcené vody a vymítání duchů. Jenže on moc dobře věděl, že na tom, co se děje, není vůbec nic nadpřirozeného. Celé tajemství spočívalo v tom, že znal Agnes velmi dobře a uměl si představit, co by si o té či oné situaci myslela a co by řekla.

Vstupovala do jeho mysli bez ohlášení v nejpodivuhodnějších okamžicích. Když svým jídelním nožem loupal Martě hrušku, vzpomněl si najednou, jak se mu Agnes vždycky smála, když se pokoušel sloupnout hrušku tak, aby mu ze slupky zbyl jeden dlouhý proužek. Kdykoliv musel něco napsat, vždycky jí věnoval vlídnou vzpomínku, jelikož ho naučila všemu, co uměla od svého otce kněze. A vybavoval si, jak ho učila přiříznout si brko a jak mu hláskovala slovo *caementarius,* což v latině znamená „zedník“. Když si v neděli myl obličej a drhnul si vousy, najednou se mu do mysli vetřela vzpomínka, jak ho kdysi, když byli ještě mladí, Agnes poučila, že si má mýt vousy, jelikož tím si ochrání obličej od vší a nežitu. Neminul den, aby mu nějaká příhoda nevyvolala v mysli její živý obraz.

Věděl, že měl štěstí, když potkal Ellen. A *u ní* rozhodně nehrozilo nebezpečí, že by její přítomnost bral jako samozřejmost. Ellen byla jedinečná: bylo na ní něco podivně vyšinutého, a tahle podivná vyšinutost, ta neobvyklost, ho tak přitahovala. Byl jí vděčný, že ho tehdy ráno po Agnesině smrti dokázala tak krásně utěšit. Ale někdy ho mrzelo, že ji nepotkal až za pár dní – a ne jen několik hodin – poté, co svou zesnulou ženu pohřbil. Prostě proto, aby měl víc času a mohl se sám vyrovnat se ztrátou, která ho potkala. Nechtěl držet smutek – to je pro pány a mnichy, ne pro obyčejné lidi. Měl by jen chvíli na to, aby přivykl, že tu Agnes není, a pak by si teprve začal zvykat na to, že žije s Ellen. V prvních dnech ho takové úvahy nenapadaly. Hrozba, že všichni zajdou hlady, se v něm

mísila s tělesným vzrušením z Ellen a vyvolávala v něm jakési hysterické nadšení, které nehledělo do budoucnosti, jako by měl nastat konec světa, přijít potopa nebo tak něco. Jakmile si ale našel práci a cítil se trochu zajištěný, začaly ho čas od času pronásledovat takové lítostivé úvahy. Občas měl pocit, že když takhle přemítá o Agnes, jako by se mu nestýskalo jen po ní, jako by současně tesknil i nad nenávratně ztracenými roky vlastního mládí. Už nikdy nebude tak dětinský, tak průbojný, tak hladový ani tak silný jako v době, kdy se poprvé zamiloval do Agnes.

Dojedl chleba a vyšel z refektáře dřív než ostatní. Zamířil do rajské zahrady. Tady byl s výsledky své práce spokojen. Dnes už bylo obtížné si představit, že před třemi týdny byl čtverec lemovaný chodníky pohřbený pod hromadou sutin. Jedinou připomínkou neštěstí bylo několik prasklých placáků v chodnících na obvodu zahrady, za něž Tom ještě nedokázal najít vhodnou náhradu.

Ještě tam však všude bylo hodně prachu. Bude muset rajskou zahradu znovu pořádně zamést a pak ji pokropit vodou. Vydal se na obchůzku troskami chrámu. V severní příčné lodi zahlédl zčernalý trám, na který kdosi do sazí vyryl nějaký nápis. Tom si ho pomalu přečetl. Stálo tam: „Alfred je čuně.“ Tak tohle Alfreda tak rozzuřilo. Poměrně dost dřeva ze střechy neshořelo na popel, takže se všude okolo válely začernalé trámy. Tom se rozhodl, že sem pošle skupinu dělníků a nechá je veškeré dříví sesbírat a postavit z něho hranici na topení. „Ať to staveniště vypadá upraveně,“ říkala Agnes, když měl přijet na návštěvu někdo důležitý. „Chcete přece, aby byl rád, že tu práci svěřil zrovna Tomovi.“ Ano, holka moje zlatá, pomyslel si Tom, usmál se pro sebe a dal se do práce.

Skupinku vedenou Waleranem Bigodem bylo přes pole vidět dobře na míli daleko. Byli v ní celkem tři jezdci a cválali docela svižně. Waleran jel v čele skupinky na černém koni a černý plášť za ním vlál. Philip a všichni vyšší hodnostáři kláštera čekali u stájí, aby návštěvníky přivítali.

Philip přesně nevěděl, jak se má k Waleranovi chovat. Waleran ho podvedl, to se nedalo přehlédnout, jelikož mu neřekl, že je starý biskup po smrti. Jenže když vyšla celá pravda najevo, Waleran působil dojmem, že se ani trochu nestydí. A Philip v tu chvíli nevěděl, co by mu měl říct. Nevěděl to ostatně ještě ani teď. Jen matně tušil, že výčitkami by ničeho nedosáhl. A celou příhodu stejně zastínilo neštěstí, které je postihlo, když v převorství vzplála katedrála. Philip si prostě jen bude muset do budoucna dávat na Walerana bedlivý pozor.

Waleran jel na válečném koni, stále hravém a neklidném, přestože měl za sebou už několik mil jízdy, Když kráčel ke stáji, musel mu biskup držet hlavu vší silou dole. Philipovi se to nezamlouvalo. Duchovní se nepotřebuje prohánět na koňském hřbetu a většina mužů, kteří zasvětili život Bohu, si volí daleko klidnější zvířata.

Waleran ladným pohybem sklouzl z koně a podal otěže štolbovi. Philip ho oficiálně přivítal. Waleran se otočil a pohledem prozkoumával trosky. V očích se mu usadil pochmurný výraz. „To byl tedy hodně drahý oheň, Philipe," povzdechl si. Zdálo se, že ho to doopravdy zdrtilo, což Philipa trochu překvapilo.

Než mohl biskupovi odpovědět, ozval se Remigius: „Je to dílo ďáblovo, můj pane," prohlásil.

„Skutečně?" podivil se Waleran. „Podle mých zkušeností pomáhají v takových případech ďáblovi obvykle řeholníci, kteří v chrámech rozdělávají ohně, aby se trochu zahřáli při ranní bohoslužbě, nebo neopatrně nechávají ve zvonici hořící svíčky."

Philipa potěšilo, když tak biskup Remigia zpražil, ale nemohl nechat Waleranovo obvinění jen tak spadnout pod stůl. „Snažil jsem se přijít na to, co mohlo požár způsobit," vložil se do hovoru. „Toho večera nikdo nic v chrámu nezapálil – jsem si tím jist, jelikož jsem byl na bohoslužbách přítomen osobně. A nahoře v podkroví nebyl nikdo už celé měsíce."

„Tak jak si to vysvětluješ – může za to blesk?" zeptal se Waleran pochybovačně.

Philip zavrtěl hlavou. „Tehdy žádná bouřka nebyla. Oheň podle všeho vzplál někde poblíž místa, kde hlavní loď křižují příčné lodi. Nechali jsme po mši jako obvykle hořet na oltáři světlo. Je možné, že od něho chytila látka na oltáři a průvan vynesl nějakou jiskřičku až nahoru k dřevěnému stropu, který byl hodně starý a vyschlý." Philip pokrčil rameny. „Není to moc uspokojivé vysvětlení, ale je nejlepší, jaké mám."

Waleran přikývl. „Pojďme se na škody podívat zblízka," vybídl ostatní.

Vykročili směrem ke katedrále. Waleranovými společníky byli jeden zbrojnoš a jeden mladý kněz. Zbrojnoš zůstal u stáje a postaral se o koně. Kněz se přidal k Waleranovi a ten ho Philipovi představil jako děkana Baldwina. Cestou přes trávník položil Remigius biskupovi ruku na paži, zastavil ho a poznamenal: „Dům pro hosty zůstal nepoškozený, jak sám vidíš."

Všichni se zastavili a otočili. Philip podrážděně přemítal, co má zase Remigius za lubem. Když zůstal dům pro hosty nepoškozený, proč se všichni zastavili a prohlížejí si ho? Stavitelova žena zrovna přecházela od kuchyně k domu. Všichni ji sledovali, jak vchází dovnitř. Philip se podíval na Walerana. Zdálo se, že biskup je poněkud otřesen. Philip si vybavil okamžik, kdy tehdy stáli u biskupova paláce, když vtom Waleran uviděl stavitelovu ženu a vypadal téměř vyděšeně. Co je to vlastně za ženskou?

Waleran krátce pohlédl na Remigia a téměř neznatelně přikývl. Pak se obrátil k Philipovi a zeptal se: „Kdo tam bydlí?"

Philip si byl jist, že biskup ženu poznal, avšak přesto odpověděl: „Mistr zednický a jeho rodina."

Waleran pokýval hlavou a vydali se dál. Teď už Philip pochopil, proč Remigius přilákal jejich pozornost k domku pro hosty: chtěl mít jistotu, že si biskup ženy všimne. Philip si umínil, že se Ellen při nejbližší příležitosti vyptá, o co by tak asi mohlo jít.

Vstoupili mezi trosky. Skupina asi sedmi či osmi mužů, složená rovným dílem z mnichů a klášterních služebníků, zvedala pod Tomovým dohledem napůl shořelé trámy z krovu. Na staveništi panoval čilý ruch, ale vypadalo spořádaně a uklizeně. Philip cítil, že mu horlivá činnost, která tam panovala, bude přičtena k dobru, i když to ve skutečnosti byla Tomova zásluha.

Tom jim vykročil v ústrety. Postavou všechny ostatní převyšoval. Philip se obrátil na Walerana: „To je náš mistr stavitel Tom. Už dokázal dát do pořádku rajskou zahradu a kryptu, takže je můžeme používat. Jsme mu za to moc vděční."

„Vzpomínám si na tebe," oslovil Waleran přímo Toma. „Přišel jsi k nám těsně po Vánocích a já pro tebe neměl žádnou práci."

„Přesně tak," přitakal Tom, chraplavým hlasem. „Možná si mě Bůh šetřil, abych mohl pomoct převorovi Philipovi v jeho těžké chvíli."

„Zedník a teolog," poznamenal Waleran posměšně.

Tom pod nánosem prachu trochu zčervenal. Philip si pomyslel, že biskup musí mít dobré nervy, když si dokáže tropit žerty z takhle urostlého chlapa – i když Waleran je vysoký církevní hodnostář a Tom jen zedník.

„Jaké kroky tu chceš podniknout v nejbližší době?" zeptal se biskup Toma.

„Nejdřív musíme zajistit, aby bylo celé místo bezpečné, takže strhneme zbývající zdi, dřív než na někoho spadnou," vysvětloval Tom docela pokorně. „Pak celé staveniště vyklidíme, aby tu bylo místo na stavbu nového kostela. A co nejdřív bychom měli začít hledat vysoké stromy, abychom měli dříví na novou střechu – čím déle dřevo vysychá, tím lepší bude krov."

„Než začneme stromy porážet, musíme najít peníze, abychom je měli čím zaplatit," poznamenal honem Philip.

„O tom si promluvíme později," prohlásil Waleran záhadně.

Tahle poznámka Philipa zmátla. Zadoufal, že Waleran má připravený plán, jak získat peníze na stavbu nového chrámu. Kdyby muselo převorství spoléhat na svoje vlastní zdroje, nedokázal by se stavbou začít ještě řadu let. Philip si s tímhle problémem lámal hlavu celé předcházející tři týdny, ale žádného řešení se stále ještě nemohl dobrat.

Vedl skupinku směrem k rajské zahradě po cestičce, kterou se podařilo mezi sutinami vyklidit. Waleranovi stačil jediný pohled, aby se přesvědčil, že tuhle část se povedlo dát do pořádku. Proto se hned vydali dál, přešli přes trávník a zamířili k převorovu domu v jihovýchodním rohu nádvoří.

Jakmile vešli dovnitř, Waleran odložil plášť a posadil se. Bledé ruce natáhl směrem k ohni. Bratr Milius jim jako kuchař naservíroval horké kořeněné víno v malých dřevěných korbílkách. Waleran se napil a obrátil se na Philipa: „Napadlo tě, že ten požár mohl založit stavitel Tom, aby si zajistil, že bude mít práci?“

„Napadlo,“ přikývl Philip. „Ale myslím si, že to neudělal. Musel by se nějak dostat dovnitř kostela, a ten byl pevně zamčený.“

„Mohl se tam vloudit ve dne, schovat se a nechat se uvnitř zavřít.“

„V tom případě by se ale nedostal ven, když oheň vzplanul,“ namítl převor. Pak zavrtěl hlavou. To nebyl nejpodstatnější důvod, proč věřil v Tomovu nevinu. „Hlavně si myslím, že není něčeho takového schopen. Je to bystrý muž – daleko bystřejší, než by člověk řekl na první pohled –, ale není prohnaný. Kdyby něco takového provedl, bylo by mu to podle mého soudu vidět v obličeji. Poznal bych to, jakmile bych se mu podíval do očí a zeptal se ho, jak podle něj požár vznikl.“

Tak trochu k Philipově překvapení s ním Waleran okamžitě souhlasil. „Určitě máš pravdu,“ prohlásil. „Taky si nějak neumím představit, že by podpálil kostel. Prostě to není tenhle typ člověka.“

„Možná se vůbec nikdy nedovíme, co vlastně ten oheň způsobilo,“ poznamenal Philip. „Ale musíme se nějak vypořádat s tím, jak seženeme peníze na nový chrám. A já nevím –“

„Ano,“ přerušil ho Waleran a zvedl ruku, aby Philipa zarazil. Pak se otočil k ostatním. „Musím si s převorem Philipem promluvit o samotě,“ oznámil jim. „Takže nás teď můžete opustit.“

To Philipa zmátlo. Neuměl si představit, proč si s ním zrovna o tomhle potřeboval biskup promluvit o samotě.

„Než odejdeme, pane můj,“ obrátil se Remigius znovu na biskupa, „chtěl bych ti ještě říct něco, oč mě požádali bratři.“

Co to zase bude? pomyslel si Philip.

Waleran nedůvěřivě zvedl obočí. „A proč požádali zrovna *tebe,* abys to se mnou probral?“ zeptal se. „Proč nepožádali svého převora?“

„Protože převor Philip je k jejich stížnostem hluchý.“

Tohle Philipa nejen zmátlo, ale také pořádně rozzlobilo. Nikdo si přece na nic nestěžoval. Remigius se jen snaží uvést Philipa do rozpaků tím, že vyvolává před nově zvoleným biskupem výstup. Philip zachytil Waleranův zkoumavý pohled. Pokrčil rameny a snažil se tvářit, jako že je nad věcí. „Už se nemůžu dočkat, až uslyším, o jakou stížnost půjde,“ prohlásil. „Tak do toho, bratře Remigie, prosím tě, mluv – pokud sis *opravdu* jist, že jde o tak závažnou věc, abys s ní musel zatěžovat našeho biskupa.“

„Tady v převorství se vyskytuje žena,“ prohlásil Remigius.

„Zas už?“ zvolal Philip s povzdechem. „Je to žena zednického mistra a bydlí v domku pro hosty.“

„Je to čarodějnice," nedal se odradit Remigius.

Philipovi nebylo jasné, proč to Remigius dělá. Na tenhle ohýnek přece Remigius zkoušel už jednou přikládat, ale spálil se. Jistě, byla to sporná otázka, ale převor představuje autoritu a Waleranovi nezbude než Philipa podporovat, pokud nechce, aby ho Remigius navštěvoval, kdykoliv nebude se svým nadřízeným souhlasit. „Není to čarodějnice," ozval se Philip unaveně.

„A vyslechl jsi tu ženu?" vyzvídal na něm Remigius.

Philip si vybavil, jak bratrům slíbil, že s ženou promluví. Nakonec na to nikdy nedošlo. Mluvil s jejím manželem a řekl mu, aby ženě poradil, že se má chovat nenápadně. Ale se samotnou ženou nikdy nepohovořil. Byla to škoda, protože tím Remigiovi dovolil, aby nad ním měl na chvíli vrch. Philip si byl ovšem jist, že kvůli tomu se Waleran nepřidá na Remigiovu stranu. „Nevyslechl jsem ji," přiznal nahlas. „Ale nemáme jediný doklad, že by se tu někdo věnoval čarodějnictví, a stavitelova rodina je naprosto slušná a skrznaskrz křesťanská."

„Je to čarodějnice a smilnice," prohlásil Remigius a zrudl při tom spravedlivým rozhořčením.

„*Cože*?" vybuchl Philip. „A s kým asi tak smilní?"

„S tím stavitelem."

„Je to jeho žena, ty hlupáku!"

„Kdepak, není!" poučil ho Remigius vítězoslavně. „Nejsou spolu oddáni a znají se teprve měsíc."

Tímhle Philipa naprosto vyvedl z míry. Převora taková možnost ani ve snu nenapadla. Remigius ho dokonale zaskočil.

Jestliže Remigius mluví pravdu, tak ta žena skutečně je, přísně vzato, smilnice. Byl to ovšem případ smilství, jaké se obvykle přehlíželo, protože řada párů počkala s tím, aby si nechali svůj svazek posvětit knězem, až když spolu nějaký čas žili, často až do chvíle, kdy bylo na cestě první dítě. A ve velmi odlehlých či hodně chudých částech země spolu často lidé žili jako muž a žena celá desetiletí a vychovávali děti. Když k nim pak někdy zavítal kněz, vyvedli ho z míry žádostí, aby jejich svazek posvětil, a přitom se kolem nich už motala vnoučata. Jenže jedna věc byla velkorysost, kterou si mohl dovolit farář vůči chudým rolníkům někde na okraji Kristova království, a něco zcela odlišného bylo, když se stejného hříchu dopustil významný zaměstnanec převorství přímo v prostorách kláštera.

„Proč si myslíš, že spolu nejsou oddáni?" zeptal se Philip pochybovačně, ale byl si naprosto jist, že si Remigius všechno prověřil, než o tom začal mluvit před Waleranem.

„Přistihl jsem ty dva kluky, jak se spolu perou, a ti mi řekli, že ve skutečnosti nejsou bratry. Tím vyšla celá věc najevo."

Philip se v Tomovi velice zklamal. Smilstvo je docela běžný hřích, ale řeholníci, kteří se vzdali veškeré tělesné smyslnosti, si ho obzvlášť oškliví. Jak mohl Tom něco takového provést? Mohl přece vědět, že se to obrátí proti Philipovi. Převor měl v tu chvíli daleko větší zlost na stavitele než na Remigia. A přitom Remigius byl koneckonců ztělesněná podlost. „Proč jsi se o tom nezmínil mně, svému převorovi?“ zeptal se ho Philip.

„Dověděl jsem se o tom teprve dneska ráno.“

Philip se posadil do křesla. Byl poražen. Remigius ho dokázal nachytat. Philip teď vypadal jako hlupák. Tohle byla Remigiova pomsta za porážku při volbě převora. Philip se podíval na Walerana. Stížnost byla nakonec adresována biskupovi. Takže Waleran teď musí vynést rozsudek.

Waleran nezaváhal ani na okamžik. „Případ je naprosto jasný,“ prohlásil. „Ta žena se musí ze svých hříchů vyzpovídat a veřejně se kát. Musí opustit převorství a žít v mravnosti, odděleně od stavitele, a to celý jeden rok. Pak se za něj může vdát.“

Roční odluka, to byl dost drsný trest. Philip měl pocit, že si to Ellen zaslouží za to, jak zneuctila klášter. Ale měl strach z toho, jak žena trest přijme. „Nemusí se tvému rozsudku podřídit,“ poznamenal.

Waleran pokrčil rameny. „Tak shoří v pekle.“

„Bojím se, že když opustí Kingsbridge, Tom odejde s ní.“

„Není jediný stavitel na světě.“

„To jistě.“ Philipa bude mrzet, jestli přijde o Toma. Jenže z výrazu Waleranovy tváře mu bylo jasné, že biskupovi je srdečně jedno, jestli Tom a jeho družka opustí Kingsbridge a už se tam nikdy nevrátí. Philip se znovu podivil nad tím, čím je Ellen pro Walerana tolik důležitá.

„A teď se všichni kliďte,“ oslovil Waleran zničehonic neurvale ostatní, „a nechte mě, ať si můžu promluvit s vaším převorem.“

„Ještě okamžik,“ ozval se Philip ostře. Byl to nakonec jeho dům a tohle byli jeho mnichové. On je bude svolávat a propouštět, ne Waleran. „Promluvím si o té záležitosti s mistrem zednickým osobně. A nikdo z vás se o tom nikomu dalšímu ani nezmíní, je vám to jasné? Pokud mě v tomhle neposlechnete, čeká vás přísný trest. Je to jasné, Remigie?“

„Ano,“ odpověděl Remigius.

Philip se na Remigia vyčkávavě zadíval a nic neříkal. Rozhostilo se napjaté ticho.

„Ano, *otče*,“ dostal ze sebe Remigius nakonec.

„Tak dobře, můžete jít.“

Remigius, Andrew, Milius, Cuthbert a děkan Baldwin vypochodovali z místnosti. Waleran si dolil ještě trochu horkého vína a natáhl si nohy k ohni. „Ženská s sebou vždycky přináší jen starosti,“ povzdechl si. „Jakmile se ve stáji běhá klisna, začnou se všichni hřebci ohánět po podkoních, kopou do

přepážek a jsou s nimi potíže. Dokonce i valaši začnou vyvádět. Mnichové jsou jako valaši: tělesná vášeň je jim odepřena, ale přesto cítí děvku.“

Philipovi z toho bylo trapně. Není přece třeba používat takhle silná slova, soudil v duchu. Podíval se na ruce. „A co bude s obnovením chrámu?“ zeptal se.

„Ano. Určitě jsi slyšel, že ta záležitost, kvůli které jsi za mnou tehdy přišel, pro nás dopadla dobře. Myslím tím Bartolomějovo spiknutí proti králi.“

„Ano.“ Philip měl pocit, že už je to strašně dávno, co vstoupil, celý vyděšený a rozklepaný, do biskupského paláce, aby tam někomu vypověděl, že se chystá vzpoura proti králi, kterého si vybrala církev. „Slyšel jsem, že Percy Hamleigh vzal útokem Bartolomějův hrad a hraběte zajal.“

„Přesně tak – Bartoloměj je nyní v žaláři ve Winchesteru a čeká na svůj ortel,“ sdělil mu Waleran s uspokojením v hlase.

„A co hrabě Robert z Gloucesteru? To byl přece ten nejmocnější spiklenec.“

„A právě proto ho stihne lehčí trest. Vlastně ho nestihne vůbec žádný trest. Přísahal králi Štěpánovi věrnost a oddanost, takže tahle část spiknutí se jaksi… přehlídne.“

„Ale co to má společného s naší katedrálou?“

Waleran vstal a přistoupil k oknu. Když se zahleděl ven na trosky kingsbridgeské katedrály, objevil se v jeho černých očích opravdový smutek. Philip si najednou uvědomil, že Waleran je navzdory svým světským způsobům v jádru upřímně zbožný člověk. „Díky tomu, že jsme se významně podíleli na porážce Bartoloměje,“ řekl Waleran, „je nám teď král Štěpán zavázán. Zanedlouho se ty a já vypravíme na cestu a pojedeme ho navštívit.“

„Navštívit krále!“ zvolal Philip. Ta vidina ho trochu vylekala.

„Bude se nás ptát, co si přejeme jako odměnu.“

Philip pochopil, kam Waleran míří, a ta představa ho nadchla až do morku kostí. „A my mu řekneme…,“ začal.

Waleran se otočil od okna a zadíval se na Philipa. Tmavé oči mu žhnuly jako dva černé drahokamy, vyzařující ctižádost. „A my mu povíme, že chceme novou katedrálu v Kingsbridge,“ dokončil větu.

Tomovi bylo jasné, že Ellen vyletí vzteky stropem.

Už tak byla dost nahněvaná kvůli tomu, co se přihodilo Jackovi. Tom si ji potřeboval nějak udobřit. Jenže tahle zpráva o „pokání“ ji rozzuří doběla. Nejraději by rozhovor o téhle záležitosti tak o den či dva odložil, aby žena stačila trochu vychladnout. Jenže to nešlo, jelikož převor Philip trval na tom, že Ellen musí do setmění opustit převorství. Bude jí to muset povědět

co nejdřív, a protože Philip to Tomovi oznámil v poledne, Tom to Ellen řekne u jídla.

Vstoupili s ostatními lidmi pracujícími v převorství do refektáře, když mnichové dojedli a odešli. Všude u stolů bylo plno, ale Tom soudil, že to nakonec možná není na škodu: přítomnost dalších lidí možná Ellen přinutí, aby se trochu držela zpátky, utěšoval se.

Brzy přišel na to, že se v tomhle odhadu zásadně mýlil.

Pokusil se jí předat novinku po kouskách. Začal: „Vědí, že jsme spolu neměli svatbu."

„Kdo jim to prozradil?" utrousila nasupeně. „Někdo, kdo nám chce ublížit, co?"

„Alfred. Ale nevyčítej mu to – ten prohnaný mnich Remigius to z něj vytáhl. Navíc jsme dětem neřekli, že to mají držet v tajnosti."

„Vůbec mu to nevyčítám," přikývla již klidněji. „A co na to oni?"

Naklonil se přes stůl a začal jí to vykládat tichým hlasem. „Prohlásili, že jsi smilnice," řekl a modlil se, aby to nikdo jiný nezaslechl.

„Smilnice?" zvolala hlasitě. „A co ty? Copak tihle mniši nevědí, že na smilstvo jsou potřeba dva lidi?"

Lidé sedící poblíž se začali pochechtávat.

„Pst," zasyčel Tom. „Rozhodli, že se musíme vzít."

Bojovně se na něj zadívala. „Jestli je to všechno, tak nevím, proč se tváříš jako zpráskaný pes, staviteli Tome. Koukej to vyklopit všechno."

„Taky chtějí, aby ses vyzpovídala ze svých hříchů."

„Pokrytečtí zvrhlíci," prohlásila znechuceně. „Celou noc tráví tím, že si obdělávají zadnice, a pak mají tu drzost vykládat, že to, co děláme, je hřích."

Tomu už se zasmálo hodně lidí. Přestali se bavit mezi sebou, aby mohli poslouchat, co říká Ellen.

„Hlavně mluv tiše," prosil ji Tom.

„Počítám, že po mně taky chtějí, abych se jaksepatří kála. Ponižování přece patří k věci. Co chtějí, abych udělala? Tak do toho, pověz mi pravdu, sám víš, že nemůžeš lhát *čarodějnici.*"

„Neříkej to!" zasyčel Tom. „Jen to tím ještě zhoršíš."

„Tak mi to pověz."

„Musíme rok prožít odděleně a ty musíš žít v čistotě a cudnosti –"

„Seru na to!" vybuchla Ellen.

To už se dívali a poslouchali všichni.

„Seru na tebe, staviteli Tome!" pokračovala. Uvědomila si, že má obecenstvo. „A seru na vás na všechny," dodala. Lidé se na ni většinou usmívali. Bylo těžké brát to jako urážku, možná proto, že vypadala tak půvabně s obličejem rozpáleným do ruda a rozšířenýma zlatavýma očima. Vstala. „Seru na kingsbridgeské převorství!" zvolala, vyskočila na stůl a

sklidila bouřlivý potlesk. Vykročila po desce stolu. Stolovníci jí z cesty odklízeli misky s polévkou i korbely plné piva, ale dál seděli a smáli se. „Seru na převora!“ vykřikovala Ellen. „Seru na podpřevora, na sakristiána, na učitele a na pokladníka, na všechny jejich smlouvy, dohody a představy, na jejich truhly plné stříbrňáků!“ Došla na konec stolu. Před sebou měla další, menší stolek, u kterého vždy někdo seděl, když večeřeli mnichové, a nahlas předčítal. Na stole po něm zůstala otevřená kniha. Ellen přeskočila z jídelního stolu na stolek s knihou.

Tomovi najednou došlo, co má žena v úmyslu. „Ellen!“ zvolal. „Prosím tě, to nemůžeš –“

„Seru na benediktinskou řeholi!“ zaječela ze všech sil. Pak si podkasala sukni, sedla si na bobek a vymočila se na knihu.

Muži zařvali smíchy, mlátili do stolu, hulákali, pískali a jásali. Tomovi nebylo tak úplně jasné, jestli s Ellen sdílejí její nechuť ke knize, nebo jestli se jim prostě zamlouvá, že se před nimi předvádí tak hezká ženská. V její bezectné nestoudnosti bylo něco neobyčejně přitažlivého, a navíc bylo nepochybně vzrušující vidět, jak někdo otevřeně znevažuje knihu, kterou řeholníci berou tak neochvějně vážně. Ať už byl důvod jakýkoliv, přítomní byli prostě nadšeni.

Ellen seskočila ze stolu a za mohutného potlesku vyběhla ze dveří.

Všichni začali mluvit najednou. Nikdo z nich ještě nikdy nic takového neviděl. Toma ženino vystoupení ponížilo a současně vyděsilo. Následky budou strašlivé, to mu bylo jasné. A přesto částí mysli dokázal uvažovat jen o jediné věci: To je přece ženská!

Po chvilce vstal Jack a vyšel ven za matkou. Na opuchlé tváří měl nepatrný náznak úsměvu.

Tom pohlédl na Alfreda a Martu. Alfred měl ve tváři ohromený výraz, zato Marta se vesele hihňala. „Hej vy dva, půjdeme,“ vyzval je Tom a všichni tři společně vyšli z refektáře.

Když se ocitli venku, Ellen nebyla nikde v dohledu. Vydali se přes trávník k domku pro hosty a tam ji našli. Seděla na židli a čekala na ně. Měla na sobě plášť a v ruce držela svůj velký kožený vak. Vypadala klidně, vyrovnaně a spořádaně. Tom se podíval na vak a srdce se mu zastavilo. Předstíral ale, že si ničeho nevšiml. „Tohle ti v pekle spočítají,“ prohodil.

„Nevěřím v peklo,“ upozornila ho.

„Doufám, že tě přimějou, abys ses vyzpovídala a kála.“

„Nikomu se zpovídat nebudu.“

Tom se přestal ovládat. „Ellen, neodcházej!“

Smutně se na něj zadívala. „Něco ti řeknu, Tome. Než jsme se poznali, měla jsem co jíst a kde bydlet. Žila jsem v klidu a bezpečí a byla jsem soběstačná. Od té doby, co žiju s tebou, jsem měla ke smrti hladem blíž než kdykoliv předtím za celý život. Teď jsi dostal práci, ale moc jistoty nám

tím nepřibylo: převorství nemá peníze na stavbu nového chrámu a ty se můžeš příští zimu klidně ocitnout zase někde na cestě.“

„Philip ty peníze sežene,“ namítl Tom. „Jsem si jist, že to dokáže.“

„Něčím takovým si nemůžeš být jist.“

„Ty mi nevěříš,“ poznamenal Tom trpce. A pak, než si stačil rozmyslet, co říká, dodal: „Jsi úplně stejná jako Agnes. Nevěříš, že jednou postavím katedrálu.“

„Ale, Tome, kdyby šlo jen o mě, tak s tebou zůstanu,“ namítla smutně. „Ale podívej se na mého syna.“

Tom se zadíval na Jacka. Chlapec měl obličej sedřený do fialová, uši mu otekly, že byly dvakrát větší než obvykle, nos měl plný seschlé krve a přední zuby měl přeražené.

„Bála jsem se, že bude vyrůstat jako divoká zvěř, když zůstaneme v lese,“ pokračovala Ellen. „Ale jestli tohle má být cena, kterou zaplatí za to, že se naučí žít mezi lidmi, tak je to příliš kruté. Proto jsem se rozhodla, že se vrátím do lesa.“

„Takové věci neříkej,“ prosil ji Tom zoufale. „Pojď si o tom nejdřív promluvit. Nedělej takové unáhlené rozhodnutí –“

„To není unáhlené rozhodnutí, Tome, opravdu ne,“ zarazila se s žalem v hlase. „Jsem z toho tak smutná, že už se ani nedokážu zlobit. Opravdu jsem chtěla být tvou ženou. Ale ne za každou cenu.“

Kdyby Alfred nehonil Jacka, nic z toho by se bylo nestalo, pomyslel si Tom. Ale to byla přece jen taková klukovská tahanice, ne? Nebo měla Ellen pravdu, když tvrdila, že Tom je k Alfredovu jednání slepý? Tom začal mít pocit, že se asi mýlil. Třeba měl Alfredovi ukázat trochu pevnější ruku. Klukovská rvačka je jedna věc, jenže Jack a Marta jsou o hodně menší než Alfred. Možná je jeho syn opravdu surovec.

Jenže teď už bylo pozdě něco na tom měnit. „Zůstaň ve vesnici,“ požádal ženu zoufale. „Chvíli vydrž a uvidíme, co se bude dít dál.“

„Počítám, že *teď* už mi klášterníci pokoj nedají.“

Uvědomil si, že Ellen má pravdu. Vesnice je na převorství závislá a všechny domácnosti splácejí klášteru pacht – zpravidla v podobě několika dnů práce. A řád může postihnout nejrůznějším způsobem kohokoliv, kdo se mu nezamlouvá. Těžko by mohl vesničanům vyčítat, kdyby nechtěli Ellen přijmout mezi sebe. Ona se už ostatně rozhodla, co chce udělat, a jakoukoliv možnost změnit svoje rozhodnutí si opravdu podělala, tedy doslova vlastně pomočila.

„Tak půjdu s tebou,“ prohlásil. „Klášter mi už v tuhle chvíli dluží dvaasedmdesát penci. Znovu se vydáme na cestu. Zatím přežijeme, než –“

„A co tvoje děti?“ zeptala se ho tiše.

Tom si vybavil, jak Marta brečela hlady. Věděl, že po ní nemůže chtít, aby si něco takového prožila ještě jednou. A k tomu tady byl jeho syn

Jonathan, který žil u řeholníků. Nechci ho znovu opustit, uvědomil si Tom. Už jsem to jednou udělal a moc jsem si to vyčítal. Jenže nedokázal unést představu, že by měl přijít o Ellen.

„Nemá cenu, aby ses tím trápil," hlesla. „Už se s tebou nechci zase potloukat po cestách. To není řešení – byli bychom na tom ve všech ohledech hůř než teďka. Já se vrátím do lesa a ty se mnou nepůjdeš."

Zíral na ni. Moc rád by věřil, že to tak nemyslí, ale výraz její tváře jasně svědčil o tom, že je rozhodnutá. Nedokázal přijít na nic, co by mohl říct, aby jí to rozmluvil. Otevřel ústa, ale nedostal ze sebe ani slovo. Připadal si naprosto bezmocný. Ellen těžce oddechovala a ňadra se jí mocně zvedala rozčilením. Toužil ji pohladit, ale věděl, že by si to nepřála. Možná ji už nikdy nesevřu v náručí, napadlo ho. Dělalo mu potíže tomu uvěřit. Celé týdny vedle ní večer co večer uléhal a dotýkal se jí stejně důvěrně jako sám sebe. A teď najednou nesměl nic takového udělat a Ellen mu připadala jako naprosto cizí člověk.

„Netvař se tak smutně," požádala ho a oči měla plné slzí.

„Nemůžu si pomoct," pokrčil rameny. „Jsem smutný."

„Mrzí mě, že jsi kvůli mně tak nešťastný."

„To tě nemusí mrzet. Spíš by tě mělo mrzet, že jsem s tebou byl tak šťastný. Protože to teď tak bolí, holka. To, že jsi dosáhla toho, abych byl tak šťastný."

Přes rty se jí prodral vzlyk. Odvrátila se a beze slova vyšla ven.

Jack a Marta se vydali za ní. Alfred zaváhal a zatvářil se rozpačitě. Pak vyrazil za nimi.

Tom stál a zíral na židli, ze které Ellen vstala. Ne, říkal si v duchu, to nemůže být pravda, ona ode mne neodchází.

Pak se do židle posadil. Byla ještě zahřátá od ženina těla, od těla, které tolik miloval. Přemáhal se, aby se nedal do breku.

Věděl, že teď už si to Ellen nerozmyslí. Nepatřila k lidem, kteří by se chovali váhavě: když se jednou rozhodla, držela se svého rozhodnutí a přijímala všechno, co z něj plynulo.

Třeba toho alespoň bude jednou litovat.

Chytil se téhle špetky naděje. Věděl, že ho Ellen miluje. Na tom se nic nezměnilo. Vždyť ještě včera v noci se s ním tak vášnivě milovala – jako někdo, kdo trpí nesnesitelnou žízní. A když se on sám uspokojil, překulila se na něj, přitiskla se k němu a pokračovala dál, hladově ho líbala, vzdychala mu do vousů a pořád znovu a znovu ho do sebe přijímala, dokud nebyla tak vyčerpaná, že už nemohla to potěšení dál vydržet. A nebylo to jen tím, že by měla tak ráda šukání, ujišťoval se Tom. Celé kouzlo spočívalo v tom, že prostě v jednom kuse byli rádi spolu. Bez ustání si povídali, daleko víc, než s ním za starých časů mluvila Agnes. Bude se jí po mně stýskat, stejně jako se mně bude stýskat po ní, říkal si. A za čas,

až z ní vyprchá vztek a zvykne si na nový způsob života, začne toužit po někom, kdo by si s ní povídal, kdo by ji hladil po těle, koho by mohla líbat do vousů. Pak si na mě zase vzpomene.

Jenže je strašně hrdá. Je možná tak hrdá, že se nevrátí, i kdyby chtěla.

Vyskočil ze židle. Musí jí říct, na co přišel. Vyšel z domu. Ellen stála v bráně převorství a loučila se tu s Martou. Tom proběhl kolem stáje a Ellen dohonil.

Smutně se na něj usmála. „Sbohem, Tome."

Vzal ji za ruce. „Vrátíš se někdy? Jednoho dne?" naléhal na ni. „Prostě proto, aby ses na nás přišla podívat. Když budu vědět, že neodcházíš navždy, že tě někdy zase uvidím, třeba jen na chvilku – když to budu vědět, bude se mi to líp snášet."

Zaváhala.

„Prosím."

„Tak dobře," přikývla.

„Děkuju ti." Jemně ji k sobě přitiskl. Nebránila se. Objal ji a přestal se ovládat. Slzy mu proudem stékaly po obličeji. Konečně se od něj odtrhla. Neochotně ji pustil. Otočila se k bráně.

V tu chvíli je vyrušil nějaký hluk přicházející od stájí. Slyšeli neklidného koně, který se vzpírá, dupe a odfrkává. Bezděčně se všichni otočili tím směrem. Uviděli černého hřebce, na němž přijel Waleran Bigod. Biskup se na koně zrovna chystal nasednout. Jeho oči se střetly s Elleniným pohledem a kněz ztuhl.

V tu chvíli začala Ellen zpívat.

Přestože ji často slyšel zpívat, tuhle píseň Tom neznal. Byla to smutná melodie. Slova byla ve francouzštině, ale on jim docela dobře rozuměl.

Když skřivanek v síti se zmítá,
zpívá tklivěji než kdy dřív.
Jak mohla by píseň ta tklivá
ze sítě chudáčka vyplíst.

Tom přejížděl pohledem z ženy na biskupa a zpátky. Waleran byl hrůzou bez sebe: stál s otevřenými ústy, oči měl široce rozevřené a obličej bílý jako smrtka. Tom nevycházel z údivu: jak může mít obyčejná písnička tak velikou moc, že vyděsí takového muže?

Pak večer lovec kořist sesbírá
a pro skřivana naděje hned zhasne.
Všech ptáků i lidí život končívá,
jen písně tón snad nikdy neuvadne.

„Sbohem, Walerane Bigode,“ zvolala Ellen. „Opouštím Kingsbridge, ale tebe neopustím. Zůstanu s tebou ve tvých snech.“

V mých taky, pomyslel si Tom. Chvíli se nikdo ani nepohnul.

Pak Ellen vzala Jacka za ruku a otočila se. A všichni je mlčky sledovali, jak vycházejí z brány převorství a mizí v houstnoucím šeru.

ČÁST DRUHÁ

1136-1137

KAPITOLA 5

Když Ellen odešla, byly neděle v domku pro hosty velice tiché. Alfred si chodil na louku na druhém břehu řeky hrát s vesnickými kluky s míčem. Marta, které chyběl Jack, předstírala, že si taky hraje. Sbírala zeleninu, vyráběla polévku a oblékala panenky. Tom pracoval na návrhu své katedrály.

Jednou či dvakrát Philipovi naznačil, že by si měl začít rozmýšlet, jakou katedrálu by chtěl mít v převorství postavenou, ale ten narážky přešel, buď si jich nevšiml, nebo se rozhodl je ignorovat. Měl spoustu jiných starostí. Zato Tomovi nešla představa nového chrámu z hlavy, zvlášť o nedělích.

S oblibou sedával ve dveřích domku pro hosty a díval se přes trávník na zříceninu starého dómu. Občas si udělal nějaký náčrtek na břidlicové tabulky, ale většinu představ si zatím uchovával jen v hlavě. Věděl, že pro většinu lidí je obtížné představovat si trojrozměrné předměty a tak složité prostory, ale pro něj to odjakživa bylo snadné.

Tím, jak se vypořádal s troskami chrámu, si jednoznačně získal Philipovu důvěru. Ale převor v něm stále ještě viděl jen příležitostného zedníka. Musí Philipa přesvědčit, že je opravdu schopen katedrálu navrhnout i postavit.

Jednu neděli, asi tak dva měsíce po Ellenině odchodu, Tom pocítil, že už je připraven začít kreslit návrh.

Udělal si podložku z pleteného rákosu a ohebných větviček, velkou asi tak tři stopy na dvě stopy. K podložce přidělal úhledné dřevěné postranice, takže měla zvednuté okraje jako podnos. Pak přepálil trochu křídy na vápno, smíchal je s nepatrným množstvím pořádné sádry rozdělané ve vodě a nalil směs na podnos. Když začala tuhnout, začal do jejího povrchu rýt jehlou čáry. U rovných linií si pomáhal svým železným pravítkem, pravé úhly vyrýval podle trojúhelníku a oblé tvary dělal kružítkem.

Rozhodl se, že připraví tři náčrty: průřez stavbou, aby vysvětlil, jak je chrám postavený, bokorys, aby ukázal, jaké bude mít překrásné proporce, a půdorys, aby předvedl, jak bude vypadat jeho zařízení. Začal s průřezem.

Představil si, že katedrála je něco jako dlouhý pecen chleba, pak na její západní straně odřízl patku, aby viděl dovnitř, a začal kreslit.

Bylo to velice jednoduché. Nejprve nakreslil vysoký vchod s vodorovným překladem. To byla ve skutečnosti hlavní chrámová loď v pohledu zezadu. Bude mít rovný dřevěný strop jako stará katedrála. Tom by rozhodně dával přednost velkolepě klenutému kamennému stropu, ale věděl, že by si to Philip nemohl dovolit.

Nad hlavní loď nakreslil trojúhelníkovou střechu. Šířka budovy byla omezena šířkou střechy a tu pro změnu určovala kvalita dostupného dřeva. Bylo dost těžké sehnat trám delší než pětatřicet stop – a i ty už byly

nechutně drahé. (Dobré dřevo bylo tak hodnotné zboží, že slušný strom jeho majitel často porazil a prodal, aniž ho nechal dorůst do pořádné výšky.) Takže loď Tomovy katedrály bude nejspíš široká dvaatřicet stop čili dvě délky Tomovy železné tyčky.

Loď, kterou nakreslil, byla ovšem nesmírně vysoká, nemožně vysoká. Ale katedrála je stavba, která musí brát člověku dech, musí svou velikostí budit zbožnou bázeň, musí svou výškou nutit oči, aby se zvedaly k nebesům. Jedním z důvodů, proč lidé přicházejí do katedrál, je to, že katedrály jsou největší stavby na světě: člověk, který nikdy nevstoupil do katedrály, může prožít celý život, aniž spatří stavbu, která by byla o moc větší než chýše, ve které bydlí.

Jenže budova, kterou Tom načrtl, by se bohužel zřítila. Váha krovu spolu s váhou olova na střeše by byla příliš veliká na to, aby ji vysoké stěny udržely. Nevyhnutelně by se vyboulily ven a sesuly. Budou potřebovat nějakou podporu.

K tomu účelu přikreslil Tom z každé strany k hlavní chrámové lodi jeden klenutý průchod, zakončený nahoře obloukem. To byly boční lodi. Ty budou mít klenutý kamenný strop. Boční lodi jsou nižší a užší, takže kamenné klenby nebudou stát tolik peněz. Obě boční lodi budou mít šikmou střechu přiléhající ke stěně hlavní lodi.

Boční lodi, přitisknuté k hlavní chrámové lodi a spojené s ní kamennými oblouky, představovaly jistou oporu, ale ještě nesahaly dost vysoko. Tom bude muset v pravidelných odstupech postavit další podpěry, vycházející ze střechy bočních lodí, opírající se o jejich klenby a vypínající se až pod střechu hlavní lodi.

Tam, kde podpěry spočívaly na stěně boční lodi, zesílil Tom stěnu dalšími pilíři, které vystupovaly z chrámu do stran. Na vrcholky pilířů přidělal věžičky, aby zvýšil jejich váhu a aby to vypadalo lépe.

Bez takových podpůrných prvků, jako jsou oblouky a pilíře, člověk nedokáže postavit opravdu závratně vysoký chrám. Jenže vysvětlit něco takového mnichovi může být dost obtížné – proto si Tom připravoval náčrt, aby mu to pomohlo celou záležitost vysvětlit.

Nakreslil také základy, které sahaly hluboko pod zdi dómu. Každého laika vždycky překvapilo, jak hluboko takové základy jdou.

Byl to jednoduchý náčrt. Až příliš jednoduchý na to, aby mohl být k užitku staviteli, ale přesně se hodil k tomu, aby ho Tom předvedl převorovi Philipovi. Tom chtěl, aby Philip pochopil, co mu stavitel navrhuje, aby si uměl stavbu představit a aby se pro ni dokázal nadchnout. Ono je těžké představit si obrovský, mohutný chrám, když má člověk před sebou jen pár čar vyrytých do sádry. Philip bude potřebovat veškerou pomoc, kterou mu Tom může nabídnout.

Stěny, které nakreslil, vypadaly jednolitě, když se na ně člověk podíval z průřezu, ale ve skutečnosti jednolité nebudou. Tom teď začal kreslit boční pohled na stěnu hlavní chrámové lodi, jak se bude jevit při pohledu z vnitřku hlavní chrámové lodi. Rozdělil si stěnu do tří úrovní. O první úrovni se sotva dalo hovořit jako o stěně: byla to jen řada sloupů pospojovaných nahoře půlkruhovými oblouky. Říká se tomu arkáda, nebo také podloubí. Mezi sloupy byla vidět okna v boční lodi, nahoře uzavřená oblouky. Okna byla v dokonalém zákrytu s oblouky mezi boční a hlavní lodí, aby mohlo co nejvíc světla bez překážek pronikat do chrámu. Sloupy mezi okny budou v jedné řadě s pilíři podpírajícími chrám zvenku.

Nad každým obloukem arkády nakreslil Tom tři menší obloučky vytvářející ochoz. Těmito oblouky žádné světlo procházet nebude, jelikož za nimi už je jen šikmá střecha nad boční lodí.

Nad ochozem bude ještě nástřešek, horní část hlavní chrámové lodi. Někdy se jí říká vysoký chór nebo též lucerna, protože jsou v ní okna, jimiž proudí světlo do horní části hlavní lodi.

V dobách, kdy se stavěla stará kingsbridgeská katedrála, spoléhali stavitelé především na silné, jednolité zdi a jen neochotně do nich proráželi malá, úzká okénka, která stěží propustila dovnitř nějaké světlo. Současné stavitelství už pochopilo, že budova může být dostatečně pevná, pokud její stěny jsou rovné a poctivé.

Tom navrhl tři úrovně ve stěně hlavní chrámové lodi – tedy arkádu, ochoz a lucernu – přesně v poměru 3:1:2. Podloubí sahalo do poloviny celé výšky stěny a ochoz do poloviny zbytku. Na poměrech záleží při stavbě chrámu nejvíc. Podvědomě vzbuzují v pozorovateli dojem, že stavba je postavená správně, že ani jinak být postavená nemůže. Tom si prohlédl výsledek svého úsilí a dospěl k závěru, že náčrt vypadá navýsost uspokojivě. Jenže bude si to myslet i Philip? Tom před sebou viděl řady oblouků po celé délce chrámové lodi s římsami a záhyby zvýrazněnými odpoledním slunkem… Ale uvidí něco takového také Philip?

Začal rýt do sádry třetí náčrt. Tentokrát šlo o půdorys celého chrámu. Ve svých představách viděl Tom dvanáct oblouků tvořících arkádu. Těmito oblouky byl rozdělen kostel na dvanáct částí, na dvanáct polí. Hlavní chrámová loď bude dlouhá šest polí, kněžiště čtyři. Mezi tím bude sedmé a osmé pole zabírat překřížení, z něhož budou do stran vystupovat příčné lodi a nad nímž se bude tyčit věž.

Všechny katedrály a téměř všechny kostely mají půdorys kříže. Kříž je jednak vůbec nejdůležitější symbol křesťanství, ale tvar má i praktické důvody: příčné lodi poskytují dostatečný prostor pro umístění dalších kaplí a veškerého zázemí, jako je sakristie, nebo učebna pro řeholníky.

Když měl Tom načrtnutý jednoduchý půdorys, vrátil se k hlavnímu nákresu, který zachycoval vnitřek chrámu z průhledu zadním průčelím. Teď bude muset nakreslit věž, která stojí za hlavní lodí a vypíná se nad ni.

Věž by se měla tyčit nad chrám do výšky odpovídající jedenapůlnásobku výšky hlavní chrámové lodi, popřípadě do dvojnásobné výšky. Nižší varianta by dávala stavbě přitažlivě pravidelný profil, jelikož boční lodi, hlavní loď a věž by se zvedaly v pravidelných stupních v poměru 1:2:3. Vyšší věž by působila dramatičtěji, protože hlavní loď by měla dvojnásobek výšky bočních lodí a věž dvojnásobek výšky hlavní lodi, tedy poměr 1:2:4. Tom se rozhodl pro dramatickou možnost: tohle je jediná katedrála, kterou kdy postaví, a tak chce, aby sahala až do nebe. Doufal, že Philip k tomu zaujme stejný postoj.

Jestli Philip tenhle základní návrh přijme, Tom ho bude muset pochopitelně nakreslit znovu, tentokrát pečlivěji a v přesném měřítku. A bude muset udělat spoustu dalších nákresů, celé stovky: patky sloupů, sloupy, hlavice, sedla, dveřní rámy, rohové věže, schody, chrliče a nespočet nejrůznějších detailů – Tom bude kreslit celé roky. Ale teď měl před sebou základní představu o stavbě, a byla dobrá: jednoduchá, málo nákladná, elegantní a v dokonalých proporcích.

Už se nemohl dočkat, až ji někomu ukáže.

Představoval si, že vystihne vhodný okamžik, a pak to teprve předvede převoru Philipovi. Teď, když měl náčrtky hotové, ale toužil po tom, aby je Philip viděl ihned.

Bude si převor myslet, že je jeho mistr zednický příliš troufalý? Philip ho nepožádal, aby takový návrh připravil. Třeba má v plánu oslovit jiného mistra stavitele, někoho, o kom se doslechl, že pracoval pro nějaký jiný klášter a odvedl dobrou práci. Třeba nestojí o Tomovy ctižádostivé představy.

Na druhou stanu, když mu Tom nic neukáže, může si Philip myslet, že Tom není schopen přijít s nějakým návrhem, že na to prostě nemá, a pak si určitě najme někoho jiného a ani ho nenapadne, že by mohl o Tomovi uvažovat. Tuhle možnost nebyl Tom ochoten riskovat. To ať si o něm převor radši myslí, že má drzosti na rozdávání.

Pořád ještě bylo odpoledne a venku bylo docela světlo. Řeholníci budou nejspíš v rajské zahradě, jelikož je doba studia. Philip bude ve svém novém sídle a bude si číst v bibli. Tom se rozhodl, že mu zaťuká na dveře.

Opatrně zvedl rám s nákresy a vyšel z domku pro hosty.

Když kráčel kolem trosek starého chrámu, připadala mu najednou představa, že staví novou katedrálu, úděsná: tolik kamení, tolik dřeva, tolik dělníků a řemeslníků, a hlavně – tolik *let.* A on na to bude muset na celé dohlížet, starat se, aby měl neustále dostatečné zásoby materiálu, prověřovat jakost dřeva a kamene, najímat a propouštět lidi, pravítkem a

olovnicí neúnavně kontrolovat, jakou odvádějí práci, vyrábět šablony pro oblé tvary, navrhovat a sestrojovat nejrůznější zvedací stroje… Napadlo ho, jestli na něco takého opravdu má dost schopností.

Pak si vzpomněl, jak je to vzrušující pocit vytvořit něco z ničeho, jednoho dne v daleké budoucnosti vidět, jak na místě, kde byla jen buřina, stojí nový chrám, a říkat si: To jsem udělal já.

Ještě jedna myšlenka ho hnala dopředu, myšlenka zasutá do temného a zaprášeného kouta mysli. Něco, co by i sám sobě stěží přiznával. Agnes zemřela bez kněze a byla pohřbena do nevysvěcené země. Tom by se moc rád vrátil k jejímu hrobu, přivedl tam kněze, který by se nad místem jejího posledního odpočinku pomodlil. Možná by tam nechal umístit i malý náhrobní kámen. Jenže se bál k jejímu hrobu jakýmkoliv způsobem přilákat pozornost, protože by se mohlo stát, že by celá příhoda s odloženým dítětem nějak vyšla najevo. Odložit dítě a nechat ho, aby umřelo, se přece jen považuje za vraždu. Jak týdny plynuly, Tom se stále víc a víc bál o duši své zemřelé manželky a dělal si starosti, jestli došla klidu, nebo ne. Bál se na to zeptat nějakého duchovního, jelikož mu nechtěl vykládat žádné podrobnosti. Ale utěšoval se myšlenkou, že kdyby se mu podařilo postavit katedrálu, Bůh by na něj určitě shlížel shovívavěji. A pohrával si s představou, jestli by v takovém případě nemohl žádat, aby se místo něj mohla z boží přízně těšit Agnes. Když věnuje práci na katedrále své zesnulé ženě, bude mít pocit, že její duše je v bezpečí, a bude moci v klidu spočinout.

Dorazil k domu, kde sídlil převor. Bylo to malé, přízemní kamenné stavení. Přestože venku bylo docela chladno, převor měl dveře otevřené. Tom na okamžik zaváhal. Jsi klidný, schopný, umíš všechno, co je potřeba, a vyznáš se v tom, řekl si v duchu. Jsi mistr na všechno, co souvisí s dnešním stavitelstvím. Prostě jsi chlapík, kterému se dá bez obav věřit.

Tom vešel dovnitř. Dům měl jen jedinou místnost. Na jednom konci stála veliká postel s bohatými závěsy, na druhém malý oltář s křížem a světlem. Převor Philip stál u okna a se zamračeným výrazem si četl nějaký pergamenový svitek. Vzhlédl a usmál se na Toma. „Co mi to neseš?“ uvítal ho otázkou.

„Nákresy, otče,“ odpověděl Tom a snažil se, aby mluvil hlubokým a uklidňujícím hlasem. „Nákresy nové katedrály. Můžu ti je ukázat?“

Philip vypadal překvapeně, ale zvědavě. „To rozhodně,“ přikývl.

V rohu místnosti stál velký pulpit na čtení bible. Tom ho odnesl k oknu, aby na něj dopadalo světlo, a položil sádrovou tabulku na jeho šikmou desku. Philip se zadíval na nákresy. Tom pozoroval výraz v převorově tváři. Bylo mu jasné, že Philip ještě nikdy v životě neviděl půdorys, bokorys a průřez. Při pohledu na nákresy se nechápavě zamračil.

Tom začal s vysvětlováním. Ukázal na nákres zachycující boční řez katedrálou. „Stojíš uprostřed hlavní chrámové lodi a díváš se na stěnu," řekl. „Tohle jsou pilíře tvořící arkádu. Jsou spojené oblouky. Za nimi můžeš zahlédnout okna v příčné lodi. Nad podloubím je ochoz a nad ochozem okna v nástřešku."

Philip pochopil, co má před sebou, a tvář se mu rozjasnila. Učil se velice rychle. Pak se zadíval na nákres půdorysu a Tom si uvědomil, že převor je z toho, co vidí, stejně zmatený jako předtím.

„Až budeme chodit po staveništi," začal Tom opět vysvětlovat, „a označovat, kde budou stát zdi, kde budou pilíře zapuštěné do země a kde budou dveře a podpěry, budeme na to potřebovat podobný nákres. Ten nám napoví, kde máme zatlouct do země kolíky a kudy napnout provázky."

Philip opět pochopil, co před ním leží, a poznáním se mu projasnil pohled. Vlastně není na škodu, pomyslel si Tom, že Philip nákresům moc nerozumí: Tom má díky tomu možnost předvést se jako důvěryhodný a odborně zdatný stavitel. Nakonec se Philip podíval na průřez. „Tady uprostřed, to je hlavní chrámová loď s dřevěným stropem," vykládal mistr stavitel. „Za hlavní lodí je věž. A tady, po obou stranách hlavní lodi, jsou obě části příčné lodi. A zvnějšku jsou k příčné lodi přistavěné podpěry."

„Vypadá to nádherně," vydechl Philip. Tomovi bylo jasné, že největší dojem udělal na převora nákres průřezu katedrálou, díky němuž měl možnost nahlédnout dovnitř chrámu, jako kdyby mu někdo odklopil západní průčelí, jako když se otevřou dveře od skříně a člověk najednou vidí, jak to vypadá uvnitř.

Philip se znovu podíval na nákres půdorysu. „A to má loď všehovšudy šest polí?" zarazil se.

„Ano," přikývl Tom. „A kněžiště další čtyři."

„Není to trochu malá loď?"

„Můžeš si dovolit postavit větší?"

„Nemůžu si dovolit postavit žádnou," upozornil ho Philip. „Předpokládám, že nemáš ani tušení, kolik by to tak asi mohlo stát."

„Vím naprosto přesně, kolik to bude stát," opravil ho Tom. Zahlédl v Philipově tváři náznak překvapení. Philip si neuvědomil, že mistr zednický si dokáže spočítat náklady. Jenže Tom strávil spoustu hodin tím, že si do poslední pence spočítal, kolik by to stálo, kdyby se měl dóm podle jeho návrhu postavit. Převorovi však sdělil jen zaokrouhlenou částku. „Rozhodně by to nebylo víc než tři tisíce liber."

Philip se dutě zasmál. „Poslední týdny jsem věnoval tomu, že jsem se snažil přijít na to, jaké má vlastně převorství roční příjem." Zamával svitkem pergamenu, který tak zachmuřeně pročítal, když Tom vešel. „Tady máš odpověď. Tři sta liber ročně. A utratíme je do poslední pence."

Toma to ani nepřekvapilo. Bylo přece na první pohled jasné, že v posledních letech trpěl klášter velice špatným vedením. Tom ale věřil, že se Philipovi podaří špatnou finanční situaci převorství zvrátit. „Však ty peníze seženeš, otče," prohlásil. „S boží pomocí," dodal zbožně.

Philip se opět soustředil na nákresy. Pochybovačný výraz ho ale neopouštěl. „Jak dlouho by trvalo něco takového postavit," zeptal se.

„To záleží na tom, kolik lidí si člověk najme," odpověděl Tom. „Když zaměstnáš třicet zedníků a dost dělníků, přidavačů, tesařů a kovářů, aby jim byli k ruce, šlo by to zvládnout za patnáct let: první rok připravuješ základy, čtyři roky stavíš kněžiště, další čtyři roky příčné lodi a zbývajících šest let hlavní chrámovou loď."

Bylo zřejmé, že odhad udělal na Philipa opět dojem. „Škoda že představitelé tohoto kláštera neumějí počítat a přemýšlet dopředu tak dobře jako ty," povzdechl si. Zadumaně se podíval na nákresy. „Takže potřebuju sehnat dvě stě liber ročně navíc," poznamenal. „Když si to člověk řekne takhle, nezní to zase tak beznadějně." Tvářil se zamyšleně. Tom cítil, jak se ho zmocňuje vzrušení: Philip přestává přemýšlet o katedrále jako o pomyslném návrhu a začíná ji chápat jako plán, který by bylo možné uskutečnit. „Předpokládejme, že by se mi podařilo sehnat víc peněz – šlo by stavbu urychlit?"

„Do jisté míry ano," přikývl Tom opatrně. Nechtěl v Philipovi probouzet příliš velké naděje – to by mohlo na závěr vést k rozčarování. „Můžeš najmout šedesát zedníků a stavět celý chrám najednou, ne od východu k západu. V takovém případě by to mohlo vyjít na nějakých osm až deset let. Když ale na takhle velkém staveništi zaměstnáš víc než šedesát zedníků, začnou si překážet a práce se ve skutečnosti zpomalí."

Philip přikývl. Bylo jasné, že tohle si dokáže bez obtíží představit. „Ale i s pouhými třiceti zedníky bych mohl mít východní část hotovou za pět let," ujišťoval se.

„To ano. A mohl bys ji používat na bohoslužby a zřídit si tam nový sarkofág na ostatky svatého Adolpha."

„Přesně tak." To už se Philipa začalo zmocňovat skutečné nadšení. „A já si myslel, že to bude trvat celá desetiletí, než se zmůžeme na nový chrám." Vychytrale se na Toma zadíval. „Už jsi někdy předtím takovou katedrálu stavěl?" zeptal se.

„To ne, ale navrhl jsem a postavil menší kostely. A navíc jsem několik let pracoval na katedrále v Exeteru a končil jsem tam jako zástupce mistra stavitele."

„A teď si chceš postavit jednu katedrálu sám za sebe, je to tak?"

Tom zaváhal. Asi bude nejlepší jednat s tímhle člověkem naprosto upřímně: převor Philip neměl trpělivost na nějaké vytáčky. „Ano, otče,"

přikývl. „Chci, aby sis mě najal jako svého mistra stavitele," dodal nejklidněji, jak to dokázal.

„Proč?"

Tuhle otázku Tom nečekal. Měl přece tolik nejrůznějších důvodů.

Protože jsem zažil, jak to lidé dělají špatně, a vím, jak to udělat dobře, napadlo ho. *Protože opravdu dobrého řemeslníka nic tak neuspokojí jako to, když může uplatnit svoje dovednosti – snad jen milování s překrásnou ženou se tomu vyrovná. Protože něco, jako je tohle, může lidskému životu dodat smysl.* Kterou odpověď by Philip asi tak chtěl slyšet? Převora by možná nejvíc potěšil nějaký zbožný důvod. Tom se nakonec bezstarostně rozhodl, že řekne nejčistší pravdu. „Protože to bude krásná stavba," odpověděl.

Philip na něj upřel podivný pohled. Tom nedokázal rozpoznat, jestli se převor hněvá, nebo co to má vlastně znamenat. „Protože to bude krásná stavba," opakoval Philip nahlas. Tom začal mít pocit, že to je dost hloupý důvod, a dospěl k závěru, že by měl asi říct ještě nějaký další, ale nemohl se rozhodnout který. Pak si uvědomil, že Philipa jeho důvod ani trochu nerozčaroval – že ho ve skutečnosti dojal. Tomova slova ho zasáhla přímo do srdce. Po chvíli Philip přikývl, jako by se utvrzoval v nějaké nevyslovené myšlence, o níž přemítal. „Ano. A co může být lepšího, než udělat něco krásného pro Boha?" prohlásil.

Tom mlčel. Philip mu přece zatím neřekl: *Ano, staneš se mým mistrem stavitelským.* Tom vyčkával.

Philip podle všeho konečně dospěl k rozhodnutí. „Za tři dny pojedeme s biskupem Waleranem do Winchesteru navštívit krále," oznámil. „Nevím přesně, co má biskup v plánu, ale jsem si jist, že hodlá požádat krále Štěpána, aby nám pomohl zaplatit postavení nového katedrálního kostela v Kingsbridge."

„Doufám, že vám vaše přání splní," poznamenal Tom.

„Je nám tak trochu zavázán," prohlásil Philip s tajuplným úsměvem. „Měl by se nám odvděčit."

„A když to udělá?" neudržel Tom zvědavost na uzdě.

„Myslím, že tě k nám Bůh poslal s nějakým úmyslem, staviteli Tome," odpověděl Philip. „Jestli nám král Štěpán dá peníze, budeš ten chrám moci postavit ty."

Teď přišla řada na Toma, aby podlehl dojetí. Ani pořádně nevěděl jak reagovat. Vždyť se splnilo jeho životní přání – i když zatím jen podmínečně. Všechno záviselo na tom, jestli Philip dostane podporu od krále. Tom přikývl na znamení, že slib přijímá včetně rizika, které je v něm obsaženo. „Děkuji ti, otče," hlesl.

V tu chvíli začal zvon svolávat na nešpory. Tom zvedl sádrovou desku.

„Potřebuješ to?" zeptal se Philip.

Tom si uvědomil, že by nebylo špatné nechat nákresy tady. Bude to pro Philipa taková trvalá připomínka jeho slibu. „Nepotřebuju," odpověděl. „Nosím to všechno v hlavě."

„Výborně. Byl bych rád, kdybys mi to tu nechal."

Tom přikývl a vykročil ke dveřím. Najednou ho napadlo, že když se nezeptá na Agnes teď, neudělá to nejspíš už nikdy. Otočil se. „Otče?"

„Ano?"

„Moje první žena… Jmenovala se Agnes… umřela bez kněze a pohřbili jsme ji do nevysvěcené země. Nespáchala žádný hřích, jen… prostě se to tak vyvinulo. Chtěl bych vědět… Občas se stane, že někdo postaví kapli nebo založí klášter v naději, že v posmrtném životě si Bůh bude pamatovat jeho zbožnost Myslíš, že by tenhle návrh mohl posloužit k tomu, že bych chránil duši mojí Agnes?"

Philip se zamračil. „Abraham byl požádán, aby obětoval svého jediného syna. Bůh už po nás nechce, abychom přinášeli krvavé oběti, protože ta největší oběť už byla přinesena. Ale z příběhu o Abrahamovi plyne, že po nás Bůh žádá, abychom mu obětovali to nejlepší, co můžeme nabídnout, to, co je nám nejcennější. Je tenhle návrh to nejlepší, co můžeš Bohu nabídnout?"

„Nepočítám-li vlastní děti, pak ano."

„V tom případě můžeš být klidný, staviteli Tome. Bůh tvou oběť přijme."

II

Philip neměl ani tušení, proč se s ním Waleran Bigod chce sejít v troskách hradu hraběte Bartoloměje.

Byl nucen dojet do Shiringu a strávit tam noc. Dnes ráno se vydal na cestu k Hrabětovu. Když s ním teď kůň cválal směrem ke hradu, který před Philipem pomalu vystupoval z ranního oparu, dospěl převor k závěru, že se to asi biskupovi prostě jen hodilo. Waleran je nejspíš na cestě z jednoho místa do druhého a tohle bývalé sídlo je na jeho cestě nejblíž ke Kingsbridge – a hrad je příhodné místo, které se dá těžko přehlédnout.

Philipa trápilo, že ví tak málo o tom, co má Waleran v úmyslu. Neviděl se s nově zvoleným biskupem od chvíle, kdy si přijel prohlédnout trosky katedrály. Waleran nevěděl, kolik peněz Philip potřebuje na stavbu chrámu, a Philip netušil, kolik peněz chce Waleran žádat od krále. Waleran si rád nechával svoje plány pro sebe. A to Philipa neobyčejně znervózňovalo.

I když to byla trochu skličující informace, byl rád, že se od stavitele Toma dověděl, kolik ho bude přesně stát případné postavení nové katedrály. Opět si připomněl, jak je dobře, že na Toma narazil. Mistr stavitel byl nečekaně hluboký člověk. Uměl sotva číst a psát, ale dokázal navrhnout katedrálu, nakreslit plány, vypočítat, kolik lidí bude potřeba a jak dlouho bude stavba trvat, a co víc – *uměl* odhadnout, kolik to bude celé stát. Byl to

mlčenlivý chlapík, ale navzdory tomu byla jeho přítomnost svým způsobem nepřehlédnutelná: byl vysoký, měl vousatý, větrem ošlehaný obličej, laskavé oči a vysoké čelo. Philip se ho někdy tak trochu bál a snažil se to zakrýt tím, že se stavitelem mluvil velice srdečným tónem. Ale Tom byl nezáludný člověk a neměl ani tušení, že je z něj Philip trochu vylekaný. Ten hovor o stavitelově ženě byl velice jímavý a prozradil zbožnost, která z Tomova chování nebyla do té doby patrná. Stavitel patřil k lidem, kteří nosí svou víru hluboko v srdci. Právě takoví lidé patří mnohdy mezi nejryzejší charaktery.

Jak se Philip blížil k Hrabětovu a k hradu, zmocňoval se ho stále nepříjemnější pocit. Tohle kdysi bývalo vzkvétající sídlo, schopné ochránit celý kraj kolem a poskytnout práci a jídlo spoustě lidí. Teď se z něj stala ruina a chýše, které se kolem něj krčily, byly opuštěné jako prázdná ptačí hnízda v holých větvích stromu uprostřed zimy. A Philip za to za všechno mohl. To on odhalil spiknutí, které se tady připravovalo, to on seslal boží hněv v podobě Percyho Hamleigha na hrad a jeho obyvatele.

Všiml si, že hradby a vstupní brána neutrpěly při boji příliš velké škody. To znamená, že útočníci se nejspíš dostali dovnitř, než obránci stačili zavřít bránu. Philip přejel na koni dřevěný most a ocitl se na prvním ze dvou nádvoří. Tady byly stopy po boji daleko nápadnější. Ze všech staveb, které na nádvoří hradu stály, s výjimkou kamenné kaple, zbyly jen zuhelnatělé zbytky dřev trčící ze země a malý vír popela, který vítr honil podél hradeb.

Po biskupovi nebylo nikde vidu ani slechu. Philip přejel přes celé nádvoří a na jeho vzdálenějším okraji se vydal přes další most, který ho dovedl na horní nádvoří. Tady uviděl mohutnou kamennou pevnost s dřevěným schodištěm vedoucím ke vchodu do prvního patra. Schody vypadaly nespolehlivě. Philip vzhlédl k odstrašující kamenné stavbě s úzkými okny připomínajícími spíše střílny. Vypadala sice mocně a nedobytně, ale hraběte Bartoloměje nakonec neochránila.

Z těch oken nahoře uvidí přes hradby do kraje a bude odtamtud moci vyhlížet biskupa. Přivázal koně k zábradlí schodiště a začal stoupat vzhůru.

Dveře se před ním otevřely, sotva se jich dotkl. Vešel dovnitř. Velká hodovní síň byla ztemnělá a plná prachu a rohože na podlaze byly suché jako troud. Philip uviděl vyhaslý krb a točité schody vedoucí nahoru do dalšího patra. Došel k oknu. Prach ho nutil ke kýchání. Z okna toho moc neviděl, a tak se rozhodl, že vystoupá do vyššího patra.

Zdolal točité schodiště a před sebou uviděl dvoje dveře. Odhadl, že menší vchod vede k záchodu a větším že se bude vcházet do ložnice hraběte Bartoloměje. Vešel do větších dveří.

Komnata nebyla prázdná.

Philip se zarazil a leknutím se nemohl ani pohnout. Uprostřed místnosti stála mladá, mimořádně krásná žena a dívala se na něj. Na okamžik se ho

zmocnil pocit, že má vidění, a srdce se mu prudce rozbušilo. Dívčin okouzlující obličej rámovala záplava černých vlnitých vlasů. Upírala na něj obrovské tmavé oči a Philipovi došlo, že je stejně vyděšená jako on. Trochu se uvolnil a zrovna se chystal udělat další krok směrem do místnosti, když vtom ho někdo zezadu sevřel a Philip ucítil na hrdle chladné ostří dýky. Nějaký mužský hlas se ho zeptal: „Co jsi k čertu zač?“

Dívka přistoupila blíže k Philipovi. „Pověz, jak se jmenuješ, nebo tě Matthew zabije,“ vyzvala převora královsky panovačným hlasem.

Její způsoby prozrazovaly, že je urozeného původu, ale ani šlechticové nemají právo vyhrožovat mnichům. „Řekni Matthewovi, ať dá ruce pryč od kingsbridgeského převora, nebo se se zlou potáže,“ požádal dívku klidným hlasem.

Ucítil, jak sevření povolilo, a vzápětí byl volný. Podíval se přes rameno a uviděl hubeného muže tak asi ve svém věku. Tenhle Matthew zřejmě nejspíš vyšel ze záchodu.

Philip se otočil zpátky k dívce. Mohlo jí být tak asi sedmnáct let. Měla sice vznešené vystupování, ale byla dost bídně oblečená. Zatímco si ji prohlížel, otevřela se truhla stojící u zdi za dívkou a vylezl z ní jakýsi dospívající chlapec. Vypadal velmi pokorně. V ruce držel meč. Buď tam ležel v záloze a čekal, až přijde jeho chvíle, nebo se schovával, to nedokázal Philip odhadnout.

„Kdo jsi?“ zeptal se dívky.

„Jsem dcera hraběte ze Shiringu a jmenuju se Aliena.“

Tak to je jeho dcera! pomyslel si Philip. To jsem nevěděl, že tady pořád ještě bydlí. Zadíval se na chlapce. Tomu mohlo být tak patnáct a až na tupý nos a krátké vlasy byl dívce hodně podobný. Philip na něj dál upíral pohled a tázaVe přitom zvedl obočí.

„Já jsem Robert, dědic panství a titulu,“ oznámil mu chlapec přeskakujícím, dospívajícím hlasem.

Pak se představil muž stojící za Philipem. „A já jsem Matthew, správce hradu.“

Philipovi došlo, že se tu všichni tři takhle skrývají od chvíle, kdy byl hrabě Bartoloměj zajat. Správce se stará o pánovy děti. Musí tady mít někde ukryté zásoby jídla a peněz. Philip se obrátil na dívku. „Vím, kde je váš otec, ale co se stalo s vaší matkou?“ zeptal se.

„Umřela před mnoha lety.“

Philipa bodlo špatné svědomí. Z těch dětí se stali v podstatě sirotci a byla to do jisté míry i jeho vina. „Copak nemáte nějaké příbuzné, kteří by se o vás postarali?“ vyptával se dál.

„Musím dohlížet na hrad, dokud se otec nevrátí,“ odpověděla dívka.

Oni se pohybují v naprosto vysněném světě, uvědomil si Philip. A tohle děvče se snaží dál žít, jako by patřilo do bohaté a mocné rodiny. Jenže její

otec přišel o čest a skončil ve vězení a z ní je teď obyčejná holka jako každá jiná. A chlapec je sice dědicem panství a titulu, ale nemá co dědit. Hrabě Bartoloměj se na tenhle hrad už nikdy nevrátí, leda by se král rozhodl, že ho pověsí přímo tady. Philipovi bylo dívky svým způsobem líto, ale současně obdivoval sílu vůle, která dokázala její představy udržet při životě, a ještě přimět dva další lidi, aby je s ní sdíleli. Z ní by docela dobře mohla být královna, pomyslel si.

Zvenku se ozvaly rány kopyt bušících do dřeva. Přes most přijíždělo několik jezdců. Aliena se podívala na Philipa. „Proč jsi sem přijel?“ zeptala se.

„Mám tady jen schůzku,“ odpověděl Philip. Otočil se a vykročil ke dveřím. V cestě mu překážel Matthew. Na okamžik oba muži stáli bez hnutí proti sobě a dívali se na sebe. Čtyři lidé v komnatě vytvořili živý obraz. Philip uvažoval, jestli se mu pokusí zabránit v odchodu. Pak správce ustoupil stranou.

Philip vyšel ven. Podkasal si okraj sutany a chvatně sešel po točitých schodech dolů. Když dorazil na poslední schod, uslyšel za sebou kroky. Matthew ho rychle dohnal.

„Neříkej nikomu, že jsme tady,“ požádal převora.

Philipovi bylo jasné, že Matthew si uvědomuje nesmyslnost toho, že tady ještě přebývají. „Jak dlouho tu hodláte zůstat?“ zeptal se.

„Jak dlouho to půjde,“ odpověděl správce.

„A až budete muset odejít? Co si počnete potom?“

„Nevím.“

Philip přikývl. „Neprozradím vás,“ ujistil ho.

„Děkuju ti, otče.“

Philip přešel zaprášenou síň a vykročil ven na schody vedoucí na nádvoří. Podíval se dolů a uviděl biskupa Walerana a další dva muže, jak přivazují koně k zábradlí vedle Philipova oře. Waleran měl na sobě těžký plášť lemovaný černou kožešinou a na hlavě černou kožešinovou čapku. Zvedl hlavu a Philip se setkal s pohledem jeho světlých očí. „Můj pane biskupe,“ pozdravil ho Philip s patřičnou úctou. Sešel po schodech dolů. Vidinu panenské dívčiny měl stále ještě živě před sebou a chtělo se mu zatřást hlavou, aby ji vyklepal z mysli.

Waleran slezl z koně. Philip zaznamenal, že biskup má stejný doprovod, s jakým přijel do Kingsbridge: děkana Baldwina a téhož zbrojnoše. Pokynul jim, pak poklekl a políbil Waleranovi ruku.

Waleran tento projev úcty přijal, ale nijak si v něm neliboval: vzápětí ruku stáhl. Waleran miloval samotnou moc, a ne pasti, jež na své milence chystá.

„Jsi tu sám, Philipe?“ zeptal se převora.

„Ano. Převorství je chudé a doprovod by představoval jen zbytečné výdaje. Když jsem byl převorem v misii svatého Jana V lesích, nikdy jsem neměl doprovod, a dodnes jsem naživu.“

Waleran pokrčil rameny. „Pojď se mnou,“ vyzval Philipa. „Chci ti něco ukázat.“ Vydal se přes nádvoří k nejbližší věži. Philip ho následoval. Waleran vešel nízkými dveřmi do věže a začal lézt po schodech, jež stály uvnitř. Pod nízkým stropem spali zavěšení netopýři a Philip musel sklonit hlavu, aby do nich nevrážel.

Dorazili až na samý vrchol věže a ocitli se na ochozu s cimbuřím. Naskytl se jim výhled daleko do kraje. „Tohle je jedno z menších hrabství v zemi,“ prohlásil Waleran.

„Ano,“ přikývl Philip a zachvěl se. Tady nahoře na ně dorážel studený, vlhký vítr a Philip neměl tak tlustý plášť jako biskup. Přemítal, kam asi tak Waleran míří.

„Část půdy je tu dobrá, ale většinu tvoří lesy a kamenité kopce,“ pokračoval biskup.

„Ano,“ přikývl Philip znovu. Kdyby byl jasný den, mohli by vidět mnoho akrů lesa a zemědělské půdy, ale teď – přestože opar se už téměř rozplynul – dohlédli sotva na nejbližší okraj lesa na jih od hradu a na rovná pole vůkol.

„Tohle hrabství má také obrovský lom, ve kterém se těží prvotřídní vápenec,“ pokračoval Waleran. „A v jeho lesích by člověk našel množství vynikajícího dřeva. Statky, které na panství hospodaří, dokážou vytvořit obrovské bohatství. Kdybychom tohle hrabství měli, Philipe, mohli bychom postavit naši katedrálu.“

„Kdyby prase mělo křídla, mohlo by lítat,“ poznamenal Philip.

„Ale – nepropadej malomyslnosti!“

Philip vytřeštil na Walerana oči. „To myslíš vážně?“ vyhrkl.

„Naprosto.“

Philipa neopustily pochyby, ale navzdory tomu cítil, jak se v něm vzmáhá nepatrný plamínek naděje. Kdyby to tak skutečně dopadlo! Nahlas však řekl: „Král potřebuje vojenskou podporu. Dá hrabství někomu, kdo může vést rytíře do boje.“

„Král vděčí za svou korunu církvi a za vítězství nad Bartolomějem tobě a mně. Král totiž nepotřebuje jen rytíře.“

Waleran to myslí *vážně,* teď už to bylo Philipovi jasné. Je to vůbec uskutečnitelné? Může král dát shiringské hrabství církvi, aby z jeho výnosu zaplatila postavení nové katedrály v Kingsbridge? Těžko se tomu dalo uvěřit, ať si Waleran říkal, co chtěl. Přesto si Philip nemohl pomoci a hlavou se mu hnala představa, jak by to bylo krásné, kdyby měl kámen, dřevo a *peníze,* aby mohl vyplatit řemeslníky, to všechno naservírované jako na podnose. Hned si vybavil, jak stavitel Tom poznamenal, že by bylo možné

najmout šedesát zedníků a postavit chrám za nějakých osm až deset let. Už jen samotná tahle představa mu brala dech.

„A co bude s bývalým hrabětem?“ zeptal se.

„Bartoloměj se přiznal k velezradě. Spiknutí nikdy nepopíral, ale nějaký čas trval na tom, že nešlo o velezradu, jelikož Štěpán se zmocnil trůnu neoprávněně. Králův kat ho ale na mučidlech zlomil.“

Philip se zachvěl a snažil se nemyslet na to, co všechno museli tomu neústupnému muži provést, aby se podvolil.

Šťastně vypudil tuhle myšlenku z mysli. „Shiringské hrabství,“ zamumlal si pro sebe. To byl neuvěřitelně smělý požadavek. Ale také to byla lákavá představa. Philip cítil, jak ho rozehřívá naprosto nepodložený optimismus.

Waleran vzhlédl k obloze. „Tak vyrazíme,“ prohlásil. „Král nás očekává už pozítří.“

William Hamleigh sledoval dvojici sluhů božích ze svého úkrytu za cimbuřím vedlejší věže. Oba je znal. Ten vysoký, který se zahnutým nosem a v černém plášti vypadal jako havran, to byl nový kingsbridgeský biskup. A ten menší, činorodý, s vyholenou hlavou a bleděmodrýma očima, to byl převor Philip. William přemítal, co je tak asi na hrad přivedlo.

Sledoval, jak přijel nejprve mnich, jak se rozhlížel, jako by čekal, že tu někoho najde, a pak vešel do tvrze. William nedokázal odhadnout, jestli tam Philip narazil na trojici, která uvnitř bydlí – zdržel se tam jen pár chvil a oni se před ním mohli schovat. Sotva dorazil biskup, Philip vyšel z tvrze a oba pak společně vylezli na věž. Teď biskup ukazoval na zemi, která se kolem nich rozprostírala, a jeho gesta měla tak trochu vlastnický nádech. Z toho, jak oba muži postávali a jaké dělali pohyby, mohl William vysoudit, že biskup je ten tak trochu povzbuzující, zatímco převor je ten spíš pochybující. Připravují nějaké spiknutí, to bylo Williamovi jasné.

Jenže on sem nepřijel proto, aby špehoval dva církevní hodnostáře. Přijel špehovat Alienu.

Zkoušel to stále častěji a častěji. Bez ustání ho pronásledovala v myšlenkách a proti své vůli trpěl vidinami, v nichž třeba narazil na svázanou a nahou Alienu v pšeničném poli, nebo ji našel skrčenou jako vyděšené štěně v koutě její ložnice, popřípadě ji večer potkal ztracenou v lesích. Šlo to tak daleko, že ji prostě *musel* spatřit na vlastní oči. A tak se za ranního rozbřesku vydával na koni do Hrabětova. Svého podkoního Waltera nechával v lese, aby hlídal koně, a sám chodil přes pole k hradu. Proplížil se dovnitř a našel si výhodný úkryt, ze kterého mohl pozorovat palác a jeho horní patro. Kolikrát musel čekat hodně dlouho, než dívku zahlédl. Vlastní trpělivost tím podroboval nebývalé zkoušce, ale představa, že by mohl odejít a Alienu ani nezahlédnout, byla tak nesnesitelná, že se pokaždé přemohl a vytrval. A když se pak konečně opravdu objevila, v

hrdle mu najednou vyschlo, srdce se mu prudčeji rozbušilo a dlaně mu zvlhly.

Často ji doprovázel její bratr nebo ten zženštilý sluha, ale občas vyšla ven sama. Jednou odpoledne, bylo to v létě a on na ni čekal od samého rána, dokráčela ke studni, nabrala si vodu a shodila šaty, aby se mohla umýt. Samotná vzpomínka na ten pohled ho dodnes dokázala rozpálit. Měla klenutá, hrdá ňadra, která se lákaVe pohupovala, když dívka zvedla ruce, aby si vetřela mýdlo do vlasů. A bradavky jí nádherně zkrabatěly, když se polévala studenou vodou. Mezi nohama měla překvapivě hustou houštinu kudrnatých chloupků. A když se v těch místech soustředěně drhla namydlenou rukou, William se neovládl a semeno mu vystříklo do nohavice.

Od té doby se už nic tak krásného nepřihodilo, dívka se přece nebude mýt v zimě venku, ale William se mohl těšit alespoň z menších radostí. Když byla Aliena sama, zpívala si, nebo si dokonce sama pro sebe povídala. Mladík ji také pozoroval, jak si splétá vlasy do copu, jak tancuje nebo jak z hradeb odhání holuby s hravostí malého dítěte. Když ji takhle potajmu sledoval v nejrůznějších důvěrných situacích, dodávalo mu to pocit, že má nad dívkou jistou moc, a to ho docela těšilo.

Dokud tam budou postávat biskup s převorem, tak Aliena pochopitelně ven nevyjde. Naštěstí se na hradě nezdrželi dlouho. Rychle vyklidili cimburí na věži a o pár okamžiků později už je William viděl, jak se svým doprovodem odjíždějí z hradu. To se vyškrábali až nahoru na věž, jen aby se podívali, jaký je z cimburí rozhled? Jestli ano, tak je muselo počasí pořádně otrávit.

Správce si nanosil dříví na topení už dřív, než ti návštěvníci dorazili. Všechna jídla vařil uvnitř v paláci. Brzy bude muset opět vyjít ven a nabrat vodu ze studny. William předpokládal, že jedí hustou polévku, protože neměli pec, aby si upekli chleba. Později během dne sluha na chvíli odjede z hradu pryč. Chlapce občas bere s sebou. A jakmile budou pryč, je jen otázkou času, kdy se Aliena vynoří.

Až ho čekání začne nudit, bude si William krátit dlouhou chvíli tím, že si bude představovat, jak se tehdy dívka myla. Vzpomínka byla skoro stejně příjemná jako skutečný zážitek. Ale dneska byl neklidný. Návštěva biskupa a převora nějak zkazila náladu, která na hradě panovala. Do dnešního dne bylo na hradě a jeho třech obyvatelích něco pohádkově neskutečného, ale příjezd oněch skrznaskrz nepohádkových mužů na zablácených koních kouzlo zrušil. Jako když se člověku zdá něco neuvěřitelně nádherného a uprostřed snu ho vyruší nějaký hluk. Ať se člověk snaží sebevíc, prostě se mu nedaří dál spát.

Chvíli se pokoušel vymyslet, o co tak asi mohlo návštěvníkům jít, ale nedokázal na nic přijít. Přesto si byl jist, že smlouvali nějakou spikleneckou

dohodu. Jen jeden člověk na to téměř jistě přijde: Williamova matka. Rozhodl se, že si pro dnešek Alienu odpustí a pojede domů, aby matce ohlásil, co tady viděl.

Do Winchesteru dorazili biskup s Philipem druhého dne za soumraku. Vstoupili do města Královskou bránou v jižní zdi městských hradeb a vydali se rovnou cestou ke katedrále a do klášterních prostor kolem ní. Tam se jejich cesty rozdělily. Waleran zamířil do sídla winchesterského biskupa, do paláce, který stál na vlastním pozemku sousedícím s klášterním dvorem. Philip se vydal složit poklonu místnímu převorovi a poprosit ho o slamník v ložnici zdejších mnichů.

Po třech dnech na cestách jim připadal klid a mír panující v kláštěře osvěžující jako pramen vody za horkého dne. Winchesterský převor byl tělnatý, příjemný chlapík s růžovou pletí a bílými vlasy. Pozval Philipa, aby s ním povečeřel v jeho domě. Při jídle si povídali o biskupech, pod které spadali. Winchesterský převor se zcela zjevně nechal svým biskupem Jindřichem unést a byl mu do hloubi duše oddán. Philip si domýšlel, že když má někdo tak bohatého a mocného biskupa, jako je Jindřich, nelze nic získat tím, že by se s ním člověk hádal. Philip však rozhodně neměl v úmyslu připustit, aby ho *jeho* biskup měl takhle pod palcem.

Spal jako zařezaný a o půlnoci vstal na bohoslužbu.

Když poprvé vešel do winchesterské katedrály, začal mít poprvé za celou dobu strach.

Převor mu sdělil, že je to největší chrám na světě, a když Philip stavbu uviděl, rázem tomu tvrzení uvěřil. Katedrála byla dobře osminu míle dlouhá. Philip si představoval, že by se dovnitř vešly celé vesnice. Chrám měl dvě věže, jednu nad překřížením hlavní lodi a příčných lodí a druhou u západního průčelí. Střední věž se asi před třiceti lety zřítila na hrob Williama Rufuse, bezbožného krále, který nejspíš nikdy neměl být pohřben v katedrále. Když Philip stál přímo pod novou věží a zpíval žalmy, cítil, že v celé budoVe panuje atmosféra neuvěřitelné důstojnosti a síly. Katedrála, kterou navrhl Tom, bude ve srovnání s tím skromná – pokud vůbec někdy vznikne. Philipovi najednou došlo, že se začíná pohybovat v nejvyšších kruzích, a poněkud ho to vyvedlo z míry. Vždyť je jen obyčejný kluk z velšské horské vesničky, který měl to štěstí, že se z něj stal mnich. Dnes bude mluvit s králem. Kdo mu k tomu dal právo?

Když se s ostatními mnichy vrátil do dormitáře, také si lehl na lůžko, ale samými starostmi se mu nedařilo usnout. Bál se, že plácne nebo vyvede něco, co se krále Štěpána či biskupa Jindřicha dotkne, a oni na Kingsbridge zanevřou. Lidem, jejichž mateřštinou je francouzština, navíc často připadá směšné, když Angličané mluví jejich jazykem. Co si tak asi pomyslí o Philipově velšském přízvuku? V klášterním životě Philipa

vždycky všichni posuzovali podle jeho zbožnosti, poslušnosti a oddanosti práci ve jménu božím. Jenže tady, v hlavním městě jednoho z největších království na světě, takové věci nic neznamenaly. Philip se ocitl venku ze své klidné tůně. Začal ho tížit pocit, že je nějaký šejdíř, prostě nýmand, který nic neznamená a předstírá, že je někdo. A byl si naprosto jist, že ho tu okamžitě prokouknou a s ostudou ho pošlou domů.

Vstal za rozbřesku, vydal se na ranní mši a pak zašel do refektáře na snídani. Tady řeholníci snídali silné pivo a světlý chléb: byl to bohatý klášter. Po snídani, když se mniši odebrali do kapitolky, vydal se Philip do biskupova paláce, úhledné kamenné stavby s širokými okny obklopené několika akry zahrady obehnané vysokými zdmi.

Waleran si byl jist, že získá pro svůj odvážný nápad podporu biskupa Jindřicha. Jindřich byl tak mocný, že jeho případná podpora mohla celé věci zajistit úspěch. Byl to totiž Jindřich z Blois, králův mladší bratr. A byl to nejen duchovní s nejlepšími styky u dvora v celé Anglii, byl také nejbohatší, a ještě ke všemu se stal opatem bohatého kláštera v Glastonbury. Všichni očekávali, že se stane příštím arcibiskupem v Canterbury.

Kingsbridge nemohl získat mocnějšího spojence. Třeba to tak opravdu dopadne, přemítal Philip. Možná nám král umožní, abychom skutečně postavili novou katedrálu. Když si to představoval, cítil, jak mu srdce poskočilo nadějí.

Komoří Philipovi oznámil, že biskup Jindřich se pravděpodobně objeví nejdřív někdy v polovině dopoledne. Philip byl příliš rozčílený, než aby se přiměl vrátit se do kláštera. S těžko zvládanou netrpělivostí v duši se vydal na obhlídku největšího města, jaké kdy spatřil.

Biskupův palác se nacházel v jihovýchodním cípu města. Philip se vydal podél východní zdi městského opevnění přes pozemek dalšího kláštera, opatství Svaté Marie, a dostal se do čtvrti, kde se zřejmě nejvíc pracovalo s kůží a vlnou. Celá čtvrť byla protkána pavučinou malých potůčků. Philip si je prohlédl zblízka a zjistil, že to nejsou přírodní pramínky, nýbrž umělé kanály, které nutí proud řeky Itchen, aby se rozdělil do jednotlivých ulic a dodával zásoby obrovského množství vody, která je nutná na vydělávání usní a praní ovčího rouna. Takovouhle výrobu si lidé zpravidla zřizovali těsně u řeky a Philip žasl nad vynalézavostí řemeslníků, kteří přiměli řeku, aby dorazila k jejich dílnám, místo aby se přizpůsobili a udělali to opačně.

Navzdory všem dílnám byly ulice klidnější, tišší a méně zalidněné než v ostatních městech, která kdy Philip navštívil. Taková místa, jako je Salisbury či Hereford, působí dojmem, že jsou jim jejich hradby malé, že je svazují, jako když si tlustý muž vezme těsnou halenu: domy jsou natěsnané příliš blízko vedle sebe, dvorky za domy jsou příliš malé, uličky příliš úzké. A jak se lidé i zvířata snaží vydobýt si trochu prostoru, všude to působí dojmem, jako by tam každou chvíli mohla vypuknout pranice.

Naproti tomu Winchester byl velice rozlehlý a působil dojmem, že je tam dost místa pro každého. Jak Philip kráčel ulicemi, postupně si uvědomoval, že pocit volného prostoru je dílem vyvolán tím, že město má pravidelný šachovnicový půdorys. Ulice jsou vesměs rovné a protínají se v pravých úhlech. Něco takového ještě nikdy předtím neviděl. Tohle město musel někdo postavit podle plánu.

A stály tam desítky kostelů. Byly nejrůznějších velikostí a tvarů, některé ze dřeva, jiné kamenné, a každý byl určen pro to, aby sloužil příslušné docela malé čtvrti, která ho obklopovala. Město musí být hodně bohaté, když si může dovolit vydržovat tolik duchovních.

Philip se vydal Řeznickou ulicí a dělalo se mu trochu mdlo. V životě neviděl tolik syrového masa pohromadě. Z řeznických krámů vytékala na ulici krev a mezi lidmi, kteří si přišli koupit maso, pobíhaly tlusté krysy.

Jižní konec Řeznické ústil do střední části Horní ulice, přímo proti starému královskému paláci. Králové v paláci nesídlili od té doby, co byl na hradě postaven nový opevněný palác. To už Philip od někoho věděl, ale v přízemí téhle budovy královští mincíři stále ještě razili stříbrné pence, chráněni silnými zdmi a bránou se železnými mřížemi. Philip se za mřížemi na chvíli zastavil a díval se, jak odletují jiskry, když kladiva dopadají na raznice. Čiré bohatství, které měl před očima, ho fascinovalo.

Tentýž výjev spolu s ním sledovalo ještě pár dalších lidí. Nepochybně to bylo něco, nač se přijde podívat každý návštěvník Winchesteru. Jakási mladá žena postávající kousek od Philipa se na převora usmála a on její úsměv opětoval. „Za jednu penci můžeš udělat, cokoliv budeš chtít," řekla.

Přemítal, co tím dívka asi tak myslí, a znovu se neurčitě usmál. Pak dívka rozevřela plášť a Philip ke své hrůze uviděl, že je pod ním úplně nahá. „Úplně cokoliv, za jeden stříbrňák," ujistila ho.

Nepatrně se mu touhou zatočila hlava, jako kdyby šlo o vybledlou ozvěnu dávno zapomenuté vzpomínky. Pak mu došlo, že má před sebou prostitutku. Cítil, jak mu obličej rudne rozpaky. Chvatně se otočil a spěchal pryč. „Neboj se!" volala za ním. „Já mám ráda kulatý hlavy!" Její posměšný smích se za ním táhl ještě dlouho.

Rozpálený a podrážděný zahnul Philip do uličky odbočující z Horní ulice a dostal se na tržiště. Uviděl, jak se nad krámky a stánky tyčí věže katedrály. Prodíral se mezi lidmi, nevšímal si dotěrného podbízení obchodníků a snažil se najít cestu zpátky do bezpečí kláštera.

Uspořádaný klid nejbližšího okolí kostela na něj zapůsobil jako svěží vánek. Na hřbitově se na chvíli zastavil, aby si srovnal myšlenky. Styděl se, a současně byl rozhněvaný. Jak si může taková děvka dovolit svádět muže v mnišské kutně? Nepochybně poznala, že je přespolní. Je možné, že by se řeholníci, kteří se ocitnou daleko od svého kláštera, stávali jejími zákazníky? No jistě, uvědomil si, jistěže je to možné. Mniši se přece

dopouštějí stejných hříchů jako obyčejní lidé. Vlastně jím nejvíc otřásla dívčina nestydatost. Pohled na nahé tělo mu nešel z mysli, jako když hořící plamen, na který se na chvíli zadíval, člověk ještě nějaký čas vidí hořet i za zavřenými víčky.

Povzdechl si. Bylo to takové dopoledne plné živých výjevů: umělé kanály, krysy v řeznických krámech, hromada čerstVe vyražených mincí a nakonec důvěrné partie ženského těla. Philip si uvědomoval, že tyhle výjevy se mu budou ještě nějaký čas vracet na mysl a rušit ho při meditacích.

Vešel do katedrály. Připadal si příliš zavrženíhodný, než aby si klekl a modlil se, a tak jen prošel hlavní chrámovou lodí, aby se tak trochu očistil, a jižním vchodem opět zamířil ven. Prošel celým převorstvím a vstoupil do biskupova paláce.

V přízemí se nacházela kaple. Philip se vydal po schodišti k hodovní síni a vstoupil dovnitř. Kousek ode dveří uviděl malou skupinku sloužících a pár mladých kněží. Nečinně postávali, nebo seděli na lavici u stěny. Na opačném konci místnosti seděli za stolem Waleran a biskup Jindřich. Jeden ze služebníků zastoupil Philipovi cestu a upozornil ho: „Biskup právě snídá.“ Jako kdyby to Philip neviděl na vlastní oči.

„Půjdu si k nim sednout,“ odtušil Philip.

„Radši počkej,“ nedal se zviklat služebník.

Philip dospěl k závěru, že ho sluha považuje za obyčejného mnicha. „Jsem kingsbridgeský převor,“ prohlásil.

Sloužící pokrčil rameny a poodešel stranou.

Philip přistoupil ke stolu. Biskup Jindřich seděl v čele a Waleran zaujal místo po jeho pravici. Jindřich byl menší, podsaditý pán s širokými rameny a bojovným obličejem. Byl zhruba stejně starý jako Waleran, takže tak o rok či dva starší než Philip. Určitě mu nebylo víc než třicet. Ve srovnání s Waleranovou mrtvolně bílou pletí a Philipovou kostnatou postavou měl Jindřich prokvetlé tváře a naducané ruce zdatného jedlíka. Vyznačoval se bystrýma, ostražitýma očima a odhodlaným výrazem ve tváři. Byl nejmladší ze čtyř bratrů a nejspíš musel v životě o všechno bojovat. Philipa překvapilo, když uviděl, že Jindřich má téměř vyholenou hlavu. Ostříhání ukazovalo na to, že Jindřich kdysi složil řeholní slib a zřejmě se dodnes považoval za mnicha. Ale neměl na sobě podomácku upletenou kutnu. Ve skutečnosti byl oblečen do nádherné tuniky ušité z purpurového hedvábí. Waleran si na sebe jako obvykle vzal černý háv a pod něj neposkvrněnou bílou lněnou suknici. Philipovi došlo, že oba muži už jsou oblečeni na přijetí u krále. Jedli studené hovězí a pili červené víno. Philipovi na procházce pořádně vyhládlo a teď se mu začaly v ústech sbíhat sliny.

Waleran vzhlédl, uviděl kingsbridgeského převora a přes tvář se mu mihl výraz lehké podrážděnosti.

„Dobré jitro," pozdravil Philip.

Waleran se obrátil na Jindřicha a řekl: „To je můj převor."

Philipovi se moc nezamlouvalo, že by měl být považován za *Waleranova* převora. Proto prohlásil: „Philip z Gwyneddu, převor kingsbridgeský, můj pane."

Předpokládal, že teď biskupovi políbí ruku ozdobenou prsteny, ale Jindřich jen utrousil „Výborně" a dopřál si další sousto hovězího masa. Philip zůstal v rozpacích stát a nevěděl, co si dál počít. Copak ho nevyzvou, aby si k nim přisedl?

V tu chvíli se znovu ozval Waleran: „Brzy se k tobě přidáme, Philipe."

Philipovi došlo, že ho vyhazují. S pocity ponížení se otočil. Vrátil se ke skupince u dveří. Služebník, který se předtím snažil zastavit, se na převora ušklíbl s pohledem, který jako by říkal: *Já ti to povídal.* Philip si stoupl stranou od ostatních. Najednou se styděl, že má na sobě hnědou zašpiněnou kutnu, kterou nosil dnem i nocí už půl roku. Benediktinští mnichové často barví svoje hábity načerno, ale v Kingsbridge už toho dávno nechali, před mnoha lety, aby ušetřili peníze. Philip odjakživa věřil, že oblékat se do skvostných šatů je čirá marnivost, která se ani trochu nehodí k služebníkům božím – a je jedno, jak vysoké zaujímají postavení. Teď ale viděl, že to má svůj smysl. Kdyby měl na sobě hedvábí a kožešiny, nejednal by s ním nikdo tak pohrdlivě.

Ale co, pomyslel si, mnich má být skromný a pokorný, takže i tohle je dobré pro mou duši.

Oba biskupové vstali od stolu a vydali se ke dveřím. Komorník podržel Jindřichovi šarlatový plášť s jemně vyšívaným lemováním a hedvábnými třásněmi. Když se Jindřich do pláště oblékal, podíval se na Philipa a poznamenal: „Dneska toho nebudeš muset moc říkat, Philipe."

„Nech všechno povídání na nás," přisadil si Waleran.

„Nech všechno povídání na mně," přikývl Jindřich s nepatrným důrazem na sloVe *mně.* „Pokud se tě král na něco zeptá, můžou to být nanejvýš dvě otázky, odpověz stručně a jednoduše a nesnaž se skutečnost nějak přehnaně přibarvovat. Pochopí, že potřebuješ nový kostel, i když k tomu nebudeš ronit slzy a kvílet."

Něco takového přece nebylo nutné Philipovi říkat. Jindřich ho velmi nepříjemně podceňoval. Přesto Philip poslušně přikývl a svoje znechucení potlačil.

„Tak raději půjdeme," pokýval hlavou Jindřich. „Můj bratr vstává brzo a rád by vyřídil všechny panovnické záležitosti co nejrychleji, aby mohl vyrazit na hon do Nového lesa."

Vyšli ven. Když kráčeli Horní ulicí a pak vzhůru na kopec k západní bráně hradu, zařadil se před Jindřicha zbrojnoš s mečem a celou zbrojí a šel před nimi. Lidé před oběma biskupy ustupovali, ale Philipa přehlíželi, a

tak kingsbridgeský převor nakonec kráčel za oběma hodnostáři. Čas od času na ně někdo zavolal a prosil o požehnání. Jindřich udělal v chůzi do vzduchu znamení kříže, ale ani při tom nezpomalil. Těsně před bránou uhnuli stranou a přešli po dřevěném mostě vedoucím přes vodní příkop. Přestože ho biskupové ujišťovali, že nebude muset skoro nic říkat, cítil Philip, jak se mu žaludek svírá strachy: vždyť se měl přece setkat s králem.

Hrad byl postaven na jihozápadním okraji města. Jeho západní a jižní hradby tvořily součást městského opevnění. Ale zbývající hradby, které oddělovaly hrad od města, nebyly o nic menší a slabší než vnější opevnění, jako kdyby král potřeboval stejnou ochranu před obyvateli města jako před vnějším světem.

Prošli nízkou brankou v hradbách a okamžitě narazili na pevnou stavbu, která vévodila této části nádvoří. Byla to ve skutečnosti pevná čtvercová věž. Philip spočítal úzká okna se střílnami a odhadl, že věž musí mít čtyři patra. V přízemí byly jako obvykle umístěny sklady a po vnější straně zdi vedlo schodiště ke vchodu v prvním poschodí. Dvojice strážných stojících u úpatí schodů se poklonila, když kolem ní Jindřich procházel.

Vešli do síně. Na podlaze ležely rákosové rohože, do kamenné zdi bylo zapuštěno několik sedátek, u stěn stálo pár dřevěných lavic a v čele místnosti uviděl Philip krb. V rohu stáli dva ozbrojenci a hlídali schodiště ukotvené do zdi a vedoucí do dalšího patra. Jeden z mužů se biskupovi Jindřichovi okamžitě zadíval do očí. Vzápětí přikývl a vydal se po schodech nahoru, nejspíš aby králi zvěstoval, že ho očekává jeho bratr.

Philipovi se dělalo úzkostí mdlo. Během několika příštích minut se možná rozhodne o celé jeho budoucnosti. Vadilo mu, že nemůže být lepšího mínění o svých spojencích. Mrzelo ho, že strávil ráno potulováním po Winchesteru, místo aby se modlil za úspěch jejich výpravy. Vyčítal si, že si nevzal něco lepšího na sebe.

V síni postávalo ještě nějakých dvacet či třicet lidí, převážně mužů. Podle všeho to byla směsice rytířů, duchovních a bohatých měšťanů. Náhle Philip překvapeně vytřeštil oči: muž, který si u krbu povídal s nějakou ženou a jakýmsi mladíkem, byl Percy Hamleigh. Co ten tady dělá? A ti dva lidé, s nimiž mluví, to je přece jeho ošklivá žena a jejich hrubiánský syn! Hamleighovi přece spolupracovali s Waleranem na odhalení a zajetí Bartoloměje. Ti jsou tady dneska stěží jen tak náhodou. Philipa napadlo, jestli o jejich přítomnosti Waleran věděl.

Obrátil se na Walerana: „Vidíš tamhle –“

„Vidím je,“ odsekl Waleran a zjevně z toho neměl radost.

Philip cítil, že v přítomnosti Hamleighových je něco zlověstného, i když nedokázal říct, proč si to myslí. Prohlížel si je. Otec a syn si byli podobní: urostlí, podsaditi muži se žlutými vlasy a odulými obličeji. Žena vypadala jako nějaký démon, který trápí hříšníky na vyobrazeních pekla. V jednom

kuse si mnula vřídky, jimiž měla posetý obličej, a její kostnaté ruce nespočinuly ani na okamžik v klidu. Měla na sobě žluté šaty, které jen zdůrazňovaly její ohyzdnost. Přešlapovala z jedné nohy na druhou a neustále se pokradmu rozhlížela po místnosti. Zadívala se Philipovi do očí a on rychle uhnul pohledem.

Biskup Jindřich procházel mezi přítomnými, zdravil se s těmi, které znal, a žehnal těm, jež neznal. Celou dobu ale jedním okem hlídal schodiště, protože sotva strážný sešel po schodech dolů, biskup se na něj zadíval, zaznamenal, že muž přikývl, a v půlce věty přerušil hovor.

Waleran se vydal za Jindřichem po schodech nahoru a Philip se srdcem až v krku malé procesí uzavíral.

Místnost nahoře byla úplně stejně velká a měla naprosto stejný tvar jako vstupní síň dole, ale působila zcela odlišným dojmem. Na stěnách visely tapiserie a vydrhnutou podlahu pokrývaly ovčí kožešiny. Oheň plápolal a komnatu zalévalo jasné světlo z desítek svíček. Kousek ode dveří stál dubový stůl s brky, inkoustem a hromádkou pergamenových listů na psaní dopisů. Za stolem seděl kněz a čekal, až mu král začne něco diktovat. Kousek od krbu, ve velkém dřevěném křesle pokrytém kožešinami, seděl král.

První věc, které si Philip všiml, byla, že král nemá na hlavě korunu. Na sobě měl purpurový plášť a pod ním kožené nohavice, jako by se chystal vyrazit někam na koni. U nohou mu jako dva oblíbení mazlíčci ležela dvojice obrovských loveckých psů. Král Štěpán byl trochu podobný svému bratru biskupovi Jindřichovi, ale Štěpán měl o něco jemnější rysy, díky nimž vypadal pohledněji, a navíc měl spoustu tmavých vlasů. Oba však měli v očích stejně bystrý výraz. Král seděl ve svém velikém křesle – Philip se dohadoval, že to nejspíš bude trůn, a působil uvolněným dojmem. Nohy měl roztažené před sebou a paže volně položené na opěradlech. Přes královo nenucené vystupování však v místnosti převládalo nápadné napětí. Král byl jediný, kdo se dokázal uvolnit.

Když biskupové s Philipem v závěsu vstupovali do královy komnaty, vycházel zrovna nějaký rozložitý muž v drahém oblečení. Biskupovi Jindřichovi pokynul jako starému známému a Walerana si vůbec nevšímal. To asi bude nějaký mocný baron, usuzoval Philip.

Biskup Jindřich přistoupil ke králi a uklonil se: „Dobré jitro, Štěpáne.“

„Ještě pořád se tu neukázal ten pacholek Ranulf,“ prohlásil král bez pozdravu. „Jestli se tu brzy neobjeví, nechám mu useknout prsty.“

„Každým dnem určitě dorazí, to ti slibuju,“ prohlásil Jindřich. „Ale prsty mu můžeš nechat useknout i tak.“

Philip neměl ani tušení, kdo je to Ranulf a proč ho král chce tak naléhaVe vidět, ale nabyl dojmu, že Štěpán je sice rozmrzelý, ale výhrůžky se sekáním prstů nemyslí tak úplně vážně.

Než si to Philip stačil pořádně rozmyslet, pokročil dopředu Waleran a také se uklonil. „Vzpomínáš si na Walerana Bigoda, nového biskupa v Kingsbridge?“ zeptal se Jindřich bratra.

„Vzpomínám, samozřejmě,“ přikývl Štěpán. „Kdo je ale tohle?“ Zadíval se na Philipa.

„To je můj převor,“ odpověděl Waleran.

Waleran neřekl jeho jméno, a tak ho Philip doplnil. „Philip z Gwyneddu, kingsbridgeský převor,“ představil se. Hlas mu zněl hlasitěji, než měl Philip v úmyslu. Uklonil se.

„Přistup blíž, otče převore,“ vyzval ho Štěpán. „Vypadáš vystrašeně. Z čeho máš strach?“

Philip nemohl přijít na nic, co by se na takovou otázku dalo odpovědět. Měl přece strach ze strašné spousty věcí. V zoufalství vyhrkl: „Mám strach, protože jsem si nevzal čistou kutnu.“

Štěpán se rozesmál, ale neznělo to nijak nevlídně. „Tak se přestaň strachovat,“ vybídl Philipa. Pak se podíval na svého vyparáděného bratra a dodal: „Mám rád, když mnich vypadá jako mnich, a ne jako král.“

Philip se rázem cítil o trochu lépe.

„Slyšel jsem o tom požáru,“ pokračoval Štěpán. „Jak se s tím vyrovnáváš?“

„V den, kdy oheň vypukl, seslal nám Bůh mistra stavitele,“ odpověděl Philip. „Ten dokázal velice rychle opravit rajskou zahradu a mše sloužíme v kryptě. S jeho pomocí jsme odklidili trosky a připravili celý prostor na novou stavbu. On také mezitím nakreslil plány nového chrámu.“

V tu chvíli Waleran zvedl obočí: o tom, že už existují nějaké plány, nic nevěděl. Kdyby se na to byl zeptal, Philip by mu to pověděl. Jenže Waleran se nezeptal. „To je docela rychlý postup,“ přikývl král. „A kdy začneš se stavbou?“

„Jakmile se mi podaří sehnat peníze.“

V tu chvíli se do hovoru vložil biskup Jindřich. „Právě kvůli tomu jsem za tebou převora Philipa a biskupa Walerana přivedl. Převorství ani diecéze nemá dostatečné finanční zdroje na tak obrovskou stavbu.“

„Koruna na tom není o nic líp, můj drahý bratře,“ poznamenal Štěpán.

Philip poklesl na duchu: tohle nebyl moc slibný začátek.

„Já vím,“ přikývl Jindřich. „Proto jsem hledal způsob, jak bys to mohl zařídit, abys jim umožnil postavit novou katedrálu v Kingsbridge, a přitom tě to nic nestálo.“

Štěpán se na bratra pochybovačně zadíval. „A podařilo se ti na něco tak geniálního, neřkuli téměř zázračného, přijít?“ zeptal se.

„Ano. Navrhuji, abys diecézi věnoval půdu, která patřila hraběti ze Shiringu. Z toho bude možné stavbu chrámu platit.“

Philip zadržel dech.

Král vypadal zamyšleně.

Waleran otevřel ústa, aby ještě něco dodal, ale Jindřich ho jediným pohybem ruky umlčel.

Konečně král promluvil: „To je chytrý nápad. Moc se mi zamlouvá."

Philipovi poskočilo srdce radostí.

Jenže král ještě neskončil. „Bohužel jsem celé hrabství právě v podstatě slíbil Percymu Hamleighovi."

Philipovi se přes rty prodralo zaúpění. Už měl pocit, že jim na to král kývne. Zklamání ho bolelo jako bodnutí nožem.

Jindřich a Waleran se nezmohli na slovo. Tohle neočekávali.

První se vzpamatoval Jindřich. „V podstatě?" zeptal se.

Král pokrčil rameny. „Ještě bych se z toho mohl vykroutit, ale neobešlo by se to bez velkých obtíží. Vždyť to nakonec byl Percy, kdo předal zrádce Bartoloměje spravedlnosti."

„Ale nedokázal by to bez naší pomoci, můj pane!" vybuchl Waleran.

„Vím, že jsi v tom sehrál jistou roli…"

„To já jsem Percymu Hamleighovi prozradil, že se proti tobě chystá spiknutí."

„Ano, jistě. Mimochodem, jak *tys* to zjistil?"

Philip rozpačitě přešlápl. Teď se ocitli na nebezpečné půdě. Nikdo se nesmí dovědět, že informace původně pochází od jeho bratra Francise, jelikož Francis stále ještě pracuje u Roberta z Gloucesteru, kterému byla jeho účast na spiknutí odpuštěna.

„Informace pocházela ze zpovědi učiněné na smrtelné posteli," odpověděl Waleran.

Philipovi se ulevilo. Waleran jen opakoval lež, kterou mu nabídl Philip, ale mluvil o „zpovědi" tak, jako kdyby ji vyslechl přímo on, a ne Philip. Philip byl nadmíru spokojený, že se pozornost nesoustředila na to, jakou roli v celé záležitosti sehrál on sám.

„I tak jsi neriskoval život a zdraví ty, ale Percy," nevzdával se král. „To on zaútočil na Bartolomějův hrad a zajal zrádce."

„Můžeš Percyho odměnit jiným způsobem," ozval se Jindřich.

„Jenže Percy chce právě Shiring," upozornil ho král. „Zná ten kraj. A bude mu dobře vládnout. Mohl bych mu dát Cambridgeshire, ale budou ho ti obyvatelé močálů poslouchat?"

„Měl bys nejprve poděkovat Bohu a potom teprve smrtelníkům," poučil bratra Jindřich. „Neboť jsi králem z boží vůle."

„Jenže Bartoloměje zajal Percy," trval na svém král.

Jindřich se musel proti takové nehoráznosti ohradit. „Bůh řídí všechny naše –"

„Nepřemlouvej mě," zarazil ho Štěpán a zvedl ruku.

„Jistě," přikývl Jindřich poslušně.

Byla to živá ukázka královské moci. Chvilinku se dohadovali téměř jako rovný s rovným, ale Štěpán dokázal převzít zpátky nadvládu jediným slovem.

Philip byl do hloubi duše zklamán. Na začátku měl pocit, že je to naprosto nesmyslný požadavek, pak začal postupně věřit tomu, že by se to mohlo podařit. Už dokonce snil o tom, jak získané bohatství využije. A teď se zase jedním mohutným kopancem vrátil na zem.

„Můj pane," oslovil krále Waleran, „jsem ti vděčný, že jsi ochoten ještě jednou se zamyslet nad budoucností shiringského hrabství, a v úzkosti a modlitbách budu očekávat tvoje rozhodnutí."

Tohle bylo elegantní, pomyslel si Philip. Znělo to, jako kdyby se Waleran pokorně vzdával. Jenže ve skutečnosti dosáhl toho, že nechal celou záležitost ještě otevřenou. Král ovšem předtím nic takového neřekl. Jeho odpověď se nedala vyložit jinak než jako odmítnutí. Ale když Waleran prohlásil, že král se koneckonců vždycky může rozhodnout tak nebo onak, nebylo na tom nic urážlivého. Tohle si musím zapamatovat, umiňoval si Philip: Jakmile člověku hrozí odmítnutí, vždycky ještě může zkusit rozhodnutí oddálit.

Štěpán na okamžik zaváhal, jako by si pohrával s nepatrným podezřením, že s ním někdo manipuluje. Pak podle všeho všechny pochyby zavrhl. „Děkuji vám, že jste mě poctili návštěvou," prohlásil.

Philip a Waleran se otočili k odchodu, ale Jindřich se ještě nehýbal. „Kdy se dozvíme tvoje rozhodnutí?" zeptal se bratra.

Štěpán vypadal jako člověk hnaný do kouta. „Pozítří," odpověděl.

Jindřich se uklonil a všichni tři vyšli ven.

Nejistota je stejně hrozná jako záporné rozhodnutí. Philip zjistil, že je pro něj čekání nesnesitelné. Strávil sice odpoledne s překrásnou sbírkou knih winchesterského převora, ale ani vznešené svazky ho nedokázaly odlákat od úvah, co se asi tak zrovna děje v králoVe mysli. Mohl by král zapomenout na slib, který dal Percymu Hamleighovi? Jak důležitý je Percy? Byl to příslušník šlechty a dělal si naděje na hraběcí titul – Štěpán určitě neměl sebemenší důvod, proč by se měl bát, že se ho dotkne. Jenže nakolik Štěpán doopravdy cítil potřebu Kingsbridge pomoci? Je všeobecně známo, že králové se stávají zbožnými až k stáru. A Štěpán byl ještě mladý.

Philip si jednotlivé možnosti převracel v hlavě a díval se přitom do Boethiova spisu *O útěše z filozofie,* ale slova nevnímal, když vtom se k němu po špičkách přikradl přes rajskou zahradu nějaký novic a stydliVe ho oslovil. „Venku na nádvoří se po tobě kdosi ptá, otče," zašeptal.

Jestli nechali návštěvníka čekat venku, tak to znamená, že to není mnich. „Kdo to je?" zeptal se Philip.

„Je to žena.“

První, co Philipa napadlo, bylo, že přišla ta poběhlice, která ho obtěžovala před mincovnou. Byla to hrozná představa. Výraz v novicově tváři mu ale napověděl, že zřejmě půjde o někoho jiného. Dnes se mu do očí zadívala už jen jedna žena. „Jak vypadá?“ zeptal se novice.

Mladík znechuceně zkřivil obličej.

Philip přikývl a bylo mu to jasné. „Regan Hamleighová.“ Jakou záludnost má asi za lubem teď? „Hned jsem tam.“

Pomalu a zamyšleně se prošel kolem celé rajské zahrady a vyšel ven na nádvoří. Na to, aby jednal s touhle ženou, bude potřebovat veškerý rozum, který mu osud nadělil.

Stála před přístřeškem, v němž úřadoval sklepník zdejšího kláštera, byla zahalená do těžkého pláště a obličej skrývala pod kapucí. Podívala se na Philipa s tak neskrývanou škodolibostí, až pocítil touhu otočit se na patě a okamžitě se vrátit do uzavřené části kláštera. Styděl se ale, že by to vypadalo, jako když utíká před ženou, a tak se rozhodl, že to nějak vydrží. „Co ode mne chceš?“ oslovil ženu.

„Ty pošetilý mnichu,“ zasyčela na něj. „Jak můžeš být tak omezený?“

Cítil, jak rudne v obličeji. „Jsem kingsbridgeský převor, takže bude lepší, když mě budeš oslovovat otče,“ poučil ženu. Ke své hrůze slyšel, že to zní spíš podrážděně než autoritativně.

„Tak dobře, *otče* – jak se můžete nechat takhle *zneužívat* těmi dvěma nenasytnými biskupy?“

Philip se zhluboka nadechl. „Mluv jasně,“ požádal ženu nahněvaně.

„Dělá mi potíže najít dostatečně jasná slova, aby je pochopil někdo tak omezený, jako jsi ty, ale pokusím se o to. Waleran využívá toho spáleného chrámu jako zástěrky, aby získal pozemky patřící pod shiringské hrabství pro sebe. Říkám to dost jasně? Už ti došlo, o co tu jde?“

Její pohrdlivý tón Philipa i nadále dráždil k nepříčetnosti, ale nedokázal odolat pokušení a začal se hájit. „Není na tom nic nečestného,“ upozornil ženu. „Příjmy z půdy se mají použít na stavbu nové katedrály.“

„Proč si to myslíš?“

„Protože kvůli tomu se to celé dělá!“ ohradil se Philip. Ale někde hluboko v mysli se mu už začínaly probouzet první stíny pochyb.

Regan upustila od sžíraVe ironického tónu a začala mluvit víc vemlouvavě. „Bude nová půda patřit převorství?“ naléhala na převora. „Nebo diecézi?“

Philip zůstal na ženu chvíli zírat a pak se odvrátil. Její obličej byl příliš odpudivý, než aby se na něj člověk dokázal déle koukat. Je pravda, že Philip vycházel z představy, že pozemky připadnou převorství a že je bude mít pod kontrolou on, a nikoliv že by měly spadnout do klína diecézi, kde by je ovládal Waleran. Teď si ale vybavoval, že když byli na slyšení u krále,

biskup Jindřich naprosto zřetelně žádal, aby půdu dostala diecéze. Philip si myslel, že je to jen přeřeknutí. Ale nikdo biskupa neopravil. Ani hned ani později.

Podezřívavě na Regan opět pohlédl. Nemohla se přece nijak dovědět, co Jindřich před králem řekl. Takže má asi pravdu. Na druhou stranu – možná se jen snaží vnést neklid do řad protivníka. Z případné rozmíšky mezi Philipem a Waleranem by v tuhle chvíli mohla jedině těžit. „Waleran je biskup," prohlásil Philip nahlas. „Katedrálu musí mít on."

„Musí mít spoustu věcí," odsekla s gustem. Když se s ním začala dohadovat, přestala se chovat tak škodolibě a byla lidsky daleko přijatelnější. Philip se na ni ale ani teď nevydržel dlouho dívat. „Pro některé biskupy by pořádná katedrála byla důležitější než cokoliv jiného," pokračovala. „Jenže Waleran má spoustu důležitějších potřeb. Ať je to jak chce, dokud bude držet ruku na měšci s penězi, bude na něm, jak moc nebo jak málo odsype tobě a tvým zedníkům."

Philip si uvědomil, že přinejmenším v tomhle bodě má žena pravdu. Když bude pacht z půdy vybírat Waleran, bude si zcela jistě alespoň něco nechávat pro sebe na pokrytí výdajů. Sám biskup bude přitom určovat, jak velký to má být díl. A když ho to napadne, nic a nikdo mu nedokáže zabránit v tom, aby peníze vynakládal na účely, jež nemají s katedrálou vůbec nic společného. Takže Philip z měsíce na měsíc nebude vědět, jestli bude mít z čeho svým zedníkům vyplatit mzdu.

Rozhodně není pochyb o tom, že by bylo výhodnější, kdyby půdu vlastnilo přímo převorství. Philip si ale najednou byl jist, že Waleran se proti téhle předstaVe postaví a biskup Jindřich ho v tom bude podporovat. V tu chvíli Philipovi nezbyde nic jiného než obrátit se přímo na krále. A král Štěpán uvidí, že církev je nejednotná, a může vyřešit celý problém tím, že hrabství předá Percymu Hamleighovi.

Což je pochopitelně přesně to, o co Regan jde.

Philip zavrtěl hlavou. „Jestli se mě Waleran chystá podvést, proč by mě sem vůbec tahal s sebou?" namítl. „Mohl si to celé vyřídit sám a dosáhnout úplně stejného výsledku."

Přikývla. „To by mohl. Jenže král by se také mohl sám sebe ptát, nakolik to Waleran myslí upřímně, když tvrdí, že chce získat hrabství jen proto, aby mohl postavit novou katedrálu. Když ses tu vynořil, abys podpořil Waleranovu žádost, ukolébal jsi ve Štěpánovi všechna případná podezření." V hlase jí znovu zazněl pohrdavý podtón. „A ty vypadáš v té umatlané kutně tak dojemně, že i králi by se tě zželelo. Kdepak, Waleran je mazaný, a proto tě sem přivezl."

Philipa se zmocnilo děsivé tušení, že by žena mohla mít pravdu, ale nebyl ochoten to přiznat. „Tobě jde jen o to, abys získala hrabství pro svého manžela," osočil ji.

„Kdybych ti ukázala nějaký důkaz, byl bys ochoten podniknout půldenní cestu, abys ho viděl?“

Jestli Philip opravdu o něco nestál, tak nechat se vtáhnout do pletichaření Regan Hamleighové. Na druhou stranu ale musí zjistit, jestli se její obvinění zakládají na pravdě. Neochotně přikývl: „Ano, půldenní cestu bych podnikl.“

„Zítra?“

„Ano.“

„Buď připraven za úsvitu.“

Následujícího rána, když mniši začali zpívat na hrubé mši, čekal Philipa na nádvoří před klášterem místo Regan, ženy Percyho Hamleigha, William Hamleigh, jejich syn. Philip a William vyjeli z Winchesteru západní bránou, pak okamžitě zahnuli na sever po Královské cestě. Tímhle směrem se nachází Waleranův biskupský palác, uvědomil si Philip. A je vzdálen zhruba půl dne cesty. Takže je jasné, kam mají namířeno. Ale proč? Philipovi se to ani trochu nezamlouvalo. Rozhodl se, že bude ve střehu, aby nepadl do nějaké léčky. Hamleighovi se ho docela dobře můžou snažit využít. Přemítal o tom. Waleran může vlastnit nějakou listinu, na niž by se Hamleighovi chtěli podívat, nebo ji dokonce ukrást – něco jako smlouvu či úpis. Mladý lord William může lidem pracujícím pro biskupa namluvit, že on a převor si ten list jedou vyzvednout: a biskupovi lidé by mu mohli uvěřit, protože uvidí, že s ním Philip doopravdy přijel. William klidně může mít nějaký podobný podvod v rukávu. Philip musí mít oči všude.

Bylo zamračené, šedivé ráno a drobně pršelo. William nasadil na prvních pár mil svižné tempo, ale pak zvolnil, aby si koně mohli trochu odpočinout. Po chvíli se ozval: „Takže, mnichu, ty mi chceš vyfouknout to hrabství.“

Philipa zarazil mladíkův nenávistný tón. Neudělal nic, čím by si ho zasloužil, a tak ho to mrzelo. Proto také odpověděl přiměřeně ostře. „Tobě?“ ohradil se. „Ty nic nedostaneš, chlapče. Možná ho dostanu já, možná tvůj otec, možná biskup Waleran. Ale nikdo nepožádal krále, aby ho dal *tobě.* To je dost směšný nápad.“

„Jednou ho zdědím.“

„To se ještě uvidí.“ Philip dospěl k závěru, že nemá smysl se s Williamem dohadovat. „Nechtěl jsem se tě dotknout,“ dodal chlácholivým hlasem. „Prostě jen chci postavit novou katedrálu.“

„Tak si sežeň někoho jiného, komu bys sebral hrabství,“ poznamenal mladík. „Proč se lidi pokaždé musí hojit na nás?“

Philip zaznamenal, s jakou hořkostí William větu pronesl. Proto se zeptal: „A lidé se opravdu vždycky hojí na vás?“

„Člověk by řekl, že se poučí z toho, jak dopadl Bartoloměj. Urazil naši rodinu a podívej, kde je dnes.“

„Já měl pocit, že tu urážku má na svědomí jeho dcera.“

„Ta čubka je stejně pyšná a nadutá jako její otec. Však si to taky vypije. Všichni před námi budou klečet, uvidíš.“

Tohle nejsou pocity obvyklé u jednadvacetiletého mladíka, pomyslel si Philip. William mluvil daleko spíš jako závistivá a jízlivá žena středních let. Philipovi se rozhovor ani trochu nezamlouval. Většina lidí by oblékla svou obnaženou nenávist do nějakého přijatelného hávu, jenže William byl příliš naivní, než aby se o něco podobného pokusil. „Odplatu je nejlepší nechat až na soudný den,“ poznamenal nahlas.

„A proč nepočkáš na soudný den se stavěním toho svého kostela?“

„Protože v té chvíli už bude pozdě na to, aby bylo možné zachránit duše hříšníků před hrůzami pekelnými.“

„S tímhle na mě nechoď!“ okřikl ho William a v hlase mu zazněl náznak hysterie. „Schovej si to na svoje kázání.“

Philip byl v pokušení dopřát si další jedovatou poznámku, ale nakonec ji raději polkl. Na tom chlapci bylo něco nadmíru podivného. Philip měl pocit, že William dokáže kdykoliv propadnout do nezvladatelné zuřivosti a že jakmile se ho vztek zmocní, je schopen vražedné krutosti. Philip se ho nebál. Neměl strach ze surových lidí. Snad to bylo tím, že jako dítě viděl tolik krutosti a zůstal naživu. Ale rozběsnit Williama uštěpačnými poznámkami nemělo žádný smysl, a tak převor jen jemně poznamenal: „Nebe a peklo, to je moje živobytí. Ctnost a hřích, odpuštění a trest, dobro a zlo. Obávám se, že o nich musím mluvit.“

„Tak si to povídej pro sebe,“ odsekl William, pobídl koně a přiměl ho, aby se dal do klusu.

Když se od převora vzdálil nějakých čtyřicet či padesát yardů, opět zvolnil. Philip byl zvědav, jestli zpomalí natolik, aby opět jeli bok po boku, ale mladík nic takového neudělal, a tak zbytek dopoledne pokračovali v odstupu.

Philip byl trochu vylekaný a také sklíčený. Začíná ztrácet vládu nad svým osudem. Ve Winchesteru nechal jednat Walerana Bigoda a teď dovolil Williamu Hamleighovi, aby ho vzal na tenhle tajemný výlet. Všichni se snaží se mnou nějak manipulovat, říkal si v duchu. Proč jim to dovolím? Je načase, abych se do toho vložil. Jenže zrovna v tuhle chvíli s tím nemůžu nic udělat, leda se otočit a vrátit se do Winchesteru. Jenže to by vypadalo jako prázdné gesto, a tak Philip jel odevzdaně dál za Williamem a zasmušile se díval, jak se kus před ním celou cestu pohupuje zadnice Williamova koně.

Krátce před polednem dorazili do údolí, kde stál biskupův palác. Philip si vybavil, jak sem přijel začátkem roku, celý roztřesený, a vezl zprávu s vražedným tajemstvím. Od té doby se neuvěřitelné množství věcí změnilo.

William ho zaskočil tím, že projel kolem paláce a zamířil vzhůru do kopce. Cesta se zúžila, až se změnila v prostou pěšinku mezi poli. Philip

věděl, že stezička v podstatě nikam nevede. Když dorazili na samotný vrcholek kopce, Philip spatřil, že se před nimi otevírá pohled na jakési staveniště. Kousíček pod vrcholkem narazili na val z hlíny, která vypadala, že ji někdo vykopal teprve nedávno. Philipa se zmocnilo děsivé podezření.

Zahnuli, vydali se podél valu a narazili na průchod. Projeli jím. Před sebou uviděli suchý příkop, který byl v místě, kde šlo valem projít, zasypán, aby se lidé dostali na druhou stranu.

„Na tohle jsme se přijeli podívat?“ zeptal se Philip.

William jen přikývl.

Tím se Philipovo podezření potvrdilo. Waleran si tu stavěl hrad. Philip byl naprosto zdrcen. Pobídl koně a přejel na druhou stranu příkopu. William ho následoval. Příkop a val se táhly kolem dokola celého kopce. Na vnitřním okraji příkopu vyrůstaly silné kamenné hradby a sahaly zatím jen asi do výšky dvou až tří stop. Hradby byly zjevně nehotové a soudě podle mohutnosti jejich základů, měly být hodně vysoké.

Takže Waleran si stavěl hrad, ale přitom na staveništi nebyl k vidění jediný dělník, žádné nářadí, ani zásoby kamene či dřeva. Za poměrně krátkou dobu se podařilo postavit hodně velký kus. Pak se práce náhle zastavily. Bylo zřejmé, že Waleranovi došly peníze.

Philip se obrátil na Williama. „Předpokládám, že není sebemenších pochyb, že tenhle hrad staví biskup,“ poznamenal.

„Copak by Waleran Bigod dovolil *někomu jinému,* aby si stavěl hrad poblíž jeho zámku?“ namítl mladík.

Philip si připadal podvedený a ponížený. Najednou před sebou viděl celou situaci v krystalicky čisté podobě: biskup Waleran chce získat shiringské hrabství i s jeho kamenolomem a zásobami dřeva, aby postavil hrad, a ne katedrálu. Philip byl jen nástrojem k dosažení tohoto cíle a požár kingsbridgeského chrámu pouze velice příhodnou výmluvou. Philip s katedrálou měl jen v králi probudit patřičnou zbožnost, aby hrabství věnoval Waleranovi.

Philipovi bylo rázem jasné, jak se na něj museli dívat Waleran a Jindřich: Viděli naivního, povolného ňoumu, který se nechá vést na porážku a ještě se k tomu usmívá a přikyvuje. A jak ho dokonale dokázali odhadnout! Důvěřoval jim a spoléhal se na ně, dokonce přecházel jejich pohrdavé jednání se statečným úsměvem, jelikož si myslel, že mu pomáhají – a oni ho přitom celou dobu nestoudně podváděli.

Waleranova bezohlednost Philipem hluboce otřásla. Vybavil si, jaký smutek se objevil ve Waleranově pohledu, když se biskup zadíval na zničenou katedrálu. Philip měl v tu chvíli pocit, že zahlédl záblesk zbožnosti, který měl biskup zakořeněný hluboko v duši. Waleran si přitom musel říkat, že zbožné cíle světí bezbožné prostředky, jsou-li užívány ve

službě církvi. Philip na tenhle přístup nikdy nevěřil. Já bych Waleranovi v životě neprovedl to, co udělal on mně, pomyslel si.

Do té doby o sobě nikdy neuvažoval jako o naivně důvěřivém člověku. Přemýšlel, kde udělal chybu. Pak mu došlo, že se nechal celou situací omámit – biskupem Jindřichem a jeho hedvábnými hábity, velikostí Winchesteru a jeho katedrály, hromadami stříbra v mincovně a haldami masa v řeznických krámech, stejně jako představou, že předstoupí před krále. Zapomněl, že Bůh vidí skrze hedvábné hábity až do srdce naplněného hříchem, že jediné bohatství, které stojí za to mít, je nebe, a že dokonce i král musí pokleknout v kostele. Přemohl ho pocit, že všichni kolem něj jsou mocnější a vzdělanější než on, a zapomněl na to, v čem je jeho skutečná cena, potlačil v sobě schopnost kriticky myslet a s důvěrou se vydal do rukou svých nadřízených. Odměnou mu byla zrada.

Ještě jednou se rozhlédl kolem sebe po staveništi rozmáčeném deštěm, pak otočil koně a s pocitem hlubokého ponížení zamířil pryč. William ho následoval. „Tak co ty na to, mnichu?“ neodpustil si mladík rýpnutí. Philip neodpověděl.

Vybavil si, jak před časem pomohl Waleranovi, aby se stal biskupem. Waleran tehdy řekl: „Chceš, abych z tebe udělal kingsbridgeského převora, a já chci, abys ze mě udělal biskupa.“ Waleran mu tehdy pochopitelně neprozradil, že biskup je už po smrti, a tak Philipovi připadal takový příslib vcelku nepodstatný. Navíc se zdálo, že Philipovi nezbývá než takový slib dát, aby si zajistil, že se stane převorem. Ale to jsou jen výmluvy, okřikl se v duchu. Ve skutečnosti je to tak, že měl nechat jak volbu převora, tak volbu biskupa v rukou božích.

Jeho rozhodnutí tehdy postrádalo patřičnou zbožnost a víru, a tak je mu teď trestem to, že se musí utkat s biskupem Waleranem.

Když si vybavil, jak ho ponižovali, jak ho přehlíželi, jak s ním manipulovali a jak ho podváděli, zmocnil se ho hněv. Poslušnost je ctnost každého řeholníka, ale za hradbami kláštera má svoje nevýhody, pomyslel si trpce. Svět moci a bohatství žádá, aby byl člověk podezřívavý, náročný a neústupný

„Tihle prolhaní biskupové z tebe udělali hlupáka, viď?“ dotíral na něj dál William.

Philip přitáhl koni otěže. Obrátil se na Williama, ukázal na něj prstem a celý se přitom třásl vzteky. „Koukej zavřít klapačku, chlapče,“ obořil se na mladíka. „Mluvíš s posvátným služebníkem božím. Jestli ještě řekneš jediné slovo, budeš se za ně smažit v ohni, to ti slibuju.“ William zbledl strachy.

Philip patami pobídl koně. Williamova poznámka mu připomněla, že Hamleighovi mají vlastní zištné důvody, pro které stáli o to, aby si Philip prohlédl Waleranův hrad. Chtěli vyvolat roztržku mezi Philipem a

Waleranem, aby si zajistili, že předmětné hrabství nepřipadne ani převorovi ani biskupovi, nýbrž Percymu. Jenže Philip se ani od nich nenechá někam manévrovat S manipulováním kingsbridgeského převora je teď prostě konec. Odteďka začne *on* manipulovat ostatními.

No, to je sice hezké, ale co by tedy měl podniknout? Když půjde do sporu s Waleranem, připadne panství Percymu. A když nic nepodnikne, dostane je Waleran.

Co vlastně chce král? Král chce pomoci se stavbou nové katedrály: to je čin hodný panovnické velikosti, a navíc pomůže jeho duši v posmrtném životě. Ale také potřebuje nějak odměnit Percyho věrnost. Je to zvláštní, ale nemá žádný naléhavý důvod, proč by měl chtít potěšit daleko mocnější muže, oba biskupy. Philipa napadlo, že tady někde se skrývá řešení, které by králi pomohlo vyřešit jeho zásadní dilema – totiž jak uspokojit současně jeho i Percyho Hamleigha.

Takže konečně má alespoň nápad.

Ta představa ho potěšila. Jakékoliv spojenectví mezi ním a Hamleighovými, to je to poslední, co by kohokoliv mohlo napadnout – a právě proto by to snad mohlo vyjít. Biskupové nebudou na takovou možnost vůbec připraveni. Třeba je to vyvede z rovnováhy.

To bude docela příjemná odplata.

Může ale dosáhnout dohody s chamtivými Hamleighovými? Percy bažil po úrodné zemědělské půdě kolem Shiringu, hraběcím titulu a moci a postavení, jež vyplývají z toho, kolika rytířům bude velet. Philip chtěl také získat půdu, ale nestál o titul ani o rytíře: víc ho zajímal kamenolom a lesy.

Kompromis, který se Philipovi rodil v hlavě, začal dostávat zřetelnější obrysy. A převora se začal zmocňovat pocit, že ještě není vše ztraceno.

Byla by to nádhera, teď dosáhnout svého, po tom všem, co se stalo.

Se vzrůstajícím vzrušením začal promýšlet, jak by měl s Hamleighovými dál jednat. Byl rozhodnut, že nepřistoupí na roli poníženého prosebníka. Musí to nastínit tak, aby jeho návrh působil neodolatelně.

Když dorazili zpátky do Winchesteru, byl Philipův plášť promočený skrznaskrz a jeho kůň byl velice rozmrzelý, ale Philip sám měl pocit, že našel řešení.

Když projížděli obloukem západní brány, obrátil se na Williama a navrhl: „Pojeďme navštívit tvou matku.“

Williama to zjevně zaskočilo. „Myslel jsem, že poběžíš rovnou cestou za biskupem Waleranem,“ vyhrkl.

Regan mladíkovi nepochybně naznačila, že má takový vývoj situace očekávat. „Neotravuj mě výklady o tom, co si myslíš, mládenče,“ odsekl Philip. „Prostě mě doved ke své matce.“ Cítil, že má sílu, aby se utkal s lady Regan. Choval se odevzdaně až příliš dlouho.

William zahnul na jih a dovedl Philipa k jednomu domu ve Zlaté ulici, mezi hradem a katedrálou. Bylo to rozlehlé stavení s kamennou podezdívkou do výše pasu a s roubenou stavbou. Uvnitř se nacházela vstupní hala, z níž se dalo vejít do několika pokojů. Hamleighovi tady nejspíš přespávali: mnoho winchesterských občanů pronajímalo pokoje lidem, kteří přijížděli na jednání ke královskému dvoru. Jestli se Percy stane hrabětem, pořídí si ve městě vlastní dům.

William uvedl Philipa do předního pokoje, kde stála velká postel a v krbu hořel oheň. Regan seděla u ohně a vedle ní stál Percy. Regan se na Philipa zadívala s překvapeným výrazem, ale docela rychle se vzpamatovala a zeptala se: „Tak co, mnichu – měla jsem pravdu?“

„Bylas tak vedle, že to snad ani horší být nemohlo, hloupá ženská,“ odpověděl jí Philip drsně.

Jeho rozhněvaný tón ženu natolik vyvedl z míry, že se nezmohla ani na slovo.

Philipa potěšilo, jaký na ni mělo účinek, když jí dal ochutnat trochu její vlastní medicíny. Pokračoval ve stejném tónu: „Myslela sis, že dokážeš vyvolat roztržku mezi mnou a Waleranem. To sis vážně představovala, že nepoznám, o co ti jde? Jsi hodně mazaná dračice, ale nejsi jediný člověk na světě, který dokáže *používat hlavu.*“

Viděl jí na obličeji, jak jí došlo, že její plán nevyšel, a jak zuřivě přemýšlí, co by měla podniknout dál. Nedal jí pokoj, dokud byla vyvedená z rovnováhy.

„Nepovedlo se ti to, Regan. A teď máš dvě možnosti. Můžeš zůstat klidně sedět a doufat, že to nějak dopadne. Čekat na královo rozhodnutí. Vsadit na to, jakou bude mít zítra náladu.“ Odmlčel se.

„A ta druhá možnost?“ pobídla ho neochotně.

„Druhá možnost je, že se dohodneme my dva, ty a já. Rozdělíme si hrabství mezi sebe a Waleranovi nic nenecháme. Zajdeme soukromě za králem a vyložíme mu, že jsme se dokázali dohodnout na kompromisu. Budeme mít jeho požehnány než stačí biskup cokoliv namítnout.“ Philip se posadil na lavici a předstíral nenucený přístup. „Je to tvoje největší šance. Jinak ve skutečnosti nemáš velkou naději.“ Zadíval se do ohně, jelikož nechtěl, aby na něm žena poznala, jak je napjatý. Ten nápad se jim musí zamlouvat, uvažoval. Byla to možnost, jak se s jistotou zmocnit něčeho cenného. Proti ní stálo riziko, že nedostanou vůbec nic. Ale jsou to hamouni – můžou se rozhodnout, že zkusí dostat všechno nebo nic.

První promluvil Percy. „Rozdělit si hrabství? Jak?“

Tak jsou na to alespoň zvědaví, pomyslel si Philip s úlevou. „Hodlám vám nabídnout tak velkorysý podíl, že byste byli blázni, kdybyste ho odmítli,“ prohlásil. Pak se obrátil na Regan. „Nabízím vám tu lepší polovinu.“

Dívali se na něj, čekali, že to nějak rozvede, ale on už nic neříkal. „Jak to myslíš – lepší polovinu?“ neovládla se Regan.

„Co má větší cenu – obdělatelná půda, nebo lesy?“

„Obdělatelná půda, pochopitelně.“

„V tom případě vy dostanete půdu a já si vezmu lesy.“

Regan přimhouřila oči. „Tím získáš dřevo na tu svou katedrálu,“ poznamenala.

„Správně.“

„A co pastviny?“

„Které chcete – pastviny pro skot, nebo louky pro ovce?“

„Pastviny.“

„V tom případě si já vezmu statky s ovcemi, co jsou v kopcích. Dáte přednost příjmům z trhů, nebo byste si radši vzali kamenolom?“

„Příjem z tr –“ ozval se Percy.

„A co kdybychom se rozhodli pro lom?“ přerušila ho Regan.

Philipovi bylo jasné, že pochopila, o co mu jde. Potřeboval kámen z lomu na stavbu katedrály. Věděl, že ona o kamenolom dvakrát nestojí i že trhy vynášejí více peněz s menší námahou. Důvěrně se zeptal: „Ale vy ho nechcete, že?“

Zavrtěla hlavou. „Nechceme,“ přiznala. „Vezmeme si trhy.“

Percy se snažil tvářit, jako kdyby ho převor oškubával zaživa. „Potřebuju lesy, abych měl kde lovit,“ namítl. „Hrabě přece musí mít kde lovit.“

„Budeš tam moci lovit,“ ujistil ho Philip. „Mně jde jen o dřevo.“

„To je přijatelné,“ přikývla Regan. Souhlasila tak rychle, že z toho Philip neměl příjemný pocit. Na okamžik se ho zmocnily obavy. Zřekl se něčeho důležitého, aniž to zaznamenal? Nebo je Regan prostě jen netrpělivá a chce mít z krku všechny bezvýznamné podrobnosti? Než si to stačil trochu víc promyslet, žena pokračovala: „A co se stane, když projdeme všechny smlouvy a listiny v pokladnici hraběte Bartoloměje a zjistíme, že je tam kus půdy, o němž si my budeme myslet, že je náš, a ty, že je tvůj?“

Skutečnost, že se začala zabývat takovými maličkostmi, povzbudila Philipa k úvaze, že je rozhodnuta na jeho návrh kývnout. Potlačil vzrušení a klidně odpověděl: „Musíme se shodnout na někom, kdo by nás rozsoudil. Co třeba biskup Jindřich?“

„Kněz?“ namítla s náznakem své obvyklé jedovatosti. „Byl by nestranný? Kdepak. Co takhle shiringský šerif?“

Ten nebude o nic nestrannější než biskup, pomyslel si Philip. Jenže nemohl přijít na nikoho, kdo by byl vhodný pro obě strany, a tak řekl: „Dohodnuto – a v případě, že se neshodneme na *jeho* rozhodnutí, máme právo obrátit se na krále.“ To by měla být dostatečná pojistka.

„Platí,“ přikývla Regan. Pak se podívala na Percyho a dodala: „Pokud s tím bude souhlasit můj manžel.“ – „Ano, ano,“ přikyvoval honem Percy.

Philip věděl, že má úspěch na dosah. Zhluboka se nadechl a prohlásil: „Když jsme se teď na celém návrhu shodli, tak –“

„Ještě zadrž,“ zarazila ho Regan. „Ještě jsme si neplácli.“

„Ale vždyť jste dostali všechno, co jste chtěli.“

„Ještě pořád můžeme získat celé hrabství, a ne jen jeho část.“

„A taky můžete skončit s prázdnýma rukama.“

Regan zaváhala. „A pokud si opravdu plácneme, jak navrhuješ, abychom to dál zařídili?“

Tohle už měl Philip promyšlené. Zadíval se na Percyho. „Mohl by ses dnes dostat ke králi?“ zeptal se.

Percy se zjevně vylekal, ale nakonec řekl: „Když budu mít nějaký dobrý důvod – tak ano.“

„Tak za ním zajdi a pověz mu, že jsme se dokázali dohodnout. Požádej ho, aby to zítra ráno vyhlásil ve svém rozhodnutí. Ujisti ho, že ty i já prohlásíme, že nás jeho rozhodnutí uspokojuje.“

„Co když se mě zeptá, jestli s návrhem souhlasí také biskupové?“

„Vylož mu, že nebyl čas na to, abychom jim to předložili. Připomeň mu, že katedrálu staví převor, a ne biskup. Naznač mu, že když jsem spokojen já, musí být biskupové taky spokojeni.“

„A co když se biskupové ozvou, až král dohodu oznámí?“

„Jak by mohli?“ nedal se Philip. „Předstírali, že žádají o hrabství výhradně proto, aby měli z čeho postavit katedrálu. Waleran těžko může něco namítat a zdůvodňovat to tím, že takhle nemá možnost využívat peníze k jiným účelům.“

Regan se krátce uchichtla. Philipovo rychlé uvažování se jí zamlouvalo. „Je to dobrý plán,“ prohlásila.

„Má to jednu důležitou podmínku,“ ozval se ještě Philip a zadíval se ženě do očí. „Král musí oznámit, že můj podíl se převádí na *převorství.* Pokud to nevysloví naprosto jasně, požádám ho o to. Pokud řekne cokoliv jiného – diecézi, sakristiána, arcibiskupa, cokoliv –, vstanu a celou dohodu odmítnu. Chci, abychom v tomhle ohledu měli naprosto jasno.“

„Chápu,“ přikývla Regan trochu nedůtklivě.

Její podráždění vzbudilo v Philipovi podezření, že si žena v duchu pohrávala s myšlenkou, jak by mohli králi přednést trochu pozměněnou podobu dohody. Byl rád, že jim svůj plán tak jasně vyložil.

Chystal se k odchodu, ale chtěl si ještě uzavřenou dohodu nějak pojistit. „Takže jsme dohodnuti,“ prohlásil a v hlase mu zazněl jen nepatrný náznak otázky. „Naprosto vážně jsme si to slíbili.“ Zadíval se na oba manžele.

Regan nepatrně přikývla a Percy přisvědčil: „Dohoda platí.“

Philipovi se srdce rozbušilo rychleji. „Dobře,“ poznamenal upjatě. „Uvidíme se zítra ráno na hradě.“ Dokud nevyšel z místnosti, dokázal

udržet ve tváři naprosto nicneříkající výraz, ale jakmile se ocitl na ztemnělé ulici, přestal se ovládat a dopřál si jeden široký, vítězoslavný úsměv.

Po večeři upadl Philip do neklidného, úzkostného spánku. O půlnoci vstal na půlnoční bohoslužbu a pak už jen ležel na slamníku a přemítal, co se tak asi bude dít ráno.

Měl pocit, že by král Štěpán mohl na jejich návrh přistoupit. Královo dilema přece návrh řešil: král tím dával hrabství *a současně* katedrálu. Philip sice tvrdil lady Reganě, že Waleran v tu chvíli už nic nezmůže, ale sám si nebyl jist, že to jeho biskup nechá jen tak. Waleran si může najít výmluvu, s jejíž pomocí dohodu zpochybní. Když bude uvažovat dostatečně rychle, mohl by namítnout, že taková dohoda neposkytuje dost peněz na to, aby bylo možné postavit vznešenou, výstavnou, bohatě zdobenou katedrálu, o jakou mu jde. Mohl by krále přesvědčit, aby si svoje rozhodnutí ještě jednou promyslel.

Další, úplně odlišné nebezpečí si Philip uvědomil těsně před rozedněním. Regan by ho mohla podvést. Mohla by se dohodnout s Waleranem. Co by se stalo, kdyby jí biskup nabídl úplně stejnou dohodu? Waleran by dostal kámen a dřevo, které potřebuje na stavbu hradu. Tahle představa Philipa natolik rozčílila, že se začal v posteli neklidně převalovat. Mrzelo ho, že se nemohl vydat za králem osobně, jenže král by ho nejspíš vůbec nepřijal – a Waleran by se o tom navíc mohl dovědět a pojmout podezření, že se proti němu něco chystá. Ne, Philip nemohl udělat nic, čím by se chránil před nebezpečím případného podvodu. Teď už mu vlastně nezbývalo nic jiného než se modlit.

A tomu se také věnoval až do rozednění.

Na snídani zašel s ostatními mnichy. Už přišel na to, že jejich bílý chléb nezazené pocit hladu na tak dlouho jako černý, tvrdý chléb, na který byl zvyklý. Ale bylo mu to jedno. Stejně toho rána nebyl schopen moc jíst. Na hrad dorazil brzo, přestože věděl, že král nebude tak časně přijímat. Vešel do hodovní síně, posadil se na kamennou lavici v jednom z výklenků a čekal.

Místnost se pomalu plnila žadateli a dvořany. Mnozí z přítomných byli oblečeni do jásavých barev. Philip kolem sebe viděl žluté, modré a růžové hábity s bohatými kožešinami na lemu plášťů. Philip si vybavil, že někde na hradě by měla být uložena slavná Kniha posledního soudu. Nejspíš bude v té komnatě nahoře, kde král předcházejícího dne přijal Philipa a oba biskupy. Philip si knihy nevšiml, ale byl příliš napjatý, než aby si vůbec něčeho všiml. Byl tam někde také královský poklad, ale ten měli nejspíš uložený v nejvyšším poschodí, v pokladnici vedle královy ložnice. Philip se opět přistihl, že na něj má prostředí, v němž se ocitl, uhrančivý vliv, ale umínil si, že už se tím nenechá dál znepokojovat. Tihle pánové v

nádherných šatech, tihle rytíři, lordové a obchodníci jsou přece také jen lidé. Většina z nich neumí napsat víc než vlastní jméno. A navíc jsou tady proto, aby získali něco jen a jen pro sebe, zatímco on, Philip, sem přišel ve jménu božím. A jeho poslání, stejně jako špinavá hnědá kutna, ho staví nad ostatní žadatele, ne níž.

Tahle představa mu dodávala odvahy.

Na schodech vedoucích do horního podlaží se objevil kněz a přítomnými projel záchvěv napjatého očekávání. Všichni doufali, že přicházející kněz signalizuje brzký příchod krále. Kněz si šeptem vyměnil několik slov s jedním z ozbrojených strážců a pak se vydal zpátky po schodišti nahoru. Strážný vybral ze zástupu čekatelů jednoho rytíře. Ten mu odevzdal svůj meč a vykročil po schodech nahoru.

Philip si říkal, jak podivný život musí vést duchovní, kteří se pohybují kolem krále. Král musí mít kolem sebe kněze, to je jasné, nejen proto, aby sloužili mše, ale také proto, aby vyřizovali veškeré čtení a psaní, které souvisí s vládnutím království. To nemohl zastat nikdo jiný než duchovní. Číst a psát umělo jen pár laiků, a ti stejně nedokázali číst a psát dostatečně rychle. Jenže na životě, který vedli panovníkovi duchovní, nebylo pranic zbožného. Philipův bratr Francis si takový způsob života vybral a teď pracoval pro Roberta z Gloucesteru. Jestli ho ještě někdy uvidím, musím se ho zeptat, jaký je to život, umiňoval si Philip.

Krátce poté, co první prosebník zmizel nahoře na schodech, vešli do síně Hamleighovi.

Philip se musel vší mocí ovládat, aby jim nevyšel v ústrety. Nechtěl, aby ostatní věděli, že je s nimi nějak spolčen. Alespoň zatím ne. Soustředěně se na ně zadíval, zkoumal výraz jejich tváří a snažil se odhalit, co se jim honí v hlavách. Nakonec dospěl k závěru, že William se tváří nadějně, Percy vypadá vyjukaně a Regan je napjatá jako tětiva. Po chvíli Philip vstal a přešel přes místnost. Choval se co možná nenucené. Zdvořile se s Hamleighovými pozdravil a pak se obrátil na Percyho: „Mluvil jsi s ním?“

„Ano.“

„No a?“

„Řekl mi, že o tom bude přes noc přemýšlet.“

„Ale *proč*?“ vyhrkl Philip. Odpověď ho zklamala a naštvala. „Co je na tom k přemýšlení?“

Percy pokrčil rameny. „To se zeptej jeho,“ odpověděl.

Philipa to popudilo. „A jak se *tvářil* – potěšené, nebo ne?“

„Já bych řekla, že se mu zamlouvala představa, jak by tím mohl vyřešit svoje dilema,“ vložila se do hovoru Regan, „ale vzbudilo v něm podezření, že by to šlo tak snadno.“

To docela dávalo smysl, ale Philipa přesto dráždilo, že se král Štěpán nechopil nabízející se příležitosti oběma rukama. „Radši se už spolu

nebudeme dál bavit," prohlásil po chvilce mlčení. „Nechceme přece, aby si biskupové domysleli, že jsme se proti nim spojili – alespoň do té chvíle, než král oznámí svoje rozhodnutí." Zdvořile se Hamleighovým uklonil a vzdálil se.

Vrátil se k svému kamennému sedátku. Snažil se zabít čas tím, že přemítal, co udělá, jestliže mu jeho plán vyjde. Jak rychle dokáže zahájit práce na stavbě nové katedrály? To záleží na tom, jakým tempem dokáže získat ze svých nových držav nějaké peníze v hotovosti. Získá dost velké množství ovcí. Takže bude moci v létě prodat nějakou vlnu. Některé usedlosti v kopcích může pronajmout a hotovost z jejich propachtování mu spadne do klína krátce po žních. Na podzim by mohl mít pohromadě dost peněz, aby si najal lesníka a vrchního kameníka a začal dávat dohromady potřebné zásoby dřeva a kamene. Současně by dělníci mohli začít pod dohledem stavitele Toma kopat základy. Někdy v průběhu příštího roku by mohli být připraveni na to, aby začali zdít.

Byl to nadmíru hezký sen.

Dvořané a prosebníci se na schodech střídali varujícím tempem: král Štěpán dnes úřadoval neobyčejně svižně. Philip začal mít obavy, že král chce být hotov co nejrychleji a že se vydá na lov, než stačí dorazit biskupové.

Konečně vstoupili do síně. Když vcházeli dovnitř, Philip se pomalu vztyčil. Waleran měl v obličeji napjatý výraz, zatímco Jindřich se tvářil prostě jen unuděně. Pro Jindřicha byla tohle podružná záležitost: nezbývalo mu, než aby podpořil svého kolegu biskupa, ale z výsledku nemohl nic mít. Pro Walerana byl naopak výsledek životně důležitý, jelikož na něm záviselo to, jestli si bude moci dostavět hrad – a hrad byl jen další příčkou na Waleranově cestě vzhůru po žebříku moci.

Philip si nebyl jist, jak se k nim má chovat. Pokusili se ho podvést a on toužil na ně zaútočit a oznámit jim, že jejich zradu odhalil. Jenže to by byli hned ve střehu a tušili by, že se něco děje, zatímco on potřeboval, aby nepojali sebemenší podezření a aby král stvrdil dohodu mezi Philipem a Hamleighovými, než se tihle dva stačí vzpamatovat. Proto teď potlačil svoje skutečné pocity a zdvořile se na biskupy usmál. Ani se nemusel namáhat: dokonale ho přehlíželi.

Netrvalo dlouho a strážce vyvolal jejich jména. Jindřich a Waleran šli první, za nimi se vydal nahoru Philip. Hamleighovi průvod uzavírali. Philip měl srdce až v krku.

Král Štěpán stál u krbu. Dnes působil dojmem, že bude jednat věcněji a rázněji. To bylo dobře: bude netrpělivý, jestliže biskupové začnou žbrblat. Biskup Jindřich šel a stoupl si vedle bratra ke krbu, ostatní se postavili do řady uprostřed místnosti. Philip ucítil bolest v dlaních a uvědomil si, že má zaťaté pěsti a zarývá si nehty do kůže. Silou vůle se přinutil sevření uvolnit.

Král něco říkal biskupovi Jindřichovi. Mluvil tak tiše, že ho nikdo jiný neslyšel. Jindřich se zamračil a odpověděl bratrovi stejně tichým hlasem. Chvíli se dohadovali a pak Štěpán zvedl ruku, aby bratra umlčel. Vzápětí se zadíval na Philipa.

Kingsbridgeský převor si připomněl, že s ním král během předcházejícího přijetí mluvil vlídně, utahoval si z něj, že je nervózní, a poznamenal, že má rád, když mnich vypadá jako mnich.

Jenže dnes se žádné vtípky nekonaly. Král si odkašlal a začal: „Můj věrný oddaný, Percy Hamleigh, se dnes stane hrabětem ze Shiringu," oznámil.

Koutkem oka Philip zahlédl, jak Waleran vykročil, jako by chtěl něco namítat. Biskup Jindřich ho ale zarazil rychlým, zapovídajícím gestem.

Král pokračoval: „Pokud jde o majetek bývalého hraběte, Percymu připadne hrad, veškerá země, která je propachtovaná rytířům, a nádavkem ostatní obdělatelná půda a pastviny v nížinách."

Philipovi dělalo potíže krotit v sobě vzrušení. Vypadalo to, že král na dohodu přistoupil! Philip se pokradmu podíval na Walerana. Biskupův obličej byl výrazem ztělesněného zklamání.

Percy před králem poklekl a sepjal před sebou ve výšce ruce v náznaku modlitby. Král položil svoje ruce na Percyho. „Prohlašuji tě, Percy, hrabětem ze Shiringu a dávám ti půdu a majetek výše uvedený k užití a potěšení."

„Přísahám při všem, co je mi svaté, že ti budu věrně sloužit a budu na tvé straně bojovat proti všem ostatním," prohlásil slavnostně Percy.

Štěpán pustil Percyho ruce ze svých a novopečený hrabě ze Shiringu vstal.

Štěpán se obrátil k ostatním. „Veškerou zbývající půdu, která patřila bývalému hraběti, věnuji" – odmlčel se na okamžik a přelétl pohledem z Philipa na Walerana a zpět – „věnuji kingsbridgeskému *převorství* na stavbu nové katedrály."

Philip v sobě musel zadusit radostný pokřik – vždyť vyhrál! Nemohl si pomoci a celý se ve tváři potěšením rozzářil. Podíval se na Walerana. Biskup byl do hloubi duše otřesen. Ani se nesnažil předstírat klid: měl otevřená ústa, široce rozevřené oči a zíral na krále s upřímně nevěřícím pohledem. Pak pohlédl na Philipa. Věděl, že se mu někde něco nepovedlo a že na jeho selhání nějakým způsobem vydělal Philip. Ale nedokázal si představit, co se vlastně mohlo přihodit.

Král Štěpán pokračoval: „Kingsbridgeské převorství má také právo těžit na stavbu katedrály kámen v hraběcím kamenolomu a dřevo ve zdejších lesích, a to bez omezení."

Philipovi vyschlo v krku. Takhle přece dohoda nezněla! Lom a lesy měly *patřit* převorství a Percy měl mít jen právo v nich lovit. Takže Regan

nakonec přece jen zapracovala a podmínky dohody změnila. Teď jsou lom i lesy Percyho majetkem a převorství má pouze právo lámat kámen a těžit dřevo. Philip měl jen pár vteřin na to, aby se rozhodl, jestli celou dohodu zpochybní. Král ještě dodal: „V případě, že dojde k neshodě, rozhodne mezi nimi shiringský šerif, ale obě strany mají právo obrátit se jako na poslední instanci na mě.“ Regan se zachovala naprosto nehorázně, přemítal Philip, ale je to tak důležité? Tenhle výsledek mi dává většinu toho, o co jsem stál. Král vzápětí svůj projev dokončil slovy: „Pokud vím, na této dohodě se už shodly obě přítomné strany.“

„Ano, králi, můj pane,“ přikývl Percy.

Waleran otevřel ústa, aby odmítl, že s takovýmhle kompromisem někdy souhlasil, ale Philip ho předběhl. „Ano, králi,“ přitakal.

Biskup Jindřich i biskup Waleran otočili jako na povel hlavy na Philipa. Jejich nesmírně užaslé výrazy byly výmluvným dokladem toho, jak jim pomalu docházelo, že právě Philip, ten novopečený převor, který neměl dost rozumu ani k tomu, aby si vzal na přijetí u krále čistou kutnu, zrovna tenhle Philip se za jejich zády dokázal dohodnout s králem. Na Jindřichově tváři se po chvíli objevil pobavený výraz, jaký člověk nasadí, když ho při kolovém tanci dostane z kola malý kluk, který sotva začíná rozum brát. Zato Waleranovi se ve tváři usadila zlostná nenávist. Philip měl pocit, že Waleranovi vidí až na dno duše. Waleran si uvědomoval, že udělal kardinální chybu, když svého protivníka podcenil, a to ho uráželo. Philip si tímhle okamžikem vyrovnával veškeré účty: ponížení, zradu a podvody. Philip zvedl bradu, riskoval, že se dopustí hříchu pýchy, a věnoval Waleranovi pohled, který říkal: Až budeš chtít přelstít Philipa z Gwyneddu, budeš se, holenku, muset víc snažit.

„A bývalý hrabě Bartoloměj nechť je neprodleně zpraven o mém rozhodnutí,“ prohlásil král na závěr.

Bartoloměj zřejmě sedí v nějakém žaláři poblíž, uvažoval Philip. Vzpomněl si na Bartolomějovy děti, které žijí se svým služebníkem v troskách poničeného hradu, a bodlo ho špatné svědomí při myšlence, co se s nimi teď asi stane.

Král propustil všechny přítomné s výjimkou biskupa Jindřicha. Philip přešel komnatu a vznášel se přitom kousek nad zemí. Ke schodům se dostal ve stejný okamžik jako Waleran a zastavil se, aby dal biskupovi přednost. Waleran do něj zabodl pohled plný jedovatého vzteku. Když promluvil, měl hlas hořký jako žluč, a přestože Philip byl v nadmíru povznesené náladě, Waleranova slova ho zamrazila až do morku kostí. Maska ztělesňující nenávist otevřela ústa a Waleran zasyčel: „Přísahám při všem, co je mi svaté, že ten chrám nikdy nepostavíš.“ Pak si přitáhl černý plášť kolem ramen a vyrazil po schodech dolů.

Philip si uvědomil, že si udělal jednoho celoživotního nepřítele.

III

Když se Hrabětov objevil v dohledu, dělalo Williamu Hamleighovi potíže skrýt vzrušení.

Bylo odpoledne druhého dne poté, co král oznámil svoje rozhodnutí. William a Walter hnali koně skoro celé dva dny, ale mladík necítil ani náznak únavy. Měl jen pocit, že mu srdce roste v hrudi do obrovských rozměrů a ucpává mu hrdlo. Měl přece opět spatřit Alienu.

Kdysi doufal, že ji pojme za ženu, jelikož byla dcerou hraběte. Ona ho ale odmítla, a to třikrát za sebou. Když si vybavil, jak pohrdlivě se k němu chovala, musel se ušklíbnout. Dosáhla toho, že si připadal jako úplná nula, jako obyčejný rolník. Chovala se k němu, jako kdyby Hamleighovi byli rod, který vůbec není třeba brát vážně. Jenže karty se obrátily. Teď už není vůbec třeba brát vážně *její* rod. On je teď synem hraběte, zatímco ona není nic. Nemá titul, nemá postavení, nemá půdu, nemá bohatství. Zatímco jemu spadne do klína hrad a on z něj Alienu vyžene, takže dívka se najednou nebude mít kam vrtnout. Bylo to příliš nádherné, než aby to skutečně byla pravda.

Když se přiblížili ke hradu, opatrně přibrzdil koně. Nechtěl, aby Alienu cokoliv upozornilo na to, že přijíždějí. Chtěl, aby si prožila náhlé, děsivé, zničující překvapení.

Hrabě Percy a hraběnka Regan se vrátili na jejich staré panské sídlo v Hamleighu, aby zařídili přestěhování pokladu, nejlepších koní a domácího služebnictva na hrad. William dostal za úkol najmout několik místních lidí, kteří by hrad vyčistili, zapálili ohně v krbech a postarali se, aby se tam dalo bydlet.

Nízké, ocelově šedé mraky se honily po obloze. Zdálo se, že jsou tak nízko, jako by se dotýkaly cimbuří. Večer bude nejspíš pršet. Čím dál tím líp. Podaří se mu vyhnat Alienu do bouře.

William, i Walter sesedli z koní a převedli je přes dřevěný padací most. Když jsem tu byl naposledy, podařilo se mi tohle místo dobýt, pomyslel si mladík hrdě. Dolní nádvoří už začínalo zarůstat trávou. Přivázali koně a nechali je pást. William dopřál svému válečnému hřebci hrst zrní. Sedla nechali ležet v kamenné kapli, jelikož na hradě nebyly žádné stáje. Koně frkali a neklidně podupávali, ale vál ostrý vítr a všechny zvuky v něm zanikaly. William a Walter přešli přes druhý most na horní nádvoří.

Nikde neviděli žádné známky života. Williama náhle napadlo, že Aliena třeba odjela. To by ale bylo zklamání! V tom případě budou muset on a Walter strávit hnusnou, hladovou noc ve studeném a špinavém hradě. Vystoupali po vnějším schodišti ke dveřím vedoucím do hodovní síně. „Tiše," obrátil se William na Waltera. „Jestli tam jsou, chci je překvapit."

Zatlačili do dveří a otevřeli je. Hodovní síň byla prázdná a ztemnělá a zatuchle páchla, jako by ji už kolik měsíců nikdo nepoužíval. William nic jiného nečekal – předpokládal, že se všichni zdržují výhradně v horním patře. Když se oba mladíci kradli přes místnost ke schodům, William opatrně našlapoval na špičky. Suché rákosí mu šustilo pod nohama. Walter se plížil těsně za ním.

Vydali se po schodech nahoru. Vůbec nic nezaslechli: silné kamenné stěny dokázaly ztlumit jakýkoliv zvuk. Když byli asi v polovině schodiště, William se zastavil, obrátil se k Walterovi, přiložil si prst na ústa a ukázal před sebe. Pode dveřmi nad schodištěm pronikalo světlo. Někdo tam byl.

Vyšli nahoru nad schody a zastavili se přede dveřmi. Zevnitř se ozýval dívčí smích. William se šťastně usmál. Nahmatal kliku, opatrněji stiskl a pak jedním trhnutím dveře otevřel. Dívčí smích se změnil ve vyděšené zaječení.

V komnatě se oběma mladíkům nabízel roztomilý obrázek. Aliena a její mladší bratr Richard seděli u malého stolku u krbu a hráli nějakou deskovou hru. Sluha Matthew stál za dívkou a díval se jí přes rameno. Aliena měla v záři ohně zarůžovělý obličej a její tmavé kučery se leskly kaštanovými záblesky. Na sobě měla světlé lněné šaty. Dívala se na Williama a rudé rty měla otevřené do velkého překvapeného O. William ji pozoroval, bavil se tím, jak je vylekaná, a nic neříkal. Po chvilce se dívka vzpamatovala, vstala a vybafla na něj: „Co tady chceš?“

William si tuhle scénu v duchu mnohokrát vyzkoušel. Pomalu přešel přes místnost, zastavil se u ohně, natáhl k němu ruce, aby si je zahřál, a prohlásil: „Já tady žiju. Co tady děláš *ty*?“

Aliena přejela pohledem z Williama na Waltera. Byla vyděšená a zmatená, ale bojovný tón ji přesto neopouštěl. „Tenhle hrad patří hraběti ze Shiringu,“ oznámila jim. „Řekněte, proč jste sem přišli, a pak se koukejte klidit.“

William se vítězoslavně usmál. „Hrabě z Shiringu je můj otec,“ sdělil dívce samolibě. Sluha si povzdechl, jako by se právě toho obával. Aliena vypadala ohromeně. William pokračoval: „Král udělil mému otci hraběcí titul včera ve Winchesteru. Hrad teď patří nám. Jsem zdejším pánem, dokud nedorazí můj otec.“ Luskl prsty na sluhu. „A mám hlad, tak mi přines chleba, maso a víno.“

Sluha zaváhal. S obavami se podíval na Alienu. Bál se ji tu nechat samotnou. Neměl ale na vybranou. Vykročil ke dveřím.

Aliena udělala také krok směrem ke dveřím, jako by chtěla jít s ním.

„Ty zůstaneš tady,“ přikázal jí William.

Walter si stoupl mezi dívku a dveře a zatarasil jí cestu.

„Nemáš právo mi poroučet!“ ohradila se Aliena s náznakem své staré panovačnosti v hlase.

„Zůstaň tady, má paní," ozval se vystrašeným tónem Matthew. „Nedráždi je. Hned jsem zpátky."

Aliena se na něj zamračila, ale zůstala stát. Matthew vyšel ven.

William se posadil na dívčinu židli. Aliena přešla na druhou stranu stolu, k bratrovi. William si je prohlížel. Byli si docela podobní, ale jen dívka měla v tváři vepsanou opravdovou odhodlanost. Richard byl vytáhlý, neohrabaný výrostek, kterému ještě ani nerostly vousy. Williamovi se zamlouvalo vzrušující vědomí, že je má oba ve své moci. „Kolik ti je, Richarde?" zeptal se.

„Čtrnáct let," odpověděl chlapec neochotně.

„Už jsi někdy zabil člověka?"

„Ne," přiznal Richard a pak s náznakem vzpurné odvahy dodal: „Ještě ne."

Ty budeš taky trpět, spratku jeden nadutá, pomyslel si William. Pak přesunul pozornost na Alienu. „Kolik je tobě?" oslovil ji.

Nejdřív se na něj podívala, jako by se rozhodla, že se s ním vůbec nebude bavit, ale pak si to podle všeho rozmyslela. Zřejmě si vzpomněla na Matthewa, který jí radil: *Nedráždi je.* „Sedmnáct," řekla.

„No ne, no ne, celá rodina umí počítat," pokýval hlavou William. „Jsi panna, Alieno?"

„No ovšem!" ohradila se.

William se náhle naklonil dopředu a sáhl dívce na ňadro. Vešlo se mu celé do velké dlaně. Sevřel jí je. Bylo pevné, ale poddajné. Dívka polekaně ucukla a mladíkovi sklouzla ruka.

Richard pokročil dopředu, i když trochu pozdě, a srazil Williamovi ruku. Ničím nemohl novopečeného hraběcího synka potěšit víc. William hbitě vyskočil ze židle a praštil Richarda rychlým švihnutím ruky do tváře. Jak předpokládal, Richard ránu nevydržel: vykřikl a ruce mu vylétly k obličeji.

„Nech ho být!" zařvala Aliena.

William se na ni překvapeně podíval. Podle všeho měla větší strach o bratra než o sebe. To stojí za to si zapamatovat.

V tu chvíli vešel Matthew a na dřevěném podnosu nesl bochník chleba, kus šunky a džbánek s vínem. Když uviděl, jak si Richard tiskne ruce na tvář, zbledl. Odložil podnos na stůl a přistoupil k chlapci. Vzal Richarda velice jemně za ruce, odtáhl mu je a zadíval se mu do obličeje. Kolem oka se už začínala tvořit zarudlá, naběhlá podlitina. „*Říkal* jsem ti, abys je nedráždil," zamumlal, ale zřejmě se mu ulevilo, že nejde o nic horšího. William pocítil zklamání: doufal, že Matthewa popadne vztek. Takhle to vypadalo, že se sluhou bude pěkná nuda.

Při pohledu na jídlo se Williamovi začaly sbíhat sliny. Přitáhl si židli ke stolu, sáhl po svém jídelním noži a odřízl si tlustý plátek šunky. Walter si sedl proti němu. S ústy plnými šunky a chleba se William obrátil na Alienu a

přikázal jí: „Přines poháry a nalej nám víno.“ Matthew se pohnul, aby rozkaz splnil. „Ty ne – ona,“ zarazil ho William. Aliena zaváhala. Matthew se na ni starostliVe zadíval a přikývl. Dívka přistoupila ke stolu a sáhla po džbánku.

Jak se nakláněla, William natáhl ruku dolů, vklouzl jí dlaní pod sukni a rychle jí přejel rukou po noze nahoru. Pod konečky prstů ucítil štíhlé lýtko porostlé jemnými chloupky, pak svaly vzadu na koleně a vzápětí jemnou kůži na vnitřní straně stehna. V tu chvíli dívka ucukla, rozmáchla se a pokusila se rozbít mu těžký vinný džbán o hlavu.

William odrazil úder levou rukou a pravou udeřil dívku přes tvář. Vložil do toho úderu veškerou sílu. Zásah mu mimořádně dobře vyšel. Aliena vykřikla. Koutkem oka William zahlédl, jak se Richard pohnul. Přesně to si přál. Vší silou odstrčil Alienu stranou, až upadla s temným žuchnutím na zem. Richard se na Williama hnal jako jelen, který se snaží nabrat lovce. William uhnul před první Richardovou ránou a pak chlapce udeřil do břicha. Když se Richard zlomil v pase, William ho několika rychlými údery praštil do nosu a do očí. Nebylo to tak vzrušující jako mlátit Alienu, ale docela ho to uspokojilo a Richardův obličej se během několika okamžiků zalil krví.

Walter náhle vydal varovný výkřik, vyskočil ze židle a díval se někam přes Williamovo rameno. William se otočil a uviděl, jak se na něj žene Matthew s nožem v napřažené ruce a chystá se ho bodnout. Tohle Williama zaskočilo – nečekal od zženštilého služebníka takové hrdinství. Walter u něj nemohl být včas, aby útok odrazil. William nemohl udělat nic jiného než zvednout ruce a snažit se chránit. Na okamžik mu hlavou projela děsivá myšlenka, že přijde o život zrovna ve chvíli, kdy prožívá největší vítězství. Silnější útočník by asi dokázal Williamův kryt prorazit a dostat se mu nožem až na tělo, jenže Matthew byl slabá postava změkčilá domácím životem, a tak se mu nepodařilo proniknout hrotem nože Williamovi k hrdlu. Mladíkovi se rázem neuvěřitelně ulevilo, ale přesto ještě neměl vyhráno. Matthew zvedl ruku k dalšímu úderu. William o krok ustoupil a sáhl po meči. Mezitím Walter obešel stůl s dlouhou, špičatou dýkou v ruce a tu vrazil Matthewovi do zad.

Zasaženému služebníkovi se ve tváři objevil výraz hrůzy. William viděl, jak Matthewovi vylezla špička Walterovy dýky vepředu z hrudi a protrhla mu halenu. Nůž, který Matthew v tu chvíli pustil z ruky, zazvonil o podlahu. Sluha se snažil chytit dech, ale vycházely z něj jen bublavé zvuky a vypadalo to, že se nemůže nadechnout. Pak začal podklesávat v kolenou. Krev se mu vyhrnula z úst. Zavřel oči. A nakonec padl na zem. Jak se tělo sesouvalo na podlahu, Walter z něj vytáhl dýku. Na okamžik z rány mocně vytryskla krev, ale vzápětí proud zeslábl a změnil se v pouhý pramínek.

Všichni se dívali na mrtvolu na podlaze: Walter, William, Aliena i Richard. William měl po tom, co o vlásek unikl smrti, dojem, že se vznáší

nad zemí. Měl pocit, jako by si teď mohl dovolit udělat cokoliv. Natáhl ruku a sevřel u krku Alieniny šaty. Plátno bylo měkké a jemné, asi hodně drahé. Mladík vší silou škubl. Šaty se roztrhly. William nepolevil, dokud neměla dívka šaty rozervané až úplně dolů. V ruce mu zůstal pruh látky široký asi jednu stopu. Aliena zaječela a pak si honem zbytek oblečení přitáhla těsně kolem těla. Jenže zbývající šaty ji už nedokázaly zakrýt. Williamovi vyschlo v krku. Ta náhlá zranitelnost dívky ho vzrušovala. Bylo to daleko dráždivější, než když ji tehdy pozoroval, jak se myje u studny, protože teď dívka věděla, že se na ni William kouká, a styděla se – a ten stud ho rozpaloval ještě víc. Jednu ruku zvedla k ňadrům a druhou si zakryla klín. William zahodil pruh látky a chytil Alienu za vlasy. Přitáhl si ji blíž, otočil ji zády k sobě a strhl jí ze zad zbytek šatů.

Měla jemná bílá ramena, útlý pas a překvapivě široké hýždě. Přitáhl ji ještě víc k sobě, přitiskl se jí na záda a tlačil jí vlastní slabiny zezadu do rozkroku. Sklonil hlavu, zakousl se jí do krku a tiskl zuby k sobě, dokud neucítil krev a neslyšel dívku ječet. Koutkem oka zaznamenal, že se Richard pohnul.

„Podrž toho kluka," požádal Waltera.

Walter sáhl po Richardovi a pevně ho sevřel rukama.

William jednou rukou tiskl dívku k sobě a druhou prozkoumával její tělo. Sáhl jí na ňadra, potěžkal je a sevřel, pak ji štípl do drobných bradavek. Vzápětí sjel dívce přes břicho do chundelatého trojúhelníku mezi nohama. Dívka tam měla stejně bujný a kudrnatý porost jako na hlavě. William do ní bezohledně vnikl prsty. Dívka začala plakat. Mladík cítil, že má přirození tak tvrdé, jako by se mělo každou chvíli roztrhnout.

Odstoupil od Alieny o kousek a strčil do ní, aby přepadla přes jeho nastavenou nohu. Dívka dopadla s žuchnutím na záda. Při pádu si vyrazila dech a teď se snažila nadechnout.

William tohle neměl v plánu a vlastně si ani nebyl moc jist, jak se to celé seběhlo, ale teď už ho nic na světě nemohlo zastavit. Zvedl si suknici a ukázal jí svůj pyj. Vyděšeně se na něj podívala: zřejmě ještě nikdy v životě neviděla ztopořené přirození, pomyslel si mladík. Tak je doopravdy panna. Tím líp.

„Pojď s tím klukem blíž," obrátil se William na Waltera. „Chci, aby to celé viděl." Z nějakého důvodu mu připadalo nadmíru pikantní dělat něco takového Richardovi před očima.

Walter postrčil chlapce dopředu a srazil ho na kolena.

William si klekl na podlahu a roztáhl Alieně nohy. Začala se s ním prát. Nalehl na ni a snažil se ji přimět k povolnosti, ale ona se stále bránila a Williamovi se nedařilo do ní proniknout. Dráždilo ho to: tímhle ta káča všechno zkazí. Zvedl se na jeden loket a udeřil dívku pěstí do obličeje.

Vykřikla a tvář jí hněvem zrudla, ale sotva se do ní pokusil znovu proniknout, opět začala klást odpor.

Walter by mu ji mohl podržet, jenže měl na starosti chlapce.

Náhle Williama něco napadlo. „Uřízni tomu klukovi ucho, Waltře," řekl záludně.

Aliena znehybněla. „Ne!" zvolala chraplavým hlasem. „Dej mu pokoj – už mu dál neubližuj."

„Tak roztáhni nohy," vyzval ji William.

Zůstala na něj zírat s vytřeštěnýma očima plnýma děsu a pomalu jí docházelo, před jaké rozhodnutí ji mladík postavil. William se bavil jejími muky. Walter sehrál svůj part naprosto dokonale. Sáhl po noži a přiložil ho Richardovi k pravému uchu. Zaváhal a pak pohybem, který byl téměř jemný, odřízl chlapci ušní lalůček.

Richard zaječel. Z malé rány se valila krev. Kousek lidského masa dopadl Alieně na vzdouvající se hruď.

„Dost!" vzkřikla. „Tak dobře. Udělám to." A roztáhla nohy od sebe.

William si plivl na ruku a pak jí vlhké sliny vetřel do rozkroku. Vnikl prsty hluboko do dívčina těla. Vykřikla bolestí. To ho vzrušilo ještě víc. Nalehl na ni. Ležela klidně a byla celá napjatá. Zavřela oči. Tělo měla celé kluzké potem z předcházejícího boje, ale přesto se chvěla. William se trochu posunul, aby měl lepší pozici, a pak zaváhal, aby si vychutnal vlastní očekávání a dívčin děs. Rozhlédl se po ostatních. Richard se na něj díval s hrůzou. Walter ho pozoroval s chtíčem v očích.

„Jsi na řadě hned po mně," ujistil ho William.

Aliena v zoufalství zasténala.

Náhle do ní vrazil naběhlý úd, drsně a bezohledně, a snažil se proniknout co nejdál. Ucítil, jak se mu do cesty postavila panenská blána – opravdová panna! – znovu do dívky vrazil přirození, surově a tvrdě. Bolelo ho to, ale ji to bolelo víc. Zaječela. Zkusil to ještě jednou a větší silou, a ucítil, že blána povolila. Aliena zbledla v obličeji, hlava jí padla na stranu a dívka omdlela. V tu chvíli do ní konečně William vystříkl semeno. Rozesmál se smíchem plným vítězství a potěšení a smýkal dívčiným tělem, dokud v sobě měl poslední kapku semene.

Většinu noci řádila bouřka, ale k ránu se nakonec uklidnila. Náhlé ticho stavitele Toma probudilo. Ležel ve tmě, poslouchal, jak vedle něj těžce oddychuje Alfred a o kus dál tišeji dýchá Marta, a odhadoval, že by mohlo být docela jasné ráno, což by znamenalo, že poprvé po nějakých dvou až třech podmračených týdnech mohlo konečně vyjít slunce. Přesně na ten okamžik Tom čekal.

Vstal a otevřel dveře. Pořád ještě byla tma, takže měl spoustu času. Nohou strčil do syna. „Alfrede! Vstávej! Dneska bude svítit slunce."

Alfred zavrčel, ale posadil se. Marta se jen otočila a ani se neprobudila. Tom přistoupil ke stolu a zvedl víko hliněného hrnce. Vytáhl z něj napůl snědený pecen chleba a odkrojil z něj dva krajíce, jeden pro sebe a jeden pro Alfreda. Pak se oba posadili na lavici a dali se do snídaně.

Ve džbánku měli trochu piva. Tom si pořádně přihnul a podal nádobu Alfredovi. Agnes by je nutila, aby používali nádobky, Ellen ostatně jakbysmet, jenže teď v domácnosti žádnou ženu neměli. Když Alfred vypil ze džbánku svou dávku, oba vyšli z domu ven.

Jak kráčeli přes dvůr převorství, obloha se pomalu měnila z černé v šedou. Tom měl v úmyslu nejprve zajít do převorova domu a vzbudit Philipa. Jenže Philipa hnaly úplně stejné úvahy jako Toma, a tak už v tu chvíli klečel na mokré zemi mezi troskami staré katedrály, oblečen do těžkého pláště, a modlil se.

Jejich úkolem bylo vytyčit úplně přesnou čáru od západu na východ, která bude představovat hlavní osu, kolem níž celou novou katedrálu postaví.

Tom si už před nějakým časem všechno potřebné nachystal. Do země ve východní části staveniště zarazil pořádný železný kůl s malým očkem na konci, připomínajícím ucho jehly. Kůl byl skoro stejně vysoký jako Tom, a tak jeho „ucho“ bylo ve výši Tomových očí. Zakotvil kůl na místě směsí suti a malty, aby mu ho někdo omylem nevytáhl. Dnes ráno zarazí do země další kůl, a to na opačném konci staveniště, přímo na západ od tohoto prvního.

„Namíchej trochu malty, Alfrede,“ požádal syna.

Alfred se vydal pro písek a vápno. Tom došel ke kůlně s nářadím stojící poblíž rajské zahrady a přinesl si ven malou dřevěnou palici a druhý kůl. Pak se odebral na západní okraj staveniště, tam se zastavil a čekal, až vyjde slunce. Philip dokončil modlitby a přidal se k Tomovi, zatímco Alfred na plošině pro míchání malty mísil písek s vápnem a vodou.

Obloha byla každým okamžikem světlejší a světlejší. Všech tří mužů se zmocnilo napjaté očekávání. Soustředěně pozorovali východní část zdi obepínající celé převorství. Konečně se nad okrajem zdi objevil rudý kotouč slunce.

Tom přecházel sem a tam tak dlouho, až viděl horní okraj slunce malým očkem na konci kůlu zaraženého do země na druhé straně staveniště. Pak Tom zvedl druhý kůl před sebe tak, aby mu stínil pohled na slunce. Philip k tomu začal nahlas odříkávat nějakou latinskou modlitbu. Tom začal kůl pomalu, plynulým pohybem, spouštět k zemi a tlačit jeho zašpičatělý konec do mokré půdy. Celou dobu dbal na to, aby držel kůl přesně mezi svým okem a sluncem. Od pasu si odepjal palici a opatrně zatloukl kůl tak hluboko do země, aby jeho „ucho“ bylo ve stejné výši jako Tomovy oči.

Takže jestli odvedl poctivou práci a jestli se mu netřásly ruce, měl by teď sluneční paprsek pronikat očky na konci obou kůlů.

Tom zavřel jedno oko a zadíval se očkem bližšího kůlu na vzdálenější. Slunce mu zasvítilo do oka oběma očky. Takže oba dva kůly se nacházely na přímce vedoucí přímo od východu na západ. A tahle linie bude určovat postavení celé nové katedrály.

Vysvětlil převorovi, o co jde, pak ustoupil stranou a nechal Philipa, aby se sám přesvědčil, jestli jsou oba kůly v zákrytu.

„Dokonale," přikývl Philip.

Tom přikývl. „To je dobře."

„Víš, co je dnes za den?" zeptal se Philip.

„Pátek."

„To taky, ale současně je den, na který připadá umučení svatého Adolpha. Bůh nám seslal slunce, abychom mohli náš chrám zaměřit na den našeho patrona. Není to dobré znamení?"

Tom se usmál. Podle jeho zkušeností jsou při stavbě důležitější dobří pracovníci než dobrá znamení. Ale byl rád kvůli Philipovi. „Jistěže je," přitakal nahlas. „Je to moc dobré znamení."

KAPITOLA 6

Aliena byla rozhodnutá, že na to nebude myslet. Celou noc proseděla na kamenné podlaze kaple, opřená o stěnu, a zírala do tmy. Nejdřív nedokázala myslet na nic jiného než na zdrcující prožitek, který ji toho dne potkal, ale bolest postupně přece jen trochu polevila a dívka byla nakonec schopna soustředit mysl na poryvy bouře, která řádila venku, na déšť bušící do střechy kaple a na vítr prohánějící se po prázdných hradbách opuštěného hradu.

Nejdřív byla úplně nahá. Když ji ti dva muži… Když dokončili, co začali, vrátili se ke stolu a nechali ji ležet na podlaze. Richard seděl vedle ní a krvácel. Muži se dali do jídla a pití, jako kdyby na ni úplně zapomněli, a tak Aliena s Richardem využili příležitosti a vyklouzli z komnaty. Zrovna v tu chvíli začala bouřka, takže přes most už běželi v prudkém dešti a nezbylo jim, než hledat útočiště v kapli. Jenže Richard se musel téměř okamžitě vrátit do tvrze. Musel se dostat do místnosti, kde oba násilníci hodovali, uzmout z háku na dveřích svůj a sestřin plášť a utéct, než se William a jeho štolba stačí vzpamatovat.

V té chvíli ještě nedokázal na sestru promluvit. Podal jí její plášť a sám se zachumlal do svého. Pak se posadil na podlahu asi yard od dívky a opřel se zády o stejnou stěnu. Aliena toužila po někom, kdo by jí projevil náklonnost, kdo by ji objal a utěšil, jenže Richard se k ní choval, jako kdyby provedla něco nekonečně nestoudného. Nejhorší na tom bylo, že i ona sama měla takový pocit. Cítila se provinile, jako kdyby *ona* spáchala nějaký hřích. Docela chápala, že ji bratr nechce utěšit, že se jí nechce ani dotknout.

Byla ráda, že je chladno. Pomáhalo jí to vytvořit si v sobě představu, že je vzdálená světu, že je od ostatních lidí oddělená. A navíc chlad podle všeho otupoval bolest. Nepodařilo se jí usnout, ale někdy během noci upadli oba sourozenci do jakéhosi stavu vytržení a seděli tam dlouho bez hnutí jako mrtvoly.

Kouzlo zlomil až konec bouřky, který přišel naprosto neočekávaně. Aliena si uvědomila, že rozeznává okna kaple, malé skvrny šedivého světla v místech, kde předtím nebylo nic než černočerná tma. Richard vstal a došel ke dveřím. Podrážděně se na něj zadívala, jelikož ji to vyrušení vyvedlo z míry. Chtěla tam sedět opřená o zeď tak dlouho, dokud neumrzne nebo nezemře hlady, protože si neuměla představit nic nádhernějšího než v klidu a míru sklouznout do věčného bezvědomí. Pak Richard otevřel dveře a obličeje jim ozářilo slabé světlo počínajícího úsvitu.

Aliena se s leknutím probrala z transu. Richard byl dobitý k nepoznání. Obličej měl neuvěřitelně opuchlý a pokrytý odřeninami a zaschlou krví. Alieně se z toho chtělo brečet. Richard měl v sobě vždycky dost jalové

odvahy. Když byl malý kluk, prohánět se kolem hradu na smyšleném oři a předstíral, že sráží lidi neviditelným dřevcem. Otcovi rytíři ho vždycky povzbuzovali tím, že předstírali, jak obrovský strach jim nahání jeho dřevěný meč. Ve skutečnosti dokázala Richarda k smrti vyděsit i prskající kočka. Ale včera večer podnikl, co bylo v jeho silách, a dostal za to ohavný výprask. A ona se teď o něj bude muset postarat.

Dívka se pomalu zvedla a postavila na nohy. Bolelo ji celé tělo, ale bolest už nebyla tak bodavá jako předcházejícího večera. William a jeho podkoní nejspíš někdy v průběhu noci dorazili džbánek vína a teď budou vyspávat. Vzbudí se pravděpodobně za rozednění.

Do té doby musí být ona i Richard pryč.

Vydala se na opačnou stranu kaple, k oltáři. Oltář představoval jednoduchý bílý stůl natřený na bílo a bez jakýchkoliv příkras. Dívka se o oltář opřela, rázně zabrala a oltář převrhla.

„Co to děláš?“ zeptal se Richard vyděšeným hlasem.

„Otec tady měl tajný úkryt,“ odpověděla Aliena. „Řekl mi o tom, než ho odvedli.“ Na podlaze pod oltářem ležel balík látky. Aliena ho rozmotala a odhalila dlouhý meč i s pochvou a opaskem a nebezpečně vypadající dýku, asi stopu dlouhou.

Richard přistoupil blíž, aby si zbraně prohlédl. Neuměl s mečem moc zacházet. Učil se šermovat, ale pořád byl krajně nemotorný. Jenže Aliena by zbraň nedokázala ani pořádně zvednout, a tak ji podala bratrovi. Připjal si opasek kolem pasu.

Aliena se podívala na dýku. Nikdy předtím nenosila zbraň. Celý život měla vedle sebe někoho, kdo ji měl chránit. Uvědomila si, že bude pro svou vlastní bezpečnost potřebovat pořádnou dýku, a najednou si připadala strašlivě opuštěná a nebyla si jistá, že se ji někdy naučí používat. Už jsem dokázala vrazit dřevěné kopí do divokého prasete, pomyslela si. Proč bych nedokázala tohle vrazit do člověka – do někoho, jako je William Hamleigh? Ta představa ji vyděsila.

Dýka měla koženou pochvu s očkem, za které ji bylo možné připnout k opasku. Očko bylo tak velké, že si je Aliena mohla přetáhnout přes útlé zápěstí jako náramek. Natáhla si je na levou ruku a dýku schovala do rukávu. Byla dlouhá – sahala jí až nad loket. I kdyby nedokázala nikoho bodnout, snad dýkou alespoň bude umět nahnat někomu strach.

„Pojď, vypadneme,“ ozval se Richard a dodal: „Co nejrychleji.“

Aliena přikývla, ale když se otočila ke dveřím, zarazila se. Venku se rychle rozednívalo a ona teď rozeznávala na podlaze kaple dva temné předměty, kterých si předtím nevšimla. Šla se na ně podívat zblízka a zjistila, že jsou to dvě sedla, jedno průměrně velké a druhé vskutku rozměrné. Představila si Williama a jeho štolbu, jak předcházejícího večera přijíždějí na hrad. Jsou celí rozjaření úspěchem ve Winchesteru a

utrmácení po cestě, a tak jen odsedlají koně, vezmou sedla, bezstarostně je sem hodí a spěchají do tvrze. Neumí si ani představit, že by se někdo odvážil jim je ukrást. Jenže zoufalství člověku dodává odvahy.

Aliena došla ke dveřím a vykoukla ven. Světlo už bylo docela jasně, ale slabé, a ještě pořád nebylo možné rozeznat barvy. Vítr ustal a obloha byla bez mráčku. Během noci spadlo ze střechy kaple několik dřevěných šindelů. Nádvoří zelo prázdnotou, jen dva koně na něm spásali mokrou trávu. Oba vzhlédli, zadívali se na Alienu a pak opět sklopili hlavy. Jeden z nich byl obrovský válečný oř – tím se vysvětlovalo to jedno nadměrné sedlo. Druhý kůň byl grošovaný hřebec, ne dvakrát pohledný, podsaditý, ale dobře stavěný. Aliena se na ně zadívala, pak otočila hlavu směrem k sedlům a vzápětí se znovu zahleděla na koně.

„Na co čekáme?“ zeptal se Richard ustaraně.

Aliena konečně dospěla k rozhodnutí. „Vezmeme si jejich koně,“ oznámila bratrovi odhodlaně.

Richard se zjevně vyděsil. „Zabijou nás,“ namítl.

„Nedokážou nás chytit. Když jim koně *nevezmeme,* mohli by za námi vyrazit a zabít nás.“

„Co když nás chytnou, než se dostaneme pryč?“

„Musíme to zvládnout rychle.“ Nebyla zdaleka tak sebejistá, jak předstírala, ale musela Richardovi nějak dodat odvahu. „Nejdřív osedláme toho menšího koně – vypadá, že s ním bude spíš řeč. Vezmi to obyčejné sedlo.“

Dívka se rozeběhla přes nádvoří. Oba koně byli dlouhými řemeny přivázaní k pahýlům, které tu zbyly po shořelých budovách. Aliena zvedla řemen menšího koně a jemně za něj zatáhla. Tohle je nepochybně štolbův kůň, odhadovala v duchu. Sama by daleko víc uvítala nějaké menší a klidnější zvíře, ale nezbývalo jí než zvládnout to, co se jí nabízelo. A Richard si bude muset poradit s tím válečným hřebcem.

Kůň se na Alienu podezřívavě zadíval a sklopil uši. Dívka byla zoufale netrpělivá, ale přinutila se promluvit na zvíře konejšivým hlasem a přitom jemně přitahovat řemen. Kůň se po chvíli zklidnil. Vzala ho za hlavu a pohladila ho po nozdrách. V tu chvíli Richard hodil přes koně uzdu a vrazil mu udidlo do tlamy. Alieně se ulevilo. Richard vzal menší sedlo, hodil je koni na hřbet a rychlými, zkušenými pohyby je upevnil. Obě děti byly od útlého dětství navyklé starat se o koně.

Po obou stranách štolbova sedla visely sedlové brašny. Aliena doufala, že by mohly obsahovat něco užitečného – křesadlo, nějaké jídlo, trochu ovsa pro koně –, ale neměla čas to prověřovat. Nervózně se podívala přes nádvoří směrem k mostu vedoucímu k tvrzi. Nikoho tam neviděla.

Válečný kůň viděl, že jeho druh dostal sedlo, a bylo mu jasné, co přijde teď, ale přesto se mu nechtělo spolupracovat s lidmi, které vůbec neznal.

Frkal, a když dívka zatáhla za řemen, vzpíral se. „Šššš!“ uklidňovala ho Aliena. Pevně svírala řemen a vytrvale ho přitahovala. Kůň se k ní neochotně blížil. Byl ale velmi silný, a jestli se rozhodne opravdu klást odpor, bude to s ním těžké. Aliena uvažovala, zda by štolbův kůň uvezl ji i Richarda. Jenže pak by je William mohl pronásledovat na svém válečném oři.

Sotva měla Williamova koně dostatečně blízko, omotala řemen kolem ohořelého pahýlu, aby jí zvíře nemohlo uniknout. Když se mu ale s Richardem pokusili hodit uzdu, kůň jen pohodil hlavou a uzdu setřásl.

„Zkus mu dát nejdřív sedlo,“ navrhla Aliena. Zatímco Richard zvedl těžké sedlo koni na hřbet a přivazoval ho, dívka zvíře poplácávala po krku a mluvila na ně. Kůň se začal chovat tak trochu odevzdaně. „Tak a teď buď hodný,“ požádala ho Aliena pevným hlasem, ale zvíře tím nezmátla: kůň moc dobře vycítil, že těsně pod povrchem číhá v dívce panika. Richard se přiblížil s uzdou, jenže kůň si odfrkl a pokusil se uhnout. „Něco pro tebe mám,“ nevzdávala se Aliena a sáhla rukou do prázdné kapsy pláště. Kůň se nechal nachytat. Dívka vytáhla prázdnou ruku, ale kůň sklonil hlavu, strčil jí nos do dlaně a hledal, jestli ho tam čeká něco k snědku. Aliena ucítila na dlani jeho drsný jazyk. Sotva měl kůň skloněnou hlavu a otevřenou tlamu, Richard mu přehodil uzdu a bylo to.

Aliena se znovu s obavami zadívala k tvrzi. Všude panoval klid.

„Nasedni,“ obrátila se na Richarda.

Vsunul nohu do vysoko pověšeného třmenu, dalo mu to dost práce, a vyšvihl se na obrovského koně. Aliena odvázala řemen od pahýlu.

Kůň hlasitě zaržál.

Alieně se rozbušilo srdce. Tohle mohlo být slyšet až v pevnosti. A takový chlap, jako je William, jistě pozná hlas svého koně, zvlášť když je to tak drahé zvíře. Zaržání by mohlo mladíka vzbudit.

Honem odvázala druhého koně. Zkřehlými prsty zápasila s uzlem. Při představě, že by se William mohl probudit, propadala panice. Najednou otevře oči, posadí se, rozhlédne se kolem sebe, vzpomene si, kde je, a začne se divit, proč ho volá jeho kůň. Určitě se tu každou chvíli objeví. Bylo jí jasné, že už se s ním nikdy nedokáže setkat Ta ostudná, hrozná, bolestivá věc, kterou jí včera provedl, se jí vybavila v celé hrůze.

„Dělej, Alieno!“ volal na ni Richard naléhavě. Jeho kůň byl rozčilený a netrpělivý. Chlapec měl co dělat, aby zvíře udržel na uzdě. Kůň potřeboval tak jednu nebo dvě míle běžet tryskem, aby se trochu unavil. Pak s ním bude lepší pořízení. Kůň znovu zaržál a začal ustupovat stranou.

Konečně se Alieně podařilo uzel povolit. Byla v pokušení prostě řemen zahodit, jenže pak už by neměla za co koně znovu uvázat, a tak řemen chvatně a ledabyle smotala a přivázala si ho k sedlovému popruhu. Teď si ještě potřebovala upravit třmeny: byly nastavené na postavu Williamova

podkoního, který byl o několik palců vyšší než dívka, takže visely příliš nízko a dívka by na ně nedosáhla, až by se vyšvihla do sedla. Jenže si v duchu představovala, jak William běží dolů po schodech, přechází hodovní síň a objevuje se venku nad schodištěm –

„Už toho koně dál neudržím," prohlásil Richard přiškrceně.

Aliena byla stejně rozčilená jako Williamův válečný oř. Vyšvihla se na Walterova hřebečka. Když se posadila do sedla, zabolelo ji uvnitř, ale nemohla s tím nic dělat, nezbývalo jí než zatnout zuby a vydržet. Richard pobídl koně směrem k bráně a Alienin kůň ho bez jakéhokoliv pobízení následoval. Třmeny visely příliš nízko, přesně jak očekávala, a tak musela zvíře svírat koleny. Když vyrazili, zaslechla někde za sebou, jak kdosi křičí, a hlasitě zvolala: „To snad ne!" Uviděla, jak Richard kopl koně do slabin. Obrovské zvíře přešlo do klusu. Její hřebec se tomu okamžitě přizpůsobil. Dívka byla vděčná osudu, že kůň napodobuje všechno, co udělá Williamův oř, jelikož sama ho nebyla schopná ovládat. Richard koně znovu pobídl, a když projížděli pod obloukem vstupní brány, mělo už zvíře docela slušnou rychlost. Aliena uslyšela další výkřik, tentokrát o hodně blíž. Ohlédla se přes rameno a zahlédla, jak za ní přes nádvoří běží William a jeho podkoní.

Richardův kůň byl nervózní, a sotva před sebou uviděl otevřenou pláň, sklonil hlavu a přešel do trysku. Přehnali se přes dřevěný padací most. Aliena ucítila, jak ji něco chytá za stehno, a koutkem oka zahlédla mužskou ruku sahající po sedlovém popruhu. V mžiku ale ruka zmizela a dívce bylo jasné, že se jim podařilo utéci. Zalila ji vlna úlevy. Ale současně se také znovu přihlásila o slovo bolest. Jak kůň cválal přes pole, cítila v podbřišku stejné bodáni, jaké si prožila, když do ní ten odporný William pronikl. A po stehně jí stékal teplý pramínek. Povolila koni uzdu a pevně zavřela oči, aby přemohla bolest. Jenže hrůzy předcházejícího večera se jí opět vybavily a ona je viděla za zavřenými víčky. Jak uháněli přes pole, dívka křičela do rytmu koňských kopyt: „Nebudu si to *pamatovat,* nebudu si to *pamatovat, nebudu, nebudu, nebudu, nebudu!"*

Kůň pod ní zahnul trochu doprava a dívka ucítila, že stoupá do mírného svahu. Otevřela oči a uviděla, že Richard uhnul z rozbahněné stezky a vydal se na dlouhou cestu k lesu. Napadlo ji, že bratr chce nejspíš mít jistotu, že válečný kůň je unavený a poslušný, a pak mu teprve dovolí zvolnit tempo. Obě zvířata budou zvladatelnější, když je nejprve nechají pořádně projet a pak jim teprve dovolí trochu zpomalit. Brzy ucítila, že její kůň začal ztrácet rychlost. Uvolněně se opřela v sedle. Zvíře zpomalilo do cvalu, pak přešlo do klusu a nakonec už jen zvolna kráčelo. Richardův kůň měl stále ještě síly na rozdávání a získal náskok.

Aliena se ohlédla za sebe přes pole. Hrad byl od ní vzdálený asi míli a dívka si nebyla jista, jestli nevidí dvě mužské postavy stojící na padacím mostě a dívající se směrem k ní. Jestli budou chtít sehnat náhradní koně,

budou muset jít hezky dlouho pěšky, pomyslela si. Na chvíli si připadala v bezpečí. Ruce i chodidla se jí rozehřály a začaly ji štípat. Z koně sálalo teplo jako z krbu a obalilo ji do oblaku horkého vzduchu. Konečně i Richard dovolil svému oři, aby zvolnil, otočil ho a vrátil se k sestře. Kůň pomalu kráčel a těžce oddychoval. Zahnuli mezi stromy. Oba zdejší lesy dobře znali, jelikož tady strávili většinu života.

„Kam pojedeme?“ zeptal se Richard.

Aliena se zamračila. *Kam* vlastně jedou? Co si teď počnou? Neměli co jíst, neměli co pít, neměli žádné peníze. A ona sama neměla žádné oblečení kromě pláště, který ji halil – žádnou spodní košili, sukni, halenku, plachetku ani boty. Chtěla se postarat o sebe i o bratra – ale jak?

Najednou pochopila, že žila uplynulé tři měsíce v jakémsi snu. Někde hluboko v mysli jí bylo jasné, že s jejím dřívějším životem je konec, ale odmítala si to připustit. William Hamleigh ji z toho snu probudil. Ani v nejmenším nepochybovala, že jim William řekl pravdu a že král Štěpán ustavil Percyho Hamleigha hrabětem ze Shiringu. Ale třeba to nebylo všechno. Třeba král pamatoval nějakým dodatečným prohlášením na ni a na Richarda. A jestli ne, tak to určitě měl udělat a oni ho o to jistě ještě můžou požádat. Ať je to, jak chce, teď budou muset jet do Winchesteru. Přinejmenším tak budou moci zjistit, co se stalo s jejich otcem.

Náhle ji napadlo: Ach, otče, kde se to všechno pokazilo?

Od chvíle, kdy umřela matka, věnoval jí otec mimořádnou péči. Věděla, že se o ni staral daleko víc, než se otcové o dcery běžně starají. Měl špatné svědomí z toho, že se znovu neoženil, aby jí dal novou matku. A vysvětloval to tím, že je daleko šťastnější se vzpomínkami na svou ženu, než by byl s kýmkoliv, kdo by ji nahradil. Ostatně Aliena nikdy o novou matku nestála. Otec o ni pečoval ze všech sil a ona se starala o Richarda, takže se jim nic nemohlo stát.

Jenže to už je všechno nenávratně pryč.

„Kam pojedeme?“ otázal se Richard znovu.

„Do Winchesteru,“ odpověděla. „Pojedeme navštívit krále.“

To Richarda nadchlo. „Ano! A až mu povíme, co William a jeho podkoní provedli včera v noci, tak král určitě –“

Zničehonic Alienu posedl neovladatelný vztek. „Zavři klapačku!“ zaječela na chlapce. Koně nervózně popojeli. Dívka zuřivě zatáhla za uzdu. „A už to nikdy neříkej!“ Zajíkala se hněvem a s obtížemi ze sebe vyrážela slova. „Nikdy nikomu neřekneme, co ti dva provedli – nikomu! Nikdy! Nikdy! Nikdy!“

V sedlových brašnách, které podle všeho patřily podkonímu, našli velký kus tvrdého sýra, trochu vína v kožené láhvi, křesadlo a pár dřívek na podpal a jednu nebo dvě libry ovsa, o nichž si Aliena domyslela, že jsou určeny pro koně. V poledne snědli s Richardem sýr a vypili víno, zatímco

koně se napásli řídké trávy a zelených výhonků křovisek a napili se z čistého potůčku. Dívka přestala krvácet a spodní část trupu jí znecitlivěla.

Potkali několik dalších pocestných, ale Aliena nařídila Richardovi, aby se s nikým nedával do řeči. Náhodnému pozorovateli museli připadat jako nebezpečný párek, zvlášť Richard působil na urostlém oři a s mečem u pasu odbojně. Jenže během několika vět by při rozhovoru vyšlo najevo, že jsou jen dvojice dětí, na které nikdo nedohlíží, a rázem by byli zranitelní. A tak se raději drželi od všech ostatních lidí co nejdál.

Když se den začal chýlit k večeru, rozhlíželi se, kde by mohli strávit noc. Nějakých sto yardů od cesty si našli mýtinu poblíž malého potůčku. Aliena dala koním trochu ovsa a Richard mezitím rozdělal oheň. Kdyby s sebou měli hrnec, mohli by si ze zrní pro koně uvařit pořádnou polévku. Takhle jim nezbylo než žvýkat zrní syrové. Leda by našli pár sladkých kaštanů a upekli si je na ohni.

Aliena uvažovala, co si dají k večeři, a Richard se jí ztratil z dohledu, jelikož se vydal sbírat dříví na oheň, když vtom dívku k smrti vyděsil hluboký mužský hlas, který se ozval těsně vedle ní. „A kde ty se tady bereš, děvenko moje?“

Zaječela. Koně začali vyděšeně ustupovat. Aliena se otočila a uviděla špinavého, zarostlého chlapa celého oblečeného do hnědé kůže. Přistoupil k ní o krok blíž. „Nepřibližuj se ke mně!“ vykřikla.

„Mě se nemusíš bát,“ uklidňoval ji.

Koutkem oka zahlédla, jak na mýtinu, přímo za neznámým mužem, vykročil Richard s náručí plnou dřeva. Zarazil se a zadíval se na dvojici. *Sáhni po meči!* vyzývala ho v duchu Aliena, jenže chlapec vypadal příliš zmateně a vyplašeně, než aby se zmohl na nějaký čin. Dívka ustoupila a snažila se, aby se mezi ni a muže v hnědém koženém oblečení dostal kůň. „Peníze nemáme,“ říkala k tomu. „Nic nemáme.“

„Jsem králův lesmistr,“ poučil ji.

Aliena se málem zhroutila úlevou. Lesmistr je královský služebník, který je placen za to, aby dohlížel na dodržování lesních zákonů. „Proč jsi to neřekl hned, blázne bláznivá?“ osopila se na něj, nahněvaná, že se tak nechala vyděsit. „Já myslela, že jsi nějaký vyděděnec!“

Zarazil se a zatvářil se dokonce trochu uraženě, jako by dívka vyslovila něco nezdvořilého. Pak ale jen poznamenal: „A ty budeš podle všeho dáma z urozeného rodu.“

„Jsem dcera hraběte ze Shiringu.“

„Takže ten kluk bude jeho syn,“ dodal lesmistr, přestože na Richarda nemohl vidět.

V tu chvíli chlapec pokročil dopředu a pustil klestí na zem. „Přesně tak,“ přikývl. „Jak se jmenuješ?“

„Brian. To hodláte strávit noc tady?“

„Ano.“

„Jen tak sami?“

„Ano.“ Alieně bylo jasné, že lesmistrovi vrtá hlavou, proč nemají žádný doprovod, ale neměla v úmyslu mu to vysvětlovat.

„A nemáte žádné peníze, jak jsi sama řekla.“

Aliena se na něj zamračila. „Pochybuješ o tom?“

„Ale kdepak. Z tvého chování je mi hned jasné, že jste šlechtického původu.“ Zdálo se jí to, nebo skutečně zazněl v lesmistrově hlase náznak ironie? „A jestli jste opuštění a nemáte u sebe ani krejcar, mohli byste možná strávit noc v mém domě. Není to odtud daleko.“

Aliena neměla vůbec v úmyslu vydat se na milost takovému drsnému stvoření. Už se chystala nabídku odmítnout, když vtom lesmistr promluvil znovu.

„Manželka vám ráda udělá večeři. A máme docela teplou kůlnu, kde můžete přespat, jestli chcete strávit noc sami.“

Má-li lesmistr manželku, je to něco úplně jiného. Přijmout pozvání do ctihodné rodiny by mělo být docela bezpečné. Ale Aliena stále ještě váhala. Pak si představila hořící krb, misku horké polévky, kalíšek vína a postel se slamníkem přikrytým rákosovou rohoži. „Byli bychom ti za to vděční,“ připustila nahlas. „Nemáme nic, čím bychom mohli zaplatit – mluvila jsem pravdu, když jsem říkala, že nemáme peníze –, ale jednoho dne se vrátíme a odměníme se ti.“

„Jako by se stalo,“ zabručel lesmistr. Došel k ohni a rozkopal ho.

Aliena a Richard nasedli na koně – ještě je ani nestačili odsedlat. Lesmistr k nim přistoupil a vyzval je: „Podejte mi otěže.“ Aliena si nebyla jistá, co má muž v úmyslu, ale nakonec mu podala uzdu a Richard ji vzápětí následoval. Muž vykročil do lesa, prodíral se podrostem a koně vedl za sebou. Aliena by byla raději držela otěže sama, ale rozhodla se, že už se do toho nebude plést a nechá muže jednat.

Bylo to dál, než naznačoval. Ujeli dobře tři nebo čtyři míle, a když dorazili k malému sroubenému domku s doškovou střechou, stojícímu na okraji pole, byla už tma. Přes okenice však pronikalo světlo a kolem se linula vůně vařeného jídla, takže Aliena s úlevou sklouzla z koňského hřbetu.

Lesmistrova žena uslyšela koně a objevila se ve dveřích. Manžel se na ni obrátil a oznámil jí: „Tady mladý pán a mladá pani zůstali sami v lese. Dej jim něco jíst.“ Podíval se na Alienu. „Jděte dovnitř. Postarám se o koně.“

Alieně se jeho rozkazovačný tón nezamlouval – víc by se jí líbilo, kdyby tu rozkazy udělovala ona –, ale současně se jí nechtělo odsedlávat koně, a tak poslušně vešla do domu. Richard ji následoval. Dům byl zakouřený a páchl, ale bylo tam teplo. V jednom rohu byla uvázaná kráva. Aliena byla ráda, že se ten člověk zmínil o kůlně. Ještě nikdy nespala v jedné místnosti

s dobytkem. Na ohni bublal hrnec. Sourozenci se posadili na lavici a žena jim každému nabrala z hrnce misku polévky. Trochu páchla. Když žena uviděla ve světle Richardův obličej, upřímně se vyděsila. „Co se ti stalo?“ zeptala se.

Richard otevřel ústa, aby jí odpověděl, ale Aliena ho předběhla. „Potkalo nás několik nešťastných událostí za sebou,“ vyhrkla. „Jsme na cestě ke králi.“

„Aha,“ přikývla žena. Byla to menší osůbka se snědou pletí a ostražitým pohledem. Ale po dívčině odpovědi nechala dalšího vyptávání.

Aliena rychle snědla polévku a ráda by si dala ještě jednu porci. Zvedla misku a podržela ji před sebou. Žena se podívala jinam. To dívku zmátlo. Copak lesmistrova žena nechápe, o co Alieně jde? Nebo už jí nechce přidat? Aliena se zrovna chystala pronést uštěpačnou poznámku, když vtom vešel lesmistr. „Ukážu vám kůlnu, kde můžete spát,“ oznámil jim. Z háku u dveří sundal lucernu. „Pojďte se mnou.“

Aliena a Richard vstali. Dívka se obrátila na ženu: „Ještě bych od tebe něco potřebovala. Mohla bys mi dát nějaké staré šaty? Nic na sobě pod tím pláštěm nemám.“

Žena se z nějakého důvodu zatvářila pohoršené. „Podívám se, jestli tu něco najdu,“ zamumlala.

Aliena došla ke dveřím. Lesmistr na ni upřel divný pohled. Zíral jí na plášť, jako kdyby se dokázal podívat skrz něj, kdyby se zadíval dostatečně odhodlaně. „Veď nás!“ přikázala mu Aliena ostře. Otočil se a prošel dveřmi.

Odvedl je dozadu za dům a zamířil s nimi přes zeleninový záhon. Když zvedl lucernu, objevilo se před nimi malé dřevěné stavení, spíš přístřešek než skutečná kůlna. Lesmistr otevřel dveře. Odrazily se od sudu, do kterého stékala ze střechy dešťová voda. „Pojďte se kouknout,“ vyzval sourozence. „Ať víte, jestli vám to bude vyhovovat.“

Richard vešel první. „Přines sem světlo, Allie,“ požádal sestru. Aliena se obrátila k lesmistrovi, aby si od něj vzala lucernu. Jenže sotva se pohnula, muž do ní neurvale strčil. Zapotácela se, proletěla dveřmi, vrazila do kůlny a vyhodila bratra z rovnováhy. Skončili oba v jednom chumlu na zemi. Rázem se ocitli ve tmě a jen uslyšeli, jak se dveře s bouchnutím zavřely. Zvenku se k nim donesl velice nepříjemný zvuk, jako by před dveře někdo posouval něco těžkého.

Aliena nemohla uvěřit, že je něco takového skutečně potkalo.

„Co se to děje, Allie?“ začal Richard natahovat moldánky.

Posadila se. Tak byl to doopravdy lesmistr, nebo šlo jen o nějakého zločince? Ne, kdepak, vyděděnec přežívající v lesích to být nemohl – na to má příliš bytelný dům. Ale jestli je to opravdový lesmistr, proč je tady zavíral? Copak porušili nějaký zákon? Domyslel si, že jim nepatří koně, na nichž přijeli? Nebo má nějaké hodně ohavné úmysly?

„Allie, proč nám to udělal?“ zakňoural Richard.

„Nevím,“ odpověděla unaveně. Už jí došly síly a nebyla schopná se ani rozčílit či naštvat. Vstala a opřela se o dveře. Ani se nepohnuly. Dívka si domyslela, že lesmistr před ně posunul sud s dešťovou vodou. Potmě začala osahávat stěny kůlny. Na jedné straně dosáhla dokonce i na nižší okraj šikmého stropu. Kůlna byla postavená z klád pevně naroubovaných na sebe. Někdo si s ní dal hodně práce. Zřejmě šlo o lesmistrovo vězení, kam zavíral zločince, než je předal šerifovi. „Odtud se nedostaneme,“ povzdechla si dívka.

Posadila se. Podlaha byla suchá a pokrytá slámou. „Jsme tady zavření, dokud nás odtud nepustí,“ dodala odevzdaně. Richard si sedl vedle ní. Po chvilce si lehli na zem a přitiskli se k sobě zády. Aliena měla pocit, že je příliš dobitá, vystrašená a napjatá, než aby se jí podařilo usnout. Jenže byla také naprosto vyčerpaná, a tak po chvilce upadla do posilující dřímoty.

Probudila se, když se dveře otevřely a do tváře jí dopadlo denní světlo. Okamžitě se jí zmocnilo zděšení a bez meškání se posadila. Zprvu si vůbec neuvědomovala, kde vlastně je, a nechápala, proč spí na tvrdé zemi. Pak se jí všechny prožitky vybavily a vyděsila se ještě víc: co s nimi má lesmistr v úmyslu? Jenže do kůlny nevešel lesmistr, nýbrž jeho malá, snědá manželka. A ačkoliv se tvářila stejně uzavřeně a nepřístupně jako předcházejícího večera, nesla v ruce pořádný skrojek chleba a dva hrnky s pivem.

Richard se také posadil. Oba sourozenci ženu ostražitě pozorovali. Nic neřekla, ale podala každému z nich hrnek, pak rozlomila chleba na poloviny a také ty jim dala. Aliena si zničehonic uvědomila, že je k smrti vyhladovělá. Namočila si chléb do piva a dala se do jídla.

Žena stála ve dveřích, pozorovala je a čekala, až dojedí a dopijí. Pak podala Alieně něco, co vypadalo jako smotek kusu staré, zažloutlé lněné látky. Aliena látku rozbalila. Držela v ruce staré šaty.

„Vem si to na sebe a vypadněte odtud,“ zavrčela žena.

Alienu zmátl rozpor mezi slušným jednáním a nebývalé drsnými slovy, ale ani na okamžik nezaváhala a šaty neodmítla. Otočila se k ženě zády, shodila ze sebe plášť, rychle si přetáhla šaty přes hlavu a opět si přehodila plášť přes sebe. Hned se cítila lépe.

Žena jí podala pár starých, prošlapaných dřeváků, na dívku trochu moc velkých.

„V dřevácích nemůžu jet na koni,“ namítla Aliena.

Žena se chraplaVe rozesmála. „Na žádném koni taky nepojedeš,“ upozornila dívku.

„Jak to?“

„On si vaše koně odvedl.“

Aliena zůstala, jako když ji do země vrazí. To přece bylo tak nespravedlivé, že je potkala ještě další smůla! „Kam je odvedl?“ zeptala se.

„On se mi s takovými věcmi nesvěřuje, ale počítám, že do Shiringu. Tam ty potvory prodá a zjistí, co jste ve skutečnosti zač a jestli by se z vás dalo vytřískat něco víc než jen peníze za vaše koně.“

„Tak proč nás teď pouštíš na svobodu?“

Žena si Alienu prohlídla od hlavy k patě. „Protože se mi nelíbilo, jak se na tebe podíval, když jsi řekla, že jsi pod tím pláštěm nahá. Teď to možná ještě nechápeš, ale až jednou budeš sama manželkou, ono ti to dojde.“

Aliena tomu už moc dobře rozuměla, ale mlčela.

„A nezabije tě, až zjistí, že jsi nás pustila?“

Podívala se na ně s pohrdavým úsměvem. „Mně nenahání takový strach jako ostatním,“ poznamenala. „A teď se koukejte ztratit.“

Vyšli ven. Aliena pochopila, že tahle žena se naučila žít se surovým a bezcitným manželem, a přitom si v sobě dokázala zachovat jakési zbytky slušnosti a soucitu. „Děkuju ti za šaty,“ špitla neobratně.

Jenže žena o nějaké děkování nestála. Ukázala rukou na cestu a prohlásila: „Tímhle směrem se jde na Winchester.“

Vykročili na cestu a ani se neohlédli.

Aliena ještě nikdy neměla na nohou dřeváky – lidé z její společenské vrstvy nosí přece kožené boty nebo sandály – a brzy zjistila, že jsou nešikovné a nepohodlné. Jenže země byla ještě studená, a tak to bylo lepší než jít bosá.

Když se dostali z dohledu lesmistrova domu, obrátil se Richard na sestru a zeptal se: „Allie, proč nás osud takhle pronásleduje?“

Otázka Alienu rozlítostnila. Všichni s nimi jednají strašně krutě. Lidé si klidně dovolí je bít a okrádat, jako by nejednali s lidskými bytostmi, nýbrž se psy či s koňmi. Nikdo se jich nezastane. Protože jsme příliš důvěřiví, pomyslela si. Tři měsíce jsme sami bydleli na hradě a ani jsme na noc nezavírali dveře na petlici. Rozhodla se, že propříště už nebude nikdy nikomu věřit. Nikdy už nikomu nedovolí, aby vzal do ruky otěže jejího koně – i kdyby její odmítnutí mělo vyznít jakkoliv nevychovaně. Už nikdy nikomu nedovolí, aby se jí dostal za záda, jak to předcházejícího večera dokázal lesmistr, když ji strčil do kůlny. Už nikdy nepřijme pozvání od neznámého člověka, nikdy nenechá dveře na noc odemčené, nikdy nebude považovat slušné vystupování za samozřejmou známku dobrého charakteru.

„Přidáme trochu do kroku,“ ozval se Richard. „Třeba se nám podaří dostat se do Winchesteru před setměním.“

Stezka je dovedla až na mýtinu, na níž se předcházejícího večera setkali s lesmistrem. Ještě pořád tam po nich zůstaly zbytky ohniště. Odtud už najdou cestu do Winchesteru docela snadno. Byli už ve Winchesteru

mnohokrát předtím a věděli, kudy mají jít. A jakmile se octnou na pořádně cestě, půjdou o poznání rychleji. Po té bouři, která řádila v noci před dvěma dny, bláto stačilo díky mrazu ztuhnout.

Richardovi už začínal splaskávat obličej. Včera si ho pořádně umyl ve studeném potoce v lese a většinu zaschlé krve se mu podařilo odstranit. Tam, kde míval pravý ušní lalůček, byl jen odpudivý strup. Rty měl stále ještě opuchlé, ale jinak už z většiny obličeje otok ustoupil. Přesto byl chlapec stále ještě nehezky poškrábaný a díky hněvivě brunátné barvě zranění působil dosti nebezpečným dojmem. Ale to rozhodně nemohlo škodit.

Alieně se stýskalo po hřejivém koňském hřbetu mezi stehny. Dlaně i chodidla měla bolestivě prochladlá, i když jinak dokázala tělo rozehřát ráznou chůzí. Celé dopoledne byla pořádná zima, teprve k polednímu se trochu oteplilo. Jenže v té době už měla dívka pro změnu zase hlad. Vybavovala si, že ještě včera se chovala, jako by jí nezáleželo na tom, jestli se někdy znovu zahřeje nebo nají. Ale na to teď nechtěla myslet.

Kdykoliv zaslechli koně nebo uviděli na cestě lidi, uskočili do lesa a schovávali se tam, dokud pocestní neprošli kolem. Vesnice procházeli co nejrychleji a s nikým se nevybavovali. Richard chtěl vyžebrat trochu jídla, ale Aliena mu to nedovolila.

Někdy v polovině odpoledne je už od cíle dělilo jen pár mil. Zvládli to, aniž je kdokoliv obtěžoval. Aliena si říkala, že vlastně nakonec není vůbec tak těžké vyhýbat se potížím. Když vtom, na jednom zvlášť opuštěném kousku cesty, vylezl náhle z křoví nějaký člověk a stoupl si proti nim.

Neměli čas se schovat „Jdeme dál," nakázala Aliena bratrovi, jenže muž se pohnul, aby jim zastoupil cestu, a tak jim nezbývalo než zastavit. Aliena se ohlédla přes rameno a zvažovala, jestli by mělo cenu dát se na útěk. Jenže za nimi vystoupil z lesa další pobuda, zůstal stát nějakých patnáct až dvacet yardů od nich a zatarasil jim ústupovou cestu.

„Copak to tady máme?" ozval se muž stojící před nimi hlasitě. Byl to tlustý chlap, celý rudý v obličeji, měl úctyhodně klenuté břicho, špinavé, zplstnatělé vousy a v ruce držel mohutnou sukovici. Byl to zcela jistě zločinec, vyvrhel, psanec žijící v lesích. Aliena z jeho výrazu zřetelně vyčetla, že je to typ člověka, který se nerozpakuje sáhnout k násilí, a srdce se jí zastavilo hrůzou.

„Nech nás být," oslovila ho prosebným tónem. „Nemáme nic, co bys nám mohl sebrat."

„Tím si nejsem tak jist," uchechtl se muž. Přistoupil o krok blíž k Richardovi. „Tohle vypadá jako docela slušný meč, který by mohl pár šilinků hodit."

„Ten je můj!" ohradil se Richard, ale znělo to, jako když si stěžuje vyplašené dítě.

Nemá to cenu, pomyslela si Aliena. Jsme naprosto bezmocní. Já jsem žena a on je jen chlapec. Lidé si s námi můžou dělat, co se jim zlíbí.

Tlustý muž najednou s překvapivou hbitostí zvedl nad hlavou sukovici a ohnal se s ní po Richardovi. Chlapec se pokusil uhnout. Rána mířila na hlavu, ale zasáhla ho do ramene. Tlusťoch měl docela sílu a srazil Richarda na zem.

V tu chvíli Aliena najednou ztratila trpělivost. Prožila hrozné věci, lidé jí ukřivdili, bezohledně ji znásilnili, chladnokrevně okradli, byla jí zima, měla hlad a už pomalu nevěděla, co dělá. Není to ani dva dny, co jejího mladšího bratříčka málem utloukli k smrti. Když teď viděla, jak chudáka chlapce smetla sukovice na zem, přestala se ovládat. Přišla o poslední zbytky soudnosti a opatrnosti. Aniž si rozmyslela, co dělá, vytáhla z rukávu dýku, přiskočila k tlustému lotrovi, vrazila mu ostří do tlustého břicha a zaječela na něj: „Nech ho být, ty pse!“

Podařilo se jí pobudu dokonale zaskočit. Když útočil na Richarda, měl rozevřený plášť a v obou rukou svíral kyj. Vůbec si nedával pozor: ani ve snu ho nenapadlo, že by na něj mohla zaútočit tahle dívenka, která navíc vypadala, že u sebe nemá žádnou zbraň. Špička dýky pronikla vlněnou halenou, lněnou košilí a narazila na drsnou kůži mužova břicha. Alieně se udělalo na okamžik mdlo a otřásla se odporem, zmocnila se jí čirá hrůza při představě, že probodne kůži skutečného živého člověka a vnikne mu do masa. Jenže strach byl silnější než odpor, a tak dívka hbitě vrazila nůž do masa a pronikla kůží a tukem až k měkkým orgánům, jež chránilo mužovo objemné břicho. Pak se Aliena lekla, že se jí ho možná nepodaří zabít, že třeba zůstane naživu a pomstí se jí, a tak se opřela o dýku vší silou a vrazila ji do těla až po jílec, takže už to dál nešlo.

A drzý, surový muž, který jim až do té chvíle naháněl hrůzu, se náhle změnil v raněné zvíře. Vykřikl bolestí, pustil sukovici a zadíval se dolů na dýku, která mu trčela z břicha. Aliena rázem pochopila, že muž ví, že je to smrtelné zranění. V hrůze rychle ucukla rukou. Zloděj zavrávoral dozadu. Aliena si vzpomněla, že za nimi stojí jeho společník, a děs ji úplně ochromil. Ten se za smrt svého komplice jistojistě strašlivě pomstí. Honem znovu sáhla po rukojeti dýky a zatáhla. Raněný muž se od ní mezitím trochu odvrátil, takže musela tahat dýku do strany. Jak se jí dařilo vyprošťovat ji ze sádelnatého břicha, cítila, jak ostří uvnitř v těle prořezává další a další orgány. Pak jí na ruku vytryskla krev, muž zařval jako zvíře a svalil se na zem. Dívka se otočila na patě se zakrvácenou zbraní v ruce a postavila se druhému muži. Mezitím se i Richardovi podařilo vyskočit na nohy a tasil meč.

Druhý zloděj se podíval z jednoho na druhého, pak upřel pohled na svého umírajícího přítele a bez dalšího rozruchu se otočil na patě a utekl do lesa.

Aliena hleděla za ním a nechtěla věřit vlastním očím. Podařilo se jim ho zahnat. To snad ani není pravda.

Pohlédla na muže ležícího na zemi. Ležel rozpláclý na zádech a z obrovské trhliny na břiše se mu valily vnitřnosti. Oči měl široce rozevřené a obličej zkroucený bolestí a strachem.

Aliena necítila úlevu ani hrdost nad tím, že se jí podařilo sebe i bratra před těmi dvěma bezcitnými lotry uchránit: odporný pohled, který se jí naskýtal, ji odpuzoval a dělalo se jí z něj zle.

Richard zjevně nevolností netrpěl. „Tys ho bodla, Alieno!“ zvolal hlasem, v němž se mísilo vzrušení s hysterií. „Tys ho dostala!“

Aliena se podívala na bratra. Chlapec se bude muset trochu poučit, pomyslela si. „Zabij ho,“ vyzvala ho nahlas.

Richard na ni vyvalil oči. „Cože?“ vyjekl.

„Zabij ho,“ opakovala. „Zkraťmu to trápení. Tak ho doraz, povídám!“

„Proč já?“

Schválně mluvila nezvykle drsným tónem. „Protože se chováš jako kluk, a já potřebuju muže. Protože jsi zatím s mečem nedělal nic jiného, než že sis hrál na bojovníka, a teď budeš muset začít dělat něco pořádného. Tak co je to s tebou? Čeho se bojíš? *On* už ti neublíží. Použij meč. Ať se trochu procvičíš. Zabij ho!“

Richard sevřel meč oběma rukama a vypadal krajně nejistě. „Jak?“

Muž znovu zařval.

„Já taky nevím jak!“ zaječela Aliena. „Usekni mu hlavu nebo mu vraž ostří do srdce! Cokoliv! Hlavně ať už je zticha!“

Richard působil dojmem, že je naprosto bezradný. Zvedl meč a pak ho znovu sklonil k zemi.

„Jestli to neuděláš, nechám tě jednou někde samotného, to ti přísahám při všech svatých,“ prohlásila Aliena. „Jednou v noci vstanu, odejdu, a až se ráno probudíš, nebudu tam a ty budeš odkázaný jen sám na sebe. Tak už ho zabij!“

Richard znovu pozvedl meč. Bylo to k nevíře, ale raněný muž v tu chvíli přestal křičet a pokusil se vstát. Překulil se na bok a zvedl se na jeden loket. Richard ze sebe vydal hlasitý křik, bylo to napůl vyděšené zaječení a napůl bojový pokřik, a sekl muže do odhaleného krku. Meč byl těžký a dobře nabroušený a zajel téměř do poloviny tlustého krku. Vytryskl mocný proud krve a hlava padla groteskně na stranu. Tělo se sesulo na zem.

Aliena a Richard na ně zírali. Z teplé krve stoupala v chladném zimním vzduchu pára. Oba se najednou zhrozili nad tím, co provedli. Aliena chtěla zničehonic být co nejdál odtud. Dala se do běhu. Richard ji následoval.

Zastavila se, až když už nemohla dál běžet, a teprve v tu chvíli si uvědomila, že vzlyká. Přešla do pomalé chůze a bylo jí v tu chvíli úplně

jedno, jestli si Richard všimne, že pláče. Stejně působil dojmem, že je mu to jedno.

Dívce se postupně podařilo se uklidnit. Dřeváky ji bolestivě tlačily. Zastavila se a skopla je z nohou. Dál šla bosá a dřeváky si nesla v ruce. Brzy už dorazí do Winchesteru.

Po nějakém čase Richard prohlásil: „Jsme hlupáci."

„Proč?"

„Kvůli tomu chlapovi. Nechali jsme ho tam jen tak ležet. Mohli jsme mu vzít boty."

Aliena se zastavila a s hrůzou v očích se zadívala na bratra.

Chlapec její pohled opětoval a po chvilce se nepatrně usmál. „Na tom přece není nic špatného, ne?" poznamenal.

II

Když za soumraku procházeli západní branou na winchesterskou Horní ulici, v Alieně se opět probudila trocha naděje. V lese měla pocit, že je může kdykoliv někdo zabít, a nikdo se ani nedoví, co se s nimi stalo, zatímco teď byli zase zpátky v civilizovaném světě. Jistě, i město bylo plné zlodějů a hrdlořezů, ale ti nemohli svoje zločiny páchat zcela beztrestně za plného denního světla. Ve městě platily zákony, a když je někdo překračoval, skončil za mřížemi, usekli mu nějaký úd nebo ho pověsili.

Vybavila si, jak ještě sotva před rokem jela touhle ulicí s otcem. Cestovali přirozeně na koních. On na svém vysokém, horkokrevném, kaštanově hnědém hřebci, ona na své překrásné, šedivé klisničce. Jak projížděli širokými ulicemi, lidé jim uhýbali z cesty. Vlastnili dům v jižní části města, a když k němu dorazili, vítalo je nějakých osm či deset služebníků. Ti před jejich příjezdem dům uklidili, po podlaze všude naházeli čerstvou slámu a zapálili všechna ohniště. Během pobytu ve městě si Aliena každý den oblékala krásné šaty z jemného plátna, z hedvábí a měkké vlny, obarvené do samých jásavých odstínů. K šatům si vybírala boty a pásky z vydělané kůže. A náhrdelníky a náramky zdobené drahokamy. Měla za úkol postarat se, aby se každému hostu, který přijde za hrabětem, dostalo patřičného přivítání: bohatému maso a víno, chudším chléb a pivo a všem dohromady úsměv a místo u krbu. Otec si dával záležet na tom, aby byl jeho dům pohostinný, ale sám moc dobrý hostitel nebyl – lidem připadal studený, odtažitý, snad dokonce povýšený. Aliena uměla tenhle nedostatek vyrovnat.

Všichni si jejího otce vážili a navštěvovali ho dokonce i nejvyšší hodnostáři: biskup, převor, šerif, královský komoří a baroni od dvora. Alienu napadlo, kolik z nich by ji asi teď poznalo, kdyby ji tady, na stejné ulici, potkali, jak se plouží bosá bahnem a odpadky. Ani tahle myšlenka nedokázala oslabit její optimismus. Důležité bylo, že už si nepřipadala jako

bezbranná oběť. Opět byla zpátky ve světě, kde platí pravidla a zákony, a zase měla možnost vzít život do vlastních rukou.

Prošli kolem jejich domu. Byl prázdný a zamčený: Hamleighovi ho zřejmě ještě nepřevzali. Alieny se na okamžik zmocnilo pokušení vlézt dovnitř. Je to přece můj dům! říkala si. Nebyla to pochopitelně pravda, ale představa, jak tam tráví příjemný večer, jí dovolila zavzpomínat na život na hradě a odvrátit na chvíli pohled od skutečnosti. Přesto kráčela odhodlaně dál.

Ještě jedna věc byla na městě výhodná: stál tam klášter. A mniši vždycky poskytnou nocleh každému, kdo je o to požádá. Takže dnešní noc stráví s Richardem pod střechou, v suchu a bezpečí.

Našla katedrálu a vešla s bratrem do dvora převorství. U dlouhého stolu na kozách stáli dva mniši a rozdávali nekvašený chléb a pivo mezi asi tak sto lidí. Do té chvíle Alienu nenapadlo, že o pohostinnost mnichů přijde žebrat tolik dalších poutníků. Zařadili se s Richardem do fronty. To je úžasné, pomyslela si, tihle lidé by se za jiných okolností předháněli a strkali, jen aby se dostali ke kusu žvance zadarmo, a teď spořádaně stojí v řadě jen proto, že jim to mniši nakázali.

Dostali večeři a odnesli si ji do domu pro hosty. Byla to rozlehlá dřevěná ratejna, něco jako stodola, bez jakéhokoliv nábytku, slabě osvětlená loučemi a čpící pachem lidských těl namačkaných těsně na sebe. Sourozenci se posadili na zem, aby se najedli. Podlaha byla pokrytá rohožemi, které nebyly zrovna nejčerstvější. Aliena přemítala, jestli by neměla mnichům povědět, kdo je. Převor by se na ni mohl pamatovat. V takhle velikém převorství nepochybně bude zvláštní dům pro urozené hosty. Jenže zjistila, že se jí do toho nějak nechce. Možná se bála, že se dočká odmítnutí. Taky měla pocit, že by se tím zase vydávala někomu na milost, a přestože neměla důvod se převora bát, bylo jí příjemnější zůstat bezejmenná a nepoznaná.

Ostatní hosté byli většinou poutníci. Semtam se mezi nimi mihl nějaký řemeslník – ti se dali poznat podle nářadí, které si nesli s sebou – a pár podomních prodavačů, mužů, kteří táhli od vesnice k vesnici a prodávali předměty, jež si venkované nemohli vyrobit sami, jehlice, nože, kuchyňské hrnce a koření. Někteří s sebou měli i manželky a děti. Děti byly rozjívené a hlučné, běhaly kolem, praly se a padaly na sebe. Každou chvíli některé z nich narazilo do nějakého dospělého, dostalo ránu přes hlavu a dalo se do breku. Některé z dětí nebyly dostatečně vychovávány k čistotě a Aliena několikrát zahlédla, jak bez zábran močí na podlahu. Něco takového se nejspíš snese v chalupě, kde domácí zvířata spí ve stejné místnosti jako lidé, ale v téhle stodole plné lidí je to dost nechutné, pomyslela si Aliena: vždyť na těch rohožích budou později muset všichni spát.

Začal se jí zmocňovat pocit, že se na ni lidé dívají, jako by věděli, že přišla o panenství. Byla to pochopitelně hloupost, ale ona se nedokázala toho pocitu zbavit. Neustále se přesvědčovala, jestli náhodou nekrvácí. Nekrvácela. Jenže pokaždé, když se rozhlédla kolem sebe, přistihla někoho, jak na ni upírá tvrdý, pronikavý pohled. Jakmile se na něho zadívala, ihned uhnul očima, ale za okamžik nachytala někoho jiného, jak si ji prohlíží. Neustále si opakovala, že je to hloupost, že na ni nezírají, že se jen zvědavě rozhlížejí po přelidněné stodole. Vždyť na ní stejně nebylo nic k vidění: vzhledem se nijak nelišila od ostatních – byla špinavá, špatně oblečená a utahaná stejně jako oni. Jenže ji ten divný pocit neopouštěl a dívka začala být proti své vůli podrážděná. Mezi nocležníky byl jeden poutník, který na ni zíral zvlášť vytrvale. Byl to muž středních let a měl s sebou početnou rodinu. Dívka nakonec ztratila trpělivost a zaječela na něj: „Co na mě civíš? Okamžitě si mě přestaň prohlížet!“ Zatvářil se dotčeně a beze slova se zadíval jinam.

„Proč jsi to udělala, Allie?“ zeptal se Richard tiše.

Řekla mu, aby držel hubu, a on ji poslechl.

Krátce po večeři přišli mniši a odnesli louče. Chtěli, aby lidé chodili brzo spát: tím je drželi co nejdál od nočních návštěv v městských nevěstincích a krčmách. A ráno nedělalo mnichům takové potíže dostat nocležníky co nejdřív z převorství ven. Když mniši s loučemi odešli, několik osamělých mužů se zvedlo a vydalo se ven, nepochybně poohlédnout se po nějakém hodně živém mase, ale většina lidí se zabalila do plášťů a schoulila na zemi.

Už to bylo hodně let, co Aliena naposledy přespávala v takovéhle veliké místnosti. Když byla malá, vždycky záviděla lidem, kteří spali dole v hodovní síni. Záviděla jim, jak tam leží jeden vedle druhého u dohasínajícího ohně, jak je místnost plná kouře a vůně z jídla a že je psi hlídají. V síni panovala atmosféra mezilidské soudržnosti, která v prostorných, prázdných komnatách, kde bydleli členové hraběcí rodiny, chyběla. V těch dobách malá Aliena často vstala z postele a po špičkách sešla do hodovní síně, aby se schoulila vedle některé ze svých nejoblíbenějších služek, pradleny Madge nebo staré Joan.

Pomalu se nořila do spánku s vůní vlastního dětství v nose a začalo se jí zdát o matce. Většinou jí dělalo potíže vybavit si, jak matka vypadala, ale teď k vlastnímu překvapení zjistila, že si její obličej pamatuje docela jasně, do všech podrobností: viděla matčiny jemné rysy, její nenápadný úsměv, štíhlou postavu a vylekaný výraz v očích. Vybavovala si matčinu chůzi – chodila vždycky nachýlená trochu ke straně, jako by se snažila jít co nejblíž u stěny, a druhou ruku trochu natahovala do strany, jako by udržovala rovnováhu. Aliena si najednou vybavila i matčin smích, ten překvapivě sytý kontraalt, vždycky jakoby připravený přejít v píseň či bujný

chechtot. Většinou ale jako by se bál to udělat. Ve snu najednou Aliena pochopila to, co jí za bdělého stavu nikdy nebylo jasné: že její otec naháněl matce tak obrovský strach a tak dokonale v ní potlačil veškerou radost ze života, že uschla a zemřela jako květina, kterou nikdo nezalévá. A Alieně to došlo jako něco docela přirozeného, jako něco, co přece ví odjakživa. Překvapivé bylo jen to, že Aliena je těhotná. Matku to podle všeho potěšilo. Seděly společně v ložnici a Aliena měla už docela veliké břicho, a tak jí nezbývalo než sedět s nohama trochu od sebe. Ruce měla přitom sepjaté přes klenuté břicho v prastarém gestu všech nastávajících matek. Pak vrazil do komnaty William Hamleigh a v ruce držel dýku s dlouhým ostřím. Aliena věděla, že jí vrazí dýku do břicha, stejně jako ona vrazila svou do břicha toho lotra v lese, a zaječela tak hlasitě, že se probudila a posadila se. V tu chvíli jí došlo, že tam William není a že dokonce ani nevykřikla, ten zvuk zazněl jen v její hlavě.

Zůstala vzhůru, jen tak ležela a přemítala, jestli je doopravdy těhotná.

Do té chvíle jí něco takového vůbec nepřišlo na mysl a teď ji z toho jímala hrůza. Mít dítě Williama Hamleigha by bylo hodně odporné. Navíc by nemuselo být jeho – mohl je počít jeho podkoní. A on se to možná nikdy nedoví. Jak by mohla takové dítě mít ráda? Kdykoliv by se na ně podívala, připomnělo by jí tu úděsnou noc. Porodí dítě v tajnosti, umiňovala si, a sotva bude na světě, nechá je někde ležet v zimě, aby umřelo. Vesničané to tak přece taky dělají, když mají moc dětí. Tohle řešení ji uklidnilo a opět upadla do dřímot.

Když mniši přinesli snídani, byla venku ještě skoro tma. Hluk Alienu vzbudil. Většina nocležníků už byla vzhůru, protože šli spát brzy, jen Aliena spala dál: byla strašlivě unavená.

K snídani dostali horkou ovesnou kaši se solí. Aliena a Richard kaši hladoVe zhltli jen je mrzelo, že k tomu neměli chleba. Aliena si promýšlela, co řekne králi Štěpánovi. Král určitě prostě jen zapomněl, že hrabě ze Shiringu má dvě děti, tím si byla jista. Sotva před něj předstoupí a připomenou mu to, okamžitě se o ně postará, ujišťovala se v duchu. Kdyby ho ale bylo potřeba nějak přesvědčovat, musí mít nachystanou řeč. Nebude trvat na tom, že otec je nevinen, umiňovala si, protože tím by naznačovala, že královo rozhodnutí bylo chybné, a to by se mohlo panovníka dotknout. Také nebude protestovat proti tomu, že hrabětem se stal Percy Hamleigh. Mocní mužové nemají rádi, když někdo zpochybňuje jejich již učiněná rozhodnutí. „Ať je to dobře nebo špatně, už je to rozseknuté," říkával její otec. Ne, prostě jen poukáže na to, že ona a její bratr jsou nevinní, a požádá krále, aby jim poskytl tolik nějaké půdy, kolik mívají rytíři. Jedině tak se o sebe budou moci skromně postarat a Richard se bude moci připravit na to, aby se za pár let stal jedním z královských bojovníků. Malé panství jim také umožní zabezpečit otce, pokud se král

obměkčí a jednoho dne ho pustí ze žaláře. Vždyť bývalý hrabě už nepředstavuje žádnou hrozbu: nemá titul, nemá společníky, nemá peníze. Také králi připomene, že otec věrně sloužil starému králi Jindřichovi, Štěpánovu strýci. Nebude na krále naléhat, nýbrž bude vystupovat skromně, ale pevně, a vyjadřovat se jasně a jednoduše.

Po snídani se jednoho mnicha zeptala, kde by si mohla umýt obličej. Překvapeně se na ni zadíval: byla to zřejmě dost neobvyklá žádost. Jenže řeholníci ctili čistotu, a tak jí ukázal otevřený žlab, kterým přitékala na pozemek převorství čistá voda, a varoval ji, aby se nemyla „neslušně“, jelikož by ji přitom mohl zahlédnout některý z bratří a pošpinit si duši. Mnichové dělají spoustu užitečných věcí, ale některé jejich postoje člověka dokážou dopálit.

Když si s Richardem smyli z tváří prach cest, opustili převorství a vydali se Horní ulicí vzhůru k hradu, který stál kousek od západní brány. Aliena tam chtěla být brzo, jelikož doufala, že se jí podaří spřátelit se s někým, kdo má na starosti přijímání žadatelů, a zajistí si tak, že na ni nezapomenou v davu významnějších návštěvníků, kteří dorazí později. Za hradbami hradu ovšem panoval ještě daleko větší klid, než předpokládala. Copak tu král Štěpán dlel už tak dlouho, že s ním potřebovalo mluvit jen pár lidí? Nedokázala odhadnout, kdy tak asi do města dorazil. Král zpravidla pobývá ve Winchesteru v době půstu, uvažovala, jenže nedokázala přesně určit, kdy půst začal, protože ztratila představu o čase, když bydleli s Richardem a Matthewem sami na hradě a neměli tam žádného kněze.

Pod schody vedoucími nahoru do tvrze stál rozložitý strážný *s* šedivým plnovousem. Aliena se kolem něj pokusila projít, jako to dělávala s otcem, jenže strážný sklonil kopí a zahradil jí cestu. Upřela na něj panovačný pohled a řekla: „Ano?“

„A kampak myslíš, že jdeš, děvenko?“ zeptal se strážný.

Aliena s hrůzou poznala, že je to takový ten typ člověka, co rád dělá strážného, jelikož mu to dává možnost zastavovat lidi a bránit jim v tom, aby si chodili, kam se jim zachce. „Jsme tady, abychom předstoupili s žádostí před krále,“ oznámila mu chladně. „Tak nás nech projít.“

„Ty?“ podivil se strážný pohrdavě. „Když máš na sobě dřeváky, že by se za ně styděla i moje žena? Koukej se ztratit.“

„Uhni mi z cesty, knechte,“ obořila se na něj Aliena. „Každý poddaný má právo předstoupit před krále se svou prosbou.“

„Jenže chudý lidi mají většinou dost rozumu, aby se tohle právo nesnažili moc uplatňovat –“

„My nepatříme mezi chudinu!“ ohradila se Aliena hlasitě. „Jsem dcera hraběte ze Shiringu a můj bratr je jeho syn, tak nás nech projít, nebo shniješ někde v díře a v životě se nedostaneš ven.“

Strážný se přestal tvářit tak nadutě, zato lišácky prohlásil: „Nemůžeš žádat o přijetí u krále, protože král tady není. Je ve Westminsteru a ty bys to měla vědět, jestli jsi to, co tvrdíš, že jsi.“

Aliena zůstala stát jako opařená. „Proč ale odjížděl do Westminsteru?“ vyhrkla. „Na Velikonoce by přece měl být tady!“

Strážný konečně pochopil, že před sebou opravdu nemá žádného spratka z ulice. „Na Velikonoce je teď celý dvůr ve Westminsteru,“ poučil dívku. „Vypadá to tak, že není všechno jako za starého krále, víš. A proč by taky mělo být?“

Měl pochopitelně pravdu, jenže Alienu až do té chvíle vůbec nenapadlo, že by nový král mohl nějak změnit pořádky platné za starého panovníka. Dívka byla příliš mladá, než aby pamatovala dobu, kdy král Jindřich nastoupil, a nemohla vědět, jestli sám také neměnil zvyklosti. Přemohlo ji zoufalství. Myslela si, že ví, co má dělat, a ukázalo se, že se mýlila. Měla pocit, že všechno vzdá.

Zatřásla hlavou, aby z ní zahnala nával beznaděje. Tohle je přece jen zdržení, ne porážka. Předstoupit před krále se žádostí o pomoc není jediný způsob, jak se může postarat o bratra i o sebe. Putovala přece do Winchesteru se dvěma předsevzetími a tím druhým bylo zjistit, co se stalo s otcem. Ten bude vědět, co by si jeho děti měly dál počít.

„Tak kdo tady tedy je?“ zeptala se strážného. „Musí tady přece být nějací královi úředníci. Chci se jen setkat se svým otcem.“

„Nahoře je jen písař a komorník,“ poučil ji strážný. „Říkala jsi, že tvůj otec je hrabě ze Shiringu?“

„Ano.“ Srdce se jí na okamžik zastavilo. „Víš o něm něco?“

„Vím, kde je.“

„Kde?“

„Ve vězení přímo tady na hradě.“

Tak blízko! „A kde je tady vězení?“

Strážný ukázal palcem přes rameno. „Tamhle dole pod kopcem, kolem kaplí, proti hlavní bráně.“ Jeho ješitnost uspokojilo to, že se mu podařilo zabránit jim ve vstupu do tvrze, a teď se mohl samou ochotou přetrhnout. „Zkuste nejdřív najít žalářníka. Jmenuje se Odo a má pěkně hluboké kapsy.“

Aliena nerozuměla poznámce o hlubokých kapsách, ale byla příliš rozčilená, než aby si ujasnila, co to mělo znamenat. Až do téhle chvíle byl její otec v nějakém neurčitém, odlehlém místě zvaném „žalář“, a najednou byl přímo tady, na hradě. Úplně zapomněla, že chtěla žádat o přijetí u krále. Teď netoužila po ničem jiném než po tom, aby zase viděla otce. Představa, že je tak blízko a že by jí mohl pomoci, způsobila, že jí najednou nebezpečí a nejistota uplynulých měsíců připadaly daleko bolestivější. Nemohla se dočkat, až se rozeběhne, vletí mu do náruče a

uslyší ho, jak ji ujišťuje: „Už je všechno v pořádku. Odteďka už bude všechno v pořádku.“

Věž stála na vyvýšenině v jednom rohu nádvoří. Aliena se otočila a rozhlédla se po celém hradě. Byla to nestejnorodá sbírka kamenných a dřevěných staveb obklopených vysokými hradbami. Takže dolů z kopce, říkal strážný. Kolem kaple – uviděla úhlednou kamennou stavbu, která vypadala jako kaple – a proti hlavní bráně. Hlavní brána byl vchod proražený přímo do městských hradeb, který králi dovoloval vstoupit do hradu, aniž by předtím musel vjet do města. Proti této bráně, hned u zadní zdi, která oddělovala hrad od města, byl menší kamenný domek. To by mohl být žalář.

Aliena a Richard spěchali dolů po svahu. Aliena přemítala, jak na tom asi otec bude. Dostávají lidé ve vězení pořádně najíst? Vězni jejího otce měli u nich doma v Hrabětově pravidelně nekvašený chléb a hustou polévku, ale sama slyšela, že jinde zacházejí s uvězněnými lidmi špatně. Přála si, aby byl otec v pořádku.

Než stačili přeběhnout nádvoří, bušilo jí srdce až v krku. Byl to rozlehlý hrad, a navíc byl plný nejrůznějších staveb: kuchyní, stájí a obytných budov. Byly tam také dvě kaple. Když teď Aliena věděla o tom, že tam král není, všimla si cestou k vězení i neklamných známek jeho nepřítomnosti: přímo kolem brány se motaly ovce a zatoulaná prasata z okolí ryla v hromadách odpadků, zbrojnoši se jen tak poflakovali po nádvoří a neměli nic lepšího na práci než pokřikovat nemravné poznámky na procházející ženy a na dlážděném chodníku před vchodem do jedné z kaplí se odehrával jakýsi zarputilý zápas ve hře s pálkou. Uvolněná nálada Alienu dráždila. Bála se, že by to mohlo znamenat, že se tady o otce pořádně nestarají. Začala se děsit, co ji tak asi ve vězení čeká.

Žalář se nacházel v napůl zpustlé kamenné budově, která působila dojmem, že než upadla do havarijního stavu, hostila nějakého královského hodnostáře, možná něco jako komořího či šafáře. Horní patro, kde kdysi nejspíš bývala hodovní síň, bylo úplně zničené a většina střechy byla pryč. Jen přízemí zůstalo nedotčené. Nemělo žádná okna, jen velké dřevěné dveře s železnými hřeby. Dveře byly nepatrně pootevřené. Zatímco Aliena otálela venku, prošla kolem ní nějaká pohledná žena ve středních letech, oblečená do slušně vypadajícího pláště, dveře otevřela a vstoupila dovnitř. Aliena a Richard ji následovali.

Tmavý interiér čpěl starou špínou a hnilobou. V přízemí kdysi býval otevřený sklad, ale později ho někdo nechal narychlo postavenými přepážkami ze zbytků jiných zdí rozdělit na malé kobky. Někde v hloubi budovy jednotvárně naříkal jakýsi muž. Připomínal mnicha, který sám slouží zpívanou mši v kostele. Hned za dveřmi uviděla dívka prostor s židlí, stolem a ohništěm uprostřed na zemi. Místnost připomínala malou vstupní

halu. Jakýsi obrovitý, hloupě vypadající muž s mečem u boku lhostejně zametal podlahu. Vzhlédl a pozdravil pohlednou ženu. „Dobrejtro, Meg.“ Podala mu penci a zmizela v přítmí. Muž se zadíval na Alienu a Richarda. „Copak chcete?“ zavrčel.

„Přišla jsem navštívit svého otce,“ poučila ho Aliena. „Je to hrabě ze Shiringu.“

„Ale není, už ne,“ upozornil ji muž. „Teď už je to jenom obyčejný Bartoloměj.“

„Jdi k čertu s těmi opravami,“ odsekla dívka. „Kde je?“

„Kolik máš?“

„Žádné peníze nemám, takže nemá smysl chtít po mně úplatek.“

„Když nemáš peníze, nemůžeš svého otce vidět,“ uzavřel muž hovor a vrátil se k zametání.

Alieně se chtělo ječet. Od otce ji teď dělilo jen pár yardů, a přece ji k němu nechtěli pustit. Žalářník byl urostlý, a navíc ozbrojený: nebyla naděje, že by ho mohla přemoci. Jenže u sebe opravdu žádné peníze neměla. Když viděla, jak mu Meg dává penci, s obavami ji napadlo, že by to mohlo takhle dopadnout, ale pak si řekla, že třeba jde o nějakou zvláštní výsadu. Ale zjevně se mýlila: pence byla běžná cena za návštěvu vězně.

„Dám ti penci a přinesu ti ji hned, jak jen to bude možné,“ navrhla. „Ale nemohl bys nás tam nejdřív alespoň na chvilku pustit?“

„Nejdřív chci vidět penci,“ trval na svém žalářník. Otočil se k dívce zády a dál zametal.

Aliena se snažila potlačit pláč. Byla v pokušení něco zakřičet v naději, že ji otec uslyší. Pak si uvědomila, že zkomolené sdělení by mohlo otce vyděsit a jen ho ještě víc zarmoutit: dostal by strach, a přitom by se vůbec nic nedověděl. Aliena se obrátila ke dveřím a připadala si k zbláznění bezmocná.

Na prahu se ještě jednou otočila na žalářníka. „A jak se mu daří?“ zeptala se naléhavě. „Tak mi alespoň řekni tohle – prosím. Je v pořádku?“

„Není,“ odpověděl muž. „Umírá. A teď odtud koukejte oba rychle vypadnout.“

Alieně se oči zalily slzami a poslepu se vypotácela ze dveří. Šla pryč, neviděla, kam jde, pak o něco zakopla – snad o prase či ovci – a málem upadla na zem. Začala vzlykat. Richard ji vzal za loket a dívka se od něj nechala vést. Vyšli hlavní branou z hradu mezi roztroušené chatrče a malá políčka kolem městských hradeb, až konečně dorazili na nějakou louku a posadili se na povalený kmen stromu.

„Štve mě, když tě takhle vidím brečet, Alieno,“ poznamenal Richard smutně.

Snažila se nějak vzpamatovat. Nakonec se jí alespoň podařilo zjistit, kde mají otce hledat – a to není k zahození. Navíc se dověděla, že je nemocný:

žalářník byl krutý chlap a vážnost choroby nejspíš přeháněl. Teď jen musí někde sehnat penci a bude si s otcem moci promluvit, sama uvidí, jak na tom je, a zeptá se ho, co by měla podniknout – pro Richarda a pro otce.

„Jak bychom mohli sehnat jednu penci, Richarde?“ zeptala se bratra.

„To nevím.“

„Nemáme nic na prodej. Nikdo nám nepůjčí. A ty nejsi dost otrlý, abys dokázal krást…“

„Můžeme žebrat,“ navrhl.

To byl dobrý nápad. Po stráni dolů k hradu se zrovna blížil blahobytně vypadající venkovan na černém podsaditém koni. Aliena vyskočila a rozeběhla se k cestě. Když k ní dojel, oslovila ho: „Pane, dáte mi penci?“

„Vodprejskni,“ vyštěkl na ni muž a kopl koně do slabin.

Dívka se vrátila zpátky k povalenému stromu. „Žebráci obvykle prosí o jídlo nebo o oblečení,“ prohlásila sklíčeně. „Ještě jsem neslyšela, že by jim někdy někdo dal peníze.“

„A jak vlastně lidé *přijdou* k penězům?“ zeptal se Richard. Tahle otázka ho zjevně ještě nikdy předtím nenapadla.

„Králové získávají peníze z daní,“ uvažovala Aliena nahlas. „Panstvo z pachtů. Kněží mají desátky. Obchodníci mají co prodávat. Řemeslníci také – vždyť prodávají své výrobky nebo dostávají mzdu. A rolníci peníze nepotřebujou, protože mají pole.“

„Učedníci taky dostávají mzdu. Stejně jako dělníci. Mohli bychom pracovat.“

„Pro koho?“

„Winchester je plný malých dílen, kde se zpracovávají kůže a šijou šaty,“ řekla Aliena. Zase se začínala dívat na svět s nadějí. „Ve městě se dá najít spousta práce.“ Vyskočila. „Jdeme, dáme se do toho!“

Richard stále ještě váhal. „Přece nemůžu pracovat jako obyčejný člověk,“ namítl. „Jsem syn hraběte.“

„Už nejsi,“ upozornila ho Aliena drsně. „Slyšel jsi, co říkal žalářník. Radši už si uvědom, že nejsi o nic lepší než kdokoliv jiný.“

Chlapec se tvářil vzpurné a nic neříkal.

„Tak dobře, já jdu,“ prohlásila. „Ty si tu klidně zůstaň, jestli chceš.“ Vykročila pryč od bratra, směrem k západní bráně. Znala tyhle jeho vzdorovité nálady: nikdy mu nevydržely dlouho.

Nemýlila se, bratr ji dohnal, ještě než došla k městu. „Nebuď naštvaná, Allie,“ žadonil. „Budu pracovat. Jsem ve skutečnosti dost silný – bude ze mě dobrý dělník.“

Usmála se na něj. „Tím jsem si jista,“ přikývla. Nebyla to pravda, ale teď nemělo smysl brát mu odvahu.

Znovu se vydali po Horní ulici. Aliena si vybavila, že Winchester je rozdělený velice logicky. Jižní polovina, kterou teď měli po pravé ruce, se

skládala ze tří částí: první tvořil hrad, druhou čtvrť domů, jež patřily boháčům, a jihovýchodní konec zabíraly pozemky s katedrálou a biskupský palác. Severní polovina, ta se rozkládala nalevo od nich, byla také rozdělena na tři části: židovské ghetto, střední část s obchody a severovýchodní konec, kde měli své dílny řemeslníci.

Aliena zamířila po Horní ulici rovnou do východní části města a tam zahnula doleva, do ulice, podél které tekl potůček. Po jedné straně stály docela obyčejné domy, většinou dřevěné, jen některé zčásti kamenné. Po druhé straně se táhla směsice provizorních staveb, mnohé z nich byly jen střechy postavené na kůlech a téměř všechny působily dojmem, že můžou každou chvíli spadnout. V některých případech vedl přes potok ke stavbám malý můstek či alespoň pár prken, ale některé stály přímo nad tekoucí vodou. V každém domku či na každém dvorku se muži a ženy věnovali činnosti, která vyžadovala velké množství vody: prali vlnu, vydělávali kůže, drhli a barvili látky, vařili pivo a dělali spoustu dalších věcí, o jejichž povaze neměla Aliena ani tušení. Do nosu se jí draly spousty neznámých pachů, kyselých a kvasivých, sirnatých a uzených, dřevitých a hnilobných. Tihle lidé působili neuvěřitelně *zaměstnaným* dojmem. Jistě, rolníci měli také hodně práce a museli velice tvrdě dřít, ale přistupovali ke svým úkolům uvážlivým tempem a vždycky měli dost času, aby se zarazili a pořádně si prohlédli nějakou zajímavost či pohovořili s někým, kdo zrovna šel okolo. Lidé v dílnách nikdy ani nezvedli pohled od práce. Působili dojmem, že své činnosti musí volky nevolky věnovat veškerou pozornost a všechno úsilí. Ať přenášeli pytle, přelévali obrovská vědra vody nebo tloukli do látky či kůže, vždy se pohybovali nebývalé rychle. Jak se tak věnovali svým tajemným úkonům v přítmí chatrných přístřešků, připomínali Alieně čerty, kteří topí pod kotli na obrazech zachycujících výjevy z pekla.

Zastavila se před místem, kde se věnovali práci, kterou znala: plstění látek. Jakási svalnatá žena nabírala vodu z potoka a lila ji do obrovského kamenného žlabu obloženého zkrabatělým olověným plechem. Čas od času se zastavila, aby do žlabu přisypala z pytle trochu valchářské hlíny. Na dně žlabu ležel úplně ponořený pruh látky. Dva muži třímali v rukou velké dřevěné hole – Aliena si vybavila, že se jim říká valchářské palice – a mlátili jimi do látky ve žlabu. Díky téhle proceduře látka zhrubla a zesílila, takže byla lépe odolná proti vodě. A valchářská hlína pomáhala dostat z vlny tuk. Vzadu na pozemku byly naskládané balíky nezpracované látky, nové a jen volně utkané, a pytle s valchářskou hlínou.

Aliena přeskočila potok a vydala se k lidem pracujícím u žlabu. Podívali se na ni, ale ani na okamžik neustali v práci. Zem kolem nich byla promáčená a dívka si teprve teď všimla, že valcháři pracují bosi. Když pochopila, že nepřestanou pracovat a nezeptají se jí, co si přeje, hlasitě je oslovila: „Je tady váš mistr?“

Žena jí odpověděla tím, že trhla hlavou, aby dívce naznačila, že mistr je někde vzadu.

Aliena pokynula Richardovi, aby ji následoval, a prošla brankou na dvůr, kde se na dřevěných rámech sušily dlouhé pruhy vlněné látky. Tam zahlédla mužskou postavu, jak se sklání nad jedním z dřevěných rámů a urovnává látku, jež na něm byla natažená. „Hledám mistra," oznámila mu.

Narovnal se a zadíval se na ni. Byl to ohyzdný chlapík s jedním okem a s ohnutými zády – jako kdyby se skláněl nad dřevěnými rámy s vlnou tolik let, že se už nikdy nedokáže pořádně narovnat. „O co jde?" zeptal se.

„Ty jsi mistr valchář?" zeptala se.

„Dělám tohle řemeslo dnem i nocí už čtyřicet let a začínal jsem jako kluk, takže doufám, že bych mohl být mistr," odpověděl. „Co bys ráda?"

Aliena si uvědomila, že narazila na ten typ muže, který vždycky musí ukázat, jak je mazaný. Přešla do skromného tónu a otázala se: „Hledáme s bratrem práci. Zaměstnal bys nás?"

Chvíli bylo ticho a muž si dívku prohlížel od hlavy k patě. „Kriste Ježíši a všichni svatí," prohlásil nakonec. „Co bych si s tebou počal?"

„Budeme dělat cokoliv," ujistila ho Aliena odhodlaně. „Potřebujeme si vydělat nějaké peníze."

„Mně tady k ničemu nebudete," odsekl muž opovržlivě a znovu se sklonil ke své práci.

Jenže Aliena se nehodlala s takovým výsledkem smířit. „Proč ne?" obořila se na něj nahněvaně. „Nechceme na tobě nic vyžebrat, chceme si něco *vydělat.*"

Znovu se na ni podíval.

„Prosím," dodala, přestože k smrti nerada o něco žadonila.

Netrpělivě do ní zabodl pohled, jako by se díval na psa a přemýšlel, jestli mu to stojí za námahu, aby ho nakopl. Aliena přesto vycítila, že se muže zmocňuje pokušení ukázat jí, jak je hloupá, a jak on je naopak chytrý. „Tak dobře," přikývl s povzdechem. „Vysvětlím ti to. Pojďte oba se mnou."

Dovedl je ke žlabu. Oba muži a žena v tu chvíli zrovna tahali ze žlabu pruh látky, a jak se látka objevovala nad hladinou, rovnou ji smotávali do štůčku. Mistr se obrátil na ženu: „Pojď sem, Lizzie. Ukaž nám ruce."

Žena poslušně přistoupila a nastavila dlaně. Byly drsné a zarudlé, plné otevřených boláků v místech, kde se šklebily hluboké rány, a kůže byla popraskaná.

„Sáhni si na ně," vyzval mistr Alienu.

Dívka se dotkla ženiných rukou. Byly studené jako sníh a neuvěřitelně drsné, ale nejvíc Alienu zaskočilo, jak byly tvrdé. Podívala se na svoje vlastní ruce, jimiž svírala ženiny dlaně. Najednou jí připadaly neobyčejně měkké, bílé a velice malé.

„Máčí si ruce ve vodě už od dětství, takže je na to zvyklá," ozval se mistr valchář. „Ty jsi na tom docela jinak. Nevydržela bys u téhle práce ani do oběda."

Aliena se s ním chtěla přít a vyložit mu, že by si určitě také zvykla, ale bylo jí jasné, že to není pravda. Než mohla cokoliv namítnout, ozval se Richard. „A co já?" zeptal se. „Jsem větší než tihle dva chlapi – mohl bych takovou práci zastat."

Byla to pravda. Richard byl opravdu vyšší a rozložitější než muži, kteří se u žlabu oháněli valchářskými palicemi. Aliena si uvědomila, že bratr dokáže zvládnout válečného koně, takže by zcela jistě uměl bušit do látky.

Muži dokončili rolování látky a jeden z nich si ji hodil přes rameno, aby ji mohl odnést na dvůr a dát ji sušit. Mistr ho zarazil. „Nech tadyhle mladého pána, aby si to potěžkal, Harry," požádal ho.

Harry vzal látku, zvedl ji a přehodil ji Richardovi na rameno. Mladík se pod vahou mokré role jen zapotácel. Pak se s nadlidským úsilím narovnal, načež zbledl, znovu zavrávoral a sesul se na kolena, aby si konec role opřel o zem. „Tohle neunesu," zašeptal bez dechu.

Muži se rozesmáli, mistr se vítězoslavně podíval kolem sebe, načež valchář, kterému říkali Harry, se pro štůsek látky opět sklonil, nacvičeným pohybem si ho hodil přes rameno a odnášel ho pryč. „Tohle je jiný druh síly," prohlásil mistr. „Takovouhle sílu člověk získá, když *musí* pracovat."

Aliena byla vzteky bez sebe. Chtěla si nějakým poctivým způsobem vydělat jednu penci a všichni se jí jen posmívali. Mistr se nepokrytě bavil tím, že z ní může dělat hlupáka, to jí bylo jasné. A bude to nejspíš dělat tak dlouho, dokud mu to ona dovolí. Ale nikdy ani ji ani Richarda nezaměstná. „Děkuji ti za laskavost," prohlásila s neskrývanou jízlivostí a obrátila se k odchodu.

Richard zuřil. „Bylo to tak těžké, protože to bylo nacucané vodou!" prohlásil. „Nečekal jsem to."

Dívka si uvědomila, že musí zůstat optimistická, aby dodávala bratrovi odvahu. „Tohle není jediná práce, která se tu dá sehnat," ujistila ho, když rázovali bahnitou ulicí.

„Co jiného bychom mohli dělat?"

Aliena mu hned neodpověděla. Došli až k severní části městských hradeb, tam zahnuli doleva a vydali se směrem na západ. Tady stály opřené o městské hradby nejchudší domky, mnohdy šlo jen o nahnuté přístřešky, které ani neměly vzadu žádný dvorek, takže ulice před nimi byly notně zašpiněné. Po chvíli Aliena konečně prohlásila: „Vzpomínáš si, jak k nám na hrad chodily dívky, pro které už doma nebylo místo, a přitom ještě neměly manžela? Otec je vždycky přijímal na práci. Pracovaly v kuchyni, v prádelně nebo ve stáji a otec jim vždycky ve svátek vyplácel jednu penci."

„To jako myslíš, že bychom měli jít bydlet do winchesterského hradu?“ zeptal se Richard pochybovačně.

„Ne. Když tam není král, tak určitě nikoho na práci nepřijímají – musí tam mít víc lidí, než kolik potřebují. Ale ve městě žije spousta boháčů. Někteří z nich by mohli potřebovat doplnit služebnictvo.“

„To přece není práce pro chlapa.“

Co kdybys taky jednou sám přišel s nějakým nápadem, místo abys pořád jen kritizoval to, co navrhnu já? chtěla říct Aliena. Ale nakonec se raději kousla do jazyku a nahlas jen poznamenala: „Na to, abychom sehnali jednu penci, stačí, když bude pracovat jen jeden z nás. Jakmile budeme minci mít, půjdeme za otcem a zeptáme se ho, co bychom měli podniknout dál.“

„Tak dobře.“ Jakmile se ukázalo, že na takovou práci stačí jeden, Richard rázem proti nápadu nic neměl – zvlášť když bylo pravděpodobné, že tím jedním by mohla být Aliena.

Zahnuli doleva a vešli do té části města, které se říkalo Židovská čtvrť. Aliena se zastavila před jedním velkým domem. „Tady musí mít hodně služebnictva,“ rozhodla se.

Richardem její rozhodnutí otřáslo. „Neříkej, že chceš pracovat pro Židy!“ vyhrkl vyděšeně.

„Proč ne? Podívej, bezbožnost se nedá od druhých lidí chytit tak snadno jako nemoc.“

Richard pokrčil rameny a vydal se za sestrou dovnitř.

Byla to kamenná stavba. Měla – jako většina domů ve městě – úzké průčelí, ale táhla se daleko dozadu. Sourozenci se ocitli v máshauzu, který zabíral na šířku celý dům. Bylo tam ohniště a několik lavic. Z kuchyně se táhla vůně, po níž se Alieně začaly v ústech sbíhat sliny, i když to nebyla vůně běžných jídel, nýbrž v ní byla navíc příchuť nějakých neznámých koření. Z hloubi domu se vynořilo nějaké mladé děvče a pozdravilo je. Mělo snědou pleť a hnědé oči a oslovilo sourozence s úctou. „Chcete navštívit obchodníka se zlatem?“ zeptalo se.

Alespoň se dověděli, kam se to nakonec dostali. „Ano, prosím,“ odpověděla Aliena. Děvče znovu zmizelo a Aliena se rozhlédla kolem. Zlatník potřebuje kamenný dům, to je pochopitelné, vždyť musí chránit svoje zlato. Dveře oddělující vstupní halu a zadní část domu byly stlučené z těžkých dubových prken a pobité železem. Okna byla uzounká, příliš malá na to, aby jimi někdo prolezl, dokonce ani dítě ne. Aliena si pomyslela, jak to asi musí jít člověku na nervy, když má veškeré bohatství ve zlatě a stříbře, které se dají ukrást v podstatě obratem ruky a rázem se člověk ocitne na mizině. Pak si uvědomila, že otec měl naprosto normální bohatství – půdu a titul – a o všechno přišel za jediný den.

Objevil se zlatník. Byl to menší, snědý mužík a zamračeně si je začal prohlížet, jako by měl před sebou malý kousek drahokamu a odhadoval jeho cenu. Po chvilce zřejmě dospěl k nějakému výsledku a hned se zeptal: „Máte něco, co byste rádi prodali?“

„Dobře jsi nás odhadl, zlatníku,“ přikývla Aliena. „Pochopil jsi, že jsme z urozeného rodu a jen jsme se dostali do potíží. Jenže nemáme nic na prodej.“

Muž nasadil ostražitý výraz. „Jestli jste si přišli půjčit, tak se obávám, že –“

„Nečekáme, že by nám někdo půjčil peníze,“ skočila mu do řeči dívka. „Jelikož nemáme co prodat, nemáme taky nic, co bychom mohli dát do zástavy.“ Zlatníkovi se zjevně ulevilo. „A jak bych vám tedy mohl pomoci?“

„Nepřijal bys mě jako služebnou?“

To ho zaskočilo. „Křesťanku? To určitě ne!“ Doslova před tou představou o krok ustoupil.

Jeho přístup Alienu zklamal. „Proč ne?“ zeptala se sklesle.

„To by nebylo k ničemu.“

Odpověď se dívky dost dotkla. Představa, že by mohlo *její* náboženství připadat někomu odpudivé, ji ponižovala. Vzpomněla si na chytrou odpověď, kterou dala Richardovi. „Náboženství se nedá od druhých lidí chytit tak snadno jako nemoc,“ upozornila obchodníka se zlatem.

„Lidem ve městě by se to nezamlouvalo.“

Aliena si byla jistá, že zlatník využívá mínění ostatních jako výmluvu, ale přitom jí bylo jasné, že muž má nejspíš pravdu. „Takže bude zřejmě rozumnější najít nějakého bohatého křesťana,“ poznamenala nahlas.

„Za pokus to stojí,“ přikývl obchodník s pochybami v hlase. „Kdyby ti to nevadilo, něco ti upřímně řeknu. Moudrý člověk tě nikdy nepřijme za služku. Jsi zvyklá dávat příkazy a bude pro tebe strašně těžké ocitnout se najednou na druhé straně plotu.“ Aliena otevřela ústa, aby něco namítla, ale muž zvedl ruku a zarazil ji. „Já vím, že jsi odhodlaná se snažit. Jenže celý život ostatní sloužili tobě. Dokonce i v tuhle chvíli máš v hloubi srdce pocit, že by věci měly být uspořádány tak, aby sloužily tvému potěšení. Z urozených lidí jsou špatní služebníci. Jsou neposlušní, nevraživí, bezmyšlenkovití a myslí si, že odvádějí víc práce než všichni ostatní, přestože většinou dělají míň – a to vyvolává mezi služebnictvem rozmíšky.“ Zlatník pokrčil rameny. „Alespoň já mám takovou zkušenost.“

Aliena úplně zapomněla na to, jak se jí dotklo, když muž naznačil, že je mu nepříjemné jejich náboženství. Byl to první laskavý člověk, kterého potkali od chvíle, kdy utekli z hradu. „A co tedy *můžeme* dělat?“ zeptala se ho zoufale.

„Já ti můžu jen říct, co by na tvém místě udělal Žid. Našel by si něco, co se dá prodávat. Když jsem přišel do tohoto města, začal jsem tím, že jsem

kupoval klenoty od lidí, kteří potřebovali hotovost. Stříbro jsem roztavil a prodával ho razičům mincí.“

„A kde jsi vzal peníze na nakupování klenotů?“

„Půjčil jsem si je od strýce – a splatil mu je mimochodem i s úroky.“

„Jenže nám nikdo nepůjčí!“

Muž se zamyslel. „Co bych dělal, kdybych neměl žádného strýce?“ přemítal nahlas. „Myslím, že bych šel do lesa, nasbíral tam ořechy, donesl je do města a prodával je hospodyním, které nemají čas chodit do lesa a za domem si nemůžou zasadit strom, jelikož mají dvorek plný odpadků a pomyjí.“

„Tohle není vhodná roční doba,“ namítla Aliena. „V tuhle chvíli nic neroste.“

Zlatník se usmál. „Netrpělivé mládí,“ poznamenal. „Tak chvíli počkejte,“ dodal.

„No jistě.“ Nemělo smysl mu vykládat, co je s jejich otcem. Zlatník přece udělal, co bylo v jeho silách, aby jim byl nějak nápomocný. „Děkujeme ti za radu.“

„Hodně štěstí,“ pokýval muž hlavou, otočil se, vrátil se do zadní části domu a zabouchl za sebou masivní okované dveře.

Aliena a Richard vyšli ven. Zlatník na ně byl sice milý, ale vzato kolem a kolem strávili půl dne tím, že je odmítali všude, kam přišli, a dívka se nedokázala zbavit pocitu, že je všechno marné. Nevěděli, kam by se měli vydat dál, a tak prošli Židovskou čtvrtí a ocitli se zpátky na Horní ulici. Aliena začínala mít hlad – blížila se doba oběda – a bylo jí jasné, že když ona začíná být hladová, Richard je už hlady bez sebe. Bez cíle se vlekli Horní ulicí a záviděli vykrmeným krysám, jež se rojily mezi odpadky, až došli ke starému královskému paláci. Tam se zastavili jako všichni návštěvníci města a přes mříže sledovali, jak raziči mincí vyrábějí peníze. Aliena smutně zírala na hromady stříbrných penci a říkala si, že by jí stačila jen jedna jediná, a nemůže ji nijak sehnat.

Po chvilce si všimla dívky asi tak ve stejném věku, která stála o kus dál a usmívala se na Richarda. Dívka vypadala přátelsky. Aliena zaváhala, pak znovu zaznamenala dívčin úsměv, a oslovila ji: „Ty tady bydlíš?“

„Ano,“ přikývla dívka. Ale zajímal ji Richard, ne Aliena.

„Náš otec je ve vězení, a my se snažíme přijít ha nějaký způsob, jak si sehnat obživu a vydělat nějaké peníze, abychom mohli podplatit žalářníka,“ vysypala ze sebe Aliena jedním dechem. „Nevíš o něčem, co bychom mohli dělat?“

Dívka přenesla pozornost z Richarda na Alienu. „Jste úplně na mizině a chcete vědět, jak se dostat k nějakým penězům?“ zeptala se.

„Přesně tak. Jsme odhodlaní dřít do úmoru. Budeme dělat úplně cokoliv. Napadá tě něco?“

Dívka upřela na Alienu dlouhý, hodnotící pohled. „Jistěže napadá," prohlásila nakonec. „Vím o někom, kdo by vám mohl pomoct."

Aliena byla u vytržení: tohle byl za celý den první člověk, který jí odpověděl *Ano.* „A kdy bychom ho mohli navštívit?" vyhrkla.

„Ji," opravila ji dívka.

„Cože?"

„Je to žena. A když půjdete se mnou, mohli byste s ní nejspíš mluvit hned."

Aliena a Richard si vyměnili radostné pohledy. Aliena ani nechtěla věřit, že by se na ně doopravdy konečně usmálo štěstí.

Dívka se otočila a vykročila. Sourozenci se vydali za ní. Dovedla je do rozlehlého dřevěného domu na jižní straně Horní ulice. Většina domů tu byla přízemních, ale tenhle měl přistavené malé horní patro. Dívka vykročila po schodech vedoucích po vnější stěně domu do patra a pokynula Alieně a Richardovi, aby ji následovali.

Nahoře byla ložnice. Aliena se rozšířenýma očima rozhlížela kolem sebe: v místnosti bylo daleko víc nábytku než v kterékoliv komnatě u nich na hradě. A žádná z jejich komnat nebyla tak bohatě vyzdobená jako tenhle pokoj, dokonce ani za matčina života ne. Na stěnách visely tapiserie jedna vedle druhé, podlaha byla pokrytá spoustou chlupatých koberečků a kolem postele byly zavěšené husté závěsy. Na židli, která připomínala spíš trůn, seděla žena ve středních letech oblečená do skvostné róby. Když byla mladá, musela být hezká, pomyslela si Aliena, ale teď má řídké vlasy a obličej rozrytý vráskami.

„Tohle je slečna Kate," představila ji dívka. „Kate, tahle holka je bez peněz a její otec je ve vězení."

Kate se usmála. Aliena úsměv opětovala, ale musela se k tomu nutit: na Kate bylo něco, co se jí ani trochu nezamlouvalo. „Odveď kluka do kuchyně a dej mu žejdlík piva," obrátila se Kate na dívku. „My si tady zatím promluvíme."

Dívka si Richarda odvedla pryč. Aliena byla ráda, že bratr dostane trochu piva – a třeba mu tam dají i něco k jídlu.

„Jak se jmenuješ?" oslovila ji Kate.

„Aliena."

„To je nezvyklé jméno. Ale líbí se mi." Vstala a přistoupila blíž k dívce. Až trochu moc blízko. Zvedla ruku a vzala Alienu za bradu. „A máš *moc* hezkou tvářičku," dodala. Dech jí čpěl vínem. „Sundej si plášť."

Alienu tahle nečekaná prohlídka mátla, ale přistoupila na to: vždyť nakonec o nic nejde a přece po všech těch odmítnutích, jichž se od rána dočkala, nezahodí první slušnou příležitost tím, že se bude zpěčovat. Shodila z ramen plášť, odložila ho na lavici a zůstala v místnosti stát ve starých režných šatech, které jí věnovala lesmistrova žena.

Kate si dívku prohlédla ze všech stran. Z nějakého důvodu na ni prohlídka udělala dobrý dojem. „Děvenko moje drahá," prohlásila, „ty už nikdy nebudeš muset shánět peníze ani nic jiného. Jestli budeš pracovat pro mě, čeká nás obě velké bohatství."

Aliena se zamračila. Připadalo jí to naprosto ztřeštěné. Vždyť chtěla jen pomáhat s prádlem, vařit nebo šít: a nebylo jí jasné, jak by mohla někomu přinést bohatství. „O jaké práci se tady vlastně bavíme?" zeptala se nejistě.

Kate stála zrovna za ní. Přejela Alieně rukama po bocích, prohmátla jí hýždě a pak k dívce přistoupila tak blízko, že Aliena cítila, jak ji do zad tlačí Kateina prsa. „Máš překrásnou postavu," poznamenala Kate. „A taky nádhernou pleť. Ty jsi z urozeného rodu, viď?"

„Můj otec byl hrabě ze Shiringu."

„Bartoloměj! A to se podívejme. Vzpomínám si na něj – ne že by to byl můj zákazník, to ne. Naprosto skvělý člověk, to je jednou jisté. Teď ovšem chápu, proč jsi na mizině."

Tak Kate má nějaké zákazníky. „Co prodáváš?" zeptala se Aliena.

Kate jí neodpověděla přímo. Znovu dívku obešla, zastavila se před ní a zadívala se jí do obličeje. „Jsi panna, zlatíčko?" zeptala se.

Aliena zrudla studem.

„Nestyď se," mávla rukou Kate. „Takže nejsi, to je mi jasné. No to nevadí. Panny jsou dražší, ale pochopitelně dlouho nevydrží." Položila Alieně dlaně na hýždě, přitáhla si dívku k sobě a políbila ji na čelo. „Ty jsi tak vzrušující, a ani o tom nevíš. Při všech svatých, ty jsi prostě neodolatelná." Žena přejela dívce dlaní od zad pod prsa, jemně vzala jedno její ňadro do ruky, potěžkala je a lehce sevřela. Pak se sklonila a políbila Alienu na ústa.

Té najednou jako šlehnutím blesku všechno došlo: proč se ta dívka před mincovnou usmívala na Richarda, kde Kate bere peníze, co by musela Aliena dělat, kdyby pracovala pro Kate, a co je vlastně Kate zač. Připadala si jako naprostý hlupák, že jí to nedošlo dřív. Ještě chvíli ženu nechala, aby ji líbala – bylo to natolik jiné než to, co s ní prováděl William Hamleigh, že tomu nedokázala odolat. Ale ne, tohle není ono, tohle přece nebude dělat, aby sehnala peníze. Vykroutila se z ženina objetí. „Ty chceš, aby se ze mě stala kurva," prohlásila.

„Kněžka lásky a dáma obklopená rozkoší, moje milá," opravila ji Kate. „Můžeš pozdě vstávat, každý den nosit nádherné šaty, obšťastňovat muže a získat bohatství. Patřila bys mezi nejlepší. Je kolem tebe něco… Mohla by sis říct jakoukoliv cenu. Věř mi, vyznám se v tom."

Aliena se otřásla. U nich na hradě vždycky pobývaly jedna nebo dvě nevěstky – v místě, kde se vyskytovalo tolik mužů bez manželek, to prostě jinak nešlo – a všichni je považovali za tu nejhorší sedlinu společnosti. Mezi ženami pracujícími na hradě patřily k naprosté spodině, byly dokonce

hluboko pod děvečkami. Ale Aliena se neotřásla kvůli hrozbě nízkého společenského postavení. Zhrozila se představy, že by za ní chodili muži, jako je William Hamleigh, a spali by s ní za peníze. Tahle myšlenka v ní vyvolala vzpomínku na to, jak leží na podlaze, má roztažené nohy, nad ní se tyčí obrovské mužské tělo a ona se chvěje hrůzou a odporem a čeká, až do ní vnikne jeho úd. Ten výjev před ní vyvstal s obnoveným děsem a zbavil ji duševní rovnováhy a sebedůvěry. Zmocnil se jí pocit, že jestli v tomhle domě zůstane ještě chvíli, potká ji něco takového znovu. Přemohla ji panická touha dostat se okamžitě ven. Začala couvat ke dveřím. Bála se, že by mohla Kate urazit, děsila ji představa, že by se na ni někdo mohl rozhněvat. „Je mi to líto," mumlala. „Prosím vás, odpusťte mi to, ale tohle bych dělat nemohla, opravdu ne…"

„Přemýšlej o tom!" zvolala Kate pobaveně. „A jestli si to rozmyslíš, tak se vrať. Mě tu najdeš vždycky."

„Děkuju," přikývla Aliena nejistě. Konečně našla dveře. Otevřela je a vyrazila ven. Seběhla po schodech a zamířila k hlavnímu vchodu do domu. Stále ještě byla do krajnosti rozčilená. Strčila do dveří, až se rozlétly, ale bála se vejít dovnitř. „Richarde!" zakřičela. „Richarde, pojď ven!" Žádné odpovědi se nedočkala. Vnitřek domu byl jen slabě osvětlený a dívka tam neviděla nic kromě několika nejasných ženských postav. „Richarde, kde jsi?" zaječela hystericky.

Uvědomila si, že na ni kolemjdoucí zírají, a to ji jen ještě víc vyděsilo. Náhle se objevil Richard. V jedné ruce držel korbel piva a v druhé kuřecí stehno. „Co se děje?" zeptal se s plnou pusou. Tónem hlasu zřetelně dával najevo, jak ho zlobí, že si ho někdo dovolil vyrušit.

Chytila ho za ruku a táhla ho pryč. „Pojď ven," naléhala na něj. „Vždyť je to nevěstinec!"

Několik čumilů postávajících okolo se tomu hlasitě zasmálo, a někteří dokonce vykřikli posměšné poznámky.

„Třeba by ti taky dali kus masa," vyjednával Richard.

„Chtěli po mně, abych tady dělala kurvu!" ohradila se dívka.

„No dobře, dobře," vzdával se mladík. Dopil pivo, odložil korbel za dveře na podlahu a nacpal si zbytek kuřecího stehna za košili.

„Pojď," pobízela ho Aliena netrpělivě, i když se opět ukázalo, že jakmile se musí o něčem dohadovat se svým mladším bratrem, vždycky to na ni má uklidňující účinek. Zjevně ho nijak zvlášť nepopudila představa, že po jeho sestře někdo chtěl, aby se stala běhnou, ale současně také příliš nelitoval toho, že musí opustit místo, kde člověku dají tolik piva a kuřecího masa, kolik si řekne.

Čumilové pochopili, že je konec legrace, a opět se začali rozcházet, jen jedna postava se nehýbala z místa. Byla to ta dobře oblečená žena, kterou Aliena a Richard potkali ve vězení. Dala žalářníkovi penci a on ji oslovoval

Meg. Dívala se na Alienu pohledem, v němž se zvědavost mísila se soucitem. Aliena už byla předem podrážděná, jakmile ji někdo začal pozorovat, a tak jen vztekle odvrátila pohled. Vtom ji žena oslovila. „Vy jste na tom špatně, viď?“ zeptala se.

Laskavý tón, který ženě zazněl v hlase, Alienu přiměl, aby se otočila zpátky. „Ano,“ odpověděla po chvíli. „Moc špatně.“

„Viděla jsem vás v žaláři. Můj manžel je tam zavřený – chodím ho navštěvovat každý den. Proč jste tam šli vy?“

„Máme tam otce.“

„Ale dovnitř jste se neodvážili.“

„Nemáme peníze, abychom podplatili žalářníka.“

Meg se zadívala přes dívčino rameno na dveře vedoucí do nevěstince. „A proto jsi tady – aby sis vydělala nějaké peníze?“ zeptala se.

„Ano, ale nevěděla jsem, o co jde, dokud…“

„Chudinko malá,“ přerušila ji Meg. „Moje Annie by byla v tvém věku, kdyby žila… Co kdybyste šli zítra ráno se mnou do žaláře? Vyzkoušíme, jestli by se nám podařilo Odo přemluvit, aby se pro jednou zachoval jako křesťan a ustrnul se nad dvěma strádajícími dětmi.“

„No to by bylo skvělé!“ nadchla se dívka. Skutečně ji to dojalo. Úspěch pochopitelně nebyl zaručen, ale už vědomí, že někdo projevil ochotu jim pomoci, jí vehnalo slzy do očí.

Meg do ní vytrvale zabodávala pohled. „Už jste něco jedli?“

„Ne. Richard měl něco v… v tom domě.“

„Tak půjdeme ke mně domů. Dám vám trochu chleba a maso.“ Všimla si Alienina vylekaného pohledu a dodala: „A nebudeš za to muset vůbec nic udělat.“

Aliena ženě věřila. „Děkuju,“ vydechla. „Jsi moc hodná. Lidi na nás většinou takhle hodní nejsou. Ani nevím, jak ti mám poděkovat.“

„Nelam si s tím hlavu,“ řekla Meg. „Tak jdeme.“

Megin manžel byl obchodník s vlnou. Ve svém domě na jihu města, během trhů v krámku na tržišti a o velkém výročním trhu na hoře svatého Jiljí skupoval ovčí rouna, která mu přinášeli rolníci z okolí. Cpal rouna do obrovských vaků na vlnu a ty skladoval ve stodole vzadu za domem. Do každého vaku se vešla vlna ze dvou set čtyřiceti ovcí. Jednou za rok, když flanderští tkalci poslali svoje nákupčí, aby sehnali měkkou a silnou anglickou vlnu, Megin manžel jim prodal veškeré zásoby a zařídil, aby vaky převezla loď přes Dover a Boulogne do Brugg a Ghentu, kde se rouna měnila v prvotřídní oblečení a prodávala se za ceny, jež byly příliš vysoké, než aby o nich mohli uvažovat rolníci, kteří pěstovali ovce. Tohle všechno Meg vyprávěla Alieně a Richardovi při večeři. Usmívala se na ně přitom úsměvem, který říkal, že ať se děje cokoliv, není to důvod, aby k sobě lidé přestali být hodní.

Jejího manžela obvinili, že krátí svoje zboží na váze, což byl zločin, který město bralo velice vážně, jelikož jeho blahobyt byl založen na dobré pověsti místa, kde se obchoduje poctivě. Z toho, jak Meg o celé věci mluvila, získala Aliena pocit, že Megin muž je nejspíš vinen. Ale jeho nepřítomnost pro celý obchod mnoho neznamenala. Meg jednoduše převzala jeho roli. A v zimě stejně mnoho práce nebylo: Meg podnikla jednu cestu do Flander, aby ujistila všechny obchodní partnery svého muže, že podnik běží jako obvykle. Pak musela zařídit opravu stodoly a při té příležitosti ji nechala trochu zvětšit. Až začne stříhání ovcí, bude vlnu skupovat stejně, jako to dělal její manžel. Už ji dokonce – přes jistou skvrnku na manželově pověsti – přijali do městského cechu obchodníků, jelikož obchodnické rodiny ve městě měly ve zvyku navzájem si pomáhat v těžkých chvílích. A manželovu vinu se navíc nikdy nepodařilo prokázat.

Richard a Aliena se najedli Megina jídla, popili její víno a seděli s ní u krbu a povídali si, dokud se venku nezačalo smrákat. Pak se vydali zpátky do převorství, aby tam přečkali noc. Aliena opět měla noční můru. Tentokrát se jí zdálo o otci. Ve snu seděl ve vězení na trůně, byl vysoký, bledý a panovačný jako obvykle, a když za ním Aliena přišla, musela se mu uklonit, jako by předstupovala před krále. Když na ni promluvil, zle ji obvinil z toho, že ho opustila, nechala ho hnít v žaláři a sama se rozhodla žít v nevěstinci. Nespravedlnost takového obvinění ji rozlítila, a tak otci vztekle odsekla, že to *on* opustil *ji*. Už se chystala dodat, že ji vydal na milost Williamu Hamleighovi, ale nějak se jí nechtělo otci vykládat, co jí William provedl. Pak si všimla, že William je v místnosti také. Seděl na posteli a jedl z misky třešně. Plivl na dívku pecku a zasáhl ji do tváře, jen to štíplo. Otce to rozesmálo, a tak po ní začal William házet celé třešně. Rozstříkávaly se jí po obličeji a po šatech a dívka se dala do pláče, jelikož šaty byly sice staré, ale byly to jediné šaty, které měla, a teď byly celé pokryté šťávou z třešní, jako kdyby je někdo pocákal krví.

Zmocnil se jí ve snu tak nesnesitelný smutek, že když se probudila a zjistila, že to není skutečnost, zalila ji vlna nesmírné úlevy. Přestože skutečnost – tedy to, že se ocitli bez peněz a bez domova – byla daleko horší než šaty potřísněné přezrálými třešněmi.

Štěrbinami ve stěnách domu pro hosty se dovnitř dralo světlo počínajícího úsvitu. Všude okolo Alieny se probouzeli lidé a pomalu začínali přecházet sem a tam. Brzy do domu vešli mniši, otevřeli dveře a okenice a vyzvali všechny, aby se odešli nasnídat.

Aliena a Richard chvatně zhltali jídlo a pak se vydali do Megina domu. Žena už byla nachystaná k odchodu. Připravila kořeněnou hovězí pečeni, která měla jejímu manželovi zpříjemnit večeři. Aliena pobídla Richarda, aby ženě pomohl hrnec nést. Alienu mrzelo, že nemají nic, co by mohli přinést

otci. Vůbec ji to nenapadlo, ale i kdyby si na to vzpomněla, stejně nemohla nic koupit. Byla to nepříjemná představa, že pro něj nic nemají.

Vydali se po Horní ulici, zadní branou vstoupili do hradu, prošli kolem pevnosti a po svahu dolů dorazili k žaláři. Aliena si vybavila, co jí Odo včera odpověděl, když se ho zeptala, jestli je otec v pořádku. „Není," řekl žalářník. „Umírá." V tu chvíli si myslela, že přehání, aby je trochu potrápil, ale teď se jí začaly zmocňovat obavy. Obrátila se na Meg: „Je náš otec v pořádku?" zeptala se.

„Nevím, moje drahá," odpověděla Meg. „Nikdy jsem ho neviděla."

„Žalářník říkal, že umírá."

„Ten chlap je protivný jako voda v botách. Nejspíš to utrousil jen proto, aby ses tím trápila. Tak jako tak se to za chvíli dozvíš."

Alienu to nijak zvlášť neuklidnilo, přestože Meg to říkala s těmi nejlepšími úmysly. Když vcházeli vraty do pekelného a čpavého přítmí věznice, dívce se svíralo srdce úzkostí.

Odo si zahříval ruce nad ohněm uprostřed vstupní místnosti. Kývl na Meg a zadíval se na Alienu. „Sehnala jsi peníze?" zeptal se jí.

„Zaplatím za ně," prohlásila Meg. „Tady máš dvě pence, jednu za mě a jednu za ně."

Odovi se do jeho tupého obličeje vloudil prohnaný výraz. „Za ně tě to bude stát dvě pence – jednu penci za každého."

„Nebuď takový pes," napomenula ho Meg. „Koukej je tam pustit oba, nebo ti to polepím u cechu obchodníků a přijdeš o práci."

„No dobře, dobře, nemusíš hned vyhrožovat," zabručel. Ukázal směrem ke klenutému průchodu proraženému do kamenné zdi po pravé straně. „K Bartolomějovi se jde tudy."

„Budete potřebovat světlo," poznamenala Meg. Z kapsy svého pláště vylovila dvě svíčky, zapálila je od ohně a jednu podala Alieně. Ve tváři měla nesmírně ustaraný výraz. „Doufám, že bude všechno v pořádku," řekla a políbila dívku. Pak se otočila a rychle vyrazila do chodby vedoucí opačným směrem.

„Děkujeme ti za penci!" zavolala za ní Aliena, ale Meg už zmizela v přítmí chodby.

Aliena se soustředěně zadívala směrem, který jim Odo označil. Zvedla svíčku vysoko nad hlavu, prošla pod klenbou a zjistila, že se dostala do malé, čtvercové předsíňky. Ve světle svíčky uviděla troje těžké dveře, všechny zavřené na závoru. „Přímo před vámi!" zavolal za nimi Odo.

„Zvedni tu závoru, Richarde," přikázala Aliena bratrovi.

Richard zvedl těžkou dřevěnou závoru, vyhákl ji ze skob zaražených do zdi a opřel ji o stěnu. Aliena se opřela do dveří, aby je otevřela, a honem vyslala k nebi tichou modlitbičku.

V kobce byla tma, kterou narušovalo jen světlo svíčky. Dívka ve dveřích zaváhala a snažila se rozpoznat pohybující se stíny. Smrdělo to tam, jako kolem latríny. „Kdo to je?“ ozval se ze tmy nějaký hlas.

„Otče?“ odpověděla Aliena. Rozeznala temnou postavu sedící na podlaze pokryté slámou.

„Alieno?“ Znělo to, jako by muž nemohl věřit vlastním uším. „To je Aliena?“ Připomínalo to otcův hlas, ale byl o hodně starší.

Aliena přistoupila blíž a zvedla svíčku do výšky. Muž vzhlédl, světlo mu dopadlo na obličej a dívka v děsu vyjekla.

Otec byl stěží k poznání.

Odjakživa byl hubený, ale teď připomínal téměř holou kostru. Byl špinavý, zanedbaný a na sobě měl jen hadry. „Alieno!“ vydechl. „Jsi to opravdu ty!“ Pokusil se usmát, ale připomínalo to spíš škleb holé lebky.

Aliena propukla v pláč. Nic ji nemohlo připravit na otřes, který prožila, když viděla, jak moc se otec změnil. Nič tak strašlivého by si sama od sebe v životě nedokázala představit. Okamžitě jí bylo jasné, že otec umírá: ten grázl Odo jim řekl pravdu. Ale ještě pořád byl naživu, ještě trpěl a ještě byl dojemně šťastný, že vidí svou dceru. Aliena si umiňovala, že vydrží být klidná, ale teď se naprosto přestala ovládat, padla před otcem na kolena, stkala a naříkala a jejím tělem lomcovaly mohutné vzlyky, které vycházely hluboko z duše.

Vězeň se naklonil dopředu, položil jí ruce na ramena a hladil ji po zádech, jako by utěšoval dítě plačící nad rozbitým kolenem či polámanou hračkou. „Neplač,“ říkal něžně. „Teď neplač, vždyť jsi právě svého otce udělala tak šťastným.“

Aliena cítila, jak jí otec bere svíčku z ruky. „A tenhle vysoký mladý muž, to je Richard?“ zeptal se.

„Ano, otče,“ odpověděl Richard toporně.

Aliena otce objala a cítila pod kůží každou jeho kost, jako by byly nasypané do pytle. Muž postupně vysychal: pod kůží už neměl skoro žádné maso. Chtěla mu něco říct, pár láskyplných slov, jež by ho utěšila, ale pro samé vzlyky ze sebe nedostala ani hlásku.

„Richarde,“ pokračoval otec, „ty jsi ale vyrostl! Už ti vyrazily vousy?“

„Zrovna začaly růst, otče, ale ještě jsou moc řídké.“

Aliena si uvědomila, že bratr má slzy na krajíčku a ze všech sil zápasí s tím, aby se dokázal ovládat. Kdyby se zhroutil před otcem, strašlivě by se sám před sebou ponížil. Otec by mu navíc nejspíš řekl, ať přestane vyvádět a kouká se chovat jako chlap, čímž by ho jen dorazil. Aliena začala mít strach, jak se Richard zachová, a přestala plakat. Silou vůle se vzpamatovala. Ještě jednou k sobě přitiskla otcovo dojemně vyzáblé tělo. Pak se vymanila z jeho objetí, utřela si oči a vysmrkala se do rukávu.

„Jste oba v pořádku?“ zeptal se otec. Mluvil pomaleji než obvykle a hlas se mu chvílemi zachvěl. „Jak jste to všechno zvládli? Kam jste se nastěhovali? Nic mi o vás neřekli – to bylo snad nejhorší mučení, jaké si na mě mohli vymyslet. Ale zdá se, že jste v pořádku – zdraví a při síle! To je skvělé!“

Při zmínce o mučení Alienu napadlo, jestli otce doopravdy fyzicky týrali, ale nezeptala se ho na to: bála se, co by jí mohl vyprávět. Místo toho mu raději odpověděla na jeho otázku lží: „Jsme v pořádku, otče.“ Věděla, že kdyby mu řekla pravdu, zničilo by ho to. Rozbilo by to tenhle křehký okamžik štěstí a naplnilo by to poslední dny jeho života mukami sebeobviňování. „Bydleli jsme na hradě a Matthew se o nás staral.“

„Ale teď už tam nebydlíte,“ namítl. „Král udělal z toho tlustého pitomce Percyho Hamleigha hraběte – takže mu spadl do klína i hrad,“

Tak otec o tom věděl. „To je v pořádku,“ hlesla Aliena. „prostě jsme se odstěhovali.“

Dotkl se jejích šatů, starých lněných hadrů, které dívka dostala od lesmistrovy manželky. „Co to je?“ zeptal se ostře. „Tys prodala svoje oblečení?“

Pořád ještě mu to myslí, uvědomila si Aliena. Nebude vůbec snadné ho oklamat. Rozhodla se, že mu část pravdy prozradí. „Opustili jsme hrad trochu ve spěchu, a tak nemáme žádné šaty,“ přiznala.

„A kde je Matthew? Proč není s vámi?“

Téhle otázky se obávala. Zaváhala.

Byla to kratičká odmlka, ale otec si jí všiml. „No tak! Nesnaž se přede mnou něco skrývat!“ osopil se na dívku s náznakem své dávné autority. „Kde je Matthew?“

„Hamleighovi ho zabili,“ odpověděla konečně Aliena. „Ale nám neublížili.“ Zatajila dech. Bude jí to otec věřit?

„Chudák Matthew,“ potřásl otec zasmušile hlavou. „Nikdy neuměl pořádně bojovat. Doufám, že se dostal rovnou do nebe.“

Takže její vysvětlení přijal. Dívce se ulevilo. Odvedla hovor do méně nebezpečných vod. „Rozhodli jsme se, že se vydáme do Winchesteru a požádáme krále, aby se o nás nějak postaral, jenže on –“

„To nemá smysl,“ přerušil ji otec rázně, než mu mohla vysvětlit, proč se jim nepodařilo před krále předstoupit. „Ten pro vás nic neudělá.“

Alieny se otcův pohrdlivý tón dotkl. Dělala, co bylo v jejích silách, a i když to nevyšlo, chtěla slyšet spíš: *Dobrý nápad,* než: *To byla škoda času.* Otec nikdy nešel daleko pro výtku a vždycky šetřil chválou. Už bych na to měla být zvyklá, pomyslela si. Poslušně se zeptala: „A co bychom měli podniknout teď, otče?“

Bartoloměj si poposedl, aby se lépe uvelebil, a ozvalo se kovové cinknutí. Aliena si s hrůzou uvědomila, že otec je spoutaný v řetězech.

„Naskytla se mi jedna jediná příležitost schovat nějaké peníze," řekl. „Nebyla to kdovíjaká šance, ale musel jsem po ní sáhnout. V opasku pod košilí jsem měl padesát byzantiů. Dal jsem ten opasek knězi."

„Padesát byzantiů!" vydechla dívka překvapeně. Byzantius byla zlatá mince. Tyhle mince se nerazily v Anglii, nýbrž pocházely z Byzance. Aliena ještě nikdy neviděla pohromadě víc než jednu minci. Takový byzantius vydal za dvacet čtyři stříbrných penci. Padesát byzantiů, to bylo pravé bohatství, ani to neuměla spočítat.

„Kterému knězi?" zeptal se Richard věcně.

„Otci Ralphovi z kostela svatého Michaela u severní brány."

„Je to hodný člověk?" zeptala se Aliena.

„Doufám, že ano. Vlastně nevím. Ten den, kdy mě Hamleighovi přivezli do Winchesteru, těsně než mě sem zavřeli, ocitl jsem se s ním najednou na chvilinku o samotě. Věděl jsem, že je to moje jediná šance. Dal jsem mu opasek a prosil ho, aby ho schoval pro vás. Padesát byzantiů je víc než pět liber stříbra."

Pět liber. Sotva Alieně tahle novinka došla, dívka si uvědomila, že peníze změní celé jejich postavení. Už nebudou na mizině, už nebudou muset žít z ruky do úst. Budou si moci koupit chleba a ona si pořídí pár bot, které vymění za tyhle nesnesitelné dřeváky. A kdyby potřebovali někam vyrazit, budou si možná moci dovolit i párek levných poníků. Všechny jejich obtíže to nevyřeší, ale alespoň je to zbaví toho děsivého pocitu, že se každou chvíli můžou ocitnout na hranici života a smrti. Ona nebude muset v jednom kuse myslet na to, jak se s bratrem oba udrží naživu. Místo toho bude moci soustředit myšlenky na něco užitečnějšího – třeba na to, jak dostat otce z tohoto úděsného místa. „A co máme dělat, až ty peníze dostaneme?" zeptala se. „Musíme tě přece nějak osvobodit."

„Já už se ven nedostanu," prohlásil chraplavým hlasem. „Na to zapomeň. Kdybych už tak jako tak neumíral, pověsili by mě."

Aliena vyjekla. Jak může otec takhle mluvit?

„Proč jsi z toho tak vyjukaná?" podíval se na ni. „Král se mě musí nějak zbavit, ale takhle mě nebude mít na svědomí."

„Otče," ozval se Richard, „když je král pryč, tak tohle místo nikdo pořádně nehlídá. Stačí pár mužů, na které se můžu spolehnout, a dostanu tě ven."

Aliena věděla, že nic takového nepadá v úvahu. Richard neměl schopnosti ani zkušenosti na to, aby připravil osvobození, a byl příliš mladý na to, aby někoho přesvědčil, že ho má následovat. Dívky se zmocnily obavy, že otec Richarda raní nějakou ironickou poznámkou, ale Bartoloměj jen poznamenal: „To tě nesmí ani napadnout Jestli sem vrazíš, odmítnu s tebou jít pryč."

Aliena moc dobře věděla, že s otcem se nemá cenu dohadovat, jakmile jednou dospěje k nějakému rozhodnutí. Ale představa, že dožije poslední dny života v téhle zapáchající kobce, jí rvala srdce. Přesto měla pocit, že se přinejmenším mohou postarat, aby tam měl trochu příjemnější prostředí a větší pohodlí. „Jestli tu hodláš zůstat," prohlásila, „mohli bychom to tu alespoň trochu poklidit a přinést ti sem čistý rákos. A každý den ti můžeme nosit teplé jídlo. Taky ti sem dodáme nějaké světlo a možná bychom ti mohli někde vypůjčit bibli, aby sis mohl číst. Měl bys tu mít oheň –"

„Dost!" zavrčel. „Nic z toho neuděláte. Nedovolím, aby moje děti mrhaly časem na to, že se budou potloukat po žaláři a čekat, až jeden starý muž umře."

Alieně znovu vhrkly slzy do očí. „Přece tě tady nemůžeme jen tak nechat!" vzlykla zoufale.

Nevšímal si jí. Byl to jeho obvyklý způsob, jak jednat s lidmi, kteří měli tak málo rozumu, že se mu pokoušeli vzepřít. „Tvoje zesnulá matka měla sestru. To je tvoje teta Edith. Žije se svým manželem rytířem ve vesnici, která se jmenuje Huntleigh a leží na cestě do Gloucesteru. Vydáte se tam."

Alienu napadlo, že takhle by mohli otce stále ještě alespoň občas vídat. A on by třeba dovolil svým příbuzným z manželčiny strany, aby mu trochu zpříjemnili život. Pokusila se vybavit si nějakou vzpomínku na tetu Edith a strýce Simona. Neviděla je od té doby, co umřela matka. Nejasně před sebou viděla hubenou, nervózní ženu podobnou mamince a velkého, srdečného muže, který hodně jedl a bezuzdně pil. „Postarají se o nás?" zeptala se nejistě.

„Určitě. Jste přece jejich krev."

Alienu tak napadlo, jestli je to pro skromného rytíře dostatečný důvod, aby si pustil do domu dva hladové krky. Otec ale tvrdil, že bude všechno v pořádku, a ona mu přece věřila. „Co tam budeme dělat?" zeptala se.

„Richard se stane strýcovým panošem a naučí se, co všechno musí umět pořádný rytíř. A ty budeš dělat tetě Edith dvorní dámu, dokud se nevdáš."

Během hovoru se Alieny zmocnil pocit, jako by dlouhé míle nesla těžké břemeno a nezaznamenala, jak moc ji bolí záda, dokud ho neshodila na zem. Když se teď ujal velení otec, měla najednou dojem, že odpovědnost, kterou nesla na svých bedrech v předcházejících dnech, byla mnohem větší, než jakou dokázala unést. Vždyť on byl nemocný a ležel tady v žaláři, a přitom dovedl celou situaci zvládnout a měl dostatečnou autoritu! Tenhle pocit ji uklidňoval a otupoval hrany jejího smutku, jelikož jí najednou připadalo zbytečné dělat si starosti o někoho, kdo převzal velení.

Otec se v tu chvíli začal chovat ještě panovačněji. „Než odejdete, chci, abyste tady složili přísahu."

To Alienu šokovalo. Otec byl odjakživa sveřepým odpůrcem skládání přísah. *Složit přísahu znamená vystavit vlastní duši nebezpečí,* říkával. *Nikdy neskládej přísahu, pokud si nejsi naprosto jist, že radši zemřeš, než abys ji porušil.* Vždyť i tady, ve vězení, se ocitl kvůli přísaze: ostatní šlechtici svoje slovo porušili a přijali Štěpána za krále, zatímco tatínek to odmítl. Radši zemře, než aby porušil přísahu, takže tu teď umírá.

„Podej mi meč," obrátil se Bartoloměj na Richarda.

Richard vytasil meč a podal ho otci.

Otec se zbraně chopil, otočil ji proti sobě a napřáhl k dětem její hlavici. „Klekni si," vyzval syna.

Richard si před otcem klekl.

„Polož ruku na kříž," vyzval chlapce a pak se odmlčel, jako by sbíral sílu. Vzápětí promluvil hlasem, který zněl jako hlahol zvonů:

„Přísahej při Bohu všemohoucím, Ježíši Kristu a všech svatých, že nespočineš, dokud se nestaneš hrabětem ze Shiringu a pánem veškeré půdy, která mi náležela."

Alienu to překvapilo, až se jí zatajil dech. Předpokládala, že po nich otec bude žádat nějaký všeobecný slib, jako třeba, aby vždycky říkali pravdu a báli se Boha. Jenže to dopadlo jinak – otec ukládal Richardovi naprosto konkrétní úkol, navíc takový, který člověku mohl zaplnit celý život.

Richard se zhluboka nadechl a promluvil roztřeseným hlasem: „Přísahám při Bohu všemohoucím, Ježíši Kristu a všech svatých, že nespočinu, dokud se nestanu hrabětem ze Shiringu a pánem veškeré půdy, která ti náležela."

Otec vydechl, jako by právě dokončil obtížný úkol. Pak ale překvapil Alienu znovu. Obrátil se na ni a napřáhl k ní hlavici meče. „Přísahej při Bohu všemohoucím, Ježíši Kristu a všech svatých, že se budeš o svého bratra Richarda starat, dokud nesplní svůj slib."

Alienu obestřel pocit osudové marnosti. Tak tohle je tedy její budoucnost: Richard má pomstít otce a ona se má starat o Richarda. I pro ni to nakonec bude svým způsobem odveta, jelikož stane-li se Richard hrabětem, přijde William Hamleigh o své dědictví. Hlavou se jí mihla myšlenka, že *jí* se nikdo nezeptal, jak si představuje svůj další život. Ale tahle bláznivá myšlenka zapadla stejně rychle, jako se vynořila. Tohle je prostě její úděl a je to přiměřený a vhodný úděl. Vlastně proti tomu nic neměla, jen si uvědomovala, že jde o osudový okamžik, a zmocnil se jí pocit, jako by se za ní zavíraly nějaké dveře, a stezka, po níž se budou její další kroky ubírat, jako by byla jednou provždy stanovena. Položila dlaň na kříž meče, aby složila přísahu. Promluvila nečekaně pevným a odhodlaným hlasem. „Přísahám při Bohu všemohoucím, Ježíši Kristu a všech svatých, že se budu o svého bratra Richarda starat, dokud nesplní svůj slib." Pokřižovala se. A je to, pomyslela si. Složila jsem přísahu, a pokud bych ji

měla porušit, nezbývá mi než raději umřít. Ta představa v ní probouzela jakési bojovné uspokojení.

„Tak," přikývl otec a hlas už měl zase slabý jako předtím. „A teď už není potřeba, abyste sem ještě někdy chodili."

Aliena nemohla uvěřit, že to myslí vážně. „Strýc Simon nás sem určitě vezme, abychom se na tebe přijeli podívat," začala drmolit, „protože budeme chtít vědět, jestli jsi v pořádku a jestli ti dávají dost –"

„Ne," přerušil ji tvrdě. „Dostali jste úkol, který musíte splnit. Nemůžete ztrácet síly tím, že budete chodit na návštěvy do žaláře."

Opět v jeho hlase zaslechla neústupný tón, který ji varoval, že nemá cenu odporovat, ale nemohla si pomoci a znovu se vzepřela – otcovo rozhodnutí jí připadalo příliš kruté. „Tak nám dovol, abychom tě mohli navštívit ještě alespoň jednou a přinést ti něco pro potěšení!" vyhrkla.

„Nestojím o žádné potěšení."

„Prosím…"

„Ani jednou."

Vzdala to. Vždycky byl na sebe přinejmenším stejně tvrdý jako na ostatní. „Tak dobře," přikývla, ale připomínalo to spíš jen vzlyk.

„Už byste měli jít," poznamenal otec.

„Už?"

„Ano. V tomhle místě vládne zoufalství, úplatky a smrt. Viděl jsem vás, zjistil jsem, že jste v pořádku, a slíbili jste mi, že získáte zpátky, co jsem já ztratil, a jsem spokojen. Teď už může moje štěstí zhatit jen to, kdybych vás viděl, jak plýtváte časem na návštěvy v žaláři. Tak běžte."

„Tati, to ne!" bránila se Aliena, ale věděla, že to není k ničemu.

„Poslouchej," oslovil ji a v hlase mu konečně zaznělo trochu něhy. „Prožil jsem důstojný život a teď mě čeká smrt. Už jsem se vyzpovídal ze svých hříchů. Jsem připraven vstoupit na věčnost. Modlete se za mou duši. A běžte už."

Aliena se k němu sklonila a políbila ho na obočí. Její slzy mu volně stékaly po obličeji. „Sbohem, tatínku můj drahý," zašeptala. Pak se zvedla a narovnala.

Richard se sehnul a políbil sedícího muže. „Sbohem, otče," řekl rozechvělým hlasem.

„Ať vás Bůh oba doprovází a ať vám pomůže splnit vaše sliby," prohlásil otec.

Richard mu tam nechal svíčku. Pak on i jeho sestra vyšli ze dveří. Na prahu se Aliena otočila a zadívala se zpět do mihotajícího se světla. Na otcově neuvěřitelně vyzáblém obličej uviděla odhodlaný výraz, který tak dobře znala. Dívala se na něj tak dlouho, dokud jí slzy nezastřely pohled. Pak se otočila, prošla vstupní prostorou věznice a vykročila pod otevřené nebe.

III

Vedl je Richard. Aliena byla mrákotná zármutkem. Připadalo jí, jako by otec byl už mrtev. Ale bylo to horší, protože otec ještě pořád trpěl. Slyšela, jak se jí Richard ptá, kterým směrem mají jít, ale nevěnovala mu žádnou pozornost. Vůbec nepřemýšlela o tom, kam jdou, dokud se nezastavila před malým dřevěným kostelíkem, ke kterému přiléhala nahnutá chajda. Aliena se rozhlédla kolem sebe a uviděla, že se ocitli v chudé čtvrti rozpadajících se domků a špinavých ulic, po nichž vzteklí psi proháněli krysy mezi opuštěnými bosými dětmi, které si hrály v blátě. „To bude určitě kostel svatého Michaela," poznamenal Richard.

Ta nahnutá chýše přiléhající ke kostelíku, to bude určitě domek, kde bydlí kněz. Stavení mělo jen jedno okno s okenicí. Dveře byly otevřené. Richard a Aliena vešli dovnitř.

Uprostřed jediné místnosti v domě uviděli oheň. Jinak tam stál už jen nahrubo stlučený stůl, pár židlí a v rohu soudek na pivo. Podlaha byla pokrytá rohožemi. U ohně seděl jakýsi muž a popíjel z velkého hrnku. Byl to malý, hubený človíček, mohlo mu být tak kolem padesátky, měl červený nos a řídké šedivé vlasy. Na sobě měl běžné oblečení přiměřené pro všední den, špinavou rochetu, hnědou kutnu a dřeváky.

„Otec Ralph?" zeptal se Richard nejistě.

„A jestli ano?" odpověděl kněz otázkou.

Aliena si povzdechla. Proč si lidé ještě přidělávají obtíže, když je jich na světě už tak dost? Neměla ale už dost sil na to, aby se prala s vlastní mizernou náladou, a tak nechala tíhu hovoru na Richardovi, který na mužovu otázku navázal: „Znamená to, že ano?"

Odpověď přišla naprosto nečekaně odjinud. Zvenku se ozval nějaký hlas, který volal: „Ralphe? Jsi tam?" Vzápětí vešla do chýše jakási žena ve středních letech a podala knězi krajíc chleba a velkou mísu něčeho, co vonělo jako masový vývar. Tentokrát vůně masa zcela výjimečně nezpůsobila, že by se Alieně začaly sbíhat sliny: byla tak otupělá, že ani necítila hlad. Žena nejspíš patřila mezi obyvatele Ralphovy farnosti, jelikož na sobě měla stejně chatrné oblečení jako on. Beze slova si od ní vzal chléb i mísu a dal se do jídla. Žena se bez valného zájmu podívala na Alienu a Richarda a opět vyšla ven.

„Tak, *otče* Ralphe," ozval se znovu Richard, „jsem syn Bartoloměje, bývalého hraběte ze Shiringu."

Muž přestal jíst a zadíval se na i ně. Ve tváři se mu obrážela nechuť a něco, co Aliena nedokázala rozeznat – strach? Vina? Opět soustředil pozornost na jídlo, ale zamumlal: „Co ode mne chcete?"

Alienou zalomcoval náhlý poryv strachu.

„Však víš, co chceme," odpověděl Richard. „Naše peníze. Padesát byzantiů."

„Nevím, o čem mluvíš," pokrčil rameny kněz.

Aliena na něj zírala a nechtěla věřit vlastním uším. Tohle přece není možné. Otec pro ně nechal peníze u tohoto kněze – přece jim to sám řekl! A otec se v takových věcech nikdy nemýlil.

Richard zbledl v obličeji. „Jak to myslíš?" zeptal se.

„Myslím to tak, že nevím, o čem mluvíš," zopakoval otec Ralph. „A teď koukejte vypadnout." Nabral si další lžíci masového vývaru.

Ten chlap pochopitelně lhal, o tom nebylo sporu. Jenže co s tím mohli udělat? Richard na něj tvrdohlavě dorážel. „Můj otec mi u tebe nechal peníze – padesát byzantiů. Řekl mi, že je dal *tobě.* Kde jsou?"

„Tvůj otec mi nic nedal."

„Řekl mi, že ti je –"

„V tom případě lhal."

Jestli si mohli být něčím jisti, tak tím, že otec nelhal. Aliena poprvé promluvila: „Lhář jsi ty a my to víme."

Ralph pokrčil rameny. „Tak si stěžujte šerifovi."

„Když to uděláme, budeš mít na krku pořádný průšvih. V tomhle městě usekávají zlodějům ruce."

Na tváři sedícího kněze se na okamžik mihl strach, ale vzápětí byl pryč a mužova odpověď byla zpupná: „V tu chvíli to bude moje slovo proti slovu uvězněného zrádce – pokud váš otec zůstane tak dlouho naživu, aby vůbec mohl svědčit."

Aliena si uvědomila, že kněz má pravdu. Neměli žádného nezávislého svědka, který by dosvědčil, že otec předal peníze právě Ralphovi, protože šlo o to, aby k předání došlo v tajnosti. Aby se peněz nezmocnil král, Percy Hamleigh ani žádný jiný z těch mrchožroutů, kteří se začnou slétat na kořist, jakmile vycítí, že je poblíž zničený člověk. Aliena si s hořkostí uvědomila, že jsou na tom stejně jako v lese. Lidé můžou ji i Richarda bezostyšně okrádat, jelikož mají co do činění s potomky zavrženého šlechtice. Proč se těch lidí vlastně bojím? ptala se sama sebe vztekle. Proč se oni nebojí mě?

Richard se na ni podíval a tiše se zeptal: „Má pravdu, že jo?"

„Má," přisvědčila nenávistně. „Chodit s tím za šerifem nemá prostě cenu." V tu chvíli si vzpomněla na jediný případ, kdy se někdo bál jí: tam v lesích, kde bodla toho tlustého lotra, a jeho kumpán vzal strachy nohy na ramena. Tenhle kněz není o nic lepší než ten padouch. Jenže je starý a dost slabý a nejspíš ho nikdy ani nenapadlo, že bude stát tváří v tvář svým obětem. Třeba je i trochu vystrašený.

„Tak co s ním uděláme?" zeptal se Richard.

Aliena podlehla náhlému a vražednému nápadu. „Zapálíme mu dům nad hlavou," prohlásila. Pokročila doprostřed místnosti a dřeváky rozkopala oheň, až se hořící polena rozlétla kolem. Rohože kolem ohniště okamžitě vzplály.

„No tak!" zaječel Ralph. Napůl vstal ze židle, upustil chleba na zem a polévku si vylil z misky do klína. Než se ale mohl úplně zvednout, Aliena stála u něj. V tu chvíli se už vůbec neovládala. Jednala bez přemýšlení. Strčila do kněze, až přepadl přes židli a skončil na podlaze. Překvapilo ji, jak snadno ho dokázala srazit. Skočila po něm, klekla si mu na prsa a sevřela ho rukama. Byla vzteky bez sebe. Sklonila se k němu a zblízka mu zařvala do obličeje: „Ty prolhaný, bezbožný, pohanský zloději, já tě tady upálím!"

Podíval se stranou a zničehonic se tvářil ještě o poznání vyděšeněji. Aliena se koukla týmž směrem, aby zjistila, co ho tak vyděsilo, a uviděla, že Richard tasil meč a chystá se zasadit mužovi ránu. Knězův upadaný obličej zbělel a povalený muž jen zašeptal: „Ty jsi ďábel…"

„To ty jsi ukradl ubohým dětem peníze!" Koutkem oka zahlédla klacek, který na jednom konci jasně hořel plamenem. Sáhla po něm a hořící konec přiblížila muži k obličeji. „Teď ti postupně vypálím oči," prohlásila, „jedno po druhém. Nejdřív levé oko –"

„To ne, prosím," zašeptal. „Prosím vás, neubližujte mi."

Alienu až zaskočilo, s jakou rychlostí se kněz zhroutil. Uvědomila si, že všude kolem ní hoří rákosové rohože. „Tak kde jsou peníze?" zeptala se ho tónem, který najednou zněl úplně věcně.

Kněz byl stále ještě strachy bez sebe. „V kostele," odpověděl.

„Kde přesně?"

„Pod kamenem za oltářem."

Aliena vzhlédla k Richardovi. „Hlídej ho," přikázala bratrovi. „Jdu se tam podívat. Jestli se pohne, zabij ho."

„Allie," podíval se mladík vystrašeně kolem sebe. „Ten dům shoří."

Aliena došla do rohu místnosti a zvedla víko zakrývající soudek. Byl do poloviny plný piva. Dívka chytila soudek za okraj a převrhla ho. Pivo se rozlilo po podlaze, vsáklo se do rohoži a udusilo plameny.

Aliena vyšla z domku. Věděla, že byla skutečně připravena vypálit knězovi oči, ale místo aby se za to styděla, přemohl ji pocit vlastní moci. Byla rozhodnutá předvádět lidem, že ji nemají považovat za oběť, a dokázala si, že se jí může podařit tohle rozhodnutí naplnit. Rázným krokem došla ke kostelu a opřela se do dveří. Zajišťoval je malý zámek. Mohla se vrátit k Ralphovi a požádat ho o klíč, ale místo toho vytáhla z rukávu dýku, vrazila ostří do štěrbiny mezi veřejemi a zámek zlomila. Dveře se rázem rozletěly a dívka vpochodovala dovnitř.

Byl to ten nejchudší kostel, jaký kdy viděla. Kromě oltáře tam nestál žádný nábytek a stěny nezdobilo nic jiného než hrubé malby namalované na prknech nabílených vápnem. V jednom rohu mihotavě plálo jediné světélko, ozařující sošku, jež měla nejspíš představovat svatého Michaela. Alienin vítězoslavný pocit na chvíli zkalilo poznání, že pro tak chudého muže, jako je otec Ralph, muselo pět liber představovat neodolatelné pokušení. Vzápětí ale zapudila veškerý soucit z mysli.

Podlaha v kostele byla hliněná, jen za oltářem našla jediný veliký placák. Jako skrýš byl dost nápadný, ale nikoho by pochopitelně nenapadlo vykrást tak zjevně chudičký kostelík. Aliena přiklekla na jedno koleno a pokusila se kámen odsunout. Byl tak těžký, že s ním nedokázala pohnout. Začala mít strach. Na Richarda se nedalo spolehnout, že dokáže uhlídat kněze donekonečna. Ralphovi by se mohlo podařit utéct a přivolat pomoc, a pak by Aliena musela dokazovat, že peníze doopravdy jsou její. To by ovšem bylo to nejmenší – vždyť se mezitím pokusila zabít kněze a vloupala se do kostela. Uvědomila si, že se ocitla na nesprávné straně zákona, a strachy jí přeběhl mráz po zádech.

Nával strachu jí dodal dvojnásobnou sílu. S nadlidským úsilím se jí podařilo pohnout kamenem o nějaké dva palce do strany. Uviděla asi stopu hlubokou jamku. Dokázala kámen poodstrčit ještě o kousek dál. V jamce zahlédla široký kožený opasek. Sáhla dovnitř a vytáhla opasek ven.

„Tak!“ pochválila se nahlas. „To bychom měli.“ Vědomí, že přemohla nečestného kněze a získala zpátky otcovy peníze, jí přinášelo nesmírný pocit uspokojení. Když vstala, uvědomila si, že její vítězství asi nebude tak úplně jednoznačné: opasek byl podezřele lehký. Na jednom konci ho rozepnula a mince z něj vysypala. Napočítala jich jen deset. Deset byzantiů mělo cenu libry zlata.

Kam se poděl zbytek? Otec Ralph ho utratil! Dívky se opět zmocnil vztek. Na celém světě jí nepatřilo nic jiného než tyhle otcovy peníze, a ten chmatácký kněz jí z toho čtyři pětiny ukradl. Vypochodovala z kostela a cestou si. s opaskem mávala. Na ulici ji potkal nějaký kolemjdoucí, a když se jí zadíval do obličeje, zůstal zírat, jako by na jejím výrazu bylo něco v nepořádku. Vůbec si toho nevšímala a vešla do knězova domu.

Richard stál nad ležícím otcem Ralphem a ostří meče mu tiskl na hrdlo. Sotva Aliena vrazila dovnitř, zaječela na kněze: „Kde je zbytek otcových peněz?“

„Jsou pryč,“ zašeptal kněz.

Klekla si svatému muži vedle hlavy a namířila mu hrot dýky do tváře. „Kde pryč?“ zeptala se.

„Utratil jsem je,“ přiznal se hlasem, který mu přeskakoval strachy.

Aliena toužila muže bodnout, zmlátit nebo hodit do řeky. Jenže ani jedno by celé věci moc nepomohlo. Určitě mluvil pravdu. Podívala se na

převržený soudek. Opilec může spotřebovat pořádné množství piva. Měla pocit, že se jí hlava rozskočí beznadějí. „Kdybych věděla, že za ně něco utržím, usekla bych ti obě uši," zasyčela muži do obličeje. Zíral na ni, jako by byl přesvědčen, že ho dívka o uši tak jako tak připraví.

„Tak tys prachy utratil," ozval se Richard se strachem v hlase. „Vezmeme si, co zbylo, a vypadneme."

Vlastně má pravdu, uvědomila si Aliena neochotně. Vztek z ní začal vyprchávat a zbyl po něm jen pocit hořkosti. Když budou dál kněze strašit, už tím nic nezískají, a čím déle u něj zůstanou, tím víc budou riskovat, že někdo vejde, nachytá je tam, a budou z toho mít jen problémy. Vstala. „Tak dobře," přikývla. Nacpala zlaté mince zpátky do opasku a připnula si ho pod pláštěm kolem pasu. Pak ukázala prstem na otce Ralpha. „Jednoho dne se sem možná vrátím a zabiju tě," zahrozila mu.

Pak vyšla ven.

Rázovala úzkou uličkou pryč. Richard ji chvatnými kroky dohnal. „Byla jsi skvělá, Allie!" zvolal nadšeně. „Vyděsila jsi ho málem k smrti – a dostala jsi z něj ty peníze!"

Přikývla. „To je fakt," přitakala s hořkostí v hlase. Pořád ještě byla celá napjatá, ale sotva ji opustil vztek, vystřídal ho pocit porážky a beznaděje.

„Co si koupíme?" dotíral na ni bratr nedočkavě.

„Jen trochu jídla na cestu."

„Nepořídíme si koně?"

„Za jednu libru sotva."

„Tak bychom si alespoň mohli koupit boty."

Zamyslela se nad tím. Dřeváky ji nesnesitelně tlačily, ale země byla příliš studená, než aby bylo možné jít bez nich. Jenže boty jsou drahé a Alieně se nechtělo tak rychle peníze utratit. „Ne," rozhodla se hned. „Já bez bot ještě pár dní vydržím. Necháme si peníze na později."

Richard byl zklamán, ale nechtěl se sestře, která se chopila vedení, vzepřít. „Co si koupíme k jídlu?" zeptal se.

„Nekvašený chleba, tvrdý sýr a víno."

„Nedáme si pár koláčů?"

„Jsou příliš drahé."

„Ach jo." Na chvilku se odmlčel, ale pak se opět ozval: „Ty jsi hrozně nabručená, Allie."

Aliena si povzdechla. „Já vím," přikývla. A hned si pomyslela: Proč jsem vlastně taková? Měla bych na sebe být pyšná. Dostala jsem nás pryč z hradu, ubránila jsem bratra, našla otce a získala peníze.

Jo, a vrazila jsem jednomu tlustému lotrovi dýku do břicha a přiměla vlastního bratra, aby ho dorazil. A taky jsem vzala hořící klacek a mávala jím před obličejem farářovi a byla jsem odhodlaná vypálit mu oči.

„To je kvůli otci?" zeptal se Richard soucitně.

„Není," odpověděla Aliena. „To je kvůli mně."

Aliena litovala, že si nekoupili boty.

Na cestě do Gloucesteru šla v dřevácích tak dlouho, až jí začaly nohy krvácet, pak se zula a pokračovala bosá, dokud dokázala snášet zimu, a pak si dřeváky opět nazula. Zjistila, že jí pomáhá, když se nedívá na nohy: jakmile pohlédla dolů a uviděla boláky a krev, hned ji to bolelo víc.

V kopcích viděli spousty chudých stavení, kde vesničané obdělávali sotva jeden akr půdy, kde jim rostl oves či žito a kde si drželi pár vychrtlých domácích zvířat. Aliena měla dojem, že už musí být někde poblíž Huntleighu, a tak se zastavila na okraji jedné vesnice a oslovila rolníka, který zrovna stříhal ovci v malé ohradě vedle nízkého statečku postaveného z propletených tyčí a větví omazaných hlínou. Zaklesl ovci hlavu do dřevěné konstrukce jako do klády a nožem s dlouhým ostřím jí ořezával rouno. Další dvě ovce nervózně podupávaly hned vedle a jiná už byla ostříhaná a o kus dál spásala trávu. Ve studeném větru působila dojmem, že je nahá.

„Na stříhání je trochu brzy," poznamenala Aliena.

Vesničan se na ni zadíval a dobrosrdečně se usmál. Byl to mladý muž se zrzavými vlasy a pihovatým obličejem. Rukávy košile měl vykasané, takže bylo vidět, jak má chlupaté paže. „To jo," přikývl, „jenže já potřebuju peníze. Je lepší, když ovcím bude zima, než abych já umřel hlady."

„Kolik za to dostaneš?"

„Penci za jedno rouno. Jenže musím jít až do Gloucesteru, abych vůbec něco utržil, takže celý den nebudu dělat na poli. A přitom je jaro a venku je pořád tolik práce." Stěžoval si na osud, ale přesto mluvil docela vesele.

„Co je tohle za vesnici?" zeptala se ho Aliena.

„Přespolní jí říkají Huntleigh," odpověděl mladík. Rolníci nikdy neužívají jméno vesnice – říkají jí prostě jen vesnice. Jména jsou jen pro přespolní. „Co jste zač?" zeptal se s upřímnou zvědavostí.

„Jsem neteř Simona z Huntleighu," odpověděla Aliena za oba.

„No ovšem. Najdete ho v tom velkém domě. Vraťte se o pár yardů zpátky po cestě a pak zahněte na pěšinu mezi poli."

„Děkuju ti."

Vesnice ležela uprostřed mezi zoranými poli jako podsvinče v blátě. Skládala se z nějakých dvaceti malých stavení obklopujících velkou usedlost, jež ovšem nebyla o moc větší než statek úspěšného rolníka. Teta Edith a strýc Simon nebyli podle všeho přehnaně bohatí. Před jejich šlechtickým sídlem postávalo několik mužů a pár koní. Jeden z mužů vypadal jako pán: měl na sobě šarlatový plášť. Aliena si ho pořádně prohlédla. Od chvíle, kdy strýce Simona naposledy viděla, uběhlo už nějakých dvanáct či třináct let, ale přesto měla pocit, že je to on. Ve vzpomínkách jí utkvělo, že je to obrovitý chlap. Teď vypadal o něco menší,

ale to bylo nepochybně tím, že Aliena mezitím vyrostla. Navíc měl prořídlé vlasy a dvojitou bradu, na kterou si nevzpomínala. Pak ho uslyšela, jak říká: „Tahle potvora je hodně vysoká v kohoutku," a hned poznala jeho křaplavý, trochu dýchavičný hlas.

Postupně se jí ulevilo. Od téhle chvíle dostanou najíst, budou mít co na sebe, někdo se o ně bude starat a někdo je bude chránit: je konec s nekvašeným chlebem, s tvrdým sýrem a s přespáváním po stodolách. Už je nečeká trmácení po cestách s jednou rukou na jílci dýky. Čeká ji měkká postel, nové šaty a k večeři pořádný kus pečeného hovězího.

Strýc Simon zachytil její pohled. V první chvíli nepoznal, koho má před sebou. „To se podívejme," upozornil muže, kteří stáli kolem něj. „Přišla nás navštívit jedna pohledná děvečka a s ní jeden panoš." Pak se jeho výraz o trochu změnil, a Aliena pochopila, že jsou mu oba nějak povědomí. „Já vás znám, co?" zeptal se.

„Ano, strýčku Simone, znáš," přikývla.

Trhl sebou, jako by ho něco k smrti vyděsilo. „U všech svatých! Tohle je hlas ducha ze záhrobí!"

Aliena nechápala, co se děje, ale on jí to o chvíli později vysvětlil. Došel k ní, tvrdě se na ni zadíval, jako kdyby před sebou měl koně a hodlal se mu podívat na zuby, načež prohlásil: „Tvoje matka měla úplně stejný hlas – jako když ukapává med ze džbánku. A navíc jsi stejně krásná jako ona, Kriste Ježíši." Zvedl ruku, aby ji pohladil po tváři, ale dívka honem udělala krok zpátky, aby na ni nedosáhl. „A současně jsi stejná netykavka jako tvůj zatracený otec, to je hned vidět," dodal vzápětí Simon. „Počítám, že vás sem poslal, co?"

Aliena se naježila. Nezamlouvalo se jí, že někdo mluvil o Bartoloměji jako o „jejím zatraceném otci". Jenže kdyby se ohradila, Simon by to bral jako další důkaz, že doopravdy je netykavka. A tak se raději kousla do jazyka a poslušně odpověděla: „Ano. Řekl, že se o nás s tetou Edith postaráte."

„Tak to se mýlil," poznamenal strýc Simon. „Teta Edith je po smrti. A to není všechno. Kvůli tomu, co tvůj otec napáchal, jsem přišel o polovinu půdy, které se zmocnil ten tlustý darebák Percy Hamleigh. Dřeme tady teď bídu s nouzí. Takže se můžete rovnou otočit a vyrazit zpátky do Winchesteru. Já vás tady nechci."

Aliena zůstala jako opařená. Šimonův postoj jí připadal příliš tvrdý. „Jsme přece tvoje krev!" namítla.

Měl v sobě dost slušnosti, aby se zatvářil provinile, ale jeho odpověď přesto byla drsná: „Nejste moje krev. Tys kdysi byla neteř mé první ženy. I když byla Edith ještě naživu, moc si své sestry neužila, protože to nedovolil ten nadutý chrapoun, kterého si tvoje matka vzala."

„Budeme pracovat," žebronila Aliena. „Jsme oba ochotni –"

„Šetři dechem," skočil jí do řeči. „Prostě vás tady nechci." Aliena se nemohla vzpamatovat. Simon byl naprosto neoblomný. Bylo jasné, že nemá cenu se s ním dohadovat, ani ho prosit. Jenže ona zažila už tolik podobných zklamání a odmítnutí, že z toho byla spíš otrávená než smutná. Ještě před týdnem by ji takové zacházení dohnalo k slzám. Teď měla pocit, že by Šimonovi nejraději plivla do tváře. „Až se Richard stane hrabětem a dostaneme náš hrad zpátky, vzpomenu si na tuhle chvíli," prohlásila.

Simon se rozesmál. „A budu žít tak dlouho?"

Aliena se rozhodla, že už nebude dál otálet a nenechá se urážet. „Jdeme," obrátila se na Richarda. „Musíme se o sebe postarat sami." Strýc Simon se od nich stejně už odvrátil a dál se věnoval hřebci s vysokým kohoutkem. Muži, kteří kolem něj stáli, se tvářili trochu zaskočeně. Aliena a Richard se vydali pryč.

Když byli spolehlivě mimo doslech, Richard se nešťastně zeptal: „Co si teď počneme, Allie?"

„Ukážeme těmhle bezcitným lidem, že jsme lepší, než si myslí," odpověděla zachmuřeně, ale nemluvila z ní odvaha, byla prostě jen plná nekonečné nenávisti ke strýci Šimonovi, k otci Ralphovi, k žalářníkovi Odovi, k lotrům v lese, k lesmistrovi – a ze všeho nejvíc k Williamu Hamleighovi.

„Je dobře, že máme ty peníze," poznamenal Richard.

Bylo to dobře. Jenže peníze jim nevydrží věčně. „Nemůžeme je jen tak utratit," prohlásila dívka, když rázovali zpátky k hlavní cestě. „Když si za ně budeme kupovat jen jídlo a podobné věci, budeme zase na dně, jakmile nám dojdou. Musíme s nimi něco *podniknout."*

„To je snadné," přikývl Richard. „Podle mě bychom si měli koupit poníka."

Zůstala na něj zírat. Dělá si legraci? Chlapec se ale ani trochu neusmíval. Prostě nechápal, o co jde. „Nemáme žádné postavení, nemáme titul ani půdu," začala mu trpělivě vysvětlovat. „Král nám nepomůže. Jako dělníky nás nikdo nepřijme – zkoušeli jsme to ve Winchesteru a nikdo o nás nestál. Jenže se nějak musíme živit a udělat z tebe rytíře."

„Aha," přikývl. „No jasně."

Viděla na něm, že mu to moc jasné není. „Potřebujeme se prosadit v nějakém povolání, které nás uživí a dá nám alespoň naději, že jednou vyděláme dost peněz, abychom ti mohli koupit pořádného koně," zkusila to ještě jednou.

„Chceš tím říct, že bych měl jít k nějakému řemeslníkovi do učení?"

Aliena zavrtěla hlavou. „Musíš se stát rytířem, ne tesařem. Už jsi někdy potkal někoho, kdo nic neuměl, a přitom měl zajištěné živobytí?"

„Ano," odpověděl Richard nečekaně. „Meg ve Winchesteru."

Měl pravdu. Meg prodávala vlnu, ačkoliv se nikdy nic takového nevyučila. „Jenže Meg má krámek na trhu," upozornila ho sestra. Minuli zrzavého rolníka, který jim předtím ukázal cestu. Čtyři ostříhané ovce se už pásly na louce a jejich majitel zrovna stahoval rouna do balíků a převazoval je provazem upleteným z rákosí. Vzhlédl od práce a zamával jim. Právě lidé, jako je on, tahali svou vlnu do měst a tam ji prodávali obchodníkům s vlnou. Jenže obchodník musí mít nějaké místo, kde může svou živnost provozovat…

Nebo ne?

Alieně se začínal v hlavě klubat nápad.

Zničehonic se otočila.

„Kam jdeme?" zeptal se Richard.

Byla tak rozčilená, že mu ani neodpověděla. Opřela se o plot ohraničující rolníkův pozemek. „Kolik jsi říkal, že dostaneš za tu vlnu?" zeptala se.

„Penci za rouno," odpověděl.

„Ale ztratíš celý den tím, že musíš jít do Gloucesteru a zpátky."

„V tom je ta potíž."

„A co kdybych od tebe tu vlnu koupila? Ušetřil by sis cestu."

„Allie!" ozval se Richard. „My přece žádnou vlnu nepotřebujeme!"

„Zklapni, Richarde." Neměla chuť mu zrovna teď celý nápad vysvětlovat – nemohla se dočkat, jak to dopadne, když si ho vyzkouší na rolníkovi.

„To by se mi ulevilo," usmál se muž. Ale tvářil se podezřívavě, jako by tušil, že je v tom nějaký trik.

„Jenže ti nemůžu nabídnout penci za rouno."

„Aha! Říkal jsem si, že to nebude jen tak."

„Můžu ti za všechny čtyři rouna dát dvoupenci."

„Jenže jedno rouno přece stojí penci!" ohradil se.

„V Gloucesteru," upozornila ho. „Tady jsme v Huntleighu."

Zavrtěl hlavou. „To radši budu mít čtyři pence a ztratím jeden den na poli, než abych měl dvě pence a den k dobru."

„A co kdybych ti nabídla tři pence?"

„Pořád ještě bych jednu penci škodoval."

„Ale ušetřil by sis den cesty."

Vypadal nejistě. „V životě jsem o něčem podobném neslyšel," namítl popleteně.

„Je to stejné, jako bych byla vozka a tys mi zaplatil penci, abych ti vlnu dovezla na trh," vysvětlovala dívka. Mužovo pomalé uvažování ji začínalo dráždit. „Základní otázka je docela jednoduchá – stojí ti jeden den práce na poli navíc za jednu penci, nebo nestojí?"

„To záleží na tom, jak s tím dnem naložím," odpověděl zamyšleně.

„Allie, co budeme dělat se čtyřmi rouny?" zeptal se Richard nejistě.

„Prodáme je Meg," odpověděla netrpělivě. „Kus za penci. Tak na tom jednu penci vyděláme."

„Ale budeme muset kvůli jedné penci jít až do Winchesteru!"

„Ne, hlupáku. Koupíme vlnu od padesáti rolníků a odvezeme si do Winchesteru celý náklad. Copak to nechápeš? Můžeme na tom vydělat padesát penci! Budeme se moct pořádně najíst, a ještě dát něco stranou na pořádného koně pro tebe!"

Obrátila se zpátky na ryšavého venkovana. Jeho dobromyslný úsměv byl tentam a muž se rozpačitě škrábal na zrzavé hlavě. Alieně bylo líto, že ho tak vyvedla z míry, ale chtěla dosáhnout toho, aby její nabídku přijal. Když se jí to povede, bude vědět, že je schopna dodržet slib, který dala otci. Jenže venkované jsou strašně paličatí. Dívka měla pocit, že by toho mladíka nejraději vzala pod krkem a zatřásla jím. Místo toho sáhla pod plášť a vjela rukou do měšce. Ve zlatníkově domě ve Winchesteru vyměnili zlaté byzantie za stříbrné pence. Dívka vylovila tři mince a ukázala je rolníkovi. „Tady jsou," prohlásila. „Tak si to rozmysli."

Pohled na stříbro zrzkovi pomohl, aby konečně dospěl k nějakému rozhodnutí. „Platí," řekl a sáhl po penězích.

Aliena se usmála. Zdálo se, že se jí podařilo přijít na přijatelné řešení.

Večer pak použila smotaná rouna místo polštáře. Pach ovcí v ní vyvolával vzpomínky na Megin dům.

Když se ráno probudila, zjistila, že není těhotná.

Věci se začaly obracet k dobrému.

Čtyři týdny po Velikonocích vešli Aliena a Richard do Winchesteru doprovázeni starým koníkem, který táhl káru s obrovským pytlem, v němž bylo namačkáno dvě stě čtyřicet roun – tedy přesně tolik, kolik má být ve správném balíku vlny.

V tu chvíli přišli na to, že existují cla.

Předtím vždycky vešli do města, aniž vzbudili jakoukoliv pozornost, zatímco tentokrát zjistili, že městské brány jsou úzké a v jednom kuse plné městských úředníků. Za každý vůz naložený zbožím, který vjel do Winchesteru, se platila jedna pence. Naštěstí jim ještě pořád pár penci zbývalo, a tak byli schopni zaplatit. Jinak by se museli otočit a jet pryč.

Většina roun je stála půl až tři čtvrtě pence. Dvaasedmdesát penci zaplatili za starého koně a rozvrzanou káru k němu dostali nádavkem. Zbylé peníze utratili z větší části za jídlo. Jenže dnes večer budou mít v kapce libru stříbra *a k tomu* koně a vůz.

Aliena měla v plánu hned znovu vyrazit, nakoupit další náklad vlny a dělat to takhle pořád dokola, dokud nebudou všechny ovce ostříhané. Koncem léta chtěla mít tolik peněz, aby mohli koupit silného koně a nový vůz.

Když vedla jejich starou herku ulicemi k Meginu domu, byla rozčilením celá bez sebe. Ještě dnes se ukáže, jestli se umí o sebe a o bratra postarat bez cizí pomoci. Připadala si najednou velice dospělá a nezávislá. Dokázala vzít svůj osud do vlastních rukou. Nedostala nic od krále, nepotřebovala příbuzné a manžel by jí také nebyl k ničemu.

Už se těšila, až uvidí Meg, jelikož ta ji k tomu inspirovala. Meg patřila mezi tu maličkou hrstku lidí, kteří Alieně pomohli a nepokusili se ji při tom okrást nebo zneužít. Aliena měla na Meg nachystanou spoustu otázek týkajících se obchodování obecně a zvlášť obchodování s vlnou.

Toho dne se zrovna konal trh, a tak jim trvalo dost dlouho, než se s povozem prodrali přelidněným městem až k ulici, kde stál Megin dům. Konečně dorazili na místo. Aliena vešla dovnitř. V máshauzu stála žena, kterou tam Aliena nikdy předtím neviděla. „Ach!“ vyjekla dívka a zůstala zaraženě stát.

„O co jde?“ zeptala se žena.

„Jsem Megina přítelkyně.“

„Ona tady už ale nebydlí,“ řekla žena odměřeně.

„To snad ne!“ zvolala Aliena a pochopila, že není třeba, aby s ženou jednala úsečně. „Kdy se odstěhovala?“

„Odjela se svým manželem, který musel město s hanbou opustit,“ odpověděla žena.

Aliena cítila zklamání a obavy. Počítala s tím, že s Meg se jí podaří obchod snadno dohodnout a vlnu jí prodá raz dva. „To je nadělení!“ vydechla.

„Byl to nečestný obchodník, takže být na tvém místě, moc bych se nechlubila tím, že jsem přítelkyně jeho ženy,“ poučila ji nová majitelka domu. „A teď se koukej ztratit.“

Alienu rozzuřilo, že někdo může o Meg tak nehezky mluvit. „Je mi jedno, co provedl její muž,“ odsekla. „Meg je slušná žena a zloději a běhny, které v tomhle městě bydlí, jí nesahají ani po kotníky.“ Načež vyrazila ven, než mohla žena vymyslet nějakou jadrnou odpověď.

Vítězství ve slovní přestřelce jí přineslo jen velice krátkou útěchu. „Špatná zpráva,“ oznámila Richardovi. „Meg se odstěhovala z Winchesteru.“

„A ten, kdo tam teď bydlí, není obchodník s vlnou?“ zeptal se zvědavě chlapec.

„Neptala jsem se. Soustředila jsem se na to, abych jí pořádně vyčinila,“ odpověděla mu sestra a najednou si připadala jako naprostý hlupák.

„Co si počneme, Allie?“

„Prostě musíme vlnu nějak prodat,“ odpověděla nejistě. „Takže vyrazíme na tržiště.“

Otočili koně i s vozem a vydali se ve svých stopách zpátky k Horní ulici, pak se propletli mezi lidmi až na tržiště, které se nacházelo mezi Horní ulicí a katedrálou. Aliena vedla koně a Richard šel za vozem a tlačil, když koník potřeboval pomoci – takže tlačil většinu času. Tržiště bylo místo překypující životem, davy lidí se tlačily úzkými uličkami mezi krámky a jejich postup neustále brzdily takové povozy jako Alienin. Dívka zastavila a vylezla na vak s rouny, aby se rozhlédla a zjistila, kde rozložili svoje stánky obchodníci s vlnou. Podařilo se jí zahlédnout jen jednoho. Slezla dolů a obrátila koně tím směrem.

Mužovi obchod jen vzkvétal. Měl pro sebe velký prostor obehnaný provazem a vzadu vztyčený přístřešek. Přístřešek byl postavený z hatí, z lehkých laťkových rámů vypletených větvemi a rákosem. Byla to zjevně jen dočasná stavba zřízená pokaždé pouze na dobu trhu. Obchodník byl snědý chlapík, kterému končila levá ruka u lokte. K pahýlu měl přivázaný dřevěný hřeben, a když mu někdo nabídl vlnu, vrazil nejprve zmrzačenou paži do vlny, hřebenem si z ní chomáč vytáhl, pravou rukou ho promnul a pak teprve nabídl cenu. Načež s pomocí hřebene a pravé ruky pečlivě odpočítal počet mincí, na nichž se s prodávajícím dohodl. U větších nákupů odměřoval mince na váze.

Aliena se protlačila mezi lidmi až k pultu. Nějaký venkovan zrovna obchodníkovi nabízel tři dost ubohá rouna svázaná k sobě koženým řemenem. „Trochu moc řídký," poznamenal obchodník. „Tři voči za jedno." *Oko* bylo čtvrtina pence. Obchodník odpočítal dvě pence, pak vzal malé dlátko a rychlým, zkušeným pohybem rozsekl třetí minci na čtvrtky. „Třikrát tři voči jsou dvě pence a jedno voko," odříkával k tomu. Venkovan stáhl z roun kožený řemen a podal vlnu obchodníkovi.

Další přišli na řadu dva mladíci, kteří přivlekli k pultu celý vak plný vlny. Obchodník si vak bedlivě prohlédl. „Pytel je plný" oznámil výsledek svého zkoumání, „ale vlna za moc nestojí. Dám vám za ni libru."

Alieně nešlo do hlavy, jak mohl poznat, že je vak plný. Třeba je to otázka zkušenosti. Pozorovala ho, jak odvažuje libru stříbrných mincí.

Vtom se kousek od krámku s vlnou objevili nějací mniši s obrovským vozem plným vaků s vlnou. Aliena se rozhodla, že musí obchod uzavřít ještě před řeholníky. Pokynula Richardovi a společně stáhli vak s vlnou z káry a dovlekli ho k pultu.

Obchodník vlnu prozkoumal. „Různá jakost," zavrčel. „Půl libry."

„Cože?" vyhrkla Aliena nevěřícně.

„Sto dvacet penci," řekl.

Aliena stála jako opařená. „Vždyť jsi právě dal libru za vak!"

„Jenže to byla jiná jakost."

„Dal jsi libru za vlnu, o níž jsi řekl, že za moc nestojí!"

„Půl libry," opakoval muž neústupně.

Mniši mezitím dorazili a zaplnili prostor kolem krámku, ale Aliena neměla v úmyslu vyklidit pole. Vždyť bylo v sázce její živobytí a ona se víc bála nouze než obchodníka. „Tak mi to vysvětli," naléhala na muže. „Na téhle vlně není nic špatného, že ne?"

„Není."

„Tak mi udělej stejnou cenu jako těm dvěma chlapíkům přede mnou."

„Ne."

„Proč ne?" To už téměř ječela.

„Protože nikdo nezaplatí holce tolik, kolik by musel zaplatit mužovi."

Nejraději by ho uškrtila. Nabízel jí míň, než kolik za vlnu zaplatila. Bylo to k zbláznění. Když na cenu přistoupí, přijde veškerá jejich námaha vniveč. A co horšího, její plán, jak uživit sebe i bratra, ztroskotá a krátké období, kdy si připadala nezávislá a samostatná, tím skončí. A proč? Protože nikdo nezaplatí holce tolik, kolik by zaplatil muži!

Řeholník, který mnichy vedl, ji pozoroval. Nesnášela, když na ni někdo zíral. „Přestaň si mě tak prohlížet!" obořila se na něj. „Hezky obchoduj s tímhle bezbožným venkovanem a dej mi pokoj!"

„Tak dobře," odvětil mnich vlídně. Pokynul svým bratrům a ti přitáhli první vak.

„Vezmi těch deset šilinků, Allie," ozval se Richard. „Jinak nám nezbude nic než pytel vlny!"

Aliena vztekle upírala pohled na obchodníka a pozorovala, jak zkoumá kvalitu vlny, kterou přivezli mniši. „Různá jakost," prohlásil nakonec. Dívku napadlo, jestli muž vůbec někdy o nějaké vlně řekne, že je dobrá. „Libru a dvanáct penci za vak."

Proč se nám muselo stát, že se Meg odstěhovala? pomyslela si Aliena s hořkostí. Kdyby tu zůstala, dopadlo by všechno dobře.

„Kolik pytlů máte?" zeptal se obchodník.

Jeden mladý řeholník v kutně novice odpověděl: „Deset." Ale starší mnich, který výpravu vedl, ho opravil: „Jedenáct." Novic vypadal, že chce něco namítat, ale nakonec zůstal zticha.

„To máme jedenáct a půl libry stříbra a k tomu dvanáct penci," prohlásil obchodník a začal mince odvažovat.

„Já to prostě nevzdám," oznámila Aliena bratrovi. „Odvezeme vlnu někam jinam – třeba do Shiringu, nebo do Gloucesteru."

„Takovou dálku! A co když ji tam neprodáme?"

Měl pravdu – to, co je potkalo tady, se jim mohlo stát kdekoliv. Jejich slabinou bylo to, že nemají žádné postavení, že za nimi nikdo nestojí, že je nikdo neochraňuje. Obchodník by se jistě neodvážil takhle urazit mnichy. Dokonce i chudí rolníci by se patrně ozvali, kdyby s nimi jednal nepoctivě, ale okrást dvě děti, které na celém světě nemají nikoho, kdo by jim pomohl, tím nic neriskoval.

Mniši odtahovali vaky s vlnou jeden po druhém do obchodníkova přístřešku. Pokaždé, když byl další vak na svém místě, podal obchodník mnichovi, který s ním vedl jednání, odváženou libru stříbra a dvanáct penci. Všechny vaky už byly uvnitř, ale jeden váček se stříbrem stále ještě ležel na pultě.

„To bylo jen deset pytlů," poznamenal obchodník.

„Říkal jsem ti, že jich je jen deset," obrátil se novic na staršího mnicha.

„Tenhleten je jedenáctý," prohlásil řeholník a položil ruku na Alienin vak.

Dívka na něj užasle vykulila oči.

I obchodníka to jaksepatří zaskočilo. „Nabídl jsem jí za něj půl libry," poznamenal nejistě.

„Koupil jsem ho od ní," oznámil mu mnich. „A teď ti ho prodávám." Pokynul ostatním mnichům a ti odtáhli Alienin vak pod přístřešek.

Obchodník vypadal otráveně, ale nakonec poslední váček s librou stříbra a dvanácti pencemi mnichovi podal. Řeholník peníze ihned předal Alieně.

Dívka se z toho nemohla vzpamatovat. Všechno se vyvíjelo od deseti k pěti, a najednou se objeví úplně cizí člověk a zachrání ji – a ona na něj předtím ještě byla tak protivná!

„Děkujeme ti za pomoc, otče," ozval se Richard.

„Děkujte Bohu," poznamenal mnich.

Aliena nevěděla, co má říct. Byla celá vyplašená. Tiskla váček s penězi k hrudi. Jak má mnichovi poděkovat? Zadívala se na svého zachránce. Byl to takový pomenší, hubený muž s pronikavým pohledem. Dělal rychlé pohyby a zdálo se, že je neustále ve střehu, jako malý ptáček s nevzhledným peřím, ale bystrýma očkama. Ve skutečnosti měl mnich modré oči. A věnec vlasů kolem vyholeného temena byl tmavý a místy prokvétal šedinami, ale v obličeji působil mnich mladě. Aliena si začala uvědomovat, že je jí muž tak trochu povědomý. Kde už ho jenom viděla?

Mnichovy myšlenky se zřejmě ubíraly stejným směrem. „Ty se na mě nepamatuješ, ale já na tebe ano," oznámil jí. „Vy jste děti Bartoloměje, bývalého hraběte ze Shiringu. Vím, že vás potkalo strašlivé neštěstí, a jsem rád, že jsem měl možnost vám trochu pomoci. Kdykoliv od vás vlnu zase koupím."

Aliena by ho nejraději políbila. Nejenže ji tenhle mnich dneska zachránil, ale ještě byl ochoten zajistit jí budoucnost! Konečně se vzpamatovala natolik, že dokázala promluvit. „Vůbec nevím, jak ti mám poděkovat," vyhrkla. „Bůh ví, jak moc potřebujeme nějakého ochránce."

„Tak teď už máte dva," pokýval hlavou mnich. „Boha a mě."

Aliena byla dojata do hloubi duše. „Zachránil jsi mi život a já ani nevím, kdo jsi," poznamenala.

„Jmenuju se Philip," představil se. „Jsem kingsbridgeský převor."

KAPITOLA 7

Když stavitel Tom přivedl poprvé do kamenolomu lamače, byl to pro všechny velký den. Vydali se tam několik dnů před Velikonocemi, tedy patnáct měsíců po požáru, při kterém lehla popelem stará katedrála. Trvalo to tak dlouho, jelikož převor Philip musel nejprve nashromáždit patřičnou hotovost, aby mohl najmout řemeslníky.

Lesníka a předáka lamačů našel Tom v Salisbury, kde už byl palác biskupa Rogera téměř hotov. Lesník a jeho lidé už v tuhle chvíli pracovali dva týdny, hledali a poráželi v lesích vysoké borovice a vzrostlé duby. Soustřeďovali se hlavně na oblast poblíž řeky proti proudu od Kingsbridge, jelikož dopravovat materiál po kroucených, bahnitých cestách bylo nesmírně drahé, zatímco když dřevo prostě jen splavili po proudu až na staveniště, ušetřili tím obrovské množství peněz. Část dřeva nahrubo oklestili, aby se z něj dalo postavit lešení, další část pečlivě opracovali do šablon, podle nichž se budou řídit zedníci a kameníci, a poslední část – kmeny nejvyšších stromů – naskládali stranou, aby je v budoucnu použili na sestavení krovu. Do Kingsbridge teď bez ustání přibývalo velmi slušné dřevo a Tom musel lesní dělníky pravidelně každou sobotu večer vyplácet.

Během uplynulých několika dní dorazili lamači kamene a kameníci. Jejich předák Otto, řečený Černá huba, si s sebou přivezl dva syny, oba se živili jako kameníci. Dále s ním přijeli čtyři synové, samí učedníci, a dva přidavači, jeden byl Ottův synovec a druhý zeť. Takovéhle vytváření klanů bylo docela běžné a Tom proti tomu nic nenamítal: rodiny často vytvořily docela dobré party.

Až do té doby nepracoval přímo na staveništi v Kingsbridge ani jeden řemeslník, s výjimkou Toma a tesaře z převorství. Nashromáždit si do zásoby nějaký materiál byl docela dobrý nápad. Brzy ale bude Tom muset najmout řemeslníky, kteří tvoří páteř každé stavby – zedníky. To jsou muži, kteří kladou kameny na sebe, a vztyčují tak stěny do výšky. Pak teprve celá akce doopravdy vypukne. Tom chodil, jako by byl o deset let mladší: tohle přece byla situace, jakou si přál zažít a na jakou se deset let připravoval.

Rozhodl se, že prvním zedníkem, kterého najme, bude jeho syn Alfred. Alfredovi bylo přibližně šestnáct a už se ze zedničiny stačil některé základní věci naučit. Uměl si osekat kámen tak, aby měl pravidelný tvar, a dokázal postavit rovnou zeď. Jakmile se najímání pracovníků pořádně rozeběhne, Alfred dostane plnou mzdu.

Druhému Tomovu synovi, Jonathanovi, bylo patnáct měsíců a rostl jako z vody. Byl to statný chlapec a opečovávaný miláček celého kláštera. Tom se zprvu trochu bál, že se má o maličkého starat zrovna zabedněný Johnny Groš, ale Johnny byl pečlivý jako matka a svému úkolu věnoval víc času

než většina matek. Nikoho z mnichů stále ještě ani nenapadlo, že by Jonathanovým otcem mohl být Tom, a zřejmě je to ani nikdy nenapadne.

Sedmiletá Marta měla mezi předními zuby mezeru a stýskalo se jí po Jackovi. Právě ona dělala Tomovi největší starosti, protože potřebovala matku.

Žen, které by si Toma rády vzaly a postaraly se mu o dcerku, bylo nepočítané. Věděl, že není tak úplně nepřitažlivý mužský, a když teď převor Philip doopravdy začínal se stavbou, měl i docela slušně zajištěné živobytí. Tom se odstěhoval z domku pro hosty a ve vesnici si postavil pořádný patrový dům s komínem. Jako hlavní stavitel, který zodpovídá za celý projekt, mohl předpokládat, že se jednou zmůže na plat a výhody, které by mu mohl závidět mnohý příslušník nižší šlechty. Jenže Tom si neuměl přestavit, že by si vzal někoho jiného než Ellen. Připomínal člověka, který si zvykl na vybraná vína, a teď najednou zjistil, že všechna běžná vína chutnají jako ocet. Ve vesnici žila vdova, kyprá, pohledná žena, věčně se smíchem ve tváři, obdařená velkými ňadry a dvěma dobře vychovanými dětmi. Při oslavě Vánoc upekla Tomovi koláč a pak ho toužebně políbila, a kdyby chtěl, jistě by si ho bez váhání vzala. Jenže jemu bylo jasné, že by vedle ní byl nešťastný, protože bude do smrti dychtit po sňatku s nevypočitatelnou, vznětlivou, uhrančivou, vášnivou Ellen..

Ellen mu slíbila, že se jednou vrátí, že ho jednoho dne přijde navštívit. Tom byl skálopevně přesvědčen, že žena svůj slib dodrží, a držel se té představy velice úporně, přestože od chvíle, kdy Ellen odešla z kláštera, uběhl už téměř rok. A až se vrátí, navrhne jí, aby se za něj vdala.

Říkal si, že tentokrát už by mohla návrh přijmout. Už přece nebyl na mizině: dokázal by uživit nejen vlastní rodinu, ale i její. Cítil, že kdyby to vzal za správný konec, mohl by zabránit tomu, aby se Alfred a Jack prali. Kdyby Jack musel pracovat, Alfred by ho tak krutě nepronásledoval, uvažoval Tom. Když na to přijde, Tom se sám nabídne, že si vezme Jacka jako učedníka. Chlapec se přece o stavitelství docela zajímal, myslelo mu to až hanba a tak za rok už by mohl být dost velký, aby zastal i těžkou práci. Další svízel spočívala v tom, že Jack uměl číst, zatímco Alfred ne. Tom nejspíš požádá Ellen, aby Alfreda naučila číst a psát. Mohla by mu každou neděli dávat hodiny. Pak by Alfred mohl mít pocit, že se Jackovi ve všem vyrovná. Chlapci by si byli rovni v postavení, oba by byli stejně vzdělaní, oba by pracovali a brzy by byli i stejně velcí.

Tom věděl, že Ellen by s ním doopravdy ráda – navzdory všem jejich půtkám – žila. Měla ráda jeho tělo, stejně jako jeho duši. Určitě se k němu bude chtít vrátit.

Horší ovšem bude, jestli se Tomovi podaří nějak to srovnat s převorem Philipem. Ellen dost jednoznačně urazila Philipovo náboženské cítění. Těžko si lze představit, že by se našlo něco, co by mohlo převora víc

ponížit než to, co udělala. Tenhle problém se Tomovi stále ještě vyřešit nepodařilo.

Mezitím soustřeďoval veškeré myšlenky na přípravu stavby. Otto a jeho parta si zatím pro sebe v lomu postaví hrubý dům – dílnu, kde budou také nocovat. Až se doopravdy usadí, postaví si pořádné domy a ti, kteří jsou ženatí, si přivezou rodiny, aby tu s nimi žily.

Ze všech řemesel, která se stavitelstvím souvisejí, vyžaduje lámání kamene nejméně dovedností a nejvíce síly. Přemýšlet musí jedině předák lamačů: ten určuje, v kterých částech lomu se bude pracovat a v jakém pořadí. On také rozhoduje, kde budou přidělané žebříky, a sestavuje zařízení na zvedání kamenů. Pokud je třeba pracovat přímo ve stěně lomu, navrhuje lešení. Musí se také postarat o to, aby jeho lidé měli neustále přísun nového nářadí z kovárny. Samotné dolování kamene je vlastně docela jednoduché. Lamač vezme železný špičák s dřevěnou násadou a udělá do skály první otvor. Ten pak prohloubí pomocí majzlíku a palice. Když je škvíra dost veliká, aby začala představovat skutečné slabé místo, vrazí do ní dřevěný klín. Pokud se lamačovi podařilo skálu správně odhadnout, pukne přesně v místě, kde si to přál.

Kámen z lomu odstraňovali dělníci. Buď jednotlivé kusy odnášeli na nosítkách, nebo je tahali pomocí lan uvázaných na velkém otáčejícím se kole. V dílně pak kameníci zhruba přisekají kvádry do tvarů, které jim určí hlavní stavitel. Přesné vytvarování a ohlazení se pochopitelně provede až v Kingsbridge.

Největší obtíž představuje převoz kamene. Lom je od staveniště vzdálen den cesty a povoz by nejspíš stál tak čtvrt pence za jednu jízdu – a pokud to nemělo zničit vůz nebo zabít koně, neuvezl by víc než takových osm až devět velkých kvádrů. Sotva se lamači usadili, Tom musel prozkoumat okolí a zjistit, jestli není poblíž lomu nějaká vodní cesta, která by jim pomohla vzdálenost překonat.

Vyrazili z Kingsbridge hned za rozednění. Jak kráčeli lesem, stromy se skláněly nad cestou a tvořily klenbu, Tom musel myslet na to, jak budou vypadat meziokenní pilíře katedrály, kterou postaví. Na větvích zrovna vyrážely nové lístky. Toma vždycky učili, že hlavice sloupů a pilířů se mají zdobit propletenými ornamenty, ale teď ho najednou napadlo, že kdyby tam udělal ozdoby ve tvaru lístků, vypadalo by to naprosto úžasně.

Nasadili slušné tempo, a tak se už v půli dopoledne ocitli na dohled od lomu. Ke svému úžasu Tom zdálky uslyšel údery kovu o kámen, jako by tam už někdo pracoval. Přísně vzato patřil lom Percymu Hamleighovi, ale král dal kingsbridgeskému převorství právo lámat si tam kámen na stavbu katedrály. Třeba se hrabě Percy rozhodl, že tam bude pracovat ve stejnou dobu jako lidé z převorství, přemítal Tom. Král něco takového nejspíš výslovně nezakázal, ale nedalo se popřít, že to bude působit potíže.

Když se ještě o něco víc přiblížili, Otto, snědý chlap s neurvalým vystupováním, se zaposlouchal a zamračil, ale nic neřekl. Ostatní muži si mezi sebou něco mumlali a bylo zřejmé, že z toho nemají dobrý pocit. Tom si jich nevšímal, ale přidal do kroku, protože se nemohl dočkat, až zjistí, co se děje.

Cesta se kroutila mezi remízky a končila na úpatí kopce. Lom se nacházel v úbočí kopce, ze kterého předcházející party lamačů odkrojily již docela velké sousto. Tom měl od začátku pocit, že to bude docela snadná práce: kopec je přece vždycky výhodnější než jáma, jelikož je jednodušší shazovat kameny z výšky než tahat je nahoru.

V lomu někdo pracoval, o tom nebylo pochyb. U paty kopce stála dílna, u zubaté stěny lomu se tyčilo stlučené lešení a dole čekala hromada kamení, až je někdo posbírá. Tom zahlédl nejmíň deset dělníků. Před dílnou seděla na zemi dvojice drsných chlapíků ve zbrani, kteří si krátili dlouhou chvíli tím, že se trefovali kamínky do sudu. Vypadali zlověstně.

„Tenhle pohled se mi ani trochu nezamlouvá," poznamenal Otto.

Tomovi se to také nelíbilo, ale předstíral, že ho to nijak neznepokojuje. Vešel do lomu, jako by byl jeho majitelem, a rázným krokem zamířil k ozbrojencům. Honem se vyhrabali do stoje s upřeným, trochu provinilým výrazem stráží, které jsou ve službě příliš mnoho poklidných dní, během nichž se nic nestalo. Tom rychlým pohledem zjistil, jak jsou muži vyzbrojeni: každému viděl u pasu dýku a meč a na sobě měli těžké kožené kabátce, ale jinak na sobě neměli ani kousek pancíře. Tom sám měl u boku připnuté jen zednické kladivo. Takže nebyl v postavení, v němž by si mohl dovolit vyvolat boj. Beze slova došel až k oběma mužům, v posledním okamžiku zahnul, minul je a zamířil do dílny. Strážní se na sebe podívali a nevěděli, co mají dělat. Kdyby byl Tom menší nebo kdyby u sebe neměl kladivo, možná by byli rychlejší a zastavili ho, ale teď už bylo pozdě.

Tom vešel do dílny. Byla to prostorná dřevěná stavba s ohništěm. Na stěnách viselo čisté nářadí a v jednom rohu ležel obrovský kámen, o který se nářadí brousilo. U masivní dřevěné stolice stáli dva kameníci a majzlíky opracovávali kameny. „Pozdrav pánbu, bratři," pozdravil je Tom a použil přitom oslovení příznačné pro řemeslníky. „Kdo tady dělá předáka?"

„Mistra lamače máš před sebou," odpověděl jeden z mužů. „Jsem Harold ze Shiringu."

„A já jsem hlavní stavitel kingsbridgeské katedrály. Jmenuju se Tom."

„Bůh s tebou, Tome Staviteli. Co tě k nám přivádí?"

Tom si Harolda chvíli zkoumavě prohlížel, než odpověděl. Byl to bledý, zaprášený chlapík s malýma zelenýma a zaprášenýma očkama, která při řeči mhouřil, jako by se z nich mrkáním snažil dostat kamenný prach. Opřel se nenucené o lavici, ale nebyl tak uvolněný, jak předstíral. Byl nervózní,

ostražitý a vylekaný. Ví naprosto přesně, proč jsem tady, pomyslel si Tom. „Přivedl jsem svého mistra kameníka, aby se tady ujal práce," řekl nahlas.

Oba ozbrojenci vešli do dílny v závěsu za Tomem a Otto se svými muži je následoval. Teď se dovnitř nacpali ještě dva Haroldovi lidé, jelikož byli zvědaví, co se uvnitř děje.

„Lom patří hraběti," prohlásil Harold. „Jestli si odtud chceš odvézt nějaký kámen, musíš ho navštívit."

„Nemusím," ujistil ho Tom. „Když král dával tenhle lom hraběti Percymu, dal současně kingsbridgeskému převorství právo těžit tady kámen. Žádné další povolení už nepotřebujeme."

„Přece tady nemůžeme pracovat všichni najednou, to je jasný, he?"

„Není," nevzdával se Tom. „Nechci tvoje muže připravit o zaměstnání. Je tu celá skála – dost kamene na dvě katedrály a možná i víc. Měli bychom být schopní vymyslet to tak, abychom mohli těžit kámen v lomu všichni najednou."

„Na to nemůžu přistoupit," zavrtěl hlavou Harold. „Mě zaměstnává hrabě."

„No dobře. A mě zaměstnává kingsbridgeský převor a zítra ráno tady začnu s prací, ať se ti to líbí nebo ne."

V tu chvíli se ozval jeden z ozbrojenců. „Nebudeš tady pracovat ani zítra ani žádný jiný den," prohlásil.

Až do téhle chvíle se Tom držel představy, že Percy sice porušuje ducha královského výnosu, ale jakmile se na něj trochu přitlačí, bude dodržovat znění dohody, jak ji král pronesl, a dovolí převorství, aby těžilo kámen. Jenže tenhle žoldák měl zjevně rozkaz, že má převorovy kameníky vyhnat. To ovšem celou situaci měnilo. Tom pochopil, že bez boje tady žádný kámen nedostane.

Ozbrojenec, který ho oslovil, byl malý podsaditý chlápek. Mohlo mu být tak pětadvacet a měl bojovný výraz. Vypadal omezeně, ale paličatě – s takovými lidmi se nejhůř dohaduje. Tom na něj upřel vyzývavý pohled a zeptal se: „Co jsi zač?"

„Jsem správce hraběte ze Shiringu. Hrabě mi přikázal, abych hlídal tenhle lom, tak ho budu hlídat."„A jak to chceš dělat?"

„Mečem," odpověděl strážný a dotkl se jílce zbraně, která mu visela u boku.

„A co myslíš, že ti král udělá, až tě před něj dovedou a řeknou, žes porušil smír, který on nastolil?"

„To už je moje věc."

„Vždyť jste jen dva," poznamenal Tom věcným tónem. „Nás je sedm a ještě s sebou máme čtyři kluky. A navíc máme královo svolení v tomhle lomu těžit kámen. Když vás zabijeme, nikdo nás nepovědí."

Oba ozbrojenci se zjevně zamysleli, jenže než mohl Tom využít situace a trochu na ně zatlačit, ozval se Otto. „Počkej s tím," obrátil se na Toma. „Moji lidé sem přišli lámat kámen, a ne bojovat."

Tom ztratil kuráž. Jestli kameníci nejsou ochotni se za něj postavit, nemá smysl se o cokoliv snažit. „Nebuď tak opatrný," podíval se na Ottu. „To se snad chceš nechat připravit o práci párem obyčejných buranů?"

Otto se dál tvářil vzpurné. „Odmítám se prát s ozbrojenými chlapy," ohradil se. „Dostávám práci bez přestávky už deset let, takže se nebojím, že bych o ni najednou měl nouzi. Navíc *já* nevím, kdo má v tomhle případě pravdu a kdo ne – pokud jde o mne, stojí tvoje slovo proti jejich slovu."

Tom se rozhlédl po ostatních členech Ottovy party. Oba lamači měli ve tváři stejně odmítavý výraz jako jejich předák. Ti budou Ottu jistě následovat: byl to jejich otec, a navíc jejich šéf. A Tomovi bylo jasné, že Ottův postoj je docela pochopitelný. Kdyby byl na jeho místě, nejspíš by se choval stejně. Pokud by nebyl zahnán do úzkých, nevrhal by se do boje s ozbrojenými muži.

Jenže vědomí, že si Otto počíná rozumně, nepřinášelo Tomovi sebemenší úlevu. Ve skutečnosti to v něm probouzelo ještě větší zoufalství. Rozhodl se, že to zkusí znovu. „K žádnému boji nedojde," prohlásil. „Vědí, že kdyby nám něco udělali, král je nechá pověsit. Prostě si rozděláme vlastní oheň, uložíme se na noc a ráno začneme pracovat."

S tou poznámkou o noci udělal chybu. Jeden z Ottových synů vyhrkl: „Jak můžeme spát, když se tu budou kolem potloukat takoví hrdlořezové?"

Ostatní začali souhlasně mumlat.

„Budeme držet hlídky," navrhl Tom v zoufalství.

Otto rozhodně zavrtěl hlavou. „Dnes večer odcházíme. Hned."

Tom se rozhlédl po ostatních a zjistil, že prohrál. Když ráno vyráželi, měl hlavu plnou velkolepých nadějí a teď nemohl uvěřit, že mu je zhatili tihle zanedbatelní zlodějíčkové. Bylo to tak ponižující, že nevěděl, co k tomu říct. Nedokázal si odpustit trpkou poznámku: „Protivíte se králově vůli, a to je hodně nebezpečný nápad," obrátil se na Harolda. „Vyřiďte to hraběti ze Shiringu. A taky mu povězte, že jsem stavitel Tom z Kingsbridge, a že jestli se mi někdy podaří sevřít ruce kolem jeho tlustého krku, budu tisknout tak dlouho, dokud bude lapat po dechu."

Johnny Groš ušil malému Jonathanovi zmenšenou napodobeninu mnišské kutny i s širokými rukávy a kápí. Drobounká postavička v tom vypadala dojemně, až srdce usedalo, ale praktické to moc nebylo: kapuce padala chlapci bez ustání do obličeje a zakrývala mu výhled, a když lezl po zemi, kutna se mu dostávala pod kolena a bránila mu v pohybu.

V půli odpoledne, když si Jonathan (stejně jako mniši) odbyl polední spánek, narazil převor Philip na malého chlapce a na Johnnyho Groše v místech, kde se dřív nacházela hlavní loď katedrály a kde si teď novicové

udělali hřiště. Byla to zrovna ta část dne, kdy měli budoucí členové řádu povoleno trochu se vyřádit, a tak je Johnny pozoroval, jak se přetahují s lanem, zatímco Jonathan bedlivě zkoumal spleť kolíků a provázků, jimiž si Tom (kterému už nikdo neřekl jinak než Tom Stavitel) vyznačoval ve skutečné velikosti plán východní části nové katedrály.

Philip si na chvíli stoupl vedle Johnnyho a v přátelském mlčení pozoroval, jak spolu mladíci úporně soutěží. Philip měl prosťáčka Johnnyho moc rád, cenil si toho, že u něho nedostatek bystrosti vyvažuje mimořádně laskavé srdce.

Jonathanovi se teď podařilo zvednout a opíral se o kůl, který Tom zarazil do země v místech, kde bude severní krytý vchod. Chlapeček se přidržoval provazu, který byl ke kůlu přivázán, a s touto nejistou oporou se pokoušel udělat pár nemotorných, ale odhodlaných krůčků. „Už brzy bude chodit," poznamenal Philip a podíval se na Johnnyho.

„Pořád to zkouší, otče, ale pokaždé vždycky nakonec kecne na zadek."

Philip se sehnul a natáhl k Jonathanovi ruku. „Pojď ke mně," vybídl chlapce. „No tak pojď."

Jonathan se usmál a ukázal pár neurovnaných zoubků. Pevně sevřel Tomův provaz a odhodlal se k dalšímu kroku. Pak ukázal na Philipa, jako kdyby mu to mohlo pomoci, a v náhlém návalu neohroženosti překonal prostor, který ho od převora dělil, třemi rychlými, rozhodnými krůčky.

Philip ho chytil do náruče a zvolal: „To je pašák!" Přitiskl chlapečka k sobě a pocítil tak obrovský nával pýchy, jako kdyby se na tak odvážný výkon zmohl on sám, a ne malý Jonathan.

Johnny z toho byl úplně stejně nadšený. „Chodí! Chodí!" vykřikoval.

Jonathan sebou zmítal a dožadoval se, že chce zpátky na zem. Philip ho postavil na nohy, aby viděl, jestli chlapec zkusí ještě jednou jít. Ale pro dnešek to stačilo. Jonathan se okamžitě sesul na kolena a dolezl k Johnnymu.

Philip si vybavil, jak se nad ním někteří mniši pohoršovali, když přivedl Johnnyho a malého Jonathana do Kingsbridge. Jenže s Johnnym se dalo velmi dobře vyjít, dokud si člověk pamatoval, že má před sebou v podstatě dítě, jen shodou okolností zakleté do mužského těla. A Jonathan překonal veškerou nechuť okolí prostě tím, že byl naprosto okouzlující.

Jonathan ovšem nebyl během prvního roku jediným zdrojem neklidu mezi mnichy. Řeholníci měli pocit, že volí dobrého živitele, a pak se cítili podvedeni, když Philip zavedl přísná úsporná opatření, aby snížil každodenní náklady na provoz převorství. Philipa se chování bratří trochu dotklo: podle svého nejlepšího přesvědčení jim přece dal, zcela jasně najevo, že je pro něj nejdůležitější nová katedrála. Ostatní představitelé kláštera navíc s nelibostí nesli jeho plán, který je měl připravit o finanční nezávislost, přestože moc dobře věděli, že bez zásadní reformy čeká

klášter nevyhnutelný krach. A když Philip použil peníze na rozšíření stád ovcí, byla z toho v převorství málem vzpoura. Jenže mniši jsou v jádru lidé, kterým je třeba říkat, co mají dělat. A biskup Waleran, který by možná rebely povzbuzoval, trávil většinu roku tím, že jezdil do Říma a zpátky, a tak se nakonec mniši nedostali dál než k obyčejnému remcání.

Philip si prožil několik okamžiků bolestivého osamění, ale neztrácel víru, že výsledek nakonec potvrdí správnost jeho počínání. Vždyť už teď přinášela jeho rozhodnutí velice uspokojivé plody. Cena vlny opět stoupla a klášter už začal se stříháním: díky tomu si bude moci najmout dřevorubce a lamače kamene. A jak se bude finanční situace zlepšovat a jak bude pokračovat stavba kláštera, on sám bude v postavení převora nenapadnutelný.

Přátelsky pohladil Johnnyho Groše po hlavě a vydal se na obchůzku po budoucím staveništi. Tom a Alfred už začali kopat základy – s trochou pomoci od lidí sloužících v převorství a od mladších mnichů. Zatím se ale dostali nějakých pět až šest stop pod zem. Tom Philipovi vysvětlil, že v některých místech budou muset být základy zapuštěné až pětadvacet stop pod zem. Na to, aby se dostal tak hluboko, bude potřebovat spoustu dělníků a nějaké zařízení na vytahování hlíny.

Nový chrám bude větší než starý, ale na katedrálu bude pořád ještě docela malý. Philip by byl rád, kdyby to byla nejdelší, nejvyšší, nejbohatší a nejkrásnější katedrála v celém království, ale dokázal v sobě tuhle touhu potlačit a přikazoval si, že musí být osudu vděčný za jakoukoliv katedrálu.

Vešel do Tomova přístřešku a zadíval se dřevěné výrobky naskládané na lavici. Stavitel strávil většinu zimy tady a s pomocí železného měřítka a sady jemných nástrojů vyráběl to, čemu říkal šablony – dřevěné modely, které měli kameníci používat, až budou opracovávat kvádry do příslušných tvarů. Philip s obdivem chodíval pozorovat, jak Tom, obrovitý chlap s obrovitýma rukama, přesně a pečlivě opracovává dřevo do dokonalých oblouků, pravých úhlů a přesně změřených ohybů. Teď Philip zvedl jednu ze šablon a prohlížel si ji. Měla podobný tvar jako kousek kvítku sedmikrásky – ze čtvrtkruhového středu vybíhaly oblé tvary připomínající okvětní lístky. Jaký druh kamene je asi tak potřeba na to, aby se dosáhlo takového tvaru? Philip zjišťoval, že mu dělá potíže si takové věci představit, a neustále žasl nad tím, jak obrovskou představivost má Tom. Podíval se na Tomovy náčrty vyryté do vrstvy sádry v dřevěném rámu a nakonec dospěl k závěru, že drží v ruce šablonu, podle níž se budou tesat meziokenní pilíře, které mají vypadat tak trochu jako svazky tenkých sloupků. Philip si zprvu myslel, že to doopravdy budou tenké sloupky, ale teď pochopil, že je to jen iluze: hlavice budou z jednolitého kamenného kvádru přitesaného tak, aby budil dojem takového svazku.

Pět let, říkal vždycky Tom, pět let a východní část katedrály bude hotová. Pět let a Philip bude opět moci sloužit mše v chrámu. Teď už jen musí sehnat co nejvíc peněz. Letos bylo těžké dát dohromady dost financí alespoň na skromný začátek, jelikož reformy, které Philip zavedl, přinášely potřebný efekt jen pomalu. Zato příští rok, až prodá jarní vlnu, bude moci najmout víc řemeslníků a práce se konečně doopravdy rozeběhnou.

Zvon začal svolávat řeholníky na večerní bohoslužbu. Philip opustil stavitelův přístřešek a vydal se ke vstupu do krypty. Zalétl pohledem ke vchodu do převorství a s překvapením uviděl, jak branou vchází Tom Stavitel a parta lamačů. Proč se vrátili? Tom přece naznačil, že bude pryč celý týden a že kameníci v lomu zůstanou celou dobu. Philip k nim honem zahnul.

Když přišel blíž, všiml si, že příchozí vypadají unaveně a sklesle, jako kdyby je cestou potkalo něco, co jim vzalo odvahu. „Copak se děje?“ oslovil Toma. „Proč jste zase tady?“

„Máme špatné zprávy,“ odpověděl Tom.

Philip soptil vzteky po celou večerní bohoslužbu. To, co Percy provedl, bylo prostě nevídané. Nebylo sebemenších pochyb o tom, na čí straně je právo. Králův příkaz také nedovoloval dvojí výklad. A když ho král pronášel, nový hrabě u toho osobně stál a musel slyšet, že převorství má právo těžit v lomu kámen a že se to stalo součástí dohody. Philip podupával pravou nohou do kamenné podlahy krypty v naléhavém, rozhněvaném rytmu. Měl pocit, jako by ho někdo okradl.

Stejně dobře mohl Percy vybrat mince z pokladničky v kostele. Takové jednání bylo naprosto neomluvitelné. Percy zcela nestoudně podvedl současně Boha i krále. Nejhorší na tom ale bylo to, že pokud Philip nedostane zadarmo kámen z lomu, nemůže postavit novou katedrálu. Už takhle se řídil naprosto nejúspornějším rozpočtem, jaký bylo možné si představit, a kdyby měl za kámen platit běžnou cenu jako na trhu, a navíc kvádry dovážet z větší vzdálenosti, nepostavil by vůbec nic. Musel by čekat ještě přinejmenším o rok déle, takže by začal sloužit mše v novém chrámu za nějakých šest až sedm let. To bylo k nevydržení.

Hned po bohoslužbě svolal mnichy na mimořádné shromáždění do kapitolky a novinu jim bez váhání oznámil.

Už se naučil, jak setkání řeholníků v kapitolce zvládat. Podpřevor Remigius měl stále ještě Philipa plné zuby kvůli porážce ve volbách převora a často dával své nechuti průchod, když se projednávaly vnitřní záležitosti chodu kláštera. Remigius byl zpátečnický pedant bez trochy představivosti a jeho přístup k řízení převorství byl naprosto opačný než Philipův. Bratři, kteří volili Remigia, měli sklon ho při hovorech v kapitolce podporovat: vznětlivý sakristián Andrew, dozorce Pierre, který měl na starosti udržování pořádku a vyznačoval se úzkoprsými postoji, jež zřejmě

k této funkci patří, a líný pokladník nazývaný Malý John. Podobně měli Philipovi nejbližší spolupracovníci tendenci stát na převorově straně: starý správce Cuthbert Bělohlav, stejně jako mladý Milius, kterému Philip svěřil nově ustavený úřad kvestora. Míliovým úkolem bylo dohlížet na to, jak kdo hospodaří s penězi převorství. Philip vždycky nechal Milia, aby se s Remigiem dohadoval. Sám totiž většinou všechno důležité probral s Miliem před vlastním jednáním v kapitolce, a pokud to nestihl, mohl se na mladého kvestora spolehnout, že bude zastávat názor, který nebude od Philipova příliš vzdálen. Jemu samotnému se tím naskýtala příležitost vystupovat ve sporu jako nestranný soudce, a přestože Remigius jen výjimečně prosadil svou, Philipovi to dávalo možnost přijmout některé z podpřevorových argumentů nebo využít část jeho návrhu, aby udržoval pocit, že řízení kláštera stojí na principu shody.

Řeholníky jednání hraběte Percyho rozlítilo. Když dal král Štěpán převorství právo na těžbu neomezeného množství dřeva a kamene, byli nadšeni a teď je pobouřilo, že se Percy mohl takhle zprotivit královu příkazu.

Když protesty utichly, ozval se Remigius a měl jako obvykle trochu jiný názor. „Vzpomínám si, že tohle jsem předvídal už před rokem," prohlásil. „Říkal jsem, že dohoda, podle které lom patří hraběti a my máme jen právo těžby, je prostě neuspokojivá. Měli jsme trvat na tom, že nám lom bude patřit."

Podpřevorova poznámka byla v podstatě docela oprávněná, ale to Philipovi příliš nepomáhalo v tom, aby ji snáze polkl. Vlastnictví lomu přece byla podmínka, na které se dohodl s lady Regan, jenže ta ho v poslední minutě podvedla. Zmocnilo se ho pokušení odseknout Remigiovi, že uzavřel nejlepší dohodu, jakou uzavřít dokázal, a že by rád viděl, jestli by Remigius dokázal v křiváckém prostředí královského dvora dojednat něco lepšího. Pak se ale raději kousl do jazyka. Je koneckonců zdejším převorem a nese odpovědnost za všechno, co se nepovede.

Milius mu přispěchal na pomoc. „Jistě by bylo nejlepší, kdyby nám král rovnou dal lom do vlastnictví, jenže to neudělal, a tak stojíme před zásadní otázkou: Co teď budeme dělat?"

„Podle mě je to docela jasné," odpověděl Remigius okamžitě. „Sami nedokážeme Percyho muže vyhnat, takže nám nezbývá než se obrátit na krále, aby to udělal on. Musíme k němu vyslat deputaci a požádat ho, aby dohlédl na dodržování svého výnosu."

Ozvalo se souhlasné mumlání. Sakristián Andrew se přidal: „A měli bychom k němu poslat naše nejmoudřejší a nejvýmluvnější řečníky."

Philip si uvědomil, že Remigius a Andrew se už vidí, jak jedou v čele poselstva, které míří ke králi.

„Myslím, že až král uslyší, co se stalo," uvažoval nahlas Remigius, „Percy Hamleigh hrabětem dlouho nezůstane."

Tím si Philip nebyl dvakrát jist.

„Kde teď král vůbec je?" zeptal se Andrew po chvilce přemýšlení. „Ví to někdo?"

Philip byl nedávno ve Winchesteru, a tak měl docela slušný přehled o královýchcestách. „Odjel do Normandie," odpověděl.

„To bude hezky dlouho trvat, než se k němu dostaneme," dodal honem Milius.

„Prosazení spravedlnosti vždycky vyžaduje od člověka trpělivost," prohlásil Remigius nabubřele.

„Jenže každým dnem, který věnujeme prosazování spravedlnosti, oddalujeme stavbu katedrály," upozornil ho Milius. Tón jeho hlasu neomylně prozrazoval, jak mladého mnicha dopálilo, že se Remigius tak snadno smířil s pozdržením stavby. Philip měl pro Míliovy pocity pochopení. Mladý kvestor pokračoval: „A nejde jen o to krále dostihnout. Až ho najdeme, musíme ho nějak přesvědčit, aby nás vyslechl. To může trvat celé týdny. On se pak třeba rozhodne, že dá Percymu možnost se obhájit – to bude další zdržení…"

„Jak by asi mohl Percy něco takového obhájit?" zeptal se Remigius podrážděně.

„Nakonec přece bude muset král dostát svému slovu."

Vtom se do debaty vložil nový hlas. „Tím bych si nebyl tak jist," poznamenal. Všichni se otočili po zvuku. Promluvil bratr Timothy, nejstarší mnich v převorství. Malý, skromný mužík, který málokdy něco řekl, ale když už se odhodlal vystoupit, stálo za to si ho poslechnout Philipa občas napadlo, jestli se převorem neměl stát právě Timothy. Obvykle celé jednání v kapitolce nezúčastněně proseděl a působil dojmem, že podřimuje, ale tentokrát stál, nakláněl se dopředu a oči mu odhodlaně jiskřily. „Takový král je stvoření nestálé," pokračoval stařec. „Neustále mu hrozí nějaké nebezpečí. Jednou jsou to vzbouřenci uvnitř jeho vlastního království, jindy panovníci ze sousedních zemí. Potřebuje spojence. Hrabě Percy je mocný muž a má hodně rytířů. Když král bude Percyho potřebovat zrovna ve chvíli, kdy mu budeme předkládat svou stížnost, odmítne nás a vůbec mu nebude záležet na tom, jestli je spravedlnost na naší straně. Král není dokonalý Je jen jediný skutečný soudce, a tím je Bůh." Timothy si sedl, opřel se o stěnu a napůl zavřel oči, jako by ho ani trochu nezajímalo, jaký dojem na ostatní jeho řeč udělala. Philip potlačoval úsměv: starý mnich přesně vyjádřil Philipovy pochyby, pokud jde o králův vztah ke spravedlností.

Bylo vidět, že Remigius se jen s nechutí a přemáháním vzdává vyhlídky na dlouhou a vzrušující cestu do Francie a na pobyt u královského dvora.

Současně ale nemohl nic namítat proti logice Timothyových závěrů. „Tak co tedy budeme dělat?“ zeptal se.

O tom neměl Philip příliš jasnou představu. Šerifa do toho nemělo cenu zatahovat, jelikož ten by jim v tomhle případě moc nepomohl: Percy byl příliš mocný, než aby si nechal poroučet od obyčejného šerifa. Jenže Philip nebyl ochoten se stáhnout a trpně přijmout porážku. Musí se toho lomu nějak zmocnit, i kdyby to měl udělat sám…

V tu chvíli dostal nápad.

„Počkejte okamžik,“ zvedl ruku.

Budou se do toho muset zapojit všichni zdatnější bratři v klášteře… musí se to pečlivě připravit, jako vojenská operace beze zbraní… budou potřebovat jídlo na dva dny…

„Nevím, jestli to vyjde, ale za pokus to stojí,“ prohlásil. „Poslouchejte.“

A vyložil jim svůj plán.

Vyrazili téměř okamžitě: třicet mnichů, deset noviců, Otto Černá huba a jeho parta lamačů, Tom Stavitel se synem Alfredem, dva koně a povoz. Když se krajina ponořila do tmy, rozžali si kahany, aby jim svítily na cestu. O půlnoci zastavili, trochu si odpočinuli a snědli svačinu, kterou jim narychlo nachystali v kuchyni: kuře, bílý chléb a červené víno. Philip odjakživa vyznával zásadu, že těžkou práci je třeba vždycky odměnit dobrým jídlem. Za pochodu zpívali bohoslužby, které by jinak sloužili doma v převorství.

Byla ještě hluboká tma, když Tom Stavitel, který je vedl, zvedl ruku, aby procesí zastavil. „Teď jsme jen míli od lomu,“ sdělil Philipovi.

„Dobře,“ přikývl Philip. Obrátil se k mnichům. „Sundejte si dřeváky a sandály a nazujte si filcové boty.“ Sám skopl sandály a navlékl si na nohy pár měkkých filcových bot, jaké nosili venkované v zimě.

Pak vybral dva novice. „Edward a Philemon zůstanou u koní a u vozu,“ přikázal. „Buďte zticha a čekejte, až se úplně rozední. Pak se k nám přidejte. Je to jasné?“

„Ano, otče,“ odpověděli společně.

„Výborně. A teď ostatní,“ obrátil se Philip ke zbylým řeholníkům. „Půjdete za Tomem Stavitelem, ale *v naprostém tichu,* prosím.“

Vydali se na další pochod.

Od západu vanul lehký větřík a šelestění stromů zakrylo zvuky, jež vydávalo padesát těžce oddychujících mužů a padesát párů opatrně našlapujících filcových bot. Philipa se začalo zmocňovat napětí. Když se teď měl jeho plán začít uskutečňovat, najednou mu připadal trochu bláznivý. Tiše se začal modlit, aby jim to vyšlo.

Cesta zahýbala doleva a vzápětí blikající kahany tlumeně ozářily dřevěnou dílnu a hromadu nahrubo otesaných kamenných kvádrů, pár žebříků a kousek lešení. V pozadí se tyčil temný kopec zhyzděný bílými

jizvami po lámání kamene. Philipa zničehonic napadlo, jestli náhodou nemají muži, kteří spí v dílně, s sebou psy. Pokud ano, Philip by přišel o moment překvapení a celý nápad by tím byl ohrožen. teď už ale bylo pozdě na to, aby se stáhli.

Zástup mnichů, noviců a kameníků tiše prošel kolem dílny. Philip zadržoval dech a čekal, že každou chvíli uslyší nesourodou kakofonii štěkání. Jenže tam žádní psi nebyli.

Pod lešením svým lidem pokynul, aby se zastavili. Byl na ně pyšný, že dokážou být tak zticha. Pro lidi je těžké mlčet dokonce i v kostele. Třeba byli tak vyděšení, že se neodvažovali ani špitnout.

Tom Stavitel a Otto Černá huba začali mlčky rozmisťovat lamače po celém lomu. Rozdělili si je na dvě skupiny. Jedna skupina se shromáždila dole, u paty kamenné stěny, z níž se těžil kámen. Ostatní se vyšplhali na lešení. Když byl každý z Ottových lidí na svém místě, Philip pomocí gest nadirigoval mnichy, aby se postavili či posadili poblíž lamačů a dělníků. Sám si stoupl kousek od ostatních, na půl cesty mezi lom a dílnu.

Načasování jim vyšlo naprosto dokonale. Rozbřesk nastal několik okamžiků poté, co Philip vydal poslední pokyn. Vytáhl z pláště svíčku, zapálil si ji od kahanu, pak se otočil čelem k mnichům a zvedl svíčku nad hlavu. Bylo to předem dohodnuté znamení. Každý ze čtyřiceti mnichů a noviců vytáhl vlastní svíčku a připálil si ji od jednoho ze tří kahanů. Výsledek bral člověku dech. Rozednívalo se nad lomem obsazeným mlčenlivými, přízračnými postavami, z nichž každá držela v ruce malé, mihotající se světélko.

Philip se otočil tváří zpátky k dílně. Stále ještě tam nezaznamenal sebemenší známky života. Smířil se s tím, že bude muset čekat. Mnichům čekání nedělá potíže. Stát bez hnutí dlouhé hodiny patří k jejich každodennímu životu. Lamači a dělníci na takové postávání pochopitelně zvyklí nebyli, a tak sebou začali po chvíli vrtět, přešlapovali a šeptem si něco povídali. Ve skutečnosti na tom nezáleželo.

Mumlání nebo sílící denní světlo konečně probudilo i obyvatele dílny. Philip zaslechl, jak někdo kašle a odplivuje si, pak uslyšel skřípavý zvuk neklamně svědčící o tom, že někdo zvedá závoru na dveřích. Zdvihl ruku, aby si zjednal naprosté ticho.

Dveře dílny se s bouchnutím rozletěly. Philip držel ruku i nadále zvednutou. Vyšel nějaký muž a mnul si oči. Z Tomova popisu Philip poznal, že je to Harold ze Shiringu, předák kamenolamačů. Harold si zprvu nevšiml ničeho neobvyklého. Opřel se o rám dveří a znovu si odkašlal hlubokým bublavým kašlem člověka, který má v plicích příliš mnoho kamenného prachu. Philip spustil ruku. Někde za ním udal učitel noviců tón a všichni mniši začali zpívat. Lom zaplnila záplava melodií, při nichž naskakovala husí kůže.

Na Harolda to mělo naprosto zničující účinek. Trhl hlavou, jako by ji měl přivázanou na provázku. Uviděl mnohohlasý sbor, který se mu jako zázrakem objevil v jeho lomu, a oči se mu rozšířily a čelist poklesla. Z otevřených úst se vydral vystrašený výkřik. Harold zacouval otevřenými dveřmi zpátky do dílny.

Philip si dopřál spokojený úsměv. Tohle byl vskutku dobrý začátek.

Jenže hrůza z nadpřirozeného pěveckého sboru nemůže vydržet příliš dlouho. Aniž se otočil, znovu zvedl ruku a zakroužil s ní nad hlavou. Vzápětí na jeho signál zareagovali Ottovi lidé a dali se do práce. Sborový zpěv začaly tvrdit rytmické údery kovu na kámen.

Ze dveří vystrašeně vykoukly dva či tři obličeje. Muži brzy pochopili, že se dívají na obyčejné, hmatatelné mnichy a lamače, a ne přízraky, a vyšli z dílny, aby se pořádně podívali, co se vlastně děje. Vypotáceli se i oba ozbrojenci. Zapínali si opasky se zavěšenými meči a tupě zírali. Tohle byl pro Philipa rozhodující okamžik: Co podniknou tihle dva pochopové?

Pohled na dva mohutné, zarostlé a špinavé zbrojnoše s opasky z řetězů, s meči a dýkami a oblečené do těžkých kožených kazajek vyvolal v Philipovi živou, průzračně jasnou vzpomínku na dva vojáky, kteří vtrhli do jejich domu, když mu bylo šest let, a zabili mu matku a otce. Ochromil ho náhlý a nečekaný stesk po rodičích, na které si sotva pamatoval. Nenávistně hleděl na muže hraběte Percyho, ale nevnímal je. Místo nich viděl jednoho odpuzujícího chlapa se zahnutým nosem a jednoho snědého žoldnéře s krví v plnovousu. A cítil, jak se ho zmocňuje vztek, odpor a zuřivé odhodlání, které mu našeptává, že takovíhle tupí, bezbožní násilníci mají být poraženi.

Chvíli se nic nedělo. Postupně vyšli z dílny všichni Percyho kameníci. Philip je spočítal: měl před sebou dvanáct lamačů a dva ozbrojence.

Nad obzorem vykouklo slunce.

Kingsbridgeští kamenolamači už bušili do kamene. Kdyby je ozbrojenci chtěli zarazit, museli by nejprve vztáhnout ruku na mnichy, kteří dělníky obklopovali a chránili. Philip spoléhal na to, že Percyho zbrojnoši budou váhat s útokem na modlící se mnichy.

Až do této chvíle mu plány vycházely: muži skutečně váhali.

V tu chvíli dorazili oba novicové, které za tmy nechali kousek od lomu. Vedli koně a vůz. Vystrašeně se rozhlédli kolem sebe. Philip jim gestem ruky pokynul, aby přijeli co nejblíž. Pak se otočil, a když se jeho pohled střetl s Tomovým, pokýval hlavou.

To už měli Ottovi lamači otesaných několik kvádrů a Tom teď nařídil mladším mnichům, aby kameny zvedli a odnesli je na vůz. Percyho muži se zájmem sledovali nový vývoj událostí. Kameny byly příliš těžké, než aby je zvedl jeden člověk, a tak je museli spustit z lešení pomocí provazů a pak přenést k vozu na nosítkách. Když se jim holýma rukama podařilo

zdvihnout první kvádr na korbu, ozbrojenci se začali tiše radit s Haroldem. Další kámen se ocitl na voze. Oba zbrojnoši se oddělili od skupinky postávající u dílny a vydali se k vozu. Jeden z noviců, byl to Philemon, se vyšplhal na korbu, posadil se na kameny a tvářil se vyzývavě. Odvážný chlapík! pomyslel si Philip, ale srdce mu svíraly obavy.

Muži se blížili k vozu. Čtyři mniši, kteří donesli dva kameny, si stoupli před vůz, aby ho chránili. Philip ztuhl napětím. Muži se zastavili a stáli tváří v tvář mnichům. Oba měli ruce položené na jílcích mečů. Zpěv ustal a všichni se zatajeným dechem sledovali, co se bude dít dál.

Určitě se neodhodlají k tomu, aby s mečem v ruce napadli neozbrojené řeholníky, ujišťoval se v duchu Philip. Pak ho napadlo, jak snadné by pro tyhle silné chlapy, zvyklé na krvavé bitvy, mohlo být vrazit ostré meče do lidí, kterých se nemusejí bát, od nichž jim nehrozí nic, ani dodatečná odplata. Jenže musí myslet na boží mstu, která by jim hrozila, kdyby zavraždili muže, kteří zasvětili svůj život Bohu. I takovíhle hrdlořezové moc dobře vědí, že je jednou čeká den Posledního soudu. Jestlipak mají strach z věčného ohně? Možná. Ale také se bojí svého zaměstnavatele, hraběte Percyho. Philip odhadoval, že teď se jim ze všeho nejvíc honí hlavou úvahy, jestli strach z božího hněvu bude hrabě brát jako dostatečnou omluvu, že se jim nepodařilo odehnat od lomu lidi z Kingsbridge. Pozoroval je, jak s rukou na jílci meče váhají před skupinkou mladých mnichů, a představoval si, jak v duchu kladou na misky vah nebezpečí, které jim hrozí, když zklamou Percyho, proti hněvu božímu.

Muži se na sebe podívali. Jeden zavrtěl hlavou. Druhý pokrčil rameny. Pak se otočili a společně vyšli z lomu.

Učitel noviců znovu udal tón a mniši hlasitě spustili vítězoslavný hymnus. Ottovi kameníci začali nadšeně křičet. Philip vydechl úlevou.

V jednu chvíli to vypadalo velice nebezpečně. Nemohl si pomoci a rozzářil se potěšením. Lom byl jeho.

Sfoukl svíčku a vykročil k vozu. Objal každého ze čtyř mnichů, kteří se postavili ozbrojencům, i oba novice, kteří přivezli povoz.

V tu chvíli došel k Philipovi Otto Černá huba a prohlásil: „Tohle se ti povedlo, otče Philipe. Máš v sobě notný kus odvahy, jestli to tak můžu říct.“

„Bůh nás ochránil,“ poučil ho Philip. Pohled mu padl na hraběcí kameníky, kteří postávali v neuspořádaném hloučku kolem dveří do dílny. Nechtěl si je znepřátelit, jelikož kdyby je nechal jen tak být, hrozilo nebezpečí, že je Percy znovu využije, aby dělali převorství potíže. Philip se rozhodl, že s Haroldovými muži promluví.

Vzal Ottu za paži a dovedl ho k dílně. „Dnes se tu ukázalo, na čí straně je vůle boží,“ oznámil Haroldovi. „Doufám, že se kvůli tomu nezlobíš.“

„Přišli jsme o práci,“ upozornil ho Harold. „To je dost dobrý důvod ke hněvu.“

Philip rázem pochopil, jak to zařídit, aby získal Haroldovy muže na svou stranu. V náhlém vnuknutí navrhl: „Jestli chceš, můžeš mít ještě dneska práci zpátky. Pracuj pro mě. Rád si najmu celou tvou partu. Ani se nebudete muset vystěhovat ze své dílny."

Harolda překvapivý obrat ve vývoji událostí zjevně zaskočil. Chvíli jen zíral, pak se vzpamatoval a zeptal se: „Za jakou mzdu?"

„Zcela obvyklou," odpověděl Philip okamžitě. „Dvě pence denně za lamače, penci denně za dělníka a čtyři pence pro tebe. Učedníky si budeš vyplácet sám."

Harold se obrátil a zadíval se na své spolupracovníky. Philip teď odtáhl Ottu o kus dál, aby dal Haroldovi možnost probrat nabídku v soukromí. Philip si ve skutečnosti nemohl dovolit najmout navíc dvanáct dalších mužů, a pokud jeho nabídku přijmou, bude muset o něco odložit den, kdy bude moci najmout zedníky. To znamená, že bude mít nalámaný kámen dřív, než ho bude moci použít. Získá tím velké zásoby stavebního materiálu, ale hotovost bude trpět. Jenže když bude mít převorství všechny Percyho kameníky na své výplatní listině, bude to výhodný obranný tah. Kdyby chtěl Percy znovu začít v lomu těžit, musí si nejdřív najmout úplně novou partu lamačů. A jakmile se zpráva o dnešní události rozšíří po kraji, bude to dost těžký úkol. Navíc – jestliže se Percy někdy v budoucnu rozhodne pro nějaký další krok, kterým by klášteru zabránil v těžbě kamene, bude mít Philip dostatečnou zásobu kamene na stavbu.

Zdálo se, že Harold se se svými muži o něčem dohaduje. Po chvíli se od nich odpojil a vykročil směrem k Philipovi. „Kdo to tu bude mít na povel, když pro tebe budeme pracovat?" zeptal se. „Já, nebo tvůj předák?"

„Tady to povede Otto," odpověděl Philip bez váhání. Rozhodně nebyl ochoten svěřit lom Haroldovi – co kdyby se stalo, že ho Percy opět získá na svou stranu. A taky tu nemůžou být dva předáci, jelikož to by vedlo jen k nekonečným půtkám. „Ty si můžeš dál řídit svou partu," dodal. „Ale Otto bude tvůj nadřízený."

Harold nasadil zklamaný výraz a vrátil se ke svým mužům. Dohadování pokračovalo. K Philipovi a Ottovi se přidal Tom Stavitel. „Ten plán ti vyšel, otče," poznamenal s širokým úsměvem. „Zmocnili jsme se lomu bez jediné kapky krve. Jsi opravdu skvělý."

Philip se už chystal Tomovi přitakat, ale pak si uvědomil, že by se dopustil hříchu nespoutané pýchy. „To Bůh zařídil tenhleten zázrak," poučil stavitele, aby to připomněl nejen jemu, ale i sobě.

„Otec Philip nabídl Haroldovi a jeho mužům, že je najme, aby tu pracovali se mnou," ozval se Otto.

„Skutečně?" Toma to podle všeho moc nepotěšilo. Řemeslníky měl najímat hlavní stavitel, a ne převor. „Mám takový dojem, že si to nemůžeme dovolit," dodal.

„Nemůžeme," připustil Philip. „Jenže já nechci, aby se tu tihle chlapi jen tak potloukali kolem a čekali, až Percy vymyslí nějakou další léčku, jak získat lom zpátky."

Tom se zamyslel a pak přikývl. „A nám neuškodí, když budeme mít zásobu kamene pro případ, že by se to Percymu povedlo."

Philip byl rád, že Tom pochopil, o co mu jde.

Zdálo se, že Harold se konečně se svými muži na něčem dohodl. Vrátil se k Philipovi a zeptal se: „Budeš mzdy vyplácet mně a necháš na mém uvážení, abych lidem platil podle toho, jak uznám za vhodné?"

Philip váhal. Znamenalo to, že tenhle předák chce získat víc, než kolik mu náleží. Nakonec ale odpověděl: „To záleží na hlavním staviteli."

„Je to docela běžné," přikývl Tom. „Jestli to tvým lidem nevadí, já na to klidně přistoupím."

„V tom případě nabídku přijímáme," prohlásil Harold.

Tom a Harold si podali ruce. Philip k tomu dodal: „Takže každý dostal to, co chtěl. Výborně!"

„Máme tu jednoho, který nedostal to, co chtěl," upozornil ho Harold.

„Kdo to je?" zeptal se Philip.

„Manželka hraběte Percyho Regan," odpověděl Harold ponuře. „Až zjistí, co se tu seběhlo, poteče krev po podlaze plným proudem."

II

Ten den se nevyráželo nikam na lov, a tak se mladíci v Hrabětově věnovali hře, kterou měl William Hamleigh nejraději – snažili se kamenovat kočky.

Na hradě i v okolí bylo vždycky hodně koček a jestli jich bylo o jednu víc nebo míň, nehrálo vůbec žádnou roli. Muži vždycky zavřeli dveře a okenice v hodovní síni a přirazili nábytek těsně ke zdi, aby se kočky neměly kde schovat. Pak si doprostřed místnosti nanosili hromadu kamení. A kočka – tentokrát to byl postarší kocour s prošedivělou srstí – vycítila, že je ve vzduchu krveprolití, a posadila se kousek ode dveří v naději, že se jí podaří proklouznout ven.

Za každý vržený kámen musel ten, kdo ho hodil, dát do korbelu penci. Kdo hodil rozhodující kámen, získal celý obsah korbelu.

Když losovali, v jakém pořadí budou házet, kocour se naježil a začal vzrušeně přecházet sem a tam podél dveří.

Walter házel první. To byla svým způsobem výhoda, protože kocour byl sice ve střehu, ale neznal pravidla hry, nevěděl, o co jde, a bylo možné ho zaskočit. Walter se otočil ke zvířeti zády, z hromady zvedl jeden kámen, potěžkal ho v dlani, pak se pomalu otočil a nečekaně kámen mrštil.

Minul. Kámen udeřil do bytelných dveří, kocour odskočil a dal se do běhu. Ostatní mladíci spustili povyk.

Házet jako druhý bylo hloupé, jelikož kocour byl plný sil a ve střehu, zatímco později bude unavený a nejspíš také raněný. Jako druhý přišel na řadu mladý panoš. Sledoval, jak kocour pobíhá po hodovní síni a snaží se najít cestu ven, a čekal, až zvíře zpomalí. Pak hodil. Byl to dobrý hod, ale kocour ho stačil zaznamenat a uhnul. Muži zklamaně zabručeli.

Zvíře znovu vyrazilo přes místnost. Pohybovalo se rychle, zmocňovala se ho panika, chvíli skákalo po podstavcích a lavicích naskládaných u stěny a pak seskočilo zpátky na podlahu. Teď přišel na řadu starší rytíř. Předstíral, že hází, aby viděl, kterým směrem kocour odskočí, a pak hodil tak, aby zvíře zasáhl v běhu. Dokonce zamířil o kousek dopředu. Ostatní odměnili jeho prohnanost potleskem. Jenže kocour včas zahlédl letící kámen, náhle zastavil a úderu se vyhnul.

V zoufalství se pak pokusil vklouznout za dubovou truhlu stojící v rohu. Další hráč zavětřil příležitost a využil jí. Honem vrhl kámen, dokud zvíře stálo na místě, a zasáhl je do zadku. Ostatní propukli v nadšený jásot. Kocour vzdal pokus o to nacpat se za truhlu a znovu vyrazil kolem celé síně, jenže už kulhal a pohyboval se o poznání pomaleji. Teď byla řada na Williamovi.

Kdyby si dal záležet, nejspíš by kocoura dokázal zabít. Jenže ho chtěl ještě trochu víc unavit, a tak na něj zakřičel, aby ho na chvíli přiměl k rychlejšímu běhu. Pak naznačil, že hází, což mělo stejný účinek. Kdyby takhle oddaloval hod jiný z mladíků, určitě by mu nadávali, jenže William byl syn hraběte, a tak ostatní jen trpělivě čekali. Kocour zpomalil a bylo vidět, že trpí bolestmi. V naději, že mu to pomůže, zamířil ke dveřím. William zvedl ruku. Kocour se nečekaně zastavil u stěny vedle dveří. William se napřáhl. Než mu kámen vylétl z ruky, dveře se zničehonic rozlétly a objevil se v nich kněz v černém hábitu. William hodil, ale kocour vyrazil jako šíp vystřelený z luku a úlevou zakvičel. Kněz stojící ve dveřích vydal vysokým, přiškrceným hlasem vyděšené zapištění a přitiskl si suknici svého hábitu k nohám. Mladíci propukli v řehot. Kocour vrazil duchovnímu do nohou, vzápětí přistál na zemi a konečně vyrazil ven ze dveří. Kněz stál jako přikovaný, vypadal jako žena, kterou vyděsila myš, a mladíci se prohýbali smíchy.

William duchovního poznal. Byl to biskup Waleran.

Rozesmál se ještě víc. Skutečnost, že zženštilý kněz, kterého kocour tak strašlivě vyděsil, je navíc protivník jejich rodiny, to jenom vylepšovala.

Biskup se velice rychle vzpamatoval. Zrudl, namířil na Williama ukazovák, jako by ho chtěl z něčeho obvinit, a pronikavým hlasem řekl: „Budeš trpět nekonečnými muky v nejhlubším pekle.“

Williamův smích se rázem změnil v náhlý nával hrůzy. Když byl malý, matka mu způsobovala noční můry tím, že mu vykládala, co všechno provádějí čerti lidem v pekle, jak je opékají nad plameny, vypichují jim oči a

ostrými noži jim odřezávají důvěrné části těla. Od té doby nesnášel, když před ním o takových věcech někdo mluvil. „Drž hubu!“ zaječel na biskupa. V hodovní síni se rozhostilo ticho. William vytáhl nůž a přistoupil k Waleranovi. „Přece ses sem nepřišel modlit, ty hade!“ Waleran nevypadal ani trochu vystrašeně, jen mírně překvapeně, jako by mu připadalo zajímavé, že právě odhalil Williamovu slabinu. To v mladíkovi jen přiživovalo vztek. „Budu kvůli tobě viset, tak mi pomoz –“

Byl tak rozlícený, že byl schopen biskupa doopravdy napadnout nožem, jenže v tu chvíli ho zarazil hlas, který se ozval za ním na schodech: „Williame! Nech toho!“

Byl to mladíkův otec.

William se zarazil a po chvíli schoval nůž do pochvy.

Waleran vstoupil do hodovní síně. Následoval ho ještě jeden kněz, který za nimi pečlivě zavřel dveře: děkan Baldwin.

„Překvapuje mě, že tě tady vidím, biskupe,“ pravil otec.

„Protože když jsme se naposledy viděli, navedl jsi kingsbridgeského převora, jak mě podvést? Ano, asi tě to překvapuje právem. Obvykle lidem tak snadno neodpouštím.“ Waleran na chvíli upřel svůj ledový pohled na Williama a pak už se plně soustředil na otce. „Jenže v sobě neživím zášť, pokud je to v rozporu s mými zájmy. Potřebuju si s tebou promluvit.“

Otec zamyšleně přikývl. „Tak pojď raději nahoru. Ty taky, Williame.“

Biskup Waleran a děkan Baldwin se vydali po schodech nahoru do patra, které obýval hrabě. William je následoval. Měl skleslou náladu z toho, že se kocourovi podařilo uniknout. Na druhé straně si uvědomoval, že i on měl štěstí a vyhnul se hodně velkým nepříjemnostem: kdyby na biskupa vztáhl ruku, nejspíš by ho za to pověsili. Jenže ve Waleranově jemnosti, v jeho strojenosti bylo něco, co Williama nesmírně popuzovalo.

Vešli do otcovy komnaty, do místnosti, kde William znásilnil Alienu. Kdykoliv se tady ocitl, vždycky si na ten výjev vzpomněl: viděl její pružné bílé tělo i děs v jejím obličeji, slyšel, jak vykřikla, vybavil si zkřivený výraz ve tváři jejího bratra, kterého přiměli, aby se na to díval, a nakonec – což byl Williamův mistrovský kousek – nakonec si připomněl i to, jak nechal Waltera, aby si s dívkou taky užil. Mrzelo ho jen, že si ji nenechal na hradě jako vězně, aby ji mohl mít, kdykoliv ho to napadne.

Od té doby byl myšlenkou na dívku naprosto posedlý. Dokonce se ji pokoušel najít. V Shiringu chytili lesmistra, který se pokoušel prodat Williamova válečného oře. Muž na mučidlech přiznal, že koně ukradl dívce, jež odpovídala Alieniné popisu. Od winchesterského žalářníka se William dověděl, že dívka stačila ještě před jeho smrtí navštívit svého otce. A Williamova přítelkyně slečna Kate, majitelka nevěstince, který často navštěvoval, mu vyprávěla, jak nabídla Alieně místo ve svém podniku. Pak se ale dívčina stopa ztrácela. „Zapomeň na ni, Willy, chlapče můj,“ radila

mu Kate vlídně. „Chceš pořádná prsa a dlouhé vlasy? Máš je mít. Vezmi si ještě dnes večer najednou Betty a Millie a budeš mít čtyři ňadra jen pro sebe, co ty na to?“ Jenže Betty a Millie nebyly nevinné, neměly bílou pleť a nebyly vyděšené k smrti, takže mu úlevu a potěšení nepřinesly. Ve skutečnosti ho od toho večera, kdy se tady, v komnatě shiringského hraběte, zmocnil Alieny, nedokázala žádná žena doopravdy uspokojit.

Vypudil myšlenky na dívku z mysli. Biskup Waleran zrovna něco říkal matce: „Víte, předpokládám, že se kingsbridgeský převor zmocnil vašeho kamenolomu?“

Nevěděli to. William se zhrozil a matka byla vzteky bez sebe. „Cože?“ vyhrkla. „Jak?“

„Vašim ozbrojencům se podle všeho podařilo odehnat lamače, jenže následujícího rána se probudili a zjistili, že je lom obsazený mnichy, kteří prozpěvovali žalmy. Vaši lidé se báli vztáhnout ruku na sluhy boží. Pak převor Philip najal i vaši partu kameníků a teď tam všichni společně pracují v dokonalé shodě. Překvapuje mě, že se sem vaši vojáci nevrátili, aby vám o tom podali zprávu.“

„Kde jsou, ti zbabělci?“ syčela matka. V obličeji byla celá rudá. „Najdu si je – a vlastníma rukama jim uřežu kulky –“

„Už chápu, proč se nevrátili,“ poznamenal Waleran.

„Zapomeň na zbrojnoše,“ chlácholil otec matku. „Jsou to jen vojáci. Za všechno může ten úlisný převor. V životě by mě nenapadlo, že se zmůže na takovou lest. Převezl nás, už je to tak.“

„Správně,“ přikývl Waleran. „Tváří se jako ztělesnění svaté nevinnosti, ale ve skutečnosti je prohnaný jako krysa.“

William si pomyslel, že Waleran je úplně stejný, že je to krysa s černým kožichem, špičatým čumákem a mastnými černými vlasy, která sedí v koutě s kůrkou chleba v prackách, těká ostražitýma očima po místnosti a k tomu chroupá svou večeři. Proč ho tak zajímá, kdo se zmocnil lomu? Je stejně prohnaný jako převor Philip. A stejně jako on v jednom kuse kuje nějaké pikle.

„Nemůžeme mu dovolit, aby mu něco takového prošlo,“ ozvala se matka. „Hamleighovi si nemůžou dovolit, aby je někdo takový porazil. Tomu převorovi je potřeba dát za vyučenou.“

Otec si tím nebyl tak jist. „Je to jen lom,“ namítl. „A král přece –“

„Nejde o lom, jde o čest rodu,“ skočila mu do řeči matka. „A je úplně jedno, co říkal král.“

William souhlasil s matkou, Philip z Kingsbridge se Hamleighovým vzepřel a je nutné ho rozdrtit. Když se vás lidé nebojí, jste nula. Mladík jen nechápal, v čem je problém. „Proč tam prostě nezajedeme s několika muži a jednoduše ty převorovy chlapy nevyženeme?“ zeptal se.

Otec zavrtěl hlavou. Jedna věc je obejít královu vůli jen tak mimochodem, tím, že sami začneme v lomu pracovat. Jenže poslat tam oddíl, aby převorovy dělníky vyhnal, to je něco docela jiného. „Vždyť ti lidé jsou tam na výslovné královo přání. To by mě mohlo stát hraběcí titul."

William neochotně připustil, že na tom něco je. Otec byl vždycky velice opatrný, ale obvykle věděl, proč to dělá.

„Mám návrh," vložil se do hovoru opět biskup Waleran. William si byl od začátku jist, že kněz má ve svém obšitém černém rukávu nějaký trumf. „Jsem přesvědčen, že ta katedrála v Kingsbridge by se neměla stavět."

Waleranova poznámka Williama dokonale zmátla. Nechápal, co má společného s lomem. Otci to také nebylo jasné. Zato matce se rozšířily oči, na chvíli si přestala hladit tvář a zamyšleně poznamenala: „To je zajímavý nápad."

„Za starých časů stávala většina katedrál v podobných vesnicích, jako je Kingsbridge," pokračoval Waleran. „Před nějakými šedesáti, možná sedmdesáti lety, se většina z nich přestěhovala do měst. To bylo za vlády krále Viléma. Kingsbridge je malá vesnice v místech, kde ani lišky nedávají dobrou noc. Není tam nic jiného než tenhle upadající klášter, který není dost bohatý ani na to, aby dokázal udržovat existující katedrálu, natož postavit novou."

„A kde by sis *ty* představoval, že by měla stát?" zeptala se matka.

„V Shiringu," odpověděl Waleran. „Je to velké město – dnes tam žije dobře tisíc lidí – a má tržnici a výroční trh s vlnou. A navíc je na hlavní cestě. Shiring je dobré místo. A když se za to oba zasadíme – biskup a hrabě ruku v ruce –, dokážeme to prosadit."

„Jenže když bude katedrála v Shiringu," namítl otec, „kingsbridgeští mniši ji nebudou moci obhospodařovat."

„O to přece *jde*" upozornila ho matka netrpělivě. „Bez katedrály nebude Kingsbridge znamenat nic. Převorství se propadne do propasti naprosté nicoty a z Philipa bude nula, což si celou dobu zaslouží."

„A kdo se bude starat o novou katedrálu?" trval na svém otec.

„Nová církevní kapitula," poučil ho Waleran, „kterou zřídím."

William z toho byl původně stejně zmatený jako jeho otec, ale teď rázem pochopil, kam biskup míří: když se mu podaří přestěhovat katedrálu do Shiringu, bude ji moci osobně řídit.

„A co peníze?" namítl otec. „Kdo zaplatí novou katedrálu, když ne kingsbridgeské převorství?"

„Myslím, že bychom uměli dokázat, že většina majetku převorství je vázána právě na katedrálu," odpověděl Waleran. „Když se katedrála přestěhuje, majetek se bude muset přestěhovat s ní. Když například král Štěpán rozdělil původní shiringské hrabství, dal zemědělské usedlosti v kopcích kingsbridgeskému převorství, to všichni moc dobře víme. Udělal to

ale proto, aby pomohlo postavit novou katedrálu. Když mu řekneme, že novou katedrálu bude stavět někdo jiný, bude očekávat, že převorství přenechá příslušnou půdu novému staviteli. Mniši se budou pochopitelně bránit. Pak ale stačí, když zpochybníme jejich zakládací listiny, a rázem bude po námitkách."

Teď už to bylo Williamovi daleko jasnější. Tímhle tahem nezíská Waleran pouze vládu nad katedrálou. Navíc se mu podaří zmocnit se bohatství, které v tuhle chvíli má převorství.

Otec uvažoval úplně stejně. „Pro vás je tohle velice výhodný tah, otče," poznamenal. „Ale co z toho budu mít já?"

Matka opět odpověděla za něj. „Copak to nechápeš?" prohlásila podrážděně. „Tobě připadl Shiring. Zkus si představit, kolik ti město vynese, když v něm ještě ke všemu bude katedrála. Celé roky tu budou stovky řemeslníků a dělníků stavět nový chrám. Všichni musí někde bydlet a ještě ke všemu ti budou platit daně a na tvém trhu si kupovat jídlo a oblečení. Navíc tu budou kanovníci, kteří budou spravovat katedrálu. A k tomu přičti věřící, kteří přijdou do Shiringu, místo aby se o Velikonocích a na svatodušní svátky táhli na velké bohoslužby do Kingsbridge. A to nemluvím o poutnících, kteří se přijdou podívat na svaté ostatky. Ti všichni tady utratí spoustu peněz." Oči jí zářily chamtivostí. William si ani nevzpomínal, kdy viděl matku tak rozrušenou. „Když to vezmeme správně do ruky, mohli bychom Shiring změnit v jedno z nejvýznamnějších měst v celém království!"

A to všechno bude jednou moje, pomyslel si William. Až otec umře, stanu se přece hrabětem.

„Tak dobře," přikývl otec. „Philipa to zničí, tobě, biskupe, to přinese moc a ze mě to udělá boháče. Jak to chceš zařídit?"

„Teoreticky vzato musí o přestěhování katedrály rozhodnout arcibiskup canterburský."

Matka zabodla do biskupa pronikavý pohled. „Proč teoreticky?" zeptala se.

„Protože tam v tuhle chvíli žádný arcibiskup není. William z Corbeilu zemřel o Vánocích a král Štěpán zatím jeho nástupce nejmenoval. Přesto ale víme, kdo se tím nástupcem nejspíš stane: náš starý přítel Jindřich z Winchesteru. Velice o tu funkci stojí. Papež už mu mezitím dal dočasné pověření. A jeho bratr je králem."

„Nakolik je možné ho považovat za přítele?" zeptal se otec. „Když jsme se snažili získat hrabství, moc pro nás neudělal."

Waleran pokrčil rameny. „Když bude moct, tak nám pomůže. Bude muset dát najevo, kam patří."

„Zrovna v tuhle chvíli nebude mít chuť udělat si mocné nepřátele," namítla matka. „Vždyť si dělá naděje, že se stane arcibiskupem."

„Správně. Jenže Philip není tak mocný, aby na tom Jindřichovi záleželo. S Philipem se nikdo nebude bavit o tom, kdo by se měl stát arcibiskupem.“

„Tak proč by nám v tom případě Jindřich nedal to, o co nám jde?“ vložil se do hovoru William.

„Protože *není* arcibiskupem, alespoň zatím ne. A moc dobře ví, že ho lidé sledují a všímají si toho, jak se ve své dočasné funkci chová. Chce, aby všem bylo jasné, že přijímá spravedlivá rozhodnutí a nejde mu jen o to, aby uspokojil svoje nejbližší přátele. Na to bude mít spoustu času po volbě, až se doopravdy stane arcibiskupem.“

„Takže těžko po něm můžeme chtít víc než to, že bedlivě vyslechne, o co nám jde. O co nám vlastně jde?“ zeptala se matka zamyšleně.

„O to, že Philip není schopen katedrálu postavit, zatímco my ano.“

„A jak ho o tom přesvědčíme?“

„Byl někdo z vás v poslední době v Kingsbridge?“

„Ne.“

„Já tam zavítal o Velikonocích,“ prohlásil Waleran s úsměvem. „Ještě ani nezačali se stavbou. Mají jen prázdný pozemek, na něm pár kolíků zaražených do země a spoustu provazů, které naznačují, kde by rádi jednou stavěli. Začali už kopat základy, ale zatím se dostali jen pár stop do země. Mají tam jednoho zedníka, který na tom pracuje se svým učedníkem, k tomu tesaře z kláštera a semtam jednoho či dva mnichy, co odvádějí těžkou práci. Není to moc povzbuzující pohled, zvlášť v dešti. Byl bych rád, kdyby se na to biskup Jindřich přijel podívat.“

Matka vážně přikývla. Williamovi bylo jasné, že je to dobrý plán, i když se mu ani trochu nezamlouvalo, že by měli spolupracovat zrovna s úlisným Waleranem Bigodem.

Waleran pokračoval: „Předem Jindřichovi naznačíme, jak je Kingsbridge malé a nevýznamné místo a jak chudý je zdejší klášter. Pak mu ukážeme staveniště, kde jim trvalo víc než rok, než se jim podařilo vykopat pár mělkých jam. Potom ho odvezeme do Shiringu a přesvědčíme ho, že tady by se dala postavit katedrála velmi rychle, jelikož tu dokážou spojit síly biskup, hrabě a místní měšťané a vydat ze sebe maximum, aby to dokázali.“

„A přijede Jindřich?“ zeptala se matka s obavami.

„Můžeme ho o to požádat, víc udělat nelze,“ odpověděl Waleran. „Pozvu ho, aby nás jako stávající arcibiskup navštívil na svatodušní svátky. Tím mu dám najevo, že už ho v tuhle chvíli bereme jako arcibiskupa.“

„Před převorem Philipem to ale musíme utajit,“ poznamenal otec.

„To asi nepůjde,“ upozornil ho Waleran. „Biskup nemůže navštívit Kingsbridge nečekaně – to by vypadalo velice divně.“

„Když ale bude Philip vědět, že ho má navštívit biskup Jindřich, může napnout síly a pokročit se stavbou o hodný kus dopředu.“

„A jak? Vždyť nemá peníze! A teď ještě ke všemu najal tvoje lamače. Kameníci neumějí stavět zdi.“ Waleran se spokojeným úsměvem zavrtěl hlavou ze strany na stranu. „Ve skutečnosti nemůže podniknout vůbec nic, jen doufat, že na svatodušní svátky bude svítit slunce.“

Philipa zprvu potěšilo, že se winchesterský biskup chystá přijet do Kingsbridge. Znamenalo to, že budou sloužit mši pod širým nebem, ale na tom nebylo nic špatného. Uspořádají bohoslužbu na místě, kde stála stará katedrála. Kdyby pršelo, tesař postaví nad oltář a nejbližší okolí provizorní přístřešek, aby biskup zůstal v suchu. A farníci můžou klidně zmoknout Philip chápal návštěvu jako projev věrohodnosti, jako by tím biskup Jindřich chtěl naznačit, že stále chápe Kingsbridge jako místo, kde je katedrála, čili jako své sídlo, a to, že tam zrovna žádný chrám nestojí, považuje jen za dočasnou nepříjemnost.

Přesto se Philip neustále zaobíral úvahami, co vlastně Jindřicha k návštěvě vede. Biskup obvykle vyrazil do nějakého kláštera proto, aby se on i jeho doprovod zadarmo najedl a aby získal nocleh. Jenže Kingsbridge byl známý – možná dokonce proslavený – tím, že se tam podávalo prosté jídlo a ubytování bylo velmi skromné. Philipovy reformy tuhle skutečnost jen povýšily z úrovně těžko snesitelné do úrovně téměř nepřijatelné. Jindřich byl nejbohatší duchovní v království, takže určitě nejel do Kingsbridge, aby se dobře najedl a srdečně popil. Na druhou stranu udělal na Philipa dojem člověka, který nedělá nic bezdůvodně.

Čím víc o tom Philip přemýšlel, tím víc měl pocit, že s tím má něco společného biskup Waleran. Původně očekával, že Waleran dorazí do Kingsbridge tak den či dva po dopisu, který oznamoval Jindřichův příjezd, aby probral podrobnosti týkající se bohoslužby a ubytování hosta a aby se ujistil, že Kingsbridge udělá na Jindřicha patřičný dojem, jenže dny plynuly, Waleran se neobjevoval a v Philipovi sílily pochybnosti.

Přesto si ani ve chvílích největších pochybností nepředstavoval, že jde o tak úděsnou zradu, jaká vyšla najevo, když deset dní před svatodušními svátky dorazil dopis od převora canterburské katedrály. Canterbury, stejně jako Kingsbridge, spravovali členové benediktinského řádu, a řeholníci si vždycky navzájem pomáhají, když je to alespoň trochu možné. Canterburský převor, který docela přirozeně přicházel velmi často do styku s úřadujícím arcibiskupem, se dověděl, že Waleran pozval Jindřicha do Kingsbridge, aby ho přesvědčil, že je třeba celou diecézi přestěhovat a novou katedrálu vybudovat v Shiringu.

Philip zůstal jako opařený. Srdce se mu rozbušilo a ruce, v nichž držel dopis, se roztřásly. Od Walerana to byl ďábelsky mazaný tah a Philip ho vůbec nepředpokládal, dokonce ho něco takového ani ve snu nenapadlo.

Ze všeho nejvíc jím otřáslo, jak málo je schopný cokoliv předvídat. Vždyť věděl, že Waleran je nekonečně proradný protivník. Biskup se ho přece

pokusil podvést už před rokem, když šlo o shiringské hrabství. A když zjistil, že ho Philip přechytračil, byl vzteky bez sebe, na to se nedalo zapomenout. Philip si dodnes dokázal vybavit Waleranův obličej zkřivený vztekem a slyšel, jak biskup říká: *Přísahám při všem, co je mi svaté, že ten chrám nikdy nepostavíš.* Jenže čas plynul, urputná nenávist čišící z té kletby vyvanula a Philip přestal být ve střehu. Teď mu vývoj okolností drsně připomněl, že Waleran má dlouhou paměť.

„Biskup Waleran prohlašuje, že nemáš peníze a že jsi za patnáct měsíců nedokázal nic pořádného postavit," psal Philipovi canterburský převor. „Tvrdí, že se biskup Jindřich bude moci sám přesvědčit, že katedrála nikdy nebude stát, pokud to bude mít na starosti kingsbridgeské převorství. K tomu dodává, že teď je pravá chvíle na to, aby se kapitula přestěhovala jinam, než se skutečně začne něco dít."

Waleran byl příliš mazaný, než aby se nechal nachytat při bezostyšně lži, a tak se soustředil na nebetyčné přehánění. Philipovi se ve skutečnosti podařilo vykonat neuvěřitelný kus práce. Odklidil trosky, nechal zhotovit plány, připravil nové východní křídlo, začal s kopáním základů, s porážením stromů a s těžbou kamene. A aby toho dosáhl, musel překonat nekonečně velké překážky – zreformovat financování celého kláštera, získat od krále spoustu pozemků a vystrnadit hraběte Percyho z lomu. Tohle opravdu nebylo spravedlivé!

S dopisem z Canterbury v ruce přistoupil k oknu a zadíval se ven na staveniště. Jarní deště je změnily v jedno veliké moře bahna. Dva mladí mniši s kapucemi staženými do tváře tam od řeky nosili dřevo. Tom stavitel sestrojil takový důmyslný vynález skládající se z provazu a kladky, kterým šlo tahat z výkopů putýnky s hlínou. Teď stál u kola, kterým se provaz namotával, zatímco jeho syn Alfred byl dole ve výkopu a nabíral do putýnek mokré bahno. Oba působili dojmem, že by tímhle tempem mohli pracovat celou věčnost a podávat pořád stejný výkon. Pokud se po staveništi rozhlédne někdo, kdo není skutečně odborník, bez zaváhání uvěří, že tu katedrála nebude stát ani do soudného dne.

Philip odstoupil od okna a vrátil se k pultíku, u kterého psal. Co by měl podniknout? Na okamžik ho přemohlo pokušení nedělat vůbec nic. Jen ať biskup Jindřich přijede, podívá se a rozhodne se podle svého, říkal si v duchu. Jestli se má katedrála postavit v Shiringu, tak ať se tam postaví. Ať nad ní získá moc biskup Waleran a ať ji použije k prosazení svých vlastních zájmů. Ať přinese blahobyt městu Shiringu a tomu prokletému rodu Hamleighů. Bude to vůle boží.

Věděl pochopitelně, že to není pravda. Věřit v Boha neznamenalo sedět se založenýma rukama a nic nepodniknout. Znamenalo to, že když se člověk snaží dosáhnout úspěchu a dělá poctivě a rozhodně, může se mu to podařit. Philipovou svatou povinností bylo udělat vše, co je v jeho silách,

aby zabránil tomu, že katedrála padne do rukou bezcitných a nemravných lidí, kteří ji využijí ke svému vlastnímu prospěchu. Znamenalo to dokázat biskupu Jindřichovi, že stavba pokračuje přesně podle plánu a že Kingsbridge má dost sil a dost odhodlání, aby chrám dokončil.

Je to vůbec pravda? Ve skutečnosti Philip na každém kroku zjišťoval, jak vražedně těžké je postavit na tomhle místě katedrálu. Vždyť už byl málem nucen na celý projekt zapomenout jen proto, že se mu hrabě pokusil zabránit ve vstupu do kamenolomu. Philip přesto věděl, že to nakonec dokáže, protože mu pomůže Bůh. Jenže Philipův osobní názor nebude stačit na to, aby biskupa Jindřicha přesvědčil.

Rozhodl se, že podnikne, co je v jeho silách, aby staveniště působilo co nejlepším dojmem. Ať to stojí co to stojí. Na těch deset dnů, které zbývají do svatodušních svátků, nažene na staveniště všechny mnichy. Třeba se jim podaří alespoň v některých místech vykopat základy do patřičné hloubky, takže Tom s Alfredem budou moc začít klást základní kameny. Možná se jim část základů povede postavit až do úrovně okolní země, takže Tom bude moci začít se stavbou alespoň jedné stěny. To už by vypadalo o něco lépe, i když ne o mnoho. Philip by ve skutečnosti ze všeho nejvíc potřeboval nějakých sto dělníků, jenže neměl peníze ani na deset.

Biskup Jindřich přijede pochopitelně v neděli, takže pokud Philip nepřivede na staveniště obyvatele z farnosti, host neuvidí nikoho pracovat. Když to udělá, získá tím stovku dělníků. Představil si, jak před ně předstupuje a oznamuje jim, že se zavádí nová podoba svatodušní mše: místo zpívání žalmů a odříkávání modliteb budeme kopat díry a tahat kameny. Nevěřili by vlastním uším. Nejspíš by…

Co by vlastně udělali?

Nejspíš by se s odhodláním a z celého srdce vrhli do díla.

Zamračil se. Buď jsem se už úplně pomátl, pomyslel si, anebo by tenhle nápad mohl doopravdy vyjít.

Ještě si to chvíli promýšlel. Na konci mše vstanu a oznámím, že dneska je pokáním za odpuštění všech hříchů půl dne práce na stavbě katedrály. V poledne se bude podávat chleba a pivo.

Určitě budou pracovat. Určitě a zcela zaručeně budou pracovat.

Cítil, že by si potřeboval nápad na někom vyzkoušet. Nejdřív uvažoval o Míliovi, ale pak to zavrhl: Milius měl úplně stejné myšlenkové pochody jako on sám. Potřeboval někoho, kdo by měl ke světu trochu jiný přístup. Rozhodl se, že si promluví se správcem, s Cuthbertem Bělohlavem. Hodil přes sebe plášť, kapuci si stáhl do čela, aby si chránil obličej před deštěm, a vyšel ven.

Spěchal přes rozblácené staveniště, s nedbalým pokynutím ruky minul Toma a zamířil na dvůr u kuchyně. Vyrostla tu v poslední době řada menších staveb jako kurník, chlívek pro krávu či kůlna, která sloužila jako

mlékárna, protože Philip nerad utrácel cennou hotovost za běžné potřeby, které si mniši mohli zajistit sami, jako třeba za vejce a máslo.

Vešel do správcova skladiště, jež se nacházelo v suterénu pod kuchyní. Nasál suchý, voňavý vzduch, plný koření a přísad, které tam měl Cuthbert uložené. Cuthbert zrovna počítal česnek. Přebíral jednotlivé svazečky s paličkami a tichým hlasem k tomu odříkával číslice. Philip si tak trochu s leknutím uvědomil, že Cuthbert začíná stárnout: působil dojmem, jako by mu pod kůží pomalu mizelo maso.

„Třicet sedm," řekl Cuthbert nahlas. „Dáš si hlt vína?"

„Ne, děkuju," zavrtěl hlavou Philip. Zjistil, že když se přes den napije vína, je pak lenivý a podrážděný. Ani v nejmenším nepochyboval o tom, že právě z tohoto důvodu nabádal svatý Benedikt řeholníky, aby pili velmi střídmě. „Přišel jsem si k tobě pro radu, ne pro občerstvení. Pojď se na chvíli posadit."

Cuthbert se propletl mezi balíky a soudky, a než se usadil proti Philipovi na trojnožku, zakopl o nějaký pytel a málem upadl. Philip si uvědomil, že sklad zdaleka není tak pečlivě uklizený, jak vždycky býval. Něco ho napadlo. „Nemáš náhodou potíže s očima, Cuthberte?" zeptal se.

„Už to není, co to bývalo, ale zatím to zvládám," odpověděl Bělohlav stručně.

Měl nejspíš slabý zrak dlouhá léta – možná proto se nikdy nenaučil pořádně číst. Ale tohle téma ho zřejmě dráždilo, a tak už se Philip dál nevyptával a jen si v duchu umínil, že bude třeba začít zaučovat nějakého nového skladníka, který by mohl Cuthberta jednoho dne vystřídat. „Dostal jsem velmi znepokojující dopis od canterburského převora," prohlásil a pak správci vyložil, jaké pikle proti nim biskup Waleran kuje. Výklad zakončil konstatováním: „Jediný způsob, jak dosáhnout toho, aby to vypadalo, že se stavba hýbe dopředu, je přimět farníky, aby na ní taky pracovali. Napadá tě nějaký důvod, proč by se to nemělo dělat?"

Cuthbert o tom nemusel ani nijak dlouho přemýšlet. „Ale vůbec ne," odpověděl okamžitě, „je to dobrý nápad."

„Ale trochu neobvyklý, že?" vyzvídal Philip.

„Nebude to poprvé."

„Skutečně?" To Philipa zaskočilo a potěšilo zároveň. „Kde něco takového udělali?"

„Slyšel jsem o několika místech."

Philip byl jako na jehlách. „A zabírá to?" vyhrkl.

„Někdy. Nejspíš hodně záleží na počasí."

„A jak se to celé má provést? To kněz prostě jen oznámí na konci bohoslužby co a jak?"

„To musí být lépe organizované. Biskup nebo převor pošle posly do všech kostelů ve farnosti a nechá vyhlásit, že rozhřešení se poskytuje za půl dne práce na stavbě katedrály.“

„To je vynikající nápad,“ nešetřil chválou Philip. „Tím bychom mohli přilákat víc farníků než obvykle. Třeba budou na tuhle novinku zvědaví.“

„Nebo taky míň,“ upozornil ho Cuthbert. „Někteří lidé raději dají peníze knězi nebo zapálí svíčku svatému, než aby strávili celý den tím, že budou klouzat v bahně a tahat těžké kameny.“

„To mě nikdy nenapadlo,“ přiznal Philip a zmocnil se ho pocit, že to vlastně nemá cenu. „Možná to nebude tak dobrý nápad,“ dodal.

„Máš nějaké jiné návrhy?“

„Ani jeden.“

„Tak budeš muset zkusit tenhle a doufat, že to dobře dopadne, co?“

„Ano,“ přikývl Philip. „Budu doufat, že to dobře dopadne.“

III

Celou poslední noc před svatodušní nedělí nezamhouřil Philip oko.

Celý týden svítilo slunce, což se mu dokonale hodilo do plánu – v dobrém počasí bude víc lidí ochotno přijít přiložit ruku k dílu. Jenže sotva nastal sobotní večer, dalo se do deště. Převor ležel ve tmě na posteli a zasmušile naslouchal, jak dešťové kapky buší do střechy a vítr se honí ve větvích stromů. Věděl, že už se modlil až až. Bůh musí mít v tuhle chvíli naprosto jasnou představu o všech okolnostech, které hrají v souvislosti se stavbou katedrály roli.

Předcházející neděle navštívil každý mnich z převorství jeden či více kostelů, aby promluvil k farníkům a vyložil jim, že mohou dosáhnout odpuštění hříchů, když budou o nedělích chodit pracovat na stavbu katedrály. Za práci na svatodušní neděli jim budou odpuštěny všechny hříchy za předcházející rok a pak už bude den odpracovaný na staveništi znamenat rozhřešení za týden běžných hříchů s výjimkou vraždy a svatokrádeže. Philip odjel do Shiringu a tam promluvil v každém ze čtyř farních kostelů. Dva mnichy poslal do Winchesteru, aby tam kázali v co největším počtu malých kostelíků, jichž byla ve městě velká spousta, a pozvali co nejvíce dobrovolníků. Winchester byl od Kingsbridge vzdálen dva dny cesty, ale svatodušní svátky trvají šest dní a lidé tak dlouhou pouť klidně podniknou kvůli velkému trhu či významné mši. Když se to sečetlo, dovědělo se o výzvě několik tisíc lidí. Nikdo neměl ani tušení, kolik jich výzvy uposlechne.

Zbytek času všichni pracovali na stavbě. Dlouhé dny a dobré počasí začínajícího léta jim hodně pomohly, a tak se jim podařilo udělat veliký kus prací, které si Philip přál dokončit. V nejvýchodnějším cípu budoucího chóru dokázali úplně dokončit základy a v severní části stačili zcela

vyhloubit příkopy pro základy, takže už bylo možné začít pokládat kameny. A Tom sestrojil tolik zvedacích mechanismů, že by stačily zaměstnat celé zástupy kopáčů obrovského výkopu – kdyby se ovšem ty zástupy dostavily. Ještě ke všemu byl břeh řeky plný dřeva, které tam poslali dřevorubci, a kamene z lomu, a to všechno by měl někdo nanosit na staveniště. Byla tam práce pro stovky lidí.

Jenže přijde vůbec někdo?

O půlnoci Philip vstal a vydal se deštivou nocí do krypty na první kanonickou hodinku. Když se po bohoslužbě vracel zpátky, zrovna přestalo pršet. Převor si už nelehl, nýbrž zůstal sedět a četl si. V posledních týdnech byla klidná chvíle mezi půlnocí a úsvitem jedinou dobou, kdy mohl studovat a meditovat, jelikož celý den měl plné ruce práce se správou kláštera.

Jenže dnes v noci mu dělalo potíže vůbec se soustředit na čtení a hlavou se mu neodbytně honily úvahy, jak asi dopadne den, který má před sebou, jestli přinese úspěch nebo neúspěch. Během tohoto jediného dne může přijít o všechno, na čem víc než rok pracoval. Začal mít k celé věci snad až trochu odevzdaný přístup a říkal, že by si možná ani neměl přát úspěch – už kvůli sobě. Není celé jeho snažení projevem pýchy? Pýcha byla hřích, kterému podléhal nejsnáze. Pak si vzpomněl na všechny lidi, kteří jsou závislí na jeho podpoře, ochraně a na tom, že jim poskytne zaměstnání: mniši, služebnictvo, kamenolamači, Tom a Alfred, obyvatelé vesnice Kingsbridge a faráři v celém hrabství. Biskup Waleran o ně určitě nebude tak pečovat jako Philip. Waleran byl podle všeho přesvědčen, že má ve své službě Bohu právo využít každého, jak se mu zlíbí. Philip věřil, že pečovat o lidi je *samo o sobě* služba Bohu. V tom tkví opravdová spása. Ne, Bůh si nemůže přát, aby tenhle střet vyhrál biskup Waleran. Možná jde tak trochu o to, že se o mě pokouší pýcha, připouštěl Philip v duchu. Ale jde také o lidské duše a ty to vyvažují.

Konečně úsvit začal zahánět noc a převor se znovu vydal do krypty, tentokrát na první ranní mši. Mniši byli neklidní a rozčilení: věděli, že dnešní den je rozhodující pro jejich budoucnost. Sakristián sloužil mši nebývalým tempem, ale Philip mu to protentokrát odpustil.

Když vyšli z krypty a vydali se k refektáři na snídani, bylo už venku světlo a nad hlavou se jim klenula jasně modrá obloha. Bůh jim nakonec přece jen seslal počasí, za něž se tolik modlili. To byl dobrý začátek.

Tom Stavitel věděl, že dnes se rozhoduje o jeho budoucnosti.

Philip mu ukázal dopis od canterburského převora. Tom si byl jist, že bude-li se katedrála stavět v Shiringu, Waleran si najme svého vlastního mistra stavitele. Nebude chtít použít návrh, který schválil Philip, a nebude riskovat, že by zaměstnal někoho, kdo by mohl být Philipovi věrný. Tom měl budoucnost vcelku jednoduchou – buď Kingsbridge, nebo nic. Tohle je

jediná příležitost, kterou mu život poskytl. A dnes bude tahle příležitost postavit si katedrálu v ohrožení.

Mniši ho pozvali, aby se s nimi zúčastnil ranního jednání v kapitolce. To se čas od času stávalo. Obvykle šlo o to, že projednávali další průběh stavebních prací a potřebovali, aby tam byl někdo, kdo by jim mohl dát odborně podložené vysvětlení týkající se návrhu katedrály, nákladů na stavbu Či rozvržení práce. Dnes měli dojednat, jak zorganizují přijímání dobrovolníků, pokud se ovšem nějací kající hříšníci dostaví. Tom chtěl, aby staveniště hučelo neustávající a uspořádanou činností, až biskup Jindřich přijede.

Během čtení a modliteb trpělivě seděl, latinským slovům vůbec nerozuměl, ale v klidu si promýšlel, co během dne podnikne. Pak přešel převor Philip do lomový mateřštiny a vyzval ho, aby jim naznačil, jak bude celý den organizován.

„Já budu stavět východní stěnu katedrály a Alfred bude klást kameny do základů," začal Tom. „Právě tyhle činnosti biskupu Jindřichovi nejlépe ukáží, jak daleko už práce na stavbě pokročily."

„Kolik mužů budete oba dva dohromady potřebovat k ruce?" zeptal se Philip.

„Alfred zaměstná dva přidavače, kteří mu budou nosit kameny," vypočítával Tom Stavitel. „Bude používat materiál z trosek staré katedrály. Pak bude potřebovat někoho, kdo mu bude míchat maltu. Já budu taky potřebovat jednoho chlapa na míchání malty a dva přidavače. Alfred může zazdívat do základů všechny rozmlácené kameny, hlavně když budou nahoře a dole rovné. Jenže já budu muset používat jen pořádně otesané kameny, jelikož budou nad zemí vidět, takže jsem povolal z lomu dva kameníky, kteří mi je budou upravovat."

„Udělat dojem na biskupa Jindřicha je velice důležité," přikývl Philip, „ale většina dobrovolníků bude přece jen kopat základy."

„Přesně tak. Základy jsou vyznačené po celé délce budoucího chóru katedrály, ale vykopané jsou na většině míst jen pár stop do hloubky. Mniši budou obsluhovat zvedací stroje – několika bratrům jsem ukázal, jak se to dělá – a dobrovolníci můžou nabírat hlínu do putýnek."

„Co se stane, když přijde víc dobrovolníků, než kolik stačíme zaměstnat?" ozval se Remigius.

„Máme práci pro jakékoliv množství dělníků," odpověděl Tom. „Když nebudeme mít dost kladek na vytahování hlíny, lidé ji můžou vynášet ze základů ve vědrech a koších. Stačí, když tesař stluče pár žebříků navíc – dřeva máme dost."

„Jenže dolů, do výkopů pro základy, se vejde jen omezený počet lidí," dál dorážel Remigius.

Toma se zmocnil pocit, že Remigius jen tak provokuje. „Tam může dělat několik stovek dělníků," řekl podrážděně. „Je to pořádná jáma."

„A vedle hloubení základů je tu ještě spousta dalších prací, které je potřeba zastat," přidal se Philip.

„Právě," přikývl Tom. „Bude nutné odnosit dřevo a kamení od řeky na staveniště. Vy, co jste tady, se budete muset postarat o to, aby byl veškerý materiál pořádně složený a na správných místech. Kameny by se měly naskládat kolem výkopů pro základy, ale z *vnější* strany chrámových zdí, aby se nám nepletly do cesty. Tesař vám řekne, kam se má naskládat dřevo."

„Mohl by mezi dobrovolníky být i nějaký řemeslník?" zeptal se Philip.

„Snad ano. Jestli přijdou lidé z měst, měl by se mezi nimi nějaký řemeslník objevit – alespoň doufám. Musíme je najít a využít. Tesaři můžou stavět přístřešky, abychom měli kde pracovat v zimě. Všichni zedníci a kameníci můžou přitesávat kameny a klást základy. Pokud se dostaví nějaký kovář, pošleme ho do vesnické dílny, aby vyráběl náčiní. Dokážeme využít opravdu každého."

„Myslím, že je to naprosto jasné," vložil se do hovoru kvestor Milius. „Už bychom raději měli začít. Pár vesničanů mezitím dorazilo a teď čekají, až jim někdo poví, co mají dělat."

Jenže Tom jim potřeboval říct ještě něco. Bylo to důležité, ale těžko vyjádřitelné, a on teď s obtížemi shledával vhodná slova. Mniši by se k dobrovolníkům mohli chovat povýšeně, možná dokonce nepřátelsky. Tom ale chtěl, aby dnešek probíhal hladce a ve veselém duchu. „Už jsem s dobrovolníky pracoval," začal. „Je důležité, aby s nimi člověk nejednal jako s… jako se služebníky. My tady můžeme mít pocit, že přišli pracovat, aby si vysloužili nebeskou odměnu, a že by proto měli dřít víc než za peníze, ale oni to tak nutně nemusí vnímat. Můžou mít pocit, že pracují zadarmo, a že si proto od nás zaslouží trochu vlídné zacházení. Když budeme působit dojmem, že jim za to nejsme vděční, budou pracovat pomalu a budou dělat chyby. Nejlepší je přistupovat k nim co nejvstřícněji."

Zachytil Philipův pohled a zaznamenal, že převor potlačuje úsměv, jako by věděl, jaké obavy se skrývají za Tomovými laskavými slovy. „To je dobrá připomínka," přikývl Philip vzápětí. „Když to dobře zvládneme, tihle lidé z toho budou mít dobrý a povznášející pocit, vytvoří se příjemná atmosféra, která udělá na biskupa Jindřicha příznivý dojem." Rozhlédl se po shromážděných řeholnících. „Jestli nejsou další otázky, dáme se do díla."

Aliena prožila pod ochrannými křídly převora Philipa rok ve znamení bezpečí a blahobytu.

Všechny plány jí vycházely. Jezdili s Richardem po venkově, celé jaro a léto skupovali od rolníků ovčí rouna, a kdykoliv měli pohromadě pořádný žok vlny, prodali ho Philipovi. Sezónu skončili s pěti librami stříbra v kapse.

Otec zemřel několik dní po jejich návštěvě, ale Aliena se to dověděla až o Vánocích. Použila hodný díl těžce vydělaného stříbra na úplatky a nakonec našla jeho hrob na chudinském hřbitově ve Winchesteru. Zoufale se tam vyplakala, nejen ze žalu nad otcovým osudem, ale také ze vzpomínek na jejich společný život, na to, jak byl bezpečný a bezstarostnýma ze zoufalství nad tím, že už se nikdy nevrátí. Vlastně se s otcem rozloučila, ještě než umřel: Když odcházela ze žaláře, věděla, že už ho nikdy neuvidí. Současně ale byl svým způsobem stále s ní, jelikož spolu byli spojeni přísahou, kterou ji přiměl složit, takže Alieně bylo souzeno, aby celý život naplňovala jeho vůli.

Přes zimu bydleli s Richardem v malém domku opřeném o hradbu kingsbridgeského převorství. Společnými silami si postavili nový vůz, kola koupili od kingsbridgeského koláře a na jaře si pořídili mladého volka, který jim povoz tahal. Období stříhání ovcí teď bylo v plném proudu a sourozencům se už v tuhle chvíli podařilo vydělat víc peněz, než kolik utratili na nový vůz a tažné zvíře. Příští rok si už možná bude moci dívka najmout nějakého pomocníka a Richardovi najít místo pážete v domě nějakého nižšího šlechtice, aby se chlapec mohl začít připravovat na život rytíře.

Jenže to všechno závisí na převoru Philipovi. Jako osmnáctiletá dívka starající se sama o sebe byla stále ještě neodolatelným terčem každého zloděje i kdekterého ctihodného obchodníka. Zkoušela prodat žok vlny obchodníkům v Shiringu a Gloucesteru, jen aby věděla, jak to bude probíhat, ale v obou městech jí nabídli jen poloviční cenu. V každém městě byl navíc jen jeden obchodník s vlnou, takže Aliena neměla moc na výběr. Jednou bude mít vlastní sklad a bude veškerou vlnu prodávat rovnou nákupčím z Vlám. Ale to bude ještě dlouho trvat. Do té doby je plně závislá na Philipovi.

A Philipovo postavení bylo zničehonic nepříjemně vratké.

Aliena si neustále uvědomovala, jaké nebezpečí jí hrozí od nejrůznějších zlodějů a lapků, ale tohle poznání jí otřáslo. Všechno přece klapalo naprosto spolehlivě, a najednou přišla z naprosto nečekané strany rána ohrožující celé její živobytí.

Richardovi se nechtělo na svátek Ducha svatého dřít na stavbě katedrály – vděčnost nebyla mladíkovou nejsilnější stránkou. Aliena ho ale přesvědčila, aby se tomu nebránil, a tak oba společně krátce po rozednění překonali krátkou vzdálenost mezi jejich domkem a klášterním dvorem. Dostavila se tam téměř celá vesnice: třicet nebo čtyřicet mužů, někteří dokonce i s ženami a dětmi. Alienu to překvapilo, ale pak si uvědomila, že

převor Philip je vlastně jejich pán, a když pán vyhlásí, že hledá dobrovolníky, je nespíš dost nerozumné neukázat se. Během uplynulého roku získala na život obyčejných lidí zcela nový a naprosto překvapivý náhled.

Tom Stavitel rozděloval dobrovolníkům práci. Richard se okamžitě dal do řeči s Tomovým synem Alfredem. Chlapci byli skoro stejně staří – Richardovi bylo patnáct a Alfredovi bylo asi o rok víc – a s ostatními kluky z vesnice se každou neděli honili po louce. Malá Marta byla na staveništi taky, zato Ellen a její legrační syn se zrzavými vlasy zmizeli, a nikdo nevěděl kam. Aliena si vybavovala, jak Tomova rodina dorazila do Hrabětova. Tehdy byli úplně na dně. A zachránil je, stejně jako Alienu, převor Philip.

Aliena i Richard dostali každý lopatu a jejich úkolem bylo kopat základy. Země byla vlhká, ale slunce už vyšlo a jeho paprsky povrch brzy vysuší. Aliena začala soustředěně hloubit výkop. I s padesáti lidmi, kteří tam v tu chvíli pracovali, to bude trvat hezky dlouho, než dosáhnou toho, aby jáma vypadala o něco hlubší. Richard se dost často jen opíral o lopatu a odpočíval. Jednou se na něj Aliena obořila: „Jestli se chceš stát rytířem, tak kopej!“ Ale nebylo to k ničemu.

Vlivem putování po cestách a zvedání těžkých balíků surové vlny byla dívka hubenější a silnější než před rokem, ale teď zjistila, že z kopání a přehazování hlíny ji stále ještě bolí záda. Byla ráda, když převor Philip zazvonil na zvonec a vyhlásil přestávku. Řeholníci přinesli z kuchyně teplý chléb a rozlévali slabé pivo. Slunce už docela hřálo a někteří muži byli do pasu nazí.

Během přestávky se v bráně převorství objevila skupinka neznámých pocestných. Aliena na ně s nadějí v očích pohlédla. Byla to jen hrstka lidí, ale mohl to nakonec být předvoj nějakého početnějšího zástupu. Došli ke stolu, kde se podával chleba a pivo, a převor Philip je uvítal.

„Odkud jste?“ zeptal se jich, když si s vděčností zavdali z nabízených žejdlíků piva.

„Z Horstedu,“ odpověděl jeden z příchozích a rukávem si otřel ústa. To vypadalo docela slibně: Horsted byla vesnice ležící několik mil západně od Kingsbridge. Žilo v ní nějakých dvě stě až tři sta obyvatel. To dávalo naději, že by se mohli při troše štěstí dočkat ještě tak stovky dobrovolníků.

„A kolik vás celkem z vesnice vyrazilo?“ zeptal se Philip.

Muže převorova otázka zjevně překvapila. „Jen my čtyři,“ odpověděl.

Během následující hodiny prošlo branou kláštera ještě několik dalších dobrovolníků, takže v půli dopoledne pracovalo na stavbě asi sedmdesát až osmdesát lidí, včetně vesničanů. Pak proud pomocníků nadobro ustal.

Tohle nemohlo stačit.

Philip si stoupl na východní okraj staveniště a díval se, jak Tom staví zeď. Už si postavil dvě opery sahající do výše třetí vrstvy kamenů a teď mezi ně začal zdít první kus stěny. Tohle přece nemůžeme nikdy v životě dodělat, pomyslel si Philip poraženecky.

Když mu dělníci přinesli další kus kamene, Tom vždycky nejprve vzal jakýsi železný nástroj ve tvaru písmene L a s jeho pomocí změřil, jestli má kámen pravé úhly. Pak hodil na horní plochu stěny vrstvu malty, koncem zednické lžíce maltu trochu zvrásnil, položil další kámen a nadbytečnou maltu seškrábl. Při pokládání kamene se řídil napjatým provázkem, který měl přichycený mezi oběma podpěrami.

Philip si všiml, že horní a dolní plošiny kamene jsou téměř stejně tak opracované jako strany, které mají být vidět. Překvapilo ho to a zeptal se Toma, proč tomu tak je. „Žádný kámen se nesmí dotýkat toho, který je nad ním, ani toho, který je pod ním," vysvětloval mistr stavitel. „Proto se taky mezi ně dává malta."

„A proč se nemají dotýkat?"

„Vede to k praskání zdi." Tom se při vysvětlování narovnal. „Když si stoupneš na břidlicovou střechu, noha ti projede dovnitř. Když si ale na střechu položíš prkno, můžeš po ní chodit a tabulkám se nic nestane. Prkno rozloží váhu a malta dělá totéž."

To Philipa nikdy nenapadlo. Stavitelství je pozoruhodný obor lidské činnosti, pomyslel si, zvlášť když se mu člověk věnuje s někým, jako je Tom, který dokáže vysvětlit, proč se co dělá.

Nejméně opracovaná strana kamene byla obrácená do středu stavby. Tahle strana, přemítal Philip, bude přece vidět z vnitřku chrámu, nebo ne? Pak si vybavil, že Tom chce ve skutečnosti postavit dvouvrstvou zeď s průduchem uprostřed, takže i zadní strana kamene bude nakonec schovaná.

Když Tom usadil kámen na vrstvu malty, sáhl po svém měřidle. Byl to železný trojúhelník s koženým řemínkem přivázaným k vrcholu a nějakými značkami na základně. K řemínku bylo přivázané olověné závaží, které za všech okolností viselo svisle dolů. Tom položil trojúhelník základnou na kámen a sledoval, kam míří kožený řemínek. Pokud se odchyloval doleva nebo doprava od zářezu, který vyznačoval střed základny, poklepával na kámen tak dlouho, dokud nebyl úplně vodorovný. Potom posunul měřidlo tak, aby leželo přes mezeru mezi dvěma kameny, a prověřil si, jestli jsou horní okraje sousedních kamenů naprosto přesně v rovině. Nakonec přiložil měřidlo k usazovanému kameni ze stran, aby se ujistil, že se ani jedním směrem nevychyluje ze stěny. Než sáhl po dalším kvádru, brnkl na napjatý provázek, jelikož si chtěl pokaždé ověřit, že i lícové strany kamenů jsou v jedné linii. Philip si až do té chvíle neuvědomoval, jak je důležité, aby kamenné stěny byly naprosto rovné a přesné.

Převor zvedl oči a rozhlédl se po celém staveništi. Bylo tak rozlehlé, že se tam osmdesát mužů a žen, semtam s nějakým tím dítětem, úplně ztrácelo. Slunce svítilo a většina lidí pracovala s radostí, ale občas převor zahlédl někoho, kdo vypadal, že se dvakrát nepřetrhne. Původně si přál, aby se sešlo tak sto lidí, teď ale jasně viděl, že ani takové množství by nebylo dostačující.!

Branou prošla další skupinka a Philip se přiměl, aby pocestným s úsměvem vyšel vstříc. Nemusí přece vědět, že jejich snažení nebude k ničemu. A navíc stejně dorazili proto, aby získali odpuštění za své hříchy.

Když přišel blíž, uviděl, že skupinka je ve skutečnosti dost početná. Napočítal dvanáct lidí a další dva ještě docházeli. Biskupovu návštěvu očekávali kolem poledne a do té doby tu možná skutečně budou mít stovku pracovníků. „Bůh vám žehnej," oslovil je vlídně. Už se jim chystal vyložit, kde mají začít kopat, když vtom ho vyrušil hlasitý výkřik. „Philipe!"

Podrážděně se zamračil. Hlas patřil bratru Míliovi. Dokonce i od Milia se čekalo, že bude Philipa na veřejnosti uctivě oslovovat „Otče". Philip se zadíval směrem, odkud hlas vycházel. Milius nejistě balancoval na vrcholku klášterní hradby v poněkud nedůstojném postoji. „Bratře Milie, slez z té zdi," oslovil ho Philip klidným, ale starostlivým hlasem.

K Philipově úžasu Milius neposlechl, nýbrž na převora jen zavolal: „Pojď se na něco podívat!"

Nově příchozí si neudělají příliš příznivý obrázek o kázni, která v kláštěře panuje, pomyslel si Philip, ale nemohl si pomoci – daleko víc ho zajímalo, co Milia tak rozrušilo, že zapomněl na veškeré vychování. „Pojď sem a pověz mi, o co jde, bratře Milie," řekl hlasem, který si obvykle schovával jen na jednání s hodně neukázněnými novici.

„To musíš vidět!" zvolal Milius.

Doufám, že pro takovéhle do nebe volající způsoby máš hodně dobrý důvod, pomyslel si Philip jedovatě. Jenže nechtěl svého nejbližšího druha před všemi těmi neznámými lidmi peskovat, a tak mu nezbývalo než se usmát a udělat, o co ho Milius žádal. Přešel přes bahnitý plácek před stájemi a vyškrábal se na nízkou zídku. Byl podrážděný až na hranici čirého vzteku. „Co má *znamenat* tohle chování?" zasyčel šeptem.

„Jen se podívej!" vybídl ho Milius a ukázal rukou.

Philip sledoval směr jeho pohybu a zahleděl se přes střechy vesnických stavení a přes řeku do kraje, tam, kde se po úbočích kopců a údolími táhla cesta vedoucí od západu. V první chvíli nemohl uvěřit vlastním očím. Mezi poli, na nichž se zelenalo mladé obilí, se po klikaté cestě blížila jednolitá masa lidí – nekončící zástup. Byly jich stovky a všichni mířili ke Kingsbridge. „Co to je?" zeptal se nechápavě. „Vojsko?" A v tu chvíli mu došlo, co vidí. No jistě, to jsou dobrovolníci. Srdce mu poskočilo radostí.

„Podívej se na ně!“ zvolal: „Je jich nejmíň pět set – co pět set, tisíc – a možná víc!“

„Přesně tak!“ přitakal Milius šťastně „Tak přece jen nakonec přišli!“

„Jsme zachráněni.“ Philip byl nadšením bez sebe a úplně zapomněl, že se má na Milia zlobit. Zástup lidí zaplnil celou cestu až k mostu a odtud se táhl vesnicí přímo k bráně vedoucí do převorství. Skupina, kterou Philip původně vykročil přivítat, to bylo jen čelo celého procesí. Lidé se začali hrnout branou dovnitř, shromažďovali se u západního okraje staveniště a čekali, až jim někdo řekne, co mají dělat. „Aleluja!“ zvolal Philip neukázněné.

Teď ale nebyl čas na oslavy – musí pro ty lidi vymyslet nějakou práci. Philip seskočil ze zídky. „Pojď honem!“ zavolal na Milia. „Svolej všechny mnichy, kteří zrovna nemají žádnou práci – budeme je potřebovat jako předáky jednotlivých skupin. Kuchaři řekni, ať upeče tolik chleba, kolik jen dokáže, a ať vyvalí pár sudů piva navíc. Budeme taky potřebovat víc košů a lopat. Než biskup Jindřich dorazí, musí mít všichni tihle lidé co dělat!“

Následující hodinu měl Philip neuvěřitelně napilno. Nejdřív se potřeboval části lidí na chvíli zbavit, a tak dobrou stovku dobrovolníků odvelel k řece, aby odtamtud nosili stavební materiál. Sotva se Míliovi podařilo z řeholníků sestavit skupinu, která mohla dohlížet na průběh prací, začal posílat dobrovolníky dolů do výkopů. Brzy došly všechny lopaty, putýnky i koše. Philip poručil, že se mají přinést z kuchyně veškeré hrnce, a poslal několik dobrovolníků, aby stloukali neumělé dřevěné bedny a splétali z proutí nosítka, na nichž by se dala nosit hlína. Ve výkopech nebylo dost žebříků ani kladek, a tak na jednom konci navršili šikmou plošinu, po níž mohli lidé chodit nahoru dolů. Pak si Philip uvědomil, že pořádně nepromýšlel, kam budou tak obrovské množství půdy ukládat. teď bylo pozdě nad tím lamentovat: bleskově se rozhodl a přikázal, že se hlína má sypat na kamenitou rovinu u řeky. Třeba tam pak bude možné něco vysázet. Zrovna rozdával příkazy, když vtom přiběhl kuchař Bernard. S panikou v hlase převorovi oznámil, že měl nachystané jídlo nanejvýš pro dvě stě lidí a že tady jich podle všeho bude dobře tisícovka. „Rozdělej na dvoře před kuchyní oheň a uvař v železném kotli polívku!“ poradil mu Philip. „Zřeď pivo. Použij všechny zásoby. A požádej pár vesničanů, aby šli něco uvařit domů. Improvizuj!“ Odvrátil se od kuchaře a dál organizoval, kde kdo bude pracovat.

Stále ještě udílel rozkazy, když vtom mu někdo poklepal na rameno a francouzsky ho oslovil: „Převore Philipe, mohu na chvíli upoutat tvoji pozornost?“ Byl to děkan Baldwin, společník Walerana Bigoda.

Philip se otočil a uviděl, že celá výprava, která ho přijela navštívit, sedí stále ještě na koních, všichni jsou slavnostně oblečení, a v úžasu zírají na scénu, jež se před nimi otevírala. Byl mezi nimi i biskup Jindřich, pomenší,

podsaditý muž, který neustále působil tak trochu podrážděně. Jeho mnišský zástřih podivně neladil s vyšívaným šarlatovým pláštěm. Vedle něj seděl v sedle biskup Waleran, jako vždy v černém, který nedokázal tak zcela skrýt zklamání ani za svým běžným výrazem nehybné povýšenosti. Dál tam byli tlustý Percy Hamleigh a s ním jeho rozježený syn William a odpudivá manželka Regan: Percy a William vypadali naprosto nechápavě, zatímco bystrá Regan okamžitě přesně rozpoznala, co jim Philip provedl, a byla vzteky bez sebe.

Philip se znovu soustředil na biskupa Jindřicha a ke svému překvapení zjistil, že si ho biskup měří vlídným pohledem plným nezakrývaného a vstřícného zájmu. Philip pohled bez rozpaků opětoval. Výraz biskupa Jindřicha prozrazoval údiv, zvědavost a jakési mírně pobavené uznání. Po chvíli Philip k biskupovi přistoupil, chytil jeho koně za uzdu a políbil biskupovi ruku plnou prstenů, kterou k němu Jindřich zcela přirozeně natáhl.

Jindřich vzápětí nečekaně ladným a rychlým pohybem sklouzl z koně a členové jeho doprovodu ho následovali. Philip požádal několik mnichů, aby odvedli koně do stáje. Jindřich byl zhruba stejně starý jako Philip, ale prokvetlá pleť a zakulacená postava způsobovaly, že vypadal starší. „Inu, otče Philipe," oslovil kingsbridgeského převora, „přijel jsem, abych si ověřil zprávy, že tady v Kingsbridge nejste schopni novou katedrálu postavit." Odmlčel se, rozhlédl se po stovkách dělníků a znovu zaostřil pohled na Philipa. „Zdá se, že jsem byl mylně informován," dodal.

Philipovi na okamžik přestalo bít srdce. Jindřich to sotva mohl říct otevřeněji: Philip vyhrál.

Philip se obrátil k biskupovi Waleranovi. Jeho tvář připomínala masku zakrývající potlačovaný vztek. Bigod věděl, že ho tenhle mladý převor opět porazil. Philip si klekl, sklonil hlavu, aby zakryl výraz radosti z vítězství, a políbil Waleranovi ruku.

Tomovi dělalo dobře, že může stavět zeď. Od doby, kdy to dělal naposledy, uplynulo už hodně vody a Tom mezitím málem zapomněl, jaký pocit hlubokého uspokojení se člověka zmocňuje, když pokládá jeden kámen na druhý, všechny jsou dokonale vyrovnané a on vidí, jak stavba utěšeně roste.

Když se dobrovolníci začali hrnout po stovkách a Tom pochopil, že Philipovi jeho plán vyšel, vrhl se do díla ještě s větším potěšením. Tak tyhle kameny se nakonec přece jen stanou součástí Tomovy katedrály. A tahle zeď, která je v tuto chvíli jen stopu vysoká, se jednoho dne bude vypínat do nebes. Tom cítil, že stojí na počátku naplnění smyslu celého svého života, že tady jednou složí hlavu, že tohle není zastávka, to je cíl.

Zaznamenal, když biskup Jindřich dorazil. Biskupův příjezd zapůsobil na dělníky stejně, jako když se hodí kámen do vody. Jak se ty bohatě

nastrojené postavy opatrně prodíraly bahnem, lidé na okamžik ustávali v práci a dívali se na nezvyklé návštěvníky. Tom dál pokládal kameny. Biskup musel být unesen při pohledu na tisíc dobrovolníků, kteří vesele a nadšeně pracovali na stavbě své nové katedrály. A Tom teď potřeboval udělat stejně dobrý dojem. Nikdy se necítil dobře v přítomnosti bohatě ustrojených lidí, ale chtěl, aby vypadal schopně a moudře, klidně a sebevědomě, prostě jako člověk, kterému se dá bez obav svěřit tak nekonečně složitá záležitost, jako je tahle rozsáhlá a drahá stavba.

Když se k němu družina s Jindřichem přiblížila, odložil lžíci a zadíval se na příchozí. Převor Philip dovedl biskupa Jindřicha až k Tomovi, mistr stavitel poklekl a políbil biskupovi ruku. „Tom je náš stavitel," vysvětloval Philip svému hostovi. „Bůh nám ho seslal v den, kdy starý chrám lehl popelem."

Tom poklekl ještě před biskupem Waleranem a pak se rozhlédl po ostatních lidech v doprovodu. V duchu si připomněl, že je mistr stavitel, takže by se neměl chovat příliš úslužně a podřízeně. Poznal Percyho Hamleigha, kterému kdysi postavil polovinu domu. „Lorde Percy," pozdravil ho s mírnou úklonou. Pak si všiml Percyho ošklivé manželky. „Lady Regan, moje paní," dodal. Načež mu pohled utkvěl na jejich synovi. Vybavil si, jak William málem najel se svým těžkým válečným ořem do malé Marty. A jak se od něj William v lese snažil koupit Ellen. Tenhle mladý muž je neuvěřitelně odpudivé stvoření. Přesto Tom nasadil zdvořilý výraz. „I vás zdravím, mladý pane Williame," řekl.

Biskup si Toma vlídně prohlížel. „Máš nakreslené všechny plány, staviteli Tome?" zeptal se.

„Jistě, můj pane. Chceš se na ně podívat?"

„Velmi rád."

„Pojď v tom případě, prosím, za mnou."

Jindřich přikývl a Tom se vydal ke svému přístřešku nacházejícímu se o pár yardů dál. Vešel do malého dřevěného stavení a přinesl ven nákres půdorysu, vyrytý do sádry zalité do dřevěného rámu dlouhého dobře čtyři stopy. Opřel plán o stěnu přístřešku a ustoupil.

Tohle byl složitý okamžik. Většina lidí se v podobných plánech vůbec nevyznala, ale biskupové a páni to neradi přiznávali, a tak bylo nutné jim všechno vysvětlovat způsobem, který jim dovolil jejich neznalost před zbytkem světa utajit. Někteří biskupové se v plánech pochopitelně vyznali a pak se jich naopak dotklo, když se je nějaký obyčejný stavitel snažil poučovat.

Tom nervózně ukázal na nákres a řekl: „Tohle je zeď, kterou zrovna stavím."

„Ovšem, to bude zřejmě východní průčelí," přikývl Jindřich. Svou poznámkou odpověděl na základní otázku: bylo jasné, že se v plánech bez potíží orientuje. „Proč nemají příčné lodě víc polí?" zeptal se vzápětí.

„Z úsporných důvodů," odpověděl Tom okamžitě. „Ale začneme je stavět nejdřív za pět let. Jestli do té doby bude klášter vzkvétat tak, jak se mu dařilo v prvním roce správy převora Philipa, budeme si možná moci dopřát i příčné lodě s více poli." Odpověděl na otázku a současně naznačil, že si Philip vede ve své funkci dobře, což mu připadalo náramně mazané.

Jindřich uznale přikývl. „To je rozumné," prohlásil. „Je dobré začít se skromnými plány a nechat si prostor na jejich další rozvíjení. Ukaž mi bokorys."

Tom přinesl bokorys. Nedoprovázel ho žádnými poznámkami, jelikož už bylo naprosto jasné, že Jindřich moc dobře rozumí tomu, co před sebou vidí. To se vzápětí potvrdilo, když biskup s potěchou v hlase poznamenal: „Proporce jsou velmi úhledně spočítané."

„Děkuju," uklonil se Tom mírně. Zdálo se, že biskup má radost ze všeho, na co se podívá. „Je to skromná katedrála," dodal, „ale bude odlehčenější a krásnější než starý chrám."

„Jak dlouho to bude trvat, než ji úplně dokončíš?"

„Pokud budeme pracovat bez přerušení, tak patnáct let."

„Vždycky se nějaké přerušení vyskytne. Ale nevadí. Můžeš nám ukázat, jak bude doopravdy *vypadat* – myslím z pohledu někoho, kdo stojí venku?"

Tom pochopil, o co biskupovi jde. „Chceš vidět náčrtek," ujistil se.

„Ano."

„S radostí." Přistoupil ke zdi, kterou předtím stavěl. Členové Jindřichovy družiny mu kráčeli v patách. Tom přiklekl k desce na míchání malty, rozprostřel maltu tak, aby tvořila na desce souvislou vrstvu, a uhladil její povrch. Pak do měkké hmoty koncem zednické lžíce načrtl západní průčelí chrámu. Věděl, že v tomhle je doopravdy dobrý. Biskup, jeho družina a všichni mnichové a dobrovolníci, kteří stáli poblíž, ho sledovali jako uhranutí. Lidem, kteří to neumějí, připadá kreslení vždycky jako zázrak. Během několika chvil vytvořil Tom náčrt zadního průčelí se třemi oblouky, jež budou tvořit vchod do chrámu, s velkým oknem a s vypínajícími se věžemi. Byl to jednoduchý trik, ale nikdy nezklamal a pokaždé vyvolal patřičný dojem.

„Pozoruhodné," poznamenal biskup Jindřich, když byl Tom s náčrtem hotov. „Ať se k tvým schopnostem přidá i boží požehnání."

Tom se usmál. Tohle byla velmi silná podpora, která významně utužovala jeho postavení.

„Můj pane," obrátil se na Jindřicha převor Philip, „nepohrdl bys malým občerstvením, než začneš sloužit mši?"

„S radostí."

Tomovi se ulevilo. Zkoušku měl za sebou a podle všeho si vedl docela dobře.

„Snad bys mohl přijmout pohostinství převorova domu, je to hned tady naproti," vyzval biskupa Philip. Celá družina se dala do pohybu. Philip sevřel Tomovi paži a s potlačovaným nadšením mu zašeptal: „Zvládli jsme to!"

Sotva urozená společnost zmizela z dohledu, Tom si úlevou vydechl. Měl radost a byl na sebe pyšný. Ano, říkal si v duchu, zvládli jsme to. Na biskupa Jindřicha to udělalo víc než jen dojem: doslova to s ním zamávalo, přestože je dobře rostlý. Waleran mu zřejmě předem namluvil, že ho čeká pohled na odevzdané a nečinné staveniště, takže pro něj byla skutečnost ještě daleko překvapivější. Waleranova proradnost nakonec zapracovala proti Waleranovi samotnému a přispěla k Philipově a Tomově triumfu.

Tom se vyhříval v příjemném pocitu poctivě dosaženého vítězství, když vtom uslyšel známý hlas: „Zdravím tě, staviteli Tome."

Otočil se a uviděl Ellen.

Teď byla řada na Tomovi, aby s ním něco zamávalo. Události kolem katedrály mu tak zaměstnávaly mysl, že si celý den na ženu ani nevzpomněl. Šťastně na ni upíral pohled. Vypadala úplně stejně jako v den, kdy ho opustila: štíhlá, snědá, s tmavými vlasy, které se pohupovaly jako vlny na pláži, a s hluboko posazenýma, zlatavě zářícíma očima. Usmívala se na něj plnými rty, které Toma pokaždé vedly k tomu, že nedokázal myslet na nic jiného než na líbání.

Zmocnila se ho touha sevřít ženu do náruče, ale dokázal ji v sobě přemoci. S jistým přemáháním ze sebe vypravil: „Zdravím tě, Ellen."

„Ahoj, Tome," pozdravil ho jakýsi mladík, který stál vedle ní.

Tom se na něj zvědavě zadíval.

„Ty už si nepamatuješ na Jacka?" podivila se Ellen.

„Jacku!" zvolal Tom. Chlapec se hodně změnil. Byl už dokonce o něco vyšší než jeho matka a vyznačoval se kostnatou postavou, o které babičky říkají, že je jejich vnuk samá ruka samá noha. Stále ještě měl jasně ryšavé vlasy, bílou pleť a modré oči, ale rysy obličeje se mu urovnaly do daleko přitažlivější podoby, takže jednoho dne z něj možná dokonce bude docela pohledný mladý muž.

Tom se znovu zadíval na Ellen. Chvíli se jen mlčky těšil pohledem, který se mu nabízel. Chtěl říct: *Stýskalo se mi po tobě, ani ti neumím vypovědět, jak moc jsi mi chyběla,* a málem to už vyhrkl, pak ale ztratil odvahu a jen se místo toho zeptal: „Kde jste celou tu dobu byli?"

„Bydleli jsme v lese, stejně jako předtím," odpověděla mu.

„A co že jste se vrátili zrovna dneska?"

„Doslechli jsme se, že hledáte dobrovolníky, a byli jsme zvědaví, jak se ti tady daří. A navíc jsem nezapomněla na svůj slib, že se sem jednoho dne vrátím.“

„Jsem strašně rád, žes to udělala,“ poznamenal Tom. „Moc jsem tě toužil vidět.“

Zdálo se, že Ellen je ve střehu. „Vážně?“ podivila se.

Tohle byl okamžik, na který čekal a který si plánoval celý dlouhý rok, a když teď ta chvíle nastala, byl z toho celý vyplašený. Až do této chvíle mohl žít v naději, ale jestli ho dnes Ellen odmítne, bude vědět, že ji ztratil navždy. Bál se začít. Mlčení se nesnesitelně prodlužovalo. Tom se zhluboka nadechl. „Poslyš,“ začal, „chci, aby ses ke mně vrátila. Teď, prosím tě, nic neříkej, dokud si nevyslechneš všechno, co ti musím povědět – ano? Prosím…“

„Tak dobře,“ přikývla nezaujatě.

„Philip je velice dobrý převor. Klášter je den ze dne bohatší, a to jedině díky Philipově rozumnému řízení. Já tady mám svoje místo zajištěné. Už nikdy se nebudeme muset potloukat po cestách, už nikdy, to ti slibuju.“

„O to přece –“

„Já vím, ale chci ti to vyložit všechno.“

„No dobrá.“

„Postavil jsem si ve vesnici domek. Jsou tam dvě světnice a komín. Klidně ho můžu zvětšit. Nemuseli bychom bydlet v převorství.“

„Ale vesnice přece patří Philipovi.“

„Philip je mi v tuhle chvíli dost zavázán.“ Tom se rozmáchl rukou, aby gestem objal celé staveniště. „Ví, že tohle by beze mne nikdy nedokázal. Když ho požádám, aby ti prominul to, co jsi provedla, a aby vzal rok vyhnanství, který máš za sebou, jako dostatečné pokání, bude s tím souhlasit. Zrovna dneska je den, kdy mě zaručeně neodmítne.“

„A co chlapci?“ zeptala se. „To po mně chceš, abych se dívala, jak Jack plive krev, kdykoliv Alfredovi přeletí něco přes nos?“

„Myslím, že i tohle bych už dokázal zvládnout, vážně,“ odpověděl Tom. „Z Alfreda je dnes zedník. Vezmu si Jacka jako učedníka. V tu chvíli přestane Alfredovi vadit, že Jack nic nedělá. A ty můžeš Alfreda naučit číst a psát, takže si oba chlapci budou rovní – oba budou pracovat a oba budou vzdělaní.“

„Zřejmě jsi o tom hodně přemýšlel, viď?“ poznamenala.

„Ano.“

Vyčkával, jak se žena zachová. Přesvědčovat lidi kolem sebe mu nikdy moc nešlo. Uměl je prostě jen seznámit se situací. Kdyby jí to jen mohl nakreslit! Měl pocit, že se dokázal vypořádat s každou představitelnou námitkou. Ellen teď prostě musí souhlasit! Ona však stále ještě váhala. „Nevím, co s tím,“ přiznala.

Tom se přestal ovládat. „Bože, Ellen, to ani neříkej," vyhrkl. Bál se, že se před všemi těmi lidmi dá do breku, a zajíkal se, že sotva mohl mluvit. „Já tě tak strašně miluju, prosím tě, už mi nikam neodcházej," žebronil. „Udržovala mě při životě jedině naděje, že se opravdu jednou vrátíš. Já bez tebe prostě nedokážu žít. Nezavírej nám brány do ráje. Copak nevidíš, že tě mám rád z celého srdce?"

Ellenino chování se změnilo jako proutku mávnutím. „A proč jsi to neřekl hned?" zašeptala a rázem stála těsně u něho. Objal ji a přitiskl k sobě. „Vždyť já tě taky miluju, ty blázne stará," prohlásila.

Pod Tomem se radostí podlamovala kolena. Ona mě *miluje,* opakoval si v duchu, doopravdy mě *miluje.* Pevně ji k sobě přitiskl a pak se jí zadíval do tváře. „Vezmeš si mě, Ellen?"

V očích měla slzy, ale také se usmívala. „Ano, Tome," odpověděla, „vezmu si tě." A zvedla k němu obličej.

Přitáhl ji k sobě a políbil na ústa. O téhle chvíli snil celý rok. Zavřel oči a soustředil se na opojný dotek jejích plných rtů. Ellen nepatrně pootevřela ústa a rty měla zvlhlé. Polibek to byl tak nádherný, že se Tom na chvíli přestal ovládat. Vtom kdosi stojící poblíž poznamenal: „Abys ji nepolk, člověče!"

Tom odstrčil Ellen od sebe a vyjekl: „Vždyť jsme v kostele!"

„To je mi jedno," mávla rozjařené rukou a ještě jednou ho políbila.

Tak převor Philip nás všechny znovu převezl, přemítal William trpce, když seděl v převorově domě, usrkával Philipovo vodnaté víno a ujídal cukroví z klášterní kuchyně. Williamovi chvíli trvalo, než docenil velkolepost a dokonalost Philipova vítězství. Biskup Waleran původně popsal výchozí situaci naprosto přesně: Měl pravdu, když říkal, že Philip má málo peněz a bude mu dělat obrovské potíže postavit v Kingsbridge novou katedrálu. Jenže navzdory tomu dokázal tenhle prohnaný mnich postoupit o hodný kus dopředu, najmout mistra stavitele, začít stavět, a ještě ke všemu zničehonic sehnat dohromady spoustu dělníků a biskupa Jindřicha tím oslnit. A Jindřich se skutečně oslnit nechal. Stavba na něj udělala obrovský dojem – o to větší, že mu Waleran staveniště předem líčil ve velice ponurých barvách.

Ten zpropadený mnich ještě ke všemu moc dobře věděl, že vyhrál. Ani nedokázal zakrýt vítězoslavný úsměv na tváři. Teď je hluboce zaujat hovorem s biskupem Jindřichem, živě s ním rozpráví o chovu ovcí a cenách vlny a Jindřich pozorně naslouchá, téměř uctivě, a naprosto nevychovaně přehlíží Williamovy rodiče, kteří jsou daleko důležitější než nějaký obyčejný převor.

Philip bude litovat, že se tohoto dne dožil. Nikdo si nesmí dovolit přechytračit Hamleighovy a myslet si, že mu to projde. Nedosáhli

postavení, jež dnes zaujímají, aby nějakým mnichům dovolili, že se nad ně budou vyvyšovat. Bartoloměj ze Shiringu Hamleighovy urazil a pošel v žaláři jako zrádce. Philip nedopadne o nic lépe.

Dalším člověkem, který bude trpce litovat, že se kdy připletl Hamleighovým do cesty, bude Tom Stavitel. William nikdy nezapomene jak ho Tom ponížil v Dursteadu, jak chytil jeho koně za uzdu a přiměl Williama, aby vyplatil dělníkům mzdu. Dnes ho Tom neuctivě oslovil „mladý pane Williame“. Jsou s tím převorem zjevně jedna ruka, takže Tom dnes staví katedrály, a ne panská sídla. Bude ho potřeba poučit, že je lepší být zadobře s Hamleighovými, a ne s jejich nepřáteli.

William seděl a dusil se vzteky, dokud biskup Jindřich nevstal a neoznámil, že je připraven jít sloužit mši. Převor Philip pokynul jednomu z noviců, načež mladík okamžitě vyběhl z místnosti a o chvíli později se rozeznělo zvonění zvonů. Všichni postupně vyšli z domu, první kráčel biskup Jindřich, za ním biskup Waleran, potom převor Philip a za nimi ostatní. Všichni mniši už čekali venku. Seřadili se za Philipem a vytvořili průvod. Hamleighovi se museli připojit až za ně.

Dobrovolníci zaplnili celou západní část převorství. Posedávali na zdech, hradbách a střechách. Jindřich vystoupal na pódium, které stálo uprostřed staveniště. Řeholníci se seřadili za ním, v místech, kde se jednou bude nacházet v nové katedrále chór. Hamleighovi a zbylí členové Jindřichova doprovodu se odebrali do míst, kde bude stát hlavní chrámová loď.

Sotva zaujali svá místa, William uviděl Alienu.

Vypadala úplně jinak. Měla na sobě hrubé, laciné šaty a na nohou dřeváky a záplava kudrlin, které jí kdysi zdobily hlavu, byla mastná a zplihlá. Ale určitě to byla Aliena a stále byla tak krásná, že Williamovi vyschlo v hrdle. Zíral na ni a nemohl odtrhnout pohled, přestože bohoslužba mezitím začala a nádvoří kláštera se naplnilo tisíci hlasy, které zpěvavě odříkávaly Otčenáš.

Dívka působila dojmem, že Williamův upřený pohled vycítila, jelikož se začala ošívat, přešlapovala z nohy na nohu a pak se začala rozhlížet kolem sebe, jako by někoho hledala. Konečně se jejich pohledy protnuly. Dělilo je od sebe víc než deset yardů a stálo mezi nimi několik desítek lidí, přesto dívka couvla a ve tváři se jí objevil výraz hrůzy a strachu. Vystrašený výraz způsobil, že připadala Williamovi ještě o poznání přitažlivější. Cítil, jak jeho tělo reaguje způsobem, který už rok nezažil. Jeho touha po dívce se mísila s nechutí k ní: nemohl jí odpustit, že ho tak nepěkně očarovala. Zrudla a sklopila oči, jako kdyby se za něco styděla. Krátce něco řekla mladíkovi, který stál vedle ní – no jistě, to je přece její bratříček, pomyslel si William a vybavil si Richardův obličej rozostřený divokou erotickou vzpomínkou. Vzápětí se dívka otočila a zmizela v davu.

William nevěděl, co si má počít. Byl v pokušení se za dívkou vydat, ale to pochopitelně nemohl, jelikož bohoslužba byla v plném proudu a on stál před rodiči, dvěma biskupy, čtyřiceti mnichy a dobrou tisícovkou věřících. A tak se zklamaně otočil zpátky k místu, kde dlel biskup Jindřich. Právě promarnil příležitost zjistit, kde dívka bydlí.

Přestože už ji neviděl, stále ji nemohl vypudit z mysli. Přemítal, jestli je to hřích, když člověku ztopoří úd v kostele.

Všiml si, že otec vypadá nějak rozčileně. „Podívej!“ upozorňoval zrovna matku. „Podívej se na tu ženu!“

Nejdřív Williama napadlo, že otec mluví o Alieně. Jenže ta nebyla nikde v dohledu, a tak se podíval směrem, kam otec upíral oči, a uviděl jakousi ženu, jíž mohlo být kolem třicítky, nebyla tak smyslná jako Aliena, ale měla živý, nezkrotný výraz v očích, díky němuž působila zajímavě. Stála kousek od Toma, mistra stavitele, a Williama napadlo, že to nejspíš bude jeho žena, tedy ta, kterou se od něj pokoušel koupit jednou v lese. Odkud ji ale zná otec?

„Je to ona?“ šeptal Percy.

Žena najednou pootočila hlavu, téměř jako by ho zaslechla, a podívala se přímo na Hamleighovy. William znovu uviděl její světlé, pronikavé, zlatavé oči.

„Je to ona, panebože,“ zasyčela matka.

Pohled, který na něj žena upírala, vyvedl Percyho Hamleigha z míry. Zbledl v brunátném obličeji a ruce se mu začaly třást. „Ježíši Kriste na nebi, stůj při nás,“ šeptal. „Já myslel, že je mrtvá.“

A William si v duchu říkal: Co to má, sakra, všechno znamenat?

Téhle chvíle se Jack bál.

Celý rok věděl, že se matce po staviteli Tomovi stýská. Byla daleko méně umíněná než předtím. Často ji zastihl, jak se zasněným, nepřítomným pohledem dívá do dálky. V noci občas vydávala zajíkavé zvuky, jako by snila o tom, že se s Tomem miluje. Jack to celou dobu sledoval a moc dobře věděl, že se matka k Tomovi jednou vrátí. A teď ještě ke všemu souhlasila, že u něj zůstane.

Ta představa se mu ani trochu nezamlouvala.

Vždyť jim bylo ve dvou vždycky tak dobře. Matka ho přece má ráda a on ji z celého srdce miluje a pro dalšího člověka už mezi nimi není místo.

Je pravda, že život v lese je tak trochu nezajímavý. Jackovi se stýskalo po zástupech lidí a po městech, která mu učarovala během krátkého života s Tomovou rodinou. A taky mu chyběla Marta. Zvláštní ale bylo, že si nudu lesního života krátil sněním o dívce, o níž uvažoval jako o princezně, přestože moc dobře věděl, že se jmenuje Aliena. Navíc ho docela přitahovala práce s Tomem a moc rád by přišel na kloub tomu, jak se vlastně staví domy. Jenže tím ztratí svou volnost a svobodu. Lidé mu v

jednom kuse budou říkat, co má dělat. Bude s nimi muset spolupracovat, ať bude chtít nebo ne. A bude se muset se zbytkem světa dělit o svou matku.

Seděl na zdi poblíž brány vedoucí do převorství, nešťastně přemítal nad svým osudem, když vtom si ke svému úžasu uvědomil, že vidí princeznu.

Zkusil mrknout. Dívka si razila cestu davem, mířila k bráně a vypadala vyplašeně. Ve skutečnosti byla ještě o poznání krásnější, než jakou si ji Jack pamatoval. Tehdy měla zakulacené, smyslné dívčí tělo, oblečené do drahých šatů. Teď vypadala o poznání štíhlejší a byla z ní víc žena než dívka. Potem nasáklá lněná halena a sukně, kterou měla na sobě, jí těsně přiléhala k tělu a prozrazovala plná ňadra i vystupující žebra, ploché břicho, úzké hýždě a dlouhé nohy. Dívčin obličej byl umazaný až hanba a bohaté vlnité vlasy už dlouho nikdo neučesal. Něco ji rozčílilo, vypadala vyděšeně a zaraženě, ale pocity, jež prožívala, jen zdůrazňovaly půvab její tváře. Jacka pohled na dívku doslova očaroval. Cítil podivné chvění ve slabinách, které ještě nikdy předtím nezažil.

Vydal se za ní. Nebylo za tím nějaké promyšlené rozhodnutí. Jednu chvíli prostě seděl na zdi a mohl na dívce oči nechat, a vzápětí už spěchal bránou za ní. Dohnal ji až venku na cestě. Šířila kolem sebe lehce pižmovou vůni, jako kdyby se živila tvrdou tělesnou prací. Jack si vybavil, že kdysi voněla po květinách. „Stalo se něco?“ zeptal se.

„Kdepak, nic se nestalo,“ odpověděla úsečně a přidala do kroku.

Jack se jejímu tempu přizpůsobil. „Ty si na mě asi nepamatuješ,“ prohlásil. „Když jsme se naposledy viděli, vysvětlovala jsi mi, jak se dělají děti.“

„Buď zticha a koukej se ztratit!“ osopila se na něj.

Zastavil se a nechal ji jít dál. Byl sám sebou zklamaný. Určitě musel říct něco nevhodného.

Jednala s ním jako s neodbytným dítětem. Bylo mu už třináct, ale jí nejspíš připadal z povznesené výšky jejích osmnácti let jako docela malý kluk.

Viděl ji, jak přistupuje k jednomu z domků ve vsi, vytahuje z váčku, který jí visel na krku, klíč a odemyká si.

Tak ona tady dokonce bydlí!

To ovšem od základů měnilo situaci.

Vyhlídka na to, že opustí les a bude bydlet v Kingsbridge, najednou nepřipadala Jackovi zdaleka tak nepřijatelná. Tady uvidí princeznu každý den. To mu nahradí hodně příkoří.

Nehýbal se z místa a upřeně hleděl na dveře, ale dívka se už neobjevila. Bylo to z jeho strany divné počínání – stát na ulici a doufat, že uvidí někoho, kdo ho sotva zná. Jenže Jackovi se nechtělo kamkoliv odejít. Cítil, jak se v něm probouzí úplně nový pocit. Najednou mu princezna připadala

daleko důležitější než cokoliv jiného na světě. Byl jí okouzlen. Byl jí naprosto posedlý.

Byl zamilovaný.

ČÁST TŘETÍ

1140-1142

KAPITOLA 8

Děvka, kterou si William našel, nebyla dvakrát pohledná, ale měla velká prsa a její husté vlnité vlasy se mu docela zamlouvaly. Když se k němu blížila, pohupovala boky a on si všiml, že prostitutka je o trochu starší, než si původně myslel, možná takových pětadvacet až třicet, a zatímco její ústa se nevinně usmívají, v očích má tvrdý a vypočítavý výraz. Walter si vybíral jako druhý. Rozhodl se pro malou dívku působící zranitelným dojmem, s chlapeckou postavou a plochou hrudí. Když měli William a Walter vybráno, přišli na řadu zbývající čtyři rytíři.

William je odvedl do nevěstince, protože se potřebovali trochu uvolnit. Už dobře čtyři měsíce se nezúčastnili žádné bitvy a pomalu začínali být nespokojení a hádaví.

Válka o trůn, která před rokem vypukla mezi králem Štěpánem a jeho protivnicí Maud řečenou Císařovna, se zrovna dostala do klidnějšího období. William a jeho muži doprovázeli Štěpána po celé jihozápadní Anglii. Panovníkova strategie byla důrazná, ale nedůsledná. S neuvěřitelným odhodláním vždycky napadl jednu z Maudiných pevností. Když se mu ale nepodařilo dosáhnout okamžitého vítězství, obléhání ho rychle přestalo bavit a táhl dál. Vojenským velitelem vzbouřenců nebyla samotná Maud, nýbrž její nevlastní bratr Robert, hrabě z Gloucesteru. Štěpánovi se zatím nepodařilo přimět Roberta k otevřenému střetu. Byla to taková nerozhodná válka, v níž se hodně manévrovalo, ale málo doopravdy bojovalo. A tak bylo mužstvo čím dál neklidnější.

Nevěstinec byl zástěnami rozdělen na malé kóje. V každé ležel slamník. William a jeho rytíři si odvedli vybrané nevěstky za zástěny. Williamova prostitutka postavila zástěnu tak, aby měli trochu soukromí, pak ze sebe shodila horní část oblečení a odhalila ňadra. Byla veliká, přesně jak William předpokládal, ale měla velké bradavky a zřetelně vystupující žíly prozrazovaly, že tahle žena už kojila děti. William tím byl trochu zklamán. Přesto k sobě ženu přitáhl a vzal její prsa do dlaní, stiskl je a štípl ji do bradavek. „Jemně," požádala ho s náznakem nepatrného protestu. Pak položila Williamovi paže kolem ramen, přitiskla se k němu boky a vyzývavě se o něj třela. Po chvíli vklouzla mezi jejich těla rukou a sáhla mladíkovi do slabin.

Tiše zaklel. Jeho tělo už zase nespolupracovalo.

„Netrap se tím," zašeptala prostitutka. Konejšivý tón v jejím hlase ho rozzlobil, ale nic neřekl, protože se vykroutila z jeho objetí, klekla si, zvedla okraj jeho hávu a začala ho zpracovávat ústy.

Pocit, který se dostavil, ho zprvu potěšil, takže si myslel, že bude všechno zase v pořádku, jenže po úvodním vzkypění opět ztratil zájem. Zadíval se jí do tváře, což ho občas rozpálilo, ale tentokrát mu to jen

připomnělo, jak mizerný na ni musí dělat dojem. Začal se ho opět zmocňovat vztek, a to ho ještě víc odrovnalo.

Zarazila se a řekla: „Zkus se uvolnit.“ Pak ho začala zase cumlat a dělala to tak urputně, že ho to až bolelo. Odtáhl se a její zuby stiskly citlivou pokožku, až vykřikl. Udeřil ji hřbetem ruky přes tvář. Vyjekla a odkulila se na stranu.

„Čubko jedna nešikovná,“ vyjel na ni. Ležela mu u nohou na slamníku a vyděšeně se na něj dívala. Bez míření po ní kopl, spíš ze vzteku, než že by jí chtěl ublížit. Zasáhl ji do břicha. Byl to tvrdší úder, než měl původně v úmyslu, a prostitutka se bolestí zkroutila.

Uvědomil si, že jeho tělo se konečně probudilo.

Přiklekl, převalil ženu na záda a roztáhl jí nohy. Zírala na něj s bolestí a strachem v očích. Vykasal jí sukni tak vysoko, až ji měla kolem pasu. Porost mezi nohama měla hustý a kudrnatý. To se mu líbilo. Prohlížel si její tělo a přitom sám sebe laskal. Ještě pořád nebyl dost ztopořený. Strach se prostitutce začal pomalu vytrácet z očí. Napadlo ho, že se ho schválně snažila odbýt, že v něm záměrně potlačovala vášeň, aby mu nakonec nemusela posloužit. Ta myšlenka ho rozzuřila. Sevřel ruku v pěst a drsně ženu udeřil do tváře.

Začala ječet a snažila se zpod Williama vykroutit. Zalehl ji celou vahou, aby se nemohla ani pohnout, ale ona se s ním dál prala a neustále ječela. Pokusil se jí roztáhnout stehna, ale žena mu to nedovolila.

V tu chvíli se odsunula zástěna a vešel Walter. Měl na sobě jen boty a košili a naběhlý úd mu trčel dopředu jako žerď bez vlajky. Za ním se dovnitř nahrnuli další dva rytíři: Ošklivý Gervase a Sekera Hugh.

„Podržte mi ji, kamarádi,“ požádal je William.

Všichni tři rytíři si klekli kolem prostitutky a přitiskli ji ke slamníku, aby se nemohla ani hnout.

William se nachystal, že do ženy vnikne, a pak se na chvíli zarazil, aby si vychutnal to očekávání.

„Co se stalo, pane?“ zeptal se Walter.

„Když viděla, jak ho mám velikýho, rozmyslela si to,“ odpověděl William s úsměvem.

Muži propukli v halasný smích. William vrazil úd do ženy. Líbilo se mu, když se na něj přitom někdo díval. Začal sebou rytmicky pohybovat sem a tam.

„Vyrušil jsi mě, zrovna když jsem se ho do ní chystal vrazit,“ poznamenal Walter.

Williamovi bylo rázem jasné, že Walter ještě není uspokojený. „Tak ho strč téhle do pusy,“ vybídl přítele. „To se jí bude líbit.“

„Za pokus to stojí.“ Walter se trochu posunul, chytil ženu za vlasy a zvedl jí hlavu. Teď už byla tak vyděšená, že byla ochotná udělat úplně cokoliv a

bez váhání spolupracovala. Gervase a Hugh ji už nemuseli držet, ale přesto neodešli a raději se dívali. Zírali jako u vytržení: nejspíš ještě nikdy neviděli, jak to jedna žena dělá se dvěma muži najednou. Ostatně William to také ještě nikdy neviděl. Bylo v tom něco podivně vzrušujícího. Zdálo se, že Walter prožívá podobné pocity, jelikož stačila chvilka a začal těžce oddechovat, křečovitě sebou škubal a pak vyvrcholil. William se na něj na okamžik zadíval a o nějaké dvě vteřiny později ho následoval.

Po chvíli se všichni zvedli. William byl stále ještě vzrušený. „Co kdybyste jí to udělali taky?“ vybídl Gervase a Hugha. Zamlouvala se mu představa, že by se podíval ještě na jednu reprízu.

Jenže rytířům se do toho nechtělo. „Už jsem svého drahouška nechal moc dlouho čekat,“ prohlásil Hugh. „Já taky,“ přidal se Gervase.

Prostitutka vstala a upravila si oděv. Ve tváři měla nevyzpytatelný výraz. „Nakonec to nebylo tak špatný, co?“ oslovil ji William.

Stoupla si před něj, chvíli na něj upírala pohled, pak našpulila rty a plivla. Cítil, jak mu tvář potřísnila horká, lepkavá tekutina: žena si nechala Walterovo semeno v ústech. William měl kvůli němu rozostřený pohled. Ve vzteku zvedl ruku, aby ženu uhodil, ale ta se protáhla mezi dvěma zástěnami a vyběhla ven. Walter a druzí dva rytíři vybuchli smíchy. Williamovi to nepřipadalo dvakrát veselé, jenže nemohl ženu pronásledovat se semenem na obličeji. Uvědomil si, že má-li si zachovat důstojnost, nezbývá mu než předstírat, že mu na tom nesejde, a rozchechtal se také.

„Teda, pane,“ ozval se Ošklivý Gervase, „doufám, že teď nebudete chovat Walterovo dítě!“ A všichni se znovu rozeřvali smíchy. Dokonce i William měl pocit, že je to k smíchu. Když vycházeli z malé kóje, navzájem se podpírali a utírali si oči. Ostatní dívky si je prohlížely a tvářily se vystrašeně: slyšely, jak Williamova prostitutka ječí, a bály se, že to nevěstí nic dobrého. Z dalších kójí zvědavě vykouklo pár zákazníků. „To je poprvé, co jsem viděl, aby něco takovýho vylítlo z holky!“ poznamenal William a všichni se opět dali do smíchu.

Jeden z Williamových panošů postával u dveří a vypadal vyjukaně. Byl to ještě kluk a nejspíš ještě nikdy v životě nepřekročil práh nevěstince. Nervózně se uculoval a zřejmě si nebyl jist, jestli se smí připojit ke všeobecnému veselí. „Co ty tady děláš, ty troubo mudrlantská?“ oslovil ho William.

„Mám pro tebe vzkaz, pane,“ zadrmolil panoš.

„Tak neplýtvej časem a koukej mi ho říct!“

„Je mi to moc líto, pane,“ prohlásil chlapec. Vypadal tak vystrašeně, až si William myslel, že se kluk každým okamžikem otočí na patě a vyrazí z domu pryč.

„Co je ti zase líto, ty tupče?“ zařval na panoše. „Koukej mi ten vzkaz vyřídit!“

„Tvůj otec je po smrti, pane," vyhrkl chlapec a rozplakal se.

William na něj zůstal němě zírat. Po smrti? opakoval si v duchu. Po smrti? „Vždyť je zdravý jako řípa!" zařval naprosto nesmyslně. Je pravda, že otec se už nemohl účastnit bitev, ale to nebylo u člověka, jemuž už táhlo na padesátý rok, nic tak dalece překvapivého. Panoš dál ronil slzy. William si vybavil, jak otec vypadal, když se s ním naposledy setkal: mohutný, brunátný, zdravím kypící a vznětlivý chlap. Byl tak plný života, jak jen člověk může být. S nepatrným úlekem si uvědomil, že už je to skoro rok, co otce naposledy viděl. „Co se stalo?" zeptal se panoše. „Co se mu stalo?"

„Trefil ho šlak, pane," vzlykl chlapec.

Trefil ho šlak. Williamovi ta zpráva pomalu začala docházet. Otec je mrtev. Ten obrovský, silný, chvástavý, popudlivý muž teď někde leží, studený a bezmocný, na kamenné desce –

„Budu muset jet domů," prohlásil William náhle.

„Nejdřív budeš muset požádat krále, aby tě propustil," upozornil ho Walter jemně.

„Jo, to máš pravdu," přikývl William nepřítomně. „Musím požádat o svolení." Nebyl schopen se na cokoliv soustředit.

„Mám zdejší matce představené zaplatit?" zeptal se Walter.

„Jo." William podal příteli měšec. Někdo hodil Williamovi přes ramena plášť. Walter něco tiše vysvětloval ženě, která nevěstinec řídila, a podával jí přitom peníze. Ošklivý Gervase a Sekera Hugh podrželi Williamovi dveře. Všichni čtyři vyšli ven.

Mlčky kráčeli ulicí městečka. William měl podivný pocit, jako by se ho nic netýkalo, jako by se na všechno díval odněkud shůry. Nedokázal se vyrovnat se skutečností, že jeho otec už prostě není. Když se přiblížili k místu, kde měli ležení, mladík se pokusil trochu vzpamatovat.

Král Štěpán ubytoval celý dvůr v kostele, jelikož ve městě nebyl žádný hrad ani cechovní dům. Šlo o malý, prostý kostelík, jehož stěny byly zevnitř natřené zářivě červenou, modrou a oranžovou. Uprostřed na podlaze hořel oheň a pohledný král se svědě hnědými vlasy seděl poblíž na dřevěném trůnu s nohama nataženýma před sebe. Byla to pozice, v níž s oblibou odpočíval. Měl na sobě vojenské oblečení, vysoké boty a kožený oděv, jen na hlavě měl místo přilby korunu. William a Walter se prodrali davem prosebníků, kteří se tlačili kolem vchodu do kostela, pokynuli strážným, kteří se snažili udržet obecný lid v patřičné vzdálenosti, a vešli dovnitř. Štěpán rozmlouval s nějakým šlechticem, který zrovna dorazil, ale sotva Williama zahlédl, hovor přerušil. „Williame, příteli!" zvolal. „Už jsem o tom slyšel."

William se uklonil. „Můj králi."

Štěpán vstal. „Cítím s tebou a jsem stejně zarmoucen," prohlásil. Pevně mladíka objal a chvíli ho tiskl v náručí.

Panovníkův soucit vehnal Williamovi do očí první slzy. „Musím tě požádat, abys mi dovolil odjet domů," řekl.

„Tvé žádosti vyhovuji, i když mi to nedělá žádnou radost," přikývl král. „Tvá silná ruka nám bude chybět."

„Děkuji ti, pane."

„Do chvíle, kdy bude vyřešena otázka následnictví, ti také svěřuji titul hraběte ze Shiringu s tím, že ti přísluší všechny požitky, které se k titulu vážou. Jeď domů, pohřbi otce a vrať se, jak to půjde nejrychleji."

William se znovu uklonil a vyšel ven. Král se vrátil k přerušenému hovoru. Dvořané se kolem Williama nahrnuli, aby mu vyjádřili soustrast. Zatímco přijímal slova účasti, došlo mu, co králova slova znamenají. Svěřil Williamovi titul hraběte *do chvíle, kdy bude vyřešena otázka následnictví.* Jaká otázka? William je přece jediným potomkem svého otce. Copak tady vůbec může nějaká otázka vyvstat? Mladík se rozhlédl kolem sebe a zrak mu padl na jednoho mladého kněze. Byl to jeden ze schopnějších královských kleriků. William přitáhl kněze k sobě a tiše se ho zeptal: „Co ksakru myslel tou ‚otázkou' následnictví, Josephe?"

„Na hraběcí titul si dělá nárok ještě někdo jiný," odpověděl kněz.

„Někdo jiný?" opakoval William užasle. Vždyť nemá žádné nevlastní bratry, žádné levobočky, žádné bratrance… „Kdo to je?"

Joseph ukázal na postavu, jež stála zády k nim. Byl to jeden z mužů, kteří ke dvoru dorazili teprve nedávno. Na sobě měl panošský oděv.

„Vždyť to není ani rytíř!" prohlásil William hlasitě. „A můj otec byl hrabě ze Shiringu!"

Panoš ho zaslechl a otočil se. „Můj otec byl také hrabě ze Shiringu," poznamenal.

William ho v první chvíli nepoznal. Byl to zhruba osmnáctiletý pohledný mladý muž se širokými rameny, na panoše docela slušně oblečený a s dobrým mečem u boku. V jeho postoji se odráželo sebevědomí, snad dokonce arogance. Nejzvláštnější na něm bylo to, že se na Williama zadíval s tak očividnou a průzračnou nenávistí, až William ustoupil o krok zpátky.

Ta tvář mu byla povědomá, ale nějak se změnila. William stále nebyl schopen si mladíka někam zařadit. Pak si všiml, že panoš má na pravém uchu ošklivou jizvu, která tam zbyla po uříznutém lalůčku. Náhle si živě vybavil malý kousek bílého masa, který dopadl na těžce se zvedající hruď vystrašené panny, a uslyšel chlapce, jenž v tu chvíli vykřikl bolestí. Měl před sebou Richarda, syna toho zrádce Bartoloměje a Alienina bratra. Chlapec, kterého přinutili, aby se díval na to, jak dva muži znásilňují jeho sestru, mezitím vyspěl v urostlého muže, jemuž z bleděmodrých očí sršela touha po pomstě. William byl najednou strachy bez sebe.

„Už si na mě vzpomínáš?“ zeptal se Richard s nenuceností, jež nedokázala zakrýt chladnou zášť.

William přikývl. „Vzpomínám.“

„Já taky, Williame Hamleighu,“ potvrdil Richard. „Já taky.“

William se usadil do velkého křesla v čele stolu, kde dřív sedával jeho otec. Celou dobu věděl, že do tohoto křesla jednoho dne usedne. Představoval si, že až ten den přijde, bude mít pocit neobyčejné moci, ale ve skutečnosti byl teď trochu vyděšený. Strašila ho představa, jak si lidé budou říkat, že není jako jeho otec, a nebudou si ho vážit.

Matka seděla po jeho pravici. Když na tomto místě trůnil otec, William matku často pozoroval a sledoval, jak využívá otcových slabostí a obav, aby dosáhla svého. Byl rozhodnut, že nedopustí, aby stejným způsobem nakládala i s ním.

Nalevo od Williama seděl Arthur, mírný, šedovlasý muž, který kdysi sloužil hraběti Bartolomějovi jako správce. Když se hrabětem stal Williamův otec, najal si Arthura, jelikož Arthur měl jasnou představu, co celé panství potřebuje. William si nikdy nebyl jist, že to bylo rozumné rozhodnutí. Služebníci jiných lidí se často drží zaběhaných postupů, na něž si zvykli během služby u svých předcházejících pánů.

„Král Štěpán *nejspíš* ani nemůže prohlásit Richarda hrabětem,“ odtušila matka rozzlobeně. „Vždyť je to jen panoš!“

„Nechápu, jak se mu to vůbec mohlo podařit,“ poznamenal William podrážděně. „Měl jsem pocit, že zůstali úplně na mizině. A teď má dobré oblečení a u boku slušný meč. Kde na to vzali?“

„Prosadil se jako obchodník s vlnou,“ odpověděla matka. „Má tolik peněz, kolik potřebuje. Nebo spíš jeho sestra – slyšela jsem, že obchod vede Aliena.“

Aliena. Takže za tím vším je ona. William na dívku nikdy tak docela nezapomněl, ale od té doby, co vypukla válka, už se mu Aliena tak neodbytně nevnucovala do mysli. Alespoň do chvíle, než narazil na Richarda. Od toho okamžiku ji měl neustále před očima, pružnou, krásnou, zranitelnou a žádoucí jako dřív. Nenáviděl ji za to, jakou nad ním má moc.

„Takže Aliena je teď bohatá?“ zeptal se nenucené, jako by ho to ani moc nezajímalo.

„Ano. Jenže ty jsi mezitím celý rok bojoval za krále. Nemůže ti tvoje dědictví jen tak odepřít.“

„Richard se podle všeho taky statečně bil,“ upozornil William matku. „Vyptával jsem se na to. A co horšího – počínal si tak statečně, že si toho všiml i král.“

Matka se přestala tvářit nazlobeně a hněv v její tváři ustoupil zamyšlení. „Takže má doopravdy naději,“ poznamenala.

„Taky se bojím.“

„Správně. Proto ho musíme zničit.“

„Jak?“ zeptal se William bez přemýšlení. Celou dobu si umiňoval, že matce nedovolí, aby rozhodovala, a právě jí to umožnil.

„Musíš se vrátit ke králi a přivézt s sebou ještě víc rytířů, nové zbraně a lepší koně a spoustu panošů a zbrojnošů.“

William by matce moc rád odporoval, ale bylo mu jasné, že má pravdu. Král nakonec dá hrabství nejspíš tomu, kdo mu slíbí co největší podporu – a bude jedno, jestli je to ten, na jehož straně je v daném případě pravda.

„To není všechno,“ pokračovala matka. „Musíš dbát na to, abys vypadal a choval se jako hrabě. Jedině tak si král začne myslet, že to vlastně ani jiné řešení nemá.“

Tohle Williama proti jeho vůli zaskočilo. „A jak má vypadat a chovat se takový hrabě?“ vyhrkl.

„Koukej víc říkat, co si myslíš. Na všechno musíš mít názor: na to, jak má král vést válku, na taktiku každé bitvy, na politickou situaci na severu a na schopnosti a oddanost ostatních šlechticů – na to zvlášť. S každým mluv o všech ostatních. Hraběti z Huntingdonu řekni, že hrabě z Warenne je velký válečník. Biskupovi z Ely naznač, že nevěříš lincolnskému šerifovi. Lidé budou říkat: ‚William ze Shiringu patří k lidem hraběte z Warenne‘ nebo ‚William ze Shiringu a jeho družina jsou proti lincolnskému šerifovi‘. Když to bude vypadat, že jsi mocný, králi nebude dělat potíže svěřit ti ještě větší moc.“

William takhle nenápadnému postupu moc nedůvěřoval. „Myslím, že velikost mého vojska je důležitější,“ namítl. Pak se obrátil na správce. „Kolik peněz mi zbývá v pokladnici, Arthure?“

„Žádné, lorde,“ odpověděl Arthur.

„Co mi to tady s čertu vykládáš?“ osopil se na něj William neurvale. „Něco tam být musí. Tak kolik tam je?“

Arthur působil poněkud povzneseným dojmem, jako by nemusel mít z Williama strach. „Lorde, v pokladnici nejsou vůbec žádné peníze,“ prohlásil klidně.

William měl sto chutí správce uškrtit. „Tohle je shiringské hrabství!“ ohradil se tak hlasitě, až přiměl šlechtice a ostatní obyvatele hradu sedící u stolu zvednout hlavu. „Musí tu přece být nějaké peníze!“

„Jistě, lorde, peníze neustále přicházejí,“ přikývl Arthur vyrovnaně. „Ale současně také neustále odcházejí, zvlášť když je teď válka.“

William se zadíval do správcovy bledé, hladce oholené tváře. Arthur se tvářil nadmíru spokojeně. Dá se mu věřit? Williama mrzelo, že nemá oči, jimiž by se dokázal podívat lidem až do duše.

Matce bylo jasné, na co William myslí. „Arthurovi se dá věřit," ujistila syna a vůbec jí nevadilo, že ten, o kom mluví, sedí jen kousek od ní. „Je starý, líný a nikdo ho nepředělá, ale dá se mu věřit."

William zůstal jako opařený. Sotva se usadil do otcova křesla, a už je jeho moc jako nějakým kouzlem otřesena. To je snad prokletí. Jako by bylo pravidlem, že Williamovi je souzeno věčně hrát roli chlapce mezi dospělými muži – a je úplně jedno, jak je starý. Unaveně se zeptal: „Jak se to mohlo stát?"

„Poslední rok, než otec zemřel, byl většinu času nemocný," začala vysvětlovat matka. „Sledovala jsem, jak mu všechno utíká mezi prsty, ale nemohla jsem s tím vůbec nic dělat."

Tohle byla pro Williama opravdu novina – takže jeho matka ve skutečnosti není všemocná. Ještě nikdy nezažil, že by si nedokázala prosadit svou. Obrátil se k Arthurovi. „Naše půda je jedna z nejlepších v celém království," prohlásil. „Jak je možné, že jsme na mizině?"

„Některé usedlosti se potýkají s vážnými problémy a pár rolníků je hodně pozadu s placením pachtu."

„Ale proč?"

„Jeden důvod slýchávám hodně často – mladí muži nechtějí pracovat na polnostech a raději odcházejí do měst."

„Tak jim to musíme zarazit!"

Arthur pokrčil rameny. „Jakmile nějaký poddaný vydrží rok ve městě, stává se svobodným občanem. Takový je zákon."

„A co s těmi, kteří nejsou schopni platit pacht? Co jsi s nimi udělal?"

„Co se s nimi dá asi tak dělat?" namítl Arthur. „Když jim vezmeme živobytí, nebudou nám schopni nikdy v životě zaplatit. Takže musíme doufat, že budou dobré žně a oni se nakonec přece jen vzpamatují."

Arthur je až příliš smířený s tím, že nemůže vůbec nic podniknout, pomyslel si William pobouřeně. Ale dokázal se projednou ovládnout „No dobře," přikývl, „a když odejdou všichni mladí mužové do města, kde jsou pronájmy našich domů v Shiringu? Z těch bychom přece měli mít nějakou hotovost, ne?"

„Je to divné, ale nic z nich nemáme," odpověděl Arthur. „V Shiringu je hodně prázdných domů. Takže tihle mladíci mají kam jít."

„Anebo ti lidé lžou do očí," utrhl se William na správce. „Teď mi k tomu ještě zřejmě řekneš, že příjmy ze shiringského tržiště a z obchodování s vlnou také klesají, je to tak?"

„Ano –"

„Tak proč nezvedneš nájmy a daně?"

„Už se stalo, lorde. Na příkaz tvého otce jsme to udělali, jenže výnosy šly i nadále dolů."

„Jak se mohl s takhle nevýnosným panstvím udržet Bartoloměj takovou dobu nad vodou?“ odsekl William podrážděně.

I na tuhle otázku měl Arthur odpověď. „Bartoloměj měl navíc lom. Ten vynášel za starých časů hodně peněz.“

„A teď je v rukou toho prokletého mnicha.“ Williamem zprávy otřásly. Zrovna teď se potřeboval okázale předvést a místo toho se dozví, že je na mizině. To pro něj byla nadmíru nebezpečná situace. Král mu hrabství pouze svěřil do péče. To je svým způsobem zkouška. Když se teď William vrátí ke dvoru s prořídlým vojskem, bude to vypadat jako nevděčnost, či dokonce nedostatek oddanosti.

Ještě ke všemu nemusí být obrázek, který mu Arthur načrtl, tak úplně pravdivý. William si byl jist, že ho lidé podvádějí – že se mu pak nejspíš navíc také smějí za zády. Ta představa ho rozpalovala do běla. Něco takového nebude trpět. Však jim ukáže. Než uzná porážku, poteče ještě hodně krve.

„Ty máš taky na všechno odpověď,“ osopil se na Arthura. „Ve skutečnosti jsi panství nechal v době otcovy nemoci upadat, přestože zrovna v tu dobu jsi měl být co nejostražitější.“

„Ale, lorde –“

William zvýšil hlas. „Buď zticha, nebo tě nechám zpráskat!“

Arthur zbledl a zmlkl.

„Zítra ráno se vydáme na obhlídku hrabství,“ pokračoval William. „Navštívíme každou vesnici, která mi patří, a vytřeseme z lidí, co se dá. Ty možná nevíš, že máš co do činění s ufňukanými a prolhanými rolníky, ale mně je to naprosto jasné. Rychle přijdeme na to, jak hrabství postavit na nohy. A jestli jsi mi lhal *ty,* budeš viset mezi prvními, jako že je Bůh nade mnou.“

William si vzal s sebou na cestu svého štolbu Waltera a všechny čtyři rytíře, kteří celý rok bojovali po jeho boku: Ošklivého Gervase, Sekeru Hugha, Gilberta de Rennes a Milese Kostku. Byli to všechno mohutní a suroví chlapi, kteří nešli daleko pro slovo a byli kdykoliv připraveni vrhnout se do boje. Osedlali svoje nejlepší koně a vyrazili po zuby ozbrojení, aby venkovany jaksepatří vystrašili. William byl přesvědčen, že když se někoho lidé nebojí, nic s nimi nezmůže.

Byl horký letní den na sklonku léta a obilí stálo na polích v hustých řadách. Při pohledu na nepřehlédnutelnou hojnost, která je obklopovala, měl William čím dál tím větší vztek na to, že je tak zoufale bez peněz. Tady ho někdo *určitě* okrádá. A přitom by se měli bát něco takového udělat. Williamova rodina dostala hrabství díky tomu, že se z Bartoloměje stal zrádce, a přitom Bartolomějův syn má všeho dost, a on, William, je na dně! Představa, že ho lidé okrádají a ještě se vysmívají jeho důvěřivé

nevědomosti, ho hryzla jako neodbytné bolení v břiše, a čím déle jeli, tím větší měl vztek.

Rozhodl se, že začnou v Northbrooku, malé vsi dosti vzdálené od hradu. Bydlela zde směsice poddaných a svobodných rolníků. Poddaní patřili Williamovi a nemohli nic podniknout bez jeho svolení. Dlužili mu spoustu dní práce, kterou měli v určitém období v roce odvést, a navíc dávky, jež měli odvádět z úrody. Svobodní rolníci platili jen pacht, a to buď v penězích, nebo v naturáliích. Většina z nich byla s placením pozadu. Podle Williama měli pocit, že jim to projde, jelikož žijí dost daleko od hradu. Tohle bylo docela vhodné místo, kde by měl začít zavádět nové pořádky.

Cesta jim trvala dlouho, a když dorazili k vesnici, stálo už slunce hezky vysoko. Šlo o nějakých dvacet až třicet stavení obklopených třemi rozlehlými lány. Ty už byly do posledního místečka pokosené. Poblíž vesnice, na okraji jednoho z lánů, stála skupinka tří vzrostlých dubů. Když William a jeho družina dojeli blíž, uviděli, že většina venkovanů sedí pod stromy a obědvá. Na několik posledních stovek yardů William pobídl koně do klusu a ostatní následovali jeho příkladu. Před vesničany zastavili v oblaku zvířeného prachu.

Vesničané se začali zvedat, polykali poslední sousta nekvašeného chleba a chránili si oči před prachem. William přitom nedůvěřivým pohledem sledoval podivné malé drama, které se pod stromy odehrálo. Jakýsi vousatý muž ve středních letech tiše, ale naléhavě oslovil buclatou růžolící dívku s buclatým růžolícím dítětem. V tu chvíli k nim přistoupil nějaký mladík, ale starší muž ho nenávistně odehnal. Vzápětí dívka vykročila směrem k domkům a zmizela v prachu. Zjevně s vývojem celé situace nesouhlasila. William nevěděl, co si o tom má myslet. Na celém výjevu bylo něco tajnůstkářského a mladík litoval, že tu není jeho matka, aby mu vysvětlila, o co ve skutečnosti jde.

Rozhodl se, že si toho zatím nebude všímat. Obrátil se na Arthura a oslovil ho tak hlasitě, aby to všichni slyšeli: „Pět z mých zdejších pachtýřů mi dluží pacht, je to tak?“

„Ano, lorde.“

„Který z nich je na tom nejhůř?“

„Athelstan nezaplatil už celé dva roky, jenže měl velkou smůlu se svým chovem prasat –“

William v tu chvíli skočil Arthurovi neurvale do řeči: „Který z vás je Athelstan?“

Vysoký muž se sehnutými rameny postoupil o krok dopředu. Mohlo mu být tak pětačtyřicet. Měl prořídlé vlasy a zvlhlé oči.

„Proč mi neplatíš pacht?“ zeptal se ho William.

„Lorde, mám jen malé hospodářství a nikdo mi na něm nepomáhá, protože omladina odešla pracovat do města, navíc nás postihla ta horečka prasat –“

„Zadrž,“ zarazil ho William. „Kam odešli tvoji synové?“

„Do Kingsbridge, lorde, šli pracovat na tu novou katedrálu, co tam stavějí, protože se chtějí oženit, jak se na mladé muže sluší, a moje půda nedokáže uživit tři rodiny.“

William si z toho nejvíc zapamatoval, že synové tohoto muže odešli pracovat na stavbu kingsbridgeské katedrály. O tom bude muset ještě přemýšlet. „Máš dost velké hospodářství, aby bez potíží uživilo jednu rodinu,“ řekl nahlas, „a stejně neplatíš pacht.“

Athelstan začal znovu vykládat něco o svých prasatech a jejich chorobách. William ho nenávistně pozoroval, ale vůbec neposlouchal, co muž drmolí. Je mi jasné, proč jsi neplatil, říkal si v duchu. Věděl jsi, že tvůj pán je nemocný, a rozhodl ses, že ho budeš podvádět, protože nebyl schopen prosadit svoje práva. Zbývající čtyři provinilci uvažovali úplně stejně. Okradli jste nás, když jsme na tom byli nejhůř!

Mladíka na okamžik ovládl nával sebelítosti. Byl si jist, že tahle pětice lumpů se zajíkala radostí z toho, jak jsou mazaní. Tak teď uvidí, zač je toho loket. „Gilberte a Hughu,“ oslovil tiše svoje muže, „podržte mi toho sedláka.“

Athelstan stále ještě hovořil. Oba rytíři seskočili z koní a přistoupili k němu. Povídání o horečce prasat zničehonic utichlo. Rytíři uchopili venkovana za paže. Muž zbledl strachy.

William se obrátil na Waltera a stejně tichým hlasem se ho zeptal: „Máš s sebou ty kroužkové rukavice?“

„Jistě, pane.“

„Tak si je nasaď. Dej tomu Athelstanovi za vyučenou. Ale nepřeháněj to. Chci, aby mohl mluvit.“

„Ano, pane.“ Walter vytáhl ze sedlové brašny pár kožených rukavic krytých hustým pletivem ze železných kroužků. Pomalu si je nasadil. Venkované ho vyděšeně pozorovali a Athelstan začal naříkat hrůzou.

Walter slezl z koně, došel k Athelstanovi a udeřil ho pěstí do břicha. Když se rukavice zabořila muži do těla, ozval se hlasitý zvuk, ze kterého se člověku dělalo špatně. Athelstan se zlomil v pase. Rána mu vyrazila dech, takže nedokázal ani vykřiknout Gilbert a Hugh ho narovnali a Walter ho udeřil do obličeje. Sedlákovi vytryskla z nosu i úst krev. Jedna z přihlížejících žen, nejspíš manželka bitého venkovana, se na Waltera vrhla a přitom volala: „Nech toho! Dej mu pokoj! Nezabíjej ho!“

Walter ženu setřásl a jiné dvě ženy ji chytily a stáhly zpátky. Dál křičela a snažila se jim vytrhnout. Ostatní venkované se vzpurným mlčením sledovali, jak Walter do Athelstana soustavně buší. Konečně sedlákovo

tělo bezvládně ochablo, obličej měl celý zalitý krví a zavřené oči svědčily o tom, že je v bezvědomí.

„Už ho nechte," poručil William.

Gilbert a Hugh omráčeného Athelstana pustili. Sesul se na zem a zůstal bezvládně ležet. Ženy pustily jeho manželku a ta k němu s pláčem doběhla a klekla si vedle něj. Walter si stáhl rukavice a vyklepal ze železných kroužků krev a kousky masa.

William se přestal o Atheistana zajímat. Rozhlédl se po vesnici a uviděl zánovní patrovou dřevěnou stavbu postavenou na břehu potoka. Ukázal na ni a zeptal se Arthura: „Co to je?"

„Nikdy jsem to tu neviděl, lorde," odpověděl Arthur znepokojeně.

William byl přesvědčen, že mu správce lže. „Vypadá to na vodní mlýn, co?" poznamenal.

Arthur pokrčil rameny, ale jeho lhostejnost nepůsobila příliš přesvědčivě. „Nenapadá mě, co jiného by mohlo stát takhle přímo na potoce," řekl.

Jak může být tak sebejistý, když právě zažil, jak toho venkovana na Williamův příkaz napůl ubili k smrti? William už byl na pokraji zoufalství, ale ještě se nevzdával. „Mají moji poddaní právo stavět mlýny bez mého povolení?" zeptal se.

„Ne, lorde."

„A víš, *proč* je to zakázané?"

„Aby vozili zrní do lordových mlýnů a platili mu za to, že jim je umele."

„Takže z toho mám nějaký zisk."

„Ano, lorde." Arthur mluvil blahosklonným tónem člověka, který malému dítěti vysvětluje něco hodně jednoduchého. „Když ale zaplatí daň za stavbu mlýna, má z toho lord stejný zisk."

William cítil, že ho správcův tón dohání k šílenství. „Kdepak, nemá z toho stejný zisk," namítl. „Daň nikdy nedělá tolik, kolik by rolníci jinak museli zaplatit. Proto si tak rádi stavějí mlýny. A proto jim to taky můj otec nikdy nedovolil." Aniž dal Arthurovi možnost ještě něco říct, pobídl koně a vydal se směrem k mlýnu. Družina vyrazila za ním a vesničané je v neuspořádaném hloučku následovali.

William seskočil z koně. Nebylo sebemenších pochyb o tom, jakou stavbu má před sebou. Rychlý proud potoka otáčel velikým vodním kolem. Kolo otáčelo osou, jež procházela zdí mlýna. Byla to pevná dřevěná stavba, která měla vydržet hodně dlouho. Ať ji postavil kdokoliv, byl zjevně přesvědčen, že ji bude moci volně používat spoustu let.

V otevřených dveřích stál mlynář a v obličeji měl nachystaný výraz ukřivděné nevinnosti. V místnosti za mlynářovými zády zahlédl William vzorně vyrovnané řady pytlů se zrním. Mlynář se zdvořile uklonil. Netváří se tak trochu pohrdavě? Williama se opět zmocnil známý a bolestivý pocit, že ho lidé považují za nýmanda. Vědomí, že jim nedokáže vnutit svou vůli,

v něm vyvolávalo tušení, že je neschopný. V mladíkovi se zvedla vlna ponížení a zoufalství. „Jak sis mohl myslet, že ti něco takového projde?“ zařval na mlynáře vztekle. „Myslíš si snad, že jsem úplný hlupák? Je to tak? Myslíš si to?“ A vzápětí udeřil muže do obličeje.

Mlynář trochu přehnaně vykřikl bolestí a naprosto bezdůvodně padl na zem.

William ho překročil a vešel do domu. Osa zasunutá přes zeď do vodního kola byla přes řadu dřevěných převodů spojena s mlýnským kamenem, který se otáčel v prvním patře. Rozdrcené zrno padalo dřevěným žlabem do přízemí na mlat. První patro, jež muselo nést váhu mlýnského kamene, bylo podepřeno čtyřmi silnými dřevěnými sloupy (které zcela nepochybně pocházely z Williamových lesů a byly odtamtud odvezeny bez jeho svolení). Kdyby někdo sloupy podťal, celá stavba se zřítí.

William vyšel ven. Sekera Hugh měl zbraň, jež mu vynesla jeho přezdívku, pověšenou u sedla. „Podej mi sekeru,“ požádal ho William. Hugh poslechl. William se vrátil do mlýnice a vrhl se na sloupy podpírající horní patro.

Přinášelo mu obrovské uspokojení, jak se ostří sekery zasekávalo do stavby, kterou si vesničané tak pečlivě postavili, aby ho obrali o poplatky za mletí zrna. Teď už se mi vysmívat nebudou, ujišťoval se v duchu divoce.

Vešel Walter, zastavil se a zadíval se na svého pána a přítele. William vysekal do jednoho ze sloupů hluboký zásek a pak napůl odťal další. Plošina, kterou podpíraly a jež nesla obrovskou váhu mlýnského kamene, se začala otřásat. „Přines provaz,“ požádal William přítele. Walter vyšel ven.

William přesekal zbývající dva pilíře nejvíce, jak si troufal. Stavba se mohla každou chvíli zhroutit. Walter se vrátil s kusem provazu. William ho přivázal k jednomu ze sloupů, pak vyšel ze mlýna s druhým koncem provazu v ruce a přehodil ho svému válečnému koni přes hlavu.

Vesničané ho pozorovali se zatvrzelým mlčením.

Když měl mladík provaz pořádně upevněný, zeptal se: „Kde je mlynář?“

Mlynář k němu přistoupil blíž. Ve tváři měl stále ještě výraz člověka, kterému se křivdí.

„Gervasi,“ obrátil se William na jednoho z členů své družiny, „svaž ho a odtáhni ho dovnitř.“

Mlynář se pokusil dát na útěk, ale Gilbert nastavil nohu a pak si na něj sedl. Gervase svázal mlynáři ruce a nohy koženými řemínky. Pak oba rytíři spoutaného nešťastníka zvedli. Začal sebou škubat a prosil o milost.

Jeden vesničan vystoupil z hloučku a prohlásil: „To přece nemůžete udělat. Je to vražda. Ani pán nesmí spáchat vraždu.“

William na něj ukázal chvějícím se prstem. „Zkus ještě otevřít hubu a strčím tě k němu dovnitř.“

Muž se na okamžik zatvářil odbojně. Pak si to ale rozmyslel a odvrátil se.

Rytíři vyšli ze mlýna. William lehce pobídl koně a vedl ho za uzdu tak dlouho, dokud se provaz pořádně nenapjal. Pak zvíře rázně plácl přes zadek a kůň ze všech sil zabral.

Uvnitř, ve mlýně, začal mlynář ječet. Byl to výraz smrtelného děsu, při němž stydla krev v žilách. Ten hlas patřil člověku, který věděl, že během několika okamžiků bude rozdrcen.

Kůň pohodil hlavou a snažil se vyvlíknout ze smyčky, jež se mu stahovala kolem krku. William na koně křikl a současně ho udeřil přes hýždě, aby zvíře pořádně táhlo. Pak zařval na své rytíře: „Chyťte se toho lana, chlapi!“ Čtyři muži přistoupili k lanu, sevřeli je a pomáhali koni táhnout. Mezi vesničany se začaly ozývat hlasité protesty, ale nikdo neměl dost odvahy, aby nějak zasáhl. Arthur stál kousek stranou a vypadal, že se mu dělá špatně.

Mlynářův jekot nabral ještě víc na síle a děsu. William si představoval, jak slepá hrůza se musí zmocňovat člověka, který ví, že ho každou chvíli čeká strašlivá smrt. Žádný z těchhle venkovanů už nikdy nezapomene, jak to vypadá, když se Hamleighovi rozhodnou pro odplatu, říkal si v duchu.

Pilíř hlasitě praskl. Pak se zlomil, což bylo doprovázeno dalším ohlušujícím prásknutím. Kůň postoupil dopředu a rytíři pustili provaz. Jeden roh střechy se nahnul. Ženy začaly kvílet. Dřevěné stěny mlýna se roztřásly. Mlynářův řev ještě o něco zesílil. Pak se ozval mohutný rachot a horní patro se propadlo. Ječeni ustalo, jako když utne. Když dopadl na mlat v dolním patře i mlýnský kámen, země se zachvěla. Stěny se rozletěly, střecha se propadla a z celého mlýna byla v mžiku jen hromada dříví na topení s jedním mrtvým mužem uvnitř.

William měl hned lepší pocit.

Někteří vesničané se rozeběhli ke mlýnu a začali se horečně přehrabovat v troskách. Jestli si myslí, že se jim podaří najít mlynáře živého, budou zklamáni. Na jeho tělo nebude hezký pohled. Což nemůže v žádném případě škodit.

William se rozhlédl a uviděl dívenku s růžolícím děťátkem v náručí. Stála až docela vzadu za ostatními vesničany, jako by na sebe nechtěla upozorňovat Mladík si vybavil, jak se ji muž s černým plnovousem – nejspíš její otec – snažil udržet úplně z dohledu. Mladík se rozhodl, že tuhle záhadu ještě rozřeší a pak teprve odjede z vesnice. Zachytil dívčin pohled a pokynul jí. Podívala se přes rameno, jako by doufala, že se William obrací na někoho jiného. „Ty,“ houkl na ni mladík. „Pojď sem.“

Muž s černým plnovousem si toho všiml a zlostně zavrčel.

„Kdo je tvůj manžel, děvenko?“ oslovil William dívku.

„Ona žádného –“ ozval se otec.

Jenže už bylo pozdě, jelikož dívka odpověděla: „Edmund.“

„Takže přece jen *jsi* vdaná. A kde je tvůj otec?“

„To jsem já,“ prohlásil vousatý muž. „Theobald.“

William se obrátil na Arthura: „Theobald je svobodný rolník?“

„Je to nevolník, lorde.“

„A když se vdává dcera nevolníka, nemá náhodou jeho pán a majitel právo užít si s nevěstou svatební noc?“

To Arthurem otřáslo. „Pane! Tenhle primitivní zvyk se přece v našem světě neuplatňuje, co já pamatuju!“

„To je pravda,“ přikývl William. „Otec místo toho zaplatí desátek. Tak kolik zaplatil Theobald?“

„Ještě nezaplatil, lorde, ale –“

„Nezaplatil! A nevěsta přitom už má takovéhle baculaté děťátko!“

„Doteď jsme neměli peníze, lorde,“ ozval se Theobald. „A holka se chtěla vdávat, protože jí Edmund upletl dítě, ale teď už můžeme zaplatit, jelikož máme úrodu pod střechou.“

William se na dívku usmál. „Ukaž mi to děťátko.“

Vyděšeně na mladíka zírala.

„No tak. Podej mi ho.“

Dívka se bála, ale nedokázala se přinutit, aby nemluvně Williamovi podala. William k ní přistoupil blíž a opatrně si od ní dítě vzal. Oči měla rozšířené hrůzou, ale nebránila mu.

Dítě začalo křičet. William je chvíli choval. Pak je jednou rukou chytil za oba kotníčky najednou a jedním rozhodným máchnutím je vyhodil do vzduchu, jak dokázal nejvýš.

Dívka začala vřeštět, jako když ji na nože bere, a dívala se vzhůru, jak dítě stoupá k obloze.

Její otec se rozeběhl s pažemi napřaženými dopředu, aby dítě chytil, až bude padat zpátky.

Zatímco dívka hleděla nahoru a ječela, William sevřel do hrsti lem jejího oblečení a roztrhl jí šaty. Měla růžové, oblé, mladistvé tělo.

Otec dítě spolehlivě chytil.

Dívka se obrátila na útěk, jenže William ji chytil a srazil na zem.

Otec předal nemluvně jakési ženě, otočil se a zadíval se na Williama.

„Jelikož jsem nemohl využít svého práva během svatební noci a protože desátek nikdo nezaplatil,“ prohlásil mladík, „teď si vezmu to, co mi patří.“

Otec se k němu rozeběhl.

William tasil meč.

Otec se zastavil.

William se zadíval na dívku, jež ležela na zemi a dlaněmi se snažila zakrýt vlastní nahotu. Její strach ho vzrušoval. „A až s tím budu hotov," dodal se spokojeným úsměvem, „udělají jí to i moji rytíři."

II

Během uplynulých tří let se převorství v Kingsbridge změnilo k nepoznání.

William tu nebyl od svatodušních svátků, kdy Philip a jeho armáda dobrovolníků překazili Waleranu Bigodovi plány. Tehdy tu stálo nějakých čtyřicet nebo padesát dřevěných domků nakupených kolem brány vedoucí do převorství a roztroušených podél bahnité cesty směřující k mostu. Když se teď blížil k vesnici mezi vlnícími se poli, viděl před sebou přinejmenším trojnásobek domů. Tvořily souvislý hnědý pás lemující dolní okraj šedivých kamenných hradeb převorství a zcela vyplnily prostor mezi klášterem a řekou. Některá stavení byla docela veliká. Uvnitř převorství zahlédl William několik nových kamenných staveb. A zdi nové katedrály rostly podle všeho docela rychle. Na řece se objevily dvě nové přístavní hráze. Z Kingsbridge se stalo město.

Vzhled celého místa potvrdil Williamovy obavy, jež se mu honily hlavou od chvíle, kdy se vrátil z války. Jak jezdil křížem krážem svým panstvím, vybíral nezaplacené daně a týral neposlušné poddané, neustále všude slýchal něco o Kingsbridge. Mladíci, kteří nezdědili žádnou půdu, se tam vydávali za prací. Bohaté rodiny posílaly svoje syny do školy v převorství. Drobní rolníci prodávali mužům pracujícím na stavbě chrámu vajíčka a sýr. A o svátcích tam všichni chodívali na mši, přestože tam žádná katedrála dosud nestála. A zrovna dnes byl svátek, den svatého Michaela. Letos připadl na neděli. Bylo vlahé ráno, jaká se občas na začátku podzimu vyskytují, počasí jako stvořené pro cestování, takže se do převorství vydalo hodně lidí. William doufal, že na místě zjistí, co všechny do Kingsbridge tolik táhne.

Doprovázelo ho pět pochopů z jeho družiny. Po vesnicích odváděli bezvadnou práci. Zpráva o Williamově trestné výpravě se šířila neuvěřitelnou rychlostí, takže po několika dnech už lidé věděli, co můžou očekávat. A tak když se William blížil, posílali ženy a děti, aby se schovaly v lese. William byl rád, že se mu podařilo zasít lidem do srdcí strach: to je drželo na uzdě. Alespoň konečně vědí, kdo je tady pánem!

Když se svou skupinkou dorazil blíž ke Kingsbridge, pobídl koně do trysku a ostatní ho následovali. Dorazit na místo plnou rychlostí, to vždycky udělá větší dojem. Lidé uhýbali na okraj cesty nebo uskakovali do pole, aby se vyhnuli urostlým uhánějícím koním.

S hlasitým klapotem se celá skupina jezdců přehnala přes dřevěný most. Mnicha, který tam vybíral mýtné, si vůbec nevšímali. Řítili se dál, jenže

úzká ulička před nimi byla zatarasená povozem plným sudů s vápnem, který vleklo pár mohutných a pomalých volů. Rytířům nezbývalo než přitáhnout koním uzdu a náhle zpomalit.

Zatímco pomalu jeli za povozem do vršku, William se rozhlížel kolem sebe. Mezi starými staveními viděl nové, narychlo postavené domy. Všiml si pekařství, krčmy, kovářství a domu ševce. Atmosféra blahobytu se nedala přehlédnout. Williama žrala závist.

Na ulicích se však nepohybovalo mnoho lidí. Možná budou všichni nahoře v převorství.

Se svými rytíři v závěsu projel William za volským povozem branou vedoucí do převorství. Nebyl to zrovna příjezd, jaký by se mu příliš zamlouval, a zmocňovaly se ho obavy, že si toho někdo všimne a bude se mu smát. Naštěstí se po něm nikdo ani neohlédl.

Na rozdíl od opuštěného města rozkládajícího se za hradbami bylo uvnitř převorství neobyčejně živo.

William popojel dopředu a rozhlédl se kolem sebe ve snaze všechno nějak pochopit. Všude viděl takové spousty lidí a současně se všude dělo tolik věcí, že si z toho připadal tak trochu jako očarovaný. Nakonec se mu výjev přece jen uspořádal do tří oddílů.

Nejblíž u něj, v západní části převorství, se nacházelo tržiště se stánky. Ty byly postavené do vyrovnaných řad vedoucích od severu k jihu. Uličkami proudily od trhovce k trhovci stovky lidí a nakupovaly jídlo a pití, klobouky a boty, nože, opasky, kachňátka, štěňata, nádobí, náušnice, vlnu, přízi, provazy a desítky dalších nezbytností i věcí pro potěšení. Na první pohled bylo jasné, že obchod vzkvétá a všechny pence, půlpence i grošíky rychle měnící majitele nepochybně musely představovat docela slušné jmění.

Není divu, že trh v Shiringu upadá, pomyslel si William trpce, když tady v Kingsbridge mu vyrostla tak činorodá konkurence. Poplatky za prodejní stánky, mýtné od dodavatelů, daně za prodej zboží, to všechno se mělo stát součástí pokladu hraběte ze Shiringu, a místo toho se tím bohatstvím plnily truhly kingsbridgeského převorství.

Jenže tržiště je možné zřídit jen s královským svolením a William si byl jist, že převor Philip nic takového nemá. Nejspíš se chystal, že o povolení požádá, až ho někdo nachytá – jako ten mlynář v Northbrooku. Jediná smůla byla, že dát Philipovi za vyučenou zdaleka nebude tak snadné.

Za tržištěm byl pás klidu. Hned vedle rajské zahrady, v místech, kde ve staré katedrále protínala křídla příčné lodě hlavní chrámovou loď, stál pod napjatým baldachýnem oltář. Před oltářem postával jakýsi bělovlasý mnich a předčítal cosi z nějaké knihy. Po jedné straně oltáře stáli ve vyrovnané řadě mniši a zpívali žalmy. Na vzdálenost, jež je od Williama dělila, bylo hudbu obtížné rozeznat. Kolem se shromáždila jen malá skupinka farníků.

Tohle bude nejspíš nóna, pomyslel si William, mše, kterou slouží řeholníci jen pro sebe. Až začne hlavní mše oslavující svatého Michaela, veškerý ruch na tržišti pochopitelně ustane.

V nejvzdálenější části nádvoří uviděl William rozestavěnou východní část katedrály. Tak na to převor Philip utrácí všechny peníze, které se mu podaří nahrabat na tržišti, pomyslel si William roztrpčeně. Zdi byly nějakých třicet až čtyřicet stop vysoké a už v nich bylo možné rozeznat obrysy oken a oblouky sloupořadí. Celé staveniště se hemžilo dělníky. William si uvědomil, že je mu na nich něco divné, že vypadají nějak neobvykle, a po chvilce mu došlo, že za to může jejich pestré oblečení. No jistě, vždyť to nebyli opravdoví dělníci – placené pracovní síly mají v neděli přece volno. Tihle lidé byli dobrovolníci.

Nečekal, že jich tam uvidí *tak* obrovské množství. Stovky mužů a žen přenášely kameny, přitesávaly trámy, koulely sudy a tahaly od řeky vozíky plné písku. Všichni to dělali zadarmo – jen proto, aby jim byly odpuštěny jejich hříchy.

Ten prohnaný převor to má ale šikovně zařízené, uvědomoval si William závistivě. Lidé, kteří přijdou pracovat na katedrále, určitě utratí nějaké peníze na trhu. Pocestní, kteří přijdou na trh, věnují pár hodin života práci na katedrále, aby ulevili své hříšné duši. Ruka ruku myje.

Kopl koně do slabin a pobídl ho, aby popošel o kus dál. Vydali se napříč přes hřbitov, aby se zvědavý mladík mohl zblízka podívat, jak staveniště vypadá.

Osm mohutných pilířů tvořících sloupořadí bylo seřazeno ve čtyřech dvojicích po obou stranách rozestavěné hlavní lodě. Z dálky měl William pocit, že sloupy jsou nahoře spojené klenutými oblouky, teď ale viděl, že oblouky nejsou ještě postavené – to, co mu připadalo jako oblouky, bylo ve skutečnosti šalování – dřevěné šablony stlučené tak, aby měly stejný tvar. Na šablony se teprve budou klást kameny, které vytvoří oblé klenby, a šablona je bude podepírat, dokud malta nezaschne. Šalování nebylo opřené o zem, nýbrž stálo na rozšířených, plochých hlavicích sloupů.

Rovnoběžně se sloupořadím narůstaly postupně vnější stěny bočních lodí, které budou tvořit obvodové zdi celého chrámu. Ve zdech byla v pravidelných odstupech vynechána místa pro okna. Mezi každým otvorem pro okno vystupoval ze stěny pilíř. To byla součást vnějšího opěrného systému celé katedrály. Když se William podíval na rozestavěný chrám ze strany, kde se staveniště otevíralo a kde byla nedokončená zeď vidět z boku, zaznamenal, že obvodové zdivo není tvořeno jednolitou stěnou. Ve skutečnosti šlo o dvojitou stěnu s volným prostorem uprostřed. Mezeru podle všeho zasypávali sutí a maltou.

Lešení bylo sestaveno z pevných klád svázaných k sobě provazy. Jako lávky posloužily svazky mladých ohebných stromků a spletené vyztužené rákosové rohože.

Na tohle už se utratilo hodně peněz, pomyslel si William.

Vydal se z vnější strany kolem budoucího chóru a jeho družina ho následovala. Podél hradeb převorství se krčily nejrůznější dřevěné kůlny, dílny a přístřešky pro řemeslníky. Většina z nich byla v tuhle chvíli zavřená, jelikož tu dneska nebyli žádní kameníci, kteří by přitesávali kameny, či tesaři, kteří by sestavovali šablony. Několik řemeslníků tu ale přece jen bylo – mistři zedničtí a mistři tesařští. Ukazovali dobrovolníkům, kam mají skládat kameny, kde ukládat dřevo, na které místo nasypat písek a jak uložit vápno, věci, které všichni postupně přinášeli od řeky.

William objel východní část chrámu a ocitl se na jeho jižní straně, kde se mu do cesty postavily klášterní stavby. Tak se otočil zase zpátky a v duchu žasl nad mazanosti převora Philipa, který dokázal zaměstnat řemeslníky i o nedělích, a ještě dosáhl toho, že jeho dělníci pracovali zadarmo.

Jak tak uvažoval nad pohledem, který se mu nabízel, připadalo Williamovi zoufale jasné, že právě převor Philip je víc než kdo jiný odpovědný za úpadek, který postihl shiringské hrabství. Statky přicházely o mladé muže, protože ty přilákalo staveniště, a Shiring – perla a klenot hrabství – upadal kvůli tomuhle novému, rozvíjejícímu se městu. Zdejší obyvatelé platili nájmy Philipovi, a ne Williamovi. A lidé, kteří prodávali a nakupovali na trhu, vytvářeli zisk převorství, a ne hrabství. A ještě ke všemu využívá Philip dřevo, ovčí farmy a lom. To všechno kdysi přinášelo bohatství hraběti.

William a jeho muži přejeli znovu přes celé nádvoří až k tržišti. Mladík se rozhodl, že se tu pořádně rozhlédne. Pobídl koně, aby vjel mezi lidi. Zvíře postoupilo jen o krok. Lidé mu vyděšeně neuskakovali z cesty. Když do nich kůň strčil, podívali se na Williama spíš podrážděně a otráveně než vystrašeně. S uhýbáním si dávali na čas a nasadili přitom tak trochu pohrdavý výraz. Tady z mladíka prostě nikdo neměl strach. To ho znervózňovalo. Když se člověka někde lidé nebojí, nedá se pořádně odhadnout, co jsou schopni provést.

Vydal se jednou uličkou po celé délce tržiště a další uličkou se začal vracet. Rytíři mu jeli v patách. Pomalý pohyb davu dohánět Williama k šílenství. Kdyby šel pěšky, pohyboval by se rychleji. Jenže tihle neposlušní, vzpurní obyvatelé Kingsbridge jsou tak drzí, že by do něj mohli strkat, říkal si William.

Byl asi v polovině cesty zpátky, když zahlédl Alienu.

Rázně přitáhl koni otěže a zůstal na dívku uhranuté zírat.

Už dávno to nebyla ta hubená, napjatá, vyděšená holka v dřevácích, jakou ji tady viděl na svatodušní neděli před třemi roky. Tvář, tehdy

zbrázděná napětím, se opět zakulatila a dívka vypadala šťastně a zdravě. Tmavé oči jí zářily dobrou náladou, a když potřásla hlavou, kadeře jí kolem obličeje jen poletovaly.

Byla tak krásná, až se touhou po ní Williamovi zatočila hlava.

Měla na sobě bohatě obšitou šarlatovou róbu a její výrazné ruce se jen blyštěly prsteny. Společnici jí dělala nějaká starší žena, která postávala trochu stranou, jako služebnice. Mají spoustu peněz, říkala Williamovi matka. To proto se Richard mohl stát panošem krále Štěpána a vstoupit do jeho vojska s vynikající výzbrojí. Ať jde k čertu, poběhlice jedna. Byla to zoufalá, bezmocná holka bez jediné mince – jak to dokázala?

Stála u stánku, kde se prodávaly kostěné jehly, dřevěné náprstky a jiné šicí potřeby a živě se bavila o nabízeném zboží s malým, tmavovlasým Židem, který je prodával. Dívka zaujala vyrovnaný postoj a jednala uvolněně a sebevědomě. Znovu se dokázala chovat způsobem, který si kdysi osvojila jako hraběcí dcera. Vypadala o hodně starší. Proč ne, vždyť přece *je* starší: Williamovi bylo čtyřiadvacet, takže jí teď musí být jedenadvacet. Ale působila přece ještě o něco starším dojmem. Už na jejím vystupování nebylo vůbec nic dětského. Byla prostě dospělá.

Vzhlédla a jejich pohledy se setkaly.

Když se na sebe naposledy podívali, zrudla studem a dala se na útěk. Tentokrát se ani nepohnula a bez mrknutí oka pohled opětovala.

William se pokusil o vědoucí úsměv.

Alieně se do tváře vloudil sžíravě znechucený výraz.

Mladík cítil, jak sám rudne. Dívka se už zase chovala stejně povýšeně jako vždycky a pohrdala jím stejně jako před pěti roky. Ponížil ji a znásilnil, ale už z něj přestala mít hrůzu. Chtěl ji oslovit a upozornit ji, že to, co jí udělal tehdy, může klidně zopakovat. Ale neměl chuť na ni povykovat přes hlavy lidí. Pod jejím chladným pohledem si najednou připadal malý. Pokusil se ironicky usmát, ale nedokázal to, a navíc mu bylo jasné, že se zmohl jen na hloupý škleb. Pronásledován pocitem trapnosti se odvrátil a pobídl koně do slabin. Jenže dav ho vzápětí přinutil zpomalit, takže se od Alieny vzdaloval jen píď po pídi a cítil, jak se mu její upřený pohled vpaluje do zad.

Když se mu konečně podařilo vymotat se z tržiště, narazil na převora Philipa.

Podsaditý Velšan se mu postavil do cesty s rukama opřenýma v bok a bradou bojovně vysunutou. Už není tak hubený, jak býval, zaznamenal William, a krátké vlasy mu začaly trochu předčasně šedivět Rozhodně už nevypadá na to, že by byl na svůj post příliš mladý. Ze světle modrých očí sálal převorovi vášnivý hněv. „Lorde Williame!“ zvolal vyzývavým hlasem.

William silou vůle odtrhl myšlenky od Alieny a připomněl si, že sem přijel, aby vznesl obvinění proti Philipovi. „Jsem rád, že jsem tě potkal, převore,“ prohlásil.

„To jsme na tom stejně," poznamenal Philip rozzlobeně, ale přece jen v náznaku nejistoty svraštil obočí.

„Tak ty sis tady zřídil tržiště," obvinil ho mladík.

„A co má být?"

„Nevěřím, že by král Štěpán dal svolení k tomu, že v Kingsbridge bude tržiště. A pokud vím, neudělal to ani žádný jiný král."

„Jak se opovažuješ něco takového říct?" osopil se na něj Philip.

„To je jedno, jestli já nebo někdo –"

„Ty!" zařval na mladíka převor a ani ho nenechal dokončit větu. „Jak se opovažuješ sem přijet a mluvit o nějakém svolení? Ty – ty, který jsi v uplynulých měsících řádil po celém hrabství, zakládal požáry, kradl, znásilňoval, a přinejmenším jednou dokonce i vraždil!"

„To nemá nic společného –"

„Jak se můžeš opovážit přijet sem do kláštera a mluvit o nějakém svolení?" stále zvyšoval hlas Philip. Pokročil dopředu, varovně zvedl ukazovák a Williamův kůň začal nervózně ustupovat stranou. Philip měl nějakým řízením daleko pronikavější hlas než William, takže se mladík proti němu nemohl prosadit. Kolem se začali shromažďovat řeholníci, dobrovolní dělníci i zákazníci z trhu a pozorovali roztržku. Philipa už nemohlo nic zastavit. „Po tom, co všechno jsi provedl, můžeš říct jen jediné: ‚Otče, zhřešil jsem!' Tady v převorství bys měl *padnout na kolena*! Jestli chceš uniknout plamenům pekelným, měl bys prosit o odpuštění!"

William zbledl. Sebemenší zmínka o pekle v něm okamžitě vyvolala naprosto nezvladatelný děs. V zoufalství se pokusil Philipa přerušit a vyhrkl: „A co tvoje tržiště? Co tvoje tržiště?"

Philip mladíkův pokus snad ani nezaznamenal. Přímo se zalykal rozhořčením. „Pros o odpuštění za hříchy, kterých ses dopustil!" hřímal. „Padni na kolena! Padni na kolena, nebo se budeš smažit v pekle!"

William byl dost vyděšený, aby uvěřil, že když si teď hned před Philipem neklekne a nezačne se modlit, čeká ho žár pekelného ohně. Věděl, že je víc než zralý na zpověď, jelikož zabil nejdřív příliš mnoho lidí ve válce, a jako by to nestačilo, dopustil se ještě mnoha hříchů během svého tažení napříč hrabstvím. Co kdyby umřel dřív, než se stačí vyzpovídat? Při představě, jak ho olizují věčné plameny a čerti do něj zabodávají ostré nože, se mu začalo dělat mdlo.

Philip k němu přistoupil ještě blíž, ukázal na mladíka prstem a zařval: „Padni na kolena!"

William začal s koněm couvat. Zoufale se rozhlížel kolem sebe. Dav ho obklíčil ze všech stran. Členové jeho družiny se drželi za ním a vypadali trochu zmateně: nedokázali se rozhodnout, jak si poradit s duchovními výhrůžkami neozbrojeného řeholníka. William už nebyl schopen žádné další ponížení snášet. Nejdřív Aliena a teď tohle, to už bylo příliš. Přitáhl

otěže a obrovitý válečný oř se nebezpečně vzepjal. Dav se začal před jeho úctyhodnými kopyty rozestupovat Když zvíře předníma nohama opět udeřilo o zem, mladík je kopl do slabin a kůň vyrazil vpřed. Diváci se rozprchli. Mladík oře pobídl do klusu. Rudý studem a ponížením projel bránou převorství. Družina ho následovala jako smečka rozzuřených psů, které pronásleduje stařena s koštětem.

William, celý roztřesený strachy, se vyzpovídal ze svých hříchů na studené kamenné podlaze v malé kapli biskupského paláce. Jak vypočítával jednotlivá zabití i všechny výprasky a znásilnění, jichž se dopustil, biskup Waleran ho poslouchal mlčky a se znechuceným výrazem. Dokonce i během zpovědi se mladík zajíkal nenávistí k tomuhle povýšenému biskupovi s jeho čistýma bílýma rukama přitisknutýma k srdci a bílými, téměř průsvitnými nozdrami, nepatrně se chvějícími, jako byv prašném vzduchu něco smrdělo. Williamovi se hluboce hnusilo, že má zrovna Walerana žádat o rozhřešení, jenže měl duši zatíženou tak těžkými hříchy, že by mu je obyčejný farář nikdy nemohl odpustit. A tak poklekl, bez sebe strachy, a Waleran mu přikázal, aby v kapli na hradě v Hrabětově zapálil svíčku na věčnou paměť, a pak ho vyzval, aby se mu svěřil se zlými skutky, které spáchal.

Strach se pomalu rozptýlil, jako mlha.

Z kaple vyšli do zakouřeného prostředí velké hodovní síně a posadili se u krbu. Podzim už pomalu ustupoval zimě a ve velkém kamenném domě bylo chladno. Kuchařský pomocník jim přinesl teplý kořeněný chléb s medem a zázvorem. William konečně začal mít pocit, že je všechno v pořádku.

Pak si vzpomněl na druhou obtíž, která ho sužovala. Bartolomějův syn Richard si činí nárok na hrabství a William je příliš chudý, než aby dokázal sestavit vojsko, jež by udělalo na krále patřičný dojem. V posledních měsících se mu podařilo shromáždit docela slušnou hotovost, ale pořád ještě to nestačilo. Povzdechl si a nahlas řekl: „Ten prokletý mnich vysává krev ze shiringského hrabství.“

Waleran si vzal kousek chleba. Natáhl se pro něj bledou rukou s dlouhými prsty připomínajícími klepeta. „Říkal jsem si, jak dlouho ti bude trvat, než k tomuhle závěru dojdeš,“ poznamenal.

Waleran na to pochopitelně přišel dávno před Williamem. Choval se tak povýšeně. William před ním o téhle záležitosti přece jen neměl začínat. Jenže chtěl vědět, jak se na to biskup dívá z právního hlediska. „Král nikdy nedal svolení k tomu, aby v Kingsbridge bylo tržiště, že ne?“ vyzvídal.

„Pokud já vím, tak ne.“

„Takže Philip porušuje zákon.“

Waleran pokrčil kostnatá ramena zahalená do černého hábitu.

„Je to docela možné," poznamenal.

Biskup působil dojmem, že ho to nijak zvlášť nezajímá, ale William se nevzdával. „Někdo by ho měl zarazit."

Waleran se uhlazeně usmál. „Nemůžeš s ním ale jednat jako s nevolníkem, který bez povolení provdal dceru."

William zrudl: Waleran narážel na jeden z hříchů, z nichž se mu právě vyzpovídal. „A jak se s ním tedy dá jednat?" zeptal se.

Waleran se zamyslel. „Trhy patří mezi královy výsady. Za klidnějších časů by se s tím nejspíš vypořádal sám."

William se ironicky uchechtl. Waleran při vší své mazanosti krále neznal tak dobře jako on. „Ani v nejhlubším míru by mi nepoděkoval, kdybych si mu stěžoval na to, že je někde nepovolený trh," upozornil biskupa

„Dobře, v tom případě má místní záležitosti na starosti jeho zástupce, tedy shiringský šerif."

„Co může udělat?"

„Může proti převorství vznést žalobu u soudu příslušného hrabství."

William zavrtěl hlavou. „To je to poslední, o co bych stál. Soud uloží pokutu, převorství ji zaplatí a tržiště bude fungovat dál. To je skoro stejné, jako kdyby dostali svolení."

„Potíž je v tom, že ve skutečnosti neexistuje jediný důvod, pro který by bylo možné Kingsbridge zakázat, aby tam byl trh."

„Ale jistěže existuje!" zvolal William podrážděně. „Odvádí mi to obchod z tržiště v Shiringu."

„Shiring se nachází celý den cesty od Kingsbridge."

„Lidé dokážou chodit hodně daleko."

Waleran znovu pokrčil rameny. William si uvědomil, že biskup krčí rameny, když s něčím nesouhlasí. „Podle zvyklostí platí, že člověk stráví třetinu dne cestou na trh, třetinu dne na trhu a třetinu dne cestou domů," začal vysvětlovat biskup. „Proto trhy slouží lidem, kteří bydlí nejdál třetinu dne cesty, což je tak zhruba sedm mílí. Pokud jsou dva trhy více než čtrnáct mil od sebe, jejich pole působnosti se nepřekrývají. Shiring je dvacet mil od Kingsbridge. Podle tohoto pravidla má Kingsbridge na tržiště právo a král mu zřízení trhu potvrdí."

„Král udělá, co se mu zlíbí," odsekl William, ale biskupův výklad ho znepokojil. Do téhle chvíle o podobném pravidlu neslyšel. Dávalo převoru Philipovi daleko silnější postavení.

Waleran dál uvažoval nahlas. „Ať je to jak chce, tuhle záležitost prostě nebudeme řešit s králem. Obrátíme se na místního šerifa." Zamračil se. „Šerif může převorství prostě přikázat, aby nepovolené trhy zrušilo."

„To je mrhání časem," poznamenal William opovržlivě. „Kdo by si takového výnosu všímal, když není podepřen žádnou hrozbou?"

„Philip možná ano."

Tomu nemohl mladík uvěřit. „Proč by to dělal?“

Waleranovi zahrál na bezkrevných rtech poťouchlý úsměv. „Nevím, jestli to zrovna tobě dokážu vysvětlit,“ poznamenal. „Philip prostě věří, že král je zákon.“

„Idiotská představa,“ vyhrkl mladík netrpělivě. „Král je král.“

„Říkal jsem ti, že tomu nebudeš rozumět.“

Waleranův vševědoucí postoj Williama dohánělk zuřivosti. Vstal a přistoupil k oknu. Vyhlédl ven a uviděl vršky nedalekých kopců, kde začal Waleran před čtyřmi roky stavět hrad. Tehdy doufal, že na to získá prostředky z příjmů, které mu vynese shiringské hrabství. Philip mu jeho plány překazil a dnes roste na haldách vykopané hlíny tráva a prázdné příkopy už skoro nejsou vidět pod propletenými keři ostružiníku. William si vybavil, jak si Waleran maloval, že hrad postaví z kamene vytěženého v lomu hraběte ze Shiringu. Teď měl lom Philip. „Kdybych získal ten lom,“ zauvažoval mladík nahlas, „mohl bych ho použít jako zástavu, půjčit si peníze a postavit pořádné vojsko.“

„Tak proč si ho nevezmeš zpátky?“ poznamenal Waleran.

William potřásl hlavou. „Už jsem to jednou zkusil.“

„A Philip tě přelstil. Jenže teď tam žádní mniši nejsou. Můžeš tam poslat oddíl mužů, kteří lamače prostě vyženou.“

„A jak zabráním Philipovi, aby se tam vrátil, jako to udělal posledně?“

„Postavíš kolem lomu vysoký plot a necháš tam nastálo silnou stráž.“ To by mohlo vyjít, přemítal William s nadšením. A on by jednou ranou vyřešil i svoje současné obtíže. Jenže co Walerana vede k tomu, že mu něco takového navrhuje? Matka ho varovala, aby si na toho bezohledného biskupa dával pozor. „Jediné, co potřebuješ o Waleranu Bigodovi vědět,“ prohlásila tehdy, „je to, že všechno, co dělá, má pečlivě propočítané. Nic není okamžitý nápad, nic není lehkomyslné, nic není náhoda, nic nedělá jen tak. A co víc, velkorysost je mu naprosto cizí.“ Jenže Waleran Philipa nenávidí a přísahal, že mu nedovolí, aby katedrálu dostavěl. To byl dostatečný motiv.

William se na Walerana zamyšleně zadíval. Biskup byl v nezáviděníhodném postavení. Stal se biskupem ve velmi raném věku, ale Kingsbridge je bezvýznamná a chudá diecéze a Waleran ji zcela jistě považoval jen za jeden stupínek na cestě k vyšším metám. Jenže slávu a bohatství získal převor, a ne biskup. Waleran chřadl v Philipově stínu stejně jako William. Oba měli dost důvodů, aby chtěli úspěšného převora zničit.

William se rozhodl, že ještě jednou překoná odpor k Waleranovi, aby dosáhl toho, co je z dlouhodobého hlediska v jeho vlastním zájmu.

„Tak dobře,“ přikývl. „To by mohlo vyjít Jenže co se stane, když si Philip bude stěžovat u krále?“

„Řekneš, žes to udělal jako odplatu za to, že si Philip bez králova svolení zřídil tržiště," odpověděl Waleran.

William přikývl. „Každá výmluva je dobrá, pokud mi umožní, abych se vrátil do války s dostatečně velkým vojskem."

Waleranovi žhnuly oči záští. „Mám takový pocit, že Philip nedokáže katedrálu dostavět, když bude muset kámen kupovat za běžnou cenu na trhu. A pokud přestane stavět, Kingsbridge začne upadat. To by mohlo všechny naše obtíže vyřešit, Williame."

William neměl v úmyslu ukázat biskupovi sebemenší náznak vděčnosti. „Ty Philipa opravdu do hloubi duše nenávidíš, viď?"

„Stojí mi v cestě," odpověděl Waleran, ale William na okamžik zahlédl za biskupovým chladným, vypočítavým chováním zřetelný náznak holé, divoké nenávisti.

Mladík raději přešel k praktickým záležitostem. „Musí tam být alespoň třicet lamačů, případně jejich manželky a děti," začal rozvažovat nahlas.

„Co tím chceš říct?"

„Že může dojít ke krveprolití."

Waleran zvedl černé obočí. „Skutečně?" podivil se. „V tom případě ti budu muset dát rozhřešení."

III

Vyrazili ještě za tmy, aby byli na místě při úsvitu. V rukou drželi hořící pochodně a koně se jim kvůli tomu plašili. Vedle Waltera a svých čtyř rytířů si William vzal s sebou ještě šest zbrojnošů. Za nimi jel asi tucet venkovanů, kteří vykopou příkopy a postaví plot.

William vyznával zásadu, že každá vojenská akce se má pořádně naplánovat – to byl také jediný důvod, proč byli právě on a jeho lidé pro krále Štěpána tak užiteční. Jenže tentokrát žádný bojový plán neměl. Byla to tak jednoduchá operace, že by pro něj bylo ponižující připravovat se na ni jako na opravdový boj. Hrstka lamačů kamene a jejich rodiny se prostě nezmůžou na pořádný odpor. Navíc si William moc dobře pamatoval, jak mu někdo vyprávěl, že předák kameníků – jmenuje se Otto? No jistě, Otto Černá huba – odmítl bojovat, když Tom Stavitel a jeho lidé poprvé dorazili do lomu.

Rozednilo se a nastalo mrazivé prosincové ráno, kolem stromů vlály cáry a chuchvalce mlhy, jako by tam chudáci rozvěsili svoje oblečení. William neměl tohle roční období rád. Ráno byla zima, večer se brzy stmívalo a hrad byl v jednom kuse provlhlý. Navíc jim služebnictvo neustále servírovalo solené ryby a solené maso. Matka měla špatnou náladu a sluhové byli rozmrzelí. Rytíři začali být podrážděni a nešli pro ránu daleko. Tahle malá půtka jim může jen prospět. Bude ostatně výhodná i pro něj: už

si dohodl, že mu jeden Žid z Londýna půjčí dvě stě liber a lom přijme jako zástavu. Ještě dneska večer bude mít William zajištěnou budoucnost.

Když se ocitli asi míli od lomu, William zastavil, vybral dva muže a poslal je pěšky napřed. „Mohli by tam mít hlídku nebo psy," varoval je. „Mějte luky pohotově a šípy si připravte k tětivě."

O kousek dál se cesta stáčela doleva a pak náhle končila těsně u úpatí zmrzačeného kopce. Tady byl lom. Všude panoval klid. U cesty stáli Williamovi muži a drželi vystrašeného chlapce – podle všeho to byl učedník, kterého sem postavili, aby držel hlídku. U nohou mu ležel pes. Hřbet mu proklál šíp a zvíře vykrvácelo.

Nájezdníci se sešikovali a ani se nesnažili chovat kdovíjak tiše. William popojel o kousek dopředu a pohledem prozkoumával okolí. Od doby, kdy tu byl naposledy, zmizela podstatná část kopce. Lešení se táhlo podél stěny lomu nahoru do nepřístupných míst i dolů do hluboké jámy zakusující se do paty kopce. Podél cesty byly naskládané kamenné kvádry nejrůznějších velikostí a tvarů. Dva bytelné vozy s obrovskými koly už byly naložené a připravené na cestu. Všechno kolem bylo pokryté šedivým prachem, dokonce i keře a stromy. Velká část lesa byla vymýcená – *mého* lesa, pomyslel si William vztekle – na mýtině stálo deset nebo dvanáct dřevěných domů, u některých byla malá zahrádka, u jednoho se dokonce krčil prasečí chlívek. Byla to malá vesnička.

Chlapec na hlídce nejspíš usnul – a jeho veliký pes taky. William kluka oslovil: „Kolik je tady mužů, hochu?"

Kluk vypadal vyděšeně, ale choval se statečně: „Ty jsi lord William, že jo?" zeptal se.

„Odpověz mi na otázku, nebo ti tímhle mečem setnu hlavu."

Zajatý hlídač zbledl hrůzou, ale odpověděl hlasem, v němž zazníval vzdor: „A snažíš se tenhle lom ukrást převoru Philipovi, co?"

Co je to se mnou sakra? přemítal William. Nedokážu pustit hrůzu ani na tohle vyzáblé nedochůdče, kterému ještě ani vousy nerostou! Proč si lidé myslí, že se mi můžou vzepřít? „Ten lom patří mně!" zasyčel. „Na převora Philipa zapomeň – ten pro tebe v tuhle chvíli nemůže nic udělat. Tak kolik je tady mužů?"

Jenže chlapec, místo aby odpověděl, zaklonil hlavu a začal ječet: „Pomoc! Pozor! Napadli nás! Napadli nás!"

William sáhl po meči. Zaváhal a zadíval se směrem k domům. Z jedněch dveří vykoukl vystrašený obličej. Mladík se rozhodl, že se nebude s učedníkem zdržovat. Jednomu ze svých mužů vytrhl z ruky pochodeň a bodl koně do slabin.

Řítil se k domům, pochodeň držel vysoko nad hlavou a slyšel, že jeho družina jede za ním. Dveře nejbližšího stavení se otevřely a objevil se v nich muž ve spodní košili a s rozespalýma očima. William mu přehodil

hořící pochodeň přes hlavu. Přistála za mužem na podlaze a sláma poházená po zemi okamžitě vzplála. William vydal vítězoslavný pokřik a jel dál.

Procválal napříč celou vesničkou. Za sebou slyšel, jak jeho muži bojovně pokřikují a házejí hořící pochodně na šindelové střechy. Všude se otevíraly dveře a vybíhali z nich vyděšení muži, ženy a děti a snažili se uhýbat před kopyty, jež se jim míhala kolem hlav. V panice pobíhali sem a tam, zatímco plameny utěšeně rostly. William se zastavil na okraji mýtiny a chvíli se na celý výjev zadíval. Domácí zvířata se dostala z ohrádek, nějaký vyděšený čuník lítal zběsile dokolečka, zatímco jakási kráva stála uprostřed toho zmatku naprosto klidně a hloupou hlavou jen v úžasu kývala ze strany na stranu. Dokonce i dospívající mladíci, jinak daleko nejbojovnější skupinka, byli zmatení a vystrašeni. Úsvit je nepochybně na takovéhle záležitosti nejvhodnější doba: když je člověk napůl svlečený, z nějakého důvodu mu to ubírá na bojovnosti.

Z jednoho domku vyšel snědý chlap s kšticí černých vlasů. Měl na sobě boty a začal dávat příkazy. Tohle bude zřejmě Otto Černá huba. William neslyšel, co muž říká. Z gest ale poznal, že muž přikazuje ženám, aby vzaly děti a odnesly je do lesa. K čemu ale naváděl muže? Vzápětí to William pochopil. Dva mladíci doběhli ke kůlně stojící o kus dál a otevřeli dveře, které byly zamčené zvenku. Vběhli dovnitř a vzápětí se vynořili s těžkými kamenickými palicemi v rukou. Otto poslal ke kůlně, kde měli zřejmě uložené nářadí, další dva muže. Takže to přece jen vypadá, že se tady bude bojovat.

Před třemi roky se Otto odmítl pustit do křížku s Philipem. Co ho vedlo k tomu, že změnil názor a chce bojovat?

Ať to bylo cokoliv, bude ho to stát život. William se potměšile usmál a pevně sevřel meč.

V tu chvíli už bylo nějakých šest až osm mužů vyzbrojeno palicemi a sekerami s dlouhým topůrkem. William pobídl koně a vyrazil ke skupince, která se motala kolem dveří vedoucích do skladu s nářadím. Uskakovali mu z cesty, ale mladík stačil máchnout mečem a jednoho z lamačů citelně zasáhl do paže. Muž pustil sekeru na zem.

William odcválal o kus dál a tam koně obrátil. Těžce oddechoval a měl z toho dobrý pocit: v zápalu boje nikdy nepociťoval strach, vždycky jen vzrušení. Někteří z jeho mužů zaznamenali, jak se situace vyvíjí, a dívali se na svého velitele a čekali, že jim dá nějaký příkaz. Pokynul jim, aby ho následovali, a znovu vyrazil proti kameníkům. Šesti jezdcům se nemohli vyhnout tak snadno jako jednomu. William dva srazil a pár dalších pocítilo, jak ostré meče mají Williamovi muži, ale mladík uháněl příliš rychle, než aby měl čas spočítat, kolik jich bylo, a podívat se, jestli jsou mrtví, nebo jen ranění.

Když znovu otáčel koně, Otto se zrovna snažil svoje bojovníky trochu seřadit. Sotva rytíři vyrazili k dalšímu nájezdu, lamači se rozptýlili mezi hořící domky. Tohle je mazaná taktika, uvědomil si William neochotně. Rytíři muže pronásledovali, jenže jakmile se rozdělili, lamači před nimi daleko snáze uskakovali, a koně se navíc v blízkosti hořících stavení plašili. William pronásledoval nějakého šedovlasého muže s palicí. Několikrát ho minul a muž nakonec unikl tak, že proběhl domem s hořící střechou.

William pochopil, že největší překážku představuje Otto. Dodává kameníkům odvahu a organizuje je. Jakmile tento muž padne, ostatní se vzdají. William přitáhl koni uzdu a zadíval se na snědého muže. Většina žen a dětí už zmizela, až na dvě pětiletá dítka, jež stála uprostřed bitevní vřavy, držela se za ruce a plakala. Williamovi rytíři se proplétali mezi domky a pronásledovali jednotlivé lamače. William ke svému překvapení uviděl, jak jeden z jeho mužů dostal ránu palicí, padl, zůstal ležet na zemi, krvácel a sténal. Tohle Williama zaskočilo: nečekal, že jeho oddíl bude mít také nějaké ztráty.

Jakási k smrti vyděšená žena běhala od jednoho domu ke druhému a něco volala, ale k Williamovi její slova nedoléhala. Žena zřejmě někoho hledala. Konečně zahlédla dvojici pětiletých dětí, zvedla je a posadila si každé na jednu paži. Jak prchala pryč, málem se srazila s Gilbertem de Rennes, jedním z Williamových rytířů. Gilbert zvedl meč, aby mohl ženu zasáhnout. V tu chvíli se zničehonic za chýší vynořil Otto a máchl sekerou na dlouhém topůrku. Zacházel se zbraní velice zkušeně a zasáhl Gilberta rovnou do stehna takovou silou, že ostří sekery projelo až do dřevěné konstrukce sedla. Useknutá noha spadla na zem, Gilbert zaječel bolestí a sesul se z koně.

Ten už se žádné bitvy nikdy nezúčastní.

Gilbert byl bojovník k nezaplacení. William vztekle pobídl koně. Žena s dětmi někam zmizela. Otto tahal za topůrko a ze všech sil se snažil vyprostit ostří sekery z Gilbertova sedla. Vzhlédl a uviděl, že se k němu blíží William. Kdyby se v tu chvíli dal na útěk, mohl by se ještě zachránit, jenže on stál na místě a dál tahal za sekeru. Když dorazil William až těsně k němu, konečně se mu podařilo zbraň vyprostit. William zvedl meč nad hlavu. Otto se pořádně rozkročil a napřáhl sekeru. V poslední chvíli si mladík uvědomil, že Otto se chystá zaútočit na koně a že dokáže zvíře zmrzačit dříve, než bude on dost blízko, aby mohl útočícího kameníka zasáhnout mečem. William v zoufalství zatáhl za otěže, kůň se zarazil, vzepjal se a mladík mu strhl hlavu, aby ji dostal co nejdál od kameníka se sekerou. Rána zasáhla zvíře do krku a okraj sekery pronikl hluboko do mohutných svalů. Krev vystříkla jako vodotrysk a zvíře padlo. William stačil odskočit ze sedla, než se jeho obrovské tělo svalilo na zem.

Byl vzteky bez sebe. Válečný kůň ho stál úplné jmění a přežil celý rok války o trůn. Mladíka dohánělo k zuřivosti vědomí, že teď jeho oře dokázal srazit sekerou nějaký kameník. Přeskočil ležící zvíře a zběsile se proti Ottovi ohnal mečem.

Jenže Otto rozhodně nebyl snadná oběť. Držel sekeru oběma rukama a její topůrko z pevného dubového dřeva používal jako štít, jímž odrážel Williamův meč. Otto byl navzdory svému věku svalnatý chlap a měl síly na rozdávání. Williamovo dorážení ho sotva dokázalo vyvést z rovnováhy. Mladík sevřel meč oběma rukama a vložil do úderu veškerou sílu. Znovu se mu postavilo do cesty topůrko sekery, ale tentokrát se do něj ostří Williamova meče zaseklo. V tu chvíli Otto udělal krok dopředu a mladík začal ustupovat. Zatáhl, co mu síly stačily, a podařilo se mu meč uvolnit, jenomže v tu chvíli stál Otto už skoro u něj.

Najednou se William začal bát o holý život.

Otto zvedl sekeru nad hlavu. William uskočil zpátky. Kotníkem o cosi zavadil, škobrtl a přepadl přes ležící mrtvolu koně. Přistál v kaluži teplé krve a dokázal udržet meč v rukou. Otto si nad něj stoupl se zvednutou sekerou. Když máchl zbraní dolů, William se v zoufalství honem odkulil stranou. Ucítil, jak mu ostří sekery prolétlo těsně kolem obličeje. Pak vyskočil do stoje a vrhl se proti kameníkovi s napřaženým mečem.

Voják by ustoupil stranou a pak teprve by začal zvedat zbraň k dalšímu úderu, jelikož by moc dobře věděl, že je nejzranitelnější ve chvíli, kdy zaútočí a mine. Jenže Otto nebyl voják, jen odvážný blázen, a tak zůstal stát, jednou rukou držel topůrko a druhou ruku napřáhl do strany, aby znovu nabral rovnováhu. V tu chvíli představovalo jeho tělo snadný cíl. William bodl v podstatě naslepo, ale zásah mu přesto vyšel. Špička meče se zaryla Ottovi do prsou. William přitlačil a meč vnikl mužovi mezi žebra. Otto pustil sekeru a ve tváři se mu objevil výraz, který William moc dobře znal. Kameník měl v očích překvapení, otevřel ústa, jako by chtěl vykřiknout, ale nevydal ze sebe ani hlásku, a pleť měl najednou nepřirozeně šedivou. Byl to výraz člověka, který dostal smrtelný zásah. William zarazil ostří meče ještě hlouběji, jen pro jistotu, a pak meč vytáhl. Otto obrátil oči v sloup, vepředu na košili se mu objevila krvavá skvrna, která se začala rychle zvětšovat, a muž padl.

William se otočil a rozhlédl se po bojišti. Uviděl dva lamače, kteří se dali na útěk. Zřejmě zahlédli, že jejich vůdce padl. Cestou křičeli na ostatní. Jejich odpor se změnil na ústup. Rytíři začali uprchlíky pronásledovat.

William stál na místě a těžce oddechoval. Ti zatracení kameníci se jim postavili na odpor! Podíval se na Gilberta. Ležel nehybně v tratolišti krve a oči měl zavřené. William mu přitiskl dlaň na prsa. Neucítil tlukot srdce. Gilbert byl mrtev.

William se vydal na obchůzku mezi domy, jež stále ještě hořely, a počítal mrtvé. Kolem leželi tři kameníci a k tomu jedna žena a jedno dítě, které podle všeho nejspíš srazil k zemi kůň. Tři z Williamových mužů utrpěli zranění a čtyři koně byli zabití nebo zmrzačení.

Když mladík spočítal padlé, zastavil se u mrtvoly svého válečného oře. Měl to zvíře víc v lásce než většinu lidí. Po bitvě měl zpravidla rozjařenou náladu, ale tentokrát byl nezvykle skleslý. Byla to jatka. Tohle měla být jednoduchá akce, při níž chtěli jen vyhnat partu bezmocných lamačů kamene, a přerostlo to v urputný boj s velkými ztrátami.

Rytíři pronásledovali kameníky až na okraj lesa, ale dál už za nimi nemohli jet na koních, a tak se vrátili. Walter dojel zpátky k Williamovi, který stál nad Gilbertem a díval se na tělo mrtvého přítele. Pokřižoval se a poznamenal: „Gilbert zabil v životě víc lidí než já."

„Nemůžu si dovolit ztratit víc chlapů, jako byl on, v jedné tahanici s jedním prokletým mnichem," prohlásil William trpce. „A to nemluvím o koních."

„To byla ale bitka," povzdechl si Walter. „Tihle muži se zmohli na větší odpor než vzbouřenci Roberta z Gloucesteru!"

William znechuceně potřásl hlavou. „Jen pořád nevím," řekl a rozhlédl se po mrtvých tělech, „za co si sakra mysleli, že bojují?"

KAPITOLA 9

Za úsvitu, když se většina řeholníků odebrala do krypty, aby tam sloužili první ranní mši, zůstávali v dormitáři jen dva lidé: Johnny Groš, který zrovna zametal podlahu na jednom konci dlouhé místnosti, a Jonathan, který si na opačném konci hrál na školu.

Převor Philip se zastavil ve dveřích a zadíval se na Jonathana.. Chlapci bylo už skoro pět let a stal se z něj čilý, sebevědomý kluk s dětsky vážným vystupováním, jímž dokázal každého okouzlit. Johnny ho stále oblékal do miniaturního mnišského hábitu. Dneska si Jonathan hrál na to, že vyučuje novice, a neodolatelně peskoval vymyšlené žáky. „Zase špatně, Godfreyi!“ oznámil přísně prázdné lavici před sebou. „Nedostaneš večeři, dokud nebudeš umět kolesa!“ Měl na mysli *slovesa.* Philip se láskyplně usmál. Víc by nedokázal milovat ani vlastního syna. Jonathan byl to jediné, co mu v životě přinášelo čirou a naprosto dětinskou radost.

Chlapec pobíhal po převorství jako štěně a všichni mniši ho hladili a rozmazlovali. Pro většinu z nich to byl jen domácí mazlíček, prostě jen hračka. Zato pro Philipa a Johnnyho znamenal něco víc. Johnny ho miloval jako matka. A Philip, přestože se to snažil skrývat, si připadal jako chlapcův otec. Philipa vychovával od raného dětství velice hodný opat, a tak mu připadalo naprosto přirozené, že by měl v Jonathanově životě sehrát stejnou roli. Nedobíral si ho a neběhal s ním jako ostatní řeholníci, ale vyprávěl chlapci biblické příběhy, hrál s ním hry na počítání a dával pozor na Johnnyho.

Philip vešel do místnosti, usmál se na Johnnyho a posadil se na lavici mezi neviditelné školáky.

„Dobré jitro, otče,“ pozdravil ho Jonathan vážně. Johnny ho učil, aby byl za všech okolností neochvějně zdvořilý.

„Jak moc bys chtěl jít do školy?“ zeptal se chlapce Philip.

„Už umím latinsky,“ pochlubil se Jonathan.

„Vážně?“

„Ano. Poslouchej. Omnius pluvius buvius tuvius nomine patri amen.“

Philip se snažil potlačit smích. „*Zní* to sice jako latina, ale není to *úplně* přesné. Učitel noviců bratr Osmund tě naučí mluvit pořádně.“

Jonathana trochu zpražilo zjištění, že najednou vlastně latinsky vůbec neumí. „No dobře,“ zvolal, „ale umím strašlivě rychle běhat, koukej!“ A rozeběhl se co největší rychlostí napříč dormitářem.

„Výborně!“ pochválil ho Philip. „Běháš opravdu rychle.“

„Jo – a mohl bych běžet ještě -“

„Teď ne,“ přerušil ho Philip. „Radši mě chvíli poslouchej. Odjíždím a budu nějaký čas pryč.“

„Vrátíš se až zítra?“

„Ne, tak brzo ne.“

„Příští týden?“

„Ani to ne.“

Jonathan se zatvářil nechápavě. Žádný delší čas než do příštího týdne si nedokázal představit. Zase jedno tajemství, které bude muset odhalit. „Tak kdy?“ zeptal se nakonec.

„Musím jet navštívit krále.“

„Aha.“ To Jonathanovi taky nic neříkalo.

„A byl bych moc rád, kdybys celou dobu, co tu nebudu, chodil do školy. Co ty na to?“

„Ano!“

„Už je ti skoro pět let. Příští týden budeš mít narozeniny. Přišel jsi k nám právě první den roku.“

„Odkud jsem přišel?“

„Od Boha. Všechno na světě pochází od Boha.“

Jonathan moc dobře věděl, že to není žádná odpověď. „Ale kde jsem byl *předtím*?“ nedal se odbýt.

„Nevím.“

Chlapec se zamračil. Na jeho bezstarostném, dětském obličeji vypadal ustaraný výraz neobyčejně legračně. „*Někde* jsem přece musel být“

Jednoho dne, uvědomil si Philip, mu budu muset říct, jak děti přicházejí na svět. Ušklíbl se při té představě. No, tentokrát ještě naštěstí ne. Změnil téma hovoru. „Chci, aby ses naučil počítat do sta, než se vrátím.“

„Počítat už taky umím,“ prohlásil Jonathan. „Jedna dvě tři čtyři pět šest sedm osm devět, deset jedenáct dvanáct třináct čtrnáct prtnáct šrstnáct frcumnáct trcumnáct –“

„To by šlo,“ skočil mu Philip do počítání. „Ale bratr Osmund tě naučí ještě víc. Musíš tiše sedět ve škole a dělat všechno, co ti řekne.“

„Budu ve škole nejlepší!“ ujistil ho chlapec.

„Uvidíme.“ Philip se na chlapce dlouze zadíval. Žasl nad tím, jaké pokroky chlapec dělá, jak se učí a prochází jednotlivými fázemi vývoje. Teď byl přímo posedlý umanutou představou, že umí mluvit latinsky, že dokáže počítat nebo že rychle běhá. Bylo to pozoruhodné: že by to byla nutná předehra k opravdovému učení? Nějaký smysl to v božím úradku mít musí. Jednoho dne se Jonathan stane dospělým člověkem. Jaký asi v té době bude? Při téhle představě se ve Philipovi probouzela zvědavost. Nemohl se dočkat, až chlapec dospěje. Jenže to bude trvat stejně dlouho jako dokončení katedrály.

„Tak mi dej pusu a rozluč se se mnou,“ řekl nahlas.

Jonathan k němu zvedl obličej a Philip ho políbil na hebkou tvář. „Sbohem, otče,“ hlesl chlapec.

„Sbohem, můj synu,“ odpověděl Philip.

Pak sevřel Johnnymu Grošovi přátelsky paži a vyšel ven.

Řeholníci zrovna vycházeli z krypty a mířili k refektáři. Philip se vydal opačným směrem, sestoupil do krypty a pomodlil se za zdar své cesty.

Když mu vyprávěli, co se seběhlo v lomu, zlomilo mu to srdce. Pět zabitých a z toho jedna malá holčička! Schoval se do svého domu a tam brečel jako malé dítě. William Hamleigh a jeho banda surovců mu zabili pět oveček. Philip je všechny znal: Harryho ze Shiringu, jenž kdysi dělal lamačského mistra lordu Percymu, Otto Černou hubu, snědého muže, který práce v lomu řídil od samého počátku, Ottova pohledného syna Marka, Markovu ženu Alwen, jež po večerech vyhrávala nejrůznější melodie na ovčí zvonce, i malou Normu, Ottovu sedmiletou vnučku, která měla právo, aby jí její panstvo zajistilo mír a spravedlnost. William je pobil, jako když liška roztrhá kuřata. Nad tím by plakali i andělé.

Philip nějaký čas truchlil nad jejich smrtí a pak se vydal do Shiringu, aby zjednal spravedlnost. Jenže šerif Eustace naprosto otevřeně odmítl cokoliv podniknout. „Lord William má kolem sebe malou armádu – jak ho mám asi zatknout?“ bránil se. „Král potřebuje rytíře, aby bojovali proti Maud – co mi řekne, když mu vsadím do žaláře jednoho z jeho nejlepších mužů? Když ho obviním, že spáchal vraždu, buď mě jeho zbrojnoši ihned zabijou, nebo mě o něco později král Štěpán pověsí za zradu.“

První obětí každé války mezi obyvateli jedné země je spravedlnost, uvědomil si Philip.

Pak ho šerif ještě upozornil, že William již podal oficiální stížnost kvůli tržišti v Kingsbridge.

Bylo to pochopitelně naprosto směšné – Williamovi mohla projít vražda a současně ještě obvinil Philipa z nedodržení pouhých předpisů. Jenže Philip si připadal naprosto bezmocný. Pravdou bylo, že povolení na otevření tržiště skutečně neměl. V tomto smyslu opravdu pochybil a nebyl v právu. Něco takového si ovšem nemohl dovolit. Je přece kingsbridgeským převorem. Nemá nic jiného než vlastní mravní sílu. William může z rytířů sestavit celé vojsko, biskup Waleran může využít svých kontaktů na nejvyšších místech, šerif se může opřít o pravomoc, kterou mu svěřil král. Na rozdíl od nich Philip nemůže udělat nic jiného než říkat *tohle* je správně a *tamhleto* je špatně. Kdyby ztratil i tuhle možnost, byl by vskutku naprosto bezmocný. A tak poručil, aby tržiště zrušili.

Tím se ocitl opravdu v zoufalém postavení.

Finanční situace převorství se do té doby zásadním způsobem zlepšila. Podařilo se to díky velmi přísné kontrole výdajů na jedné straně a neustále se zvyšujícími příjmy z tržiště a z ovčích farem na straně druhé. Jenže Philip utratil každou penci na stavbu chrámu, navíc se ještě těžce zadlužil u winchesterských Židů a dluhy bude ještě třeba splatit. A teď jedním rázem přišel o zásoby kamene, za který nemusel platit, příjmy z tržiště vyschly a

dobrovolníků nejspíš také ubude – vždyť většina z nich sem chodila hlavně kvůli trhu. Bude se muset rozloučit s polovinou řemeslníků a zapomenout na myšlenku, že se mu podaří ještě během života katedrálu dokončit. Jenže s touhle představou ještě nebyl vyrovnaný.

Uvažoval, jestli za to za všechno nějak nemůže on sám. Nepočínal si příliš sebevědomě, nebyl přehnaně ctižádostivý? Šerif Eustace něco podobného naznačil. „Ukrojil sis trochu moc velký krajíc, Philipe," upozornil ho nahněvaně. „Vedeš docela malý klášter, jsi naprosto bezvýznamný převor, ale chtěl bys vládnout biskupovi, hraběti i šerifovi. A to prostě nemůžeš. Ve srovnání s tebou máme dost velkou moc. Takže tě nečeká nic jiného než fůra trablů." Eustace byl odpudivý chlapík s nepravidelnými zuby, šilhal na jedno oko a nosil neuvěřitelně špinavé žluté oblečení. Jakkoliv nedokázal na nikoho udělat dojem, jeho slova se Philipovi zabodla do srdce. Bolestivě si uvědomoval, že kameníci by nezahynuli, kdyby si on, Philip, proti sobě nepoštval Williama Hamleigha. Jenže on neměl na výběr a musel se stát Williamovým nepřítelem. Kdyby ustoupil, trpělo by ještě víc lidí – takových lidí, jako byl mlynář, kterého William zavraždil, nebo nevolníkova dcera, již mladík a jeho rytíři znásilnili. Philip prostě musí bojovat dál.

A to znamená, že se musí vydat za králem.

Ta představa se mu z duše protivila. Už před krále jednou předstoupil, bylo to před čtyřmi roky ve Winchesteru, a přestože dostal to, co chtěl, královský dvůr v něm zanechal nepříjemný pocit, ze kterého byl celý nesvůj. Panovník byl obklopen lstivými a bezohlednými lidmi, kteří se na sebe snažili upoutat jeho pozornost a vzájemně proti sobě pletichařili, aby získali jeho přízeň. Philipovi připadali takoví lidé odporní. Pokoušeli se urvat bohatství a postavení, na které neměli nárok. On přitom ani pořádně nerozuměl hrám, které mezi sebou měli rozehrané. V jeho světě platilo, že nejlepší způsob, jak něco získat, je zasloužit si to, a ne pochlebovat tomu, kdo to má. Jenže teď neměl na výběr, musel se vydat do jejich světa a hrát podle jejich pravidel. Jen král může dát Philipovi svolení, aby mohl v Kingsbridge otevřít tržiště. Jen panovník může v tuhle chvíli zachránit katedrálu.

Philip doříkal modlitby a vyšel z krypty. Slunce už se vyhouplo nad obzor a šedý kámen rostoucích stěn chrámu byl Zahalen do jemného narůžovělého oparu. Zedníci, kteří pracovali od východu do západu slunce, se právě dávali do díla. Otevírali kůlny, ostřili nástroje a míchali první dávku malty. Ztráta lomu se stavby zatím ještě nedotkla. Od samého začátku se jim podařilo navážet větší zásoby kamene, než kolik stačili použít, takže teď měli všude kolem naskládané hromady kamene, které jim vystačí na celé měsíce práce.

Přišla chvíle, kdy by se Philip měl vydat na cestu. Všechno potřebné už stačil zařídit. Král zrovna pobýval v Lincolnu. Philip bude mít na cestu společnost: pojede s ním Alienin bratr Richard. Celý rok bojoval v panovníkově vojsku jako panoš a pak ho král pasoval na rytíře. Mladík musel odjet domů, jelikož si potřeboval pořídit novou výzbroj, a teď se vracel zpátky, aby se znovu přidal ke královu vojsku.

Aliena si jako obchodnice s vlnou vedla neuvěřitelně dobře. Už dávno neprodávala rouno Philipovi, nýbrž sama jednala přímo s vlámskými nákupčími. Letos měla dokonce v plánu koupit od převorství veškerou vlnu, kterou mniši získají z ovčích farem. Platila sice trochu míň než Vlámové, ale Philip by tak měl peníze o něco dřív. Nakonec ji musel odmítnout. O jejím obrovském úspěchu však svědčilo už to, že s takovou nabídkou vůbec přišla.

Teď stála u svého bratra ve stáji – Philip je uviděl, když kráčel přes nádvoří. Sešla se tam početná skupinka lidí, kteří se chtěli s cestovateli rozloučit. Richard seděl na kaštanově hnědém válečném oři, který musel Alienu přijít na dobrých dvacet liber. Z chlapce se stal pohledný mladý muž s rozložitými rameny. Jeho pravidelné rysy narušovala jen nehezká jizva na pravém uchu: někdo mu uřízl ušní lalůček, nepochybně při nějaké nešťastné ráně v šermířském souboji. Richard měl na sobě nádherné červenozelené oblečení a byl vyzbrojen novým mečem, kopím, válečnou sekerou a dýkou. Zavazadla měl naložená na druhém koni, kterého držel na dlouhé uzdě za sebou. Na cestu s ním měli vyrazit dva zbrojnoši na menších koních a jeden panoš na poníku.

Aliena měla v očích slzy, ale Philip nedokázal odhadnout, jestli je jí líto, že vidí bratra odjíždět, jestli je na něj pyšná, jak skvěle vypadá, nebo zda se bojí, že už se jí bratr možná nikdy nevrátí. Třeba ji k slzám dovedly všechny tři důvody najednou. S Richardem se přišlo rozloučit i několik vesničanů, většinou mladíci a kluci. Richard byl nepochybně jejich hrdina. Také se dostavili všichni řeholníci, přišli přát svému převorovi šťastnou cestu.

Štolbové vyvedli ze stáje další dvě zvířata, jezdeckého koně osedlaného pro Philipa a poníka ověšeného převorovými skromnými zavazadly – hlavně jídlem na cestu. Zedníci odložili nástroje a také se přiloudali. V jejich čele kráčel vousatý Tom a vedle něj jeho nevlastní syn, zrzavý Jack.

Philip obřadně objal podpřevora Remigia, daleko srdečněji se rozloučil s Miliem a Cuthbertem a pak se vyhoupl do sedla. V tomhle tvrdém sedle budu teď sedět hezky dlouho, pomyslel si otráveně. Ze svého vyvýšeného postavení všem kolem požehnal. Když s Richardem po boku projížděl bránou převorství, mniši, zedníci i vesničané jim začali mávat a volali za nimi pozdravy.

Projeli úzkou cestou vinoucí se vesnicí, kynuli lidem, kteří vykukovali ze dveří jednotlivých domků. Pak s klapáním kopyt překonali dřevěný most a vydali se po cestě mezi poli. Philip se ohlédl přes rameno a uviděl, jak vycházející slunce svítí otvorem, který stavitelé nechali ve východní části rozestavěné katedrály v místech, kde by v budoucnu mělo být okno. Jestli bude tahle výprava neúspěšná, může se stát, že chrám už nikdy nikdo nedostaví, pomyslel si Philip, Jenže když už to dotáhl až sem, nemůže si dovolit zaobírat se myšlenkou, co se stane, když nebude mít úspěch. Otočil se zpátky a soustředil se na cestu před sebou.

Město Lincoln se rozkládá na kopci. Philip a Richard se k němu přiblížili od jihu, po starobylé a rušné cestě, jíž se říkalo Erminina cesta. Už z velké dálky rozeznali na vrcholku kopce věže katedrály a cimbuří hradu. Byli stále ještě nějaké tři nebo čtyři míle od města, když k Philipově úžasu zničehonic dorazili k městské bráně. Tady musí mít ale *obrovská* předměstí, pomyslel si. A žijí tu určitě *tisíce* obyvatel.

Během Vánoc město obléhal Ranulf z Chesteru, nejmocnější muž severní Anglie a příbuzný panovnice Maud. Králi Štěpánovi se podařilo dobýt město zpátky, ale Ranulfovy oddíly se stále ještě udržely na hradě. Když Philip a Richard popojeli o kousek blíž, pochopili, že Lincoln je v podivném postavení, jelikož v jeho hradbách táboří dvě znepřátelená vojska.

Philip k Richardovi za ty čtyři týdny, co spolu strávili, nijak zvlášť nepřilnul. Alienin bratr byl vzteklý mládenec, který nenáviděl Hamleighovy a byl posedlý myšlenkou na pomstu. A mluvil tak, jako by bylo samozřejmé, že Philip musí mít naprosto stejné pocity. Jenže v jejich postojích byl rozdíl. Philip nenáviděl Hamleighovy za to, co provádějí svým poddaným: kdyby šli Hamleighovi k čertu, hned by byl život na tomhle světě snesitelnější. Zatímco Richard nenajde sám v sobě klid, dokud se mu nepodaří Hamleighovy zničit: jeho pohnutky však byly skrznaskrz sobecké.

Richard byl fyzicky statečný a byl ochoten kdykoliv se vrhnout do boje. Jenže v jiných ohledech byl slaboch. Mátl své zbrojnoše tím, že někdy s nimi jednal jako se sobě rovnými a jindy je sekýroval jako sluhy. V krčmách se snažil udělat dojem tím, že objednával pivo pro naprosto neznámé lidi. Předstíral, že zná cestu, přestože si vůbec nebyl jist, kudy mají jet, a několikrát vedl celou družinu dlouhou oklikou a přitom nedokázal přiznat, že udělal chybu. Když dorazili do Lincolnu, bylo už Philipovi naprosto jasné, že Aliena je desetkrát lepší než celý Richard.

Minuli rozlehlé jezero plné lodí. Pak na úpatí kopce přejeli přes řeku, která tvořila jižní hranici pozemků, jež patřily městu. Bylo zřejmé, že Lincoln žije z lodní dopravy. Hned vedle mostu byl velký rybí trh. Projeli další bránou s ozbrojenými strážemi. V tu chvíli za sebou nechali roztroušená

předměstí a vnořili se do rušného města. Přímo před nimi se strmě do kopce zvedaly uzounké a neuvěřitelně zalidněné uličky. Domy, natěsnané jeden vedle druhého, byly z části nebo zcela postaveny z kamene, což byla známka velkého bohatství. Svah byl tak příkrý, že u většiny domů se přízemí na jedné straně zvedalo několik stop nad zemí a na druhé straně bylo zapuštěné hluboko pod povrch. Prostor na úpatí kopce opanovali bez výjimky řemeslníci se svými dílnami a obchodníci. Jediný volnější prostor představovaly hřbitovy kolem kostelů a několik tržišť: s obilím, drůbeží, vlnou, kůží a s dalšími druhy zboží. Philip s Richardem a s nepočetným Richardovým doprovodem se prodírali hustým davem měšťanů, zbrojnošů, zvířat a povozů. Philip s úžasem zaznamenal, že mají kámen i pod nohama. Celá ulice byla vydlážděná! Tady musí být ale peněz, pomyslel si, když tu používají kámen nejen na stavbu paláců a katedrály, ale také na ulice. Trochu jim to klouzalo, jelikož dlažba byla pokrytá odpadky a zvířecími výkaly, ale bylo to o hodně lepší než řeka bahna, v niž se v zimě měnily ulice většiny měst. Dorazili na vrchol kopce a prošli další bránou. Rázem se ocitli ve vnitřní části města a tady se atmosféra rychle změnila: byla tišší, ale velice napjatá. Hned vedle sebe měli po levé ruce vchod do hradu. Velká, okovaná vrata byla pevně zavřená. Za střílnami ve strážní věži se pohybovaly nezřetelné postavy a na zubatém cimbuří přecházely stráže v plné zbroji. Od jejich naleštěných přileb se odráželo slabé sluneční světlo. Philip stráže pozoroval, jak přecházejí sem a tam. Strážní mezi sebou neprohodili ani slovo, nebavili se, nesmáli se, nenakláněli se přes okraj cimbuří, aby mohli hvízdnout na dívky procházející pod hradbami. Byli vzpřímení, ostražitě se rozhlíželi a šel z nich strach.

Po své pravici, sotva čtvrt míle od vjezdu do hradu, uviděl Philip západní průčelí katedrály. Okamžitě zaznamenal, že přes jistou vzdálenost od hradu zabralo katedrálu královo vojsko, aby tam umístilo jeho družinu. Úzkou uličku, která vedla od domu pro kanovníky k chrámu, hlídala neprostupná řada strážných. Za strážnými procházeli třemi vysokými dveřmi do katedrály rytíři a zbrojnoši. Hřbitov se změnil ve vojenský tábor se stany a ohništi. Koně spásali trávu na hrobech. Nikde kolem neviděl Philip žádné klášterní stavby: o lincolnskou katedrálu se nestarali řeholníci, nýbrž duchovní, kterým se říkalo kanovníci, a ti bydleli v obyčejných městských domech poblíž katedrály.

V prostoru mezi katedrálou a hradem nebyl nikdo jiný než Philip a jeho doprovod. Philip si náhle uvědomil, že upoutali soustředěnou pozornost nejen královských stráží, ale i hlídek protivníka postávajících na cimbuří hradu. Ocitli se v území nikoho mezi dvěma vojenskými tábory. Bylo to zřejmě nejnebezpečnější místo v celém Lincolnu. Rozhlédl se kolem sebe a zaznamenal, že Richard a jeho družina se už dali do pohybu, a tak je neochotně následoval.

Královi strážní je bez prodlení pustili dovnitř: Richarda tady každý dobře znal. Philip ocenil západní průčelí katedrály. Tvořil ho jeden neuvěřitelně vysoký vchodový oblouk s vedlejšími oblouky po každé straně. Vedlejší oblouky dosahovaly jen poloviční výšky, ale stále ještě byly tak vysoké, že to člověku bralo dech. Vypadalo to jako brána do nebes – což nakonec svým způsobem odpovídalo skutečnosti. Philip se okamžitě rozhodl, že chce mít v západním průčelí kingsbridgeské katedrály vysoké oblouky.

Koně svěřil, stejně jako Richard, panošovi a spolu s mladíkem pak prošel vojenským ležením a vstoupil do katedrály. Uvnitř bylo ještě víc lidí než venku. Boční lodě sloužily jako stáje, takže k pilířům podepírajícím klenbu byly přivázány stovky koní. Po hlavní chrámové lodi přecházeli ozbrojenci, semtam plápolal oheň v ohništi, na několika místech zahlédl Philip polní lůžko. Někteří lidé mluvili anglicky, jiní francouzsky, občas byla slyšet i vlámština, hrdelní jazyk obchodníků s vlnou z Flander. V podstatě se dalo říct, že zbrojnoši pobývali venku, zatímco rytíři sídlili uvnitř. Philipa zamrzelo, když uviděl, jak někteří muži hrají tady, ve stánku Páně, karty o peníze, a ještě víc ho rozladil pohled na některé ženy. Na to, že byla zima, chodily dost spoře oblečené a působily dojmem, že s muži laškují – skoro, pomyslel si, jako kdyby to byly trochu ženy lehkých mravů, nebo dokonce, nedej Bože, povětrné ženštiny.

Aby se na ně nemusel dívat, zvedl oči ke stropu. Byl dřevěný a překrásně malovaný temnými barvami. Ale při tom, kolik lidí přímo uvnitř chrámu vařilo na otevřeném ohni, to představovalo obrovské riziko, že vypukne požár. Philip se prodíral davem Richardovi v patách. Mladík působil dojmem, že se tu snadno orientuje, že je si sám sebou jistý a ví, co dělá. Halasně zdravil nejrůznější lordy a barony a poplácával po zádech rytíře.

Střední část chrámu, kde se protínala hlavní loď s příčnými loděmi, byla oddělena provazem. Východní konec hlavní lodi byl zřejmě vyhrazen duchovním – taky bych to tak udělal, pomyslel si Philip – a v příčných lodích pobýval král.

Za nataženým provazem postávala další řada strážných, za nimi dav dvořanů, pak okruh nejbližších královych hrabat a uprostřed mezi nimi na dřevěném trůnu seděl sám král. Od doby, kdy ho Philip před pěti lety viděl ve Westminsteru, panovník notně zestárl. Obličej mu zbrázdily úzkostné vrásky a ve světle hnědých vlasech probleskovala šeď. Rok neustávající války způsobil, že král zhubnul. Zřejmě se o něco urputně přel se svými hrabaty a rozhodně, ale bez hněvu s nimi nesouhlasil. Richard došel na okraj královy společnosti a hluboce a obřadně se uklonil. Král vzhlédl, poznal mladíka a radostně ho uvítal: „Richard z Kingsbridge! To jsem rád, že jsi zpátky!“

„Děkuji ti, můj pane,“ odpověděl Richard.

Philip si stoupl vedle něj a úplně stejně se uklonil.

„Ty sis místo panoše přivedl mnicha?“ podivil se Štěpán. Všichni dvořané se rozesmáli.

„To je kingsbridgeský převor, pane,“ poznamenal Richard na vysvětlenou.

Štěpán znovu vzhlédl a Philip zaznamenal v jeho očí záblesk poznání. „No jistě, vždyť já převora znám, to je Philip,“ prohlásil král, ale jeho tón nebyl zdaleka tak vřelý, jako když se zdravil s Richardem. „Přišel jsi bojovat na mé straně, otče?“ zeptal se. Dvořané znovu propukli v smích.

Philipa potěšilo, že si král vybavil jeho jméno. „Přišel jsem, protože svaté poslání, které představuje stavba kingsbridgeské katedrály, naléhavě vyžaduje královu pomoc,“ odpověděl.

„To si musím celé pořádně poslechnout,“ přerušil ho Štěpán netrpělivě. „Přijď za mnou zítra, až budu mít víc času.“ Obrátil se zpátky ke svým šlechticům a pokračoval v hovoru s nimi tlumeným hlasem.

Richard se uklonil a odporoučel se, Philip ho následoval.

Philip s králem Štěpánem následujícího dne nemluvil. Nedostal se k němani příští den a ani den potom.

První noc strávil v krčmě, ale neměl příjemný pocit z neslábnoucího pachu opékaného masa a ze smíchu hříšných žen. Naneštěstí nebyl ve městě žádný klášter. Za normálních okolností by mu přístřeší nabídl zdejší biskup, jenže v jeho paláci se usídlil král a všechny domy kolem katedrály byly plné členů panovníkova doprovodu. Na druhou noc se Philip odebral pryč z města, prošel vesnicí Wigford přiléhající těsně k hradbám a dorazil ke klášteru, který si zřídil útulek pro malomocné. Tam dostal k večeři tmavý chléb a slabé pivo a na zem mu hodili slamník. Od západu slunce do půlnoci tam platil zákaz mluvení, po půlnoci ho čekalo několik bohoslužeb a ráno snědl k snídani řídkou nesolenou kaši. A byl šťastný.

Každý den brzy ráno se vydal do katedrály a s sebou si nesl drahocennou listinu, jíž král stvrzoval, že převorství má právo těžit v lomu kámen. Den po dni si ho král ani nevšiml. Když se ostatní hosté, kteří se snažili předstoupit před krále se svými stížnostmi, mezi sebou dohadovali, kdo tak nejspíš má naději a kdo je mimo hru, Philip mlčel.

Věděl, proč ho panovník nechává čekat. Celá církev byla s králem ve sporu. Štěpán nedostál svým velkorysým slibům, které se z něj podařilo duchovním vymámit na počátku jeho vlády Znepřátelil si svého bratra, biskupa Jindřicha z Winchesteru tím, že na funkci arcibiskupa v Canterbury podporoval jiného kandidáta. Tenhle postoj notně zklamal Walerana Bigoda, jenž doufal, že se po Jindřichových zádech vyšplhá hodně vysoko. Největší hřích v očích církve ale Štěpán spáchal tím, že vsadil do žaláře biskupa Rogera ze Salisbury a jeho dva synovce, lincolnského biskupa a biskupa z Ely, a to na základě obvinění, že začali bez královského svolení

stavět hrad. Při tomhle králově svatokrádežném činu se ozval sborový pokřik ze všech katedrál a klášterů po celé zemi. Štěpána se to dotklo. Sluhové boží si nepotřebují stavět hrady, prohlásil. A pokud si hrady stavět začnou, musí počítat s tím, že se s nimi nebude zacházet čistě jen jako se sluhy božími. Panovník to byl upřímný, ale naivní.

Spor se podařilo nějak urovnat, jenže král Štěpán už neměl chuť poslouchat stížnosti svatých mužů, a tak musel Philip čekat. Využil této příležitosti k rozjímání. Od té doby, co se stal převorem, neměl na meditace dost času a chybělo mu to. Teď najednou neměl povětšinou co dělat, a tak trávil dlouhé hodiny pohroužen do myšlenek.

Nakonec kolem něj ostatní dvořané utvořili volný prostor, takže na něj bylo docela dobře vidět a pro Štěpána bylo stále obtížnější dělat, že převora nevidí. Ráno sedmý den, který pobýval v Lincolnu, pohroužil se Philip do hlubokého rozjímání o křehkém tajemství Trojice svaté, když vtom si uvědomil, že přímo před ním někdo stojí, dívá se na něj a mluví k němu. Vzhlédl a uviděl, že má před sebou krále.

„Ty snad spíš s otevřenýma očima, člověče!“ říkal zrovna panovník hlasem, v němž se mísilo pobavení s podrážděním. „Omlouvám se, pane, zamyslel jsem se,“ řekl Philip a zdvořile se uklonil.

„To je jedno. Potřeboval bych si půjčit tvoje oblečení.“

„Cože?“ Philipa žádost natolik vyvedla z míry, že zapomněl na dobré způsoby.

„Chci se porozhlédnout kolem hradu, a když na sobě budu mít mnišskou kutnu, nebudou po mně střílet šípy. Tak dělej – zalez do jedné z kaplí a stáhni ze sebe ten hábit.“

Philip měl pod kutnou pouze košili. „Ale pane, co si mám mezitím vzít na sebe já?“ vyhrkl.

„Už jsem zapomněl, jak jste vy, mniši, skromní.“ Král luskl prsty na mladého rytíře. „Roberte – půjč mi svůj plášť, rychle.“

Rytíř, který si zrovna povídal s nějakou dívkou, si rychlým pohybem stáhl z ramen plášť, s úklonou ho podal panovníkovi a na dívku udělal oplzlé gesto. Přátelé ocenili jeho výkon burácivým chechotem.

Král Štěpán podal plášť Philipovi.

Philip vklouzl do malé kaple svatého Dunstana, chvatnou modlitbou požádal patrona kaple o odpuštění, přetáhl si přes hlavu kutnu a oblékl se do krátkého šarlatového pláště, který měl ještě před chvílí na sobě králův dvořan. Připadal si v tom pochopitelně velice nesvůj: od šesti let na sobě neměl nic jiného než řeholní hábity, takže si připadal stejně nepřirozeně, jako by se převlékl za ženu. Vyšel z kaple a podal kutnu Štěpánovi. Ten si ji honem přetáhl přes hlavu.

Vzápětí panovník vyvedl Philipa z míry tím, že ho vyzval: „Pojď se mnou, jestli chceš. Můžeš mi při tom vyprávět o kingsbridgeské katedrále.“

Philip nevěděl, co si má počít. Z prvního popudu chtěl odmítnout. Stráže přecházející po hradním cimbuří by mohly být v pokušení zkusit si na něj vystřelit, jelikož ho nechránilo řeholní roucho. Na druhou stranu se mu tím nabízela možnost mluvit s králem zcela o samotě a mít spoustu času na to, aby mu vysvětlil, jak se to má s tržištěm a s lomem. Taková příležitost se už nemusí nikdy naskytnout.

Štěpán sáhl po svém vlastním plášti. Byl purpurový a zdobil ho límec z bílé kožešiny a lemování stejné barvy. „Vem si to na sebe," vyzval Philipa. „Alespoň ode mne odpoutáš pozornost."

Ostatní dvořané ztichli, sledovali vývoj událostí a čekali, co se bude dít dál.

Philip si uvědomil, že král má svým způsobem pravdu. Vlastně převorovi naznačoval, že nemá ve vojenském ležení co dělat a že nemůže čekat nějaké zvláštní výsady na úkor mužů, kteří tu pro svého krále riskují život. To nebylo nespravedlivé. Na druhou stranu bylo Philipovi naprosto jasné, že když na tento pohled přistoupí a připustí, že tu nemá co pohledávat, může rovnou odjet zpátky do Kingsbridge a vzdát se všech nadějí na to, že se mu podaří znovu získat lom a otevřít tržiště. Nezbývalo mu než výzvu přijmout. Zhluboka se nadechl a řekl: „Třeba si Bůh přeje, abych tu zemřel a tím zachránil krále." Načež sáhl po purpurovém plášti a přehodil si ho přes ramena.

Mezi dvořany to zašumělo překvapením. I král Štěpán vypadal, že ho to dost zaskočilo. Všichni čekali, že se Philip zalekne a ustoupí. Však i jeho samotného téměř ihned zamrzelo, že to neudělal. Už se ale stalo.

Štěpán se otočil a vykročil k severnímu vchodu. Philip ho následoval. Několik dvořanů vykročilo, aby se k nim přidali, ale Štěpán je mávnutím ruky zarazil a prohlásil: „I mnich by mohl vzbudit podezření, kdyby se za ním táhl celý královský dvůr." Přetáhl si kapuci Philipovy kutny přes hlavu a vyšel na hřbitov.

Když procházeli vojenským ležením kolem katedrály, přitahoval Philipův drahý plášť zvědavé pohledy. Muži soudili, že je to nějaký baron, a mátlo je, že ho neznají. Philipa uváděly zvídavé pohledy do rozpaků a probouzely v něm pocit viny, jako by byl nějaký podvodník. A na Štěpána se nikdo ani nepodíval.

Nevydali se přímou cestou k bráně vedoucí do hradu, nýbrž prošli nepřehlednou spletí úzkých uliček a vyšli u kostela svatého Pavla ve zdi, proti severovýchodnímu okraji hradu. Hradby stály na mohutném valu z navršené hlíny a byly chráněny suchým příkopem. Mezi okrajem příkopu a nejbližšími domy byl pruh otevřeného prostoru porostlého trávou široký asi padesát yardů. Štěpán vstoupil na trávník, vydal se na západ a cestou si prohlížel severní opevnění hradu. Držel se těsně při zadní části domů na vnějším okraji volného prostranství. Philip kráčel s ním. Štěpán vykročil tak,

aby převor v nápadném plášti šel mezi ním a hradem. Otevřený prostor pochopitelně dovoloval lučištníkům, aby pohodlně zamířili na každého, kdo by se pokusil přiblížit k hradbám. Philip neměl strach ze smrti, ale bál se bolesti, a tak mu mysl zcela ovládala jediná úvaha – jak strašlivě musí takový zásah šípem *bolet.*

„Bojíš se, Philipe?“ zeptal se Štěpán.

„Hrozně,“ odpověděl Philip upřímně. A pak, jako by ho strach zbavil zábran, se také zeptal: „Co ty?“

Krále jeho troufalost rozesmála. „Trochu,“ připustil.

Philip si vzpomněl, že právě teď se mu naskýtá příležitost promluvit si o katedrále. Dělalo mu ale potíže se soustředit, když byl jeho život v takovém ohrožení. Pohledem neustále uhýbal k hradu, prozkoumával cimbuří a pátral, jestli neuvidí nějakého muže, jak napíná luk.

Hrad zabíral celý jihovýchodní kout vnitřního města, západní hradby byly součástí městského opevnění, takže když chtěl někdo obejít celý hrad, musel vyjít z města ven. Štěpán provedl Philipa západní bránou a pak společně prošli předměstím, jemuž se říkalo Newland. Domky tu připomínaly víc venkovské chatrče, byly to pletené stavby se stěnami pokrytými mazanicí a měly kolem sebe rozlehlé zahrady jako venkovská stavení. Z širokých lánů za domy vanul nepříjemně studený vítr. Štěpán zahnul na jih a stále si prohlížel hrad. Pak ukázal na malá dvířka v hradební zdi. „Počítám, že tudy zřejmě Ranulf z Chesteru vyklouzl, aby mi utekl, když se mi podařilo zmocnit se města,“ poznamenal.

Tady měl Philip o něco menší strach. Po stezce chodili ještě další lidé a hradby nebyly na této straně tak silně obsazené strážemi, jelikož dobyvatelé hradu se zřejmě více obávali útoku z města než z otevřené krajiny. Philip se zhluboka nadechl a pak vyhrkl: „Kdyby mě tu teď zabili, povolíš, aby byl v Kingsbridge trh, a přinutíš Williama Hamleigha, aby vrátil lom?“

Štěpán mu hned neodpověděl. Kráčeli z kopce k jihozápadnímu okraji hradu a prohlíželi si cestou celou pevnost. Z této strany vypadala naprosto nedobytně. Když došli na roh, zahnuli do další brány a vešli znovu do města, nyní do jeho spodní části, aby se porozhlédli kolem jižní strany hradu. Philipa se opět zmocnil pocit ohrožení. Někdo, kdo je pozoruje z hradu, by mohl docela snadno dojít k závěru, že tihle dva muži, kteří obešli celý hrad, jsou tu na výzvědách. A proto není nic neslušného zkusit si na ně vystřelit, zvlášť na toho v purpurovém plášti. Aby nějak zahnal strach, začal si Philip soustředěně prohlížet celou pevnost. V hradební zdi byly malé otvory, které sloužily jako vývod pro latríny a záchody. Odpadky a výkaly, které z otvorů vylétávaly, cákaly jednoduše přímo na zeď a do bahna pod ní a zůstávaly tam, dokud neshnily. Není divu, že to tady tak

smrdí, pomyslel si Philip, nasadil rychlejší tempo a snažil se nedýchat příliš zhluboka.

V jihozápadním rohu byla další, tentokrát o něco nižší věž. V tu chvíli měli Štěpán a Philip za sebou už tři čtvrtiny celého čtverce, který tvořil půdorys hradu. Philip přemítal, jestli král na jeho otázku zapomněl. Bál se zeptat znova. Panovník by mohl mít dojem, že na něj převor tlačí, a urazit se.

Došli na hlavní ulici, jež vedla středem města, a znovu zahnuli. Než si Philip stačil uvědomit, že by se mu mohlo ulevit, prošli další bránou, ocitli se v horní části města a za pár okamžiků už zase stáli v území nikoho mezi hradem a katedrálou. K Philipově hrůze se tady král zastavil.

Otočil se k Philipovi, aby na něj mohl promluvit, a stoupl si tak, že mohl přes převorovo rameno pozorovat hrad. Philipova nekrytá záda, zahalená do královského hermelínu a purpuru, byla otočena směrem k hradní bráně, kde se to jen hemžilo strážnými a lučištníky. Philip stál strnulý jako socha a čekal, že se mu každým okamžikem šíp či oštěp zabodne do zad. Navzdory mrazivému zimnímu větru mu začal po zádech stékat pot.

„Vždyť jsem ti ten lom už před mnoha lety dal, ne?“ poznamenal Štěpán.

„Tak úplně ne,“ odpověděl Philip přes stisknuté zuby. „Dal jsi mi právo těžit v lomu kámen na stavbu katedrály. Ale lom jsi přisoudil Percymu Hamleighovi. A Percyho syn William teď z lomu vyhodil moje lamače, zabil při tom pět lidí – včetně jedné ženy a jednoho dítěte – a brání nám v přístupu k zásobám kamene.“

„Takovéhle věci by neměl dělat,“ podotkl Štěpán zamyšleně. „Zvlášť když po mně chce, abych mu udělil titul hraběte ze Shiringu.“ To Philipa povzbudilo. Jenže vzápětí král poznamenal: „Dal bych krk za to, kdybych přišel na to, jak se do toho hradu dostat.“

„Přinuť Williama, aby pro nás lom znovu otevřel, prosím,“ nevzdával se Philip. „Takhle se vlastně protiví tvé vůli, a ještě okrádá samotného Boha.“

Štěpán působil dojmem, že převora vůbec neslyšel. „Stejně si myslím, že uvnitř moc mužů nemají,“ pokračoval v úvahách zasněným tónem. „Počítám, že jsou všichni na hradbách, aby to působilo dojmem velkého vojska. Jak to vlastně bylo s tím tržištěm?“

On mě prostě jen tak zkouší, řekl si v duchu Philip. Nechává mě stát s nekrytými zády směrem k nepříteli. Kožešinovým rukávem králova purpurového pláště si utřel pot z čela. „Můj pane, každou neděli k nám chodí lidé z širokého okolí, aby v Kingsbridge zašli na mši a aby tady chvíli zadarmo pracovali na stavbě katedrály. Když jsme s touhle dobrovolnou prací začali, našlo se pár podnikavých mužů a žen, kteří, přišli také a kolem staveniště prodávali dobrovolným dělníkům masové placky, víno, klobouky a nože. Postupem času z toho vznikl trh. A já tě teď žádám, abys nám ho povolil.“

„A zaplatíš mi za svolení?“

Poplatek za právo zřídit trh byl naprosto běžný, to Philip věděl, ale když šlo o církevní záležitost, bylo možné placení odpustit. „Ano, pane, zaplatím – pokud se ovšem nerozhodneš dát nám svolení bezplatně, jen pro větší slávu boží.“

Štěpán se Philipovi poprvé zadíval přímo do očí. „Jsi odvážný chlapík,“ prohlásil uznale. „Klidně tu stojíš, nepřítele máš za zády, a ještě si se mnou troufáš smlouvat.“

Philip panovníkovi odpověděl stejně přímým pohledem. „Jestli se Bůh rozhodl, že je můj život u konce, nic mě nemůže zachránit,“ namítl a znělo to statečněji, než jak se sám cítil. „A jestli Bůh chce, abych žil dál a dostavěl kingsbridgeskou katedrálu, ani tisíc lučištníků mě nesrazí na zem.“

„To jsi řekl hezky!“ poznamenal Štěpán, poplácal Philipa po zádech a zamířil ke katedrále. Philip kráčel vedle něj a kolena se mu podlamovala úlevou. S každým krokem, kterým se vzdálil od hradu, se cítil lépe. Zdálo se, že ve zkoušce obstál. Důležitější ale bylo dostat teď od krále jednoznačný příslib. Každou chvíli panovníka znovu obklopí dav dvořanů. Když procházeli mezi hlídkami, Philip sebral veškerou odvahu a začal: „Můj pane, kdybys napsal dopis shiringskému šerifovi –“

Ani to nestačil dořící. Jeden ze šlechticů právě doběhl ke králi a s dosti vyděšeným výrazem hlásil: „Robert z Gloucesteru je na cestě sem, můj pane.“

„Cože? Jak je daleko?“

„Blízko. Nanejvýš den cesty –“

„Proč mě nikdo nevaroval? Rozestavěl jsem všude kolem svoje lidi!“

„Robert jel nejdřív po Fosseské cestě a pak z ní sjel a pokračoval dál volnou krajinou.“

„Kdo je s ním?“

„Všechna hrabata a všichni rytíři, kteří v posledních dvou letech přišli o půdu, jsou na jeho straně. Je mezi nimi i Ranulf z Chesteru –“

„No jistě. Proradný pes.“

„Vzal s sebou všechny svoje rytíře z Chesteru a nádavkem ještě hordu divokých, nenasytných Velšanů.“

„Kolik je jich všech dohromady?“

„Asi tisíc mužů.“

„Sakra – to je dobře o stovku víc, než máme my.“

V tu chvíli se už kolem shromáždilo víc šlechticů a teď se do hovoru vložil jeden z nich. „Pane, jestli jede otevřenou krajinou, bude muset někde překročit řeku brodem –“

„Myslí ti to, Edwarde!“ pochválil ho Štěpán. „Odveď svoje lidi dolů k brodu a podívej se, jestli by se vám ho podařilo uhájit. Budeš taky potřebovat nějaké lučištníky.“

„Ví někdo, jak daleko je v tuhle chvíli nepřítel?“ zeptal se Edward.

První hrabě odpověděl: „Zvěd říkal, že hodně blízko. Mohli by se dostat k brodu dřív než ty.“

„Takže raději vyrazím hned,“ rozhodl se Edward.

„Jsi pašák!“ přikývl Štěpán. Sevřel pravou ruku v pěst a udeřil se s ní do levé dlaně. „Konečně se s Robertem z Gloucesteru střetnu v otevřeném boji. Jen mě mrzí, že nemám víc mužů. Ale sto bojovníků, to zase není taková přesila.“

Philip to všechno poslouchal pohroužen v ponuré mlčení. Ještě před chvílí si byl takřka jist, že získá králův souhlas. teď byl panovník myšlenkami úplně jinde. Ale Philip se stále nevzdával. Pořád měl na sobě králův purpurový plášť. Stáhl si ho z ramen a podal ho Štěpánovi se slovy: „Možná bychom si zase měli vyměnit role, můj pane.“

Štěpán nepřítomně přikývl. Komoří si stoupl za krále a pomohl mu vysvléci se z mnišské kutny. Philip mu předal královský plášť a dodal: „Pane, zdá se, že jsi mému požadavku v zásadě nakloněn.“

Štěpána jako kdyby se dotklo, že mu někdo něco připomíná. Uhladil si plášť a chystal se něco poznamenat, když vtom za sebou zaslechl nový hlas.

„Můj pane!“

Philip ten hlas okamžitě poznal. Krve by se v něm nedořezal. Otočil se a uviděl Williama Hamleigha.

„Williame, chlape jeden!“ uvítal ho král bodrým tónem, jaký nasazoval, když mluvil se svými bojovníky. „Dorazil jsi právě včas!“

William se uklonil a řekl: „Můj pane, přivezl jsem s sebou ze svého hrabství padesát rytířů a dvě stovky zbrojnošů.“

Philip se rázem rozloučil s veškerými nadějemi.

Štěpána to viditelně potěšilo. „Tebe mi posílá samo nebe!“ pochvaloval si vřelým tónem. „Tím máme nad nepřítelem početní převahu!“ Položil Williamovi ruku kolem ramen a oba muži společně vešli do katedrály.

Philip stál bez hnutí na místě a sledoval je, jak odcházejí. Tohle opravdu bolelo. Už jsem měl úspěch téměř nadosah, jenže Williamovo vojsko je důležitější než spravedlnost, pomyslel si trpce. Komoří, který pomáhal králi svléci mnišský háv, podal teď oblečení Philipovi. Philip si od něj kutnu vzal. Komoří se vydal za králem a jeho doprovodem do katedrály. Philip si přetáhl kutnu přes hlavu. Byl do hloubi duše zklamán. Zadíval se na tři obrovské oblouky tvořící vchod do katedrály. Ještě před pár hodinami doufal, že se mu podobné oblouky podaří postavit i v Kingsbridge. Jenže král Štěpán se postavil na stranu Williama Hamleigha. Král se musel vyrovnávat s velice podivným rozhodnutím: zda dát přednost Philipovi, a tedy spravedlnosti, nebo využít výhody, kterou mu skýtá Williamovo vojsko. A v téhle zkoušce neobstál.

Philipovi zbývala už jen poslední naděje: že král Štěpán bude v nadcházející bitvě poražen.

II

Když obloha začínala přecházet z černé v šedivou, biskup zrovna sloužil mši v katedrále. V té době už byli koně osedlaní a rytíři měli na sobě kroužkové košile, zbrojnoši byli po snídani a všichni dostali slušnou míru silného vína, aby měli víc odvahy.

Koně hrabali a odfrkávali v bočních lodích katedrály, zatímco William Hamleigh klečel s ostatními rytíři a hrabaty v hlavní lodi a čekal, až dostane předem rozhřešení za všechna zabití, jichž se toho dne dopustí.

Ze strachu a vzrušení se Williamovi vždycky trochu točila hlava. Jest lize král dnes zvítězí, Williamovo jméno bude s tímto dnem navždy spojeno, protože lidé budou říkat, že právě *on* přijel s posilami, které zvrátily poměr sil. A kdyby král prohrál, inu, stát se může ledacos. Mladík se na studené kamenné podlaze zachvěl.

Král klečel úplně vepředu. Měl na sobě čistý bílý plášť a v ruce držel hořící svíčku. Když kněz zvedl hostii, král zlomil svíci a plamínek zhasl. William se zachvěl hrůzou: to bylo špatné znamení. Kněz přinesl novou svíci a zlomenou odstranil. Štěpán se nenucené usmál, ale Williama neopouštěl pocit nadpřirozeného děsu. Když se rozhlédl kolem sebe, všiml si, že ostatní mají úplně stejné pocity.

Po bohoslužbě si král oblékl s pomocí komorníka zbroj. Vzal si na sebe kabátec, který mu sahal až po kolena. Byl ušitý z kůže a pokrytý našitými železnými kroužky. Vepředu a vzadu byl kabátec rozstřižený až do pasu, aby ten, kdo ho má na sobě, mohl jet na koni. Komorník pečlivě zapnul panovníkovi kabátec až ke krku. Pak svému pánovi nasadil čapku s dlouhou kroužkovou kapucí, která Štěpánovi zakryla žlutohnědé vlasy a ochraňovala krk. Přes čapku si král vzal železnou přilbu s ochranou na nos. Vysoké kožené boty měly okraje ze železných kroužků a špičaté ostruhy.

Když si král oblékal zbroj, šlechtici se kolem něj nahrnuli. William, pamětliv matčiny rady, se choval, jako by mezi ně už patřil. Prodral se davem a vnutil se do skupiny, jež krále obklopovala. Chvíli naslouchal a pak mu došlo, že ostatní Štěpána přesvědčují, aby se z Lincolnu stáhl a přenechal město i hrad vzbouřencům.

„Máš ve svém držení víc území než Maud – můžeš sestavit větší vojsko," prohlašoval jeden starší muž, kterého William znal jako lorda Hugha. „Stáhni se na jih, naber síly a vrať se s tolika muži, že budeme nad nepřítelem ve výrazné přesile."

Po špatném znamení se zhaslou svíčkou si William málem přál, aby se královo vojsko stáhlo. Jenže král neměl na podobné úvahy čas. „Jsme dost silní, abych je porazili hned teď," prohlásil povzbudivě. „Kam se poděla

tvoje odvaha?“ Připjal si na opasek z jedné strany meč a z druhé strany dýku. Obě zbraně byly zasunuté do zdobených pochev vyrobených ze dřeva a kůže.

„Obě vojska jsou v podstatě stejně početná,“ poznamenal vysoký muž s krátkými prošedivělými vlasy a nakrátko ostříhaným plnovousem – hrabě ze Surrey. „Je to příliš riskantní.“

William moc dobře věděl, že tohle není argument, na který by Štěpán slyšel. Jestli se o královi dalo něco říct, tak to, že má pro strach uděláno. „Že jsou v podstatě stejně početná?“ opakoval posměšně. „Boj rovného s rovným mi odjakživa vyhovoval.“ Natáhl si kožené rukavice pošité na hřbetu ruky kovovými kroužky. Komorník mu podal dlouhý dřevěný štít pobitý kůží. Panovník si přehodil popruhy od štítu kolem krku a přes záda a zvedl štít levou rukou.

„Kdybychom se teď stáhli, nic tím v podstatě neztratíme,“ trval na svém Hugh. „Vždyť jsme se zatím nezmocnili ani hradu.“

„Přišel bych o možnost utkat se s Robertem z Gloucesteru přímo na bojišti,“ upozornil ho Štěpán. „Už dva roky se mi úspěšně vyhýbá. Teď mám příležitost vyřídit si to s tím zrádcem jednou provždy, takže se nehodlám stáhnout jen proto, že máme *v podstatě stejně početná vojska*!“

Štolba jim přivedl koně. Byli už osedlaní. Když se Štěpán chystal vyšvihnout do sedla, nastal v západní části katedrály, kolem vchodu, rozruch. Vzápětí se hlavní chrámovou lodí rozeběhl jakýsi rytíř, celý od bláta a krve. William měl zlověstnou předtuchu, že uslyší nějakou hodně špatnou zprávu. Když se raněný rytíř uklonil před králem, mladík ho poznal. Byl to jeden z Edwardových mužů, které poslali k řece, aby bránili brod. „Přišli jsme pozdě, můj pane,“ vysvětloval muž chraplavě a těžce při tom oddechoval. „Nepřítel překročil řeku.“

To bylo další špatné znamení. Williama se náhle zmocnil pocit, že se ochladilo. Teď už nestálo mezi nepřítelem a Lincolnem nic než otevřené pláně.

Štěpán také působil dojmem, že ho to na okamžik zaskočilo, ale velice rychle se dokázal vzpamatovat. „Na tom nezáleží!“ zvolal. „Alespoň se s nimi střetneme o něco dřív!“ A vyhoupl se na hřbet svého válečného oře.

U sedla měl připnutou válečnou sekeru. Komorník mu podal dřevěné kopí s ostrým železným hrotem, aby měl král úplnou výzbroj. Štěpán mlaskl jazykem a kůň se poslušně dal do pohybu.

Jak projížděl hlavní chrámovou lodí, hrabata, baroni a rytíři nasedali na koně a řadili se za svého velitele. Katedrálu opustili v průvodu. Ve vojenském táboře se k nim přidali zbrojnoši. Tohle byl okamžik, kdy muži začínali dostávat strach a rozhlíželi se, jestli by se nedalo někudy uniknout. Jenže důstojná chůze a téměř obřadní nálada, umocněná přítomností

obyvatel města, způsobovaly, že pro zbabělce bylo nesmírně obtížné se vytratit.

Řady bojovníků vzrostly o nějakých sto mužů z města. Byli mezi nimi tlustí pekaři, krátkozrací tkalci a brunátní sládkové, všichni měli mizerné zbraně a jeli na ponících a mulách. Jejich přítomnost svědčila o tom, jak neoblíbeným se stal Ranulf.

William si soustředěně prohlížel krajinu před sebou. Zatímco na jižní straně města padal svah příkře do řeky, tady, u západní stěny městských hradeb, byl táhlý svah, jenž pozvolna přecházel v rovinu. William okamžitě zaznamenal, že Štěpán si pro obranu města vybral správné místo. Ať bude nepřátel sebevíc, vždycky budou muset ke královu vojsku postupovat do kopce.

Když byl Štěpán asi tak čtvrt míle od města, objevili se pod svahem dva zvědové a ze všech sil se hnali do kopce. Zahlédli krále a vyrazili směrem k němu. William popojel o kus blíž, aby slyšel jejich hlášení.

„Nepřítel se rychle blíží," oznámil jeden ze zvědů.

William se zadíval na druhou stranu pláně. V dáli zcela zřetelně rozeznal černou masu pomalu postupující směrem k němu: nepřítel. Mladík se zachvěl strachem. Otřásl se, aby se strachu zbavil, ale nepomohlo to. Veškeré obavy zmizí teprve ve chvíli, až začne boj.

„V jaké jedou sestavě?" zeptal se král Štěpán.

„Ranulf a rytíři z Chesteru tvoří střed, pane," začal ihned vysvětlovat zvěd. „Jdou pěšky."

William se divil, jak může zvěd něco takového vědět. To se musel dostat přímo do nepřátelského tábora a tam si poslechnout, jaké vojáci dostávají rozkazy na cestu. Takový kousek vyžadoval dobré nervy.

„Ranulf je uprostřed?" podivil se Štěpán. „Působí to dojmem, jako by hlavním velitelem byl on, a ne Robert!"

„Robert z Gloucesteru je na levém křídle s oddíly mužů, kteří si říkají Vyděděnci," pokračoval zvěd. William věděl, proč si tak říkají – jsou to lidé, kteří od vypuknutí bojů o trůn přišli o veškerou půdu.

„Takže Robert přenechal Ranulfovi řízení celého útoku," poznamenal Štěpán zamyšleně. „Škoda. Roberta dobře znám – v podstatě jsme spolu vyrůstali – a uměl bych si domyslet, co má za lubem. Zatímco Ranulf je pro mě jedna veliká hádanka. Nevadí. Kdo jede napravo?"

„Velšané, pane."

„Předpokládám, že lučištníci." Mužové z jižního Walesu měli pověst vynikajících střelců.

„Tentokrát ne," opravil krále zvěd. „Je to horda divochů, mají pomalované obličeje, zpívají barbarské písně a jsou vyzbrojeni palicemi a holemi. Jen málo z nich má koně."

„Ti určitě pocházejí ze severního Walesu," přemítal Štěpán. „Ranulf jim nejspíš slíbil, že budou moci drancovat. Jestli se dostanou za hradby, Bůh buď Lincolnu milostiv. Jenže oni se tam nedostanou! Jak se jmenuješ?"

„Roger," odpověděl zvěd, „a říkají mi Bezzemek."

„Bezzemek? Za tenhle výkon si zasloužíš deset akrů půdy."

Muže to zjevně potěšilo. „Děkuji ti, pane!"

„Tak dál," poznamenal Štěpán, otočil se a zadíval se na svoje šlechtice. Chystal se rozdat jim pokyny. William napjatě vyčkával a byl zvědav, jakou mu král přidělí úlohu. „Kde je lord Alan z Bretaně?" zeptal se král.

Alan popojel se svým koněm kousek dopředu. Vedl voj bretaňských žoldnéřů, mužů bez rodin a bez domova, kteří bojovali za peníze a nebyli věrní nikomu jinému, jen sami sobě.

Štěpán Alanovi sdělil: „Postavím tebe a své statečné Bretaňce do přední linie po mé levici."

William pochopil, jak moudrý je to krok: bretaňští žoldnéři se tak ocitnou proti velšským dobrodruhům: nespolehliví proti neukázněným.

„William z Ypresu!" zvolal Štěpán.

„Můj pane!" Snědý muž na černém válečném oři zvedl kopí. Tenhle William vedl další skupinu námezdních vojáků. Jeho bojovníci ale byli Vlámové a říkalo se o nich, že jsou o stupínek spolehlivější než Bretaňci.

„Ty se přesuneš také na levé křídlo, ale budeš stát za Alanovými Bretaňci," nařídil mu král.

Oba velitelé žoldnéřských vojsk se kruhem otočili a vydali se ke svým mužům, aby se seřadili. William si dál lámal hlavu tím, kam ho tak asi panovník umístí. Rozhodně neměl chuť dostat se do první linie. Už se přece dostatečně vyznamenal tím, že přivedl docela početné vojsko. Dnes by mu tedy slušela bezpečná, nečinná pozice někde úplně vzadu.

„Pánové z Worcesteru, Surrey, Northamptonu, Yorku a Hertfordu," pokračoval Štěpán v udílení rozkazů, „vytvoří se svými rytíři pravé křídlo."

Znovu bylo Williamovi jasné, jak rozumné jsou Štěpánovy pokyny. Vyšší šlechtici a jejich rytíři – většina z nich měla koně – se střetnou s Robertem z Gloucesteru a jeho „vyděděnou" šlechtou. Na tomhle křídle bude mít nepřítel také většinu bojovníků na koních. Williama ale zklamalo, že nebyl mezi tyto lordy zařazen. Že by na něj panovník zapomněl?

„Já povedu střed," oznámil Štěpán. „Půjdu bez koně v čele pěchoty."

Poprvé William s královým rozhodnutím nesouhlasil. Podle jeho názoru je vždycky nejlepší držet se na koňském hřbetě, jak to jde nejdéle. Jenže Ranulf, který vedl střed nepřátelských vojů, šel podle zvědových zpráv také pěšky, a tak Štěpánovi jeho přehnaný smysl pro poctivý boj velel, aby se s protivníkem střetl za rovných podmínek.

„Ve středu se mnou zůstane William ze Shiringu a všichni jeho lidé," prohlásil král.

William nevěděl, jestli má mít radost, nebo jestli z toho má být vyděšený. Být vybrán, aby bojoval tak blízko krále, to pro něj byla velká čest – matka by to jistě ocenila. Na druhou stranu se tím ocitl v nejnebezpečnějším místě. A co horšího, bude muset bojovat bez koně. Také to znamenalo, že ho král bude moci pozorovat a posoudit jeho chování. Bude muset jednat nebojácně a rázně se do nepřítele opřít, a ne se vyhýbat potížím a bojovat, jen když je k tomu přinucen, což byla taktika, které se až do této chvíle držel.

„A věrní obyvatelé Lincolnu nám budou chránit záda," dodal Štěpán. Do tohoto rozhodnutí se promítala směsice soucitu a zdravého vojenského instinktu. Civilisté nemohli být v boji nikde příliš užiteční, ale v zadních řadách nemohou způsobit příliš mnoho škod a budou mít menší ztráty.

William zvedl zástavu hraběte ze Shiringu. To byl další matčin nápad. Přísně vzato neměl mladík právo zástavu nosit, jelikož ještě nedostal hraběcí titul. Jenže muži, které vedl, byli zvyklí sledovat shiringskou zástavu – tím by se hájil, kdyby ho někdo osočil. A jestli se bude bitva vyvíjet dobře, mohl by se ještě dneska večer stát hrabětem.

Jeho muži se kolem něj nahrnuli. Walter si mu stoupl jako vždy po bok, jeho spolehlivá přítomnost člověka uklidňovala. Dále tu byli Ošklivý Gervase a Sekera Hugh. Gilberta, jenž padl v lomu, nahradil Guillaume de St. Clair, růžolící mladík se sklony ke zvrhlým násilnostem.

William se rozhlédl kolem sebe a mohl ho čert vzít, když uviděl Richarda z Kingsbridge, jak jede na nádherném válečném koni a má na sobě novou, lesklou zbroj. Richard byl přidělen k hraběti ze Surrey. Nepřivedl králi vojsko jako William, ale vypadal nadmíru dobře – odpočatý, odhodlaný a odvážný. A kdyby se mu dneska dařilo, mohl by získat královu přízeň. Bitvy jsou stejně nevypočitatelné jako panovníci.

Na druhou stranu se může klidně stát, že Richard dneska padne. *To* by tedy hodně velké štěstí. William po tom toužil víc, než kdykoliv předtím toužil po nějaké ženě.

Podíval se směrem k západu. Nepřítel byl o poznání blíž.

Philip stál na střeše katedrály a Lincoln se mu rozkládal před očima jako mapa. Katedrála se vypínala na kopci a obklopovalo ji staré město. Byly tu rovné uličky, malé úhledné zahrádky a v jihozápadním rohu stál hrad. Příkrý jižní svah mezi starým městem a řekou Witham zabírala novější část města, hlučná a přelidněná. V téhle čtvrti se za normálních okolností obchodovalo ostošest, jenže dnes tam panovalo ticho jako v rakvi. Lidé postávali na střechách a dívali se, jak se bude vyvíjet boj. Řeka přitékala od východu, točila se kolem úpatí kopce, pak se rozšiřovala do přírodního přístaviště, jemuž tady říkali Brayfieldská tůň. Přístaviště bylo plné lidí a bárek a obklopené dílnami. Z Brayfieldské tůně vedl na západ kanál

nazývaný Fosdyke – Philip se od někoho dověděl, že spojuje Witham s řekou Trent. Teď si Philip kanál z výšky prohlížel a žasl nad tím, že je tolik mil tak dokonale rovný. Mezi lidmi se říkalo, že byl vyhlouben již v dávných dobách.

Kanál tvořil okraj bitevního pole. Philip sledoval, jak Štěpánova armáda vyšla z města v neuspořádaném chumlu a na okraji svahu se pomalu seřadila do tří vyrovnaných proudů. I na dálku Philip poznal, že král umístil šlechtice napravo od sebe. Tvořili nejpestřejší část vojska s červenými a žlutými plášti a jásavými zástavami. A také byli nejčinorodější – přejížděli neustále sem a tam, rozdávali příkazy, radili se a kuli plány. Skupina stojící po králově levici, na okraji příkrého svahu padajícího dolů k hladině kanálu, byla oblečená do ponurých odstínů šedivé a hnědé barvy, měla daleko méně koní a čekala na nepřítele vcelku klidně, jako by si šetřila síly: to budou nepochybně žoldnéři.

Před Štěpánovou armádou, tam, kde už nebylo možné kanál pořádně rozeznat a kde splýval s živými ploty, pokrývali pole nepřátelští vojáci jako roj včel. Zprvu působili dojmem, že se nehýbají, když ale člověk na chvíli uhnul pohledem a pak se zadíval zpátky, byli o něco blíž. Teď už stačilo jen se pořádně soustředit a jejich postup byl zcela zřetelný. Philip odhadoval, kolik tak asi má protivník vojáků. Zdálo se mu, že síly na obou stranách jsou v podstatě vyrovnané.

Philip nemohl podniknout nic, čím by výsledek střetu ovlivnil – a to byla situace, jež se mu k smrti protivila. Snažil se uklidnit duši a odevzdat se do vůle osudu. Jestli Bůh chce, aby v Kingsbridge stála nová katedrála, tak způsobí, aby dnes Robert z Gloucesteru porazil krále Štěpána. V takovém případě bude Philip moci požádat Maud, aby mu znovu přidělila lom a povolila obnovení tržiště. A pokud Robert Štěpánovi podlehne, Philip se bude muset smířit s úradkem božím, vzdát se svých velkolepých plánů a nechat Kingsbridge, aby se opět ponořilo do ospalé bezvýznamnosti.

Ať se Philip snažil sebevíc, nedokázal o celé věci uvažovat odevzdaně. Prostě *chtěl,* aby Robert vyhrál.

Silný poryv větru se opřel do věží katedrály, až hrozilo, že smete z olověných střešních plátů méně pozorné diváky a svrhne je na hřbitov, který se rozkládal pod nimi. Vítr byl nepříjemně studený. Philip se otřásl a přitáhl si plášť co nejtěsněji kolem těla.

Obě armády teď byly tak asi míli od sebe. Když se vzbouřenecké vojsko dostalo asi na vzdálenost jedné míle od královy přední linie, zastavilo se. Vidět masu nepřátelských vojáků, ale nerozeznávat podrobnosti byl pro řadu královských stoupenců k nevydržení mučivý pohled. William by moc rád věděl, jak jsou nepřátelští vojáci vyzbrojení, jestli jsou rozjařeni a bojovní, či unavení a neochotní. Zajímalo ho dokonce i to, jak jsou vysocí. Protivník velice pomalým krokem přece jen postupoval dopředu, jelikož ti, kteří byli

vzadu, se tlačili dopředu, aby si – hnáni stejnými obavami jako William – pokud možno prohlédli protivníka.

Hrabata a rytíři ve Štěpánově vojsku se i s koňmi vyrovnali do řady, sklonili kopí do bojové polohy, jako by byli na turnaji a chystali se vyrazit. William neochotně poslal všechny koně ze svého oddílu do týlu. Panošům řekl, aby zvířata neodváděli do města, nýbrž s nimi počkali za bojovou linií pro případ, že by jich bylo třeba – myslel tím pro případ útěku, ale nahlas to nevyslovil. Kdyby bitva dopadla špatně, je lepší utéct než se nechat zabít.

Rozhostil se klid, až to vypadalo, že boj nikdy nepropukne. Vítr ustal a koně se uklidnili. O mužích se to ale říct nedalo. Král Štěpán si sundal přilbu a poškrábal se na hlavě. William začal být podrážděný. Vlastní boj mu nevadil, když na něj však měl myslet, dělalo se mu z toho špatně od žaludku.

Pak zase začalo být – bez jakéhokoliv zjevného důvodu – znát ve vzduchu napětí. Odněkud zazněl bojový pokřik. Všech koní se opět zmocnil neklid. Ozvalo se povzbuzující volání, ale bylo téměř okamžitě přehlušeno údery tisíců kopyt. Bitva začala. William ucítil kyselý, nasládlý pach strachu.

Rozhlédl se kolem sebe a zoufale se snažil přijít na to, co se vlastně děje, jenže všude panoval dokonalý zmatek a on stál ještě ke všemu na zemi, takže se nemohl pořádně rozhlédnout a viděl jen svoje nejbližší okolí. Šlechtici na pravém křídle podle všeho rozpoutali boj tím, že jako první napadli nepřítele. Vojsko hraběte Roberta, složené z vyděděných pánů, které stálo proti nim, nejspíš odpovědělo stejnou mincí a v sevřeném tvaru vyrazilo do protiútoku. Téměř v tutéž chvíli se ozval pokřik i na levém křídle. William se otočil a uviděl, že jezdci, kteří stáli mezi bretaňskými žoldáky na koních, pobízejí ostruhami zvířata, aby vyrazila kupředu. Současně se v odpovídající části nepřátelského vojska ozval povyk, při němž stydla krev v žilách – to byla nejspíš ta horda Velšanů. William neviděl, která strana je na tom líp.

Richarda ztratil z dohledu.

Za nepřátelskými liniemi vylétly k obloze desítky šípů jako hejno vyplašených ptáků a začaly dopadat všude kolem Williama. Mladík zvedl štít nad hlavu. Nenáviděl šípy – zabíjejí naprosto nahodile.

Král Štěpán ze sebe vyrazil válečný pokřik a vrhl se kupředu. William tasil meč, rozeběhl se a cestou volal na svoje muže, aby ho následovali. Jenže jezdci, které měl po obou stranách na křídlech, při útoku trochu uhnuli a dostali se mezi Williama a protivníka.

Po mladíkově pravici se ozval ohlušující třesk, jak narazilo železo na železo, a vzduch se naplnil pachem rozpáleného kovu, který William tak dobře znal. Královi šlechtici a vyděděnci se zapojili do boje. Všude kolem sebe viděl William muže a koně, jak do sebe narážejí, jak se ženou dopředu, jak na sebe útočí a jak padají. Ržání koní se nedalo odlišit od

bojových pokřiků mužů. Někde pod těmito halasnými zvuky zaslechl William i první praskání kostí a děsivé ječeni raněných, kteří se svíjejí v bolestech. Jen doufal, že Richard je mezi ječícími.

Pak se mladík podíval vlevo a ke své hrůze uviděl, že Bretaňci se nechávají zatlačit palicemi a sekerami divokých velšských domorodců. Velšané si počínali jako šílení, řvali a křičeli a sápali se jeden přes druhého ve snaze dosáhnout na nepřátele. Třeba už se nemohli dočkat, až vydrancují bohaté město. Naproti tomu Bretaňce nečekalo nic jiného než vyhlídka na další týdenní mzdu, která jim dovolí nějak se protlouct do další neděle, a tak jen odráželi útoky a pomalu ustupovali. Williama to do hloubi duše zhnusilo.

Navíc ho žralo, že až do téhle chvíle neuštědřil nikomu ani jedinou ránu. Byl obklopen svou družinou a před sebou měl koně vyšších šlechticů a Bretaňce. Protlačil se trochu víc dopředu a směrem ke králi. Všude kolem zuřil boj: padlí koně, muži bojující proti sobě tváří v tvář s urputností peroucích se koček, ohlušující zvonění mečů a pach krve, z něhož se dělalo nevolno. Potíž byla v tom, že král Štěpán a William se na krátký čas ocitli v území nikoho.

Philip všechno viděl jako na dlani, ale ničemu nerozuměl. Neměl ani tušení, co se vlastně děje. Byl to jeden obrovský zmatek: blýskající se čepele, vzpínající se koně, zástavy třepotající se ve vzduchu a vzápětí padající na zem, stejně jako zvuky bitvy přinášené větrem, ale tlumené vzdáleností. Bylo to k zbláznění. Někteří muži padli na zem a zemřeli, jiní je překročili a bojovali dál, a on na tu dálku nedokázal určit, kdo vyhrává a kdo prohrává.

Kněz ze zdejší katedrály, jenž stál zahalen do kožešinového pláště o kousek dál, se na Philipa podíval a zeptal se: „Co se tam děje?“ Philip zavrtěl hlavou a odpověděl: „To ti neumím říct.“ Než to stačil dopovědět, zaznamenal určitý pohyb. Na levé straně bojiště se několik mužů rozeběhlo po svahu dolů ke kanálu. Byli to žoldáci v šedohnědém oblečení, a pokud mohl Philip soudit, šlo o muže z králova vojska, kteří se dali na úprk, a pomalovaní divoši z útočící armády je pronásledovali. Vítězný pokřik, který Velšané vydávali, bylo slyšet až sem. Philipovy naděje zesílily: vzbouřenci už začínají vyhrávat!

Pak došlo k zásadní změně i na druhé straně bojové linie. Napravo, kde se do sebe pustili bojovníci na koních, začalo královské vojsko ustupovat. Pohyb byl zprvu jen nepatrný, ale neustával a nakonec přešel v docela překotné tempo. Než se Philip stačil vzpamatovat, změnil se ústup v bezhlavý útěk. Celé skupiny královým mužů obracely koně a prchaly z bojiště.

Philip byl nadšením bez sebe: tohle je určitě boží vůle!

Mohlo se to celé vskutku odbýt tak rychle? Vzbouřenci postupovali na obou křídlech, ale střed královského vojska stále ještě odolával. Muži shromáždění kolem krále Štěpána bojovali daleko odhodlaněji než vojáci na obou křídlech. Dokážou zarazit ústup? Třeba se rozhodne v osobním souboji mezi Štěpánem a Robertem z Gloucesteru. Jeden střet mezi dvěma vojevůdci dokáže kolikrát rozhodnout o výsledku bez ohledu na to, co se jinak na bojišti děje. Kdepak, ještě zdaleka není po všem.

Ke zvratu došlo úděsnou rychlostí. Jednu chvíli měla obě vojska vyrovnané síly a obě strany bojovaly ze všech sil. A vzápětí byli královi muži jako bleskem zatlačeni. William z toho byl do morku kostí vyděšený. Nalevo od sebe viděl bretaňské žoldnéře, jak utíkají po svahu dolů a Velšané je zahánějí do kanálu. Napravo se šlechtici snažili obrátit koně a spasit se i se zástavami útěkem za městské hradby Lincolnu. Jen střed stále ještě vzdoroval. Král Štěpán se otáčel uprostřed té vřavy a rozdával rány svým mohutným mečem a muži ze Shiringu kolem něj bojovali jak smečka rozzuřených vlků. Jenže jejich postavení bylo krajně nejisté. Jestli budou křídla i nadále ustupovat, král skončí v obklíčení. William by byl radši, kdyby se Štěpán dal na ústup. Jenže panovník měl bohužel víc odvahy než rozumu, a tak bojoval dál.

William vycítil, že celá bitva se posunula trochu doleva. Rozhlédl se kolem sebe a uviděl, že vlámští žoldnéři obešli bojiště zezadu, napadli Velšany a přinutili je, aby se otočili, přestali pronásledovat Bretaňce po svahu ke kanálu a začali se bránit. Chvíli z toho byla docela vyrovnaná šarvátka. Pak muži Ranulfa z Chesteru, nacházející se uprostřed nepřátelské linie, na Vlámy zaútočili, takže ti se zničehonic ocitli v sevření mezi bojovníky z Chesteru a Velšany.

Král Štěpán manévr zaznamenal a pobídl svoje muže, aby postoupili dopředu. Williama napadlo, že Ranulf právě udělal chybu. Kdyby se teď královy voje dostaly do kontaktu s Ranulfovými muži, ocitne se najednou sevřený mezi dvěma ohni sám Ranulf.

Williamův rytíř, který stál těsně před mladíkem, nečekaně padl a William se náhle ocitl uprostřed válečné vřavy.

V mžiku se na něj hnal rozložitý bojovník ze severu se zakrváceným mečem. William jeho útok snadno odrazil: byl čerstvý a odpočatý, zatímco jeho protivník byl už notně unavený. William mu zamířil mečem do obličeje, minul a musel odrážet další ránu. Zvedl meč hodně vysoko a zcela záměrně zůstal nekrytý, aby muž mohl provést výpad. Když pak protivník předvídatelným způsobem pokročil dopředu, aby zasadil další ránu, mladík uskočil stranou, oběma rukama sevřel rukojeť meče a zasáhl muže mocným úderem do ramene. Ostří meče proniklo mužovou zbrojí, přerazilo mu klíční kost a Williamův soupeř padl na zem.

Williama zaplavila vlna nadšení. Strach byl rázem pryč. „Tak pojďte, vy psi!“ zaburácel mladík bojovně.

Na místo padlého rytíře přiskočili dva další bojovníci a zaútočili na mladíka společně. Odrazil je, ale musel se dát na ústup.

Napravo od Williama se začalo něco dít a jeden z jeho protivníků se musel pootočit, aby čelil útoku jakéhosi brunátného chlapa se sekerou, který vypadal jako šílený řezník. Takže na Williama zbyl jen jeden soupeř, s nímž se musel vypořádat. Mladík se divoce zašklebil a přešel do protiútoku. Protivník zpanikařil a zuřivě se ohnal Williamovi po hlavě. William uhnul a sekl muže do stehna, těsně pod okraj krátké kroužkové košile. Noha se podlomila a muž upadl.

A zase neměl William s kým bojovat. Klidně stál a ztěžka oddechoval. V jednu chvíli už měl dojem, že královské vojsko utrpí hanebnou porážku, ale vojáci se zmohli na odpor a teď to vypadalo, že ani jedna strana nemá převahu. Mladík se podíval vpravo, jelikož byl zvědavý, co způsobilo ten rozruch, který přinutil jeho druhého protivníka, aby soustředil pozornost jinam. Ke svému úžasu William uviděl, že lincolnští obyvatelé dávají nepřáteli pořádně do těla. Třeba je to tím, že brání vlastní domovy. Kdo je ale vede, když se šlechtici, kteří bojovali na tomto křídle, dali na útěk? Vzápětí se mladík dověděl odpověď: ke svému zklamání uviděl Richarda z Kingsbridge na válečném oři, jak pobízí měšťany do boje. Ve Williamovi by se krve nedořezal. Když král uvidí, jak je Richard statečný, mohl by na to William zle doplatit. Honem se rozhlédl, kde je Štěpán. V tu chvíli král zrovna zachytil Richardův pohled a povzbudivě na něj zamával. William mrzutě zaklel.

Útok civilistů uvolnil krále z tlaku, ale jen na okamžik. Nalevo se Ranulfovým mužům podařilo rozehnat vlámské žoldnéře a Ranulf se teď začal obracet do středu bojiště, kde se bránili královi lidé. Ve stejný okamžik vyrazili proti Richardovi a lincolnským obyvatelům takřečení Vyděděnci a boj se opět rozhořel s plnou urputností.

Williama napadl mohutný chlap s válečnou sekerou. Mladík v poslední chvíli uskočil a zničehonic se začal bát o holý život. Při každém zasvištění sekery ustoupil o krok zpátky, když vtom si ke své hrůze uvědomil, že celé královo vojsko ustupuje zhruba stejným tempem. Vlevo se Velšané vyškrábali zpátky na svah a začali, což bylo k nevíře, házet po nepříteli kameny. Bylo to dost podivné, ale účinné počínání, jelikož mladík se musel najednou nejen bránit útokům obra se sekerou, ale ještě uhýbat před lítajícími kameny. Najednou bylo všude daleko víc nepřátelských vojáků než předtím a William si s náznakem zoufalství uvědomil, že královi lidé jsou v menšině. Hrdlo mu sevřel panický strach, neboť si hned spočítal, že bitva je v podstatě ztracená a on se ocitl ve smrtelném nebezpečí. Král by se měl dát na útěk. Proč ještě bojuje? Vždyť je to šílenství! Takhle ho

zabijou – všechny je zabijou! Williamův soupeř zvedl sekeru vysoko nad hlavu. Ve Williamovi na okamžik zvítězily instinkty bojovníka a místo, aby ustoupil jako předtím, naklonil se dopředu a bodl obrovitého muže do obličeje. Špička meče vnikla protivníkovi do hrdla těsně pod bradou. William vší silou zatlačil. Muž zavřel oči. Williama zaplavil pocit vděčné úlevy. Rázně vytáhl meč a honem uskočil zpátky, aby se vyhnul sekeře, jež muži vypadla z bezvládných rukou.

Krátce se podíval na krále, který bojoval jen pár yardů nalevo od Williama. Zrovna v tu chvíli se král vší silou ohnal po jednom z protivníků a zasáhl ho mocnou ranou do přilby. Králův meč se rozlomil v půli jako klacík. A je to, pomyslel si William s úlevou, je po boji. Teď se král dá na útěk a zachrání si život, aby se mohl zase někdy vrhnout do boje. Byla to ale předčasná naděje. William už byl napůl otočený, aby se mohl dát na útěk, když vtom jeden z měšťanů nabídl králi velkou tesařskou sekeru s dlouhou rukojetí. K Williamově zklamání král po zbrani sáhl a bojoval dál.

William byl v pokušení vzít nohy na ramena. Podíval se napravo a uviděl Richarda. Mladík mezitím sesedl z koně a teď bojoval s šílenou urputností. Postupoval dopředu, oháněl se kolem sebe mečem a srážel muže napravo, nalevo i přímo před sebou. Když jeho rival ještě bojuje, nemůže William přece najednou utéct.

V tu chvíli na Williama zaútočil další nepřátelský voják. Tentokrát to byl pomenší mužík v lehké zbroji. Pohyboval se velice rychle a meč se ve slunci jen blyštěl. Když na sebe jejich zbraně narazily, William si uvědomil, že proti sobě má houževnatého bojovníka. Znovu se ocitl v situaci, kdy se musel bránit a kdy se bál o holý život. Vědomí, že bitva je prohraná, mu navíc bralo sílu bojovat. Odrážel rychlé útoky a výpady, které mu mířily na tělo, a přál si, aby mu osud dopřál možnost zasadit soupeřovi jednu pořádnou ránu, kterou by mu prorazil pancíř. Pak uviděl, že se mu taková příležitost naskytla, a máchl mečem. Protivník uhnul a vyrazil. William ucítil, jak mu levá ruka zničehonic bezvládně klesla. Byl raněný. Strachy se mu dělalo mdlo. Po zásahu dál padal na záda a měl podivný pocit, že nemůže chytit rovnováhu, jako by mu někdo trhl zemí pod nohama. Štít mu bezvládně zůstal viset na krku. Levá ruka nebyla k ničemu, a tak ho nedokázal pořádně zvednout. Mužík vycítil vítězství a zesílil útok. William se díval do očí vlastnímu konci a duši měl plnou smrtelné hrůzy. Náhle se po jeho boku vynořil Walter.

William ustoupil o krok dozadu. Walter sevřel meč oběma rukama a vší silou jím máchl. Mužíka tím zaskočil naprosto nepřipraveného a podťal ho jako mladý stromek. Williamovi se zatmívalo před očima úlevou. Položil Walterovi ruku kolem ramen.

„Prohráli jsme!“ křičel na něj Walter. „Vypadneme!“

William se silou vůle vzpamatoval. Bitva byla sice ztracená, ale král ještě bojoval. Kdyby toho ještě teď nechal, mohli by se možná nějak dostat pryč, Štěpán by se vrátil na jih a mohl by sestavit další vojsko. Čím déle ale bude bojovat, tím větší je pravděpodobnost, že ho zajmou nebo zabijí, a to by znamenalo jedinou věc: že se Maud stane královnou.

William a Walter se bok po boku stahovali zpátky. Proč si král počíná tak nerozumně? Vždyť už dokázal, že mu odvaha nechybí. Statečnost v tuhle chvíli znamená smrt. Williama se znovu zmocnilo pokušení všeho nechat a krále opustit. Jenže Richard z Kingsbridge byl stále ještě na bojišti, mával mečem a kosil protivníky jak sekáč obilí. „Ještě ne!“ zavolal William na Waltera. „Dávej pozor na krále!“

Ustupovali krok za krokem. Jak bojovníkům postupně docházelo, že bitva už je rozhodnutá, stával se boj méně urputným, jelikož už nebyl důvod riskovat život. William a Walter zkřížili meče se dvěma rytíři, ale ti byli rozhodnuti je jen zatlačit a mladíci ostatně jen odráželi útoky. Pár tvrdých ran padlo, ale nikdo neudělal nic, co by ho jakkoliv ohrozilo.

William ustoupil o dva kroky zpátky a na okamžik se podíval na krále. V tu chvíli přilétl odněkud z druhé strany bojiště obrovský kámen a zasáhl Štěpána do přilby. Král se zapotácel a klesl na kolena. Williamův protivník přestal dorážet a otočil hlavu, aby viděl, co mladík tak upřeně pozoruje. Válečná sekera vypadla králi Štěpánovi z rukou. Jeden z protivníků k němu doběhl a strhl mu přilbu z hlavy. „Máme ho!“ volal vítězoslavně. „Máme krále!“

William, Walter a s nimi celé královské vojsko se obrátili na útěk.

Philip byl nadšením bez sebe. Ústup začal ve střední části Štěpánovy armády a rychle jako vlna po hladině se rozšířil na obě křídla. Během několika okamžiků se dalo veškeré královské vojsko na úprk. Takovou odplatu přichystal králi Štěpánovi osud za to, jak nespravedlivě se zachoval.

Útočníci zahájili pronásledování. Vzadu za královým vojskem hlídali panoši asi čtyřicet až padesát osedlaných koní bez jezdců. Někteří z utíkajících vojáků na koně skočili a snažili se spasit se útěkem. Zamířili ovšem do otevřené krajiny, nikoliv k Lincolnu.

Philip byl zvědav, co se stalo s králem.

Obyvatelé Lincolnu nahonem opouštěli své výhodné pozorovatelny na střechách a zavírali děti a zvířata. Některé rodiny zmizely v domech, zabouchly okenice a zatarasily dveře. Řada lodí v přístavu se najednou dala do zmateného pohybu: někteří obyvatelé města se pokoušeli uniknout po řece. Lidé začali přicházet i ke katedrále, aby v ní našli útočiště.

Lidé spěchali také ke každé bráně do města, aby honem zavřeli obrovská okovaná vrata. Vtom zničehonic vyrazili muži Ranulfa z Chesteru

z hradu. Zjevně se drželi nějakého předem připraveného plánu, protože se rozdělili do několika skupin a každá skupina chvátala k jedné městské bráně. Ranulfovi vojáci se prodírali mezi civilisty, sráželi je napravo i nalevo a opět brány otevřeli, aby vzbouřencům umožnili vjet do města.

Philip se rozhodl, že už se dál nebude zdržovat na střeše katedrály. Ostatní duchovní, kteří tam s ním postávali, vesměs kanovníci spravující katedrálu, byli téhož názoru. Všichni se honem nahrnuli do nízkých dveří, jež vedly do věže. Tam se potkali s arcibiskupem a arcijáhny, kteří bitvu sledovali z vyšších pater věže. Philipa napadlo, že biskup Alexander vypadá vyděšeně. Byla to škoda: biskup by dnes potřeboval dost odvahy, aby ji mohl rozdávat ostatním.

Všichni společně opatrně sestupovali po úzkém točitém schodišti dolů a vyšli do hlavní chrámové lodi v západní části katedrály. V chrámu bylo v tu chvíli už nějakých sto obyvatel města a další se hrnuli dovnitř třemi vysokými vchody v západním průčelí. Philip vyhlédl ven a uviděl dva rytíře na koních, jak se blíží přes hřbitov ke chrámu. Byli celí od krve a bahna, štvali koně, seč jim síly stačily, a bylo zřejmé, že přijíždějí přímo z bojiště. Vjeli rovnou do katedrály, aniž sesedli z koní. Když uviděli biskupa, jeden z nich zakřičel: „Zajali krále!“

Philipovi poskočilo srdce. Takže král Štěpán byl nejen poražen na hlavu, ale dokonce padl do zajetí! Tohle teď zaručeně zlomí královy stoupence v celé zemi. Philipovi se v hlavě vynořovaly jeden za druhým všechny možné důsledky náhlého obratu ve vývoji, ale než si je mohl nějak utřídit, zaslechl, jak biskup Alexander volá: „Zavřete dveře!“

Philip nevěřil vlastním uším. „Ne!“ zvolal. „To nemůžete udělat!“

Biskup se na něj podíval a v obličeji byl sinalý panikou a strachem. Vypadalo to, že Philipa ani nepoznal. Převor u něj sice vykonal povinnou zdvořilostní návštěvu, ale od té doby spolu nemluvili. Pak si Alexander se zjevným úsilím vybavil, koho má před sebou. „Tohle není tvoje katedrála, převore Philipe, je moje. Zavřete dveře!“ Několik duchovních se rozeběhlo, aby jeho příkaz splnili.

Philipovi stydla v krev žilách při pohledu na tak bezostyšný projev péče o vlastní zájem u sluhy božího. „Přece ty lidi nemůžeš nechat venku!“ zařval vztekle. „Vždyť je tam můžou pobít!“

„Když ty dveře nezamkneme, pobijou nás všechny!“ zaječel Alexander hystericky.

Philip ho chytil za hábit, „Uvědom si, kdo jsi,“ zašeptal. „Od nás se nečeká, že se budeme bát – a už vůbec ne smrti. Tak se vzpamatuj.“

„Sundejte ho ze mne!“ ječel dál Alexander.

Několik kanovníků Philipa odtáhlo pryč.

„Copak nevidíte, co to dělá?“ křičel na ně Philip.

„Když jsi tak statečný," osopil se na něj jeden z kanovníků, „proč nejdeš ven a nechráníš ty lidi sám?"

Philip se mužům vyškubl. „To je přesně to, co mám v úmyslu," oznámil jim.

Otočil se. Veliká prostřední vrata se zrovna zavírala. Philip se rozeběhl hlavní chrámovou lodí. Lidé se snažili dostat dovnitř zmenšující se škvírou a tři kněží se z druhé strany do dveří opírali vší silou. Než vrata zapadla, Philip se stačil ještě protáhnout ven.

V následujících chvílích se na schodech ke katedrále vytvořilo menší shromáždění lidu. Muži i ženy bušili na dveře a křičeli, ať je pustí dovnitř, jenže z chrámu žádná odpověď nepřicházela.

Náhle se Philipa zmocnil strach. Panika ve tvářích lidí uvězněných před vchodem do katedrály ho vyděsila. Cítil, jak se začíná chvět. Už měl jedno setkání s vítěznou armádou za sebou. Tehdy mu bylo šest let a hrůza, kterou prožíval, se mu najednou ve vzpomínce vrátila. Okamžik, kdy zbrojnoši vrazili do domu rodičů, si vybavoval tak zřetelně, jako by se to stalo včera. Stál jako zaražený do země, nebyl schopen se pohnout, snažil se přestat klepat a dav kolem něj vřel. Už uplynulo hodně času od chvíle, kdy ho naposledy mučila noční můra. Viděl krvelačné výrazy ve tvářích bojovníků, vybavoval si, jak meč probodl tělo jeho matky, a zavíral oči před úděsným pohledem na otce, kterému z břicha vyhřezly vnitřnosti. A znovu cítil nezvladatelnou, všudypřítomnou, omračující hysterickou hrůzu. Pak uviděl mnicha, jak vešel do dveří jen s křížem v ruce, a ječeni ustalo. Řeholník jemu a bratrovi ukázal, jak matce a otci zatlačit oči, aby mohli spát svůj dlouhý spánek. Pak si Philip najednou vzpomněl, jako by se právě probral ze sna, že už není malý, vystrašený hoch, že je dospělý muž a mnich. A stejně jako opat Peter zachránil onoho strašlivého dne před sedmadvaceti roky jeho i bratra, on, převor Philip, posílen vírou a s pomocí boží, jde dnes na pomoc těm, kteří se strachují o své životy.

Silou vůle se přiměl postoupit alespoň o jediný krok dopředu. Jakmile to měl za sebou, druhý krok už udělal s daleko menším úsilím a třetí mu šel v podstatě docela snadno.

Když došel k ulici, jež vedla k západní bráně, málem ho smetl dav prchajících měšťanů: muži a chlapci utíkali s uzlíky, v nichž měli svázané nejcennější kousky majetku, staří lidé těžce lapali po dechu, dívky ječely, ženy svíraly v náručí naříkající malé děti. Dav vzal Philipa s sebou a odvlekl ho o několik yardů zpátky, pak se mu ale podařilo začít se prodírat proti proudu. Všichni mířili ke katedrále. Chtěl jim říct, že je zavřená a že by měli v klidu zůstat doma, chovat se tiše a zajistit dveře na závoru. Jenže všichni křičeli a nikdo ho neposlouchal.

Pomalu postupoval ulicí a hledal si cestu proti neslábnoucímu přílivu lidí. Podařilo se mu postoupit jen o pár yardů, když vtom do ulice vjela skupinka

čtyř vojáků na koních. To kvůli nim se všichni tak zběsile hnali kupředu. Některým lidem se podařilo přitisknout ke stěnám domů, ale jiní neměli kam uhnout a skončili na zemi, dobiti ranami těžkých koňských kopyt. Philip na to jen chvíli s hrůzou hleděl, ale nemohl vůbec nic podniknout, a tak raději zahnul do uzounké postranní uličky, aby se sám nestal jednou z obětí. Netrvalo dlouho, jezdci kolem něj projeli a ulice byla najednou úplně opuštěná.

Na zemi zůstalo ležet několik mrtvých těl. Když Philip vyšel z postranní uličky, uviděl, že jedna z ležících obětí se pohnula. Byl to muž ve středních letech, oblečený do šarlatového pláště. Měl ošklivě poraněnou nohu, ale přesto se snažil někam odplížit po zemi. Philip přešel na druhou stranu ulice. Měl v úmyslu raněného muže někam odnést. Než k němu ale stačil dojít, zahnuli do ulice dva muži se železnými přilbami a dřevěnými štíty. Jeden z nich poznamenal: „Tenhle je ještě naživu, Jakeu."

Philip se zachvěl hrůzou. Měl pocit, že chování těch dvou, jejich hlasy, jejich oblečení, a dokonce i jejich obličeje jsou stejné, jaké měli ti dva muži, kteří mu kdysi zabili rodiče.

Muž, kterému říkali Jake, poznamenal: „Za toho bude výkupný – koukni se na ten červený plášť." Otočil se, strčil si prsty do úst a hvízdl. Vzápětí přiběhl třetí muž. „Vezmi tady toho červenokabátníka do kostela a pořádně ho tam přivaž."

Třetí muž chytil raněného měšťana pod rameny a bezohledně ho táhl pryč. Muž křičel bolestí, jak mu poraněná noha poskakovala po hrbolatém dláždění. „Stůj!" zvolal Philip. Všichni se na okamžik zarazili, zadívali se na něj a dali se do smíchu. Pak se dál věnovali své práci.

Philip na ně zavolal znovu, ale nevšímali si ho. Bezmocně se díval, jak třetí zbrojnoš táhne raněného muže pryč. Z jednoho domu vyšel další voják. Na sobě měl kožešinový plášť a pod paží nesl šest stříbrných talířů. Jake ho zahlédl a uznale kývl při pohledu na kořist. „Tohle jsou domy boháčů," sdělil svému kumpánovi. „Měli bychom se podívat dovnitř. Zjistit, jestli bychom tam něco nenašli." Došli k zamčeným dveřím jednoho z kamenných domů a zaútočili na ně válečnou sekerou.

Philip cítil, že tu není k ničemu, jenže ještě nebyl ochoten se vzdát. Bůh sem ale jistě nedovedl jeho kroky jen proto, aby tu chránil majetek nějakého boháče, a tak Philip nechal Jakea a jeho společníky osudu a spěchal dál k západní bráně. Na ulici neustále přibývalo pobíhajících zbrojnošů. Mezi nimi se motalo několik pomenších, snědých chlapů s pomalovanými obličeji. Na sobě měli krátké kabátce z ovčí kůže a vyzbrojeni byli palicemi: To jsou členové velšských kmenů, uvědomil si Philip a styděl se, že pochází ze stejné země jako tihle divoši. Tiskl se ke zdi domu a snažil se nebudit podezření.

Z jednoho kamenného domu vyrazili dva zbrojnoši a za nohy za sebou táhli bělovousého muže s přiléhavou čapkou na hlavě. Jeden z drancovníků přitiskl muži na hrdlo nůž a zeptal se: „Tak kde máš prachy, Žide?“

„Žádné peníze nemám,“ odpověděl muž naříkavě.

Tohle ti nikdo neuvěří, pomyslel si Philip. Židé z Lincolnu jsou proslulí svým bohatstvím. A navíc podle všeho žiješ v kamenném domě.

Vyšel další zbrojnoš a táhl za vlasy nějakou ženu. Byla ve středních letech a nejspíš šlo o Židovu manželku. První muž zařval: „Řekni nám, kde máš prachy, nebo jí vrazím meč mezi nohy.“ Zvedl ženě sukni a odhalil její šedivějící kudrnaté ohanbí. Tasil dlouhou dýku a namířil jí ženě do rozkroku.

Philip se už chystal zasáhnout, ale starší muž to bez prodlení vzdal. „Neubližujte jí, peníze jsou vzadu za domem,“ začal naléhavě drmolit. „Zakopal jsem je na zahradě vedle hranice dřeva – pusťte ji, prosím.“

Všichni tři zbrojnoši se okamžitě rozeběhli do domu. Žena pomohla muži vstát. V tu chvíli se úzkou uličkou jako bouře prohnala další skupinka jezdců. Philip jim musel honem uskočit z cesty, až se svalil na zem. Než se zvedl, židovští manželé zmizeli.

Do ulice vběhl nějaký mladík. Pádil, co mu síly stačily, aby si zachránil život, a v patách mu běželi tři nebo čtyři Velšané. Zrovna když doběhl na Philipovu úroveň, pronásledovatelé ho chytili. Ten, který běžel nejvíc vepředu, sekl mečem a zasáhl uprchlíka do lýtka. Philip neměl pocit, že je to kdovíjak hluboká rána, ale stačila na to, aby mladík klopýtl a svalil se na zem. Další Velšan si nad ležícího muže stoupl a sáhl po sekeře.

Philip postoupil dopředu a se srdcem v krku zvolal: „Zadrž!“

Muž zvedl sekeru nad hlavu.

Philip se k němu rozeběhl.

Muž máchl sekerou, ale Philip do něj stačil v poslední chvíli strčit. Ostří sekery udeřilo o kamenný chodník snad jen stopu od mladíkovy hlavy. Útočník nabral rovnováhu a užasle se na Philipa zadíval. Philip pohled opětoval, snažil se netřást a v duchu si přál, aby si dokázal vybavit alespoň dvě slova velšsky. Než se stačili pohnout, dorazili na místo další dva pronásledovatelé a jeden z nich do Philipa vrazil, až se převor odkutálel o kus dál. O chvíli později si uvědomil, že mu právě tahle srážka nejspíš zachránila život. Než se vzpamatoval, všichni už na něj zapomněli. S neuvěřitelnou krutostí ubíjeli nebohého mladíka ležícího na zemi. Philip se honem zvedl, ale bylo už pozdě. Palice a sekery zohavovaly už jen mrtvé tělo. Philip zvedl oči k nebi a v zoufalství zvolal: „Když nejsem schopen nikoho zachránit, proč jsi mě sem poslal?“

Místo odpovědi uslyšel z nedalekého domu ječeni. Bylo to patrové stavení z kamene a dřeva, zdaleka ne tak výstavní jako okolní domy. Dveře

byly otevřené. Philip vběhl dovnitř. Uviděl dvě místnosti spojené klenutým průchodem a slámu poházenou po zemi. V koutě se krčila jakási žena, tiskla k sobě dvě malé děti a byla hrůzou bez sebe. Uprostřed vstupní haly stáli tři zbrojnoši a doráželi na menšího, holohlavého chlapíka. Na podlaze ležela další žena, byla mladá, asi tak osmnáctiletá. Měla roztržené šaty, jeden ze zbrojnošů na ní klečel a snažil se jí roztáhnout stehna. Holohlavý muž se jim zjevně snažil zabránit v tom, aby mu znásilnili dceru. Když Philip vešel, otec se zrovna vrhl po jednom z násilníků. Voják ho odstrčil. Otec zavrávoral a ustoupil zpátky. Zbrojnoš se napřáhl a vrazil mu meč do břicha. Žena skrčená v koutě zaječela, jako když ji na nože bere.

„Zadržte!“ zakřičel Philip.

Zbrojnoši se na něj podívali, jako kdyby před sebou měli blázna.

„Jestli to uděláte,“ pokračoval co nejautoritativnějším hlasem, „skončíte všichni v pekle!“

Muž, který předtím zabil dívčina otce, zvedl meč, aby jím skolil i Philipa.

„Počkej chvíli,“ zarazil ho chlap na podlaze. Stále ještě držel dívku za nohy. „Co jsi zač, mnichu?“

„Jsem Philip z Gwyneddu, kingsbridgeský převor,“ představil se Philip, „a ve jménu božím ti přikazuji, abys tu dívku pustil, je-li ti tvoje nesmrtelná duše drahá.“

„Tak převor – myslel jsem si to,“ přikývl muž na podlaze. „Ten bude někomu stát za výkupné.“

První muž schoval meč do pochvy a poznamenal: „Zalez tamhle do kouta k té ženské. Tam patříš.“

„Na sluhu božího v mnišské kutně nevztáhneš ruku!“ osopil se na něj Philip. Snažil se mluvit výhružně, ale sám slyšel, jak se mu v hlase ozývá zoufalství.

„Odveď ho do hradu, Johne,“ nakázal muž, který stále ještě seděl na dívce. Podle všeho to byl jejich velitel.

„Jdi se bodnout,“ vzepřel se mu John. „Chci ji nejdřív ošukat.“ Chytil Philipa za paži, a než se převor stačil vzepřít, smýkl jím do kouta. Philip dopadl na podlahu vedle matky.

John si vepředu zvedl suknici a nalehl na dívku.

Matka odvrátila hlavu a začala vzlykat.

„Na tohle se nebudu dívat!“ zahřímal Philip. Zvedl se, chytil násilníka za vlasy a stáhl ho z dívky. Chlap zařičel bolestí.

Třetí muž zvedl palici. Philip zahlédl, že mu hrozí úder, ale bylo už pozdě. Palice mu dopadla na hlavu. Ucítil mučivou bolest, pak se mu celý svět propadl do tmy, a než narazil na zem, byl v bezvědomí.

Zajatce si vítězové odváděli na hrad a zamykali je do klecí. Byly to pevné dřevěné konstrukce připomínající maličké domky, šest stop dlouhé, tři stopy široké a jen o málo vyšší než dospělý muž. Místo pořádných stěn

měly husté mřížoví ze svislých tyčí, což žalářníkovi dovolovalo, aby viděl ze všech stran dovnitř. Za normálních okolností se klece užívaly na to, aby bylo kam zavírat zloděje, vrahy a kacíře, a zpravidla byli nanejvýše dva lidé v jedné kleci. Jenže dnes tam vzbouřenci nacpali i osm či deset zajatců najednou a přibývali stále další. Přebývající zajatce svázali k sobě provazy a nahnali je do jednoho rohu hradního nádvoří. Odtud by se dalo docela snadno utéct, ale nikdo se o to nepokusil, nejspíš proto, že tady byli nakonec víc v bezpečí než venku ve městě.

Philip seděl v koutě jedné klece, snažil se utišit bodavou bolest hlavy a připadal si jako hlupák a ztroskotanec. Nakonec nikomu nedokázal pomoci, stejně jako zbabělý biskup Alexander. Nezachránil jediný lidský život. Nedokázal dokonce odvrátit ani jedinou ránu. Kdyby se do toho nepletl, obyvatelé Lincolnu by na tom nebyli o nic hůř. Na rozdíl od opata Petera nedokázal zabránit násilí. Prostě nejsem taková osobnost jako otec Peter, říkal si v duchu smutně.

A co horšího, ve snaze pomoci obyvatelům města nejspíš zahodil jedinečnou příležitost získat od panovnice, jakmile se stane královnou, příslušná povolení. Teď se stal zajatcem jejího vojska. Z toho budou všichni usuzovat, že patřil k oddílům krále Štěpána. Kingsbridgeské převorství bude muset za Philipovo propuštění zaplatit výkupné. Je docela pravděpodobné, že se celá záležitost donese až k Maud. Takže budoucí královna proti němu bude od samého počátku zaujatá. Bylo mu zle, byl zklamaný a překypoval odporem.

Během dne přicházeli další a další zajatci. Příliv ustal někdy za soumraku, ale drancování města za hradbami hradu pokračovalo. Až k Philipovi doléhal křik, ječeni a zvuky zkázy. Kolem půlnoci hluk ustal. Vojáci se nejspíš opili kradeným vínem, nasytili se znásilňování a trápení, takže už neměli sílu dál něco ničit. Několik se jich vpotácelo do hradu, chvástali se svými úspěchy, hádali se mezi sebou a zvraceli do trávy. Nakonec upadli do otupělosti a usnuli.

Philip měl v kleci příliš málo místa, než aby se mohl natáhnout, a tak se krčil v koutě a do zad ho tlačily dřevěné tyče. Přesto se mu podařilo usnout. Vzbudil se za úsvitu. Třásl se zimou, ale bodavá bolest v hlavě díkybohu trochu polevila a přešla v tupé třeštění. Převor vstal, aby si protáhl nohy, a tleskal dlaněmi o stehna, aby se trochu zahřál. Celý hrad, všechny jeho budovy, byly přecpané lidmi. Otevřené stáje nabízely pohled na muže spící v jednotlivých stáních, zatímco koně zůstali uvázaní venku. Ze dveří do pekárny a z přízemí kuchyně koukaly páry nohou. Jen malá část vojáků byla natolik střízlivá, aby si dokázala vztyčit stany. Všude kolem postávali koně. V jihovýchodní části hradního nádvoří stála pevná věž, hrad v hradě, postavený na vysokém valu. Mohutné kamenné hradby pevnosti chránily

snad půl tuctu dalších staveb. Tam našli útočiště hrabata a rytíři vítězné strany, tam teď vyspávali bujaré oslavy.

Philip si zkusil rozmyslet, jaké důsledky bude mít výsledek včerejší bitvy. Znamenalo to, že válka skončila? Nejspíš, Štěpán má sice manželku, královnu Matildu, a ta by mohla bojovat dál: je to hraběnka z Bologne a hned na začátku války se se svými francouzskými rytíři zmocnila doverského hradu a nyní ovládá v manželův prospěch větší část Kentu. Jenže pro ni bude obtížné získat podporu ostatních šlechticů, když je teď Štěpán v zajetí. Mohla by ještě nějaký čas udržet Kent, ale není pravděpodobné, že by se jí podařilo získat něco navíc.

Pokud jde o Maud, tak té se všechny její problémy bitvou zdaleka nevyřešily. Bude muset své vojenské vítězství potvrdit i politicky, získat uznání církve a nechat se korunovat ve Westminsteru. S pořádným odhodláním a trochou rozvahy se jí to nejspíš podaří.

A to je dobrá zpráva pro Kingsbridge. Tedy – mohla by být, kdyby se odtud Philipovi podařilo nějak dostat dřív, než ho všichni začnou považovat za Štěpánova stoupence.

Slunce sice nevysvitlo, ale když se pořádně rozednilo, vzduch se přece trochu oteplil. Philipovi spoluvězňové se budili postupně a hekali a sténali přitom bolestí: většina z nich byla přinejmenším odřená a po studené noci se cítili o poznání hůře, vždyť střecha klece a stěny z klacků jim poskytovaly jen nepatrný přístřešek. Část zajatců tvořili bohatí obyvatelé města, část rytíři zajatí přímo v bitvě. Když se jich většina probudila, Philip se zeptal: „Neviděl někdo z vás, co se stalo s Richardem z Kingsbridge?“ Už kvůli Alieně doufal, že Richard zůstal naživu.

Jakýsi muž se zakrváceným obvazem kolem hlavy odpověděl: „Bojoval jako lev – když se to s námi začalo nahýbat, hnal do boje i městský lid.“

„Žije, nebo padl?“

Muž pomalu zavrtěl hlavou. „Na konci už jsem ho nikde nezahlédl.“

„A co William Hamleigh?“ To by byla nekonečná úleva, kdyby tak padl William.

„Většinu bitvy se pohyboval v blízkosti krále. Ale ke konci se dal na útěk – zahlédl jsem ho, jak uhání na koni přes pole v čele docela početné hordy.“

„Ach.“ Nepatrná naděje pohasla. Takhle snadno se Philipovy starosti přece ani vyřešit nemůžou.

Hovor utichl a klec naplnilo mlčení. Venku se pohybovalo pár vojáků, snažili se nějak zbavit kocoviny, probírali se kořistí, ověřovali si, že jejich zajatci jsou stále ještě na svém místě, a nosili si z kuchyně snídani. Philip by byl moc rád věděl, jestli zajatci dostanou najíst. Určitě ano, ujišťoval se v duchu, jinak by přece umřeli a nikdo by za ně nezaplatil výkupné. Jenže kdo si vezme na starost to, že nakrmí tak obrovské množství lidí? V tu

chvíli ho napadlo, jak dlouho je tady asi nechají. Ti, kdo ho zajali, budou muset poslat zprávu do Kingsbridge a žádat výkupné. Řád pošle jednoho z bratrů, aby vyjednal Philipovo propuštění. Kdopak to asi bude? Nejlepší by byl Milius, jenže Remigius, který měl jako podpřevor klášter na starosti v době Philipovy nepřítomnosti, může docela dobře poslat jednoho ze svých věrných přátel, nebo dokonce dorazit osobně. Remigius dělá všechno velice pomalu: není schopen rázného a rozhodného činu, dokonce ani ve svém vlastním zájmu. Bude to trvat měsíce. Philip propadl ještě větší zasmušilosti.

Ostatní zajatci měli větší štěstí. Brzy po rozednění se začali do hradu trousit manželky, děti a příbuzní jednotlivých vězňů. Vstupovali zprvu vystrašeně a váhavě, pak si dodali sebevědomí a srdnatě vyjednávali o výši výkupného za své milované. Chvíli se s vojáky dohadovali, namítali, že nemají peníze a nabízeli levné šperky nebo jiné cennosti. Když pak konečně dospěli k nějakému závěru, příbuzní odešli a po chvíli se vrátili s výkupným, na němž se s příslušným vojákem shodli – zpravidla platili v hotovosti. Objem kořisti narůstal a klece se postupně vyprazdňovaly.

Kolem poledne byla už polovina zajatců pryč. To byli místní lidé, říkal si v duchu Philip. Zbývající vězňové budou asi ze vzdálenějších měst Zřejmě to také budou všichni rytíři, které se vítězům podařilo zajmout již během bitvy. Jeho dojem se potvrdil, když se objevil kastelán hradu, šel od klece ke kleci a ptal se všech zbývajících zajatců na jména: většinou šlo o rytíře z jihu. Philip si všiml, že v jedné věži je jen jeden člověk a ještě ke všemu je zavřený do klády, jako kdyby někdo chtěl mít dvojnásobnou jistotu, že mu zajatec neuteče. Philip se na tohoto zvláštního vězně chvíli upřeně díval a pak mu došlo, o koho jde.

„Podívejte se!“ obrátil se na zbylé tři muže v kleci. „Ten muž, co je sám v kleci. Je to ten, co si myslím?“

Ostatní se podívali naznačeným směrem. „Kristepane, to je král,“ vydechl jeden a ostatní přikývli.

Philip zíral na zabláceného muže se žlutohnědými vlasy. Ruce a nohy měl nepohodlně prostrčené otvory v kládě. Vypadal úplně stejně jako ostatní. Ještě včera byl králem Anglie. Ještě včera odmítl dát Kingsbridge svolení ke zřízení tržiště. A dnes nebude moci ani vstát, dokud ho někdo jiný nepustí z klády. Král dostal, co si zasloužil, ale stejně ho Philip litoval.

Krátce po poledni dostali zajatci najíst. Byly to jen vlažné zbytky od večeře, kterou včera dostali bojovníci, ale všichni se na ně divoce vrhli. Philip ustoupil a nechal ostatní, aby většinu přídělu zhltli, protože považoval hlad za jednu ze základních slabostí, jež je třeba čas od času překonávat, a domníval se, že vynucený půst umrtví tělo.

Zatímco zajatci vyškrabovali misku, v pevnosti hradu se začalo něco dít a vzápětí vyšla skupinka šlechticů. Když sestupovali po schodech pevnosti

a kráčeli přes hradní nádvoří, Philip si všiml, že dva z mužů jdou o kousek víc vepředu před ostatními. Navíc se k nim okolí chovalo s nápadnou úctou. To musí být Ranulf z Chesteru a Robert z Gloucesteru, říkal si Philip, jenže nevěděl, který je který. Šlechtici přistoupili ke Štěpánově kleci.

„Dobrý den, bratranče Roberte," pozdravil Štěpán a kladl nápadný důraz na slovo *bratranče.*

Vyšší muž odpověděl: „Neměl jsem v úmyslu nechat tě celou noc sedět v kládě. Vydal jsem rozkaz, že tě mají přestěhovat jinam, jenže mě nikdo neposlechl. Zdá se však, že jsi to přežil."

Jakýsi muž v kněžském hávu se odpojil od skupinky a přistoupil k Philipově kleci. Philip si ho zprvu nevšímal, jelikož Štěpán se zrovna ptal, co s ním hodlají udělat, a Philip chtěl slyšet odpověď. Jenže pak se kněz zeptal: „Který z vás je kingsbridgeský převor?"

„Já," odpověděl Philip.

Duchovní se obrátil na jednoho ze zbrojnošů, kteří sem Philipa přivlekli. „Pusťte toho muže."

Philip nechápal, co se děje. Nikdy v životě toho kněze neviděl. Muž si jeho jméno nepochybně našel v seznamu, který předtím sestavoval hradní kastelán. Proč ale? Jistě, uleví se mu, když se z té klece dostane, ale přece jen z toho pořád nedokázal mít tu pravou radost – nevěděl, co mu osud dál chystá.

„To je můj zajatec!" namítl zbrojnoš.

„Už není," poučil ho duchovní. „Tak ho pusť."

„Proč bych ho měl pouštět bez výkupného," bránil se muž bojovně.

Kněz mu ale odpověděl stejně ostře. „Zaprvé proto, že to není ani příslušník královského vojska, ani obyvatel tohoto města, takže když jsi ho zajal, spáchal jsi tím zločin. Zadruhé proto, že je to mnich, takže jsi se dopustil zločinu svatokrádeže, jelikož jsi vztáhl ruku na sluhu božího. A zatřetí proto, že tajemník královny Maud přikázal, že ho musíš pustit, takže jestli to odmítneš udělat, skončíš v té kleci sám, než bys řekl švec. A teď sebou *koukej hodit.*"

„Tak jo," zabručel zbrojnoš.

Philip z toho byl velmi zklamaný. Utěšoval se tichou nadějí, že se Maud nikdy nedoví o tom, jak ho tu zavřeli. Jestliže o něj skutečně projevil zájem sám její tajemník, tak tahle naděje Philipovi zhasla. Když vycházel z klece, měl pocit, že mu všechno padá na hlavu.

„Pojď se mnou," vyzval ho kněz.

Philip ho následoval. „To mě doopravdy propustí na svobodu?" vyzvídal cestou.

„Podle mne ano." Zdálo se, že kněze otázka překvapila. „Copak nevíš, koho jdeme navštívit?"

„Nemám ani tušení."

Duchovní se usmál. „Dopřeju mu, aby tě překvapil.“

Došli přes nádvoří k pevnosti a vydali se vzhůru po dlouhém schodišti, které vedlo k bráně na hřbetu strmého valu. Philip si usilovně lámal hlavu, ale nemohl vymyslet jediný kloudný důvod, proč by ho zrovna Maudin tajemník mohl chtít vidět.

V těsném závěsu za knězem prošel branou. Kruhová pevnost byla lemována patrovými domy, které stály nalepené na hradební zdi. Uprostřed byl malý dvůr se studnou. Duchovní vedl Philipa do jednoho z domů.

Uvnitř byl další kněz. Stál u krbu, otočený zády ke dveřím. Měl stejnou postavu jako Philip, menší a křehkou. Měl i stejné černé vlasy, ale neměl je vyholené a nebyly prošedivělé. Ta záda Philip znal. Ani nemohl uvěřit, že by měl takové štěstí. Na obličeji se mu rozlil široký, blažený úsměv.

Kněz se obrátil. Měl stejné jasně modré oči jako Philip a také se radostně usmíval. Zvedl paže. „Philipe,“ zvolal.

„Buď Bohu dík,“ vydechl Philip v úžasu. „Francisi!“

Bratři si padli do náruče a Philipovi se zalily oči slzami.

III

Královská hodovní síň ve winchesterském hradu vypadala úplně jinak. Psi byli pryč, stejně jako prostý dřevěný trůn krále Štěpána, lavice a zvířecí kůže na stěnách. Místo toho tam visely vyšívané závěsy, ležely bohatě zdobené koberce, stály mísy s cukrovím a malované židle. V místnosti voněly květiny.

Philip se na královském dvoře nikdy necítil dobře, ale *ženský* královský dvůr, to bylo něco, co ho dokázalo dostat do stavu nezvladatelného vyděšeného třesu. Panovnice Maud byla jeho jediná naděje. Jen ona mohla zařídit, aby dostal zpátky lom a mohl znovu otevřít trh. Jenže on si vůbec nebyl jist, že tahle nadutá, cílevědomá žena učiní to správné rozhodnutí.

Vládkyně seděla na složitě vyřezávaném zlaceném trůnu a na sebe si vzala šmolkově modré šaty. Byla vysoká a hubená, měla tmavé pyšné oči a lesklé rovné černé vlasy. Přes šaty si oblékla plášť, hedvábný plášť sahající ke kolenům, se zúženým pasem a nálevkovitě se rozšiřující sukní. Byla to móda, kterou až do jejího příjezdu v Anglii nikdo neznal, ale teď ji všichni napodobovali. Za svého prvního manžela byla Maud vdaná jedenáct let a s druhým žila čtrnáct roků, ale stále ještě vypadala, že jí není ani čtyřicet. Lidé básnili o její kráse. Philipovi připadala spíš hranatá a nepřátelská. Jenže on nebyl velký znalec ženské přitažlivosti, naopak – byl vůči ní víceméně imunní.

Philip, Francis, William Hamleigh a biskup Waleran se ženě uklonili, pak zůstali stát a vyčkávali. Chvíli si jich nevšímala a dál se bavila s jakousi dvorní dámou. Nejspíš šlo o docela bezvýznamnou konverzaci, jelikož obě

se při hovoru roztomile usmívaly. Přesto ho Maud ani nepřerušila, aby své návštěvníky přivítala.

Francis patřil mezi Maudiny nejbližší spolupracovníky a vídal ji téměř denně, ale přesto se nijak zvlášť nespřátelili. Její bratr Robert, Francisův bývalý pán, jí Francise postoupil, když dorazila do Anglie, jelikož potřebovala nějakého prvotřídního tajemníka. To ovšem nebyl jediný důvod. Francis současně zajišťoval spojení mezi bratrem a sestrou a také na zbrklou Maud tak trochu dohlížel. V proradném světě královského dvora nebylo ničím nezvyklým, že se sourozenci navzájem zradili, a Francis měl ve skutečnosti zařídit, aby bylo pro Maud obtížné podniknout něco bratrovi za zády. Maud to věděla a přistoupila na to, ale k Francisovi si přesto jen těžko hledala cestu.

Od bitvy o Lincoln uběhly již dva měsíce a celou dobu se všechno vyvíjelo pro Maud nadmíru dobře. Biskup Jindřich ji přivítal ve Winchesteru (čímž zradil *svého* bratra, krále Štěpána) a svolal velkou radu biskupů a opatů, kteří Maud zvolili královnou. Zvolená královna teď vyjednávala s představiteli Londýna, aby nachystali její korunovaci ve Westminsteru. Skotský král David, shodou okolností její strýc, už byl na cestě, aby u Maud vykonal oficiální královskou návštěvu, jak se mezi rovnocennými panovníky sluší.

Biskupa Jindřicha výrazně podporoval biskup Waleran z Kingsbridge. Podle Francise Waleran přesvědčil Williama Hamleigha, aby přešel na druhou stranu a přísahal věrnost Maud. Teď si William přišel pro svou odměnu.

Všichni čtyři muži stáli a čekali: William se svým spřežencem biskupem Waleranem a převor Philip se svým stoupencem Francisem. Philip měl poprvé možnost vidět Maud na vlastní oči. Její zjev ho nijak zvlášť neuklidnil: říkal si, že přes všechnu královskou vznešenost působí vládkyně poněkud jankovitým dojmem.

Maud dokončila nezávazné plkání se svou společnicí a obrátila se k čekajícím mužům s triumfálním pohledem, jako by jim chtěla říct: jen si všimněte, jak jste nedůležití, dokonce i moje dvorní dáma má před vámi přednost. Upřeně se na několik dlouhých chvil zadívala na Philipa, až z toho začal mít trapný pocit, a pak řekla: „Tak co, Francisi, přivedl jsi mi ukázat to své dvojče?“

„Můj bratr Philip, lady,“ potvrdil Francis, „převor Kingsbridge.“

Philip se uklonil a poznamenal: „I když jsem už trochu moc starý a šedivý, než abych se mohl považovat za dvojče, lady.“ Byla to taková ta jednoduchá, trochu sebepodceňující poznámka, jakou obvykle lidé u dvora považují za zábavnou, ale Maud se na Philipa podívala mrazivě netečným pohledem a dál si ho už nevšímala. Rozhodl se, že už se nebude snažit být okouzlující.

Maud se obrátila na Williama. „A tohle je sir William Hamleigh, který statečně bojoval proti mému vojsku v bitvě u Lincolnu, ale mezitím nahlédl, že se vlastní chybou ocitl na špatné straně.“

William se uklonil a moudře ani neotevřel ústa.

Královna se znovu vrátila k Philipovi. „Takže ty mě žádáš, abych ti dala svolení provozovat u vás trh.“

„Ano, moje paní.“

„Veškerý příjem z tržiště bude použit na stavbu nové katedrály, lady,“ vložil se do hovoru Francis.

„Který den v týdnu by se ten tvůj trh měl konat?“ zajímala se Maud.

„V neděli.“

Královna zvedla vyškubané obočí. „Vy, svatí mužové, jste přece zásadně proti tomu, aby se trhy konaly v neděli,“ podivila se. „Nebude to lidi odvádět od návštěvy kostela?“

„V našem případě ne,“ odpověděl Philip. „Lidé k nám přicházejí, aby pracovali na stavbě katedrály a aby se zúčastnili bohoslužby. A při té příležitosti také něco nakoupí a prodají.“

„Takže u vás se už trhy konají?“ zeptala se ostře.

Philip si uvědomil, že se dal nachytat. Nejraději by si napohlavkoval.

Zachránil ho Francis. „Ne, lady, v současné době se tam žádné trhy nekonají,“ vysvětloval. „Začalo tam zcela neoficiálně vznikat tržiště, ale převor Philip je poručil zrušit, dokud nedostane patřičné svolení.“

Byla to sice pravda, ale ne úplná. Maud se s tím ale podle všeho spokojila. Philip se tiše pomodlil za spásu Francisovy duše.

„Je v okolí nějaký jiný trh?“ zeptala se královna.

„Ano, v Shiringu,“ ozval se William. „A kingsbridgeské tržiště mu dost podstatně ubírá zisky.“

„Shiring je ale dvacet mil od Kingsbridge!“ namítl Philip.

„Moje paní,“ ozval se Francis, „podle zákona musí být trhy od sebe vzdáleny alespoň čtrnáct mil. Podle tohoto měřítka si Kingsbridge a Shiring nijak nekonkurují.“

Královna přikývla. Zjevně byla ochotna přijmout Francisovo řešení založené na důsledném dodržování zákona. Zatím se to pro nás vyvíjí docela příznivě, pomyslel si Philip.

Maud se na něj opět zkoumavě zadívala. „Také jsi nás žádal o právo těžit kámen v shiringském kamenolomu.“

„Měli jsme takové právo už mnoho let, jenže William nedávno naše kameníky vyhnal a pět jich zabil –“

„Kdo vám dal právo těžit tam kámen?“ přerušila ho.

„Král Štěpán –“

„Uchvatitel!“

„Moje paní," vložil se znovu do jednání Francis, „převor Philip přirozeně souhlasí s tím, že veškerá rozhodnutí podvodníka Štěpána jsou neplatná, pokud je ty nepotvrdíš."

Philip s ničím takovým nesouhlasil, ale připadalo mu moudřejší neříkat to zrovna v tuhle chvíli nahlas.

„Zavřel jsem ten lom jako odplatu za protiprávně zřízené tržiště!" vybuchl William.

To je neuvěřitelné, pomyslel si Philip, jak se může naprosto očividná nespravedlnost změnit ve vyvážený argument, když se použije u soudu.

„Celá ta tahanice vznikla jen proto, že původní Štěpánovo rozhodnutí bylo skrznaskrz hloupé," poznamenala Maud.

V tu chvíli promluvil poprvé i biskup Waleran. „V tomto bodě s tebou z celého srdce souhlasím, má paní," prohlásil úlisně.

„Když dáte jednomu člověku lom a druhému právo v něm těžit, jen si tím říkáte o potíže," vysvětlovala královna. „Lom musí patřit jednomu, nebo druhému."

To je pravda, pomyslel si Philip. A pokud se bude královna řídit duchem původního Štěpánova rozhodnutí, měl by lom připadnout Kingsbridge.

„Proto tímto prohlašuji," pokračovala Maud, „že lom připadne mému urozenému spojenci, siru Williamovi."

Philipovi se zatmělo před očima. Když nebudou mít volný přístup do lomu, nebudou práce na stavbě katedrály postupovat zdaleka tak dobře jako doposud. Určitě se zpomalí v době, kdy bude Philip shánět peníze na nákup dalšího kamene. To všechno jen kvůli rozmaru téhle náladové ženské. Převorovi vzteky hučela krev v uších.

„Děkuji ti, paní," řekl William.

„Kingsbridge ovšem bude mít stejná práva pořádat trhy jako Shiring," dodala královna.

Philipovi se opět zvedla nálada. Tržiště mu veškerý kámen nezaplatí, ale je to velká pomoc. Znamená to, že bude muset shánět peníze, kde se dá, jako na začátku, ale dá se to zvládnout.

Maud dala oběma stranám část toho, co po ní požadovaly. Možná nakonec nemá v hlavě jenom slámu.

„Stejná práva pořádat trh jako Shiring, moje paní?" ujišťoval se Francis.

„Jak jsem řekla."

Philip přesně nechápal, proč to Francis po královně ještě jednou opakoval. Když někdo dostával nějaké povolení, bylo docela běžné, že se přitom odkazovalo na podmínky, které má jiné město: tím se zaručovala rovnost a ušetřila se námaha se psaním. Philip si bude muset ověřit, co vlastně listina udělující Shiringu právo trhu obsahuje. Mohla by v ní být nějaká omezení, nebo naopak nějaké výhody.

„Takže každý z vás dostal něco," prohlásila Maud. „William má lom a převor Philip získal trh. Na oplátku mi každý z vás zaplatí sto liber. To je všechno." Panovnice se od nich odvrátila.

Philip byl zdrcen. Sto liber! Převorství v tuhle chvíli nemá ani sto pencí. Kde sežene takovou spoustu peněz? Než jim tržiště vydělá sto liber, uběhne půhví kolik let. Tohle byla ničivá rána, která navždy zhatila veškeré plány na jakoukoliv stavbu. Převor upíral pohled na královnu, ale ta už se opět cele zabrala do hovoru se svou dvorní dámou. Francis bratra pobídl k odchodu. Philip otevřel ústa, aby ještě něco řekl. Francis si přitiskl prst na rty. „Ale…," zkusil to přece jen Philip. Francis naléhavě zavrtěl hlavou.

Philipovi bylo jasné, že Francis má pravdu. Poraženecky svěsil ramena. Bezmocně se otočil a vzdálil se z dosahu královské vznešenosti.

Když ho Philip provedl po kingsbridgeském převorství, udělalo to na Francise veliký dojem. „Byl jsem tady před deseti lety a celé to vypadalo strašlivě zašle," opakoval bez ustání. „Tys to tu probudil k životu."

Velký dojem na něj udělala písárna, kterou Tom dokončil, zatímco Philip pobýval v Lincolnu. Byla to nízká budova hned vedle kapitolky. Měla obrovská okna, ohniště s komínem, řadu pultů na psaní a velikou dubovou skříň na knihy. Už tam pracovali čtyři řeholníci. Stáli u vysokých pultů a brky psali na pergamenové listy. Tři z nich pořizovali opisy: jeden opisoval Davidův žalm, druhý Evangelium svatého Matyáše a třetí Řehole svatého Benedikta. Čtvrtý mnich, bratr Timothy, sepisoval dějiny Anglie. Jenže začal pro jistotu rovnou stvořením světa a Philip měl obavy, že stařík svoje dílo nikdy nedokončí. Písárna byla malá, jelikož Philip nechtěl plýtvat kamenem, který potřeboval na stavbu chrámu. Bylo tu ale teplo a sucho a místnost byla dobře osvětlená. Nic víc nepotřebovali. „Převorství má ostudně málo knih," vysvětloval Philip bratrovi, „a protože jsou nestoudně drahé, tohle je jediný způsob, jak naši sbírku rozšířit."

V suterénu zřídil Tom dílnu, v níž zrovna nějaký starý mnich učil dva mladíky, jak správně natáhnout ovčí kůži na rám, aby vznikl pergamen, jak vyrábět inkoust a jak vázat pergamenové listy do knih. „Takže budete moci knihy i prodávat," poznamenal Francis.

„No jistě – písárna se nám sama mnohonásobně zaplatí," přikývl jeho bratr.

Vyšli z budovy a vydali se napříč rajskou zahradou. Byl právě čas studia. Většina mnichů si četla. Někteří rozjímali. Francis si v duchu pochybovačně řekl, že je to činnost nápadně připomínající podřimování. V severozápadním rohu zahrady odříkávalo asi dvacet školáků latinská slovesa. Philip se zastavil a obrátil se na bratra: „Vidíš toho malého kluka na kraji lavice?"

„Toho, co píše na tabulku a vyplazuje přitom špičku jazyka?“ ujišťoval se Francis.

„To je to dítě, které jsme našli v lese.“

„Ten ale vyrostl!“

„Je mu pět a půl roku a je na svůj věk hodně vyspělý.“

Francis užasle zavrtěl hlavou. „Čas tak rychle utíká. Jaké je z něj dítě?“

„Bratři ho pořádně rozmazlili, ale zvládne to. My dva jsme to taky zvládli.“

„Kdo jsou ti ostatní žáci?“

„Novicové, kteří se chystají vstoupit do řádu, nebo synkové místních obchodníků a šlechticů, kteří je sem poslali, aby se naučili psát a počítat.“

Vyšli z rajské zahrady a vydali se kolem staveniště. Východní část nové katedrály byla už postavená víc než do poloviny. Dvojitá řada mohutných sloupů sahala do výšky dobrých čtyřiceti stop a všechny oblouky mezi nimi už byly hotové. Nad arkádou už se začínal rýsovat ochoz, odkud bude také možné sledovat bohoslužby. Po obou stranách sloupořadí už stály i nižší zdi bočních lodí i s pilíři, jež budou tvořit vnější opěrný systém celé stavby. Jak procházeli kolem, Philip zaznamenal, že zedníci už staví půloblouky, které propojí horní okraje pilířů se stropem ochozu a umožní, aby na sebe opěrný systém vzal váhu střechy.

Francis na to hleděl jako očarovaný. „Co tys všechno dokázal, Philipe,“ opakoval nevěřícně. „Písárna, škola, nový chrám, dokonce i ty nové domy ve městě – to všechno vzniklo tvou zásluhou.“

Philipa to dojalo. Tohle mu ještě nikdy nikdo neřekl. Kdyby se teď někdo zeptal, jak to vlastně je, odpověděl by, že to Bůh žehnal jeho úsilí. V hloubi duše ale věděl, že Francis má pravdu: tohle vzkvétající město plné života je jeho výtvor. Philipa takové uznání zahřálo u srdce, zvlášť proto, že přišlo od někoho tak zkušeného a světaznalého, jako je jeho mladší bratr.

Tom Stavitel je zahlédl a vyšel jim vstříc. „Udělali jste úžasný pokrok,“ pochválil ho Philip místo pozdravu.

„To jo,“ přikývl Tom, „ale podívej se na tohle.“ Ukázal do severovýchodního rohu nádvoří, kde byl naskládaný kámen dovezený z lomu. Zpravidla tam v dlouhých řadách ležely stovky kvádrů, jenže teď se tam uprostřed krčilo sotva pětadvacet kamenů. „Ten úžasný pokrok bohužel znamená, že se nám podařilo spotřebovat všechny zásoby kamene,“ dodal Tom.

Z Philipa rázem vyprchalo veškeré nadšení. Kvůli Maudině necitlivému rozhodnutí je teď všechno, čeho tady dosáhl, v ohrožení.

Vydal se s bratrem a s Tomem podél severní strany staveniště. Tam seděli na lavicích zkušení kameníci a palicemi a majzlíky dávali kamenům požadovaný tvar. Philip se za jedním z kameníků zastavil a prohlížel si výsledky jeho práce. Byla to hlavice, obrovský, rozšiřující se kus kamene, který se kladl nahoru na pilíř. Kameník kvádr opracovával malou paličkou a

jemným majzlíkem a vysekával do něj ozdoby ve tvaru listů. Listy z hlavice vystupovaly hodně do prostoru, takže bylo třeba pracovat velmi opatrně. Philip si ke svému překvapení všiml, že řemeslníkem, jehož práci sleduje, je Tomův nevlastní syn, mladý Jack. „Já myslel, že Jack je pořád ještě učedník," poznamenal s údivem.

„To je pravda," přikývl Tom, a když se dostali z doslechu, dodal: „Můžu na tom klukovi oči nechat. Máme tady chlapy, kteří začali dělat kameníky dřív, než se narodil, a ani jeden z nich se mu nevyrovná." Pak s trochu podrážděným pousmáním dodal: „A přitom to ani není můj vlastní syn!"

Tomův opravdový syn, Alfred, dělal mistra a měl vlastní partu učedníků a přidavačů, ale Philip moc dobře věděl, že Alfredova skupina nedokáže odvést tak jemnou práci. Napadlo ho, jak se na to asi Tom v hloubi duše dívá.

Tom ale mezitím začal přemýšlet, jak bude možné zaplatit královně za to, že v Kingsbridge povolila zřídit trh. „Tržiště nám určitě přinese spoustu peněz," prohlásil nečekaně.

„To ano, ale nebude to stačit. Ze začátku by nám to mělo vynést tak padesát liber ročně."

Tom zasmušile přikývl. „To bude stačit sotva na zaplacení kamene."

„Kdybychom nemuseli Maud splatit sto liber, měli bychom s tím vyjít."

„A co vlna?"

Vlnu, která v tu chvíli zaplňovala stodoly Philipova převorství, se zřejmě podaří prodat za pár týdnů na trhu s vlnou v Shiringu. To by mělo vynést nějakých sto liber. „Tu chci použít na splacení dluhu Maud," odpověděl Philip. „Jenže pak mi nezbude nic na to, abych měl z čeho vyplatit následujících dvanáct měsíců mzdy řemeslníkům."

„Nemůžeme si někde vypůjčit?"

„To jsem už udělal. Židé už mi nic nepůjčí. Když jsem byl ve Winchesteru, tak jsem se na to vyptával. Když získají pocit, že jim nemáš dluh z čeho splatit, už ti prostě nic nepůjčí."

„A co Aliena?"

Philip se zarazil. Ani na okamžik ho nenapadlo, že by si peníze mohl půjčit od Alieny. Vždyť ta má ve skladech víc vlny než celé převorství. Až trh v Shiringu skončí, mohla by mít v kapsáři dobrých dvě stě liber. „Jenže Aliena potřebuje peníze na živobytí," namítl. „A křesťané nemůžou vybírat úroky. Když mi něco půjčí, nebude mít s čím obchodovat. I když…" Zatímco uvažoval nahlas, začal mu v hlavě klíčit nový nápad. Vzpomněl si, že Aliena od něj chtěla koupit veškerou vlnu, kterou převorství nasbíralo za celý rok. Třeba by se mohli nějak dohodnout. „Ale počítám, že i tak bude rozumné s ní promluvit," prohlásil. „Je teď doma?"

„Myslím, že ano – ráno jsem ji tady zahlédl."

„Pojď, Francisi – čeká tě setkání s výjimečnou mladou ženou.“ Opustili Toma a spěchali ven z převorství do města. Aliena vlastnila dva domy, které stály těsně vedle sebe u západní hradby převorství. V jednom domě bydlela a druhý užívala jako sklad. Byla velice bohatá. Určitě by byla schopná přijít na způsob, jak pomoci splatit přemrštěný poplatek za právo provozovat trhy, který převorství vyměřila Maud. Philipovi se pomalu začala v hlavě rodit neurčitá představa, co by se dalo podniknout.

Alienu zastihli ve skladu. Dohlížela na složení vozu plného balíků s vlnou a taženého volským potahem. Na sobě měla brokátový plášť, podobný, jako nosila panovnice Maud. Vlasy měla vyčesané pod bílý lněný čepec. Chovala se rozhodně a panovačně, ostatně jako vždy, a dva pacholkové, kteří vůz vykládali, poslouchali její příkazy bez jakéhokoliv vyptávání. Všichni si Alieny vážili, přestože – což bylo vlastně dost divné – neměla žádné blízké přátele. Radostně Philipa uvítala. „Když jsem se doslechla o té bitvě u Lincolnu, bála jsem se, jestli jsi tam nepřišel k úhoně!“ prohlásila. V očích měla opravdovou starost a Philipa dojalo, že se najdou lidé, kteří o něj mají doopravdy strach. Představil mladou obchodnici Francisovi.

„Podařilo se ti zjednat ve Winchesteru spravedlnost?“ zeptala se Aliena.

„Ne tak docela,“ odpověděl Philip. „Vládkyně Maud nám povolila tržiště, ale odmítla nám dát kamenolom. Jedno v podstatě vyrovná druhé, takže to by šlo. Jenže mi za povolení trhu vyměřila poplatek sto liber.“

Alienou zpráva otřásla. „To je hrozné!“ zvolala. „Vysvětlil jsi jí, že výnosy z trhu jdou na stavbu katedrály?“

„No ovšem.“

„Kde teď ale seženeš sto liber?“

„Myslel jsem si, že bys mi mohla pomoct.“

„Já?“ To Alienu zarazilo.

„Až za pár týdnů prodáš vlnu Vlámům, budeš mít při sobě dobře dvě stě liber, ne-li víc.“

Alieně se ve tváři usadil ustaraný výraz. „Moc ráda bych ti je poskytla, opravdu, ale budu je potřebovat, abych mohla příští rok nakoupit víc vlny.“

„Vzpomínáš si, jak jsi chtěla koupit mou vlnu?“

„Jistě, ale na to už je teď pozdě. Chtěla jsem ji odkoupit hned na začátku sezóny. A navíc ji brzy budeš moci prodat sám.“

„Měl jsem na mysli něco jiného,“ zavrtěl hlavou převor. „Nemohl bych ti prodat vlnu z *příštího* roku?“

Zamračila se. „Vždyť ji ještě nemáš,“ namítla.

„A nemohl bych ji prodat dřív, než ji budu mít?“

„To nevím, jak bys to chtěl udělat.“

„Jednoduše. Ty mi dáš peníze teď a já ti dám vlnu napřesrok.“

Aliena zjevně nevěděla, jak se s takovým návrhem vyrovnat: bylo to na hony vzdálené tomu, jak obchody běžně probíhaly. I pro Philipa to byla novinka: vždyť to právě vymyslel.

Pak Aliena pomalu a zamyšleně promluvila: „Musela bych ti navrhnout o něco málo nižší cenu, než kolik bys za vlnu dostal, kdyby sis počkal, až ji budeš mít. A navíc se může dnešní cena vlny do příštího léta zvednout – od té doby, co to dělám, zvedla se o trochu každý rok."

„Takže já něco málo ztratím a ty něco málo získáš," pokrčil rameny Philip. „Jenže já budu moci pokračovat další rok ve stavbě."

„A co si počneš napřesrok?"

„Nevím. Možná prodám vlnu z dalšího roku."

Aliena přikývla. „To dává smysl."

Philip ji vzal za ruce a zadíval se jí do očí. „Když na to přistoupíš, Alieno," řekl zaníceně, „zachráníš tím katedrálu."

Aliena vypadala velice vážně. „Tys mě taky jednou zachránil, ne?"

„To ano."

„Tak teď pro tebe prostě udělám totéž."

„Bůh ti žehnej!" V návalu vděčnosti ji objal. Pak si uvědomil, že je to žena, a honem se od ní odtáhl. „Ani nevím, jak bych ti poděkoval," vyhrkl. „Už jsem vážně nevěděl, co si počnu."

Aliena se zasmála. „Nejsem si tak úplně jistá, že si zasloužím tolik vděčnosti. Nejspíš na té dohodě dost vydělám."

„To doufám."

„Víte co, pojďte si dát oba trošku vína, ať ten obchod stvrdíme," vybídla bratry. „Jen zaplatím vozkovi."

Vůz už byl prázdný a vlna byla úhledně narovnaná na zemi. Philip a Francis vyšli ven a Aliena se vyrovnala s vozkou. Slunce už zapadalo za obzor a dělníci se vraceli ze stavby domů. Philipa stále neopouštěla dobrá nálada. Přes všechny nástrahy osudu se mu podařilo zařídit, aby mohli stavět dál. „Za Alienu bych měl děkovat Bohu!" prohlásil.

„Neřekl jsi mi, že je tak krásná," poznamenal Francis.

„Krásná? To asi je."

Francis se rozesmál. „Philipe, ty jsi snad slepý! To je jedna z nejkrásnějších žen, jaké jsem kdy potkal. Ta by člověka dokázala přinutit, aby odložil kněžský kolárek."

Philip se na bratra přísně zadíval. „Takhle bys neměl mluvit," napomenul ho.

„Promiň."

Aliena vyšla ze skladu a zamkla ho. Pak vešli do jejího domu. Bylo to rozlehlé stavení s jednou velkou místností a s oddělenou ložnicí. V rohu stál sud s pivem, od stropu visela celá šunka a na stole byl prostřený bílý lněný ubrus. Služebná ve středních letech nalila hostům z láhve do

stříbrných pohárů. Aliena si docela žije, napadlo Philipa. A jestli je tak krásná, proč vlastně nemá manžela? O zájemce tu rozhodně nebyla nouze: snad každý přijatelný muž v hrabství se jí pokusil dvořit, ale všechny odmítla. Philip byl obchodnici s vlnou tak vděčný, že jí ze srdce přál, aby byla šťastná.

Jenže žena stále přemítala o praktických záležitostech. „Peníze budu mít pohromadě až po shiringském trhu s vlnou," prohlásila, když si připili na dohodu.

Philip se obrátil na Francise. „Počká Maud tak dlouho?"

„Jak dlouho?"

„Trh bude od čtvrtka za tři týdny."

Francis přikývl. „Řeknu jí to. Počká."

Aliena si sundala čepec, potřásla hlavou a vlnité tmavé vlasy jí spadly na ramena. Unaveně si povzdechla. „Dny jsou tak strašlivě krátké," poznamenala. „V životě nemůžu všechno stihnout. Chci koupit víc vlny, jenže jsem nejdřív musela sehnat dost vozků, aby to všechno odvozili do Shiringu."

„A příští rok jí budeš mít ještě víc," poznamenal Philip.

„Byla bych nejradši, kdyby mohli Vlámové jezdit rovnou sem a kupovat vlnu přímo tady. Bylo by to pro nás daleko snazší, než převážet vždycky celý náklad až do Shiringu."

„To přece můžete," vložil se do hovoru Francis.

Oba se na něj zadívali. „Jak?" zeptal se Philip.

„Zařiďte si tu vlastní trh s vlnou."

Philip začal chápat, jaké možnosti se mu otevírají. „To můžeme?"

„Maud přece potvrdila, že máte stejná práva jako Shiring. Sám jsem tu listinu sepisoval. Jestliže má Shiring trh s vlnou, můžete ho mít taky."

„No to by bylo vynikající!" zvolala Aliena. „Nemuseli bychom se s těmi žoky tahat do Shiringu. Mohli bychom uzavřít obchody přímo tady a pak vlnu odvézt rovnou cestou do Flander."

„Tohle je to nejmenší," uvažoval Philip nadšeně. „Trh s vlnou vydělá za jeden týden stejně jako obyčejný nedělní trh za celý rok. Letos to pochopitelně ještě nezvládneme – nikdo o tom neví. Ale na letošním trhu v Shiringu tu novinu začneme šířit mezi lidmi. Všem oznámíme, že napřesrok hodláme otevřít vlastní trh, a zařídíme, aby se nákupčí včas dověděli přesné datum…"

„Pro Shiring to bude pořádná rána," ozvala se Aliena. „Ty a já jsme dva největší obchodníci s vlnou v hrabství, takže když tam oba budeme chybět, bude shiringský trh tak poloviční."

„William Hamleigh přijde o spoustu peněz," poznamenal Francis. „Bude řádit jako šílený býk."

Philip se nedokázal ovládnout a otřásl se odporem. Bylo to přesné, William se podobal šílenému býkovi.

„A má být?“ pokrčila rameny Aliena. „Když nám Maud dala svolení, můžeme se do toho pustit. William proti tomu přece nemůže vůbec nic podniknout, ne?“

„To doufám,“ řekl Philip vážně. „To doufám.“

KAPITOLA 10

Na den svatého Augustina končili s prací v poledne. Většina dělníků přivítala hlas poledního zvonu s úlevným výdechem. Zpravidla pracovali šest dní v týdnu od východu slunce do západu, a tak zoufale potřebovali oddech, který jim poskytoval den Páně. Jedině Jack byl tak zabraný do své práce, že polední zvonění ani nezaznamenal.

Fascinovalo ho, že může z tvrdého kamene vysekávat měkké, kulaté tvary. Kámen má svou vlastní vůli, a když z něj chce člověk něco dostat, vzpírá se mu, bojuje s ním, majzlík sklouzne nebo zajede příliš hluboko, a načatý tvar zkazí. Jakmile ale člověk pochopí duši kamene, který před sebou má, dokáže ho změnit. Čím byl takový úkol těžší, tím víc Jacka přitahoval. Dokonce začínal mít pocit, že ozdobné ornamenty, které po něm Tom chce, jsou příliš snadné. Zákruty, kosočtverce, špice, spirály a obyčejné kroucené lišty ho nudily. Dokonce i listy byly vlastně naprosto neživé a neustále se opakovaly. Chtěl tesat listoví, jež by vypadalo naprosto přirozeně, bylo ohebné a nepravidelné a připomínalo opravdové listy z dubu, jasanu či břízy, jenže Tom mu to nedovolil. Ze všeho nejvíc ale Jack toužil ztvárnit biblické výjevy, Adama a Evu, Davida a Goliáše a soudný den se všemi příšerami a ďábly a nahatými lidmi, jenže se neodvažoval něco podobného navrhnout.

Konečně přišel Tom a zarazil ho. „Je svátek, kamaráde," upozornil mladíka. „Navíc jsi pořád ještě můj učedník a já po tobě chci, abys mi pomohl uklidit. Do oběda musí být všechny nástroje uklizené."

Jack uklidil palici a majzlíky a pečlivě uložil kámen, který zrovna v Tomově dílně opracovával. Pak se s Tomem vydal na obhlídku staveniště. Ostatní učedníci zametali a odstraňovali kamenné úlomky, písek, hrudky zaschlé malty a dřevěné třísky, které se válely všude kolem. Tom zvedl kružítko a vodováhu, zatímco Jack si posbíral měřítka a olovnice. Společně pak nástroje odnesli do kůlny.

Tam měl Tom uložené i svoje speciální kolíky. Byly to dlouhé železné tyče, v průřezu čtvercové a dokonale rovné. Všechny byly navlas stejně dlouhé. Stavitel je měl uložené ve zvláštní dřevěné bedně, kterou pečlivě zamykal. Byly to vyměřovací pruty.

Pak se vydali dál po staveništi, sbírali plata na míchání malty a lopaty a Jack přitom přemítal o měřicích kolících. „Jak dlouhý je takový prut?" zeptal se.

Někteří zedníci ho zaslechli a rozesmáli se. Často jim jeho otázky připadaly směšné. Edward, řečený Krátký, zakrslý starý zedník s pletí připomínající kůru starého stromu a se zkrouceným nosem, prohlásil: „Prut je prostě prut." Všichni se znovu dali do smíchu.

Moc rádi si utahovali z učedníků, zvlášť když jim tím mohli dát najevo, o kolik víc toho vědí. Jack k smrti nesnášel, když se mu někdo posmíval pro jeho neznalost, ale přemohl se, protože zvědavost byla větší. „Já tomu nerozumím," obrátil se trpělivě na starého zedníka.

„Palec je palec, stopa je stopa a prut je prut," vysvětloval Krátký Edward.

Takže prut je jednotka míry, pochopil Jack. „Kolik stop má jeden prut?" zeptal se nahlas.

„To je jiná! Záleží totiž na tom kde. V Lincolnu je to osmnáct, ve východní Anglii šestnáct."

Tom se vložil do hovoru, aby mohl dát chlapci rozumnou odpověď: „Na téhle stavbě má jeden prut patnáct stop."

Jakási žena zednice ve středních letech prohlásila: „V Paříži vůbec pruty neužívají – mají jen yardy."

Tom se dál věnoval Jackovi. „Celý plán katedrály je založený na prutech," vysvětloval. „Přines mi jeden a já ti to předvedu. Je čas, aby ses takovéhle věci začal učit." Podal Jackovi klíč.

Jack došel do kůlny a vyndal z bedny jeden prut. Byl docela těžký. Tom moc rád něco vysvětloval a Jack ho s obrovskou oblibou poslouchal. Všechno, co se na staveništi dělo, představovalo neobyčejně složité předivo, jež mu připomínalo zdobnou výšivku na brokátovém plášti, a čím více tomu rozuměl, tím víc ho to přitahovalo.

Tom se postavil do uličky tvořené otevřeným koncem napůl postaveného chóru, do míst, kde bude jednou hlavní loď tvořit s příčnými loděmi kříž. Vzal prut a položil ho na zem tak, aby se dotýkal jedné stěny a ležel přes uličku. „Vzdálenost od vnější stěny doprostřed prostoru mezi oblouky měří jeden prut," začal vysvětlovat. Pak vzal železnou tyč a jednou ji překlopil na délku. „A odtamtud do středu hlavní lodi je to taky jeden prut." Znovu tyč překlopil na délku, takže najednou dosáhla až do středu protějšího oblouku. „Takže loď je dva pruty široká." Překlopil tyč ještě dvakrát a ukázal Jackovi, že se dotkla stěny na opačné straně boční lodi. „Celý chrám je čtyři pruty široký," prohlásil.

„Ano," přikývl Jack. „Takže každé pole postranní uličky je dlouhé jeden prut."

Tom se na mladíka podíval trochu podrážděně. „Kdo ti to řekl?" zeptal se.

„Nikdo. Pole postranních lodí jsou čtvercová, takže když jsou jeden prut široká, musí být také jeden prut dlouhá. A jednotlivá pole hlavní lodi jsou stejně dlouhá jako pole vedlejších lodí, to je vidět na první pohled."

„Na první pohled," přikývl Tom. „Z tebe by měl být filozof." V hlase se mísila pýcha s uražeností. Těšilo ho, že Jack tak rychle chápe, ale dráždilo ho, že taje stavitelství dokáže tak snadno rozlousknout obyčejný kluk.

Jack byl příliš zaujatý důslednou logikou celé věci, že si Tomových pocitů vůbec nevšímal. „Takže chór je v tom případě čtyři pruty dlouhý," pokračoval ve výpočtech. „A až dokončíme celý chrám, bude mít na délku dvanáct prutů." Pak ho zaujalo něco jiného. „A jak bude vysoký?"

„Šest prutů. Tři pruty je vysoká arkáda, jeden prut ochoz a dva pruty horní část hlavní lodi, tedy lucerna."

„Jaký má ale smysl měřit všechno takhle přesně na pruty? Proč to prostě nesplácáš dohromady od oka jako obyčejný dům?"

„Zaprvé je to takhle levnější. Například všechny oblouky v arkádě jsou stejně velké, takže můžeme šalování, podle kterého oblouky stavíme, použít víckrát. Čím míň různě tvarovaných a osekávaných kamenů potřebujeme, tím míň musím vyrábět šablon. A tak dále. Zadruhé nám to ve všech ohledech usnadňuje práci, a to v každé etapě stavby. Všechno je založené na čtverci z prutů – od původního náčrtu po malování stěn. Díky tomu je například snazší odhadnout, kolik vápna na bílení budeme potřebovat. A když se ti podaří něco zjednodušit, máš větší naději, že nasekáš míň chyb. Na každé stavbě jsou nejdražší právě chyby. A zatřetí, když všechno počítáš v prutech, kostel prostě vypadá dobře. Tajemstvím krásy je pravidelnost."

Jack okouzleně přikyvoval. Snaha o to, aby člověk udržel vládu nad tak náročnou a záludnou činností, jako je stavba katedrály, ho nekonečně fascinovala. Počítání ve „čtvercích z prutů", tedy ve čtverečních prutech, považoval za úžasný objev. Připadala mu také svůdná představa, že pravidelnost a opakování zjednodušují práce na stavbě a současně vedou k tomu, že výsledná stavba je ladná. Jen si nebyl jist, že právě pravidelnost je tajemstvím krásy. Měl smysl pro nespoutané, košaté a rozpínavé věci: vysoké hory, staleté duby a Alieniny vlasy.

Večeři spolykal hltavě a rychle, pak se vydal pryč z vesnice a zamířil na sever. Byl teplý den, příznačný pro začínající léto, a mladík šel bos. Od té doby, co se s matkou vrátili do Kingsbridge, usadili se tam nadobro a on začal pracovat na stavbě, zvykl si vracet se pro vlastní potěchu pravidelně zpátky do lesa. Zprvu trávil čas v lese tím, že si vybíjel přebytečnou energii, běhal a skákal, lezl po stromech a prakem z kožených řemínků trefoval kachny. To bylo v době, kdy si zvykal na skutečnost, že má najednou nové, vyšší a silnější tělo. Postupem času si na nové tělo zvykl a přestal se o ně tolik zajímat. Teď coural lesem a přemýšlel o nejroztodivnějších věcech: proč by pravidelnost měla být krásná, čím to, že taková stavba zůstane stát, a jak by to bylo hezké pohladit Alienina ňadra.

Zdálky ji celá ta léta obdivoval. Nosil v duši její podobiznu od první chvíle, kdy ji zahlédl, jak sestupuje po schodišti do hlavní hodovní síně v hradním paláci v Hrabětově. Myslel si tehdy, že před sebou vidí princeznu

z nějaké pohádky. I nadále pro něj zůstala nedostupnou osobou. Mluvila s převorem Philipem, s Tomem Stavitelem, s Židem Malachim a řadou dalších bohatých a mocných obyvatel Kingsbridge. A Jack nikdy neměl důvod ji oslovit. A tak na ni jen koukal, jak se modlí v kostele, jede na klisně přes most nebo prostě jen sedí před domem a vyhřívá se na slunci. V zimě nosila drahé kožešiny a v létě nejjemnější plátno a husté neklidné vlasy jí rámovaly půvabný obličej. Než usnul, často myslel na to, jaké by to bylo, kdyby ji mohl svléknout, prohlédnout si ji nahou a jemně ji políbit na měkká ústa.

V posledních několika týdnech ho beznadějné snění přestalo uspokojovat a byl z něj jen víc a víc, sklíčený. Už mu nestačilo pozorovat ji z dálky, jak se baví s jinými lidmi, poslouchat, co říká, a představovat si, jaké by to bylo, kdyby se s ní mohl milovat. Potřeboval nějaký opravdický zážitek.

Znal ve svém okolí několik stejně starých dívek, jež by byly ochotné mu skutečný zážitek poskytnout. Učedníci si mezi sebou v jednom kuse vykládali o tom, která dívka v Kingsbridge má sklony k rozpustilosti, a taky o tom, co přesně která z nich člověku dovolí, nakolik si ho pustí k tělu. Většina z nich byla odhodlána zachovat si panenství až do svatby, jak jim kázala církev, ale některé věci bylo možné dělat, a přitom zůstat pannou, alespoň učedníci to říkali. Všechny holky si o Jackovi myslely, že je tak trochu divný – on sám se nemohl zbavit pocitu, že mají pravdu –, ale jedné či dvěma připadalo jeho podivínství docela přitažlivé. Jednou v neděli, po návštěvě kostela, se dal do řeči s Edith, sestrou jistého učedníka. Když se jí ale svěřil, jak rád seká do kamene a dává mu tvar, začala se hihňat. Následující neděle si vyšel na procházku do polí s Ann, plavovlasou dcerou místního krejčíka. Moc toho nenamluvil a místo toho ji líbal a pak jí navrhl, aby si spolu lehli do zeleného ječmene. Tam ji opět líbal a navíc hladil po ňadrech a ona jeho polibky zaníceně opětovala. Po chvilce se od něj odtáhla a zeptala se: „O kterou jde?“ Jack zůstal, jak když ho do země vrazí. Zrovna v tu chvíli myslel na Alienu. Snažil se to nějak překlenout a znovu dívku políbil, ale odvrátila tvář a prohlásila: „Ať je to kterákoliv, má holka štěstí.“ Pak se spolu vydali zpátky ke Kingsbridge, a když se loučili, Ann řekla: „Nesnaž se na ni zapomenout, to je škoda času. A nemůže ti to vyjít. Chceš jedině ji a žádnou jinou, tak bude lepší, když se ji pokusíš získat.“ Vlídně sena něj usmála a dodala: „Máš docela hezkou tvář. Třeba to celé nebude tak těžké, jak si myslíš.“

Moc se mu její mírné a laskavé jednání nezamlouvalo. Šlo o jednu z dívek, které učedníci považovali za rozpustilé, a on každému na potkání vykládal, že s ní má schůzku a že ji zkusí dostat. Teď mu jeho vlastní výklady připadaly tak neuvěřitelně nedospělé, až mu z toho naskakovala husí kůže. Kdyby jí ale prozradil, na koho vlastně v tu chvíli myslel, Ann by

ho asi tak odhodlaně nepovzbuzovala. Jack a Aliena byli tak nesourodý pár, že si nesourodější snad ani nešlo představit. Alieně bylo dvaadvacet a jemu sedmnáct. Ona byla dcera hraběte a on nemanželské dítě. Ona se stala bohatou obchodnicí s vlnou, zatímco z něho byl obyčejný učedník bez jediné pence v kapse. A jako by to nestačilo, Aliena proslula tím, kolik nápadníků dokázala odmítnout. Snad každý trochu přijatelný mladý šlechtic v hrabství se o ni ucházel. Snad každý nejstarší syn z dobře zavedené obchodnické rodiny vážil cestu do Kingsbridge, aby mladé ženě složil poklonu – a všichni do jednoho odtáhli s nepořízenou. Jaké naděje má asi tak Jack, který nemá co nabídnout kromě „docela hezké tváře“?

Jedno ale měl s Alienou společné: oba hluboce milovali les. Byli v tomhle trochu zvláštní. Většina lidí dávala přednost bezpečí polí a vesnic a od lesa se drželi co nejdál. Zato Aliena se často procházela hvozdy kolem Kingsbridge, a měla tam dokonce jedno zvlášť odlehlé místečko, kde se ráda zastavila a posadila. Jack ji tam jednou nebo dvakrát zahlédl. Ona ho neviděla – našlapoval tiše, jak se to naučil v dětství, když si musel po lesích shánět večeři.

Teď bez přemýšlení zamířil k Alienině pasece a neměl ani tušení, co udělá, jestli tam na ni narazí. Věděl, co by chtěl udělat: lehnout si vedle ní a hladit ji po celém těle. Mohl by se s ní dát do řeči, jenže co by jí vykládal? Povídat si s dívkami, které jsou v jeho vlastním věku, bylo snadné. Edith škádlil tím, že jí oznámil: „Nevěřím *ničemu* z toho, co o tobě tvůj bratr vykládá za hrůzy.“ A ona pochopitelně okamžitě chtěla vědět, o jaké hrůzy jde. S Ann mohl jednat naprosto otevřeně: „Chceš se jít se mnou dnes odpoledne projít do polí?“ Jenže jakmile se snažil vymyslet nějakou úvodní větu k rozhovoru s Alienou, měl v hlavě jako vymeteno. Nemohl si pomoci a neustále ji vnímal jako někoho, kdo patří ke starší generaci. Vždyť je tak odvážná a počíná si tak odpovědně. Vždycky taková nebyla, to moc dobře věděl. V sedmnácti byla docela hravá. Od té doby ji potkala spousta děsivých zážitků, ale někde v té vážné ženě muselo hravé děvče přece dodnes zůstat. V Jackových očích jí to jen dodávalo na přitažlivosti.

Blížil se k jejímu místu. Den byl horký a les ztichl. Mladík se tiše pohyboval podrostem. Chtěl ji vidět dřív, než ona zahlédne jeho. Pořád si ještě nebyl jist, že sebere dost odvahy, aby k ní přistoupil. Ze všeho nejvíc se bál, že mu dá košem. Mluvil s ní úplně první den, když se vrátil do Kingsbridge. Bylo to na svatodušní neděli, když přišlo tolik dobrovolníků pracovat, na stavbě katedrály. Tehdy plácl něco krajně nevhodného a výsledkem bylo, že na ni následující čtyři roky skoro nepromluvil. Tentokrát by nerad podobnou chybu zopakoval.

O chvilinku později obešel kmen vzrostlého buku, vykoukl na mýtinu a uviděl ji.

Vybrala si mimořádně krásné místo. Byl tam maličký vodopád, který čeřil hladinu hluboké tůně obklopené kameny porostlými mechem. Břehy tůně byly zalité, slunečním svitem, ale o dva yardy dál už se okolí utápělo v černých stínech rozložitých buků. Aliena seděla na trávě poseté ostrůvky slunečního světla a četla si v nějaké knize.

Jack nevěřil vlastním očím. Žena? A čte si knihu? Jen tak na pasece? Číst přece uměli jedině mniši, a většina z nich stejně nedokázala přečíst nic jiného než slova bohoslužby. A navíc tohle byla nějaká divná kniha – mnohem menší než objemné svazky v klášterní knihovně. Jako by ji někdo svázal přímo pro ženu, nebo pro někoho, kdo ji chce nosit u sebe. Jacka to tak zaskočilo, že se úplně zapomněl stydět. Prodral se keři, vykročil na mýtinu a zeptal se: „Co to čteš?“

Vyskočila a zůstala na něj zírat s děsem v očích. Uvědomil si, že ji vylekal. Připadal si jako nenapravitelné nemehlo a bál se, že zase jednou vykročil špatnou nohou. Pravá ruka jí vyletěla k levému rukávu. Vybavil si, že tam jednou měla ukrytou dýku – třeba ji s sebou nosí dodnes. Vzápětí ho poznala a strach se jí z očí vytratil stejně rychle, jako se tam objevil. Vystřídala ho úleva a pak – k chlapcově zklamání – náznak podrážděnosti. Najednou si připadal jako nevítaný host a nejraději by se otočil na patě a zmizel zpátky v lese. Jenže pak by pro něj bylo ještě daleko těžší ji znovu oslovit, a tak se nehýbal, čelil jejímu ne zrovna přátelskému pohledu a prohlásil: „Omlouvám se, nechtěl jsem tě vylekat.“

„*Nevylekal* jsi mě,“ ujistila ho chvatně.

Věděl, že to není pravda, ale nechtěl se s ní hádat. Raději zopakoval svou původní otázku: „Co to čteš?“

Sklopila oči ke svazku, který jí ležel na kolenou. Výraz v obličeji se jí opět změnil – najednou působila zasněným dojmem. „Otec mi tuhle knihu dal, když se vrátil ze své poslední výpravy do Normandie. Přivezl mi ji domů. O pár dní později ho vsadili do žaláře.“

Jack přistoupil o něco blíž a podíval se na otevřenou stránku. „To je francouzsky!“ vyhrkl.

„Jak jsi to poznal?“ zeptala se užasle. „Ty umíš číst?“

„Umím – ale myslel jsem si, že všechny knihy jsou napsané latinsky.“

„Téměř všechny. Ale tahle je jiná. Je to báseň a jmenuje se *Píseň o Alexandrovi.“*

To snad není pravda, zvládl jsem to, říkal si v duchu Jack. Vždyť já si s ní povídám! To je nádhera! Jenže co mám říct teď? Jak to mám zařídit, aby hovor najednou neskončil? „Hmm.“ řekl nahlas. „A o čem to je?“

„Je to příběh o panovníkovi, který se jmenoval Alexandr Veliký, a o tom, jak dobyl úžasné země na východě, kde drahé kameny rostou na stromech a stromy umí mluvit.“

Jacka to tak upřímně zaujalo, že si zapomněl dělat starosti, co má vlastně říkat: „A jak ty stromy mluví?“ vyzvídal nedočkavě. „Mají ústa?“

„To tady nestojí.“

„Myslíš, že je to pravda, co se tam povídá?“

Se zájmem k němu vzhlédla a on se jí upřeně zadíval do jejích krásných tmavých očí. „Nevím,“ odpověděla. „Odjakživa si lámu hlavu s tím, jestli jsou takové příběhy pravdivé. Většině lidí je to jedno – prostě mají rádi vyprávění.“

„Až na kněze. Ti si neustále myslí, že jejich svaté příběhy jsou pravda a nic než pravda.“

„No *tyhle* příběhy ale jsou určitě pravdivé.“

Jack měl o pravdivosti svatých příběhů jisté pochybnosti, stejně jako o pravdivosti všech ostatních vyprávění. Jenže matka, která ho k těmto pochybnostem dovedla, ho také naučila, aby je nevytruboval do světa, a tak se s Alienou teď nepřel. Snažil se nedívat se jí na ňadra, která dokázal koutkem oka zahlédnout. Věděl, že jakmile nepatrně skloní oči, bude ženě jasné, co přilákalo jeho pohled. Snažil se vymyslet, co by měl dál říkat. „Znám spousty příběhů,“ vyhrkl nakonec. „Umím *Píseň o Rolandovi* a *Pouť Viléma Ryšavého* –“

„Co tím myslíš, že je *umíš?*“

„Dokážu je přednášet.“

„Jako žonglér?“

„Co to je žonglér?“

„Člověk, který jezdí s trubadúrem, hraje na hudební nástroje a recituje příběhy.“

To bylo pro Jacka něco naprosto nového. „V životě jsem o takovém člověku neslyšel,“ přiznal.

„Ve Francii jsou jich zástupy. Když jsem byla malá, jezdívali jsme tam s otcem. Měla jsem žongléry moc ráda.“

„Ale co vlastně dělají? Prostě stojí na ulici a přednášejí?“

„Jak kdy. Při nejrůznějších slavnostech chodí do šlechtických domů. Taky vystupují na tržištích. Baví poutníky před kostely. Vyšší šlechtici mají dokonce někdy svoje vlastní žongléry.“

Tak já si s ní povídám, uvědomil si najednou Jack, a nejen to, vedu s ní hovor, jaký bych nemohl vést s žádnou dívkou v Kingsbridge. Nepočítá-li matku, byli on a Aliena jediní dva lidé ve městě, kteří něco věděli o francouzských milostných básních, tím si byl jist. Mají s úspěšnou obchodnicí společný zájem a zrovna ho probírají. Ta představa ho tak vzrušila, že na chvíli přestal vnímat, o čem je řeč, a najednou si připadal zmatený a hloupý.

Naštěstí nit hovoru udržela Aliena. „Žonglér obvykle hraje na loutnu a k tomu přednáší básně. Když je řeč o bitvě, hraje rychle a vysoko, když se do

sebe dva lidé zamilovávají, hraje pomalu a sladce. U veselých příhod drnká rozpustile.“

Tahle představa se Jackovi moc zamlouvala: líbilo se mu, že hudební doprovod zdůrazňuje podstatná místa v ději. „Škoda že neumím hrát na loutnu,“ povzdechl si.

„Ty vážně umíš přednášet?“ zajímala se znovu Aliena.

Mladík nemohl ani uvěřit, že ona o něj doopravdy jeví zájem, a že se dokonce vyptává, co mladík ovládá! Když jí obličej ožil zvědavostí, byl ještě půvabnější než obvykle. „Matka mě to naučila,“ odpověděl. „Kdysi jsme žili v lese, jen my dva. Pořád dokola mi přednášela nejrůznější příběhy.“

„Jak si je ale můžeš pamatovat? Vždyť některé jsou tak dlouhé, že člověku trvá celé *dny,* než je převypráví.“

„Nevím. Je to stejné, jako když si člověk pamatuje cestu lesem. Nemá v hlavě celý les, ale jakmile se ocitne na nějakém místě, ví, kudy se má dát dál.“ Znovu se koukl do knihy, kterou Aliena držela v rukou, a najednou se zarazil. Posadil se vedle dívky do trávy, aby se mohl na verše podívat zblízka. „Tady jsou jiné rýmy,“ poznamenal udiveně.

Nebylo jí jasné, jak to mladík myslí. „V jakém smyslu?“ zeptala se.

Jsou lepší. „V *Písni o Rolandovi* se slovo *štít* rýmuje se slovy *krys* nebo *kvil.* Ve tvé knize se *štít* rýmuje s *krýt,* ale ne *krys,* taky s *hnít,* ale ne s *kvil.* To je úplně jiný způsob rýmování. A je lepší, o hodně lepší. Tyhle rýmy se mi moc líbí.“

„A ty…“ Najednou se na něj podívala úplně jinak. „Můžeš mi říct kousek z *Písně o Rolandovi?*“

Jack se trochu odsunul, aby na Alienu pořádně viděl. Dívka se tvářila tak zaujatě a v uhrančivých očích jí hořely tak jasné plamínky, až se z toho mladíkovi sevřelo hrdlo. Ztěžka polkl a začal:

.

Král Karel, vladař šlechetný a smělý,
sedmero let se zdržel ve Španělích:
Až k břehu moře dobyl horní zemi.
Neodolá mu žádné opevnění,
hrad ani město neobstojí před ním,
Krom Zaragozy, jež na hoře leží,
Marsilius, pohanský král, ji střeží,
jenž Mohameda vzývá, Boha nectí,
je v bludu živ a padne do neštěstí.

(překlad Jiří Pelán, 1987)

Jack se odmlčel a Aliena zvolala: „Ty to doopravdy umíš! To je neuvěřitelné! Úplně jako žonglér!“

„Už je ti doufám jasné, jak jsem to myslel s těmi rýmy.“

„To je, ale stejně se mi tvoje recitování líbilo," přikývla. V očích jí jiskřilo nadšením. „Přednášej ještě chvíli."

Jack měl pocit, že každou chvíli omdlí štěstím. „Jak si přeješ," odpověděl bezmocně. Zadíval se dívce do očí a začal přednášet druhou sloku.

II

První hrou, kterou si řeholníci dopřáli večer před svatým Janem, byla trochu jasnovidecká soutěž, v níž se odhadovala budoucnost podle počtu zrn v kousku chleba. Jako většina her, měla i tahle v sobě něco pohanského a Philip z toho neměl dobrý pocit. Jenže kdyby se snažil potlačit každý zvyk, který měl něco společného se starým náboženstvím, polovina obyčejů, jež lidé dodržovali, by byla zakázaná, a stejně by všichni zákazy porušovali. A tak raději většinu podobných záležitostí tiše promíjel a soustředil se pouze na jeden či dva nepřijatelné výstřelky, které považoval za nepřípustné.

Mniši rozestavěli v západní části klášterního nádvoří stoly. Kuchtíci už roznášeli po celém prostranství kouřící hustou polévku. Převor měl postavení hradního pána, a tak patřilo k jeho povinnostem, aby při význačných svátcích vystrojil svým poddaným hostinu. Philip se řídil pravidlem, že na hostině má být hodně jídla a málo pití, a tak podával jen slabé pivo a žádné víno. Přesto se vždy našlo takových pět až šest nezvladatelných uličníků, kteří se při každém svátku dokázali zpít do němoty.

Přední obyvatelé Kingsbridge seděli u Philipova stolu: Tom Stavitel a jeho rodina, dále mistři, kteří vedli jednotlivé skupiny řemeslníků, včetně Tomova staršího syna Alfreda, a konečně obchodníci i s Alienou, ale bez Žida Malachiho, který se k nim přidá až po bohoslužbě.

Philip si zjednal ticho a pronesl děkovnou modlitbu. Pak vzal bochník, s nímž se hra hrála, a podal ho Tomovi. Jak roky běžely, Philip si Toma stále více vážil. Člověk v životě potká málo lidí, kteří říkají to, co si skutečně myslí, a když něco řeknou, tak to také udělají. Tom reagoval na všechna překvapení, veškeré krize i každé neštěstí tím, že klidně zvážil, jaké to bude mít důsledky, odhadl škody a naplánoval si, jak bude nejlepší se dál zařídit. Philip se na hlavního stavitele zadíval s vděkem. Dnešní Tom se hodně lišil od toho chlapíka, který před pěti lety dorazil do převorství a žebral o práci. Tehdy byl vyčerpaný, vyhladovělý a tak vyzáblý, že působil dojmem, jako by vystupující kosti měly každým okamžikem prorazit větrem ošlehanou kůži. V následujících letech se hezky zaoblil – zvlášť když se mu vrátila žena. Nebyl tlustý, ale na mohutné kostře měl dost masa a z očí se mu už dávno vytratil zoufalý výraz. Na sobě měl suknici v barvě lincolnské zeleně, na nohou měkké kožené boty a kolem těla opasek se stříbrnou sponou.

Philip musel položit otázku, na kterou mu odpoví počet zrn v kusu chleba. „Kolik let bude trvat, než dokončíme katedrálu?“ zeptal se.

Tom si z bochníku ukousl pořádné sousto. Chléb byl upečený s malými, tvrdými zrny. Jak je Tom plival do dlaně, všichni kolem nahlas počítali. Když si někdo vzal do úst příliš velké sousto, stávalo se občas, že se u stolu nenašel nikdo, kdo by uměl tak dobře počítat, aby všechna zrna sečetl. Dnes ale nic podobného nehrozilo, vždyť tu bylo dost řemeslníků a obchodníků. Nakonec napočítali třicet zrn. Philip předstíral, že ho to zdrtilo. „To bych asi měl žít dost dlouho!“ zvolal Tom a všichni se dali do nevázaného smíchu.

Pak Tom podal bochník své manželce Ellen. Philip se před touhle ženou měl ve střehu. Měla, stejně jako císařovna Maud, velkou moc nad muži. A byla to moc, s jakou se Philip neuměl vypořádat. V den, kdy ji vyhnali z převorství, udělala Ellen velice nestoudnou věc, tak nestoudnou, že se Philip ani nedokázal přimět, aby na to myslel. Předpokládal, že nehodnou ženu už nikdy neuvidí, jenže ona se k jeho hrůze vrátila a Tom Philipa uprosil, aby jí odpustil. Tom tehdy chytře poukazoval na to, že když jí odpustil Bůh, Philip nemá právo ji odmítnout. Philip měl podezření, že žena se nijak zvlášť usilovně nekála. Jenže Tom ho oslovil v den, kdy přišly zástupy dobrovolníků a zachránily stavbu katedrály, a tak Philip najednou sám sebe slyšel, jak proti své vůli plní Tomovi jeho přání. Tom a Ellen se pak vzali ve farním kostele, v malé dřevěné stavbě dole ve vesnici. Kostelík byl starší než celé převorství. Od té doby se Ellen chovala velmi způsobně a nezavdala ani jedinkrát důvod k tomu, aby Philip svého rozhodnutí litoval. Přesto neměl z ženy dobrý pocit.

„Kolik mužů miluješ?“ zeptal se Tom.

Ellen ukousla nepatrné sousto, což způsobilo, že se všichni začali opět smát. V téhle hře mají otázky lehce dráždivý charakter. Philip moc dobře věděl, že kdyby tam neseděl, sklouzli by stolovníci záhy ke šťavnatým sprosťárnám.

Ellen napočítala tři zrna. Tom předstíral, že je pobouřen. „Řeknu ti, kdo jsou moji milenci,“ usadila ho Ellen. Philip jen zadoufal, že žena neřekne nic urážlivého. „Tím prvním je Tom. Druhým je Jack. A třetím je Alfred.“

Za svou svižnou a chytrou odpověď si vysloužila potlesk a bochník chleba putoval dál kolem stolu. Jako další přišla na řadu Tomova dcera Marta. Bylo jí už dvanáct let a byla neuvěřitelně stydlivá. Chléb jí předpověděl, že bude mít tři manžely, což vypadalo nadmíru nepravděpodobně.

Vzápětí Marta podala chléb Jackovi. Philip si při tom všiml, jak něžně a oddaně se na mladíka podívala. Když viděl obdivný pohled v jejích očích, Philip pochopil, že dívka svého nevlastního bratra bezmezně uctívá.

Philip nevěděl, co si má o Jackovi myslet. Když to byl ještě malý kluk, měl mrkvově červené vlasy, tvarohově bílou pleť a vyvalené modré oči a byl ošklivý až hanba. Jenže mezitím se z něj stal mladý muž, rysy v obličeji se mu srovnaly a tvář měl tak nápadně přitažlivou, že když ho potkal někdo cizí, zastavil se a zůstal na mladíka zírat. Ale povahu měl stejně divokou jako jeho matka. Neměl v sobě vůbec žádnou kázeň a poslušnost mu nic neříkala. Jako přidavač byl zedníkům v podstatě k ničemu, jelikož místo aby jim neustále dodával čerstvou maltu a kameny, snažil se nachystat si zásobu na celý den dopředu a pak šel a věnoval se něčemu jinému. V jenom kuse někam mizel. Jednou se třeba rozhodl, že žádný kámen na staveništi není vhodný pro vytesání tvaru, který dostal za úkol, a tak nikomu nic neřekl, sebral se, vyrazil do lomu a tam si vybral kus kamene, který se mu zamlouval. Dovezl ho do převorství o dva dny později na vypůjčeném poníkovi. Lidé mu ale jeho prohřešky promíjeli, částečně proto, že byl vskutku mimořádně nadaný kameník, a trochu také proto, že byl tak milý – podle Philipova názoru tuhle vlastnost rozhodně Jack nezdědil po své matce. Philip si kolikrát říkal, jaký osud nakonec Jacka čeká. Kdyby vstoupil do služeb církve, mohl by to snadno dotáhnout na biskupa.

„Za kolik let se oženíš?“ zeptala se Marta Jacka.

Jack si z bochníku ukousl jen malé sousto: zřejmě měl do ženění chuť. Philip uvažoval, jestli už si mladík myslí na nějakou určitou nevěstu. K Jackově nepřehlédnutelnému zklamaní se ukázalo, že má ústa plná zrnek. Jak je všichni nahlas počítali, podrážděný výraz v jeho obličeji byl stále zřetelnější. Celkem vyplivl do dlaně jednatřicet zrn. „To mi bude osmačtyřicet!“ namítl. Všem to připadalo neobyčejně veselé, jen Philip si v duchu mladíkův výpočet zkontroloval, zjistil, že výsledek je správný, a nestačil se divit, jak to Jack dokázal spočítat tak rychle. Ani kvestor Milius by něco takového nezvládl.

Jack seděl vedle Alieny. Philip si uvědomil, že během tohoto léta viděl tyhle dva několikrát pohromadě. Asi to bude tím, že jsou oba tak chytří. V Kingsbridge nebylo moc lidí, kteří by s Alienou mohli mluvit jako rovný s rovným. A Jack byl, svým nezvladatelným způsobem, daleko vyzrálejší než ostatní učedníci. Přesto Philipa jejích přátelství mátlo, vždyť od sebe byli pět let, a to je hodně velký rozdíl.

Jack podal bochník Alieně a položil jí stejnou otázku, jako předtím dostal: „Za kolik let se vdáš?“

Všichni koleni nespokojeně zabručeli, jelikož položit znovu stejnou otázku bylo příliš snadné. Tahle hra má být zkouškou vtipu a přehlídkou škádlení. Aliena ale dokázala všechny vzápětí rozesmát – všichni o ní věděli, kolik nápadníků dokázala odmítnout, a teď se do chleba pořádně zakousla, aby dala najevo, že o vdavky nestojí. Její pokus jí ale nevyšel: vyplivla jen jedno jediné zrnko.

Jestli se skutečně vdá už příští rok, pomyslel si Philip, tak za ženicha, který se ještě neobjevil na scéně. Pochopitelně nevěřil tomu, že by chléb dokázal předpovídat budoucnost. Daleko pravděpodobnější bylo, že Aliena jednou umře jako stará panna – až na to, že nejspíš není panna. Mezi lidmi se říkalo, že ji svedl nebo znásilnil William Hamleigh.

Aliena podala chléb svému bratru Richardovi, ale Philip neslyšel, na co se ho zeptala. Dál přemítal o Alieně. Ani jemu ani Alieně se letos nečekaně nepodařilo prodat všechny zásoby vlny. Přebytek nebyl velký – asi desetina Philipových zásob a ještě menší díl Alieniny vlny –, ale trochu jim to vzalo odvahu. Philip se obával, že Aliena zruší dohodu o vyplacení zálohy na příští rok, ale obchodnice dodržela slovo a vysázela mu na stůl sto sedm liber.

Mezi velkými novinkami, které zazněly na shiringském trhu s vlnou, zazářilo především Philipovo oznámení, že následujícího roku bude Kingsbridge pořádat svůj vlastní trh. Většina lidí tuhle zprávu přivítala, jelikož mýtné a poplatky, které William Hamleigh v Shiringu vybíral, byly nestoudně vysoké, zatímco Philip měl v plánu stanovit daleko menší částky. Do téhle chvíle ještě hrabě William nedal vědět, jak se s touhle změnou vyrovná.

Vzato kolem a kolem měl Philip pocit, že převorství má v tuhle chvíli daleko lepší vyhlídky do budoucnosti, než se zdálo před šesti měsíci. Překonalo potíže, které mu způsobilo zavření lomu, a odrazilo Williamův pokus o zrušení kingsbridgeského tržiště. Nedělní trhy byly už zase v plném proudu a z výnosu bylo možné zaplatit drahý kámen dovážený z kamenolomu poblíž Marlborough. Po celou dobu krize pokračovala stavba katedrály stejným tempem, i když přerušení prací bylo nejednou na spadnutí. Philipovi dělalo starost už jedině to, že Maud stále ještě nebyla korunována. Přestože zcela nepochybně vládla celé zemi a biskupové ji jako panovnici uznali, bude její moc vycházet pouze ze síly jejího vojska, dokud nebude řádně korunována. Štěpánova manželka stále ještě držela Kent a představitelé Londýna váhali. V takové situaci mohla Maud svrhnout jedna jediná nepřízeň osudu, jedno jediné špatné rozhodnutí, stejně jako bitva o Lincoln zničila Štěpána. A země by se opět rázem ocitla ve zmatku a bezvládí.

Philip se napomenul, že nesmí být přehnaně pesimistický. Rozhlédl se po mužích a ženách sedících kolem stolu. Hra skončila a všichni se dali do jídla. Byli to samí poctiví a dobrosrdeční lidé, kteří tvrdě pracují a chodí do kostela. Bůh se o ně postará.

Snědli zeleninovou kaši, pečenou rybu ochucenou paprikami a zázvorem, pak kachny na nejrůznější způsob, a konečně vaječný pudink umně ozdobený červenými a zelenými pruhy. Po večeři si všichni odnesli lavice do nedokončeného kostela, aby zhlédli výjev, který si mniši secvičili.

Tesaři vztyčili v rozestavěné lodi dvě zástěny, které umístili na východní okraj postranních lodí, takže u první řady pilířů tyto lodě přehradili, a jednoduše tak vytvořili na konci sloupořadí prostor, kam nebylo vidět. Mniši, kteří budou ve výjevu vystupovat, byli už schovaní za zástěnami a čekali, až budou moci napochodovat do hlavní chrámové lodi a začít hrát. Novic, který dostal roli svatého Adolpha, holobrádek s andělskou tváří, ležel na stole na protějším konci chrámové lodi, byl zabalený do rubáše, předstíral, že je mrtvý, a snažil se nehihňat.

Philip měl z podobných her stejně smíšené pocity jako z věštění budoucnosti pomocí chleba. Tak snadno to mohlo sklouznout do znevažování věcí posvátných a do obhroublosti. Jenže lidé tyhle výjevy měli tak strašně rádi, že kdyby jim je nepovolil, hráli by si je sami před kostelem. A kdyby na ně nikdo nedozíral, skončilo by to samými košilatostmi. Navíc výjevy ze všech nejvíc milovali ti, kdo v nich vystupovali, sami mniši. To, že se můžou obléct za někoho jiného, předstírat, že jsou někým jiným, a chovat se nepřístojně – dokonce rouhačsky –, jako kdyby jim to poskytovalo jakési uvolnění, nejspíš proto, že většinu života se musí chovat tak vážně.

Před vlastním vystoupením proběhla naprosto běžná bohoslužba. Sakristián ji odbyl docela rychle. Pak měl Philip krátkou přednášku o bezúhonném životě a zázračných skutcích svatého Adolpha. Načež se posadil do publika a soustředil se na představení.

Zpoza levé zástěny vyšla rozložitá postava navlečená do něčeho, co na první pohled vypadalo jako beztvarý, pestrý hábit. Při bližším prozkoumání se ukázalo, že jde o pruh jásavě zbarvené látky, který měla postava omotaný kolem těla. Obličej měla také pomalovaný a nesla si naditý měšec s penězi. Byl to bohatý barbar. Hercův zevnějšek si vysloužil obdivné mumlání, jež vystřídal výbuch smíchu, když diváci poznali, kdo se pod maskou skrývá. Byl to tlustý bratr Bernard, kuchař, kterého tu každý znal a všichni ho měli rádi.

Několikrát přešel přes jeviště, aby si ho každý mohl jaksepatří vychutnat, pak vyrazil proti malým dětem v první řadě a dostal z nich vystrašené vypísknutí. Vzápětí došel k oltáři, rozhlédl se, jako by se ujišťoval, že je v chrámu sám, a schoval si měšec za oltář. Otočil se k publiku, poťouchle se ušklíbl a nahlas řekl: „Ti hloupí křesťané se budou bát moje stříbro ukrást, protože si budou myslet, že mi je hlídá sám svatý Adolphus. Ha!“ Načež zmizel za zástěnou.

Zpoza opačné zástěny vyšla skupinka tuláků a lotrů. Byli oblečení do hadrů, měli dřevěné meče a dýky a obličeje zašpiněné sazemi a křídou. Plížili se chrámovou lodí, vypadali trochu hrůzostrašně, když vtom si jeden z nich všiml měšce schovaného za oltářem. Rozhořela se hádka o to, jestli mají měšec odnést, nebo ne. Hodný lotr tvrdil, že když měšec uzmou,

přinese jim to smůlu. Zlý lotr vykřikoval, že mrtvý světec nemůže nikomu ublížit. Nakonec peníze vzali a stáhli se do kouta, aby si tam kořist přepočítali.

Po chvíli se na scéně znovu objevil barbar, začal peníze všude hledat a strašlivě se rozzuřil. Přistoupil k hrobce svatého Adolpha a proklel světce za to, že jeho poklad nedokázal uhlídat.

V tu chvíli se svatý zvedl z hrobu.

Barbar se začal neovladatelně klepat hrůzou. Svatý si ho nevšímal a vykročil k zlodějům. Jednoho po druhém je v dramatickém výjevu skolil tím, že na ně prostě ukázal prstem. Předstírali smrtelné křeče, v agónii se váleli po zemi, kroutili se do neuvěřitelných poloh a bolestivě vraštili obličeje.

Světec ušetřil jedině hodného lotra, který ihned vrátil peníze zpátky za oltář. V tu chvíli se světec obrátil k divákům a zvolal: „Střez se, kdož pochybuješ o síle a moci svatého Adolpha!“

Obecenstvo začalo nadšeně pokřikovat a tleskat. Herci se poslušně jako ovce seřadili v hlavní lodi a chvíli se rozpačitě usmívali. Smyslem celého výjevu bylo pochopitelně jeho mravní poslání, jenže Philip moc dobře věděl, že lidé mají nejraději ty pasáže, v nichž se něco děje: barbarův vztek a umírání lotrů.

Když dozněl potlesk, Philip vstal, poděkoval hercům a oznámil, že závody začnou zakrátko na louce u řeky.

Toho dne měl pětiletý Jonathan přijít na to, že nakonec není nejrychlejším běžcem v Kingsbridge. Zúčastnil se dětského závodu v běhu. Měl na sobě svůj malý mnišský hábit a vyvolal salvy smíchu, když si háv vykasal a zastrčil kolem pasu – a při závodu pak vystrkoval dětskou zadničku celému světu na odiv. Soutěžil se staršími dětmi a zákonitě skončil mezi posledními. Když zjistil, že prohrál, usadil se mu ve tváři tak překvapený a zklamaný výraz, že to Tom, kterému při pohledu na chlapce usedalo srdce, nevydržel, vzal Jonathana do náruče a utěšoval ho.

Zvláštní vztah mezi Tomem a klášterním sirotkem se vyvíjel pomalu, a tak žádného venkovana ani nenapadlo, že by za tím mohl být nějaký tajný důvod. Tom trávil celé dny uvnitř převorství, kde Jonathan volně pobíhal, a tak se nevyhnutelně setkávali velice často. A Tom byl ve věku, kdy je muž příliš starý na to, aby jeho vlastní děti byly ještě roztomilé, a příliš mladý na to, aby mu daly vnoučata, a tak se často stává, že si oblíbí dítě někoho jiného. Pokud mohl Tom soudit, nikoho nikdy ani nenapadlo, že by zrovna on mohl být Jonathanovým otcem. Pokud vůbec, tak si lidé možná spíš říkali, jestli není skutečným chlapcovým otcem převor Philip. To byla docela přirozená úvaha – přestože Philip by se zhrozil, kdyby se to k němu doneslo.

Jonathan zahlédl Aarona, nejstaršího Malachiho synka, honem se vykroutil Tomovi z náruče a utíkal si hrát s kamarádem. Zklamání z prohraného závodu bylo rázem zapomenuté.

Když začali závodit učedníci, Philip došel k Tomovi a posadil se vedle něj na trávu. Byl horký, slunečný den a Philipovi vyrážel na oholeném temeni hlavy pot. Tom si Philipa rok od roku víc a víc vážil. Když se rozhlédl kolem sebe, uviděl mladíky soutěžící o to, kdo bude nejrychlejší, staré lidi podřimující ve stínu stromů a děti cákající se v řece, a věděl, že to všechno je Philipova zásluha, to on to celé drží pohromadě. Vládl vesnici, zjednával průchod spravedlnosti, rozhodoval, kde by měly stát nové domy, a rovnal hádky. Zaměstnával většinu mužů z vesnice a také hodně žen, ať už na stavbě nové katedrály, nebo přímo v klášteře jako služebnictvo. A spravoval převorství, které představovalo bijící srdce celého organismu. Odehnal dravé šlechtice, vyjednal s panovníkem, co bylo třeba, a držel biskupa v patřičných mezích. Všichni tihle lidé, co se tu dnes prohánějí a baví na louce zalité sluncem, vděčí za svůj spokojený život alespoň do jisté míry Philipovi. O Tomovi to rozhodně platilo nejmíň trojnásob.

Tom si moc dobře uvědomoval, jak mimořádnou shovívavost Philip prokázal, když odpustil Ellen. Pro mnicha muselo být zvlášť těžké zapomenout na to, co provedla. A pro Toma to hodně znamenalo. Když Ellen odešla, kalily mu radost ze stavby katedrály stíny osamělosti. Když se mu teď vrátila, měl pocit, že je všechno, jak má být. Byla i nadále umíněná k zbláznění, hádavá a nesnášenlivá, ale to všechno mu připadalo svým způsobem podružné: někde v Ellen vycítil vášeň, jež v ní hořela jako plamen v kahanu a prosvěcovala mu život.

Tom a Philip sledovali závod, při němž museli chlapci jít po rukou. Vyhrál Jack. „Ten kluk je naprosto mimořádný," poznamenal Philip.

„Jen málo lidí dokáže takhle rychle chodit po rukou," přikývl Tom.

Philip se rozesmál. „To jistě – ale já teď zrovna neměl na mysli jeho kejklířské schopnosti."

„Já vím." Jackova bystrá mysl byla Tomovi už dlouho zdrojem potěšení i trýzně. Jack jevil živý zájem o všechno, co se týkalo stavitelství – to bylo něco, co Alfredovi odjakživa chybělo. A Toma bavilo, když mohl Jacka zasvěcovat do nejrůznějších tajů svého řemesla. Jenže Jack neměl ani trochu slušnosti v těle a klidně se hádal i se staršími lidmi. Ono je často lepší nedávat vlastní převahu najevo, jenže to se Jack ještě nenaučil – dokonce ani po tolika letech, během nichž ho Alfred tak důsledně pronásledoval.

„Ten chlapec by potřeboval vzdělání," pokračoval Philip.

Tom se zamračil. „Jack se přece vzdělává. Dělá na stavbě učedníka. Jak to myslíš?" zeptal se opatrně.

„Měl by se naučit pořádně psát, aby se na to dalo koukat, a měl by si osvojit latinskou gramatiku a přečíst si starověké filozofy.“

Tohle Toma zmátlo ještě víc. „K čemu by mu to bylo? Jednou z něj přece bude zedník.“

Philip se zadíval staviteli do očí. „Jsi si tím jist?“ zeptal se. „Tenhle kluk většinou neudělá to, co se od něj čeká.“

Tohle Toma nikdy nenapadlo. Řada mladých přitom zklame očekávání dospělých: hraběcí synkové odmítají bojovat, následníci trůnu vstupují do kláštera, nemanželské děti rolníků se stávají biskupy. Philip má pravdu, Jack je přesně tenhle typ. „A co myslíš, že bude dělat?“ zeptal se převora.

„To záleží na tom, co se naučí,“ odpověděl Philip. „Ale já bych byl rád, kdyby se věnoval církvi.“

Tohle Toma překvapilo: jestli se k Jackovi něco nehodilo, tak to byla dráha duchovního. Navíc se ta představa Toma tak trochu dotkla: těšil se, že se Jack stane zednickým mistrem, takže pokud se mladík rozhodne pro nějakou jinou životní dráhu, bude to pro Toma těžké zklamání.

Philip si nevšiml, jak se jeho společník zachmuřil, a pokračoval v úvahách: „Bůh potřebuje, aby pro něj pracovali nejlepší a nejbystřejší mladí mužové. Podívej se na všechny ty učedníky, jak mezi sebou soutěží, kdo vyskočí nejvýš. Každý z nich má dost schopností, aby se stal tesařem, zedníkem nebo kameníkem. Ale kolik z nich má na to, aby jednou mohli dělat biskupa? Jen jeden – Jack.“

To je pravda, pomyslel si Tom. Kdyby měl Jack naději uplatnit se v církvi, a ještě s tak mocným ochráncem, jako je Philip, nejspíš by neměl takovou možnost propást, jelikož by mu to skýtalo takové bohatství a takovou moc, o jakých se obyčejnému zedníkovi ani nezdá. Nahlas se Tom neochotně zeptal: „Máš o tom nějakou přesnější představu?“

„Chci, aby se Jack stal novicem.“

„Mnichem?“ Tom měl pocit, že postavení řeholníka se k Jackovi hodí ještě míň než kněžská sutana. Vždyť chlapci dělá potíže dodržovat pravidla, která platí na staveništi – jak by se asi dokázal podřídit přísným regulím mnišského řádu?

„Většinu času by trávil studiem,“ vysvětloval Philip. „Osvojil by si všechno, co ho náš učitel noviců může naučit. Já sám bych mu také dával lekce.“

Je běžné, že když se nějaký chlapec má stát mnichem, rodiče přispějí klášteru štědrým darem. Tom v duchu přemítal, kolik ho asi tak bude tahle nečekaná nabídka stát.

Philip odhadl směr stavitelových úvah. „Nečekám od tebe, že bys převorství přinesl nějaký dar,“ poznamenal. „Úplně stačí, že dáváš Bohu syna.“

Philip ovšem netušil, že Tom už jednoho syna převorství dal: malého Jonathana, který se teď plácal v řece kousek od břehu a kutnu měl zase už vykasanou až do pasu. Tom ovšem věděl, že v tomto ohledu musí veškeré své pocity potlačit. Návrh, který mu Philip přednesl, byl nadmíru velkorysý: převor o Jacka zřejmě doopravdy stál. A pro mladíka představovala tahle nabídka neopakovatelnou příležitost. Každý otec by dal pravou ruku za to, kdyby mohl dát syna s takovými vyhlídkami do kláštera. Toma lehce zamrzelo, že se taková úchvatná možnost otevírá před jeho nevlastním synem, a ne před Alfredem. Takové úvahy ale nebyly k ničemu, a tak je rychle zahnal. Měl by být rád a měl by Jacka povzbuzovat a doufat, že se kluk naučí chovat, jak od řeholníků žádá klášterní pořádek.

„Měli bychom to udělat brzo," dodal ještě Philip. „Než se nám zamiluje do nějaké dívky."

Tom přikývl. Na opačném konci louky zrovna vrcholil závod mezi ženami. Tom nepřítomným zrakem sledoval soutěžící. Po chvilce si uvědomil, že Ellen vede. Aliena se na ni houževnatě dotahovala, ale když doběhly k cílové čáře, Ellen stále ještě o kousíček vedla. Ve vítězném gestu zvedla ruce nad hlavu.

Tom na ni ukázal. „Mne přesvědčovat nemusíš," prohlásil a podíval se na Philipa. „Tady jde o ni."

Alienu překvapilo, že ji porazila zrovna Ellen. Ellen byla, pravda, velmi mladá na to, že měla sedmnáctiletého syna, ale pořád ještě musela být přinejmenším o deset let starší než Aliena. Jak stály za cílovou čárou, lapaly po dechu a potily se, usmály se na sebe. Aliena si všimla, že Ellen má štíhlé, svalnaté, snědé nohy a pevnou postavu. Dlouhé roky života v lese v ní zdůraznily houževnatost.

Přistoupil k nim Jack, aby blahopřál matce k vítězství. Alieně bylo na první pohled jasné, že ti dva se mají moc rádi. Přitom si vůbec nebyli podobní: Ellen byla snědá hnědovláska s hluboko posazenýma, zlatavě hnědýma očima, zatímco Jack měl zrzavou hlavu a modré oči. Nejspíš bude hodně podobný otci, uvažovala Aliena. O Jackově otci, Ellenině prvním manželovi, nepadlo nikdy ani slovo. Možná se za něj zbytek rodiny stydí.

Jak tak matku se synem pozorovala, napadlo Alienu, že Jack musí Ellen připomínat manžela, o kterého kdysi přišla. Možná proto má syna tak ráda. Třeba je syn to jediné, co jí zbylo po mužovi, kterého kdysi zbožňovala. Tělesná podobnost umí být v takových případech neobyčejně mocná. Její vlastní bratr Richard Alieně někdy připomněl jejich otce – nějakým pohybem či pohledem – a ona k němu rázem pocítila náhlý nával náklonnosti. To jí ovšem nebránilo v tom, aby si nestýskala, že se Richard otci příliš nepodobá, pokud jde o charakter.

Věděla, že by si na Richarda neměla stěžovat. Šel do války a statečně se tam bil, a nic víc se od něj nedalo čekat. Jenže ona byla v posledních dnech nespokojená se vším. Byla bohatá a zajištěná, měla dům plný služebnictva a nádherných šatů a překrásných šperků a ve městě si jí všichni vážili. Kdyby se jí někdo zeptal, odpověděla by mu, že je šťastná. Jenže pod povrchem v ní háral nějaký spodní proud plný neklidu. Nikdy neztratila zájem o práci, ale ráno se občas sama sebe ptala, jestli je důležité, jaké si vezme šaty a zda si k nim vybere nějaké šperky. Všem je jedno, jak vypadá, tak proč by jí na tom mělo záležet? Paradoxně si čím dám tím víc uvědomovala vlastní tělo. Když kráčela po ulici, cítila, jak se jí pohupují ňadra. Když sešla dolů na břeh řeky, do míst, kde se koupou ženy, aby si dopřála lázeň, měla trapné pocity z toho, jak hustě má porostlý klín. Když seděla na koni, zřetelně vnímala partie, které se dotýkaly sedla. Bylo to docela zvláštní. Jako kdyby ji v jednom kuse sledoval nějaký špicl, snažil se proniknout jejím oblečením a uvidět ji nahou. A tím špiclem byla ona sama. Vnikala do svého vlastního soukromí.

Lehla si do trávy a mocně se nadechla. Pot jí stékal mezi prsy a po vnitřní straně stehen. Netrpělivě soustředila myšlenky na důležitější záležitosti. Letos se jí nepodařilo prodat všechny zásoby vlny. Nebyla to její chyba: většině obchodníků zbyla nějaká vlna na skladě, ani převor Philip není výjimkou. Ten se s tím ovšem vyrovnával velice klidně, zato Alieně to dělalo vrásky na čele. Co si s veškerou tou vlnou jenom počne? Jistě, mohla by si ji nechat do příštího roku. Jenže co když se ji nepodaří prodat ani napřesrok? Ani pořádně nevěděla, jak dlouho to trvá, než se surová vlna začne kazit. Měla pocit, že vlna vyschne, začne být křehká a špatně se zpracovává.

Kdyby jí přestaly jít obchody, nemohla by dál podporovat Richarda. Dělat rytíře je zatraceně drahá záležitost. Válečný oř, který ji stál dvacet liber, ztratil po bitvě u Lincolnu odvahu a nebyl najednou k ničemu. Bratr bude brzy potřebovat nového. Aliena si to mohla dovolit, ale byla to pro ni citelná rána do rozpočtu. Richarda navíc uvádělo do rozpaků, že je závislý na sestře – to nebyla pro rytíře běžná situace –, a doufal, že se mu jednou podaří získat dostatečně velkou kořist, aby se mohl postavit na vlastní nohy. Jenže v poslední době mu štěstí nepřálo. Jestli má bratr jednou získat zpátky hrabství, musí se Alieně i nadále dařit v obchodě.

Ve svých nejhorších snech přicházela o všechny peníze a opět se i s bratrem ocitala na dně – pronásledováni a odíráni nepoctivými kněži, chlípnými šlechtici a krvežíznivými loupežníky. A skončili přikováni v řetězech a umírající ve smrduté díře, v jaké Aliena naposledy viděla otce.

Tuhle noční můru vyvažoval sen, v němž byla naprosto šťastná. Žili s Richardem společně na hradě, který kdysi býval jejich domovem. Richard vládl stejně moudře jako jejich otec a Aliena mu pomáhala, stejně jako

kdysi pomáhala otci. Vítala významné hosty, zahrnovala je pohostinností a během hostin sedala v čele stolu po bratrově levici. Jenže v poslední době ji tenhle sen moc neuspokojoval.

Rozhodně potřásla hlavou, aby zahnala melancholickou náladu, a znovu se soustředila na vlnu. Nejjednodušší způsob, jak celou záležitost vyřešit, bylo nic nepodnikat. Mohla by prostě přebytek vlny uskladnit do příštího roku, a teprve kdyby se jí ani potom nepodařilo zásobu prodat, začít o tom uvažovat jako o ztrátě. To by určitě zvládla. Jenže tím se nezbaví vzdáleného nebezpečí, že napřesrok se bude obchod vyvíjet obdobně a ona zase neprodá všechno. A to by mohlo být znamení, že se jí obchody dlouhodobě přestávají dařit. Takže nezbývalo než se snažit vymyslet nějaké jiné řešení. Už se pokusila prodat vlnu jednomu tkalci v Kingsbridge, ale ten měl dostatečně velké zásoby.

Když se tak rozhlédla kolem sebe po kingsbridgeských ženách vzpamatovávajících se ze závodu, najednou ji napadlo, že všechny umí vyrábět hotovou látku ze surové vlny. Byla to otravná, ale jednoduchá práce: venkované to přece dělají už někdy od pramáti Evy. Rouno se musí pořádně vyprat, pak vyčesat, aby v něm nezůstaly smotky, a potom se z něj upřede příze. Z příze se tkaly látky. Šlo o volně utkané sukno, které bylo potřeba valchovat, aby zplstnatělo, takže nakonec vzniklo něco, z čeho bylo možné ušít šaty. Venkovanky by to nejspíš byly ochotné dělat tak za jednu penci denně. Jenže jak dlouho by jim to trvalo? A na kolik by nakonec přišla takhle vyrobená látka?

Bude nutné to nejprve vyzkoušet na malém množství. Kdyby se ukázalo, že to má smysl, mohla by platit několik lidí, kteří by se téhle práci věnovali za dlouhých zimních večerů.

Aliena se posadila. Byla z nového nápadu vzrušením bez sebe. Hned vedle ní ležela Ellen. Z druhé strany vedle Ellen seděl Jack. Zachytil Alienin pohled, nepatrně se pousmál a zadíval se jinam, jako by mu bylo trapné, že ho přistihla, jak ji pozoruje. Byl to zábavný mladík a hlavu měl plnou nejrůznějších nápadů. Aliena si ho pamatovala jako malé dítě. Vypadal legračně a nevěděl, jak se počínají děti. Když tehdy přišel do Kingsbridge, sotva si ho všimla. A teď jí najednou připadal jako někdo úplně jiný, jako zcela nový člověk, který jako by se zničehonic zjevil. Jako když se jednoho rána objeví květina na místě, kde ještě předcházejícího dne nebylo nic, jen holá zem. Především už vůbec nevypadal legračně. Ve skutečnosti, uvědomila si náhle s lehce pobaveným úsměvem, nejspíš připadá většině dívek nadmíru pohledný. Rozhodně má milý úsměv. Ona sama nevěnovala mladíkově zevnějšku sebemenší pozornost, ale trochu ji zaujala jeho úžasná představivost Odhalila, že zná několik dlouhých výpravných básní nazpaměť – některé z nich byly i několik tisíc veršů dlouhé. Ale nejen to, Jack si navíc dokázal verše vymýšlet, a tak si nikdy nebyla jistá, jestli

recituje zpaměti, nebo sám básní. Vedle básní ji na něm překvapovaly i jiné věci. Byl zvědavý a o všechno se zajímal. Přemítal o věcech, které ona sama brala jako samozřejmost. Jednou se jí třeba zeptal, kde se bere všechna voda, která teče v řece. „Každou hodinu, dnem i nocí, celý rok tečou kolem Kingsbridge tisíce a tisíce galonů vody," mudroval. „A bylo to stejné, než jsem se narodil, než se narodili naši rodiče, než se narodili *jejich* rodiče. Kde se tak obrovské množství vody bere? Že by se někde rozkládalo obrovské jezero, které řeku napájí? Takové jezero by muselo být velké jak Anglie! Co když jednoho dne vyschne?" V jednom kuse pronášel podobné úvahy, i když některé nebyly tak zvláštní jako tahle, a Aliena si přitom vždycky uvědomila, jak zoufale touží po pořádném, zvídavém hovoru. Většina lidí v Kingsbridge dokázala mluvit jen o zemědělství a sprosťárnách – a ji ani jedno z toho nezajímalo. Převor Philip byl pochopitelně jiný, ale ten se zase nenechal příliš často zatáhnout do obyčejného hovoru: vždycky měl hodně napilno, stavba chrámu, řeholníci a město, to vše ho vrchovatě zaměstnávalo. Aliena byla přesvědčena, že Tom Stavitel je také velice bystrý, jenže spíš hloubavý než hovorný. Jack byl vlastně první opravdový přítel, kterého si tu našla. A navzdory jeho mládí to byl úžasný objev. Když pobývala mimo Kingsbridge, přistihla se kolikrát, že se těší domů, aby si s ním mohla popovídat.

Často si kladla otázku, odkud se ty jeho nápady berou. Úvahy ji nutně dovedly k tomu, že začala přemýšlet i o Ellen. Taková divná ženská, vždyť vychovávala dítě v lesích! Aliena se dala s Ellen do hovoru a zjistila, že má před sebou spřízněnou duši. Nezávislou, soběstačnou žertu, která je tak trochu nahněvaná na to, jak s ní život zachází. Z náhlého popudu se jí Aliena zeptala: „Ellen, kde ses *ty* naučila všechny ty básně?"

„Od Jackova otce," odpověděla Ellen bez přemýšlení, ale vzápětí nasadila velice ostražitý výraz, takže Aliena hned věděla, že si nemůže dovolit klást žádné další otázky.

Pak ji napadlo něco jiného. „Umíš tkát?" zeptala se.

„No jistě," odpověděla Ellen. „To snad umí každý, ne?"

„A měla bys chuť utkat něco za peníze?"

„Možná ano. Proč se ptáš?"

Aliena jí vysvětlila, o co jde. Ellen rozhodně netrpěla nedostatkem peněz, vždyť Tom vydělával dost, ale Aliena měla pocit, že by si žena možná ráda vydělala něco bokem, jen tak pro sebe.

Ukázalo se, že její odhad byl správný. Ellen ji vyslechla a přitakala: „Jo, to bych docela s chutí zkusila."

V tu chvíli se k nim přikolébal Ellenin nevlastní syn Alfred. Mladík, stejně jako jeho otec, vypadal tak trochu jako obr. Většina obličeje se skrývala za bujným plnovousem, jen oči měl posazené blízko sebe, takže mu dodávaly trochu prohnaný výraz. Uměl číst, psát a počítat, ale jinak byl trochu

přihlouplý. Přesto se mu v práci dařilo, měl vlastní partu zedníků, učedníků a přidavačů. Aliena si už mnohokrát všimla, že obrovití muži se dostávají do vedoucích postavení, i když neoplývají chytrostí. Alfred měl jako předák party ještě jednu velkou výhodu: mohl si být jist, že vždycky dostane pro své muže práci, jelikož jeho otec byl hlavním stavitelem kingsbridgeské katedrály.

Mladík se posadil na trávu vedle ní. Nápadně dlouhá chodidla měl obutá do těžkých kožených bot pokrytých šedivým kamenným prachem. Aliena se s ním dala do řeči jen zcela výjimečně. Měli by spolu mít hodně společného, vždyť vlastně byli jediní dva mladí lidé v bohatší kingsbridgeské vrstvě, tedy mezi lidmi, kteří žili nejblíže u hradeb převorství, jenže Alfred jí vždycky připadal příliš omezený. Po chvilce mladík promluvil. „Tady by měl být kamenný kostel," prohlásil úsečně.

Zjevně bylo na ostatních, aby si sami domysleli, co tou poznámkou myslel. Aliena chvíli přemítala a pak se zeptala: „To mluvíš o farním kostele?"

„Jo," odpověděl, jako by to bylo naprosto jasné.

Farní kostel byl v poslední době hojně využívaný, jelikož počet obyvatel Kingsbridge se o hodně zvětšil a krypta, kam chodili mniši, byla stísněná a rychle se tam vydýchal vzduch. Jenže farní kostel byla stará dřevěná stavba s doškovou střechou a špinavou hliněnou podlahou.

„Máš pravdu," přikývla Aliena. „Měli bychom tady mít kamenný kostel."

Alfred se na ni vyčkávavě zadíval. Dívka uvažovala, co tak může mladík očekávat, že mu teď řekne.

Ellen byla zřejmě zvyklá, že z něj musí nějak dostat, co má na srdci, a tak se zeptala: „Co tím chceš naznačit, Alfrede?"

„Jak se vlastně stane, že se někde postaví kostel?" zeptal se. „Chci říct, když chceme mít kamenný kostel, co pro to musíme udělat?"

„Nemám tušení," pokrčila Ellen rameny.

Aliena se lehce zamračila. „Mohl bys dát dohromady farní spolek," navrhla. Farní spolek bylo společenství lidí, kteří čas od času uspořádali nějakou hostinu a vybírali mezi sebou peníze, zpravidla na to, aby do svého kostela koupili kahany nebo pomohli vdovám a sirotkům ze sousedství. V malých vesnicích nikdy takové spolky nevznikaly, jenže Kingsbridge už dávno nebyl malá vesnice.

„A k čemu by to bylo?" zeptal se Alfred.

„Členové spolku by zaplatili nový kostel," odpověděla Aliena.

„V tom případě bychom měli založit spolek," prohlásil mladík.

Alienu napadlo, že Alfreda možná špatně odhadla. Nikdy jí nepřipadalo, že by byl kdovíjak zbožný, a on se tu zničehonic snaží sesbírat peníze na stavbu nového kostela. Třeba skrývá v duši nějaká hluboká zákoutí. Pak si uvědomila, že má před sebou jen najatého zedníka, který se usadil v

Kingsbridge a teď hledá způsob, jak si zajistit nějakou novou zakázku. Možná není nijak zvlášť bystrý, ale určitě je dost mazaný.

Přesto se jí jeho nápad zamlouval. Z Kingsbridge se postupně stávalo město a města mají vždycky víc než jeden kostel. Když tu kromě katedrály nebude žádný jiný přijatelný stánek Páně, město bude zcela v područí kláštera. V tu chvíli tu Philip bude naprostým a nezpochybnitelným pánem. Byl to velmi laskavý vládce, ale Aliena si uměla představit, že přijde okamžik, kdy budou obchodníci z města chtít mít vlastní kostel.

„Mohla bys tu záležitost se spolkem vysvětlit i ostatním lidem?“ zeptal se Alfred.

Alieně chvíli trvalo, než se uklidnila a začala normálně dýchat. Nechtělo se jí vyměnit společnost Ellen a Jacka za Alfreda, ale jeho nápad ji velmi nadchl, a navíc by jí připadalo trochu neomalené, kdyby ho odmítla. „S radostí,“ odpověděla, vstala a společně se vydali pryč.

Slunce začalo klesat k obzoru. Řeholníci zapálili slavnostní oheň a začali podávat tradiční pivo okořeněné zázvorem. Když teď osaměli, chtěl se Jack matky na něco zeptat, ale nevěděl, jak na to. Pak se někdo dal do zpěvu, a protože mladík věděl, že Ellen se každou chvíli přidá, vyhrkl: „Byl můj otec žonglér?“

Zadívala se na něj. Překvapilo ji to, ale nerozzlobila se. „Kdo tě to slovo naučil?“ zeptala se. „V životě jsi žádného žongléra neviděl.“

„Aliena. Kdysi jezdívala se svým otcem do Francie.“

Matka se zadívala přes zešeřelou louku k plápolající hranici. „Ano, byl to žonglér. A přednášel mi všechny ty básně, stejně jako jsem je já pak převyprávěla tobě. A ty je teď vykládáš Alieně?“

„Ano.“ Jack si připadal trochu trapně.

„Ty jsi do ní zamilovaný, viď?“

„Je to tak vidět?“

Ellen se láskyplně usmála. „Toho si nejspíš všimnu jen já. Ona je ale o hodně starší než ty.“

„O pět let.“

„Přesto ji podle mne získáš. Jsi jako tvůj otec. Ten mohl mít kteroukoliv ženu, na niž si pomyslel.“

Jackovi bylo trapné bavit se o Alieně, ale na druhou stranu ho nadchlo, že konečně slyšel něco o otci, a přímo se třásl na to, aby se dověděl víc. K jeho velkému rozčarování však v tu chvíli přišel Tom a posadil se vedle nich. Okamžitě začal mluvit. „Právě jsem si povídal s převorem Philipem o Jackovi,“ oznámil jim. Říkal to nenucené, ale Jack ve stavitelově hlase vycítil napětí a bylo mu jasné, že se blíží nějaká nepříjemnost. „Philip tvrdí, že by kluk měl dostat vzdělání.“

Matčina odpověď byla předvídatelně rozhořčená. „Vždyť je vzdělaný," vyjela na Toma. „Umí číst a psát anglicky i francouzsky, dokáže počítat a může klidně přednést celou knihu veršů –"

„Počkej, teď jen schválně překrucuješ, co jsem řekl," zarazil ji Tom pevně. „Philip nenaznačoval, že Jack je nevzdělanec. Právě naopak. Prohlásil o Jackovi, že je *tak* chytrý, že by měl dostat *víc* vzdělání."

Jacka tahleta poklona nijak zvlášť nepotěšila. Sdílel s matkou její nedůvěru k duchovním. Za tím bude zcela jistě nějaká past.

„Víc?" opakovala Ellen posměšně. „Co víc ho asi tak chce ten mnich naučit? Je mi to jasné. Teologii. Latinu. Rétoriku. Metafyziku. Samé sračky."

„Nelámej nad tím tak rychle hůl," brzdil ji Tom vlídně. „Kdyby Jack přijal Philipovu nabídku, naučil se rychle psát pořádným rukopisem dobrého sekretáře, kdyby se naučil latinsky a nastudoval teologii a všechny ostatní předměty, kterým říkáš sračky, mohl by se stát písařem u nějakého hraběte či biskupa, a jednou by z něj byl bohatý a mocný muž. Víš, co se říká – každý šlechtic nemusí být synem šlechtice."

Ellen se nebezpečně zúžily oči. „Kdyby přijal Philipovu nabídku, říkáš. A co přesně Philip nabízí?"

„Že se Jack stane novicem –"

„Jen přes mou mrtvolu!" vykřikla Ellen a rychle se zvedla ze země. „Mého syna ta zatracená církev nedostane! Tihle proradní, ulhaní fráterníci mu vzali otce, ale chlapce jim nedám. To radši vrazím Philipovi kudlu do pupku, přísahám při všech svatých, tak mě nepokoušej!"

Tom už zažil Ellen takhle rozparáděnou, a tak to na něj neudělalo natolik velký dojem, jak by se dalo čekat. „Co to do tebe vjelo, ženská?" zpražil ji. „Před klukem se tím otevírá úžasná příležitost."

Jacka nejvíce mátla slova *Tihle proradní, ulhaní fráterníci mu vzali otce.* Co tím matka myslela? Chtěl se jí na to zeptat, ale vůbec se nedostal ke slovu.

„Mnich z něj prostě nebude!" ječela matka.

„Když nebude chtít vstoupit do řádu, jednoduše do něj nevstoupí."

Matka si Toma zarputile změřila. „Ten slizký převor si nakonec dokáže prosadit svou," zabručela.

Tom se obrátil na Jacka. „Už je načase, abys taky něco řekl, chlapče. Co vlastně čekáš od života?"

Jack si zrovna tuhle otázku nikdy tak otevřeně nepoložil, ale teď ho odpověď napadla bez váhání, jako kdyby se v téhle věci rozhodl už dávno. „Chci se stát hlavním stavitelem jako ty," prohlásil. „Chci postavit nejnádhernější katedrálu, jakou kdy svět viděl."

Rudý okraj slunce zmizel za obzorem a na kraj se snesla noc. Nastal čas na poslední ze zvyků, jež se na svatojánskou noc obvykle provozovaly: na vypouštění přání. Jack už měl zbytek svíčky a kousek dřeva dávno nachystané. Podíval se na Ellen a Toma. Oba si ho tak trochu v rozpacích prohlíželi. Zaskočilo je, jak jasnou představu má chlapec o své budoucnosti. Na tom není nic divného, řekl si v duchu, vždyť mě to samotného překvapilo.

Pochopil, že se od nich už nic nedozví, vyskočil a rozeběhl se přes louku k hořící hranici. Zapálil si od ohně suchou větývku, nechal nad plamenem trochu změknout spodní konec svíčky a přilepil ji ke dřívku. Pak zapálil knot. Většina vesničanů se v tu chvíli věnovala stejné činnosti. Ti, kteří si nemohli dovolit svíčku, vyrobili si z trávy a dřívek něco jako lodičku a uprostřed do ní položili zmačkaný smotek trav, který posloužil místo knotu.

Jack si všiml, že Aliena stojí jen kousek od něj. Obličej jí ozařovala rudá výheň sálající hranice. Dívka působila dojmem, že je hluboko ponořena do nějakých úvah. Z náhlého popudu se jí Jack zeptal: „Co si budeš přát, Alieno?“

Odpověděla mu okamžitě, nerozmýšlela se ani okamžik. „Klid,“ řekla. Pak se jí v očích objevil tak trochu zaskočený výraz a odvrátila se.

Jack uvažoval, jestli se náhodou nezbláznil, když miluje zrovna tuhle ženu. Což o to, ona ho taky měla ráda – vždyť se docela dobře spřátelili. Ale představa, že leží nazí vedle sebe a líbají se navzájem na rozpálenou kůži, byla jejímu srdci stejně vzdálená, jako byla jeho srdci blízká.

Když byli všichni nachystaní, klekli si podél břehu řeky nebo si vlezli do vody tam, kde byla mělčina. V rukou drželi mihotající se světýlka a mysleli na svoje přání. Jack zavřel oči a představoval si Alienu, jak leží v posteli, ňadra jí vykukují nad okrajem pokrývky a ona natahuje ruku a říká: „Pojď mě pomilovat, muži můj.“ Pak všichni opatrně položili světýlka na hladinu. Pokud se lodička potopila nebo plamínek zhasl, znamenalo to, že se přání nikdy nesplní. Sotva Jack pustil svoje maličké plavidlo po vodě, dřevěná podložka okamžitě přestala být vidět a on mohl sledovat pouze plamínek. Chvíli ho soustředěně pozoroval, ale pak už ho nedokázal rozlišit mezi stovkami jiných tančících ohýnků, pohupujících se na hladině řeky – mezi všemi těmi blikajícími přáními, která unáší proud pryč, dokud nezmizí v ohybu řeky a neztratí se z dohledu.

III

Celé léto vyprávěl Jack Alieně nejrůznější příběhy.

Scházeli se o nedělích, nejprve jen občas, později pravidelně, na pasece u malého vodopádu. Vykládal jí o Karlu Velikém a jeho rytířích, o Vilému Dobyvateli i Vilému Ryšavém a o pohanech. Když přednášel, bylo na něm vidět, že ho příběh dokonale pohlcuje. Aliena s oblibou sledovala, jak se

mění výraz jeho mladého obličeje. Rozhořčoval se nad nespravedlností, dotýkala se ho zrada, vzrušovala ho odvaha rytířů a k slzám ho dojímala jejich hrdinská smrt. Mladíkovy pocity byly nakažlivé a Aliena sama kolikrát cítila, že ji vyprávění dojímá. Některé básně byly tak dlouhé, že se nedaly přerecitovat za jedno odpoledne. Kdykoliv musel Jack nějaký příběh rozdělit na víc částí, vždycky udělal pauzu tam, kde bylo napětí největší, a tak Aliena celý týden přemítala, co se asi bude dít příště.

O schůzkách s Jackem nikdy nikomu neřekla. Ani pořádně nevěděla proč. Možná to bylo tím, že by nikdo nechápal, jak ji můžou chlapcovy verše tak přitahovat. Ať už byl důvod jakýkoliv, nechávala lidi kolem sebe, aby věřili, že se prostě jen vydává na svoje nedělní výpravy do lesa. Aniž se s ní poradil, postupoval Jack naprosto stejně. Časem se dostali do stadia, kdy už to ani nikomu říct nemohli, jelikož by to vypadalo, že se svěřují s něčím, z čeho mají špatné svědomí. A tak se z jejich setkání vyvinuly, v podstatě náhodou, tajné schůzky.

Jednu neděli předčítala Aliena Jackovi *Píseň o Alexandrovi,* prostě proto, aby se trochu vystřídali. Na rozdíl od Jackových příběhů, kde se to jen hemžilo pletichami u dvora, mezinárodní politikou a náhlými skony v bitvě, vyznačovala se Alienina píseň vzněty lásky a tajemnými kouzly. Na Jacka udělaly tyhle nové vypravěčské prvky velký dojem a hned následující neděle se pustil do nové písně, kterou si sám sestavil.

Byl horký den na sklonku srpna. Aliena si na sebe vzala trepky a lehounké lněné oblečení. V lese se rozhostil klid a ticho, rušené jen zurčením malého vodopádu a Jackovým hlasem. Příběh začínal zcela běžným způsobem, totiž popisem statečného rytíře, velkého a silného, neohroženého v bitvách, a navíc ozbrojeného kouzelným mečem. Rytíř dostal složitý úkol: má dojet do vzdálené východní země a přivézt odtamtud vinnou révu, na níž rostou rubíny. Pak se ale báseň rychle začala od obvyklého vývoje odchylovat. Rytíř byl totiž zabit a vyprávění se soustředilo na jeho panoše, odvážného, ale chudého mladíka, asi sedmnáctiletého, který se zamiloval do královské dcery, překrásné princezny. Panoš přísahal, že splní úkol, který dostal jeho pán, přestože je mladý a nezkušený a má jen strakatého poníka a luk.

Místo aby přemohl nepřítele jediným mocným máchnutím kouzelného meče, jak to hrdinové podobných příběhů zpravidla dělávají, vrhá se panoš do beznadějně ztracených bojů, vyhrává jen díky přízni štěstěny, popřípadě vlastní mazanosti, a většinou unikne smrti jen o vlásek. Protivníci, s nimiž se střetne, mu většinou – na rozdíl od neohrožených hrdinů Karla Velikého – nahánějí strach. Nikdy se ale nenechá odradit od toho, aby splnil úkol, který si předsevzal. A přitom právě tento úkol, stejně jako jeho láska, vypadá naprosto beznadějně.

Aliena se přistihla při tom, že se jí panošova kuráž zamlouvá daleko víc než síla jeho pána. Když mladík projížděl nepřátelským územím, kousala se obavami do kloubů na prstech, když ho obrův meč jen tak tak minul, vyjekla, a když složil svou osamělou hlavu na zem, aby se vyspal a nechal si zdát o své vzdálené princezně, povzdechla si. Zdálo se, že právě v panošově lásce je ukryto kouzlo jeho nezdolnosti.

„Nakonec přece jen dovezl zpátky keřík vinné révy nesoucí rubíny a celý dvůr nad tím zázrakem užasl! „Jenže panošovi *tak moc* nezáleželo," prohlásil Jack a přidal opovržlivé lusknutí prsty, „na všech knížatech a hrabatech. Šlo mu jen o jednoho jediného člověka. A tak se večer přikradl do jejího pokoje, odlákal stráže mazanou lstí, kterou se naučil při své výpravě na východ. Konečně stál u jejího lože a hleděl jí do tváře." Jack se při těch slovech zadíval Alieně do očí. „Okamžitě se probudila, ale nevylekala se. Panoš se natáhl a jemně ji vzal za ruku." Jack děj současně předváděl. Vzal Alieninu dlaň do obou rukou a něžně ji sevřel. Dívka byla tak zaujata mladíkovým pronikavým pohledem a silou panošovy lásky, že si Jackova počínání snad ani nevšimla. „Pak jí řekl ‚Vroucně tě miluji' a políbil ji na ústa." Jack se naklonil a políbil Alienu. Jejich rty se dotkly tak jemně, že to dívka sotva ucítila. Proběhlo to velice rychle a Jack se okamžitě vrátil k příběhu. „Vzápětí princezna usnula," dodal. Alieně se mezitím hnaly hlavou zmatené otázky. Opravdu se to stalo? Skutečně mě Jack políbil? Nemohla tomu uvěřit, ale přitom pořád cítila na rtech dotyk jeho úst. „Následujícího dne se panoš zeptal krále, jestli by jako odměnu za keř nesoucí drahokamy mohl dostat princezninu ruku." Jack mě políbil bez přemýšlení, rozhodla se Aliena nakonec. Byla to jen součást vyprávění. Ani si pořádně neuvědomoval, co vlastně dělá. Nejlepší bude, když na to zapomenu. „Král panoše odmítl. Mladíkovi to zlomilo srdce. Celý dvůr se mu vysmál. Ještě téhož dne nasedl panoš na kropenatého poníka a odjel ze země. Přísahal ale, že se jednoho dne vrátí a krásnou princeznu pojme za manželku." Jack se odmlčel a přestal Alienu držet za ruku.

„A jak to bylo dál?" zeptala se netrpělivě.

„Nevím," odpověděl Jack. „O tom jsem ještě nepřemýšlel."

Členy farního spolku se stali všichni významní obyvatelé Kingsbridge. Pro většinu z nich to byla úplně nová záležitost, ale představa, že Kingsbridge je teď město, a ne vesnice, se jim zamlouvala a jejich marnivosti vyhovovalo vědomí, že oni, přední obyvatelé města, se zaslouží o to, že tady bude stát kamenný kostel.

Aliena a Alfred přijímali členy spolku a v polovině září uspořádali první spolkovou hostinu. Z významných hostů chyběl jen převor Philip, který choval k celé akci jistou nevraživost, ale ne tak velkou, aby ji zkusil zakázat, dále Tom Stavitel, který se nezúčastnil, jelikož měl pochopení pro

Philipovy pocity, a konečně Malachi, kterého ze spolku vylučovalo jeho náboženství.

Ellen mezitím utkala z Alieniny nadbytečné vlny velký balík látky. Byla to látka hrubá a neobarvená, ale na mnišské hábity stačila a Cuthbert Bělohlav, hospodář převorství, ji koupil. Dostal ji poměrně levně, ale přitom pořád ještě stála dvojnásobek původní ceny vlny, takže Aliena zaplatila Ellen penci za den práce a vydělala na tom dobře půl libry. Cuthbert se jen třásl na to, aby za stejnou cenu dostal ještě víc látky, a tak Aliena odkoupila přebytečnou vlnu i od Philipa, přidala ji ke své vlastní, našla další tucet lidí, převážně žen, a najala si je na tkaní látky. Ellen souhlasila s tím, že utká další balík, ale odmítla látku plstit. Prohlásila, že je to příliš těžká práce. Ostatní pradleny se zachovaly stejně.

Aliena pro to měla pochopení. Plstění čili valchování byla těžká práce. Sama si vzpomínala, jak jednou s Richardem přišli ve Winchesteru za mistrem valchářem a požádali ho, aby je zaměstnal. Valchář si držel dva pacholky, kteří mlátili do látky namočené v neckách palicemi, a jednu pomocnici, jež do necek lila vodu. Žena tehdy ukázala Alieně zarudlé, hrubé ruce, zatímco pacholci naložili Richardovi balík mokré látky a pod mladíkem se podlomila kolena. Většina lidí si dokázala zvalchovat malý kus látky, který jim stačil na oblečení pro rodinu, ale jen opravdu silní chlapi dokázali něco takového dělat celý den. Aliena požádala pradleny, aby si s tím nelámaly hlavu a dál tkaly řídké, volně utkané látky. Na plstění buď najme nějaké muže, nebo nezvalchovanou látku prodá mistru valchářskému ve Winchesteru.

Hostinu spolku uspořádali v dřevěném kostele. Aliena dostala na starost jídlo. Rozdělila přípravu jednotlivých chodů mezi členy spolku, jelikož většina z nich měla doma alespoň jednoho služebníka. Alfred a jeho muži stloukli ze dřeva několik koz a na ně položili prkna, takže vznikl dlouhý hodovní stůl. Pak koupili silné pivo a sud vína.

Posadili se po obou stranách stolu, ale nikdo si nesedl do čela ani na opačný konec, jelikož ve spolku si byli všichni rovni. Aliena si na sebe vzala tmavomodré hedvábné šaty ozdobené zlatou sponou s rubíny a tmavě šedý plášť s módními širokými rukávy. Farář pronesl děkovnou modlitbu: nápad s farním spolkem ho pochopitelně potěšil, jelikož nový kostel mu vynese lepší společenské postavení a znásobí jeho příjmy.

Alfred seznámil přítomné s rozpočtem a časovým rozvržením stavby nového kostela. Mluvil, jako by to bylo jeho vlastní dílo, ale Aliena moc dobře věděla, že většinu práce udělal Tom. Stavba bude trvat dva roky a bude stát devadesát liber, proto Alfred navrhl, aby každý ze čtyřiceti členů spolku platil šest penci týdně. Z výrazů jejich tváří Aliena usoudila, že je to o něco víc, než kolik očekávali. Všichni souhlasili, že zaplatí, ale Aliena byla přesvědčena, že jeden nebo dva svému závazku nedostojí.

Ona sama mohla navrženou částku uhradit docela snadno. Když se rozhlédla kolem stolu, uvědomila si, že bude mezi přítomnými nejspíš nejbohatší. Ženy tu byly v děsivé menšině. Kromě Alieny se hostiny zúčastnily už jen pivovarnice, která proslula vařením dobrého silného piva, krejčová, jež zaměstnávala dvě šičky a hrst učedníků, a vdova po ševci, která dokázala i po manželově odchodu udržet živnost. Aliena byla mezi přítomnými ženami nejmladší. Byla ostatně mladší i než většina mužů. Jen oproti Alfredovi byla asi o dva roky starší.

Stýskalo se jí po Jackovi. Ještě si nevyslechla druhou část vyprávění o mladém panošovi. Dnes byl sváteční den a ona by se s mladíkem ráda setkala na pasece. Třeba to ještě půjde – někdy později během dne.

Kolem stolu si všichni povídali o válce o trůn. Štěpánova manželka, královna Matilda, se vrhla do boje s větší urputností, než od ní kdokoliv očekával. Zrovna nedávno se jí podařilo dobýt Winchester a zajmout Roberta z Gloucesteru. Robert byl bratr císařovny Maud a vrchní velitel jejích vojsk. Někteří lidé dokonce říkali, že Maud je jen nastrčená figurka a že skutečným vůdcem povstání je právě Robert. Ať je to jak chce, zajetí Roberta bylo pro Maud stejně zlé, jako bylo před časem pro královy stoupence zajetí Štěpána. Všichni se teď dohadovali, jak se bude válka dál vyvíjet, a každý na to měl vlastní názor.

Nápoje byly silnější, než jaké podával převor Philip, a jak hostina pokračovala, mezi stolovníky se postupně rozproudila nevázaná zábava. Farář nedokázal zastat roli autority, která by bujné veselí uměla zmírnit – nejspíš proto, že sám držel s ostatními v pití krok. Alfred, který seděl vedle Alieny, působil ustaraným dojmem, ale dokonce i on zbrunátněl. Aliena neměla silné nápoje příliš v oblibě, a tak si dala k jídlu jen kalíšek jablečné šťávy.

Po jídle někdo navrhl, že by měli Alieně a Alfredovi připít na zdraví. Když mladík za projevené uznání děkoval, jen zářil radostí. Pak přišel na řadu zpěv a Aliena začala zvažovat, kdy tak asi bude únosné se vytratit.

„Tohle jsme spolu docela zvládli," naklonil se k ní Alfred.

Aliena se usmála. „Uvidíme, kolik z nich bude příští rok touhle dobou ještě platit šest penci týdně."

Jenže Alfred dnes nechtěl slyšet o možných neúspěších či omezeních. „Zvládli jsme to," opakoval umíněně. „Docela nám to spolu jde." Pozvedl číši, aby dívce připil na zdraví, a zavdal si mocný doušek vína. „Nemáš pocit, že jsme dobrá dvojice?"

„To jistě jsme," přitakala, aby mu udělala radost.

„Moc se mi to líbí," pokračoval. „Moc se mi líbí to s tebou dělat – myslím, tenhle spolek."

„Taky se mi to zamlouvá," přikývla zdvořile,

„Opravdu? Tak to jsem vážně moc rád."

Pozorně se na něj zadívala. Proč se pořád vrací zrovna k téhle záležitosti? Mluví jasně a vyslovuje naprosto přesně. Ve skutečnosti nevypadá ani trochu opile. „Jde to dobře," poznamenala neurčitě.

Položil jí ruku kolem ramen. Nesnášela, když se jí někdo dotýkal, ale už se naučila nedávat to najevo, jelikož muž se pak často urazí. „Pověz mi něco," vyzval ji Alfred a ztišil hlas do důvěrného šepotu. „Co vlastně čekáš od případného manžela?"

Teď by tak ještě chybělo, aby mě požádal o ruku, pomyslela si Aliena sklesle. Ale poskytla mu běžnou, naučenou odpověď. „Nepotřebuju manžela – s bratrem si užiju starostí dost."

„Potřebuješ přece lásku," namítl Alfred.

V duchu zaúpěla.

Zrovna se mu chystala odpovědět, když vtom zvedl ruku, aby ji zarazil – mužský zvyk, který ji zvlášť dohánět k šílenství. „Neříkej mi, že lásku nepotřebuješ," prohlásil. „Lásku potřebuje každý."

Upřeně se na něj zadívala. Věděla, že je na ní něco divného: většina žen se na vdávání jen třásla. A pokud byly ještě ve dvaadvaceti svobodné jako ona, tak už se netřásly, nýbrž propadaly zoufalství. Copak to se mnou asi je? přemítala. Alfred je mladý, zdravý a úspěšný, polovina děvčat v Kingsbridge by se za něj hned s chutí provdala. Chvíli si pohrávala s myšlenkou, že řekne ano. Jenže představa, že s Alfredem doopravdy žije, že s ním každý den večeří a chodí do kostela a že mu rodí děti, ji děsila. To radši zůstane sama. Zavrtěla hlavou. „Zapomeň na to, Alfrede," prohlásila pevně. „Nepotřebuju manžela ani kvůli lásce ani kvůli ničemu jinému."

Jenže mladík se nedal tak snadno odradit. „Miluju tě, Alieno," řekl. „Když s tebou můžu pracovat, jsem doopravdy šťastný. Potřebuju tě. Staneš se mou ženou?"

Proč to musel říkat? Mrzelo ji to, jelikož to znamenalo, že ho bude muset rázně a zřetelně odmítnout. Už se také naučila, že nemá smysl zaobalovat to nějak opatrně, jelikož vlídné odmítnutí si nápadníci vykládají jako známku nerozhodnosti a tím více na ni naléhají. „Nestanu," odpověděla. „Nemiluju tě. Práce s tebou mě nijak zvlášť netěšila, a nevzala bych si tě, ani kdybys byl jediný mužský na celé zemi."

Ranilo ho to. Zřejmě byl přesvědčen, že má dost velkou naději. Aliena si byla jista, že neudělala nic, čím by ho k takovému přesvědčení povzbudila. Jednala s ním jako s rovnocenným partnerem, naslouchala mu, když mluvil, a sama k němu hovořila upřímně a otevřeně – plnila úkol, který na sebe vzala, a od něj očekávala stejný přístup. Jenže někteří muži takové jednání berou jako povzbuzení. „Jak můžeš něco takového tvrdit?" zabrebtal.

Povzdechla si. Mladíka se to dotklo a ona sama teď nad ním cítila lítost. Jenže za chvíli ho přemůže rozhořčení a bude se chovat, jako kdyby proti

němu Aliena vznesla nějaké falešné obvinění. A nakonec sám sebe přesvědčí, že ho naprosto bezdůvodně urazila, a začne se chovat bojovně. Všichni odmítnutí nápadníci se takhle nechovají, ale někteří ano, a Alfred byl přesně ten typ. Nedá se svítit, Aliena bude muset co nejrychleji odejít.

Vstala. „Vážím si tvého návrhu a děkuji ti za čest, kterou jsi mi tím prokázal," řekla. „Přijmi však, prosím, moje odmítnutí a už mě nikdy o nic podobného nežádej."

„Počítám, že odcházíš, aby ses setkala s mým usmrkaným bratříčkem," zasyčel nenávistně. „Neumím si představit, že zrovna on tě dokáže pořádně urajtovat."

Zaskočená Aliena zrudla rozpaky. Tak lidé už si jejího přátelství s Jackem stačili všimnout. Ten oplzlý nádech tomu zaručeně dodal Alfred. Ovšem, ale ona přece *opravdu* běží na schůzku s Jackem. A žádný Alfred jí v tom nedokáže zabránit. Sklonila se a zadívala se mu zblízka do očí, až se jejich obličeje málem dotýkaly. Vylekal se. Tiše a odhodlaně řekla: „Jdi – do – pekla." Načež se otočila a vyšla ven.

Jednou za měsíc pořádal převor Philip v kryptě soud. Za starých časů býval soud jednou za rok, a ještě většinou netrval ani jeden celý den. Jenže jak se ztrojnásobil počet obyvatel, zdesetinásobilo se množství nezákonných činů.

I povaha zločinů se změnila. Dříve měla většina nezákonných skutků něco společného s půdou, úrodou nebo zvířaty. Chamtivý sedlák se třeba pokusil bezohledně posunout hranici svého pole, aby si zvětšil pozemek na úkor souseda. Podomek ukradl pytel zrní vdově, u níž pracoval, chudá žena s mnoha potomky podojila krávu, která jí nepatřila. Dnes se většina nezákonných činů týká peněz, uvažoval Philip, když prvního prosincového dne soud zasedl. Učedníci kradou peníze svým mistrům, manželé obírají manželky o úspory, obchodníci dávají do oběhu falešné mince a bohaté ženy vyplácejí příliš nízké mzdy svým omezeným služebníkům, kteří si ani nedokážou spočítat týdenní plat. Ještě před pěti lety nedošlo v Kingsbridge k jedinému podobnému zločinu, jelikož v té době tu nikdo neměl dost hotovosti.

Philip ukládal prakticky za každý přečin pokutu. Mohl také nechat někoho zmrskat, popřípadě ho vsadit do klády nebo zavřít do kobky za klášterní ložnicí, ale takové tresty byly daleko vzácnější a ukládaly se pouze za násilné zločiny. Převor měl dokonce právo uložit za krádež trest smrti a převorství k tomu účelu vlastnilo pevnou dřevěnou šibenici. Ale Philip svého práva ještě nikdy nevyužil, zatím ne, a utěšoval se nadějí, že ho nikdy nebude muset využít. Nejvážnějšími zločiny – vraždou, zabitím zvířete z královské honitby a loupežným přepadením na cestě – se zabýval

královský soud v Shiringu, jemuž předsedal šerif. A shiringský šerif Eustace nechával lidi věšet o sto šest.

Dnes měl Philip vyřešit sedm případů neoprávněného mletí mouky. Nechal si je až na konec a pak je vzal všechny najednou. Převorství zrovna před nedávnem dostavělo nový vodní mlýn, který běžel současně se starým mlýnem – Kingsbridge dnes potřebuje dva mlýny. Jenže za novou stavbu bylo potřeba zaplatit, což znamenalo, že každý byl povinen nechat si zrní semlít v převorství. Přísně vzato platil tady takový zákon odjakživa, jako na každém panství v zemi: rolníci neměli dovoleno mlít si zrní doma a museli svému pánovi zaplatit, aby to udělal za ně. V posledních letech se ale město rozrostlo a starý mlýn byl každou chvíli porouchaný, a tak Philip vzrůstající počet neoprávněného mletí mouky přehlížel. Jenže s tím teď ovšem bude konec.

Měl jména provinilců napsaná na tabulce a teď je hezky jedno po druhém pročítal. Začal s tím nejbohatším. „Richarde řečený Dlouhá míle, bratr Franciscus hlásil, že máš velký mlýnský kámen, kterým ti točí dva muži.“ Franciscus zastával v převorství funkci mlynáře.

Blahobytně vyhlížející muž postoupil o krok dopředu. „Ano, otče, je to tak, ale už jsem ten kámen nechal rozbít.“

„Zaplatíš šest penci. Pivovarnice Enido, ty máš ve svém pivovaru ruční mlýnek. Eric, tvůj syn, ho používal taky a trest ho též nemine.“

„Ano, pane,“ přiznala Enida, brunátná žena s mohutnými rameny.

„A kde je ten ruční mlýnek teď?“ zeptal se jí Philip.

„Hodila jsem ho do řeky, otče.“

Philip jí moc nevěřil, ale nemohl s tím nic dělat. „Zaplatíš dvacet čtyři penci a syn Eric dvanáct. Waltře Tannere?“

Philip probíral jednotlivá jména na seznamu a ukládal hříšníkům pokuty podle míry provinění, až došel na konec, k nejchudšímu provinilci. „Vdova Goda?“

Dopředu předstoupila stařena se scvrklým obličejem, oblečená do sepraných černých šatů.

„Bratr Franciscus tě viděl, jak sis drtila zrní kamenem.“

„Nemám penci, abych si mohla zaplatit umletí, otče,“ bránila se.

„Měla jsi penci na to, aby sis koupila zrní,“ upozornil ji Philip. „Budeš potrestaná jako kdokoliv jiný.“

„To mě necháš umřít hlady?“ odsekla mu vyzývavě.

Philip si povzdechl. Kdyby tak byl bratr Franciscus raději předstíral, že nevidí, jak Goda porušuje zákon! „Kdy naposledy zemřel v Kingsbridge někdo hlady?“ zeptal se a rozhlédl se kolem sebe po shromážděných obyvatelích města. „Vzpomíná si tu někdo, kdy jsme v našem městě naposledy někoho nechali umřít hlady?“ Na okamžik se odmlčel, jako by

čekal na odpověď, a pak pokračoval: „Myslím, že když k tomu naposledy došlo, ještě jsem tady vůbec nebyl.“

„Minulou zimu umřel Dick Boudička,“ poznamenala Goda.

Philip si toho muže vybavil, byl to žebrák, který přespával v prasečích chlívcích a po stájích. „Dick upadl na ulici uprostřed noci a umrznul, protože sněžilo,“ upozornil vdovu. „Netrpěl hlady, a kdyby byl natolik střízlivý, aby se dokázal dopotácet do kláštera, nezdolala by ho ani zima. Jestli máš hlad, nesnaž se mě podvádět – přijď si ke mně pro pomoc. A jestli jsi příliš hrdá, než abys to dokázala, a radši místo toho porušuješ zákony, musíš dostat trest jako kdokoliv jiný. Rozumíš mi?“

„Ano, otče,“ odpověděla stařena neochotně.

„Pokuta čtvrt pence,“ uzavřel jednání Philip. „Tím je soud u konce.“

Vstal, dokráčel ke schodům vedoucím ven z krypty a vystoupal po nich nahoru na povrch.

Do Vánoc zbýval necelý měsíc a to byla doba, kdy se práce na katedrále každý rok nápadně zpomalily. Odkryté boky a horní okraje stěn byly zakryté slámou a mrvou – odpadem, který se vynášel z klášterních stájí. To bránilo mrazu, aby se dostal do čerstvé malty. Říká se přece, že zedníci nemůžou v zimě pracovat kvůli mrazu. Philip se často sám sebe ptal, jestli by nemohli vždycky ráno stěny odkrýt a na noc je zase zabezpečit – vždyť přes den tak často nemrzlo. Tom tvrdil, že stěny, které se postaví v zimě, spadnou. Philip tomu věřil, ale myslel si, že mráz za to nemůže. Pravý důvod podle něj spočíval v tom, že malta potřebuje několik měsíců na to, aby se pořádně usadila. Zimní přestávka jí dovoluje opravdu pořádně ztvrdnout, než na ni v novém roce zedníci přistaví další kus. To by také vysvětlovalo zednickou pověru, že se za jeden rok nemá postavit víc než dvacet stop do výšky, jelikož to prý nosí smůlu. A nejen to, spodní vrstvy se můžou pokřivit pod vahou horních vrstev, protože malta prostě neměla možnost dostatečně ztvrdnout.

Philipa překvapilo, když zaznamenal, že všichni zedníci jsou venku. Shromáždili se v místech, kde bude jednou stát chór katedrály. Převor se k nim vydal, aby zjistil, co tam dělají.

Vyrobili půlkruhový dřevěný oblouk a teď ho zvedali a z obou stran ho podpírali kůly. Philip věděl, že dřevěný oblouk je to, čemu se říká šablona: má podepírat kamenný oblouk v době, kdy se bude stavět. Tentokrát si zedníci nachystali kamenný oblouk přímo na zemi, bez malty, aby měli jistotu, že jim budou kameny do sebe dokonale zapadat. Učedníci a podavači teď už zvedali kameny na šablonu, zatímco zedníci je zkoumavými pohledy sledovali.

Philip zachytil Tomův pohled a zeptal se: „Na co to je?“

„To je oblouk nad ochozem.“

Philip bezděky pohlédl vzhůru. Sloupořadí dokončili minulý rok a příští rok by měl být hotový ochoz, který bude nad arkádou. Pak už jim bude zbývat jen kopule, kterou do chrámu proudí světlo, a jakmile bude hotová, můžou se vrhnout na stavbu střechy. Když už teď byly stěny zazimované, aby je mráz neponičil, zedníci a kameníci si chystali kameny, které použijí příští rok. Pokud jim tenhle oblouk vyjde, nachystají si všechny ostatní podle tohoto vzoru.

Učedníci, mezi nimiž byl i Tomův nevlastní syn Jack, sestavovali oblouk klenby najednou ze dvou stran. Používali na to kameny zešikmené do tvaru širokých klínů, takřečené klenáky. Přestože oblouk se bude jednou klenout vysoko nad hlavami lidí, bude bohatě ozdobený. Všechny plochy, které z jednotlivých kamenů budou vidět, byly nějak vyšperkované, tu prostými klínky, jinde řetězcem malých medailonků, tam zase jednoduchou spirálou. Jak se kameny skládaly k sobě, zdobení do sebe přesně zapadalo a vytvářelo tři souběžné oblouky, jeden z klínů, jeden z medailonků a jeden ze spirály. Tím vznikal dojem, že klenbu tvoří tři souběžné úzké kamenné pruty naskládané na sebe, zatímco ve skutečnosti šlo o zešikmené kamenné kvádry naskládané těsně vedle sebe. To ovšem znamenalo, že kameny klenby, takřečené klenáky, do sebe musí přesně zapadat, aby zdobení bylo v jedné linii, jinak by to celou iluzi kamenných prutů pokazilo.

Philip sledoval, jak Jack ukládá na místo závěrový klenák, který klenbu uzamykal. Teď byl oblouk hotový. Čtyři kameníci zvedli palice a vyrazili klíny, které držely dřevěnou šablonu několik palců nad zemí. Dřevěná podpora v napínavém okamžiku padla. Přestože mezi kameny nebyla žádná malta, klenba zůstala stát. Tom Stavitel si s obrovským uspokojením oddechl.

Někdo zatahal Philipa za rukáv. Převor se otočil a uviděl mladého řeholníků „Máš návštěvu, otče. Čeká u tebe v domě," oznámil mu mnich.

„Děkuji ti, můj synu," přikývl Philip a opustil zedníky. Pokud bratři uvedli návštěvníka přímo do převorova domu, aby tam na něj čekal, muselo jít o někoho důležitého. Philip rázným krokem přešel nádvoří a vstoupil do domu.

Z návštěvníka se vyklubal jeho bratr Francis. Philip ho srdečně objal. Francis působil ustaraným dojmem. „Nabídli ti něco k snědku?" zajímal se Philip. „Vypadáš unaveně."

„Dali mi kus chleba a trochu masa, děkuju. Strávil jsem celý podzim tím, že jsem jezdil sem a tam mezi Bristolem, kde byl uvězněný král Štěpán, a Rochesterem, kde drželi hraběte Roberta."

„Říkal jsi *byl*?"

Francis přikývl. „Podařilo se mi vyjednat výměnu: Štěpána za Roberta. Uskutečnilo se to na svátek Všech svatých. Král Štěpán je teď zpátky ve Winchesteru."

Philipa to překvapilo. „Tak mám takový dojem, že panovnice Maud neudělala moc výhodný obchod," poznamenal. „Vydala krále a dostala hraběte."

Francis zavrtěl hlavou. „Bez Roberta byla úplně bezmocná. Nikdo ji nemá rád, nikdo jí nevěří. Podpora její strany se začala hroutit. Musela Roberta získat zpátky. Královna Matilda je chytrá. Odmítla výměnou cokoliv jiného kromě krále Štěpána. Trvala na svém a nakonec toho dosáhla."

Philip došel k oknu a zadíval se ven. Dalo se do deště, šikmé, mrazivě studené provazce vody bičovaly staveniště. Vysoké zdi katedrály ztmavly a z doškových střech kamenických dílen létaly cucky. „Co z toho vyplývá?" zeptal se po chvíli Francise.

„Z toho vyplývá, že Maud už je zase v postavení člověka, který si může jen dělat naděje, že se posadí na trůn," odpověděl Francis. „Štěpán byl nakonec doopravdy korunován, zatímco Maud vlastně ne."

„Jenže Maud mi dala povolení, že tady můžu zřídit trh."

„Ano. To by mohlo působit komplikace."

„Takže je to povolení neplatné."

„To ne. Dal ti ho odpovídajícím způsobem právoplatný panovník potvrzený církví. To, že Maud nebyla nikdy korunovaná, na tom nic nemění. Jenže Štěpán může povolení zrušit."

„Díky trhu jsem schopen splácet kámen," poznamenal Philip s úzkostí v hlase. „Bez trhu bych nemohl dál stavět. Tohle je tedy hodně špatná zpráva."

„Je mi to líto."

„A co mých sto liber?"

Francis pokrčil rameny. „Štěpán ti řekne, aby sis je vymohl zpátky od Maud."

Philip cítil, jak se mu dělá mdlo. „Tolik peněz," vydechl. „Ty peníze patřily Bohu a já o ně přišel."

„Ještě jsi o ně nepřišel," upozornil ho Francis. „Třeba Štěpán to povolení nezruší. Ve skutečnosti se o trhy nikdy moc nezajímal – a to v žádném ohledu."

„Hrabě William by na něj mohl naléhat."

„William mezitím uzavřel nové spojenectví, copak si nevzpomínáš? Vsadil všechno na Maud. Na Štěpána teď už velký vliv mít nebude."

„Doufám, že máš pravdu," vyhrkl Philip zaníceně. „Při našem Pánu doufám, že máš pravdu."

Když začala být venku příliš velká zima na vysedávání na pasece, zvykla si Aliena chodit po večerech do domu Toma Stavitele. Alfred byl zpravidla v krčmě, a tak se rodina skládala z Toma, Ellen, Jacka a Marty. Jelikož se Tomovi teď dařilo dobře, měl každý člen rodiny pohodlnou židli, v ohništi

hučel oheň a všude byla spousta světla. Ellen a Aliena se věnovaly tkaní látek. Tom kreslil plány a náčrtky. Ryl svoje nákresy ostrým kamenem do vyleštěné břidlicové tabulky. Jack předstíral, že vyrábí opasek, ostří nože nebo plete košík, ale ve skutečnosti jen vroucně hleděl Alieně do tváře a soustředěně sledoval její rty, když promluvila, nebo její bílé hrdlo, když se napila ze sklenice s pivem. Té zimy se hodně nasmáli. Jack měl k smrti rád, když mohl Alienu rozesmát. Dívka se v zásadě velmi ovládala a byla neobyčejně odměřená, a tak mu to téměř připadalo, že když ji rozesměje, jako by ji někde zahlédl nahou. V jednom kuse vymýšlel něco, čím by ji pobavil. Uměl předvádět jednotlivé řemeslníky pracující na staveništi, dokázal napodobit pařížský přízvuk jednoho zedníka i kolébavou chůzi kováře. Jednou vymyslel směšné životní příběhy jednotlivých mnichů a každému z nich přisoudil nějaký docela pravděpodobný hřích – Remigiovi pýchu, kuchaři Bernardovi obžerství, mnichovi, který se staral o hosty, sklon k pití a učiteli Pierrovi smilstvo. Marta se často smíchy nemohla ani pohnout a dokonce i nemluvný Tom se tu a tam pousmál.

A jednoho takového večera Aliena poznamenala: „Tak ani nevím, jestli tolik látky vůbec dokážu prodat.“

Ostatní to trochu zarazilo. „Tak proč ji tkáme?“ zeptala se Ellen.

„Ještě jsem to nevzdala,“ vysvětlovala Aliena. „Prostě s tím mám teď trochu potíže.“

Tom vzhlédl od břidlicové tabulky. „Já měl pocit, že převorství látku kupuje a je radostí bez sebe.“

„V tom to není,“ zavrtěla hlavou Aliena. „Nemůžu najít lidi na plstění a převorství nechce nezvalchovanou látku – a nechce ji ani nikdo jiný.“

„Valchařina je těžká práce a láme člověku záda,“ prohlásila Ellen zamyšleně. „Ani mě nepřekvapuje, že to nikdo nechce dělat.“

„Nemůžeš na to najmout pacholky?“ navrhl Tom.

„V prospívajícím Kingsbridge ne. Všichni muži tu mají dost práce. Ve velkých městech jsou přímo valcháři, kteří to dělají jako řemeslo, ale ti většinou pracují pro velké, zavedené tkalce a mají zakázáno plstit látky pro jejich obchodní soupeře. Navíc by bylo moc drahé vozit látky do Winchesteru a zase zpátky.“

„To je opravdu velká potíž,“ připustil Tom a vrátil se zas ke svým nákresům.

Jacka něco napadlo. „Škoda že nemůžeme přimět voly, aby to dělali,“ vyhrkl.

Ostatní se dali do smíchu. „To bys stejně dobře mohl zkusit naučit vola, aby stavěl kostely,“ poznamenal Tom.

„Nebo točil mlýnem,“ nedal se odradit Jack. „On často existuje docela jednoduchý způsob, jak dělat těžkou práci.“

„Jenže Aliena potřebuje látku zvalchovat, a ne rozemlít," upozornil ho Tom.

Jack ho ale neposlouchal. „Používáme přece páku a kladku, abychom zvedli kameny vysoko na lešení," mudroval dál.

„Jo, kdyby existovalo nějaké chytře vymyšlené zařízení, které by dokázalo valchovat látky," zasnila se Aliena, „to by bylo vynikající."

Jack si pomyslel, jakou by jí udělalo radost, kdyby za ni tuhle obtíž vyřešil. Umínil si, že na něco přijde.

„Slyšel jsem," vložil se do hovoru zamyšleně Tom, „že se vodní mlýn někde používá na to, aby hýbal měchy a rozdmýchával výheň v kovárně – ale nikdy jsem to neviděl."

„Vážně?" zvolal Jack. „Tak vidíš, že to jde!"

„Mlýnské kolo se otáčí pořád dokola a mlýnský kámen se otáčí také dokola," nedal se tak snadno vyvést z míry Tom. „Takže jeden může otáčet druhým. Jenže valchářské palice se pohybujou nahoru dolů. Nemůžeš přimět kulaté mlýnské kolo, aby poháněl palici, která se hýbá nahoru dolů."

„Měchy přece taky potřebujou pohyb nahoru dolů."

„To je pravda. Ale já tu kovárnu nikdy neviděl. Jen jsem se o ní doslechl."

Jack se pokusil představit si, jak vypadá mechanismus vodního mlýna. Síla vody otáčí mlýnským kolem. Osa mlýnského kola je spojená s dalším kolem, které je uvnitř budovy. Vnitřní kolo je také svislé a má zuby, jež zapadají do dalšího kola, které je pro změnu vodorovné. Tohle kolo otáčí mlýnským kamenem. „Svislé kolo otáčí vodorovným kolem," mumlal si pro sebe Jack, který měl ve zvyku bezděčně uvažovat nahlas.

Marta se rozesmála. „Jacku, nech toho! Kdyby mlýny dokázaly valchovat látky, chytří lidé by na to už dávno přišli."

Jack si jí nevšímal. „Valchářské palice by bylo možné přidělat přímo k ose mlýnského kola," přemítal. „A látka by se položila na zem v místech, kde palice dopadají na podlahu."

„Jenže palice by dopadly jen jednou a pak by zůstaly opřené o zem a kolo by se zastavilo," upozornil ho Tom. „Říkám ti – kola se točí pořád dokola, zatímco palice se musí zvedat nahoru a padat dolů."

„Nějak to prostě musí jít," trval umíněně na svém.

„Prostě – nejde to," prohlásil Tom panovačně, tónem, který hovor na toto téma jednoznačně ukončoval.

„Stejně bych se vsadil, že to jde," bručel si Jack odbojně pro sebe. A Tom předstíral, že to neslyšel.

Následující neděle Jack zmizel.

Ráno zašel do kostela a pak snědl jako obvykle oběd doma. Na večeři se ale neobjevil. Aliena zrovna přecházela po své vlastní kuchyni a chystala si hustou polévku s šunkou, zelím a paprikou, když vtom přišla Ellen, která hledala Jacka.

„Od ranní mše jsem ho neviděla," řekla jí Aliena.

„Po obědě se někam vypařil," vysvětlovala Ellen. „Myslela jsem si, že jste někde spolu."

Alieně bylo trochu trapné, že Ellen považovala něco takového za naprostou samozřejmost. „Máš o něj strach?" zeptala se.

Ellen pokrčila rameny. „Matka má vždycky strach," odpověděla.

„Nepohádal se s Alfredem?" napadlo Alienu s obavami.

„To mě taky napadlo. Ale Alfred tvrdí, že ne." Ellen si povzdechla. „Podle mě se mu nejspíš nic nestane. Už tohle udělal víckrát a v nejmenším nepochybuju, že to provede zase. Nikdy se nenaučí dodržovat pravidelný rozvrh."

Pozdě večer, těsně před spaním, zašla Aliena k Tomovi domů, aby zjistila, jestli už se Jack ukázal. Nebyl tam. Když uléhala do postele, hlavou se jí honily nejrůznější obavy. Richard odjel do Winchesteru, a tak byla v domě sama. Neustále se jí drala do mysli představa, že Jack spadl do řeky a utopil se nebo tak něco. Pro Ellen to musí být hrozné – vždyť Jack je její jediný syn. Když si Aliena představila, jak by Ellen tesknila, kdyby o Jacka přišla, vyhrkly jí slzy do očí. To je ale hloupost, napomenula se. Brečím nad smutkem druhého a ten smutek se týká něčeho, co se vůbec nestalo. Vzpamatovala se a snažila se myslet na něco jiného. Největší starost jí dělal nadbytek látky. Za jiných okolností by se nad svým podnikem trápila půl noci, ale teď se musela v myšlenkách neustále vracet s Jackovi. Co když si někde zlomil nohu, a teď leží v lese a nemůže se hnout?

Nakonec upadla do neklidného spánku. Vzbudila se s prvním světlem a byla celá rozlámaná. Přehodila si přes dlouhou košili, v níž spala, těžký kožich, na nohy si natáhla boty lemované kožešinou a vyšla ven, aby se po mladíkovi poohlédla.

V zahradě za krčmou, kde muži zpravidla vyspávali, ho nenašla. Opilci tu byli vcelku v bezpečí, jelikož je před umrznutím chránilo teplo sálající ze smrduté hromady hnoje. Aliena se vydala k mostu a s obavami došla po břehu až k ohybu řeky, kde byly naplavené odpadky. Mezi kousky dřeva, obnošenými botami, zrezivělými vyhozenými noži a tlejícími zvířecími kostmi se na písku procházela kachní rodinka. Jack tam nebyl, bohudíky.

Aliena se vrátila nahoru na kopec a vešla na nádvoří kláštera, kde zrovna dělníci a řemeslníci pracující na stavbě katedrály začínali další den plný dřiny. Toma našla v jeho přístřešku. „Vrátil se Jack domů?" zeptala se s nadějí v hlase.

Tom zavrtěl hlavou. „Ještě ne."

Když odcházela, objevil se v přístřešku mistr tesař a vypadal velmi ustaraně. „Ztratily se nám všechny palice," oznámil Tomovi.

„To je zvláštní," podivil se Tom. „Zrovna jsem hledal kladivo a jako z udělání jsem nemohl žádné najít."

Vzápětí strčil do dveří hlavu Alfred a zeptal se: „Kam se poděla všechna zednická kladívka?"

Tom se poškrábal ve vlasech. „Vypadá to, jako by se všechna kladiva na stavbě někam ztratila," pronesl nechápavým tónem. Pak se výraz jeho tváře změnil. „Za tím bude ten pacholek Jack, na to dám krk," prohlásil.

No jistě, pomyslela si Aliena. Palice. Valchování. Mlýn.

Aniž se komukoliv se svým nápadem svěřila, vyšla z Tomova přístřešku a spěchala přes klášterní dvůr kolem kuchyně do severozápadního rohu převorství, kde kanál vykopaný od řeky poháněl dva vodní mlýny, jeden starý a jeden zbrusu nový. Její podezření se potvrdilo – kolo starého mlýna se otáčelo. Vešla dovnitř.

To, co uviděla, ji zmátlo a také notně vyděsilo. Před sebou měla řadu palic a kladiv přidělaných k vodorovné tyči. Palice se samy od sebe zvedaly, jako když koně zdvihají hlavu od žlabu. Pak se všechny najednou zase sklonily jako na povel a současně s mohutným bouchnutím udeřily směrem k zemi, až se Alieně srdce v hrudi zastavilo. Zděšeně vykřikla. Palice znovu zvedly hlavy, jako by její výkřik zaslechly, a opět udeřily. Bušily do kusu její látky, jež ležela ponořená do dvoupalcové vrstvy vody v mělkých dřevěných neckách, jaké používají zedníci na stavbě na míchání malty. Ty palice valchují látku, uvědomila si a přestala se bát, přestože pohybující se náčiní stále působilo nepříjemně oživlým dojmem. Jak to ale celé funguje? Uviděla, že tyč, k níž byly palice přidělané, je upevněná rovnoběžně s osou mlýnského kola. Jak se kolo otáčelo, prkno přidělané k jeho ose se otáčelo s ním. Když mířilo dolů, opřelo se o rukojeti palic a stlačilo je dolů, takže se jejich konce zvedly. Jak pokračovalo v kruhovém pohybu, opustilo rukojeti a uvolnilo je. V tu chvíli se palice převážily a udeřily do látky ležící v neckách. Bylo to přesně tak, jak Jack předcházejícího večera říkal: mlýn je schopen valchovat látku.

Zaslechla jeho hlas. „Palice by měly být líp vyvážené, aby měly pořádný úder," prohlásil. Otočila se a uviděla ho. Byl unavený, ale tvářil se vítězoslavně. „Myslím, že jsem tě zbavil obtíží," prohlásil a pokorně se usmál.

„To jsem ráda, že jsi v pořádku – všichni jsme se o tebe báli!" vyhrkla. Bez přemýšlení se k němu vrhla, objala ho a políbila. Byl to velice krátký polibek, vlastně spíš jen líbnutí, jenže když se jejich rty od sebe vzdálily, položil jí mladík ruce kolem pasu, jemně, ale silně ji k sobě přitiskl a ona najednou zjistila, že se mu dívá do očí. Nedokázala myslet na nic jiného než na to, jak je ráda, že je Jack živý a že se mu nic nestalo. Samým

nadšením ho k sobě přitiskla. Najednou si až příliš dobře uvědomovala vlastní pokožku: cítila drsný povrch lněných šatů a měkkou kožešinu v botách a bradavky, jimiž se tiskla mladíkovi k hrudi, jí ztvrdly.

„Tys o mě měla strach?“ vydechl užasle.

„No jistě! Ani jsem pořádně nespala!“

Šťastně se na něj usmívala, jenže on se tvářil neobyčejně vážně a jeho rozpoložení ji po chvíli nakazilo, takže si najednou připadala podivně dojatá. Slyšela, jak jí bije srdce, a také zničehonic začala rychleji dýchat. Za zády jí armáda palic jednotně bušila do látky, každým sehraným úderem otřásala dřevěnou stavbou mlýna a dívka měla pocit, že ty údery pronikají hluboko do ní a rozechvívají ji.

„Jsem v pořádku,“ řekl Jack. „Všechno je v pořádku.“

„To jsem moc ráda,“ opakovala, ale dokázala to pouze zašeptat.

Uviděla, jak mladík zavírá oči a sklání k ní obličej, a pak ucítila jeho ústa na svých rtech. Políbil ji velice jemně. Měl plné rty a měkké vousy dospívajícího muže. Zavřela oči, aby se na ten pocit mohla soustředit. Jeho rty se něžně pohybovaly a jí přišlo naprosto přirozené, že otevře ústa. Měla je najednou neuvěřitelně citlivá, takže vnímala každý sebejemnější a sebemenší pohyb. Jack jí špičkou jazyka pohladil horní ret. Zaplavil ji tak neuvěřitelný pocit štěstí, že se jí chtělo plakat. Přitiskla se k němu celým tělem, jako by se mu snažila svou křehkou hrudí prorazit mohutný hrudník. Cítila, jak se jí jeho kostnaté boky zarývají do břicha. Tohle už nebylo jen z radosti, že ho našla živého a že je v pořádku. Všechno překryl úplně nový cit. Jeho tělesná přítomnost v ní vyvolávala třeštivé nadšení, ze kterého se jí až trochu točila hlava. Svíral její tělo v náručí, ale ona toužila po tom, aby mu mohla být ještě blíž, aby se ho mohla ještě víc dotýkat, aby ho ještě víc cítila. Hladila ho rukama po zádech. Toužila si sáhnout na jeho kůži, ale šaty jí v tom překážely. Bez přemýšlení otevřela ústa a vnikla mu jazykem mezi rty. Z hloubi hrdla se mu vydralo nepatrné zvířecí zavrčení, připomínající tlumený povzdech plný rozkoše.

Dveře mlýna se s bouchnutím rozletěly. Aliena odskočila od Jacka. Náhle byla vylekaná, jako kdyby upadla do hlubokého spánku a někdo jí dal facku, aby ji probudil. Zhrozila se nad tím, co to tam spolu vyváděli – vždyť se líbali a tiskli k sobě jak děvka a opilec někde v krčmě! Ustoupila o krok dozadu a otočila se, ochromená rozpaky. Tím, kdo je vyrušil, byl ještě ke všemu Alfred. Zrovna Alfred. To jí na radosti také nepřidalo. Alfred, který jí před třemi měsíci nabídl sňatek a ona ho dost příkře odmítla. A teď ji tady přistihl, jak se chová jak hárající fena. Musí to vypadat trochu pokrytecky. Aliena zrudla studem. Alfred na ni zíral a v pohledu se mu mísila žádost s pohrdáním, což dívce živě připomnělo Williama Hamleigha. Zlobila se sama na sebe, že dala Alfredovi příležitost, aby se na ni díval svrchu, a měla vztek na Jacka, že se na tom podílel.

Odvrátila se od Alfreda a zadívala se na Jacka. Když jí mladík pohlédl do očí, poznal, že dívka je otřesena. Ona sama si díky tomu uvědomila, že se jí vztek obráží ve tváři, ale nedokázala s tím nic udělat. Jackův výraz se změnil a zmámené štěstí vystřídal zmatek a bolest. Za jiných okolností by mu to uměla vymluvit, jenže teď na něj byla příliš nahněvaná. Nenáviděla ho za to, co jí provedl. Bleskurychle ho udeřila přes tvář. Nepohnul se, ale v očích měl nevýslovnou bolest. V místech, kde dopadla Alienina ruka, mu začala rudnout tvář. Nedokázala se dívat na to, jak Jack trpí. Odtrhla od něj pohled.

Už tam nevydrží ani chvilku! Doběhla do dveří doprovázena nepřetržitým bušením kladiv, které se jí zadíralo do uší. Alfred jí rychle ustoupil z cesty a vypadal téměř vyděšeně. Proklouzla kolem něj a vyšla dveřmi ven. Tam narazila na Toma Stavitele a skupinku řemeslníků ze stavby. Všichni mířili k mlýnu, aby zjistili, co se tam děje. Aliena kolem nich beze slova chvatně prošla. Jeden nebo dva se na ni zvědavě podívali, až se jí vehnala krev do tváří. Ale podivné bušení vycházející z mlýnice je zajímalo daleko víc. Chladně rozumná část Alieniny mysli si uvědomovala, že Jack vyřešil problém s plstěním látek. Jenže vědomí, že byl celou noc vzhůru a pracoval na tom jen kvůli ní, jí na radosti nepřidalo. Proběhla kolem stájí, vyšla bránou ven z převorství a chvátala ulicí k domovu. Boty jí klouzaly v bahně celou cestu až k domu.

Když vešla dovnitř, našla tam Richarda. Seděl u kuchyňského stolu a před sebou měl bochník chleba a pivo. „Král Štěpán opět vytáhl do boje," oznámil sestře. „Zase začne válka. Potřebuju nového koně."

IV

Následující tři měsíce Aliena promluvila na Jacka stěží víc než dvě slova najednou.

Rvalo mu to srdce. V mlýnici ho přece líbala, jako kdyby ho doopravdy milovala, o tom nebylo pochyb. Když odcházela ze mlýna, byl si jist, že se tak budou určitě brzy zase líbat. Bloumal po okolí v erotickém poblouznění a neustále si v duchu opakoval: Aliena mě miluje! Aliena mě miluje! Hladila ho po zádech, strčila mu jazyk do úst a tiskla se k němu ňadry. Když se mu začala vyhýbat, říkal si zprvu, že je jí to prostě trapné. Nemůže najednou předstírat, že ho nemá ráda, to by po takovém polibku nešlo. Čekal, až v sobě Aliena překoná stud. S pomocí tesaře z převorství vyrobil ve starém mlýně pořádný, daleko silnější stroj na valchování, takže Aliena mohla všechny látky nechat plstit. Upřímně mu poděkovala, ale hlas přitom měla chladný a uhýbala před mladíkem pohledem.

Když to trvalo několik týdnů, a ne jen pár dní, byl nucen si přiznat, že tu doopravdy není něco v pořádku. Zaplavila ho vlna rozčarování a najednou měl pocit, že se zalkne lítostí. Byl z toho celý popletený. Zoufale si přál, aby

byl starší a měl víc zkušeností se ženami, takže by dokázal rozeznat, co je obvyklé a co už začíná být divné, jestli je to jen okamžité hnutí mysli, nebo jestli už to jinak nebude a zdali si toho nemá všímat, nebo si to má s Alienou vyříkat. Byl nejistý a navíc ho děsila představa, že řekne něco nepatřičného a ještě tím celou situaci zhorší, a tak nedělal nic. A jak na něj doléhal neodbytný pocit, že byl odmítnut, připadal si bezcenný, hloupý a neschopný. Říkal si, jaký musí být hlupák, když si mohl myslet, že by se tahle nanejvýš žádoucí a nedobytná žena, nad kterou není v celém hrabství, mohla zamilovat do něj, do obyčejného kluka. Nějaký čas ji bavil svými příběhy a vyprávěními, sotva ji ale políbil jako opravdový muž, utekla mu. Byl jen blázen, když si představoval, že by to mohlo dopadnout jinak!

Asi dva týdny si vydržel říkat, jaký je trouba, a pak se v něm začal zmáhat vztek. V práci se choval podrážděně a lidé s ním začali jednat opatrně. Byl protivný na svou nevlastní sestru Martu – a ranil ji tím skoro stejně, jako Aliena ranila jeho. Nedělní odpoledne zabíjel tím, že prosázel mzdu na kohoutích zápasech. Veškerou vášeň vybil v práci. Tesal konzole, kamenné nosné články vyčnívající ze zdi a podepírající balkon, žebro oblouku či ochoz, který nesahá až na zem. Konzole byly, podobně jako krakorce, často zdobené lístky, ale nejběžnější bylo, že měly tvar mužské postavy, která podepírá oblouk rukama nebo ho prostě nese na zádech. Jack jen nepatrně obměňoval zažité motivy, ale výsledkem bylo, že předváděl zoufale zkroucené lidské postavy, které měly ve tváři výraz nekonečné bolesti, jako kdyby klesaly po tíhou svého kamenného nákladu. Jack věděl, že je skvělý: nikdo jiný nedokázal vytesat postavu, která by vypadala, jako že se kroutí bolestí. Když to viděl Tom, jen pokýval hlavou, jako by neuměl rozhodnout, jestli má obdivovat živý výraz tváře, nebo se zlobit nad porušováním tradice. Na Philipa to udělalo obrovský dojem. Jackovi bylo jedno, co si kdo myslí: cítil, že pokud se to někomu nelíbí, musí být slepý.

Jednou v pondělí během půstu, když už byli všichni podráždění, jelikož neměli tři týdny maso v ústech, přišel Alfred do práce s vítězoslavným výrazem ve tváři. Den předtím se vypravil do Shiringu. Jack neměl ani tušení, co tam Alfred zařizoval, ale zjevně z toho měl velikou radost.

Během dopolední přestávky, když pivovarnice Enid narazila uprostřed budoucího chóru sud piva a prodávala nápoj zedníkům, vytáhl Alfred penci a zvolal: „Hej, Jacku, Tomův synu, dones mi trochu piva.“

Takže teď bude zřejmě řeč o mém otci, pomyslel si Jack. Alfreda si vůbec nevšímal.

Jeden z tesařů, starší muž, kterému říkali Peter, poznamenal: „Bylo by lepší, kdybys udělal, co se ti řekne, chlapče.“ Od učedníka se čekalo, že mistra zednického vždycky poslechne.

„Nejsem Tomův syn," upozornil ho Jack. „Tom je můj nevlastní otec a Alfred to ví."

„Na tom nesejde, prostě udělej, co ti říká," odsekl Peter rozhodným tónem.

Jack si od Alfreda neochotně vzal minci a zařadil se do fronty. „Můj otec se jmenoval Jack Shareburg," prohlásil hlasitě. „Můžeš mi říkat Jackův synu, jestli mě nějak potřebuješ odlišit od kováře Jacka."

„Jack Parchant by ti sedělo víc," poznamenal Alfred.

„Už vás někdy napadlo, proč si Alfred nezavazuje boty?" zeptal se Jack tak všeobecně kolem sebe. Všichni se podívali Alfredovi na nohy. No jistě, těžké, zablácené boty, které byly ušité tak, aby se daly zavázat provázkem, měl rozvázané a rozšklebené. „Chce mít prsty na nohou rychle na dosah," přešel Jack k pointě, „pro případ, že by potřeboval počítat víc než do deseti." Řemeslníci se usmáli a učedníci se rozřehtali. Jack podal Alfredovu penci Enid a dostal korbel piva. Donesl ho Alfredovi a přistrčil mu ho s posměšnou úklonou. Alfreda se to trochu dotklo, ale jen nepatrně: pořád ještě měl něco v rukávu.

Jack se odklidil stranou, popíjel pivo mezi učedníky a v duchu doufal, že mu Alfred dá pokoj.

Nebylo mu to souzené. Po chvilce k němu Alfred dokráčel a bez okolků prohlásil: „Kdyby byl můj táta Jack Shareburg, moc bych se k němu nehlásil. Copak nevíš, čím se živil?"

„Dělal žongléra," odpověděl Jack. Snažil se, aby to znělo sebevědomě, ale v hloubi duše už tušil, co se Alfred chystá říct. „Předpokládám, že nevíš, kdo to je žonglér," dodal.

„Byl to zloděj," prohlásil Alfred.

„Drž hubu, hajzle." Jack se odvrátil a napil se piva, ale dělalo mu potíže doušek polknout. Alfred měl nějaký důvod, proč něco takového řekl.

„Copak nevíš, jak umřel?" dorážel na něj útočník dál.

A je to tady, pomyslel si Jack. Tak tohle ses dověděl včera v Shiringu. Proto se celou dobu tak hloupě křeníš. Neochotně se otočil a zadíval se Alfredovi do obličeje. „Nevím, jak můj otec zemřel, Alfrede," prohlásil vážně, „ale předpokládám, že mi to řekneš."

„Pověsili ho na šibenici za krk, protože to byl jen špinavý zloděj."

Z Jacka se proti jeho vůli vydral výkřik plný bolesti. Podvědomě vycítil, že Alfred má pravdu. Byl si sám sebou tak dokonale jist, že si to zaručeně nevymyslel. Rázem Jack také pochopil, že to vysvětluje matčinu nemluvnost. Roky se trápil tím, že to takhle nějak může dopadnout. A celou dobu předstíral, že o nic nejde, že není nemanželské dítě, že má skutečného otce s opravdovým jménem. Ve skutečnosti se celou dobu obával, že na jeho otci je něco nečestného, že si nejrůznější posměšky zaslouží, že se má za co stydět. Není skutečně k ničemu: od Alienina

odmítnutí ho pronásledoval pocit, že je malý a bezcenný. Pravda o otci ho teď bolestně zasáhla jako úder pěstí.

Alfred tam stál a jen se usmíval. Byl sám se sebou neobyčejně spokojen: účinek, který jeho odhalení mělo, ho nadchl. Mladíkův výraz dohánělJacka přímo k zuřivosti. Jako by nestačilo, že Jackovi pověsili otce. Ještě ke všemu z toho má Alfred tak nepokrytou radost. To už se prostě nedalo vydržet. Jack bez přemýšlení chrstl Alfredovi pivo do obličeje.

Ostatní učedníci, kteří přihlíželi střetu mezi nevlastními bratry a bavili se tím, jak se hádka dobře vyvíjí, chvatně ustoupili o dva kroky zpátky. Alfred si vytřel pivo z očí, zafunělvzteky a ohnal se po Jackovi mohutnou pěstí. Na tak rozložitého muže to byl překvapivě svižný pohyb. Pěst se střetla s Jackovou bradou tak tvrdě, že to ani nebolelo, jen přestal bradu cítil. Než měl čas něco podniknout, Alfred se rozpřáhl druhou pěstí a udeřil Jacka do břicha. Tahle rána bolela, až to hezké nebylo. Jack měl pocit, že už se nikdy nenadechne. Zlomil se v pase a sesul se na zem. Sotva dopadl, Alfred ho těžkou botou kopl do hlavy. Jack chvíli neviděl nic jiného než bílou záři.

Poslepu se odkulil a honem se zvedl. Jenže Alfredovi to ještě nestačilo. Sotva se Jack narovnal, ucítil, jak ho někdo sevřel. Začal se kroutit. Vzápětí dostal opravdu strach. Alfred nebude mít žádné slitování. Jestli Jack neuteče, nevlastní bratr ho rozmlátí na kaši. Chvíli ho Alfred svíral příliš pevně, takže nebylo možné se jakkoliv osvobodit, ale pak napřáhl pěst k ráně a v tu chvíli se mu Jack vyškubl.

Okamžitě vyrazil pryč a Alfred se rozeběhl za ním. Jack se protáhl kolem sudu s vápnem a v běhu ho povalil, aby padl Alfredovi do cesty. Vápno se přitom vyvalilo na zem. Alfred přeskočil sud, ale vrazil do kádě s vodou a také ji srazil. Jakmile přišla voda do styku s vápnem, začalo to děsivě syčet a prskat. Když někteří zedníci uviděli, jak se tu plýtvá s cenným materiálem, začali hlasitě protestovat, ale Alfred byl jako hluchý a Jack nedokázal myslet na nic jiného, než jak se dostat z dosahu pronásledovatele. Od kopance do hlavy byl stále ještě plný bolesti a napůl slepý, ale odhodlaně běžel dál.

Alfred nezaváhal, pořádně se natáhl a nastavil Jackovi nohu. Jack přepadl dopředu. Teď určitě umřu, opakoval si a kutálel se pryč. Teď mě Alfred zabije. Dostal se pod žebřík, který stál opřený o lešení vypínající se vysoko podél stěny. Alfred se k němu blížil. Ležící chlapec si připadal jako králík zahnaný do rohu. Nakonec ho spasil žebřík. Když ho Alfred obcházel z jedné strany, Jack vyskočil, oběhl ho z druhé strany, vymrštil se co nejvýš a chytil se příčlí. Bez váhání vyrazil vzhůru jako krysa běžící kanálem.

Ucítil, jak se žebřík začal chvět, když začal lézt nahoru i Alfred. Za jiných okolností by Alfredovi hravě utekl, ale teď byl pořád ještě otřesený a napůl omráčený. Dostal se na horní konec žebříku a přeskočil na lešení. Klopýtl a

narazil do stěny. Ocitl se zrovna u části, kterou stavěli toho rána a omítka byla ještě mokrá. Jak se Jack do stěny opřel, celý kus se pohnul, tři nebo čtyři kameny se uvolnily a spadly na zem. Jack měl pocit, že spadne s nimi. Zavrávoral na okraji lešení a pak se podíval dolů. Uviděl obrovské kvádry, jak se otáčejí ve vzduchu a dopadají na střechy dílen přitisknutých dole ke stěně. Honem se narovnal a v duchu se modlil, aby v dílnách nikdo nebyl. To už dosáhl horního konce žebříku i Alfred a teď se k Jackovi po roztřeseném lešení blížil.

Alfred byl brunátný v obličeji, těžce oddechoval v očích neměl nic než nenávist. Jack v nejmenším nepochyboval o tom, že ho v tomhle rozpoložení může Alfred zabít. Jestli mě chytí, říkal si v duchu Jack, určitě mě hodí dolů. Alfred se přibližoval a Jack ustupoval. Šlápl do něčeho měkkého a uvědomil si, že to bude hromada čerstvé malty. Dostal nápad, rychle přiklekl, vzal do hrsti trochu malty a dobře mířenou ranou se trefil Alfredovi do očí.

Oslepený Alfred přestal postupovat dopředu a začal klepat hlavou, aby se malty zbavil. Konečně měl Jack příležitost utéct. Vyrazil na vzdálený konec lešení, kde měl v úmyslu slézt dolů, prchnout z převorství a strávit zbytek dne schovaný v lese. S hrůzou ale zjistil, že na tomhle konci lešení není žebřík. Přitom nemohl slézt přímo po lešení, jelikož nesahalo až na zem – viselo na vodorovných trámech zasunutých do otvorů ve stěně. Jack byl v pasti.

Ohlédl se. Alfred si mezitím stačil vyčistit oči, už zase viděl a hnal se za svou obětí. Teď už Jackovi zbývala dolů jen jedna cesta.

Na nedokončeném konci zdi, kde se chór spojí s příčnou kaplí, byla stěna zubatá – nižší vrstva kamenů byla vždy o půl kvádru širší než další vrstva, takže vznikly velice strmé a uzounké schůdky, po nichž někteří odvážnější dělníci lezli nahoru, když se chtěli dostat na lešení. Se srdcem v krku si Jack stoupl na horní okraj zdi a rychle, leč opatrně se vydal na její konec. Snažil se přitom nedívat pod sebe, aby neviděl, jak hluboko bude padat, jestli uklouzne. Když se dostal nad zubatý konec zdi, zastavil se a podíval se dolů. Udělalo se mu trochu mdlo. Ohlédl se přes rameno: Alfred se k němu blížil po koruně zdi. Jack už dál na nic nečekal.

Přitom nechápal, jak je možné, že si Alfred počíná tak neohroženě: Tomův starší syn nikdy nebyl příliš odvážný. Díky vzteku zřejmě dokázal zapomenout na pocit, že se dostává do nebezpečné situace. Jak slézali po nechutně strmých stupních, ze kterých se člověku dělalo nevolno, Alfred unikajícího Jacka téměř dohnal. Byli asi dvanáct stop nad zemí, když si Jack uvědomil, že už ho Alfred skoro drží. V zoufalství skočil přímo ze schůdků na doškovou střechu tesařské dílny. Skulil se ze střechy na zem, ale dopadl trochu nešťastně, podvrtl si kotník a spadl na zem.

Chvatně se vyhrabal do stoje. Vteřiny, jež ztratil pádem, Alfredovi dovolily, aby slezl na zem a doběhl k dílně. Jack zůstal krátký okamžik stát opřený zády o stěnu a Alfred se zarazil a vyčkával, kterým směrem jeho oběť vyrazí. Jacka se zmocnil bolestný pocit nerozhodnosti. Pak ho najednou něco napadlo, ukročil do strany a zacouval do dílny.

Žádní řemeslníci uvnitř nebyli, jelikož všichni stáli kolem Enidina pivního sudu. Na policích byly rozložené palice, kladiva, pily a tesařská dláta a na stolech Jack uviděl kusy dřev, na nichž tesaři zrovna pracovali. Uprostřed na podlaze ležela nová, veliká šablona, kterou zedníci použijí při stavbě oblouku. A vzadu, těsně u chrámové zdi, se mihotal oheň, přiživovaný odřezky a pilinami, které představují při tesařské práci největší odpad.

Jenže odtud nevedl žádný jiný východ.

Jack se otočil a stál tváří v tvář Alfredovi. Byl v pasti. Na krátký okamžik ho strach úplně ochromil. Pak ustoupil a vystřídal ho vztek. Je mi jedno, jestli umřu, říkal si mladík, hlavně jestli před mou smrtí poteče Alfredovi krev. Nečekal, až ho Alfred udeří první. Byl tak rozzuřený, že ani nepoužil pěsti. Jednoduše do Alfreda vší silou vrazil.

Bylo to to poslední, co Alfred očekával. Jack ho zasáhl čelem do úst. Byl o nějaké dva až tři palce menší než Alfred a o hodně lehčí, ale přesto útok odhodil Alfreda dozadu. Když Jack chytil rovnováhu, uviděl, že Alfred má na rtech krev, a byl spokojen.

Alfred byl tak vyvedený z míry, že se několik okamžiků nezmohl na žádnou reakci. V tu chvíli padl Jackův pohled na velikou dřevěnou palici opřenou o pracovní stůl. Když se Alfred konečně vzpamatoval a vyrazil proti Jackovi, mladík chytil palici a zuřivě s ní máchl. Alfred uskočil zpátky a palice ho minula. Najednou měl Jack navrch. To ho povzbudilo a vyrazil kupředu, téměř přitahován představou, jak pevné dřevo drtí Alfredovy kosti. Tentokrát vložil do úderu veškerou sílu. Znovu protivníka minul. Ale zasáhl kůl, který podepíral střechu dílny.

Dílna nebyla postavená příliš bytelně. Nikdo v ní nebydlel. Sloužila jen jako přístřešek, aby měli tesaři kde pracovat za deště. Když Jack praštil palicí do kůlu, kůl se pohnul. Stěny byly jen ledabyle spletené ze suchých větví a žádnou oporu nepředstavovaly. Došková střecha se zhoupla. Alfred vyděšeně vzhlédl. Jack znovu zvedl palici. Alfred kvapně vycouval ze dveří. Jack se po něm znovu ohnal. Alfred uskočil, zakopl o nízkou hranici dřeva a ztěžka dosedl na zem. Jack zvedl palici nad hlavu, aby protivníkovi zasadil ránu z milosti. Vtom mu někdo obrovskou silou sevřel paže. Mladík se ohlédl a uviděl převora Philipa. Mnichovi z očí létaly blesky. Nesmlouvavě vykroutil palici z Jackova sevření.

Za převorem se propadla střecha dílny. Oba, Jack i Philip, se ohlédli. Sotva se střecha dotkla ohniště, suché došky vzplály a během okamžení byly v jednom plameni.

Rázem se na místě objevil Tom a ukázal na tři řemeslníky, kteří postávali nejblíž. „Ty, ty a ty – doneste od kovárny sud s vodou.“ Pak se obrátil na tři další: „Peter, Rolf a Daniel, vy přinesete džbery. A učedníci budou házet hlínu na oheň – a koukejte sebou hodit!“

V následujících minutách se všichni soustředili na oheň a na Alfreda a Jacka úplně zapomněli. Jack se jim odklidil z cesty, zůstal stát, díval se a připadal si ohromený a bezmocný. Alfred se postavil o kousek dál stranou. Vážně jsem se chystal rozbít Alfredovi hlavu palicí? přemítal Jack a nechtěl tomu uvěřit. Celá příhoda mu připadala naprosto neskutečná. Když se směsi hlíny a vody konečně podařilo plameny zadusit, byl stále ještě otřesený, že se mu dělaly mžitky před očima.

Převor Philip si prohlížel zkázu, kterou požár natropil, a po přestálé námaze těžce oddychoval. „Podívej se na to,“ obořil se na Toma. Byl vzteky bez sebe. „Dílna je v troskách. Všechno, co udělali tesaři, je zničené. Přišli jsme o sud vápna a celá jedna strana nové stěny se může odepsat.“

Jack pochopil, že Tom má na krku pořádný průšvih: jeho úkolem přece bylo dohlížet na to, aby byl na staveništi pořádek, takže Philip mu teď právem dává škody za vinu. Skutečnost, že padouchy se stali zrovna Tomovi synové, to všechno jen zhoršovala.

Tom položil Philipovi dlaň na paži a tiše řekl: „Chlapi se s tím vypořádají sami. Na takovéhle záležitosti máme přece dílnu.“

Jenže Philip se nedal tak snadno uchlácholit. „*Já* se s tím vypořádám sám,“ odsekl. „Jsem zdejší převor a ty pracuješ pro mě.“

„Tak zedníkům alespoň dovol, aby se mohli poradit, než dojdeš k nějakému rozhodnutí,“ požádal Tom převora tichým a věcným tónem. „Můžeme přijít s návrhem, který se ti nakonec bude docela zamlouvat. Když ne, budeš mít pořád možnost rozhodnout se podle sebe.“

Philipovi se viditelně nezamlouvala představa, že má pustit iniciativu z rukou, ale zvykové právo bylo na Tomově straně: řemeslníci pracující na stavbě tvoří takřečenou dílnu a s její pomocí si mezi sebou zjednávají kázeň sami. Po krátké odmlce Philip přikývl: „Tak dobře. Ale ať se dílna rozhodne jakkoliv, nechci, aby na stavbě dál pracovali oba tvoji synové. Jeden bude muset jít.“ S touto poznámkou převor odkráčel. Stále ještě v něm vřela krev.

Tom se nevraživě podíval na Jacka a Alfreda, načež se od nich odvrátil a vešel do největšího přístřešku, který na staveništi stál.

Jack se ploužil za Tomem dovnitř a uvědomoval si, že má na krku opravdu vážné potíže. Když si řemeslníci mezi sebou dělali pořádek a někoho ze svých řad umravňovali, bylo to zpravidla za takové prohřešky, jako je opilství na staveništi či krádež stavebního materiálu, a nejběžnějším trestem byla pokuta. Rvačka mezi učedníky nejčastěji končila tím, že se

oba bojovníci ocitli na den v kládě, jenže Alfred nebyl učedník a pranice obvykle neskončila s tolika škodami. Řemeslníci ze svého středu, tedy z dílny, také vyloučili každého, kdo pracoval za nižší mzdu, než jaká byla dohodnutá jako nejnižší. Trest stihl i řemeslníka, jenž se dopustil cizoložství s manželkou svého kolegy, ale o tom neměl Jack ani tušení. Učedníka bylo možné trestat také výpraskem, což byl trest, jímž se učedníkům často vyhrožovalo, ale Jack ještě nikdy nezažil, že by takové potrestání někoho doopravdy stihlo.

Zedničtí mistři se shromažďovali v dřevěném přístřešku. Sedali si na lavice a stoly nebo postávali opřeni o zadní stěnu, což byla ve skutečnosti zeď budoucí katedrály. Když byli všichni uvnitř, Tom zahájil jednání. „Náš zaměstnavatel se zlobí a má na to plné právo. Tahle příhoda způsobila dost velké škody. A co horšího, poškodila pověst nás všech. těmi, kdo za to můžou, se musíme tvrdě vyrovnat. To je jediná cesta, jak získat zpátky ztracenou pověst hrdých a ukázněných stavitelů, lidí, kteří vládnou nejen svým řemeslem, ale i sami sebou."

„Tos řek dobře!" zvolal kovář Jack a všude kolem bylo slyšet souhlasné mručení.

„Já viděl jen závěr té bitky," pokračoval Tom. „Zaznamenal někdo její začátek?"

„Alfred po tom klukovi vyjel," ozval se tesař Peter, ten, který Jackovi radil, aby poslechl a donesl Alfredovi pivo.

Mladý zedník Dan, který pracoval v Alfredově partě, prohlásil: „Jack chrstnul Alfredovi do obličeje pivo."

„Jenže Alfred ho k tomu vyprovokoval," poznamenal Peter. „Urážel klukova vlastního otce."

Tom se podíval na Alfreda. „Je to pravda?" zeptal se.

„Řekl jsem, že jeho otec byl zloděj," odpověděl Alfred. „Je to pravda. V Shiringu ho za to pověsili. Včera mi to vyprávěl šerif Eustace."

„To by byla pěkná mizérie," vložil se do debaty kovář Jack, „kdyby mistr musel držet jazyk za zuby jen proto, že by se jeho slova nemusela zamlouvat nějakému učedníkovi."

Opět se ozvalo souhlasné mručení. Jack si sklíčeně uvědomil, že ať dopadne jednání jakkoliv, on sám na to dost doplatí. Třeba je mi souzeno, abych se stal zločincem jako můj otec, přemítal. Třeba taky jednoho dne skončím na šibenici.

Tesař Peter, ze kterého se pomalu stával Jackův obhájce, řekl: „Přesto mám pocit, že není tak úplně v pořádku, když se mistr zvrhle baví tím, že popichuje učedníka."

„Ať je to, jak chce, učedník musí být rozhodně potrestán," trval na svém kovář Jack.

„To nepopírám," přikývl Peter. „Jen si myslím, že mistr by se měl taky chovat ukázněně. Mistři by měli využívat své moudrosti a zralosti svých let, aby na stavbě zajišťovali klid a soulad. Když vyvolávají rvačky, znamená to, že selhali ve svých povinnostech."

Zdálo se, že na tomhle by se většina přítomných dovedla shodnout, jenže Alfredův stoupenec Dan prohlásil: „To je dost nebezpečné pravidlo, prominout něco učedníkovi jen proto, že se mistr nechoval zdvořile. Učedníci si pořád myslí, že jejich mistr se k nim nechová slušně. Když to vezmete za bernou minci jako argument, skončíte tím, že žádný mistr na svého učedníka nikdy ani nepromluví, jelikož se bude bát, aby ho učedník nenařkl z nezdvořilosti."

Projev vyvolal tak vřelou odezvu, že to Jacka vyloženě znechutilo. Bylo z toho zřejmé, že mistrovu autoritu je třeba chránit stůj co stůj, bez ohledu na to, kdo má v konkrétním případě pravdu. Mladík začal přemítat, jaký ho tak asi může stihnout trest. Pokuta nepadala v úvahu, jelikož neměl žádné peníze. Představa, že by skončil v kládě, se mu přímo hnusila: co by si o něm Aliena pomyslela? Ale výprask by byl ještě horší. Napadlo ho, že jestli se mu někdo pokusí napráskat, podřízne ho.

„Nesmíme zapomínat na to, že náš zaměstnavatel má na celou záležitost dost vyhraněný pohled," pokračoval v jednání Tom. „Prohlašuje, že nechce, aby oba, tedy Alfred i Jack, dál společně na téhle stavbě pracovali. Jeden bude muset jít."

„Nešlo by mu to nějak vymluvit?" zeptal se Peter.

Tom se zamyslel a po chvilce odpověděl: „Ne."

To Jackem otřáslo. Nebral ultimátum převora Philipa příliš vážně. Tom zřejmě ano.

„Jestli jeden z nich musí jít," ozval se Dan, „není myslím ani trochu pochyb o tom, který z nich by to měl být." Dan byl jeden ze zedníků, kteří pracovali spíš pro Alfreda a ne přímo pro převorství, takže kdyby Tomův vlastní syn byl nucen odejít, Dan by nejspíš musel jít taky.

Tom se znovu zamyslel a po chvíli potvrdil: „Ne, o tom skutečně není pochyb." Zadíval se na Jacka. „Ten, kdo odejde, musí být Jack."

Jack pochopil, že zásadním způsobem podcenil možné důsledky celé bitky. Pořád ještě ale nemohl uvěřit, že by ho řemeslníci doopravdy vyhnali. Jak bude jeho život vypadat, když najednou nebude pracovat na kingsbridgeské katedrále? Od té doby, co se Aliena stáhla do ulity, byla katedrála to jediné, na čem mu záleželo. Copak ji může jen tak opustit?

„Převorství by mohlo přistoupit na nějaké smírné řešení," ozval se tesař Peter. „Mohli bychom Jacka nechat měsíc bez práce."

Ano, prosím, udělejte to, pomyslel si Jack.

„To by vypadalo slabošsky," zavrtěl hlavou Tom. „Musí být jasné, že umíme postupovat rozhodně. Na nic jiného převor Philip nepřistoupí."

„Ať je po vašem," vzdal se Peter. „Tahle katedrála ale přijde o nejnadanějšího mladého kameníka, jakého většina z nás v životě potkala, a to všechno jen proto, že Alfred neumí držet jazyk za zuby." Několik řemeslníků dalo hlasitě najevo, že mají na věc podobný názor. Petera to povzbudilo a pokračoval: „Uznávám tě a ctím, Tome Staviteli, víc než většinu mistrů, pod kterými jsem za život pracoval, ale musím říct, že pokud jde o tvého syna, toho tupce nařvaného, chováš se, jako bys byl raněný slepotou."

„Vynechme urážky, prosím," napomenul ho Tom. „A držme se faktů, abychom případ vyřešili."

„Tak dobře," přikývl Peter. „Prohlašuju, že Alfred musí být potrestán."

„Souhlasím," přikývl Tom ke všeobecnému překvapení. Jacka napadlo, že poznámka o slepotě Tomovi zřejmě došla. „Alfreda je potřeba ukáznit."

„Proč?" ozval se Alfred rozhořčeně. „Za to, že jsem napráskal učedníkovi?"

„Není to tvůj učedník, nýbrž můj," upozornil ho Tom. „A navíc jsi ho jenom nezpráskal. Honil jsi ho po celé stavbě. Kdybys ho nechal běžet, nepřišli bychom o sud vápna, neměli poškozenou zeď a tesařská dílna by nelehla popelem. Mohl sis to s ním vyřídit, až by se vrátil. To, co jsi udělal, bylo úplně zbytečné."

Řemeslníci přikyvovali.

Dan, z něhož se podle všeho stal tak trochu mluvčí Alfredových zedníků, prohlásil: „Doufám, že nenavrhuješ, abychom Alfreda vyloučili z dílny. Protože proti něčemu takovému bych rozhodně bojoval."

„Ne," zavrtěl hlavou Tom. „Úplně stačí, že přijdeme o jednoho opravdu nadaného učedníka. Nechci ještě ztratit schopného zednického mistra, který vede docela spolehlivou partu. Alfred tu musí zůstat – ale podle mého názoru by měl dostat pokutu."

Alfredovým lidem se zjevně ulevilo.

„Pořádnou pokutu," přidal se Peter.

„Týdenní mzdu," navrhl Dan.

„Měsíční," řekl Tom. „Pochybuju, že by se převor Philip nechal uchlácholit mírnějším trestem."

„Jo," ozvalo se z několika stran.

„Tak já teď půjdu oznámit převorovi naše rozhodnutí. Vy se zatím raději vraťte ke své práci."

Jack se zoufalstvím v duši sledoval, jak se dílna vyprazdňuje. Alfred mu věnoval podlý vítězoslavný pohled. Tom počkal, až zůstali s nešťastným učedníkem v dílně sami, a pak se k Jackovi obrátil: „Udělal jsem pro tebe, co bylo v mých silách – doufám, že to tvoje matka pochopí."

„Tys pro mě nikdy v životě nic neudělal!“ vybuchl Jack. „Nedokázal jsi mi dát jídlo, oblečení ani střechu nad hlavou. Než jsi nám zkřížil cestu, byli jsme šťastní, a pak jsme trpěli hlady!“

„Ale nakonec –“

„Nedokážeš mě ani ochránit před tím tupým surovcem, kterému říkáš syn!“

„Snažil jsem se –“

„Kdybych tu starou katedrálu tehdy nezapálil, neměl bys dneska ani tuhle práci!“

„Cos to řekl?“

„Ano, starou katedrálu jsem zapálil já.“

Tom zbledl. „To přece udělal blesk –“

„Žádný blesk to udělat nemohl. Byla docela klidná noc. A taky nikdo nerozdělal oheň v katedrále. Vylezl jsem nahoru a podpálil střechu.“

„Ale proč?“

„Abys dostal nějakou práci. Jinak by matka umřela někde v lesích.“

„Určitě by ne –“

„Ale tvoje první žena tak skončila, ne?“

Tom byl rázem bílý v obličeji. A náhle vypadal o hodně starší. Jack pochopil, že nevlastního otce hluboce ranil. Tenhle spor nejspíš vyhrál, ale pravděpodobně právě ztratil přítele. Zmocnil se ho hořký smutek.

„Vypadni odtud,“ zašeptal Tom.

Jack vyšel ven. Vzdaloval se od tyčících se stěn budoucího chrámu a měl slzy na krajíčku. Během několika chvil se mu zhroutil celý život. Nemohl uvěřit tomu, že navždy odchází z tohoto chrámu. U brány převorství se otočil a zadíval se zpátky. Tolik věcí měl v plánu tady udělat! Sám chtěl z kamene vytesat oblouk nad hlavním vchodem do katedrály. Byl odhodlán přesvědčit Toma, že by v kopuli chrámu měli stát kamenní andělé. Vymyslel si dokonce úplně nový návrh na to, jak by mělo vypadat falešné sloupořadí v příčné lodi. Návrh do téhle chvíle ještě nikomu neukázal. A teď už nic ze svých plánů neuskuteční. Bylo to tak nekonečně nespravedlivé. Slzy mu vhrkly do očí.

Víceméně po paměti se dopotácel domů. Všechno kolem sebe viděl rozmazaně. Matka a Marta seděly u kuchyňského stolu. Matka učila Martu pomocí ostrého kamene a břidlicové tabulky psát. Jackův příchod je překvapil. „Přece ještě dávno není čas k obědu,“ vyhrkla Marta.

Matka dokázala synovi číst v obličeji. „Copak se stalo?“ zeptala se s úzkostí.

„Popral jsem se Alfredem a dílna mě vyhnala ze stavby,“ odpověděl s trpkostí v hlase.

„A Alfreda nevyhnali?“ zeptala se Marta.

Jack zavrtěl hlavou.

„To je nespravedlnost!“ zvolala Marta.

„Kvůli čemu jste se poprali tentokrát?“ zeptala se matka unaveně.

„Pověsili mého otce v Shiringu za krádež?“ zeptal se Jack.

Marta zalapala po dechu.

Matka měla najednou velice smutný výraz. „Nebyl zloděj,“ odpověděla. „Ale ano, pověsili ho v Shiringu.“

Jack už měl plné zuby záhadných tvrzení o svém otci. Bezohledně se na matku osopil: „Proč jsi mi nikdy neřekla pravdu?“

„Protože je mi z ní smutno, že bych brečela!“ vyhrkla matka a k Jackově zděšení se dala do pláče.

Ještě nikdy ji neviděl plakat. Vždycky byla tak silná. Najednou cítil, že chybí málo a sám se také zhroutí. Ztěžka polkl a ovládl se. „Když nebyl zloděj, tak proč ho pověsili?“

„Nevím!“ naříkala matka. „Nikdy jsem se to nedozvěděla. Ani on to nevěděl. Řekli o něm, že ukradl nějaký pohár vykládaný drahokamy.“

„Kde ho měl ukrást?“

„Tady – v kingsbridgeském převorství.“

„V Kingsbridge! To ho obvinil převor Philip?“

„Ne, ne, stalo se to dávno předtím, než tu Philip nastoupil.“ Zadívala se na Jacka očima plnýma slz. „Nezačni se mě vyptávat, kdo ho obvinil a proč. Nenech se chytit do téhle pasti. Mohl bys strávit zbytek života tím, že se budeš snažit napravit něco, co se odehrálo dřív, než ses narodil. Nevychovala jsem tě proto, aby ses jednou pomstil. Tak nedovol, aby se ti to stalo smyslem života.“

Jack si přísahal, že se o tom jednou dozví víc, ať si matka říká, co chce. V tuhle chvíli si ale ze všeho nejvíc přál, aby přestala plakat. Posadil se vedle ní na lavici a položil jí paži kolem ramen. „No jo, teď to vypadá, že ani katedrála se mi nestane smyslem života,“ poznamenal.

„Co si počneš, Jacku?“ ozvala se Marta,

„Nevím. V Kingsbridge už asi dál zůstat nemůžu, že ne?“

Marta se vyděsila. „Proč ne?“ vyhrkla zmateně.

„Alfred se mě pokusil zabít a Tom mě vyhnal ze stavby. Přece s nimi nebudu dál bydlet. Kromě toho jsem už dospělý. Měl bych odejít od matky.“

„A co budeš dělat?“

Jack pokrčil rameny. „Kromě stavění nic neumím.“

„Mohl bys pracovat na nějakém jiném kostele.“

„Počítám, že bych si mohl jinou katedrálu zamilovat stejně jako tuhle, to snad ano,“ přikývl zasmušile. A v duchu dodal: Ale už nikdy nebudu žádnou ženu milovat tak, jako miluju Alienu.

„Jak ti mohl Tom něco takového udělat?“ zeptala se matka.

Jack si povzdechl. „Myslím, že se mu do toho ve skutečnosti nechtělo. Převor Philip prohlásil, že oba, tedy Alfreda a mě, na stavbě pracovat nenechá.“

„Takže je za vším nakonec přece jen ten prokletý mnich!“ vybuchla matka nahněvaně. „Přísahám –“

„Strašlivě ho rozzlobilo, jakou jsme udělali škodu.“

„Zajímalo by mě, jestli by se mu to dalo nějak vysvětlit.“

„Jak to myslíš?“

„Bůh má být milostivý – třeba by se něco podobného dalo čekat i od řeholníků.“

„Máš dojem, že bych měl jít prosit?“ zeptal se Jack, poněkud překvapený tím, kterým směrem se ubírají matčiny úvahy.

„Říkala jsem si, že bych s ním mohla promluvit já,“ poznamenala matka.

„Ty!“ Tohle bylo ještě daleko nečekanější. Jackem to docela otřáslo. Jestli je matka ochotná jít prosit Philipa o milost, musí být opravdu do hloubi duše zoufalá.

„Co si o tom myslíš?“ zeptala se syna.

Mladík si vybavil, že Tom působil dojmem, jako by v nějaké Philipovo milosrdenství příliš nevěřil. Jenže Tomovi šlo hlavně o to, aby dílna dospěla k nějakému rozhodnému závěru. Slíbil přece Philipovi, že budou přísní, tak nemohl najednou prosit o milost. Matka byla v úplně jiném postavení. Jack začal mít pocit, že mu přece jen svitla troška naděje. Třeba nakonec nebude muset odejít. Možná bude moci zůstat v Kingsbridge, nablízku katedrále a Alieně. Už se vzdal naděje, že by ho mohla milovat, ale přesto se mu protivila představa, že by měl odejít a nikdy v životě už ji nespatřit.

„Tak dobře,“ přikývl. „Půjdeme za převorem Philipem a poprosíme ho o slitování. V nejhorším nás to může stát leda uraženou hrdost.“

Matka si oblékla plášť a společně vyšli ven. Martu nechali sedět samotnou u stolu, s ustaraným výrazem ve tváři.

Jack s matkou málokdy někam šel a teď ho najednou zarazilo, jak je malá: on sám se nad ní přímo tyčil. Pocítil nával synovské náklonnosti. Když šlo o něj, vždycky byla připravená rvát se jako kočka. Vzal ji kolem ramen a přitiskl k sobě. Usmála se na něj, jako by věděla, na co myslí.

Společně vkročili na klášterní dvůr a vydali se k převorovu domu. Matka zabušila na dveře a vešla dovnitř. Tom byl zrovna na návštěvě u převora. Jack z jejich tváří hned poznal, že Tom Philipovi *neřekl,* kdo založil požár ve staré katedrále. Ulevilo se mu. Teď už to nejspíš nikdy neudělá. Tajemství bylo v bezpečí.

Když Tom uviděl matku, zatvářil se ustaraně, snad dokonce vyděšeně. Jack si vybavil, jak mu Tom řekl: *Udělal jsem pro tebe, co bylo v mých silách – doufám, že to tvoje matka pochopí.* Tom si moc dobře pamatoval,

jak to dopadlo, když se Jack a Alfred naposledy vážně poprali: matka od něj v důsledku toho odešla. A Tom se bál, že by to mohla udělat znovu.

Philip už nevypadá ani trochu rozzlobeně, pomyslel si Jack. Třeba ho rozhodnutí dílny uklidnilo. Možná by mohl mít tak trochu špatné svědomí z toho, jak drsně postupoval.

„Přišla jsem tě požádat o slitování, převore Philipe," prohlásila matka.

Na Tomovi bylo hned vidět, jak se mu ulevilo.

„Poslouchám," přikývl Philip.

„Navrhuješ, aby můj syn musel opustit všechno, co má tak rád – domov, rodinu i práci."

A ženu, kterou zbožňuje, dodal Jack v duchu.

„Skutečně?" podivil se převor. „Měl jsem pocit, že by měl jednoduše přijít o práci, nic víc."

„Nikdy se nenaučil nic jiného než pracovat na stavbě a v Kingsbridge žádná jiná stavba není. Stavění velkého chrámu mu přešlo do krve. Půjde kamkoliv, kde někdo začne stavět pořádnou katedrálu. Šel by i do Jeruzaléma, kdyby tam byl kámen, ze kterého by mohl tesat anděly a satany." Jak to jen může vědět? podivoval se Jack. Vždyť sám si to sotva uvědomoval – ale byla to pravda. „Možná ho už nikdy v životě neuvidím," dodala matka. Hlas se jí na konci věty trochu zachvěl a mladík si s úžasem uvědomil, jak hluboce ho matka musí milovat. Ještě nikdy za něj takhle neprosila, to věděl jistě.

Philip se tvářil chápavě, ale místo něj se slova ujal Tom. „Nemůžeme nechat Jacka a Alfreda pracovat na jedné stavbě," prohlásil neústupně. „Zase by se porvali. To víš sama nejlíp."

„Tak může odejít Alfred," navrhla matka.

„Alfred je *můj* syn," upozornil ji Tom smutně.

„Jenže je o mnoho let starší a je umanutý jak medvěd!" Přestože matka mluvila velmi odhodlaně, po tvářích jí stékaly slzy. „A na téhle katedrále mu nezáleží o nic víc než mně – bude stejně spokojený, když bude stavět domy řezníkům a kuchařům ve Winchesteru nebo v Shiringu."

„Dílna nemůže vyloučit Alfreda a nechat tady Jacka," prohlásil Tom. „A kromě toho rozhodnutí už padlo."

„Jenže je to špatné rozhodnutí!"

„Možná by se našlo i jiné řešení," ozval se Philip.

Všichni se na něj zadívali.

„Třeba bychom přišli na způsob, jak zařídit, aby Jack mohl zůstat v Kingsbridge, a dokonce zasvětit život katedrále, a přitom si nevjíždět do vlasů s Alfredem."

Jack byl zvědavý, co se z toho vyklube. Znělo to příliš dobře, než aby to mohla být pravda.

„Potřebuju někoho, kdo by pracoval se mnou," pokračoval Philip. „Trávím příliš mnoho času tím, že schvaluju nejrůznější podrobnosti týkající se stavby. Potřebuju něco jako sekretáře, někoho, kdo by plnil roli správce či vedoucího stavby. Většinu úkolů by řešil sám a na mně by nechával jen ta nejdůležitější rozhodnutí. Mohl by také hlídat výdaje a přísun materiálu, starat se o platby dodavatelům a vozkům a nakonec i vyplácet mzdy. Jack umí číst a psát a sčítat dokáže rychleji než kdokoliv, koho jsem kdy potkal – "

„A na stavbě rozumí všemu, na co se podívá," přisadil si hned Tom. „To můžu jen potvrdit."

Jackovi se z toho točila hlava. Takže by tady přece jen mohl zůstat! Mohl by na stavbě dělat správce. Netesal by do kamene, ale zastupoval by Philipa a dohlížel na to, aby všechno bylo, jak má být. Tohle byl úžasný návrh. S Tomem bude muset jednat jako se sobě rovným. Věděl, že by to zvládl. A Tom určitě taky.

Mělo to však ještě jeden háček. Nakonec se o něm zmínil sám Jack. „Nemůžu už dál bydlet s Alfredem," prohlásil.

„Stejně je načase, aby si Alfred zařídil vlastní domov," ozvala se Ellen. „Třeba si začne trochu odpovědněji hledat manželku, když se od nás odstěhuje."

„Ty jen neustále hledáš důvody, jak by ses Alfreda zbavila!" utrhl se na ni Tom vztekle. „Přece vlastního syna nevyženu z domu!"

„Vy jste mě ani jeden pořádně nepochopili," upozornil je Philip. „Zřejmě jste ještě můj návrh tak úplně nezvážili. Jack přece nebude s vámi."

Odmlčel se. Jack odhadl, co bude následovat, a byl to pro něj poslední a největší otřes, který toho dne zažil.

„Jack bude bydlet tady, v převorství," řekl Philip. Podíval se na ně trochu zamračeně, jako by nechápal, proč jim pořád nedochází, co má na mysli.

Jackovi to bylo jasné. Vybavil si, jak matka vloni při svatojánské noci poznamenala: *Ten slizký převor si nakonec dokáže prosadit svou.* Měla pravdu. Philip se vrátil k nabídce, kterou tehdy přednesl. Jenže tentokrát byla zásadně odlišná situace. Jack měl na výběr úplně jiné možnosti. Mohl odejít z Kingsbridge a opustit všechno, co má rád. Nebo mohl zůstat a vzdát se svobody.

„Správce stavby u mě nemůže dělat obyčejný laik," prohlásil nakonec Philip hlasem člověka, který vysvětluje něco, co musí být každému jasné. „Jack se bude muset stát mnichem."

V

Noc před kingsbridgeským trhem s vlnou zůstal převor Philip po půlnoční mši jako obvykle vzhůru. Jenže místo toho, aby klečel doma, četl si a

rozjímal, vydal se na obchůzku po převorství. Byla teplá letní noc, obloha byla čistá a měsíc jasný, takže Philip docela dobře viděl i bez kahanu.

Celé převorství bylo doslova zahlcené trhem, s výjimkou klášterních budov a rajského dvora, ty byly nedotknutelné. V každém ze čtyř rohů nádvoří byly vykopané obrovské jámy, které měly sloužit jako latríny, aby se nezaneřádil zbytek převorství odpadem. Kolem jam stály zástěny, které měly chránit řeholníky před mravní úhonou. Na nádvoří vyrostly doslova stovky prodejních stánků. Ty nejprostší se skládaly prostě jen z několika hrubých fošen položených na dřevěných kozách. Většina stánků ale vypadala o něco lépe. Měly vývěsní štít se jménem obchodníka a s vyobrazením jeho zboží, zvláštní pult pro vážení a zamčenou truhlu či přístřešek, kde bylo zboží uskladněné. Součástí některých stánků byla i stanová plachta, která měla prodavače chránit před deštěm, popřípadě umožňovala, aby se obchody uzavíraly v soukromí. Nejdokonalejší stánky se podobaly malým domkům, měly rozlehlé skladovací prostory, několik pultů a nechyběly v nich ani stůl a židle, kde mohl obchodník důležité zákazníky pohostit. Philipa docela zaskočilo, když celý týden před trhem dorazil první tesař najatý obchodníkem a domáhal se, aby mu ukázali, kde má postavit stánek. Jenže samotná stavba trvala čtyři dny a další dva dny byly třeba na navezení zboží.

Philip měl původně představu, že nechá stánky postavit podél západní hradby převorství tak, aby mezi nimi vznikly dvě široké ulice – zhruba stejně, jak vypadaly běžné týdenní trhy. Brzy ale přišel na to, že to nebude stačit. V tuhle chvíli běžely další dvě uličky také podél severní hradby a pak zahýbaly k východní straně převorství a vedly až k Philipovu domu. A další stánky stály přímo v rozestavěném chrámu, v uličkách mezi sloupy. Stánkaři zdaleka neprodávali pouze vlnu. Na trhu se dalo koupit doslova cokoliv od nekvašeného chleba po rubíny.

Philip se procházel uličkami zalitými měsíčním svitem. Všechno už bylo pochopitelně hotové: dnes už neměl nikdo povoleno stavět další stánky. Většina obchůdků už byla také plná zásob. Na daních a mýtném vybralo převorství jen do téhle chvíle přes deset liber. Jediné zboží, jež bylo možné přinést rovnou v den trhu, bylo čerstvě nachystané jídlo, chléb, teplé koláče a pečená jablka. Dokonce i sudy s pivem bylo nutné dovézt během včerejška.

Jak Philip kráčel mezi stánky, sledovaly ho tucty napůl otevřených očí a doléhaly k němu ospalé pozdravy. Stánkaři by pochopitelně nenechali svoje drahocenné zboží bez dozoru. Většina z nich si ustlala přímo ve stánku. Nejbohatší kupci nechali na stráži služebnictvo.

Philip nevěděl ještě úplně přesně, kolik peněz trh vynese, ale už teď bylo nade všechny pochyby jisté, že to bude úspěch, a on si byl naprosto jist, že původního odhadu padesáti liber dosáhne. V uplynulých měsících

zaznamenal několik okamžiků, kdy se obával, že se trh nakonec vůbec neuskuteční. Válka o trůn se přelévala sem a tam, Štěpán ani Maud nebyli schopni získat převahu, ale povolení konat trh nikdo nezpochybnil. William Hamleigh se několikrát různými způsoby pokusil konání trhu znemožnit. Vyzval šerifa, aby trh zakázal, jenže šerif požádal oba soupeřící panovníky, aby mu k tomu dali zplnomocnění, a ani jedna strana se neozvala. Pak William zakázal svým poddaným, aby v Kingsbridge prodávali vlnu. Jenže většina z nich měla tak jako tak ve zvyku prodávat vlnu obchodníkům, jako je Aliena, a nejezdila s rouny na trh osobně, takže jediným důsledkem zákazu bylo, že se Alieně zvedly obchody. Nakonec přišel s oznámením, že snižuje daně a mýtné na shiringském trhu s vlnou, aby se vyrovnal poplatkům, jež vybíral Philip. Jenže oznámení přišlo pozdě, a tak už nemohlo na věci nic změnit, jelikož prodávající i kupující měli tou dobou své obchodní plány hotové.

Teď obloha nad tržištěm na východě viditelně bledla, nadcházelo velké ráno a William už nemohl nic podniknout. Obchodníci byli i se svým zbožím na místě a zakrátko se začnou sjíždět i zákazníci. Philip si v hloubi duše myslel, že William brzy zjistí, jak málo kingsbridgeský trh ve skutečnosti Shiringu uškodil. Ceny vlny každým rokem stoupaly. Takže tu rozhodně bylo dost místa pro dva trhy.

Došel přes celé klášterní nádvoří až k jihozápadnímu rohu, kde byly mlýny a rybník na chov ryb. Tam se na chvíli zastavil a díval se, jak voda proudí pod dvěma ztichlými mlýny. Jeden z mlýnů teď užívali výhradně na plstění látek a vynášel jim velice slušné peníze. Zásluhu na tom měl mladý Jack. Je to otevřená hlava. Pro převorství bude představovat neuvěřitelný přínos. Podle všeho se uklidnil a jako novic si vede velmi dobře, i když má sklon považovat bohoslužby za něco, co ho odvádí od stavby katedrály – místo aby to bylo přesně naopak. Však on to jednou pochopí. Život v klášteře má na člověka povznášející vliv. Philip byl přesvědčen, že Bůh má s Jackem své úmysly. Někde hluboko v mysli choval Philip už dlouho jednu tajnou naději: že by ho Jack jednoho dne mohl vystřídat a stát se kingsbridgeským převorem.

Jack vstal za úsvitu a vyklouzl z dormitáře ještě před ranní mší, aby vykonal poslední obhlídku po staveništi. Ranní vzduch byl studený a čistý jako čerstvá voda ze studánky. Bude teplý, slunečný den, vhodný pro obchodování a přínosný pro převorství.

Kráčel kolem zdí katedrály a ujišťoval se, že všechny nástroje a veškeré rozdělané stavební díly jsou bezpečně zamčené v dílnách. Kolem hromad dřeva a kamene nechal Tom postavit lehké ploty, aby suroviny chránil před poškozením, které mohli způsobit nenechaví či opilí návštěvníci. Také žebříky byly pečlivě uschované, jelikož nikdo nestál o odvážlivce, kteří by

začali šplhat po stavbě. Ze stejného důvodu se u točitých schodišť zapuštěných do tlustých stěn objevily provizorní dveře a stupňovité okraje zdí byly před nenechavými zvědavci chráněny dočasným dřevěným bedněním. Během dne bude několik řemeslníků na staveništi hlídat, aby měli jistotu, že nikde nedojde k nějaké škodě.

Jackovi se pod nejrůznějšími záminkami dařilo vyhnout se většině bohoslužeb. Na staveništi měl neustále něco na práci. Nesdílel s matkou její hlubokou nenávist ke křesťanskému náboženství, ale bylo mu v podstatě lhostejné. Neuměl se pro ně nadchnout, ale byl ochoten podstoupit rituály, jež s ním byly spojené, pokud to pro něj mělo nějaký smysl. Dával si záležet, aby se objevil alespoň na jedné mši denně, obvykle na té, které se zúčastnil převor Philip nebo učitel noviců, což byli dva vysoce postavení mniši, kteří by mohli jeho přítomnost či nepřítomnost nejspíš zaznamenat. Kdyby měl chodit na všechny bohoslužby, nejspíš by to nepřežil. Život mnicha byl pro něj nejpodivnější a nejzvrhlejší způsob života, jaký si dovedl představit. Polovinu života strávili řeholníci tím, že trpěli nepohodlím a nejrůznějšími nepříjemnostmi, přestože se jim mohli docela snadno vyhnout. Druhou polovinu věnovali tomu, že v nejrůznější denní i noční hodiny chodili do prázdného kostela drmolit nesmyslné říkanky. Zcela dobrovolně se vzdali všeho, co je dobré – dívek, sportování, hodování i rodinného života. Nejšťastnější mezi nimi byli, jak si Jack všiml, ti, kteří si dokázali najít něco, co jim přinášelo hluboké uspokojení: ilustrovali rukopisy, psali dějiny, vařili, studovali filozofii, nebo – jako Philip – měnili Kingsbridge z ospalé vesničky v kypící město s katedrálou.

Jack neměl Philipa moc v lásce, ale rád s ním pracoval. Jack si neoblíbil profesionální vyznavače Boha o nic víc než jeho matka. Philipova pokora ho uváděla do rozpaků. Nezamlouvala se mu taková umanutá nevinnost. A nedůvěřoval převorově sklonu věřit, že Bůh se postará o všechno, s čím si on, Philip, neporadí. Přesto se mu s Philipem dobře pracovalo. Vydával jasné rozkazy, dával Jackovi prostor k samostatnému rozhodování a nikdy nevyčítal svým služebníkům nic, co sám způsobil vlastní chybou.

Jack byl zatím novicem pouhé tři měsíce, takže po něm nikdo nebude chtít, aby složil řeholní slib ještě dalších devět měsíců. Slib se skládal ze tří částí: mnich se zavazoval k chudobě, celibátu a poslušnosti. Slib chudoby vypadal v praxi trochu jinak. Mniši neměli osobní majetek ani peníze, ale žili si spíš jako páni než jako rolníci – měli dobré jídlo, teplé oblečení a slušné kamenné domy, ve kterých bydleli. S celibátem také nebudou potíže, uvažoval Jack trpce. Jisté hořké uspokojení mu poskytlo, když přišel Alieně osobně oznámit, že vstupuje do kláštera. Podívala se na něj překvapeně a provinile. Kdykoliv teď pocítil neklidné podráždění, jež pramenilo z nedostatku ženské společnosti, vždycky si vzpomněl na to, jak s ním Aliena jednala – na jejich tajná setkání v lese, na společné zimní

večery, na ty dva okamžiky, kdy ji políbil – a pak si vybavil, jak byla náhle chladná a nedobytná jako skála. Kdykoliv o tom začal přemýšlet, vždycky v něm zvítězil pocit, že už nikdy nechce mít s žádnou ženou nic společného. Zato slib poslušnosti bude těžké dodržet, to mu bylo jasné už teď. Bez potíží přijímal rozkazy od Philipa, jelikož převor byl chytrý a měl všechno promyšlené. Daleko těžší bylo poslouchat bláznivého podpřevora Remigia, věčně podroušeného hostitele, který měl na starosti návštěvníky kláštera, či nadutého sakristiána.

Přesto o skládání slibu hodně přemýšlel. Vždyť je nakonec nemusí dodržovat. Jde mu jen o to, aby mohl stavět katedrálu. Problémy se zásobováním, stavbou a řízením ho cele pohltily. Jeden den pomáhal Tomovi vymyslet způsob, jak kontrolovat, že počet kamenů, které dorazí na staveniště, je stejný jako počet kamenů, jež opustí lom. To byla dost složitá záležitost, jelikož cesta z lomu trvala dva až čtyři dny, takže nebylo možné dělat prostě jen každý den součet. Jindy si zase třeba zedníci stěžovali, že tesaři nevyrobili správně šablonu. Ze všeho nejraději řešil nejrůznější mechanické problémy, jako třeba, jak s pomocí kladkostroje přidělaného k roztřesenému lešení zvedat až nahoru na zeď tuny kamene. Tom stavitel projednával s Jackem podobné záležitosti jako se sobě rovným. Podle všeho mladíkovi odpustil, jak na něj ve vzteku vychrlil, že pro něj Tom nikdy nic neudělal. A Tom se choval, jako by dočista zapomněl, že se mu Jack přiznal k podpálení staré katedrály. Spolupracovali ve vzájemné shodě a dny plynuly. Dokonce i během nudných bohoslužeb se Jackova mysl zaměstnávala řešením spletitých problémů týkajících se stavby a její organizace. Jeho znalosti se rychle rozrůstaly. Místo aby trávil roky otesáváním kamene, naučil se, jak má vypadat celá katedrála. Pro někoho, kdo se chce stát hlavním stavitelem, by se těžko našla lepší škola. Kvůli tomu byl Jack ochoten prozívat se libovolným počtem půlnočních mší.

Nad východní hradbou převorství se objevil okraj slunce. Na staveništi bylo všechno v pořádku. Stánkaři, kteří strávili noc se svými zásobami, začali rozbalovat ubrusy a rozkládat zboží. První zákazníci tu budou každou chvíli. Kolem Jacka prošel pekař a na hlavě nesl podnos s čerstvě upečenými bochníky chleba. Z vůně teplého chleba se Jackovi začaly sbíhat sliny. Otočil se a vydal se zpátky do kláštera. Mířil k refektáři, kde začnou už brzo vydávat snídani.

Prvními zákazníky byli příbuzní a rodiny stánkařů a lidé z města, kteří byli zvědaví, jak vypadá první kingsbridgeský trh s vlnou, ale do nakupování se moc nehnali. Šetrní lidé si prozíravě naplnili břicha tmavým chlebem a kaší, než se vypravili z domova, takže teď je svody bohatě kořeněných a vesele zbarvených pochoutek vystavených na stáncích s jídlem nelákaly. Děti bloumaly kolem s očima navrch hlavy, zmámené záplavou přitažlivých předmětů. O kus dál se v červených střevících a s

rudě namalovanými rty pohupovala jedna velmi optimisticky založená poběhlice, která si kvůli tomu přivstala. Vrhala nadějné úsměvy na muže středních let, jenže touhle dobou se tu žádný zákazník nepotuloval.

Aliena to všechno pozorovala ze svého stánku. Měla jeden z největších stánků na celém tržišti. Během posledních týdnů jí do skladu došla veškerá vlna, kterou kingsbridgeské převorství zpracovalo v uplynulém roce. Byla to vlna, za niž minulé léto zaplatila předem sto sedm liber. Nějakou vlnu také koupila od sedláků, jako každý rok. Letos bylo prodávajících víc než obvykle, jelikož William Hamleigh zakázal svým poddaným prodávat vlnu přímo na kingsbridgeském trhu, takže jim nezbývalo než se obrátit na jednotlivé kupce a prodat zásoby jim. A ze všech kupců si nejvíc přišla na své právě Aliena, jelikož ona jediná sídlí přímo v Kingsbridge, kde se trh koná. Obchody se točily tak rychle, že jí dokonce došly peníze na nákup vlny a musela si půjčit čtyřicet liber od Malachiho, aby nemusela nákupy ukončit. Teď měla v zadní části svého sídla, kde si zřídila sklad, shromážděných sto šedesát žoků surové vlny, jež pocházela od čtyřiceti tisíc ovcí. Stálo ji to sice celkem dvě stě liber, ale ona prodá zásoby za tři sta, což bylo tolik peněz, že by z nich mohl zkušený zedník dostávat mzdu víc než jedno století. Kdykoliv se Aliena zamyslela nad čísly, vždycky užasla, jak obrovský obchod vlastně řídí.

Předpokládala, že kupci se objeví až někdy kolem poledne. Bude jich jen pět nebo šest. Všichni se budou navzájem znát a ona bude většinu z nich znát z předcházejících let. Každému nalije pohárek vína, posadí se s ním a chvíli si popovídají. Pak mu předvede vlnu. On ji požádá, aby mu jeden nebo dva žoky otevřela – a nikdy ne z vrcholu hromady, pochopitelně. Vrazí ruku hluboko do žoků a vyloví hrst vlny. Vytáhne několik vláken, aby odhadl jejich délku, promne je mezi prsty, aby si ověřil, jak jsou jemná, a přičichne si k nim. Nakonec jí nabídne, že odkoupí veškeré zásoby za směšně nízkou cenu, a Aliena ho odmítne. Sdělí mu, jakou si sama představuje základní cenu, a on zavrtí hlavou. Pak si nalijí další pohárek vína.

Stejný rituál si Aliena odbude s dalším kupcem. Všem, kteří se zdrží přes poledne, nabídne oběd. Pak někdo z nich navrhne, že odkoupí velký díl vlny za cenu, jež bude o něco málo převyšovat sumu, za kterou Aliena zboží pořídila. Ona odpoví tím, že nepatrně sleví z vlastní ceny. Počátkem odpoledne začne uzavírat dohody. Vůbec první smlouva bude za trochu sníženou cenu. Ostatní kupci se budou domáhat toho, aby při jednání s nimi tuto částku zachovala, ale ona to odmítne. Jak se bude odpoledne chýlit k podvečeru, cena Alieniny vlny bude stoupat. Kdyby šla nahoru příliš rychle, obchody by se moc nehýbaly, jelikož kupci by odhadovali, kdy se dostanou na sumy, za něž je vlna k maní kdekoliv. Pokud bude žádat o něco méně, než kolik jsou ochotni zaplatit, dojdou všichni poměrně rychle k

dohodě, to Aliena moc dobře věděla. Postupně si s každým plácne a jejich sluhové začnou nakládat obrovské žoky vlny na volské potahy s vysokými dřevěnými koly, zatímco ona bude odvažovat měšce se stříbrnými a zlatými mincemi.

Nebylo nejmenších pochyb o tom, že dnes si vydělá víc peněz než kdykoliv předtím. Ve srovnání s předchozím rokem měla dvojnásobek zboží na prodej a ceny vlny neustále utěšeně stoupaly. Plánovala si, že Philipovu vlnu opět odkoupí s ročním předstihem, a tajně si představovala, že si nechá postavit kamenný dům s prostornými sklepeními na skladování vlny, s elegantní a pohodlnou síní a s příjemnou ložnicí v patře, kterou bude mít jen a jen pro sebe. Budoucnost měla zajištěnou a byla si jistá, že dokáže Richarda podporovat tak dlouho, dokud to mladík bude potřebovat. Všechno bylo v naprostém pořádku.

A právě proto jí bylo divné, proč se cítí tak dokonale a nekonečně bídně.

Už uplynuly, téměř na den, čtyři roky od chvíle, kdy se Ellen vrátila do Kingsbridge, a byly to nejlepší čtyři roky v Tomově životě.

Palčivá trýzeň ze smrti Agnes postupem času ustoupila a změnila se v pouhé pobolívání. Stále ještě věděl, že ji v sobě má, ale už nepropadal tomu ponižujícímu pocitu, že by mu každou chvíli mohly bez zjevného důvodu vyhrknout slzy. Pořád ještě s nebožkou vedl pomyslné hovory, ve kterých jí vykládal o dětech, *o* převoru Philipovi a o katedrále. Ale hovory se odehrávaly stále řidčeji. Sladkobolné vzpomínky na Agnes ovšem nijak nekalily jeho lásku k Ellen. Uměl žít v současnosti. Vidět Ellen, dotýkat se jí, povídat si s ní a spát s ní patřilo k jeho každodenním radostem.

Když došlo ke rvačce mezi Jackem a Alfredem a Jack mu tehdy vmetl do tváře, že pro něj jeho nevlastní otec nikdy nic neudělal, Toma ta slova hluboce ranila. Tohle obvinění dokonce zastínilo i přiznání, že Jack kdysi podpálil starou katedrálu. Tom se odsudkem svého nevlastního syna několik týdnů trápil, ale pak dospěl k závěru, že se mladík mýlí. Tom přece udělal, co bylo v jeho silách. Nikdo by na jeho místě nemohl dokázat víc. Když dospěl k tomuhle závěru, přestal se tím trápit.

Stavba kingsbridgeské katedrály ho tak hluboce uspokojovala, že takový pocit ještě nikdy nezažil. Měl na starosti nejen samotnou stavbu, ale i to, jak bude chrám vypadat. Nikdo mu do toho nemluvil a nikdo mu nic nevyčítal, když se dílo nedařilo. Jak rostly mohutné zdi s pravidelnými oblouky, vznosnými římsami a originálními sochařskými výtvory, mohl se Tom rozhlížet kolem sebe a říkat si: Tohle jsem udělal já a podařilo se mi to.

Jeho noční můra, že se jednoho dne opět ocitne na cestě bez práce, bez peněz a bez možnosti sehnat dětem něco do úst, mu teď připadala velice vzdálená, jelikož měl v kuchyni pod slámou uloženou truhlici k prasknutí

nacpanou stříbrňáky. Když si ale vzpomněl na to, jak studená, hrozně studená, byla noc, kdy se narodil Jonathan a Agnes umřela, musel se dodnes otřást. Byl si ale jist, že už ho nikdy nic takového nepotká.

Občas přemítal, proč vlastně nemají s Ellen děti. Oba v minulosti prokázali, že jsou plodní, a Ellen rozhodně netrpěla nedostatkem příležitosti, aby se dostala do jiného stavu – stále ještě se milovali skoro každou noc, i po čtyřech letech. V zásadě to ale Toma nijak zvlášť netrápilo. Měl malého Jonathana, kterého nade vše miloval, a to mu stačilo.

Ze svých dřívějších zkušeností věděl, že nejvíc si trh člověk užije s malým dítětem, a tak Jonathana vyhledal během dopoledne, než začaly proudit největší davy lidí. Jonathan byl v malé kutně skoro atrakce svého druhu. Před nedávnem si chlapec prosadil přání, že by chtěl mít také vyholenou hlavu. Philip mu tedy ustoupil – měl chlapce stejně rád jako Tom – a výsledkem bylo, že Jonathan teď vypadal ještě víc jako zmenšenina mnicha. S návštěvníky trhu přišlo několik opravdových trpaslíků, kteří předváděli nejrůznější čísla a žebrali, a ti Jonathana neodolatelně přitahovali. Tom musel chlapce odehnat od zástupu diváků, jimž jeden ze skrčků předváděl, že má naprosto dospělý úd. Byli tam kejklíři, akrobati a hudebníci, kteří předvedli svoje číslo a pak poslali klobouk dokola. Byli tam věštci, mastičkáři a prostitutky nabízející svoje služby. Byly tam soutěže v předvádění síly, zápasy i nejrůznější hazardní hry. Lidé si na sebe oblékli svoje nejpestřejší oblečení a ti, kteří si to mohli dovolit, si navoněli těla a vlasy vylepšili olejem. Zdálo se, že každý má nějaké peníze na utrácení, a vzduch byl plný cinkajícího stříbra.

Zrovna mělo začít štvaní psů na uvázaného medvěda. Jonathan v životě neviděl živého medvěda a byl z něj naprosto unesen. Zvíře mělo šedohnědý kožich na několika místech zbrázděný jizvami, což znamenalo, že už přežilo alespoň jeden střet. Těžký řetěz, který mělo uvázaný kolem pasu, byl připevněný ke kůlu zaraženému hluboko do země. Medvěd přecházel na všech čtyřech nejdál, jak mu to řetěz dovolil, a vzteklým pohledem si měřil obecenstvo. Tom Stavitel užasl, když si všiml, že zvíře má v očích prohnaný výraz. Kdyby holdoval sázení, možná by si vsadil na medvěda.

Ze zamčené klece postavené o kousek dál se ozývalo zuřivé štěkání. Psi, kteří tam byli zavření, cítili nepřítele. Čas od času přestal medvěd přecházet, zadíval se na klec a temně zavrčel. Vzápětí přešlo štěkání do hysterického jekotu.

Majitel zvířete, medvědář, vybíral sázky. Jonathan začal být netrpělivý a Tom už se chystal ho odvést pryč, když vtom medvědář odemkl klec. Medvěd se vztyčil na zadní, napjal řetěz a hrozivě zavrčel. Medvědář něco zakřičel a otevřel klec.

Ven vyrazilo pět chrtů. Pohybovali se rychle a s neobyčejnou lehkostí. V rozšklebených mordách ukazovali malé, ostré zuby. Všichni vyrazili přímo k medvědovi. Zvíře se po nich ohnalo mohutnými prackami. Jednoho psa medvěd zasáhl a odhodil. Ostatní couvli.

Zástup diváků přistoupil o krok blíž. Tom se podíval na Jonathana: chlapec stál vepředu, ale stále ještě byl daleko z dosahu medvědích pracek. Medvěd měl dost rozumu, aby se stáhl ke kůlu a neměl napjatý řetěz, takže kdyby na něj někdo zaútočil, měl by kam ustupovat. Jenže psi byli také mazaní. Po prvním neuspořádaném výpadu se shromáždili a začali medvěda obíhat v kruzích. Zvíře se rozčileně točilo a snažilo se sledovat všechno, co se kolem něj děje.

Jeden ze psů s divokým ňafáním proti medvědovi vyrazil. Napadené zvíře se mu postavilo a ohnalo se po něm. Pes se rychle stáhl mimo dosah a ostatní členové smečky na medvěda zaútočili ze všech stran. Když se mu ostrými zuby zakousli do hýždí, shromážděný dav je odměnil radostným povykem. Medvěd se s bolestným řevem zvedl na zadní, setřásl psy a odskočil z jejich dosahu.

Smečka se pokusila manévr ještě jednou zopakovat. Tom měl pocit, že na to medvěd znovu skočí. Jeden pes se dostal do jeho dosahu, medvěd se po něm ohnal a pes se stáhl. Jenže když vystartovali ostatní psi, medvěd na to byl připravený, rychle se otočil, na nejbližšího útočníka se vrhl a napálil ho prackou do boku. Dav jeho výkon ocenil, stejně jako předtím oslavil úspěšný výpad psí smečky. Medvěd svými ostrými drápy rozerval psovi jemnou kůži a zanechal v jeho kožichu tři hluboké, krvavé jizvy. Pes žalostně zakňučel a stáhl se, aby si lízal utržené rány. Dav řičel nadšením a tleskal.

Zbývající čtyři psi kolem medvěda opatrně kroužili a čas od času se pokoušeli zaútočit, ale dávali si pozor, aby se drželi v bezpečné vzdálenosti. Někdo začal pomalu tleskat. Pak psi podnikli frontální útok, vyrazili jako blesk, vyhnuli se medvědím tlapám a skočili zvířeti po hrdle. Dav byl nadšením bez sebe. Jeden pes se zahryzl bílými zuby medvědovi do mohutného týlu. Ostatní psi na něj doráželi. Medvěd zařval, ohnal se po psovi, kterého měl zakousnutého do hrdla, pak spadl na zem a začal se převracet. Chvíli nebyl Tom schopen říct, co se vlastně děje. Viděl jen změť chlupů. Potom tři psi křepče odskočili, medvěd se zvedl a zůstal stát na všech čtyřech, zatímco jeden pes ležel na zemi a byl mrtvý.

Davu se zmocnilo napětí. Medvěd už stačil zlikvidovat dva psy, takže zbývali tři. Jenže medvěd krvácel na zádech, na krku i na zadních nohou a vypadal vyděšeně. Vzduch byl plný pachu krve, který se mísil s potem přihlížejícího obecenstva. Psi přestali poštěkávat a mlčky kroužili kolem medvěda. Byli také vystrašení, ale v tlamách cítili krev a toužili zabíjet.

Útok zahájili úplně stejným způsobem: nejprve všichni vyrazili a pak se hbitě stáhli. Medvěd se po nich mdle ohnal a podařilo se mu zasáhnout druhého psa. Jenže ten do útoku také nevložil celé srdce, zarazil se a stačil se stáhnout z dosahu. Třetí pes se zachoval stejně. Psi každou chvíli doráželi a zase se stahovali a nutili medvěda, aby byl neustále ve střehu a pořád se otáčel. K každým útokem postoupili o kousek blíž a medvědí pracky jim stále víc a víc hrozily. Diváci viděli, co se děje, a vzrušení v davu narůstalo. Jonathan stál stále vepředu, jen pár kroků od Toma, uhranuté sledoval, co se děje, a vypadal trochu vyjukaně. Tom se podíval, jak se boj vyvíjí, zrovna ve chvíli, kdy medvěd stačil jednoho psa bolestivě zasáhnout prackou, zatímco druhý mu podběhl pod mohutnými zadními nohami a bolestivě se mu zakousl do měkkého břicha. Medvěd ze sebe vydal zvuk, který připomínal zaječení. Pes se pod ním protáhl zpátky a ustoupil z dosahu. Další pes vyrazil k útoku. Medvěd se po něm ohnal, ale o několik palců ho minul. Vzápětí se mu stejný pes vrhl po břichu. Když se opět stáhl, měl medvěd na těle obrovskou krvácející ránu. Zařval a znovu klesl na všechny čtyři. Na okamžik měl Tom dojem, že je po boji, ale mýlil se. Medvěd měl stále ještě dost sil. Když na něj zaútočil další pes, medvěd se hbitě otočil, podíval se přes rameno, uviděl, že se po něm žene další zvíře, překvapivě rychle se otočil, mohutným úderem zvíře zasáhl a velikým obloukem ho odhodil. Dav potěšené zahučel. Když pes dopadl na zem, připomínal spíš pytel masa. Tom se na něj chvíli díval. Zvíře bylo naživu, ale podle všeho se nemohlo hýbat. Možná mělo zlomenou páteř. Medvěd si ho dál nevšímal, jelikož bylo z jeho dosahu a navíc vyřazené z boje.

V tu chvíli zbývali už jen dva psi. Oba na medvěda opakovaně doráželi a zase se rychle stahovali, dokud nezačali být jeho útoky ochablé. Pak kolem něj začali kroužit stále rychleji a rychleji. Medvěd se otáčel hned na jednu, hned na druhou stranu, aby na oba útočníky viděl. Byl tak vyčerpaný a ztratil tolik krve, že mu dělalo potíže stát vzpřímeně. Psi kolem něj pobíhali v neustále se zmenšujících kruzích. Hlína pod mohutnými medvědími zadními prackami byla nasáklá krví a měnila se v bahno. Bylo jasné, že závěr boje se blíží – ať to dopadne jakkoliv. Naposled zaútočili oba psi najednou. Jeden skočil medvědovi po hrdle a druhý se mu vrhl na břicho. V posledním zoufalém pokusu odhodil medvěd psa, který se mu zahryzl do krku. Vytryskl strašlivý proud krve. Dav uznale zařičel. Tom si nejdřív myslel, že se psovi podařilo medvěda zabít, ale pak se ukázalo, že je to přesně naopak: krev patřila psovi, který teď ležel na zemi s protrženým hrdlem. Ještě chvíli z něj prýštila krev a pak ustala. Zvíře bylo mrtvé. Jenže druhý chrt mezitím stačil roztrhnout medvědovi břicho, takže z raněného zvířete vyhřezly vnitřnosti. Medvěd se po psovi malátně ohnal. Pes se útoku snadno vyhnul a znovu se medvědovi zakousl do vnitřností. Raněné zvíře se zapotácelo a zdálo se, že padne. Dav začal řičet o poznání

hlasitěji. Z medvědích vnitřností se linul odpudivý puch. Medvěd se ještě jednou vzchopil a znovu se po psovi ohnal. Tentokrát ho zasáhl, zvíře odletělo a z rány táhnoucí se po celých zádech mu vyrazila krev. Jenže tentokrát to bylo velice povrchní zranění a pes moc dobře věděl, že medvěd má na kahánku, a tak se hned obrátil a znovu zaútočil. Zahryzl se mu do vnitřností a obrovské zvíře konečně zavřelo oči, sesulo se k zemi a skonalo.

Medvědář přistoupil blíž a vzal vítězného psa za obojek. Pak z davu vystoupil kingsbridgeský řezník a jeho pomocníci a začali medvěda porcovat na maso: Toma napadlo, že se s medvědářem předem dohodli na ceně. Ti, kteří vyhráli sázku, se domáhali vyplacení výhry. Všichni si chtěli pohladit psa, který nakonec nad medvědem vyhrál. Tom se rozhlédl po Jonathanovi. Nikde ale chlapce neviděl.

Celou dobu byl chlapec jen pár kroků od místa, kde se zápas s medvědem odehrával. Jak se mu podařilo tak najednou zmizet? Nejspíš to zvládl ve chvíli, kdy boj vrcholil a Tom byl plně zaujat tím, co se před jeho očima dělo. Teď by se vzteky nejradši neviděl. Pohledem chvatně prohledával dav. Byl vyšší než všichni ostatní, a tak pro něj bylo snadné Jonathana v jeho mnišském hábitu a s oholenou hlavou najít. Jenže chlapce nikde nespatřil.

Kloučkovi se toho nemohlo uvnitř převorství mnoho přihodit, ale mohl by narazit na věci, které by podle převora Philipa raději neměl vidět: například na prostitutky obsluhující svoje zákazníky u klášterních hradeb. Jak se Tom rozhlížel, padl jeho pohled i na lešení tyčící se vysoko podél chrámové zdi, a když zvedl hlavu, uviděl ke své hrůze ve výšce malou postavičku v mnišském hábitu.

Na okamžik ho přemohla panika. Měl nutkání křičet na chlapce *Nehýbej se! Spadneš!,* ale jeho slova by se stejně ztratila v ruchu tržiště. Prodíral se davem ke katedrále. Jonathan pobíhal po lešení, zabrán do nějaké své hry, a vůbec nedbal na to, že by mohl uklouznout, přepadnout přes okraj a zřítit se do hloubky osmdesáti stop smrti vstříc –

Tom přemáhal hrůzu, která v něm sílila a dusila ho jako knedlík v krku.

Lešení nestálo na zemi, nýbrž bylo položené na silných trámech zasunutých do děr, které k tomu účelu nechali zedníci ve stěně. Trámy trčely ven nějakých šest stop. K trámům byly vodorovně přivázané kulaté tyče, na tyčích stály kozy stlučené z mladých ohebných stromků a na kozách ležely dřevěné rošty. Na lešení se obvykle bylo možné dostat po kamenném točitém schodišti vestavěném do tlustých stěn katedrály. Jenže schodiště bylo dnes kvůli trhu zatarasené. Jak jen mohl Jonathan vylézt nahoru? Žebříky tam žádné nebyly, na to Tom dohlédl a Jack to po něm ještě zkontroloval. Chlapec se musel na lešení vyšplhat po okraji strmé, nedokončené zdi. Okraje stěn byly zakryté dřevěným bedněním, aby

nebylo tak snadné se k nim dostat, ale Jonathan mohl přes zábrany přelézt. Kluk měl v sobě sebedůvěry na rozdávání – ale současně sebou alespoň jednou denně praštil o zem.

Tom doběhl k úpatí stěny a s obavami vzhlédl vzhůru. Jonathan si spokojeně hrál nějakých osmdesát stop nad ním. Strach sevřel Tomovi srdce studenou dlaní. Vyděšený stavitel ze všech sil zařval: „Jonathane!“

Lidé kolem něj se zarazili a pak se podívali nahoru, aby zjistili, na koho tak křičí. Sotva zahlédli dítě na lešení, začali na ně upozorňovat i své přátele. Vytvořil se malý zástup.

Jonathan volání neslyšel. Tom si přiložil dlaně k ústům a znovu zakřičel: „Jonathane! Jonathane!“

Tentokrát ho hoch zaslechl. Podíval se dolů, uviděl stavitele Toma a zamával mu.

„Pojď dolů!“ zavolal na něj Tom.

Zdálo se, že Jonathan poslechne, jenže pak se podíval na zeď, po níž bude muset přejít, a na příkré schody, které bude muset zdolat, a rozmyslel si to. „Já nemůžu!“ odpověděl a jeho vysoký hlásek se sotva donesl k lidem stojícím dole.

Tom si uvědomil, že bude muset vylézt nahoru a dostat se k chlapci. „Tak zůstaň, kde jsi, dokud tam pro tebe nepřijdu!“ zvolal. Odstrčil dřevěné bednění, které zakrývalo dolní stupně v boku rozestavěné stěny, a začal lézt nahoru.

Zeď byla dole dobře čtyři stopy široká, ale směrem vzhůru se zužovala. Tom stoupal stálým tempem. Strach ho nutil ke spěchu, ale on se přiměl zůstat klidný. Když se podíval nahoru, uviděl, že Jonathan sedí na okraji plošiny a krátké nohy mu jen tak visí do vzduchu.

Nahoře byla zeď široká už jen dvě stopy. I tak to bylo dost, aby se po ní dalo chodit, pokud měl ovšem člověk dobré nervy, a ty Tomovi nechyběly. Přešel po vrcholu stěny, seskočil na lešení a sevřel Jonathana do náruče. Zaplavil ho pocit úlevy. „Ty kluku pitomá,“ vyhrkl, ale hlas mu překypoval něžnou láskou a Jonathan ho chytil kolem krku.

Po chvíli se Tom znovu podíval dolů. Uviděl moře zvednutých obličejů: sledovalo ho snad sto, možná i víc lidí. Nejspíš si mysleli, že je to nějaké další představení, jako byly medvědí zápasy. „No jo, tak se vydáme dolů,“ oznámil Tom chlapci. Posadil ho na zeď a dodal: „Budu těsně za tebou, tak se neboj.“

Jenže Jonathana nebylo tak snadné přesvědčit. „Já mám strach,“ zakňoural. Natáhl ruce, aby dal najevo, že chce vzít do náruče, a když Tom zaváhal, dal se do pláče.

„No dobře, ponesu tě,“ svolil Tom. Neměl z toho velkou radost, ale chlapec byl příliš rozrušený, než aby se na něj dalo v takové výšce

spolehnout. Vyškrábal se z lešení na zeď, klekl si vedle Jonathana, zvedl ho a narovnal se.

Jonathan se ho pevně držel.

Tom vykročil. Když teď držel dítě v náručí, neviděl, na které kameny bezprostředně šlape. Jenže s tím se nedalo nic dělat. Se srdcem v krku přešel opatrně po koruně zdi a opatrně přitom kladl nohy před sebe. O sebe strach neměl, ale s dítětem na rukou byl hrůzou bez sebe. Konečně se dostal ke stupňovitému zakončení stěny. První schůdky nebyly o nic širší než zeď, ale když je Tom viděl, připadala mu najednou stěna méně strmá. S úlevou začal sestupovat dolů. S každým zdolaným schodem byl klidnější. Když se dostal na úroveň chrámového ochozu a zeď se rozšířila na tři stopy, zastavil a počkal, až se mu zklidní tlukot srdce.

Rozhlédl se daleko za hradby převorství a za Kingsbridge do rozlehlých polí a tam spatřil něco, co ho zmátlo. Asi půl míle od města byla cesta vedoucí do Kingsbridge zahalená do oblaku prachu. Po chvíli Tomovi došlo, že se dívá na početný oddíl jezdců na koních, kteří se slušným tempem blíží k městu. Mhouřil oči do dálky a snažil se rozeznat, o koho jde. Zprvu ho napadlo, že půjde o velice bohatého kupce či skupinu kupců s velkou družinou, ale na to bylo jezdců přece jen mnoho a navíc ani na dálku nevypadali jako někdo, kdo se živí obchodem. Tom se snažil přijít na to, co způsobilo, že mu ti muži nepřipadají jako obchodníci. Když dorazili blíž, uviděl, že někteří jedou na válečných koních, většina jezdců má na hlavách přilby a všichni jsou ozbrojení až po zuby.

Toma se zničehonic zmocnily obavy.

„Kristepane, co je to za lidi?“ řekl nahlas.

„Neber jméno Kristovo nadarmo do úst,“ napomenul ho Jonathan dospěle.

Ať to byl kdokoliv, rozhodně z toho nekoukalo nic dobrého.

Tom vyrazil co nejrychleji po schodech dolů. Když seskočil na zem, dav ho uvítal jásotem. Vůbec si lidí kolem sebe nevšímal. Kde je Ellen a děti? Rozhlížel se kolem sebe, ale nikde je neviděl.

Jonathan se mu snažil vykroutit z náruče. Tom ho ale držel pevně. Jelikož měl svoje nejmladší dítě přímo u sebe, bylo teď nejdůležitější dostat je někam do bezpečí. Pak může jít hledat ostatní. Prodral se zástupem až k brance, která vedla do rajské zahrady. Byla zavřená zevnitř, aby nikdo během trhu nerušil klášterní klid. Tom zabušil na branku a zařval: „Otevřete! Otevřete!“

Nic se nestalo.

Tom ani nevěděl jistě, jestli v rajské zahradě někdo je. Teď nebyl čas o tom přemýšlet. Ustoupil o krok zpátky, postavil Jonathana na zem, zvedl pravou nohu obutou do pevné boty a kopl do branky. Dřevo kolem zámku se rozštíplo. Tom kopl znovu, ještě větší silou. Branka se rozletěla. Hned

za ní stál nějaký starší mnich a užasle na vetřelce hleděl. Tom zvedl Jonathana a strčil ho dovnitř. „Dávej na něj pozor," požádal starého mnicha, „tady teď bude horko."

Řeholník mlčky přikývl a vzal chlapce za ruku.

Tom branku zase zavřel.

Teď musí někde v tom tisícihlavém davu najít zbytek rodiny.

Vyděsilo ho, že je to téměř nesplnitelný úkol. Neviděl kolem sebe jediný známý obličej. Vylezl na prázdný sud od piva, aby měl lepší rozhled. Bylo poledne a ruch na tržišti dosahoval vrcholu. Lidé se jako líná řeka pomalu pohybovali uličkami mezi stánky. Kolem míst, kde se dalo koupit něco k jídlu, se tvořily víry, jak se tam zákazníci řadili do front, aby si dali něco k obědu. Tom horečně pátral pohledem kolem sebe, ale nikoho z rodiny nemohl najít. Propadal zoufalství. Podíval se přes střechy domů do dáli. Jezdci už dorazili skoro k mostu a tady přešli do trysku. Byli to samí ozbrojenci, všichni do jednoho, a v rukou nesli zapálené pochodně. V Tomovi by se krve nedořezal. Tady se chystá něco hodně ošklivého.

Náhle uviděl těsně vedle sebe Jacka. Mladík měl zvednutou hlavu a udiveně si Toma prohlížel. „Proč stojíš na sudu?" zeptal se.

„Budeme tady mít nepříjemnosti," odpověděl naléhavě. „Kde máš matku?"

„U Alienina stánku. Jaké nepříjemnosti?"

„Velké. Kde je Alfred a Marta?"

„Marta je s matkou. Alfred se šel podívat na kohoutí zápasy. Tak co se děje?"

„Podívej se sám." Tom podal Jackovi ruku. Mladík se opatrně vyhoupl nahoru a stoupl si na okraj sudu před Toma. Jezdci se řítili přes most do vesnice. „Kristepane, kdo to je?" vydechl Jack.

Tom se soustředil na velitele, urostlého chlapa na válečném oři. Vzápětí poznal, komu patří pískově žluté vlasy a podsaditá postava. „To je William Hamleigh," odpověděl.

Sotva jezdci dorazili k prvním domům, přiložili hořící pochodně ke střechám a zapálili došky. „Oni zapalují město!" vybuchl Jack.

„Tohle je ještě horší, než jsem si původně představoval," poznamenal Tom. „Jdeme dolů."

Oba seskočili na zem.

„Dojdu pro matku a pro Martu," prohlásil Jack.

„Odveď je do rajské zahrady," přikazoval mu Tom naléhavě. „To bude široko daleko jediné bezpečné místo. Kdyby mniši něco namítali, řekni jim, ať se jdou bodnout."

„Co když bude branka zamčená?"

„Před chvílí jsem vykopl zámek. Tak dělej! Já jdu sehnat Alfreda. Honem!"

Jack bez váhání chvátal pryč. Tom si razil cestu k aréně, kde se odehrávaly kohoutí zápasy, a nevybíravě odstrkával lidi z cesty. Pár mužů proti jeho počínání něco namítlo, ale rychle zmlkli, když viděli Tomovu vysokou postavu a zaznamenali strnule odhodlaný výraz v jeho obličeji. Netrvalo dlouho a kouř z hořících stavení pronikl až na klášterní nádvoří. Jak ho Tom ucítil, hned si všiml, že jeden nebo dva další lidé začali zvědavě nasávat vzduch. Zbývalo mu jen pár chvil, pak zcela nevyhnutelně vypukne panika.

Aréna byla kousek od brány vedoucí do převorství. Kolem ní se shromáždil početný a hlučný dav diváků. Tom se mezi nimi prodíral a hledal Alfreda. Uprostřed zástupu zůstalo prázdné místo, mělká kruhová prohlubeň, jen pár stop v průměru. Uvnitř prohlubně se zobáky a nabroušenými ostruhami trhali na kousky dva kohouti. Všude kolem bylo peří a cákance krve. Alfred byl téměř v první řadě, zaujatě sledoval zápas, vysokým hlasem ječel a pobízel tu jednoho, tu zase druhého zápasícího opeřence. Tom se protlačil skupinkou mužů a chytil Alfreda za rameno. „Jdeme!“ zakřičel na něj.

„Vsadil jsem šest penci na toho černého!“ odpověděl mu Alfred stejně hlasitě.

„Musíme odtud vypadnout!“ snažil se Tom přeřvat rozvášněné obecenstvo. V tu chvíli se nad arénou s kohouty zatočil proužek dýmu. „Copak necítíš oheň?“

Jeden či dva diváci zaslechli slovo *oheň* a zvědavě se na Toma podívali. Kouř se znovu přiblížil a tentokrát ho také zaznamenali. I Alfred ho ucítil. „Co se děje?“ zeptal se.

„Město hoří!“ odpověděl Tom.

Rázem se všichni toužili dostat pryč. Muži se rozbíhali všemi směry, vráželi do sebe a odstrkovali se navzájem. V aréně mezitím černý kohout zabil hnědého, ale nikoho už to nezajímalo. Alfred vykročil, ale vydal se špatným směrem. Tom ho honem chytil za ruku. „Musíme jít do rajské zahrady,“ poučil syna. „To je teď jediné bezpečné místo.“

Kouř se začal ve vlnách honit nad klášterem a mezi lidmi se rychle šířil strach. Všichni byli rozčilením bez sebe, ale nikdo nevěděl, co má dělat. Tom se podíval přes hlavy ostatních a viděl, jak se zástupy lidí derou ven klášterní branou. Jenže brána byla úzká a navíc venku na tom nebudou o nic lépe než tady uvnitř. Přesto mělo tenhle utkvělý nápad čím dál víc návštěvníků trhu, a tak Tom s Alfredem najednou zjistili, že si razí cestu proti přívalu lidí, kteří se zoufale snažili drát opačným směrem. Pak se zástup zničehonic obrátil a všichni najednou spěchali jejich směrem. Tom se podíval přes rameno, aby zjistil, co náhlou změnu způsobilo, a zaznamenal, že první jezdec projel branou na nádvoří.

V tu chvíli se dav změnil ve smečku.

Na jezdce byl děsivý pohled. Jejich mohutní koně, vyděšení stejně jako prchající dav, vyráželi vpřed, uskakovali stranou a ustupovali a sráželi přitom lidi nalevo, napravo i přímo před sebou. Ozbrojení jezdci v přilbách mávali kolem sebe holemi i pochodněmi, tloukli muže, ženy i děti a zapalovali stánky, látky i lidem vlasy. Ze všech stran se ozývalo ječeni. Branou projeli další jezdci a víc lidí zmizelo pod těžkými kopyty. Tom zakřičel Alfredovi do ucha: „Běž honem do rajské zahrady – chci se ujistit, že se odtud dostali i ostatní. Utíkej!“ Plácl syna do zad. Alfred se dal do běhu.

Tom vyrazil k Alieniné stánku. Téměř okamžitě o někoho zakopl a upadl na zem. S klením se zvedl na kolena. Než ale stačil úplně vstát, uviděl, že se na něj řítí válečný oř. Zvíře mělo sklopené uši a rozšířené nozdry a Tom spatřil bělmo jeho vyděšených očí. Nad koňskou hlavou zahlédl Tom masitý obličej Williama Hamleigha, zkřivený do výrazu nenávisti a vítězství. Tomovi se hlavou mihla myšlenka, jak by to bylo hezké, kdyby mohl ještě jednou v životě sevřít Ellen do náruče. Pak ho obrovské kopyto udeřilo přesně doprostřed čela, Tom ucítil děsivou, ohromující bolest, jako by se mu lebka právě rozskočila, načež se celý svět propadl do tmy.

Když Aliena poprvé ucítila kouř, myslela si, že pochází z oběda, který právě podávala.

U stolu postaveného pod širým nebem před jejím skladištěm seděli tři vlámští kupci. Byli to tělnatí muži s černými plnovousy, anglicky mluvili s výrazným germánským přízvukem a na sobě měli oblečení z mimořádně jemných látek. Všechno se vyvíjelo naprosto skvěle. Aliena už se dostala do fáze, kdy bude moci začít prodávat, ale rozhodla se, že nejdřív přijde oběd, aby měli kupci čas trochu znejistět. Sama Aliena ovšem bude ráda, až se tohle obrovské bohatství uložené ve vlně stane majetkem někoho jiného. Položila před své hosty talíř s vepřovými špalíčky upečenými s medem a zkoumavě se na ně zadívala. Maso bylo správně připravené, tučné okraje zhnědly a byly křupavé. Dolila pánům víno. Jeden z kupců nasál vzduch a s obavami se rozhlédl kolem sebe. Alieny se rázem zmocnil strach. Oheň je nejhorší noční můra každého obchodníka s vlnou. Podívala se na Ellen a Martu, které jí pomáhaly obsluhovat hosty. „Cítíte ten kouř?“ zeptala se.

Než mohly odpovědět, objevil se Jack. Aliena si ještě nezvykla na to, že ho vídá v mnišské kutně a že má mladík mrkvově červené vlasy na temeni vyholené. Ve zpoceném obličeji měl rozčilený výraz. Aliena zničehonic zatoužila obejmout ho, přitisknout k sobě a slíbat mu vrásky z čela. Rychle se ale otočila a připomněla si, jak se s ním zapomněla před šesti měsíci ve starém mlýnu. Dodnes zrudla studem, kdykoliv si na tu příhodu vzpomněla.

„Blíží se pohroma!“ volal mladík. „Musíme se všichni ukrýt v rajské zahradě!“

Podívala se na něj. „Co se děje – začalo hořet?“

„Dorazil hrabě William a jeho zbrojnoši,“ odpověděl Jack.

Na Alienu jako kdyby v tu chvíli sáhla mrtvolně studená ruka. William. Opět.

„Zapálili město,“ pokračoval Jack. „Tom a Alfred šli do rajské zahrady. Pojďte se mnou, prosím.“

Ellen naprosto nevybíravě postavila mísu se zeleninou, kterou zrovna nesla, před užaslého vlámského kupce a přikývla. „Ovšem,“ přikývla. Chytila Martu za ruku. „Jdeme.“

Aliena se s panickou hrůzou zadívala na svůj sklad. Měla tam zásoby surové vlny za stovky liber, které musí nějak ochránit před ohněm, jenže jak? Zachytila Jackův pohled. Vyčkávavě ji pozoroval. Kupci chvatně opouštěli stůl. „Jdi,“ vyzvala Aliena mladého novice. „Musím dávat pozor na obchod.“

„Jacku – pojď!“ volala Ellen.

„Hned to bude,“ odpověděl a otočil se zpátky k Alieně.

Ta si všimla, že Ellen váhá. Zjevně nevěděla, jestli má raději zachraňovat Martu, nebo čekat na Jacka. Znovu na syna zavolala: „Jacku! Jacku!“

Obrátil se k ní. „Matko! Vezmi Martu!“

„Tak dobře,“ přikývla. „Ale pospěš si, *prosím*!“ A spěchala s dívenkou pryč.

„Město je v jednom plameni,“ řekl Jack Alieně. „Rajská zahrada je v tuhle chvíli nejbezpečnější místo – klášter je postavený z kamene. Pojď se mnou, rychle.“

Aliena slyšela, jak k nim od brány do převorství doléhá ječeni. Kouř byl najednou všude. Rozhlížela se kolem sebe a snažila se přijít na to, co se vlastně děje. Vnitřnosti se jí svíraly hrůzou. Všechno, na čem celých šest let pracovala, bylo na jedné hromadě v tomhle skladě za jejími zády.

„Alieno!“ naléhal Jack. „Pojď do rajského dvora – tam budeme v bezpečí!“

„Nemůžu!“ zakřičela na něj. „Mám tady vlnu!“

„Vlna ať jde k čertu!“

„Je to všechno, co mám!“

„Když budeš mrtvá, nebude ti stejně k ničemu!“

„Tobě se to snadno řekne – ale já strávila celé ty roky tím, že jsem se probojovávala do postavení, které –“

„Alieno! *Prosím*!“

Náhle začali ječet v smrtelné hrůze lidé přímo před Alieniným stánkem. Jezdci se dostali přímo na nádvoří kláštera, nehleděli na to, koho jejich

koně srazí k zemi, prodírali se davem a zapalovali stánky. Lidé ochromení hrůzou po sobě šlapali v zoufalé snaze dostat se z dosahu koňských kopyt a prskajících pochodní. Tlačili se na přední stěnu Alienina stánku narychlo postavenou z chatrných proutěných zábran, která se okamžitě zhroutila. Lidé se vyhrnuli na volné prostranství před skladem vlny a překotili stůl s talíři plnými jídla a s poháry vína. Jacka a Alienu zatlačil ustupující dav o kus dál. Vzápětí se dovnitř prodrali i dva jezdci. Jeden kolem sebe nahodile mával holí a druhý se oháněl hořící pochodní. Jack si stoupl před Alienu, aby ji chránil. Hůl mířila ženě na hlavu, ale Jack stačil zvednout paži a hůl ho udeřila do zápěstí. Aliena cítila ránu, ale její sílu zachytila Jackova ruka. Když Aliena opět vzhlédla, dívala se přímo do tváře druhému jezdci.

Byl to William Hamleigh.

Aliena zaječela.

Chvíli na ni hleděl, v ruce mu hořela pochodeň a osvětlovala vítězný pohled v jeho očích. Pak pobídl koně a vjel přímo do skladiště.

„Ne!“ zakřičela Aliena.

Snažila se nějak osvobodit od všech těch lidí, kteří se kolem ní motali, potáceli a strkali, i od Jacka. Konečně se jí to podařilo a honem vběhla do skladu. William se nakláněl v sedle a přikládal pochodeň k vyrovnaným žokům vlny. „Ne!“ zaječela Aliena znovu. Vrhla se k Williamovi a pokoušela se ho strhnout z koně. Odstrčil ji, až upadla na zem. Znovu přiložil pochodeň k velikým balíkům vlny. Okamžitě chytily s mohutným hučením. Kůň před plameny vyděšeně ustoupil a zaržál. Zničehonic se uvnitř objevil Jack a odtáhl Alienu stranou. William otočil koně a chvatně vyrazil ze skladu. Aliena se zvedla. Sáhla po prázdném pytli a snažila se udusit plameny. „Alieno, tady umřeš!“ křičel na ni Jack. Horko už bylo k nevydržení. Žena chytila žok, který ještě nevzplál, a pokoušela se ho odtáhnout pryč. Najednou uslyšela pronikavé hučení ohně a ucítila ostrý žár na tváři a v hrůze si uvědomila, že jí chytily vlasy. V tom okamžiku už k ní přiskočil Jack, objal ji pažemi kolem hlavy a pevně ji přitiskl k sobě. Oba se svalili na zem. Chvíli ji pevně svíral a pak ji pustil. Cítila, že má seškvařené vlasy, ale už přece jen nehořely. Viděla, že Jack má popálený obličej a obočí úplně pryč. Chytil ji za kotník a táhl ji po zemi ven ze skladu. Bránila se, ale on nepovolil a vlekl ji dál, dokud nebyli v bezpečné vzdálenosti.

Prostor kolem Alienina stánku se vyprázdnil. Jack uvolnil sevření a pustil ji. Pokusila se zvednout, ale on po ní opět sáhl a přidržel ji u země. Neustále se mu snažila vytrhnout a zírala přitom do plamenů, v nichž mizely roky práce a starostí, všechno její bohatství a zajištění. Konečně jí došly síly a už se dál nevzpírala. Jen ležela na zemi a ječela.

Philip byl zrovna ve skladišti pod klášterní kuchyní a počítal s Cuthbertem Bělohlavem peníze, když vtom uslyšel nějaký lomoz. Podívali

se s Cuthbertem na sebe, zamračili se, načež vstali a šli se ven podívat, co se děje.

Vyšli ze dveří a ocitli se uprostřed nepopsatelného zmatku.

Philip byl zděšen. Lidé pobíhali všemi směry, vráželi do sebe a odstrkovali se, padali jeden přes druhého a šlapali po sobě. Muži a ženy křičeli, děti plakaly. Vzduch byl plný kouře. Vypadalo to, že se všichni snaží nějak dostat pryč z klášterního dvora. Jenže kromě hlavní brány byla jediným možným východem úzká mezera mezi kuchyňskými stavbami a mlýnem. Tady nebyla zeď, jen hluboký příkop, který přiváděl vodu od mlýnského náhonu k pivovaru. Philip chtěl lidi varovat, – aby si dali na příkop pozor, ale nikdo nikoho neposlouchal.

Příčinou celkového pozdvižení byl nepochybně oheň, tedy pořádný požár. Vzduch byl k nedýcháni nasycený dýmem. Philipovi se svíralo srdce strachem. Když je tady tolik lidí pohromadě, může snadno dojít k nějakému krveprolití. Co by se proti tomu dalo dělat?

Nejdřív musí přijít na to, co se vlastně přesně stalo. Chvatně vyběhl po schodech ke dveřím do kuchyně, aby měl lepší rozhled. Pohled, který se mu naskytl, ho naplnil hrůzou.

Celý Kingsbridge byl ozářený plameny.

Philipovi se z hrdla vydral výkřik plný děsu a zoufalství.

Jak se mohlo něco takového stát?

Pak uviděl jezdce razící si cestu davem s pochodněmi v rukou a pochopil, že nejde o nešťastnou náhodu. Nejdřív ho napadlo, že se tu odehrává nějaká bitva mezi stranami bojujícími o trůn, které se nějakou shodou okolností dostaly až do Kingsbridge. Jenže ozbrojenci napadali civilisty, a nebojovali mezi sebou. Tohle, nebyla bitva, to byl masakr.

Uviděl urostlého světlovlasého muže na mohutném válečném oči, jak se bezohledně prodírá davem. Byl to William Hamleigh. Philipovi se hrdlo sevřelo nenávistí. Představa, že jatka, která kolem sebe viděl, a všechny škody, k nimž došlo, způsobil někdo schválně, jen z nenažranosti a pýchy, ho dohánělа k šílenství. Ze všech sil zařval: „Vidím tě, Williame Hamleighu!“

William zaslechl přes ječeni zástupů svoje jméno. Zadržel koně a jeho pohled se střetl s Philipovým.

„Za tohle půjdeš do pekla!“ zakřičel na něj Philip.

William měl obličej zkřivený touhou po krvi. Dokonce ani hrozba, jíž se bál ze všeho nejvíc, na něj dnes patřičně nezapůsobila. Počínal si jako blázen. Zamával pochodní ve vzduchu, jako by to byla zástava. „Tohle je peklo, mnichu!“ odpověděl. Pak pobídl koně a jel dál.

Najednou všichni zmizeli, jezdci i dav. Jack přestal svírat Alienu a vstal. Pravou ruku měl úplně bezvládnou. Vybavil si, jak s ní srazil úder, který

mířil Alieně na hlavu. Byl rád, že to odnesla ruka. Doufal, že bude bolet hodně dlouho, aby mu ten okamžik připomínala.

Sklad stál v jednom plameni a všude kolem se mihotaly menší ohýnky. Zem byla poseta lidskými těly, někdo se hýbal, někdo krvácel, někdo jen tiše a bezvládně ležel. Ticho rušilo jen praskání ohně, jinak byl klid. Dav se nějak dostal ven a nechal za sebou svoje mrtvé a raněné. Jackovi se dělalo mdlo. Nikdy v životě neviděl bitevní vřavu, ale představoval si, že to musí vypadat nějak takhle.

Aliena začala plakat. Jack jí položil ruku kolem ramen, aby ji utěšil. Setřásla ji. Zachránil jí život, ale jí to bylo jedno: záleželo jí jen na té zatracené vlně, která byla nenávratně ztracená v oblaku dýmu. Na chvíli se na Alienu zadíval a bylo mu smutno. Ženě shořela většina vlasů a už nebyla ani trochu krásná, ale přesto ji stále miloval. Bolelo ho, když ji viděl takhle utrápenou a neuměl jí nijak pomoci.

Byl si jist, že teď už se Aliena nepokusí proniknout zpátky do skladiště. Dělal si starosti o zbytek rodiny, a tak nechal Alienu být a vydal se hledat ostatní.

Obličej ho bolel. Sáhl si dlaní na tvář a zabolel ho i jeho vlastní dotek. Zřejmě je i tam popálený. Rozhlížel se po lidech ležících na zemi. Rád by raněným nějak pomohl, ale nevěděl, kde začít. Hledal mezi neznámými lidmi známé tváře a doufal, že žádnou nenajde. Matce a Martě se podařilo doběhnout do rajské zahrady, uvažoval v duchu, měly před zdivočelým davem docela slušný náskok. Našel Tom Alfreda? otočil se směrem k rajské zahradě. A v tu chvíli uviděl Toma.

Dlouhé tělo jeho nevlastního otce leželo natažené na rozblácené zemi. Bylo naprosto nehybné. Obličej byl k rozeznání, a dokonce i vypadal mírumilovně, ale jen k obočí. Čelo bylo rozšklebené a lebka úplně rozdrcená. Jack měl pocit, že se zblázní. Nemohl se s tím smířit. Tom přece nemůže být mrtvý. Jenže tohle tělo rozhodně nemůže být živé. Jack se podíval jinam a pak se na mrtvolu znovu zahleděl. Byl to Tom a byl po smrti.

Klekl si vedle mrtvoly. Měl nutkavý pocit, že by měl něco podniknout, něco říct nebo udělat, a poprvé v životě pochopil, proč se lidé modlí za mrtvé. „Matce se po tobě bude hrozně stýskat," hlesl. Vybavil si vzteklý hovor, který s Tomem vedli v den, kdy se popral s Alfredem. „Většina z toho vůbec nebyla pravda," prohlásil a slzy se mu začaly koulet po tvářích. „Nikdy ses na mě nevykašlal. Krmil jsi mě a staral ses o mne a moje matka s tebou byla šťastná, doopravdy šťastná." Pak ho napadlo, že to není všechno, že je tu ještě něco daleko důležitějšího. Tom mu dal víc než jen takové běžné věci, jako je jídlo a přístřeší. Dal mu něco jedinečného, co mu žádný jiný člověk dát nemohl – dokonce ani Jackův vlastní otec by něco

takového nedokázal. Byla to vášeň, bylo to řemeslo, umění, byl to způsob života. „Dal jsi mi katedrálu,“ zašeptal Jack nad mrtvým mužem. „Děkuju ti.“

ČÁST ČTVRTÁ
1142 - 1145

KAPITOLA 11

Philipovo proroctví Williamovi úplně zkazilo pocit vítězství. Místo aby si připadal uspokojený a rozjařený, trápilo ho, že za to, co provedl, půjde do pekla.

Ale odpověděl Philipovi jaksepatří kurážně. Zařval na něj: „Tohle je peklo, mnichu!“, jenže to bylo v zápalu boje. Když bylo po všem a William odvedl svoje muže z hořícího města, když koně zpomalili a bojovníkům se zklidnil tep, když měl William konečně chvilku, aby se nad nájezdem zamyslel a vybavil si, kolik lidí zranil, popálil a zabil, tehdy teprve si vybavil Philipův rozhněvaný obličej, prst zamířený přímo do hlubin země a zlověstně zatracující slova: „Za tohle půjdeš do pekla!“

Než se setmělo, byl už William hluboce sklíčený. Jeho zbrojnoši si chtěli povídat o tom, jak přepadení proběhlo, připomenout si rozhodující okamžiky a potěšit se tím, jaká jatka způsobili, jenže brzy se nakazili náladou svého velitele a upadli do ponurého mlčení. Zastavili se na noc na statku jednoho z Williamových největších nájemců. U večeře se všichni tupě zpili do němoty. Hostitel, který věděl, jaké pocity muži obvykle mívají po boji, přivezl ze Shiringu několik prostitutek: toho večera se jim obchody příliš nedařily. William celou noc nezamhouřil oko, jelikož se bál, že by mohl ve spánku zemřít a dostat se rovnou do pekla.

Následujícího rána nezamířil rovnou k Hrabětovu, nýbrž se vydal navštívit biskupa Walerana. Když dorazil na místo, biskup nebyl ve svém paláci, ale děkan Baldwin Williamovi sdělil, že by se biskup měl ještě toho dne odpoledne vrátit. William na něj čekal v kapli, zíral na kříž stojící na oltáři, a přestože bylo letní horké počasí, celý se třásl.

Když Waleran konečně dorazil, William měl pocit, že se mu vrhne k nohám a bude mu líbat chodidla.

Biskup vrazil v černém hábitu do kaple a chladně se zeptal: „Copak tady děláš?“

William se zvedl a pokusil se skrýt nejhorší zoufalství za masku sebeovládání a odpověděl: „Právě jsem vypálil Kingsbridge –“

„Já vím,“ přerušil ho Waleran. „Celý den o ničem jiném neslyším. Co tě to popadlo? Copak ses zbláznil?“

Taková reakce zaskočila Williama naprosto nepřipraveného. Ani přepadení s Waleranem předem neprobíral, jak si byl naprosto jist, že by ho biskup schválil: Waleran přece nenáviděl všechno, co nějak souviselo s kingsbridgeským převorstvím, a ze všeho nejvíc převora Philipa. William čekal, že z toho biskup bude mít radost, že by dokonce mohl být nadšen. „Právě jsem zničil tvého největšího nepřítele,“ řekl nahlas. „Teď se potřebuju vyzpovídat ze svých hříchů.“

„To mě nepřekvapuje," poznamenal Waleran. „Proslýchá se, že tam uhořelo přes sto lidí." Otřásl se. „Hrozný způsob, jak sejít ze světa."

„Jsem připraven ke zpovědi," připomněl se William.

Waleran zavrtěl hlavou. „Nevím, jestli ti budu moci dát rozhřešení."

William ze sebe vyrazil ustrašené vyjeknutí. „Proč ne?"

„Sám dobře víš, že biskup Jindřich z Winchesteru a já jsme se opět přidali na stranu krále Štěpána. Myslím, že by krále moc nepotěšilo, kdybych dal rozhřešení člověku, který podporuje královnu Maud."

„Jdi k čertu, Walerane, to *tys* mě přesvědčil, abych přešel na druhou stranu!"

Waleran pokrčil rameny. „Tak přejdi zase zpátky."

William pochopil, že přesně tohle má Waleran za lubem. Chce Williama přesvědčit, aby se opět stal Štěpánovým spojencem. Waleran svůj děs nad vypálením Kingsbridge jen předstíral: prostě si tím jen vytvářel výhodné postavení pro vyjednávání. Sotva to Williamovi došlo, zmocnila se ho nesmírná úleva, jelikož to znamenalo, že Waleran se v zásadě nebrání poskytnout mu rozhřešení. Jenže chce on sám, William, znovu přejít na druhou stranu? Chvíli nic neříkal a snažil se o tom v klidu uvažovat.

„Štěpán vyhrává celé léto jednu bitvu za druhou," pokračoval Waleran. „Maud prosí svého manžela, aby pro všechno na světě vyrazil z Normandie a přišel jí na pomoc, ale on se k tomu nemá. Tentokrát fouká vítr do plachet nám."

Před Williamem se otevíraly děsivé vyhlídky: církev mu odmítne dát rozhřešení za jeho zločiny, šerif ho obviní z vraždy, vítězící král Štěpán se postaví za svého šerifa a za církev. A Williama budou soudit a pak ho oběsí…

„Buď jako já a řiď se tím, co dělá biskup Jindřich – ten vždycky ví, odkud vítr vane," naléhal na něj Waleran. „Když všechno dobře dopadne, z Winchesteru se stane arcibiskupství a Jindřich bude jmenován winchesterským arcibiskupem – bude na stejné úrovni jako arcibiskup canterburský. A až Jindřich umře, kdo ví, co se stane? Dalším arcibiskupem bych se klidně mohl stát já. A pak… inu, už máme v Římě anglické kardinály, jednoho dne třeba budeme mít anglického papeže."

William užasle zíral na Walerana, jako by zapomněl na vlastní strach a zcela odzbrojen neskrývanou ctižádostí, která sálala biskupovi z obličeje – jindy tak kamenně nehybného. Waleran papežem? Všechno je možné. Teď jsou ale důležitější bezprostřední důsledky Waleranových plánů do budoucna. William by mohl ve Waleranově velké hře sehrát roli pouhého pěšce. Waleran už si vysloužil, spolu s biskupem Jindřichem, slušnou pověst tím, že dokázali získat Williama a shiringské rytíře pro jednu či druhou stranu bojující o trůn. To byla cena, kterou měl William zaplatit za to, aby církev zamhouřila oči nad jeho zločiny. „Chceš tím říct…," zajíkl se

a musel zmlknout. Odkašlal si a zkusil to znova. „Chceš tím říct, že vyslechneš moji zpověď, pokud budu přísahat věrnost králi Štěpánovi a znovu přejdu na jeho stranu?“

Vzrušení z Waleranova obličeje rázem vyprchalo a jeho tvář byla opět dokonale neproniknutelná jako kdykoliv předtím. „Přesně to tím chci říct,“ přikývl.

William neměl v podstatě na vybranou, a navíc neviděl sebemenší důvod, proč by se měl něčemu takovému bránit. Přiklonil se k Maud, když se zdálo, že královna míří k vítězství, a teď mu nedělalo sebemenší potíže přejít zase zpátky, pokud to vypadá, že Štěpán začíná mít navrch. Ať je to, jak chce, stejně musí souhlasit s jakýmkoliv návrhem, aby se zbavil toho šíleného strachu z pekla. „Tak platí,“ přikývl bez dalšího váhání. „Teď se ale potřebuju honem vyzpovídat.“

„Jen do toho,“ vybídl ho Waleran. „Pomodlíme se spolu.“

Hbitě si spolu odbyli krátký obřad, načež William s úlevou shodil z beder těžký náklad vin a postupně se začal radovat z vítězství, kterého dosáhl. Když vycházel z kaple, jeho muži neomylně poznali, že jejich velitel má podstatně lepší náladu, a okamžitě propukli v jásot. William jim oznámil, že budou od této chvíle bojovat opět za krále Štěpána, neboť je to v souladu s boží vůlí, kterou mu vyjevil biskup Waleran. Hned toho využili jako důvodu k menší oslavě. Waleran nechal poslat pro víno.

Zatímco čekali, až jim donesou večeři, William mimoděk poznamenal: „Štěpán by mi teď měl potvrdit hraběcí titul.“

„To by měl,“ přikývl Waleran. „Ale to neznamená, že to skutečně udělá.“

„Vždyť jsem právě přešel na jeho stranu!“

„Richard z Kingsbridge ho nikdy neopustil.“

William se přinutil k vychytralému úsměvu. „Myslím, že s jakoukoliv hrozbou z Richardovy strany si umím poradit.“

„Vážně? A jak?“

„Richard nikdy neměl žádnou půdu. A družinu si dokázal vydržovat jedině díky tomu, že na ni utrácel peníze své sestry.“

„Je to trochu nezvyklé, ale zatím mu to vycházelo.“

„Jenže sestra už žádné peníze nemá. Včera jsem jí podpálil sklad. Je na dně. A Richard s ní.“

Waleran uznale pokýval hlavou. „V tom případě je jen otázka času, kdy chlapec zmizí za obzorem. A hrabství bude podle mého nejlepšího přesvědčení tvoje.“

Večeře byla hotová. Williamovi muži se usadili k dolnímu konci stolu a škádlili pradlenky z paláce. William se posadil s Waleranem a jeho arciděkany do čela hodovní tabule. Když už se teď zbavil strachu, William docela záviděl vojákům, že se baví s pradlenkami: arciděkani byli dost nudná společnost.

Děkan Baldwin nabídl Williamovi talíř hrachu a zeptal se: „Lorde Williame, jak bys zabránil tomu, aby někdo další zkusil napodobit to, co udělal převor Philip, a založil vlastní trh s vlnou?“

Williama otázka zaskočila. „To už se nikdo neodváží!“ vyhrkl.

„Další mnich možná ne. Ale nějakého hraběte by to napadnout mohlo.“

„Potřeboval by na to královské svolení.“

„Kdyby bojoval za Štěpána, mohl by ho dostat.“

„Ne v tomhle panství.“

„Baldwin má pravdu, Williame,“ vložil se do hovoru biskup Waleran. „Podél celých hranic tvého hrabství jsou města, kde by klidně mohli zřídit trh se surovou vlnou: Wilton, Devizes, Wells, Marlborough, Wallingford…“

„Vypálil jsem Kingsbridge, můžu vypálit i jakékoliv jiné město,“ prohlásil William podrážděně. Dopřál si poctivý doušek vína. Zlobilo ho, že si někdo dovolí zpochybňovat velikost jeho vítězství.

Waleran si vzal kousek čerstvého chleba a rozlomil ho, aniž z něj pozřel jediné sousto. „Kingsbridge je snadný cíl,“ poznamenal. „Nemá městské hradby, není tam hrad, není tam dokonce ani velký kostel, kam by se mohli lidé schovat. A řídí ho řeholníci, kteří nemají žádné zbrojnoše ani rytíře. Kingsbridge je bezbranný. To se o většině jiných měst říct nedá.“

„A až skončí boj o trůn, nebudeš moci vypálit město, jako je Kingsbridge, a počítat, že ti to projde,“ dodal Baldwin. „A je úplně jedno, kdo boj vyhraje. Takové věci narušují králův klid. Za normálních okolností by je král nemohl přehlížet.“

William pochopil, o co tu jde, a zalomcoval jím vztek. „Takže to všechno možná bylo nanic,“ prohlásil. Odložil nůž. Žaludek měl stažený napětím, a tak už nedokázal pozřít ani jediné sousto.

„Ovšem pokud je Aliena na mizině,“ připustil Waleran, „vzniká tady svým způsobem prázdný prostor.“

William nevěděl, jak si má poznámku přebrat. „Co tím chceš naznačit?“

„Letos vykoupila většinu vlny na celém zdejším panství ona. Copak se asi bude dít příští rok?“

„Nevím.“

Waleran pokračoval stejně zamyšleným tónem. „Kromě převora Philipa jsou všichni pěstitelé ovcí na míle daleko buď poddaní hraběte, nebo mají půdu propachtovanou od biskupa. Ty jsi hrabě, se vším všudy kromě jména, a já biskup. Když přimějeme naše poddané, aby prodávali vlnu výhradně nám, budeme mít pod palcem dvě třetiny trhu s vlnou na celém panství. Mohli bychom ji prodávat na trhu v Shiringu. I kdyby někdo pak dostal svolení pořádat trh, nezbylo by na něj dost možností k obchodování, aby takový trh obhájil.“

Williamovi bylo rázem jasné, že je to skvělá myšlenka. „A vyděláme stejně peněz, jako dala dohromady Aliena,“ dodal zasvěceně.

„Jistě.“ Waleran si ukousl nepatrné sousto z masa, které před ním leželo, a zamyšleně žvýkal. „Takže tys vypálil Kingsbridge, zničil svého největšího nepřítele a ještě sis zajistil nový zdroj příjmu. To není za jeden den špatný výkon.“

William se zhluboka napil vína a ve vnitřnostech se mu rozlilo teplo a blažený pocit vnitřního uspokojení. Rozhlédl se kolem stolu a zrak mu padl na kypré černovlasé děvče, které se koketně usmívalo na dva z jeho mužů. Možná by se zrovna dnes zmohl na to, že by se jí zmocnil. Věděl, jak by to mělo probíhat. Až ji dostane do rohu, praští s ní o zem a zvedne jí sukni, vybaví si Alienin obličej a objeví výraz hrůzy a zoufalství, který jí zkřivil tvář, když spatřila, jak její vlnu polykají plameny. V tu chvíli to dokáže téhle holce udělat. Usmál se při té představě a ukrojil si další pořádný plátek z kýty zvěřiny.

Převor Philip byl vypálením Kingsbridge do hloubi duše zdrcen. Nečekanost Williamova činu, brutalita nájezdu, děsivé výjevy z davu, který propadl panice, příšerná jatka a jeho vlastní nekonečná bezmoc, to vše dohromady ho naprosto ochromilo.

Ze všeho nejhorší byla smrt Toma Stavitele. Vždyť Tom byl člověk, který rozuměl své práci jak nikdo jiný, mistrovsky ovládal všechny záludnosti svého řemesla a všeobecně se od něj očekávalo, že bude stavbu řídit, dokud nebude katedrála hotová. Navíc to byl Philipův nejbližší přítel ze světa za zdmi kláštera. Mluvili spolu nejmíň jedenkrát denně a snažili se spolu najít řešení nekonečné řady problémů, před které je jejich velkolepý projekt neustále stavěl. Tom v sobě nosil vzácnou směsici moudrosti a pokory, díky níž byla radost s ním pracovat. Philipovi připadalo nemožné, že zrovna takový člověk už tu není.

Převora navíc neustále pronásledoval pocit, že už vlastně vůbec ničemu nerozumí, že nemá žádnou opravdovou moc a že nemá ani schopnosti na to, aby se staral o stádo skotu, natož aby mu někdo svěřil tak veliké město, jako je Kingsbridge. Vždycky věřil, že když bude dělat to, co je podle jeho představ nejčestnější, a bude věřit v Boha, všechno nakonec dobře dopadne. Vypálení Kingsbridge jako by mu potvrdilo, že se mýlil. Ztratil veškerou motivaci, celý den proseděl ve svém převorském sídle, nic nedělal, jen se díval, jak na malém oltáři uhořívá svíčka, a hlavou se mu honily nesouvislé, zoufalé myšlenky.

A tak bylo na mladém Jackovi, aby si rozmyslel, co je potřeba udělat. Mrtvá těla nechal odnést do krypty, raněné dal uložit do dormitáře a pro všechny, kteří přežili, zřídil na louce na druhém břehu řeky provizorní jídelnu. Počasí bylo teplé a všichni spali pod širým nebem. Druhý den po nájezdu dal Jack vyjevené obyvatele města dohromady, rozdělal je do skupin a začal s nimi čistit nádvoří kláštera od popela a ohořelých zbytků.

Cuthbert Bělohlav a kvestor Milius mezitím objednávali jídlo po okolních usedlostech. Následujícího dne pohřbili do sto devadesáti tří hrobů vyhloubených v severní části převorství mrtvé.

Philip prostě jen vydával příkazy, které mu Jack navrhl. Jack poukázal na to, že většina obyvatel města, kteří požár přežili, přišla jen o velmi malou část majetku – ve většině případů jen o nějakou chatrč a pár kousků nábytku. Obilí dál stálo na polích a dobytek se pásl na loukách a úspory měli lidé i nadále tam, kde si je zakopali, obvykle pod ohništěm ve vlastním domě, takže je plameny, které ve městě sežehly všechno, co stálo nad zemí, nezničily. Nejvíc utrpěli obchodníci, jimž požár spálil zásoby zboží. Někteří z nich byli naprosto zruinovaní, jako třeba Aliena. Jiným zbylo něco z původního bohatství v zakopaném stříbru, takže budou moci začít znova. Jack navrhl, že by bylo nejlepší vrhnout se bez otálení do stavby nového města. Philip vydal mimořádné povolení, že se smí v lesích patřících převorství volně kácet dřevo na stavbu nových domů, ale jen jeden týden. V důsledku toho byl Kingsbridge několik dní úplně vylidněný, jelikož všechny rodiny si v lesích vybíraly a kácely stromy, aby si mohly vybudovat nové domovy. Během toho týdne Jack požádal Philipa, aby načrtl plán nového města. Úkol zaujal Philipovu představivost a pomohl mu překonat celkovou sklíčenost.

Pracoval na plánu města nepřetržitě čtyři dny. Kolem zdí převorství budou velké domy pro bohaté řemeslníky a obchodníky. Philip si vybavil pravidelnou síť ulic ve Winchesteru a nakreslil podobu budoucího Kingsbridge podle stejného klíče. Rovné ulice, dostatečně široké, aby se v nich vedle sebe pohodlně vyhnuly dva povozy, budou směřovat k řece a na ně budou kolmé užší uličky. Navrhl pravidelné parcely široké dvacet čtyři stop, což byl pro průčelí městského domu dostatečně velký prostor. Každá parcela bude mít sto dvacet stop do hloubky, čímž vznikne dost místa pro slušný dvůr se suchým záchodem, záhradou na pěstování zeleniny, stájí a chlívkem pro krávu nebo prase. Starý most také shořel a nový nechají postavit na výhodnějším místě, na začátku nové hlavní třídy. Ta nyní povede napříč celým městem od nového mostu rovně do kopce, mine katedrálu a opustí město na opačném konci, jako v Lincolnu. Další široká ulice bude vést od brány převorství k novému přístavu na řece, pak od mostu po proudu a kolem ohybu řeky. Díky tomu bude možné dovézt zásoby do převorství, aniž by bylo nutné použít ulici, kde budou obchody. Kolem nového přístaviště vznikne úplně nová čtvrť malých domků: díky tomu budou nejchudší obyvatelé bydlet po proudu od převorství a jejich hanebné zvyklosti nebudou kalit zásoby čerstvé vody pro klášter.

Plánování přestavby města vytrhlo Philipa z jeho zasmušilého a odevzdaného přemítání, ale kdykoliv vzhlédl od plánů, zalomcoval jím vztek a ovládla ho hluboká lítost nad lidmi, o které při nájezdu přišel.

Přemítal, jestli William Hamleigh není ve skutečnosti vtělení ďábla: vždyť způsobil víc utrpení, než kolik je v silách obyčejného člověka. Když se obyvatelé města vraceli z lesa s nákladem dříví, Philip viděl, jak se v jejich tvářích střídá naděje s bolestí nad ztrátami. Jack za pomoci ostatních řeholníků roztáhl plán nového města na zemi a napnul ho pomocí kolíků, aby si každý mohl vybrat, kde chce začít stavět. Každou chvíli přitom někdo ponuře poznamenal: „K čemu to všechno je? Příští rok nám to může shořet znova.“ Kdyby tu byla nějaká naděje na spravedlnost, kdyby někde kynula vyhlídka na to, že původci všeho zla budou potrestáni, snad by si lidé nepřipadali tak beznadějně odevzdaní. Philip napsal Štěpánovi, Maud, biskupu Jindřichovi, arcibiskupovi z Canterbury i samotnému papežovi, a přitom moc dobře věděl, že ve válečných časech nemá velkou naději na to, že by se muž tak mocný a důležitý, jako je William, dostal před soud.

Největší zájem byl – navzdory dosti vysokému nájemnému – o nejrozsáhlejší pozemky, a tak Philip nakonec musel svoje nákresy změnit, aby si větší parcely mohlo dovolit víc lidí. V chudinské čtvrti nechtěl skoro nikdo stavět, ale Philip se rozhodl, že ji přesto v plánech nechá, jelikož by se mohla hodit v budoucnosti. Deset dnů po požáru začaly na většině pozemků vyrůstat nové dřevěné domy a o týden později už byly z větší části hotové. Jakmile měli lidé střechu nad hlavou, obnovily se i práce na katedrále. Pracovníci dostali zaplaceno a chtěli někde nabyté peníze utratit. A tak se znovu otevřely obchody a rolníci začali přijíždět do města s vajíčky a cibulí. A kuchyňské pomocnice a pradleny začaly opět pracovat pro obchodníky a řemeslníky. A tak se den za dnem začal život v Kingsbridge vracet do normálních kolejí.

Jenže jeho obyvatelé museli pohřbít tolik mrtvých, že Kingsbridge místy připomínalo město duchů. Každá rodina ztratila alespoň jednoho člena: dítě, matku, manžela či sestru. Lidé přestali nosit znamení smutku, ale brázdy v jejich obličejích prozrazovaly zármutek stejně zřetelně, jako holé větve stromu věští zimu. Snad ze všech nejvíc trpěl šestiletý Jonathan. Bloumal po nádvoří kláštera jako ztracená duše, až konečně Philipovi došlo, že chlapec teskní po Tomovi, který s ním zřejmě trávil víc času, než si kdokoliv všiml. Jakmile to Philip pochopil, dával si záležet na tom, aby si s Jonathanem denně alespoň na hodinu sedl, vyprávěl mu nejrůznější příběhy, hrál s ním hry na počítání a naslouchal jeho hlasitému žvatlání.

Philip napsal dopis všem opatům významnějších benediktinských klášterů v Anglii a Francii a požádal je, aby mu navrhli mistra stavitele, který by dokázal nahradit Toma. Převor v Philipově postavení by takovou záležitost za běžných okolností probral nejdřív se svým biskupem, jelikož biskupové hodně cestovali a mohli znát spoustu dobrých stavitelů. Biskup Waleran by Philipovi zaručeně nepomohl. Vždyť Philip a Waleran byli v

jednom kuse na nože, a to způsobilo, že kingsbridgeský převor si ve své funkci připadal daleko osamělejší, než by se na jeho postavení slušelo.

Zatímco Philip čekal na odpověď od opatů, lidé pracující na katedrále se podvědomě upínali k Alfredovi jako ke svému vůdci. Alfred byl Tomův syn, navíc se sám stal zednickým mistrem a dost dlouho vedl na staveništi docela samostatnou partu zedníků. Nebyl bohužel tak bystrý jako Tom, ale uměl číst a dokázal si zjednat pořádek, a tak postupně, krok za krokem, zaplnil mezeru, jež zbyla po jeho mrtvém otci.

Stavba byla najednou spojena s daleko větším množstvím problémů a otázek než za Tomových časů. Alfred navíc působil dojmem, že vytahuje problémy na světlo zrovna ve chvíli, kdy není možné Jacka nikde najít. Bylo to docela přirozené, o tom nikdo nepochyboval: všichni přece věděli, že nevlastní bratří se navzájem k smrti nenávidí. Výsledkem ale bylo, že Philip se najednou musel vypořádávat s nekonečnou řadou detailů.

Jak týdny plynuly, Alfred upevňoval své postavení na stavbě, až jednoho dne přišel za Philipem a zeptal se: „Nebyl bys radši, kdyby katedrála měla klenutý strop?“

Tom ve svých původních plánech počítal s dřevěným stropem nad střední částí chrámu a s klenutými stropy jen nad postranními loděmi, protože ty byly užší. „Byl bych radši,“ odpověděl Philip. „Pro dřevěný strop jsme se rozhodli proto, že tím ušetříme peníze.“

Alfred přikývl. „Potíž je v tom, že dřevěný strop může shořet. Kamenná klenba je nehořlavá.“

Philip si mladíka chvíli prohlížel a přemítal, jestli ho náhodou nepodcenil. Rozhodně nečekal, že by Alfred navrhl něco, čím by změnil otcovy plány. Takový krok by spíš očekával od Jacka. Ale představa nehořlavého stropu byla lákavá, zvlášť teď, když celé město lehlo popelem.

Alfredovy úvahy se zřejmě ubíraly stejným směrem, protože dodal: „Jediná budova, která zůstala ve městě po požáru stát, byl nový farní kostel.“

A nový farní kostel – postavený Alfredem – má klenutý strop, pomyslel si Philip. Pak ho napadlo, že to není tak jednoduché. „Unesly by stávající zdi váhu kamenného stropu?“ namítl.

„Museli bychom posílit opěry. Byly by o něco širší, nic víc.“

On si to opravdu promyslel, uvědomil si Philip. „A co náklady?“ zeptal se.

„Z dlouhodobého pohledu by to pochopitelně bylo o něco dražší a dokončení stavby by trvalo o nějaké tři nebo čtyři roky déle. Ale na tvých ročních účtech by se to nijak neprojevilo.“

Philipovi se ta představa zamlouvala čím dál tím víc. „Ale neznamenalo by to, že bychom museli čekat další rok, než budeme moci začít používat chór na bohoslužby?“ chtěl vědět.

„Ne. Ať použijeme dřevo nebo kámen, stejně nemůžeme začít stavět strop dřív než příští jaro, jelikož kopule chrámu musí nejdřív zatvrdnout, než ji jakkoliv zatížíme. Dřevěný strop by byl hotový dřív, na to stačí pár měsíců. Ale i při stavbě klenby by chór byl zastřešený před koncem příštího roku."

Philip se zamyslel. Bylo třeba zvážit výhody nehořlavého stropu na jedné straně a nevýhody dalších čtyř let čekání na straně druhé – a další čtyři roky nákladů. Jenže vyšší výdaje si v tuhle chvíli nedovedl vůbec představit, zatímco přednosti bezpečného stropu mu byly jasné okamžitě. „Myslím, že to dnes proberu s bratry v kapitolce," poznamenal. „Ale mně to připadá jako docela dobrý nápad."

Alfred převorovi poděkoval a odešel. Philip po jeho odchodu zůstal sedět, zíral na dveře a přemítal, jestli opravdu potřebuje hledat nového mistra stavitele.

První srpnový den, na který zpravidla připadaly dožínky, oslavil Kingsbridge velkolepou podívanou. Ráno každá domácnost ve městě upekla bochník chleba – žně byly v plném proudu, a tak bylo mouky dost a nebyla drahá. Ti, kteří neměli vlastní pec, si chléb upekli u sousedů, nebo ve velkých pecích patřících převorství, popřípadě u dvou městských pekařů, Peggy Baxterové či Jacka-atte-Novena. V poledne byl vzduch plný vůně čerstvě upečeného chleba a všem se jen sbíhaly sliny. Bochníky byly vystavené na stolech postavených na louce za řekou a všichni se tam vydali, aby tu nadílku obdivovali. Každý bochník byl jiný. V některých byly zapečené kousky ovoce nebo koření: na stolech ležel švestkový chléb, hrozinkový chléb, zázvorový chléb, cukrový chléb, cibulový chléb, česnekový chléb a spousta jiných. Některé byly ozdobené majoránkou, jiné vaječnými žloutky, další se vybarvily do ruda santalovým dřevem či do fialová slunečnicovými semeny. Také měly roztodivné tvary: byly trojúhelníkové, špičaté, kulaté, hvězdicovité, oválné, měly tvar pyramidy, byly drážkované, podélné, některé měly dokonce tvar osmičky. Další si troufly i na odvážnější tvary, takže chleby připomínaly králíky, medvědy, opice či draky. Byly tam dokonce i domy a hrady z chleba. Všichni se ale shodli na tom, že nejvíc se bochníky povedly Ellen a Martě, jelikož jejich chleba měl tvar katedrály, jak bude jednou vypadat, až bude hotová. Tvar chleba vycházel z návrhů, které zhotovil Ellenin zesnulý manžel Tom.

Ellen jeho odchod snášela tak těžce, že bylo k nevydržení se na ni dívat. Naříkala jako trýzněná duše, noc za nocí, a nikdo ji nedokázal utěšit. Dokonce i teď, dva měsíce po požáru, byla ztrhaná a měla propadlé oči. Zdálo se ale, že se s Martou dokážou navzájem podpořit a společná práce nad chlebem ve tvaru katedrály jako by jim přinášela trochu útěchy.

Aliena trávila většinu času tím, že sledovala Ellen při práci. Přála si, aby našla nějakou činnost, která by ji dokázala alespoň trochu potěšit. Neuměla

se pro nic nadchnout. Když začalo ochutnávání, neklidně přecházela od stolu ke stolu, ale nikde nevzala nic do úst. Zprvu se nezmohla ani na to, aby si postavila nový dům. Pak na ni ale převor Philip uhodil, aby se tím přestala planě trápit, a Alfred jí dovezl dřevo a poslal několik mužů, aby jí pomohli. Dodnes chodila každý den na jídlo do kláštera – pokud si vůbec vzpomněla, že by měla něco sníst. Jako by ji opustila veškerá síla. Pokud ji napadlo, že by pro sebe měla něco udělat – stlouct si do kuchyně polici ze zbytků dřeva nebo dodělat stěnu vlastního domu tím, že vymaže spáry mezi trámy hlínou rozmočenou v řece, popřípadě nastražit někde oko, aby si chytila ptáka, kterého by mohla sníst –, vždycky si vzpomněla, jak tvrdě musela dřít, aby si vybudovala živnost obchodnice s vlnou, a jak rychle o všechno přišla, a hned z ní veškerá chuť k životu vyprchala. A tak přežívala den za dnem, vstávala pozdě, když ji přemohl hlad, vydala se do kláštera na oběd, a jinak trávila celé dny tím, že se dívala, jak voda v řece plyne v dál, a sotva se setmělo, odplížila se spát na slámu naházenou na podlaze jejího nového domu.

Navzdory své malátnosti si uvědomovala, že letošní první srpen, čas dožínek, je něčím víc než jen pouhým předstíraným veselím. Lidem se podařilo město znovu postavit a teď se věnovali svým záležitostem jako dřív. Jenže masakr na všechny vrhal dlouhý stín a Aliena vycítila pod nátěrem blahobytu hluboký, všeprostupující pocit strachu. Většině lidí se daleko líp než Alieně dařilo předstírat, že je všechno v pořádku, ale ve skutečnosti se cítili stejně jako ona, totiž tak, že tenhle stav nemusí vydržet dlouho a všechno, co společně postaví, bude jednou opět zničeno.

Zatímco stála na louce a dívala se na hromady chleba, dorazil její bratr Richard. Přejel most vedoucí od vypáleného města a opatrně s koněm postupoval dál. Odjel už dávno, bojoval za Štěpána, nezažil krveprolití a žasl nad tím, co po návratu doma našel. „Co se tady k čertu stalo?“ osopil se na sestru. „Nemůžu najít náš dům – celé město se změnilo.“

„V den, kdy se konal trh s vlnou, přijel William Hamleigh se svými zbrojnoši a celé město vypálil,“ odpověděla mu Aliena.

Richard zbledl hrůzou a jizva na pravém uchu mu zmodrala. „William!“ vydechl. „Ten ďábel.“

„Máme ale nový dům,“ upozornila ho Aliena bezvýrazně. „Postavili mi ho Alfredovi muži. Je mnohem menší a stojí dole u přístaviště.“

„A co se ti stalo?“ naléhal a prohlížel si ji. „Jsi skoro holohlavá a nemáš vůbec žádné obočí.“

„Chytily mi vlasy.“

„Doufám, že tě…“

Aliena zavrtěla hlavou. „Tentokrát ne.“

Jedno z děvčat přineslo Richardovi kousek osoleného chleba na ochutnání. Vzal si ho od ní, ale nesnědl ho. Byl jako omráčený.

„Ale jsem ráda, že jsi v pořádku,“ poznamenala Aliena.

Přikývl. „Štěpán táhne na Oxford, kde se Maud uhnízdila. Válka brzy skončí. Jenže potřebuju nový meč – přijel jsem si vyzvednout nějaké peníze.“ Polkl kousek chleba. Do tváří se mu pomalu začala vracet barva. „Bože, to je dobrota,“ vydechl. „Později bys mi mohla upéct kousek masa.“

Najednou z něj dostala strach. Věděla, že se na ni bude zlobit, a neměla sílu tomu čelit. „Já žádné maso nemám,“ pronesla pomalu.

„Tak nějaké přines od řezníka, sakra!“

„Nerozčiluj se, Richarde,“ požádala ho. Začala se třást.

„Nerozčiluju se,“ odsekl podrážděně. „Co je to s tebou?“

„Veškerá vlna mi shořela v ohni,“ oznámila mu a s hrůzou na něj zírala a čekala, až vybuchne.

Zamračil se, podíval se na ni, polkl a zahodil kůrku chleba. „Úplně všechna?“

„Úplně všechna.“

„Musíš přece ještě mít nějaké peníze.“

„Nemám.“

„Jak to že ne? Vždycky jsi přece měla velikou truhlu plnou penci zakopanou pod podlahou –“

„Ne v květnu. Všechno jsem utratila za vlnu – do poslední pence. A ještě jsem si půjčila čtyřicet liber od chudáka Malachiho, které teď nemůžu splatit. Rozhodně ti nejsem schopná koupit nový meč. Nemám pro tebe dokonce ani kousek masa k večeři. Jsme naprosto a zcela na mizině.“

„A jak to tam teď mám dál zvládat?“ zakřičel na ni rozhněvaně. Jeho kůň zvedl uši a začal neklidně přešlapovat.

„Nevím!“ vyhrkla Aliena se slzami v očích. „A nekřič, plašíš tím koně.“ Dala se do pláče.

„Za tohle může William Hamleigh,“ procedil Richard mezi zuby. „Jednoho dne ho podříznu jako vykrmené prase, to přísahám při všech svatých.“

Vtom k sourozencům přistoupil Alfred, bujný plnovous měl plný drobků a v ruce držel skrojek švestkového chleba. „Ochutnej tenhle,“ vyzval Richarda.

„Nemám hlad,“ odsekl Richard nezdvořile.

Alfred se podíval na Alienu a zeptal se: „Co se děje?“

Odpověděl za ni Richard: „Právě mi oznámila, že jsme na mizině.“

Alfred přikývl. „Každý tady o něco přišel, ale Aliena přišla o všechno.“

„Doufám, že je ti jasné, co to pro mě znamená,“ prohlásil Richard. Mluvil k Alfredovi, ale upíral přitom na sestru žalující pohled. „Jsem vyřízený. Když si nemůžu pořídit novou zbroj, platit svoje muže a kupovat koně, nemůžu bojovat za krále Štěpána. Jako rytíř jsem skončil, a nikdy se nestanu hrabětem ze Shiringu.“

„Aliena by si mohla vzít bohatého ženicha,“ poznamenal Alfred.

Richard se jedovatě zasmál. „Všechny je zahnala.“

„Jeden by se o to třeba mohl pokusit znova.“

„Jo.“ Richard zkřivil obličej do krutého úsměvu. „Mohli bychom všem odmítnutým nápadníkům poslat dopis a vyložit jim, že teď přišla o všechny peníze, a tak si to vlastně rozmyslela –“

„Nech toho,“ přerušil ho Alfred a položil mu dlaň na předloktí. Richard zmlkl. Alfred se otočil k Alieně. „Vzpomínáš si, co jsem ti řekl před rokem, tehdy na první večeři farního spolku?“

V Alieně by se krve nedořezal. Nemohla uvěřit, že s tím Alfred zase začíná. Na tohle už opravdu neměla sílu. „Vzpomínám,“ přikývla. „A doufám, že si dokážeš vybavit mou odpověď.“

„Pořád ještě tě miluju,“ přiznal Alfred.

Richard na něj vykulil oči.

„A pořád ještě si tě chci vzít, Alieno,“ pokračoval. „Staneš se mou ženou?“

„Ne!“ odpověděla Aliena. Chtěla dodat ještě něco, říct něco, co by za tím vším udělalo jasnou a nezrušitelnou čáru, ale najednou si připadala příliš unavená. Podívala se z Alfreda na Richarda a zpátky a najednou už to prostě nemohla dál snášet. Odvrátila se od nich, chvatně se vydala pryč z louky a přešla přes most do města.

Měla vztek na Alfreda, že zopakoval svou nabídku zrovna před Richardem. Byla by radši, kdyby o tom bratr vůbec nevěděl. Od požáru uplynuly už tři měsíce – proč s tím Alfred vyrukoval až teďka? Vypadalo to, jako by čekal na Richarda a oslovil ji zrovna ve chvíli, kdy se její bratr objevil.

Kráčela opuštěnými ulicemi nového města. Všichni byli shromážděni kolem převorství a ochutnávali chléb. Alienin dům stál v nové chudinské čtvrti, dole u přístaviště. Nájem tu byl velmi nízký, ale i tak neměla Aliena ani tušení, jak ho bude splácet.

Richard ji na koni po chvilce dohonil, sesedl a srovnal se sestrou krok. „Celé město voní čerstvým dřevem,“ poznamenal, jako by se nechumelilo. „A všechno je tak čisté!“

Aliena už si zvykla na to, že město vypadá nově, zato Richard to viděl poprvé. Skutečně bylo nepřirozeně čisté. Oheň spolykal všechny odpadky, zetlelé dřevo starých staveb, doškové střechy pokryté po mnoha rocích vaření vrstvou sazí, letité chatrné stáje a smrduté odpadní jámy. Všechno vonělo novotou: dřevo bylo nové, došky jakbysmet, stejně jako rohože na podlaze, obydlí bohatších měšťanů měla dokonce i nově nabílené stěny. Požár jako kdyby pohnojil půdu, takže víc nesla a najednou v nejpodivnějších koutech vyrůstaly roztodivné divoké rostliny. Někdo před nedávnem poznamenal, jak málo lidí po požáru onemocnělo, což podle

všeobecného mínění podporovalo teorii vyznávanou mnohými filozofy, že choroby se šíří nechutně páchnoucími výpary.

Aliena byla stále myšlenkami bůhví kde. A Richard přitom zrovna teď něco prohodil. „Cože?“ zeptala se.

„Povídám, že jsem nevěděl, že tě loni Alfred požádal o ruku.“

„Měl jsi tehdy v hlavě daleko důležitější věci. Bylo to v době, kdy Robert z Gloucesteru padl do zajetí.“

„Od Alfreda je hezké, že ti postavil nový dům.“

„Jo, to je. Tak jsme tady.“ Zatímco si Richard prohlížel dům, Aliena se na bratra zkoumavě zadívala. Naprosto ho to zdrtilo. Bylo jí ho líto: pocházel z hraběcího hradu a dokonce i rozlehlý měšťanský dům, ve kterém bydleli před požárem, pro něj představoval notný úpadek. A teď si měl zvyknout na stavení, v jakém přebývali dělníci a vdovy.

Vzala koně za uzdu. „Pojď. Vzadu za domem je místo pro koně.“ Provedla mohutné zvíře domem o jedné místnosti a zadními dveřmi s ním opět vyšla ven. Dvorek ohraničoval nízký, nahrubo postavený plot. Aliena k němu koně přivázala a začala mu sundávat těžké dřevěné sedlo. Ve spálené zemi se už stačila uchytit tráva a plevel. Lidé kolem si většinou na dvoře vykopali latrínu, zasadili zeleninu a postavili chlév pro prase nebo kurník. Jen Alienin dvorek byl stále ještě netknutý.

Richard zůstal v domě, ale uvnitř nebylo moc k vidění, a tak po chvíli vyšel za Alienou na dvůr. „Ten dům je trochu moc holý,“ poznamenal. „Nikde žádný nábytek, hrnce, mísy…“

„Nemám peníze,“ přiznala Aliena odevzdaně.

„Ani se zahradou jsi moc nepokročila,“ prohlásil a znechuceně se rozhlédl kolem sebe.

„Nemám sílu,“ odsekla nazlobeně. Vrazila mu do náruče veliké sedlo a vešla do domu.

Posadila se na podlahu a zády se opřela o stěnu. V místnosti bylo chladno. Slyšela, jak Richard vzadu na dvorku opečovává koně. Aliena chvíli nehnutě seděla, když vtom uviděla krysu, jak vystrkuje ze slámy špičatý čumák. V ohni musely skončit tisíce myší a krys, ale teď už se zase začaly pomalu objevovat. Aliena se rozhlédla, jestli neuvidí něco, čím by mohla zvíře zabít, jenže po ruce nic neměla a krysa stejně mezitím zase zmizela.

Co si jenom počnu? přemítala Aliena. Přece nemůžu takhle žít zbytek života. Jenže už samotná představa, že by se znovu vrhla do obchodu, ji k smrti vyčerpávala. Už jednou zachránila sebe i bratra před bídou, na to však spotřebovala veškeré zásoby energie a už to nebyla schopná zopakovat. Bude si muset najít nějaký pasivní způsob života, takový, kdy ji někdo jiný bude ovládat, aby mohla žít, aniž by se musela rozhodovat nebo o něco usilovat. Myslela na slečnu Kate z Winchesteru, která ji políbila na

rty, stiskla jí ňadro a řekla: „Děvenko moje drahá, ty už nikdy nebudeš muset shánět peníze ani nic jiného. Jestli budeš pracovat pro mě, čeká nás obě velké bohatství.“ Ne, říkala si Aliena v duchu, to ne. Za nic na světě.

Vešel Richard a nesl si sedlové brašny. „Když se o sebe neumíš postarat sama, měla by sis najít někoho, kdo by se o tebe postaral,“ prohlásil.

„Vždyť mám tebe.“

„Já se o tebe starat nemůžu!“ ohradil se.

„Proč ne?“ V duši jí blikla malinká jiskřička hněvu. „Já jsem se o tebe starala dlouhé čtyři roky!“

„Bojoval jsem ve válce – zatímco ty jsi jen prodávala vlnu.“

„A probodla jednoho zloděje. A praštila nepoctivým knězem o podlahu. A krmila a šatila tě, když jsi nedělal vůbec nic a jen se kousal do kloubů a tvářil se vyplašeně.“ Jenže jiskřička blikla a rychle zhasla, veškerý vztek vyvanul a Aliena jen vesele poznamenala: „Dělala jsem si pochopitelně legraci.“

Něco zavrčel, protože si nebyl jist, jestli by ho ta poznámka náhodou neměla urazit. Pak jen podrážděně potřásl hlavou a prohlásil: „Stejně bys neměla Alfreda tak lehkomyslně odmítat.“

„Ach, buď zticha, pro Boha živého,“ požádala ho.

„Co je na něm špatného?“

„Na Alfredovi není nic špatného. Copak to nechápeš. Na *mně* je něco špatného.“

Odložil sedlo i s brašnami na zem a namířil na sestru prst. „To je pravda a já vím, co to je. Jsi skrznaskrz sobecká. Myslíš jenom na sebe.“

Tohle bylo tak obludně nespravedlivé, že se Aliena ani nedokázala rozzlobit. Do očí jí vhrkly slzy. „Jak můžeš něco takového vůbec říct?“ bránila se v zoufalství.

„Protože kdyby ses vdala za Alfreda, bylo by všechno v pořádku, jenže ty ho pořád odmítáš.“

„Kdybych si vzala Alfreda, moc by ti to nepomohlo.“

„Ale pomohlo.“

„Jak?“

„Alfred řekl, že kdybych byl jeho švagr, pomáhal by mi, abych mohl dál bojovat. Musel bych se trochu uskrovnit – nemohl by si dovolit platit celou moji družinu –, ale slíbil mi dost peněz, abych si mohl koupit nového koně, nové zbraně a sehnat vlastního panoše.“

„Kdy?“ zeptala se Aliena užasle. „Kdy ti to řekl?“

„Před chvílí. Nahoře v převorství.“

Alieně to připadalo nesmírně ponižující a Richard měl alespoň tolik slušnosti v těle, aby se trochu zastyděl. Ti dva chlapi o ni smlouvali jako koňští handlíři. Vstala a bez dalšího slova vyšla z domu.

Vrátila se k převorství a vešla na klášterní dvůr od jihu. Prostě jen přeskočila strouhu vedoucí podél starého mlýna. Dnes mlýn odpočíval, jelikož byl svátek. Kdyby byla práce v plném proudu, určitě by tuhle cestu nezvolila, z bouchání palic, které valchovaly látku, ji pokaždé rozbolela hlava.

Nádvoří kláštera bylo opuštěné, jak předpokládala. Na staveništi panoval naprostý klid. Tohle byla doba, kdy řeholníci studovali nebo odpočívali. A všichni ostatní byli dnes na louce. Aliena přešla přes dvůr ke hřbitovu na severní straně staveniště. Pečlivě udržované hroby s úhlednými dřevěnými kříži a kyticemi čerstvých květin mluvily pravdu: město se z masakru ještě nevzpamatovalo. Aliena se zastavila u Tomovy kamenné hrobky ozdobené jednoduchým mramorovým andělem, kterého zhotovil Jack. Před sedmi roky, přemítala, mi otec dohodl sňatek, který byl pro mne naprosto přijatelný. William Hamleigh nebyl starý, nevypadal nijak odpudivě a nebyl chudý. Jakákoliv jiná dívka v mém postavení by takovou možnost s úlevou přijala. Jenže já ho odmítla. A podívejme, jaké hrůzy následovaly: náš hrad dobyli, otec skončil v žaláři a my s bratrem jsme šli žebrotou – dokonce i požár Kingsbridge a Tomova smrt jsou důsledky mé neústupnosti.

Z nějakého důvodu jí Tomova smrt připadala ze všech věcí, které ji postihly, nejhorší. Snad proto, že ho mělo rádo tolik lidí, snad proto, že to byl už druhý otec, o kterého Jack přišel.

A teď odmítám další naprosto přijatelný návrh, uvažovala. Co mi dává právo chovat se tak vybíravě? Moje zhýčkanost způsobila už tak dost potíží. Měla bych přijmout Alfredovu nabídku a být ráda, že nemusím pracovat pro slečnu Kate.

Otočila se od hrobu a vydala se napříč přes staveniště. Zastavila se v místech, kde bude jednou příčná loď protínat hlavní chrámovou loď, a zadívala se do chóru. Už mu chyběla jen střecha a řemeslníci se už chystali na další etapu, tedy právě na příčnou loď. Aliena zaznamenala, že po levé i pravé ruce už je jejich půdorys vyznačený pomocí kolíků a provázků. Dělníci dokonce už začali kopat základy. Vysoké stěny před ní vrhaly v odpoledním slunci dlouhý stín. Byl vlahý den, ale z katedrály táhl chlad. Aliena si dlouho prohlížela řady půlkruhových oblouků postavených na sobě. Dole byly nejširší, nad nimi malé a úplně nahoře uviděla oblouky prostřední velikosti. Na pravidelném střídání oblouk, pilíř, oblouk, pilíř bylo něco hluboce uspokojujícího. Kdyby byl Alfred opravdu ochoten Richarda podporovat penězi, mohla by Aliena stále ještě splnit slib, který dala otci – že se o bratra postará, dokud nezíská zpátky titul hraběte. V hloubi duše věděla, že si Alfreda musí vzít. Jen se s tím nedokázala smířit.

Vydala se jižní boční lodí. Dlaní při chůzi hladila zeď a cítila drsný povrch kamenných kvádrů. Nehty osahávala mělké prohlubně, které po sobě zanechal kameníkův zubatý majzlík. Tady, v postranních lodích, byly stěny

pod okny vyzdobeny slepým sloupořadím vypadajícím jako řada zazděných oblouků. Arkáda neměla žádný praktický smysl, ale dodávala stavbě dojem souladu, který Aliena pocítila, když si chrám prohlížela. Všechno v Tomově katedrále vypadalo, jako kdyby to ani jinak nemohlo být. Třeba něco podobného platí i pro její život. Všechno je předem promyšlené ve velkolepém plánu a ona si počíná jako slaboduchý stavitel, který chce mít před oltářem vodopád.

V jihovýchodním rohu chrámu byla malá dvířka, jež vedla k úzkému točitému schodišti. Aliena v náhlém popudu dvířky prošla a vydala se po schodišti vzhůru. Když ztratila dveře z dohledu a přitom ještě neviděla vrchol schodiště, začala si připadat divně. Působilo to na ni dojmem, že schody nikdy neskončí a budou se stále jen točit vzhůru. Pak zahlédla denní světlo: bylo to malé okénko připomínající střílnu, které sloužilo k tomu, aby schody osvětlovalo. Konečně se dostala na široký ochoz nad boční lodí. Ven žádná okna nevedla, ale na druhou stranu se dívala do nezastřešeného chrámu. Posadila se na patu jednoho z vnitřních oblouků a opřela se o jeho pilíř. Studený kámen ji hladil po tváři. Napadlo ji, jestlipak zrovna tenhle kvádr opracovával Jack. Pak si pomyslela, že kdyby odtud spadla, mohla by se zabít. Ale možná to není dost vysoko: třeba by si jen zlomila nohy a ležela by tam dole v bolestech, dokud by nepřišli mniši a nenašli ji.

Rozhodla se, že vystoupá až nahoru do kopule, tedy do laterny, která měla jednou celý chrám osvětlovat. Vrátila se k točitému schodišti ve věži a pokračovala vzhůru. Další část byla kratší, ale i tak ji děsila, a když Aliena dorazila nahoru, srdce jí hlasitě bušilo. Vykročila na ochoz vedoucí podél laterny. Byl to vlastně jen úzký tunel ve zdi. Pokračovala po ochozu, až došla na vnitřní parapet jednoho z oken. Chytila se pilíře, který dělil okno na dvě části. Když se podívala dolů, do propasti hluboké pětasedmdesát stop, začala se třást.

Vtom uslyšela za sebou na točitém schodišti kroky. Uvědomila si, že ztěžka oddychuje, jako by dlouho běžela. Nikde nikoho neviděla. Že by se za ní někdo plížil, aby ji špehoval? Kroky se blížily úzkým ochozem v laterně. Aliena pustila pilíř a zůstala balancovat na okraji parapetu. Vedle okna se vynořila postava. Byl to Jack. Alieně bouchalo srdce tak hlasitě, že ho sama slyšela.

„Co tady děláš?“ zeptal se jí ostražitě.

„Já… přišla jsem se podívat, jak jsi daleko s prací na katedrále.“

Ukázal na hlavici sloupu nad její hlavou. „Tohle jsem udělal sám.“

Vzhlédla. Kámen byl opracován do tvaru mužské postavy, která jako by nesla veškerou tíhu oblouku na zádech. Muž měl tělo zkroucené, jako by trpěl nevýslovnou bolestí. Aliena na sochu zůstala zírat. V životě nic podobného neviděla. Bez přemýšlení vyhrkla: „Přesně takhle se cítím.“

Když se pohledem vrátila zpátky k Jackovi, stál už vedle ní a jemně, ale pevně ji vzal za paži. „Já vím," přikývl.

Zadívala se dolů. Při představě, že by se mohla zřítit až dolů, se jí dělalo mdlo. Jack ji táhl za paži dozadu. Nechala se odvést zpátky do úzkého ochozu a podél stěny ke schodišti.

Společně pak sešli po točitých schodech ve věži až dolů na zem. Alienu přemáhala slabost. Jack se k ní otočil a pronesl nezávazným tónem: „Četl jsem si zrovna v rajské zahradě, když vtom jsem se podíval nahoru a uviděl tě v laterně."

Zadívala se do jeho mladého obličeje, tak plného zájmu, péče a starosti. A rázem si vybavila, proč utekla pryč od lidí a hledala tady naprostou samotu. Toužila ho políbit a viděla v jeho očích stejnou touhu. Každý kousíček jejího těla ji naváděl, aby se mu vrhla do náruče, jenže ona věděla, co musí udělat. Chtěla mu říct: *Miluju tě a ta láska je jako bouře, jako lev, jako nezvladatelná zuřivost.* Jenže místo toho mu oznámila: „Myslím, že se vdám za Alfreda."

Zůstal na ni zírat. Ta zpráva ho ohromila. Pak se mu v obličeji usadil smutný výraz a ten smutek byl starý a vědoucí, rozhodně nepřísluší jící jeho věku. Aliena měla pocit, že se mladík rozpláče, ale nedopadlo to tak. Místo toho se mu v očích zablesklo hněvem. Otevřel ústa, aby něco řekl, pak si to rozmyslel, zaváhal, ale nakonec přece jen promluvil.

Hlasem mrazivým jako studený severák poznamenal: „Udělala bys líp, kdybys tam z té kopule skočila dolů."

Otočil se od ní a rázným krokem odešel zpátky do kláštera.

Tentokrát jsem ho ztratila navždycky, pomyslela si Aliena. A měla pocit, že jí to zlomí srdce.

II

Když se Jack prvního srpna, na slavnost dožínek, plížil ven z kláštera, někdo ho přitom zahlédl. Nebyl to sám o sobě nijak vážný prohřešek, jenže on byl při podobném činu přistižen již poněkolikáté. Celou záležitost ještě zhoršila skutečnost, že tentokrát utekl, aby si promluvil se svobodnou ženou. Přestupek se následujícího dne probíral v kapitolce a Jack byl potrestán domácím vězením. To znamenalo, že se směl pohybovat jen v uzavřených klášterních budovách, po rajské zahradě a v kryptě, a kdykoliv přecházel z jednoho místa na druhé, musel ho cestou někdo doprovázet.

Ani to pořádně nezaznamenal. Byl tak zdrcen Alieniným oznámením, že mu všechno ostatní bylo vlastně jedno. Měl pocit, že kdyby mu nedali domácí vězení, ale nechali ho zbičovat, byl by to nesl stejně odevzdaně.

O práci na katedrále nemohlo být pochopitelně ani řeči. Jenže ta už ho také od té doby, co se hlavním stavitelem stal Alfred, tolik netěšila: A tak teď trávil volná odpoledne čtením. V latině se zlepšoval mílovými kroky,

takže už byl schopen přečíst téměř cokoliv, i když mu to šlo pomalu. A jelikož měl uloženo číst především proto, aby si vylepšil znalost latiny, směl sáhnout po kterékoliv knize, jež upoutala jeho pozornost. Klášterní knihovna byla sice malá, ale i tak se tu našlo pár spisků o filozofii a matematice a Jack se do nich s nadšením zahloubal.

Většina toho, co četl, mu ale přinášela zklamání. Prodíral se únavnými stránkami rodokmenů, opakujícími se výčty zázraků, jež způsobili svatí, kteří už byli dávno pod drnem, a nekonečnými teologickými disputacemi. První kniha, která ho opravdu zaujala, pojednávala o dějinách světa od stvoření po založení kingsbridgeského převorství. Když ji dočetl, měl pocit, že ví o všem, co se kdy stalo. Po čase si uvědomil, že kniha jen předstírá, že jsou v ní obsaženy *veškeré* události. Vždyť to ani není možné – všude na světě se pořád něco děje, nejen v Kingsbridge a Anglii, nýbrž také v Normandii, Anjou, Paříži, Římě, Etiopii a Jeruzalémě, takže autor musel spoustu věcí vynechat. Přesto kniha vyvolala v Jackovi pocit, který ještě nikdy předtím nezažil – že minulost je něco jako příběh, v němž jedna událost vede k další události, a celý svět není jedno veliké tajemství, ale něco uchopitelného, čemu lze porozumět.

Ještě víc ho ale vzrušovaly hádanky a hlavolamy. Jeden filozof se například ptal, jak je možné, že slabý člověk může pomocí páky zvednout těžký kámen. Jackovi to až do té chvíle nepřipadalo divné, ale teď ho ta otázka pronásledovala. Svého času pobýval několik týdnů v kamenolomu a teď si vybavil, že když nějakým balvanem nemohli pohnout sochorem dlouhým jednu stopu, tak si došli pro sochor, který měl dvě stopy. Proč se stejnému člověku nepodaří odvalit kámen krátkou pákou, ale dokáže to, když ji má delší? Tahle otázka ho okamžitě navedla na další. Stavitelé katedrály používají obrovské kolo jako kladku, aby s jeho pomocí dopravili veliké kameny a těžké kusy dřeva až na střechu. Náklad na konci provazu byl příliš těžký, než aby ho člověk dokázal vytáhnout nahoru vlastníma rukama, ale když tentýž člověk otáčel kolem, na něž se provaz navíjel, náklad vesele stoupal vzhůru. Jak je to jen možné?

Podobné úvahy ho dokázaly vždycky na chvíli rozptýlit, ale jinak se v myšlenkách neustále vracel k Alieně. Stál v rajské zahradě, před sebou na pultíku měl nějaký těžký svazek, ale v duchu si vybavoval to ráno, kdy ho Aliena ve starém mlýně políbila. Pamatoval si každý okamžik toho polibku, od prvního měkkého dotyku rtů až k mrazivě vzrušujícímu pocitu, který ho přemohl, když mu její jazyk vnikl do úst. Jejich těla se k sobě tiskla od stehen po ramena, takže cítil tvary jejích ňader i boků. Byla to tak živá vzpomínka, že měl pocit, jako by to pokaždé prožíval znova.

Proč se tak změnila? Pořád ještě věřil, že ten polibek myslela doopravdy a že odtažitý chlad, který následoval, jen předstírala. Cítil, že ji zná. Byla to milující, citlivá, romantická, vřelá bytost s obrovskou představivostí. Uměla

ale také jednat bezohledně a panovačně a naučila se být tvrdá. Ale nebyla chladná, krutá a bez srdce. Ona neměla v povaze, že by si pro peníze vzala člověka, kterého nemiluje. Vždyť bude nešťastná, bude toho litovat, usouží se z mizérie, do které spadla. Věděl to a v hloubi duše mu bylo jasné, že ona to musí vědět taky.

Když jednoho dne pracoval v písárně, zastavil se zničehonic klášterní sluha, který zametal podlahu, opřel se o koště, aby si odpočinul, a nezávazně poznamenal: „Tak budete mít v rodině velikou slávu, co?“

Jack si zrovna prohlížel mapu světa nakreslenou na svitku pergamenu. Vzhlédl. Sluha byl samorostlý stařík, příliš vetchý, než aby mohl vykonávat těžší práci. Nejspíš si Jacka s někým spletl. „Proč to, Josephe?“

„Copak to nevíš? Tvůj bratr se bude ženit.“

„Já žádné bratry nemám,“ poznamenal Jack bez přemýšlení, ale krve by se v něm v tu chvíli nedořezal.

„Tak nevlastní bratr,“ opravil se Joseph.

„To jsem nevěděl,“ připustil Jack. Teď mu nezbývalo, než aby se zeptal. Stiskl zuby. „Koho si bere?“ dostal ze sebe nakonec.

„Přece Alienu.“

Tak ona se odhodlala dotáhnout to do konce. Jack v sobě choval naději, že si to třeba přece jen rozmyslí. Odvrátil hlavu, aby Joseph nezahlédl zoufalý výraz v Jackově tváři. „Podívejme,“ poznamenal a snažil se, aby jeho hlas zněl naprosto nevzrušeně.

„Jo – pro ni je to docela výhra, protože při požáru o všechno přišla.“

„A – a kdys říkal, že to bude?“

„Zítra. Budou mít obřad v tom novém farním kostele, co postavil Alfred.“

Zítra!

Zítra se Aliena provdá za Alfreda. Až do téhle chvíle Jack v podstatě nevěřil, že k tomu doopravdy dojde. Teď ho skutečnost zasáhla jako blesk. Aliena se bude zítra vdávat. Zítra Jackovi končí život.

Podíval se na mapu, která před ním byla rozevřená na pultíku. Copak na tom záleží, jestli střed světa leží v Jeruzalémě, nebo ve Wallingfordu? Bude šťastnější, když pochopí, na jakém principu funguje páka? Řekl Alieně, že by bylo lepší skočit z ochozu než si brát Alfreda. Ve skutečnosti měl ale říct, že by to bylo lepší i pro něj, pro Jacka, kdyby se z laterny vrhl dolů.

Převorstvím opovrhoval. Dělat mnicha byl naprosto tupý způsob života. Když teď nemůže pracovat na katedrále, a ještě ke všemu si Aliena bere někoho jiného, nemá Jack vlastně pro co žít.

Všechno to ještě zhoršovala skutečnost, že Jack moc dobře věděl, jak mizerný život Alienu s Alfredem čeká. A nebylo to jen tím, že on Alfreda nemohl ani cítit. V Kingsbridge bylo pár dívek, které by se pro manželství s Alfredem jakžtakž hodily. Třeba Edith, ta, co se tak hihňala, když Jack

vykládal, jak rád vytváří z kamene různé tvary. Edith by od Alfreda moc nečekala a byla by ráda, že mu může pochlebovat a poslouchat ho, dokud se jemu bude dařit a dokud bude mít rád jejich děti. Jenže Aliena bude každou minutu jejich společného života proklínat. Bude se jí hnusit Alfredova tělesná obhroublost, bude jím pohrdat pro jeho neotesané způsoby, bude znechucená tím, jak umí být protivný, a bude ji dohánět k šílenství to, jak mu všechno pomalu dochází. Manželství s Alfredem se jí změní v peklo.

Copak to sama nevidí? Jack to nebyl schopen pochopit. Co se jí tak asi honí hlavou? *Cokoliv* je přece lepší, že vzít si někoho, koho člověk nemá rád. Když před sedmi roky odmítla Williama Hamleigha, vzbudila tím pořádný rozruch a teď najednou přijala nabídku někoho, kdo se k ní nehodil úplně stejně. Jaká úvaha ji k tomu tak asi vedla?

Tohle se Jack prostě musí dovědět.

Musí si s ní promluvit a klášter může jít klidně k čertu.

Sroloval mapu, uložil ji do skříně a vykročil ke dveřím. Joseph se stále ještě opíral o koště. „Ty jdeš pryč?“ podivil se. „Měl jsem pocit, že tu máš zůstat, dokud si pro tebe nepřijde novicmistr, čili představený a učitel noviců.“

„Novicmistr se může jít bodnout,“ poznamenal Jack a vyšel ven.

Když spěchal po cestičce na východní straně rajské zahrady, zahlédl ho převor Philip, který zrovna vyšel z rozestavěné katedrály na jejím severním okraji. Jack se rychle odvrátil, ale Philip na něj zavolal: „Jacku! Co tady děláš? Máš přece domácí vězení.“

Jenže Jack teď neměl myšlenky na to, aby se podřizoval kázeňskému řádu kláštera. Nevšímal si Philipa, dál rázoval na druhou stranu a mířil k uličce, jež vedla z jižní strany rajské zahrady k domkům postaveným kolem nového přístaviště. Štěstí ho ale opustilo. Zrovna v tu chvíli vyšel z uličky novicmistr bratr Pierre, doprovázený dvěma svými zástupci. Uviděli Jacka a ztuhli. Na Pierrově tváři, kulaté jako měsíc, se objevil výraz užaslého rozhořčení.

„Zastav toho novice, bratře Pierre!“ zavolal na něj Philip.

Pierre rozpřáhl ruce, aby Jacka zadržel. Ten ho odstrčil. Pierre zrudl a chytil vzpurného mladíka za paži. Jack se vykroutil z jeho sevření a udeřil novicmistra do nosu. Pierre vykřikl, spíš leknutím než bolestí. Oba zástupci v tu chvíli po Jackovi skočili.

Jack se rval jako šílenec a málem se mu podařilo osvobodit se, jenže Pierre se stačil vzpamatovat z rány do nosu, a když zástupcům přispěchal na pomoc, ve třech se jim podařilo Jacka přeprat, povalit ho na zem a tam ho držet Mladík sebou dál zmítal. Dohánělo ho k zuřivosti, že ho tihle klášterní sralbotkové zdržují od něčeho opravdu důležitého, tedy od hovoru s Alienou. Pořád dokola vykřikoval: „Pusťte mě, blázni bláznivíl!“ Oba

zástupci si na něj sedli. Pierre se narovnal a rukávem své kutny si utřel krvácející nos. V tu chvíli se vedle něj objevil Philip.

Navzdory tomu, že měl Jack vzteky rudo před očima, stačil si všimnout, že Philip je také rozhněvaný. Takhle rozzlobeného ho Jack ještě v životě neviděl. „Takovéhle chování nebudu nikomu trpět," prohlásil převor hlasem ostrým jako dýka. „Jednou jsi novic, a tak mě *budeš* poslouchat." Obrátil se na Pierra. „Strčte ho do kobky."

„Ne!" zakřičel Jack. „To nemůžeš udělat!"

„Zcela jistě můžu," odsekl Philip hněvivě.

Kobka říkali malé místnosti bez oken, která se nacházela ve sklepě pod dormitářem, na jeho jižním konci, hned vedle latrín. Nejčastěji se tam zavírali lidé, kteří porušili nějaký zákon a čekali, až převor zasedne a vynese nad nimi soud, nebo až je někdo převeze do šerifova vězení v Shiringu. Čas od času ale kobka posloužila i jako klášterní žalář, v němž skončil mnich, který spáchal nějaký závažný přestupek proti klášternímu pořádku, třeba se spustil s někým ze služebnictva.

Samotné uvěznění spojené se samotkou Jacka nijak zvlášť neděsilo, zhrozil se, že by se nedostal ven, aby se mohl setkat s Alienou. „Ty mi nerozumíš!" zařval na Philipa. „Musím mluvit s Alienou!"

Nic horšího už snad ani říct nemohl. Philip se ještě víc rozhněval. „Vždyť původní trest jsi dostal právě za to, že jsi s ní mluvil!" zvolal vztekle.

„Jenže já s ní musím mluvit!"

„Jediné, co se doopravdy *musíš* naučit, je bát se Boha a poslouchat svoje představené," upozornil ho převor.

„Ty nejsi žádný můj představený, troubo jeden! Nic pro mě neznamenáš. A teď mě sakra všichni koukejte pustit!"

„Odneste ho," přikázal Philip zachmuřeně.

Mezitím se u ústí uličky shromáždil menší dav zvědavců, takže tam bylo dost mnichů, kteří zvedli Jacka za ruce a za nohy. Házel sebou jako ryba na háčku, ale bylo jich na něj moc. Nemohl ani věřit, že se mu to doopravdy děje. Nesli ho podél chodníčku ke dveřím do kobky a cestou ho kopali a mlátili. Někdo dveře otevřel. Bratr Pierre pomstychtivým hlasem zvolal: „Hoďte ho tam!" Rozhoupali ho a vzápětí ucítil, že letí vzduchem. Rozplácl se na kamenné podlaze. Okamžitě vyskočil, odřeniny ani nevnímal a vrhl se zpátky ke dveřím, ale ty ses bouchnutím zavřely ve chvíli, kdy do nich vrazil, a za okamžik zapadla zvenku těžká železná závora a někdo otočil klíčem v zámku.

Jack bušil do dveří, co mu síly stačily. „Pusťte mě ven!" řval hystericky. „Musím jí nějak zabránit, aby si ho vzala! Pusťte mě ven!" Zvenku se vůbec nikdo neozýval. Jack křičel dál, ale jeho vzteklé naléhání se poznenáhlu začalo měnit v úpěnlivé prosby, hlas mu zeslábl ve sténání, až nakonec už

jen šeptal a rukávem si utíral slzy, jež mu do očí vehnaly bezmoc, vztek a zklamání.

Konečně mu i slzy došly, takže už nebyl schopen dál ani plakat.

Odvrátil se ode dveří. V kobce nebyla tak úplně neproniknutelná tma. Pode dveřmi pronikalo trochu světla, takže mladík alespoň chabě rozeznával svoje bezprostřední okolí. Vydal se podél zdi a osahával ji rukama. Podle tvaru zářezů, které zbyly v kamenech po dlátě, usoudil, že místnost byla postavena před hodně dlouhou dobou. Kobka byla neuvěřitelně jednotvárná. Šlo o čtverec o hraně dlouhé asi šest stop. V jednom rohu stál sloup, z něhož vycházela klenba, díky které strop vypadal jako krátký tunel. Místnost kdysi nepochybně tvořila součást nějakého většího prostoru, který přepažili zdí, aby ji mohli používat jako vězení. V jedné stěně byl otvor, který připomínal střílnu, ale byl pečlivě zatlučený a navíc byl tak malý, že by jím stejně nikdo neprolezl, i kdyby otvor zůstal přístupný. Kameny v podlaze byly vlhké. Jack si uvědomil, že celou dobu slyší nějaké šumění, a pak mu došlo, že je to vodní kanál, který vede napříč převorstvím od rybníku nad mlýnem k latrínám. Kanál zřejmě musí procházet pod kobkou. To by vysvětlovalo, proč je tam kamenná podlaha, a ne jen ušlapaná hlína.

Připadal si úplně vyčerpaný. Posadil se na podlahu, opřel se zády o zeď, díval se na štěrbinu pode dveřmi a mučil se tím, že si představoval, kde zrovna v tuhle chvíli chtěl být. Jak se mu podařilo spadnout do téhle bryndy? Nikdy nevěřil, že by kláštery k něčemu byly, a nikdy nehodlal zasvětit svůj život Bohu – vždyť ve skutečnosti v Boha vůbec nevěřil. Stal se novicem, aby tím vyřešil svůj bezprostřední problém – potřeboval zůstat v Kingsbridge, v blízkosti všeho, co měl rád. Vždycky si říkal: můžu se sebrat a odejít, kdykoliv budu chtít. Jenže teď chtěl odejít, víc než by si kdy dokázal představit, a nemohl: stal se vězněm. Jakmile se dostanu ven, tak převora Philipa uškrtím, ujišťoval se, i kdyby mě pak za to měli pověsit.

To ho vedlo k tomu, že začal přemýšlet, *kdy* ho tak asi pustí ven. Slyšel zvon, který svolával řeholníky k večeři. Určitě mají v úmyslu nechat ho tady celou noc. Nejspíš to právě teď probírají. Nejdivočejší mniši budou navrhovat, aby ho nechali v kobce týden – Jack přímo viděl Pierra a Remigia, jak volají po pevné kázni. Ostatní, kteří ho mají rádi, by mohli namítat, že jedna noc je odpovídající trest. Co asi řekne Philip? Má Jacka rád, ale teď je nekonečně naštvaný – zvlášť, když mu Jack vmetl do tváře: *Ty nejsi žádný můj představený, troubo jeden, nic pro mě neznamenáš.* Philip bude náchylný popřát sluchu nesmiřitelným zastáncům pevné ruky. Ještě je naděje, že tihle zběsilci by mohli chtít Jacka rovnou okamžitě vyhnat z kláštera, jelikož to by z jejich pohledu byl ještě tvrdší trest. V takovém případě by Jack mohl s Alienou mluvit ještě před svatbou. Jenže

Philip bude proti takovému rozsudku, tím si byl Jack jist. Philip by považoval Jackovo vyloučení za přiznání vlastní porážky.

Světlo pode dveřmi začalo slábnout. Venku se stmívalo. Jack přemítal, jak to asi vězni dělají, když si chtějí ulevit. V cele nebyla žádná nádoba. Nebylo pravděpodobné, že řeholníci zrovna tuhle maličkost přehlédli: věřili, že čistota je žádoucí, dokonce i u hříšníků. Znovu kousek po kousku prozkoumal podlahu a nedaleko od jednoho rohu našel malou dírku. Hučení vody tu bylo o poznání silnější a mladík si domyslel, že otvor vede k podzemnímu kanálu. Tohle má podle všeho být jeho latrína.

Sotva dospěl k tomuto objevu, malé okno ve zdi se otevřelo. Jack vyskočil do stoje. Na parapetu se objevila miska a skrojek chleba. Jack neviděl do obličeje muži, který mu jídlo přinesl. „Kdo je to?“ zeptal se.

„Nemám dovoleno se s tebou bavit,“ odpověděl muž jednotvárným hlasem. Jack ho okamžitě poznal: byl to starý mnich, kterému říkali Luke.

„Luku, už se rozhodli, jak dlouho mě tady hodlají nechat?“ zavolal na něj Jack.

Řeholník jen zopakoval svou zaklínači formuli: „Nemám dovoleno se s tebou bavit.“

„Luku, prosím tě, pověz mi to, jestli to víš!“ žebronil Jack a bylo mu jedno, jak ponížen to může znít.

„Pierre navrhoval týden,“ zašeptal Luke, „ale Philip to usmlouval na dva dny.“ Okenice se s bouchnutím zavřela.

„Dva dny!“ vyhrkl Jack v zoufalství. „Jenže to už bude vdaná, až vyjdu ven!“

Žádné odpovědi se nedočkal.

Mladík stál uprostřed kobky a nepřítomně zíral do tmy. Světlo, které na chvíli proniklo otevřeným oknem, bylo ve srovnání s přítmím panujícím uvnitř dost silné, a tak teď Jackovi nějakou chvíli trvalo, než si oči přivykly na šero. Pak mu opět vyhrkly slzy a rázem zase nic neviděl.

Lehl si na podlahu. Teď nemohl nic jiného dělat. Bude tady zamčený do pondělka a v pondělí už bude Aliena Alfredovou ženou, probudí se v Alfredově posteli a bude mít v sobě jeho semeno. Z té představy se Jackovi dělalo mdlo.

Brzy už ležel v neproniknutelné tmě. Došátral k parapetu pod oknem a napil se z misky. Byla v ní jen obyčejná voda. Ulomil si malý kousek chleba a dal si ho do úst, jenže neměl ani pořádně hlad, a tak ho sotva dokázal polknout. Vypil zbytek vody a znovu si lehl.

Neusnul, ale upadl do podivných mrákot, téměř jako by byl v transu, a vybavila se mu, jako by měl sen či vidění, nedělní odpoledne, která loňské léto trávil s Alienou. Tehdy jí vyprávěl příběh o panošovi, který se zamiloval do princezny a vydal se hledat keřík vinné révy, na němž rostou rubíny.

Půlnoční zvon ho probral ze snění. Už si zvykl na denní rytmus klášterního života, a tak byl o půlnoci dokonale vzhůru, zatímco odpoledne si často potřeboval zdřímnout, zvlášť když měli k obědu maso. Mniši se teď hrabou z postelí a řadí se do zástupu, aby přešli z ložnice do kostela. Muselo se to odehrávat Jackovi přímo nad hlavou, ale on nic neslyšel – do cely nepronikl ani hlásek. Pak zazněl zvon, který mnichy svolával na mši slouženou v jednu hodinu po půlnoci, a mladík měl pocit, že od půlnočního zvonění uběhla jen velice krátká doba. Čas ubíhal rychle, příliš rychle na to, že se má Aliena zítra vdávat.

Navzdory tomu, jak uboze se cítil, se mu pak podařilo usnout.

Probudil se trhnutím. V cele s ním někdo byl.

Zmocnila se ho hrůza.

V kobce byla černočerná tma. A hučení vody jako kdyby zesílilo. „Je tady někdo?“ zeptal se roztřeseným hlasem.

„To jsem já – neboj se.“

„Matko!“ Jack málem omdlel úlevou. „Jak ses dověděla, že jsem tady?“

„Starý Joseph mi přišel říct, co se stalo,“ odpověděla naprosto nevzrušeným hlasem.

„Tiše! Mniši by tě mohli zaslechnout.“

„Ale kdepak. Tady můžeš zpívat a křičet a nahoře není vůbec nic slyšet. Vím to – zkusila jsem si to.“

Hlavou se mu honilo tolik otázek, že nevěděl, kterou má začít. „Jak jsi se sem dostala?“ vyhrkl. „Dveře jsou otevřené?“ Napřáhl ruce před sebe a vykročil směrem k matce. „Jej – ty jsi celá mokrá!“

„Vodní kanál vede přímo pod celou. V podlaze je jeden uvolněný kámen.“

„Odkud to víš?“

„Tvůj otec strávil v téhle kobce deset měsíců,“ odpověděla a v hlase měla hořkost všech těch dlouhých let.

„Můj otec? V *téhle* kobce? Deset měsíců?“

„Tady jsem se od něj naučila recitovat všechny příběhy.“

„Proč tady ale byl?“

„Na to jsme nikdy nepřišli,“ odpověděla nahněvaně. „Někde v Normandii ho unesli, nebo zatkli – nikdy se nedověděl, o co vlastně šlo – a přivezli ho sem. Nemluvil anglicky ani latinsky a neměl ani tušení, kde je. Asi rok pracoval ve stáji – tam jsem se s ním potkala.“ Hlas jí zjihl při té vzpomínce. „Milovala jsem ho od první chvíle, co jsem ho uviděla. Byl tak jemný a vypadal tak zranitelně a nešťastně – a přitom zpíval jako pták. Celé měsíce na něj nikdo nepromluvil. Když jsem mu řekla pár slov francouzsky, byl štěstím bez sebe. Myslím, že jedině kvůli tomu se do mě zamiloval.“ Hlas jí znovu zdrsněl hněvem. „Po nějakém čase ho strčili do téhle cely. Tehdy jsem přišla na to, jak se sem dostat.“

Jacka napadlo, že byl zřejmě počat právě tady, na téhle studené kamenné podlaze. Trochu ho ta představa uváděla do rozpaků a byl najednou rád, že je v cele tma, takže na sebe s matkou nevidí. „To ale otec přece musel něco provést, když ho sem zavřeli," namítl.

„Nemohl na nic přijít. A nakonec na něj nastražili past. Někdo mu dal kalich vykládaný drahokamy a řekl mu, že může jít. Asi míli odtud ho chytili a obvinili ho, že kalich ukradl. A za to ho pověsili." Dala se do pláče.

„A kdo to všechno udělal?"

„Shiringský šerif, kingsbridgeský převor…, vždyť je to přece jedno, *kdo* to byl."

„A co otcova rodina? Musel přece mít nějaké rodiče, bratry, sestry…"

„Ano, doma ve Francii měl početnou rodinu."

„Proč neutekl a nevrátil se tam?"

„Jednou to zkusil. Chytili ho a přivezli zpátky. Tehdy ho právě strčili do téhle kobky. Když jsme zjistili, jak se sem lze dostat, měl to pochopitelně zkusit ještě jednou. Jenže nevěděl, kudy se dostane domů, nemluvil anglicky a neměl ani vindru. V podstatě neměl naději na úspěch. Stejně se o to měl pokusit, to je mi teď také jasné. V té době nás ale ani ve snu nenapadlo, že by ho mohli pověsit."

Jack vzal matku do náruče, aby ji utěšil. Byla úplně promočená a třásla se. Musí se odtud co nejrychleji dostat a usušit se. S leknutím si uvědomil, že když se může dostat ven ona, mohl by to on dokázat taky. Když mu matka vyprávěla o otci, na pár okamžiků málem zapomněl na Alienu. A teprve teď si uvědomil, že by se mu mohlo splnit jeho přání – ještě před svatbou si s ní promluvit. „Ukaž mi, jak se dostanu ven," vyzval matku stručně.

Popotáhla, polkla slzy a vyzvala ho: „Drž mě za ruku a já tě povedu."

Přešli přes celou kobku a pak Jack ucítil, že matka někam klesá. „Prostě se spusť do kanálu," radila mu. „Zhluboka se nadechni a potop hlavu pod hladinu. Pak se posouvej proti proudu. Nesmíš se nechat odnést proudem, to bys skončil u mnichů v latríně. Až tam skoro budeš, začne ti docházet dech. Zachovej klid a lez dál. Určitě to dokážeš." Zmizela ještě o něco níž a Jack s ní ztratil kontakt.

Nahmatal otvor a spustil se dolů. Chodidly se téměř okamžitě dotkl hladiny. Když ucítil pod nohama dno kanálu, ramena měl stále ještě v kobce. Než se sklonil pod hladinu, našel uvolněný kámen a uložil ho zpátky na místo. Zlomyslně si představil, jak budou řeholníci zmatení, až najdou celu prázdnou.

Voda byla studená. Zhluboka se nadechl, spustil se na ruce a na kolena a vydal se proti proudu. Lezl co nejrychleji. Cestou si v duchu představoval stavbu nad sebou. Teď prochází pod uličkou, teď je pod refektářem, teď pod kuchyní a teď pod pekárnou. Nebylo to daleko, ale přesto měl pocit, že

to trvá věčně. Pokusil se vynořit nad hladinu, ale jen udeřil hlavou do kamenného stropu tunelu. Málem se ho zmocnila panika, ale vzpomněl si, co mu říkala matka. Zřejmě už bude skoro v cíli. Během několika okamžiků zahlédl před sebou světlo. Zatímco si povídal v cele s matkou, začalo zřejmě venku svítat. Lezl, dokud neměl světlo přímo nad hlavou, pak se narovnal a s úlevou nabral do plic čerstvý vzduch. Když se mu trochu zklidnil dech, vylezl z kanálu.

Matka se už stačila převléct do suchého oblečení. Měla na sobě čisté, suché šaty a mokré soustředěně ždímala. Přinesla suché oblečení i pro syna. Na břehu kanálu ležel úhledně srovnaný kopeček věcí, které na sobě neměl už půl roku: lněná košile, zelená vlněná suknice, šedé nohavice a pevné kožené boty. Matka se odvrátila a Jack ze sebe shodil těžký mnišský hábit, odkopl sandály a rychle si na sebe natáhl své vlastní oblečení.

Kutnu pak hodil do kanálu. Už ji na sebe nikdy v životě nevezme.

„Co teď podnikneš?“ zeptala se matka.

„Půjdu za Alienou.“

„Teď hned? Je dost brzy.“

„Nemůžu čekat.“

Přikývla. „Ale opatrně. Není úplně v pořádku.“

Jack se naklonil, aby matku políbil, ale pak k ní v náhlém popudu přiskočil, pevně ji objal a přitiskl k sobě. „Tak tys mě dostala ze žaláře!“ prohlásil a rozesmál se. „Já mám teda matku!“

Usmívala se, ale oči měla zvlhlé.

Ještě jednou ji k sobě přitiskl na rozloučenou a odešel.

Přestože už bylo světlo, široko daleko nebylo ani živáčka, jelikož byla neděle, lidé nemuseli pracovat, a tak té příležitosti využívali a vstávali, až když se slunce vyhouplo nad obzor. Jack si nebyl jist, jestli se má bát, že ho někdo zahlédne. Má převor Philip právo vydat se za uprchlým novicem a násilím ho přivést zpátky? A i kdyby takové právo měl, využil by ho? Jack to nedokázal odhadnout. Ať je to, jak chce, Philip představuje v Kingsbridge zákon a Jack se mu vzepřel, takže nějaké potíže ho nevyhnutelně čekají. Jenže Jack nebyl ochoten přemýšlet dál do budoucnosti než na těch pár okamžiků dopředu, které jsou právě před ním.

Došel k Alieniné malému stavení. Napadlo ho, že by tam mohl být Richard. Doufejme, že ne. Nakonec je to jedno, stejně s tím nemohl nic dělat. Dorazil ke dveřím a lehce na ně zaťukal.

Sklonil hlavu a zaposlouchal se. Uvnitř se nic ani nepohnulo. Zaťukal znovu, tentokrát silněji, a odměnou mu bylo šustění slámy svědčící o tom, že se uvnitř někdo začal zvedat ze země. „Alieno!“ zašeptal hlasitě.

Slyšel ji, jak jde ke dveřím. Vystrašeným hlasem se zeptala: „Ano?“

„Otevři!“

„Kdo je tam?“

„Tady Jack.“

„Jacku!“

Chvíli se nic nedělo. Jack čekal.

Aliena v zoufalství zavřela oči, udělala jeden krok dopředu a opřela se tváří o drsné dřevo jednoduchých dveří. Jacku, ne, to ne, říkala si v duchu. Ne dnes. Ne teď.

Zvenku se znovu ozval jeho hlas – Jackovo naléhavé šeptání. „Alieno, prosím tě, otevři dveře. Honem! Když mě chytnou, strčí mě zpátky do kobky!“

Doneslo se k ní, že ho mniši zavřeli do vězení – povídalo se o tom po celém městě. Zjevně se mu podařilo utéct. A šel rovnou cestou k ní. Srdce jí začalo prudce bít. Teď ho přece nemůže poslat pryč.

Zvedla závoru a otevřela dveře.

Jack měl zrzavé vlasy mokré a přilepené k hlavě, jako by se koupal. Oblečený byl do obyčejných šatů, a ne do mnišské kutny. Usmíval se na ni, jako kdyby setkání s ní byla ta nejnádhernější věc, která ho v životě potkala. Pak se zamračil a řekl: „Tys plakala.“

„Proč jsi sem přišel?“ zeptala se ho.

„Musel jsem tě vidět.“

„Budu se dneska vdávat.“

„Já vím. Můžu dál?“

Věděla, že není správné pouštět ho dovnitř. Jenže pak ji napadlo, že zítra už bude Alfredovou manželkou, a tak je tohle možná poslední příležitost, kdy si může s Jackem promluvit o samotě. Nakonec je mi jedno, jestli se to nesluší, říkala si v duchu. Otevřela dveře dokořán. Jack vešel dovnitř, Aliena dveře opět zavřela a zajistila na závoru.

Stáli proti sobě a dívali se na sebe. Najednou si připadala trapně. Mladík na ni upíral zrak plný zoufalé touhy: Takhle se nejspíš dívá člověk umírající žízní na pramen čerstvé vody. „Nekoukej se tak na mě,“ požádala ho a odvrátila se.

„Neber si ho,“ řekl Jack.

„Musím.“

„Budeš mít hrozný život.“

„Už teď mám hrozný život.“

„Můžeš se na mě podívat, prosím?“

Otočila k němu obličej a zvedla oči.

„Řekni mi, prosím, proč to vlastně děláš,“ požádal ji.

„A proč bych ti to měla vykládat?“

„Kvůli tomu, jak jsi mě políbila ve starém mlýnu.“

Sklopila pohled a cítila, jak jí hoří tváře. Tehdy se prostě nechala unést a od té doby se za svoje chování stydí. A on to proti ní teď použil. Mlčela. Nebylo nic, co by mohla uvést na svou obranu.

„A pak ses mi začala vyhýbat," pokračoval.

Stále klopila oči k podlaze.

„Byli jsme přece tak dobří přátelé," mluvil nemilosrdně dál. „Celé léto, na té mýtině, u vodopádu…, moje vyprávění…, byli jsme tak šťastní. Už tehdy jsem tě jednou políbil. Vzpomínáš si na to?"

Jistěže si na to vzpomínala, jakpak ne, ale sama sobě předstírala, že k tomu nikdy nedošlo. Teď jí ta vzpomínka rvala srdce a ona k mladíkovi vzhlédla s očima plnýma slzí.

„A pak jsem zařídil, aby ti mlýn valchoval látky," pokračoval Jack. „Byl jsem tak strašně rád, že ti můžu pomoct v obchodě. Když jsi to viděla, byla jsi nadšením bez sebe. Pak jsme se políbili znova, ale nebylo to jen takové malé líbnutí jako poprvé. Tentokrát to bylo… vášnivé." Ach, bože, ano, přesně tak, pomyslela si, znovu zrudla a začala rychle oddechovat. A přála si, aby toho nechal, jenže Jacka to ani nenapadlo. „Tiskli jsme se k sobě velice pevně," pokračoval. „Dlouho jsme se líbali. Tys otevřela ústa –"

„Mlč!" vykřikla.

„Proč?" optal se surově. „Co je na tom špatného? Proč jsi se potom najednou začala chovat tak chladně?"

„Protože se bojím!" vyhrkla bez přemýšlení a dala se do pláče. Zabořila si obličej do dlaní a bezmocně stkala. Vzápětí ucítila, jak jí mladík dává ruce kolem chvějících se ramen. Nebránila se a on ji k sobě po chvíli jemně přivinul. Pustila ruce z tváří a začala slzami promáčet Jackovu zelenou suknici.

Netrvalo dlouho a položila mu ruce kolem pasu.

Položil jí tvář na vlasy – na ty odpudivé, krátké, beztvaré vlasy, které jí po požáru ještě nestačily dorůst – a hladil ji k tomu po zádech, jako by v náručí svíral malé dítě. Toužila takhle s ním zůstat stát navždycky. Jenže on ji od sebe trochu odstrčil, aby se jí mohl podívat do očí, a zeptal se: „A proč se toho tak bojíš?"

Věděla to, ale nebyla schopná mu to říct. Zavrtěla hlavou a o krok ustoupila. Jack ji ale držel za zápěstí, aby ji měl stále ve své blízkosti.

„Poslouchej, Alieno," ozval se. „Chci, abys věděla, jak strašné to pro mě všechno bylo. Měl jsem dojem, že mě máš ráda, pak to zas vypadalo, že mě nemůžeš ani cítit, a teď si najednou hodláš vzít mého nevlastního bratra. Nerozumím tomu. Vůbec se v takových věcech nevyznám. Nikdy předtím jsem nebyl zamilovaný. Když ono to tak strašně *bolí.* Ani neumím slovy vyjádřit, jak je to hrozné. Myslíš, že bys mi dokázala alespoň nějak naznačit, proč to všechno musím podstoupit?"

Aliena se lítostí dusila. Představa, že mladíkovi tak strašlivě ubližuje, a přitom ho tolik miluje, ji děsila. A styděla se za to, jak se k němu chovala. Vždyť jí nikdy neublížil a všechno, co pro ni kdy udělal, bylo krásné. A ona mu nakonec zničila život. Zasloužil si, aby mu to vysvětlila. Sebrala

veškerou odvahu. „Jacku, před mnoha lety se mi něco stalo," začala, „něco opravdu moc ohavného, něco, co se mi podařilo na dlouhé roky zapomenout. Nechtěla jsem na to už nikdy myslet, jenže když jsi mě tehdy políbil, najednou se mi to vrátilo a já se s tím nedokázala vypořádat."

„A o co šlo? Co se ti stalo?"

„Když zavřeli otce do žaláře, bydleli jsme na hradě sami, Richard, já a sluha, který se jmenoval Matthew. A jednoho večera tam vrazil William Hamleigh a vyhodil nás."

Jack přimhouřil oči. „A?"

„Zabili chudáka Matthewa."

Věděl, že mu neřekla celou pravdu. „Proč?" zeptal se.

„Co proč?"

„Proč ti toho sluhu zabili?"

„Protože se jim v tom snažil zabránit." To už jí tekly slzy po tvářích proudem a hrdlo se jí sevřelo pokaždé, když se pokusila promluvit, jako kdyby se vlastními slovy dusila. Bezmocně zavrtěla hlavou, snažila se odvrátit, ale Jack ji nepustil.

Něžným hlasem se jí zeptal: „V čem se jim snažil zabránit?"

Najednou věděla, že mu to dokáže říct, a rázem se z ní slova překotně valila. „Dostali mě," řekla. „Podkoní mě držel na zemi a William si na mě lehl, jenže já mu nic nedovolila. A oni uřízli Richardovi kus ucha a vyhrožovali, že budou řezat dál, jestli se nepodvolím." Teď už vzlykala úlevou a byla nevýslovně ráda, že to ze sebe konečně mohla dostat. Podívala se Jackovi do očí a dodala: „Tak jsem roztáhla nohy a William mi to udělal, zatímco podkoní Richarda nutil, aby se na to díval."

„To je mi líto," zašeptal Jack. „Leccos se povídalo, ale nikdy mě nenapadlo… Alieno moje drahá, jak ti mohli něco takového provést?"

Teď už mu to musela vypovědět všechno: „Když byl William hotov, udělal mi to ještě i podkoní."

Jack zavřel oči. Obličej měl bílý a zkřivený bolestí.

„A když jsme se tehdy líbali," vysvětlovala Aliena chvatně dál, „najednou jsem chtěla, abychom to spolu dělali, víš. A tím se mi vybavila vzpomínka na Williama a jeho podkoního. A zase jsem se cítila ponížená a vyděšená a utekla jsem. Proto jsem byla tak nepřístupná a chovala se k tobě tak chladně. Moc mě to mrzí."

„Nemusíš se omlouvat," zašeptal. Přitáhl ji k sobě a ona mu opět dovolila, aby ji objal. Bylo to tak příjemné.

Cítila, jak se otřásl. Vylekaně se zeptala: „Hnusím se ti?"

Podíval se na ni. „Zbožňuju tě," odpověděl. Sklonil hlavu a políbil ji na ústa.

Ztuhla. Takhle si to nepředstavovala. Trochu se od ní odtáhl a pak ji znovu políbil. Na ústech cítila, jak jsou jeho rty měkké. Z vděčnosti a z

přátelství, jež k němu cítila, trochu sešpulila ústa a pak je zase uvolnila. Byla to jen taková nepatrná odezva na jeho polibek. Povzbudilo ho to a znovu své rty přitiskl k jejím. Cítila na tváři jeho horký dech. Vzápětí mladík ústa nepatrně rozevřel. Rychle se od něj odtáhla.

Tvářil se ublíženě. „Je na tom něco špatného?“ zeptal se.

Popravdě řečeno, nebyla už zdaleka tak vyděšená, jako bývala dřív. Prozradila mu o sobě děsivou pravdu a on ji od sebe neodvrhl s odporem. Ve skutečnosti byl dál stejně něžný a milý jako vždy. Zavrtěla hlavou a on ji znovu políbil. Vůbec jí to nepřipadalo hrozné. Nebylo na tom nic vražedného, nic divoce nezvladatelného, žádná potřeba vítězit či ovládat. Právě naopak. Tenhle polibek byl ztělesněním sdílené radosti.

Jack otevřel ústa a Aliena ucítila mezi rty mladíkův jazyk. Ztuhla. Jemně jí zkoušel vniknout špičkou jazyka do úst. Znovu se uvolnila. Jemně jí líbal na spodní ret. Začala se jí lehce točit hlava.

„Uděláš totéž, co jsi udělala minule?“ zeptal se jí.

„A co jsem udělala?“

„Ukážu ti to. Otevři ústa, stačí jen trochu.“

Poslechla ho a znovu ucítila jeho jazyk. Lehce se dotkl jejích rtů, proklouzl mezi zuby a prozkoumával jí ústa, dokud nenahmatal jazyk. Aliena se od Jacka odtáhla. „Tak,“ přikývl, „přesně tohle jsi udělala.“

„Vážně?“ To ji ohromilo.

„Ano,“ usmál se, ale pak náhle zvážněl. „Kdybys to dokázala udělat ještě jednou, vynahradilo by nám to veškerý smutek, který se nahromadil za posledních devět měsíců.“

Zaklonila hlavu a zavřela oči. Vzápětí ucítila Jackova ústa na svých. Rozevřela rty, zaváhala a pak mu nervózně vklouzla jazykem do úst. Vzpomněla si přitom, jaký pocit se dostavil, když tohle udělala naposledy, tehdy ve starém mlýně, a pocit třeštivého nadšení se jí znovu zmocnil. Najednou toužila Jacka objímat, dotýkat se jeho pleti i vlasů, cítit jeho svaly a kosti, dostat se dovnitř do něj a mít ho v sobě. Jejich jazyky se potkaly a ona, místo, aby z toho měla nepříjemný, možná až trochu znechucený pocit, byla najednou štěstím bez sebe, že spolu můžou dělat něco tak nekonečně důvěrného, jako je vzájemné dotýkání jazyky.

To už oba hodně těžce oddechovali. Jack jí vzal hlavu do dlaní. Aliena ho hladila po pažích, po zádech i po bocích a cítila pod rukama jeho napjaté, pevné svaly. Srdce jí v hrudi divoce bušilo. Když polibek konečně přerušila, sotva popadala dech.

Podívala se na něj. Byl zarudlý, potil se a obličej měl celý rozpálený touhou. Po chvíli se k ní opět sklonil, ale místo aby ji políbil na ústa, zvedl jí bradu a vtiskl jí polibek na jemnou kůži na hrdle. Slyšela sama sebe, jak sténá rozkoší. Sklonil hlavu ještě o něco níž a přejel jí rty v místech, kde se jí začínala zvedat ňadra. Bradavky pod drsnou látkou lněné košile měla

naběhlé a připadaly jí k nevydržení citlivé. Jackovy rty se dostaly těsně na jednu z bradavek. Aliena cítila na kůži jeho žhavý dech. „Jemně," zašeptala s obavami. Opatrně jí políbil bradavku přes lněnou látku. Bylo to tak jemné, že už to ani jemnější být nemohlo, ale přesto se dostavila rozkoš tak ostrá, jako kdyby ji někdo šlehl bičem, a tak jen zasténala.

Pak si před ní klekl na zem.

Zabořil jí obličej do klína. Až do téhle chvíle se veškeré vzrušení soustřeďovalo do prsou, ale teď Aliena najednou ucítila, jak se jí dráždivé mravenčení přesouvá do slabin. Jack nahmatal okraj její košile a zvedl jí ho k pasu. Pozorovala ho a bála se, jak se zachová dál. Odjakživa se styděla za to, jak hustě má zarostlý klín. Jeho to ale nijak nezarazilo. Právě naopak, natáhl se dopředu a jemně ji políbil právě tam, jako by to bylo nejkrásnější místo na světě.

Svezla se na zem a zůstala klečet proti němu. V tu chvíli už oddechovala, jako by běžela celou míli. Zoufale po něm toužila. Hrdlo měla vyprahlé touhou. Položila mu dlaně na kolena a pak mu vklouzla jednou rukou pod suknici. Ještě nikdy v životě se nedotkla mužského přirození. Bylo horké, suché a tvrdé jako kus dřeva. Začala ho prsty prozkoumávat po celé délce a Jack přitom zavřel oči a vydal ze sebe hluboké hrdelní zasténání. Vykasala mu suknici, sklonila se a políbila ho stejně, jako on předtím políbil ji, jen jemným dotykem rtů. Konec Jackova údu byl naběhlý a pevný jako buben a kluzký, jak ho cosi najednou zvlhčilo.

Alieny se náhle zmocnila neodolatelná touha ukázat mu svoje prsa. Narovnala se. Mladík otevřel oči. Díval se, jak si Aliena rychle přetahuje přes hlavu košili a odhazuje ji. Najednou byla docela nahá. Byla si naprosto přesně vědoma, co dělá, ale byl to hezký pocit, tak příjemně nestoudný. Jack v úžasu zíral na její ňadra. „Ta jsou krásná," vydechl.

„Vážně máš ten pocit?" podivila se. „Odjakživa si myslím, že jsou moc velká."

„Moc velká!" zhrozil se, jako kdyby i samotná tahle představa byla nepřijatelná. Natáhl ruku a pravou dlaní se lehce dotkl Alienina levého prsu. Konečky prstů je začal lehce hladit. Podívala se dolů a sledovala ho, co dělá. Po chvíli zatoužila, aby trochu přitlačil. Uchopila obě Jackovy ruce za zápěstí a přitiskla si je na prsa. „Neboj se," vyzvala ho chraplavým hlasem. „Chci si tě pořádně vychutnat."

Ta slova jako kdyby v něm zažehla prudký oheň. Sevřel jí ňadra, pak vzal bradavky do prstů a hrál si s nimi. Tiskl je dost pevně, aby to bolelo, ale vždycky jen trochu. Aliena se přestala ovládat. Veškeré úvahy jí vyprchaly z mysli a byla úplně pohlcena pocity, které jí nabízela jejich dvě těla. „Svlíkni se," požádala ho, „chci se na tebe dívat."

Stáhl si suknici i spodní košili, odkopl boty a vysoukal se z nohavic a pak si před ni opět klekl. Rezavé vlasy mu uschly do nepoddajných kudrlin.

Tělo měl hubené a bílé, s kloubnatými rameny a kostnatými boky. Byl pružný a čilý, mladý a plný života. Úd se mu tyčil z chundelatého tmavohnědého podrostu v klíně jako strom z křoví. Aliena náhle zatoužila políbit mladíka na hruď. Naklonila se k němu a rty mu přejížděla kolem malých bradavek. Ztvrdly úplně stejně jako její. Lehce z nich zkoušela sát, aby Jackovi dopřála stejnou rozkoš, jakou poskytl on jí. Hladil ji při tom po vlasech.

Chtěla ho mít uvnitř v sobě, rychle.

Viděla na něm, že neví, co si má počít dál. „Jacku," zašeptala, „ty jsi panic?"

Přikývl a tvářil se trochu zahanbeně.

„To jsem ráda," prohlásila vřele. „To jsem moc ráda."

Vzala mu ruku do dlaně a vložila si ji mezi nohy. Byla v rozkroku celá naběhlá a citlivá a jeho dotek jí připadal jako šok. „Hlaď mě," vydechla. Mladík jí začal zkoumavě přejíždět prsty ve slabinách. „Pohlaď mě uvnitř," vybídla ho. Váhavě do ní vsunul jeden prst. Byla vlhká a kluzká touhou. „Tam," přikývla se spokojeným povzdechem. „Tam se musí dostat." Odstrčila mu ruku a položila se na slámu.

Lehl si na ni, opřel se o jeden loket a políbil ji na ústa. Cítila, jak do ní kouskem přirození vnikl a pak se zarazil. „Co se děje?" zeptala se.

„Mám pocit, že je to tak malé," vysvětloval. „Bojím se, že ti ublížím."

„Jen přitlač," prohlásila. „Tak strašlivě po tobě toužím, že je mi jedno, jestli to bude bolet."

Cítila, jak na ni nalehl. Bolelo to daleko víc, než čekala, ale jen chvilinku a pak už ji přemohl pocit, že je Jacka nádherně plná. Podívala se na něj. Trochu se stáhl a znovu do ní vnikl a ona se k němu také přitiskla. Usmála se na něj. „Nikdy mě nenapadlo, že to může být tak krásné," vydechla užasle. Zavřel oči, jako by tolik štěstí nebyl schopen dál snášet.

Začal se pohybovat pravidelně. Z vytrvalých nárazů se Alieně někde hluboko ve slabinách hromadila pulzující rozkoš. Slyšela sama sebe, jak tenounce sténá vzrušením, kdykoliv se jejich těla k sobě přiblížila. Trochu se posunula níž, aby se mladík dotýkal hrudí jejích bradavek a aby cítila jeho horký dech. Zaťala mu prsty do pevných zad. Její pravidelné stony se změnily ve výkřiky. Náhle ho nutně potřebovala políbit. Zabořila mu ruce do vlasů a přitáhla si jeho hlavu k sobě. Pevně ho políbila na rty, pak mu strčila jazyk do úst a pohybovala s ním stále rychleji a rychleji. Z toho, že měla jeho úd v klíně a jeho jazyk v ústech, ji přemohla taková rozkoš, až se jí dělalo mdlo. Cítila, jak s ní lomcuje obrovský nával vášně, tak mohutný, že to bylo podobné, jako když člověk spadne z koně a praští sebou o zem. Přinutilo ji to nahlas vykřiknout. Otevřela oči a oba se na sebe zadívali, načež ona vyslovila jeho jméno, pak ji přemohla další vlna rozkoše a ona cítila, jak se jeho tělo křečovitě zmítá. V tu chvíli Jack také vykřikl a Aliena

ucítila, jak do ní vystříkl horký proud, a tenhle pocit ji rozpálil ještě víc, a tak se jen třásla vášní a rozechvívala ji jedna vlna rozkoše za druhou. Bylo jich tolik, že je pak přestala počítat, až konečně začaly slábnout a ona se postupně přestala zmítat a zklidnila se.

Byla tak vyčerpaná, že nemohla mluvit a nebyla schopná se hýbat, ale cítila na sobě Jackovo tělo, vnímala jeho kostnaté boky, jeho plochou hruď, jak naléhá na její měkká ňadra, cítila jeho ústa kousek od svého ucha, vnímala prsty, jimiž jí vjel do vlasů. Kouskem mysli si neurčitě říkala: Tak takhle to má vypadat mezi mužem a ženou. Proto kolem toho všichni tolik nadělají. Proto se mají manžel a manželka tolik rádi.

Jack začal dýchat pomaleji a pravidelně a jeho tělo se začalo uvolňovat, až bylo úplně bezvládné. Mladík usnul.

Otočila hlavu a políbila ho na tvář. Ani nebyl nijak těžký. Chtěla, aby tam takhle zůstal navždy a ležel na ní.

V tu chvíli si vzpomněla, v jaké je situaci. Dnes se má přece vdávat.

Panebože, pomyslela si, co jsem to udělala. Dala se do pláče.

Po chvilce se Jack probudil.

S nekonečnou něhou jí slíbal slzy z tváří.

„Ach Jacku," vydechla, „chci si tě vzít."

„Alespoň víme, co máme teď udělat," prohlásil hlasem plným nekonečného uspokojení.

Špatně ji pochopil, takže se tím všechno jen ještě zhoršilo. „Jenže ono to nejde," namítla a po tvářích se jí rozkutálelo ještě daleko víc slz.

„Ale po tomhle –"

„Já vím –"

„Po tomhle se přece musíš stát mou ženou!"

„My dva se nemůžeme vzít," upozornila ho. „Přišla jsem o všechny peníze a ty vůbec nic nemáš."

Nadzvedl se na loktech. „Mám ruce," upozornil ji bojovně. „Jsem nejlepší kameník na míle daleko."

„Vyhodili tě –"

„Na tom přece nezáleží. Můžu dostat práci na kterékoliv stavbě na světě."

Sklesle zavrtěla hlavou. „To není všechno. Musím myslet na Richarda."

„Proč?" vyhrkl rozhořčeně. „Co má tohle všechno společného s Richardem? Ten se o sebe dokáže postarat sám."

Jack najednou vypadal velice klukovsky a Aliena si připomněla, jaký je mezi nimi věkový rozdíl: byl o pět let mladší než ona a stále ještě si myslel, že má právo být šťastný. „Když náš otec umíral," začala vysvětlovat, „přísahala jsem mu, že se budu o Richarda starat, dokud se nestane hrabětem ze Shiringu."

„Toho se ale nemusíš nikdy dočkat!"

„Jenže přísaha je přísaha.“

Jack se tvářil rozpačitě. Skulil se z Alieny. Jeho ochablý úd z ní vyklouzl, až to v ní vyvolalo pocit ztráty, který ji téměř zabolel. Už nikdy ho v sobě mít nebudu, už nikdy ho neucítím uvnitř, pomyslela si s lítostí.

„To nemůžeš myslet vážně!“ rozčiloval se. „Přísaha jsou jen slova! Ve srovnání s *tímhle* vůbec nic neznamenají. Tohle je opravdové, to jsme my dva.“ Zadíval se jí na prsa, pak natáhl ruku a pohladil ji po zarostlém klíně. Zabolelo ji to tak palčivě, jako by ji šlehl bičem. Uviděl, jak zkřivila obličej, a nechal toho.

Chvíli váhala a málem mu řekla: *Jo, tak dobře, pojď, utečeme spolu,* a kdyby ji hladil dál, možná by to i udělala. Jenže takhle se stačila vzpamatovat a poznamenala: „Vdám se za Alfreda.“

„Nedělej si legraci.“

„Jinak to nejde.“

Zadíval se na ni. „Já ti prostě nevěřím,“ prohlásil.

„Je to pravda.“

„Nemůžu se tě vzdát. Nemůžu, nemůžu.“ Hlas se mu zlomil a mladík musel přemoci vzlyknutí.

Snažila se mu to rozumně vysvětlit a hádala se přitom nejen s ním, ale i se sebou. „K čemu by to bylo, kdybych porušila slovo, které jsem dala otci, proto, abych jiné slovo mohla dát tobě? Jakmile poruším první přísahu, je druhá bezcenná.“

„Mně je to jedno. Nestojím o tvoje přísahy. Chci jen, abychom byli v jednom kuse spolu a mohli se milovat, kdykoliv budeme mít chuť.“

Tohle je pohled osmnáctiletého člověka na svatbu, uvědomila si, ale nahlas nic neřekla. Kdyby měla volné ruce, bez váhání by na takový pohled přistoupila. „Nemůžu si dělat, co chci,“ prohlásila smutně. „Není to můj osud.“

„To, co teď děláš, je špatné,“ vyhrkl. „Je to *zvrhlé.* Vzdát se štěstí je jako vzít drahokamy a hodit je do oceánu. Je to daleko horší než jakýkoliv hřích.“

Naprosto nečekaně ji napadlo, že její matka by v tomhle s Jackem zaručeně souhlasila. Nechápala, jak to může vědět tak jistě. Honem tu myšlenku zaplašila. „Nikdy v životě bych nedokázala být šťastná, dokonce ani s tebou, kdybych žila s vědomím, že jsem porušila slib, který jsem dala otci.“

„Záleží ti víc na otci a bratrovi než na mně,“ prohlásil a poprvé mu v hlase zazněl nepatrný náznak nedůtklivosti.

„Ne…“

„Tak o co teda jde?“

Bylo to jen podrážděné a hádavé odseknutí, ale Aliena se nad tou otázkou vážně zamyslela. „Nejspíš jde o to, že moje přísaha otci je pro mě důležitější než moje láska k tobě," odpověděla.

„Vážně?" naléhal na ni nevěřícně. „Opravdu je to tak?"

„Ano je," přikývla s těžkým srdcem a vlastní slova jí zněla jako umíráček.

„V tom případě už není dál o čem mluvit."

„Jen… jen chci říct, že mě to mrzí."

Vstal. Otočil se k ní zády a sáhl po košili. Pozorovala jeho dlouhé, štíhlé tělo. Nohy měl porostlé spoustou zrzavých, do zlatova zbarvených chloupků. Natáhl na sebe košili, chvatně si přes ni oblékl suknici, pak si vzal nohavice a obul boty. Všechno to proběhlo moc rychle.

„Budeš děsivě nešťastná," prohlásil.

Snažil se k ní chovat pohrdavě, ale nepodařilo se mu to, jelikož ona moc dobře zaslechla soucit v jeho hlase.

„To budu," přikývla. „Mohl bys alespoň… mohl bys alespoň říct, že moje rozhodnutí ctíš?"

„Ne," odpověděl bez zaváhání. „Nemohl. Právě kvůli tomu rozhodnutí tebou pohrdám."

Seděla tam nahá, dívala se na něj a najednou začala vzlykat.

„Už bych měl jít," prohlásil a hlas se mu při posledním slově zlomil.

„Tak jdi," naříkala.

Mladík přistoupil ke dveřím.

„Jacku!"

U dveří se otočil.

„Popřeješ mi štěstí, Jacku?" zaprosila.

Zvedl závoru. „Hodně –" zarazil se a nebyl schopen dál promluvit. Sklopil oči k podlaze a pak se znovu zadíval na Alienu. Tentokrát se mu podařilo alespoň zašeptat. „Hodně štěstí," dodal.

Načež vyšel ven.

Dům, kde kdysi bydlel Tom, patřil teď Ellen, ale byl to také Alfredův domov, a tak byl toho rána plný lidí, kteří chystali svatební hostinu. Řídila je Alfredova třináctiletá sestra Marta doprovázená zasmušilým pohledem Jackovy matky. Byl tam i Alfred. V ruce měl plenu, která mu měla posloužit jako osuška, a chystal se jít dolů k řece umýt – ženy se koupaly jednou za měsíc a muži na Velikonoce a na svatého Michaela, ale navíc bylo zvykem umýt se v den svatby. Když vešel Jack, všichni zmlkli.

„Co tady chceš?" utrhl se na něj Alfred.

„Chci, abys tu svatbu zrušil," odpověděl Jack.

„Vypadni," odsekl Alfred.

Jack si uvědomil, že začal špatně. Měl to nejdřív zkusit tak, aby z toho rovnou nebyl střet. To, co navrhuje, je přece i v Alfredově zájmu, jen je

třeba, aby si to Alfred uvědomil. „Alfrede, ona tě nemiluje," začal nejklidněji, jak dovedl.

„Ty o tom nic nevíš, chlapče."

„Ale vím," ohradil se Jack. „Nemiluje tě. Bere si tě jen proto, aby pomohla Richardovi. Její bratr je taky jediný, kdo bude po téhle svatbě šťastný."

„Koukej se vrátit do kláštera," odbyl ho Alfred pohrdlivě. „Kde máš vůbec hábit?"

Jack se zhluboka nadechl. Teď se nedalo dělat nic jiného, než povědět ženichovi celou pravdu. „Alfrede. Ona miluje *mě*."

Čekal, že to Alfreda rozběsní, ale místo toho se nastávajícímu ženichovi objevil na tváři prohnaný, škodolibý úsměv. Jack nevěřil vlastním očím. Co to má znamenat? Postupně mu začalo vysvětlení docházet. „Tak ty už to víš," vydechl užasle. „Víš, že mě miluje, a je ti to jedno! Prostě ji chceš získat a nezáleží ti na tom, jestli tě má ráda nebo nejednoduše ji chceš mít."

Alfredův falešný úsměv byl najednou výraznější a ještě daleko škodolibější a Jack pochopil, že to, co právě vyslovil, byla do puntíku pravda. Ale nebylo to všechno, v Alfredově výrazu zahlédl ještě něco navíc. Jackovi začalo v hlavě klíčit neuvěřitelné podezření. „Proč ji vlastně chceš?" vyhrkl. „Jde ti… Že by sis ji chtěl vzít jen proto, abys mě o ni připravil?" V hněvu zvýšil hlas. „Že ty si ji bereš jen *natruc*?" V Alfredově tupém obličeji se usadil výraz vítězné mazanosti a Jackovi bylo rázem jasné, že má opět pravdu. To ho zdrtilo. Představa, že to celé Alfred nedělá z pochopitelné touhy po Alieně, ale jen a jen z čisté zloby, byla k nevydržení. „Jdi k čertu!" zařval na něj Jack. „A koukej se k ní chovat slušně!"

Alfred se rozesmál.

Zřejmá zášť, s níž Alfred ke sňatku přistupoval, zasáhla Jacka jako rána pěstí. Alfred nebude s Alienou vůbec zacházet slušně. To bude vyvrcholení jeho pomsty Jackovi. Alfred si Alienu bere, aby jí udělal ze života peklo. „Ty hajzle," vzkřikl Jack trpce. „Ty slizoune. Ty sračko tupá. Ty odporná, hloupá, zlá, *nechutná* sračko."

Urážky Alfredovi konečně došly, a tak zahodil plenu a vrhl se na Jacka s rukama sevřenýma v pěst. Jenže Jack byl připravený a udělal krok dopředu, aby udeřil první. V tu chvíli se mezi nimi objevila jeho matka, a přestože byla menší než oba bojovníci, dokázala je zarazit pouhým slovem.

„Alfrede. Jdi se vykoupat."

Alfred se rychle uklidnil. Uvědomil si, že dneska bude tak jako tak vítězem a ani nepotřebuje Jacka zbít. Tahle myšlenka se mu na tváři projevila v podobě prohnaného výrazu. Pak vyšel z domu.

„Co si teď počneš, Jacku?" zeptala se Ellen syna.

Jack si uvědomil, že se klepe vzteky. Musel se několikrát zhluboka nadechnout, než dokázal promluvit. Došlo mu, že svatbě zabránit nedokáže. Ale současně nebyl schopen se na ni dívat. „Budu muset odejít z Kingsbridge," odpověděl.

Uviděl smutek, který se jí mihl přes obličej, ale přesto přikývla. „Bála jsem se, že to řekneš. Ale myslím, že máš pravdu."

V převorství začal vyzvánět zvon. „Každou chvíli přijdou na to, že jsem utekl," poznamenal Jack.

Ellen ztišila hlas. „Tak běž honem pryč, ale schovej se kousek od břehu, na dohled od mostu. Přinesu ti pár věcí na cestu."

„Dobře." Obrátil se k odchodu.

Marta stála mezi ním a dveřmi a po tvářích jí stékaly slzy. Objal ji. Pevně ho k sobě přitiskla. Měla ploché a kostnaté tělo, téměř chlapecké. „A někdy se vrať," zašeptala láskyplně.

Jednou ji rychle políbil a vyšel ven.

Všude kolem přecházely spousty lidí, kteří nosili vodu a těšili se z vlahého podzimního rána. Většina lidí věděla, že se stal novicem – město bylo pořád ještě dost malé na to, aby o sobě všichni všechno věděli – a teď je zarazilo, když ho najednou uviděli v obyčejném oblečení. Nikdo se ho ale ve skutečnosti na nic nezeptal. Jack rychle seběhl ze svahu k řece, přešel přes most a vydal se po břehu podél vody, až narazil na místo zarostlé hustým rákosím. Schoulil se tam na zem, mezi rákosy pozoroval most a čekal, až zahlédne matku.

Neměl ani tušení, kam se vydá. Třeba by měl jít rovnou za nosem tak dlouho, až narazí na město, kde budou zrovna stavět katedrálu, a tam se usídlit. Když mluvil s Alienou, myslel poznámku o obživě naprosto vážně: věděl, že je opravdu tak dobrý, že ho zaměstnají doslova všude. I kdyby na stavbě nebylo jediné volné místo, stačí, aby hlavnímu staviteli ukázal, co všechno s kamenem dokáže, a hned má po starostech. Jenže teď mu to všechno připadalo naprosto zbytečné. Po Alieně už nikdy nedokáže milovat jinou ženu – a o kingsbridgeské katedrále platilo v podstatě totéž. Chtěl stavět *tady*, ne kdekoliv.

Možná by měl prostě odejít do lesa, tam si lehnout na zem a čekat, až umře. Tenhle nápad se mu docela zamlouval. Bylo teplé počasí. Stromy byly celé zelené a zlaté. Alespoň by měl jeho život takový laskavý konec. Mrzelo by ho jedině to, že se před smrtí nedověděl něco víc o svém otci.

Představoval si, jak leží na lůžku z podzimního listí a smrt pomaličku vítězí nad životem, když vtom zahlédl matku, jak kráčí přes most. Vedla s sebou koně.

Vstal a rozeběhl se k ní. Matka držela za uzdu hnědou klisničku, na které vždycky jezdila. „Chci, aby sis vzal mou klisnu," oznámila synovi.

Vzal matku za ruku a místo poděkování ji pevně stiskl.

Slzy jí vhrkly do očí. „Nikdy jsem se o tebe nedokázala pořádně postarat," řekla. „Nejdřív jsem tě vychovávala v lese jako divoké zvíře. Pak jsem tě nechala s Tomem málem umřít hlady. A nakonec jsem dopustila, abys žil vedle Alfreda."

„Starala ses o mě skvěle, matko," ujistil ji. „Dnes ráno jsem se s Alienou pomiloval. Teď můžu v klidu umřít."

„Ty kluku bláznivá," pokusila se o úsměv. „Ty jsi úplně stejný jako já. Když nemůžeš mít milenku, po které toužíš, radši nebudeš mít nikoho."

„Ty jsi taková?" zeptal se.

Přikývla. „Když tvého otce zabili, považovala jsem osamělý život za druhé nejlepší možné řešení. Nikdy jsem po žádném dalším muži nezatoužila, dokud jsem nepotkala Toma. A to bylo o jedenáct let později." Vykroutila mu ruku ze sevření. „Neříkám ti to jenom tak. Možná to bude trvat jedenáct let, ale jednou *budeš* někoho milovat. To ti slibuju."

Zavrtěl hlavou. „Neumím si to vůbec představit."

„Já vím." Nervózně se podívala přes rameno směrem k městu. „Už radši běž," pobídla syna.

Přistoupil ke koni. U sedla visely dvě nadité sedlové brašny. „Co je v těch brašnách?" zajímal se.

„V jedné je jídlo, peníze a měch plný vína," odpověděla. „A do druhé jsem ti dala Tomovo náčiní."

Jack byl dojatý. Matka trvala na tom, že si Tomovy nástroje nechá i po jeho smrti jako vzpomínku. A teď mu je předala. Objal ji. „Děkuju ti," vydechl.

„Kam se vydáš?" zeptala se ho.

Znovu si vzpomněl na svého otce. „Kde vlastně žongléři vykládají svoje příběhy?" zeptal se.

„Na cestě, po které chodí poutníci do Santiaga de Compostela."

„Myslíš, že by se tam mohl najít nějaký kejklíř, který by se pamatoval na Jacka Shareburga?"

„Možná ano. Řekni jim, že vypadal jako ty."

„Kde je ta Compostela?"

„Ve Španělsku."

„V tom případě se vydám do Španělska."

„Je to hodně daleko, Jacku."

„Mám dost času."

Objala ho a pevně ho k sobě přitiskla. Napadlo ho, kolikrát to tak asi v uplynulých osmnácti letech udělala, když ho utěšovala nad rozbitým kolenem, ztracenou hračkou či nějakým chlapeckým rozčarováním – a teď to zopakovala, když ho potkal žal, který byl moc velký i na dospělého člověka. Myslel na to, co všechno pro něj udělala, od toho, že ho vychovala

v lese, až po to, že ho dostala z kobky. Jakmile šlo o syna, byla kdykoliv připravená rvát se jako kočka. Opouštěl ji a rvalo mu to srdce.

Pustila ho a Jack se vyhoupl na koně.

Ohlédl se zpátky ke Kingsbridge. Když sem přišel poprvé, byla to ospalá víska se starou, rozpadající se katedrálou. On tu starou katedrálu podpálil, i když kromě něj to v tuhle chvíli neví živá duše. A teď je z Kingsbridge živé, soběstačné město. Ale co, jsou i jiná města. Byl to bolestivý odchod, ale nakonec stojí teď na prahu neznámého, chystá se vrhnout do dobrodružství, a to zmírňovalo jeho žal nad tím, že opouští všechno, co má rád.

„Jednou se sem vrať, Jacku," ozvala se matka. „Prosím."

„Vrátím se."

„Slibuješ?"

„Slibuju."

„Kdyby ti došly peníze, než si najdeš práci, prodej koně, ale nikdy ne náčiní," poradila mu.

„Mám tě rád, matko."

Oči se jí zalily slzami. „Dávej na sebe pozor, synu."

Pobídl koně a vydal se na cestu. Po chvíli se otočil a zamával. Matka zamávala také. Kopl koně do slabin, aby přešel do klusu, a pak už se neotočil.

Richard dorazil právě včas, aby stihl svatební obřad.

Vysvětloval, že mu král Štěpán velkoryse poskytl dva dny volna. Královské vojsko pobývalo zrovna u Oxfordu, kde obléhalo hrad, v němž se nechala chytit do pasti Maud, a tak rytíři stejně neměli nic moc na práci. „Přece nemůžu propást svatební den své vlastní sestry," prohlašoval Richard a Aliena si k tomu v duchu otráveně říkala: Prostě ses chtěl ujistit, že ta dohoda klapne, abys mohl po Alfredovi chtít to, co ti slíbil.

I tak byla ráda, že bratr přijel, protože ji má kdo dovést k oltáři a předat ženichovi. Jinak by na tenhle úkol nikoho neměla.

Na sebe si vzala novou lněnou spodničku a přes ni bílé šaty ušité podle nejnovější módy. S poničenými vlasy toho mnoho nezmohla, ale alespoň stáhla nejdelší části do copánků a přitáhla si je k hlavě bílou hedvábnou loktuší. Jedna sousedka jí půjčila zrcadlo. Aliena byla bledá, pod očima měla po bezesné noci temné kruhy. S tím se ovšem nedalo nic dělat. Richard si ji prohlížel. Měl takový krotký, téměř beránčí výraz, jako by ho hryzlo špatné svědomí, a v jednom kuse si s něčím neklidně pohrával. Možná se obával, že mu to Aliena celé na poslední chvíli zkazí a svatbu zruší.

Byly chvíle, kdy se jí zmocňovalo pokušení, že to skutečně udělá. Představovala si, jak spolu s Jackem odcházejí z Kingsbridge, drží se za

ruce a chystají se začít nový život někde jinde, jednoduchý, poctivý život plný obyčejné práce a zbavený starých přísah a mrtvých rodičů.

Byl to ale jen bláznivý sen. Kdyby opustila bratra, nikdy by nemohla být šťastná.

Když došla v úvahách až k tomuto závěru, představila si, jak jde dolů k řece a vrhá se do vln, a viděla, jak její hubené tělo ve svatebních šatech nasáklých vodou unáší proud a vlasy se jí točí kolem hlavy. Vzápětí si uvědomila, že manželství s Alfredem je přece jen lepší než takový konec, vrátila se v úvahách na začátek a řekla si, že tahle svatba je nakonec nejlepší možné řešení většiny jejích životních obtíží.

Jak by, pane, Jack ohrnoval nos na tímhle způsobem uvažování.

Kostelní zvon začal vyzvánět.

Aliena vstala.

Nikdy si vlastní svatbu takhle nepředstavovala. Když o ní jako malá holka přemýšlela, viděla sama sebe, jak kráčí zavěšená do otce z hradního paláce přes padací most ke kapli na dolním nádvoří a hrad je plný otcových rytířů, zbrojnošů, služebníků a poddaných, kteří se sem všichni nahrnuli, aby ji pozdravili a popřáli jí všechno nejlepší. Mladík, který na ni čekal v kapli, byl v jejích snech vždycky trochu neurčitý, ale věděla, že ji miluje a umí ji rozesmát a ona o něm ví, že je prostě úžasný. No jo. Nic v jejím životě nedopadlo tak, jak si to představovala. Richard jí podržel dveře malého domku o jedné místnosti a ona vyšla na ulici.

S překvapením zjistila, že venku přede dveřmi čeká pár sousedů, aby si ji prohlédli, až půjde kolem. Když se k nim přiblížila, pár lidí zvolalo: „Bůh ti žehnej!“ a „Hodně štěstí!“. Byla jim za to nesmírně vděčná. Vydala se ulicí vzhůru a někdo začal házet zrní. Zrní znamená plodnost. Bude mít děti a ty ji budou mít rády.

Farní kostel stál na vzdálenějším okraji města, v honosnější čtvrti, kde bude i ona ode dneška bydlet. Prošli kolem kláštera. Řeholníci budou mít zrovna ve chvíli, kdy se bude vdávat, bohoslužbu, ale převor Philip slíbil, že se ukáže během svatební hostiny a požehná novomanželům. Aliena doufala, že opravdu přijde. Hodně v jejím životě znamenal, a to hned od prvního dne před šesti roky, kdy od ní na trhu ve Winchesteru koupil vlnu.

Dorazili k novému kostelu, který s Tomovou pomocí postavil Alfred. Venku stál zástup lidí. Svatba se bude konat před kostelem a bude v angličtině. Pak půjdou dovnitř a tam bude latinská mše. Byli tam všichni muži, kteří pracují pro Alfreda, a většina lidí, kteří kdysi, za starých časů, tkali látky pro Alienu. Když se nevěsta objevila, přivítali ji jásotem.

Alfred tam čekal se svou sestrou Martou a s Danem, jedním ze svých zedníků. Alfred měl na sobě novou šarlatovou suknici a čisté boty. Měl dlouhé, tmavé vlasy, stejné jako Ellen. Aliena si uvědomila, že Ellen tam

není. To ji zklamalo. Už se chystala zeptat Marty, kde je její nevlastní matka, když vtom přišel kněz a obřad začal.

Aliena přemítala o tom, že její život dostal nový směr, když před šesti lety složila přísahu svému otci, a teď se před ní otevírá nová etapa se slibem daným dalšímu muži. Jen velmi vzácně udělala něco pro sebe. Dneska ráno si ovšem s Jackem dopřála nečekanou výjimku. Když si vybavila, co spolu vlastně prováděli, ani tomu nemohla pořádně uvěřit. Připadalo jí to jako sen, jako jedno z těch Jackových úžasných vyprávění, jako něco, co nemá nic společného s opravdovým životem. Do smrti to neprozradí živé duši. Bude to její milované tajemství, které si bude hýčkat a čas od času si je oživí vzpomínkou, jako když lakomec uprostřed noci přepočítává svoje skryté poklady.

Obřad dospěl až ke slibům. Na kněžův pokyn Aliena řekla: „Alfrede, synu Toma Stavitele, beru si tě za svého manžela a přísahám, že ti budu navěky věrná.“ Když to říkala, chtělo se jí plakat.

Pak začal odříkávat slib i Alfred. Když promluvil, na okraji zástupu se ozval nějaký rušivý zvuk a jeden nebo dva lidé se ohlédli přes rameno. Aliena zachytila Martin pohled a dívka jí na vysvětlenou zašeptala: „To je Ellen.“

Mnich se podrážděně zamračil a prohlásil: „Alfred a Aliena jsou od této chvíle muž a žena před tváří boží, pročež nechť je požehnáno –“

Nikdy už větu nedořekl. Za Alienou se zvonivě ozval silný hlas: „Proklínám tuhle svatbu!“

Byla to Ellen.

Shromáždění vydechlo hrůzou.

Kněz se pokusil pokračovat: „Pročež nechť je požehnáno –“ Pak se zarazil, zbledl a chvatně se pokřižoval.

Aliena se otočila. Ellen stála přímo za ní. Dav kolem ní se rozestupoval. V jedné ruce držela živého kohouta a ve druhé dlouhý nůž. Na ostří nože se leskla krev. Stejná krev se řinula z kohoutova podříznutého krku. „Přivolávám na tenhle sňatek zármutek,“ prohlásila Ellen a při jejích slovech sevřela Alienino srdce ledová ruka. „Přivolávám na tenhle sňatek chudobu,“ pokračovala Ellen. „Přivolávám na něj hořkost, nenávist, smrt a lítost. Nechť je stižen neplodností.“ Jakmile vyřkla slovo *neplodnost,* vyhodila zakrváceného kohouta do vzduchu. Několik lidí zaječelo a uskočilo zpátky. Aliena stála na místě jako solný sloup. Pták chvíli letěl, krev z něj cákala a nakonec přistál na Alfredovi. Ženich vyděšeně odskočil. Příšerný tvor poskakoval po zemi a stále krvácel.

Když se všichni rozhlédli kolem sebe, byla Ellen pryč.

Marta povlékla na postel nové lněné prostěradlo a přidala vlněnou pokrývku. Byla to ta veliká postel s péřovou matrací, která dřív patřila Ellen

a Tomovi a která teď připadne Alfredovi a Alieně. Od obřadu Ellen nikdo neviděl. Ze svatební hostiny se stala taková zaražená událost, něco jako piknik během chladného dne. Všichni jen tupě jedli a pili, protože se tam stejně nedalo nic jiného dělat. Za soumraku se hosté rozešli. Obešli se tentokrát dokonce i bez běžných drsných vtipů o tom, jak bude probíhat první společná noc novomanželů. Marta se už uložila do své vlastní úzké postele v jiném pokoji. Richard se vrátil do Alienina domku u řeky, který mu teď bude patřit.

Alfred se zmiňoval o tom, že příští léto budou mít manželé kamenný dům. Během hostiny se s budoucím stavením vytahoval před Richardem. „Budu tam mít opravdovou ložnici, síň a pořádné sklepy," prohlašoval. „Až to uvidí manželka Johna Silversmithe, bude chtít přesně takový dům. Brzy budou všichni bohatí muži ve městě chtít jen kamenné domy."

„Už máš hotové plány?" zeptal se Richard a Aliena zaslechla v jeho hlase stín pochyb, kterého si nikdo jiný nemohl všimnout.

„Našel jsem pár starých náčrtů po otci, jsou dělané inkoustem na pergamenu," odpověděl Alfred. „Na jednom z nich je dům, který jsme před spoustou let stavěli pro Alienu a Williama Hamleigha. Z toho budu vycházet."

Aliena se znechuceně odvrátila. Jak může být někdo takový buran a připomínat něco takového zrovna v den svatby? Alfred se celé odpoledne předváděl, naléval všem víno, vykládal vtipy a se svými kumpány si vyměňoval oplzlé úšklebky. Zdálo se, že je šťastný.

Teď seděl na okraji postele a stahoval si boty. Aliena si vypletla stužky z vlasů. Nevěděla, co si má o Ellenině kletbě myslet. Otřáslo to s ní a neměla ani tušení, co se vlastně odehrává v Ellenině mysli, ale z nějakého důvodu ji to nevyděsilo tak, jako ostatní lidi.

To se nedalo říct o Alfredovi. Když na něm přistál krvácející kohout, byl schopen jen nesouvisle blekotat. Až Richard to z něj vytřásl, a to doslova. Chytil ho vepředu za suknici a cloumal s ním dopředu a dozadu. Nakonec se Alfred podle všeho vzpamatoval docela rychle, jelikož jedinou známkou prožitého strachu byla neústupnost, s níž všechny bodře plácal po zádech, a to, že každého umanutě naléval pivem, včetně sebe.

Aliena byla podivně klidná. Netěšila se na to, co ji čeká, ale alespoň ji k tomu nikdo nebude nutit násilím, takže to možná bude trochu nechutné, ale určitě ne ponižující. Bude tu s ní jen jeden chlap a nikdo další se nebude dívat.

Shodila ze sebe šaty.

„Kruci," vydechl Alfred, „to je ale dlouhá kudla."

Aliena odmotala řemínek, kterým měla k levému předloktí přichycenou dýku, a pak si lehla ve spodničce do postele.

Alfredovi se konečně podařilo dostat se z bot. Stáhl si nohavice a vstal. Vrhl na ženu lačný pohled. „Sundej si košili," přikázal jí. „Mám právo vidět, jaké má moje žena kozy."

Aliena zaváhala. Moc se jí nechtělo zůstat před ním nahá, ale na druhou stranu by byla hloupost odmítnout mu hned první věc, o kterou ji požádal. Poslušně se posadila, přetáhla si košili přes hlavu a silou vůle potlačila vzpomínku na to, jak odlišné prožívala pocity, když totéž udělala dneska ráno před Jackem.

„To je mi dvojice krasavic," poznamenal Alfred. Přistoupil blíž, zůstal stát vedle postele a vzal do ruky manželčino pravé ňadro. Obrovské dlaně měl drsné a pod nehty se mu černala špína. Stiskl příliš silně a Aliena zkřivila obličej. Zasmál se a pustil ji. O krok ustoupil, svlékl si suknici a pověsil ji na hák. Pak se vrátil k posteli a stáhl z ženy pokrývku.

Aliena ztěžka polkla. Byla nahá, Alfred na ni zíral a ona si najednou připadala pod jeho pohledem zranitelná. „Kristepane, to je chlupů," poznamenal Alfred. Sklonil se a hrábl jí rukou mezi nohy. Ztuhla, ale pak se přinutila uvolnit a roztáhla nohy. „Hodná holka," pochválil ji a vrazil do ní prst. Bolelo to: Aliena byla uvnitř suchá. Vůbec to nechápala – dneska ráno s Jackem byla vlhká a kluzká. Alfred zavrčel a vrazil prst ještě o něco dál.

Chtělo se jí brečet. Věděla, že ji nečeká nějaký krásný prožitek, ale netušila, že si Alfred bude počínat takhle bezcitně. Dokonce ji ani nepolíbil. Vůbec mě nemiluje, pomyslela si. Dokonce mě ani nemá rád. Jsem prostě jen dobrá klisna, na které se chce projet. Ve skutečnosti by s koněm zacházel o poznání líp – hladil by ho a poplácával, aby si na něj zvíře zvyklo, a vlídně by na ně mluvil, aby se uklidnilo. Snažila se potlačit slzy. Sama jsi to chtěla, připomínala si v duchu. Nikdo tě nenutil, aby sis ho brala, tak se s tím teď koukej vyrovnat.

„Suchá jak díra po suku," zamumlal Alfred.

„Mrzí mě to," zašeptala.

Vytáhl ruku, dvakrát si na ni plivl a pak jí plivanec rozetřel mezi nohama. Bylo to děsivě ponižující jednání. Aliena se kousla do rtu a odvrátila pohled.

Roztáhl jí stehna. Zavřela oči. Pak je zase otevřela a přinutila se na Alfreda dívat. Přitom se nabádala: Zvykej si na to. Tohle už budeš dělat zbytek života. Vyhoupl se na postel a klekl si jí mezi nohy. Ve tváři se mu usadil zamračený výraz. Jednou rukou jí sáhl do rozkroku, aby si zjednal cestu dovnitř, a druhou si vklouzl pod košili. Aliena viděla, jak se mu ruka pod košilí hýbe. Mračil se čím dál tím víc. „Kristepane," mumlal, „ty jsi tak bez života, že mě to úplně odrovnalo. To je jak dělat to s mrtvolou."

Připadalo jí od něj sprosté, že jí to vyčítá. „Když já nevím, co mám vlastně dělat!" bránila se s pláčem na krajíčku.

„Jsou holky, že se jim to líbí," poznamenal.

Tohle? napadlo ji. Vyloučeno. Pak si vybavila, jak ještě dnes ráno sténala a křičela rozkoší. Jenže mezi tím, co dělala ráno, a tím, co provádí teď, jako by neexistovala vůbec žádná souvislost. Tohle bylo nanic. Posadila se. Alfred se pod košilí usilovně masíroval. „Pusť mě k tomu," vyzvala ho a strčila mu ruku pod košili. Přirození bylo ochablé a měkké. Aliena nevěděla, co si s ním má počít. Lehce je sevřela a začala je konečky prstů hladit. Podívala se manželovi do obličeje, jak se mu to zamlouvá. Tvářil se nazlobeně. Hladila ho dál, ale k žádnému výsledku to nespělo.

„Zkus přitlačit," zavrčel.

Začala ho třít energičtěji. Úd byl i nadále měkký, ale Alfred se začal pohupovat v bocích, jako by se mu to líbilo. Alienu to povzbudilo a ještě víc ho sevřela. Alfred najednou bolestivě vykřikl a odstrčil ji od sebe. Zřejmě ho stiskla příliš silně. „Krávo blbá!" osopil se na ni a hřbetem ruky ji plácl přes tvář. Byla to rána, že jí hlava poskočila stranou.

Zůstala ležet na posteli a jen se chvěla strachem a bolestí.

„Nejsi k ničemu," vyjel na ni. „Jsi prokletá!"

„Snažila jsem se!"

„Jsi uschlá haluz!" štěkl opovržlivě. Chytil ji za ruce, zvedl do sedu a stáhl ji z postele. Spadla do slámy na podlaze. „Ta čarodějnice Ellen chtěla, aby to takhle dopadlo," vztekal se Alfred. „Odjakživa mě nenávidí."

Aliena se překulila, klekla si na podlaze a zadívala se na Alfreda. Nevypadalo to, že by ji chtěl ještě jednou praštit. Vztek vystřídala hořkost. „Zůstaneš tam, kde jsi," oznámil jí. „Když mi nedokážeš být dobrou manželkou, nepatříš do mé postele. Budeš tu žít jako pes a spát na podlaze." Odmlčel se. „Nemůžu vystát, jak se na mě díváš!" zařval zničehonic a v hlase se mu ozvala panika. Rozhlédl se kolem sebe, kde stojí kahan, sáhl po něm, jedním fouknutím zhasl plamen a rozbil kahan o podlahu.

Aliena zůstala bez hnutí sedět ve tmě. Slyšela, jak Alfred uléhá na měkké peří, jak se uvelebuje, přitahuje si pokrývku a rovná polštáře. Strachy se neodvažovala ani dýchat. Manžel se dlouho převaloval a kroutil, ale už nevstal a ani na ni nepromluvil. Konečně se uklidnil a začal pravidelně oddechovat. Když si byla jistá, že spí, přelezla po čtyřech přes pokoj a našla si místečko v koutě. Snažila se, aby sláma moc nechrastila. V rohu se stočila do klubíčka a zůstala ležet. Byla dokonale probuzená. Konečně začala plakat. Pokoušela se to v sobě potlačit, jelikož se bála, že ho probudí, ale už v sobě nedokázala slzy dál zadržovat, a tak alespoň tiše vzlykala. Jestli ho ty zvuky probudily, nedal to nijak najevo. Aliena ležela v koutku na seně, tiše naříkala, až se nakonec pláčem unavila a usnula.

KAPITOLA 12

Aliena byla celou zimu nemocná. Každou noc špatně spala, zamotaná do pláště a schoulená u nohou Alfredovy postele, a přes den pak byla beznadějně malátná. Často se jí zvedal žaludek, a tak málo jedla. Přesto to vypadalo, že přibírá na váze. Byla si jistá, že se jí zvětšují prsa a rozšiřují boky a rozhodně měla víc kolem pasu.

Čekalo se od ní, že se bude starat o Alfredovu domácnost, ale ve skutečnosti zastala většinu prací Marta. Žili tam všichni tři v takové smutné domácnosti. Marta neměla bratra nikdy moc v lásce a Aliena ho teď nenáviděla z celého srdce, a tak nebylo divu, že trávil co nejvíc času mimo dům. Přes den byl v práci a večery zabíjel v krčmě. Marta a Aliena bez sebemenšího nadšení nakupovaly a připravovaly jídlo a po večerech šily oblečení. Aliena se těšila na jaro, až bude zase natolik teplo, aby mohla o nedělních odpoledních chodit na tajnou mýtinu. Tam si v klidu lehne a bude snít o Jackovi.

Mezitím představoval její jedinou útěchu Richard. Bratr si pořídil temperamentního černého hřebce, nový meč a panoše s poníkem a opět bojoval po boku krále Štěpána, i když s trochu menší družinou. Válka se protáhla do dalšího roku: Maud se podařilo uprchnout z oxfordského hradu a opět proklouznout Štěpánovi pod rukama a její bratr Robert z Gloucesteru se znovu zmocnil Warehamu, a tak to neustálé přetahování pokračovalo dál, jedna strana vždycky někde získala mírně navrch a vzápětí zase něco ztratila. Aliena ale plnila svůj slib otci a alespoň to ji uspokojovalo, když už jí nic jiného uspokojení přinést nemohlo.

První týden v lednu začala Marta poprvé v životě krvácet. Aliena jí nachystala horký nápoj s bylinkami a medem, aby dívce trochu povolily křeče, a trpělivě odpovídala na otázky týkající se ženského údělu. Pak šla najít truhličku plnou hadrů, které si schovávala na to, když přišla její chvíle. Jenže truhličku v domě nenašla, a tak jí konečně došlo, že si ji nepřinesla ze svého bývalého domova, když se vdávala.

Ale od té doby uplynuly už tři měsíce.

Což znamenalo, že už tři měsíce na ni krvácení nepřišlo.

Nekrvácela ode dne, kdy měla svatbu.

Ode dne, kdy se milovala s Jackem.

Nechala Martu sedět v kuchyni u ohniště, ať si tam popíjí z hrnku horký nápoj s medem a opéká si prsty, a vydala se přes celé město ke svému starému domu. Richard tam nebyl, ale ona měla klíč. Bez potíží našla truhličku, ale přesto se nevrátila hned zpátky. Místo toho se posadila u vychladlého ohně, zachumlala se do pláště a pohroužila do úvah.

Alfreda si vzala na svatého Michaela, tedy koncem září. Teď už bylo po Vánocích. To je čtvrt roku. Za tu dobu uplynuly tři úplňky. Takže měla třikrát

krvácet. Přesto její truhlička s hadry ležela na polici hned vedle malého brousku, který Richard používal na broušení kuchyňských nožů. Teď jí truhlička ležela v klíně. Pohladila prstem její drsné dřevo. Prst byl rázem špinavý. Truhlička byla celá pokrytá prachem.

Nejhorší na tom bylo, že se s Alfredem *nikdy* nemilovala.

Po té první děsivé noci to zkusil ještě třikrát: poprvé hned následujícího večera, pak o týden později a pak ještě jednou asi po měsíci, když přišel domů neuvěřitelně opilý. Ani jednou nebyl schopen něčeho dosáhnout. Aliena se ho z pocitu povinnosti nejdřív snažila nějak povzbudit. Jenže s každým selháním byl vzteklejší a to ji děsilo. Měla pocit, že je pro ni bezpečnější, když se mu bude klidit z cesty, nosit odpudivé oblečení a dávat si pozor, aby ji už nikdy neviděl svlečenou a postupem času na všechno zapomněl. Teď ji napadlo, jestli by to neměla přece jen ještě jednou zkusit. V hloubi duše ale tušila, že to zase dopadne stejně. Bylo to beznadějné. Ani pořádně nevěděla, čím to je, třeba za to může Ellenina kletba, třeba je Alfred jalový nebo je to možná tím, že ona celou dobu myslí na Jacka, jedno bylo ale jisté: teď už nedosáhne toho, aby se s ní Alfred pomiloval.

Takže se nevyhnutelně dozví, že dítě není jeho.

Zírala do starých, vychladlých oharků Richardova ohniště a bylo jí bídně. Přemítala, proč musí mít pořád takovou smůlu. Tolik se snažila, aby její nešťastný sňatek k něčemu byl, a teď se musí vypořádat s tím, že je těhotná s jiným mužem kvůli jednomu jedinému krátkému zaváhání.

Nemá cenu, aby podlehla sebelítosti. Musí se rozhodnout, co podnikne dál.

Položila si ruce na břicho. Konečně už ví, proč přibírá na váze, proč se jí dělá nevolno, proč je pořád tak unavená. Nosí v sobě malého človíčka. Sama pro sebe se při té představě usmála. Vždyť je to hezké mít dítě.

Zavrtěla hlavou. Tohle nebude ani trochu hezké. Alfred bude vyvádět jako blázen. Vůbec se nedá odhadnout, co vlastně udělá – jestli ji zabije, vyhodí, nebo zavraždí dítě… Zničehonic ji napadlo, že by mohl ublížit nenarozenému dítěti tím, že ji kopne do břicha. Musela si utřít čelo: vyskočil jí na něm studený pot.

Prostě mu to neřeknu, pomyslela si.

Bylo by možné udržet těhotenství v tajnosti? Možná ano. Vždyť už si všichni zvykli na to, že nosí beztvaré, pytlovité oblečení. Třeba to na ní nebude moc vidět – na některých ženách to vidět není. Alfred nemá moc dobrý postřeh. Není pochyb o tom, že bystřejší ženy ve městě si toho všimnou, ale snad by se mohla spolehnout na to, že si to nechají pro sebe – nebo přinejhorším, že o tom nebudou mluvit s ostatními muži. Ano, rozhodla se, mohlo by se podařit utajit to před ním, dokud se dítě nenarodí.

Jenže co pak? Inu, přinejmenším se jí podaří přivést toho drobečka v klidu na svět. Alfred ho nebude moci zabít tím, že by praštil Alienu. Přesto ale bude vědět, že to není jeho dítě. A bude toho chudinku malého nenávidět: její potomek bude neustálou hanbou jeho mužství. A za to bude muset někdo neustále pykat.

Aliena nebyla schopná myslet takhle daleko. Rozhodla se, že teď je podstatné zajistit, aby byla v bezpečí pro nejbližších šest měsíců. Mezitím se bude snažit vymyslet, co by měla podniknout, až se dítě narodí.

To by mě zajímalo, jestli to bude kluk nebo holka, pomyslela si.

Vstala a v náručí držela truhličku hadrů pro Martu a její první ženskou periodu. Je mi tě líto, Marto, pomyslela si unaveně. Tohle všechno máš ještě před sebou.

Philip strávil celou zimu tím, že rozebíral všechno, co ho potkalo.

Ellenina pohanská kletba pronesená před kostelem během obřadu ho vyděsila. Teď už ani v nejmenším nepochyboval o tom, že vdova po Tomovi je čarodějnice. Jen litoval toho, že jí tak bláhově prominul, jak před mnoha lety znesvětila Řeholi svatého Benedikta. Mohl si spočítat, že žena, která je něčeho takového schopná, se nikdy nebude doopravdy kát. Celá událost však měla i jednu kladnou stránku – Ellen opět odešla z Kingsbridge a od té doby ji tam nikdo neviděl. Philip si z celého srdce přál, aby se už nikdy nevrátila.

Aliena byla v manželství s Alfredem viditelně nespokojená, i když Philip pochyboval, že by to způsobila Ellenina kletba. Převor o manželském životě téměř nic nevěděl, ale uměl si představit, že bystrá, vzdělaná a činorodá Aliena musí být nešťastná, když žije vedle někoho tak pomalého, těžkopádného a omezeného, jako je Alfred – a je jedno, jestli jsou manželé nebo ne.

Aliena si pochopitelně měla vzít Jacka. To bylo Philipovi teď naprosto jasné a měl špatné svědomí, že se tak silně upnul na své vlastní úmysly s Jackem, až přehlédl, co chlapec doopravdy potřebuje. Jack nebyl stvořený pro řeholní život a Philip udělal chybu, když ho do něho tlačil. Jediným výsledkem je, že Kingsbridge přišel o Jackovu energii i jeho schopnosti.

Od toho neštěstí při trhu s vlnou jako by se všechno vyvíjelo od desíti k pěti. Převorství bylo zadluženější víc než kdykoliv předtím.

Philip musel propustit polovinu dělníků ze stavby, protože už je dál neměl z čeho vyplácet. V důsledku toho se snížil počet obyvatel města, což znamenalo, že se zmenšily i nedělní trhy a Philipovy příjmy z pronájmů a mýtného dále klesly. Kingsbridge se řítil po spirále dolů.

Jádrem všech problémů byla nálada, která ve městě zavládla. Přestože si lidé postavili nové domy a obnovili živnosti, neměli důvěru v budoucnost. Ať si naplánují cokoliv, ať si postaví sebelepší dům, všechno může William

Hamleigh během jediného dne smést z povrchu země, pokud si usmyslí, že na město znovu zaútočí. Tenhle všeprostupující pocit nejistoty měli všichni uložený hluboko v sobě a ochromoval každou jejich činnost.

Konečně si Philip uvědomil, že bude muset něco podniknout, aby celkový úpadek zastavil. Musí udělat nějaké nápadné gesto, aby dal najevo obecně celému světu a obyvatelům města zvlášť, že Kingsbridge se dere zpátky na scénu. Ustaraný převor strávil mnoho hodin modlitbami a rozjímáním a snažil se přijít na to, jak by takové gesto mělo vypadat.

Ve skutečnosti vlastně potřeboval zázrak. Kdyby se s pomocí kostí svatého Adolpha podařilo vyléčit nějakou princeznu z moru nebo změnit poloslanou vodu v nějaké studni na sladkou, lidé by putovali do Kingsbridge v zástupech. Jenže zdejší svatý se na žádný zázrak nezmohl už hezkou řádku let. Philip občas přemýšlel o tom, jestli jeho klidný, praktický způsob řízení převorství svatého nějak neodrazuje, jelikož zázraky se podle všeho daleko častěji děly v místech, kde bylo vedení kláštera mnohem méně věcné a vzduch byl nabit náboženským zaujetím, nebo dokonce vysloveným třeštěním. Jenže Philip byl odchovancem daleko střízlivější školy. Otec Peter, opat prvního kláštera, kde Philip pobýval, vždycky říkával: „Modli se za zázrak, ale nezapomeň zasadit kapustu."

Symbolem života a úspěchu Kingsbridge je katedrála. Kdyby se ji tak podařilo nějakým zázrakem dokončit! Jednou se za takový zázrak modlil celou noc, ale ráno byl chór i nadále bez střechy a mohlo do něj pršet a jeho zdi dál zubatě čněly do prostoru tam, kde se měly spojit se stěnami příčné lodi.

Philip stále ještě ani nenajal nového mistra stavitele. Otřáslo s ním, o jak vysokou mzdu jsou si tihle lidé ochotni říct: nikdy si neuvědomil, že Tom byl tak laciný. Zatím stačil bez větších potíží řídit snížené počty dělníků Alfred. Ten začal být po svatbě dost zamlklý a mrzutý, jako člověk, který porazil mnoho nepřátel, aby se stal králem, a pak zjistil, že kralování je nesmírně únavný úděl. Jinak byl ale Alfred rozhodný a panovačný a ostatní muži ho uznávali.

Jenže po Tomovi zbyla mezera, kterou nebylo možné zaplnit. Philipovi scházel i osobně, nejen jako hlavní stavitel. Toma zajímalo, *proč* se kostely staví zrovna tímhle způsobem, a ne jiným. A Philip s ním rád zapřádal úvahy o tom, proč některé stavby stojí, zatímco jiné se zřítí. Tom nebyl nijak zvlášť zbožný člověk, ale čas od času Philipovi položil nějakou teologickou otázku, z níž bylo patrné, že promýšlí náboženské otázky stejně soustavně jako stavbu dómu. Tomův způsob myšlení se v hlavních rysech podobal Philipovu. Philip se s ním dokázal bavit, aniž ho to nutilo, aby se stavitelem jednal s převahou. Převor potkal v životě málo takových lidí. Dalším byl – navzdory svému mládí – Jack. A pak ještě Aliena, ale ta

zmizela utopena ve svém nešťastném manželství. Cuthbert Bělohlav už začínal být moc starý a kvestor Milius byl v jednom kuse někde na cestách, objížděl ovčí farmy a počítal akry, ovce a žoky s vlnou. Jednou začne činorodé a prosperující převorství přitahovat vzdělance, stejně jako dobyvatelská armáda k sobě láká bojovníky. Philip se už na tu dobu těšil. Jenže se jí nikdy nedočká, dokud nepřijde na způsob, jak Kingsbridge znovu probudit k životu.

„Máme docela mírnou zimu," prohlásil Alfred jednoho rána krátce po Vánocích. „Můžeme začít dřív než obvykle."

Tahle věta přivedla Philipa k úvahám: Do konce léta budou mít postavenou klenbu. Jakmile bude hotová, budou moci začít používat chór a Kingsbridge přestane být katedrálním městem bez katedrály. Chór je nejdůležitější součástí chrámu: vysoký oltář a svaté ostatky je možné umístit do jeho nejvýchodnější části, které se říká presbytář čili kněžiště. A v chóru, kde sedávají mniši, se také koná většina bohoslužeb. Zbytek chrámu se používá jen o nedělích a o svátcích. Jakmile bude chór vysvěcený, stane se z rozestavěné stavby kostel, i když zatím ještě nedokončený.

Škoda jen že budou muset čekat skoro ještě celý rok, než tahle chvíle nastane. Alfred původně přislíbil, že bude mít klenbu úplně hotovou do konce letošní stavební sezóny, a ta zpravidla končila v listopadu – pochopitelně to záviselo na počasí. Jenže když teď Alfred prohlásil, že by mohli začít dřív, Philipa napadlo, jestli by také nemohli být dřív hotovi. Kdyby otevřeli chrám už letos v létě, všichni by tím byli ohromeni. Tohle bylo přesně to gesto, na které se snažil přijít: něco, co by překvapilo celé panství a dalo všem zřetelně najevo, že Kingsbridge nikdy nelze odepsat nadlouho.

„Mohl bys to stačit dodělat do svatodušních svátků?" zeptal se Philip v náhlém popudu.

Alfred nasál vzduch mezi zuby, až to zasvištělo, a zatvářil se pochybovačně. „Dělání klenby je nejnáročnější práce," prohlásil. „Nesmí se uspěchat a nemůžu na ni pustit učedníky."

Tvůj otec by odpověděl ano nebo ne, pomyslel si Philip podrážděně. Nahlas řekl: „A co kdybych ti dodal nějaké dělníky navíc – tedy mnichy. Nakolik by ti to pomohlo?"

„Moc ne. Popravdě řečeno, potřebuju daleko víc zedníky."

„Možná bych ti uměl sehnat jednoho nebo dva navíc," připustil Philip honem. Mírná zima povede k tomu, že stříhání ovcí začne brzo, takže by s trochou štěstí mohl prodávat dřív než obvykle.

„Nevím." Alfred stále vypadal nejistě.

„A co kdybych zedníkům nabídl nějakou odměnu," navrhl Philip. „Jednu týdenní mzdu navíc, když budou hotovi do svatodušního pondělí."

„O něčem takovém jsem v životě neslyšel," prohlásil Alfred. Zatvářil se při tom, jako by se jednalo o zcela nevhodnou nabídku.

„Víš, všechno na světě je jednou poprvé," poznamenal Philip nedůtklivě. Alfred mu svou opatrností hrál na nervy. „Tak co ty na to?"

„Teď nemůžu říct ano ani ne," odpověděl Alfred netečně. „Nejdřív to předložím chlapům."

„Dneska?" naléhal na něj převor netrpělivě.

„Dneska." Philipovi nezbývalo než se s tímhle výsledkem spokojit.

William Hamleigh a jeho rytíři dorazili k paláci biskupa Walerana hned za volským potahem zapraženým do vozu plně naloženého žoky s vlnou. Nová sezóna stříhání ovcí už začala. Waleran, stejně jako William, nakupoval od rolníků vlnu za loňské ceny a předpokládal, že ji nakonec prodá daleko výhodněji. Ani jednomu nedělalo velké potíže přimět poddané, aby prodávali právě a jedině svému pánovi. Těch pár zemědělců, kteří to odmítli, bylo vyhnáno z panství a jejich usedlosti srovnal oheň se zemí. Pak už se žádní rebelové nevyskytli.

Když William projížděl branou, podíval se vzhůru po svahu na vrchol kopce. Nedokončené cimbuří hradu, který se biskupovi nikdy nepodařilo dostavět, stálo na kopci už sedm let a bylo trvalou připomínkou toho, jak se převorovi Philipovi povedlo Walerana přelstít. Sotva se biskupovi podaří vytěžit z obchodování s vlnou nějaké zisky, nejspíš práce na stavbě hradu obnoví. Za časů starého krále Jindřicha nepotřeboval biskup na svou obranu nic víc než plot z dřevěných planěk za mělkým příkopem, který se vinul kolem jeho paláce. Dnes, po pěti letech bojů o trůn, si nedobytné hrady budovali i muži, kteří měli do hrabat či biskupů daleko.

Waleranovi vždycky všechno vyjde, říkal si William kysele, když ve stáji slézal z koně. Waleran zůstal celou dobu věrný biskupu Jindřichovi z Winchesteru, ať Jindřich střídal strany sebevíc. Výsledkem bylo, že se stal jedním z Jindřichových nejtěsnějších spojenců. Během let si Waleran zajistil trvalý přísun majetku, pozemků a výsad a dvakrát navštívil Řím.

William takové štěstí neměl – proto o tom přemítal s takovou hořkostí. Přestože se přidal pokaždé, když Waleran změnil stranu, a přestože oběma stranám během války o vládu v zemi dodal docela početné vojsko, stále ještě se nestal právoplatným hrabětem ze Shiringu. Rozebíral to v duchu během přestávky v bojích a tak ho to rozběsnilo, že se nakonec rozhodl jet přímo za Waleranem a pořádně si to s ním vyříkat.

Vyběhl po schodech ke vchodu do hodovní síně. Walter a ostatní rytíři se mu drželi v patách. Sluha, který držel stráž u dveří, byl ozbrojený – další známka toho, jak se časy mění. Biskup Waleran seděl ve velkém křesle uprostřed místnosti a kostnaté ruce a nohy měl jako obvykle rozhozené do všech stran, jako by ho tam někdo jen tak bezděčně odhodil. Vedle něj stál

Baldwin, který mezitím povýšil na arcijáhna. Jeho postoj naznačoval, že nejspíš čeká na nějaké příkazy. Waleran zíral do ohně a byl hluboko ponořen do úvah. Přesto trhnutím hlavy vzhlédl, jakmile William vstoupil.

Když William biskupa pozdravil a posadil se, pocítil známou nechuť. Jak uviděl Waleranovy měkké, vyzáblé ruce, rovné černé vlasy, mrtvolně bílou pleť a jeho velké světlé oči, ihned mu začala naskakovat husí kůže. Waleran byl ztělesněním všeho, co William ze srdce nesnášel: nevypočitatelnosti, tělesné slabosti, nadutosti a mazanosti.

Williamovi bylo jasné, že biskup k němu chová podobné city. Když se William ocitl v jeho blízkosti, Waleran nikdy nedokázal zastřít, jak hluboce jím opovrhuje. I teď zůstal sedět zpříma, ruce složil na prsou, rty měl trochu zkřivené a nepatrně se zamračil, jako by překonával lehkou žaludeční nevolnost.

Chvíli se bavili o válce. Byla to toporná, trapná konverzace a Williamovi se ulevilo, když ji přerušil posel, který přinesl dopis napsaný na svitku pergamenu a opatřený pečetí. Waleran poslal posla do kuchyně, aby mu tam dali něco k jídlu. Dopis neotevřel.

William využil příležitosti a změnil téma hovoru. „Nevážil jsem cestu až sem, abychom si tu vyprávěli novinky z boje," prohlásil. „Přijel jsem, abych ti sdělil, že už mi došla trpělivost."

Waleran zvedl obočí, ale nepromluvil. Jakmile došlo na nějaké nepříjemné téma, vždycky odpovídal mlčením.

William dorážel dál: „Už jsou to pomalu tři roky, co můj otec zemřel, a král Štěpán mi stále ještě nepotvrdil titul hraběte. To je neslýchané."

„S tím naprosto souhlasím," přitakal biskup vlažně. Pohrával si s dopisem, zkoumal pečeť a namotával na prsty stuhu, kterou byla k pergamenu přichycená.

„To je dobře," přikývl William, „protože teď už s tím konečně budeš muset něco udělat."

„Ale, drahý Williame, já tě přece nemůžu prohlásit hrabětem."

William předem věděl, že biskup zaujme takovýhle postoj, a byl odhodlán mu to nedovolit. „Králův bratr ti umí dopřát sluchu," prohlásil šroubovaně.

„Co mu mám ale říct? Že William Hamleigh slouží králi dobře? Jestli je to pravda, král to ví, a jestli ne, král to ví taky."

William se nemohl Waleranovi rovnat v promyšlenosti argumentů a tak se rozhodl, že je prostě bude přehlížet. „Dlužíš mi to, Walerane Bigode," upozornil svého hostitele.

Waleran se zatvářil trochu nazlobeně. Ukázal na Williama pergamenovým svitkem. „Nic ti nedlužím," vyštěkl. „Vždycky jsi myslel jen na svůj prospěch, dokonce i když jsi dělal to, co jsem po tobě chtěl. Mezi námi žádné nevyrovnané účty z vděčnosti nejsou."

„Říkám ti, že už nehodlám dál čekat."

„A co uděláš?" zeptal se Waleran s náznakem ironie.

„Nejdřív osobně navštívím biskupa Jindřicha."

„A dál?"

„Řeknu mu, že jsi hluchým k mým prosbám, a že proto přecházím k panovnici Maud." Waleranův výraz se změnil, což Williamovi přineslo alespoň trochu zadostiučinění. Biskup byl najednou o něco bledší a vypadal dokonce i mírně překvapeně.

„Zase už chceš měnit strany?" podivil se pochybovačně.

„Tím nad tebou o jednu otočku povedu," odsekl William odvážně.

Waleranovou povýšenou lhostejností to otřáslo, ale jen nepatrně. Jeho kariéra stála do značné míry na schopnosti dodat Williama a jeho rytíře vždy na tu stranu, které zrovna biskup Jindřich dával přednost. Kdyby se najednou ukázalo, že William umí otočit nezávisle na něm, byla by to pro něj rána – ale nikoliv smrtelná. Waleran o pohrůžce přemítal a William pozorně sledoval výraz jeho obličeje. Téměř mohl číst biskupovy myšlenky: Waleran si říkal, že by si rád udržel Williamovu věrnost, a současně zvažoval, kolik úsilí ho bude stát dosažení tohoto cíle.

Aby získal čas, rozlomil biskup pečeť a rozbalil svitek. Při čtení mu na bledých tvářích naskákaly od hněvu červené skvrny. „Zatracený chlap," ulevil si.

„O co jde?" zeptal se William.

Waleran mu dopis podal.

William si od něj pergamen vzal a zaostřil na písmena: „Našemu – nejsvětějšímu – panu – biskupovi –," začal slabikovat.

Waleran mu dopis vytrhl, protože neměl nervy na Williamovo pomalé zápolení se slovy. „To je od převora Philipa," řekl. „Oznamuje mi, že chór nové katedrály bude hotov na svatodušní svátky. A ještě má tu drzost, že mě prosí, abych tam sloužil mši."

Williama to překvapilo. „Jak to dokázal? Měl jsem pocit, že propustil polovinu pracovníků!"

Waleran pokýval hlavou. „Nevím, co se tam dělo, ale převor je podle všeho zpátky v sedle." Věnoval Williamovi přemítavý pohled. „Tebe pochopitelně nenávidí. Považuje tě za ďáblovo vtělení."

William zvažoval, co se tak asi zrovna v tuhle chvíli odehrává ve Waleranově nevyzpytatelné mysli. „A co má být?" zeptal se.

„Byla by to pro Philipa docela rána, kdyby ti panovník potvrdil hraběcí titul zrovna na svatodušní pondělí."

„Kvůli mně bys to neudělal, ale když jde o to popíchnout Philipa, zvládneš to," poznamenal William trucovitě, ale ve skutečnosti v něm biskupova úvaha probudila novou naději.

„Já s tím nemůžu vůbec nic dělat," poučil ho Waleran. „Ale promluvím s biskupem Jindřichem." Vyčkávavě se na Williama zadíval.

Potomek Percyho Hamleigha zaváhal. Nakonec neochotně zamumlal: „Děkuju."

Jaro bylo toho roku studené a smutné a na svatodušní pondělí ráno pršelo. Alienu vzbudily ještě v noci bolesti v zádech a doteď se chvílemi přihlásily nepříjemným bodnutím. Seděla v chladné kuchyni a pletla Martě vlasy na cestu do kostela, zatímco Alfred dostal k bohaté snídani bílý chléb, měkký sýr a silné pivo. Alieně se najednou zakousla do zad zvlášť nepřekonatelná bolest, až musela přestat česat, narovnala se a zůstala chvíli nehybně stát. Marta si toho všimla a zeptala se: „Co se děje?"

„Bolí mě v zádech," odpověděla Aliena stručně. Nechtěla to nijak rozebírat, jelikož příčinou bolesti nepochybně bylo spaní na zemi vzadu v ložnici, kde to pěkně profukovalo. O téhle zvláštnosti jejího manželského života nikdo nevěděl, dokonce ani Marta ne.

Dívka vstala a vytáhla z ohně horký kámen. Aliena se posadila. Marta zabalila kámen do starého, ohořelého kousku kůže a přitiskla ho Alieně na záda. Přineslo jí to okamžitou úlevu. Marta začala Alieně česat vlasy, které už stačily od požáru dorůst a opět ženě tvořily na hlavě neuspořádanou houšť tmavých kudrlin. Aliena pocítila velikou úlevu.

Od té doby, co odešla Ellen, se Aliena s Martou docela sblížily. Chudinka Marta: nejdřív ztratila vlastní matku a teď přišla i o macechu. Aliena měla pocit, že je za opravdovou matku jen chatrná náhrada. Navíc byla jen o deset let starší než Marta. Ve skutečnosti hrála roli starší sestry. Zvláštní bylo, že nejvíc se Martě stýskalo po jejím nevlastním bratru Jackovi.

Jenže po Jackovi se stýskalo všem.

Aliena kolikrát uvažovala, kde tak asi je. Mohl by pobývat někde docela blízko, třeba pracovat na katedrále v Gloucesteru nebo Salisbury. Daleko pravděpodobnější ale je, že odcestoval do Normandie. Ale klidně si mohl vyrazit někam mnohem dál: do Paříže, Říma, Jeruzaléma nebo Egypta. Aliena si vybavovala, co všechno jí kdy poutníci vykládali o těchto odlehlých místech, a představovala si Jacka v písečné poušti nebo jak přitesává kameny na nějakou saracénskou pevnost pod dotěrným, oslepujícím sluncem. Jestlipak na ni teď myslí?

Úvahy jí přetrhl dusot kopyt, který se ozval před domem, a vzápětí vešel dovnitř její bratr Richard a za sebou vedl koně. Oba, jezdec i kůň, byli mokří a zacákaní bahnem. Aliena nalila z konvice na ohništi trochu teplé vody, aby si bratr mohl opláchnout ruce a obličej, a Marta odvedla koně dozadu na dvůr. Pak Aliena donesla na stůl chléb a studené hovězí a nalila Richardovi korbel piva.

„Jaké neseš novinky z bitevního pole?“ zeptal se Alfred.

Richard si kusem hadru usušil obličej a zasedl k snídani. „U Wiltonu nás roznesli na kopytech,“ odpověděl.

„A Štěpána zajali?“

„Ne. Utekl, stejně jako předtím Maud vyklouzla u Oxfordu. Teď je Štěpán ve Winchesteru a Maud v Bristolu a oba si lížou rány a snaží se dát dohromady svoje državy tam, kde mají území pod kontrolou.“

Tyhle novinky jsou pokaždé úplně stejné, pomyslela si Aliena. Jedna či druhá strana vždycky dosáhne nějakého podružného vítězství, nebo utrpí nějakou zanedbatelnou porážku, ale konec války je pořád v nedohlednu.

Richard se na ni zadíval a poznamenal: „Začínáš nějak tloustnout.“

Přikývla, ale nic na to neřekla. Už osm měsíců byla těhotná, a pořád ještě o tom nikdo nevěděl. Měla štěstí, že bylo celou dobu chladné počasí, protože jí to dovolovalo neustále nosit několik vrstev zimního oblečení, které dokázalo tvary jejího těla zakrýt. Za pár týdnů se děťátko narodí a pravda vyjde najevo. Pořád ještě neměla ani tušení, co si pak počne.

Ozval se zvon, který svolával obyvatele města na mši. Alfred si natáhl boty a vyčkávavě se zadíval na Alienu.

„Já tam asi spíš nepůjdu,“ prohlásila. „Cítím se hrozně.“

Lhostejně pokrčil rameny a obrátil se na jejího bratra. „Ty bys měl jít, Richarde. Dneska tam budou úplně všichni – je to první bohoslužba v novém kostele.“

To Richarda překvapilo. „Ty už jsi stihnul dodělat strop?“ zajímal se. „Měl jsem dojem, že ti to vydrží do konce roku.“

„Pospíšili jsme si. Převor Philip nabídl chlapům jednu týdenní mzdu navíc, když to dodělají do dneška. To bys nevěřil, jak rychle najednou makali. I tak jsme to sotva stihli – dnes ráno jsme teprve sundávali šalování.“

„To musím vidět,“ prohlásil Richard. Nacpal si do úst zbytek chleba a poslední sousto hovězího a vstal.

„Chceš, abych tu zůstala s tebou?“ zeptala se Marta Alieny.

„Ne, díky. Nic mi není. Jen běž. Já si zatím lehnu.“

Trojice si oblékla pláště a vyšla ven. Aliena se dopotácela do zadního pokoje a horký kámen zabalený do kůže si vzala s sebou. Lehla si na Alfredovu postel a kámen si položila pod záda. Od svatby byla neuvěřitelně odevzdaná. Dřív dokázala pečovat o domácnost a *k tomu* byla nejúspěšnější obchodnicí s vlnou v hrabství. Teď jí dělalo potíže starat se o Alfredův domov, a to neměla nic jiného na práci.

Ležela a nějaký čas sama sebe litovala. Trápilo ji, že nemůže usnout. Náhle ucítila, jak jí po vnitřní straně stehna stéká pramínek teplé tekutiny. Vyděsila se. Vypadalo to skoro, jako by se pomočila, ale nebylo to tak. Po chvíli se pramínek změnil v docela silný proud. Aliena se rázně posadila.

Věděla, co to znamená. Začala z ní vytékat plodová voda. Dítě se chystalo na svět.

Aliena byla vyděšená. Potřebovala pomoc. Vzchopila se a ze všech sil zavolala na sousedku: „Mildfred! Mildfred, pojď sem!“ Pak si vzpomněla, že v tuhle chvíli není nikdo doma – všichni šli přece do kostela.

Výtok plodové vody se zpomalil, ale Alfred měl už tak postel úplně promáčenou. Ten bude vyvádět, pomyslela si Aliena vylekaně. Pak si uvědomila, že bude vyvádět tak jako tak, jelikož bude moc dobře vědět, že dítě není jeho potomek, a pomyslela si: Ach bože, co budu dělat?

Píchání v zádech se ozvalo znovu a Alieně došlo, že to zřejmě bude to, čemu se říká porodní bolesti. Na Alfreda úplně zapomněla. Teď se musí soustředit na porod. Byla příliš vyděšená, než aby to mohla zvládnout sama. Chtěla u sebe mít někoho, kdo by jí pomáhal. Rozhodla se, že dojde do kostela.

Spustila nohy přes okraj postele. Zmocnila se jí další křeč, a tak zůstala chvíli klidně sedět, obličej měla zkřivený bolestí a čekala, až to přejde. Pak se zvedla z postele a odešla z domu.

Když se táhla bahnitými ulicemi města, měla v hlavě veliký, neuspořádaný zmatek. Sotva dorazila k bráně převorství, znovu ji přepadly bolesti, až se musela opřít o zeď, zatnout zuby a čekat, až to přejde. Pak teprve vešla na klášterní dvůr.

Většina obyvatel města byla namačkaná pod vysokou klenbou chóru a pod nižšími klenbami příčné lodi. Oltář stál na vzdálenějším konci. Nový chrám vyhlížel velice zvláštně: klenutý kamenný strop bude jednou zakrytý dřevěným krovem střechy, ale teď vypadal zranitelně jako holohlavý muž bez klobouku. Všichni farníci stáli otočení zády k Alieně.

Když se blížila ke katedrále, biskup Waleran Bigod zrovna vstal, aby promluvil. Aliena zaznamenala, že vedle něj stojí William Hamleigh. Jako by měla nějakou noční můru, jejím zděšením pronikla slova, která pronášel biskup Waleran: „… s velkou hrdostí a radostí vám musím oznámit, že král Štěpán stvrdil, že lord William se stává hrabětem ze Shiringu.“

Navzdory bolesti a strachu se Aliena zhrozila, když to slyšela. Celých šest let, od chvíle, kdy navštívili s bratrem otce ve winchesterském žaláři, zasvětila život tomu, aby získala zpět rodinný majetek. Prošli s Richardem vším možným od okradení po znásilnění, od války o trůn po požár. Několikrát se zdálo, že má vítězství na dosah. Ale v tuhle chvíli přišla o všechno.

Farníci začali nahněvaně mumlat. Všem William nějak ublížil a dodnes z něj měli strach. Nijak je netěšilo, když viděli, že surového šlechtice vyznamenává král, který by je měl chránit. Aliena se rozhlédla kolem sebe, aby zjistila, jak tuhle smrtící ránu přijal Richard. Nedokázala ho ale najít.

Převor Philip vstal, obličej měl nepřátelsky zakaboněný a začal zpívat žalm. Farníci se dali neochotně do zpěvu. Aliena se musela opřít o sloup, protože se ji zachvátila další vlna stahů. Stála vzadu za zástupem a nikdo si jí nevšiml. Ta špatná zpráva ji svým způsobem uklidnila. Vždyť budu prostě jen mít dítě, nic víc, říkala si. To se přece stává každý den. Teď musí jen najít Martu nebo Richarda a ti se o všechno postarají.

Když ji bolesti přešly, začala se prodírat mezi věřícími a hledala Martu. V uličce severní příčné kaple stála skupinka žen, a tak se k nim Aliena vydala. Lidé si ji zvědavě prohlíželi, ale pak jejich pozornost přilákalo něco jiného: podivný zvuk připomínající hřmění. Zprvu bylo přes zpěv sotva slyšet, jenže pak zesílilo a zpěváci rychle ztichli.

Aliena dorazila ke skupině žen. Vystrašeně se kolem sebe rozhlížely a snažily se přijít na to, odkud zvuk vychází. Aliena vzala jednu z žen za rameno a zeptala se: „Neviděla jsi mou švagrovou Martu?“

Žena se otočila a Aliena v ní poznala koželuhovu manželku Hildu. „Mám dojem, že Marta je na druhé straně,“ poznamenala Hilda. Jenže v tu chvíli hřmot zesílil, až uši zaléhaly, a koželuhova žena se rychle podívala jinam.

Aliena sledovala její pohled. Věřící stojící ve střední chrámové lodi se všichni dívali vzhůru a pozorovali klenutý strop. Lidé namačkaní v postranních uličkách vykukovali mezi pilíři sloupořadí a snažili se zahlédnout, co se děje. Někdo zaječel. Aliena uviděla trhlinu, která se vytvořila mezi dvěma sousedícími okny nahoře v laterně. V tu chvíli spadlo do davu ve střední části kostela několik obrovských kusů zdiva. Zvedla se nesourodá vlna ječeni a řevu a všichni se dali na útěk.

Zem se Alieně chvěla pod nohama. Jak se snažila protlačit se ven z kostela, uvědomovala si, že vysoké stěny chrámu se nahoře rozpadají a klenba nad její hlavou se hroutí. Koželuhova žena Hilda před ní náhle upadla, Aliena zakopla o její korpulentní postavu a také spadla na zem. Když se pokoušela zvednout, zasypala ji sprška drobných kamínků. Pak praskl klenutý strop boční lodi a propadl se. Alienu něco uhodilo do hlavy a rázem všechno zčernalo.

Philip zahajoval bohoslužbu s pocitem hrdosti a vděku. Bylo to o chlup, ale nakonec se jim klenutí podařilo dokončit. Zastřešená byla ve skutečnosti teprve tři pole chóru. Čtvrté pole nebylo možné dodělat, dokud nebude hotové překřížení hlavní a příčné lodi a zubaté okraje stěn chóru se nespojí s jejich zdmi. Tři pole ale úplně stačila. Všechny stopy po stavebních pracích byly nemilosrdně odklizeny: náčiní, hranice kamení a dřeva, kůly i hatě na lešení, hromady sutě a odpadků. Chór byl pečlivě zametený. Řeholníci nabílili kamenné zdi a spáry mezi kameny nabarvili podle zvyklostí červeně, aby působily ještě úhledněji než ve skutečnosti. Z krypty vynesli nahoru oltář a křeslo pro biskupa. Ostatky svatého uložené v

kamenné truhle však ještě nechali dole: jejich přenášení, to byl samostatný slavnostní obřad, jímž měla vyvrcholit dnešní mše. Philip cítil uspokojení a děkoval Bohu, že ho dovedl k úspěšnému dokončení první, rozhodující etapy ve výstavbě katedrály.

Když Waleran oznámil shromáždění, že král Williamovi přiznal titul hraběte, byl Philip vzteky bez sebe. Bylo naprosto zřejmé, že sdělení bylo načasované, aby pokazilo slavnostní náladu a připomnělo obyvatelům města, že jsou stále vydáni na milost své nelítostné vrchnosti. Philip se zrovna snažil vymyslet nějakou odpovídající reakci, když vtom se ozval rachot.

Připomínalo to zlé sny, které ho čas od času pronásledovaly. Chodil ve spánku vysoko po lešení, připadal si naprosto v bezpečí, když vtom si všiml, že jeden z uzlů, kterými k sobě byly přichycené kůly tvořící lešení, je uvolněný. Na tom nebylo nic tak vážného, jenže když se sklonil, aby uzel utáhl, podlážka, na které stál, mu trochu ujela, vlastně jen nepatrně, ale stačilo to, aby zaváhal, a tak, zničehonic, padal hlubokým prostorem chóru, let byl mrazivě rychlý a on celou dobu věděl, že ho čeká smrt.

Rachocení bylo zprvu trochu matoucí. Philipa nejdřív napadlo, že je to bouřka. Jenže pak hřmot zesílil a lidé přestali zpívat. Philip si stále ještě myslel, že je to nějaký podivný úkaz, který se každou chvíli vysvětlí a nebude mít žádné horší důsledky než to, že narušil bohoslužbu. Pak se podíval nad sebe.

Začalo to ve třetím poli, kde sundávali šablony až dnes ráno. Vysoko nad jejich hlavami, na úrovni laterny, se začaly ve zdech objevovat praskliny. Vyskočily na stěně naprosto nečekaně a rychle se šířily od jednoho okna k druhému klikatou čárou připomínající blesk. První pocit, který se Philipa zmocnil, bylo zklamání: byl tak rád, že má chór hotový, a teď bude muset dělat opravy a všichni lidé, na něž dokončená stavba udělala dojem, budou říkat: „Práce kvapná málo platná.“ Pak se horní okraj stěn začal vyklánět ven a zděšený převor si uvědomil, že z toho nekouká jen narušení bohoslužby, že to bude katastrofa.

Další trhliny se objevily v klenutém stropě připomínajícím tunel. Z jemné pavučiny spár se vyloupl obrovský kámen a pomalu padal k zemi. Lidé začali ječet a snažili se dostat pryč. Než se Philip stačil podívat, jestli balvan někomu neublížil, začaly z klenby vypadávat další kameny. Nešťastného převora se zmocnila nesmyslná představa, že je to další útok nějakého Williama Hamleigha. Jenže pak uviděl samotného Williama, jak si razí cestu mezi farníky, surově odstrkuje lidi a snaží se za každou cenu uniknout. Philipovi hned došlo, že William by sám na sebe něco takového nenastražil.

Většina lidí se pokoušela dostat se rychle co nejdál od oltáře a utéci otevřeným západním koncem chrámu. Jenže propadala se právě

nejzápadnější část stavby, nehotový konec katedrály. Potíže začaly ve třetím poli. V druhém poli, kde stál Philip, klenba podle všeho držela. A za ním, v prvním poli, kde stáli seřazení mniši, to vypadalo naprosto bezpečně. Na tomhle konci drželo stěny pohromadě východní průčelí budovy.

Philip uviděl malého Jonathana a Johnnyho Groše, jak se k sobě choulí na vzdáleném konci severní postranní uličky. Tam jsou víc v bezpečí než kdekoliv jinde, řekl si Philip v duchu. Pak si uvědomil, že by měl dostat do bezpečí i zbytek svého stáda. „Jděte tamhle!“ zvolal. „Všichni! Jděte tímhle směrem!“ Těžko říct, jestli ho někdo slyšel nebo ne. Rozhodně si ho ale nikdo nevšímal.

Ve třetím poli se horní okraje zdí zhroutily a vyvalily se ven z chrámu. V tu chvíli se propadla celá klenba a vzduchem padaly velké i malé kameny a sypaly se na zděšené farníky jako smrtelné krupobití. Philip pokročil dopředu a chytil nějakého měšťana. „Jdi dozadu!“ zaječel na něj a hodil muže směrem k východnímu konci chrámu. Vytřeštěný chlap uviděl řeholníky, kteří se tiskli ke vzdálené zdi, a honem se k nim přidal. Totéž udělal Philip ještě se dvěma ženami. Lidé, kteří je doprovázeli, pochopili, o co převorovi jde, a začali se tlačit do východní části katedrály bez dalšího pobízení. To už to začalo docházet i dalším lidem a mezi těmi, kdo běželi v čele zástupu, nastal všeobecný pokus vyrazit směrem k východní části chrámu. Philip na okamžik vzhlédl ke stropu a s hrůzou zjistil, že začíná odcházet i klenba v druhém poli. Po stěnách laterny se klikatily úplně stejné trhliny a klenba se mu trhala přímo nad hlavou. Philip nepolevoval a dál strhával lidi do bezpečí východní části katedrály. Věděl, že každá osoba, kterou tam zažene, může představovat jeden zachráněný lidský život. Na vyholenou hlavu mu dopadla sprška vydrolené omítky a vzápětí začaly padat kameny. Lidé prchali všemi směry. Někteří hledali útočiště pod oblouky postranních lodí, jiní se nahrnuli ke zdi východního průčelí. Byl mezi nimi i biskup Waleran. Ostatní se stále pokoušeli prodrat otevřeným západním koncem pryč z chrámu. Lezli a padali přes spadlé trosky a mrtvá těla ve třetím poli. Philipa udeřil kámen do ramene. Sklouzl trochu stranou, ale rána nepříjemně bolela. Chránil si rukama hlavu a zoufale se rozhlížel kolem sebe. Stál úplně sám uprostřed druhého pole. Všichni ostatní byli namačkaní po jeho krajích, na hranici zóny, kde hrozilo nějaké nebezpečí. Víc už udělat nemůže. Rozeběhl se k východnímu průčelí.

Tam se otočil a znovu se podíval vzhůru. Laterna druhého pole se zrovna rozpadala a klenba, která na ní stála, se řítila dolů do chóru. Probíhalo to úplně stejně jako předtím ve třetím poli. Jen tentokrát bude méně obětí, jelikož věřící měli čas dostat se do bezpečí. Navíc tady, ve druhém poli, střechy postranních lodí vydržely, zatímco ve třetím poli se propadly také. Všichni lidé natěsnaní ve východní části chrámu ustoupili

dozadu, tiskli se ke zdi a obličeje měli zvednuté vzhůru. Pozorovali klenbu a sledovali, jestli zhroucení zasáhne i první pole. Rachot rozpadajících se stěn byl teď méně hlasitý, zato vzduch naplnila mlha malých kamínků a prachu a chvíli nebylo vůbec nic vidět. Philip zatajil dech. Prach se rozptýlil a převor opět uviděl klenbu. Zřítila se až na hranice prvního pole. To ale podle všeho vydrželo a zřejmě už se nepropadne.

Prach usedal. Všude se rozhostilo ticho. Philip se zdrceně rozhlížel po troskách *svého* chrámu. Jen první pole zůstalo nepoškozené. Stěny druhého pole se tyčily do výše ochozu, zato ve třetím a čtvrtém poli zůstaly stát jen postranní lodi a ty byly těžce poškozené. Podlahu katedrály pokryla jedna mohutná vrstva suti, v níž nehnutě ležela mrtvá těla nebo se chabě pohybovali ranění. Sedm let práce a stovky liber skončily v nenávratnu, desítky, možná stovky lidí to stálo život, to vše za pár děsivých okamžiků. Philipovi se svíralo srdce při představě promarněných životů a zmařené práce, u vědomí, kolik najednou přibylo vdov a sirotků. Oči se mu naplnily slzami.

V tu chvíli se mu u ucha ozval žalující hlas: „Tohle všechno je plod tvé prokleté nadutosti, Philipe!“

Otočil se a uviděl biskupa Walerana. Černé oblečení měl pokryté prachem a upíral na Philipa vítězoslavný pohled. Převor měl pocit, jako by dostal vosí bodnutí. Vidět na vlastní oči takovou tragédii rve člověku srdce, ale být *obviněn,* že za to může, to je prostě nesnesitelné. Chtěl říct: *Snažil jsem dělat, co bylo v mých silách!,* ale nedokázal ze sebe vypravit ani slovo: hrdlo se mu tak sevřelo, že nemohl mluvit.

Pak mu pohled padl na Johnnyho Groše a malého Jonathana, kteří zrovna opatrně vycházeli ze svého úkrytu v postranní uličce, a to mu připomnělo jeho povinnosti. Na to, aby se trápil tím, kdo za to může, bude mít spoustu času později. Teď tady má spousty zraněných lidí a řadu dalších zasypaných pod troskami. Musí začít organizovat jejich záchranu. Podíval se na biskupa Walerana a nevraživě vybafl: „Jdi mi z cesty.“ Překvapený biskup ustoupil stranou a Philip se vyhoupl na oltář.

„Poslouchejte mě!“ vykřikl, seč mu síly stačily. „Musíme se postarat o raněné, vyprostit lidi, kteří zůstali pod troskami, pohřbít mrtvé a pomodlit se za jejich duše. Vyberu teď tři vůdce, kteří si to vezmou na starost.“ Rozhlédl se po obličejích kolem sebe, aby zjistil, kdo je naživu a neutrpěl žádné zranění. Zahlédl Alfreda. „Stavitel Alfred dostane za úkol odstranit suť a vytáhnout lidi, kteří pod ní zůstali. Chci, aby mu s tím pomohli všichni zedníci a ostatní řemeslníci.“ Podíval se na mnichy. Když viděli, jak si jejich představený počíná sebevědomě, zjevně se jim ulevilo. Philip zahlédl Milia. „Kvestor Milius dohlédne na to, aby mrtvé a raněné odnesli z chrámu ven. Bude k tomu potřebovat hodně silných, mladých pomocníků. Jakmile budou ranění venku z téhle hrůzy, postará se o ně ošetřovatel Randolph.

Starší lidé mu pomůžou – zvlášť starší ženy. Tak – dáme se do toho.“ Seskočil z oltáře. Lidé si mezi sebou začali předávat příkazy a vyptávat se co a jak. Zborcený chrám se naplnil šumem lidských hlasů.

Philip došel k Alfredovi, který vypadal otřeseně a vystrašeně. Jestli na tomhle celém někdo nese vinu, tak je to on, hlavní stavitel. Jenže teď nebyl čas na nějaké obviňování. „Rozděl svoje lidi na skupiny,“ poradil mu Philip, „a každé přiděl jednu část katedrály.“

Alfred na něj chvíli nepřítomně hleděl. Pak se mu do tváří vrátil život. „Jo. Správně. Začneme od západního průčelí a budeme suť vyhazovat za sebe do otevřeného prostoru.“

„Dobře.“ Philip ho nechal osudu a prodíral se davem k Míliovi. Slyšel, jak kvestor říká: „Odneste raněné co nejdál od chrámu a položte je do trávy. Mrtvá těla odnášejte do severní části kláštera.“ Philip zahnul jinam, protože si mohl být jist, že to Milius, jako vždycky, zvládne, jak to půjde nejlíp. Uviděl ošetřovatele Randolpha, jak se snaží vylézt na hromadu zříceného zdiva, a honem se k němu rozeběhl. Společně se jim podařilo dostat se přes barikádu kamenů a omítky. Před západním průčelím katedrály stál zástup lidí, kterým se podařilo uniknout, ještě než došlo k nejhoršímu, a tak vyvázli bez zranění. „Tyhle lidi zapoj do práce,“ poradil Philip Randolphovi. „Pošli někoho na ošetřovnu, ať ti přinese nástroje a další věci. Pár lidí pošli do kuchyně, ať přinesou horkou vodu. Sklepmistra požádej o silné víno, kdyby bylo potřeba někoho oživovat. A dávej pozor, aby ranění i mrtví leželi ve vyrovnaných řadách a měli kolem sebe dost prostoru. Tvoji pomocníci o ně nesmějí zakopávat.“

Rozhlédl se kolem. Lidé, kteří přežili zhroucení klenby, se pomalu dávali do práce. Mnozí z farníků, jimž se podařilo skrýt se v netknuté východní části, následovali Philipa, přelezli s ním zával přehrazující západní pole a teď už začínali odklízet mrtvá těla. Jeden nebo dva ranění, kterým se toho tolik nestalo a byli spíš jen omráčení nebo šokovaní, se začalo bez cizí pomoci zvedat ze země. Philip uviděl stařenku sedící na zemi. Vypadala naprosto zmateně. Poznal v ní Maud řečenou Zlatnici, vdovu po zdejším zlatníkovi. Pomohl jí vstát a odvedl ji od trosek. „Co se stalo?“ ptala se a vůbec se na něj nedívala. „Nevím, co se stalo.“

„Já taky ne, Maud,“ odpověděl.

Zatímco se vracel, aby pomohl dalšímu postiženému, slova biskupa Walerana mu znovu a znovu zněla v hlavě: *Tohle všechno je plod tvé prokleté nadutosti, Philipe!* Obvinění ťalo do živého, jelikož si Philip myslel, že by na něm mohlo být něco pravdy. V jednom kuse všechny popoháněl, aby toho udělali víc, aby to bylo lepší, aby to šlo rychleji. Tlačil na Alfreda, aby klenbu dokončil dřív, stejně jako tlačil na to, aby měl trh s vlnou nebo aby dostal kamenolom shiringského hraběte. Ve všech případech to skončilo tragédií: povražděním lamačů, vypálením Kingsbridge a teď

tímhle. Zjevně za to mohla jeho ctižádostivost. Mniši mají žít život v pokoře a odevzdání a přijímat strasti a svévole světa vezdejšího jako lekce v trpělivosti, které je učí Všemohoucí.

Když Philip pomáhal vynášet z trosek katedrály naříkající raněné a bezvládné mrtvoly, umiňoval si, že v budoucnu už nechá na Bohu, aby byl ctižádostivý a tlačil na ostatní. On, Philip, bude jen trpně přijímat všechno, co ho potká. Kdyby Bůh chtěl katedrálu, sehnal by kamenolom. Jestliže nechal shořet město, je třeba to brát jako znamení, že Bůh nechce trh s vlnou. A když se teď zřítil chrám, Philip už ho znovu stavět nebude.

Jakmile dospěl k tomuto rozhodnutí, uviděl Williama Hamleigha.

Novopečený hrabě ze Shiringu seděl na podlaze ve třetím poli chrámu, poblíž severní boční lodě, v obličeji byl popelavě bílý a celý se třásl bolestí. Jednu nohu měl uvězněnou pod velikým kamenem. Philip kámen odvalil stranou a přitom v duchu přemítal, proč se Bůh rozhodl nechat tolik dobrých lidí zemřít a ušetřil takovou bestii, jako je William.

William hrozně vyváděl kvůli bolesti v noze, ale jinak byl v pořádku. Lidé stojící okolo mu pomohli vstát. Hrabě se opřel o rameno urostlého muže, který byl zhruba stejně vysoký, a poskoky se vydal pryč od trosek. Pak se ozval dětský pláč.

Všichni ho slyšeli. Nikde v dohledu žádné dítě nebylo. Lidé se zmateně rozhlíželi kolem sebe. Pláč se ozval znovu a Philip si uvědomil, že přichází zpoza veliké hromady kamenů v uličce. „Tamhle!“ zvolal. Zachytil Alfredův pohled a zamával na něj. „Tady pod tím je živé dítě,“ vysvětloval.

Všichni se zaposlouchali do pláče. Podle všeho muselo jít o hodně malé děcko, sotva měsíc staré. „Máš pravdu,“ přikývl Alfred. „Zvedneme ty největší balvany.“ Začal se svými pomocníky odklízet trosky z hromady, která úplně zavalila jeden oblouk ve třetím poli. Philip také přiložil ruku k dílu. Nedokázal si vzpomenout, která z žen žijících ve městě v posledních týdnech porodila. Jistě, on se o narození ani nemusel doslechnout. Město se sice za poslední rok zmenšilo, ale pořád bylo dost velké, aby takovou běžnou událost přehlédl.

Pláč najednou přestal, jak když utne. Všichni se zastavili a napínali uši. Pláč už se ale znova neozval. Zasmušile pokračovali v odstraňování sutě. Byla to nebezpečná práce, protože stačilo vzít za nesprávný kámen a celá hromada se mohla zřítit. Právě proto Philip pověřil touhle prací Alfreda. Jenže Alfred si nepočínal tak obezřetně, jak by si byl Philip přál. Nechal každého, ať tahá kameny, jak ho napadne, takže hromada ubývala zcela chaoticky. Jednou se dokonce celá hrozivě naklonila a Philip vykřikl: „Pozor!“

Všichni se zarazili. Alfred je příliš otřesený a není schopen dát lidi pořádně dohromady, uvědomil si Philip. Bude se toho muset chopit sám. „Jestli pod tou hromadou zůstal někdo naživu,“ prohlásil, „musí tam mít

něco, co ho chrání. Když dovolíme, aby se hromada pohnula, mohl by o tu ochranu přijít a naše úsilí by ho zabilo. Tak postupujte opatrně.“ Ukázal na skupinku mistrů zedníků, kteří stáli těsně vedle sebe. „Vy tři vylezete na tu hromadu a budete zvedat kameny shora. Nebudete s každým balvanem lézt dolů, nýbrž jej podáte někomu z nás a my je odneseme pryč.“

Začali znovu pracovat, tentokrát podle Philipových pokynů. Šlo to rychleji a bylo to bezpečnější.

Když teď dítě přestalo plakat, nevěděli přesně, kterým směrem se mají zaměřit, a tak vyklidili od trosek dosti veliké pásmo, téměř na šířku celého pole. Část suti pocházela z klenby hlavní lodi, ale střecha boční lodi se také zpola propadla, a tak se vedle kamenů a malty museli vypořádat i s trámy a střešními tabulkami.

Philip pracoval naprosto neúnavně. Chtěl, aby dítě přežilo. Věděl, že kolem jsou desítky mrtvých, ale přesto mu to dítě připadalo něčím důležité. Cítil, že když se jim ho podaří zachránit, budou mít do budoucna svým způsobem ještě naději. A tak tahal kameny, kašlal napůl oslepený prachem a neustále se soustředěně modlil, aby děťátko bylo ještě naživu.

Konečně zahlédl přes nahromaděné trosky vnější zeď postranní lodě a část okna, jež do ní bylo hluboko zasazené. Vypadalo to, že za hromadou zůstal kousek volného prostoru. Tam snad mohl někdo přežít. Jeden zedník se opatrně vyškrábal na vrchol hromady a nakoukl na druhou stranu. „Ježíši!“ vykřikl.

Tentokrát Philip rouhání přehlédl. „Je dítě v pořádku?“ zeptal se.

„To neumím říct,“ odpověděl zedník.

Philip se ještě chtěl zeptat, co tam zedník vlastně vidí, nebo se raději sám podívat, jenže muž začal odstraňovat kameny s novým úsilím a ostatním nezbývalo nic jiného než přiložit ruku k dílu, aby mohli svou zvědavost co nejdříve ukojit.

Nakupená suť rychle mizela. Dole, téměř u země, zůstal kámen, na jehož odvalení museli spojit síly tři muži. Když se odkulil stranou, Philip uviděl dítě.

Bylo nahé a čerstvě narozené. Jeho bílá kůže byla pokrytá vrstvou krve a prachu, ale všichni viděli, že na hlavě má mrkvově červené vlasy. Philip se pořádně podíval a všiml si, že je to chlapec. Ležel na hrudi nějaké ženy a byl přisátý k jejímu prsu. Dítě je naživu, uvědomil si Philip a srdce mu poskočilo radostí. Podíval se na ženu. I ta byla naživu. Zahlédla převora a věnovala mu unavený, ale šťastný úsměv.

Byla to Aliena.

Aliena se do Alfredova domu nikdy nevrátila.

Alfred všude vykládal, že to novorozeně není jeho, a na důkaz, že má pravdu, ukazoval na chlapečkovu hlavu, která měla přesně stejnou barvu

jako Jackova. Nikdy se nepokusil dítěti ani Alieně jakkoliv ublížit, jen prohlásil, že je nestrpí ve svém domě.

Aliena se přestěhovala zpátky do svého domku o jedné místnosti stojícího v chudinské čtvrti, kde už pobýval její bratr Richard. Ulevilo se jí, že Alfredova odplata byla tak mírná. Byla ráda, že už nebude muset spát na zemi v nohách jeho postele jako pes. Ale hlavně byla pýchou a nadšením celá bez sebe ze svého synka. Měl zrzavé vlasy, modré oči a dokonale bílou pleť a živě jí připomínal Jacka.

Nikdo nevěděl, proč se katedrála rozpadla. Vykládalo se o tom ale kdeco. Někteří tvrdili, že Alfred nemá dost schopností na to, aby dělal hlavního stavitele. Jiní vinili Philipa z toho, že moc spěchal, aby měl klenbu hotovou do svatodušního pondělí. Někteří zedníci prohlašovali, že šalování se nemělo dávat pryč tak brzo, protože malta nebyla ještě dost zatvrdlá. Jeden starý zedník poznamenal, že stěny nebyly nikdy plánované na to, aby na nich stálo takové klenutí.

Katastrofa si vyžádala celkem jednasedmdesát životů, včetně lidí, kteří zemřeli na následky zranění později. Všichni se shodovali na tom, že mrtvých by bylo daleko víc, kdyby byl převor Philip nenahnal lidi do východní části chrámu. Hřbitov v převorství byl už plný od požáru tržiště, ke kterému došlo předcházejícího roku, a tak většinu obětí pohřbili na hřbitově farního kostela ve městě. Spousta lidí prohlašovala, že katedrála je prokletá.

Alfred odvedl svou partu zedníků a kameníků do Shiringu a začal tam stavět kamenné domy pro bohaté měšťany. Ostatní řemeslníci se z Kingsbridge postupně vytratili. Nikdo ve skutečnosti nedostal výpověď a Philip dál vyplácel mzdy, jenže tam pro nikoho nebyla jiná práce než odklízení trosek, a tak byli všichni za pár týdnů pryč. O nedělích nepřicházeli žádní dobrovolníci, a tak se záhy celý trh scvrkl na pár beznadějných stánků. Malachi sbalil rodinu a veškerý svůj majetek, všechno naložil na obrovský vůz tažený čtyřmi voly, opustil město a vydal se hledat nějaké zelenější pastviny.

Richard pronajal svého nádherného válečného vraníka jednomu rolníkovi a žil i s Alienou z toho, co mu to vyneslo. Bez Alfredovy podpory už nemohl dál vystupovat jako rytíř a navíc to už nedávalo žádný smysl, když se teď William skutečně stal hrabětem. Aliena dál považovala slib, která dala otci, za velký závazek, ale teď nemohla podniknout nic, aby mu dostála. Richard propadl naprosté netečností. Pozdě vstával, většinu dne proseděl na slunci a večery trávil v krčmě.

Marta dál bydlela v Alfredově velkém domě. Až na jednu starší služebnou tam zůstala sama. Většinu času ale trávila s Alienou: velice ráda jí pomáhala pečovat o synka, zvlášť proto, že se tak podobal jejímu milovanému Jackovi. Marta na Alienu naléhala, aby dítě pojmenovala po

Jackovi, ale Alieně se nějak nechtělo dávat chlapečkovi jméno a důvodům, které ji k tomu vedly, ani sama tak docela nerozuměla.

Celé léto Aliena prožila ve znamení nadšeného plnění mateřských povinností. Když ale byla úroda pod střechou, venku se ochlazovalo a večery se krátily, najednou začala být nespokojená.

Kdykoliv přemýšlela o budoucnosti, zjistila najednou, že uvažuje o Jackovi. Byl někde pryč, ona neměla ani tušení, kde je, a nejspíš se už nikdy nevrátí, ale přesto byl stále s ní, ovládal její myšlenky, byl plný života a sil. Viděla ho před sebou tak jasně a zřetelně, jako kdyby se potkali naposledy včera. Uvažovala, že by se mohla odstěhovat do jiného města a předstírat, že je vdova. Zvažovala, jestli by nešlo Richarda nějak přesvědčit, aby si zkusil sehnat nějakou obživu. Pohrávala si s myšlenkou, že bude tkát, že se vrhne na praní prádla nebo že půjde sloužit k některému z obyvatel města, kteří mají ještě tolik peněz, že si můžou dovolit držet služebnictvo. Každý nový nápad byl odměněn Jackovým ironickým smíchem, který se jí rozezněl v hlavě. „Beze mě to stejně bude nanic," upozorňoval ji. To, že se v den svatby s Alfredem milovala s Jackem, byl největší hřích, jakého se kdy dopustila, a v nejmenším nepochybovala o tom, že za to bude pykat. Přesto měla chvíle, kdy v ní převládal pocit, že to byla jediná opravdu správná věc, kterou za celý život udělala. Kdykoliv se podívala na svého chlapečka, nemohla se přinutit, aby toho litovala. Přesto nemohla najít klid. Dítě jí nestačilo. Připadala si neúplná, nenaplněná. Její dům se jí zdál příliš malý, Kingsbridge napůl mrtvé a v životě jako by se nic nedělo. Najednou neměla na synka dost trpělivosti a k Martě se začala chovat podrážděně.

Na konci léta jim rolník přivedl koně zpátky: už ho dál nepotřeboval. A tak se Richard a Aliena najednou ocitli bez jakéhokoliv příjmu. Počátkem podzimu se Richard jednoho dne vydal do Shiringu, aby tam prodal zbroj. Zatímco byl pryč a Aliena jedla k obědu jablko, aby ušetřila za jídlo, vešla do domu Jackova matka.

„Ellen!" zvolala Aliena. Úplně jí to vyrazilo dech. V hlase jí navíc zazněly obavy, jelikož Ellen proklela jejich svatbu s Alfredem během obřadu před kostelem a převor Philip by ji za to stále ještě mohl chtít potrestat.

„Přišla jsem se podívat na vnoučka," prohlásila Ellen klidně.

„Ale odkud víš, že…?"

„Člověk leccos zaslechne, dokonce i v lese." Ellen došla ke kolébce stojící v rohu a zadívala se na spící nemluvně. „No jo. Tady skutečně nemůže zůstat nikdo na pochybách, čí je to syn. Je v pořádku?"

„Nikdy mu nic nebylo – je malý, ale má tuhý kořínek," odpověděla Aliena pyšně. A hned dodala: „Jako jeho babička." Zkoumavě si Ellen prohlížela. Žena byla hubenější, než když odcházela, pleť měla zhnědlou sluncem a na sebe si vzala krátkou sukni, která odhalovala opálená lýtka. Byla bosá.

Vypadala mladě a zdravě. Život v lese jí zřejmě prospíval. Aliena odhadovala, že Ellen musí být teď nějakých pětatřicet. „Vypadáš moc dobře," poznamenala.

„Stýská se mi po vás," přiznala Ellen. „Chybíš mi ty i Marta, dokonce i tvůj bratr Richard. Stýská se mi po Jackovi. A stýská se mi po Tomovi." Ve tváři se jí usadil smutný výraz.

Aliena se stále ještě obávala o ženinu bezpečnost. „Viděl tě někdo přicházet? Mniši by tě možná rádi potrestali."

„V Kingsbridge není mnich, který by měl dost odvahy, aby mě nechal zavřít," odpověděla Ellen s úsměvem. „Ale i tak jsem si dávala pozor – nikdo mě neviděl." Odmlčela se. Pak do Alieny nesmlouvavě zabodla pohled. Ta se pod pronikavým pohledem Elleninych zvědavých, medově zlatavých očí začala cítit trochu nesvá. Konečně Ellen promluvila. „Takhle jenom marníš život," poznamenala.

„Jak to myslíš?" zeptala se Aliena, přestože Ellenina slova okamžitě udeřila na správnou strunku.

„Měla by ses sebrat a najít Jacka."

Aliena ucítila, jak ji zalila příjemná vlna naděje. „To přece nejde," namítla.

„Proč ne?"

„Především proto, že nevím, kde je."

„Já ano."

Alieně se rozbušilo srdce. Myslela si, že nikdo neví, kam se Jack vydal. Jako kdyby prostě zmizel z povrchu země. A teď si ho najednou bude moci představit na nějakém určitém, skutečném místě. Tím se všechno mění. Mohl by být někde poblíž. Mohla by mu ukázat jeho děťátko.

„Tedy," dodala ještě Ellen, „přinejmenším vím, kam měl namířeno."

„Kam?" zeptala se Aliena naléhavě.

„Do Santiaga de Compostela."

„Ach bože." Aliena se opět zasmušila. Tohle bylo zoufalé zklamání. Compostela je město ve Španělsku, kde byl pohřben apoštol Jakub. Byla to výprava na několik měsíců. Bylo to stejné, jako kdyby se Jack vydal na opačný konec světa.

„Doufal, že si cestou promluví se žongléry a dozví se něco o svém otci," řekla Ellen na vysvětlenou.

Aliena jen odevzdaně přikývla. To docela dávalo smysl. Jacka vždycky trápilo, že toho o svém otci ví tak málo. Třeba se nikdy nevrátí. Na takhle dlouhé cestě téměř jistě narazí na katedrálu, na níž by rád pracoval, a pak se možná usadí. Ve snaze najít otce nejspíš ztratil syna.

„To je tak strašně daleko," vydechla Aliena. „Škoda že se za ním nemůžu vydat."

„Proč ne?“ podivila se Ellen. „Tisíce lidí se tam vydávají na pouť. Proč bys nemohla jít ty?“

„Přísahala jsem otci, že se budu starat o Richarda, dokud se z něj nestane hrabě,“ odpověděla Aliena. „Nemůžu ho opustit.“

Ellen se na ni pochybovačně zadívala. „A můžeš mi říct, jak mu zrovna v tuhle chvíli pomáháš?“ zeptala se. „Jsi úplně na mizině a novým hrabětem se stal William. Richard ztratil veškeré naděje, že by si ještě někdy v životě mohl na hraběcí titul sáhnout. Nejsi mu tady v Kingsbridge o nic víc k užitku, než bys byla v Compostele. Zasvětila jsi té nešťastné přísaze celý svůj dosavadní život. Jenže teď už nemůžeš nic dělat. Jsem si jistá, že by ti otec nemohl nic vyčítat. Kdyby se mě někdo ptal, řekla bych mu, že nejlepší, co můžeš pro Richarda udělat, je na nějaký čas ho nechat osudu, aby se naučil samostatnosti.“

To má pravdu, pomyslela si Aliena, v tuhle chvíli opravdu nejsem Richardovi k ničemu, ať zůstanu v Kingsbridge nebo ne. Je možné, že by najednou byla doopravdy volná – tak volná, že by se mohla sebrat a jít hledat Jacka? Už jen při té představě jí srdce poskočilo.

„Co se stalo s tím obrovským koněm?“

„Pořád ještě ho máme –“

„Tak ho prodej.“

„Co tě to napadlo? Patří Richardovi.“

„Kristepane, kdo ho ksakru tak asi koupil?“ osopila se na ni Ellen rozzlobeně. „Pracoval snad Richard spoustu let do úmoru, aby vybudoval obchod s vlnou? Vyjednával Richard s nenažranými sedláky a neústupnými vlámskými obchodníky? Vykupoval Richard vlnu, skladoval ji, postavil stánek a prodával ji? Tak mi nevykládej, že je to Richardův kůň!“

„Strašně by se zlobil –“

„A má být? Doufejme, že se bude zlobit natolik, aby se poprvé v životě pokusil živit prací.“

Aliena otevřela ústa, aby ženě odporovala, ale pak je zase zavřela. Ellen má pravdu. Richard vždycky a ve všem spoléhal na sestru. Zatímco on bojoval za dědičný majetek, ona ho musela podporovat a bylo to tak správně. Jenže teď už Richard za nic nebojuje. Nemůže po ní dál nic chtít.

Představila si, jak se znovu setkává s Jackem. Uviděla jeho obličej, jak se na ni usmívá. Pak se políbili. Cítila nádherné mravenčení ve slabinách. Náhle si uvědomila, že začíná tam dole vlhnout už při pouhé myšlence na Jacka. Bylo jí to najednou trapné.

„Cestování je ovšem nebezpečné,“ poznamenala Ellen.

Aliena se usmála. „To je snad jediná věc, která mi opravdu nedělá starosti. Byla jsem na cestě od svých sedmnácti let. Umím se o sebe postarat.“

„Navíc budou do Compostely mířit stovky lidí. Můžeš se přidat k nějaké větší skupině poutníků. Nemusíš cestovat sama.“

Aliena si povzdechla. „Víš, kdybych neměla maličkého, asi bych to skutečně podnikla.“

„Právě kvůli maličkému to musíš udělat,“ upozornila ji Ellen. „Chlapec potřebuje otce.“

Z téhle strany se na to Aliena ještě nikdy nepodívala. Celou dobu uvažovala o výpravě za Jackem jako o dokonale sobeckém nápadu. Teď jí najednou bylo jasné, že maličký potřebuje Jacka stejně naléhavě jako ona. Byla tak zaujata každodenní péčí o synka, že vůbec nepřemýšlela o jeho vzdálenější budoucnosti. Náhle jí připadalo zoufale nespravedlivé, aby vyrostl a nikdy se nedověděl, jak vynikající, jedinečný, obdivuhodný génius je jeho otec.

Přistihla se, že sama sebe přemlouvá, aby se vydala na cestu, a že ji ta představa uvádí do vytržení.

Pak si uvědomila, že to nejde. „Nemůžu přece táhnout dítě někam do Compostely,“ namítla.

Ellen pokrčila rameny. „Chlapec nepozná rozdíl mezi Španělskem a Anglií. Ale vždyť ho nakonec s sebou tahat nemusíš.“

„A co si s ním počnu?“

„Můžeš ho nechat u mě. Budu ho krmit kozím mlékem a medem divokých včel.“

Aliena zavrtěla hlavou. „Nemůžu ho jen tak opustit, to bych nevydržela. Na to ho mám příliš ráda.“

„Jestli ho máš doopravdy ráda,“ namítla Ellen, „tak se seber a najdi mu otce.“

II

Ve Warehamu si Aliena našla loď. Když jako malá holka plula s otcem do Francie, plavili se na jedné normanské válečné lodi. Bylo to dlouhé úzké plavidlo, jehož boky se vepředu a vzadu zvedaly do vysokých, ostrých špiček. Na každé straně lodi byla řada dlouhých vesel a uprostřed stožár se čtvercovou koženou plachtou. Loď, která ji do Normandie odvezla tentokrát, byla té staré válečné lodi podobná, ale byla širší a hlubší, aby mohla převážet náklad. Připlula z Bordeaux a Aliena mohla pozorovat bosé lodníky, jak vykládají velké bedny s vínem, které bylo určeno pro sklepení boháčů.

Aliena věděla, že by měla synka nechat být a odjet, ale už jen ta představa jí rvala srdce. Kdykoliv se na něj zadívala, přeříkala si v duchu všechny argumenty a znovu dospěla k závěru, že by se měla vydat na cestu. Nic se tím ale na jejích pocitech nezměnilo. Prostě se od něj nechtěla odloučit.

Do Warehamu ji doprovázela Ellen. V přístavu se Aliena přidala ke dvěma mnichům z glastonburyského opatství, kteří jeli do Normandie obhlédnout pozemky patřící jejich řádu. Na lodi cestovali ještě tři další lidé: jeden mladý panoš, který strávil čtyři roky u příbuzných v Anglii a teď se vracel k rodičům do Toulouse, a dva mladí zedníci, kteří se doslechli, že na druhém břehu jsou vyšší mzdy a pohlednější děvčata. V den, kdy měli vyplout, čekali všichni ráno v krčmě, až posádka naloží do lodi těžké pruty cornwallského cínu. Zedníci do sebe obrátili několik korbelů piva, ale nepůsobili opilým dojmem. Aliena chovala dítě a tiše plakala.

Konečně byla loď připravená k odplutí. Paličatá šedivá kobyla, kterou si Aliena koupila v Shiringu, v životě neviděla moře a teď odmítala přejít po dřevěném můstku nahoru na loď. Naštěstí se do věci s odhodláním vložili oba zedníci a panoš a společnými silami se jim podařilo dostat zvíře na palubu.

Když Aliena odevzdávala chlapce Ellen, téměř pro slzy neviděla. Ellen si dítě vzala, ale prohlásila k tomu: „Vždyť tohle nakonec nemusíš dělat. Byla to ode mne chyba, když jsem ti to navrhovala."

Aliena se rozplakala ještě víc. „Ale je tam Jack," vzlykala. „Nemůžu bez Jacka žít, vím, že to nejde. Musím ho najít."

„Ale jistě," pokývala hlavou Jackova matka. „Nechtěla jsem po tobě, abys celou výpravu zrušila. Ale nemusíš tady nechávat dítě. Vezmi chlapce s sebou."

Aliena cítila, jak ji přemáhá vlna vděčnosti, a rozplakala se ještě usilovněji. „Vážně si myslíš, že bych udělala dobře?" vyhrkla.

„Celou dobu, co s tebou cestoval až sem, byl náramně spokojený. Dál bude zřejmě putování s ním probíhat úplně stejně. A navíc mu moc nechutná kozí mlíko."

„Tak pojďte, dámy," ozval se kapitán, „příliv už se začíná obracet."

Aliena si chlapečka zase vzala a políbila Ellen na rozloučenou. „Děkuju ti," zašeptala, „jsem tak ráda."

„Hodně štěstí," přikývla Ellen.

Aliena se otočila a vyběhla po můstku na palubu.

Loď okamžitě odrazila od břehu. Aliena mávala Ellen tak dlouho, dokud se z drobné, snědé ženy nestala nepatrná tečka na molu. Když veslovali z přístavu Poole, začalo pršet. Nahoře na palubě nebyl žádný přístřešek, a tak Aliena seděla dole v podpalubí s koňmi a nákladem. Nad hlavou měla otevřenou palubu, na níž seděli veslaři. Jenže paluba byla jen částečná a nechránila ji tak úplně před rozmary počasí. Alespoň se ale Alieně dařilo chránit dítě tím, že ho schovávala pod pláštěm. Pohupování lodi zřejmě chlapečkovi vyhovovalo, takže po chvíli usnul. Když přišla noc a loď zakotvila, Aliena se přidala k mnichům a pomodlila se s nimi. Pak už jen přerušovaně podřimovala a synka přitom držela v náručí.

Následujícího dne přistáli v Barfleuru a Aliena si v nejbližším městečku našla nocleh. Jmenovalo se Cherbourg. Další den strávila tím, že chodila po městě a vyptávala se krčmářů a stavitelů, jestli si nevybavují mladého anglického zedníka s ohnivě červenými vlasy. Nikdo si na něj nepamatoval. Jenže tam byly spousty zrzavých Normanů, a tak si ho možná nikdo ani nevšiml. Anebo Jack vystoupil na pevninu v nějakém jiném přístavu.

Aliena byla rozumná a nepředpokládala, že by na Jackovu stopu narazila tak záhy. Přesto jí neúspěch trochu vzal odvahu. Příštího dne dala městu sbohem a vyrazila na jih. Cestovala s prodavačem nožů, jeho tlustou manželkou a jejich čtyřmi dětmi. Jeli pomalu a Aliena byla ráda, že se musí přizpůsobit jejich tempu, protože tím šetřila kobylce, kterou čekala velmi dlouhá cesta, síly. Přestože využívala ochrany nožířovy rodiny, měla v levém rukávu přivázanou k ruce svou ostrou dýku s dlouhým ostřím. Nevypadala nijak zámožně: šaty měla teplé, ale ne zdobné a kobyla byla spíš toporná než svižná. V měšci měla Aliena pro strýčka Příhodu pár mincí a nikdy nikomu neukázala těžký opasek naditý penězi, který měla omotaný kolem těla pod suknî. Dítě chodila kojit do ústraní, aby cizí muži nezahlédli její prsa.

Toho večera ji nesmírně nadchlo, jaké se na ni zničehonic usmálo štěstí. Zastavili v malinké vesničce jménem Lessay a tam Aliena narazila na mnicha, který si živě pamatoval mladého anglického zedníka, jejž přímo nadchlo převratně novátorské žebrové klenutí v kostele zdejšího opatství. Aliena byla nadšením bez sebe. Řeholník si dokonce vybavil, jak mu Jack vyprávěl, že připlul do Honfleuru, čímž se vysvětlilo, proč o něm v Cherbourgu nikdo nic nevěděl. Přestože k setkání došlo už téměř před rokem, mnich o Jackovi s chutí vyprávěl. Bylo zřejmé, že ho mladík okouzlil. Aliena byla šťastná, že si může popovídat s někým, kdo jejího Jacka potkal. Navíc se tím potvrzovalo, že se vydala správným směrem.

Nakonec se s mnichem přece jen rozloučila a uložila se k spánku na podlaze v domě pro hosty v opatství. Když pomalu usínala, tiskla k sobě chlapečka a šeptala mu do drobného, růžového ouška: „Však uvidíš, najdeme ti tatínka.“

V Tours dítě onemocnělo.

Město bylo bohaté, špinavé a plné lidí. Kolem obrovských sýpek se zrním stojících na břehu Loiry běhaly celé hordy krys. Všude bylo plno poutníků. Tours sloužilo jako tradiční východiště pro všechny, kteří vyráželi na pouť do Compostely. Ještě ke všemu se blížil svátek svatého Martina, prvního biskupa v Tours, a do města mířily zástupy lidí, kteří se chystali navštívit jeho hrob ve zdejším opatském kostele. Martin proslul tím, že roztrhl vlastní plášť vedví a polovinu dal nahému žebrákovi. Kvůli svátku byly všechny krčmy a zájezdní hostince v Tours plné až po střechu. Alieně

nezbývalo než vzít zavděk tím, co sehnala, a tak zůstala v jedné rozpadající se taverně u přístavu, vedené dvěma postaršími sestrami. Byly už tak staré a nemohoucí, že se jim nedařilo udržovat v podniku čistotu.

Zprvu netrávila Aliena ve svém novém bydlišti příliš mnoho času. S dítětem na ruce procházela ulicemi a vyptávala se na Jacka. Brzy pochopila, že město je v jednom kuse plné návštěvníků a že si krčmáři nepamatují ani hosty, co u nich spali před týdnem, takže nemá smysl vyptávat se jich na někoho, kdo se u nich možná zastavil před rokem. Přesto se zastavila u každého staveniště a zeptala se, jestli u nich náhodou nepracoval mladý anglický zedník Jack se zrzavými vlasy. Nikde ho nezaměstnali.

Aliena byla zklamaná. Od Lessay o Jackovi nezaslechla ani slovo. Kdyby se držel svého původního plánu a chystal se vyrazit směrem do Compostely, téměř určitě by se dostal do Tours. Začala se obávat, že Jack třeba mezitím změnil úmysly.

Vydala se, jako všichni ostatní, do kostela svatého Martina. A tam uviděla partu zedníků, kteří prováděli dost rozsáhlou opravu chrámu. Vyhledala jejich mistra. Byl to menší, nevrlý chlapík s řídnoucími vlasy. Zeptala se ho, jestli u něj nepracoval anglický zedník.

„Nikdy nezaměstnávám Angličany," odsekl stroze, ještě než stačila dokončit větu. „Angličani nestojí jako zedníci za nic."

„Tenhle je *velmi* dobrý," upozornila ho. „A mluví dobře francouzsky, takže bys ani nemusel vědět, že je Angličan. Má zrzavé vlasy a –"

„V životě jsem ho neviděl," prohlásil mistr neurvale a nechal tam Alienu stát.

Vrátila se do taverny dost sklíčená. Vždycky jí zkazilo náladu, když s ní někdo bez zjevného důvodu jednal hrubě.

V noci ji začal zlobit žaludek, takže se ani pořádně nevyspala. Následujícího rána jí bylo natolik špatně, že ani neměla sílu jít ven, a tak strávila celý den v posteli. Oknem k ní pronikal čpavý zápach řeky a po schodech se nahoru vinula vůně kořeněného vína a rozpáleného oleje. Následujícího rána onemocnělo děťátko.

Alienu probudil chlapcův nářek. Nebylo to jeho obvyklé zdravé, naléhavé řvaní, ale tenké, slabé, lítostivé naříkání. Bylo mu špatně od žaludku jako předtím Alieně, ale nádavkem měl ještě teplotu. Modré oči, většinou široce otevřené, měl pevně sevřené a drobounké ručičky zatínal v pěst. Kůži měl zarudlou a pokrytou skvrnami.

Ještě nikdy nebyl nemocný a Aliena nevěděla, co si má počít.

Zkusila mu nabídnout prs. Chvíli žíznivě sál, pak se rozplakal, ale potom se znovu přisál. Mléko jím procházelo téměř bez zastávky a zřejmě mu nepřinášelo žádnou úlevu.

V taverně pracovala jedna mladá, příjemná pokojská a Aliena ji požádala, jestli by mohla dojít do opatství a koupit jí tam svěcenou vodu. Uvažovala také, jestli by neměla poslat pro lékaře, jenže doktoři člověku chtějí pořád jen pouštět žilou a Aliena si zdaleka nebyla jistá, že by zrovna pouštění žilou jejímu synkovi v tuhle chvíli pomohlo.

Když se pokojská vrátila, přivedla s sebou svou matku. Ta hodila do rozpálené železné mísy hrst sušených bylin. Vydaly ze sebe čpavý kouř, který jako by do sebe natáhl všechny ošklivé pachy v místnosti. „Dítě bude mít žízeň – dej mu napít, kdykoliv bude chtít," poučila Allenu. „A sama taky hodně pij, ať máš dost mlíka. Víc udělat nemůžeš."

„A uzdraví se?" zeptala se Aliena s obavami.

Žena se na ni laskavě zadívala. „Nevím, drahoušku. U takhle malého dítěte se to nedá pořádně odhadnout. Většinou takovéhle věci přežijou. Někdy ne. To je tvoje první?"

„Ano."

„Tak si opakuj, že nakonec vždycky můžeš mít další."

Jenže tohle je Jackovo dítě, řekla si v duchu Aliena, a já o Jacka přišla. Nechala si tuhle úvahu pro sebe, poděkovala ženě a zaplatila jí za byliny.

Jakmile matka s dcerou odešly, smíchala svěcenou vodu s obyčejnou, namočila do směsi hadřík a chladila dítěti čelo.

K večeru se synkovi přitížilo. Když se rozplakal, Aliena mu nabídla prs, když ležel na zádech a byl vzhůru, zpívala mu, a když usnul, chladila ho svěcenou vodou. Pil často, ale přerušovaně. Naštěstí měla Aliena dost mléka – nikdy si nemohla stěžovat na jeho nedostatek. Sama byla pořád ještě také nemocná a musela vystačit se suchým chlebem a ředěným vínem. Jak hodiny plynuly, začínala pokoj, ve kterém ležela, nenávidět. Vadily jí stěny pokryté mušinci, podlaha z hrubých prken, špatně doléhající dveře a protivně malé okénko. V místnosti byly přesně čtyři kousky nábytku: rozvrzaná postel, trojnožka na sezení, věšák na šaty a velký svícen stojící na zemi se třemi držáky na svíčky, ale jen s jednou svící.

Sotva se setmělo, přišla pokojská a svíčku zapálila. Podívala se na děťátko, jež leželo na posteli, mávalo ve vzduchu nožičkama i ručičkama a srdceryvně naříkalo. „Chudinka malá," prohodila pokojská smutně. „Nechápe, proč je mu tak špatně."

Aliena se zvedla z třínožky a přesunula se na postel. Svíčku ale nechala hořet, aby na synka viděla. Během noci oba chvílemi dřímali. Před úsvitem začal chlapeček dýchat jen slabě a přestal plakat a hýbat se.

Aliena se dala do tichého pláče. Ztratila Jackovu stopu a děťátko jí tady umře, v domě plném cizích lidí, ve městě daleko od domova. Žádného dalšího Jacka už nikdy nepotká a nebude mít další dítě. Třeba ale umře taky. To by nakonec asi bylo nejlepší.

Za úsvitu sfoukla svíčku a vyčerpáním upadla do spánku. Vzbudil ji nějaký hluk, který přicházel zespoda. Slunce už stálo vysoko a na řece pod oknem panoval čirý ruch. Chlapeček ležel na posteli naprosto nehybně a ve tváři měl klidný výraz. Strach sevřel Alieně srdce mrazivou dlaní. Položila synkovi ruku na hrudníček. Nebyl horký ani studený. Vyjekla děsem. V tu chvíli se chlapec zhluboka nadechl a otevřel oči. Aliena málem omdlela úlevou.

Chytila synka do náruče, přitiskla ho k sobě a on začal mohutně řvát. Už je zase v pořádku, uvědomila si. Má normální teplotu a nic ho nebolí. Nabídla mu prs a on se hladově přisál. Místo aby se po pár hltech odvrátil, sál neúnavně dál, a když jeden prs vyschl, natahoval se lačně po druhém. Pak upadl do hlubokého, posilujícího spánku.

Aliena si uvědomila, že u ní příznaky choroby také pominuly, i když si stále připadala strašlivě zesláblá. Spala vedle synka celé dopoledne a pak ho znovu nakrmila. Potom sešla dolů do nálevny a snědla oběd skládající se z kozího sýra a čerstvého chleba s trochou slaniny.

Možná jejímu děťátku pomohla svěcené voda od svatého Martina. Ještě téhož odpoledne zašla k hrobu slavného biskupa, aby mu poděkovala.

Když se procházela rozlehlým chrámem, který spravovalo opatství, pozorovala zedníky při práci a přemýšlela o Jackovi, napadlo ji, že snad její milý nakonec přece jen svého synka uvidí. Zvažovala, jestli skutečně uhnul ze zamýšleného směru. Třeba teď pracuje někde v Paříži a přitesává tam kameny pro nějakou novou katedrálu. Jak tak o Jackovi přemýšlela, najednou jí pohled padl na novou podpěru sloupu, kterou tam zedníci právě dávali na místo. Měla tvar muže, který se prohýbá po tíhou sloupu, jejž nese na svých zádech. Aliena hlasitě vyjekla. Okamžitě a bez sebemenšího stínu pochyb věděla, že zkroucenou, trpící postavu vytesal Jack. Takže tady přece byl!

Srdce se jí rozbušilo vzrušením a přistoupila k muži, který na podpěře zrovna pracoval. „Tahle podpěra," vyhrkla Aliena bez dechu. „Tu dělal jeden Angličan, že je to tak?"

„Jo, je to tak," odpověděl jí starý dělník s přeraženým nosem. „Tohle dělal Jack Fitzjack – v životě jsem nic podobnýho neviděl."

„A kde bych ho teď našla," zeptala se Aliena. Muž se přes umaštěný klobouk poškrábal na prošedivělé hlavě a Aliena čekala se zatajeným dechem.

„To už bude dobře rok, co tu byl. Nevydržel tady dlouho," odpověděl. Pak ztišil hlas a dodal: „Mistr ho neměl rád. Jestli chceš vědět pravdu, bylo to tím, že Jack je příliš dobrej. Mistr na něj neměl. A tak musel jít." Pak si dal prst před ústa na znamení, že tohle musí zůstat jen mezi nimi.

„A řekl, kam má namířeno?" naléhala na něj Aliena rozčileně.

Starý zedník se podíval na dítě. „A tenhle prcek je jeho, jestli mám soudit podle vlasů," poznamenal.

„To je."

„Myslíš, že Jack bude mít radost, až tě uvidí?"

On si zřejmě myslí, že Jack třeba utekl přede mnou, uvědomila si Aliena. Rozesmála se. „No jistě!" prohlásila. „Zaručeně bude mít radost, až mě uvidí."

Stařík pokrčil rameny. „Jestli je ti to k něčemu, říkal, že má namířeno do Compostely."

„Děkuju mockrát!" vyhrkla Aliena a překvapila i potěšila starého pána tím, že mu vlepila polibek.

Cesty poutníků vedoucí napříč Francií se scházely v Ostabatu na úpatí Pyrenejí. Tam se skupinka asi dvaceti poutníků, s nimiž Aliena cestovala, rozrostla na nějakých sedmdesát. Všichni byli z cesty velice unavení, ale jinak to byla docela pestrá sbírka osudů: pár bohatých měšťanů, semtam někdo, kdo byl nejspíš na útěku před spravedlností, několik opilců a hrstka mnichů a duchovních. Boží sluhové se na cestu nejspíš vydali z vlastní zbožnosti, zatímco ostatní si prostě užívali. Mluvilo se tam několika jazyky, mezi nimiž nechyběla vlámština, němčina a jihofrancouzské nářečí zvané langue ďoc. Přesto se mezi sebou všichni bez potíží dohovořili a cestou přes Pyreneje společně zpívali, hráli nejrůznější hry, vyprávěli si příběhy a – v několika případech – dokonce prožili milostné dobrodružství.

Po odchodu z Tours Aliena ke své smůle nenarazila na mnoho lidí, kteří by si na Jacka vzpomínali. Při putování přes Francii také potkala méně žonglérů, než si původně představovala. Jeden z vlámských poutníků, který tuhle cestu už jednou prožil, ji ujišťoval, že na španělské straně hor bude žonglérů víc.

Měl pravdu. V Pamploně Alienu nadchlo, když narazila na žongléra, který si vybavoval, jak mluvil s jedním mladým Angličanem. Měl prý ohnivě červené vlasy a vyptával se na svého otce.

Jak unavení poutníci postupovali severním Španělskem směrem k pobřeží, narazila Aliena na několik dalších žonglérů a většina z nich si na Jacka vzpomínala. Všichni mluvili o tom, že Jack je na cestě *do* Compostely, uvědomovala si Aliena s narůstajícím vzrušením. Nikdo se ale nezmínil o tom, že by mladíka potkal na cestě zpátky.

Což znamenalo, že je stále ještě tam.

Zatímco tělo ji bolelo stále víc, náladu měla s každým krokem povznesenější. Během posledních dnů cesty byla tak rozčilená, že, stěží dokázala svoje pocity plné optimismu a očekávání skrýt. Zima byla zrovna v nejlepším, ale počasí bylo mírné a slunečné. Chlapci bylo už šest měsíců a byl zdravý a spokojený. Aliena si byla jista, že Jacka v Compostele najde.

Do města dorazili na Štědrý den.

Vydali se rovnou do katedrály a zúčastnili se bohoslužby. Kostel byl plný lidí. Aliena neustále přecházela mezi věřícími, nakukovala jim dotváří, ale Jacka nikde nezahlédla. No jistě, vždyť on nikdy moc zbožný nebyl. Ve skutečnosti chodil do kostela pouze pracovat. Než sehnala nocleh, byla už tma. Natáhla se do postele, ale rozčilením nemohla ani pořádně usnout. Uvědomovala si, že Jack může být někde poblíž a že ho už zítra možná uvidí, políbí ho a ukáže mu jeho synka.

Ráno vstala s prvním rozbřeskem. Chlapeček vycítil, že je netrpělivá, a sál podrážděně, až ji dásněmi kousal do bradavek. Chvatně dítě omyla, vzala ho do náruče a vyšla s ním ven.

Jak kráčela prašnými ulicemi, čekala, že na ni Jack vykoukne za nejbližším rohem. Ten se bude divit, až ji zahlédne! A jakou bude mít radost! Jenže na ulici ho nikde neviděla, a tak začala obcházet krčmy a noclehárny. Sotva začali lidé pracovat, chodila od staveniště ke staveništi a vyptávala se zedníků. Věděla, jak se kastilsky řekne *zedník* a *zrzavý* a obyvatelé Compostely byli zvyklí na cizince, takže se s nimi bez větších potíží domluvila. Po Jackovi ale jako by se země slehla. Alieně to začalo dělat starosti. Tady by ho lidé přece měli znát. Nepatřil k těm, kteří se dají snadno přehlédnout, a určitě tady žil několik měsíců. Snažila se také někde zahlédnout některou z jeho typických soch, ale nikde žádnou neobjevila.

K polednímu narazila na neupravenou majitelku krčmy ve středních letech, která mluvila francouzsky a na Jacka si pamatovala.

„Pohledný kluk – on je tvůj? Žádná z místních holek s ním nic nezmohla. Byl tady někdy v polovině léta, ale dlouho se nezdržel, nic ho tu nedrželo. Ani nám neřekl, kam má namířeno. Měla jsem ho ráda. Jestli ho najdeš, dej mu ode mne pořádnou pusu.“

Aliena se vrátila do svého pokoje, lehla si na postel a zadívala se do stropu. Dítě fňukalo, ale ona si ho tentokrát nevšímala. Byla vyčerpaná, zklamaná a stýskalo se jí po domově. Bylo to tak nespravedlivé! Táhne se za ním celou cestu až do Compostely, a on si odcestuje někam pryč!

Jelikož se nevydal zpátky k Pyrenejím a na západ od Compostely už nebylo nic než pruh pobřeží a za ním oceán, který sahal až na konec světa, Jack určitě vyrazil dál na jih. Alieně nezbude než se znovu vyhoupnout na šedivou kobylku, vzít dítě do náruče a zamířit hlouběji do srdce Španělska.

Napadlo ji, jak daleko od domova ji asi osud zanese, než její pouť skončí.

Jack prožil Štědrý den s přítelem Raschidem Alharounem v Toledu. Raschid byl pokřtěný saracén, který zbohatl na tom, že dovážel z Východu koření, zvlášť pepř. Setkali se v poledne na mši ve velké katedrále a pak spolu kráčeli v teplém zimním slunci úzkými uličkami a kolem vonících krámků zpátky do čtvrti boháčů. Raschid měl dům postavený z oslnivě

bílého kamene. Uprostřed domu byl dvůr s fontánou. Stín pod sloupořadím vinoucím se kolem dvora připomínal Jackovi rajskou zahradu v kingsbridgeském převorství. V Anglii se všechno stavělo tak, aby to člověka chránilo před deštěm a větrem, tady totéž sloužilo k tomu, aby se lidé měli kam schovat před horkým slunečním svitem.

Raschid a jeho hosté seděli na polštářích na podlaze a jídlo měli nachystané na nízkém stolku. Na muže čekaly jejich manželky a dcery a celý zástup nejrůznějších služebných, jejichž postavení v domácnosti bylo tak trochu podivné: Jako křesťan mohl mít Raschid pouze jednu ženu, ale Jack ho podezíral, že jeho přítel ve vší tichosti přehlížel, jak nesouhlasně církev pohlíží na konkubíny.

Ženy ostatně byly největším lákadlem, které se hostům v Raschidově domě nabízelo. Všechny byly velice krásné. Jeho manželka byla sošná, ladná žena s jemnou tmavě hnědou pletí, lesklými černými vlasy a vlhkýma hnědýma očima. Raschidovy dcery byly jen štíhlejším vydáním své matky. Měl celkem tři. Nejstarší už byla zasnoubená s jedním z hostů – měla se vdát za syna obchodníka s hedvábím z města. „Moje Raya je dokonalá dcera," prohlašoval Raschid, když obcházel hosty s miskou provoněné vody v ruce, aby si každý mohl omýt prsty. „Je tak pozorná, poslušná a krásná. Josef je šťastný člověk." Snoubenec sklonil hlavu, aby dal najevo, jak si váží toho, že ho takové štěstí potkalo.

Druhá dcera byla velice hrdá, dokonce snad domýšlivá. Působila dojmem, že ji netěší pozornost, kterou okolí věnuje její sestře. Když Jackovi nalévala z měděného džbánku do poháru nějaký nápoj, podívala se na mladíka. „Co to je?" zeptal se.

„Mátový likér," odpověděla pohrdavě. Nezamlouvalo se jí, že musí čekat, až tenhle mladík začne jíst, vždyť ona je dcera velkého boháče, zatímco tohle je jen obyčejný trhan, věčně bez peněz.

Nejraději měla Jacka Raschidova třetí dcera Aysha. Za tři měsíce, co tu pobýval, ji docela dobře poznal. Bylo jí tak patnáct nebo šestnáct, byla malá a plná života, věčně se usmívala. Přestože byla o nějaké tři až čtyři roky mladší než on, vůbec na něj nepůsobila dětsky. Byla bystrá, myslelo jí to a ráda se vyptávala. Věčně mu kladla otázky týkající se Anglie a toho, v čem se tamní život liší od toho, co znala z domova. Často si dělala legraci ze společenských zvyků v Toledu – z nafoukaných Arabů, zhýčkanosti Židů a špatného vkusu čerstvě zbohatnuvších křesťanů a někdy Jacka rozesmála tak, že nemohl chytit dech. Přestože byla nejmladší, vypadala z trojice sester nejméně nevinně: něco ve způsobu, jak se na Jacka dívala, jak se nad ním nakláněla, aby před něj položila talíř s kořeněnými garnáty, neomylně napovídalo, že v sobě dívka má řádný díl prostopášnosti. Zachytila jeho pohled, utrousila slova „Mátový likér" a tak dokonale přitom

napodobila sestřiny naduté způsoby, až se Jack musel zasmát. Když si povídal s Ayshou, dokázal často zapomenout na Alienu na celé hodiny.

Sotva ale vyšel z Raschidova domu, Aliena se mu vrátila do mysli, jako kdyby ji opustil teprve včera. Vzpomínka na ni byla bolestivě živá, přestože už ji neviděl víc než rok. Kdykoliv chtěl, dokázal si vybavit kterýkoliv její výraz: jak se směje, jak je zamyšlená, podezřívavá, vystrašená, potěšená, užaslá a – to ze všeho nejvíc – rozvášněná. Nezapomněl na jediný detail jejího těla a dodnes před sebou viděl křivku jejího ňadra, cítil jemnou pleť na vnitřní straně jejích stehen, poznával chuť jejího polibku i vůni jejího vzrušení. Často se mu po ní stýskalo.

Aby se vyléčil z beznadějné touhy, představoval si někdy, co tak asi Aliena zrovna dělá. V duchu ji viděl, jak čistí večer po pracovním dni Alfredovi boty, jak s ním sedí u stolu a večeří, jak ho líbá, jak se s ním miluje, jak nabízí prs malému chlapečkovi, který vypadá úplně stejně jako Alfred. Takové představy mu přinášely obrovská muka, ale on po Alieně přesto nepřestával toužit.

Dneska, na Štědrý den, Aliena upeče labuť, na stůl ji přinese ozdobenou peřím a pak budou všichni popíjet slavnostní nápoj z piva, vajíček, mléka a muškátového oříšku. Jídlo, které měl Jack před sebou, bylo téhle představě na hony vzdálené. Díval se na talíře, nad nimiž se člověku sbíhaly sliny. Viděl cizokrajné kořeněné jehněčí, rýži smíchanou s ořechy a saláty ochucené citrónovou šťávou a olivovým olejem. Jackovi nějaký čas trvalo, než si zvykl na španělskou kuchyni. Tady člověku nikdy nenaservírovali velký kus hovězího, vepřovou kýtu nebo telecí hřbet, bez nichž by žádná hostina v Anglii nebyla úplná. Také tady nejedli tlusté krajíce chleba. Neměli tady šťavnaté pastviny, na kterých by se mohla pást početná stáda skotu, ani úrodnou půdu, z níž by mohla růst pole vlnícího se obilí. Museli se přizpůsobit poměrně malému množství masa tím, že zapojili představivost a naučili se je nejrůznějším způsobem kořenit. A místo – v Anglii všudypřítomného – chleba tu měli nejrůznější druhy ovoce a zeleniny.

Jack bydlel v Toledu s malou skupinkou anglických duchovních. Patřili do mezinárodního společenství vzdělanců, kde nechyběli ani židé, muslimové a arabští křesťani. Angličané se zabývali tím, že překládali z arabštiny do latiny matematická díla, aby je mohli číst také křesťané. Panovala mezi nimi horečně vzrušená nálada, podporovaná každým novým objevem, na který narazili v pokladnici poznání shromážděného arabskými mudrci. Angličané mezi sebe neformálně vzali i Jacka: brali do své skupiny každého, kdo rozuměl tomu, co dělají, a sdílel s nimi jejich nadšení. Jejich osud připomínal osud rolníka, který celý život dobývá z jalového úhoru trochu obilí a pak se najednou přestěhuje do úrodného údolí. Jack zanechal stavitelství a vrhl se na studium matematiky. Zatím

nemusel pracovat, aby si vydělal nějaké peníze: duchovní mu velkoryse poskytli postel a tolik jídla, kolik chtěl, a kdyby potřeboval nové oblečení nebo nové boty, určitě by mu je taky dali.

Jedním z jejich mecenášů byl Raschid. Jako obchodník na mezinárodní úrovni vládl několika jazyky a byl kosmopolitní ve svých postojích. Doma mluvil více kastilsky, což byl jazyk křesťanského Španělska, než mosarabsky. Všichni členové jeho společenské vrstvy také ovládali francouzštinu, jazyk Normanů, kteří byli jejich významnými obchodními partnery. Přestože Raschid byl obchodník duší i tělem, byl velice přemýšlivý a zvídavý. S obrovským zájmem se bavil s učenci o jejich teoriích. Jacka si oblíbil na první pohled, takže zrzavý mladík večeřel v jeho domě několikrát týdně.

Sotva se dali do jídla, Raschid se na Jacka obrátil a zeptal se: „Tak co nás naši filozofové naučili tento týden?“

„Četl jsem si Eukleida,“ odpověděl Jack. Eukleidovy *Základy geometrie* patřily mezi první knihy, které učenci přeložili.

„Eukleides je pro Araba divné jméno,“ poznamenal Raschidův bratr Ismail.

„Byl to Řek,“ vysvětloval Jack. „Žil ještě před narozením Krista. Římané na jeho práce zapomněli a ztratili je, ale Egypťané je uchovali – proto k nám přišly v arabštině.“

„A teď je Angličané překládají do latiny!“ zvolal Raschid pobaveně. „To se člověk nestačí divit.“

„Tak co ses tam dověděl?“ zeptal se Rayanin snoubenec Josef.

Jack zaváhal. Těžko se to vysvětlovalo. Snažil se to podat nějak stravitelně. „Můj nevlastní otec byl stavitel,“ začal, „a naučil mě, jak udělat v praxi některé geometrické úkony: jak rozdělit linku přesně na polovinu, jak narýsovat pravý úhel a jak nakreslit do většího čtverce menší tak, aby menší čtverec měl přesně poloviční plochu než větší.“

„A k čemu to člověku je, když takovéhle věci umí?“ zeptal se Josef. V hlase měl mírně pohrdlivý tón. Vnímal Jacka jako kariéristu a žárlil na to, jakou pozornost Raschid věnuje Jackovým výkladům.

„Takovéhle úkony jsou důležité při stavbě domů,“ odpověděl Jack vlídně a předstíral, že si Josefova podtónu nevšiml. „Podívej se na tenhle dvůr. Prostor zastřešený podloubím má přesně stejně velkou plochu jako nezastřešený prostor uprostřed. Menší dvory se většinou staví v tomhle poměru, včetně rajských zahrad u klášterů. Takový poměr totiž působí příjemně. Kdyby bylo prostranství uprostřed větší, působilo by dojmem tržiště, kdyby bylo menší, vyhlíželo by jen jako díra ve střeše. Aby to vypadalo správně, musí být stavitel schopen nakreslit otevřenou část tak, aby zabírala přesně polovinu plochy celého dvora.“

„To jsem nevěděl!“ zvolal Raschid nadšeně. Nic ho tak nepotěšilo, jako možnost dovědět se něco nového.

„Eukleides vysvětluje, proč takovéhle postupy fungují,“ pokračoval Jack. „Například to, že dvě poloviny úsečky jsou si rovny, pokud představují strany shodných trojúhelníků.“

„Shodných?“ nechápal Jackův výraz Raschid.

„Takových, které jsou úplně stejné.“

„Aha – teď je mi to jasné.“

Raschid byl ovšem jediný, to Jack viděl na první pohled.

„Jenže všechny tyhle geometrické operace jsi uměl dřív, než sis Eukleida přečetl,“ namítl Josef. „Takže nevím, jestli jsi na tom teď o něco líp.“

„Člověk je na tom vždycky líp, když něčemu porozumí!“ namítl Raschid.

Jack přikývl a dodal: „A navíc, když teď rozumím principům geometrie, měl bych být schopen řešit nové problémy, na které můj nevlastní otec nestačil.“ Byl z hovoru naprosto nešťastný: Eukleides pro něj znamenal něco jako blesk poznání z čistého nebe, a přitom teď najednou nebyl schopen ostatním vyložit, jak důležité pro něj tyhle objevy jsou. Zkusil to z jiné strany. „Na Eukleidovi je nejzajímavější jeho metoda,“ prohlásil. „Má pět axiomů – nezpochybňovaných pravd – a z těch logicky vysuzuje všechno ostatní.“

„Řekni mi příklad nějakého z axiomů,“ vyzval ho Raschid.

„Přímku je možné prodlužovat do nekonečna.“

„To teda není,“ namítla Aysha, která zrovna nabízela hostům mísu s fíky.

Hosté užasli. Nebylo zvykem, aby se dívka zapojovala do podobných hovorů. Raschid se ale jen usmál: Aysha byla jeho miláček. „A proč ne?“ zeptal se.

„Někde přece končit musí,“ prohlásila.

„Ale v tvé představivosti může pokračovat do nekonečna,“ upozornil ji Jack.

„V mých představách může voda téct do kopce a psi mohou mluvit latinsky,“ odsekla okamžitě.

V tu chvíli vstoupila do místnosti její matka a jadrnou odpověď zaslechla. „Aysho!“ okřikla dceru ocelově chladným hlasem. „Ven!“

Všichni muži se rozesmáli. Aysha se ušklíbla a vyšla ze dveří. Josefův otec poznamenal: „Až si tuhle holku někdo vezme, bude s ní mít plné ruce práce!“ Hosté se znovu zasmáli. Jack se smál s nimi. Pak mu došlo, že se všichni dívají na něj, jako by se ho ten žert týkal.

Po jídle Raschid předváděl svou sbírku mechanických hraček. Měl nádobku, v níž bylo možné smíchat vodu s vínem a pak opět vylít každou tekutinu zvlášť. Také hostům ukázal úžasné vodní hodiny, které ukazovaly dny a hodiny s neuvěřitelnou přesností. Dále měl džbán, který se sám

doléval, ale nikdy se nepřelil. A ještě se pochlubil malou soškou ženy, jež měla oči udělané z nějakého krystalu, který do sebe v teple během dne natahoval vodu a večer, když se ochladilo, ji opět vypocoval, takže to vypadalo, jako by socha plakala. Jack s Raschidem sdílel nadšení pro podobné hračky. Nejvíc ho ale přitahovala plačící socha. Ostatní předměty byly docela jednoduché, jakmile jedinou člověk přišel na to, jak fungují. Princip plačící sochy ale nikdo z přítomných nedokázal rozlousknout.

Odpoledne se posadili pod podloubí postavené po obvodu dvora, hráli nejrůznější hry, podřimovali nebo mezi sebou jen tak klábosili. Jacka mrzelo, že nepatří do nějaké velké rodiny, jako je tahle, se spoustou sester, strýců a přiženěných příbuzných, a že nikdo z jeho blízkých nemá velký dům, kde by se mohli scházet a který by sloužil jako znamení vysokého postavení v malém městě. Náhle si vybavil hovor, který vedl s matkou té noci, kdy ho vysvobodila z klášterního žaláře. Zeptal se jí tehdy na otcovy příbuzné a ona mu odpověděla: *Ano, doma ve Francii měl početnou rodinu.* Takže vlastně někde mám takovouhle rodinu, uvědomil si Jack zničehonic. Bratři a sestry mého otce jsou přece moji strýcové a tety. Mohl bych také mít nějaké bratrance a sestřenice v mém věku. To by mě zajímalo, jestli je někdy najdu…

Měl pocit, že se životem zmítá jako nezakotvená loď. Dokáže kdekoliv přežít, ale nikam nepatří. Dělal kameníka, pak stavitele, byl novicem a teď je matematikem, ale pořád neví, který z Jacků je ten pravý – pokud to není někdo úplně jiný. Kolikrát uvažoval, jestli by se neměl stát žonglérem jako jeho otec nebo psancem po vzoru své matky. Bylo mu devatenáct, zůstal bez domova i bez kořenů, neměl rodinu a nevěděl, proč je vlastně na světě.

Zahrál si s Josefem šachy a vyhrál. Pak přišel Raschid a prohlásil: „Josefe, pusť mě na svoje místo – rád bych se dověděl víc o Eukleidovi.“

Josef poslušně přenechal židli svému nastávajícímu tchánovi a vzdálil se – o Eukleidovi už slyšel všechno, co potřeboval slyšet. Raschid se usadil a hned se Jacka zeptal: „Baví tě to?“

„Tvoje pohostinnost nemá obdoby,“ odpověděl Jack zdvořile. V Toledu se naučil vybraným mravům.

„Děkuju ti. Ale já měl na mysli Eukleida.“

„Aha. Mám pocit, že se mi nepodařilo vysvětlit, proč je ta kniha tak důležitá. Víš –“

„Myslím, že mi to došlo,“ přerušil ho Raschid. „Jsem stejný jako ty, poznávání se mi líbí samo o sobě.“

„Právě.“

„Jenže i tak se každý z nás musí něčím živit.“

Jack nechápal, co má tahle poznámka společného s tématem hovoru, a tak vyčkával, jestli k tomu Raschid ještě něco dodá. Jenže ten se opřel do

židle s přivřenýma očima a zjevně si užíval mlčenlivé společnosti spřízněné duše. Jack začal přemítat, jestli mu Raschid nevyčítá, že se nevrhl na obchodování. Nakonec Jack poznamenal: „Počítám, že se jednoho dne vrátím ke stavění domů."

„Dobře." Jack se usmál. „Když jsem odcházel na matčině koni z Kingsbridge a přes rameno jsem měl hozený pytel s nářadím, které patřilo nevlastnímu otci, myslel jsem si, že katedrály se dají stavět pouze jedním způsobem. Že musí mít tlusté zdi s půlkruhovými oblouky, malá okna a nad nimi dřevěný strop nebo podlouhlou kamennou klenbu připomínající podélně rozříznutý sud. Katedrály, které jsem viděl od Kingsbridge po Southampton mě ničemu novému nenaučily. Zato Normandie mi od základů změnila celý život."

„To si umím představit," poznamenal Raschid ospale. Moc ho to nezajímalo, a tak se Jack pohroužil do mlčení a jen tiše vzpomínal, jak to tehdy probíhalo. Pár hodin po vylodění v Honfleuru uviděl opatský kostel v Jumièges. Byl to nevyšší chrám, jaký kdy spatřil, ale jinak měl obvyklé kulaté oblouky a dřevěný strop – až na kapitolku, tam nechal opat Urso postavit strop naprosto převratným způsobem. Místo hladkého půlsudu měl kostel žebrovou klenbu. Žebra byla tažena z hlavic sloupů do středů jednotlivých polí a tam se protínala. Žebra byla silná a tlustá, zatímco trojúhelníkové výplně mezi nimi tenké a lehké. Mnich, který měl na starosti řeholní hábity a obřadní roucha, Jackovi vysvětlil, že se strop takhle daleko snáz postaví: nejdřív se dohotoví žebrová klenutí a pak se pole mezi nimi jednoduše vyplní. Tenhle druh klenby je navíc lehčí. Mnich doufal, že se od Jacka dozví, co nového se lze naučit od anglických stavitelů, ale mladík ho musel zklamat. Nad žebrovou klenbou ale projevoval tak zjevné nadšení, že to řeholníkovi udělalo radost a prozradil Jackovi, kam se má vydat dál. Kousek odtamtud stál chrám v Lessay a ten měl takhle klenutý celý strop.

Jack dorazil do Lessay následujícího dne, celé odpoledne strávil v kostele a jen užasle zíral na jeho klenutý strop. Nakonec přišel na to, co ho na křížové klenbě tak uhrančivě přitahuje. Žebra táhnoucí se ze středu pole k hlavicím jednotlivých sloupů jako by *předváděla* skutečnost, že celou váhu stropu nesou na svých bedrech nejsilnější pilíře. Díky žebrům bylo vidět, jak je celá stavba postavená.

Jack se vydal na jih, do hrabství Anjou, a tam si našel práci na opravách opatského kostela v Tours. Bez větších potíží přesvědčil mistra stavitele, aby to s ním zkusil. Náčiní, které si s sebou nesl, jasně ukazovalo, že se živí jako zedník. Stačil den práce a mistr věděl, že Jack je ve svém řemesle moc dobrý. Když se chvástal před Alienou, jak může dostat práci kdekoliv na světě, nemluvil jen tak do větru.

Mezi nástroji, které zdědil, bylo i Tomovo měřítko. Ta měli zpravidla jen mistři stavitelé, a když ostatní zjistili, že Jack je majitelem takového

měřítka, vyptávali se ho, jak se mohl v tak mladém věku stát mistrem stavitelem. Nejdřív měl chuť vysvětlovat jim, že ve skutečnosti mistrem není, ale pak se rozhodl, že jim to vymlouvat nebude. Vždyť nakonec od chvíle, kdy se stal novicem, kingsbridgeské staveniště v podstatě vedl a plány uměl kreslit stejně dobře jako Tom. Jenže mistra, který ho najal, zlobilo, že si zaměstnal možného soupeře. Jednoho dne navrhl Jack mnichovi, který na stavbu dozíral, jistou změnu a hned mu na rýsovací podložce načrtl, jak by si to představoval. Tím mu začaly těžké časy. Mistr stavitel dospěl k závěru, že Jack usiluje o jeho postavení. Začal na Jackově práci hledat chyby a svěřil mu jednotvárné otesávání obyčejných kvádrů do rovné zdi.

Záhy byl Jack znovu na cestě. Vydal se do Cluny, kde sídlilo opatství, jež se stalo nejvyšším ústředím velkého impéria klášterů rozesetých po celém křesťanském světě. Byl to clunyský řád, který založil a rozvíjel tradici slavné pouti ke hrobu svatého Jakuba do Compostely. Celá cesta do Compostely byla lemovaná kostely zasvěcenými svatému Jakubovi a clunyskými kláštery, kde mohli poutníci najít útočiště. Pokud byl Jackův otec skutečně žonglérem na téhle cestě, bylo navýsost pravděpodobné, že zavítal i do Cluny.

Jenže to nebyla pravda. V Cluny žádní žongléři nebyli. A tak se tam Jack o svém otci nic nedověděl.

Přesto ta cesta nebyla ani v nejmenším zbytečná. Každý oblouk, který Jack kdy viděl až do chvíle, kdy vstoupil do opatského kostela v Cluny, byl půloblouk. A každá klenba měla buď podobu tunelu, jako by se skládala z dlouhé řady oblouků natěsnaných na sebe, nebo ji držel kříž ze žeber, jako by se v ní protínaly dva tunely. Jenže oblouky v Cluny nebyly půlkruhové.

Byly zakončené hrotem.

Tyhle špičaté oblouky vedly od pilíře k pilíři v sloupořadí v hlavní lodi. Stejně tak měly špičaté oblouky i postranní lodě. A – což člověku bralo dech – nad hlavní lodí se klenul kamenný strop, který nešlo popsat jinak než jako řadu křížových oblouků s žebry. A všechny oblouky se sbíhaly do špičky. Tedy – byly *lomené,* jak se Jack později poučil. Jackovi odjakživa vtloukali do hlavy, že kruh je pevný, protože je dokonalý, takže půlkruhová klenba je pevná, jelikož je to část kruhu. Z toho usuzoval, že lomené oblouky by měly být podstatně slabší. Ve skutečnosti prý lomené oblouky vydrží víc než kulaté, alespoň mniši mu to tvrdili. Chrám v Cluny to zřejmě dokazoval, jelikož byl navzdory obrovské váze použitého kamene velmi vysoký.

Jack nezůstal v Cluny dlouho. Pokračoval dál na jih, držel se směru, jímž se ubírali poutníci, a příliš se nestaral o to, kam ho osud zanese. Počátkem léta potkával podél cesty spousty žonglérů. Zdržovali se zvláště ve velkých městech a poblíž clunyských klášterů. Před kostely a kaplemi přednášeli

svoje veršované příběhy, někdy se k tomu doprovázeli na violu, přesně jak to Aliena Jackovi popisovala. Jack každého z nich oslovil a zeptal se ho, jestli neznal Jacka Shareburga. Všichni mu odpověděli, že ne.

Kostely, které míjel na své pouti jihozápadní Francií a severním Španělskem, ho vytrvale uváděly v úžas. Byly daleko vyšší než anglické katedrály. Některé měly sudovité klenuté stropy s pásy. Ty se táhly klenbou od jedné dvojice sloupů ke druhé a dovolovaly stavět strop postupně, pole za polem, a ne najednou. Navíc se tím pozměnil i celkový dojem z chrámu. Zdůraznění předělů mezi jednotlivými poli odhalilo skutečnost, že celá stavba je ve skutečnosti řada samostatných jednotek, jako bochník chleba nakrájený na krajíce. A to dodávalo rozměrnému vnitřnímu prostoru řád a logiku.

Do Compostely dorazil v polovině léta. Vůbec netušil, že na světě může být místo, kde je tak strašné horko. V Santiagu uviděl další chrám, nad kterým se tajil dech. Byl nesmírně vysoký a sudovitý klenutý strop měl rozdělený pásy na jednotlivá pole. Odtud se Jack vypravil dál na jih.

Španělské království bylo ještě nedávno pod nadvládou Saracénských. A většina země na jih od Toleda byla dosud obývána převážně muslimy. Vzhled saracénských staveb Jacka fascinoval: jejich výška, uvnitř chládek, nekonečné řady sloupů a oblouků a kamenné stěny bílé, až to člověka oslňovalo. Nejzajímavější ale bylo to, že v muslimské architektuře se vyskytovaly jak křížové klenby, tak lomené oblouky. Možná právě tady se Francouzi poučili, když hledali nějaký nový nápad.

Už nikdy v životě nedokáže pracovat na chrámu, jakým je kingsbridgeská katedrála, uvažoval, když takhle seděl za teplého španělského odpoledne na dvoře svého hostitele a nepřítomně naslouchal, jak k němu z dálky, z hlubin chladného domu, doznívá ženský smích. Pořád ještě toužil po tom, aby mohl postavit nejkrásnější katedrálu na světě, ale už to rozhodně nebude masivní, podsaditá stavba připomínající pevnost. Chtěl využívat nové postupy, křížové klenby a lomené oblouky. Uvažoval však o tom, že by je nepoužíval stejným způsobem, jakým se užívaly doposud. Ani jeden z chrámů, které navštívil, nevyužíval možností těchto prvků v plném rozsahu. V hlavě se Jackovi začala rodit představa budoucí katedrály. Podrobnosti byly ještě nejasné, ale celkový pocit byl velice silný: bude to prostorný, vzdušný chrám s velikými okny, jimiž bude dovnitř proudit sluneční světlo, a klenutý strop bude tak vysoký, až bude působit dojmem, jako by sahal do nebes.

„Josef a Raya budou potřebovat dům," prohlásil Raschid zničehonic. „Kdybys jim ho postavil ty, další zakázky se ti budou jen hrnout."

Jacka to zaskočilo. V životě ho nenapadlo, že by mohl stavět obytné domy. „Myslíš, že by chtěli, abych jim dům stavěl zrovna já?" zeptal se.

„Možné to je."

Znovu se rozhostilo dlouhé ticho, během něhož Jack zvažoval, jaké by to bylo, kdyby se živil stavěním domů pro bohaté obyvatele Toleda.

Konečně se Raschid doopravdy probudil. Narovnal se v křesle a pořádně otevřel oči. „Zamlouváš se mi, Jacku," prohlásil. „Jsi poctivý chlap a člověku se vyplatí, když si s tebou popovídá, což se těžko dá říct o většině lidí, které jsem kdy potkal. Doufám, že zůstaneme navždy přáteli."

„Já také," přikývl souhlasně Jack, poněkud zaražený touhle nečekanou poklonou.

„Jsem křesťan, a tak svoje ženy nezavírám, jako to dělají někteří moji muslimští bratři. Na druhou stranu jsem ale Arab. To znamená, že jim tak úplně… promiň mi to, nedopřávám, na co jsou jiné ženy zvyklé. Dovolil jsem jim, aby se u nás v domě scházely s mými hosty a bavily se s nimi. Nevadí mi dokonce, když se z toho vyvine nějaké přátelství. Ale ve chvíli, kdy přátelství začne přerůstat v něco víc – což se mezi mladými lidmi zhusta stává –, čekám, že muž učiní příslušný formální krok. Cokoliv jiného by byla urážka."

„Jistě," přitakal Jack.

„Věděl jsem, že mi budeš rozumět." Raschid vstal a přátelsky položil Jackovi ruku na rameno. „Osud mi nikdy nedopřál syna. Ale kdybych nějakého měl, myslím, že by byl jako ty."

Z náhlého popudu Jack poznamenal: „Jen by byl tmavší, alespoň doufám."

Raschid se na něj na okamžik nechápavě zadíval a pak vybuchl v hlasitý smích, kterým zaskočil ostatní hosty posedávající na dvoře. „Ano!" prohlásil pobaveně. „Tmavší!" A zašel do domu, stále se prohýbaje smíchy.

Starší hosté se začali zvedat k odchodu. Odpolední vzduch pomalu vychládal, Jack seděl sám a přemýšlel o tom, co z hovoru s Raschidem vyplývalo. Byla to nabídka k dohodě, o tom není pochyb. Když si vezme Ayshu, Raschid mu zařídí, aby se v Toledu stal stavitelem domů pro boháče. Bylo v tom ale i varování: jestli si ji nechceš vzít, tak se drž zpátky. Lidé ve Španělsku mají daleko vytříbenější způsoby chování než Angličané, ale když je třeba, dokážou dát svůj názor najevo naprosto jasně.

Jak Jack rozjímal o své situaci, připadala mu chvílemi naprosto neuvěřitelná. Jsem to skutečně já? ptal se sám sebe. Je tohle Jack, Jackův syn, nemanželské dítě muže, kterého pověsili, chlapec, jenž vyrostl v lesích, vyučil se zedníkem a utekl z kláštera? Skutečně mi nabídli krásnou dceru bohatého arabského obchodníka a k tomu ještě záruku, že v tomhle utěšeném městě získám postavení zavedeného stavitele? Znělo to příliš dobře, než aby to mohla být pravda. Vždyť mně se ta holka dokonce zamlouvá!

Slunce kleslo k obzoru a dvůr se ponořil do stínu. V podloubí zbyli jen dva lidé – Jack a Josef. Jack právě přemítal, jestli to někdo takhle zařídil,

aby tu seděli zrovna jen oni dva, když vtom se objevily Raya a Aysha. Asi to skutečně nebylo náhodou. Přestože dobré mravy přísně zakazovaly jakýkoliv tělesný kontakt mezi dívkami a mladými muži, jejich matka přesně věděla, co se děje, a Raschid nejspíš taky. Prostě dopřáli svým drahouškům pár chvil samoty. A pak, dřív než by mohlo dojít k něčemu závažnějšímu, matka vejde do dvora, bude předstírat rozhořčení a přikáže dívkám, aby šly dovnitř.

Raya a Josef se na druhé straně dvora začali okamžitě líbat. Jack vstal a Aysha k němu zamířila. Měla na sobě bílé šaty z egyptské bavlny sahající až na zem. Tuhle látku Jack poprvé spatřil až teprve ve Španělsku. Byla měkčí než vlna a tenčí než plátno a při chůzi se Ayshe tiskla na nohy a bílá barva jako by v houstnoucím soumraku zářila. Dívčiny hnědé vlasy byly najednou téměř černé. Stoupla si těsně k Jackovi a zlomyslně se usmála. „Co ti řekl?“ zeptala se.

Jack si domyslel, že Aysha má na mysli svého otce. „Nabídl mi, abych se tu usadil jako stavitel domů.“

„To je teda věno!“ poznamenala dívka pohrdlivě. „To je k neuvěření! Mohl ti alespoň nabídnout peníze.“

Jack se škodolibostí zaznamenal, že Aysha nemá trpělivost na to, aby mluvila v příznačných saracénských oklikách. Její přímost mu najednou připadala osvěžující. „Nejsem si jist, že se mi chce stavět domy,“ poznamenal.

Dívka náhle zvážněla. „Líbím se ti?“

„Sama moc dobře víš, že ano.“

Postoupila k němu ještě o krok blíž, zvedla obličej, zavřela oči, stoupla si na špičky a políbila ho. Voněla pižmem a ambrou. Otevřela ústa a jazykem mu rozpustile vklouzla mezi rty. Paže mu vylétly téměř proti jeho vůli a vzápětí dívku objal. Dlaně jí položil kolem pasu. Bavlna byla velice jemná: skoro jako kdyby se dotýkal dívčiny nahé kůže. Vzala ho za ruku a zvedla si ji k ňadru. Měla štíhlé a pevné tělo a prsa drobná jako malé, pevné kopečky s nepatrnými, ale pevnými bradavkami. Jak se rozpalovala, začala se o Jacka třít hrudí nahoru a dolů. Když mladík ucítil mezi nohama její ruku, trochu ho to zaskočilo. Konečky prstů jí sevřel bradavku. Vyjekla, odtáhla se od něj a těžce oddechovala. Okamžitě svěsil ruce podél těla.

„Bolelo tě to?“ zašeptal.

„Ne!“ ujistila ho.

Vzpomněl si na Alienu a bodlo ho špatné svědomí. Pak si uvědomil, jak je to od něj hloupé. Proč by měl mít pocit, že podvádí ženu, které *se vdala* za jiného muže?

Aysha si ho chvíli prohlížela. Byla téměř tma, ale Jack přesto viděl, jak z dívčiny tváře sálá touha. Zvedla mu ruku a znovu si ji položila na ňadro. „Ještě jednou, ale přitlač,“ požádala ho naléhavě.

Našel bradavku a shýbl se, aby dívku políbil, ale ona se zaklonila, a zatímco ji laskal, dívala se mu do tváře. Nejdřív pohladil bradavku jemně a pak ji poslušně stiskl silněji. Aysha se prohnula v zádech, aby jí malá ňadra výrazněji vystoupila z hrudi, a bradavky vytvořily pod jemnou látkou jejích šatů drobné tvrdé výstupky. Jack sklonil k jejím ňadrům hlavu. Přes bavlněnou látku vzal bradavku mezi rty. Pak ji z náhlého popudu sevřel mezi zuby a stiskl. Slyšel, jak se dívka křečovitě nadechla.

Tělem jí projela vlna zachvění. Zvedla mu hlavu od prsou a znovu se k němu přitiskla. Sklonil se k jejímu obličeji. Začala ho bláznivě líbat, jako by mu chtěla polibky pokrýt každé místečko na tvářích. Tiskla jeho tělo k sobě a z hlubin hrdla se jí draly tichounké, panické vzlyky. Jack byl vzrušený, zmatený, a dokonce trochu vyděšený: ještě nikdy nic takového nezažil. Měl pocit, že Aysha už má vyvrcholení na dosah. Vtom je někdo přerušil.

„Rayo! Aysho!“ ozval se matčin hlas ode dveří do domu. „Okamžitě pojďte dovnitř!“

Aysha se na Jacka zadívala a přerývavě přitom oddechovala. Pak ho znovu políbila, tentokrát velmi tvrdě. Přitiskla mu rty na ústa, až mu je odřela. Pak se od něj odtrhla. „Miluju tě,“ zašeptala. Načež vběhla do domu.

Jack se za ní díval, jak odchází. Raya ji následovala daleko rozvážnějším tempem. Matka vrhla na Jacka a Josefa nesouhlasný pohled, vešla dovnitř za dívkami a rezolutně za sebou zabouchla dveře. Jack zíral na zavřené dveře a přemítal, jak má tomu všemu rozumět.

Josef přešel přes dvůr a přerušil Jackovo rozjímání. „Zatraceně hezké holky – obě dvě!“ prohlásil s důvěrným mrknutím.

Jack nepřítomně přikývl a vykročil směrem k bráně. Josef se k němu přidal. Když prošli pod obloukem, odněkud ze stínu se vynořil jeden ze sloužících a bránu za nimi zavřel.

„Největší potíž se zasnoubením je v tom,“ prohlásil Josef rozšafně, „že pak člověku vždycky zbude bolest mezi nohama.“ Jack na to nic nepoznamenal. A tak Josef pokračoval: „Asi zajdu dolů k Fatimě, abych si trochu ulevil.“ Podnik U Fatimy byl místní nevěstinec. Navzdory saracénskému názvu měla většina zdejších dívek světlou pleť a těch několik málo arabských nevěstek, které tam pracovaly, mělo velkou cenu. „Nechceš jít se mnou?“ zeptal se Josef.

„Ne,“ odpověděl Jack. „Mě bolí úplně někde jinde. Dobrou noc.“ Rychle odešel. Josef nikdy nepatřil mezi jeho nejoblíbenější společníky a dnes Jack cítil, že má velice nesmiřitelnou náladu.

Než došel ke koleji, kde měl v dormitáři tvrdé lůžko, byl už noční vzduch velmi chladný. Jack si uvědomoval, že se ocitl na rozhodující křižovatce. Nabízel se mu snadný a blahobytný život. A nechtělo se od něj nic jiného,

než aby zapomněl na Alienu a vzdal se naděje, že jednou postaví nejkrásnější katedrálu na světě.

V noci se mu zdálo, že za ním přišla Aysha, její nahé tělo bylo kluzké vonnými oleji, tiskla se k němu a třela se o něj, ale nedovolila mu, aby se s ní miloval.

Když se ráno probudil, bylo mu jasné, jak se rozhodne.

Služebníci nechtěli Alienu do domu Raschida Alharouna pustit. Nejspíš jim připadám jako žebračka, pomyslela si, když stála před branou v zaprášené sukni a prošlapaných střevících a v náručí držela dítě. „Řekněte Raschidu Alharounovi, že hledám jeho přítele Jacka Fitzjacka z Anglie," požádala francouzsky, ale nebyla si zdaleka jistá, že snědý sluha rozuměl jedinému slovu. Následovala tichá domluva v nějakém arabském nářečí, načež jeden ze sloužících, vysoký chlap s uhlově černou pletí a s vlasy připomínajícími rouno černé ovce, vešel do domu.

Aliena netrpělivě přešlapovala a zbývající sluhové si ji nepokrytě prohlíželi. Nikdy se nenaučila trpělivosti, dokonce ani během své nekonečné pouti ne. Když neuspěla v Compostele, vydala se do nitra Španělska, do Salamanky. Na zrzavého mladíka, který by se zajímal o katedrály a žongléry, si tam nikdo nevzpomínal, ale jeden laskavý mnich jí poradil, že v Toledu je společenství anglických učenců. Byla to chabá naděje, ale Toledo nebylo zase tak daleko, a tak se Aliena otřepala a znovu vykročila na prašnou cestu.

Tady ji čekalo další bolestivé zklamání. Ano, Jack tady vskutku byl, konečně trocha štěstí! Jenže bohužel, už odtud odešel. Ale přesto ho dohánělа, teď už před ní měl jen měsíc náskok. Jenže pro změnu zase nikdo nevěděl, kam se rudovlasý cestovatel vydal.

V Compostele si dokázala domyslet, že musel zamířit na jih, protože sama přišla od východu a na severu a západě se rozprostíralo moře. Jenže tady měl, naneštěstí, víc možností. Mohl vyrazit na severovýchod, tedy zpátky do Francie, nebo na západ do Portugalska, popřípadě na jih do Granady. A ze španělského pobřeží se mohl dostat lodí třeba do Říma, Tunisu, Alexandrie či Bejrútu.

Aliena se rozhodla, že nejdřív zkusí vypátrat, jestli by jí někdo neuměl poradit, kterým směrem se Jack nejspíš mohl vydat. Byla na smrt unavená a hodně daleko od domova. Už jí nezbývalo moc sil ani příliš odhodlání a nedokázala by se znovu vydat na cestu opět jen s nejistou nadějí na úspěch. Byla rozhodnuta otočit se na patě, vyrazit zpátky do Anglie a pokusit se na Jacka navždy zapomenout.

Z bílého domu vyšel další sluha. Tenhle byl oblečený do dražších šatů a mluvil francouzsky. Podezíravě si Alienu prohlédl, ale oslovil ji zdvořile: „Vy jste přítelkyně pana Jacka?"

„Ano, dávná přítelkyně z Anglie," odpověděla. „Chtěla bych mluvit s Raschidem Alharounem."

Sluha se zadíval na dítě.

„Jsem Jackova příbuzná," dodala Aliena honem. Nebyla to tak úplně nepravda. Je přece bývalá manželka Jackova nevlastního bratra, což je koneckonců příbuzenský vztah.

Sluha o něco víc pootevřel bránu a vyzval ji: „Pojďte prosím se mnou."

Aliena s úlevou vešla do dvora. Kdyby ji tady odmítli, znamenalo by to, že svou pouť ukončí.

Kráčela za sluhou přes příjemně vyhlížející dvůr kolem stříkající fontány. Přemítala, co tak asi Jacka dovedlo do domu tohoto bohatého obchodníka. To nebylo moc pravděpodobné přátelství. Jestlipak Jack tady ve stínu loubí přednášel svoje výpravné verše?

Vešli do domu. Byla to honosná stavba s vysokými, chladnými komnatami, s podlahami z mramoru a s umně vyřezávaným a bohatě čalouněným nábytkem. Prošli dvěma chodbami a dřevěnými dveřmi. Pak měla najednou Aliena pocit, že se ocitli v části domu, kde bydlí ženy. Sluha zvedl ruku, aby ji zarazil, a pak lehce zakašlal.

Vzápětí vplula do místnosti vysoká snědá žena v černých šatech. Před ústy si držela kousek látky. Tohle gesto bylo urážlivé v jakémkoliv jazyce. Podívala se na Alienu a francouzsky se zeptala: „Co jsi zač?"

Aliena se narovnala, aby byla pokud možno co nejvyšší. „Jsem lady Aliena, dcera zesnulého hraběte ze Shiringu," odpověděla nejpovýšeněji, jak dokázala. „Předpokládám, že mám to potěšení mluvit s manželkou prodavače koření Raschida." Tuhle hru uměla hrát jako kdokoliv jiný.

„Co tady chceš?"

„Přišla jsem navštívit Raschida."

„On ženy nepřijímá."

Alieně došlo, že není naděje, aby tuhle ženskou získala k nějaké spolupráci. Jenže neměla na vybranou, a tak to zkoušela dál. „Jackovu přítelkyni by možná přijal," trvala na svém.

„Jack je tvůj manžel?"

„Ne." Aliena zaváhala. „Je to můj švagr."

Žena jí věnovala nedůvěřivý pohled. Nejspíš si jako většina lidí myslela, že Jack Alieně upletl dítě a pak ji opustil. A ona ho teď s důkazem jeho věrolomnosti v náručí pronásleduje, aby ho přiměla k sňatku a k tomu, aby se o dítě postaral.

Žena se odvrátila a zvolala něco jazykem, kterému Aliena nerozuměla. Po chvilce vešly do místnosti tři mladé dívky. Z jejich zevnějšku bylo jasné, že jsou to ženiny dcery. Mluvily na ni stejným jazykem a upřeně se dívaly na Alienu. Následovala rychlá výměna názorů, v níž se často objevovalo slovo *Jack.*

Pro Alienu to bylo ponižující. Byla v pokušení otočit se na podpatku a jít pryč. Jenže to by znamenalo navždy se vzdát dalšího hledání. Tihle odporní lidé byli její poslední naděje. Nadechla se a silným hlasem, aby je překřičela, se zeptala: „Kde je Jack?“ Měla v úmyslu promluvit pánovitě, ale k jejímu vlastnímu zklamání to vyznělo spíš naříkavě.

Dcery zmlkly.

„Nevíme, kde je,“ odpověděla matka.

„Kdy jste ho viděly naposledy?“

Matka zaváhala. Nechtělo se jí odpovídat, ale nemohla dost dobře předstírat, že si nepamatuje, kdy Jacka naposledy potkala. „Odešel z Toleda den po Štědrém dnu,“ odpověděla neochotně.

Aliena se přinutila k přátelskému úsměvu. „A nevybavujete si, jestli se náhodou nezmiňoval o tom, kam má namířeno?“

„Řekla jsem ti už, že nevím, kde je.“

„Třeba něco naznačil tvému manželovi.“

„Nenaznačil.“

Aliena propadla zoufalství. Měla podvědomý pocit, že tahle žena *něco* ví. Ale bylo nad sluce jasnější, že to nehodlá prozradit. Aliena si najednou připadala slabá a unavená. Se slzami v očích prohlásila: „Jack je otec mého děťátka. Nemyslíte, že by svého synka rád viděl?“

Nejmladší dcera začala něco povídat, ale matka ji rázně přerušila. Následovala krátká a bojovná výměna názorů: matka i dcera v sobě měly stejně nezkrotný temperament. Nakonec ale zmlkla dcera.

Aliena ještě vyčkávala, ale nic víc už se nedověděla. Všechny čtyři se na ni prostě jen dívaly. V jejich pohledu nade všechny pochyby převládala nenávist, ale byly tak zvědavé, že nijak nespěchaly s tím, aby Alienu vyprovodily z domu. Jenže už nemělo smysl tady dál zůstávat. Teď už Alieně nezbývalo nic jiného než opustit tenhle dům, dojít do krčmy, kde přespávala, a připravit se na cestu zpátky do Kingsbridge. Zhluboka se nadechla a snažila se, aby jí hlas zněl klidně a vyrovnaně. „Děkuji vám za vaši pohostinnost,“ prohlásila.

Matka měla tolik slušnosti v těle, že se alespoň zatvářila zahanbeně.

Aliena vyšla z místnosti. Venku postával sluha. Zařadil se o krok za Alienu a doprovázel ji přes celý dům. Aliena se snažila potlačit slzy. Nesnesitelně ji trápilo vědomí, že veškeré její putování ztroskotalo na neústupnosti jedné umanuté ženské.

Sloužící s ní kráčel přes dvůr. Když došli k bráně, Aliena uslyšela, že za ní někdo běží. Ohlédla se přes rameno a uviděla, jak se k ní blíží nejmladší dcera. Zastavila se a čekala na ni. Na sluhovi bylo patrné, jak neví, co si počít.

Dívka byla malá a hubená a velice pohledná. Měla zlatavou pleť a oči tak tmavé, že byly skoro černé. Měla na sobě bílé šaty, takže Aliena si

vedle ní najednou připadala zaprášená a nemytá. Dívka promluvila neohrabanou francouzštinou. „Miluješ ho?“ vyhrkla.

Aliena zaváhala. Pak si uvědomila, že už jí stejně moc důstojnosti nezbývá, a tak nemá co ztratit. „Miluju,“ přiznala.

„A miluje on tebe?“

Aliena chtěla okamžitě odpovědět, že ano, ale pak si uvědomila, že už mladíka neviděla přes rok. „Kdysi mě miloval,“ prohlásila nakonec.

„Myslím, že tě miluje i dnes,“ poznamenala dívka.

„Proč si to myslíš?“

Dívce se oči zaplnily slzami. „Chtěla jsem ho pro sebe. A málem jsem ho dostala.“ Zadívala se na chlapečka. „Rudé vlasy a modré oči,“ vyhrkla. Slzy se jí kutálely po hladké snědé pleti.

Aliena na ni zůstala zírat. Tím se vysvětlovalo to nevraživé přijetí. Matka chtěla, aby si Jack vzal tuhle dívku. Nemůže jí být víc než šestnáct, ale má hloubavý výraz, díky němuž vypadá starší. Aliena zvědavě přemítala, co se přesně mezi Jackem a děvčetem odehrálo. „Tak tys ho ‚málem’ dostala?“ zeptala se.

„Ano,“ přikývla dívka vzdorovitě. „Vím, že jsem se mu líbila. Když odešel, zlomilo mi to srdce. Ale teď už to chápu.“ Přestala se ovládat a obličej se jí zkřivil žalem.

Aliena měla pochopení pro ženu, která se zamilovala do Jacka a pak o něj přišla. Ve snaze nějak dívku utěšit, pohladila ji po rameni. Jenže potřebovala vyřešit důležitější věci, než bylo poskytování útěchy. „Poslouchej,“ začala naléhavě. „Nevíš náhodou, kam šel?“

Dívka se na ni podívala a se vzlykáním přikývla. „Řekni mi to!“

„Do Paříže,“ odpověděla.

Do Paříže!

Aliena byla nadšením bez sebe. Už zase měla Jackovu stopu. Do Paříže bylo hodně daleko, ale větší část cesty půjde známými stezkami. A Jack má před ní jen měsíc náskok. Aliena měla pocit, jako by do ní vjel nový život. Však já ho nakonec přece jen najdu, říkala si v duchu. Vím to!

„Vydáš se teď do Paříže?“ zeptala se dívka.

„No jistě,“ odpověděla Aliena. „Když už jsem dorazila až sem – přece toho teď nenechám. Děkuju ti, žes mi to řekla – moc ti děkuju.“

„Chci, aby byl šťastný,“ prohlásila dívka prostě.

Služebník si nespokojeně odkašlal. Vypadal, jako by si myslel, že by z tohohle hovoru mohl mít nějaké oplétačky. „Říkal ještě něco?“ naléhala Aliena na dívku. „Třeba to, kterou cestou se vydá. Prostě cokoliv, co by mi mohlo pomoct.“

„Chtěl jít do Paříže, jelikož mu někdo pověděl, že se tam staví moc krásné katedrály.“

Aliena přikývla. To si mohla myslet.

„A vzal s sebou plačící paní.“

Aliena nechápala, co to má znamenat. „Jakou plačící paní?“

„Můj otec mu dal plačící paní.“

„Ženu?“

Dívka zavrtěla hlavou. „Neumím pro to najít správné slovo. Paní. Ona pláče. Z očí jí tečou slzy.“

„Myslíš tím obraz? Namalovanou paní?“

„Teď ti nerozumím,“ pokrčila dívka rameny. Pak se s obavami podívala přes rameno. „Už musím jít.“

Ať byla plačící paní cokoliv, nejspíš to nebylo nijak zvlášť důležité. „Děkuju ti za pomoc,“ rozloučila se s děvčetem Aliena.

Dívka se sklonila a políbila chlapečka na čelo. Její slzy mu stékaly po naducaných tvářičkách. Pak pohlédla na Alienu. „Přála bych si být na tvém místě,“ zašeptala. Načež se otočila a vběhla do domu.

Jack si našel bydlení v ulici Boucherie v jednom pařížském předměstí na levém břehu Seiny. Hned po rozednění osedlal koně. Na konci ulice zahnul doprava a projel věží, která chránila Petit Pont, most, jenž vedl na ostrov uprostřed řeky, kde stálo ostrovní městečko. Na konci mostu se po obou stranách rýsovaly dřevěné domy. V mezerách mezi domy stály kamenné lavice, na nichž budou později během dopoledne, držet slavní učitelé přednášky pod širým nebem. Most dovedl Jacka do Juiverie, hlavní ulice na celém ostrově. Obchůdky a pekárny po celé délce ulice byly přeplněné studenty, kteří si tu kupovali snídani. Jack si dopřál piroh plněný vařeným úhořem.

Proti synagoze zahnul doleva, pak u královského paláce doprava a přejel Grand Pont, most, který vedl na pravý břeh řeky. Malé, dobře postavené krámky penězoměnců a zlatníků, stojící po obou stranách mostu podél řeky, se pomalu začínaly otvírat. Na konci mostu Jack projel další branou a ocitl se na rybím trhu, kde už panoval čilý obchodní ruch. Prodral se mezi nakupujícími a vydal se po blátivé cestě, která vedla k městečku nazývanému Saint-Denis.

Když byl ještě ve Španělsku, dověděl se od jednoho potulného zedníka o opatovi Sugerovi a novém chrámu, který se v Saint-Denis stavěl. Když pak celé jaro putoval na sever napříč Francií, vždycky někde pár dní pracoval, aby si vydělal nějaké peníze. Přitom často zaslechl zmínky o Saint-Denis. Vypadalo to, že tamní stavitelé používají obě stavební novinky, tedy žebrové klenutí i lomené oblouky, a že jejich propojení je úchvatné.

Víc než hodinu jel mezi poli a vinicemi. Cesta nebyla dlážděná, ale lemovaly ji milníky. Minul kopec Montmartre, na jehož vrcholu stály trosky

římského chrámu, a projel vesnicí Clignancourt. Tři míle za Clignancourtem dorazil konečně k opevněnému městečku Saint-Denis.

Denis byl prvním pařížským biskupem. Na Montmartru ho kdysi sťali a on vykročil s vlastní hlavou v rukou do kraje a došel až sem, na tohle místo, kde konečně padl. Jedna zbožná žena ho tady pohřbila a u jeho hrobu byl založen klášter. Zdejší kostel se stal místem, kde se pohřbívají francouzští králové. Současný opat kláštera, otec Suger, byl mocný a ctižádostivý muž, který celý klášter přeorganizoval a teď se pustil do přestavby kostela.

Jack vjel do města a zarazil koně uprostřed tržiště, aby si mohl prohlédnout západní průčelí chrámu. Nebylo na něm nic převratného. Byla to strohá, staromódní fasáda se dvěma věžemi a se třemi vchody nahoře ukončenými půlkruhovým půlobloukem. Jackovi se docela zamlouvalo, jak pilíře mezi oblouky bojovně vystupovaly ze zdi, ale kvůli tomu by přece nejel pět mil.

Přivázal koně k zábradlí před kostelem a šel blíž. Sochy postavené kolem tří portálů byly docela dobré: živoucí předměty, pečlivě vytesané. Jack vešel dovnitř.

Uvnitř ho okamžitě čekala zásadní změna. Než vstoupil do hlavní chrámové lodi, musel projít nízkou předsíní. Když zvedl oči ke stropu, zmocnilo se ho náhle vzrušení. Stavitelé tady kombinovali klenuté žebroví s lomenými oblouky a Jack na první pohled poznal, že obě techniky se k sobě velice dobře hodí. Ladnost lomených oblouků zdůrazňovala žebra, jež kopírovala jejich tvar.

To ale nebylo všechno. Do polí mezi žebry nedával zdejší stavitel směs malty a suti, jak bylo zvykem jinde, nýbrž pečlivě otesané kameny jako do zdi. Kameny jsou pevnější, takže mohou být tenčí a celý strop je lehčí, uvědomil si Jack.

Jak zíral vzhůru a zakláněl hlavu, až mu za krkem praštělo, přišel ještě na jeden důležitý rys téhle kombinace. Dva různě široké lomené oblouky mohou sahat do stejné výše, stačí jen upravit jejich oblouky. Jednotlivá pole díky tomu působila daleko pravidelnějším dojmem. Něco takového by s půlkruhovými oblouky pochopitelně nešlo. Výška půlkruhového oblouku se vždy rovná polovině jeho šířky, takže širší oblouk musí být nutně vyšší než užší oblouk. To mimo jiné vedlo k tomu, že v obdélníkovém poli musely užší oblouky začínat výš nad zemí než široké, aby vrchol jejich klenutí byl ve stejné výšce a strop zůstal rovný. Výsledek byl vždycky neurovnaný. Lomeným obloukem byl tenhle problém jednou provždy vyřešený.

Jack sklonil hlavu, aby dal znavené šíji chvíli odpočinout. Měl tak povznášející pocit, jako by ho právě korunovali králem. Takhle, říkal si, přesně takhle postavím svou katedrálu.

Zadíval se do střední části chrámu. Hlavní loď byla na první pohled původní a dost stará, i když poměrně dlouhá a široká. Zřejmě ji postavili

před mnoha lety, dělal na ní někdo jiný než současný mistr stavitel a nebylo na ní nic neobvyklého. Jenže v místě, kde hlavní loď křížily příčné kaple, uviděl Jack schody – jedny nepochybně vedly dolů do krypty a ke královské hrobce a druhé nahoru k chóru. Vypadalo to, jako by se chór vznášel kousíček nad zemí. Konstrukce nebyla z tohoto úhlu pohledu zřetelně vidět, protože celý chór zalévalo oslňující sluneční světlo přicházející z východní strany. Toho světla je tolik, protože východní stěny jsou určitě nedokončené, napadlo Jacka. Takže slunce se dere volnými průrvami.

Došel jižní boční lodí až k překřížení. Když se dostal blíž k chóru, uvědomil si, že má před sebou něco naprosto nečekaného a zásadního. Světlo se vskutku dralo dovnitř, ale stěny byly hotové a žádné průrvy se v nich nevyskytovaly. Když Jack vykročil z boční lodi a postoupil do středu překřížení, uviděl, že slunce dovnitř svítí řadou vysokých oken. Některá z nich byla vyzdobena barevnými sklíčky, takže to působilo dojmem, jako by sluneční svit zaléval vnitřek rozlehlé a prázdné stavby teplem a jasem. Jack nechápal, jak se staviteli mohlo podařit vytvořit tak dlouhou řadu oken. Vypadalo to, jako by tam bylo víc oken než stěn. Hleděl na to jako omráčený. Jde to vážně udělat, nebo jsou za tím nějaká kouzla?

Když kráčel vzhůru po schodech, jež vedly na chór, cítil náznak nadpřirozeného děsu. Nad schodištěm se zastavil a zadíval se do matoucí spleti zabarveného světla a temného kamene, kterou měl před sebou. Pomalu mu začalo docházet, že něco podobného už předtím viděl, ale jen ve své obrazotvornosti. O stavbě *takového* chrámu snil, tahle široká okna a tyhle vysoké oblouky si představoval, tuhle stavbu plnou vzduchu a světla, jež držela pohromadě jakoby zázrakem, nosil v hlavě.

Vzápětí viděl všechno úplně jinak. Zničehonic vše zapadlo na své místo a v náhlém záblesku osvícení Jack jasně pochopil, co vlastně opat Suger a jeho mistr stavitel podnikli.

Podstata žebrového klenutí spočívala v tom, že bylo možné udělat strop z několika pevných žeber a prostor mezi nimi vyplnit lehčím materiálem. *Oni tenhle princip použili na celou stavbu.* Stěny chóru se skládaly z několika silných pilířů, pospojovaných okny. Arkádu oddělující chór od jeho postranních lodí netvořila pevná stěna, nýbrž řada sloupů spojených lomenými oblouky. Díky tomu mezi sloupy zůstávalo dost prostoru na to, aby jím prošlo do střední části chrámu hodně světla. Vlastní ulička byla rozdělena na dvě části řadou tenkých sloupků.

Lomené oblouky a žebrová klenba tu byly použity stejným způsobem jako kolem chrámové předsíně, ale teď bylo Jackovi najednou jasné, že předsíň byla jen opatrná zkouška, co všechno nové postupy dokážou. Ve srovnání s tím, co viděl tady, byla předsíň těžkopádná, její žebra i římsy příliš mohutné a oblouky příliš malé. Tady bylo všechno daleko tenčí, lehčí,

jemnější a vzdušnější. I obyčejné římsy byly užší a kmeny sloupů dlouhé a štíhlé.

Vše působilo dojmem, že je to příliš křehké, než aby to mohlo stát, jenže žebra v klenbách velice době ukazovala, že tíhu celé stavby nesou sloupy a pilíře. Byla to názorná ukázka toho, že velká budova nemusí mít tlusté zdi, úzká okna a mohutné opery. Předpokládáme-li, že váha je rozložena přesně tak, aby spočívala na silné a pevné kostře, pak může být zbytek stavby z lehkého kamene, skla, volného prostoru. Jack na to hleděl jako uhranutý. Bylo to skoro stejné, jako kdyby se zamiloval. Eukleides pro něj byl zjevení, ale tohle bylo víc než zjevení, jelikož to navíc bylo krásné. Dosud si v duchu podobný chrám představoval, a teď ho doopravdy viděl před sebou, dotýkal se ho, mohl stát pod jeho oblouky vypínajícími se až do oblak.

Jako omámený prošel kolem ohybu vedoucího do východní části chóru a neustále si prohlížel úžasnou dvojitou klenbu postranní uličky. Žebra se mu klenula nad hlavou, jako by šel lesem, kde rostou kamenné stromy s dokonale prohnutými větvemi. Tady, v chrámové předsíni, byla pole mezi žebry vyplněna přitesanými kameny spojovanými maltou, a ne směsí malty a suti, což by bylo snazší, ale představovalo by to pro stavbu větší zátěž. Do vnější stěny uličky byla proražena veliká dvojitá okna, jejichž lomené oblouky měly špice ve stejné výši jako lomené oblouky sloupořadí na druhé straně. Barevné tabulky v oknech převratnou architekturu dokonale doplňovaly. V Anglii Jack nikdy na barevná skla v oknech nenarazil, ale ve Francii už to několikrát zahlédl. Vždycky to ale byla malá okna v kostelech stavěných postaru, takže barevná sklíčka nemohla patřičně vyniknout. Tady byl účinek ranního slunka pronikajícího mnohobarevnými okny daleko krásnější. Bylo to okouzlující.

Jelikož chór měl zakulacené konce, postranní lodě se stáčely tak, že se na východní straně setkávaly a vytvářely jakýsi půlkruhový ochoz či podloubí lemující celý chór. Jack se prošel půlobloukem po celé délce, pak se otočil a zamířil zpátky. Stále měl nad čím žasnout. Nakonec došel k místu, odkud vykročil a zůstal stát nad schody.

Tam uviděl nějakou ženu.

Poznal ji.

Usmála se na něj.

Srdce se mu zastavilo.

Aliena si zaclonila oči. Sluneční světlo procházející okny ve východní části chrámu ji oslňovalo. V záplavě zbarveného slunečního svitu k ní jako přízrak přicházela nějaká postava. Vypadala, jako by jí vlasy stály v jednom plameni. Muž došel o něco blíž. Byl to Jack.

Aliena cítila, jak na ni jdou mdloby.

Došel až k ní a zastavil se před ní. Byl hubený, příšerně hubený, ale oči mu žhnuly nezvladatelným citem. Chvíli se na sebe jen bez hlesu dívali.

Když pak konečně promluvil, měl drsně ochraptělý hlas. „Jsi to doopravdy ty?“ vydechl.

„Jsem,“ ujistila ho. Dokázala ze sebe vypravit jen šepot. „Ano, Jacku. Jsem to doopravdy já.“

To napětí bylo tak děsivé, že to dál nevydržela a dala se do pláče. Objal ji, přitiskl k sobě a děťátko, které držela v náručí, zůstalo mezi nimi. Hladil ji po zádech a říkal k tomu „No tak, no tak“, jako by před sebou měl malé dítě. Opřela se o něj, vdechovala známý prašný pach jeho těla a poslouchala hlas, který jí byl tak drahý. Cítila se v bezpečí, a tak nechala slzy, aby jí stékaly po tvářích a kapaly na jeho kostnaté rameno. Konečně se jí podíval do obličeje a zeptal se: „Kde se tady bereš?“

„Hledám tě,“ odpověděla.

„Vážně?“ vydechl, jako by nechtěl věřit vlastním uším. „A… jak jsi mě v tom případě našla?“

Utřela si oči a popotáhla. „Vystopovala jsem tě.“

„Jak?“

„Vyptávala jsem se lidí, jestli tě náhodou neviděli. Nejvíc zedníků, ale taky mnichů a krčmářů.“

Zůstal na ni zírat. „Chceš tím říct, žes – žes byla až ve Španělsku?“

Přikývla. „V Compostele, Salamance a pak v Toledu.“

„Jak dlouho už jsi na cestě?“

„Tři čtvrtě roku.“

„Ale proč?“

„Protože tě miluju.“

To už bylo na Jacka příliš. Oči se mu zalily slzami. „Já tě taky miluju,“ zašeptal.

„Vážně? Ještě pořád?“

„Ale jistě.“

Bylo jí jasné, že rudovlasý mladík jí říká pravdu. Zvedla k němu hlavu. Přes dítě se k ní naklonil a velice jemně ji začal líbat. Když se jejich rty dotkly, Alieně se zatočila hlava. Dítě se rozbrečelo.

Aliena se od Jacka odtáhla, trochu chlapečka pohoupala a on zmlkl.

„Jak se jmenuje?“ zeptal se.

„Ještě jsem mu žádné jméno nedala.“

„Proč ne? Vždyť mu musí být nejmíň rok!“

„Chtěla jsem se s tebou nejdřív poradit.“

„Se mnou?“ zamračil se Jack. „A co Alfred? Takovéhle věci má přece na starosti otec…“ Zarazil se. „Copak… Tohle… je moje?“

„Jen si ho prohlédni,“ vyzvala ho Aliena.

Jack se sklonil. „Zrzavé vlasy… Bude to rok a tři čtvrtě, co jsme spolu…“

Aliena přikývla.

„Dobrotivý Bože," vydechl. Stál jako očarovaný. „Můj syn." Ztěžka polkl.

S obavami se mu dívala do tváře a sledovala, jak se snaží s tou novinou vypořádat. Bude to chápat jako konec mladosti a svobody? Jackův výraz zvážněl. Zpravidla má muž devět měsíců na to, aby přivykl myšlence, že se stane otcem. Jack to musel zvládnout najednou. Znovu se podíval na dítě a konečně se usmál. „Náš syn," prohlásil. „Já jsem tak rád."

Aliena si šťastně vydechla. Takže bude nakonec přece jen všechno v pořádku.

Vtom Jacka ještě něco napadlo. „A co Alfred? Ví, že…?"

„Samozřejmě. Jen se na toho prcka podívej. Navíc…" Alieně to najednou bylo nepříjemné. „Navíc tvoje matka sňatek proklela a Alfred nebyl nikdy schopen… však víš – nikdy se na nic nezmohl."

Jack se škodolibě zasmál. „Tomu říkám spravedlnost," prohlásil.

Alieně se nezamlouvalo zadostiučinění, s nímž to řekl. „Bylo to pro mě velice těžké," poznamenala s lehkým náznakem výčitky.

Jack okamžitě změnil výraz. „To mě mrzí," ujistil ji. „Co ti Alfred provedl?"

„Když dítě uviděl, vyhodil mě z domu."

Jackovi se přes tvář mihl hněv. „Ublížil ti?"

„Ne."

„Stejně je to prase."

„Jsem ve skutečnosti ráda, že nás vyhnal. Jedině díky tomu jsem se odhodlala tě jít hledat. A teď jsem tě konečně našla. Jsem tak šťastná, že ani nevím, co mám vlastně dělat."

„Byla jsi velice statečná," prohlásil Jack. „Pořád ještě tomu nemůžu uvěřit. Tak tys mě celou dobu sledovala!"

„Udělala bych to zase!" ujistila ho zaníceně.

Opět ji políbil. Vtom se za nimi ozval neznámý hlas. „Jestli se chcete i nadále chovat v chrámu Páně nemravně, zůstaňte prosím v hlavní lodi," oslovil je francouzsky.

Byl to nějaký mladý mnich. „Omlouváme se, otče," sklonil hlavu Jack. Vzal Alienu za ruku. Seběhli společně po schodišti dolů a prošli přes jižní část příčné lodi. „Taky jsem byl nějaký čas řeholníkem," poznamenal Jack. „A vím, jak je to pro ně těžké, když se musí dívat na to, jak se dva šťastní milenci líbají."

Šťastní milenci, pomyslela si Aliena. To jsme my dva.

Prošli celým chrámem a vykročili z něj na tržiště, kde panoval čilý ruch. Aliena nemohla ani uvěřit, že tam stojí ve slunci a má Jacka po svém boku. Bylo to tolik štěstí najednou, že se to ani nedalo vydržet.

„Tak," ozval se Jack. „Co podnikneme dál?"

„Nevím," odpověděla s úsměvem.

„Pořídíme si bochník chleba a láhev vína a vyjedeme si někam do polí, abychom se tam naobědvali.“

„To zní jak pozvánka do ráje.“

Stavili se v pekařství a pak u vinaře a od mlékařky na trhu si koupili pořádný kus sýra. Netrvalo dlouho a vyjížděli všichni společně z městečka do polí. Aliena se musela na Jacka neustále dívat, aby se ujistila, že je doopravdy s ní, že jede vedle ní, dýchá a usmívá se.

„Jak si Alfred vede na stavbě?“ zeptal se zničehonic.

„Ach bože! To jsem vlastně nevyprávěla!“ zvolala Aliena. Úplně zapomněla, že Jack už je tak dlouho pryč. „To bylo strašlivé neštěstí. Střecha se propadla.“

„Cože?“ Jackův výkřik vyděsil koně tak, že zvíře udělalo několik poplašených krůčků stranou. Mladík je musel uklidnit. „Jak se to stalo?“

„To nikdo neví. Když se přiblížily svatodušní svátky, byla hotová klenba nad třemi poli. A pak se to během mše celé zřítilo. Bylo to děsné – zabilo to devětasedmdesát lidí.“

„To je hrůza.“ Jackem ta zpráva otřásla. „Jak to zvládl převor Philip?“

„Špatně. Vzdal se veškerých dalších prací na stavbě. Působí dojmem, jako by ho opustily všechny síly. Dnes už nedělá vůbec nic.“

Jack si nedokázal Philipa v takovém rozpoložení vůbec představit – převor byl vždycky plný nadšení a odhodlání. „A copak se stalo s řemeslníky?“

„Všichni postupně odešli pryč. Alfred dnes žije v Shiringu a staví tam měšťanům domy.“

„Takže Kingsbridge je napůl prázdný.“

„Už je z něho zase stejná vesnice, jako byla kdysi.“

„To by mě zajímalo, co na tom mohl Alfred zkazit,“ poznamenal Jack napůl pro sebe. „Pravda, Tom ve svých původních plánech nikdy nepočítal s kamennou klenbou. Ale Alfred podstatně zesílil podpěry, aby unesly větší váhu, takže mělo být všechno v pořádku.“

Jack z té zprávy trochu vystřízlivěl, a tak jeli nějaký čas mlčky. Asi míli od Saint-Denis uvázali koně ve stínu vzrostlého jilmu a posadili se na kraji pole zelené pšenice, vedle malého potůčku, aby se najedli. Jack si přihnul vína a utřel si rty. „V Anglii nemají nic, co by se vyrovnalo francouzskému vínu,“ prohlásil. Rozlomil bochník a kousek chleba podal Alieně.

Aliena si stydlivě vepředu rozvázala krajkový živůtek šatů a nabídla dítěti prs. Přistihla Jacka, jak se na ni dívá, a zrudla. Odkašlala si, a aby zakryla rozpaky, promluvila. „Už víš, jak bys ho chtěl pojmenovat?“ zeptala se. „Co třeba Jack?“

„Nevím.“ Zamyslel se. „Jack byl otec, kterého jsem nikdy nepoznal. Kdybychom dali našemu synovi stejné jméno, mohlo by to možná nosit

smůlu. Jestli se někdo blížil tomu, že by byl můj opravdový otec, tak to byl Tom Stavitel.“

„Chceš ho pojmenovat Tom?“

„Docela se mi to zamlouvá.“

„Tom byl takový obrovitý chlap. Co takhle Tommy?“

Jack přikývl. „Tommy, to je ono.“

Malý Tommy mezitím dokončil svoje dílo, a protože netušil, jak významný okamžik zrovna prožívá, slastně po té hostině usnul. Aliena ho položila na zem a pod hlavu mu místo polštářku složila plenu. Pak se zadívala na Jacka. Připadala si trapně. Chtěla, aby ji pomiloval, přímo tady na trávě, ale byla si jista, že by se vyděsil, kdyby ho o to jen tak požádala, a tak na něj koukala a doufala, že to nějak dopadne.

„Když ti teď něco řeknu,“ začal, „slib mi, že si o mně nebudeš myslet nic zlého.“

„Platí.“

Zatvářil se nejistě a pak vyhrkl: „Od první chvíle, co jsem tě uviděl, nemůžu pořádně myslet na nic jiného než na tvoje nahé tělo pod oblečením.“

Usmála se. „Nemyslím si o tobě nic špatného,“ ujistila ho. „Jsem ráda.“

Hladově se na ni zadíval.

„Mám radost, když se na mě takhle díváš,“ dodala.

Hlasitě polkl.

Napřáhla k němu ruce, on k ní přiskočil a objal ji.

Uplynuly už téměř dva roky od chvíle, kdy se poprvé a naposledy milovali. Ještě ráno překypovali touhou a lítostí. A teď z nich najednou byli dva milenci v poli obilí. Alieny se náhle zmocnil strach. Dopadne to dobře? Bylo by hrozné, kdyby se to po tak dlouhé době něčím pokazilo.

Lehli si vedle sebe do trávy a líbali se. Aliena zavřela oči a otevřela ústa. Cítila, jak jí Jackova ruka nedočkavě pátrá po těle. Vnímala, jak jí ožily slabiny. Políbil ji na víčka, pak na špičku nosu a nakonec prohlásil: „Celou dobu se mi po tobě stýskalo, každý den.“

Přitiskla ho k sobě. „Jsem tak ráda, že jsem tě našla,“ vydechla.

Pak se pod širým nebem něžně a šťastně milovali, slunce na ně svítilo a potůček jim k tomu hned vedle bublal. A Tommy to celé prospal a probudil se, až když už bylo po všem.

Dřevěná socha ženy neuronila jedinou slzu od chvíle, kdy opustila Španělsko. Jack neměl ani tušení, na jakém principu je jev založen, a tak nemohl vědět, proč přestal fungovat za hranicemi země, z níž socha pocházela. Předpokládal ale, že slzy, které se objevovaly za soumraku, byly vyvolány náhlým ochlazením vzduchu, a zaznamenal, že tady na severu přichází večer pozvolněji, a tak se domníval, že celý problém má

něco společného s pomalejším stmíváním. Přesto si sochu nechal. Byla sice trochu objemná na cesty, ale byla to vzpomínka na Toledo a připomínala mu Raschida a taky Ayshu (i když to Alieně nikdy nepřiznal). Když ale kameník v Saint-Denis potřeboval model na sochu Panny Marie, Jack mu do dílny přinesl dřevěnou paní a nechal mu ji tam.

Opat si Jacka najal, aby zrzavý mladík pracoval na přestavbě chrámu. Nový chór, který Jacka tak uchvátil, nebyl ještě úplně dokončený a musel být hotový včas, aby ho bylo možné na svatého Jana zasvětit. Odhodlaný opat se ale už chystal na to, že nechá v novém, převratném stylu předělat i hlavní chrámovou loď a Jackovým úkolem bylo tesat kameny do zásoby.

Opatství mu pronajalo domek ve vesnici a on se tam nastěhoval s Alienou i Tommym. Během první noci, kterou v domku strávili, se milovali pětkrát. Žít vedle sebe jako muž a žena jim připadalo jako ta nejpřirozenější věc na světě. Po pár dnech měl Jack pocit, že spolu žijí odjakživa. Nikdo se jich nevyptával, jestli byl jejich svazek posvěcen v kostele.

Mistr stavitel v Saint-Denis byl zaručeně největší zedník a kameník, jakého kdy Jack poznal. Zatímco dokončovali chór a připravovali se na přestavbu hlavní chrámové lodi, Jack mistra pozoroval a nasával do sebe všechno, co viděl. Veškerá technická zlepšení byla mistrova zásluha, ne opatova. Suger měl v zásadě všechny novinky rád, ale víc se zajímal o zdobné detaily než o samotnou stavbu. K jeho největším libůstkám patřilo zřízení nové hrobky pro ostatky svatého Denise a jeho dvou společníků, Rustica a Eleutheria. Ostatky zatím odpočívaly v kryptě, ale Suger měl v plánu je vyzdvihnout do nového chóru, aby je mohl vidět celý svět. Všechny tři schránky budou uloženy do kamenného sarkofágu vykládaného černým mramorem. Víko hrobu bude představovat zmenšený chrám vyřezaný ze zlaceného dřeva. A v hlavní lodi i v postranních lodích zmenšeniny budou ležet tři prázdné rakve, každá pro jednoho mučedníka. Celou hrobku umístí do nového chóru tak, aby tvořila zadní část nového, vysokého oltáře. Oltář i základy hrobky byly už na místě a zmenšeninu chrámu měl tesař ve své dílně, kde její dřevo pečlivý řemeslník opatrně natíral drahocennou zlatou barvou. Suger nebyl člověk, který by dělal něco napůl.

Když Jack pozoroval, jak se zrychlily přípravy na obřad zasvěcení chóru, uvědomil si, že je opat také vynikající organizátor. Suger pozval každého, kdo něco znamenal, a většina oslovených pozvání přijala, zvláště francouzský královský pár a devatenáct arcibiskupů a biskupů, včetně arcibiskupa z Canterbury. Střípky takových novinek zachytávali řemeslníci, kteří na chrámu pracovali. Jack často zahlédl samotného Sugera, jak v podomácku utkané kutně rázuje po klášteře a uděluje příkazy houfu mnichů, kteří se za ním kolébali jak mláďata za kachnou. Jackovi opat připomínal kingsbridgeského převora. Stejně jako Philip pocházel i Suger z chudé rodiny a vyrostl v klášteře. Stejně jako Philip přeorganizoval

financování kláštera a zpřísnil dozor nad nakládáním s klášterním majetkem, aby z něj plynulo víc zisků. A stejně jako Philip dával veškeré peníze na stavbu. Podobal se Philipovi i v tom, jak byl pracovitý, plný sil a rozhodný.

Až na to, že podle Alieny už Philip ani jednou z těchto vlastností neoplýval.

Jack se přistihl, že si to nedokáže ani představit. Rezignovaný Philip pro něj byl stejně nepravděpodobný jako laskavý Waleran Bigod. Je ovšem pravda, že Philipa postihla řada těžkých osudových ran. Nejdřív to byl požár města. Když si Jack na ten děsivý den vzpomněl, naskočila mu ještě dnes husí kůže: dým, strach, hrůzostrašní jezdci s hořícími pochodněmi a slepá panika vyděšeného davu. Možná tehdy začal Philip ztrácet odvahu. Zcela jistě ztratilo ten den odvahu město. Jack si to moc dobře vybavoval: atmosféra strachu a nejistoty pronikla celým městem jako slabý, ale nezaměnitelný pach rozkladu. Nebylo pochyb o tom, že Philip zamýšlel slavnostní otevření katedrály jako symbol nové naděje. A když to skončilo dalším neštěstím, musel všechno vzdát.

A řemeslníci jsou teď pryč, trh upadá a počet obyvatel klesá. Mladí lidé se prý začínají stěhovat do Shiringu, jak říká Aliena. Je to pochopitelně jen otázka srdce a odvahy: převorství má stále ještě veškerý majetek, včetně početných stád ovcí, která přinášejí každým rokem stovky liber zisku. Kdyby šlo jen o peníze, Philip by si zcela jistě mohl dovolit stavbu dokončit, i když možná v trochu skromnějším provedení. Jistě, nebylo by to snadné: zedníci by se rozpakovali pracovat na stavbě kostela, který se už jednou zřítil. A také by bylo těžké znovu v místních lidech probudit takové nadšení, jaké měli předtím. Jenže soudě podle toho, co vykládala Aliena, spočívala největší potíž v tom, že Philip ztratil vůli. Jack si přál, aby uměl udělat něco, co by převorovi opět vrátilo odhodlání.

Mezitím, asi tři dny před vlastní slavností, se do Saint-Denis začali sjíždět biskupové, arcibiskupové, vévodové a hrabata. Všichni významní hosté museli přežít prohlídku nového chrámu s výkladem. Nejdůležitější návštěvníky provázel Suger osobně, méně urozené hosty dostali na starost mniši nebo řemeslníci. Všechny uhranulo, jak je vnitřek stavby krásně prosvětlený a jaké pozoruhodné světelné efekty dělá slunce procházející barevně vykládanými okny. Jacka napadlo, že nový styl se teď bude všude možně napodobovat, jelikož ho tady mají možnost zhlédnout skoro všichni významní představitelé církve z celé Francie. Což také znamenalo, že po zednících, kteří pracovali v Saint-Denis, bude velká poptávka. To, že se sem vydal, byl od něj chytrý tah – chytřejší, než by si dokázal sám představit. Podstatně si tím posílil naděje, že bude moci i on jednou navrhnout a postavit celou katedrálu.

V sobotu dorazil sám král Ludvík s manželkou a matkou a ubytoval se v opatové domě. Toho rána se první ranní pobožnost zpívala od rozbřesku až do úplného rozednění. Než se slunce vyhouplo nad obzor, shromáždil se před chrámem zástup rolníků i obyvatel Paříže, kteří čekali na obřad, jenž sliboval, že bude největší přehlídkou mocných i svatých mužů, jakou kdy viděli. Jack a Aliena se k davu připojili, sotva nakrmili Tommyho. Jednoho dne, umiňoval si v duchu Jack, Tommymu řeknu: „Ty si na to nepamatuješ, ale když ti byl pouhý rok, viděl jsi francouzského krále."

Přinesli si s sebou chléb a jablečný mošt a čekání na začátek slavnosti si krátili jídlem. Obyčejní lidé do chrámu pochopitelně nesměli a královští zbrojnoši se starali o to, aby dav udrželi v patřičném odstupu. Vrata do kostela byla ale otevřená, a tak se lidé shromáždili v místech, odkud bylo vidět dovnitř. Hlavní loď byla plná urozených pánů a paní. Chór byl naštěstí o pár stop výš, jelikož se pod ním nacházela krypta, a tak mohl Jack celý obřad sledovat.

Na vzdálenějším konci lodě se začalo něco dít a všichni přítomní šlechtici se zničehonic poklonili. Přes jejich skloněné hlavy Jack uviděl, že král vstoupil jižní stranou do chrámu. Neviděl krále natolik do obličeje, aby dokázal rozeznat jeho rysy, ale purpurový královský plášť barevně zářil do daleka, jak došel až do středu překřížení a poklekl před hlavním oltářem.

Těsně za ním vešli do chrámu arcibiskupové a biskupové. Všichni na sobě měli oslňující bílé hávy se zlatým vyšíváním a každý biskup nesl svou slavnostní biskupskou berlu, odznak svého úřadu. Berla měla být původně prostá pastýřská hůl, jenže většina z nich byla ozdobena nádhernými drahokamy, takže celý průvod zářil jako horská bystřina v sluneční záři.

Všichni kráčeli napříč chrámovou lodí a stoupali po schodech do chóru, kde zaujímali předem určená místa kolem křtitelnice, v níž bylo – Jack to věděl, jelikož sledoval přípravy – několik galonů svěcené vody. Následovalo zklidnění, během něhož se pronášely modlitby a zpívaly žalmy. Dav začal být neklidný a Tommy se zjevně nudil. Pak se biskupové znovu seřadili do průvodu.

Vyšli z chrámu jižním vchodem a k velkému zklamání shromážděného zástupu zmizeli v rajské zahradě. Pak se ale znovu vynořili mezi klášterními budovami a seřadili se před chrámem. Každý biskup držel malý svazek větviček, který sloužil jako kropáč, a nádobku se svěcenou vodou. Jak kráčeli, zpívali k tomu, namáčeli svazečky do vody a stříkali ji na stěny chrámu. Dav se začal tlačit dopředu, lidé prosili o požehnání a snažili se dotknout sněhobílých rouch svatých mužů. Královští zbrojnoši zatlačovali zástup zpátky pomocí holí. Jack se držel hodně zpátky, daleko v zástupu. O požehnání nestál a raději byl co nejdál od holí.

Průvod majestátně prošel podél severní stěny chrámu a dav ho následoval. Lidé přitom brkali přes hroby na hřbitově. Někteří diváci

podobný vývoj předvídali, zaujali postavení přímo tady a teď bránili ostatním v postupu. Dokonce se strhla jedna nebo dvě pranice.

Biskupové minuli severní průčelí a kráčeli dál podél půlkruhové apsidy v západní části, tedy kolem nové části celé stavby. Tady stály dílny a přístřešky řemeslníků. Dav se valil po staveništi a hrozilo, že lehké dřevěné chýše srovná se zemí. Když biskupové kráčející v čele začali mizet zpátky v opatství, hysteričtější lidé v davu začali třeštit, propadli zoufalství a drali se do popředí o poznání odhodlaněji. Královi pacholci na to odpověděli větším násilím.

Jack z toho začal mít strach. „Tohle se mi nechce ani trochu líbit," obrátil se na Alienu.

„Zrovna jsem se ti chystala říct totéž," přikývla. „Zkusíme se z toho davu nějak dostat."

Než se mohli někam pohnout, strhla se vepředu mezi královskými zbrojnoši a skupinkou mladíků bitka. Ozbrojenci je tvrdě napadli holemi, jenže chlapci, místo aby se zbaběle stáhli, vyrazili do protiútoku. Poslední biskupové honem spěchali do rajské zahrady, takže zbývající část chóru postříkali svěcenou vodou nápadně ledabyle. Jakmile zmizeli svatí mužové z dohledu, soustředil dav svou pozornost na zbrojnoše. Někdo hodil kámen a trefil jednoho z pochopů přímo doprostřed čela. Muž padl a ozval se radostný jásot. Rychle se rozpoutal boj muže proti muži. Od východní části chrámu přiběhli další ozbrojenci, aby svým druhům pomohli.

Bitka se začala měnit ve vřavu.

Přitom nebyl ani stín naděje, že by obřad mohl v nejbližších chvílích hlavy bojovníků zchladit. Jack věděl, že teď biskupové a král sestupují do krypty, aby tam vyzvedli ostatky svatého Denise. Pak je ponesou kolem celé rajské zahrady, ale ani na okamžik s nimi nevyjdou z uzavřené části kláštera. Hodnostáři se už do konce slavnosti neobjeví. Opat Suger nepředpokládal, že se tu sejde takový zástup diváků, a tak se nepostaral o to, aby všichni odcházeli spokojeni. Lidé jsou teď rozčarovaní, navíc je horko – slunce už stálo vysoko nad obzorem – a všichni chtějí nějak ventilovat nahromaděné emoce.

Královští pacholci byli ozbrojení, zatímco lidé v davu nikoliv, a tak boj zprvu dopadal lépe pro ozbrojence. Pak někoho napadlo, že vnikne do jedné z řemeslnických dílen a najde si tam nějakou zbraň. Pár mladíků vykoplo dveře do přístřešku pro zedníky a vzápětí se vynořili venku s palicemi v rukou. V zástupu bylo i několik zedníků a ti se teď tlačili mezi lidmi ve snaze proniknout k přístřešku a zabránit ostatním, aby tam rabovali. Dostali se tam, ale nedokázali síle davu vzdorovat a byli smeteni stranou.

Jack a Aliena se pokoušeli ustupovat dozadu, aby se od zástupu odpoutali, jenže lidé za nimi na ně bezohledně tlačili, až se oba mladí

rodiče najednou ocitli v pasti. Jack tiskl drobného Tommyho k hrudi, pažemi mu chránil záda a dlaněmi malinkou hlavičku. Současně se musel snažit, aby se držel co nejblíže u Alieny. Pak uviděl malého, zlodějsky vypadajícího muže s černým plnovousem, jak se krade ven z přístřešku pro zedníky a v náručí nese dřevěnou sochu plačící madony. Už ji nikdy neuvidím, napadlo Jacka a u srdce ho bodlo lítostí. Jenže měl co dělat, aby unikl davu, který ho mohl rozdrtit, a tak se příliš nestaral o to, že před jeho očima došlo k loupeži.

Vzápětí se lidé dostali do tesařské dílny. Řemeslníci se vzdali naděje, že se jim podaří uchránit přístřešky, a už se davu dál nestavěli do cesty. Ukázalo se sice, že kovárna je příliš bytelná, ale zdivočelý zástup prorazil chatrné stěny pokrývačské dílny a pobral tam těžké, hrozivě špičaté náčiní, které se užívá na přitesávání a přibíjení olověných tabulek. Než tohle skončí, přijde určitě někdo o život, pomyslel si Jack.

Ať se snažil sebevíc, dav ho neustále strkal dopředu, směrem k severnímu průčelí chrámu, kde byl boj nejlítější. Jack si všiml, že stejný osud potkal zloděje s černým plnovousem: muž se snažil se svým lupem uniknout. Tiskl přitom dřevěnou sochu k hrudi stejně úpěnlivě, jako Jack chránil Tommyho, ale zástup ho přesto tlačil blíž a blíž ke krvavé skrumáži před kostelem.

Jack náhle dostal spásný nápad. Podal Tommyho Alieně a křikl na ni: „Drž se co nejblíž u mě!“ Pak hmátl po droboučkém zlodějovi a zkusil mu sochu vykroutit z rukou. Muž se chvíli bránil, jenže Jack byl větší, a poberta se navíc v tu chvíli bál víc o vlastní život než o ukradenou sošku, a tak po chvilce přestal klást odpor a kořist pustil.

Jack zvedl sochu vysoko nad hlavu a začal křičet: „Pokloňte se Madoně!“ V první chvíli si ho nikdo nevšímal. Pak se po něm jeden nebo dva lidé ohlédli. „Nedotýkejte se svaté Matky!“ řval Jack, seč mu síly stačily. Lidé, kteří stáli těsně kolem něj, bázlivě ustoupili a udělali mu prostor. Jack začal svůj nápad s patřičnou vervou rozvíjet. „Dotknout se zpodobení naší Panny je hřích!“ volal. Sochu přitom držel vysoko nad hlavou a kráčel kupředu, směrem k chrámu. Ono by to snad vážně mohlo vyjít, pomyslel si s nadějí v duši. Stále více lidí se přestávalo rvát a rozhlíželi se, co že se to děje.

Jack se podíval za sebe. Aliena ho následovala. Nemohla dělat nic jiného, jelikož zástup se na ni tlačil zezadu. Vřava ale rychle utichala. Dav postupoval s Jackem a lidé si začali opakovat jeho slova jako uhranutí: „To je Matka boží… Zdrávas, Maria… Udělejte cestu pro sochu Panny Marie…“ Všichni toužili po nějaké podívané, a když jim teď Jack jednu nabídl, přestali téměř do jednoho bojovat. Jen sem tam se ještě někdo strkal na okraji zástupu. Jack odhodlaně kráčel kupředu. Byl dokonale vyvedený z míry tím, jak snadno se mu podařilo bojující dav uklidnit. Lidé se před ním

rozestoupili a on stál před severním průčelím chrámu. Tady, ve stínu vstupních vrat, dal sochu s velkou vážností dolů. Byla jen dvě stopy vysoká, a když stála na zemi, zdaleka nevypadala tak působivě.

Dav se v očekávání nahrnul kolem dveří. Jack byl ztracený a nevěděl, co by měl podniknout dál. Lidé teď nejspíš čekali nějaké kázání. Vždyť se až do téhle chvíle choval jako duchovní – nesl sošku nad hlavou a vyvolával zvučným hlasem nejrůznější varování. Jenže jeho kněžské dovednosti měly svoje meze a na ty teď narazil. Náhle se ho zmocnil strach: co může takovýhle dav udělat, když se teď dočká dalšího zklamání?

Náhle všichni kolem společně vydechli úžasem.

Jack se podíval za sebe. Několik šlechticů ze společnosti shromážděné uvnitř se sešlo v severní příčné kapli, ale nebylo na nich nic, co by mohlo vysvětlit, proč dav zničehonic tak užasl.

„Zázrak!“ zvolal kdosi a vzápětí se přidali další: „Zázrak! Zázrak!“

Jack se podíval na sošku a hned mu bylo všechno jasné. Z očí Plačící paní kanuly slzy. Zprvu ho z toho obestřela hrůza stejně jako lidi shromážděné kolem, ale vzápětí si vybavil vlastní domněnku, že soška se dá do pláče, kdykoliv se náhle dostane z hodně teplého prostředí do chladna, jako v jižních zemích při západu slunce. A on přece právě sošku odnesl z žáru poledního slunce do chladivého přítmí severního průčelí chrámu. Tím se slzy na tváři sošky daly docela snadno vysvětlit. Jenže dav o tom pochopitelně neměl ani potuchy. Všichni viděli plačící postavu a byli tím naprosto uneseni.

Žena stojící vepředu hodila sošce k nohám denier, francouzskou stříbrnou minci. Jack měl pocit, že se dá do hlasitého smíchu. Jaký to má smysl dávat peníze kusu dřeva? Jenže církev lidem vtloukala do hlavy, že jakmile je něco svaté, je třeba tomu cpát peníze. Však se také pár další účastníků shromáždění přidalo a následovali ženina příkladu.

Jacka by v životě nenapadlo, že by Raschidova hračka mohla vydělávat peníze. Jistě, ty peníze nebyly určeny Jackovi – lidé by se jich nevzdávali, kdyby si mysleli, že skončí v Jackově kapse. Ale pro kterýkoliv kostel představovala socha pravé bohatství.

Jakmile to Jackovi došlo, rázem věděl, co má dělat.

Napadlo ho to ve zlomku vteřiny a začal mluvit dřív, než si stačil promyslet, jaké to může mít důsledky. Slova z něj plynula ve chvíli, kdy ho napadala. „Plačící madona nepatří mně, ale Bohu,“ spustil. Zástup ztichl. Konečně přišlo kázání, na které všichni čekali. Biskupové za Jackem v chrámu zpívali, ale nikoho v tu chvíli nezajímali. „Stovky let strádala v zemi saracénské,“ pokračoval Jack. Neměl ani tušení, jakou minulost soška má, ale na tom teď pramálo záleželo. Kněží přece nikdy příliš podrobně nezkoumají pravdivost zvěstí o zázracích a svatých předmětech. „Už

projela mnoho mil, ale její cesta ještě není u konce. Míří do katedrálního kostela v Kingsbridge v Anglii.“

Jack zachytil Alienin pohled. V úžasu na něj zírala. Potlačil pokušení mrknout na ni, aby jí dal najevo, že si to celé vymýšlí přímo na místě.

„Mým svatým posláním je dopravit ji do Kingsbridge. Tam je místo jejího odpočinku. Tam konečně najde klid.“ Podíval se na Alienu a hlavou mu bleskl nádherný závěr celého vystoupení, skvělé vyvrcholení: „Já jsem byl najat jako vrchní mistr stavitelský, abych postavil v Kingsbridge nový chrám.“

Aliena na něj zůstala koukat s otevřenou pusou. Jack se honem podíval jinam. „Plačící madona si přála, aby pro ni byl k její slávě v Kingsbridge postaven nový, daleko velkolepější chrám. S její pomocí pro ni vytvořím stánek, který bude stejně krásný jako chór, jenž byl vybudován zde, aby chránil ostatky svatého Denise.“

Jack se podíval na zem a pohled na peníze poházené kolem sochy mu vnukl nápad na poslední slova. „Vaše mince budou použity na stavbu nového chrámu!“ zvolal. „Madona žehná každému muži, ženě i dítěti, kteří přispějí na to, aby naše Plačící paní měla lepší domov!“

Na okamžik se rozhostilo ticho. Pak začali posluchači shromáždění kolem házet k nohám sošky stříbrňáky i měďáky. Každý, kdo něčím přispěl, také při házení milodaru něco zvolal. Někdo prohlásil „Aleluja“, jiný „Bůh nám žehnej“, další prostě jen poděkovali za požehnání, nebo si přáli něco osobního, jako „Ať se Robert uzdraví“, „Ať Anne počne“ nebo „Dej nám bohatou úrodu“. Jack si prohlížel jejich obličeje. Byly vzrušené, povznesené a šťastné. Lidé se tlačili dopředu a předháněli se ve snaze přispět alespoň jednou mincí Plačící paní na nový domov. Jack se podíval na zem a užasl nad tím, jak mu hromada peněz roste u nohou jako sněhová závěj.

V každém městě a každé vesnici po cestě do Cherbourgu Plačící madona zapůsobila úplně stejně. Když kráčeli v průvodu po hlavní ulici, začali se scházet lidé. Pak se před kostelem na chvíli zastavili, aby se mohli sejít všichni místní obyvatelé, načež ustoupili se soškou do stínu, Madona zaplakala, načež lidé padali jeden přes druhého v umanuté snaze přispět penězi na stavbu kingsbridgeské katedrály.

Hned na začátku o sošku málem přišli. Biskupové a arcibiskupové shromáždění v Saint-Denis ji podrobně prozkoumali a prohlásili, že je skutečně zázračná. Opat Suger chtěl, aby zůstala v jeho opatství. Nabídl Jackovi libru, pak deset liber, nakonec padesát liber. Když pochopil, že Jackovi nejde o peníze, začal vyhrožovat, že si sošku vezme násilím. Jenže arcibiskup Theobald z Canterbury mu v tom zabránil. Theobald také rozeznal, jak obrovskou možnost vydělat peníze Plačící madona nabízí, a chtěl, aby se dostala do Kingsbridge, neboť klášter patřil do jeho diecéze.

Suger mu ji neochotně přenechal a nevraživě k tomu přidal několik narážek, že pochybuje o pravosti zázraku, který soška předvádí.

Jack oznámil řemeslníkům v Saint-Denis, že najme každého, kdo sebere odvahu a vyrazí s ním do Kingsbridge. To Sugerovi také neudělalo velkou radost. Většina řemeslníků mu ale ve skutečnosti zůstala, jelikož vycházeli ze zásady, že vrabec v hrsti je lepší než holub na střeše… Pár jich ale pocházelo z Anglie a ti mohli podlehnout pokušení podívat se domů. A všichni ostatní to jistě budou říkat dál, neboť mezi zedníky a kameníky platí, že povinností každého z nich je sdělit svým bratřím, kde se otevírá nová stavba. Během několika měsíců se budou do Kingsbridge hrnout řemeslníci z celého křesťanského světa, stejně jako Jack v uplynulých dvou letech prošel šest nebo sedm různých staveništ. Aliena se Jacka zeptala, co si počne, když se v Kingsbridge nestane hlavním stavitelem. Jack neměl ani tušení. Oznámil svoje jmenování ve víru okamžiku a neměl žádný záložní plán pro případ, že by se někde něco pokazilo.

Arcibiskup Theobald sice získal Plačící madonu pro Anglii, ale neměl v úmyslu Jackovi dovolit, aby s ní prostě odkráčel pryč. Určil dva kněze ze svého doprovodu, Reynolda a Edwarda, aby doprovázeli Jacka a Alienu na jejich pouti domů. Jack z toho zpočátku neměl velkou radost, ale brzy si oba nové společníky oblíbil. Reynold byl růžolící, hádavý mladík s pronikavou myslí a velice se zajímal o to, co se Jack dověděl v Toledu o matematice. Edward byl mírný starší pán s velkou zálibou v jídle. Jejich hlavním úkolem pochopitelně bylo dohlédnout na to, aby některý z milodarů neskončil v Jackově měšci. Ve skutečnosti kněží z darů Madoně vesele hradili veškeré cestovní výdaje, zatímco Jack a Aliena si všechno platili ze svého, takže by byl arcibiskup udělal líp, kdyby důvěřoval Jackovi.

Pak na cestě do Barfleuru, kde měli nasednout na loď plující do anglického Warehamu, dorazili do Cherbourgu. Jack věděl, že něco není v pořádku, ještě než dorazili do středu malého přímořského městečka. Lidé se totiž vůbec nedívali na Madonu.

Všichni zírali na Jacka.

Kněží si toho všimli až po chvíli. Nesli sochu na dřevěném podstavci, jako vždycky, když vcházeli do nějakého města. Když se dav začal srocovat, Reynold se Jacka šeptem zeptal: „Co se to děje?“

„Nemám tušení.“

„Ti lidé se zajímají víc o tebe než o sochu! Ty už jsi tu někdy předtím byl?“

„V životě ne.“

„Na Jacka se ale dívají jen starší lidé,“ upozornila je Aliena. „Mladší si prohlížejí sochu.“

Měla pravdu. Děti a mladí lidé reagovali na sošku s obvyklou zvědavostí. Zato lidé ve středním věku si prohlíželi Jacka. Snažil se jim upřené pohledy

oplácet a zjistil, že je to děsí. Jeden místní muž se před ním dokonce pokřižoval. „Co proti mně mají?“ podivoval se Jack nahlas.

Průvod se přesto rozrůstal stejně rychle jako kdekoliv jinde, takže když dorazili na hlavní náměstí, šel za nimi docela početný zástup. Před kostelem postavili Madonu na zem. Vzduch voněl slanou vodou a čerstvými rybami. Několik obyvatel města zašlo do kostela. Dál to zpravidla probíhalo tak, že se objevil místní farář a promluvil si s Reynoldem a Edwardem. Chvíli se dohadovali a oba kněží mu vysvětlovali co a jak a pak vzali sošku a poponesli ji víc do chladna kostela, kde začala plakat. Jen jedinkrát je Madona zklamala. Byl tehdy velice chladný den a Reynold trval na tom, že budou postupovat jako vždy, přestože ho Jack varoval, že by to tentokrát nemuselo vyjít. Od té doby se jeho radami řídili.

Dnes bylo správné počasí, ale jinak se všechno vyvíjelo špatně. Ve větrem ošlehaných tvářích námořníků a rybářů postávajících kolem viděli posvátnou hrůzu. Mladší lidé vycítili, že starší obyvatele města něco zneklidňuje, a celý dav začal vyzařovat podezřívavost a jistou neurčitou nevraživost. Nikdo k malé skupince poutníků nepřistoupil, aby se jí zeptal na sochu. Stáli v povzdálí, tiše si mezi sebou povídali a čekali, co se bude dít.

Konečně se vynořil farář. V jiných městech k nim kněz přistupoval s ostražitou zvědavostí, ale tenhle si počínal, jako by se chystal vyhánět ďábla. V jedné ruce třímal před sebou kříž jako štít a ve druhé držel nádobu se svěcenou vodou. „Co si myslí, že tu bude vyvádět?“ podivil se Reynold. „Vymítat démony nebo co?“ Kněz postupoval krok za krokem blíž, něco odříkával latinsky a upřeně se přitom díval na Jacka. Pak prohlásil francouzsky: „Přikazuji ti, duchu zlý, vrať se na místo duchů, kam náležíš. Ve jménu –“

„Já nejsem žádný duch, ty blázne jeden!“ vybuchl Jack. Prostě už ztratil nervy.

Kněz ale pokračoval: „… Otce i Syna i Ducha svatého –“

„Jsme na svaté pouti, na kterou nás poslal sám arcibiskup z Canterbury,“ ohradil se Reynold. „A požehnal nám na cestu.“

„To není žádný duch,“ přidala se Aliena. „Znám ho od doby, kdy mu bylo dvanáct.“

Kněz zjevně znejistěl. „Jsi duch muže z tohoto města, který zemřel před čtyřiadvaceti roky,“ prohlásil. Několik lidí ze zástupu se přidalo souhlasným voláním a kněz se opět vrhl na zaříkávání.

„Mně je teď teprve dvacet,“ bránil se dál Jack. „Třeba jsem jenom podobný někomu, kdo tehdy zemřel.“

Z davu vystoupil jakýsi muž. „Ty mu nejsi jen podobný,“ zvolal. „Jsi to ty – a ode dne, kdy jsi zemřel, ses ani trochu nezměnil.“

Davem zašuměl bázlivý šepot. Jack cítil, že už to dlouho nevydrží, a zahleděl se na řečníka. Byl to prošedivělý chlap kolem čtyřicítky, s šedým plnovousem a oblečený do šatů, které prozrazovaly, že jde buď o úspěšného řemeslníka, nebo drobného obchodníka. Rozhodně to nebyl typ, který by propadal panice. Když ho Jack oslovil, hlas se mu trochu chvěl. „Moji společníci mě znají," upozornil šedovlasého muže. „Dva z nich jsou duchovní. Ta žena je moje manželka. A to dítě je můj syn. Copak to jsou také duchové?"

Muž znejistěl.

V tu chvíli promluvila bělovlasá žena, která stála vedle něj. „Copak mě nepoznáváš, Jacku?"

Jack sebou trhl, jako by dostal žihadlo. Teď už se doopravdy začal bát. „Odkud víš, jak se jmenuju?" zeptal se.

„Jsem přece tvoje matka," odpověděla.

„Nejsi!" vykřikla Aliena a Jack si uvědomil, že se jí v hlase začíná ozývat panika. „Já jeho matku znám a ty to nejsi! Co se to tady děje?"

„Ďábelské mámení!" zvolal kněz.

„Počkejte chvíli," vložil se do hovoru Reynold. „Jack může být příbuzný někoho, kdo tehdy zemřel. Měl ten člověk nějaké děti?"

„Neměl," odpověděl prošedivělý muž.

„Víš to jistě?"

„Nikdy se neoženil."

„To není totéž."

Pár lidí se uchichtlo. Farář se na ně přísně podíval.

„Jenže zemřel před čtyřiadvaceti lety a *tenhle* Jack tvrdí, že je mu teprve dvacet," nedal se šedovlasý muž.

„Jak umřel?" zeptal se Reynold.

„Utopil se."

„Viděl jsi jeho tělo?"

Následovalo mlčení. Konečně se prošedivělý muž zmohl na odpověď: „Ne, tělo jsem nikdy neviděl."

„Viděl ho *vůbec* někdo?" zeptal se Reynold silným hlasem, jak cítil, že se blíží k vítězství.

Nikdo neodpověděl.

Reynold se obrátil na Jacka. „Je tvůj otec naživu?"

„Zemřel, než jsem se narodil."

„Čím se živil?"

„Dělal žongléra."

Ze zástupu se ozvalo několik překvapených vyjeknutí a bělovlasá žena prohlásila: „Můj Jack byl skutečně žonglérem."

„Jenže tenhle Jack je kameník," upozornil ji Reynold. „Viděl jsem ho při práci. Mohl by to ale být *syn* žongléra Jacka." Obrátil se znovu na Jacka. „Jak se tvému otci říkalo? Předpokládám, že Jack Žonglér, ne?"

„Ne. Všichni ho znali jako Jacka Shareburga."

Farář jméno zopakoval, jenom s nepatrně odlišnou výslovností. „Jacques Cherbourg?" vydechl.

V Jackovi by se krve nedořezal. Nikdy nechápal, odkud otec vzal to divné jméno, a teď mu to najednou bylo jasné. Stejně jako řadu dalších lidí, kteří trávili hodně času na cestách, si ho lidé pojmenovali podle města, ze kterého pocházel. „Ano," přikývl Jack užasle. „No jistě. Jacques Cherbourg." Konečně narazil na stopu po svém otci – dávno poté, co vzdal veškeré pátrání. Trmácel se až do Španělska, ale to, co hledal, bylo tady, na břehu Normandie. Splnil svůj úkol. Najednou se cítil unavený, ale spokojený, jako by složil těžký náklad, který dlouhou cestu vláčel na hřbetě.

„Tím je všechno jasné," prohlásil Reynold a vítězoslavně se rozhlédl po shromáždění. „Jacques Cherbourg se neutopil, ale přežil. Dostal se do Anglie, tam jistý čas žil, přivedl nějaké děvče do jiného stavu a pak umřel. Tomu děvčeti se narodil synek a ona ho pojmenovala po otci. Jackovi je teď dvacet a vypadá úplně stejně jako jeho otec před čtyřiadvaceti roky." Reynold se zadíval na faráře. „Tady není třeba vyhánět ďábla, otče. Tohle je jen obyčejné rodinné shledání."

Aliena vklouzla rukou Jackovi do dlaně a pevně mu ji sevřela. Připadal si jako omráčený. V hlavě mu vířily stovky otázek, na něž se chtěl zeptat, a nevěděl, kde začít. A tak jednu bez rozmyslu vyhrkl: „Proč jste si byli tak jisti, že je po smrti?"

„Všichni lidí na *Bílé lodi* přece zemřeli," ohradil se šedovlasý muž.

„Na *Bílé lodi?"*

„Vzpomínám si na *Bílou loď*," ozval se Edward. „To bylo známé neštěstí. Tehdy se utopil dědic trůnu. Tak se dědičkou stala Maud, a proto teď máme Štěpána."

„Jak se na takovou loď dostal?" podivil se Jack.

Odpověděla mu starší žena, která se už předtím zapojila do výměny názorů s Reynoldem. „Měl cestou bavit urozené pány," vysvětlovala. Pak si Jacka pořádně prohlédla. „Ty musíš být jeho syn, to není jinak možné. Můj vnuk. Mrzí mě, že jsem tě považovala za ducha. Jsi synovi tak strašně podobný."

„Tvůj otec byl můj bratr," přidal se šedovlasý muž. „Jsem tvůj strýc Guillaume."

Jack si s náhlým návalem radosti uvědomil, že tohle je rodina, po které tak dlouho toužil. Tohle jsou příbuzní jeho otce. Konečně ví, že není na světě sám. Konečně našel svoje kořeny.

„A tohle je můj syn Tommy,“ prohlásil. „Podívejte se, jak má zrzavé vlasy.“

Bělovlasá žena se na děťátko láskyplně zadívala a pak vyděšeným hlasem vyjekla: „Panenko skákavá, vždyť já jsem prababička!“

Všichni se rozesmáli.

„To by mě zajímalo, jak se otec vlastně dostal do Anglie,“ poznamenal Jack.

KAPITOLA 13

„A tak Bůh řekl Satanovi: ‚Podívej se na toho mého služebníka Joba. Jen se na něj podívej. Jestli je někdo dobrý člověk, tak je to on.‘“ Philip se odmlčel, aby vyprávění patřičně vyznělo. Nešlo pochopitelně o překlad biblického příběhu. Bylo to jen volné převyprávění. „‚No řekni, jestli tohle není dokonalý a čestný člověk, který uctívá Boha a nekoná zlo.‘ A Satan na to pravil: ‚Jistěže uctívá. Dal jsi mu všechno, co má. Podívej se na něj pořádně. Sedm synů a tři dcery. Sedm tisíc ovcí a tři tisíce velbloudů. Pět set párů volů a pět set oslů. Proto je to tak dobrý člověk.‘ A Bůh na to odvětil: ‚Tedy dobrá. Tak mu to všechno vezmi a uvidíme, co se bude dít dál.‘ A přesně to Satan udělal.“

Zatímco se Philip modlil, v myšlenkách se neustále vracel k matoucímu dopisu, který toho rána dostal od canterburského arcibiskupa. Arcibiskup mu blahopřál k získání zázračné Plačící paní. Philip neměl ani tušení, o jakou plačící paní jde, ale byl si naprosto jist, že u sebe žádnou nemá. Arcibiskup byl také rád, že se Philip rozhodl obnovit stavbu nové katedrály. A Philip přitom nic takového neudělal. Čekal na boží znamení, než se do něčeho pustí, a zatím sloužil nedělní mše v novém farním kostele dole ve městě. V závěru arcibiskup Theobald ocenil Philipovu prozíravost, která se projevila tím, že si jako hlavního stavitele najal člověka, jenž pracoval na novém chóru v Saint-Denis. Philip se o opatovi ze Saint-Denis pochopitelně doslechl, vždyť slavný otec Suger byl nejmocnější duchovní v celém francouzském království. O novém chóru ale neměl Philip ani tušení a žádného hlavního stavitele si odtamtud ani odjinud nenajal. Philip byl přesvědčen, že dopis je určen někomu jinému a k němu se dostal omylem.

„Tak, a co Job řekl, když přišel o veškerý majetek a umřely mu všechny děti? Proklínal Boha? Vzýval Satana? Ne! ‚Nahý jsem se narodil a nahý taky umřu. Bůh dal, Bůh vzal – pochváleno budiž jméno Pánovo.‘ Přesně tohle Job řekl. A pak se Bůh obrátil na Satana a prohlásil: ‚Co jsem ti říkal?‘ Načež Satan prohlásil: ‚No dobře, ale ještě pořád mu zbývá zdraví, ne? Dokud je člověk zdravý, dokáže se vypořádat se vším.‘ Bůh viděl, že bude muset Joba nechat trpět ještě víc, aby dokázal, že má pravdu, a tak řekl: ‚Připrav ho tedy o zdraví a uvidíme, co se bude dít.‘ Tak Satan seslal na Joba nemoci, až byl Job pokrytý boláky od hlavy k patě.“

Kázání byla v kostelech stále běžnější. Když byl Philip ještě malý kluk, byla docela vzácná. Opat Peter je neměl v lásce, říkal, že kněze svádějí k tomu, aby se předváděl. V tradičním pojetí měli být věřící pouzí diváci, kteří mlčky sledují tajemné posvátné obřady, naslouchají latinským slovům, aniž jim rozumějí, a slepě věří, že kněz je správným prostředníkem Boha. Jenže postoje se mění. Pokrokoví myslitelé dnes už nevidí věřící jen jako němé pozorovatele tajuplných ceremonií. Církev má být podle nich

neoddělitelnou součástí každodenního života farníků. Stojí při nich ve všech rozhodujících okamžicích od křtu přes sňatek a narození dětí až po poslední pomazání a pohřeb do vysvěcené půdy. Měla by být jejich pánem, soudcem, zaměstnavatelem i zákazníkem. Stále více se od lidí očekává, že se budou jako křesťané chovat každý den, a ne jenom o nedělích. Podle moderních názorů potřebují víc než jen bohoslužby: chtějí vysvětlení, pravidla, povzbuzení a rozhřešení.

„A já jsem přesvědčen, že Satan vedl s Bohem hovor i o Kingsbridge," pokračoval Philip. „Věřím, že Bůh Satanovi řekl: ‚Podívej se na můj lid v Kingsbridge. Nejsou to dobří křesťané? Podívej, jak celý týden tvrdě dřou na polích a v dílnách a pak tráví celé neděle tím, že staví novou katedrálu. Teď mi zkus říct, že tohle nejsou dobří lidé!' A Satan mu. na to odvětil: ‚Jsou dobří, protože se jim dobře daří. Dáváš jim bohatou úrodu a dobré počasí, poskytuješ jim zákazníky do jejich obchodů a chráníš je před zlými hrabaty. Zkus jim to ale všechno vzít a uvidíš, že se přidají na mou stranu.' A Bůh na to pravil: ‚Co chceš tedy, abych udělal?' A Satan odpověděl: ‚Spal jejich město.' Nato Bůh přikývl: ‚Dobrá tedy, nechť shoří. Uvidíme, co se bude dít dál.' A tak Satan seslal Williama Hamleigha, aby podpálil náš trh s vlnou."

Philipovi přinášel příběh o Jobovi velkou útěchu. Philip, stejně jako Job, celý život tvrdě pracoval, aby naplnil boží úradek, a dělal přitom, co bylo v jeho silách. A stejně jako Job se dočkal jen smůly, zklamání, neúspěchu a potupy. Jenže smyslem kázání bylo shromážděné věřící povzbudit a Philip viděl, že se mu to nějak nedaří. Vyprávění však ještě nebylo u konce.

„A tehdy Bůh řekl Satanovi: ‚Teď se podívej! Celé město jsi vypálil do základů, a oni mi *dál* staví novou katedrálu. *Teď* mi řekni, jestli to nejsou dobří lidé!' Jenže Satan mu na to odvětil: ‚Byl jsem k nim příliš shovívavý. Většině se podařilo před ohněm uniknout. A ty svoje malé dřevěné domky budou mít brzy zase postavené. Nech mě, abych na ně seslal nějaké skutečné neštěstí, a pak uvidíme, co se bude dít.' A Bůh si povzdechl a zeptal se: ‚Čím je chceš postihnout tentokrát?' Načež mu Satan odpověděl: ‚Nechám jim střechu jejich nového chrámu spadnout na hlavu.' A také to udělal – jak všichni víme."

Philip se rozhlédl po farnících a viděl, že je tu jen málo lidí, kteří při tom neštěstí nepřišli o žádného příbuzného. Tamhle stojí vdova Meg, která měla hodného manžela a tři střapaté kluky. Všichni jsou teď po smrti. Od té doby nepromluvila jediné slovo a vlasy jí zbělely. Kolik lidí padající strop zmrzačil! Peterovi řečenému Pony to pochroumalo pravou nohu, takže od té doby kulhá: živil se tím, že chytal koně, a teď pracuje pro svého bratra a šije mu sedla. Ve městě skutečně asi není rodina, jíž by se neštěstí vyhnulo. Vepředu na zemi seděl muž, který má bezvládné obě nohy. Philip se zamračil – kdo to je? Při zhroucení střechy se nezranil – Philip ho tu

ještě nikdy neviděl. Pak si vybavil, jak mu někdo říkal, že se po městě potuluje nějaký mrzák. Přes den žebrá a v noci přespává v troskách katedrály. Philip přikázal, aby mu dali postel v domě pro hosty.

Už zase myslíš na něco jiného, napomenul se v duchu a vrátil se ke kázání. „A co vlastně Job udělal? Manželka mu radila: ‚Proklej Boha a umři.' Udělal to? Ale kdepak. Ztratil víru? Neztratil. Satan byl z Joba velice zklamán. A já vám říkám" – Philip na tomto místě zvedl ruku, aby dodal svým slovům důraz – „a já vám říkám, že z obyvatel Kingsbridge bude zklamán též! Protože my budeme dál ctít pravdu boží, přesně jako to dokázal Job navzdory všem svým soužením."

Znovu se odmlčel, aby to farníci měli možnost strávit, ale bylo mu jasné, že se mu s nimi nepodařilo pohnout. Tváře, které k němu vzhlížely, vyzařovaly zájem, ale nikoliv osvícení. Popravdě řečeno, Philip nebyl příliš povznášející kazatel. Díval se na svět příliš prakticky. Nemohl věřící získat silou své osobnosti. Lidé se k němu dokázali chovat neobyčejně oddaně, to je pravda, ale ne okamžitě, šlo to pomalu, trvalo to dlouho, teprve postupem času přicházeli na to, jaký je a co chce. Dokázal lidi kolem sebe povznést a získat prací – alespoň dřív se mu to dařilo –, ale nikdy ne slovy.

Jenže nejlepší část kázání měla teprve přijít. „Co se stalo s Jobem, když mu Satan provedl to nejhorší, co mohl? Inu, Bůh mu dal víc, než kolik měl Job na začátku – dvakrát tolik! Tam, kde se předtím páslo sedm tisíc ovcí, bylo jich najednou čtrnáct tisíc. Tři tisíce velbloudů, o něž přišel, nahradilo šest tisíc. A ještě se stal otcem dalších sedmi synů a dalších tří dcer."

Lidé se tvářili nezúčastněně. Philip bojoval dál. „I Kingsbridge bude jednou zase vzkvétat. Vdovy se znovu vdají a vdovci si najdou manželky. A ti, jimž zahynuly děti, znovu počnou. A naše ulice budou plné lidí a naše obchody budou překypovat chlebem a vínem, kůží a kovy, sponami a střevíci. A jednoho dne znovu postavíme i naši katedrálu."

Potíž byla v tom, že tomu sám moc nevěřil. Proto to nedokázal přednést dostatečně přesvědčivě. Není divu, že to na farníky zvlášť nezapůsobilo.

Podíval se do objemné knihy před sebou a překládal latinská slova do angličtiny. „A Job žil sto čtyřicet let a viděl své syny a jejich syny a syny jejich synů. A pak zemřel, protože byl stár a jeho dny se naplnily." Zavřel knihu.

V zadní části malého kostelíku se začalo něco dít. Philip podrážděně vzhlédl. Byl si vědom, že kázání nemělo takový účinek, jaký si představoval, ale přesto chtěl, aby na závěr bylo pár chvil ticho. Dveře kostela byly otevřené a všichni, kdo stáli vzadu, se dívali ven. Philip viděl, že před kostelem stojí docela početný zástup – budou tam všichni lidé z Kingsbridge, kteří nejsou tady v kostele, pomyslel si. Co se to tam jen děje?

Napadlo ho několik možností – strhla se tam rvačka, vypukl požár, někdo tam umírá. Na to, co se pak doopravdy dělo, nebyl ani v nejmenším připraven. Nejdřív vešli dva kněží a na podstavci pokrytém vyšívaným oltářním rouchem nesli sošku jakési ženy. Vážnost jejich chování naznačovala, že soška představuje nějakou světici, nejspíš Pannu Marii. Za duchovními kráčeli další dva lidé a ti vyvolali ještě daleko větší překvapení: byli to Jack a Aliena.

Philip choval k Jackovi city, v nichž se náklonnost mísila s podrážděnosti. Ten kluk, říkal si: když sem přišel, vyhořela stará katedrála a od té doby neprobíhalo nic, do čeho byl nějak zapletený, normálně. Teď ale Philipa Jackův příchod spíš potěšil, než zarmoutil. Přes všechny potíže, které chlapec způsobil, nešlo popřít, že s ním byl život zajímavější. Chlapec? Philip se na něj znovu zadíval. Jack už rozhodně není žádný kluk. Byl pryč dva roky, ale za tu domu zestárl o deset let a oči měl unavené a vědoucí. Kde asi byl. A jak ho Aliena našla?

Průvod kráčel prostředkem kostela. Philip se rozhodl, že nebude nic dělat, a počká si, co se bude dít. Jak lidé Jacka a Alienu postupně poznávali, šířilo se mezi farníky vzrušené mumlání. Pak se ozval nový zvuk. Bylo to vyděšené vyjeknutí. Pak někdo zvolal: „Ona pláče!“

Ostatní to po něm opakovali jako zaříkávání: „Ona pláče! Ona pláče!“ Philip se zadíval na sochu. Bylo to tak, z očí jí kapala voda. Rázem si vzpomněl na záhadný dopis od arcibiskupa, v němž je zmínka o zázračné Plačící paní. Tak to je ona. Jestli je její pláč zázrak nebo ne, to si Philip netroufal soudit. Viděl, že soška má oči z kamene nebo z nějakého krystalu, zatímco jinak je celá ze dřeva. To by s tím mohlo mít něco společného.

Kněží se otočili a položili podstavec na zem, takže Madona teď stála čelem k Věřícím. Pak promluvil Jack.

„Plačící paní se mi dostala do ruky v jedné velice vzdálené zemi,“ začal. Philipovi se moc nezamlouvalo, že mu někdo takhle narušuje bohoslužbu, ale rozhodl se, že nezasáhne. Nechá Jacka, aby řekl, co má na srdci. A navíc byl zvědavý, o co vlastně jde. „Dal mi ji jeden pokřtěný Saracén,“ pokračoval Jack. Farníci zahučeli překvapením: Saracéni obvykle vystupovali v nejrůznějších vyprávěních jako barbarští černí nepřátelé a jen málo lidí vědělo, že jsou to ve skutečnosti křesťané.

„Nejdřív mi bylo divné, proč mi ji dává Přesto jsem s ní putoval stovky mil.“ Jackovi se podařilo věřící zaujmout. Je lepší kazatel než já, pomyslel si Philip sklesle. Už teď cítím, jak v kostele narůstá napětí. „Pak jsem si konečně začal uvědomovat, že se socha chce dostat domů. Jenže kde je její domov? Konečně mi to došlo: chce jít do Kingsbridge.“

Farníci užasle vydechli. Philipovi se to moc nezamlouvalo. Mezi tím, jak lidé přistupují k Bohu, a tím, jak přistupují k Jackovi, by měl být rozdíl. A teď rozhodně dávali přednost Jackovi. Přesto Philip ani nadále nic neříkal.

„Pak mě ale napadlo: Kam ji tam dám? Jaký stánek bude mít v Kingsbridge? V jakém kostele nalezne klid?“ Jack se rozhlédl po holých, nabílených stěnách farního kostela, jako by chtěl říct: Tady to určitě nebude. „A v tu chvíli, jako kdyby ke mně promluvila nahlas: ‚Ty, Jacku, synu Jacka, ty mi postavíš stánek, ty mi postavíš chrám.‘“

Philipovi začalo docházet, kam Jack svým proslovem míří. Madona se měla stát jiskrou, jež v lidech znovu zažehne plamen nadšení pro stavbu nové katedrály. Dosáhne toho, co se Philipově kázání o Jobovi nepovedlo. Přesto se Philip neustále sám sebe ptal: Je tohle boží vůle, nebo jen Jackova?

„Tak jsem se jí zeptal: ‚Ale za co? Vždyť nemám žádné peníze.‘ A ona mi odpověděla: ‚Já ti peníze obstarám.‘ A tak jsme s požehnáním arcibiskupa Theobalda z Canterbury vyrazili na cestu.“ Když se Jack zmínil o arcibiskupovi, podíval se na Philipa. Chce mi tím něco naznačit, napadlo převora. No jistě, říká mi tím, že máme na své straně mocnou oporu.

Jack se pohledem vrátil k farníkům. „A tak celou cestu z Paříže přes Normandii a moře a nakonec až sem do Kingsbridge dávali oddaní křesťané peníze na stavbu důstojného stánku pro naši Plačící paní.“ S těmito slovy pokynul Jack někomu venku před kostelem.

Vzápětí vešli vážným krokem dovnitř dva Saracéni s turbany na hlavě. Na ramenou nesli okovanou truhlu.

Vesničané se od nich ve strachu odtahovali. Dokonce i Philipa jejich příchod zarazil. Věděl pochopitelně, že Saracéni mají tmavě hnědou pleť, ale ve skutečnosti nikdy žádného neviděl a teď mu pohled na ně bral dech. Pozoruhodné bylo i jejich volné, pestrobarevné oblečení. Prošli mezi vyděšenými farníky, před Madonou poklekli a truhlu uctivě složili na podlahu.

Když ji Jack odemykal velikým klíčem a pak zvedal víko, všichni ho sledovali bez dechu. Lidé natahovali krky, aby viděli, co je uvnitř. Jack truhlici zničehonic naklonil dopředu.

Ozval se zvuk připomínající vodopád a z truhly se začal sypat proud stříbrňáků. Valily se po stovkách, snad po tisících. Lidé se nahrnuli blíž, aby si to mohli pořádně prohlédnout. Ani jeden z nich ještě na vlastní oči neviděl tak obrovské množství peněz.

Jack zvýšil hlas, aby překřičel užaslé brebentění. „Přinesl jsem ji domů a teď ji předávám tam, kam patří – nové katedrále.“ Otočil se, zadíval se Philipovi do očí a sklonil hlavu v náznaku úklony, jako by říkal: Tobě ji předávám.

Philip takovouhle manipulaci ze srdce nesnášel, ale současně byl nucen přiznat, že byla provedena vskutku mistrovsky. To ovšem neznamenalo, že to jen tak mlčky přejde. Lidé mohou Plačící paní vzývat, jak chtějí, ale jen on má právo rozhodnout, jestli se soška smí uložit do kingsbridgeské katedrály vedle kostí svatého Adolpha. A o tom ještě Philip nebyl tak zcela přesvědčen.

Pár vesničanů se odvážilo přiblížit k Saracénům a začalo se jich různě vyptávat. Philip sestoupil z kazatelny a šel blíž, aby slyšel, o čem se mluví. „Pocházíme z velice vzdálené země," říkal zrovna jeden z nich. Philipa překvapilo, že muž mluví anglicky jako obyčejný rybář z Dorsetu, ale většinu místních lidí to vůbec nezaskočilo, jelikož netušili, že Saracéni mají svůj vlastní jazyk.

„A jak se ta země jmenuje?" zeptal se někdo.

„Jmenuje se Afrika," odpověděl Saracén. V Africe je pochopitelně víc zemí, to Philip moc dobře věděl – i když většina vesničanů o tom neměla ani tušení. Philipa by zajímalo, ze které země Saracén tak asi pochází. To by bylo vzrušující, kdyby to byl některý stát, o němž je zmínka v bibli, třeba Egypt nebo Habeš.

Malé děvčátko natáhlo paži a zvědavě se prstem dotklo tmavohnědé ruky. Saracén se na ni usmál. Až na tu barvu, pomyslel si Philip, vypadá úplně jako kdokoliv z nás. Dívence dodal úsměv odvahy a zeptala se: „Jak to vypadá v Africe?"

„Jsou tam velké pouště a na stromech tam rostou fíky."

„Co to je fík?"

„To je… to je takové ovoce, které vypadá jako jahoda a chutná jako hruška."

Philipa se najednou zmocnilo strašlivé podezření. „Poslouchej, Saracéne," ozval se, „ve kterém městě jsi se narodil?"

„V Damašku," odpověděl černý chlapík.

Tím se Philipovo podezření potvrdilo. Zmocnil se ho obrovský vztek. Vzal Jacka za předloktí a odtáhl si ho stranou. Tichým, ale nahněvaným hlasem se ho zeptal: „Na co si to tady hraješ?"

„Jak to myslíš?" ohradil se Jack a snažil se předstírat, že ve vší nevinnosti neví, o co jde.

„Tihle dva přece nejsou žádní Saracéni. Jsou to obyčejní rybáři z Warehamu a ruce a obličeje mají pomazané hnědou barvou."

Jacka jako by odhalení podvodu ani příliš netrápilo. Usmál se a zeptal se: „Jak jsi na to přišel?"

„Mám pocit, že ten chlap v životě neviděl fík. A navíc Damašek není v Africe. Čeho jsi chtěl tímhle znesvěcením dosáhnout?"

„Vždyť je to jen nevinný podvůdek," prohlásil Jack a vrhl na převora oslňující úsměv.

„Nic takového jako nevinný podvod neexistuje," usadil ho Philip chladně.

„No dobře," ustoupil Jack, když viděl, jak je Philip rozzlobený, a začal mluvit vážně. „Slouží to stejnému účelu jako ozdobné malůvky na stránkách bible. Ty také nejsou pravdivé, jsou to jen ilustrace. Tihle muži z Dorsetu prostě jen představují skutečnost, že Plačící paní pochází ze země, kde žijí Saracéni."

Oba duchovní i Aliena se odpojili od zástupu shromážděného kolem Madony a přidali se k Philipovi a Jackovi. Převor si jich nevšímal a rozčileně Jackovi vykládal: „Obrázku hada se člověk nebojí. Ilustrace není lež. Jenže tvoji Saracéni nejsou ilustrace, jsou to šejdíři."

„Od té doby, co máme Saracény, jsme vybrali mnohem víc peněz," namítl Jack.

Philip se podíval na mince vysypané na podlahu. „Zdejší lidé si teď nejspíš myslí, že je jich dost, aby se za ně dala postavit celá katedrála," poznamenal. „Vypadá to na nějakých sto liber. Sám moc dobře víš, že se za to pořídí sotva jeden rok práce."

„Tyhle peníze jsou něco jako Saracéni," prohlásil Jack. „Mají symbolický význam. Lidé teď vědí, že se dá se stavbou začít."

V tom měl pravdu. Teď už nebylo nic, co by Philipovi bránilo v zahájení stavby. Plačící paní byla přesně to, co potřeboval, aby se Kingsbridge znovu probudil k životu. Soška přitáhne do města spousty lidí – poutníky, učence i obyčejné zvědavce. Dodá obyvatelům města novou odvahu. Všichni to budou chápat jako dobré znamení. Philip čekal na nějaké znamení od Boha a teď si zoufale přál, aby mohl věřit, že tohle je to pravé. Jenže neměl pocit, že by boží znamení mohlo vypadat zrovna takhle. Spíš měl pocit, že ho Jack pořádně vypekl.

Ozval se mladší kněz. „Já jsem Reynold a tohle je Edward," představil sebe i svého kolegu. „Pracujeme pro arcibiskupa z Canterbury. Poslal nás, abychom doprovázeli Plačící madonu."

„Když máte arcibiskupovo požehnání," obořil se na něj Philip, „proč potřebujete párek nepovedených Saracénů, aby dodávali Madoně na věrohodnosti?"

Edward se zatvářil trochu zahanbeně. Reynold se ale bránil: „Byl to Jackův nápad, ale musím přiznat, že jsem na něm neviděl nic špatného. O samotné Madoně, předpokládám, nijak nepochybuješ, Philipe, že?"

„Můžeš mě oslovovat otče," zpražil ho převor. „To, že děláš pro arcibiskupa, tě neopravňuje, aby ses choval blahosklonně k lidem, kteří mají vyšší postavení než ty. A na tvou otázku mám jedinou odpověď: ano. Pochybuju o Madoně. A nedovolím, aby byla vystavena v kingsbridgeské katedrále, dokud se nepřesvědčím, že jde doopravdy o svatý předmět."

„Dřevěná socha pláče," upozornil ho Reynold. „Jaký zázrak bys ještě chtěl?"

„Ten pláč se zatím nedá vysvětlit. Tohle ještě neznamená, že je to zázrak. Přeměna tekuté vody v pevný led je také nevysvětlitelná, ale není to žádný zázrak.“

„Arcibiskup bude velice zklamán, když Madonu odmítneš. Musel se ostře střetnout s opatem Sugerem, aby socha nezůstala v Saint-Denis.“

Philip moc dobře věděl, že tohle je výhrůžka. Mladý Reynold se bude muset podstatně víc snažit, aby mi nahnal strach, pomyslel si. „Jsem si naprosto jist,“ prohlásil uhlazeně, „že by ani sám arcibiskup nechtěl, abych Madonu přijal, aniž bych si běžnými způsoby ověřil, že je pravá.“

U nohou se jim začalo něco hemžit. Philip se podíval dolů a uviděl mrzáka, kterého si všiml už předtím. Nešťastník se plazil po zemi a bezvládné nohy táhl za sebou. Snažil se dostat blíž k soše. Ať se zkusil vydat kterýmkoliv směrem, vždycky se mu do cesty postavil dav. Philip naprosto podvědomě ustoupil stranou, aby muž mohl lézt dál. Saracéni se snažili lidem bránit v tom, aby sochu osahávali, ale mrzák nějak unikl jejich pozornosti. Philip viděl, jak muž natahuje ruku. Za normálních okolností by se pokusil zabránit tomu, aby lidé sahali na posvátné předměty, ale protože sochu stále ještě za nic posvátného nepovažoval, také nic nepodnikl. Mrzák se dotkl lemu Mariina dřevěného šatu. Najednou ze sebe vyrazil nadšený výkřik. „Já je cítím!“ volal. „Já je cítím!“

Všichni se na něj zadívali.

„Cítím, jak se mi do nich vrací síla!“ křičel muž.

Philip na muže nevěřícně zíral a bylo mu jasné, co se bude dít dál. Muž ohnul jednu nohu a pak druhou. Lidé stojící okolo užasle vyjekli. Muž natáhl ruku a někdo ho za ni chytil. S obrovským úsilím nakonec muž vstal.

Dav vydal vzdech připomínající vášnivé zasténání.

Někdo zvolal: „Zkus udělat krok!“

Muž stále držel za ruku někoho ze zástupu. Udělal zkusmo jeden krůček a pak druhý. Lidé ho sledovali v naprosté tichosti. Při třetím kroku se muž zapotácel a lidé zatajili dech. Pak ale opět chytil rovnováhu a šel dál.

Zástup propukl v jásot.

Mrzák vyrazil středem kostela směrem k východu a lidé ho následovali. Po několika krocích se dal do běhu. Když vycházel kostelními vraty ven do slunečního svitu, provázen většinou farníků, jásot přešel v ohlušující třeštění.

Philip se zadíval na oba kněze. Reynold stál jako uhranutý a Edwardovi se po tvářích koulely slzy. S tímhle zjevně neměli nic společného. Philip se obrátil k Jackovi a vztekle se na něj obořil: „Jak ses mohl snížit k takovéhle šaškárně?“

„Šaškárně?“ ohradil se Jack. „Jaké šaškárně?“

„Ten muž se tady v okolí objevil teprve před pár dny. Předtím ho tu nikdy nikdo neviděl. Za pár dní se zase vypaří, už ho taky nikdy nikdo neuvidí a

kapsy bude mít nacpané penězi, které mu vyplatíš. Vím, jak se tyhle věci dělají, Jacku. Nejsi bohužel první člověk na světě, který se pokusil předvést falešný zázrak. Ten chlap má celou dobu nohy v pořádku, že je to tak? Je to jen další rybář z Warehamu."

Jackův provinilý výraz jen dokládal, že obvinění je pravdivé.

„Vidíš, Jacku," ozvala se Aliena, „já jsem ti říkala, že to nemáš zkoušet."

Oba duchovní byli vzteky bez sebe. Dokonale skočili Jackovi na lep. Reynold jen supěl. Přistoupil k Jackovi. „Na tohle jsi neměl právo!" osopil se na něj.

Philip pociťoval současně hněv i smutek. V hloubi duše doufal, že se pravost Plačící paní potvrdí, protože mu bylo jasné, jak by s její pomocí převorství i město ožilo. Nebylo mu to ale souzeno. Rozhlédl se po malém farním kostelíku. Zůstala v něm už jen hrstka věřících, kteří dál užasle civěli na sošku. „Tentokrát jsi to opravdu přehnal," obrátil se na Jacka.

„Ty slzy jsou opravdové – to není žádný trik," upozornil ho Jack. „Ale s tím mrzákem to byla chyba, to připouštím."

„Bylo to víc než jen chyba," poučil ho Philip rozhněvaně. „Bylo to horší. Až se lidé dovědí pravdu, otřese to jejich vírou ve *všechny* zázraky."

„A proč by se měli dovědět pravdu?"

„Jelikož jim budu muset vysvětlit, proč Madonu v katedrále nevystavíme. Teď pochopitelně vůbec nepadá v úvahu, že bych sochu přijal."

„To je ale možná trochu moc příkré –" ozval se Reynold.

„Až mě bude zajímat tvůj názor, mladíku, zeptám se tě na něj," přerušil ho Philip ostře.

Reynold zmlkl, ale Jack se ještě nevzdával. „Víš jistě, že máš právo Madonu svým lidem vzít? Jen se na ně podívej." Ukázal rukou na skupinku věřících, kteří tam stále ještě postávali. Byla mezi nimi i vdova Meg. Klečela před sochou a slzy jí tekly po tvářích proudem. Vždyť Jack neví, že když se probořila Alfredova střecha, přišla Meg o celou rodinu, uvědomil si Philip. Pohnutí nešťastné ženy převora dojalo a napadlo ho, jestli Jack nakonec přece jen nemá pravdu. Proč to vlastně on, obyčejný převor, chce lidem vzít? Protože je to bezbožnost, připomenul si vzápětí pevně. Věří té sošce, jelikož viděli podvržený zázrak. Okamžitě se zase zatvrdil.

Jack si klekl vedle Meg a oslovil ji. „Proč pláčeš?" zeptal se.

„Je němá," upozornil ho Philip.

A v tu chvíli Meg promluvila. „Madona trpěla stejně jako já," odpověděla. „Ona mi rozumí."

Philip zůstal, jako když do něj uhodí hrom.

„Vidíš?" obrátil se na něj Jack. „Ta socha jí pomohla vyrovnat se se svým trápením – na co tak zíráš?"

„Ta žena je němá," opakoval Philip. „Neutrousila ani slovo už víc než rok."

„To je pravda!“ zvolala Aliena. „Když tehdy spadla střecha a její muž i všichni synové tam zahynuli, oněměla.“

„Tahle žena?“ ujišťoval se Jack. „Vždyť ale právě…“

Reynold byl nadšením bez sebe. „Chceš říct, že se tady stal zázrak?“ vyhrkl. „*Opravdový* zázrak?“

Philip se zadíval Jackovi do obličeje. Jack byl ještě o poznání překvapenější než všichni ostatní. Tohle rozhodně nebyl žádný trik.

Philipa to do hloubi duše dojalo. Na vlastní oči viděl, jak boží ruka dopustila a stal se zázrak. Dokonce se z toho trochu třásl. „Tak vidíš, Jacku,“ prohlásil rozechvělým hlasem. „Tys sice udělal, co bylo v tvých silách, abys Plačící paní znectil, ale zdá se, že Bůh se i tak rozhodl, že s ní bude provádět zázraky.“

Tentokrát se Jack nezmohl ani na slovo.

Philip se od něj odvrátil a přistoupil k Meg. Vzal jí jemně ruce do dlaní a pomohl jí vstát. „Bůh si přál, abys byla zase v pořádku, Meg,“ řekl a hlas se mu třásl dojetím. „Teď můžeš začít nový život.“ Vzpomněl si, že měl dnes kázání o příběhu starého Joba. Znovu se mu vybavila poslední slova: „Bůh mu dal víc, než kolik měl Job na začátku.“ Sdělil obyvatelům Kingsbridge, že něco podobného čeká i je. To by mě zajímalo, pomyslel si věcně, když pohlédl na nadšení v Megině tváři rozryté slzami, to by mě zajímalo, jestli ta chvíle náhodou právě nezačala.

Když Jack přednesl v kapitolce návrh na to, jak má vypadat nová katedrála, strhlo se boží dopuštění.

Philip ho varoval, že se má připravit na nejhorší. Sám totiž pochopitelně viděl nákresy předem. Jack je přinesl do převorova domu jednoho dne brzy ráno. Šlo o půdorys a bokorys vyryté do sádrové desky uložené v dřevěném rámu. Philip a Jack si návrh společně prohlíželi v čirém ranním světle a Philip jen hlesl: „Jacku, tohle bude nejnádhernější chrám v celé Anglii – ale mniši nám budou dělat potíže.“

Už z dob, kdy byl novicem, Jack moc dobře věděl, že Remigius a jeho nohsledi se budou stavět proti jakémukoliv nápadu, který je blízký Philipovu srdci. A přitom uběhlo už osm let od chvíle, kdy Philip porazil Remigia při volbě nového převora. Ostatní řeholníci ho masově podpořili jen zcela výjimečně, ale v tomhle případě si Philip nebyl příliš jist výsledkem. Řádoví bratři jsou povahou usedlí a konzervativní – a návrh katedrály byl vskutku převratný. Jenže nebylo jiné cesty než jim návrh prostě ukázat a pokusit se je přesvědčit. Philip se rozhodně nevrhne na stavbu chrámu, pokud nebude mít upřímnou a oddanou podporu většiny řeholníků.

Následujícího dne přinesl Jack plány do kapitolky a předvedl je celému shromáždění. Postavil sádrové desky na lavici a opřel je o stěnu a mniši se kolem nich nahrnuli, aby si je prohlédli. Jakmile pochopili jednotlivé podrobnosti, jejich brebentění se rychle změnilo v pořádný pokřik. Jack

začal ztrácet odvahu: tón, který slyšel, byl zřetelně nesouhlasný, ba téměř rozhořčený. Když se začali hádat mezi sebou a někteří plány napadali a jiní je hájili, hluk se ještě zvýšil.

Po chvíli je Philip vyzval, aby se zklidnili a nedělali tolik hluku. Kvestor Milius vznesl první, předem dohodnutou otázku: „Proč jsou ty oblouky špičaté?“

„To je nový postup, který se používá ve Francii,“ odpověděl Jack. „Viděl jsem to tam na několika kostelech. Lomený oblouk je silnější. To mi právě umožní postavit chrám tak vysoký. Bude mít nejspíš nejvyšší loď v celé Anglii.“

Tahle představa se jim zamlouvala, to bylo Jackovi hned jasné.

Pak někdo prohlásil: „Ale když ta okna jsou *tak* veliká…“

„Nepotřebujeme tlusté zdi,“ vysvětloval Jack. „Ve Francii to dokázali. Celou stavbu drží pilíře, zvlášť když mají stropy žebrovou klenbu. A veliká okna působí naprosto úchvatně. V Saint-Denis do nich tamní opat nechal osadit barevná skla, na nichž jsou namalované výjevy. Z kostela je rázem místo plné světla a vzduchu, a ne zatuchlá, temná kobka.“

Několik mnichů souhlasně přikývlo. Třeba nejsou tak konzervativní, jak se domnívá Philip, pomyslel si Jack.

Jenže hned nato se ozval sakristián Andrew. „Před dvěma roky jsi byl novicem a patřil jsi mezi nás. Napadl jsi převora, dostal jsi trest a utekl jsi. Teď jsi se vrátil a chceš nám vykládat, jak se mají stavět katedrály.“

Než mohl Jack odpovědět, ohradil se proti Andrewově poznámce jeden z mladších mnichů: „To s tím nemá nic společného! Probíráme tady návrh nového chrámu, ne Jackovu minulost!“

Několik mnichů se v tu chvíli pokusilo promluvit najednou, pár řeholníků dokonce začalo křičet. Philip je všechny přiměl, aby zmlkli, a požádal Jacka, aby se k poznámce vyjádřil.

Jack něco podobného očekával a byl na to připraven. „Vykonal jsem pouť do Santiaga de Compostely jako pokání za svůj hřích, otče Andrewe,“ prohlásil. „A doufám, že Plačící paní, kterou jsem s sebou přinesl zpátky, lze brát jako vyrovnání za moje pochybení,“ dodal pokorně. „Není mi souzeno, abych se stal řeholníkem, ale doufám, že budu moci sloužit Bohu jiným způsobem – jako stavitel.“

Zdálo se, že to pro mnichy byla přijatelná odpověď.

Jenže Andrew ještě neskončil. „Kolik ti je let?“ zeptal se, přestože musel odpověď moc dobře znát.

„Dvacet.“

„To je na mistra stavitele hodně nízký věk.“

„Všichni mě tady znají. Žiju tu od dětství.“ Od doby, kdy jsem podpálil starou katedrálu, dodal v duchu provinile. „Vyučil jsem se u původního mistra stavitelského. Všichni jste viděli, co všechno dokážu vytesat z

kamene. Když jsem byl novicem, pracoval jsem s převorem Philipem a Tomem Stavitelem jako vedoucí stavby. A tak teď pokorně žádám bratry, aby mě soudili podle vykonané práce, a ne podle věku.“

Tohle byl další Jackův připravený projev. Mladík zaznamenal, jak se jeden z řeholníků ušklíbl při slově *pokorně,* a napadlo ho, že to možná byla trochu chyba: všichni přece věděli, že Jack má řadu předností, ale pokora mezi ně rozhodně nepatřila.

Andrew nezaváhal a hned se toho drobného nedostatku v Jackově řeči chytil. „Pokorně?“ opakoval a začal v obličeji rudnout rozhořčením. „To nebylo moc *pokorné,* když jsi před třemi měsíci oznámil zedníkům v Paříži, že už ses tady stal hlavním stavitelem.“

Mniši znovu reagovali podrážděným halasem. Jack v duchu divoce zaklel. Jak se, kruci, Andrew dověděl o téhle drobné lsti, kterou tehdy použil? Reynold nebo Edward nejspíš nedrželi jazyk za zuby. Pokusil se z toho nějak vykroutit. „Doufal jsem, že se mi podaří přilákat do Kingsbridge nějaké řemeslníky,“ prohlásil, když se hluk uklidnil. „Tady na stavbě by se hodili, ať by se mistrem stavitelem stal kdokoliv. Myslím, že moje výzva ničemu neuškodila.“ Pokusil se o lítostivý úsměv. „Ale omlouvám se, pokorné to moc nebylo.“ Tuhle větu si mohl odpustit.

Kvestor Milius ho nakonec vysvobodil tím, že vznesl další předem připravenou otázku: „A co hodláš udělat se současným chórem, když je napůl spadlý?“

„Velice pečlivě jsem si chór prohlédl,“ odpověděl Jack. „Dal by se podle mého soudu opravit. Kdybyste mě dnes jmenovali hlavním stavitelem, dokázal bych ho tak do roka dát do pořádku. Pak byste ho mohli používat, až bych stavěl příčné lodě a hlavní chrámovou loď. Až by byla loď hotová, považoval bych za nejrozumnější, kdybychom chór zbořili a postavili nový, který by se ke zbytku nového chrámu hodil.“

„A jak můžeme vědět, že starý chór znovu nespadne?“ ozval se opět Andrew.

„To neštěstí způsobila Alfredova kamenná klenba, která nebyla v původních plánech. Stěny nebyly dost silné, aby ji mohly unést. Navrhuji, abychom se vrátili k Tomově původní představě a postavili trámový strop.“

Ozvalo se překvapené mumlání. Příčina zhroucení klenby a celého neštěstí byla do té doby předmětem mnoha sporů. „Alfred přece zesílil podpěry, aby větší váhu něco neslo,“ namítl Andrew.

Tahle skutečnost Jacka také mátla, ale měl pocit, že se mu podařilo najít správné vysvětlení. „Podpěry nebyly ještě dost silné, zvláště nahoře. Když si trosky chrámu pořádně prohlédnete, zjistíte, že se ve skutečnosti odporoučela horní část zdí, tedy laterna. Tam nahoře to totiž nikdo moc nevyztužil.“

Zdálo se, že mnichy vysvětlení uspokojilo. Jack cítil, že dokáže dávat přijatelné odpovědi, a zvyšuje tím svoje šance, že se přece jen stane hlavním stavitelem zdejší katedrály.

Vtom se vztyčil Remigius. Jack už v duchu čekal, kdy tak asi tenhle bratr vystoupí se svým příspěvkem. „Rád bych bratřím shromážděným v kapitolce přečetl jeden verš z Písma svatého," prohlásil trochu teatrálně. Podíval se na Philipa a ten souhlasně přikývl.

Remigius došel k pultu a otevřel tlustou bibli. Jack si muže prohlížel. Tenká ústa mu nervózně poškubávala, vodově modré oči měl nepatrně vyboulené a celkově působil dojmem, že se neustále nad něčím pohoršuje. Remigius byl zosobněním zášti. Před mnoha lety dospěl k přesvědčení, že je zrozen k tomu, aby vedl jiné lidi, jenže ve skutečnosti byl příliš velký slaboch, a tak mu teď bylo souzeno, aby žil život plný zklamání a házel klacky pod nohy lidem, kteří jsou daleko lepší než on. „Druhá kniha Mojžíšova," oznamoval zpěvavě, zatímco obracel pergamenové stránky. „Kapitola dvacátá. Verš čtrnáctý." To by mě zajímalo, co se ksakru bude dít, pomyslel si Jack. „Nezesmilníš," přečetl Remigius příslušný řádek. S hlasitým bouchnutím zaklapl knihu a vrátil se na své místo.

Vzápětí promluvil s náznakem mírného podráždění v hlase Philip. „Možná bys nám mohl, bratře Remigie, vysvětlit, proč sis uprostřed naší debaty o stavebních plánech vybral zrovna tento kratičký verš," vyzval řeholníka.

Remigius napřáhl proti Jackovi prst, kterým jako by se ho snažil z něčeho obvinit. „Protože tenhle muž, který se chce stát hlavním stavitelem našeho chrámu, žije v hříchu!" zahřímal.

Jack nemohl ani uvěřit, že to mnich myslí vážně. Podrážděně prohlásil: „Je pravda, že náš svazek nebyl vzhledem k velice zvláštním okolnostem posvěcen v kostele, ale uspořádáme svatbu, jakmile si to budete přát."

„To nepůjde," odsekl Remigius vítězoslavně. „Aliena je stále ještě vdaná za Alfreda."

„Ale jejich svazek nebyl nikdy naplněn."

„Na tom nezáleží, manželství bylo posvěcené v kostele."

„Když mi ale nedovolíte, abych si ji vzal, jak se mám vyhnout tomu, abych páchal smilstvo?" ohradil se Jack nahněvaně.

„To by stačilo!" Hlas patřil Philipovi. Jack se na něj zadíval. Vypadalo to, že převor je vzteky celý bez sebe. „Jacku," oslovil zrzavého stavitele, „je pravda, že žiješ v hříchu se ženou svého bratra?"

To Jacka naprosto vyvedlo z míry. „Tys to nevěděl?" vyhrkl.

„Jistěže nevěděl!" zaburácel Philip. „To si myslíš, že bych o něčem takovém mlčel?"

Rozhostilo se mlčení. Philip křičel opravdu málokdy. Jack viděl, že se najednou dostal skutečně do úzkých. Jeho prohřešek byl pochopitelně

vyvolán okolnostmi, ale řeholníci musí na podobné věci velice přísně dbát. A skutečnost, že Philip nevěděl o povaze jejich vztahu s Alienou předem, to bohužel všechno ještě zhoršovala. Remigiovi to dovolilo zastihnout Philipa nepřipraveného a udělat z něj hlupáka. Teď bude Philip muset být neoblomný, aby ukázal, že je zásadový.

„Přece nemůžete postavit špatný chrám jenom proto, abyste mě potrestali!“ namítl Jack v zoufalství.

„Budeš tu ženu muset opustit,“ prohlásil Remigius se zadostiučiněním.

„Jdi se bodnout, Remigie,“ vyjel na něj Jack. „Má moje dítě – už je mu celý rok!“

Remigius se pohodlně usadil a tvářil se nadmíru spokojeně.

„Jacku,“ ozval se opět Philip, „jestli budeš takhle mluvit, budeš muset z kapitolky odejít.“

Jack věděl, že by se měl uklidnit, ale nebyl schopen toho dosáhnout. „Vždyť je to nesmysl!“ bouřil se. „Říkáte mi, že mám odejít od své ženy a od vlastního dítěte! To nemá s mravností nic společného, to je prostě surovost!“

Z Philipa mezitím hněv trochu vyprchal a Jack zaznamenal v jeho průzračně modrých očích daleko známější výraz soucitu. „Jacku,“ oslovil ho Philip, „ty si boží přikázání možná vykládáš dost volně, ale my jsme v tomhle ohledu dost zásadoví – právě proto se z nás stali řeholníci. A nemůžeme tě přijmout za stavitele, dokud žiješ v hříchu.“

Jack si vzpomněl na citát z Písma. „Ježíš řekl: ‚Kdo jsi bez viny, hoď první kamenem,‘“ připomněl Philipovi.

„Ovšem,“ přikývl Philip, „ale Ježíš také mluví o smilstvu a říká: ‚Jdi a hříchu již více nečiň.‘“ Pak se obrátil k Remigiovi. „Předpokládám, že kdyby toto provinění proti božímu slovu pominulo, stáhl bys svou námitku.“

„No jistě!“ přikývl Remigius.

Přes vztek i zoufalství, jež mu zatemňovaly mysl, si Jack stačil všimnout, že Philip Remigia elegantně vyšachoval ze hry. Udělal z Jackova života v hříchu hlavní problém a tím odsunul návrh na novou katedrálu trochu do pozadí. Jenže Jack se nehodlal vzdát jen tak bez boje. „Já ji neopustím!“ prohlásil.

„Nemuselo by to být nadlouho,“ poznamenal Philip.

Jack se zarazil. Teď ho převor překvapil. „Jak to myslíš?“ zeptal se.

„Jakmile bude první sňatek zrušen, můžeš si přece Alienu vzít.“

„To by se dalo zařídit?“

„Pokud platí to, co jsi řekl, totiž že svazek nebyl nikdy naplněn, tak to proběhne úplně snadno.“

„Co pro to musím udělat?“

„Obrať se na církevní soud. Za normálních okolností by to byl soud biskupa Walerana, ale v tomhle případě bys měl nejspíš jít rovnou k soudnímu dvorci arcibiskupa z Canterbury.“

„A arcibiskup mě nemůže odmítnout?“

„Ve jménu spravedlnosti – ne.“

To asi není dvojsmyslná odpověď, pomyslel si Jack. „Ale mezitím budeme muset žít odděleně, že?“ zeptal se.

„Pokud chceš dostat místo hlavního stavitele kingsbridgeské katedrály – ano.“

„Chcete po mně, abych se rozhodl mezi dvěma věcmi, na nichž mi v životě nejvíc záleží,“ povzdechl si Jack.

„Ne nadlouho,“ připomněl mu Philip.

Tón jeho hlasu Jacka přiměl, aby vzhlédl: zaslechl opravdovou, hlubokou lítost. Uvědomil si, že převorovi je skutečně z celé duše líto, že mu musí něco takového uložit. Jack cítil, jak v něm slábne hněv a narůstá smutek. „Na jak dlouho?“ zeptal se tiše.

„Mohlo by se to vyřídit tak za rok.“

„Za rok!“

„Nemusíte přece bydlet v různých městech,“ utěšoval ho Philip. „Pořád budeš Alienu i chlapce vídat.“

„Víte, že se trmácela až do Španělska, aby mě našla?“ obrátil se Jack na shromážděné mnichy. „Umíte si to vůbec představit?“ Jenže řeholníci neměli ani tušení, o čem je láska. Jack trpce dodal: „A teď jí musím oznámit, že budeme žít odděleně.“

Philip vstal a položil Jackovi ruku na rameno. „Čas ti bude ubíhat rychleji, než si myslíš,“ prohlásil. „A budeš mít plné ruce práce – vždyť budeš stavět novou katedrálu.“

II

Les za těch osm let o hodně vyrostl a změnil se, pomyslel si Jack. Jacka by nikdy nenapadlo, že by se mohl ztratit v prostředí, jež kdysi znal jak vlastní dlaň, ale mýlil se. Staré stezky zarostly a vysoká a černá zvěř si spolu s divokými koňmi vydupala v podrostu nové, koryta potoků se posunula, staré stromy padly a nové jsou najednou vyšší. Všechno jako by se zmenšilo: vzdálenosti vypadají menší a svahy méně prudké. Nejpodivnější na tom všem bylo, že si tam připadal jako cizinec. Když se na něj přes lesní bystřinu překvapeně podíval koloušek, Jack neuměl odhadnout, ke které rodině mládě patří, ani kde má zrovna v tu chvíli matku. Když se někde před ním náhle zvedlo hejno divokých kachen, Jack nedokázal přijít na to, z které hladiny vzlétly a proč. A to ho dost znervózňovalo, jelikož neměl ani tušení, kde teď psanci bydlí.

Většinu cesty z Kingsbridge až sem jel na koni, ale jakmile sjel z cesty, musel sesednout, protože větve stromů rostly příliš nízko a překážely by mu v sedle. Návrat do míst, kde prožil dětství, v něm z nějakého důvodu vyvolával nepochopitelný smutek. Nikdy si neuvědomoval, jak prostý život tehdy vedli, a nikdy to proto také pořádně nedocenil. Měl k zbláznění rád jahody a věděl, že každý rok přijde několik dní, kdy jich bude les plný a on jich bude moci sníst, kolik si zamane. Od té doby už bylo všechno v jeho životě velmi nejisté: bojovné přátelství s převorem Philipem, zkoušená láska k Alieně, narůstající ctižádost postavit nejkrásnější katedrálu na světě i palčivá touha zjistit něco o vlastním otci.

Uvažoval, jak se asi matka změnila za ty dva roky, co byl pryč. Už se nemohl dočkat, až ji zase uvidí. Dokázal se o sebe pochopitelně dobře postarat, ale přesto je milé, když člověk ví, že má v životě někoho, kdo je kdykoliv ochoten jít se za něj prát – a tenhle uklidňující pocit mu chyběl.

Trvalo mu celý den, než dorazil do té části lesa, kde s matkou kdysi bydleli. Krátké zimní odpoledne se tou dobou už rychle klonilo k večeru. Brzy bude muset přestat hledat jejich starou jeskyni a soustředit se na to, aby objevil nějaký úkryt, kde by mohl přečkat noc. Určitě bude chladno. Čeho se bojím? napomínal se v duchu. Kdysi jsem v lese trávil každou noc.

Nakonec si našla matka jeho.

Zrovna se chystal, že hledání nechá. Uzounká, téměř neviditelná pěšinka v podrostu, kterou nejspíš používali jen jezevci a lišky, ho zavedla do hustého mlází. Nezbývalo mu nic jiného než se vydat po vlastních stopách zpátky. Otočil koně a málem matku porazil.

„Ty už ses úplně odnaučil pohybovat se tiše po lese," pokárala ho. „Na míli daleko jsem slyšela, jak tady dupeš."

Jack se usmál. Ani trochu se nezměnila. „Zdravím tě, matko," oslovil ji. Políbil ji na tvář a pak ji v náhlém návalu něhy objal.

Pohladila ho po tváři. „Takhle hubený jsi ještě nebyl," poznamenala.

Zadíval se na ni. Byla opálená a vypadala zdravě, vlasy měla stále ještě husté a tmavé, nikde ani jedna šedina. Oči měly známou zlatavou barvu a jako vždy působily dojmem, že dokážou Jacka prohlédnout skrznaskrz. „Ty jsi pořád stejná," prohlásil.

„Kam ses až dostal?" zeptala se.

„Do Compostely a pak ještě dál, až do Toleda."

„Aliena se za tebou vydala –"

„A našla mě. Díky tobě."

„To jsem ráda." Matka zavřela oči, jako kdyby v duchu odříkávala děkovnou modlitbičku. „To jsem moc ráda."

Dovedla ho lesem až k jeskyni, která nebyla ani míli daleko: tak si to nakonec nepamatoval tak špatně. Matka tam měla ohniště, na kterém plápolalo několik polen a tři mihotající se louče. Nabídla synovi hrnek

šťávy, kterou vyráběla z planých jablek a medu divokých včel, a upekla mu pár kaštanů. Jack si dobře pamatoval, které věci si obyvatel lesa neumí sám obstarat, a přinesl matce nože, provaz, mýdlo a sůl. Začala nad hrncem stahovat z kůže uloveného zajíce. „Jak se ti daří, matko?“ zeptal se Jack.

„Dobře,“ odpověděla. Pak se na něj podívala a pochopila, že tu otázku myslel vážně. „Stýská se mi po Tomovi Staviteli,“ přiznala se. „Je ale po smrti a já o nového mužského nestojím.“

„A jinak jsi tady spokojená?“

„Ano a ne. Jsem zvyklá žít v lese. Jsem ráda sama. Nikdy jsem se nevyrovnala s těmi umanutými knězi, co člověku věčně vykládají, jak se má chovat. Ale chybíš mi ty, stýská se mi po Martě a Alieně. A ráda bych si trochu víc užila vnoučka.“ Usmála se. „Jenže se už nikdy nemůžu do Kingsbridge vrátit. Teď už to nepůjde, když jsem proklela církevní svatbu. Převor Philip mi to do smrti neodpustí. Ale stálo to za to, když jsem tím nakonec dosáhla, že jste se s Alienou dali dohromady.“ S potěšeným úsměvem vzhlédla od práce. „Jak se ti zamlouvá manželský život?“ zeptala se.

„No,“ začal váhavě, „my nejsme svoji. Z pohledu církve je Aliena stále ještě vdaná za Alfreda.“

„Nech těch hloupostí. Co o tom může církev vědět?“

„Pamatuje si, koho oddala. Takže mě nenechají stavět novou katedrálu, dokud budu žít s manželkou jiného muže.“

V očích se jí hněvivě zablýsklo. „Takže jsi ji opustil?“

„Ano. Ale jen do chvíle, než bude její sňatek zrušen.“

Matka odložila zaječí kůži na zem. Do zakrvácené ruky vzala ostrý nůž a oddělila ze staženého zvířete kus masa, začala ho krájet na kousky a ty házela do vody bublající v hrnci nad ohněm. „Převor Philip mi to taky jednou udělal, když jsem žila s Tomem,“ prohlásila zamyšleně a porcovala syrové maso ráznými pohyby. „Vím, jak ho dokáže rozběsnit, když se lidé milují. To je tím, že sám nic takového nesmí udělat, a tak ostatním závidí, že se mohou svobodně radovat ze života, což on sám má zakázané. Jistě, když jde o sňatek posvěcený církví, nemůže s tím nic dělat. Kdyby to tak nebylo, stejně by využil každé příležitosti, aby vám pokazil, co se dá, a sám se cítil líp.“ Uťala zajíci packu a hodila ji do dřevěné putýnky plné odpadků.

Jack přikývl. Uměl se smířit s věcmi, které byly nevyhnutelné, ale kdykoliv Alieně popřál dobrou noc a vyšel ze dveří, měl na Philipa vztek. A tak docela dobře chápal, proč je matka na převora tak nabroušená a vůči němu tak neoblomná. „Alespoň že to není navždycky,“ poznamenal.

„Jak to snáší Aliena?“

Jack se ušklíbl. „Moc dobře ne. Ale myslí si, že je to její chyba, protože si neměla brát Alfreda.“

„To má pravdu. A je to taky tvoje chyba, protože ses rozhodl, že nechceš stavět nic jiného než kostely.“

Mrzelo ho to, ale nemohl s jejím pohledem na věc souhlasit. „Matko, nic jiného ani nemá cenu stavět. Kostely jsou větší, vyšší a krásnější než cokoliv jiného. A je těžší je postavit. A je na nich víc ozdob a soch než na kterékoliv jiné stavbě.“

„A pro tebe nic skromnějšího není dost dobré.“

„Přesně tak.“

Nechápavě zavrtěla hlavou. „Do smrti nepochopím, kde se v tobě vzala ta představa, že jsi předurčený k něčemu velkolepému.“ Hodila zbytek zajíce do hrnce a začala znovu čistit kůži. Chlupy se jí určitě budou hodit. „Po předcích jsi to zaručeně nezdědil.“

Přesně na tu narážku Jack čekal. „Matko,“ prohlásil slavnostně, „když jsem byl za mořem, něco jsem se o svých předcích dověděl.“

Přestala drhnout kůži a zadívala se na něj. „Co tím chceš říct, pro všechno na světě?“

„Našel jsem otcovu rodinu.“

„Panebože!“ Odhodila zaječí kůži. „Jak jsi to dokázal? Kde žijou? Jak vypadají a jací jsou?“

„V Normandii je město, které se jmenuje Cherbourg. A odtamtud otec pocházel.“

„Jak si tím můžeš být tak jist?“

„Jsem mu strašně podobný, a tak si tam mysleli, že jsem jeho duch.“

Matka se ztěžka posadila na stoličku. Jack začal mít špatné svědomí, že matku tak zaskočil, ale sám nečekal, že s ní ta novinka tak otřese. „A co…“ začala větu, „co je to za lidi?“

„Jeho otec je už po smrti, ale matka ještě žije. Jakmile jsem ji šťastně přesvědčil, že nejsem duch svého otce, byla na mě moc hodná. Otcův starší bratr je tesař a má manželku a tři děti. Takže mám bratrance.“ Usmál se. „Není to hezké? Máme příbuzné.“

Ta představa matku podle všeho nepotěšila. Rozhodně se zatvářila dost zdrceně. „Ach Jacku, ani nevíš, jak mě mrzí, že jsem nedokázala zařídit, abys vyrůstal v normální rodině jako jiné děti.“

„To přece není pravda,“ poznamenal, aby matku uklidnil. Bylo mu trapné, když ji viděl, jak se něčím rmoutí. To neodpovídalo její povaze. „Ale jsem rád, že jsem se s příbuznými seznámil. I když je už možná nikdy neuvidím, je dobré vědět, že nějaké mám.“

„Tomu rozumím,“ přikývla matka smutně.

Jack se zhluboka nadechl. „Mysleli si, že se otec před čtyřiadvaceti roky utopil. Plavil se na palubě korábu, který se jmenoval *Bílá loď* a šel ke dnu kousek od Barfleuru. Údajně se tam měli utopit úplně všichni. Otec to

zjevně přežil. Jenže rodina se to nikdy nedověděla, jelikož se do Cherbourgu už do smrti nevrátil.“

„Místo toho se dostal do Kingsbridge,“ dodala matka.

„Ale *proč*?“

Povzdechla si. „Držel se nějakého sudu a voda ho vynesla na břeh poblíž jakéhosi hradu,“ začala synovi vysvětlovat. „Vydal se do hradu, aby tam podal zprávu o ztroskotání lodi. Na hradě zrovna pobývalo několik mocných šlechticů a ti se zděsili, když se tam otec objevil. Hned ho zajali a odvezli do Anglie. Po několika týdnech nebo měsících – byl z toho celého hodně vyvedený z míry – skončil v Kingsbridge.“

„Řekl ti o tom ztroskotání ještě něco?“

„Jen to, že loď šla pod hladinu velmi rychle, jako by do ní někdo udělal díru.“

„Takhle to vypadá, jako by se ho snažili zbavit.“

Přikývla. „A pak, když zjistili, že ho nemůžou držet v zajetí do nekonečna, zabili ho.“

Jack si před matkou klekl a přinutil ji, aby se mu dívala do očí. Pak se hlasem rozechvělým rozčilením zeptal: „A teď mi řekni, *kdo* to udělal, matko?“

„Na to už ses mě ptal dřív.“

„A tys mi nikdy neodpověděla.“

„Protože jsem nechtěla, abys strávil zbytek života tím, že se budeš snažit smrt svého otce pomstít!“

Měl pocit, že s ním matka pořád jedná jako s malým dítětem – pokouší se před ním utajit věci, o nichž si myslí, že by mu nemusely prospět. Snažil se chovat klidně a dospěle. „Strávím celý život tím, že budu stavět kingsbridgeskou katedrálu a dělat s Alienou děti,“ prohlásil. „Chci ale vědět, proč mi pověsili otce. A jedině lidé, kteří proti němu tehdy křivě svědčili, mi to můžou vyložit. Takže mi musíš říct, o koho se jedná.“

„V té době jsem je ještě neznala jménem.“

Zaznamenal, že se snaží odpovědi vyhnout, a dostal vztek. *„Ale teď už je znáš!“* osopil se na ni.

„Ano,“ přikývla se slzami v očích a Jack si uvědomil, že pro ni je ten hovor stejně trýznivý jako pro něj. „A povím ti jejich jména, protože je mi jasné, že se mě nepřestaneš vyptávat.“ Popotáhla a utřela si slzy.

Mlčky vyčkával.

„Byli celkem tři: jeden mnich, jeden kněz a jeden rytíř.“

Jack se na matku neústupně zadíval. „Jejich jména,“ žádal po ní tvrdě.

„Ty se jich vážně chceš zeptat, proč lhali pod přísahou?“

„Ano.“

„A čekáš, že ti to řeknou?“

„Třeba ne. Až se jich na to budu ptát, podívám se jim zpříma do očí. Pak mi možná řeknou, co potřebuju vědět.“

„Některých asi nebude možné se ani zeptat.“

„Rád bych to zkusil, matko!“

Povzdechla si. „Tím mnichem byl kingsbridgeský převor.“

„Philip!“

„Ne, Philip ne. To bylo ještě předtím, než sem Philip přišel. Byl to jeho předchůdce James.“

„Ten je přece po smrti.“

„Říkala jsem ti, že některých nebude možné se zeptat.“

Jack přimhouřil oči. „A kdo jsou ti druzí dva?“

„Tím rytířem byl Percy Hamleigh, hrabě ze Shiringu.“

„Williamův otec!“

„Ano.“

„Ten už také umřel!“

„Ano.“

Jacka se zmocnilo neblahé tušení, že nakonec nejspíš budou po smrti všichni tři a své tajemství si odnesli s sebou do hrobu. „A kdo byl ten kněz?“ zeptal se naléhavě matky.

„Jmenuje se Waleran Bigod. A dnes je kingsbridgeským biskupem.“

Jack si s hlubokým uspokojením vydechl. „A je stále ještě naživu,“ poznamenal.

Hrad biskupa Walerana byl dostavěn o Vánocích. William Hamleigh a jeho matka se k němu vydali jednoho vlídného rána krátce po Novém roce. Viděli hrad už z dálky, přes celé údolí. Stál na nejvyšším místě protějšího svahu a s neúprosnou přísností střežil celé okolí.

Když projížděli údolím, minuli starý biskupův palác. Dnes sloužil jako sklad vlny. Větší část nákladů na stavbu nového hradu mohl Waleran zaplatit penězi, které utržil prodejem roun.

Vyjeli po mírném svahu na vzdálenějším konci údolí a dostali se po cestě až k průchodu ve valu vybudovaném z navozené hlíny. Pak překročili suchý příkop a ocitli se před bránou ve vysokých kamenných hradbách. S valem, příkopem a *ještě* s hradbami to byl těžko dostupný hrad, daleko lepší než ten, v němž žil William, a rozhodně lepší než řada královských hradů.

Na hlavním nádvoří se tyčil mohutný třípatrový čtvercový palác. Vysoko čněl nad kamennou kaplí stojící vedle. William pomohl matce sesednout. Členy doprovodu nechali ve stáji a sami se vydali po schodech nahoru do hodovní síně.

Blížilo se poledne a Waleranovi služebníci zrovna prostírali tabuli k obědu. Kolem už postávalo několik biskupových arcijáhnů, zaměstnanců a

poskoků a čekali, až dostanou něco k jídlu. William a Regan požádali jednoho ze sluhů, aby došel o patro výš do prostor, které Waleran obýval, a ohlásil jejich příchod.

William byl vzteky bez sebe a uvnitř se užíral žárlivostí. Aliena je zamilovaná a celé hrabství to ví. Dala život dítěti počatému z lásky a její manžel ji vyhodil z domu. Se synkem v náručí se vydala do světa, aby svého milého našla. Hledala ho přes půl křesťanského světa a podařilo se jí to. Tenhle příběh se vyprávěl po celé jižní Anglii. Kdykoliv ho William slyšel, dělalo se mu mdlo, jak se zalykal nenávistí. Ale už přišel na to, jak by se mohl pomstít.

Sluha je vyzval, aby ho následovali, a za chvíli už byli uvedeni do Waleranovy komnaty. Zastihli ho, jak sedí za stolem a rozmlouvá s Baldwinem, jenž se mezitím stal arcijáhnem. Oba duchovní počítali na kostkovaném ubruse peníze. Rovnali stříbrné mince do úhledných sloupků po dvanácti a posouvali je z černých čtverečků na bílé. Baldwin se zvedl, uklonil se lady Reganě a rychle ubrus s penězi sklidil.

Waleran vstal od stolu a přešel ke křeslu u ohniště. Pohyboval se rychle jako pavouk a Williama se zmocnila obvyklá nechuť. Přemohl se a choval se vlezle. Nedávno slyšel o strašlivé smrti hraběte z Herefordu. Ten se pohádal s herefordským biskupem a zemřel vyhoštěn z církve. Jeho tělo pohřbili do nevysvěcené země. Když si William představil, že by jeho vlastní tělo leželo někde v nechráněné hlíně, vydané napospas všem čertíkům a příšerkám, jež v podzemí přebývají, rozklepal se hrůzou. To on se se *svým* biskupem nikdy hádat nebude.

Waleran byl jako obvykle bledý a vychrtlý a černý hábit na něm visel jako vyprané prádlo sušící se na stromě. Zdálo se, že se biskup vůbec nemění. William věděl, že on sám se hodně změnil. Víno a jídlo patří mezi jeho největší potěšení, a přestože vede vcelku činorodý život, je rok od roku zavalitější. Za posledních sedm let už musel dvakrát vyměnit drahé kroužkové brnění, které si pořídil v jednadvaceti.

Waleran se právě vrátil z Yorku. Byl pryč téměř půl roku a William se ho zdvořile zeptal: „Byla to úspěšná cesta?“

„Ne,“ odpověděl biskup. „Biskup Jindřich mě tam poslal, abych se pokusil vyřešit spor o to, kdo je vlastně arcibiskup z Yorku. Ten spor trvá už čtyři roky. Nepovedlo se mi to. Takže se hádají dál.“

Čím míň budeme takhle plkat, tím líp, pomyslel si William. Nahlas prohlásil: „Zatímco jsi byl pryč, změnila se tady spousta věcí. Zvlášť v Kingsbridge.“

„V Kingsbridge?“ podivil se Waleran. „Měl jsem dojem, že tuhletu záležitost se podařilo vyřešit jednou provždy.“

William zavrtěl hlavou. „Mají tam Plačící paní.“

Waleran se na něj podrážděně podíval. „O čem to kčertu mluvíš?“

Odpověděla mu Williamova matka. „Je to dřevěná soška Panny Marie, jako se nosí při procesích. Za jistých okolností jí z očí teče voda. Lidé si myslí, že je to zázrak.“

„Vždyť to *je* zázrak!“ zvolal William. „Socha, která brečí!“

Waleran mu věnoval jen pohrdavý pohled.

„Ať je to zázrak nebo ne,“ pokračovala Regan, „za poslední měsíce se na ni přišly podívat tisíce lidí. Převor Philip mezitím obnovil stavbu. Teď opravují chór a dávají na něj trámový strop. A taky už začali s pracemi na zbytku chrámu. Mají vykopané základy pro překřížení hlavní a příčné lodě a z Paříže dorazilo několik nových kameníků.“

„Z Paříže?“ podivil se Waleran.

„Katedrála se prý bude stavět ve stylu Saint-Denis,“ vysvětlovala Regan. „Jen nevím, co to znamená.“

Waleran přikývl. „Lomené oblouky. Slyšel jsem o tom v Yorku.“

Williamovi bylo srdečně jedno, v jakém stylu má být kingsbridgeská katedrála postavena. „Potíž je v tom,“ vložil se do hovoru, „že mladíci z mého vojska se stěhují do Kingsbridge, aby tam pracovali jako dělníci na stavbě. Každou neděli je zase už otevřený kingsbridgeský trh a ten kazí v Shiringu obchody… Je to všechno pořád dokola!“ Ostražitě se na oba své společníky podíval a uvažoval, jestli mají podezření, že ho k výpadu proti Kingsbridge vede také jeden skrytý motiv. Biskup i matka se ale tvářili naprosto netečně.

„Největší chyba, kterou jsem kdy udělal, bylo to, že jsem Philipovi pomohl, aby se stal převorem,“ prohlásil Waleran.

„Někdo jim bude muset vysvětlit, že si něco takového nemůžou dovolovat,“ dodal ještě William.

Biskup se na něj zamyšleně zadíval. „Co hodláš podniknout?“

„Budu to město muset znova přepadnout.“ A při té příležitosti zabiju Alienu i jejího milence, pomyslel si. Zadíval se přitom do ohně, aby mu matka neviděla do očí a nedomýšlela si, co se mu honí hlavou.

„Nejsem si jist, že si to můžeš dovolit,“ poznamenal Waleran.

„Už jsem to jednou udělal – proč bych to nemohl zkusit znova?“

„Minule jsi k tomu měl dobrý důvod: trh s vlnou.“

„Tentokrát to bude zase trh. Vždyť na něj nemají od krále Štěpána povolení.“

„Jenže ono to není tak úplně totéž. Philip pokoušel osud tím, že založil trh s vlnou, a ty jsi okamžitě zaútočil. Jenže obyčejné trhy jsou v Kingsbridge už šest let a navíc je to do Shiringu dvacet mil, takže by Philip svolení stejně dostal.“

William v sobě potlačil vztek. Nejraději by Waleranovi vmetl do tváře, aby se přestal chovat jako stará, rozklepaná baba. Jenže něco takového nikdy neudělá.

Zatímco polykal námitky, vešel sloužící a mlčky si stoupl vedle dveří. „Co se děje?“ zeptal se ho Waleran.

„Venku je nějaký muž a trvá na tom, že s vámi musí mluvit, můj pane. Jmenuje se Jack, řečený Jackův syn. Je stavitel z Kingsbridge. Mám ho poslat pryč?“

Williamovi se rozbušilo srdce. To je přece Alienin milenec. Jak se to může stát, že se tady ten chlap vynoří zrovna ve chvíli, kdy se na něj William snaží nalíčit smrtelnou past? Třeba jsou v tom nějaké nadpřirozené síly. Williama se zmocnila hrůza.

„Z Kingsbridge?“ ujišťoval se Waleran se zájmem.

„Je to jejich nový hlavní stavitel,“ poučila ho Regan. „To on přivezl ze Španělska Plačící madonu.“

„Zajímavé,“ poznamenal Waleran. „Tak se na něj podíváme.“ Obrátil se na služebníka: „Pošli ho sem.“

William zíral na dveře s nevýslovným děsem. Očekával, že dovnitř rázným krokem vejde vysoký, hrozivý chlap v černém plášti a ukáže přímo na něj, na Williama, prstem. Když se ale Jack ukázal ve dveřích, hraběte ze Shiringu zaskočilo, jaký je to mladíček. Vždyť mu bude sotva dvacet! A má ohnivě zrzavé vlasy a ostražité modré oči.

Jack přejel pohledem po přítomných. O Williama sotva zavadil, u Regan se chvíli zarazil – její odpudivé boláky na obličeji upoutaly pohled každého, kdo na ni nebyl zvyklý – a nakonec se soustředil na Walerana. Stavitele zřejmě nijak zvlášť neuvedlo do rozpaků, že se ocitl v přítomnosti dvou nejmocnějších lidí v celém hrabství. Vypadal trochu překvapeně, ale tvářil se spíš pobaveně než vylekaně.

Waleran si, stejně jako William, všiml, jak sebevědomě se mladý stavitel chová, a reagoval na to chladně odměřeným hlasem. „Tak, chlapče, copak jsi se mnou chtěl probrat?“

„Pravdu,“ odpověděl Jack. „Kolik lidí jsi poslal na šibenici?“

William zatajil dech. Byla to šokující a nestoudně drzá otázka. Rozhlédl se po ostatních. Matka se mírně nakláněla a soustředěně se na Jacka mračila, jako kdyby ho už někdy předtím viděla a teď si ho neuměla zařadit. Waleran působil mírně pobaveně.

„To je nějaká hádanka?“ zeptal se Jacka. „Viděl jsem tolik oběšenců, že jsem se nikdy neobtěžoval s tím, abych je počítal. A uvidím ještě jednoho, pokud se mnou nebudeš mluvit uctivě.“

„Prosím o prominutí, ctěný pane biskupe,“ prohlásil Jack, ale pořád ještě to neznělo vůbec nijak vystrašeně. „A pamatujete se úplně na všechny?“

„Myslím, že ano,“ odpověděl Waleran a proti své vůli promluvil zaraženě. „Předpokládám, že máš na mysli jednoho určitého, o kterého ti jde především.“

„Před dvaadvaceti roky jste se v Shiringu díval, jak věší muže, který se jmenoval Jack Shareburg.“

William zaslechl, jak matka tlumeně vyjekla.

„Byl to žonglér,“ pokračoval Jack. „Vybavujete si ho?“

William vycítil, jak se vzduch v komnatě náhle naplnil napětím. Na Jackovi řečeném Jackův syn *bylo* něco, co člověku nepřirozeně nahánělo strach. Muselo to tak být, když to působilo i na Walerana a matku. „Myslím, že bych si na něj dokázal vzpomenout,“ připustil Waleran a William po hlase poznal, že se biskup snaží ze všech sil ovládat. Co se to tady děje?

„To si umím představit,“ poznamenal Jack. Už zase se choval naprosto drze. „Ten muž byl odsouzen na základě svědectví tří lidí. Dva z nich už jsou dnes po smrti. Ty jsi třetí.“

Waleran přikývl. „Ukradl tehdy něco z kingsbridgeského převorství, pohár vykládaný diamanty.“

Jackovy modré oči byly najednou ocelově tvrdé. „Nic takového neudělal,“ prohlásil klidně.

„Sám jsem ho přistihl a pohár měl u sebe.“

„Lhal jsi.“

Rozhostilo se ticho. Když Waleran znovu promluvil, měl vlídný hlas, ale obličej nehybný jako masku ze Železa. „Za tohle bych ti mohl nechat vyrvat jazyk,“ upozornil Jacka.

„Chci jen vědět, proč jsi to udělal,“ upozornil ho Jack, jako by biskupovu výhrůžku vůbec neslyšel. „Tady můžeš mluvit naprosto otevřeně. William pro tebe nepředstavuje žádnou hrozbu a jeho matka o všem zřejmě tak jako tak už všechno ví.“

William se zadíval na matku. Byla to pravda, tvářila se zasvěceně. Zato on, William, z toho byl naprosto zmatený. Jakkoliv se v něco takového sotva odvažoval doufat, Jackova návštěva zřejmě ve skutečnosti neměla s Williamem a jeho tajnými plány na zabití Alienina milence nic společného.

„Pokoušíš se biskupa nařknout z křivé přísahy?“ obořila se na zrzavého mladíka matka.

„Nehodlám tohle obvinění opakovat veřejně,“ ujistil ji Jack chladně. „Nemám žádný důkaz a navíc nestojím o pomstu. Chci prostě jenom pochopit, proč jste tehdy pověsili nevinného člověka.“

„Vypadni odtud,“ požádal ho Waleran ledovým hlasem.

Jack přikývl, jako by nic jiného ani nečekal. Přestože nedostal odpověď na svou otázku, objevil se mu ve tváři spokojený výraz, jako by se mu jeho podezření nějak potvrdilo.

William byl celým vývojem hovoru stále ještě zmaten. Z náhlého popudu vyhrkl: „Počkej ještě chvíli.“

Jack se u dveří otočil a zadíval se na hraběte posměšnýma modrýma očima.

„Proč…“ William polkl, aby si byl jist, že ovládne hlas. „Proč se o to zajímáš? Proč jsi sem přišel a vyptával se na takové věci?“

„Protože muž, kterého pověsili, byl můj otec,“ odpověděl Jack a vyšel ven.

V komnatě nastalo ticho. Tak Alienin milenec a hlavní stavitel v Kingsbridge je synem zloděje, kterého pověsili v Shiringu, pomyslel si William. A co má být? Jenže matka se tvářila vylekaně a Waleran byl zjevně otřesen do hloubi duše.

Konečně biskup promluvil. „Ta ženská, matka tohohle Jacka, mě pronásleduje už dvacet let,“ prohlásil trpce. Vždycky se tak dokonale ovládal, že Williama zaskočilo, jak dal tentokrát biskup otevřeně najevo svoje pocity.

„Vypařila se, když se propadla ta katedrála,“ poznamenala Regan. „Myslela jsem si, že už ji v životě neuvidím.“

„A teď sem vrazí její syn, aby nás strašil.“ Waleran měl v hlase něco, co znělo jako skutečný strach.

„Pročpak jsi ho nestrčil do želez za to, že tě nařkl z křivé přísahy?“ zeptal se William.

Waleran na něj vrhl pohrdavý pohled a pak si povzdechl: „Ten tvůj kluk je vážně tupec, Regan.“

Williamovi došlo, že nařčení z křivopřísežnictví bylo zřejmě oprávněné. A když na to přišel *on,* muselo to Jackovi rozhodně dojít taky. „Ví o tom ještě někdo?“ zeptal se.

„Převor James se z hříchu křivopřísežnictví vyzpovídal před smrtí svému podpřevorovi Remigiovi. Ale Remigius byl vždycky na naší straně proti Philipovi, takže z téhle strany nám žádné nebezpečí nehrozí. Jackova matka o tom taky něco ví, ale zdaleka ne všechno. Jinak by to proti nám mezitím někde vytáhla. Zato Jack se potuloval bůhví kde – a třeba narazil na něco, o čem jeho matka do té doby nevěděla.“

Williamovi došlo, že by tuhle podivnou příhodu z dávné minulosti mohl využít ku svému prospěchu. Jako kdyby ho to právě napadlo, zničehonic vyhrkl: „Tak toho Jacka, syna Jackova, zabijeme.“

Waleran jen opovržlivě zavrtěl hlavou.

„To by bylo dobré jen k tomu, aby to k Jackovi a jeho obviněním přilákalo pozornost,“ upozornila Regan syna.

William byl zklamán. Sám měl pocit, že by to mohlo být téměř jako zásah boží prozřetelnosti. Zatímco se mlčení v komnatě protahovalo, snažil se o tom přemýšlet. Pak ho konečně něco napadlo a hned prohlásil: „Myslím, že by to tak nemuselo dopadnout.“

Oba se na něj pochybovačně podívali.

„Jacka by bylo možné zabít, aniž by to k němu přilákalo jakoukoliv pozornost,“ trval tvrdošíjně na svém.

„Tak nám prozraď, jak na to,“ ztratil nervy Waleran.

„Mohl by zemřít při útoku na Kingsbridge,“ oznámil jim William a s uspokojením se díval, jak se v pohledech jeho společníků objevilo překvapení smíšené s úctou.

Bylo pozdní odpoledne a Jack obcházel s převorem Philipem staveniště. Trosky chóru byly odklizené a suť vytvořila dvě obrovské hromady na severní straně nádvoří. Na stavbě už stálo nové lešení a zedníci znovu stavěli zhroucené zdi. Vedle ošetřovny byla složená vysoká hranice z nových trámů.

„Docela ti to jde od ruky,“ pochvaloval si Philip.

„Ještě zdaleka nepostupujeme tak rychle, jak bych si přál,“ poznamenal Jack.

Prohlédli si základy pro příčnou loď. V hlubokých příkopech pracovalo asi čtyřicet nebo padesát dělníků. Nabírali hlínu do košů, zatímco ostatní dělníci stáli nahoře a pomocí vrátků tahali koše ven ze základů. O kus dál ležely na zemi nahrubo opracované veliké kamenné kvádry.

Jack odvedl Philipa do své dílny. Byla daleko větší než přístřešek, v němž kdysi pracoval Tom. Jednu stranu měla úplně otevřenou kvůli lepšímu světlu. Podlahu z poloviny zabírala tabule, do níž Jack vyrýval náčrtky. Mladík ji vyrobil tak, že položil na zem prkna, kolem sbil z dřev ohrádku vysokou několik palců a pak lil na dřevěnou podlážku sádru. Ta celý rám vyplnila, až hrozilo, že přeteče přes okraj. Když sádra ztuhla, byla tak tvrdá, že se po ní dalo chodit, ale přesto do ní bylo možné špičatým železným rydlem vyrývat čáry. A tady Jack navrhoval veškeré detaily. Používal k tomu kružítko, pravítko a trojúhelník. Vyryté čáry byly zprvu dokonale bílé a čisté, ale poměrně rychle zešedly, takže přes ně bylo možné kreslit jiné, aniž by to člověka mátlo. Byl to nápad, který okoukal ve Francii.

Zbytek dílny zabírala z větší části stolice, na níž Jack pracoval se dřevem. Vyráběl tady šablony, podle kterých kameníci přitesávali kameny. Světlo už pomalu sláblo: dnes už nebude moci se dřevem dál pracovat. Začal si ukládat náčiní.

Philip zvedl jednu šablonu. „Na co je tohle?“ zeptal se.

„Na sokl u paty pilíře.“

„To si připravuješ šablony s hodně velkým předstihem.“

„Už se nemůžu dočkat, až začneme doopravdy stavět.“ Od jisté doby byly jejich hovory strohé a věcné.

Philip odložil šablonu zpátky na stolici. „Musím jít na večerní pobožnost,“ prohlásil a otočil se k odchodu.

„Zatímco já půjdu *navštívit* svou rodinu,“ prohlásil Jack jedovatě.

Philip se zarazil, otočil se, jako by chtěl něco říct, pak se na mladíka jen smutně podíval a odešel.

Jack zamkl truhlu s nářadím. Byla to od něj hloupá poznámka. Přijal tu práci za podmínek, které znal, a teď nemělo smysl si stěžovat. Jenže měl na Philipa v jednom kuse vztek a někdy si ho nedokázal nechat pro sebe.

Vyšel z převorství a houstnoucím soumrakem se vydal k malému domku v chudinské čtvrti, který obývala Aliena s bratrem Richardem. Když Jack vešel, šťastně se na něj usmála, ale nepolíbili se: vyhýbali se teď jakémukoliv dotyku, protože se báli, že by je to mohlo vzrušit a pak by jim nezbývalo než se od sebe se zklamáním odtrhnout, nebo podlehnout vášni a riskovat, že je někdo přistihne, jak porušují slib, který dali převorovi Philipovi.

Tommy si hrál na podlaze. Byl mu už rok a půl a jeho největší radostí teď bylo dávat jednotlivé předměty do sebe. Kolem sebe měl pět kuchyňských misek a neúnavně vkládal menší do větších a pak pro změnu zkoušel nacpat větší do menších. Jacka zarazilo, že chlapec na první pohled nepozná, že se větší miska nemůže vejít do menší. Nevěděl, že se něco takového musí lidské bytosti teprve učit. Tommy zápasil s prostorovými vztahy stejně, jako když se Jack snažil představit si tvar jednotlivého kamene uloženého v klenbě.

Tommy Jacka přitahoval a současně v něm vzbuzoval obavy. Až doteď si Jack nikdy nedělal starosti s tím, zda sežene práci, jestli si ji udrží a nakolik se dokáže uživit. Když se vydal napříč Francií, ani jedinkrát ho nenapadlo, že by se snad mohl dostat do úzkých a trpět hlady. Jenže teď najednou chtěl mít nějakou jistotu. Potřeba postarat se o Tommyho byla daleko naléhavější než postarat se sám o sebe. Poprvé v životě měl Jack za někoho odpovědnost.

Aliena přinesla na stůl džbán vína a kořeněnou placku a posadila se proti Jackovi. Nalil si pohárek vína a labužnicky si přihnul. Aliena položila kousek placky před Tommyho, jenže chlapec neměl hlad, a tak placku drobil do rohoži na podlaze.

„Jacku, potřebuju víc peněz," prohlásila Aliena.

To Jacka překvapilo. „Dávám ti dvanáct penci týdně. A vydělávám všehovšudy čtyřiadvacet."

„Mrzí mě to," přikývla. „Ale ty žiješ přece sám – nepotřebuješ tolik peněz."

Jack si pomyslel, že tohle nebyl moc rozumný důvod. „Dělník dostává jen šest penci týdně," namítl. „A někteří z nich máji i pět nebo šest dětí!"

Aliena se zatvářila podrážděně. „Jacku, nevím, jak dokážou manželky dělníků udržet domácnost – nikdy jsem se to nenaučila. A pro sebe z toho neutratím ani vindru. Zato ty tu máš každý den večeři. A je tu taky Richard –"

„A dělá Richard?“ přerušil ji Jack nahněvaně. „Proč se ten kluk neživí sám?“

„Nikdy to nedělal.“

Jack měl pocit, že Aliena a Tommy jsou pro něj dostatečně velké břemeno. „Řekl bych, že o Richarda se starat nemusím!“

„Patří ke mně,“ upozornila ho tiše Aliena. „Když ses dal dohromady se mnou, dostal jsi ho k tomu nádavkem.“

„Nevzpomínám si, že bych s tím někdy souhlasil!“ odsekl zlostně.

„Nebuď protivný.“

Bylo už pozdě – Jack už byl rozjetý. „Richardovi je čtyřiadvacet – je o dva roky starší než já. Jak k tomu přijdu, abych ho živil? Proč mám jíst k snídani suchý chleba a platit Richardovi slaninu?“

„A ještě ke všemu jsem už zase těhotná.“

„Cože?“

„Čekám další dítě.“

Z Jacka rázem vyprchal všechen vztek. Chytil Alienu za ruku. „To je vynikající!“ zvolal nadšeně.

„Ty máš radost?“ podivila se. „Bála jsem se, že se budeš zlobit.“

„Zlobit? Jsem z toho úplně vedle! Nezažil jsem, když byl Tommy docela maličký – a teď zjistím, o co jsem tehdy přišel.“

„Jenže to je další starost a další peníze.“

„Nemysli na peníze. Mám prostě jen špatnou náladu, protože musíme bydlet každý jinde. Máme spoustu peněz. A teď ještě další dítě! Doufám, že to bude holčička.“ Nad něčím se zamyslel a zamračil se. „Ale kdy…?“

„Muselo to být těsně předtím, než nám převor Philip přikázal, že musíme žít odděleně.“

„Možná na svátek Všech svatých.“ Usmál se. „Vzpomínáš si na tu noc. Seděla jsi na mně jako na koni –“

„Vzpomínám si na to,“ přerušila ho a zrudla.

Zamilovaně na ni zíral. „Rád bych to s tebou teď dělal,“ přiznal.

Usmála se. „Já s tebou taky.“

Drželi se přes stůl za ruce.

V tu chvíli vešel Richard.

Vrazil dovnitř, rozpálený a zaprášený, a vedl za sebou zpoceného koně. „Mám špatné zprávy,“ vydechl a těžce oddechoval.

Aliena zvedla malého Tommyho z podlahy, aby ho dostala z dosahu koňských kopyt. „Co se stalo?“ zeptal se Jack.

„Zítra musíme všichni vypadnout z Kingsbridge,“ prohlásil Richard.

„Proč, prosím tě?“

„William Hamleigh hodlá město v neděli znova vypálit.“

„Ne!“ vykřikla Aliena.

V Jackovi by se krve nedořezal. Znovu mu před očima vytanul výjev starý tři roky, když Williamovi pochopové vrazili na trh s vlnou s hořícími pochodněmi a velikými holemi v rukou. Znovu si vybavil paniku, ječeni a pach hořícího masa. Opět viděl – mrtvé tělo svého nevlastního otce s rozdrceným čelem. Srdce se mu z toho sevřelo hrůzou.

„Jak ses to dověděl?“ zeptal se Richarda.

„Byl jsem v Shiringu a zahlédl jsem tam Williamovy muže, jak si u zbrojíře kupují nové zbraně.“

„To ještě neznamená, že –“

„Taky to není všechno. Sledoval jsem je do krčmy a poslechl jsem si, o čem se baví. Jeden z nich se ptal, jakou obranu Kingsbridge má, a druhý mu odpověděl, že žádnou.“

„Ach bože, to je pravda,“ vydechla Aliena. Podívala se na Tommyho a pak si rukou sjela k břichu, kde jí rostlo další dítě. Vzhlédla a její oči se setkaly s Jackovými. Oba mysleli na totéž.

„Později jsem si promluvil s pár mladíky od Williama, kteří mě neznali,“ pokračoval Richard. „Vykládal jsem jim o bitvě u Lincolnu a pak jsem se jen tak zmínil, že bych se rád poohlédl po nějakém boji. Řekli mi, abych se vydal do Hrabětova, ale že tam musím dorazit ještě dnes, protože zítra už musí odjet, aby mohli v neděli zaútočit.“

„V neděli,“ vydechl Jack vyděšeně.

„Jel jsem do Hrabětova, abych si to ověřil.“

„To bylo dost nebezpečné, Richarde,“ pokárala bratra Aliena.

„Všechno nasvědčuje tomu, že je to pravda. Poslové jezdí sem a tam, kdekdo si brousí zbraně, všichni prohlížejí koně, čistí jezdeckou výzbroj. Je to jisté.“ Hlasem plným nenávisti Richard ještě dodal: „Žádná špatnost toho hajzla Williama neuspokojí, pořád by chtěl víc.“ Ruka mu vylétla k pravému uchu a mladík se podvědomým nervózním gestem dotkl hněvivě rudé jizvy.

Jack si Richarda chvíli prohlížel. Alienin bratr byl povaleč a budižkničemu, ale v jedné oblasti se na jeho úsudek dalo spolehnout: ve vojenských záležitostech. Jestliže tvrdí, že William chystá nájezd, má s největší pravděpodobností pravdu. „To je katastrofa,“ povzdechl si Jack napůl pro sebe. Kingsbridge se teprve teď začínal pomalu vzpamatovávat z předcházejícího úpadku. Před třemi roky shořel trh s vlnou, před dvěma roky se zřítila katedrála a teď tohle. Lidé budou říkat, že smůla, která Kingsbridge pronásleduje, se opět vrátila. I kdyby se jim podařilo utéct a vyhnout se krveprolití, město skončí v troskách. Nikdo tady nebude chtít bydlet, nikdo sem nebude jezdit na trh ani za prací. Bude se možná muset skončit i se stavbou katedrály.

„Musíme to povědět převoru Philipovi,“ ozvala se Aliena. „A to hned.“

Jack přikývl. „Mniši budou zrovna sedět u večeře. Jdeme.“

Aliena vzala Tommyho do náruče a všichni společně chvátali do kopce ke klášteru pomalu mizejícímu v soumraku.

„Až bude katedrála hotová, bude možné dělat trhy uvnitř," uvažoval Richard nahlas. „Tam by měli být lidé před nájezdy v bezpečí."

„Jenže do té doby potřebujeme příjem z trhu, aby bylo čím stavbu katedrály zaplatit," upozornil ho Jack.

Richard, Aliena a Tommy čekali venku, zatímco Jack se vydal do refektáře, kde řeholníci jedli. Mladý mnich hlasitě předčítal nějaký latinský text, ostatní mlčky večeřeli. Jack poznal pasáž o apokalypse z Knihy zjevení. Zůstal stát ve dveřích a zachytil Philipův pohled.

Převor byl překvapen, že stavitele vidí, ale vstal od stolu a šel rovnou ven.

„Špatná zpráva," oznámil mu Jack zasmušile. „Richard ti poví, o co se jedná."

Mluvili spolu v rozestavěném chóru, kde panovalo hluboké příšeří jako v jeskyni. Richard v několika větách vylíčil Philipovi podrobně, co zjistil. „Vždyť tu vůbec neobchodujeme s vlnou!" namítl Philip. „Máme docela obyčejný malý trh!"

„Alespoň budeme mít možnost se z města zítra vytratit," uklidňovala ho Aliena. „Nikomu se nic nestane. A pak můžeme domy zase postavit jako posledně."

„Pokud se William nerozhodne uprchlíky pronásledovat," upozornil ji Richard ponuře. „U něj bych to vůbec nevylučoval."

„Taky to může znamenat konec katedrály," připojil se Jack. „Za posledních deset let chrám jednou vyhořel a jednou se propadl. A když shořelo město, přišla přitom o život spousta zedníků. Další rána osudu už podle mne bude poslední. Lidi usoudí, že stavba nosí smůlu."

Philip vypadal zdrceně. Jack si uvědomil, že převorovi není ještě ani čtyřicet, ale obličej už má rozrytý vráskami a nakrátko ostříhané vlasy jsou víc šedivé než černé. Přesto se Philipovi blýskl v jasně modrých očích nebezpečný plamínek, když zničehonic prohlásil: „Já tohle prostě neberu. Myslím si, že to není vůle boží."

Jack nechápal, o čem to převor pro všechno na světě mluví. Jak může něco takového „nebrat"? Kuřata se můžou stejně dobře rozhodnout, že „neberou" lišku, ale na jejich osudu to vůbec nic nezmění. „A co chceš teda podniknout?" zeptal se Jack nedůvěřivě. „Modlit se, aby William spadl z postele a zlomil si vaz?"

Zato Richarda představa, že by se mohli postavit na odpor, nadchla. „Budeme bojovat," vyhrkl. „Proč ne? Jsou nás stovky. William s sebou přivede nějakých padesát mužů, nanejvýš stovku – dokázali bychom vyhrát pouhou číselnou převahou."

„Ale kolik našich lidí by při tom zemřelo?" namítla Aliena.

Philip zavrtěl hlavou. „Mniši nebojujou," prohlásil smutně. „Nemůžu chtít po obyvatelích města, aby nasazovali životy, když nejsem ochoten obětovat svůj vlastní."

„S mými řemeslníky se taky nedá počítat," přidal se Jack. „To nepatří k jejich práci."

Philip se zadíval na Richarda, jelikož mladík byl mezi nimi jediný, koho šlo alespoň trochu považovat za odborníka na válečnictví. „Existuje nějaký způsob, jak město ubránit a vyhnout se přitom řádné bitvě?"

„Bez městských hradeb ne," odpověděl Richard. „Nemůžeme nepřítele zastavit ničím jiným než vlastními těly."

„Městské hradby," poznamenal Jack zamyšleně.

„Mohli bychom vyzvat Williama k tomu, aby o vítězi rozhodl jeden jediný střet – souboj mezi dvěma vybranými bojovníky. Ale pochybuju, že by na to přistoupil."

„Ale městské hradby by nám pomohly?" zeptal se Jack.

„Někdy jindy by nás mohly zachránit," odpověděl Richard netrpělivě, „ale tentokrát ne. Nemůžeme postavit městské hradby přes noc."

„Proč ne?"

„To je přece –"

„Buď zticha, Richarde," zarazil mladíka neurvale Philip. Pak se vyčkávavě podíval na Jacka. „O co ti jde?"

„Postavit zeď není zase tak těžké," prohlásil Jack.

„Pokračuj."

Jackův mozek pracoval na plné obrátky. Ostatní ho poslouchali se zatajeným dechem. „Nejsou v ní žádné oblouky, žádné klenby, okna, střechy, nic. Když má člověk dost lidí a materiálu, tak se hradby *dají* postavit přes noc."

„A z čeho je postavíme?" zeptal se Philip.

„Rozhlédni se kolem sebe," odpověděl Jack. „Tadyhle je hromada kamenných kvádrů, které jsme chtěli dát do základů. Tamhle je hranice klád větší než dům. A na hřbitově máme kupu suti ze zříceného stropu. Dole u řeky je další obrovská hromada kamene z lomu. Materiálu rozhodně není nedostatek."

„A město je plné zedníků," poznamenal Philip.

Jack přikývl. „Mniši by to celé mohli zorganizovat. Zedníci budou dělat odbornou práci. A obyvatelé města můžou dělat všechno ostatní, je jich tu dost." Rychle uvažoval. „Hradba bude muset stát podél celého břehu řeky. Most rozebereme. Pak povedeme hradební zeď kolem čtvrti pro chudé nahoru do kopce až k východní zdi převorství. A pak znova dolů z kopce k řece. Nevím, jestli na to budeme mít dost kamene…"

„Hradba nemusí být celá z kamene, aby splnila svůj účel," upozornil ho Richard. „Jednoduchý příkop, za kterým je val z hlíny vykopané v příkopu,

taky splní svůj účel – zvlášť když stojí na místě, kde musí nepřítel útočit do kopce.“

„Ale kámen je jistě lepší,“ nedal se Jack.

„To ano, ale jde to i bez něj. Smyslem hradeb je nepřítele zpomalit ve chvíli, kdy je na něj nejvíc vidět, a umožnit obráncům, aby ho ničili z úkrytu.“

„Ničili?“ vložila se do hovoru Aliena. „A čím?“

„Kameny, vroucím olejem, šípy – snad v každém domě ve městě je luk – “

Aliena se zachvěla a prohlásila: „Takže to nakonec přece jen skončí bojem.“

„Ale ne muže proti muži, to je výhoda.“

Jack nevěděl, co si má počít. Nejbezpečnější by s největší pravděpodobností bylo, kdyby utekli do lesa a doufali, že se William spokojí s vypálením domů. Ale pořád tu bylo riziko, že hrabě a jeho lidé budou obyvatele města pronásledovat. Kdyby zůstali tady, skryti za městskými hradbami, byli by ve větším nebezpečí? Kdyby se to někde nevyvedlo a William a jeho muži by našli způsob, jak hradby překonat, byla by krvavá lázeň nevyhnutelná. Jack se podíval na Alienu a Tommyho a vzpomněl si na dítě, které roste v Alieniné břiše. „Třeba by se našla zlatá střední cesta,“ prohlásil. „Můžeme odvést do bezpečí ženy a děti, zatímco muži tu zůstanou a budou bránit hradby.“

„Děkuju pěkně,“ ohradila se Aliena. „Tos spojil dvě největší nevýhody, které máme. Nebudeme mít pořádně nikoho na hradbách a nás nebude mít kdo bránit.“

Má pravdu, uvědomil si Jack. Městské hradby jsou bez lidí, kteří by je bránili, k ničemu a ženy a děti také nelze ponechat v lese bez ochrany: William by mohl nechat město být a pozabíjet ženy.

„Jacku, ty jsi stavitel,“ obrátil se Philip na zrzavého mladíka. „Mohli bychom postavit hradby za jediný den?“

„V životě jsem hradby nestavěl,“ odpověděl Jack. „Dát dohromady nějaké plány pochopitelně nepadá v úvahu. Museli bychom každý úsek svěřit jednomu mistrovi a nechat rozhodování na jeho úsudku. Malta stěží stačí do nedělního rána zatvrdnout. Bude to nejhůř postavená zeď v celé Anglii. Ale ano, stihnout bychom to mohli.“

Philip se obrátil na Richarda. „Ty už jsi pár bitev viděl. Když postavíme hradby, dokážeme se Williamovi ubránit?“

„Určitě,“ přikývl Richard. „Přijede připravený na jednoduchý nájezd, ne na obléhání. Když tu najde opevněné město, nic s ním nezmůže.“

Nakonec se Philip podíval na Alienu. „Ty musíš chránit dítě, a tak patříš mezi nejvíc zranitelné lidi. Co si o tom myslíš? Měli bychom utéct do lesů a

doufat, že za námi William nevyrazí, nebo zůstat tady a postavit zeď, která ho zastaví?“

Jack zadržel dech.

„To není otázka bezpečí,“ prohlásila Aliena po krátké odmlce. „Philipe, ty jsi zasvětil život tomuhle převorství. Jacku, katedrála je tvůj sen. Když odtud utečete, přijdete o všechno, pro co jste žili. A pokud jde o mě… Mám zvláštní důvod, proč chci vidět, jak někdo udělá Williamovu řádění přítrž. Takže říkám, že máme zůstat.“

„Tedy dobrá,“ přikývl Philip. „Budeme stavět hradby.“

Mezitím se setmělo, a tak Jack, Richard a Philip vzali pochodně, chodili po okraji města a rozhodovali, kudy hradby povedou. Město stálo na nízkém návrší, jehož dvě strany obtékala řeka. Její břehy byly příliš měkké na to, aby udržely kamennou zeď, a tak Jack navrhl, že tady vztyčí dřevěný plot. Richardovi to docela stačilo. Nepřítel nebude moci zaútočit na plot jinak než přímo z řeky, a to v podstatě nešlo.

Na zbylých dvou stranách kopce poslouží v některých úsecích místo zdi jen příkopy s jednoduchým hliněným valem. Richard prohlašoval, že tam, kde je svah příkřejší a nepřítel se musí drát do kopce, je to naprosto dostačující obrana. Zato tam, kde je zem rovnější, bude nutné postavit pořádnou zeď.

Když byli hotovi, vydal se Jack po městě, aby sehnal dohromady svoje řemeslníky. Tahal je z domovů – v některých případech přímo z postele – a z krčmy. Vyložil jim, co jim hrozí a jak si s tím město poradí. Pak s nimi obešel hranice města a každému z nich svěřil jeden kus opevnění: dřevěné ploty tesařům, kamenné zdi zedníkům a kameníkům, příkopy a valy učedníkům a dělníkům. Každého z nich požádal, aby si ještě před spaním označil svůj úsek kolíky, a až si půjde lehnout, aby si před usnutím zkusil promyslet, jak to nejlépe postavit. Brzy byl obvod celého města ozdoben mihotavými plameny loučí a pochodní, v jejichž světle řemeslníci kolíkovali svoje úseky. Kovář rozdělal oheň a smířil se s tím, že bude zbytek noci vyrábět lopaty. Neobvyklý ruch po setmění vyrušil většinu obyvatel města v přípravě ke spánku, a tak řemeslníci strávili hodnou chvíli tím, že museli rozespalým zvědavcům vysvětlovat, co to má všechno znamenat. Jen řeholníci, kteří chodí spát hned za soumraku, všechno zaspali v blažené nevědomosti.

Jenže o půlnoci, když řemeslníci dokončili přípravy a většina obyvatel města ležela v posteli – i když často jen proto, aby pod dekou vzrušeně probírali novinky –, se řeholníci probudili. Bohoslužba byla tentokrát kratší a pak dostali všichni v refektáři kousek chleba a trochu piva. Zatímco jedli, Philip jim vyložil, co se děje. Zítra budou organizovat práce. Rozdělí se na skupiny a každá skupina bude pracovat pro jednoho řemeslníka. Budou od

něj přijímat příkazy a dohlížet na veškeré kopání, vynášení, házení a přenášení. Nejdůležitější je, to Philip ve svém výkladu zdůraznil, aby měl řemeslník neustále dostatečný přísun materiálu, který zrovna potřebuje: kamenů, malty, dřeva či nástrojů.

Zatímco Philip mluvil, Jack přemítal, co tak asi v tuhle chvíli dělá William Hamleigh. Hrabětov byl den cesty od Kingsbridge, pokud člověk jel hodně rychle. William se ale nebude snažit ujet to za jeden den, jelikož to by jeho vojsko dorazilo k městu vyčerpané. Určitě vyrazí dneska za úsvitu. Nepojedou všichni najednou, nýbrž po skupinkách, a zbraně budou mít cestou ukryté, aby někde nevzbudili poplach. Odpoledne se někde potajmu sejdou, na nějakém místě tak hodinu jízdy od Kingsbridge, nejspíš v domě některého z významnějších Williamových poddaných. Večer budou pít pivo a brousit si zbraně a vykládat si navzájem strašlivě příběhy z předcházejících vítězství, o zmrzačených mladících, o starcích, kteří skončili pod kopyty válečných koní, o znásilněných dívkách a zvrhle týraných ženách, o dětech s uťatými hlavami a o matkách, které ječely, když jim jejich děti nabodávali na špičky mečů. A zítra ráno vyrazí k útoku. Jack se zachvěl strachy. Ale tentokrát je zastavíme, pomyslel si. I tak se strachu nezbavil.

Každá skupinka mnichů si prohlédla svěřený úsek a zkontrolovala si, kde jsou zásoby materiálu. Když se pak ohlásil rozbřesk prvním náznakem svitu nad východním obzorem, rozešli se řeholníci po městě a v určených částech bušili na dveře, budili obyvatele a klášterní zvon k tomu naléhavě vyzváněl.

Když vysvitlo slunce, byly už práce v plném proudu. Mladší lidé se vrhli na nádeničinu, zatímco starší nosili jídlo a pití a děti běhaly se vzkazy a vyřizovaly drobné pochůzky. Jack neustále přecházel po stavbě a s úzkostí sledoval, jak práce postupují. Zedníkovi, který míchal maltu, poradil, aby do ní dával míň vápna, protože pak budou spáry mezi kameny rychleji tvrdnout. Zahlédl tesaře, který stavěl dřevěný plot z kůlů, jež se používají na stavbu lešení, a přikázal jeho pomocníkům, aby používali nařezané klády z jiné hromady. Ujišťoval se, že se jednotlivé části stěny skutečně potkají a budou do sebe dokonale zapadat. A k tomu neustále žertoval, usmíval se a všechny kolem sebe povzbuzoval.

Slunce putovalo po blankytně modré obloze. Dnes bude horký den. Kuchyně v převorství dodávala sudy piva, ale Philip nařídil, aby je ředili vodou, a Jack s tím souhlasil. Jestliže lidé budou v takovémhle horku tvrdě pracovat, budou také hodně pít. A nikdo nestál o to, aby začali usínat.

Navzdory hrozícímu nebezpečí panovala na stavbě nečekaně nálada plná veselí. Bylo to jako ve svátek, kdy se všichni obyvatelé města sejdou a něco společně podnikají, třeba jako když ochutnávají chléb o dožínkách nebo pouštějí na svatého Jana svíčky po vodě. Lidé působili dojmem, že

zapomněli na hrozbu, která je ke stavění hradeb dohnala. Philip ovšem zaznamenal, že několik rodin město nenápadně opustilo. Možná se dotyční rozhodli zkusit štěstí v lesích, ale spíš měli v některé z blízkých vsí příbuzné, kteří je k sobě vezmou. Ale téměř všichni obyvatelé města zůstali na místě.

V poledne nechal Philip znovu zvonit a lidé přerušili práci, aby se naobědvali. Zatímco pracovníci jedli, Philip s Jackem se vydali na obhlídku hradeb. Přes veškeré úsilí to nevypadalo, že by práce kdovíjak pokročily. Kamenné zdi se dostaly teprve na úroveň země, hliněné valy byly stále ještě spíš jen hromádky a v dřevěném plotě zely obrovské díry.

Když obhlídku dokončili, Philip se zeptal: „Budeme hotovi včas?“

Jack se celé dopoledne zcela záměrně tvářil vesele a optimisticky, ale teď byl nucen se vyjádřit jasně a věcně. „Tímhle tempem ne,“ odpověděl sklesle.

„Co můžeme udělat, abychom to urychlili?“

„Jediný způsob, jak stavět rychleji, je stavět hůř, tak to obvykle bývá.“

„Tak je necháme stavět hůř – ale jak?“

Jack se zamyslel. „V tuhle chvíli nám zedníci staví zeď, tesaři budují ploty, přidavači kopou příkopy a lidé z města nosí všechno sem a tam. Většina tesařů ale umí postavit rovnou zeď a většina přidavačů dokáže stlouct dohromady dřevěný plot. Tak pošleme tesaře, aby pomáhali zedníkům, přidavače necháme stavět plot a obyvatele z města naženeme na kopání příkopů a budování valu. Jakmile se to zaběhne, mladší mniši můžou přestat na práci jen dozírat a mohou taky přiložit ruku k dílu.“

„Dobře.“

Zatímco lidé dojídali oběd, Philip s Jackem jim vysvětlili nové rozdělení prací. Tohle budou nejen nejhůř postavené hradby v celé Anglii, říkal si v duchu Jack, ale asi taky vydrží stát nejkratší dobu. Jestli se tu budou tyčit ještě za týden, bude to naprostý zázrak.

Během odpoledne začala na pracovníky doléhat únava, zvlášť na ty, kteří byli vzhůru přes noc. Sváteční nálada vyprchala a vystřídalo ji zarputilé odhodlání. Kamenné zdi rostly, příkopy byly čím dál hlubší a díry v plotech se utěšeně zacelovaly. Udělali si ještě jednu přestávku na večeři, a než slunce kleslo k západnímu obzoru, znovu se vrhli do práce.

Když se setmělo, hradby ještě nebyly hotové.

Philip určil hlídky a přikázal všem, s výjimkou stráží, aby si dopřáli pár hodin spánku. Pak oznámil, že o půlnoci nechá zvonit. Vyčerpaní obyvatelé města se dopotáceli do postelí.

Jack se vydal k Alienině domu. Aliena i Richard byli ještě vzhůru.

„Chci, abys vzala Tommyho a oba jste se šli schovat do lesa,“ prohlásil Jack.

Musel na to myslet celý den. Zprvu ten nápad zavrhoval. Jenže jak čas běžel, musel se Jack ve vzpomínkách neustále vracet k tomu úděsnému dni, kdy William zapálil trh s vlnou. Nakonec se rozhodl, že Alienu pošle pryč.

„Radši bych tu zůstala," prohlásila pevně.

„Alieno," zadíval se na ni Jack, „nevím, jestli nám to vyjde, a nechci, abys tady byla, až se William Hamleigh dostane přes naše hradby."

„Přece nemůžu odejít, když jsi všechny ostatní přinutil, aby tady zůstali a bojovali," upozornila ho věcně.

Chvíle, kdy si dělal starosti s věcnými námitkami, měl už dávno za sebou. „Když vyrazíš teď, nikdo si toho nevšimne."

„Jednou na to přijdou."

„To už ale bude po všem."

„Představuju si, jaká to bude ostuda."

„Kašlu na ostudu!" zařval na ni. Dohánělo ho k šílenství, že se mu nedaří najít vhodná slova, kterými by ji přesvědčil. „Chci, abys byla v bezpečí!"

Hněvivá slova probudila Tommyho a chlapeček se rozplakal. Aliena ho zvedla do náruče a začala s ním pohupovat. „Navíc si nejsem jistá, že bych byla v lese víc v bezpečí," poznamenala.

„William nebude prohledávat les. Zajímá ho město."

„Ale mohl by mít zájem o mě."

„Mohla by ses schovat na naší pasece. Tu nikdy nikdo nenajde."

„William by na ni mohl narazit náhodou."

„Poslouchej mě. Budeš tam víc v bezpečí než tady. Vím to."

„Stejně chci zůstat tady."

„Jenže já si to nepřeju," upozornil ji drsně.

„I tak tady zůstanu," odpověděla s úsměvem a schválně si nevšímala záměrné hrubosti v Jackově hlase.

Jack potlačil zaklení. Jakmile se Aliena rozhodla, nemělo cenu se s ní dohadovat. Byla paličatá jako mezek. A tak to raději zkusil jinak. „Alieno," zaprosil, „mám hrozný strach z toho, co se tu zítra bude dít."

„Já taky," přikývla. „A myslím si, že bychom se měli bát spolu."

Věděl, že by to teď měl velkoryse vzdát, jenže byl příliš vyděšený. „Jdi se bodnout, sakra," zahučel a vyběhl z domu.

Venku se zastavil a vdechoval noční vzduch. Po chvíli se uklidnil. Pořád ještě byl k smrti vyděšený, ale nemělo smysl se kvůli tomu zlobit na Alienu: vždyť mohou být už zítra dopoledne oba po smrti.

Vrátil se dovnitř. Stála na místě, kde ji předtím nechal, a ve tváři měla nevýslovný smutek. „Miluju tě," řekl. Objali se a dlouho tam zůstali bez hnutí stát.

Když Jack opět vyšel ven, stál už měsíc vysoko na noční obloze. Mladík se uklidňoval tím, že Aliena má možná nakonec pravdu: třeba tady bude

skutečně víc v bezpečí, než by byla venku v lese. A takhle alespoň uvidí, kdyby jí hrozilo nějaké nebezpečí, a bude moci udělat, co je v jeho silách, aby ji ochránil.

Bylo mu jasné, že neusne, i kdyby si šel lehnout. Měl naprosto nesmyslný strach, že všichni zaspí půlnoc a probudí se, až když Williamovi zbrojnoši vrazí do města a budou vraždit a pálit. Neklidně přecházel po hranicích města. Byl to zvláštní pocit: až do dnešního dne neměl Kingsbridge přesné hranice. Kamenné zdi sahaly Jackovi jen do pasu, což bylo málo. Ploty byly vysoké, ale pořád ještě v nich byly dost velké mezery, jimiž by v mžiku dokázalo projet sto mužů. Hliněné valy neměly dostatečnou výšku a dobrý kůň by je hravě dokázal zdolat. Ještě tu byla spousta práce.

Zastavil se na místě, kde dřív stál most. Rozebrali ho na jednotlivé části a ty uložili v převorství. Jack se zadíval přes vodu zalitou měsíčním svitem. Vtom uviděl matnou postavu, jak se k němu blíží podél plotu z kůlů, a naskočila mu husí kůže, jako by spatřil nějaké nadpřirozené zjevení. Byl to ale jen převor Philip, který také nemohl spát.

Jackovu zášť vůči Philipovi na nějaký čas zastínila hrozba, kterou představoval William, a tak Jack nechoval k převorovi nepřátelské pocity. „Jestli to přežijeme," prohlásil, „kousek po kousku ty hradby přebudujeme."

„Jsem pro," přikývl Philip horlivě. „Měli bychom se soustředit na to, aby do roka stála kolem celého města kamenná zeď."

„A tady, kde vede most přes řeku, bych postavil bránu a pořádnou strážní věž, abychom nemuseli rozebírat most, když si potřebujeme někoho udržet od těla."

„Tohle je něco, na co my mniši nestačíme – myslím na obranu města."

Jack přikývl. Od řeholníků se očekávalo, že se nebudou zapojovat do ničeho, co souvisí s násilím. „Jenže když to nezařídíš ty, kdo se o to postará?"

„Co třeba Alienin bratr Richard?"

Jacka ten nápad nejdřív zaskočil, ale když si to chvilinku rozmýšlel, došlo mu, že je to vynikající návrh. „Jemu to prospěje," uvažoval nahlas, „nebude se tady jen tak nečinně poflakovat a já ho nebudu muset dál živit." Proti své vůli se na Philipa zadíval s obdivem. „Tebe nic nezastaví, viď?"

Philip pokrčil rameny. „Jen škoda že se všechny naše potíže nedají vyřešit tak snadno," poznamenal.

Jack se v úvahách vrátil k hradbám. „Počítám, že odteďka už bude Kingsbridge navždy opevněným městem."

„Navždy ne, ale určitě do doby, než Ježíš opět sestoupí na zem."

„Člověk nikdy neví," přemítal Jack dál. „Třeba jednou přijde doba, kdy divoši, jako je William Hamleigh, už nebudou mít žádnou moc. Kdy zákony budou obyčejné lidi chránit, a ne zotročovat. Kdy králové budou žít v míru,

a ne válčit. Jen si představ – dobu, kdy města v Anglii nebudou potřebovat hradby!“

Philip zavrtěl hlavou. „To je jen fantazírování,“ prohlásil. „Nic takového se nestane do soudného dne.“

„Asi ne.“

„Už bude skoro půlnoc. Je načase dát se znovu do díla.“

„Philipe. Počkej ještě.“

„Copak?“

Jack se zhluboka nadechl. „Ještě pořád je čas změnit plány. Teď ještě můžeme celé město vyklidit.“

„Bojíš se, Jacku?“ zeptal se Philip a znělo to docela vlídně.

„Ano. Ale ne o sebe. O rodinu.“

Philip přikývl. „Podívej se na to z téhle strany. Když teď odejdeš, nejspíš si zachráníš život – protentokrát. Jenže William může dorazit někdy jindy. Když dopustíme, aby zítra dosáhl svého, budeme *pořád* žít ve strachu. Ty, já, Aliena i malý Tommy: i on bude vyrůstat ve strachu z Williama nebo z někoho, kdo je jako William.“

Má pravdu, pomyslel si Jack. Jestli mají děti, jako je Tommy, vyrůstat svobodně, musí jejich rodiče přestat před Williamem utíkat.

Jack si povzdechl. „Máš pravdu.“

Philip se vydal zvonit půlnoc. Za okenicemi domů se začala rozsvěcet světla a řemeslníci se potáceli ven, mnuli si oči a zívali. Práce se rozbíhala pomalu a na několika místech došlo k podrážděným výměnám názorů s přidavači. V převorství ale na Philipův příkaz celou dobu pracovala pekárna, a tak měli záhy všichni pod nosem teplý chléb a čerstvé máslo a nálada se zlepšila.

Za rozbřesku se Jack s Philipem vydali na další obchůzku. Oba přitom s obavami upírali zraky k obzoru, jestli tam nezahlídnou obrysy jezdců na koních. Plot u řeky byl téměř hotový a všichni tesaři horečně pracovali na tom, aby dodělali několik chybějících yardů. Na zbývajících dvou stranách návrší už dosahovaly hliněné valy výšky urostlého muže. Když se k tomu přičetly dvě nebo tři stopy hluboké příkopy, z nichž valy vyrůstaly, byla to překážka, kterou by dospělý chlap dokázal s obtížemi překonat, ale rozhodně by na to musel slézt z koně. Vlastní zeď už byla také vysoká jako dospělý člověk, ale na poslední vrstvy kamenů se nedalo příliš spoléhat, jelikož malta ještě neztvrdla. Jenže na to nepřítel přijde, až se pokusí hradby zdolat. Do té doby může zeď sloužit k tomu, že ho bude od podobných snah odrazovat.

Takže až na díry v dřevěném plotě byly všechny práce skončené a Philip začal vydávat nové příkazy. Starší obyvatele města a děti poslal do kláštera a nařídil jim, že se mají shromáždit v refektáři. Z toho měl Jack radost: Aliena musí zůstat s Tommym, takže budou oba hodně daleko za

bojovou linií. Řemeslníci budou dál stavět, ale část přidavačů utvoří pod Richardovým vedením obranné oddíly. Každá družina bude mít na starosti tu část opevnění, kterou stavěla. Ti muži a ženy, kteří mají doma luky, se postaví za hradbu a budou připraveni střílet šípy po nepříteli. Ti, kteří žádné zbraně nemají, budou po útočnících házet kameny. Proto dostali hned za úkol nachystat si patřičnou hromádku střeliva. Další užitečnou zbraní byla horká voda, a tak se všude ohřívaly hrnce plné vody, aby ji bylo možné na strategicky významných místech lít na nepřítele. Několik lidí z města vlastnilo meč, ale to byla nejméně užitečná zbraň: aby došlo na boj muže proti muži, protivník by se musel dostat do města a veškerá námaha se stavěním hradeb by přišla nazmar.

Jack už byl vzhůru osmačtyřicet hodin v jednom kuse. Bolela ho hlava a v očích ho bodavě pálilo. Seděl na doškové střeše domu stojícího u řeky a sledoval obzor. Tesaři chvatně dokončovali plot. Náhle si Jack uvědomil, že Williamovi lidé můžou vystřelit hořící šípy a pokusit se město podpálit, aniž by kvůli tomu museli zdolávat hradby. Vylekaně sklouzl ze střechy a utíkal nahoru k bráně do převorství. Tam zjistil, že Richard měl stejný nápad a už dokonce zařídil, aby někteří mniši nachystali pro všechny případy na důležitých místech po vnějším okraji města sudy a putýnky s vodou.

Jack zrovna vycházel z převorství, když uslyšel něco, co znělo jako varovný pokřik.

Sotva se vyšplhal na střechu stáje a zadíval se směrem k polím na západě, srdce se mu rozbušilo. Na cestě vedoucí k mostu se tak asi míli od řeky zvedal oblak prachu, který prozrazoval, že se blíží početná skupina jezdců.

Až do téhle chvíle bylo na jejich počínání něco neskutečného. Jenže teď byli muži, kteří měli v úmyslu vypálit Kingsbridge, přímo před nimi a blížili se po cestě. Nebezpečí bylo náhle děsivě opravdové.

Jack pocítil naléhavou touhu najít Alienu, ale teď na to nebyl čas. Seskočil ze střechy a rozeběhl se po svahu dolů k řece. Kolem poslední díry v plotě se shromáždil celý zástup řemeslníků. Jack je sledoval, jak zarážejí kůly do země, zaplňují prostor mezi nimi a chvatně na ně zezadu přibíjejí poslední dvě prkna na vyztužení. Konečně byl plot hotov. Většina obyvatel města byla tady. Chyběli jen ti, kteří se uchýlili do refektáře kláštera. Sotva Jack doběhl, vyrazil po svahu dolů Richard a cestou křičel: „Na druhé straně města nikdo není! Tam by se mohla blížit další skupina a vpadnout nám do zad! Vraťte se na svoje místa, rychle!“ Když se lidé začali přesouvat, Richard Jackovi zašeptal: „Nemají žádnou kázeň – vůbec žádnou kázeň!“

Jack se zadíval přes pole. Oblak prachu se o poznání přiblížil a už v něm bylo možné rozeznat jednotlivé jezdce na koních. Vypadají jako démoni v lidské podobě přicházející z pekla, pomyslel si Jack, jako příšery posedlé

šílenou touhou po smrti a zkáze. Existují jen proto, že hrabata a králové mají pocit, že se bez nich neobejdou. Philip je možná cvok, pokud jde o věci týkající se lásky a manželství, uvažoval Jack dál, ale alespoň přišel na způsob, jak řídit celé město bez pomoci bestií, jako jsou tihle divoši.

Byla to prapodivná chvíle pro podobné úvahy. O čem ale má vlastně člověk uvažovat, když se chystá umřít?

Jezdci se přiblížili. Bylo jich víc než padesát, jak předpovídal Richard. Jack odhadoval, že jich bude ke stovce. Mířili k místu, kde dřív stával most. Tam začali zpomalovat. Když Jack viděl, jak na louce za řekou horempádem brzdí a přitahují koním uzdy, zvedlo mu to náladu. Pak zůstali zírat přes vodu na úplně nové městské opevnění a někdo poblíž Jacka se začal smát. Pak se k němu přidal další a vzápětí se smích šířil jako požár, takže záhy řvalo smíchy padesát, sto, dvě stě mužů a žen, zatímco útočníci trapně stáli na špatném břehu řeky a neměli s kým bojovat.

Několik jezdců seskočilo z koně a začalo se radit v hloučku. Jack se snažil proniknout pohledem ranní šero a zdálo se mu, že uprostřed skupinky rozeznává slámově žlutou hlavu a brunátný obličej Williama Hamleigha, ale nebyl si tím jist.

Po chvilce se muži opět vyšvihli do sedel, seřadili koně a vyrazili pryč. Obyvatelé Kingsbridge je vyprovázeli jásotem. Jack si ale byl jist, že William se ještě nevzdává. Nevracel se totiž se svými zbrojnoši ve směru, odkud přijeli. Místo toho jeli proti proudu podle řeky. Richard si stoupl vedle Jacka a poznamenal: „Hledají brod. Překročí řeku a projedou hezky lesem, aby se k nám dostali z druhé strany. Řekni to dál.“

Jack svižně kráčel podél hradeb a všude šířil Richardovu předpověď. Na severu i na východě čekala útočníky stěna z kamene a hlíny, ale zase jim v cestě nestála řeka. Hradba tady byla napojena na východní zeď převorství, jen kousek od refektáře, kam se ukryla Aliena s Tommym. Na střechu ošetřovny postavil Richard koňského handlíře Oswalda a koželuhova syna Dicka Richardse, kteří tam hlídali se šípy a luky v rukou: byli to nejlepší střelci ve městě. Jack došel do severovýchodního rohu opevnění, postavil se na sypaný val a zahleděl se přes pole k lesu, ze kterého měli vyrazit Williamovi muži.

Slunce pomalu stoupalo po obloze. Bude to další horký den bez jediného mráčku. Kolem hradeb obcházeli mniši a rozdávali chléb a pivo. Jack uvažoval, jak daleko podél břehu asi bude muset William jet. Asi míli proti proudu bylo místo, kde by dobrý kůň dokázal přeplavat, ale pro někoho, kdo to tam nezná, to byl dost riskantní pokus. Takže William nejspíš pojede ještě o několik mil dál, kde je mělký brod.

Jacka napadlo, copak asi v tuhle chvíli prožívá Aliena. Moc rád by se na ni zašel podívat do refektáře, ale nechtělo se mu opouštět hradby. Protože

kdyby to udělal, ostatní by si také chtěli odskočit a zakrátko by opevnění zůstalo bez jediného obránce.

Zatímco přemáhal pokušení, ozval se pokřik a jezdci se znovu vynořili.

Vyrazili z lesa na východě, takže když se na ně Jack podíval, slunce mu svítilo přímo do očí: byl to nepochybně záměr. Po chvíli Jack poznal, že ozbrojenci se neblíží jen tak, že útočí. Zřejmě se shromáždili v lesích mimo dohled, prozkoumali terén a pak si naplánovali útok. Jack ztuhl strachem. Takže Williamovi lidé uviděli hradby a rozhodli se, že neodtáhnou. Budou se je snažit překonat.

Koně uháněli tryskem přes pole. Jeden nebo dva obránci vystřelili šípy. Richard, stojící kousek od Jacka, vztekle zařval: „Ještě ne! Ještě ne! Počkejte, až budou v příkopu – pak je neminete!“ Slyšelo ho ale jen málo lidí, a tak ještě další sprška promrhaných šípů skončila v nízkém, zeleném ječmeni na poli. Jako vojsko nejsme k ničemu, pomyslel si Jack, zachránit nás může jen to opevnění.

V jedné ruce držel kámen a ve druhé třímal prak. Byla to úplně stejná zbraň, jakou používal jako malý kluk, když si chtěl ulovit kachnu k obědu. Napadlo ho, jestli má stále ještě tak dobrou mušku jako tenkrát. Uvědomil si, že svírá prak vší silou v dlani, a silou vůle se přinutil trochu povolit stisk. Kameny jsou dobré na kachny, ale proti řítícím se ozbrojeným mužům na válečných ořích mu připadaly naprosto titěrné. Polkl nasucho. Všiml si, že někteří útočníci mají luky a šípy s hořícími konci. Současně si také uvědomil, že muži s hořícími šípy míří ke kamenným hradbám, zatímco jezdci na koních vyrazili k hliněnému valu. To znamená, že se William rozhodl neútočit na kamenné opevnění. Nedošlo mu, že malta je ještě mokrá a že by zeď bylo možné povalit rukou. Podařilo se jim útočníky přelstít. Jack si alespoň na chvilinku dopřál pocit vítězství.

Pak už se nájezdníci ocitli až u samých hradeb.

Obránci stříleli jako zběsilí a déšť kvapně vystřelených šípů pročesával řady ozbrojenců. Lidé neuměli moc mířit, ale přesto se jim podařilo semtam nějakou oběť zasáhnout. Koně dorazili na okraj příkopu. Někteří se vzepřeli, ale jiní seběhli dolů a začali se hrabat na protější straně nahoru. Přímo proti Jackovi přiměl jakýsi mohutný chlap v otlučené zbroji svého koně, aby příkop přeskočil. Sotva zvíře dopadlo na zem, muž ho pobídl, aby se začalo šplhat nahoru po svahu. Jack vložil kámen do praku, zatočil rukou a kámen vypustil. Mušku měl stejně dobrou jako dřív: kámen zasáhl koně přímo do nozder. Zvíře už tak jako tak zapadlo do měkké půdy. Po zásahu zaržálo bolestí, vzepjalo se a obrátilo se na útěk. Zatímco ale kůň pádil pryč, jezdec stačil sklouznout ze sedla a tasil meč.

Většina koní se už dala na ústup. Buď to udělali o své vůli, nebo na povel jezdců, kteří je otáčeli. Několik mužů ale útočilo pěšky a ostatní se opět obraceli, aby znovu vyrazili k útoku. Jack se podíval za sebe a uviděl,

že několik doškových střech chytilo, přestože se je lidé – mladší ženy z městských rodin, které dostaly za úkol hasit požáry – snažili uhasit. Jackovi se hlavou mihlo děsivé tušení, že jim to nakonec všechno stejně nevyjde. Přes veškeré hrdinské úsilí uplynulých šestatřiceti hodin se krvelační útočníci přece jen dostanou přes hradby, vypálí město a povraždí obyvatele.

Vyhlídka na boj muže proti muži ho naplňovala hrůzou. Nikdy se neučil bojovat, nikdy nedržel v ruce meč – nikdy také žádný nevlastnil – a jediná zkušenost, kterou měl s bojem, pocházela z doby, kdy ho Alfred tloukl. Jack si připadal bezmocný.

Jezdci opět zaútočili a ti ozbrojenci, kteří přišli o koně, vyrazili proti hliněnému svahu po svých. Kameny a šípy na ně jen pršely. Jack používal prak ve velice pravidelném rytmu, nabíjel a střílel, nabíjel a střílel, jako stroj. Několik nájezdníků v dešti střel padlo. Přímo před Jackem spadl jeden jezdec z koně a ztratil přilbu. Objevila se kštice slámově žlutých vlasů: byl to sám William.

Ani jednomu oři se nepodařilo dostat se až na hřbet valu, zato někteří opěšalí jezdci to dokázali, takže obyvatelé města byli nuceni pustit se s nimi do křížku a teď odráželi meče a kopí útočníků klacky a sekerami. Pár nepřátel se dostalo až na druhou stranu valu a Jack viděl, jak tři nebo čtyři obránci padli. Srdce se mu sevřelo hrůzou: obyvatelé města začínají prohrávat.

Jenže každého útočníka, který se dostal přes opevnění, náhle obstoupilo osm či deset obránců a nemilosrdně do něj bušili klacky a sekali sekyrami. Přestože někteří obyvatelé utrpěli zranění, každého ozbrojence rychle ubili. Ostatní útočníky pak začali obránci vytlačovat po svahu dolů. Útok se rozpadl. Ozbrojenci, kteří se udrželi v sedle, přejížděli nejistě sem a tam na druhé straně příkopu, zatímco na valu ještě pokračovalo několik šarvátek. Jack se na chvíli zarazil, přerývavě oddechoval a s hrůzou vyčkával, co nepřítel podnikne dál.

William zvedl meč nad hlavu a mocně zařval, aby přilákal pozornost svých bojovníků. Točil mečem nad hlavou, aby je sehnal do šiku, a pak ukázal směrem k opevnění. Muži se znovu seskupili a připravili se na další zteč.

Jack viděl, že teď má příležitost.

Zvedl kámen, vložil ho do praku a pečlivě zamířil na Williama.

Oblázek proletěl vzduchem rovně jak po napjatém provázku a udeřil Williama doprostřed čela tak silně, že Jack uslyšel bouchnutí, jak kámen narazil na kost.

William padl na zem.

Jeho muži zaváhali a útok se opět rozpadl.

Jakýsi urostlý tmavý muž seskočil z koně a rozeběhl se k Williamovi. Jack měl dojem, že rozeznává Williamova podkoního Waltera, který všude jezdil s hrabětem. Walter ani nepustil otěže a sklonil se nad Williamovým bachratým tělem ležícím na zemi. Na okamžik Jack zadoufal, že by William mohl být po smrti. Pak se ale hrabě pohnul a Walter mu pomohl vstát. Zdálo se, že William je trochu omráčený. Lidé na obou stranách dvojici pozorovali. Déšť kamení a šípů na chvíli ustal.

Zjevně otřesený William se vyškrábal do sedla Walterova koně. Podkoní mu přitom pomáhal a pak se vyhoupl za něj. Nastal okamžik váhání, kdy nikdo netušil, jestli se William dokáže vzpamatovat a pokračovat v boji. Walter zamával nad hlavou mečem, aby upoutal pozornost ozbrojenců. Pak k Jackově nevyslovitelné úlevě ukázal špičkou meče k lesu.

Walter pobídl koně a oř s oběma jezdci vyrazil pryč od města.

Ostatní ozbrojenci je následovali. Ti, kteří do té doby ještě bojovali na hliněném valu, dali najevo, že se vzdávají, a začali ustupovat. Pochvíli už upalovali přes pole za svým velitelem. Na cestu mladým ječmenem je vyprovodilo pár kamenů a šípů.

Obránci jásali.

Jack se rozhlédl kolem sebe a dělaly se mu mžitky před očima. To už je vážně po všem? Nechtěl tomu pořádně ani uvěřit. Ohně mezitím pohasly – ženám se podařilo udržet je pod kontrolou. Muži tančili na valu a padali si do náručí. Richard přistoupil k Jackovi a poplácal ho po zádech. „Ty hradby to dokázaly, Jacku," prohlásil. „Tvoje hradby."

Obyvatelé města i řeholníci se kolem nich nahrnuli a všichni čekali, až budou moci poblahopřát Jackovi i sobě navzájem.

„Myslíš, že jsou nadobro pryč?" zeptal se Jack.

„No jistě," odpověděl Richard. „Když teď zjistili, že jsme rozhodnuti hradby bránit, už se nevrátí. William moc dobře ví, že opevněné město, které brání odhodlaní obyvatelé, se nedá jen tak dobýt. To chce početnou armádu a šest měsíců obléhání."

„Takže je po všem," prohlásil Jack tupě.

V tu chvíli se k němu davem protlačila Aliena s malým Tommym v náručí. Jack ji s vděčností objal. Jsou naživu a jsou spolu. A on děkoval osudu, že to tak dopadlo.

Zničehonic na něj dolehly dva dny bez spánku a zatoužil lehnout si na zem a spát. Nebylo mu to ale souzeno. Dva mladí kameníci ho chytli a zvedli si ho na ramena. Ozval se jásot. Mladíci vykročili a zástup se dal do pohybu s nimi. Jack jim chtěl říct, že je nezachránil *on,* že to přece dokázali sami. Věděl však, že by ho stejně neposlouchali, že potřebují nějakého hrdinu. Zpráva o střetnutí s nepřítelem se rychle šířila a za chvíli věděli ve městě všichni, že vyhráli. Oslavy a jásot se změnily v pravou bouři. Celé roky žili ve strachu z Williama, uvažoval Jack, a dnes si vybojovali

svobodu. Nechal se nosit po městě v triumfálním průvodu, na každého mával, usmíval se na všechny strany a těšil se na okamžik, až složí hlavu a konečně usne požehnaným spánkem.

III

Shiringský trh s vlnou byl tentokrát větší než kdykoliv předtím. Náměstí před farním kostelem, kde se konaly popravy a běžné i výroční trhy, bylo přecpané stánky a lidmi. Nejvíc se obchodovalo s vlnou, ale bylo tu k vidění všechno, co se v Anglii nakupovalo a prodávalo: nové, lesknoucí se meče, ozdobně vyřezávaná sedla, vykrmená prasátka, červené boty, zázvorové koláče i slaměné klobouky. Když se William procházel po náměstí s biskupem Waleranem, odhadoval v duchu, že mu letos trh vynese víc peněz než kdykoliv předtím. Přesto z toho neměl ani trochu radost. Stále ještě ho pronásledovalo ponížení, které mu vynesla porážka při nájezdu na Kingsbridge. Čekal, že přepadne a vypálí město, které nebude nikdo bránit, a místo toho tam přišel o muže i koně, a ještě se musel obrátit na útěk, aniž čehokoliv dosáhl. Nejhorší na tom bylo, že postavení hradeb dal dohromady ten Jack řečený Jackův syn, to William moc dobře věděl, Alienin milenec a chlap, kterého William tolik chtěl zabít.

Jacka se mu zabít nepodařilo, ale pořád ještě byl odhodlaný zařídit, aby se dočkal odplaty.

Waleran zřejmě také přemýšlel o Kingsbridge, jelikož najednou poznamenal: „Pořád ještě nechápu, jak se jim podařilo postavit hradby tak rychle.“

„Ty zdi nejspíš za moc nestály,“ zavrčel William.

Waleran přikývl. „Ale jsem si jist, že je touhle dobou převor Philip už vylepšuje. Já být na jeho místě, nechal bych je zvýšit a zesílit, k mostu bych dal postavit pořádnou věž a najal bych nočního strážného. Doby, kdys mohl přepadat Kingsbridge, jak tě napadlo, jsou pryč.“

William s ním souhlasil, ale předstíral, že si to nemyslí. „Pořád ještě můžu město obléhat,“ namítl.

„To je něco jiného. Takový rychlý nájezd může král přehlédnout. Ale obléhání, to se protáhne, a mezitím můžou lidé z města poslat králi poselství a poprosit ho, aby je chránil. To by mohlo být nepříjemné.“

„Štěpán proti mně nic nepodnikne,“ bránil se William. „Potřebuje mě.“ Ale nehádal se s biskupem, protože by byl přesvědčený o své pravdě. Měl naopak v plánu dát na závěr za pravdu Waleranovi. Jen chtěl, aby se biskup trochu víc snažil. Snad pak bude mít pocit, že je Williamovi tak trochu zavázán. Jelikož ho chtěl požádat o službu, kterou nosil už dlouho v hlavě.

Z davu vystoupila hubená, šeredná žena a před sebou strkala půvabnou, asi třináctiletou holčičku, nejspíš vlastní dceru. Matka zvedla dívce

ucouranou košili, aby ukázala její malá, nedospělá prsa. „Šedesát penci," zašeptala. William pocítil mravenčení ve slabinách, ale odmítavě zavrtěl hlavou a kráčel dál.

Při pohledu na malou prostitutku se mu vybavila Aliena. Když se jí tehdy zmocnil, byla v podstatě skoro ještě dítě. Od té doby uplynulo už téměř celé desetiletí, ale on na ni nemohl zapomenout. Možná ji už nikdy nebude mít pro sebe. Ale snad může alespoň zařídit, aby ji neměl také nikdo jiný.

Waleran se pohroužil do úvah. Ani pořádně nevnímal, kam vlastně jde, ale lidé mu kvapně uhýbali z cesty, jako by se báli dokonce i dotknout se okraje jeho černého roucha. Po chvíli se biskup zeptal: „Slyšel jsi, že se král zmocnil Faringdonu?"

„Byl jsem tam." Bylo to nejpřesvědčivější vítězství celé nekonečné války o trůn. Štěpán zajal stovku šlechticů, ukořistil spoustu zbraní a zahnal Roberta z Gloucesteru hezky daleko na západ. Bylo to tak zásadní vítězství, že Ranulf z Chesteru, Štěpánův odvěký nepřítel ze severu, složil zbraně a přísahal králi věrnost.

„Když má teď Štěpán pevnější postavení," poznamenal Waleran, „nebude tak velkoryse přehlížet, jak si jeho baroni vedou nejrůznější soukromé války."

„Možná máš pravdu," přikývl William. Zvažoval, jestli už nastala chvíle, kdy by měl dát biskupovi za pravdu a současně se vytasit se svou žádostí. Váhal: bylo mu to trochu trapné. Jakmile žádost vznese, odhalí tím kus své duše. A do toho se mu před tak bezohledným chlapem, jakým je biskup Waleran, ani trochu nechtělo.

„Měl bys dát Kingsbridge pokoj, alespoň na nějaký čas," pokračoval Waleran. „Máš přece svůj trh s vlnou. Máš ostatně i pravidelné týdenní trhy, i když jsou dnes menší, než bývaly kdysi. Obchoduješ s vlnou. A máš nejúrodnější půdu v celé zemi, ať už ji necháváš obdělávat sám, nebo je propachtovaná a obdělávají ji tvoji vazalové. Moje postavení je také lepší, než bývalo dřív. Zvětšil jsem majetek a uspořádal jsem si ho. Dostavěl jsem hrad. Je pro nás oba stále méně důležité bojovat s převorem Philipem – a v tuhle chvíli se to navíc stává politicky nebezpečným."

Po celém náměstí lidé připravovali a prodávali jídlo, a tak byl vzduch plný nejrůznějších vůní: z kořeněné polévky, z čerstvého chleba, z cukrátek, z vařené šunky, ze škvířící se slaniny či z jablkového koláče. Williamovi se z toho dělalo zle. „Pojďme do hradu," vyzval hned biskupa.

Oba muži opustili tržiště a vydali se nahoru do kopce. Šerif jim dá něco k obědu. U brány do hradu se William zastavil.

„Asi máš s Kingsbridge pravdu," přikývl.

„Jsem rád, žes to pochopil."

„Přesto bych se rád tomu Jackovi pomstil a ty bys mi s tím uměl pomoct, kdybys chtěl."

Waleran zvedl výmluvně obočí. Jeho výraz jasně říkal, že si velmi rád vyslechne jakoukoliv žádost, ale že se rozhodně necítí nikomu ničím zavázán.

„Aliena požádala církev o to, aby byl její sňatek zrušen," snažil se dál William.

„Ano, to vím."

„Jak myslíš, že to dopadne?"

„Svazek nebyl podle všeho nikdy završen."

„A to stačí?"

„Nejspíš ano. Podle Gratiana – to je učenec, se kterým jsem se ve skutečnosti osobně setkal – stojí každé manželství na vzájemném souhlasu obou stran. Ale Gratian také trvá na tom, že manželský svazek ‚završuje' či ‚pečetí' tělesné spojení. Přímo říká, že když si muž vezme ženu, ale nespojí se s ní, a pak si vezme druhou a s tou souloží, pak platí to druhé manželství. Jinými slovy, teprve druhé manželství je završeno čili konzumováno. Pokud má tahle úžasná Aliena nějakého dobrého rádce, tak se o tom zcela jistě ve své žádosti zmíní. A umím si představit, že jí radil převor Philip."

William neměl na tyhle teoretické výklady trpělivost. „Takže sňatek bude zrušen?" domáhal se jasné odpovědi.

„Pokud někdo nepřijde s nějakým argumentem, kterým by Gratiana potřel. Ve skutečnosti jsou dvě možné námitky jedna teologická a jedna praktická. Z teologického hlediska zpochybňuje Gratianův přístup svazek mezi Josefem a Marií, jelikož ten nebyl nikdy završen, tedy konzumován. Z praktického hlediska je možné namítat, že z politických či majetkových důvodů uzavírají dost často sňatek i docela malé děti, které nejsou ani tělesně schopné manželství završit. Kdyby jeden z manželů zemřel, než dosáhne puberty, jejich sňatek by se dal podle Gratianovy definice zpochybnit a to by mělo velice nepříjemné důsledky."

William nebyl nikdy schopen sledovat tyhle kněžské kličky, ale docela dobře z toho pochopil, co to znamená. „Takže to může dopadnout tak i tak," shrnul biskupovy výklady.

„Ano."

„A jak to doopravdy skončí, záleží na tom, kdo bude tlačit kterým směrem."

„Ano. V tomto případě nejsou do věci zapletené žádné další zájmy, žádný majetek, žádné dědické otázky, žádné vojenské spojenectví. Kdyby ale šlo o víc a někdo – například nějaký arcijáhen – by dostatečně halasně prosazoval argumenty, které mluví proti Gratianovi, nejspíš by ke zrušení sňatku nedošlo." Waleran upřel na Williama zasvěcený pohled, pod kterým by se William nejraději začal kroutit. „Myslím," prohlásil biskup, „že vím, o co mě teď chceš požádat."

„Chci, aby ses postavil proti zrušení toho manželství.“

Waleran přimhouřil oči. „Pořád nemůžu přijít na to, jestli tu zatracenou ženskou miluješ, nebo nenávidíš.“

„Jo,“ přikývl William, „já taky ne.“

Aliena se posadila do trávy na zeleném paloučku pod mohutný buk. Z vodopádu odlétaly drobné kapičky a jako slzy se jí u nohou rozstřikovaly o kameny. Tady, na téhle pasece, jí Jack přednášel svoje příběhy. Tady ji také tehdy políbil, tak krátce a bezděčně, až mohla předstírat, že se nic takového nestalo. Tady se do něj zamilovala a odmítala to připustit, dokonce i sama sobě. A teď si ze všeho nejvíc přála, aby mohla být jen a jen jeho, aby se mohli vzít a mít spolu spoustu dětí, aby konečně byla jeho ženou, ať se kolem děje cokoliv.

Lehla si, aby ulevila pobolívajícím zádům. Vrcholilo léto a vzduch byl horký a nehybný. Břicho už měla neuvěřitelně veliké, a to jí do porodu zbývalo ještě dobře šest týdnů. Uvažovala, jestli náhodou nenosí pod srdcem dvojčata, jenže zatím cítila kopání jen na jednom místě, a když jí Jackova nevlastní sestra Marta přitiskla ucho na břicho, slyšela bušit jen jedno srdíčko.

Marta se uvolila, že se bude celé nedělní odpoledne starat o Tommyho, a tak si Aliena a Jack mohli dát schůzku v lese, být chvíli sami a pořádně probrat budoucnost. Arcibiskup žádost o zrušení sňatku odmítl – zjevně proto, že se do jednání vložil biskup Waleran. Philip je ujistil, že můžou žádost poslat znova, ale do té doby musí tak jako tak žít odděleně. Philip souhlasil, že je to nespravedlivé, ale dodal, že to musí být vůle boží. Alieně to připadalo, že je za tím spíš zlá vůle někoho jiného.

Stále s sebou nosila tíhu trpké lítosti, stejně jako těhotenství. Někdy si ji uvědomovala víc, někdy na ni skoro zapomněla, ale pořád ji provázela. Často to zabolelo, ale byla to známá bolest. Alienu mrzelo, že svým jednáním ublížila Jackovi, mrzelo ji, že tím uškodila i sama sobě, mrzelo ji dokonce i to, že tím ublížila zavrženíhodnému prevítu Alfredovi, který se odstěhoval do Shiringu a v Kingsbridge se nikdy ani neukázal. Vzala si Alfreda z jediného důvodu – aby mohla podporovat Richarda v jeho snaze získat hraběcí titul. Nepodařilo se jí to, a ještě tím popřela opravdovou lásku, kterou cítila k Jackovi. Je jí šestadvacet, život má zničený a je to jen a jen její chyba.

S něhou si vybavovala dávné chvíle, kdy se s Jackem teprve poznávali. Když ho poprvé uviděla, byl to ještě docela malý kluk, i když velmi osobitý. I když pak vyrostl, stále o něm přemýšlela jako o chlapci. Proto také nebyla dostatečně ve střehu. Každého nápadníka rázně odmítla, jenže v Jackovi nápadníka neviděla, a tak mu dovolila, aby ji poznal. Uvažovala, proč se vlastně tak dlouho stavěla odmítavě k lásce. Jacka zbožňovala a

nepoznala v životě větší potěšení než se s ním milovat. A přece svého času před tímto požitkem zcela záměrně zavírala oči.

Když se teď ohlédla zpátky, měla pocit, že před Jackem žila naprosto prázdný život. Horečně pracovala, to je pravda, vybudovala obchod s vlnou, ale teď jí ty uštvané dny připadaly bez radosti, jako prázdný palác či jako stůl prostřený stříbrnými talíři a zlatými poháry, ale bez jídla.

Uslyšela kroky a rychle se posadila. Byl to Jack. Byl vychrtlý a pohyboval se plavně jako hubená kočka. Posadil se vedle ní a jemně ji políbil na ústa. Ucítila z něj pot a kamenný prach. „To je horko," prohlásil. „Pojď, vykoupeme se v potoce."

To pokušení bylo nepřekonatelné.

Jack shodil oblečení. Hladově ho pozorovala a nemohla od něj oči odtrhnout. Neviděla jeho nahé tělo už několik měsíců. Na nohou měl záplavu rezavých chloupků, ale hruď měl holou. Zadíval se na ni a čekal, až se také svlékne. Styděla se: ještě nikdy ji neviděl nahou v těhotenství. Pomalu si na zádech rozepjala lněné šaty a přetáhla si je přes hlavu. S obavami sledovala, jak se bude Jack tvářit. Bála se, že se mu bude její naběhlé tělo hnusit. On však žádné známky znechucení nedával najevo. Právě naopak – výraz jeho tváře byl zcela jednoznačně láskyplný. Mělo mi to být jasné, pomyslela si. Měla jsem si uvědomit, že mě má pořád stejně rád.

Zničehonic si před ní klekl na zem a políbil napjatou kůži na vyklenutém břichu. Zaraženě se usmála. Sáhl jí na pupík. „Tenhle knoflík ti teď trčí ven," poznamenal pobaveně.

„Věděla jsem, že to řekneš!"

„Dřív vypadal jako dolíček – a teď připomíná spíš bradavku."

Stále se styděla. „Pojď do vody," vyzvala Jacka. Ve vodě nebude muset tolik myslet na to, jak vypadá.

Tůň pod vodopádem byla asi tři stopy hluboká. Aliena vklouzla pod hladinu. Voda jí příjemně zchladila rozpálenou kůži a těhotná žena se zachvěla potěšením. Jack si sedl vedle ní. Na to, aby si zaplavali, tam nebylo dost místa – tůň byla široká jen několik stop. Jack strčil zrzavou hlavu pod vodopád a vymyl si z vlasů kamenný prach. Aliena se v tůni cítila dobře: voda jí poskytovala úlevu tím, že nadnášela tíhu jejího těhotenství. Aliena strčila hlavu pod hladinu a umyla si vlasy.

Když se vynořila na vzduch, aby se nadechla, Jack ji políbil.

Prskala, smála se, lapala po dechu a snažila se vytřít si vodu z očí. Políbil ji znovu. Napřáhla ruce, aby se něčeho chytila, a sevřela dlaněmi tvrdý úd, který Jackovi trčel ze slabin jako kolík. Aliena zasténala rozkoší.

„Po tomhle se mi stýskalo," zašeptal jí Jack do ucha a hlas měl chraplavý vášní a ještě něčím jiným, možná smutkem.

Alieně rázem vyschlo hrdlo touhou. „Porušíme náš slib?" zeptala se.

„Jednou provždy.“

„Jak to myslíš?“

„Že už nebudeme bydlet každý zvlášť. Odejdeme z Kingsbridge.“

„Co budeš ale dělat?“

„Odejdeme do nějakého jiného města a já budu stavět nějakou jinou katedrálu.“

„To už ale nebudeš hlavním stavitelem. Nebude se stavět podle tvých návrhů.“

„Jednoho dne třeba zase dostanu příležitost. Jsem ještě mladý.“

Možné to bylo, ale pravděpodobné ne, to Aliena moc dobře věděla. Jack ostatně taky. Oběť, kterou jí tím nabízel, ji dojala k slzám. Ještě nikdy ji nikdo takhle nemiloval. A už nikdy ji tak nikdo nebude milovat. Jenže ona mu nemůže dovolit, aby se kvůli ní všeho vzdal. „Já to neudělám,“ prohlásila.

„Co neuděláš?“

„Neodejdu z Kingsbridge.“

Rozzlobil se. „Proč ne? Kdekoliv jinde můžeme žít jako muž a žena a všem to bude jedno. Dokonce bychom mohli mít i svatbu v kostele.“

Pohladila ho po tváři. „Mám tě příliš ráda, než abych tě odvedla od kingsbridgeské katedrály.“

„Tohle nech na mně, to si rozhodnu sám.“

„Jacku, jsem ti za tu nabídku moc vděčná. To, že jsi ochoten vzdát se svého životního díla, abys mohl žít se mnou… málem se mi zastavilo srdce, když jsem si uvědomila, jak moc mě miluješ. Ale nechci se stát ženou, co tě odvedla od práce, kterou máš tak rád. Prostě nehodlám dopustit, abychom se vydali tímhle směrem. Vrhlo by to na naše životy stín. Budeš se s tím muset smířit, já to neudělám.“

Jack se tvářil zasmušile. „Vím moc dobře, že nemá cenu se s tebou přít, když už ses jednou rozhodla. Jenže co si tedy počneme?“

„Znova požádáme o zrušení sňatku. A budeme bydlet každý zvlášť.“

Jack vypadal zdrceně.

„A každou neděli se tady sejdeme,“ dodala, „a porušíme náš slib.“

Přitiskl se k ní tak těsně, až cítila, jak jeho vzrušení opět nabývá pevných obrysů. „Každou neděli?“ ujišťoval se.

„Ano.“

„To bys mohla ale zase přijít do jiného stavu.“

„Budeme to muset riskovat. A taky začnu zase vyrábět látky jako předtím. Už jsem odkoupila od Philipa přebytečnou vlnu a dám dohromady pár lidí z města a budeme příst a tkát. A pak látku zvalchujeme ve mlýně.“

„A čím jsi Philipovi zaplatila?“ zeptal se Jack překvapeně.

„Ještě ničím. Až budu hotová, splatím mu to přímo několika balíky látky.“

Jack zavrtěl hlavou. „On s tím souhlasil," poznamenal trpce, „protože chce, abys tady zůstala. Ví, že dokud tu budeš ty, budu tu i já."

Aliena přikývla. „A navíc na tom vydělá pořádný kus levné látky."

„Zatracený Philip. Vždycky dostane to, co si vezme do hlavy."

Aliena viděla, že zvítězila. Políbila Jacka a řekla: „Miluju tě."

Opětoval její polibek a rukama ji přitom hladil po těle. Nenasytně ji laskal na nejdůvěrnějších místech. Pak se zarazil a vyhrkl: „Jenže já s tebou chci být každou noc, a ne jen o nedělích."

Políbila ho na ucho. „Jednoho dne se určitě dočkáš," vydechla. „To ti slibuju."

Přesunul se za ni, lehce ji ve vodě nadzvedl a přitáhl ji k sobě, aby dostál vlastní nohy pod její. Roztáhla stehna a jemně mu vklouzla do klína. Sevřel jí nalitá ňadra do dlaní a pohrával si s naběhlými bradavkami. Konečně do ní vnikl a ona se zachvěla rozkoší.

Milovali se v chladivé tůni pomalu a něžně a vodopád jim při tom hučel do uší. Jack jí natáhl paži přes vyklenuté břicho a zkušenou rukou jí vklouzl mezi nohy. Jeho úd se pohyboval sem a tam a on ji přitom hladil a tiskl na správných místech. Ještě nikdy se tímhle způsobem nemilovali, a přitom to byla poloha, v níž mohli být spojeni a on se jí mohl současně dotýkat na těch nejcitlivějších místech. Vyvolávalo to v ní jinou, daleko mocnější rozkoš, byl to podobný rozdíl jako mezi rezavým zabolením a tupou, neodbytnou bolestí. Ale třeba to bylo tím, že byla tak smutná. Po chvíli se tomu pocitu zcela oddala. Sílil tak rychle, že ji vyvrcholení dokonale zaskočilo, snad i trochu vylekalo, a ona se křečovitě roztřásla rozkoší. Bylo to tak silné, že musela vykřiknout.

Lapala po dechu, zatímco on zůstal v ní, tvrdý a neuspokojený. Nehýbal se, byl klidný, ale ona poznala, že se mu nepodařilo vyvrcholit. Po chvíli se začala znovu pohybovat, aby ho povzbudila, ale on na to nereagoval. Otočila hlavu a přes rameno ho políbila. Voda na jeho tváři byla teplá. Jack plakal.

ČÁST PÁTÁ
1152 - 1155

KAPITOLA 14

Po sedmi letech Jack dokončil příčnou loď – kratší boční výstupky chrámu, který měl půdorys kříže – ta představovala všechno, v co jen mohl doufat. Dokázal vylepšit nápady, které okoukal v Saint-Denis, a udělal všechno užší a vyšší: okna, oblouky a dokonce i stropní klenbu. Svazky paprsků tvořících pilíře vznešeně prorůstaly ochozem a přecházely v jednotlivá žebra klenby, ohýbaly se a setkávaly uprostřed stropu. Vysoká zahrocena okna zaplavovala vnitřek chrámu spoustou světla. Římsy byly malé a tenké a ozdobné prvky se měnily v záplavu kamenného listoví.

A ve střešním nástavci nad horním ochozem, tedy v laterně, se objevily praskliny.

Jack stál na vysoké lávce přímo v laterně, zíral ven přes propast severní příčné kaple a zamyšleně mžoural do svěžího jarního rána. Byl otřesený a zmatený. Podle všeho, co se kdy o stavitelství dověděl, byla jeho stavba dostatečně pevná. Jenže praskliny prozrazovaly, že má někde nějakou slabinu. Klenutý strop byl, pravda, vyšší než jakýkoliv strop, který kdy viděl, ale zase tak moc vysoký nebyl. Jack neopakoval chybu, jíž se dopustil Alfred, a nepoložil klenutí na stěny, které na takovou váhu nebyly postavené. Jeho zdi byly připravené unést tíhu kamenné klenby. Přesto se i v jeho laterně objevily praskliny, a to přibližně na stejných místech, kde se začal trhat Alfredův strop. Alfred si to tehdy špatně spočítal, ale Jack si byl jist, že má všechny výpočty v pořádku. V jeho stavbě hrála roli nějaká nová skutečnost a Jack neměl ani tušení, co to může být.

Praskliny nebyly nebezpečné, alespoň v dohledné době ne. Už před časem je Jack nechal zaplnit maltou a už se znovu neobjevily. Stavba byla bezpečná. Ale měla někde nějakou slabinu: pro Jacka taková slabina znamenala, že se mu dílo nevyvedlo. Chtěl, aby chrám vydržel stát do soudného dne.

Opustil střešní nástavbu a sešel po točitých schodech na ochoz, kde měl svou velkou rýsovací podložku. Umístil ji do kouta, kam dopadalo dobré světlo jedním z oken nad severním vchodem do chrámu. Začal kreslit podstavec jednoho ze sloupů tyčících se v hlavní lodi. Narýsoval si kosočtverec, do kosočtverce nakreslil čtverec a do čtverce vepsal kružnici. Hlavní pruty sloupu budou vyrůstat ze čtyř rohů kosočtverce a společně vytvářet pilíř, pak se nahoře rozdělí a vyrazí na sever, jih, východ a západ a plynule přejdou v žebra nesoucí klenbu stropu. Podpůrné pruty vyrůstající z rohů čtverce budou hlavní pruty sledovat až nahoru ke klenbě a tam se změní v žebra, která se potáhnou úhlopříčně na jedné straně přes klenbu hlavní chrámové lodi a na protější straně přes klenbu vedlejší chrámové lodi. Kruh uprostřed představoval pevné jádro pilíře.

Všechny Jackovy návrhy byly založeny na jednoduchých geometrických tvarech a na ne zcela jednoduchých vzájemných vztazích, jako je třeba poměr mezi druhou odmocninou ze dvou a druhou odmocninou ze tří. Jack se naučil počítat odmocniny v Toledu, zatímco většina zedníků to nedokázala, a tak si místo toho pomáhali prostými geometrickými nákresy. Věděli například, že když se kolem rohů čtverce nakreslí kružnice, průměr kružnice je větší než strana čtverce, a to v poměru odpovídajícím poměru odmocniny ze dvou k jedné. Tenhle poměr, odmocnina dvou k jedné, je snad nejstarší ze všech stavitelských vzorců, neboť u jednoduchých staveb určuje vztah mezi vnitřní a vnější šířkou, a tak vlastně udává sílu zdí.

Jackův úkol komplikovala skutečnost, že jednotlivé číslice mají v náboženství různý význam. Převor Philip hodlal chrám znovu vysvětit, tentokrát ve jménu Panny Marie, jelikož Plačící paní dokázala víc zázraků než hrob svatého Adolpha. Proto řeholníci po Jackovi chtěli, aby všude pracoval s čísly sedm a devět – tedy s čísly Panny Marie. Navrhl tedy chrámovou loď o devíti polích a chór, který bude mít sedm polí – až bude jednou stát, jelikož chór se měl přestavovat až úplně nakonec. Propojené zaslepené loubí bočních lodí bude mít v každém poli sedm oblouků a v západním průčelí se objeví devět lomených oken. Jack si o náboženském významu číslic nic nemyslel, ale podvědomě cítil, že bude-li dost důsledně užívat stejná čísla, zaručeně to přispěje k celkové harmonii výsledné stavby.

Než stačil nákres podstavce dokončit, objevil se mistr pokrývač, který narazil na nějaký problém a sháněl Jacka, aby ho s ním vyřešil.

Jack muže následoval po točitých schodech nahoru, kolem laterny a do střešního prostoru nad ní. Kráčeli spolu přes vypouklé kupole, což byly horní strany žebrových klenutí. Nad nimi roztahovali pokrývači obrovské olověné pláty a přibíjeli je ke krovům. Začínali vždycky odspodu a pokračovali směrem nahoru, aby horní pláty vždycky překrývaly dolní a voda nemohla při dešti zatéct dovnitř.

Jack okamžitě pochopil, o jaký problém jde. Na konec koryta tvořeného dvěma sbíhajícími se střechami si vymyslel malou ozdobnou věžičku, ale její tvar nechal na jednom zednickém mistrovi. Zedník však zapomněl na to, že by někudy měla ze střechy odtékat dešťová voda a že se musí nějak dostat pryč kolem věžičky nebo pod ní. Tedto prostě bude muset předělat. Jack požádal mistra pokrývače, aby to zedníkovi vyřídil, a sám se vrátil k rýsovací podložce.

Tam Jack naprosto užasl – nad jeho nákresy postával Alfred a čekal na něj.

Jack nemluvil s Alfredem už deset let. Občas ho v Shiringu nebo ve Winchesteru z dálky zahlédl, to bylo vše. Aliena ho během posledních devíti let také jen sem tam viděla, přestože stále ještě byli manželé,

alespoň podle církve. Marta jezdila bratra tak jednou za rok navštívit do jeho domu v Shiringu. Vždycky se vracela se stejnými zprávami: Alfredovi se daří dobře, staví kamenné domy pro shiringské měšťany a je pořád stejný.

Jenže tenhle Alfred nepůsobí dojmem, že by se mu kdovíjak dařilo. Vypadá unaveně a zničeně, pomyslel si Jack. Alfred byl vždycky urostlý a silný. A teď je najednou spíš vyzáblý: tváře má vpadlé a ruka, kterou si odhrnul vlasy z očí, byla kostnatá, zatímco dřív měl prsty spíš masité.

„Pozdrav pánbu, Jacku," pozdravil.

V obličeji měl bojovný výraz, ale tón hlasu byl vstřícný – to byla velice nelákavá kombinace.

„Pozdrav pánbu, Alfrede," odpověděl Jack obezřetně. „Když jsem tě zahlédl naposledy, měl jsi na sobě hedvábnou suknici a začínal jsi být slušně obalený tukem."

„To už musí být tři roky – než přišly ty první špatné žně."

„To by odpovídalo." Tři bídné úrody za sebou způsobily hladomor. Poddaní neměli co jíst, rolníci pracující na propachtovaných statcích byli na mizině a shiringští měšťané si už zřejmě nemohli dovolit stavět nové, pohodlné, kamenné domy. Na Alfreda dolehla nouze. „A co tě po takové době přivedlo do Kingsbridge?" zeptal se Jack.

„Slyšel jsem o tvé příčné lodi a přišel jsem se na ni podívat," odpověděl Alfred. V hlase mu neochotně zazněl obdiv. „Kde ses naučil takové věci stavět?"

„V Paříži," odpověděl Jack stručně. Neměl chuť probírat tohle období svého života zrovna s Alfredem, který byl koneckonců příčinou, že Jack musel odejít z města.

„Aha." Alfred se zatvářil nejistě a pak s nucenou lhostejností v hlase dodal: „Docela rád bych tady chvíli dělal, abych se tyhle nové věci naučil."

Jack nevěřil vlastním uším. To má Alfred v sobě skutečně tolik drzosti, že se ho odváží požádat o práci? Jack se snažil získat trochu času, a proto se zeptal: „A co tvoje parta?"

„Už jsem sám," dodal Alfred na vysvětlenou a pořád ještě se snažil mluvit nenucené. „Pro celou partu teď není dost práce."

„My teď stejně nepřijímáme," poznamenal Jack stejně nenucené. „Máme zrovna plný stav."

„Dobrý zedník se ti ale může vždycky hodit, ne?"

Jack zaslechl v hlase svého společníka lehce prosebný tón a uvědomil si, že Alfred je v úzkých. Rozhodl se, že s ním bude jednat otevřeně: „Po tom, co jsme spolu všechno prožili, Alfrede, jsem ten poslední, koho bys mohl přijít požádat o pomoc."

„Jsi opravdu poslední," přiznal Alfred upřímně. „Už jsem to zkoušel všude. Nikde nepřijímají. Je hlad."

Jack myslel na celé ty dlouhé roky, kdy ho Alfred týral, mučil a bil. Alfred ho dohnal až ke vstupu do kláštera a pak ho nepřímo přiměl, aby opustil domov a rodinu. Neměl nejmenší důvod Alfredovi pomáhat: měl dokonce dost důvodů, proč by se měl z Alfredova úpadku radovat. Nahlas prohlásil: „Nepřijal bych tě, ani kdybych zrovna někoho hledal."

„Myslel jsem si, že bys to mohl udělat," poznamenal Alfred s býčí neústupností. „Nakonec to byl *můj* otec, kdo tě naučil všechno, co umíš. Jen díky němu jsi dnes hlavním stavitelem. Nepomůžeš mi už kvůli jeho památce?"

Kvůli Tomovi. Jack najednou ucítil, jak ho bodlo špatné svědomí. Tom se svým způsobem snažil být dobrým nevlastním otcem. Nebyl nijak laskavý a moc malému chlapci nerozuměl, ale choval se k Jackovi v podstatě skoro stejně jako ke svým vlastním dětem, a když mu předával svoje znalosti a dovednosti, byl trpělivý a štědrý. Navíc byla díky němu Jackova matka šťastná, alespoň většinu času. A málo platné, uvažoval Jack, teď tady stojím já, úspěšný a prosperující mistr stavitelský, který je na nejlepší cestě k tomu, aby dosáhl svého ctižádostivého cíle a postavil nejkrásnější katedrálu na světě, a tamhle stojí Alfred, chudý, hladový a bez práce. Není to dostatečná odplata?

Ne, není, odpověděl si v duchu.

Pak se nad svým nevlastním bratrem slitoval.

„No dobře," přikývl. „Při Tomově památce, jsi přijat."

„Děkuju ti," vydechl Alfred. Jack z jeho výrazu nedokázal nic vyčíst. „Mám začít hned?"

Jack přikývl. „Zrovna pokládáme základy v hlavní lodi. Tak se k nim přidej."

Alfred napřáhl ruku. Jack na okamžik zaváhal a pak ji stiskl. Alfred měl stejně silný stisk jako vždycky.

Vzápětí Alfred zmizel. Jack zůstal stát na místě a zamyšleně se díval na nákres podstavce sloupu. Kreslil podstavec v životní velikosti, takže až bude hotov, tesařský mistr může dělat dřevěnou šablonu rovnou z nákresu. Šablonu pak budou používat kameníci, aby si s její pomocí označili, kde mají každý kámen přitesat.

Rozhodl se správně? Připomněl si, že Alfredovi spadla celá klenba. Na tak složité práce, jako jsou klenby a oblouky, ovšem Alfreda nepustí: vrcholem jeho umění jsou podlahy a rovné zdi.

Zatímco Jack stále ještě dumal nad svým činem, ozval se polední zvon oznamující, že je čas k obědu. Zrzavý stavitel odložil rydlo, kterým kreslil svoje návrhy, a sešel po točitých schodech do přízemí.

Ženatí řemeslníci se odešli najíst domů a svobodní jedli v dílně. Na některých stavbách dostávali pracovníci i oběd, aby se tím zamezilo pozdním příchodům, zůstávání doma a opilství. Jenže klášterní strava byla

často velmi střídmá, a tak většina lidí pracujících na stavbě dávala přednost vlastnímu jídlu. Jack bydlel ve starém domě Toma Stavitele se svou nevlastní sestrou Martou, která mu dělala hospodyni. Když měla Aliena moc práce, starala se Marta také o Tommyho a Jackovo druhé dítě, holčičku, jíž dali jméno Sally. Marta zpravidla nachystala Jackovi a dětem oběd a Aliena se k nim občas přidala.

Jack vyšel z převorství a rázným krokem kráčel k domovu. Cestou ho najednou něco napadlo. Předpokládá Alfred, že se vrátí do svého původního domova k Martě? Je to nakonec jeho vlastní sestra. Na tohle Jack vůbec nepomyslel, když mu přislíbil zaměstnání.

Dělám si naprosto nesmyslné starosti, rozhodl se po chvíli. Dny, kdy mě mohl Alfred strašit, jsou nenávratně pryč. Dnes jsem hlavním stavitelem v Kingsbridge já, a když řeknu Alfredovi, že v tom domě bydlet nebude, tak v tom domě bydlet nebude.

Napůl očekával, že najde Alfreda u kuchyňského stolu, a ulevilo se mu, když zjistil, že tam jeho nevlastní bratr není. Aliena dohlížela na to, aby děti pořádně jedly, a Marta míchala něco v hrnci nad ohništěm. Z vůně jehněčího vývaru se sbíhaly sliny v ústech.

Krátce políbil Alienu na čelo. Bylo jí už třiatřicet, ale pořád vypadala stejně jako před deseti roky: na hlavě se jí stále vlnila bohatá záplava hnědých vlasů, ústa měla plná jako dřív a oči stejně bystré a tmavé. Jen když se svlékla, byly vidět stopy, jež na jejím těle zanechal čas a dva porody: její nádherná, pevná ňadra trochu poklesla, boky se jí rozšířily a břicho se nikdy nevrátilo do původní podoby a nebylo už tak ploché a napjaté.

Jack se se zalíbením zadíval na dva výhonky, jež vzešly z Alienina těla. Na devítiletého Tommyho, zdravého zrzavého chlapce, na svůj věk dost velkého, který se zrovna cpal jehněčím vývarem s takovou vervou, jako by týden nejedl. A na sedmiletou Sally, jež měla tmavé kučery po matce, šťastně se usmívala a ukazovala přitom mezeru mezi předními zuby – úplně stejně jako Marta, když ji Jack před sedmnácti lety poprvé uviděl. Tommy chodil každé ráno do převorství do školy, aby se naučil číst a psát. Mniši ale odmítali brát do školy děvčata, a tak se Aliena musela se Sally učit doma.

Jack se posadil a Marta sundala z ohně hrnec a postavila ho na stůl. Marta byla zvláštní dívka. Už jí bylo přes dvacet, a pořád nejevila sebemenší zájem o to, že by se mohla vdát. Odjakživa měla blízko k Jackovi a teď jí zřejmě dokonale vyhovovalo, že mu může dělat hospodyni.

Jack nepochybně vládl nejpodivnější domácnosti v celém hrabství. On a Aliena rozhodně patřili mezi nejvýznačnější obyvatele města: on byl hlavním stavitelem katedrály a ona největším výrobcem látek mimo Winchester. Všichni s nimi jednali jako s manželem a manželkou, ale oni

spolu nesměli trávit noci, a tak bydleli každý v jiném domě. Aliena se svým bratrem a Jack se svou nevlastní sestrou. Každou neděli odpoledne a každý svátek se oba vytratili a každý ve městě věděl, co jdou dělat – až na převora Philipa, pochopitelně. A Jackova matka celou dobu žila v jeskyni, protože se o ní říkalo, že je čarodějnice.

Čas od času Jacka popadl vztek nad tím, že si nemůže Alienu vzít. Ležel na posteli, byl vzhůru, poslouchal, jak Marta vedle pochrupuje, a říkal si: Je mi osmadvacet let – proč mám spát sám? Následujícího dne byl vždycky na převora Philipa protivný, zamítal všechny návrhy, s nimiž přišli mniši po jednání v kapitolce, jako neproveditelné nebo příliš drahé a odmítal se bavit o jiných možnostech či kompromisních řešeních, jako by se katedrála dala postavit jen jediným způsobem, a to podle Jacka. V takové chvíli se Philip navztekanému staviteli začal na pár dní vyhýbat a vyčkával, až bouře pomine.

Aliena měla také okamžiky, kdy byla nešťastná, a odnášel to zpravidla Jack. Byla netrpělivá a nesnášenlivá, kritizovala všechno, co udělal, dávala děti spát, sotva vešel do dveří, a když jedl, tvrdila, že nemá hlad. Po dvou dnech takové nálady se zničehonic rozplakala, vyhrkla, že ji to mrzí, a zase bylo všechno v nejlepším pořádku až do chvíle, kdy se v ní nahromadilo víc napětí, než dokázala zvládnout.

Jack si nabral trochu polévky do misky a dal se do jídla. „To neuhádnete, kdo za mnou dnes přišel na staveniště," prohlásil. „Alfred."

Marta upustila lžíci a ta dopadla s hlasitým cinknutím na kámen, na němž rozdělávali oheň. Jack se na ni podíval a zahlédl v jejím obličeji strach. Otočil se na Alienu a uviděl, že zbledla.

„Co dělá v Kingsbridge?" zeptala se.

„Hledá práci. Obchodníci ze Shiringu jsou po hladomoru na mizině, a tak si zřejmě nemůžou dovolit stavět kamenné domy jako dřív. Alfred rozpustil partu a nemůže najít práci."

„Doufám, že jsi s ním na místě vyrazil dveře," poznamenala Aliena.

„Požádal mě, abych mu dal práci kvůli Tomovi," vysvětloval Jack nervózně. Nečekal, že ta zpráva s oběma ženami tak otřese. „Za všechno, čím jsem, nakonec vděčím Tomovi."

„Čerta starýho," odsekla Aliena a Jack si pomyslel: tenhle výraz má od mé matky.

„A tak jsem ho najal," řekl nahlas.

„Jacku!" vykřikla Aliena. „Jak jsi mohl něco takového udělat? Přece mu neumožníš, aby se vrátil do Kingsbridge! Takovému satanášovi!"

Sally se dala do pláče. Tommy zíral vykulenýma očima na matku.

„Alfred není žádný satanáš," zkusil Jack celou situaci uklidnit. „Je hladový a nemá ani vindru. Zachránil jsem ho při památce jeho otce."

„Kdyby tě devět měsíců nutil spát na zemi u vlastní postele jako psa, neměl bys s ním stopu slitování.“

„Mně dělal daleko horší věci – zeptej se Marty.“

„Mně taky,“ přidala se Marta.

„Prostě jsem dospěl k závěru,“ vysvětloval Jack, „že vidět ho takhle zuboženého je pro mě dostatečné zadostiučinění.“

„Ale mně to nestačí!“ obořila se na něj Aliena. „Kristepane, ty jsi blázen, Jacku. Někdy děkuju Bohu, že nejsem tvoje žena.“

Tohle zabolelo. Jack odvrátil pohled. Věděl, že to Aliena tak nemyslí, ale bylo dost zlé, že to vůbec dokázala říct, byť v hněvu. Sáhl po lžíci a začal jíst. Nemohl pořádně ani polykat:

Aliena pohladila Sally po hlavě a strčila jí do pusy kousek mrkve. Dívenka přestala plakat.

Jack se podíval na Tommyho. Chlapec stále ještě upíral na Alienu vyděšený pohled. „Jez, Tommy,“ vybídl ho otec. „Je to dobré.“

Oběd snědli mlčky.

Během jara toho roku dokončili obě křídla příčné lodi a převor Philip podnikl cestu po majetku převorství na jih od Kingsbridge. Po třech hubených letech potřebovali konečně pořádnou úrodu, a tak se chtěl osobně přesvědčit, v jakém stavu jsou jednotlivé usedlosti.

Vzal s sebou Jonathana. Z klášterního sirotka se mezitím stal vytáhlý, bystrý šestnáctiletý mladík. A stejně jako Philip v jeho věku, Jonathan ani na okamžik nezapochyboval o tom, jak chce s životem naložit: dokončit noviciát, složit patřičnou přísahu a stát se bratrem Jonathanem. A stejně jako Philipa i jeho víc zajímala světská stránka fungování řádu, takže se stal zástupcem Cuthberta Bělohlava, stárnoucího hospodáře. Philip byl na chlapce hrdý: Jonathan byl zbožný, pracovitý a všichni ho měli rádi.

Doprovod jim dělal Alienin bratr Richard. Ten si konečně po letech našel v Kingsbridge svoje místo. Když už jednou stály městské hradby, Philip navrhl spolku farníků, aby najali Richarda jako velitele stráží a svěřili mu do rukou bezpečí města. Alienin bratr zorganizoval noční hlídky a zařizoval údržbu a zesílení hradeb. Během trhů a o svátcích měl právo zavírat buřiče a opilce. Jak se vesnice změnila v město, musel tuhle práci někdo vykonávat, jenže to bylo něco, co sami řeholníci dělat nesměli. A tak se ukázalo, že spolek farníků, který Philip zprvu chápal jako ohrožení vlastního postavení, je ve skutečnosti docela užitečná věc. A Richard byl nadmíru spokojený. Mohlo mu teď být nějakých třicet let, ale díky činorodému životu vypadal mladě.

Philipa mrzelo, že se mu nepodařilo stejným způsobem zajistit klidný život i Richardově sestře. Jestli se na někom někdy církev neblaze podepsala, tak to byla Aliena. Jacka milovala celým srdcem, navíc byl

otcem jejích dětí, ale církev trvala na tom, že je Aliena vdaná za Alfreda, přestože ho po tělesné stránce nikdy nepoznala. A navíc nemohla dosáhnout zrušení sňatku kvůli zlé vůli jednoho biskupa. Bylo to ostudné a Philip z toho měl špatné svědomí, přestože za to sám nemohl.

Když se jejich výprava chýlila ke konci a mířili už k domovu, projížděli jednoho jasného jarního rána hlubokým lesem. Mladý Jonathan zničehonic poznamenal: „To by mě zajímalo, proč Bůh nechává lidi hladovět."

Byla to otázka, kterou si každý mladý řeholník dříve či později položí, a dalo se na ni odpovědět mnoha způsoby. „Tenhle hladomor nemusíš vyčítat Pánovi," upozornil ho Philip.

„Bůh přece vyvolává počasí, které způsobí špatnou úrodu," namítl mladík.

„Za hladomor nemůže jen špatná úroda," upozornil ho Philip. „Vždycky po několika letech jsou chudé žně, na tom není nic divného, a lidé kvůli tomu neumírají hlady. Dnešní situace je výjimečná tím, že nedostatek úrody přišel po mnoha letech bojů o trůn."

„Jak to s tím souvisí?" divil se Jonathan.

Odpověděl mu Richard, protože byl voják: „Válka škodí hospodářství. Dobytek je potřeba porážet, aby bylo čím nakrmit vojsko, pole s úrodou se vypalujou, aby nepadla do rukou nepříteli, a když táhnou šlechtici do boje, jsou zemědělské usedlosti opuštěné."

„A když je budoucnost nejistá, lidé nemají chuť vrážet čas a námahu do toho, aby vymýtili les a získali novou půdu, aby zvětšovali stáda, kopali příkopy a stavěli stodoly," dodal Philip.

„My jsme ale přece všechny tyhle věci nepřestali dělat," bránil se Jonathan.

„Kláštery jsou v trochu jiném postavení. Ale obyčejní rolníci nechávají během válek svoje hospodářství chátrat, takže když pak přijde špatné počasí, nemají dost zásob, aby se s tím vyrovnali. Řeholníci dokážou myslet víc dopředu. I tak se nás celá situace nemile dotýká. Hladomor způsobil, že ceny vlny prudce klesly."

„Já v tom nevidím souvislost," prohlásil Jonathan.

„Nejspíš to bude tím, že když mají lidé hlad, nekupují si oblečení." Co Philip pamatoval, stalo se letos poprvé, že ceny vlny oproti loňsku nestouply. Philip byl donucen zpomalit práce na stavbě katedrály, přestal přijímat další novice a škrtl bratrům z jídelníčku víno a maso. „Bohužel to znamená, že musíme šetřit zrovna ve chvíli, kdy do Kingsbridge přichází stále víc a víc zbídačených lidí hledat práci."

„A končí u brány do převorství, kde se postaví do fronty a dostanou zadarmo kus chleba a kaši," dodal Jonathan.

Philip zasmušile přikývl. Rvalo mu to srdce, když viděl silné muže, jak žebrají o chleba, protože nemůžou zavadit o práci. „Ale pamatuj si, že to způsobila válka, ne špatné počasí," upozornil mladého mnicha.

„Doufám, že je v pekle nějaké zvláštní místo pro všechny hrabata a barony, kteří tuhle bídu způsobili," poznamenal Jonathan s upřímným zaujetím mladého člověka.

„Taky doufám – u všech svatých, co to je?"

Z podrostu vyrazila podivná postava a plnou rychlostí se hnala proti Philipovi. Muž měl roztrhané šaty, rozcuchané vlasy a obličej černý špínou. Philipa nejdřív napadlo, že ten chudák utíká před rozzuřeným kancem nebo dokonce před medvědem.

Jenže pak se muž odrazil a vrhl se na Philipa.

Převora to tak zaskočilo, že spadl z koně.

Útočník po něm skočil a zalehl ho. Muž páchl jako zvíře a vydával i podobné zvuky: vytrvale nesrozumitelně vrčel. Philip se kroutil a kopal kolem sebe. Chlap se zřejmě snažil zmocnit se koženého vaku, který měl Philip pověšený přes rameno. Philip si uvědomil, že se ho útočník pokouší oloupit. Ve vaku nebylo nic jiného než jedna kniha – *Píseň o Šalamounovi.* Philip se zoufale snažil osvobodit. Ne že by mu zrovna na téhle knize tolik záleželo, ale chtěl se dostat ze sevření zloděje, který byl tak strašlivě špinavý.

Jenže převor byl zamotaný do řemenu, na němž vak visel, a loupežník ho nechtěl pustit. A tak se váleli po zemi, Philip se pokoušel osvobodit a útočník se snažil zmocnit vaku. Převor navíc neurčitě zaznamenal, že mu utekl kůň.

Loupežníka zničehonic chytil Richard a odtrhl ho od jeho oběti. Philip se převalil a posadil, ale chvíli nevstával. Točila se mu hlava a lapal po dechu. Konečně dostal do plic čerstvý vzduch a byl rád, že se zbavil zlodějova odporného objetí. Ohmatával si odřeniny. Zlomeného nic neměl. Pak se rozhlédl po ostatních.

Richard měl útočníka položeného na zemi tváří dolů, jednou nohou mu stál mezi lopatkami a špičkou meče se opíral muži o zátylek. Jonathan držel zbývající dva koně a vypadal vyjeveně.

Philip se opatrně zvedl a zůstal nejistě stát. Přemáhala ho slabost. Když jsem byl v Jonathanově věku, pomyslel si, mohl jsem spadnout z koně a hned jsem na něj zase vyskočil zpátky.

„Kdybys mi dohlédl na tohohle švába, chytil bych ti koně," prohlásil Richard a podal Philipovi meč.

„Jistě," přikývl Philip. Meč mávnutím ruky odmítl. „Tohle nebudu potřebovat," dodal.

Richard zaváhal a pak skryl zbraň do pochvy. Loupežník ležel bez hnutí. Nohy, které mu koukaly zpod suknice, byly hubené jako větévky a měly i

stejnou barvu. Muž byl bos. Philipovi vlastně ani chvíli nehrozilo žádné nebezpečí: tenhle chudák byl tak slabý, že by nedokázal uškrtit ani kuře. Richard se vydal pro Philipova koně.

Zloděj viděl, že Richard odchází, a ztuhl. Philipovi bylo hned jasné, že toho muž využije a pokusí se o útěk. Zabránil mu v tom tím, že se ho zeptal: „Nedal by sis něco k jídlu?“

Loupežník zvedl hlavu a zadíval se na Philipa, jako by si myslel, že se mnich dočista zbláznil.

Philip přistoupil k Jonathanovu koni a otevřel sedlovou brašnu. Vyndal z ní bochník chleba, rozlomil ho a polovinu podal zlodějovi. Muž po chlebu s nevěřícím pohledem chňapl a okamžitě si ho skoro celý nacpal do úst.

Philip se posadil na zem a pozorně se na loupežníka zadíval. Muž jedl jako zvíře – snažil se spolykat co nejvíc jídla, než mu ho někdo vyškubne. Philip měl zprvu dojem, že má před sebou staršího člověka, ale když si ho teď mohl pořádně prohlédnout, poznal, že zloděj je ještě docela mladý, tak kolem pětadvaceti.

Vrátil se Richard a vedl Philipova koně. Když viděl, že útočník sedí na zemi a cpe se, rozzlobilo ho to. „Proč jsi mu dal naše jídlo?“ obrátil se na Philipa.

„Protože trpí hlady,“ odpověděl převor.

Richard na to nic neřekl, ale z jeho výrazu bylo jasné, co si myslí o duševním zdraví řeholníků.

Když zloděj spořádal chléb, Philip se zeptal: „Jak se jmenuješ?“

Muž se na něj ostražitě podíval. Zaváhal. Philip z nějakého důvodu pochopil, že tenhle člověk už hodnou dobu nepromluvil na žádnou jinou lidskou bytost. Konečně zloděj odpověděl: „David.“

Tak mu rozum ještě pořád slouží, pomyslel si Philip. „Co se ti stalo, Davide?“ chtěl vědět.

„Po posledních žních jsem přišel o hospodářství.“

„Kdo je tvým pánem?“

„Hrabě ze Shiringu.“

William Hamleigh. Philipa to ani nepřekvapilo.

Po třech za sebou jdoucích špatných úrodách nebyly tisíce rolníků schopny platit pacht. Když se to stalo Philipovým nájemcům, klášter jim poplatek jednoduše prominul, protože kdyby tyhle lidi zbídačil, stejně by přišli do kláštera a domáhali se pomoci. Ostatní majitelé půdy, a zvlášť hrabě William, využili situace k tomu, že se nájemců zbavili a jejich usedlosti si vzali zpátky. Výsledkem bylo, že výrazně vzrostl počet psanců, kteří žili v lesích a přepadávali pocestné. Proto musel s Philipem všude jezdit Richard a sloužit převorovi jako jeho osobní strážce.

„A co tvoje rodina?“ zeptal se Philip loupežníka.

„Manželka si vzala dítě a vrátila se k matce. Jenže pro mě už tam místo nebylo.“

Tohle byl dost běžný osud. „Vztáhnout ruku na mnicha je hřích, Davide,“ pokáral muže Philip. „A živit se jako zloděj je nesprávné.“

„A čím se mám teda živit?“ vykřikl muž zoufale.

„Když už musíš být v lesích, měl bys raději chytat ptáky a lovit ryby.“

„To neumím!“

„Jako zloděj ses taky moc nepředvedl poznamenal Philip. Jakou šanci jsi měl beze zbraně proti třem lidem, když Richard je ještě ke všemu ozbrojený po zuby?“

„Nevěděl jsem, co si počít.“

„Až příště nebudeš vědět, co si počít, jdi do nějakého kláštera. Tam se pro takového chudáka vždycky najde něco k jídlu.“ Philip vstal. Po té pokrytecké radě měl hořko v ústech. Věděl, že by kláštery nejspíš nedokázaly nakrmit všechny chudáky a psance v zemi. Většina z nich ve skutečnosti nemá jinou možnost než krást. Jenže jeho úkolem bylo prosazovat ctnostný život, a ne nabízet výmluvy, proč je třeba loupit.

Dál už pro tohoto zničeného člověka nemohl Philip nic udělat. Vzal si od Richarda otěže svého koně a vyškrábal se do sedla. Cítil, že odřeniny a modřiny, které utrpěl při pádu, ho budou bolet ještě kolik dní. „Jdi svou cestou a vystříhej se hříchu,“ vyzval ještě muže. Potom pobídl koně a vyrazil kupředu.

Když se dostali z doslechu, Richard poznamenal: „Ty jsi příliš hodný.“

Philip zavrtěl hlavou. „Kdepak, potíž je v tom, že nejsem dost hodný.“

V týdnu před svatodušní nedělí se William Hamleigh ženil.

Byl to matčin nápad.

Matka se už roky snažila najít mu manželku a zajistit hrabství dědice, ale William jí to pokaždé zkazil. Ženy ho nudily a navíc se jich – způsobem, kterému nerozuměl a o němž ve skutečnosti nebyl ochoten přemýšlet – tak trochu bál. Neustále matce sliboval, že se určitě brzy ožení, ale nikdy pro to nic neudělal.

Nakonec mu matka přece jen nevěstu našla.

Jmenovala se Elizabeth. Byla to dcera Harolda z Weymouthu, bohatého šlechtice a silného stoupence krále Štěpána. Jak matka Williamovi náležitě vysvětlila, mohl se s trochou námahy zmoct na lepší partii – mohl si třeba vzít dceru nějakého hraběte. Jenže on v tom směru odmítal cokoliv podniknout, a tak se bude muset spokojit s Elizabeth. William si své nastávající všiml u králova dvora ve Winchesteru a matka moc dobře zaznamenala, jak na ni její syn civí. Dívka měla hezký obličej, záplavu světle hnědých vlasů, veliká ňadra a úzké boky – přesně Williamův typ.

Bylo jí čtrnáct let.

Když na ni tehdy William zíral, představoval si, jak ji jedné temné noci potká v nějaké zapadlé uličce ve Winchesteru a násilím se jí zmocní. Na manželství přitom ani nepomyslel. Jenže matka obratem zařídila, aby otec se sňatkem souhlasil, a dívka sama byla poslušná dcera, která vždycky udělá, co se jí řekne. Matka Williama ujistila, že tentokrát se nebude opakovat ponížení, jímž se Aliena podepsala na celé jejich rodině, a sjednala schůzku.

William z toho byl dost nervózní. Když naposledy něco podobného podnikal, byl nezkušený dvacetiletý mladíček, syn obyčejného rytíře, a měl se setkat s nafoukanou mladou dámou z opravdu urozené rodiny. Dnes mu však bylo sedmatřicet, stal se mužem, kterého zocelila mnohá bitva, a už deset let byl hrabětem ze Shiringu. Nechat se znervózňovat tím, že se má setkat se čtrnáctiletou holkou, bylo naprosto nesmyslné.

Ona ovšem byla ještě daleko nervóznější. A navíc se mu zoufale snažila udělat radost. Vzrušeně vyprávěla o domově a o rodině, o svých koních a psech i o příbuzných a přátelích. William jen mlčky seděl, prohlížel si její obličej a představoval si, jak asi bude vypadat nahá.

Biskup Waleran je oddal v kapli přímo v sídelním hradě shiringského hraběte a pak začala bohatá hostina, která se protáhla na celý zbytek dne. Podle zvyku dostal pozvání každý, kdo v hrabství něco znamenal, a William by před svými sousedy beznadějně ztratil tvář, kdyby hostům nenabídl opulentní pohoštění. Na hradním nádvoří nechal opéct tři celé voly a tucet ovcí a prasat a návštěvníci vypili veškeré zásoby piva, vína i jablečné šťávy z hradních sklepení, takže nikde ani kapka nezůstala. Williamova matka vévodila celé oslavě s vítězoslavným výrazem ve znetvořeném obličeji. Biskupu Waleranovi připadalo takovéhle barbarské hodování trochu nechutné, a když nevěstin strýček začal vykládat veselé příběhy o novomanželích, Waleran se sebral a odjel.

Když se setmělo, ženich a nevěsta se vytratili a odebrali se do své komnaty. Hosty nechali, ať se dál veselí. William už navštívil hodně svateb, a tak moc dobře věděl, co může rozparáděné svatební hosty napadnout. Požádal proto Waltera, aby držel stráž před jejich ložnicí, a pro jistotu zabarikádoval dveře, aby je nikdo nevyrušoval.

Elizabeth si svlékla šaty a zula boty a zůstala před ním stát jen ve lněné košili. „Nevím, co mám dělat," prohlásila prostě. „Budeš mi to muset ukázat."

Takhle si to William rozhodně nepředstavoval. Přistoupil k dívce. Zvedla k němu obličej a on ji políbil na měkké rty. Ani polibek v něm nevyvolal patřičný žár. „Sundej si košili a lehni si na postel," požádal dívku.

Přetáhla si košili přes hlavu. Byla docela buclatá. Obrovská ňadra měla drobné, vrásčité bradavky. Trojúhelník mezi nohama jí zakrýval chomáč světle hnědých chlupů. Poslušně došla k posteli a lehla si na záda.

William odkopl boty. Posadil se na postel vedle své nevěsty a stiskl jí prsa. Pleť na nich byla hebká. Tahle hodná, oddaná, usmívající se dívka byla na hony vzdálená jeho představám o ženě zmítané vášní a sténající a potící se pod jeho vahou – představám, při nichž mu vysychalo hrdlo. Připadal si podvedený.

Vklouzl jí dlaní mezi stehna a ona okamžitě roztáhla nohy. Vrazil do ní prst. Vyjekla bolestí, ale hned zamumlala: „To je v pořádku, nic se nestalo."

Na okamžik ho napadlo, jestli na to náhodou nejde úplně špatně. Hlavou se mu mihla naprosto odlišná vidina. Leželi oba bok po boku v posteli, hladili se, povídali si a snažili se jeden druhého postupně poznat. Jenže když dívka vyjekla bolestí, Williamovi se konečně ozvala ve slabinách touha, a tak zaplašil z mysli veškeré pochyby a ještě surověji do dívky pronikl prstem. Sledoval výraz jejího obličeje, jak se snažila snášet bolest mlčky.

Vlezl na postel a klekl si jí mezi nohy. Ještě nebyl dostatečně vzrušený. Trochu se polaskal, aby mu víc ztvrdl úd, ale neměl valný úspěch. To ten její zatracený úsměv ho zbavuje mužné síly, tím si byl jist. Vrazil do ní dva prsty a dívka nepatrně vykřikla bolestí. To už bylo lepší. Pak se ta zatracená čubka začala znovu usmívat. Pochopil, že jí bude muset ten úsměv nějak smazat z tváře. Udeřil ji surově do obličeje. Vykřikla a ret jí začal krvácet. Tohle už bylo o hodně lepší.

Udeřil ji ještě jednou.

Dala se do pláče.

A pak už bylo všechno v pořádku.

Následující neděli byl svátek Všech svatých, takže do katedrály se nahrne početný zástup věřících. Mši bude sloužit biskup Waleran. Bude tam ještě víc lidí než obvykle, jelikož se každý bude chtít podívat na novou příčnou loď, kterou se zrovna nedávno podařilo dokončit. Všeobecně se říkalo, že stavba je úžasná. William předvede při bohoslužbě obyčejným lidem svou manželku. Nezavítal do města od doby, kdy kolem Kingsbridge postavili hradby, ale Philip mu dost dobře nemohl zabránit, aby přišel do kostela.

Dva dny před svatodušní nedělí zemřela Williamovi matka.

Bylo jí kolem šedesátky. Přišlo to docela náhle. V pátek po večeři nějak nemohla popadnout dech a šla si brzo lehnout. Krátce před rozedněním probudila Williama matčina komorná a sdělila mu, že matka má nějaké potíže. Vyskočil z postele, promnul si oči a odklopýtal do matčiny ložnice. Našel ji tam, jak zoufale lapá po dechu, nemůže mluvit a v očích má děs.

Williama nejvíc vyděsilo matčino příšerné sténání, při kterém naskakovala husí kůže, a její vytřeštěné oči. Neustále na něj zírala, jako by čekala, že něco udělá. Tak strašlivě ho to vystrašilo, že se rozhodl raději z

pokoje odejít. Otočil se a vtom uviděl ve dveřích stát matčinu komornou. Zastyděl se za svůj strach. Přinutil se znovu se na matku podívat. V mihotavém světle jediné svíčky to vypadalo, jako by její obličej neustále měnil tvar. Její přerývavé, chraplavé oddechování bylo stále hlasitější a William měl pocit, že mu zaplňuje celou hlavu. Nechápal, že tím matka ještě nevzbudila celý hrad. Přitiskl si dlaně na uši, aby se toho zvuku zbavil, ale pořád ho slyšel. Bylo to stejné, jako když byl ještě malý kluk a matka na něj křičela. Dokázala ho tehdy zahltit vzteklými, jízlivými tirádami. A její obličej vypadal dnes stejně rozhněvaně jako tenkrát, ústa měla otevřená, oči vytřeštěné a vlasy rozcuchané. William měl stále zřetelnější pocit, že po něm matka něco chce, a připadal si stále mladší a menší, až se ho nakonec zmocnil slepý děs, jaký nezažil od dětství, děs pramenící z poznání, že jediná bytost, kterou doopravdy miluje, je běsnící příšera. Vždycky to probíhalo stejně: řekla mu, aby k ní šel blíž, nebo aby šel pryč, aby nasedl na poníka, nebo z něj slezl. On reagoval příliš pomalu, a tak matka začala ječet. A on byl po chvíli tak vyděšený, že úplně přestal chápat, co po něm matka vlastně chce. Tím se kruh hysterie uzavřel, jelikož matka ječela stále víc a víc a on byl hrůzou němý, hluchý a slepý.

Tentokrát to ale skončilo jinak.

Tentokrát matka umřela.

Nejdřív zavřela oči. William se hned o poznání uklidnil. Postupně se jí začal zklidňovat dech. Obličej jí pod boláky zešedl. Dokonce i svíčka jako by najednou svítila mátožněji a pohybující se stíny Williama už zdaleka tak neděsily. Nakonec dýchání jednoduše ustalo.

„Poslyš," obrátil se William na komornou, „snad je v pořádku, co myslíš?"

Komorná se rozplakala.

Posadil se na okraj postele a zadíval se matce do nehybného obličeje. Komorná přitáhla dovnitř kněze, který jí zuřivě spílali „Proč jsi mě nezavolala dřív?" William ho sotva vnímal. Zůstal u matky sedět až do rozednění. Pak ho služebné požádaly, aby odešel, jelikož musely paní „nachystat". William sešel dolů do hodovní síně, kde zrovna obyvatelé hradu – rytíři, zbrojnoši, duchovní a služebníci – v tichosti dojídali snídani. Hrabě se posadil vedle své mladičké ženy a napil se vína. Jeden nebo dva rytíři na něj promluvili, pak to zkusil i komorník, ale William jim neodpověděl. Konečně vešel Walter a posadil se vedle něj. Walter znal svého pána už spoustu let a věděl, kdy má zůstat zticha.

Po chvíli William konečně promluvil. „Máme připravené koně?" zeptal se.

„Na co?" vyhrkl Walter překvapeně.

„Na cestu do Kingsbridge. Bude nám to trvat dva dny – musíme vyrazit dnes ráno."

„Myslel jsem, že nepojedeme – vzhledem k okolnostem…"

Z nějakého důvodu ta poznámka Williama rozzlobila. „Řekl jsem, že nepojedeme?“ osopil se na svého podkoního.

„Ne, pane.“

„Tak pojedeme!“

„Ano, pane.“ Walter vstal. „Hned to zařídím.“

Vyrazili před polednem, William, Elizabeth a obvyklá družina rytířů a štolbů. William měl pocit, že se mu to všechno jen zdá. Připadalo mu to, jako kdyby se krajina pohybovala kolem něj, a ne naopak. Elizabeth, zmlácená a zamlklá, jela vedle něj. Kdykoliv se zastavili, Walter se o všechno postaral. Při každém jídle snědl William malý kousek chleba a vypil několik pohárků vína. Večer upadl do přerušovaného spánku.

Když se dostali na dohled ke Kingsbridge, mohli přes zelená pole vidět z velké dálky katedrálu. Starý chrám, to byla rozložitá, do šířky roztažená budova s malými okny připomínajícími ospalá očka pod vyklenutým obočím. Nová katedrála vypadala úplně jinak, to jim bylo jasné, přestože ještě nebyla hotová. Byla vysoká a štíhlá a okna měla neuvěřitelně veliká. Když přijeli blíž, William si všiml, že zcela zastínila klášterní budovy, což se starému chrámu nikdy nepovedlo.

Cesta byla plná jezdců i opěšalých poutníků a všichni mířili ke Kingsbridge: svatodušní bohoslužbu měli lidé rádi, jelikož se konala počátkem léta, počasí bylo vlídné a cesty suché. Tentokrát se sem sjíždělo víc lidí než obvykle, protože je přitahovala nová stavba.

William a jeho doprovod zdolali poslední míli klusem, rozehnali nepozorné chodce a vjeli na dřevěný padací most vedoucí přes řeku. Z Kingsbridge se mezitím stalo jedno z nejlépe opevněných měst v Anglii. Mělo mohutné kamenné hradby se zubatým cimbuřím a tady, kde most dříve ústil rovnou na hlavní ulici, se teď každému postavila do cesty kamenná brána se dvěma věžemi a obrovskými, železem pobitými vraty. Brána byla v tuto chvíli pro každého otevřená, ale na noc ji nepochybně pevně zavírali. Tohle město už se mi asi nikdy vypálit nepodaří, pomyslel si William neurčitě.

Když jel hlavní ulicí k převorství, obyvatelé města na něj zírali. Lidé na Williama pochopitelně vždycky zírali: vždyť byl hrabě. Dnes je, navíc zajímala mladá novomanželka, která jela po Williamově levici. Po pravici měl hrabě Waltera, jako obvykle.

Vjeli do převorství a u stájí sesedli z koní. William přenechal svého oře Walterovi a otočil se, aby si prohlédl chrám. Východní část, horní konec kříže, byla na vzdálenějším konci převorství a William ji ze svého postavení neviděl. Západní část, dolní konec kříže, nebyla ještě hotová, ale její tvar byl vyznačen na zemi kolíky a provázky a kus základů už měl Jack položený. Mezi východní a západní částí byla už dokončená nová stavba, příčné břevno kříže skládající se ze severní a jižní části příčné lodi a místa,

kde se obě části křížily. Okna skutečně *byla* tak velká, jak zdálky vypadala. William za celý svůj život podobnou stavbu neviděl.

„To je úžasné," vydechla Elizabeth a porušila tím svoje poddajné mlčení.

Williama zamrzelo, že ji nenechal doma.

Jako očarovaný kráčel pomalu mezi kolíky a provázky hlavní chrámovou lodí k severu. Elizabeth oddaně cupitala za ním. První pole hlavní lodi už bylo částečně postavené a budilo dojem, jako by podpíralo obrovský lomený oblouk, který tvořil západní vstup do překřížení obou částí. William pod tím neuvěřitelným obloukem prošel a ocitl se ve střední části chrámu plné lidí.

Nová část stavby vypadala naprosto neskutečně: byla příliš vysoká, příliš úzká, příliš vznešená a příliš křehká, než aby mohla doopravdy stát. Nebyly tam žádné zdi, nic, co by mohlo podpírat střechu, jen řada štíhlých sloupů, které mířily nesmlouvavě vzhůru. William se, stejně jako všichni kolem něj, zaklonil, aby se podíval nahoru na pilíře přecházející do klenutého stropu a setkávající se v nejvyšším místě klenby jako větve řady vzrostlých jilmů v lese.

Začala bohoslužba. Oltář byl postaven co nejblíž k chóru a mniši stáli za ním, takže větší část překřížení a obě křídla příčné lodi měli pro sebe věřící, ale i tak se dav roztáhl až do nedostavěné chrámové lodi. William se protlačil dopředu, neboť tam bylo dle práva jeho místo, a postavil se kousek od oltáře spolu s ostatními šlechtici z hrabství. Ti mu pokynuli a něco si mezi sebou šeptem sdělovali.

Pomalovaný dřevěný strop starého chóru se ani trochu nehodil k vysokému východnímu oblouku překřížení a bylo na první pohled jasné, že stavitel má v úmyslu chór jednou zbořit a postavit ho znovu tak, aby zapadal do celkové podoby nového chrámu.

Sotva si to William uvědomil, padl jeho pohled na muže, o němž vlastně přemýšlel. Zahlédl Jacka řečeného Jackův syn. Je to zatraceně pohledný ďábel s tou kšticí zrzavých vlasů, pomyslel si William, a je oblečený jako šlechtic. Jack měl na sobě tmavě rudou suknici s ozdobně vyšívanými okraji a náhrdelník. Vypadal, že je sám se sebou nadmíru spokojen, nepochybně proto, že se mu podařilo postavit příčnou loď tak rychle a všichni jsou výsledkem uneseni. Za ruku držel tak devítiletého chlapce, který mu byl na první pohled podobný. William si s úžasem uvědomil, že to musí být Alienin syn, a ostře ho bodl nával závisti. O chvilinku později zahlédl samotnou Alienu. Stála trochu za Jackem a na tváři měla nepatrný, ale bezpochyby pyšný úsměv. Williamovi poskočilo srdce: Aliena byla krásná jako vždy. Elizabeth byla jen chabá náhražka, jen bledá napodobenina skutečné, plnokrevné Alieny. V náručí Aliena držela asi sedmiletou holčičku a William si vzpomněl, že porodila druhé dítě, přestože nejsou s Jackem oddáni.

William si Alienu pozorně prohlédl. Ve skutečnosti už vlastně nebyla tak krásná jako dřív: kolem očí měla vrásky svědčící o neustálém napětí a za hrdým úsměvem se skrýval náznak smutku. Jak by ne, pomyslel si William s uspokojením, tolik let je s Jackem, a pořád si ho nemůže vzít. Biskup Waleran dodržel slib a opakovaně zabránil zrušení Alienina sňatku s Alfredem. Tahle skutečnost Williamovi často poskytovala útěchu.

Vždyť to je Waleran, uvědomil si náhle William, to on stojí u oltáře a zvedá hostii vysoko nad hlavu, aby ji všichni věřící mohli vidět. Stovky lidí poklekly. V tu chvíli se oplatka stala Kristem. Tahle proměna Williama pokaždé naplnila úctou, přestože neměl ani tušení, o co vlastně jde.

Chvíli se soustředil na mši, sledoval knězovy tajemné úkony, naslouchal latinským větám, které pro něj neměly žádný smysl, a mumlal známé úlomky odpovědí. Mrákotný stav, v němž se pohyboval už víc než den, ho neopustil a kouzlo nového chrámu, ve kterém se sluneční paprsky opíraly do neuvěřitelných pilířů, jen zesílilo pocit, že se mu to všechno zdá.

Bohoslužba se chýlila k závěru. Biskup Waleran se otočil, aby věřící oslovil. „Nyní se pomodlíme za duši hraběnky Regan Hamleighové, matky hraběte Williama ze Shiringu, která zemřela v pátek nad ránem."

Shromáždění zašumělo šepotem, neboť pro mnohé byla ta zpráva nová, zato William jen v hrůze civěl na biskupa. Konečně pochopil, co se mu matka snažila říct, když umírala. Žádala ho o kněze – *jenže William pro něj neposlal.* Díval se na ni, jak slábne, viděl, jak zavírá oči, slyšel, jak přestala dýchat, a nechal ji umřít bez rozhřešení. Jak mohl něco takového udělat? Od páteční noci je její duše v pekle, trpí tam muka, která mu matka tolikrát tak podrobně líčila, a žádná modlitba jí nepřináší úlevu! Srdce se mu natolik naplnilo pocitem viny, že měl dojem, jako by najednou začalo bít pomaleji. Chvíli si dokonce myslel, že také umře. Jak ji mohl nechat strádat na tak děsivém místě, když její duše, posetá hříchy jako její obličej boláky, tolik toužila najít klid v nebesích? „Co si teď počnu?" zeptal se nahlas a lidé stojící okolo se na něj překvapeně zadívali.

Modlitba skončila a mniši v průvodu odkráčeli z chrámu, jen William zůstal klečet před oltářem. Ostatní věřící se vyvalili z katedrály na nádvoří zalité sluncem a nevšímali si ho. Jen Walter zůstal stát opodál, pozoroval Williama a vyčkával. William se modlil, seč mu síly stačily. V hlavě si vybavoval matčinu podobu a k tomu opakoval otčenáš a kousky dalších modliteb, které si jakžtakž pamatoval. Po chvíli ho napadlo, co by teď mohl udělat. Mohl by za její duši zapálit svíčky. Mohl by zaplatit knězům a mnichům, aby za ni pravidelně sloužili mše. Mohl by dokonce nechat postavit zvláštní kapli, aby její duše měla pokoj. Jenže měl pocit, že to všechno nemůže stačit. Jako kdyby před ním stála, pokyvovala hlavou, tvářila se, jako by ji zklamal a ublížil jí, a říkala: „Jak dlouho ještě necháš svou matku trpět?"

Ucítil, že mu někdo položil ruku na rameno, a vzhlédl. Stál před ním biskup Waleran a na sobě měl stále ještě nádherné rudé roucho, které používal při svatodušní mši. Jeho černé oči se zadívaly hluboko do Williamových a nešťastný hrabě ze Shiringu cítil, že tomuto pronikavému pohledu neunikne žádné tajemství. „Proč pláčeš?“ zeptal se Waleran.

William si uvědomil, že má obličej mokrý od slzí. „Kam se poděla?“ chtěl vědět.

„Odešla, aby ji očistil oheň.“

„Bude trpět?“

„Strašlivě. My ale umíme dosáhnout toho, aby duše našich milovaných prošly tím strašlivým místem co nejrychleji.“

„Udělám cokoliv!“ vzlykl William. „Jen mi řekni, co!“

Waleranovi se zaleskly oči chamtivostí. „Nech postavit chrám,“ odpověděl. „Přesně stejný, jako je tenhle. Ale v Shiringu.“

Kdykoliv musela Aliena cestovat přes pozemky, jež kdysi patřily k panství jejího otce, ovládla ji mrazivě chladná zuřivost. Všechny ty zavalené strouhy, polámané ploty a zhroucené přístřešky pro dobytek v ní vyvolávaly vztek. Louky, na nichž bujel plevel, v ní probouzely smutek a nad opuštěnými vesnicemi jí usedalo srdce. Za tohle nemohly jen špatné úrody. Kdyby hrabství někdo pořádně vedl, dokázalo by i letos svoje obyvatele nasytit. Jenže William Hamleigh neměl ani tušení, jak se starat o půdu, která mu připadla. Pro něj bylo hrabství jen soukromou truhlicí na peníze, a ne něčím, co má dát obživu tisícům lidí. Když jeho poddaní neměli jídlo, jednoduše je nechal trpět hladem. Když jeho vazalové neměli peníze na placení pachtu, prostě je vyhnal. Od chvíle, kdy se William stal hrabětem, plocha obdělané půdy povážlivě klesla, jelikož pozemky vyhnaných vazalů se znovu staly součástí přírody. A William neměl dost rozumu, aby pochopil, že to z dlouhodobého hlediska nakonec není výhodné ani pro něj.

Nejhorší bylo, že to Aliena dávala částečně za vinu i sama sobě. Tohle bylo původně otcovo panství a jim se s Richardem nepodařilo získat ho zpátky. Vzdali to, když se William stal hrabětem a Aliena přišla o všechny peníze. Ta prohra stále ještě bolela a Aliena nikdy nezapomněla na přísahu, kterou otci dala.

Když jela z Winchesteru do Shiringu, s vozem naloženým přízí a se svalnatým vozkou vyzbrojeným mečem na kozlíku, vzpomínala, jak touhle cestou jezdívala s otcem. Bývalý shiringský hrabě neustále rozšiřoval plochu obdělané půdy tím, že kácel lesy, odvodňoval bažiny a nechával zorat svahy kopců. Kdykoliv přišel špatný rok, vždycky měl stranou dost obilí, aby mohl nakrmit ty, kteří nebyli tak prozíraví nebo prostě měli víc hladu a žádné zásoby si neudělali. Nikdy nenutil nájemce půdy, aby

prodávali dobytek nebo pluh, když neměli na zaplacení pachtu. Věděl, že kdyby to udělal, neměli by následujícího roku s čím hospodařit. Staral se o svou půdu dobře, dbal na to, aby mohla dobře rodit, stejně jako rolník pečuje o krávu, která mu dává mléko.

Kdykoliv myslela na staré časy, kdy vedle ní stál bystrý, hrdý a neústupný otec, vždycky ji jeho ztráta zabolela jako otevřená rána. Jakmile jí ho vzali, začalo to s ní jít od desíti k pěti. Všechno, co se od té doby dělo, jí při pohledu zpátky připadalo jalové: od skutečnosti odtržený život na hradě s Matthewem, cesta do Winchesteru v marné naději, že uvidí krále, dokonce i úporná snaha podporovat Richarda, když odešel bojovat do války o trůn. Dosáhla toho, co ostatní lidé považují za úspěch: stala se úspěšnou obchodnicí s vlnou. Jenže to jí přineslo jen zdánlivé štěstí. Našla způsob života a postavení ve společnosti, které jí zaručovaly bezpečí a jistotu, ale v hloubi srdce byla stále nešťastná a ztracená – dokud do jejího života nevstoupil Jack.

Od té chvíle ji nejvíc drtila skutečnost, že se za Jacka nemůže vdát. Začala dokonce nenávidět převora Philipa, který ji kdysi zachránil a od něhož se mnohé naučila. Už několik let si s Philipem příjemně a přátelsky nepopovídala. Jistě, on za to nemohl, že jí zamítli žádost o zrušení sňatku. Ale na druhou stranu právě Philip trval na tom, že ona a Jack musí bydlet odděleně. Aliena si nemohla pomoci, ale měla to převorovi za zlé.

Milovala svoje děti, ale měla o ně strach, protože vyrůstaly v tak nepřirozené domácnosti, s otcem, který na noc odchází pryč. Zatím to na ně naštěstí nemělo neblahý vliv: z Tommyho se stal střapatý kluk, vypadal dobře, s chutí se prohánět s ostatními, k smrti rád závodil a bavilo ho hrát si na vojáky. A Sally byla roztomilá, přemýšlivá holčička, která vykládala panenkám pohádky a ráda pozorovala Jacka, když pracoval nad svou rýsovací deskou. Děti neustále něco potřebovaly a uměly jednoduše dávat najevo náklonnost – a to byly jediné dvě stálice v Alienině neuspořádaném životě.

Měla pochopitelně ještě svou práci. Od doby, kdy dospěla, živila se většinu času tím, že něco prodávala. V současné době měla několik tuctů mužů a žen roztroušených po mnoha vesnicích, kteří pro ni doma předli přízi a tkali látky. Ještě před pár lety jich byly stovky, ale i na Alienu dolehly následky hladomoru jako na kohokoliv jiného a nemělo cenu vyrábět víc látky, než kolik mohla prodat. I kdyby si Jacka mohla vzít, stejně by chtěla mít svou vlastní, nezávislou práci.

Převor Philip je neustále utěšoval, že zrušení sňatku může přijít každým dnem, ale Aliena a Jack vedli tenhle neuspokojivý život už sedm dlouhých let. Jedli spolu, vychovávali společně děti a spali každý zvlášť.

Aliena prožívala Jackův smutek daleko bolestivěji než svůj vlastní. Otce svých dětí zbožňovala. Nikdo nevěděl, jak hluboce ho miluje, snad jen jeho

matka Ellen, která vždycky všechno prohlédla. Aliena Jacka milovala, protože ji vrátil zpátky do života. Byla jako housenka v kukle a on ji z té kulky vysvobodil a ukázal jí, že je z ní ve skutečnosti motýl. Kdyby nevkročil na tu skrytou mýtinu, nepodělil se s ní o svá veršovaná vyprávění, kdyby ji tehdy jemně nepolíbil a pak v ní pomalu, šetrně neprobudil lásku, jež jí dřímala v srdci, mohla strávit celý život, aniž by poznala krásy a strasti milování. Navzdory svému mládí byl tak trpělivý, tak chápající. A proto ho bude vždycky milovat.

Kdykoliv projížděla lesy, napadlo ji, jestli někde nenarazí na Jackovu matku Ellen. Čas od času se někde potkaly na trhu v tom či onom městě. A tak jednou za rok se Ellen za soumraku vplížila do Kingsbridge a strávila noc u svých vnoučat. Aliena měla pro Ellen slabost: asi to bylo tím, že obě vedly zvláštní život a nezapadaly do davu. Tentokrát však vyjela z lesa, aniž se s Ellen potkala.

Když projížděla mezi poli, podívala se, jak dozrává obilí. Letos nebude tak špatná sklizeň, odhadovala v duchu. Léto, pravda, za moc nestálo, dost často pršelo a bylo chladno. Ale nepřišly záplavy ani nemoci obilí, které postihly předcházející troje žně. Aliena byla ráda. Tisíce lidí žily na samé hranici smrti hladem a další špatná zima by většinu z nich zabila.

Uprostřed vesničky Monksfieldu se zastavila u rybníka, aby dala volům táhnoucím vůz napít. Vesnice patřila k panství hraběte Williama. Bylo to docela rozlehlé sídlo, obklopené snad nejlepší půdou v celém panství. Mělo dokonce vlastního faráře a kamenný kostel. Letos ale byla kolem Monksfieldu oseta sotva polovina okolních polí. Tam, kde hospodáři oseli, teď žlutě zářilo vzrostlé obilí. Ostatní pole byla zarostlá plevelem.

U rybníka uprostřed vsi se zastavili ještě další dva pocestní, aby napojili koně. Aliena si je ostražitě prohlédla. Někdy bylo dobré přidat se k jiným pocestným kvůli vzájemné ochraně. Bylo to ale také riskantní, zvlášť pro ženu. Aliena brzy přišla na to, že její kočí je ochoten poslouchat na slovo, když jsou spolu sami dva. Jakmile se ale ocitnou v přítomnosti dalších lidí, začne mít sklon k neposlušnosti.

Jenže jedním z dvojice jezdců, kteří se zastavili u monksfieldského rybníka, byla žena. Aliena si ji pořádně prohlédla a opravila se z *ženy* na *dívku.* Pak ji poznala. Vždyť tohle děvče viděla naposledy o svatodušní neděli v kingsbridgeské katedrále. Byla to hraběnka Elizabeth, manželka Williama Hamleigha.

Vypadala zuboženě a vystrašeně. Cestoval s ní mrzoutský zbrojnoš, zřejmě její osobní strážce. Tak tohle mohl být můj osud, pomyslela si Aliena, kdybych se vdala za Williama. Díkybohu, že jsem se vzbouřila.

Zbrojnoš krátce pokynul kočímu a Alieny si vůbec nevšímal. Rozhodla se, že nenavrhne, aby jeli dál společně. Zatímco odpočívali, nebe zčernalo a zvedl se prudký vítr. „Letní bouřka," poznamenal Alienin vozka stroze.

Aliena se s obavami zadívala na oblohu. Nedělalo jí starosti, že zmokne, ale bouřka by je mohla zdržet, takže by je noc zastihla v otevřené krajině. Spadlo pár kapek. Budeme si muset najít nějaké přístřeší, rozhodla se neochotně.

Mladá hraběnka se obrátila na svého strážce: „Radši tady chvíli zůstaneme."

„To nejde," odsekl zbrojnoš neurvale. „Mám příkazy od pána."

Alienu rozzlobilo, když slyšela, jakým tónem muž s dívkou mluví. „Přestaň se předvádět!" osopila se na něj. „Máš se o svou paní starat!"

Strážce se na ni překvapeně zadíval. „Co je ti do toho?" zeptal se podrážděně,

„Čeká nás průtrž mračen, troubo," poučila ho Aliena aristokraticky povzneseným hlasem. „Nemůžeš chtít po urozené paní, aby v takovém počasí cestovala. Tvůj pán by tě za tvou omezenost nechal zbičovat." Aliena se obrátila k hraběnce Elizabeth. Dívka na ni nadšeně upírala pohled. Byla zjevně potěšena tím, že se někdo dokázal vzepřít jejímu neotesanému strážci. Vzápětí začalo doopravdy pršet. Aliena se v mžiku rozhodla. „Pojď se mnou," vyzvala Elizabeth.

Než mohl zbrojnoš něco podniknout, vzala dívku za ruku a odváděla ji pryč. Hraběnka Elizabeth s ní ochotně šla a usmívala se přitom jako dítě, které vedou ze školy. Aliena měla obavy, že strážce vyrazí za nimi a odstrčí ji, jenže v tu chvíli proťal oblohu blesk a déšť se změnil v bouři. Aliena se dala do běhu a Elizabeth táhla za sebou. Proběhli hřbitovem k dřevěnému domku, který stál vedle kostela.

Dveře byly otevřené. Vběhly dovnitř. Aliena odhadovala, že to bude farářův příbytek, a měla pravdu. Sotva vešly, objevil se nabručeně vypadající muž v černém hábitu s malým křížkem pověšeným na řetízku kolem krku. Aliena věděla, že povinnost poskytnout přístřeší je pro mnohé faráře jen nepříjemnou zátěží, zvlášť v současnosti. Očekávala odpor, a proto odhodlaně prohlásila: „Moje společnice a já se potřebujeme schovat."

„Buďte vítány," pozdravil je duchovní se zaťatými zuby.

Byl to příbytek o dvou místnostech a s chlívkem pro zvířata přistavěným zvenku k jedné stěně. Přestože zvířata choval obyvatel domku venku, neměl ve svém obydlí příliš čisto. Na stole stál soudek vína. Když se posadily, začal na ně bojovně štěkat malý psík.

Elizabeth sevřela Alieně paži. „Děkuju ti mockrát," vydechla. Do očí jí vhrkly slzy vděčnosti. „Ranulf by mě nutil jet dál – on mě nikdy neposlouchá."

„O nic nejde," poznamenala Aliena. „Tihle urostlí chlapáci jsou všichni do jednoho v hloubi srdce zbabělci." Pozorně si Elizabeth prohlédla a s pocitem hrůzy si uvědomila; že ubohá dívka je jí docela podobná. Být

Williamovou manželkou musí být dost hrozné samo o sobě. Ale dělat mu náhražku za tu, o niž kdysi stál, to musí být peklo na zemi.

„Já jsem Elizabeth ze Shiringu," představila se mladá hraběnka. „Kdo jsi ty?"

„Jmenuju se Aliena. Jsem z Kingsbridge." Aliena zatajila dech a čekala, jestli její jméno Elizabeth něco řekne a jestli jí dojde, že Aliena je žena, která kdysi odmítla Williama Hamleigha.

Jenže Elizabeth byla příliš mladá na to, aby si tenhle skandál pamatovala, a tak jen poznamenala: „To je dost neobvyklé jméno."

Ze zadního pokoje vyšla neupravená žena s hloupým obličejem a holými masitými pažemi, zatvářila se vzdorovitě a nabídla návštěvnicím pohárek vína. Aliena si domyslela, že to bude farářova žena. On ji bude nejspíš označovat jako hospodyni, jelikož duchovní mají zakázáno se ženit. Ženy farářů byly zdrojem nekonečné řady potíží. Přimět muže, aby se zřekl své partnerky, je kruté, a přitom to celé vrhalo na církev ostudné světlo. A navíc lidé sice většinou obecně tvrdili, že by duchovní měli žít v tělesné čistotě, ale v konkrétních případech pak byli daleko smířlivější, protože ženy, o které šlo, znali osobně. A tak nakonec církev nad svazky, jako je tenhle, zavírala oči. Buď ráda, ženská, pomyslela si Aliena, alespoň můžeš se svým mužem bydlet.

Zbrojnoš a vozka vešli dovnitř s mokrými vlasy. Strážce Ranulf se postavil před Elizabeth a vybafl na ni: „Tady se nemůžeme zdržovat."

K Alieninému překvapení se dívka jeho nátlaku okamžitě podvolila. „Tak dobře," pípla a vstala.

„Posaď se," vyzvala ji Aliena a stáhla ji zpátky na lavici. Pak si stoupla před strážce a namířila mu ukazováčkem do obličeje. „Jestli od tebe uslyším ještě jediné slovo, svolám vesničany, aby přišli zachránit hraběnku ze Shiringu. Oni budou vědět, jak se chovat ke své paní, když tobě to nikdo neprozradil."

Viděla, že Ranulf zvažuje, co dál. Kdyby došlo ke střetu, dokázal by si s Elizabeth a Alienou poradit, kočího a kněze by zvládl taky – kdyby se do toho ale zapletli vesničané, byl by na tom hůř.

Nakonec ze sebe vysoukal: „Třeba by hraběnka *dala přednost* tomu, kdybychom jeli dál." A upřel na Elizabeth bojovný pohled.

Dívka byla vyděšená k smrti.

„Tak, moje paní," obrátila se na ni Aliena, „Ranulf vás poníženě prosí, abyste mu vyjevila svou vůli."

Elizabeth se na ni podívala.

„Řekni mu prostě, na co máš chuť," povzbuzovala ji Aliena. „Jeho povinností je, aby udělal, co mu přikážeš."

Alienin postoj dodal dívce odvahu. Zhluboka se nadechla a prohlásila: „Zůstaneme tady. Ranulfe, jdi se postarat o koně."

Muž zabručel něco v tom smyslu, že rozumí, a vyšel ven.

Elizabeth ho sledovala užaslým pohledem.

„Tam chčije, že jsem to v životě neviděl," ozval se vozka.

Farář se nad tak ohavným výrazem zamračil. „Jsem si jist, že to bude jen obyčejný déšť," poznamenal upjatě. Aliena se nedokázala ovládnout a rozesmála se. Elizabeth se k ní přidala. Aliena z toho měla pocit, že dívka se moc často nesměje.

Zvuk deště se změnil v hlasité bubnování. Aliena vyhlédla otevřenými dveřmi. Kostel stál jen o pár stop dál, a přesto nebyl pro déšť skoro vidět. Tohle bude skutečné boží dopuštění.

„Nechal jsi povoz stát někde pod přístřeškem?" obrátila se Aliena na kočího.

Muž přikývl. „I s potahem."

„Dobře. Nechci, aby mi příze zplstnatěla."

Ranulf se vrátil a kapala z něj voda.

Zablesklo se a následoval dlouhý a mohutný úder hromu. „Tohle úrodě moc neprospěje," prohlásil farář ponuře.

Má pravdu, pomyslela si Aliena. Teď to ze všeho nejvíc chtělo tři týdny horkého letního slunce.

Oblohu přeťal další blesk doprovázený ještě delším hromobitím a dřevěnou chatrčí otřásl poryv větru. Alieně kápla na hlavu studená voda. Žena vzhlédla a zjistila, že dovnitř zatéká doškovou střechou. Trochu si poposedla, aby se vodě vyhnula. Vítr hnal déšť otevřenými dveřmi dovnitř, ale nikomu se zřejmě nechtělo sedět v zavřené místnosti: Aliena se raději dívala, jak bouře řádí, a ostatní na tom zřejmě byli stejně.

Aliena pohlédla na Elizabeth. Dívka byla v obličeji úplně bílá. Aliena jí položila ruku kolem ramen. Mladá hraběnka se třásla, a zřejmě to nebylo zimou. Aliena ji k sobě přitiskla.

„Bojím se," zašeptala Elizabeth.

„Je to jen bouřka," uklidňovala ji Aliena.

Venku se děsivě setmělo. Aliena si říkala, že se blíží čas večeře. Pak si uvědomila, že ještě ani neobědvali. Ve skutečnosti bylo poledne. Vstala a došla ke dveřím. Nebe bylo ocelově šedé. Takovéhle podivné počasí jsem v létě ještě nezažila, pomyslela si Aliena. Vítr mocně dul. A nemilosrdně šlehající blesky ozařovaly řadu předmětů poházených těsně kolem vchodu: přikrývku, jakési malé pouzdro, dřevěnou misku, prázdný soudek.

Aliena se vrátila dovnitř, zamračila se a znovu si sedla. Už jí to začínalo trochu dělat starosti. Dům se opět otřásl. Kůl stojící uprostřed a podpírající hřeben střechy se chvěl. Tohle je jeden z lépe postavených domů ve vesnici, uvažovala Aliena. Jestli to s ním takhle cloumá, musí být chatrnější stavby na spadnutí. Podívala se na kněze. „Jestli to půjde takhle dál,

budeme muset svolat vesničany a odvést je do kostela, aby byli v bezpečí," prohlásila.

„Já v tomhle ven nejdu," odsekl farář s krátkým zasmáním.

Aliena na něj zůstala zírat a nevěřila vlastním uším. „Vždyť jsou to vaše ovečky," namítla. „A vy jste jejich pastýř."

Kněz její pohled beze studu opětoval. „Mým představeným je kingsbridgeský biskup, a ne ty," poučil ji, „takže tady ze sebe nebudu dělat blázna jen proto, že ty mi to přikážeš."

„Tak alespoň odveď pod nějaký přístřešek potah k pluhu," požádala ho Aliena. Nejcennějším majetkem každé takovéhle vesnice byl potah k pluhu skládající se z osmi volů, kteří tahali pluh. Bez těchto zvířat nemohli vesničané obdělávat půdu. A žádný rolník si sám o sobě nemohl dovolit vlastní potah k pluhu – bylo to společné vlastnictví. Kněz si cenu potahu jistě uvědomuje, jelikož na těch osmi volech závisí i jeho blahobyt.

„Žádný potah tady nemáme," přiznal farář neochotně.

To Alienu zmátlo. „Jak to?" zeptala se.

„Čtyři voly jsme museli prodat, abychom měli na zaplacení pachtu. A ostatní jsme pobili během zimy na maso."

Tím se vysvětluje, proč mají osetu jen polovinu polností, pomyslela si Aliena. Byli schopni zorat jen měkčí půdu, protože zapřahali do pluhu koně nebo sami sebe. Tohle zjištění ji rozzlobilo. Od Williama bylo hloupé a bezohledné, že tyhle lidi přiměl, aby prodali potah, jelikož to znamenalo, že příští rok budou mít zase potíže se splacením pachtu, i kdyby se počasí vydařilo. Ze všeho nejvíc toužila chytit Williama pod krkem a pořádně stisknout.

Roubeným stavením otřásl další poryv větru. Náhle jako by se střecha na jedné straně pohnula. Vzápětí se o několik palců nadzvedla a oddělila se od zdi. Vzniklou mezerou Aliena uviděla zčernalé nebe a rozeklaný blesk. Sotva nápor větru polevil a došková střecha opět dosedla na své místo, Aliena vyskočila. Tady už začínalo jít o krk. Otočila se na faráře a ze všech sil na něj zakřičela, aby přehlušila bouři: „Tak se seber a jdi alespoň otevřít dveře do kostela!"

Zatvářil se vzdorovitě, ale poslechl. Vytáhl z truhly klíč, hodil přes sebe plášť, vyšel ven a zmizel v dešti. Aliena začala chystat ostatní. „Vozko, odvedeš vůz a voly do kostela. Ranulfe, ty dojdi pro koně. Elizabeth, půjdeš se mnou."

Všichni se zahalili do plášťů a vyšli ven. Vítr se do nich opíral tak mocně, že jim dělalo potíže jít rovně, a tak se kvůli udržení rovnováhy drali kupředu s roztaženýma rukama. Podařilo se jim zdolat hřbitov. Déšť se změnil v krupobití a o kamenné náhrobky se rozbíjely velké oblázky ledu. V rohu hřbitova zahlédla Aliena jabloň. Větve stromů byly holé jako uprostřed

zimy: plody i listí servala z větví bouře. Letos na podzim nebude v hrabství příliš mnoho jablek, pomyslela si.

Po chvíli se jim podařilo dopotácet se ke kostelu a vešli dovnitř. Náhlý klid jim připadal, jako by zničehonic ohluchli. Vítr venku stále skučel, liják bubnoval do střechy a hrom každou chvíli zaburácel, ale všechno to najednou bylo nějak vzdálené. Pár vesničanů už se tam mezitím dostalo a byli promočení na kost. Přinesli si s sebou to, co považovali za nejcennější, někdo měl v pytli kuřata, jiný před sebou hnal prase nebo vedl na řetězu krávu. V kostele panovalo přítmí, chvílemi narušované roztřeseným světlem blesků. Po chvíli vjel dovnitř vozka s Alieniným povozem a za ním se objevil Ranulf s koňmi.

Aliena se obrátila na kněze: „Zvířata dáme do západní části a lidi shromáždíme ve východní, jinak to tu bude za chvíli vypadat jako v chlívě.“ Všichni už zřejmě přistoupili na to, že se Aliena ujala velení, takže farář jen souhlasně přikývl. Oba se pak vydali k ostatním, kněz promluvil s muži a Aliena se ženami. Postupně se jim podařilo oddělit lidi od zvířat. Ženy odvedly děti do malého chóru a muži přivázali větší zvířata ke sloupům v kostelní lodi. Koně byli neklidní, ukazovali bělma a vyhazovali. Krávy si lehly na podlahu. Vesničané se sesedli do hloučků podle jednotlivých rodin a začali si podávat jídlo a pití. Všichni se připravovali na to, že tu budou čekat dlouho.

Bouře byla nesmírně prudká, a tak si Aliena myslela, že se musí brzy přehnat, jenže venku to vypadalo stále hůř a hůř. Aliena došla k oknu. Okna tu pochopitelně neměli zasklená, nýbrž jen potažená jemným, průsvitným plátnem, jež se teď zmítalo v okenních rámech rozervané na kusy. Aliena se přitáhla k okennímu parapetu, aby se podívala ven, ale viděla jen déšť.

Vítr ještě o poznání zesílil, hvízdal kolem kostelních zdí a Alienu napadlo, že možná nejsou v bezpečí ani tady uvnitř. Nenápadně se prošla po kostele, aby ho trochu prozkoumala. Strávila s Jackem dost času, aby poznala, která zednická práce je dobrá a co nestojí za nic, a s úlevou zjistila, že kamenné zdi jsou postaveny úhledně a pečlivě. Nikde nezahlédla žádné praskliny. Kostel byl postavený z přitesaných kamenných kvádrů, ne z lomového kamene, a celkově vypadal, že je pevný jako hora.

Farářova hospodyně zapálila louč a v tu chvíli si Aliena uvědomila, že se venku začíná stmívat. Venku panovala taková tma, že rozdíl mezi dnem a večerem byl naprosto zanedbatelný. Děti se unavily pobíháním po uličkách mezi sloupy, zabalily se do plášťů a schoulily do klubíčka, aby mohly spát. Kuřata si strčila hlavy pod křídlo. Elizabeth a Aliena seděly vedle sebe a opíraly se zády o stěnu kostela.

Aliena byla posedlá zvědavostí, jak se tahle ubohá dívenka vyrovnává s rolí Williamovy manželky, s rolí, kterou Aliena před sedmnácti roky odmítla.

Nedokázala se ovládnout a zeptala se: „Když jsem byla mladá holka, také jsem Williama znala. Jaký je dnes?“

„Hnusí se mi,“ odpověděla Elizabeth od srdce.

Alieně bylo nebohé dívky líto.

„Jak dobře jsi ho znala?“ zeptala se Elizabeth.

Aliena si uvědomila, že se do téhle situace dostala sama. „Abych ti pravdu řekla,“ rozhodla se pro upřímnost, „když jsem byla zhruba stejně stará jako ty, měla jsem se za něj vdát.“

„Ne! A jak je možné, že k tomu nedošlo?“

„Odmítla jsem ho a můj otec se za mě postavil. Bylo kolem toho ale strašné pozdvižení a způsobila jsem tím velké krveprolití. Ale co – to už je všechno dávno pryč.“

„Tak tys ho odmítla!“ Elizabeth z toho byla úplně vedle. „Ty máš ale kuráž. Přála bych si být jako ty.“ Náhle opět sklopila oči k podlaze. „Jenže já si nedokážu dupnout ani na služebnictvo.“

„Ale dokážeš, jen se neboj,“ dodávala jí Aliena odvahu.

„Jak to mám udělat? Oni si mě vůbec nevšímají, protože je mi teprve čtrnáct.“

Aliena dívčinu otázku nejdřív pečlivě zvážila a pak hezky zevrubně odpověděla. „Tak především se musíš stát nositelem manželových přání. Hned ráno se ho zeptej, co by ten den rád jedl, koho by rád viděl, na kterém koni by rád jel – vyptej se ho na všechno, co tě napadne. Pak obejdi kuchaře, služebníky v hodovní síni i stájníky a vyřiď jim pánovy příkazy. Manžel ti za to bude vděčný a rozzuří ho každý, kdo jeho příkazy neuposlechne. Lidé si tak zvyknou dělat, co jim řekneš. Pak si začni všímat, kdo ti pomáhá s nadšením a kdo neochotně. Dej si záležet na tom, abys ty ochotnější zvýhodňovala – dávej jim úkoly, které budou rádi dělat. Na ty méně ochotné přenášej všechny špinavé práce. Lidé si postupně začnou uvědomovat, že se vyplatí být s hraběnkou zadobře. Navíc tě budou mít daleko radši než Williama, protože ten tak jako tak moc k pomilování není. Uvidíš, že nakonec budeš mít v rukou moc, o kterou se nebudeš s nikým dělit. Většina hraběnek je na tom stejně.“

„Takhle to vypadá docela jednoduše,“ vydechla Elizabeth toužebně.

„Ne, není to jednoduché. Když ale budeš trpělivá a nenecháš se hned odradit, určitě to dokážeš.“

„Myslím, že ano,“ přikývla dívka odhodlaně. „Vážně si myslím, že to zvládnu.“

Konečně začaly podřimovat. Každou chvíli zaskučel venku vítr a Alienu probudil. Pokaždé se rozhlédla kolem sebe a v mihotavém světle louče uviděla, že většina dospělých je na tom stejně – sedí vzpřímeně, unaveně podřimují a náhle se probouzejí.

Bylo zhruba kolem půlnoci, když Aliena s trhnutím procitla. Uvědomila si, že tentokrát spala snad dokonce hodinu, možná i víc. Skoro všichni kolem ní byli pohrouženi do hlubokého spánku. Aliena trochu změnila polohu, lehla si na podlahu a zamotala se pevně do pláště. Bouřka ještě nepolevila, ale lidé už byli tak unavení, že touha po spánku byla silnější než strach. Přívaly deště narážející na zdi kostela připomínaly vlny moře omývající pláž, a místo aby Alienu budily, ukolébaly ji k spánku.

Opět se s trhnutím probrala. Přemýšlela, co ji asi tak mohlo vyrušit. Zaposlouchala se: ticho. Bylo po bouři. Okny se dovnitř dralo slabounké našedivělé světlo. Všichni vesničané tvrdě spali.

Aliena vstala. Její pohyby vyrušily Elizabeth a dívka se okamžitě probudila.

Obě ženy měly stejnou myšlenku. Zamířily ke dveřím kostela, otevřely je a vykročily ven.

Déšť ustal a vichr se změnil v čerstvý vánek. Slunce ještě nevyšlo, ale obloha na východě už měla perleťově šedavý odstín. Aliena a Elizabeth se v čistém, zaroseném světle rozhlížely kolem sebe.

Vesnice byla pryč.

Kromě kostela nezůstala stát jedna jediná stavba. Jinak bylo všechno srovnané se zemí. Pár těžkých trámů leželo naházených u kostelní zdi, ale jinak byly na zemi kolem vidět jen základní kameny z ohnišť vystupující z moře bahna v místech, kde stávaly jednotlivé domy. Po okrajích místa, kde se ještě včera rozkládala vesnice, vydrželo nápor bouře několik vzrostlých dubů a kaštanů, ale i ty přišly při bouři o pár větví. Mladší stromky tam po včerejšku žádné nezbyly.

Aliena a Elizabeth kráčely místy, kudy vedla přes vesnici hlavní cesta, a žasly nad tím, jak dokonale je ves zničená. Zem byla poseta roztříštěným dřevem a mrtvými ptáky. Došly k prvnímu obilnému lánu. Vypadal, jako by se po něm celou noc prohánělo obrovské stádo dobytka. Vzrostlé klasy obilí byly zadupané do země, polámané, vyrvané s kořeny nebo odplavené pryč. Země byla rozrytá a nasáklá vodou.

Aliena nemohla samou hrůzou ani dýchat. „Ach bože," zamumlala. „Co budou ti lidé jíst?"

Přebrodily se přes pole. Pohroma byla všude stejná. Vyšly na nízké návrší a rozhlédly se odtud po okolí. Všude, kam pohlédly, viděly zničené obilí, mrtvé ovce, polámané stromy, zaplavené louky a pobořené domy. Byla to dokonalá zkáza, která Alienu naplnila děsivým pocitem tragédie. Tohle vypadá, přemítala, jako by boží pěst dopadla na Anglii, mocnou ranou udeřila do země a zničila všechno, co vytvořili lidé, až na kostely.

Elizabeth byla obrazem zkázy také otřesena. „To je hrůzné," vydechla. „Nemůžu tomu uvěřit. Vůbec nic nezbylo."

Aliena zdrceně přikývla. „Nic," přitakala. „Letos nebude žádná sklizeň."

„Co si ti lidé počnou?“

„Nevím,“ odpověděla Aliena. A s podivnou směsicí soucitu a strachu dodala: „Letos bude krvavá zima.“

II

Jednoho rána čtyři týdny po velké bouři požádala Marta Jacka o nějaké peníze navíc. Jacka to zaskočilo. Už dal nevlastní sestře šest penci na domácnost a věděl, že Aliena jí dává stejný obnos. Peníze jí opravdu měly stačit na to, aby nakrmila čtyři dospělé a dvě děti a zásobila dva domy dřevem na oheň a rohožemi. V Kingsbridge byla spousta domácností, které měly pouhých šest penci týdně na všechno – na jídlo, na oblečení i na splácení pachtu. Zeptal se Marty, proč najednou potřebuje víc peněz.

Bylo znát, že je jí to nepříjemné. „Ceny jdou rychle nahoru. Pekař chce penci za čtyřlibrový bochník a –“

„Penci! Za čtyřlibrový bochník?“ Jack byl zděšen. „To bychom snad radši měli postavit pec a péct chleba sami.“

„No jo, proto občas raději upeču na pánvi placky.“

„Děláš dobře,“ přikývl Jack a uvědomil si, že za poslední týden měli placky snad dvakrát nebo třikrát.

„Jenže cena mouky jde taky nahoru, takže na tom moc neušetříme,“ poznamenala Marta.

„Měli bychom koupit zrní a sami si ho umlít.“

„To se nesmí. Musíme použít jedině mlýn v převorství. A zrní je stejně už taky drahé.“

„Pochopitelně.“ Jack si uvědomil, jak hloupě uvažuje. Chléb je drahý, protože je drahá mouka, a mouka je drahá, jelikož je drahé zrní, a zrní je drahé, protože bouře zničila veškerou úrodu. To je bludný kruh, z něhož není úniku. Viděl, jak se Marta tváří utrápeně. Vždycky ji velice roztrpčilo, když měla pocit, že s ní Jack není spokojený. Usmál se, aby jí dal najevo, že je všechno v pořádku, a poplácal ji po rameni. „Tohle není tvoje chyba,“ ujistil ji.

„Mluvil jsi tak navztekaně.“

„To s tebou nemělo nic společného.“ Bodlo ho špatné svědomí. Marta by si raději usekla pravou ruku, než aby se ho pokusila podvést, to moc dobře věděl. Nikdy doopravdy nepochopil, proč s ním tak oddaně zůstává. Kdyby za tím byla láska, uvažoval, už by ji to přece muselo přejít, vždyť celý svět ví, že jeho životní láskou je Aliena. Kdysi uvažoval o tom, že Martu pošle někam pryč, aby ji přiměl vybočit ze zaběhnutých kolejí. Třeba by někde narazila na vhodného muže. Jenže v hloubi duše věděl, že by to nebylo k ničemu a že by z toho Marta byla jen nekonečně nešťastná. A tak to nechal být.

Sáhl do kapsáře pro měšec a vylovil z něj tři stříbrné mince. „Tak zkus zatím vyjít s dvanácti pencemi týdně a uvidíme, jestli to půjde," poprosil Martu. Měl pocit, že je to spousta peněz. Sám dostával jako týdenní mzdu jen čtyřiadvacet penci. A měl k tomu pravidelné přídavky v podobě svíček, oblečení a bot.

Dopil z korbele pivo a vyšel ven. Na to, že podzim sotva začal, bylo dost chladno. Počasí se pořád nechtělo umoudřit. Jack rázným krokem zdolal hlavní ulici a vešel do převorství. Slunce se stále ještě nevyhouplo nad obzor a na staveniště zatím dorazila jen hrstka řemeslníků. Jack procházel hlavní chrámovou lodí a prohlížel si základy. Byly už téměř hotové, což bylo štěstí, jelikož zednické práce budou muset letos kvůli chladnému počasí nejspíš končit podstatně dřív než jindy.

Rozhlédl se po nových příčných lodích. Potěšení z vlastního výtvoru mu kazily trhliny ve stěnách nahoře ve střešní nástavbě. Znovu se objevily hned následujícího dne po té veliké bouři. Jacka to hluboce rozčarovalo. Byla to opravdu strašlivá bouře, to ano, ale on tenhle chrám navrhoval tak, aby přečkal stovku podobných božích dopuštění. Jack nechápavě potřásal hlavou a zamířil po točitých schodech na galerii. Zlobilo ho, že si nemůže pohovořit s někým, kdo už podobnou katedrálu stavěl. Jenže v Anglii nikdo takový nebyl, a dokonce ani ve Francii se ještě nikdy nedostali takhle vysoko.

Z náhlého popudu nezamířil ke své rýsovací podložce, nýbrž šplhal po schodišti dál na střechu. Olovo už bylo položené a Jack viděl, že podstavcem vížky, jež bránila dešťové vodě v odtékání ze sedla mezi střechou hlavní a vedlejší lodi, vede velký otvor s chrličem. Na střeše foukal nepříjemný vítr a kdykoliv se Jack přiblížil k okraji, snažil se něčeho chytit. Nebyl by první stavitel, kterého sfoukl ze střechy náhlý poryv větru. Tady nahoře to vždycky foukalo o poznání víc než dole. Vlastně mu to připadalo, že když člověk leze nahoru, síla větru nevzrůstá rovnoměrně.

Zastavil se a zamyšleně se zadíval do dálky. Když člověk leze nahoru, síla větru nevzrůstá rovnoměrně. To je přece odpověď na jeho hádanku. Praskliny nevyvolává *tíha* klenby – může za ně její *výška.* Postavil chrám dost silný, aby unesl patřičnou váhu, tím si byl jist. Nemyslel přitom ale na vítr. Tyhle vysoké zdi jsou v jednom kuse bičovány větrem, a protože jsou tak vysoké, vítr je tu dostatečně silný, aby v nich vytvořil trhliny. Jack stál na střeše, cítil sílu proudícího vzduchu a uměl si přímo představit, jaký vliv má na pečlivě vyváženou stavbu pod ním. Znal ji tak dobře, že napětí, které vítr vyvolával, téměř cítil, jako by chrámové stěny byly součástí jeho těla. Vzduch naráží do zdí ze strany, stejně jako se pokouší strhnout jeho. A protože se chrám nemůže ohnout, praská.

Jack si byl jist, že našel správné vysvětlení. Jenže co s tím udělá? Potřebuje celou laternu vyztužit tak, aby dokázala náporům větru odolat.

Ale jak? Když přistaví zvenku mohutné podpěry, zničí tím celkový dojem lehkosti, kterého se mu podařilo dosáhnout a jenž bral dech každému, kdo chrám viděl.

Jestli se ale jedině tím dá docílit toho, že stavba nezačne padat, bude to muset udělat.

Vydal se po schodech zpátky dolů. Záhadě sice podle všeho přišel na kloub, ale nijak ho to nepotěšilo: vypadalo to, že bude-li chtít problém nějak vyřešit, zničí tím svůj sen. Třeba jsem byl příliš namyšlený, uvažoval. Byl jsem si naprosto jist, že dokážu postavit nejkrásnější katedrálu na světě. Proč jsem si myslel, že to umím lépe než kdokoliv jiný? Co mě opravňovalo, abych se domníval, že jsem něčím výjimečný? Měl jsem se držet při zemi a přesně napodobit dílo nějakého mistra.

U rýsovací podložky na něj čekal Philip. Převor měl stažené oboří, tvářil se ustaraně a šedivý pruh vlasů kolem jeho vyholeného temene byl rozcuchaný. Vypadal, jako by celou noc oko nezamhouřil.

„Musíme omezit výdaje," oznámil Jackovi bez úvodu. „Prostě nemáme dost peněz, abychom mohli pokračovat ve stavění stávajícím tempem."

Jack se obával, že něco takového přijde. Orkán zničil úrodu téměř po celé jižní Anglii. Bylo jasné, že to musí mít nějaký dopad i na finanční situaci převorství. Jakmile se začalo mluvit o omezování výdajů, Jacka se pokaždé zmocnila úzkost. V hloubi duše se bál, že se práce zpomalí až příliš a on se nedožije okamžiku, kdy bude katedrála hotová. Nedal ale žádné obavy najevo. „Blíží se zima," přikývl nenucené. „To práce vždycky tak jako tak zpomalí. A letos přijde zima brzy."

„Ale ne dost brzy," povzdechl si Philip smutně. „Chci, abys celkové výdaje snížil na polovinu, a to ihned."

„Na polovinu?" Jack nechtěl věřit vlastním uším.

„Dnešním dnem pro nás začíná zima se vším všudy."

Tohle bylo horší, než Jack očekával. Letní dělníci obvykle opouštěli staveniště někdy počátkem prosince. Zimní měsíce trávili tím, že stavěli dřevěné domky nebo vyráběli pluhy a povozy – ať už pro vlastní rodiny, nebo aby si vydělali nějaké peníze. Letos z nich nebudou mít doma radost, až je uvidí. „Víš, že je posíláš domů, kde už tak jako tak jejich rodiny trpí hladem?" zeptal se Jack převora.

Philip na něj jen upřel rozhněvaný pohled.

„Ovšemže to víš," uvědomil si Jack. „Promiň, že jsem se tě na to ptal."

„Když to neudělám teď," vysvětloval Philip odhodlaně, „tak se jednou v sobotu, někdy v půlce zimy, postaví všichni pracovníci do fronty, aby si vyzvedli týdenní mzdu, a já jim ukážu jen prázdnou truhlici."

Jack bezmocně pokrčil rameny. „Na to se nedá nic říct."

„To není všechno," pokračoval Philip. „Od této chvíle už nesmíš nikoho najímat, a to ani za lidi, kteří odejdou."

„Už jsem nikoho nezaměstnal kolik měsíců.“

„Až na Alfreda.“

„To je něco jiného.“ Jack najednou nevěděl kam s očima. „No jistě, prostě nebudu nikoho brát,“ vyhrkl.

„A nikoho nebudeš povyšovat.“

Jack přikývl. Každou chvíli ho některý z učedníků či přidavačů požádal, aby ho přeřadil mezi zedníky nebo kameníky. Pokud ostatní mistři rozhodli, že žadatel umí, co takové řemeslo vyžaduje, měl postup zaručený a převorství mu muselo začít vyplácet vyšší mzdu. „Povyšování záleží především na shromáždění řemeslníků,“ upozornil Jack Philipa.

„Nechci na tom nic měnit,“ ujistil ho převor. „Jen řemeslníky žádám, aby všechna povýšení odložili, až pomine hladomor.“

„Vyřídím jim to,“ poznamenal Jack nezávazně. Měl pocit, že by kolem toho mohly vzniknout nepříjemnosti.

Philip ale ještě neskončil. „A ode dneška už se taky nebudou proplácet svátky svatých.“

Svátků svatých bylo veliké množství. Obecně platilo, že jsou to volné dny, ale o tom, jestli je pracovníci dostanou zaplacené, rozhodovalo vyjednávání. V Kingsbridge platilo, že pokud připadly dva či více svátků na jeden týden, tak první svátek byl placený, zatímco druhý si lidé mohli vybrat jako den neplaceného volna. Většina lidí se přikláněla k tomu, že na druhý svátek raději pracovali. Teď už ale nebudou mít na výběr. Druhý svátek v jednom týdnu bude prostě neplacené volno.

Jack neměl ani trochu radost z toho, že bude tyhle změny vysvětlovat v řemeslnické dílně. Nahlas namítl: „Tohle všechno by prošlo daleko snáz, kdybych jim to předložil jako návrhy, o kterých se mají dohodnout, a ne jako danou skutečnost.“

Philip zavrtěl hlavou. „To by si mysleli, že to je něco, o čem se skutečně dá dohadovat, a některé návrhy by mohli zkusit zmírnit. Mohli by mi kupříkladu navrhnout, že budou pracovat polovinu svátků a že povolí povýšení pouze omezenému počtu žadatelů.“

Měl pochopitelně pravdu. „A nebylo by to rozumné?“ namítl Jack.

„Jistěže by to bylo *rozumné,“* odsekl Philip podrážděně. „Jenže tady na žádné úpravy není prostor. Já už se teď bojím, že tahle opatření nebudou stačit – takže si nemůžu dovolit dělat jakékoliv ústupky.“

„Tak dobře,“ přikývl Jack. Philip v tuhle chvíli zjevně nebyl v náladě, kdy by byl přístupný nějakým kompromisům. „Ještě něco?“ zeptal se Jack s obavami.

„Ano. Přestaň nakupovat zásoby. Dober všechen kámen, veškeré železo a všechno dřevo, co máš na skladě.“

„Vždyť máme dřevo zadarmo!“ bránil se Jack.

„Musíme ale platit vozkům za to, že nám ho sem dovezou.“

„To je pravda. Udělám to.“ Jack přistoupil k oknu a zadíval se dolů na hromady kamenů a na kmeny stromů narovnané na klášterním dvoře. Byl to naprosto bezděčný pohyb: moc dobře věděl, kolik materiálu má v tuhle chvíli na skladě. „To nebude problém,“ poznamenal nahlas. „Když teď budeme mít míň pracovníků, stačí nám zásoby stavebního materiálu až do příštího léta.“

Philip si odevzdaně povzdechl. „Nemůžeme nikomu zaručit, že ho příští léto zase vezmeme zpátky,“ prohlásil smutně. „To závisí na ceně vlny. Upozorni je na to.“

Jack přikývl. „Je to hodně zlé, co?“

„Daleko horší, než si kdo umí představit,“ přitakal Philip. „Jestli tahle země něco potřebuje, tak jsou to tři dobré úrody za sebou. A nového krále k tomu.“

„Amen,“ potvrdil Jack, aby dal najevo, že převorův názor sdílí.

Philip se vrátil do svého domu. Jack strávil větší část dopoledne tím, že uvažoval, jak se s novými změnami vypořádat. Hlavní chrámová loď se dala vystavět dvěma způsoby: začít u překřížení a stavět ji po jednotlivých polích, nebo pochopitelně vybudovat spodní část celé lodi najednou a pak postupovat směrem vzhůru. Druhý způsob byl rychlejší, ale bylo na něj třeba víc řemeslníků. Původně měl Jack v úmyslu postupovat touto metodou. Teď to ale znovu zvažoval. Sníženému počtu pracovníků by daleko víc vyhovovalo stavět loď po jednotlivých polích. Mělo to ještě jednu výhodu: všechny úpravy, jimiž se pokusí zvýšit odolnost stavby vůči větru, si bude moci vyzkoušet na jednom či dvou polích a pak je teprve použít na celém chrámu.

Dumal také o tom, jaké bude mít nedostatek peněz dlouhodobé účinky. Práce se možná budou během let stále více zpomalovat a opožďovat. V nejchmurnějších představách viděl sám sebe, jak stárne, šediví a chřadne, aniž se mu podaří dosáhnout životního cíle. A pak ho jednoho dne pohřbí na hřbitově v převorství, ve stínu stále ještě nedokončené katedrály.

Když zvon odbil poledne, vydal se Jack do zednické dílny. Muži tam seděli nad pivem a sýrem a Jack si poprvé za celou dobu všiml, že mnozí z nich nemají k obědu ani kousek chleba. Řemeslníky, kteří obvykle chodili na oběd domů, požádal, aby ještě chvíli neodcházeli. „Převorství začíná mít nedostatek peněz,“ oznámil všem bez obalu.

„Ještě jsem neviděl klášter, který by to dřív či později nepotkalo,“ poznamenal jeden ze starších mužů.

Jack se na něj zadíval. Jmenoval se Edward a říkalo se mu Dvounosák, protože měl na tváři bradavici, která byla skoro stejně velká jako nos. Byl to dobrý kameník, měl přesné oko na tesání záhybu a Jack ho vždycky využíval na dělání paprsků a válcových bloků pilířů. „Musíš uznat, že tohle převorství hospodaří se svými penězi lépe než řada jiných,“ prohlásil.

„Jenže převor Philip neumí odvrátit bouře a špatné úrody, a tak teď potřebuje snížit výdaje. Než se dáte do jídla, chci vám říct, jak to bude probíhat. Především už nebudeme doplňovat zásoby kamene ani dřeva.“

Mezitím se k zednické dílně přišourali i řemeslníci z ostatních přístřešků a poslouchali. Peter, jeden ze starých tesařů, namítl: „Ale dříví, co tu máme, nám nevydrží ani přes zimu.“

„Ale vydrží,“ nedal se vyvést z rovnováhy Jack. „Budeme stavět pomaleji, protože budeme mít míň pracovníků. Od zítřka začínáme dělat, jako by už byla zima.“

Okamžitě mu bylo jasné, že tohle oznámení se mu nepodařilo správně podat. Ze všech stran se začaly hrnout námitky a muži mluvili jeden přes druhého. Měl jsem jim to předložit jemněji, pomyslel si. Jenže neměl s podobnými záležitostmi žádné zkušenosti. Už sedm let tady pracoval jako hlavní stavitel, ale nedostatek peněz za tu dobu ještě nezažil.

Ze zmateného povykování vynikl hlas Pierra Pařížana, jednoho ze zedníků, kteří přišli do Kingsbridge ze Saint-Denis. Ani po šesti letech v Anglii nebyla Pierrova angličtina nijak oslnivá, a když teď byl rozčilený, měl ještě nápadnější přízvuk. Nijak ho to ale neodradilo od toho, aby vyjevil svůj názor. „Nemůžeš přece dávat výpověď v úterý,“ namítal.

V tu chvíli se ozval Jackův nevlastní bratr Alfred. „Vzpomínám si, jak můj otec stavěl dům pro hraběte ze Shiringu,“ přeřval ostatní. „A přijel William Hamleigh a všechny vyhodil. Otec mu řekl, že každý musí dostat týdenní mzdu, a držel Williamova koně za hlavu tak dlouho, dokud mladík nezaplatil.“

Tak ti děkuju pěkně, Alfrede, pomyslel si Jack. Pak jen odevzdaně prohlásil: „Tak už si to poslechněte všechno najednou. Ode dneška se nebude pracovat o svátcích a nikdo nemůže být povýšen.“

To je ještě víc rozezlilo. „Nepřijatelné,“ zvolal kdosi. Další to po něm hned opakovali: „Nepřijatelné, nepřijatelné.“

Jack měl pocit, že se ze zedníků zblázní. „Co to tady vykládáte?“ osopil se na ně. „Jestli převorství nemá peníze, tak prostě nedostanete zaplaceno. Jaký smysl v tu chvíli má vykřikovat ‚nepřijatelné, nepřijatelné‘, jako když se malí kluci učí ve škole latinsky?“

Opět promluvil Edward Dvounosák. „My nejsme školáci, ale řádná zednická dílna,“ upozornil Jacka. „Dílna má právo povyšovat učedníky a přidavače a nikdo jí tohle právo nesmí brát.“

„A co když nejsou peníze na zvýšení výplat?“ zaútočil na něj Jack bojovně.

Jeden z mladších zedníků zvolal: „Tomu nevěřím.“

Byl to Dan Bristol, který patřil mezi řemeslníky pracující pouze přes léto. Na přitesávání kvádrů nebyl moc šikovný, ale uměl kameny rychle a přesně

klást do zdi. „Jak můžeš říct, že tomu nevěříš?“ obrátil se na něj Jack. „Co ty víš, jak na tom je převorství s penězi?“

„Vím, co vidím,“ odsekl Dan. „Trpí snad mniši hlady? Ne. Mají v kostele svíčky? Mají. Mají víno ve sklepeních? Mají. Chodí převor bos? Nechodí. Takže peníze tu jsou. On nám je prostě nechce dát.“

Několik lidí s mladíkem halasně souhlasilo. Ve skutečnosti se přinejmenším v jednom bodě mýlil, a to v otázce sklepení plných vína. Jenže Jackovi by v tuhle chvíli nikdo neuvěřil – stal se pro všechny zástupcem převorství. Nebylo to spravedlivé: on přece nenesl za Philipova rozhodnutí odpovědnost. „Podívejte,“ zkusil je uchlácholit, „já vám jen říkám, co jsem se dověděl od převora. Nemůžu vám zaručit, že je to pravda. Jenže pokud nám říká, že nemá dost peněz, a my mu to nevěříme, co tak asi můžeme udělat?“

„Můžeme *všichni* přestat pracovat,“ navrhl Dan. „Okamžitě.“

„Má pravdu,“ ozval se další hlas.

Začíná se mi to vymykat z rukou, uvědomil si Jack v panice. „Počkejte ještě,“ zvolal. Zoufale se snažil vymyslet něco, co by řemeslníky trochu zchladilo. „Pojďme se vrátit do práce a já se během odpoledne pokusím převora Philipa přesvědčit, aby opatření trochu zmírnil.“

„Já myslím, že bychom se neměli vracet do práce,“ prohlásil Dan.

Jack nemohl ani uvěřit, že se mu něco takového děje před očima. Když snil o svém chrámu, uměl si představit řadu nebezpečí, která by mohla stavbu ohrozit, ale nikdy ho nenapadlo, že by se měl bát vzpoury řemeslníků. „Proč bychom neměli pracovat?“ zeptal se nechápavě. „Jaký by to mělo smysl?“

„Zatím to vypadá tak,“ upozornil ho Dan, „že polovina z nás ani neví, jestli dostane zaplacený zbytek týdne.“

„Což je proti všem zvykům a zvyklostem,“ vložil se do hovoru Pierre Pařížan. Výraz *zvyky a zvyklosti* se hodně používal u soudu.

„Tak pracujte alespoň po tu dobu, co se budu dohadovat s Philipem,“ naléhal na ně Jack zoufale.

„Když budeme pracovat,“ zaútočil na něj Edward Dvounosák, „můžeš nám zaručit, že dostaneme zaplacený celý týden?“

Z Philipovy současné nálady bylo Jackovi jasné, že nic podobného zaručit nemůže. Hlavou se mu mihl nápad, že i tak řekne ano a pak platy uhradí ze svého, když to bude nutné. Pak si ale okamžitě uvědomil, že ani veškeré jeho úspory nemůžou stačit na to, aby pokryly týdenní mzdu všech přítomných. A tak odpověděl: „Udělám všechno pro to, abych ho přesvědčil, a myslím, že s tím bude souhlasit.“

„To mi nestačí,“ vzepřel se mu Dan.

„Mně taky ne,“ přidal se Pierre.

„Dokud to nebude jisté, nebudeme pracovat,“ přisadil si ještě Dan.

K Jackovu zklamání s nimi ostatní souhlasili.

Viděl, že když se s nimi bude dál dohadovat, přijde o poslední zbytky autority, jež mu ještě zůstaly. „Dílna musí vystupovat jednotně," prohlásil, čímž připomněl slova, která se tu velmi často ozývala. „Jste všichni pro, abychom zastavili práce?"

Odpověděl mu halasný sbor vyjadřující souhlas.

„Rozhodnuto," přikývl Jack. „Oznámím to převorovi."

Biskup Waleran vjel do Shiringu doprovázen menší armádou družiníků. Hrabě William ho očekával před kostelem na náměstí, kde se konaly trhy. William se překvapeně zamračil: čekal pracovní setkání, a ne oficiální návštěvu. Co má ten ďábelský biskup zase za lubem?

Vedle Walerana jel neznámý muž na kaštanově hnědém valachovi. Byl vysoký a štíhlý, s hustým černým obočím a velikým zahnutým nosem. Ve tváři měl pohrdlivý výraz, který zřejmě vůbec neměnil. Jel přímo vedle Walerana, jako by si byli rovni, a nebyl oblečen jako biskup.

Když sesedli, Waleran cizince Williamovi představil. „Hrabě Williame, tohle je Peter z Warehamu. Je to arcijáhen ve službách arcibiskupa z Canterbury."

Ani mi nevysvětlil, co tady tenhle Peter dělá, všiml si William. Waleran má určitě zase nějaké postranní úmysly.

Arcijáhen se uklonil a prohlásil: „Tvůj biskup mi vyprávěl o štědrosti, s níž jsi pohlédl na svatou matku církev, hrabě Williame."

Než se William zmohl na jakoukoliv odpověď, ukázal Waleran prstem na farní kostel a poznamenal: „A tahle stavba se strhne, aby udělala místo novému kostelu, arcijáhne."

„Už jsi najal mistra stavitelského?" zeptal se Peter Williama.

To by mě zajímalo, proč se zrovna arcijáhen z Canterbury tak zajímá o farní kostel v Shiringu, pomyslel si William. Ale třeba se jen snaží být zdvořilý.

„Ne, ne, stavitele jsem si ještě nenašel," odpověděl stejně způsobně. „Jsou tady spousty zedníků, kteří hledají práci, ale nemůžu sehnat nikoho z Paříže. Někdy mám pocit, že všude na světě chtějí stavět chrámy jako v Saint-Denis a že stavitelé, kteří to dokážou, jsou na roztrhání."

„To by mohlo být důležité," poznamenal Peter.

„Je tu jeden stavitel, který by nám mohl být užitečný. Čeká, abychom se s ním mohli později sejít."

William opět nevěděl, co si o tom má myslet? Proč je Peter přesvědčen, že je tak důležité stavět kostely zrovna ve stylu chrámu v Saint-Denis?

„Nový kostel bude pochopitelně větší," ozval se znovu Waleran. „Bude vystupovat o hodný kus víc do náměstí."

Williamovi se ani trochu nezamlouval vlastnický tón, jímž se biskup o budoucím chrámu zmiňoval. Tentokrát už to nevydržel a vložil se do hovoru. „Nemůžu si dovolit, aby kostel zmenšil náměstí," namítl.

Waleran se zatvářil podrážděně, jako kdyby William promluvil, aniž byl na řadě. „A pročpak ne?" chtěl vědět.

„Během trhů vydělává každé místečko na náměstí peníze."

Waleran vrhl na hraběte pohled, který naznačoval, že se schyluje k hádce, ale vtom se ozval Peter a s úsměvem poznamenal: „Nesmíme přece bránit stříbrné studánce, aby nabízela svůj pramen!"

„Přesně tak," přikývl William. Ten kostel přece platil *on.* Naštěstí pro jeho příjmy nepředstavovala mizerná úroda čtvrtý rok po sobě žádnou pohromu. Menší rolníci mu platili desátek bez odmlouvání a mnozí z nich dávali Williamovi jeho pytel zrní či párek hus, i když se sami živili vývarem z bukvic. A navíc dnes stál pytel mouky desetkrát víc, než kolik za něj člověk utržil před pěti roky, a tak mu rozdíl v ceně víc než vyrovnal ztráty vzniklé tím, že někteří vazalové nevydrželi a museli odejít a někteří poddaní zemřeli hlady. Pořád ještě měl William dost peněz, aby si mohl dovolit dát postavit nový kostel.

Vydal se podél starého kostela k jeho zadní části. Tady se rozkládala oblast, kde domky vynášely nejmíň peněz. „Mohli bychom začít stavět tímhle směrem," navrhl William, „a hned zbořit všechny tyhle barabizny."

„Ve většině z nich ale bydlí duchovní," namítl Waleran.

„Pro kněze bychom našli bydlení jinde."

Waleran s tím zjevně nebyl příliš spokojen, ale už na toto téma nic nepoznamenal.

Na severní straně kostela se jim uklonil asi třicetiletý muž se širokými rameny. Podle oblečení William odhadoval, že má před sebou řemeslníka. Arcijáhen Baldwin, biskupův nejbližší spolupracovník, prohlásil: „Tohle je ten muž, o kterém jsem se vám zmiňoval, můj pane. Jmenuje se Alfred a pochází z Kingsbridge."

Na první pohled nevzbuzoval muž nijak příjemné pocity. Připomínal tažného vola – byl velký, silný a tupý. Při bližším prozkoumání ale člověk v jeho výrazu rozpoznal notný díl prohnanosti, najednou vypadal spíš jako liška nebo vychytralý pes.

„Alfred je syn Toma Stavitele, prvního mistra, který řídil stavbu v Kingsbridge," pokračoval Baldwin. „A sám nějaký čas dělal mistra, jenže pak ho vystrnadil jeho nevlastní bratr."

Syn Toma Stavitele. Tak tohle je chlap, který si vzal Alienu, uvědomil si William. Jenže svůj sňatek nikdy nedokázal naplnit. William se na Alfreda zadíval s upřímným zájmem. V životě by ho nenapadlo, že tenhle mužský bude impotentní. Vždyť vypadal, že je zdravý a úplně normální. Jenže Aliena má na muže zvláštní vliv.

„Pracoval jsi v Paříži a naučil ses nový styl, jaký se šíří ze Saint-Denis?“ zeptal se arcijáhen Peter.

„Ne –“

„Ale tenhle chrám musíš postavit v novém stylu.“

„Teď zrovna pracuju v Kingsbridge, kde dělá mistra stavitele můj bratr. Ten přinesl nový způsob stavění z Paříže a já se to od něj naučil.“

William přemítal, jak se biskupu Waleranovi podařilo Alfreda naverbovat, aniž tím vzbudil v Kingsbridge podezření. Pak si vzpomněl, že tamní podpřevor Remigius je jen nástrojem ve Waleranových rukou. Remigius nejspíš oslovil Alfreda jako první.

Pak si William vzpomněl ještě na jednu věc, která se Kingsbridge týkala. Podíval se na Alfreda: „Ale tobě přece spadla střecha,“ poznamenal tázavě.

„To nebyla moje chyba,“ pospíšil si Alfred s odpovědí. „Převor Philip trval na změně plánů.“

„Znám Philipa,“ prohlásil Peter a hlas se mu chvěl nenávistí. „Paličatý, nafoukaný muž.“

„Odkud ho znáš?“ zajímal se William.

„Před mnoha lety jsem sloužil jako řádový bratr v misii svatého Jana V lesích. Philip to tam tehdy měl na starosti,“ začal Peter vysvětlovat trpce. „Tehdy jsem se nebál kritizovat jeho nechutné metody, a on ze mě udělal almužníka, aby se mě zbavil.“ Petera rána po tom prožitku stále ještě bolela, to bylo jasné. Bezpochyby to bylo něco, s čím Waleran ve svých pletichách počítal.

„Ať je to, jak chce,“ pokýval hlavou William, „rozhodně si nechci najímat stavitele, kterému padají střechy, a je mi jedno, jakou pro to má výmluvu.“

„Vedle Jacka řečeného Jackův syn jsem jediný mistr stavitel v Anglii, který už někdy pracoval na chrámu postaveném v novém stylu,“ nedal se odradit Alfred.

„Nepotřebujeme tady mít Saint-Denis,“ odsekl William. „Jsem si jist, že duši mé ubohé matky stejně dobře poslouží kostel postavený tak, jak se u nás vždycky stavělo.“

Biskup Waleran a arcijáhen Peter se na sebe podívali. Po chvíli Waleran ztišeným hlasem Williamovi řekl: „Jednoho dne by se z toho chrámu mohla stát shiringská katedrála.“

Najednou bylo Williamovi všechno jasné. Před mnoha roky se Waleran snažil dosáhnout toho, aby se sídlo biskupa přestěhovalo z Kingsbridge do Shiringu, jenže převor Philip ho tehdy přelstil. Teď se Waleran k tomu plánu vrátil a oprášil ho. A zdá se, že tentokrát na to jde víc od lesa. Naposledy prostě jen požádal canterburského arcibiskupa, aby jeho žádost podpořil. Tentokrát začne tím, že postaví nový chrám, dost velký a honosný, aby se mohl stát katedrálou, a současně si v kruzích kolem arcibiskupa najde

spojence, jako je Peter, kteří se mu budou hodit, až přijde se žádostí. Bylo to jaksepatří mazané, jenže William jen chtěl postavit kostel na památku své matky, aby její duši usnadnil cestu nekonečnými ohni. A zlobilo ho, že se Waleran snaží využít situace pro svůj vlastní prospěch. Na druhé straně by Shiringu nesmírně pomohlo, kdyby tady sídlil biskup a byla tu katedrála – a z rozkvětu města by měl zisk i William.

„Ještě něco bych pro vás měl," ozval se Alfred.

„Ano?" pobídl ho Waleran.

William se na oba muže zadíval. Alfred byl větší, silnější a mladší než Waleran a dokázal by biskupa srazit k zemi s jednou rukou přivázanou za zády. A přesto se choval, jako by byl slabší. Před léty Williama dohánělo k zuřivosti, když viděl, jak zženštilý, zsinalý kněz ovládá silného chlapa. Už si s tím ale dávno přestal lámat hlavu: takhle je to na světě prostě zařízené.

Alfred ztišil hlas a sdělil jim: „Můžu sem s sebou přivést všechny řemeslníky z Kingsbridge."

Jeho tři posluchači zůstali stát jako opaření.

„Zopakuj to," vyzval ho Waleran.

„Když ze mě uděláte hlavního stavitele, přivedu s sebou všechny řemeslníky z Kingsbridge."

„Jak můžeme vědět, že nám říkáš pravdu?" zeptal se Waleran obezřetně.

„Nechci po vás, abyste mi věřili," pokrčil rameny Alfred. „Dejte mi tu práci s touhle podmínkou. Když nedokážu, co jsem slíbil, odejdu bez výplaty."

Všichni tři muži, kteří mu naslouchali, nenáviděli převora Philipa, i když každý z jiného důvodu. Představa, že by mu zasadili takovou ránu, je okamžitě navýsost nadchla.

„Někteří z tamních zedníků pracovali na Saint-Denis," dodal Alfred.

„Jak je sem ale chceš dostat?" vyzvídal Waleran.

„Záleží na tom? Řekněme, že mě mají radši než Jacka."

William byl přesvědčen, že Alfred v tomto ohledu lže, a Waleran si zřejmě myslel totéž, jelikož mírně zaklonil hlavu a dlouze se na zednického mistra zadíval podél svého špičatého nosu. Jinak jim ale Alfred podle všeho říkal pravdu. Ať už jsou skutečné důvody jakékoliv, je zjevně přesvědčen, že sem dokáže řemeslníky z Kingsbridge přetáhnout.

„Když sem přijdou za tebou," uvažoval William nahlas, „práce v Kíngsbridge úplně ustanou."

„Ano," přikývl Alfred. „Je to tak."

William se podíval na Walerana a Petera. „Tohle si ještě potřebujeme pořádně probrat. Asi bys s námi měl pojíst."

Waleran souhlasně přikývl a obrátil se na Alfreda: „Následuj nás do mého domu. Je to na opačné straně náměstí."

„Já vím," odpověděl Alfred. „Stavěl jsem ho."

Dva dny se převor Philip odmítal o stávce bavit. Byl vzteky bez sebe, a kdykoliv Jacka zahlédl, prostě se obrátil a vykročil jiným směrem.

Druhého dne dorazily z jednoho ze vzdálenějších klášterních mlýnů tři povozy plné mouky. Doprovázeli je ozbrojenci: mouka byla najednou stejně vzácná jako zlato. Náklad převzal bratr Jonathan, který dělal starému hospodářovi Cuthbertu Bělohlavovi zástupce. Jack se díval, jak Jonathan počítá pytle. Mladíkova tvář připadala Jackovi něčím podivně povědomá, jako kdyby mu připomínala někoho, koho velice dobře znal. Jonathan byl vysoký a hubený a měl světle hnědé vlasy – rozhodně ani trochu nepřipomínal Philipa, vždyť ten byl menší, drobný a černovlasý. Ve všech ostatních ohledech, kromě tělesné podobnosti, byl chlapec svému náhradnímu otci podobný: měl vznětlivou povahu, byl zásadový, odhodlaný a ctižádostivý. Lidé ho měli rádi, i když v otázkách mravnosti byl na jejich vkus trochu moc zatvrzelý – takže k němu měli stejný vztah jako k Philipovi.

Když se teď Philip odmítal s Jackem bavit, možná by stálo za to popovídat si s Jonathanem.

Jack se díval, jak Jonathan vyplácí ozbrojence a vozky. Mladík s nimi jednal tiše, ale rozhodně. Když kočí požadovali vyšší odměnu, než na jakou měli nárok, a to dělali vždycky, odmítl je klidně, ale pevně. Jacka napadlo, že klášterní výchova je dobrá příprava na to, aby člověk mohl zvládnout nějaké řídicí postavení.

Jackovy nedostatky v téhle oblasti se projevily velice bolestivě. Špatně zvládl svoje muže a připustil, aby se složitá situace vyvinula v otevřenou krizi. Pokaždé, když si vzpomněl na to jednání v zednické dílně, proklínal svou neohrabanost. Byl odhodlán dát všechno do pořádku.

Když vozkové s reptáním odjeli, Jack se nenucené přiblížil a oslovil Jonathana: „Philip je kvůli té stávce strašně navztekaný.“

Chvíli to vypadalo, že Jonathan odsekne něco nepříjemného – sám byl zřejmě kvůli té záležitosti také notně nahněvaný. Pak mu napjatý výraz zmizel z obličeje a mladý mnich vlídně odpověděl: „Vypadá navztekaně, ale v hloubi duše ho to ve skutečnosti ranilo.“

Jack přikývl. „Bere to osobně.“

„Ano. Má pocit, že se proti němu řemeslníci obrátili zrovna ve chvíli, kdy je nejvíc potřeboval.“

„Řekl bych, že má svým způsobem pravdu,“ poznamenal Jack. „Jenže sám Philip udělal velkou chybu, když se snažil změnit pracovní zvyky nařízením seshora.“

„A měl jinou možnost?“ namítl Jonathan.

„Mohli jsme celou situaci s lidmi nejprve probrat,“ uvažoval Jack. „Třeba by sami navrhli nějaké kroky, aby se trochu ušetřilo. Já si ovšem nemůžu dovolit Philipovi něco vyčítat, protože sám jsem taky pár chyb nasekal.“

Tahle poznámka probudila v Jonathanovi zvědavost. „Například?“

„Oznámil jsem svým lidem, co se na ně chystá, stejně natvrdo a bezohledně, jako je předložil Philip mně.“

Jonathan by byl nejradši, kdyby mohl – jako Philip – i nadále setrvat ve svém hněvu a vidět za stávkou proradnost řemeslníků. Teď musel neochotně vidět i druhou stranu mince. Jack se rozhodl, že už to nebude dál rozebírat. Semínko pochyb se mu podařilo zasít.

Rozloučil se s Jonathanem a vrátil se ke své rýsovací podložce. Potíž je v tom, přemítal, když bral do ruky nástroje na kreslení, že všechny spory ve městě vždycky urovnává Philip. To on soudí všechny přestupky a rozhoduje spory. Jenže v tomhle případě byl Philip jednou stranou střetu, byl rozzlobený, zahořklý a neústupný. Tentokrát bude muset smír zařídit někdo jiný. A jediným člověkem, který se v Jackových úvahách mohl takového úkolu ujmout, byl on sám, tedy Jack. Jako hlavní stavitel mohl mluvit s oběma stranami a jeho motivy jsou naprosto zřejmé a nepochybné – chce, aby se pokračovalo ve stavbě.

Zbytek dne strávil přemítáním, jak se s tímhle úkolem nejlépe vypořádat. Přitom se mu v hlavě znovu a znovu objevovala tatáž otázka: Jak se Philip zachová?

Následujícího dne dospěl k závěru, že je připraven se s Philipem setkat.

Byl to chladný, deštivý den. Jack se hned po obědě vydal na opuštěné staveniště a tam jen tak postával s kapucí staženou do čela, aby na něj nepršelo, a předstíral, že zkoumá praskliny v laterně (problém, který se mu ještě pořád nepodařilo vyřešit). Ve skutečnosti čekal, až uvidí Philipa chvátat z rajské zahrady k převorovu domu. Jakmile byl Philip uvnitř, Jack se vydal za ním.

Philip nechával dveře vždycky otevřené. Jack na ně zaťukal a vešel dovnitř. Philip klečel před malým oltářem v rohu. Člověk by řekl, že si užije modlení dost v kostele, vždyť tam většinu dne a polovinu noci nic jiného nedělá, a nepotřebuje v tom ještě pokračovat doma, pomyslel si Jack. Ohniště bylo vyhaslé: Philip šetřil. Jack mlčky čekal, až se Philip zvedne a otočí. Pak místo pozdravu prohlásil: „Tenhle stav už musí nějak skončit.“

Philip měl za obvyklých okolností přátelský výraz, ale tentokrát se mu v obličeji objevily tvrdé rysy. „Já na tom nevidím nic složitého,“ poznamenal chladně. „Jakmile budou chtít, můžou se vrátit do práce.“

„A budou pro ně platit podmínky, které jsi nám oznámil.“

Philip se na zrzavého stavitele jen mlčky díval.

„Oni se ale nevrátí, pokud ty podmínky budou platit,“ pokračoval Jack, „a taky nemůžou čekat věčně, aby ti došlo, proč na ně nemůžou přistoupit.“ Pak honem dodal: „Nebo proč si *myslí,* že na ně nemůžou přistoupit.“

„Tak oni nemůžou čekat věčně?“ opakoval Philip zlostně. „A kampak asi půjdou, až je čekání přestane bavit? Nikde jinde práci nenajdou. To si

myslí, že tohle je jediné místo, které postihl hladomor? Celá Anglie je na tom stejně. Každá stavba musí propouštět lidi a snižovat náklady.“

„Takže ty chceš čekat, až k tobě přilezou zpátky po kolenou a budou prosit o odpuštění?“ chtěl vědět Jack.

Philip uhnul pohledem. „Nechci, aby ke mně někdo lezl po kolenou,“ ohradil se. „Myslím, že jsem ti nikdy nedal důvod k tomu, abys ode mne podobné chování čekal.“

„To je pravda, a právě proto jsem za tebou přišel,“ chopil se Jack příležitosti. „Vím, že ve skutečnosti nechceš ty muže ponižovat – to prostě není v tvé povaze. A navíc, kdyby se ti vrátili poražení a otrávení, celý příští rok by pracovali špatně. Takže ať už se na to díváš ze svého pohledu nebo z mého, musíme jim dovolit, aby si zachovali tvář. A to znamená udělat nějaký ústupek.“

Jack zatajil dech. Svůj zásadní projev měl za sebou a teď nastala chvíle, kdy se bude lámat chleba. Jestli se mu nepodařilo Philipa trochu nahlodat, bude budoucnost vypadat bledě.

Philip na Jacka dlouho upíral nepřátelský pohled. Jack v převorově tváři viděl, jak se v Philipovi perou pocity s rozumem. Pak se mu do obličeje konečně vloudil vlídnější výraz a Philip Jacka vyzval: „Asi bychom si na to měli sednout.“

Když si Jack sedal, musel se přemáhat, aby si úlevou nevzdychl nahlas. Měl přesně rozmyšlené, co bude říkat dál: už nechtěl opakovat živelnou neobratnost, kterou prokázal, když jednal s řemeslníky. „S tím, že jsi zakázal nakupovat další zásoby, není potřeba hýbat,“ začal. „Totéž platí i o zákazu najímání nových pracovníků – proti tomu nikdo nic nenamítá. Myslím, že bychom je také přesvědčili, aby se smířili s tím, že se nebude pracovat o svátcích, pokud jim ale ustoupíme v ostatních věcech.“ Odmlčel se, aby to Philip mohl strávit. Zatím jen na všechno přistupoval a nic za to nechtěl.

Philip přikývl. „Dobrá. O jaké ústupky jde?“

Jack se zhluboka nadechl. „Nejvíc se jich asi dotklo to, že nesmějí povyšovat učedníky a přidavače. Mají pocit, že si tím osvojuješ práva, která odnepaměti patří výhradně jim.“

„Vysvětlil jsem ti přece, že nic takového nemám v úmyslu,“ ohradil se Philip podrážděným tónem.

„Já vím, já vím,“ chlácholil ho Jack honem. „To máš naprostou pravdu. A já ti to také věřím, jenže oni ne.“ Philipovi se přes tvář mihl ublížený výraz. Jak mu může někdo nedůvěřovat? „To už je ale za námi,“ ujišťoval ho Jack horlivě. „Chci ti navrhnout kompromis, který tě nebude nic stát.“

Philip se na něj se zájmem zadíval.

„Necháme je, aby dál schvalovali žádosti o povýšení," pokračoval Jack, „ale zvýšení mzdy, které s tím souvisí, o rok odložíme." A teď zkus vymyslet důvod, proč by to nemělo jít, dodal v duchu.

„Přistoupí na to?" zeptal se Philip pochybovačně.

„Za pokus to stojí."

„A co když si zvýšení platů nebudu moci dovolit ani ode dneška za rok?"

„Tenhle most budeme stavět, až k té řece dojdeme."

„Chceš tím říct, že o tom můžeme za rok vyjednávat znovu."

„Když to bude potřeba," připustil Jack a pokrčil rameny.

„Rozumím," přikývl Philip nezávazně. „Ještě něco?"

„Největší zádrhel je okamžité propuštění lidí, kteří pracují jen přes léto." Teď jednal Jack naprosto upřímně. Tohle téma se nedalo ničím natřít na růžovo. „Na žádné stavbě v celém křesťanském světě se nesmí propouštět okamžitě. Nejbližší termín je vždycky konec týdne." Aby si Philip nepřipadal tak úplně jako hlupák, Jack ještě dodal: „Měl jsem tě na to upozornit."

„Takže teď nejde o nic jiného, než abych je zaměstnával dva dny navíc?"

„V tuhle chvíli už to asi stačit nebude," prohlásil Jack. „Kdybychom to od začátku celé vzali jinak do ruky, možná by to tak dopadlo, ale teď budou lidé na stavbě chtít přece jen větší ústupek."

„Nepochybně už máš nějaký návrh vymyšlený."

Jack skutečně už měl něco připraveného. Byl to jediný skutečný ústupek, o který musel Philipa požádat. „Teď máme začátek října," dal se do vysvětlování. „Letní pracovníky obvykle propouštíme začátkem prosince. Kdybychom se sešli někde na polovině cesty, koukal by z toho začátek listopadu."

„Tím bych ušetřil jen polovinu toho, co potřebuju."

„Ušetřil bys víc než polovinu. Musíš do toho započítat ještě úspory za snižování zásob, odklad zvyšování mezd kvůli povýšení a neproplácení svátků."

„To jsou jen drobnosti."

Jack se opřel do židle a překonával pocit marnosti. Udělal, co bylo v jeho silách. Už neměl žádné další argumenty, které by mohl Philipovi předložit, už nemohl sáhnout pro další zásoby dovedností, aby převora zkusil přesvědčit, už neměl co říct. Vystřílel všechny šípy. A Philip i nadále kladl odpor. Jack byl připraven přiznat porážku. Zadíval se do převorova kamenného obličeje a čekal.

Philip se na dlouhou, předlouhou chvíli zahleděl na oltář stojící v rohu místnosti. Nakonec obrátil pohled zpátky k Jackovi a prohlásil: „Předložím to bratřím v kapitolce."

Jackovi se zatočila hlava úlevou. Jistě to neznamenalo vítězství, ale už k němu nebylo daleko. Philip by mnichům nepředložil nic, s čím by sám

nesouhlasil. A řeholníci nejčastěji udělali to, co si Philip přál. „Doufám, že to přijmou," vydechl Jack slabě.

Philip vstal a položil Jackovi ruku na rameno. Poprvé za celou dobu se usmál. „Jestli jim to vyložím tak přesvědčivě, jako jsi to přednesl ty mně, určitě to přijmou," poznamenal.

Jacka ta náhlá změna v převorově náladě zaskočila. „Čím dřív to bude za námi," prohlásil, „tím menší to bude mít dlouhodobé následky."

„Já vím. Strašlivě mě to rozzlobilo, ale s tebou se rozhádat nechci." Nečekaně staviteli podal ruku.

Jack ji stiskl a měl dobrý pocit.

„Mám říct řemeslníkům, aby ráno přišli do dílny a vyslechli si, k čemu jednání v kapitolce dospělo?"

„Udělej to, prosím."

„Hned jdu na to," přikývl Jack a obrátil se k odchodu.

„Jacku," zarazil ho Philip.

„Ano?"

„Děkuju ti."

Jack přikývl, aby bylo jasné, že to chápe, a vyšel ven. Kráčel deštěm a ani si nenasadil kapuci. Byl šťastný.

Ještě během odpoledne obešel domovy všech řemeslníků a oznámil jim, že následujícího dne ráno se všichni sejdou v dílně. Koho nezastihl doma, tedy především svobodné řemeslníky a sezónní dělníky, toho našel v krčmě. Všichni ale byli střízliví, jelikož cena piva stoupala spolu s cenami všeho ostatního, a tak si nikdo nemohl dovolit opíjet se. Jediným řemeslníkem, kterého Jack nenašel, byl Alfred. Prý už ho nikdo několik dní neviděl. Za soumraku se konečně objevil. Vstoupil do nálevny s podivně vítězoslavným výrazem v jalovém obličeji. Neřekl, kde se toulal, a Jack se ho na to neptal. Nechal Alfreda, aby s ostatními muži popíjel, a sám se vydal na večeři s Alienou a dětmi.

Následujícího rána zahájil Jack jednání v dílně ještě před příchodem převora Philipa. Chtěl si všechno pořádně připravit. Opět měl pečlivě promyšlené, co bude přesně říkat, aby měl jistotu, že to vlastní neohrabanosti nezkazí. A znovu se snažil jednání zvládnout tak, jak by ho asi zvládal Philip.

Všichni řemeslníci přišli brzo. Šlo nakonec o jejich živobytí. Semtam některý z mladších mužů měl zarudlé oči: Jack si domyslel, že krčma měla včera otevřeno dlouho do noci a chlapci na chvíli zapomněli na svou chudobu. Největší potíže budou asi dělat právě mladší pracovníci a sezónní dělníci. Starší řemeslníci se už uměli dívat dál do budoucnosti. A hrstka žen, které na stavbě pracovaly, byla vždycky opatrná a konzervativní, takže ženy budou podporovat jakoukoliv dohodu.

„Převor Philip nás hodlá požádat, abychom se vrátili do práce, a nabídne nám nějaké ústupky," začal Jack jednání. „Než přijde, měli bychom tady spolu probrat, na co můžeme přistoupit, co zcela rozhodně odmítneme a o čem bychom byli ochotni vyjednávat. Musíme Philipovi ukázat, že jsme jednotní. Doufám, že s tím všichni souhlasíte."

Pár lidí přikývlo.

Jack si dal záležet, aby mu v hlase zazněl trochu nahněvaný tón, a pokračoval: „Podle mého názoru bychom měli rozhodně omítnout to okamžité propouštění." Bouchl pěstí do pracovní stolice, aby zdůraznil, že v tomhle bodě není ochoten ustupovat. Několik lidí s ním hlasitě souhlasilo. Jack věděl, že na tomhle požadavku Philip rozhodně nebude trvat. Chtěl, aby se horké hlavy soustředily především na obranu pradávných zvyků a práv. Až jim Philip ustoupí, hezky jim tím vezme vítr z plachet.

„Také si musíme hlídat, aby nám nikdo neupíral právo povyšovat lidi, kteří si to zaslouží, protože jedině řemeslníci můžou posuzovat, kdo co umí a kdo je budižkničemu." Opět s nimi nejednal úplně na rovinu. Snažil se jejich pozornost upoutat na tu stránku povyšování, která se netýkala peněz. Doufal, že když se jim v tomhle podaří dosáhnout vítězství, budou pak náchylní přistoupit na kompromis v otázce zvyšování platů.

„Pokud jde o proplácení svátků, tady se neumím rozhodnout. O tom, jak to bude se svátky, rozhoduje zpravidla vyjednávání – pokud vím, tady žádný pevný zvyk není." Jack se otočil na Edwarda Dvounosáka a zeptal se ho: „Co ty si o tom myslíš, Edwarde?"

„Na každé stavbě je to jinak," odpověděl Edward. Potěšilo ho, že se s ním Jack radí. Jack přikývl, aby Edwardovi naznačil, že může mluvit dál. Zedník s ošklivou bradavicí začal vyjmenovávat jednotlivé možnosti, jak se lze vyrovnat se svátky. Jednání se vyvíjelo přesně podle Jackových představ. Zevrubná rozprava o něčem, co není příliš rozporuplné, řemeslníky unaví a vezme jim sílu na pořádný střet.

Jenže Edwardův výklad přehlušil hlas někoho, kdo stál úplně vzadu. „Tohle je nanic," zvolal.

Jack vzhlédl a zjistil, že promluvil Dan Bristol, jeden ze sezónních dělníků. „Nemluvme jeden přes druhého, prosím," vyzval shromáždění Jack. „Nech Edwarda domluvit."

Jenže Dan se nedal tak snadno umlčet. „Na jeho výkladech vůbec nezáleží," prohlásil. „My chceme přidat."

„Přidat?" Jacka tahle nesmyslná poznámka podráždila.

Jenže ke svému překvapení zjistil, že Dan má mezi řemeslníky silnou podporu. Pierre vykřikl: „Jo, má pravdu, chceme přidat! Jen si to vezmi – čtyřlibrový bochník stojí celou penci. A slepice, kterou jsi kdysi pořídil za osm penci, stojí dneska čtyřiadvacet! Vsadím se, že nikdo z nás už kolik týdnů nepil pořádné, silné pivo. Všechno stojí čím dál víc, ale většina z nás

pořád dostává stejnou mzdu, jako když nás najímali, tedy dvanáct penci týdně. My ale musíme z něčeho živit rodiny.“

Jackovi spadlo srdce do kalhot. Až do téhle chvíle všechno hladce zvládal, ale to přerušení mu jeho postup zhatilo. Dokázal se ale přimět, aby Danovi a Pierrovi neodporoval, jelikož věděl, že může jednání víc ovlivnit, když bude ke všemu přistupovat s otevřenou myslí. „Souhlasím s vámi oběma,“ prohlásil k jejich zjevnému překvapení. „Otázka ale zní jinak – jakou máme naději, že se nám podaří Philipa přesvědčit, že nám má přidat, když převorství docházejí peníze?“

Na to nikdo neodpověděl. Místo toho Dan prohlásil: „Potřebujeme čtyřiadvacet penci týdně, abychom vyžili, a i tak na tom budeme hůř než dřív.“

Jack byl zklamaný a nechápal, co se děje: proč se mu jednání tak očividně vymyká z rukou? „Čtyřiadvacet penci týdně,“ přidal se Pierre a někteří další řemeslníci pokývali hlavami na znamení souhlasu.

Jack začal mít pocit, že není jediný, kdo se na jednání dostavil s předem připravenou strategií. Zadíval se Danovi neústupně do očí a zeptal se: „Vy jste si to předem probrali?“

„Jasně, včera večer v krčmě,“ odpověděl mu Dan zpupně. „Je na tom snad něco špatného?“

„To určitě ne. Ale kvůli těm, jimž se nedostalo té cti, aby se mohli onoho jednání zúčastnit, byl bys tak laskav a shrnul, k čemu jste došli?“

„Jak chceš.“ Lidé, kteří včera v nálevně nebyli, se tvářili otráveně, ale Dan si z toho vrásky nedělal. Sotva otevřel ústa, vstoupil do dílny převor Philip. Jack na něj vrhl krátký, zpytavý pohled. Převor vypadal spokojeně. Zachytil Jackův pohled a téměř nepostřehnutelně přikývl. Jack byl nadšen: řeholníci přistoupili na navrhované ústupky. Nadechl se, aby Danovi zabránil promluvit, ale o zlomek vteřiny promeškal správný okamžik. „Chceme pro řemeslníky čtyřiadvacet penci týdně,“ zvolal Dan hlasitě. „Dvacet penci pro dělníky a osmačtyřicet pro mistry.“

Jack se znovu zadíval na Philipa. Spokojený výraz byl tentam a převorův obličej opět ztuhl do přísné, neústupné masky, zbrázděné hněvivými vráskami vyzývajícími ke střetu. „Počkejte chvíli,“ vyzval řemeslníky Jack. „Tohle přece není názor celé dílny. To je jen bláznivý požadavek, který dala dohromady parta opilců v krčmě.“

„To není pravda,“ ozval se jiný hlas. To promluvil Alfred. „Podle mě bude většina lidí tady podporovat návrh na zdvojnásobení mzdy.“

Jack na něj zůstal vztekle zírat. „Před pár měsíci jsi mě prosil, abych ti vůbec dal práci,“ vyjel na nevlastního bratra. „A teď už žádáš dvojnásobnou mzdu. Měl jsem tě nechat pojit hlady!“

„Jestli nedostanete rozum, tak vás to čeká všechny!“ vložil se do jednání převor Philip.

Jack se chtěl takovým provokativním poznámkám vyhnout, ale teď už bylo jasné, že se to bez střetu neobejde: postup, který si připravil, dokonale selhal.

„Za míň než za čtyřiadvacet penci se do práce prostě nevrátíme," prohlásil Dan. „Tak je to."

„To vůbec nepadá v úvahu," odbyl ho převor Philip vztekle. „To je nesmyslná představa. O tom se vůbec nehodlám bavit."

„A my se zase nehodláme bavit o ničem jiném," odsekl Dan. „Za míň pracovat nebudeme, a to za žádných okolností."

„To je hloupost!" zvolal Jack. „Jak tady můžeš sedět a prohlašovat, že za míň nebudeš pracovat? V tom případě nebudeš pracovat vůbec, ty troubo. Vždyť nemáš kam jít!"

„Myslíš?" poznamenal Dan.

Dílna ztichla.

Ach bože, pomyslel si Jack, tak takhle je to – oni si sehnali práci jinde.

„My totiž máme kam jít," pokračoval Dan a vstal. „A co se mě týká, tak já jdu teď hned."

„O čem to mluvíš?" zeptal se ho Jack.

Dan si ho změřil vítězoslavným pohledem. „Nabídli mi práci na nové stavbě v Shiringu," oznámil ostatním slavnostně. „Bude se tam stavět nový chrám. A řemeslníci tam dostanou čtyřiadvacet penci za týden."

Jack se rozhlédl kolem sebe. „Dostal ještě někdo stejnou nabídku?"

Řemeslníci se najednou tvářili rozpačitě.

„Všichni," odpověděl mu Dan.

Jack byl zdrcen. Tak ono to celé bylo připravené předem. Zradili ho. Připadal si podvedený, ale také neschopný. Vůbec nepochopil, co se kolem něj děje. Špatně celou situaci vyhodnotil. Zklamání se změnilo v hněv a Jack najednou potřeboval někoho, komu by to mohl dát za vinu: „Kdo to má na svědomí?" zařval. „Kdo z vás je ten zrádce?" Rozhlížel se kolem sebe po přítomných. Jen málokdo se mu dokázal podívat do očí. Jejich stud mu ale velkou úlevu nepřinášel. Připadal si jako podvedený milenec. „Kdo vám tuhle nabídku ze Shiringu přivezl?" Bloudil očima po shromáždění, až mu pohled padl na Alfreda. No jistě. Hnusem se mu dělalo mdlo. „Alfred?" odpověděl si sám jízlivě. „Vy ode mne odcházíte, abyste šli pracovat pro *Alfreda*?"

Rozhostilo se ticho. Nakonec Dan přitakal: „Ano, přesně tak."

Jack pochopil, že prohrál. „Tak je to tedy," povzdechl si trpce. „Znáte mě a znáte mého bratra. A rozhodli jste se pro Alfreda. Znáte převora Philipa a znáte hraběte Williama. A rozhodli jste se pro Williama. Teď už nezbývá než říct, že si zasloužíte všechno, co vás potká."

KAPITOLA 15

„Vyprávěj mi nějaký příběh," prosila Aliena. „Už dlouho jsi mi nic nerecitoval. Vzpomínáš si, jak jsi to dělával?"

„Vzpomínám," přikývl Jack.

Seděli spolu na jejich tajné pasece v lesích. Byl už hodně pokročilý podzim, a tak se neposadili ve stínu u potůčku, nýbrž si v úkrytu pod převislou skálou rozdělali ohýnek. Bylo šedivé, studené, temné odpoledne, ale milování je zahřálo a oheň utěšeně praskal. Oba byli pod plášti nazí.

Jack rozhrnul Alienin plášť a pohladil jí ňadro. Měla pocit, že má příliš velká prsa, a trápilo ji, že už nejsou tak pevná a vysoko posazená, jako bývala, než měla obě děti. Jackovi se ale ňadra zřejmě líbila, a to ji utěšovalo. „Pohádka o princezně, která byla zavřená na hradě stojícím na vysokém kopci," začal a něžně při tom stiskl Alieně bradavku. „A o princi, který byl zavřený na hradě na jiném kopci." Při tom ji pohladil po druhém ňadru. „Každý den se na sebe dívali okénky svých žalářů a toužili překročit údolí, které se mezi nimi rozkládalo." Položil dlaň do žlábku a pak náhle sklouzl Alieně do klína. „Každou neděli se ale setkávali v lese!" Aliena poděšeně vyjekla, ale pak se rozesmála.

Nedělní odpoledne představovala jediné světlé okamžiky v životě, který se jim rychle rozpadal před očima.

Špatná úroda a prudký pokles cen vlny znamenal pro zdejší hospodářství naprostou pohromu. Obchodníci zkrachovali, obyvatelé města zůstali bez zaměstnání a rolníci hladověli. Jack naštěstí stále ještě dostával mzdu: s hrstkou řemeslníků pomalu stavěl první pole hlavní chrámové lodi. Zato Aliena byla nucena téměř úplně zavřít svůj podnik na výrobu příze a látky. Tady v hrabství byly poměry horší než ve zbytku jižní Anglie proto, jak se William s hladomorem vypořádal.

Pro Alienu to byla nejsmutnější stránka celého vývoje. William byl nenasytný, jelikož potřeboval hotovost na stavbu nového chrámu v Shiringu, který chtěl zasvětit památce své ničemné, napůl šílené matky. Už se mu podařilo vyhnat tolik vazalů za neplacení pachtu, že valná část nejlepší půdy v hrabství zůstávala neobdělaná, takže nedostatek obilí se tím jen zvětšoval. William ale schovával zrní do zásoby, aby vyhnal ceny co nejvýš. Neměl skoro žádné zaměstnance a nemusel nikoho živit, takže na hladomoru ve skutečnosti z krátkodobého hlediska vydělával. Z dlouhodobého pohledu však vlastní majetek nenapravitelně ničil, takže půda jednou nebude schopna nikoho uživit. Aliena si vybavovala, jak vypadalo hrabství za vlády jejího otce. Byl to bohatý kus země s úrodnými lány a vzkvétajícími městy. Když si na to vzpomněla, rvalo jí to srdce.

Několik let už téměř ani nevzdechla po přísaze, kterou s bratrem umírajícímu otci dali. Když se William Hamleigh stal hrabětem a ona sama

založila rodinu, změnila se představa, že by Richard mohl hrabství získat zpátky, jen ve vzdálený přelud. Richard se mezitím usadil, stal se velitelem městské hotovosti a stráže a tohle postavení mu zřejmě vyhovovalo. Vzal si jedno místní děvče, dceru zdejšího tesaře. Bohužel se ukázalo, že dívka má chatrné zdraví, a tak rok po svatbě umřela, aniž Richardovi dala potomka.

Od chvíle, kdy propukl hladomor, začala Aliena opět přemýšlet o hrabství. Věděla, že kdyby byl Richard hrabětem, dokázal by s její pomocí podstatně zmírnit utrpení, které hlad působil. Jenže to byl jen sen: William měl u krále Štěpána dobré jméno, králi se podařilo uspět v dlouholeté válce o trůn a vyhlídka na nějakou změnu se nikde nerýsovala.

Jakmile si ale Aliena a Jack lehli na pasece do měkké trávy a milovali se, šly veškeré neradostné úvahy a všechna nenaplněná přání stranou. Od samého počátku navzájem hladově toužili po těle toho druhého – Aliena už nikdy nezapomene, jak s ní na samém počátku otřásl její vlastní nezvladatelný chtíč. Ještě dnes, kdy je jí sedmatřicet a porody se jí rozšířily boky a vytahala kůže na břiše, jež bývalo kdysi tak rovné, je Jack tak posedlý touhou po ní, že se s ní dokáže každou neděli milovat třikrát i čtyřikrát.

Právě teď se jeho žertovná poznámka o lese začala měnit v rozkošné laskání a Aliena si rukama přitáhla Jackovu hlavu, aby ho mohla políbit. V tu chvíli uslyšela nějaký hlas.

Oba ztuhli. Jejich mýtina ležela dost daleko od cesty a byla obklopená hustým porostem. Nikdy je tu nikdo nevyrušil, jen občas sem bezděky zabloudil jelen nebo se tu mihla neopatrná liška. Zadrželi dech a naslouchali. Hlas se vzápětí ozval znovu a hned se k němu připojil další. Jak Aliena a Jack napínali uši, zaslechli tlumené praskání větví a šustění listí, jako by kolem procházela početnější skupina.

Jack zvedl boty, které předtím odložil na zem. Tiše se zdvihl a opatrně vklouzl o pár kroků po proudu do potoka, nabral do bot vodu a vylil ji na oheň. Plameny uhasly s nepříjemným zasyčením a s chomáčkem kouře. Jack neslyšně vklouzl do podrostu, přikrčil se a zmizel.

Aliena si chvatně oblékla košili a sukni a nazula si boty a pak se znovu zabalila do pláště.

Jack se vrátil stejně tiše, jako odešel. „Psanci," oznámil jí polohlasně.

„Kolik jich je?" zeptala se šeptem.

„Spousta. Ani jsem je všechny neviděl."

„Kam mají namířeno?"

„Do Kingsbridge." Zvedl ruku. „Poslouchej."

Aliena naklonila hlavu na stranu. Zdálky uslyšela zvon kingsbridgeského převorství. Vyzváněl rychle a naléhavě, jako by chtěl varovat před nebezpečím. Alieně se zastavilo srdce. „Ach Jacku – děti!"

„Když to vezmeme přes Blátivý důl a přebrodíme řeku u kaštanového háje, můžeme tam být dřív než loupežníci.“

„Tak jdeme, honem!“

Jack položil Alieně dlaň na paži, aby ji zarazil, a na chvíli se zaposlouchal. V lese dokázal zaslechnout věci, které ona vůbec neslyšela. Bylo to tím, že vyrůstal v divočině. Vyčkávala. Konečně přikývl: „Myslím, že už jsou pryč.“

Vykročili z mýtiny. Během několika chvil dorazili k cestě. Nikdo nebyl v dohledu. Přeběhli cestu a pospíchali dál podrostem po téměř neznatelné pěšince. Aliena nechala Tommyho a Sally s Martou, hráli dámu u ohně a dobře se bavili. Aliena neměla tušení, jaké nebezpečí jim hrozí, ale děsila ji představa, že se něco přihodí dřív, než se dostane ke svým dětem. Kde to trochu šlo, tam s Jackem běželi, jenže půda byla většinu cesty příliš nerovná, a tak Alieně nezbývalo než prostě jen poskakovat, zatímco Jack před. ní dělal dlouhé kroky. Bylo to daleko horší než jít po cestě, kudy normálně chodili, ale bylo to o poznání rychlejší.

Seběhli dolů po příkrém svahu, který vedl do Blátivého dolu. Čas od času ve zdejší bažině zahynul nepozorný cizinec, ale pro ty, kteří to tu znali a věděli, kudy vede cesta na druhou stranu, v dole žádné nebezpečí nehrozilo. Přesto měla Aliena pocit, že jí vodou nasáklé bahno chytá za nohy a schválně ji zdržuje, aby se nedostala včas k Tommymu a Sally. Na druhém konci Blátivého dolu byl brod přes řeku. Studená voda stoupala Alieně až ke kolenům a smyla jí bahno z nohou.

Od brodu už pospíchali rovnou domů. Jak se blížili k městu, slyšeli zvon bijící na poplach stále hlasitěji. Ať už hrozilo městu od psanců jakékoliv nebezpečí, alespoň jeho obyvatele někdo předem varoval, říkala si v duchu Aliena, aby si dodala odvahu. Ve chvíli, kdy s Jackem vyšli z lesa na louku na druhé straně řeky proti Kingsbridge, dohnala je skupinka asi dvaceti nebo třiceti mladíků, kteří byli závodit v nedaleké vsi. Vyděšeně pokřikovali, a přestože bylo chladno, potili se.

Všichni společně přeběhli přes most. Městská brána už byla zavřená, ale lidé na ochozu je poznali a otevřeli jim malou postranní branku. Jack poukázal na to, že je starší, a donutil chlapce, aby ho s Alienou pustili napřed. Všichni sklonili hlavy a jeden za druhým prošli brankou. Alieně se nesmírně ulevilo, že stačili dojít do města dřív než psanci.

Na dvoře za kuchyní uviděla Aliena – ke svému úžasu – Jackovu matku Ellen. Byla štíhlá a opálená jako vždy, jen v dlouhých vlasech jí místy probleskávala šeď a kolem čtyřiačtyřicetiletých očí se jí vytvořily vrásky. Naléhavě něco vykládala Richardovi. O kus dál pobíhal převor Philip a usměrňoval děti, aby se schovaly do kapitolky. Ellen podle všeho vůbec nezaznamenal.

Opodál stála Marta s Tommym a Sally. Aliena vydechla úlevou a obě děti láskyplně objala.

„Matko!“ zvolal Jack. „Co tady děláš?“

„Přišla jsem vás varovat, že se sem blíží banda lotrů. Chtějí vzít město útokem a vyplenit ho.“

„Viděli jsme je v lese,“ přikývl Jack.

Richard nastražil uši. „Tys je viděl? A kolik jich je?“

„Nevím to jistě, ale podle zvuku jich muselo být hodně, přinejmenším stovka, možná víc.“

„Jaké mají zbraně?“

„Klacky. Nože. Jednu nebo dvě sekyrky. Ale většinou klacky.“

„Kde teď jsou?“

„Na sever od nás.“

„Díky! Jdu se na ně kouknout z hradeb.“

„Marto,“ obrátila se Aliena na Jackovu nevlastní sestru, „odved děti do kapitolky.“ A pak se, stejně jako Jack a Ellen, vydala za Richardem.

Jak pospíchali ulicemi, lidé se Richarda bez ustání vyptávali: „Copak se děje?“

„Loupežníci,“ odpovídal stručně a ani přitom nezpomalil.

Teď je Richard ve svém živlu, pomyslela si Aliena. Řekni mu, aby se sebral a šel si vydělat na chleba, a bude bezmocný. Jakmile ale jde o nějakou vojenskou záležitost, je klidný, rozhodný a schopný.

Dorazili k severní stěně městských hradeb a vyšplhali po žebříku na ochoz. V pravidelných odstupech tam byly nachystané hromady kamení, aby bylo co házet na útočníky. Na cimbuří a v baštách už zaujímali svá místa obyvatelé města s luky a šípy v rukou. Před nějakým časem Richard přesvědčil představitele města, že je nutné udělat jednou za rok pořádné cvičení městské hotovosti. Zprvu se do toho nikomu nechtělo, ale postupem času se z toho stal stejný zvyk jako třeba ze soutěží na svatého Jana a všichni se u toho dobře bavili. Teď se teprve ukázalo, jak to bylo rozumné. Měšťané reagovali na poplašné zvonění rychle a rozumně.

Aliena se s obavami podívala přes pole k lesu. Nic neviděla,

„Museli jste je o hodný kus předběhnout,“ poznamenal Richard.

„Proč ale táhnou zrovna *sem*?“ podivila se Aliena.

„Kvůli spižírnám v převorství,“ odpověděla jí Ellen. „Je to na míle daleko jediné místo, kde je ještě nějaké jídlo.“

„No jistě.“ Psanci byli hladoví lidé, William je vyhnal z jejich půdy, a tak se nemohli živit ničím jiným než loupením. V bezbranných vesnicích toho moc k ukradení nezbylo – rolníci tam na tom nebyli o mnoho lépe než psanci. Jedině v zásobárnách majitelů půdy se ještě našlo jídlo ve větším množství.

Jak tak o tom Aliena přemýšlela, najednou je uviděla.

Vyrazili z lesa jako krysy prchající z hořícího stohu sena. Hrnuli se přes pole směrem k městu a bylo jich dvacet, třicet, padesát, sto, celé menší vojsko. Nejspíš doufali, že se jim podaří město zaskočit nepřipravené a dostat se dovnitř branami. Když ale zaslechli zvonění, pochopili, že jejich příchod někdo ohlásil. Přesto postupovali dál, hnáni zoufalstvím, jaké dokáže vyvolat jen hlad. Jeden nebo dva lukostřelci proti nim předčasně vyslali šípy a Richard zakřičel: „Čekejte! Neplýtvejte střelivem!“

Když byl Kingsbridge naposledy přepaden, bylo Tommymu osmnáct měsíců a Sally teprve Aliena nosila pod srdcem. Tehdy se spolu s dětmi a starci schovala před útočníky do kláštera. Tentokrát bude stát na hradbách a pomáhat odvrátit nebezpečí. Nebyla ostatně jediná, kterou to napadlo: na hradbách postávalo skoro stejně žen jako mužů.

Když se ale psanci přiblížili, začala váhat. Neměla to ke klášterním budovám daleko, ale mohlo se stát, že útočníkům se podaří v některém místě proniknout dovnitř a dostanou se k převorství dřív než ona. Taky by mohla v boji utrpět zranění, které by jí zabránilo pomoci dětem. Jack byl také tady a Ellen jakbysmet: kdyby všichni padli, mohla by se o Tommyho a Sally postarat už jen Marta. Aliena váhala a neuměla se rozhodnout.

Útočníci už byli téměř pod hradbami. Snesla se na ně sprška šípů a tentokrát Richard lučištníky nenabádal, aby ještě počkali. Psanci utrpěli těžké ztráty. Neměli na sobě žádnou zbroj, která by je chránila. Navíc nebyli nijak organizováni. Jejich útok nikdo nepřipravil. Byli jak stádo splašené zvěře ženoucí se hlavami proti pevné zdi. Jakmile se u ní ocitli, nikdo nevěděl, co si má počít. Obyvatelé města na ně z ochozů a bašt házeli kameny. Hrstka vyděděnců zaútočila holemi na severní bránu. Aliena dobře věděla, jak jsou dubová, železy pobitá vrata silná: útočníkům by trvalo celou noc, než by se probili dovnitř. Řezník Alf a sedlář Arthur mezitím od někoho z kuchyně přitáhli veliký hrnec plný vařící vody a teď ho zvedali na hradby nad bránu.

Přímo pod Alienou zkusila skupinka zoufalců stavět pyramidu z lidských těl. Jack a Richard po nich začali okamžitě metat kameny. Aliena si vzpomněla na děti a přidala se k nim, Ellen ji bez váhání následovala. Nešťastní psanci chvíli odolávali přívalu kamení, pak některý z nich dostal zásah do hlavy, pyramida se zhroutila a další pokusy vzdali.

O vteřinku později se od severní brány ozvaly zoufalé výkřiky plné bolesti, když na hlavy mužů dorážejících na vrata dopadla vařící voda.

Potom několika útočníkům došlo, že jejich mrtví a ranění druhové jsou snadná kořist, a začali je obírat. Když někdo nebyl příliš vážně raněný, zkoušel se bránit, takže tu a tam se strhla pranice. Kromě toho se mezi sebou někteří lupiči tahali o věci patřící mrtvým. Jsou to jatka, pomyslela si Aliena, odporná, ponižující jatka. Obyvatelé města přestali házet kameny. Útok se rozpadl a útočníci se teď rvali mezi sebou jako psi o kost.

Aliena se obrátila na Richarda. „Nejsou vůbec nijak zorganizovaní, takže vlastně nepředstavují žádnou hrozbu," poznamenala.

Přikývl. „Kdyby je někdo dal dohromady, mohli by být docela nebezpeční, protože je žene zoufalství. Jejich slabina je v tom, že je nikdo nevede."

Aliena dostala nápad. „Je to vojsko, které čeká na velitele," prohlásila. Richard na to nic neřekl, ale ji ta myšlenka nadchla. Richard je dobrý velitel, ale nemá vojsko. Psanci jsou vojsko bez velitele. A hrabství se rozpadá…

Obránci města se rozhodli hodit ještě po loupežnících pár kamenů a vystřelit několik šípů. Další kořist padla mrchožroutům k nohám. To už ale byla poslední kapka, útočníci ztratili veškeré odhodlání a začali couvat, jako smečka psů s ocasy staženými mezi nohama, a lítostivě se ohlíželi přes rameno. Pak někdo otevřel severní bránu a rázem se ven vyhrnul zástup mladých mužů. Mávali meči a sekerami a vyrazili za útočníky. Psanci se dali na útěk, jenže někteří byli příliš pomalí a skončili na zemi v kaluži krve.

Ellen se znechuceně odvrátila a podívala se na Richarda: „Měl bys těm klukům zabránit v tom, aby je takhle honili."

„Mladí bojovníci potřebují vidět krev, zvlášť po takovéhle šarvátce," poučil ji. „A kromě toho – čím víc jich zabijeme tentokrát, tím míň jich na nás zaútočí příště."

Tohle je vojenské uvažování, pomyslela si Aliena. V dobách, kdy měla každý den pocit, že je její život v ohrožení, chovala by se nejspíš stejně jako ti mladíci: vyrazila by za psanci a snažila se jich pobít co nejvíc. Dnes ale považovala za důležitější odstranit příčiny, které z lidí dělají psance, a ne se zbavit jen samotných psanců. A navíc uvažovala o tom, jak by bylo možné psance využít.

Richard někoho požádal, aby dal zvonit konec poplachu, a pak začal vydávat příkazy týkající se nočních hlídek. Na hradbách i u městských bran budou celou noc zdvojnásobené stráže. Aliena zašla do převorství vyzvednout Martu a děti. Všichni se pak znovu sešli v Jackově domě.

Aliena byla ráda, že jsou zase jednou všichni pohromadě: ona, Jack, jejich děti, Jackova matka, Alienin bratr a Marta. Vypadali skoro jako opravdová rodina a Aliena málem zapomněla, že její otec zemřel v žaláři, ona sama je podle práva manželkou Jackova nevlastního bratra, Ellen je vyvrhel žijící v lesích a –

Aliena zavrtěla hlavou. Kdepak, tady nemá cenu předstírat, že tohle je opravdová rodina. Jack nabral ze sudu džbánek piva a rozlil je do velkých korbelů. Po přestátém nebezpečí byli všichni napjatí a rozčilení. Ellen rozdělala oheň a Marta nakrájela do hrnce tuřín a začala chystat polévku

na večeři. Bývaly časy, kdy by při takovéhle příležitosti dali na oheň opékat půlku prasete.

Richard vypil pivo jedním dlouhým douškem, utřel si ústa a prohlásil: „Než skončí zima, zažijeme podobná přepadení ještě víckrát.“

„Měli by vzít útokem zásobárny hraběte Williama, a ne převora Philipa,“ poznamenal Jack. „William přece může za to, že tihle lidé trpí bídou.“

„Dokud nezmění postup, nemají proti Williamovi o nic větší naději na úspěch, než měli proti nám. Chovají se jak smečka psů.“

„Potřebují velitele,“ vložila se do hovoru Aliena.

„Měli bychom se modlit, aby nikdy žádného nesehnali!“ podíval se na ni Jack. „Pak by začali být doopravdy nebezpeční.“

„Velitel by mohl odvést jejich pozornost od našeho majetku a nasměrovat je na Williama,“ upozornila ho Aliena.

„Teď ti nerozumím,“ zamračil se Jack. „Myslíš, že by to nějaký velitel udělal?“

„Kdyby tím velitelem byl Richard, tak ano.“

Všichni zmlkli.

Ten nápad dostával v Alienině mysli stále zřetelnější obrysy a ona byla přesvědčená, že by to mohlo vyjít. Dostáli by své přísaze, Richard by mohl zničit Williama a stát se hrabětem, v kraji by se opět rozhostil mír a zavládl blahobyt… Čím víc o tom přemýšlela, tím víc z toho byla rozčilená. „Toho dnešního útoku se zúčastnilo přes sto mužů,“ poznamenala a obrátila se na Ellen. „Kolik lidí tak může být celkem v lesích?“ zeptala se jí.

„Nepočítaně,“ pokrčila Ellen rameny. „Stovky. Tisíce.“

Aliena se naklonila přes kuchyňský stůl a zadívala se Richardovi zpříma do očí. „Staň se jejich velitelem,“ vyzvala ho naléhavě. „Dej je dohromady. Nauč je, jak mají bojovat. Vymysli jim plány útoků. A pak je pošli do boje – proti Williamovi.“

Jak mluvila, uvědomila si, že se ho snaží přesvědčit, aby dal v sázku vlastní krk, a srdce se jí rozbušilo úzkostí. Místo, aby dobyl zpátky hrabství, mohl by někde skončit mrtvý.

Richard si s tím ale vrásky nedělal. „Bože, Allie, ty máš možná pravdu,“ vydechl. „Mohl bych mít vlastní vojsko a vyrazit s ním proti Williamovi.“

Aliena viděla, jak se mu tváře zapálily léta přiživovanou nenávistí, a znovu si všimla jizvy na levém uchu, která mu zbyla po odříznutém lalůčku. Honem zaplašila ohavnou vzpomínku, která se začala nebezpečně drát na povrch.

Richardovi se její nápad velice zamlouval. „Mohl bych Williamovi sebrat jeho stáda,“ zasnil se s potěšením. „Kradl bych mu ovce, lovil vysokou, nechával otevřené stodoly a vykrádal mlýny. Panebože, já bych tomu prevítovi dal zabrat, kdybych měl vojsko.“

On je prostě voják a jiný už nebude, pomyslela si Aliena. To je jeho osud. Ona se třese o jeho život, zatímco on je celý vedle z představy, že by mohl dostat další příležitost naplnit svoje poslání.

Pak ho napadlo, že to není tak snadné. „Jenže jak ty psance najdu?“ zarazil se. „Neustále se schovávají.“

„To ti můžu říct,“ ozvala se Ellen. „Z cesty do Winchesteru se dá odbočit na zarostlou stezku, která vede k opuštěnému lomu. Tam mají svou skrýš. Kdysi se tomu místu říkalo Sallyin lom.“

„Ale já přece žádný lom nemám!“ ohradila se sedmiletá Sally.

Všichni se rozesmáli.

Pak opět ztichli.

Richard se tvářil vzrušeně a odhodlaně, „Tak to bychom měli,“ prohlásil pevně. „Sallyin lom.“

„Celé dopoledne jsme dřeli jako mezci. Snažili jsme se vykopat ze země pařez obrovského stromu,“ vykládal Philip. „Když jsme se vraceli, stál přímo tady, v ohradě pro kozy, můj bratr Francis a držel tě v náručí. Byl jsi den staré mrně.“

Jonathan vypadal zasmušile. Tohle pro něj byl velice vážný okamžik.

Philip se rozhlédl po misii svatého Jana V lesích. Lesů už v dohledu příliš mnoho nezbylo. Mniši za ta léta velkou část pozemků vymýtili, takže klášter dnes obklopovala pole. Stálo tam několik kamenných budov – kapitolka, refektář a dormitář – a hrst menších dřevěných stodol, kůlen a chlívku. Místu, které před sedmnácti roky opustil, se to moc nepodobalo. I lidé tu žili jiní. Někteří mniši, kteří tehdy byli mladí, dnes zastávali odpovědná místa v Kingsbridge. Převora tu dělal William Beauvis, který se jako novic vyznamenal tím, že před mnoha roky cvrnkal horký vosk ze svíček na plešatou hlavu svého učitele. Někteří odešli úplně: věčný nespokojenec Peter z Warehamu skončil v Canterbury, kde pracoval pro mladého ctižádostivého arcijáhna Tomáše Becketa.

„To by mě zajímalo, jací vlastně byli,“ poznamenal Jonathan zamyšleně. „Myslím moji rodiče.“

Philip mladíka plně chápal. Sám přece přišel o oba rodiče, ale to mu bylo už šest let, a tak si na ně docela dobře pamatuje. Matka byla klidná a milující, otec vysoký, s černými vousy a, alespoň podle Philipa, statečný a silný. Jonathanovi osud nedopřál ani to. Jediné, co o svých rodičích věděl, bylo, že o něj nestáli.

„Můžeme si toho o nich hodně domyslet,“ prohlásil Philip.

„Vážně?“ vyhrkl Jonathan zvědavě. „Co třeba?“

„Určitě byli chudí,“ uvažoval Philip nahlas. „Bohatí lidé nemají důvod opouštět svoje potomky. Také neměli žádné přátele. Přátelé si všimnou,

když někdo čeká dítě, a pokud pak dítě zmizí, vyptávají se. Byli v zoufalé situaci. Jen zoufalí lidé se dokážou rozloučit s vlastním dítětem.“

Jonathanův obličej se leskl neskrývanými slzami. Philip by mu je nejraději sám utřel. Vždyť tenhle chlapec se mu – alespoň to lidé často říkali – tolik podobal. Philipa trápilo, že neumí mladíkovi poskytnout žádnou útěchu, říct mu o jeho rodičích něco hezkého, povzbuzujícího, srdečného. Jenže jak má předstírat, že měli svého synka rádi, když ho nechali v lese, aby tam umřel?

„Proč Bůh připouští, aby se takové věci děly?“ zeptal se Jonathan.

Philip pochopil, že se teď konečně naskýtá příležitost. „Jakmile si začneš klást takovéhle otázky, skončíš v naprostém zmatku. Navíc si myslím, že v tomhle případě je odpověď naprosto jasná. Bůh tě chtěl pro sebe.“

„Myslíš to vážně?“

„Copak jsme se o tom ještě nikdy spolu nebavili? Odjakživa jsem o tom přesvědčen. Zdejším řeholníkům jsem to řekl hned první den, co tě tu našli. Pověděl jsem jim, že tě Bůh k nám seslal z důvodů, které zná jen on, takže je naší povinností, abychom tě vychovali ve službě Bohu a tys mohl jednoho dne naplnit poslání, jež ti určil.“

„To by mě zajímalo, jestli o tom moje matka ví.“

„Jestli pobývá mezi anděly, tak ano.“

„Co by podle tebe mohlo být to moje *poslání?“*

„Bůh potřebuje mnichy, aby psali knihy, malovali, skládali hudbu a obdělávali půdu. Potřebuje muže, kteří se ujmou náročných úkolů, jako je správa hospodaření, nebo budou dělat převory či biskupy. Potřebuje lidi, kteří dokážou obchodovat s vlnou, léčit zranění, učit děti a stavět chrámy.“

„Vůbec si neumím představit, že by si něco podobného schovával pro mne.“

„Myslím, že kdyby pro tebe nějaký úkol neměl, nedal by si takovou námahu s tím, aby tě dostal až sem,“ poznamenal Philip s úsměvem. „Nemusí přitom jít o nějakou velkolepou či výjimečnou funkci ve světském slova smyslu. Třeba chce, aby ses stal mlčenlivým mnichem, skromným řeholníkem, který zasvětí život modlitbám a rozjímání.“

„To je asi nejpravděpodobnější,“ posmutněl Jonathan.

Philip se rozesmál. „Ale já si to nemyslím. Bůh nebude dělat nůž ze dřeva nebo dívčí košilku z kůže na boty. Ty nejsi vhodný typ pro tichý život v ústraní a Bůh to ví. Já bych odhadoval, že chce, abys za něj bojoval, a ne abys jeho jméno velebil v modlitbách.“

„To tedy doufám.“

„Ale zrovna v tuhle chvíli po tobě podle mě chce, abys vyhledal bratra Lea a zjistil, kolik má připravených sýrů pro naše sklepení v Kingsbridge.“

„Jistě.“

„Já si teď zajdu popovídat se svým bratrem do kapitolky. A pamatuj, kdyby se tě kterýkoliv z bratří vyptával na Francise, pověz mu pokud možno co nejmíň."

„Neřeknu vůbec nic."

„Tak utíkej."

Jonathan rázným krokem přešel dvůr. Zasmušilá nálada ho už opustila, a než dorazil k mlékárně, vrátila se mu jeho přirozená rozvernost a byl zase v dobrém rozmaru jako dřív. Philip mladíka sledoval, dokud nevešel do stavení a nezmizel mu z dohledu. Já byl úplně stejný, jen možná ne tak bystrý, pomyslel si.

Pak se vydal opačným směrem, ke kapitolce. Francis mu poslal vzkaz, v němž Philipa žádal o tajnou schůzku. Pokud šlo o kingsbridgeské mnichy, ti věděli jen to, že se jejich převor vydal na obvyklou obhlídku misie. Před zdejšími řeholníky se setkání pochopitelně nedalo utajit, ale ti jsou tu tak odříznutí od světa, že to stejně nemají komu říct. Jedině představený misie občas zavítá do Kingsbridge a toho Philip požádal, aby složil přísahu, že o schůzce pomlčí.

On i Francis dorazili toho dne ráno a přestože nemohli dost dobře tvrdit, že je to celé jen pouhá náhoda, pokoušeli se alespoň předstírat, že to takhle zařídili, aby se zase jednou po čase mohli pro vlastní potěšení vidět. Oba pak společně navštívili hlavní bohoslužbu a spolu s řeholníky pojedli. Teď měli konečně příležitost popovídat si o samotě.

Francis seděl na kamenné lavici u stěny kapitolky a čekal na bratra. Philip téměř nikdy neviděl vlastní obraz – v klášteře neměli žádná zrcadla – a tak poměřoval vlastní stárnutí tím, jak se mění jeho bratr, který byl jen o dva roky mladší. Francis měl ve svých dvaačtyřiceti letech v černých vlasech jen pár šedých pramenů a kolem světle modrých očí husté vějířky vrásek. Kolem krku a kolem pasu byl daleko objemnější, než když ho Philip naposledy viděl. Asi mám víc šedivých vlasů a míň nadbytečného tuku, pomyslel si Philip. Ale zajímalo by mě, kdo z nás má asi víc ustaraných vrásek.

Posadil se vedle Francise a rozhlédl se po osmihranné prázdné místnosti. „Jak to u vás vypadá?" zeptal se Francis.

„Prevíti už mají zase navrch," odpověděl Philip. „Převorství docházejí peníze, stavbu katedrály jsme téměř zastavili, Kingsbridge upadá, polovina hrabství umírá hlady a na cestách není moc bezpečno."

Francis přikývl. „V celé Anglii je to stejné."

„Třeba budou mít prevíti vždycky navrch," prohlásil Philip odevzdaně. „Možná bude v úradku mocných vždycky vítězit nenažranost nad moudrostí. Třeba v mužích s meči v rukou vždycky zvítězí péče o vlastní bydlo nad oddaností věci."

„Obvykle nemluvíš takhle pesimisticky."

„Před pár týdny na nás zaútočili psanci z lesů. Byl to marný pokus: sotva obyvatelé města zabili pár útočníků, začali se ti nešťastníci rvát mezi sebou. Když se dali na útěk, vyrazili z města ozbrojení mladíci, začali ty ubohé trosky pronásledovat a koho chytili, toho ubili. Člověku se z toho dělalo zle.“

Francis potřásl hlavou. „Takovéhle věci je těžké pochopit.“

„Já myslím, že tomu rozumím. Kluci byli vyděšení a mohli ze sebe strach vyhnat jen tím, že prolili krev lidí, kteří je vyděsili. Viděl jsem to v očích chlapa, který nám zabil matku a otce. Zabíjejí, protože mají strach. Můžeme je toho strachu nějak zbavit?“

Francis si povzdechl. „Mírem, spravedlností, blahobytem… Takovéhle věci se dají těžko zařídit.“

Philip přikývl. „Takový je život. Tak o co ti jde?“

„Pracuju pro syna panovnice Maud. Jmenuje se Jindřich.“

Philip už o tomhle Jindřichovi leccos slyšel. „Jaký je?“

„Je to velice bystrý a odhodlaný mladý muž. Otec mu zemřel, a tak se mladík stal hrabětem z Anjou. Je současně vévodou normandským, jelikož je nejstarším synem starého Jindřicha, který kdysi býval anglickým králem a normandským vévodou. Navíc si vzal za manželku Eleanoru Akvitánskou, takže je ještě ke všemu vévodou akvitánským.“

„Vládne většímu území než francouzský král.“

„Přesně tak.“

„Ale *jaký je*?“

„Vzdělaný, pracovitý, rozhodný, neúnavný, umanutý. A mívá nálady, ze kterých jde strach.“

„Občas mě mrzí, že nemám nálady, ze kterých by šel strach,“ poznamenal Philip. „Ono to udržuje lidi ve střehu. Jenže všichni vědí, že jsem mírný a uvážlivý, takže mě nikdy nebudou poslouchat s takovou horlivostí jako převora, který by mohl každou minutou vybuchnout.“

Francis se rozesmál. „Zůstaň takový, jaký jsi,“ prosil bratra žertem. Pak zase zvážněl. „Díky Jindřichovi jsem si uvědomil, jak je důležitá samotná osobnost krále. Podívej se na Štěpána: má chabý úsudek, odhodlaný je jen chvílemi, pak najednou všechno vzdá. Je odvážný až na hranici šílenství a nepřátelům dává v jednom kuse milost. Lidé, kteří ho zradí, mnoho neriskují: vědí, že se mohou spolehnout na jeho milosrdenství. Výsledkem je, že se osmnáct let marně snaží vybojovat vládu nad zemí, která byla sjednoceným královstvím, když ji přebíral. Jindřich má už v tuhle chvíli větší moc nad svou sbírkou vévodství a hrabství, než měl kdy Štěpán nad touhle zemí.“

Philip začal tušit, o co tak asi půjde. „Proč tě Jindřich poslal do Anglie?“ zeptal se bratra.

„Abych se porozhlédl, jak to v království vypadá.“

„A na co jsi přišel?“

„Že tu neplatí zákony, lidé umírají hlady, země je rozbitá vichřicemi a zničená válkou.“

Philip zamyšleně pokýval hlavou. Mladý Jindřich se stal normandským vévodou, jelikož byl nestarším synem královny Maud. A ta byla jediným legitimním potomkem starého krále Jindřicha, jenž byl svého času nejen vévodou Normandie, leč i anglickým králem.

V této linii následnictví by mladý Jindřich mohl prohlásit, že má nárok na anglický trůn.

Jeho matka uplatňovala stejný nárok, ale vzbudila odpor, jelikož byla žena a její manžel pocházel z rodu Angevinských. Jenže mladý Jindřich byl nejen muž, ale navíc měl tu výhodu, že byl jak Norman (z matčiny strany), tak Angevin (z otcovy strany).

„Jindřich se bude snažit získat anglickou korunu?“ zeptal se Philip přímo.

„To záleží na mé zprávě,“ odpověděl Francis.

„A co mu řekneš?“

„Že už nikdy nebude vhodnější příležitost než teď.“

„Chválabohu,“ zvedl Philip pohled k nebesům.

II

Cestou na hrad biskupa Walerana se hrabě William zastavil v cowfordském mlýnu, který mu patřil. Mlynářem tu byl zarputilý muž středních let, který se jmenoval Wulfric. Ten měl právo mlít obilí ze všech jedenácti nedalekých obcí. Jako poplatek si nechával dva pytle z každé dvacítky: jeden pro sebe a jeden pro Williama.

William přijel, aby si vybral díl, který mu náleží. Za normálních okolností by to nedělal osobně, jenže teď nebyly normální časy. Dnes člověk musel poslat s každým nákladem mouky nebo čehokoliv, co se dalo jíst, pořádný ozbrojený doprovod. Aby co nejvíc ušetřil na lidech, prováděl to William tak, že kdykoliv se někam přesunoval se svou družinou rytířů, vždy s sebou bral jeden nebo dva povozy a cestou naložil, co se dalo.

Vzrůstající zločinnost byla nešťastným důsledkem jeho tvrdého přístupu k nepořádným vazalům. Lidé zbavení půdy se často měnili v loupežníky. Obecně se jim jako zlodějům nevedlo o moc lépe, než když se snažili hospodařit, a William předpokládal, že valná část z nich nepřežije zimu. Zprvu se jeho předpoklady naplňovaly: psanci buď přepadali osamělé pocestné, jimž se toho nedalo moc vzít, nebo pořádali špatně organizované útoky proti dobře opevněným cílům. Jenže časem začali zoufalí vyvrhelové svoje postupy vylepšovat. Teď už pokaždé útočili jen v případě, že jich byl alespoň dvojnásobný počet než obránců. A objevovali se jedině ve chvílích, kdy byly sýpky plné, což svědčilo o tom, že mají dobré zvědy. Jejich útoky byly náhlé a rychlé, odvahu jim dodávalo zoufalství. Nikdy ale nezůstali v

boji a každý koukal vzít nohy na ramena, sotva se zmocnil ovce, šunky, sýra, pytle s moukou či váčku se stříbrňáky. Nemělo smysl je pronásledovat, jelikož vběhli do lesa, rozdělili se a rozptýlili se všemi směry. Někdo jim velel a dával jim stejné příkazy, jaké by jim na jeho místě dal i William.

Úspěch štvanců Williama ponižoval a urážel. Vypadal jako šašek, který si neumí udržet pořádek ani ve vlastním hrabství. A jako by to nestačilo, loupežníci jen málokdy okradli někoho jiného. Zdálo se, že ho zcela záměrně pronásledují a zesměšňují. A jestli William něco ze srdce nenáviděl, tak to bylo pomyšlení, že se mu lidé za zády smějí do hrstí. Celý život strávil tím, že se snažil všechny kolem sebe přimět, aby jej i celou jeho rodinu patřičně ctili, a tahle banda vyvrhelů mu veškerou práci hatí.

Nejvíc ale Williama žralo pomyšlení, jak si o něm tak asi lidé po straně šuškají: že si stejně nic lepšího nezasloužil, že se svými vazaly a poddanými zachází bezohledně a teď se mu to sčítá, že si za to může sám. Z takových myšlenek se mohl vzteky pominout.

Když William a jeho družina vjížděli do Cowfordu, obyvatelé vesnice jejich příjezd s úžasem a obavami pozorovali. William pohrdavě sledoval pohublé, vystrašené obličeje, jak vykukují z pootevřených dveří a honem zase mizí v přítmí chatrčí. Tihle lidé se odvážili vyslat svého kněze, aby za ně u Williama orodoval. Žádali o povolení, aby si směli obilí mlít sami, a tvrdili k tomu, že si nemůžou dovolit odvádět mlynáři desátek. William byl v pokušení nechat faráři za jeho opovážlivost vyrvat jazyk zaživa.

Počasí bylo studené a kolem břehu rybníka nad mlýnem se utvořil pruh ledu. Vodní kolo se nehýbalo a mlýnské kameny nebylo slyšet. Z domu vedle mlýna vyšla jakási žena. William se na ni podíval a sevřela ho křečovitá touha. Ženě mohlo být tak dvacet let, měla pohledný obličej a bohatou korunu tmavých vlasů. Měla také velká prsa a silná stehna, jako by v kraji ani nebyl hladomor. Když vyběhla ze dveří, měla ve tváři drzý výraz. Jakmile uviděla Williamovy rytíře, zmizel jí z obličeje a žena honem zacouvala zpátky do domu.

„Moc jsme se jí nelíbili," poznamenal Walter. „Asi zahlédla Gervase." Byl to starý vtip, ale stejně se mu zasmáli.

Uvázali koně. Byla to už trochu jiná skupina lidí, než které kolem sebe William shromáždil, když válka o trůn začala. Byl s ním pochopitelně stále Walter a taky Ošklivý Gervase a Sekera Hugh. Zato Gilbert už dávno padl v té nečekané bitce s kameníky v lomu a nahradil ho Guillaume. A Miles přišel o ruku v souboji na meče v nějaké krčmě v Norwichi, a tak se členem družiny stal Louis. Už to dávno nebyli kluci, ale pořád se chovali stejně, chechtali se a chlastali, hráli o peníze a běhali za děvkami. William už přestal počítat, kolik putyk vytloukli, kolik Židů umučili a kolik panen připravili o věnec.

Vyšel mlynář. Jeho otrávený výraz nepochybně vyvolávala skutečnost, že mlynáři byli všeobecně velmi neoblíbení mezi lidem. Mužův zachmuřený pohled byl plný obav. Tak to má být: Williamově družině vyhovovalo, když jejich příjezd vyvolával v lidech strach.

„Nevěděl jsem, že máš dceru, Wulfriku," poznamenal William potměšile. „Tys ji přede mnou schovával."

„To je Maggie, moje žena," prohlásil mlynář.

„Přestaň žvanit. Tvoje žena je stará kostnatá megera, vzpomínám si na ni."

„Moje May vloni umřela, pane. Znovu jsem se oženil."

„Ty pse jeden chlípná!" zvolal William a ušklíbl se. „Tahle musí být dobře o třicet let mladší než ty!"

„O pětadvacet –"

„To je až dost. Kde mám mouku? Jeden pytel z každých dvaceti!"

„Všechny jsou tady, můj pane. Kdybys šel laskavě dovnitř."

Do mlýnice se procházelo domem. William a jeho rytíři se vydali za Wulfrikem do jediné světnice v domě. Mlynářova nová, mladá manželka klečela u ohniště a přikládala na oheň polena. Jak se nahýbala, sukně se jí napínala přes široké hýždě. Ta má ale masitou zadnici, pomyslel si William. No jistě, když vypukne hladomor, dostáné mlynářova žena hlad jako poslední.

William se zastavil a zadíval zezadu na mlynářku. Rytíři se uchechtli a mlynář si nervózně odkašlal. Dívka se ohlédla, zjistila, že na ni všichni zírají, vstala a v rozpacích si upravovala oblečení.

William na ni mrkl a požádal ji: „Přines nám trochu piva, Maggie – máme pořádnou žízeň."

Prošli dveřmi do mlýnice. Kolem okrouhlého mlatu byly naskládané pytle s moukou. Nebylo jich mnoho. Jindy byla hromada pytlů vyšší než dospělý chlap. „To je všechno?" podivil se William.

„Letos byla moc slabá úroda, pane," vysvětloval Wulfric vylekaně.

„Které jsou moje?"

„Tyhle, pane." Mlynář ukázal na hromádku osmi či devíti pytlů.

„Cože?" William cítil, jak se mu krev hrne do tváří. „Tohle že je moje? Mám venku dva vozy, a ty mi nabídneš tohle?"

Wulfric se zatvářil ještě o poznání zkormouceněji. „Mrzí mě to, můj pane."

William se dal do počítání. „Vždyť je to jen devět pytlů!"

„Víc jich tu opravdu není," přitakal Wulfric. To už měl téměř slzy v očích. „Však se podívej, hned vedle jsou moje a je jich stejně jako –"

„Ty pse prolhaná!" obořil se na něj William vztekle. „Prodal jsi je a –"

„Neprodal, pane," bránil se Wulfric. „To je všechno, co se tu letos sešlo."

Vešla Maggie a na tácu nesla osm kameninových korbelů s pivem. Všem rytířům postupně nabídla, aby si z tácu posloužili. Každý se chopil korbelu a žíznivě se napil. William si ženy nevšímal. Byl příliš zhrzený, než aby se dokázal napít. Maggie zůstala stát a na tácu jí zbýval jeden jediný korbel piva.

„A co tady dělají tyhle?“ zeptal se William Wulfrika a ukázal na hromadu asi pětadvaceti či třiceti pytlů naskládaných podél zdi.

„Ty tady čekají na vyzvednutí, můj pane – jen se podívej, že je na nich značka majitele…“

Byla to pravda: každý pytel byl označen písmenem nebo obrázkem. Mohl to pochopitelně být nějaký podvod, jenže William nemohl přijít na způsob, jak by se dopátral pravdy. Dohánělo ho to k šílenství. To by ovšem nebyl on, aby se s takovým výsledkem smířil. „Nevěřím ti,“ utrhl se na mlynáře. „Ty mě okrádáš.“

Wulfric mu uctivě oponoval, i když hlas se mu v tu chvíli už notně třásl, „Říkám ti pravdu, pane,“ zakňoural.

„Ještě jsem nepotkal mlynáře, který by mluvil pravdu.“

„Můj pane –,“ Wulfric těžce polkl. „Můj pane, ještě nikdy jsem ti nezatajil ani špetku mouky –“

„Vsadím se, že mě okrádáš plnými hrstmi.“

Ačkoliv byla pořádná zima, Wulfrikovi stékal po obličeji pot. Utřel si čelo rukávem. „Jsem ochoten přísahat při Ježíši a všech svatých –“

„Zavři hubu.“

Mlynář zmlkl.

William dovolil vzteku, aby v něm nerušené narůstal, ale pořád ještě se nerozhodl, co podnikne. Chtěl Wulfrika pořádně vystrašit, třeba říct Walterovi, aby ho ztloukl řetízkovou rukavicí, možná také sebrat Wulfrikovi část jeho mouky, nebo i všechnu. Pak jeho pohled utkvěl na Maggie, která tam stála a v rukou držela tác s posledním korbelem. Obličej měla ztuhlý hrůzou a velká mladá ňadra se jí vzdouvala pod zaprášenými šaty. V tu chvíli si William uvědomil, čím Wulfrika zcela jistě nejvíc vytrestá. „Chytni tu ženskou,“ požádal Waltera koutkem úst. Pak mlynáři oznámil: „A teď ti dám za vyučenou.“

Maggie zaznamenala, že se Walter pohybuje směrem k ní, ale na útěk už bylo pozdě. Sotva se otočila, Walter ji chytil za paži a přitáhl k sobě. Maggie se mu pokusila vytrhnout, tác dopadl s bouchnutím na zem a pivo se rozlilo po podlaze. Walter zkroutil ženě ruku za zády a nepouštěl ji. Mlynářka se třásla strachy.

„Nechte ji, prosím, ne!“ volal Wulfric hlasem plným paniky.

William spokojeně přikývl. Teď se mlynář bude dívat, jak několik chlapů jeho mladou ženu postupně znásilní, a nebude moci nic podniknout na její

záchranu. Příště si dá pozor, aby měl pro svého pána nachystáno dost mouky.

„Tvoje žena tloustne z chleba napečeného z ukradené mouky, Wulfriku, zatímco my ostatní si musíme utahovat opasky," posmíval se William mlynářovi. „Tak se podíváme, kolik přibrala, co ty na to?"

Walter chytil ženu u krku za šaty a prudce trhl směrem dolů. Látka se roztrhla a rozevřela. Maggie měla pod šaty ještě lněnou košili, která jí sahala ke kolenům. Jak přerývavě oddychovala strachy, mohutná ňadra se jí zvedala a klesala. William si před ni stoupl. Walter jí ještě víc zkroutil ruku za zády, aby se musela bolestí prohnout a prsa jí ještě víc vynikla. William se podíval na Wulfrika, pak položil ženě dlaně na prsa a začal je hníst. Cítil, jak jsou v jeho rukou měkká a těžká.

Wulfric udělal krok dopředu a vykřikl: „Ty ďáble –"

„Podržte ho," vyštěkl William, načež Louis sevřel mlynáře oběma rukama a zabránil mu v jakémkoliv dalším pohybu.

William roztrhl dívce košili.

Když uviděl její smyslné bílé tělo, vyschlo mu v krku.

„Ne, prosím," zkusil to ještě Wulfric.

William si uvědomil, že se v něm zvedá vášeň. „Podržte mi ji," přikázal rytířům.

Maggie začala ječet.

Rytíři chytili Maggie za ruce a za nohy a William si mezitím odepjal pás s mečem a pustil ho na zem. Žena neměla sebemenší naději, že by se mohla čtyřem silným mužům ubránit, ale přesto se kroutila a ječela. To se Williamovi líbilo. Jak sebou mlátila, ňadra jí lítala ze strany na stranu a stehna se jí otevírala a zavírala a chvílemi odkrývala, chvílemi zase zakrývala její pohlaví. Konečně ji čtyři rytíři společnými silami přitiskli na mlat.

William si ženě klekl mezi nohy a zvedl si suknici. Podíval se na Maggiina manžela. Wulfric byl hrůzou bez sebe. V děsu na Williama zíral a mumlavě žebronil o slitování slovy, která nemohl v ženině jekotu nikdo slyšet. Takovéhle okamžiky William miloval: vyděšená žena, kterou rytíři přidržují na zemi, a manžel, jenž se na to musí dívat.

Pak Wulfric najednou uhnul pohledem.

William vycítil nebezpečí. Všichni v mlýnici se koukali na něj a na dívku. Jediné, co mohlo odvést mlynářovu pozornost, byla naděje na záchranu. William se otočil a pohlédl ke dveřím.

V tu chvíli ho něco těžkého a tvrdého udeřilo do hlavy.

Zařičel bolestí a upadl na dívku. Jejich obličeje o sebe udeřily. Zničehonic William slyšel, jak někde kolem křičí spousta mužů, muselo jich být opravdu hodně. Koutkem oka zahlédl, že Walter také spadl na zem, sražen mohutnou palicí stejně jako William. Rytíři vzápětí přestali Maggie

držet. William se podíval ženě do tváře a vyčetl z ní překvapení spojené s úlevou. Začala se divoce kroutit, aby se zpod něj vyprostila. Nechal ji být a rychle se odkulil stranou.

První, co nad sebou uviděl, byl divoce vypadající muž s dřevorubeckou sekerou v rukou. Proboha, pomyslel si William, kdo to je? Že by otec toho děvčete? Zahlédl, jak se Guillaume zvedl a otočil a v příštím okamžiku sekera zasvištěla vzduchem a její nabroušené ostří se mocným úderem zaseklo hluboko do masa na Guillaumově nechráněném krku. Když Guillaume dopadl na Williama, byl už mrtvý. Jeho krev cákala Williamovi na suknici.

William ze sebe mrtvolu honem setřásl. Když se opět mohl rozhlédnout kolem sebe, uviděl, že mlýnice je plná roztrhaných, rozcuchaných, nemytých chlapů ozbrojených palicemi a sekerami. Byla jich spousta. William pochopil, že se dostal do pěkné šlamastyky. Že by vesničané přišli Maggie zachránit? Jak se mohli něčeho takového opovážit? V téhle vesnici bude pár chlápků viset, ještě než se setmí. William, bez sebe vzteky, vyskočil a sáhl po meči.

Jenže žádný neměl. Odložil přece předtím opasek na zem, aby mohl znásilnit to děvče.

Sekera Hugh, Ošklivý Gervase a Louis se zoufale bránili proti bojovníkům, kteří ze všeho nejvíc připomínali obrovský dav žebráků. Na zemi leželo několik mrtvých rolníků, ale trojice rytířů přesto ustupovala a pomalu, ale jistě se nechávala zatlačit k mlatu. William zahlédl nahou Maggie. Stále ještě ječela a zuřivě si razila cestu ke dveřím, ven z téhle mely. Přestože situace tomu neodpovídala, William ucítil, jak se mu slabiny svírají nenaplněnou touhou po té kulaté zadnici. Pak uviděl, že se Wulfric zoufale pere s některými z útočníků. Proč se proboha mlynář vrhá na chlapy, kteří mu zachránili ženu? Co se tady kčertu děje?

Zmatený William se začal rozhlížet kolem sebe, kde nechal pás s mečem. Ležel mu téměř u nohou na podlaze. Zvedl ho, tasil meč a pak ustoupil o tři kroky dozadu, aby se ještě na chvíli dostal z dosahu boje. Rozhlížel se kolem sebe a zaznamenal, že většina útočníků vůbec nebojuje – zvedali pytle s moukou a vybíhali s nimi ven. William už tomu začínal rozumět. Tohle *nebyla* záchranná akce rozvášněných vesničanů. Tohle byl nájezd zvenku. Ti lidé se o Maggie vůbec nezajímali a předem nevěděli, že v mlýnici narazí na Williama a jeho rytíře. Nešlo jim o nic jiného, než aby mohli vyplenit mlýn a ukrást Williamovu mouku.

To už mu taky bylo jasné, kdo ve skutečnosti ti útočníci jsou: psanci.

William pocítil, jak se v něm zvedá horká vlna odhodlání. Konečně se mu naskytla příležitost dát té běsnící pakáži, která utlačuje hrabství a vykrádá mu sýpky, pořádně za vyučenou.

Proti jeho rytířům stála nepřekonatelná přesila. Útočníků bylo přinejmenším dvacet a William žasl nad tím, jakou mají psanci odvahu. Rolníci by se za normálních okolností rozutekli před skupinou rytířů jak kuřata a bylo by jedno, jestli jich je dvakrát nebo desetkrát víc než rytířů. Jenže tihle lidé bojovali s vervou a nijak je nezastrašilo, když jeden z jejich řad padl. Podle všeho byli připraveni zemřít, pokud to bude nutné. Možná to bylo tím, že by tak jako tak umřeli hlady, kdyby se jim nepodařilo mouku ukrást.

Louis se bránil dvěma mužům najednou, když vtom k němu zezadu přistoupil třetí a praštil ho železnou tesařskou palicí do temene. Louis se sesul na zem a zůstal ležet. Muž pustil palici a sáhl po Louisově meči. Teď tedy stáli dva rytíři proti dvaceti loupežníkům. Jenže Walter se mezitím stačil vzpamatovat z rány, kterou dostal do hlavy, tasil meč a vrhl se do boje. William zvedl svou zbraň a bez dalšího otálení se k němu přidal.

Ve čtyřech představovali docela silnou bojůvku. Psanci začali ustupovat a zoufale odráželi míhající se meče palicemi a sekerami. William si už začínal myslet, že jejich bojové odhodlání nakonec přece jen pomine a lumpové se rozutečou všemi směry. Jenže v tu chvíli jeden z nich zakřičel: „Právoplatný hrabě!“

Bylo to něco jako bojový pokřik. Ostatní se přidali a hned celá skupina psanců bojovala o poznání urputněji. Při opakujícím se volání „Právoplatný hrabě – právoplatný hrabě!“ stydla Williamovi krev v žilách, přestože bránil holý život a měl tedy jiné starosti. Znamenalo to, že ten, kdo má tuhle armádu psanců na povel, si dělá zálusk na Williamův titul. William se vrhl do boje ještě zuřivěji, jako by tahle šarvátka mohla rozhodnout o budoucnosti hrabství.

Pak si uvědomil, že jen asi polovina lotrů se do boje s rytíři doopravdy zapojila. Ostatní dál odnášeli mouku. Bitka se změnila v ustálenou výměnu výpadů a jejich odrážení, postupů a uhýbání. Psanci se začali bít opatrným, obranným stylem, jako vojáci, kteří vědí, že každou chvíli dostanou povel k ústupu.

Za bojujícími vyvrheli vynášeli jejich druzi ze mlýna poslední pytle s moukou. Psanci se začali stahovat a pozadu ustupovali dveřmi, jež vedly z mlýnice do domu. William pochopil, že ať už se to dál bude vyvíjet jakkoliv, loupežníkům se podaří dostat pryč s většinou mouky. Zakrátko bude každý v celém hrabství vědět, že mu ji ukradli přímo před nosem. Všichni si z něj budou utahovat. Ta představa ho tak rozběsnila, že se vybičoval k prudkému útoku proti svému protivníkovi a klasickým výpadem probodl nešťastníkovi srdce.

Pak jeden z psanců šťastnou náhodou zasáhl Hugha, udeřil ho do ramene a vyřadil z boje. Teď stáli ve dveřích dva divoši z lesů a zadržovali tři rytíře, kteří ještě mohli bojovat. To bylo dost ponižující samo o sobě. Pak

ale jeden ze dvou psanců s nekonečnou samolibostí mávl mečem na druhou stranu, jako by druhému dával přednost. Muž zmizel, zbylý lump udělal krok dozadu a ocitl se v jediné světnici mlynářova stavení.

Ve dveřích mohl stát jen jeden rytíř a bojovat s psancem. William odstrčil ramenem Waltera i Gervase a protlačil se dopředu: tohohle chlapa chtěl pro sebe. Když o sebe jejich meče křísly, William si okamžitě uvědomil, že tohle není žádný vesničan vyhnaný ze svého políčka. Tady proti němu stál zkušený bojovník, stejný jako William sám. Hrabě se poprvé podíval útočníkovi do tváře. Leknutí bylo tak velké, že málem upustil meč.

Jeho soupeřem byl Richard z Kingsbridge.

Richardovi planul obličej nenávistí. William zahlédl jizvu na jeho znetvořeném uchu. Síla Richardovy zloby vyděsila Williama daleko víc než míhající se meč. William si myslel, že se mu kdysi podařilo navždy se Richarda zbavit, a on se vrátil a stanul v čele vojska syčáků a lotrů, které dělá z Williama hlupáka.

Richard proti Williamovi nesmlouvavě vyrazil, aby využil okamžiku překvapení. William před jeho výpadem uhnul stranou, zvedl meč, ohnal se jím a hbitě ustoupil dozadu. Richard zaútočil znovu, jenže tentokrát Williama částečně chránil rám dveří, a tak se jeho soupeř musel omezit jen na krátké přímé údery. Přesto se Richardovi podařilo Williama dál nutit k ustupování, až se nakonec hrabě ocitl zpátky v mlýnici, zatímco Richard stál ve dveřích. Díky tomu se ale mohli do boje opět zapojit Walter a Gervase. Sotva Richard ustoupil dveřmi zpátky do světnice, Walter a Gervase se protáhli dveřmi a William se opět postavil proti Richardovi.

William si uvědomil, že se Richard dostal do krajně nepříznivého postavení. Než se stačil vzpamatovat, stáli proti němu tři bojovníci, s nimiž teď musí bojovat. Kdyby se William unavil, může přenechat svoje místo Walterovi. V podstatě nepadalo v úvahu, že by se Richardovi mohlo podařit odrážet jejich útoky donekonečna. Bojoval předem prohranou bitvu. Snad tenhle den po tom všem neskončí pro Williama tak potupně. Snad dnes zabije svého dávného nepřítele.

Richard se zřejmě ve svých úvahách ubíral přesně stejným směrem. A podle všeho dospěl k témuž závěru. Na jeho nasazení a odhodlání se to ale v nejmenším neprojevilo. Vytrvale se na Williama díval s divokým šklebem, kvůli kterému hrabě ztrácel odvahu. Pak se zničehonic rozpřáhl a naklonil se daleko dopředu s napřaženým mečem. William uhnul, zakopl a dopadl na zem. Walter skočil dopředu, aby svého pána uchránil před smrtelnou ránou z milosti – jenže Richard ve výpadu nepokračoval, nýbrž se otočil na patě a dal se na ústup.

William se začal zvedat, Walter do něj narazil a Gervase se kolem nich v tu chvíli zkusil protáhnout. Všem třem trvalo hodnou chvíli, než se rozpletli, a Richardovi to stačilo, aby přešel světnici, vyklouzl ze dveří a rázně je za

sebou zabouchl. William se za ním rozeběhl a dveře rozrazil. Psanci už byli na ústupu – a jako by Williamova potupa nebyla už tak dostatečná, odváděli s sebou koně Williamových rytířů. Když William vyběhl ze mlýna, uviděl, že v sedle jeho koně, toho jedinečného válečného oře, který ho stál celé královské jmění, sedí sám Richard. Koně asi někdo předem odvázal a nachystal. William si s omračujícím děsem uvědomil, že tohle je už podruhé v životě, co mu Alienin bratr ukradl válečného koně. Richard kopl koně do slabin a zvíře se vzepjalo; nemělo rádo cizí lidi. Jenomže Richard byl dobrý jezdec a udržel se v sedle. Přitáhl otěže a přinutil koně sklonit hlavu. V tu chvíli vyrazil William kupředu a zamířil na Richarda mečem. Jenže kůň začal vyhazovat, William minul cíl a zaťal meč do dřevěného sedla. Vzápětí kůň vyrazil a řítil se přes vesnici za ostatními prchajícími psanci.

William se díval, jak odcházejí, a v srdci měl touhu po vraždě.

Právoplatný hrabě, říkal si. Právoplatný hrabě.

Otočil se. Walter a Gervase stáli za ním. Hugh a Louis utrpěli zranění, ani nevěděl, jak vážné, a Guillaume byl mrtvý. Jeho krev potřísnila Williamovi vepředu celou suknici. Tohle byla pro Williama strašlivá potupa. Teď bude moci sotva chodit se vztyčenou hlavou.

Vesnice byla naštěstí opuštěná. Její obyvatelé nečekali na Williamův hněv a rozprchli se. Zmizeli pochopitelně i mlynář a jeho žena. Útočníci odvedli s sebou koně patřící Williamovi a jeho družině a nechali před mlýnem jen dva vozy se zapraženými voly.

William se podíval na Waltera. „Všiml sis, kdo to byl – ten poslední?“ zeptal se.

„Ano.“

Jakmile jeho pánem lomcoval vztek, měl Walter ve zvyku mluvit co nejméně.

„To byl Richard z Kingsbridge,“ prohlásil William.

Walter přikývl.

„A oni mu říkali, že je právoplatný hrabě,“ dodal William.

Walter na to nic neřekl.

William se otočil, vstoupil zpátky do stavení a prošel světnicí do mlýnice.

Tam seděl na zemi Hugh a levou ruku si tiskl k pravému rameni. V obličeji byl velice bledý.

„Jak se cítíš?“ zeptal se ho William.

„Nic to není,“ poznamenal Hugh. „Co to bylo za lidi?“

„Psanci,“ odpověděl William krátce. Rozhlédl se kolem sebe. Na podlaze se válelo nějakých sedm nebo osm raněných či mrtvých útočníků. Pak William zahlédl Louise. Rytíř ležel roztažený na zádech a oči měl otevřené. Nejdřív si William myslel, že jeho druh je po smrti. Pak ale Louis mrkl.

„Louisi,“ oslovil ho William.

Louis zvedl hlavu a zmateně se rozhlížel kolem sebe. Ještě se zřejmě úplně nevzpamatoval.

„Hughu," obrátil se William na sedícího rytíře, „pomoz Louisovi na vůz. Waltře, na druhý vůz polož Guillaumovu mrtvolu." Nechal je, aby splnili jeho příkazy, a vyšel ven.

Ani jeden z vesničanů nevlastnil koně, jen mlynář ano – měl strakatého koníka, který spásal trávu na břehu řeky. William našel mlynářovo sedlo a hodil je koni přes hřbet. Za chvíli už opouštěl Cowford. Walter a William jeli za ním na kozlících dvou vozů tažených volskými potahy.

Vztek ho cestou k hradu biskupa Walerana neopustil. Čím víc se William zabýval tím, co v mlýnici zjistil, tím byl ve skutečnosti zuřivější. Jako by nestačilo, že ho ti lotři byli schopni zaskočit a porazit! Ještě ke všemu se ukázalo, že je vede jeho odvěký nepřítel Richard! Naprosto nepřijatelné ovšem je, že Richarda označují za právoplatného hraběte! Jestli s tím William okamžitě neudělá krátký proces, může se stát, že Richard využije psanců k tomu, aby zaútočil přímo na něj. Kdyby se Richard zmocnil hrabství tímto způsobem, bylo by to pochopitelně naprosto protiprávní. William měl ale nejistý pocit, že kdyby zrovna on poukázal na protiprávnost takového útoku, nesetkalo by se to asi s velkým pochopením. Teď už nebylo nejhorší to, že William dostal výprask, že ho zaskočili a okradli psanci a že se zakrátko budou jeho potupě smát všichni lidé v kraji – teď stál před daleko závažnějším problémem. Zničehonic byl vážně ohrožen jeho nárok na celé hrabství.

Musí Richarda zabít, jak jinak. Otázka ovšem je, jak ho najde. Celou cestu na hrad si s tímhle úkolem lámal hlavu. Když dorazili na místo, přišel konečně na to, že klíč k řešení má nejspíš v ruce biskup Waleran.

Vjeli do Waleranova hradu jak procesí komediantů táhnoucí na trh: vepředu hrabě na strakatém koníkovi a za ním rytíři na vozech tažených voly. William začal biskupovým lidem okamžitě panovačně rozdávat rozkazy. Jednoho poslal, aby sehnal Hughovi a Louisovi felčara, druhému nařídil, že má najít kněze, který se pomodlí za Guillaumovu duši. Gervase a Walter si zašli do kuchyně pro pivo, zatímco William vstoupil do paláce a byl uveden do Waleranových soukromých komnat. Williama štvalo, že musí Walerana o něco žádat, ale potřeboval biskupovu pomoc při hledání Richarda.

Biskup zrovna pročítal nějaký účetní výkaz – dlouhý svitek plný čísel. Vzhlédl a zaznamenal hněv ve Williamově tváři. „Copak se stalo?" zeptal se mírně pobaveným tónem, který Williama pokaždé dohánět k šílenství.

Hrabě zaťal zuby a přemohl se. „Zjistil jsem, kdo organizuje a vede ty zatracené lotry z lesů," prohlásil.

Waleran zvedl obočí.

„Je to Richard z Kingsbridge."

„Ale.“ Biskup chápavě pokýval hlavou. „No jistě. To dává smysl.“

„Hlavně je to nebezpečné,“ upozornil ho nahněvaně William. Nesnášel, když Waleran o věcech přemýšlel tak klidně a vyrovnaně. „Říkají mu ‘právoplatný hrabě’.“ Namířil na biskupa prst. „Doufám, že nechceš, aby se jeho rod zase zmocnil tohoto hrabství – ti lidé tě nenávidí a jsou to přátelé převora Philipa, tvého dávného nepřítele.“

„No dobře, tak se uklidni,“ požádal ho Waleran pohrdlivě. „Máš naprostou pravdu, nemůžu dovolit, aby Richard z Kingsbridge hrabství získal zpátky.“

William se posadil. Tělo ho začínalo bolet. V poslední době měl na něj každý boj účinky, které se nikdy předtím nedostavovaly. Bodalo ho v natažených svalech, pálily ho dlaně a ozývaly se modřiny a odřeniny všude tam, kde dostal zásah nebo kde se uhodil při pádu. Vždyť je mi teprve sedmatřicet, říkal si v duchu, že by to byl věk, kdy začíná stáří? Nahlas poznamenal: „Musím Richarda zabít. Jakmile bude po něm, psanci se rozpadnou v bezmocnou hordu.“

„Souhlasím s tebou.“

„Zabít ho bude snadné. Těžší je ho najít. Ale ty mi můžeš pomoct.“

Waleran si palcem pohladil Špičatý nos. „To bych rád věděl jak,“ utrousil.

„Podívej. Když jsou takhle dobře zorganizovaní, tak musí *někde být*.“

„Teď ti nerozumím. Jsou přece v lesích.“

„Psance se ti zpravidla nepodaří v lesích najít, protože jsou rozptýleni všude možně. Většina z nich nestráví dvě noci za sebou na jednom místě. Někde si rozdělají oheň a pak přespí na stromě. Jenže když chceš takovým lidem velet, musíš je někde shromáždit. Musíš mít nějaký stálý úkryt.“

„Takže musíme zjistit, kde má Richard úkryt.“

„Přesně tak.“

„Jak to chceš zařídit?“

„Ty mi s tím můžeš pomoct.“

Waleran se zatvářil pochybovačně.

„Vsadím se, že polovina obyvatel Kingsbridge ví, kde to místo je,“ upozornil ho William.

„Ti nám to ale neřeknou. Zrovna nás dva úplně každý v Kingsbridge ze srdce nenávidí.“

„Každý ne,“ usmál se William. „Úplně každý ne.“

Sally byla přesvědčena, že Vánoce jsou prostě skvělé.

Zvláštní jídla, která se na Vánoce připravovala, byla vesměs sladká: perníkové panenky, pšeničná kaše uvařená z mouky, vajíček a medu, slabé hruškové víno, po němž se musela všemu hihňat, i jelení vnitřnosti, dršťky, které se musely celé hodiny vařit a pak se zapekly do sladkého

koláče. Letos bylo všeho kvůli hladomoru míň než jindy, ale to nemohlo Sally zkazit radost.

Bavilo ji zdobit dům cesmínou a od stropu pověsit snítku, pod níž se lidé budou líbat – i když líbání v ní vyvolávalo ještě větší touhu po hihňání než hruškové víno. Pokud bude první člověk, který překročí práh domu, černovlasý, bude to znamenat štěstí. Sallyin otec bude muset na Štědrý den celé dopoledne zůstat doma, jelikož jeho zrzavé vlasy by lidem přinášely smůlu. Sally milovala vánoční hru o narození Páně, kterou budou předvádět v chrámu. Ráda pozorovala mnichy převlečené za krále z Východu, anděly a pastevce a smála se, až se za břicho popadala, když svatá rodina dorazila do Egypta a falešné modly padly.

Ze všeho nejlepší ale byl dětský biskup. Na druhý svátek vánoční oblékli řeholníci nejmladšího novice do biskupského roucha a všichni ho museli poslouchat.

Většina obyvatel města čekala přímo na převorském dvoře, až chlapec oblečený za biskupa vyjde ven. Novic zcela nevyhnutelně začne dávat starším a váženějším obyvatelům města a kláštera ponižující úkoly, jako třeba rozdělat oheň nebo vykydat prasečí chlívek. Taky bude předvádět přehnaně vznešené způsoby a všemožně urážet ty, kteří mají nějaký úřad. Posledně nechal sakristiána, aby oškubal kuře. Výsledek byl k popukání, jelikož chudák sakristián neměl ani tušení, co si má s ptákem počít, a za chvíli bylo peří úplně všude.

V naprosté vážnosti se objevil asi dvanáctiletý chlapec, jen kolem úst mu pohrával potutelný úsměv. Na sobě měl hedvábné purpurové roucho a v ruce držel dřevěnou biskupskou berlu. Dva mniši ho nesli na ramenou a ostatní obyvatelé kláštera kráčeli za nimi. Všichni začali tleskat a jásat. Chlapec nejprve ukázal na převora Philipa a přikázal mu: „Ty, chlapče! Skoč tamhle do stáje a vyhřebelcuj osla!“

Všichni začali řvát smíchy. Starý osel byl známý svou nedůtklivou povahou a nikdy ho nikdo nehřebelcoval. Převor Philip s dobrosrdečným úsměvem odpověděl: „Ano, můj pane.“ A vydal se splnit úkol.

„Hyjé!“ poručil malý biskup a procesí se opět pohnulo. Celý průvod se vydal ven z klášterního dvora a obyvatelé města ho následovali. Někteří lidé se raději schovali domů a zamkli za sebou dveře, protože se báli, že by je mohl potrefit nějaký hodně nepříjemný úkol. Tím ale současně přišli o veškerou legraci. Sally byla ráda, z její rodiny šli všichni s průvodem: matka, otec, její bratr Tommy, teta Marta, a dokonce i strýc Richard, který se večer předtím nečekaně vrátil domů.

Malý biskup dovedl celý průvod nejprve ke krčmě, jak mu velela tradice. Tam pro sebe a pro všechny novice požadoval pivo zadarmo. Krčmář mu s velkou radostí posloužil.

Sally najednou zjistila, že sedí na lavici vedle bratra Remigia, jednoho ze starších řeholníků. Byl to vysoký, nepříjemný člověk a ona s ním ještě nikdy předtím nemluvila. Teď se na ni ale usmál a oslovil ji. „To je hezké, že se strýček Richard vrátil na Vánoce domů, viď?“ prohlásil.

„Dal mi dřevěnou kočičku, kterou sám vyřezal ze dřeva,“ poučila mnicha Sally.

„To je od něj hezké. A zůstane tady dlouho, co myslíš?“

Sally se zamračila. „To nevím.“

„Počítám, že se bude muset brzo vrátit.“

„Ano. On teď totiž žije v lese.“

„A víš kde?“

„Jo: Jmenuje se to Sallyin lom. To je moje jméno!“ Dívenka se zasmála.

„No podívej,“ pokýval bratr Remigius hlavou. „To je ale zajímavé.“

Když se pořádně napili, malý biskup zavelel: „A teď – sakristián Andrew a bratr Remigius vyperou za vdovu Poll všechno prádlo.“

Sally se prohýbala smíchy a radostně k tomu tleskala. Vdova Poll byla baculatá, brunátná žena, která dělala ostatním pradlenu. Zhýčkaným mnichům se zcela jistě nebude chtít do toho, aby prali smrduté spodničky a punčochy, které si lidé měnili jednou za šest měsíců.

Dav opustil nálevnu a vydal se v průvodu s malým biskupem dolů do přístavu, k domku o jedné místnosti, kde bydlela Poli. Když jí sdělili, kdo za ni bude dneska prát, mohla se vdova smíchy potrhat a její červený obličej ještě víc znachověl.

Andrew a Remigius odvlekli z domu k řece obrovský koš špinavého oblečení. Andrew koš otevřel a Remigius z něj s výrazem nekonečného zhnusení ve tváři vytáhl první kousek prádla. Nějaká mladá žena prostořece vykřikla: „Zacházej s tím opatrně, bratře Remigie, to je moje košilka!“ Remigius zrudl a všichni se dali do smíchu. Pak oba řeholníci středního věku nasadili odvážné obličeje a začali prádlo prát v říční vodě. Obyvatelé města jim dodávali odvahy pokřikem a udělováním rad. Andrew z toho byl nesmírně otrávený, to Sally viděla na první pohled, zato Remigius měl na tváři nečekaně spokojený výraz

Z dřevěného lešení visela na řetěze obrovská železná koule a připomínala katovu oprátku houpající se pod šibenicí. Ke kouli byl ještě přivázaný provaz, který vedl přes kladku umístěnou na pravé straně lešení a visel k zemi, kde ho drželi dva pomocníci. Když za provaz zatáhli, koule se začala zvedat, až narazila na kladku. Řetěz byl v tu chvíli natažený souběžně s vodorovným příčným trámem lešení.

Většina obyvatel Shiringu se na to přišla podívat.

Muži pustili provaz. Železná koule se zhoupla, prolétla vzduchem a mocně narazila do stěny kostela. Ozvala se příšerná rána, kostelní zeď se

otřásla a William cítil, jak se mu chvěje země pod nohama. Napadlo ho, jak by to bylo hezké, kdyby měl Richarda přibitého ke zdi v místech, kde do ní koule narazila. Rozmáčkl by ho jako mouchu.

Pomocníci znovu napjali provaz. Když se koule zastavila v nejvyšším bodě své dráhy, William si uvědomil, že zatajuje dech. Muži opět pustili provaz. Koule se zhoupla. Tentokrát prorazila do kostelní zdi obrovskou díru. Dav odměnil výkon potleskem.

Byl to nesmírně chytrý nástroj.

William byl velice rád, že se na staveništi, kde chtěl nechat postavit nový chrám, něco děje. Měl ale dnes na starosti důležitější věci. Rozhlédl se po biskupu Waleranovi a spatřil ho, jak stojí o kus dál se stavitelem Alfredem. William k nim přistoupil a odtáhl biskupa stranou. „Už je ten chlap tady?“ zeptal se nedočkavě.

„Možná už ano,“ odpověděl Waleran. „Pojďme do mého domu.“

Vydali se na druhou stranu tržiště. „Přivedl jsi svoje oddíly?“ zeptal se Waleran.

„No jistě. Dvě stovky bojovníků. Čekají v lesích hned za městem.“

Vešli do domu. William ucítil vůni vařené šunky a přes všechen chvat se mu v ústech začaly sbíhat sliny. Většina lidí v současné době jídlem velice šetřila, ale Waleran se zřejmě rozhodl, že je věcí jeho cti, aby mu hladomor nijak nezasáhl do zaběhnutého způsobu života. Biskup nikdy jídlu moc nedal, ale chtěl, aby všichni věděli, že je příliš bohatý a příliš mocný, než aby ho dokázalo ovlivnit pár slabších žní.

Vlastnil typický městský dům s úzkým průčelím, velkou síní vepředu a kuchyní vzadu. Úplně za domem byl ještě dvůr s jímkou, včelínem a prasečím chlívkem. Williamovi se ulevilo, když viděl, že v síni na ně čeká nějaký mnich.

„Pozdrav pánbůh, bratře Remigie,“ uvítal ho Waleran.

„Až navěky, můj pane,“ odpověděl řeholník zdvořile. „Bůh s tebou, lorde Williame.“

William se na mnicha nedočkavě zadíval. Viděl před sebou nervózního muže s nadutým výrazem ve tváři a nápadně modrýma očima. Trochu mu byl ten obličej povědomý, jelikož ho zřejmě párkrát viděl mezi ostatními vyholenými hlavami během bohoslužeb v Kingsbridge. William o něm za uplynulá léta slyšel už mnohokrát jako o Waleranově zvědovi v táboře převora Philipa, ale dnes s tímhle podivným mužem poprvé mluvil. „Máš pro mě nějakou zprávu?“ zeptal se.

„Možná,“ odpověděl Remigius.

Waleran odložil plášť lemovaný kožešinou a přistoupil k ohni, aby si zahřál ruce. Služebník jim ve stříbrných pohárech přinesl horké bezinkové víno. William se jednoho poháru chopil, obrátil ho do sebe a netrpělivě vyčkával, až sluha odejde.

Waleran také trochu upil a pak zabodl do Remigia pronikavý pohled. Sotva se za služebníkem zavřely dveře, biskup se řeholníka zeptal: „Pod jakou záminkou ses dostal ven z převorství?“

„Pod žádnou,“ odpověděl Remigius.

Waleran zvedl obočí.

„Už se tam nevrátím,“ pokračoval mnich vzpurné.

„Jak to?“

Remigius se zhluboka nadechl. „Stavíš tady přece katedrálu.“

„Bude to jen kostel.“

„Ale bude hodně veliký. Máš v plánu, že se z něj jednou stane katedrální kostel.“

Waleran zaváhal. „Připusťme pro potřeby tohoto hovoru, že máš pravdu.“

„Katedrálu bude řídit sbor složený z mnichů nebo kanovníků.“

„No a?“

„Chci se stát zdejším převorem.“

To je docela pochopitelný nápad, pomyslel si William.

„A ty víš tak jistě, že to místo dostaneš,“ obořil se na něj biskup jedovatě, „že odjedeš z Kingsbridge bez Philipova svolení a bez jakékoliv záminky?“

Remigius se zatvářil nejistě. William pro něj měl pochopení: když byl Waleran v jízlivé náladě, roztřásla by se kolena pod každým. „Doufám, že jsem to s tou jistotou nepřehnal,“ poznamenal Remigius tiše.

„Zřejmě nás dokážeš dovést k Richardovi.“

„Ano.“

William jim vzrušeně skočil do hovoru: „No výborně! Kde je?“

Remigius neodpovídal a díval se na Walerana.

„Kristepane, dělej, Walerane!“ osopil se William na biskupa. „Dej mu ten úřad!“

Waleran ale stále ještě váhal. William moc dobře věděl, že vyzáblý biskup nesnáší, když ho někdo do něčeho nutí. Nakonec Waleran přece jen promluvil. „No dobře,“ přikývl. „Staneš se převorem.“

„Tak kde je Richard?“ ptal se honem William.

Remigius nespouštěl oči z Walerana. „Ode dneška?“ dorážel dál.

„Ode dneška.“

Konečně se Remigius obrátil k Williamovi. „Takový klášter, to není jen kostel a dormitář,“ prohlásil sebevědomě. „Potřebuje půdu, statky a kostely, které by odváděly desátky.“

„Řekni mi, kde je Richard, a já ti dám pět vesnic i s farními kostely, abys měl něco do začátku,“ vyhrkl William.

„Sepsaná smlouva je základ dobrých vztahů.“

„Budeš ji mít, neměj strach,“ ujišťoval ho Waleran.

„Tak dělej, člověče, venku za městem na mě čeká celé vojsko," popoháněl mnicha William. „Kde má Richard úkryt?"

„To místo se jmenuje Sallyin lom a je to jen kousek od cesty do Winchesteru."

„Znám to tam!" zvolal William a měl co dělat, aby si samou radostí vítězoslavně nezavýskl. „Je to nepoužívaný lom. Nikdo už tam nechodí."

„Vzpomínám si na něj," přikývl biskup. „Už se tam netěží celé roky. Je to dobrá skrýš – člověk o tom lomu neví, dokud se neoctne přímo v něm."

„Ale je to taky past," upozornil ho William s divošským záblesk em v očích. „Ze tří stran tvoří lom jen holé opracované stěny. Tudy nikdo neunikne. A já rozhodně nebudu brát zajatce." Jak si celý výjev představoval, jeho vzrušení sílilo. „Všechny je pobiju. Bude to jako zabíjet kuřata přímo v kurníku."

Oba sluhové boží se na něj trochu nejistě podívali. „Nejsi trochu přecitlivělý, bratře Remigie?" zeptal se William jedovatě. „Že by se ti při představě pořádného krveprolití zvedal žaludek, můj dobrotivý biskupe?" V obou případech měl pravdu, poznal to podle jejich výrazů. Tihle pobožní chlápci jsou velcí pleticháři, pomyslel si, když ale dojde k činu, pořád ještě se musí spoléhat na rozhodné bojovníky. „Vím, že se za mě budete modlit," poznamenal jízlivě na závěr a vyšel z domu.

Koně měl přivázaného venku. Byl to černý hřebec, jenž mu nahradil – ale nevynahradil – válečného oře, kterého mu ukradl Richard. William se vyhoupl do sedla a vyjel z města. Silou vůle potlačil vzrušení a snažil se s chladnou myslí zvážit, jak bude postupovat.

Přemítal, kolik tak asi psanců může v Sallyině lomu být. Nájezdů se zpravidla účastnila tak stovka lumpů. Takže jich tam bude pobývat nejméně dvě stě, možná i pět set. Mohli by proti Williamovu vojsku být v početní převaze, a tak bude muset plně využít všech výhod, které se mu nabízejí. Jednou z nich je překvapení. Další je výzbroj: většina psanců má palice, hole a v nejlepším případě sekery a nikdo z nich na sobě nemá žádnou zbroj. Největší výhodou ale je, že Williamovi lidé se pohybují na koních. Většina vyvrhelů přežívajících v lesích koně nemá. A těch pár zvířat, která ukořistili, těžko budou mít osedlaných a připravených k boji, až na ně William se svou jízdou udeří. Aby celkový účinek útoku ještě vystupňoval, rozhodl se, že pošle podél svahu nad lom několik lučištníků a ti těsně před hlavním náporem vyšlou do lomu sprš ku šípů.

Nejdůležitější ovšem bylo zařídit to tak, aby ani jeden psanec nemohl uniknout – a hlavně se postarat, aby Richard skončil mrtvý nebo v zajetí. Rozhodl se, že vyčlení skupinku spolehlivých chlapů, kteří zůstanou pozadu za hlavním útokem a budou soustavně chytat a pobíjet všechny, kteří se pokusí proklouznout.

Walter na něj s rytíři a zbrojnoši čekal tam, kde je William před pár hodinami zanechal. Už se nemohli dočkat a měli velmi bojovnou náladu: předpokládali, že je čeká snadné vítězství. Netrvalo dlouho a už všichni společně cválali po cestě do Winchesteru.

Walter jel mlčky vedle Williama. Jednou z největších Walterových předností bylo to, že dokázal být ztichá. William si už mnohokrát všiml, že ostatní lidé na něj neustále mluví, přestože nemají co říct – asi to dělají z nejistoty. Walter si Williama vážil, ale jeho přítomnost ho nijak neznervózňovala. Na to už to spolu táhli příliš dlouho.

William prožíval známou směsici dychtivého očekávání a smrtelné hrůzy. Tohle byla jediná věc na světě, kterou opravdu uměl, a kdykoliv ji dělal, pokaždé riskoval život. Tenhle nájezd byl ovšem trochu zvláštní. Dnes má příležitost zničit muže, který je mu už patnáct let trnem v oku.

Před polednem se zastavili ve vesnici, jež byla dost veliká, aby v ní byla nálevna. William koupil svým lidem chleba a pivo a všichni napojili koně. Než vyrazili, hrabě jim krátce vyložil, o co půjde.

O pár mil dál z winchesterské cesty uhnuli. Stezka, po níž se vydali, byla stěží vidět a William by si jí vůbec nevšiml, kdyby ji záměrně nehledal. Jakmile se na ní jednou ocitli, mohli se řídit okolním porostem: byl to tak čtyři nebo pět yardů široký pruh, kde se netyčily žádné vzrostlé stromy.

Poslal lučištníky napřed, aby jim dal náskok, a s ostatními muži trochu zpomalil. Byl jasný lednový den a stromy bez listí nedokázaly pořádně tlumit sluneční světlo. William do tohoto lomu nezavítal už pěknou řádku let a teď si najednou nebyl jist, jak to mají ještě daleko. Když ale ujeli asi míli od hlavní cesty, začal si všímat známek toho, že se stezka čile využívá: tráva byla trochu sešlapaná, větvičky polámané, bahno rozdupané. Byl rád, že se mu pravdivost Remigiovy zprávy potvrzuje.

Cítil, že je napjatý jako tětiva luku. Stopy po čilém ruchu byly stále zřejmější: na hlínu vydupaná tráva, koňské kobližky, lidské výkaly. Takhle hluboko v lese se už psanci ani nesnažili svou přítomnost zastírat. Teď už nebylo sebemenších pochyb – ti lumpové byli tady. Boj může začít.

Skrýš už musela být hodně blízko. William napjal sluch. Jeho lučištníci každou chvíli zahájí střelbu, načež budou následovat výkřiky a nadávky, bolestné úpění a ržání vyděšených koní.

Stezka ústila na širokou mýtinu a William uviděl několik set stop před sebou vjezd do Sallyina kamenolomu. Nikde se neozýval ani hlásek. Něco nebylo v pořádku. Lučištníci nestříleli. William se zachvěl zlou předtuchou. Co se mohlo stát? Že by jeho lukostřelce přepadly ze zálohy stráže a v tichosti je odklidily? Ne, všechny určitě ne, to by ani nešlo.

Jenže teď nebyl čas na dlouhé přemítání: už byli téměř na místě. William pobídl koně do trysku. Jeho muži ho následovali, a tak všichni společně

vtrhli do Richardovy skrýše. V bujarosti nájezdu vyprchal z Williama veškerý strach.

Cesta vedoucí dovnitř se zatáčela v mírném oblouku, takže William do poslední chvíle do lomu neviděl. Podíval se nahoru a uviděl část svých lučištníků, jak stojí na okraji útesu a dívají se dolů. Proč nestřílejí? Opět ho bodla předtucha, že se tu schyluje k něčemu hroznému, a byl v tu chvíli ochoten zastavit a dát se na ústup, jenže útočící koně se nedají tak snadno zarazit. V levé ruce svíral otěže, v pravé meč, na krku mu visel štít – takhle se William vřítil do lomu.

Nikdo tam nebyl.

Zklamání ho udeřilo jako rána pěstí. Chybělo málo a vyhrkly mu slzy. Všechny stopy odpovídaly tomu, že tu protivníka najde: byl si tím naprosto jist. A teď se mu zklamání zahryzlo do vnitřností, až to doopravdy bolelo.

Jak koně zpomalovali, všiml si, že psanci opustili místo před nedávnem. Uviděl přístřešky postavené z větví a proutí, zbytky ohnišť na vaření, jímku na výkaly. V rohu byla ohrada s několika kůly, kam zřejmě zavírali koně. William porůznu zahlédl povalující se důkazy, že tu pobývali lidé: odhozené kuřecí kosti, prázdné pytle, obnošenou botu, rozbitý hrnec. Z jednoho ohniště se ještě viditelně kouřilo. Ve Williamovi se okamžitě probudila naděje: třeba právě odešli a ještě by bylo možné je chytit! Pak uviděl, že na zemi vedle ohniště sedí osamělá postava. Vykročil k ní. Postava vstala. Byla to žena.

„Ale, ale, Williame Hamleighu," oslovila ho. „Příliš pozdě, jako obvykle."

„Krávo tupá, za tohle ti nechám vyrvat jazyk!" osopil se na ni.

„Ani se mě nedotkneš," ujistila ho klidně. „Už jsem proklela lepší muže, než jsi ty." Zvedla před obličej ruku se třemi roztaženými prsty. William poznal čarodějnické znamení. Rytíři chvatně ustoupili a William se pro jistotu pokřižoval. Žena se na něj nebojácně zadívala jiskřícíma zlatavýma očima. „Copak mě nepoznáváš, Williame Hamleighu?" zeptala se. „Jednou ses mě snažil koupit za libru." Zasmála se. „Měl jsi štěstí, že se ti to nepovedlo."

Konečně si William na ty oči vzpomněl. Tohle je přece vdova po Tomovi Staviteli a matka Jacka řečeného Jackův syn, čarodějnice, která žije v lesích. Ovšemže byl rád, že se mu ji tenkrát nepodařilo koupit. Chtěl se co nejrychleji dostat z jejího dosahu, ale nejdřív se jí potřeboval na něco zeptat. „No dobře, babo čarodějnická," zabručel. „Byl tady Richard z Kingsbridge?"

„Ještě před dvěma dny."

„A kampak odjel, to bys mi uměla říct?"

„No jistě, uměla," přikývla. „Jel i se svými muži bojovat za Jindřicha."

„Za Jindřicha?" vyhrkl William. Najednou měl děsivě jasnozřivý pocit, že moc dobře ví, kterého Jindřicha má žena na mysli. „Za Maudina syna?"

„Přesně tak," pochválila ho.

Ve Williamovi by se krve nedořezal. Odhodlaný mladý normandský vévoda by mohl uspět tam, kde jeho matka zklamala – a kdyby teď Štěpán padl, mohl by Williama strhnout s sebou. „Co se stalo?" vyptával se naléhavě. „Co Jindřich provedl?"

„S třiceti šesti loděmi přeplul přes moře a vylodil se ve Warehamu," odpověděla mu čarodějnice. „Říká se, že s sebou přivezl vojsko o síle tří tisíc mužů. Král vstoupil do země."

III

Winchester byl přelidněný, panovalo tu napětí a ve městě nebylo bezpečno. Byla tu obě vojska: královská armáda krále Štěpána rozbila tábor na hradě a povstalci vévody Jindřicha – včetně Richarda a jeho psanců – tábořili kolem městských hradeb a na kopci svatého Jiljí, kde se každoročně konal výroční trh. Vojáci obou stran měli zakázáno chodit do města, ale mnozí si zákazu nevšímali a trávili večery v krčmách, na kohoutích zápasech a v nevěstincích, kde se opíjeli, osahávali ženy a navzájem se zabíjeli nad vrhcáby či dámou.

Pak Štěpánovi v létě zemřel starší syn a z krále veškerá bojovnost vyprchala. Teď přebývá Štěpán na hradě a normandský vévoda v biskupském paláci a jejich zástupci vedou mírové rozhovory. Arcibiskup Theobald z Canterbury zastupuje krále a starý pletichář biskup Jindřich z Winchesteru vévodu Jindřicha. Každé dopoledne zasedají arcibiskup Theobald a biskup Jindřich v biskupském paláci. V poledne pak projde vévoda Jindřich v doprovodu svých pobočníků – včetně Richarda – winchesterskými ulicemi, aby poobědval na hradě.

Když Aliena poprvé vévodu Jindřicha uviděla, nemohla uvěřit, že takový člověk vládne říši větší než Anglie. Mohlo mu být tak dvacet let a měl snědou, pihovatou pleť venkovana. Oblečený byl do obyčejné tmavé suknice bez jakéhokoliv vyšívání a ryšavé vlasy měl nakrátko ostříhané. Vypadal jako těžce pracující syn úspěšného zemana. Po chvilce ale Aliena zaznamenala, že Jindřich kolem sebe šíří atmosféru obrovské moci. Byl podsaditý, svalnatý a měl široká ramena a velkou hlavu. Dojem hrubé tělesné síly zmírňovaly laskavé, pozorné šedivé oči. A lidé kolem něj se k němu nikdy moc nepřibližovali a jednali s ním s podivně ostražitou důvěrností, jako by se báli, že po nich může každým okamžikem vyletět.

Aliena si představovala, že obědy na hradě musí být nepříjemně upjaté, když u jednoho stolu sedí zástupci dvou znepřátelených armád. Divila se, jak může Richard zasednout k obědu s hrabětem Williamem. *Ona* by vzala porcovací nůž a místo do telecího by ho vrazila do Williama. Sama Williama zahlédla jen krátce a z velké dálky. Vypadal vystrašeně a nazlobeně, což bylo dobré znamení.

Zatímco hrabata, biskupové a opati se scházeli v paláci, nižší šlechta se potkávala na hradním nádvoří: tady se procházeli rytíři a šerifové, chudší baroni, justiciárové a kasteláni – lidé, kteří si nemohli dovolit vzdálit se z hlavního města, když se rozhoduje o jejich budoucnosti a budoucnosti celého království. Tady se téměř každé ráno setkávala Aliena s převorem Philipem. Tady každý den vyslechla desítky nejrůznějších zvěstí. Jednoho dne měli být všichni šlechtici, kteří podporovali Štěpána, zbaveni svých titulů (což by byl Williamův konec). Následujícího dne si měli všichni udržet své postavení, což by pro změnu znamenalo konec všem Richardovým nadějím. Jednou měly být strženy všechny Štěpánovy hrady, pak zase všechny hrady povstalců, pak vůbec všechny hrady a nakonec žádný. Podle jednoho klepu měli všichni Jindřichovi stoupenci dostat titul rytíře a sto akrů půdy. O něco takového ovšem Richard nestál – chtěl přece hrabství.

Richard neměl ani tušení, jestli jsou alespoň některé z těch zvěstí pravdivé. Přestože v boji patřil mezi velitele, jimž Jindřich skutečně důvěřoval, o podrobnostech politických vyjednávání se s ním nikdo neradil. Zdálo se ale, že Philip ví, jak se rozhovory vyvíjejí. Neřekl, odkud bere informace, ale Aliena si vybavila, že má bratra, který dříve čas od času zavítal do Kingsbridge. Tenhle bratr pracoval pro Roberta z Gloucesteru a pro Maud: takže teď je možná ve službách vévody Jindřicha.

Philip hlásil, že vyjednávači už mají blízko k dohodě. Měla prý vypadat tak, že Štěpán zůstane králem až do smrti, ale jeho nástupcem se stane vévoda Jindřich. To dělalo Alieně starosti. Štěpán mohl klidně žít ještě dobrých deset let. Co se bude dít v té době? Když bude Štěpán dál u moci, jeho hrabata zaručeně o nic nepřijdou. Tak jak se Jindřichovi stoupenci – jako třeba Richard – doberou své odměny? To se předpokládá, že budou čekat?

Philip se odpověď dověděl jednoho dne pozdě odpoledne. To už všichni pobývali ve Winchesteru celý týden. Okamžitě poslal jednoho novice, aby mu Richarda a Alienu přivedl. Když sourozenci kráčeli rušnými ulicemi města ke katedrále, Richard byl plný nezvladatelné dychtivosti, zato Aliena se nemohla zbavit úzkosti.

Philip na ně čekal na hřbitově. A tak se procházeli mezi náhrobními kameny, zatímco slunce se pomalu klonilo k obzoru. „Už dospěli k dohodě," oznámil jim Philip bez úvodu. „Ale je to trochu nepřehledné."

Aliena už to napětí nemohla dál vydržet. „Bude Richard hrabětem?" zeptala se naléhavě.

Philip rozhodil ruce do stran v gestu, které znamenalo možná ano, možná ne. „Je to složité," odpověděl. „Udělali kompromis. Půda, které se zmocnili utlačovatelé, bude vrácena lidem, kteří ji vlastnili v době, kdy vládl starý král Jindřich."

„To je přesně to, co jsem potřeboval!“ zvolal Richard okamžitě. „Otec byl přece hrabětem za krále Jindřicha.“

„Buď zticha, Richarde,“ okřikla ho Aliena a obrátila se zpátky na Philipa. „Tak v čem je potíž?“ chtěla vědět.

„V dohodě není ani zmínka o tom, že by to Štěpán *musel* udělat, Takže dokud neumře a dokud se králem nestane Jindřich, nejspíš se vůbec nic nezmění.“

Richard byl zdrcen. „Tím se ale všechno ruší!“ děsil se.

„Ne tak zcela,“ uklidňoval ho Philip. „Znamená to, že jsi právoplatným hrabětem.“

„Ale přesto musím žít jako vyvrhel, dokud Štěpán neumře – a ta bestie William se bude dál roztahovat na mém hradě!“ soptil Richard.

„Ne tak nahlas,“ napomenul ho Philip, jelikož kolem zrovna prošel nějaký kněz. „Tohle všechno je pořád ještě tajné.“

Alienu to pobouřilo. „Na tohle nemůžu nikdy přistoupit,“ prohlásila. „Nejsem smířená s tím, že bych měla čekat, až Štěpán umře. Čekám už šestnáct let, a to mi připadá až dost.“

„Co s tím můžeš dělat?“ namítl Philip.

Aliena se obrátila na Richarda. „Většina země tě považuje za právoplatného hraběte. Štěpán a Jindřich teď stvrdili, *že jsi* právoplatný hrabě. Budeš se muset zmocnit hradu a *chovat* se jako právoplatný hrabě.“

„Nemůžu hrad dobýt. William tam určitě nechal na stráži početnou posádku.“

„Máš přece celé vojsko, ne?“ nechala se Aliena unášet vlastním hněvem a zklamáním. „Máš na ten hrad právo a máš dost sil, abys to právo mohl uplatnit.“

Richard zavrtěl hlavou. „Víš, kolik jsem za patnáct let válek o trůn viděl hradů, které by někdo dobyl čelním útokem? Ani jeden.“ A jako vždy, jakmile šlo o vojenské záležitosti, působil najednou dospěle a rozhodně. „To se skoro nikdy nedělá. Ještě tak semtam někdo zaútočí na město, ale ne na hrad. Mohli by se vzdát po obléhání, uznat, že proti nim stojí přesila, to ano. Viděl jsem hrady, které padly kvůli zbabělosti obránců, lstí nebo zradou. Ale ne silou.“

Aliena se s tím stále ještě nechtěla smířit. Měla pocit, že ji bratr jen uklidňuje. Ona se ale po tolika letech čekání a nadějí nehodlala tak snadno vzdát. „A co by se tedy stalo, kdybys se svým vojskem dorazil k Williamově hradu?“ zeptala se.

„Než bych se stačil dostat dovnitř, zvedli by padací most a zavřeli brány. Já bych se utábořil venku. Pak by se vrátil William, aby svůj majetek zachránil, a vzal by náš tábor útokem. I kdybychom útok odrazili, pořád ještě by nám hrad nepatřil. Hrady je těžké dobývat a snadné bránit – proto se také staví.“

Jak mluvil, začal v Alienině vzrušené mysli klíčit nápad. „Zbabělostí, lstí nebo zradou," prohlásila.

„Cože?"

„Viděl jsi hrady dobyté zbabělostí, lstí nebo zradou."

„Aha. Ano."

„Co z toho William použil, když nám před léty hrad vzal?"

„To byly jiné časy," přerušil je Philip. „Vládl starý král Jindřich a v zemi byl pětatřicet let mír. William překvapil vašeho otce nepřipraveného."

„Použil lest," přikývl Richard. „Nenápadně se vloudil s několika muži do hradu, než naši vyhlásili poplach. Ale převor Philip má pravdu: dnes by něco takového neprošlo. Lidé jsou daleko opatrnější."

„Já bych se uměla dostat dovnitř," prohlásila Aliena sebevědomě, i když srdce se jí při té představě rozbušilo strachy.

„Jistěže bys to uměla – jsi přece žena," souhlasil Richard. „Jenže až budeš uvnitř, nic tam nezmůžeš. Proto tě tam taky pustí. Jsi neškodná."

„Nebuď tak nemožně nafoukaný," osopila se na něj. „Já kvůli tobě zabíjela. Tys pro mě nikdy nic takového neudělal. Jsi nevděčný pacholek, tak buď tak hodný a alespoň mi nevykládej, že jsem neškodná."

„No dobře, nejsi neškodná," odsekl vztekle Richard. „Tak co uděláš, až se dostaneš do hradu?"

Z Alieny vyprchal veškerý vztek. Co bych tam udělala, až se dostanu dovnitř? přemítala vylekaně. K čertu se vším, mám přece stejně odvahy a schopností jako to prase William. „Co tam tehdy udělal William?" zeptala se.

„Poškodil padací most, aby ho nebylo možné zvednout, a udržel bránu otevřenou, dokud se útočící vojsko nedostalo dovnitř."

„A přesně to bych udělala taky," prohlásila Aliena a srdce měla až v krku.

„Ale jak?" zeptal se Richard pochybovačně.

Aliena si vzpomněla, jak před časem utěšovala čtrnáctiletou dívenku, která se bála v bouřce. „Hraběnka je mi zavázaná," odpověděla. „A navíc nenávidí svého manžela."

Aliena, Richard a padesát nejlepších mužů z jeho vojska jeli celou noc a za rozbřesku se dostali do blízkosti Hrabětova a hradu. V lese, který od hradu oddělovalo už jen pole, se zastavili. Aliena seskočila z koně, shodila ze sebe plášť z vlámské vlny, zula si měkké kožené boty, hodila přes sebe hrubou loktuši, jaké nosí venkovanky, a vklouzla do dřeváků. Jeden z jezdců jí podal košík čerstvých vajec uložených do slámy a Aliena si košík pověsila na paži.

Richard si ji prohlédl od hlavy k patě a prohlásil: „Skvělé. Venkovské děvče přináší dary přírody do hradní kuchyně."

Aliena těžce polkla. Ještě včera byla plná ohně a odhodlání, jenže teď, když se chystala uskutečnit plán, měla najednou strašlivě nahnáno.

Richard ji políbil na tvář. „Až uslyším zvon, odříkám jednou pomalu otčenáš a pak vyšlu kupředu předsunutou skupinu," opakoval ještě jednou, jak to bude probíhat. „Od tebe to nechce nic jiného než uchlácholit stráže pocitem falešného bezpečí, aby se mých deset mužů stačilo dostat přes pole a projet branou, než na hradě vyhlásí poplach."

Aliena přikývla. „Hlavně si pohlídej, aby hlavní voj nevyjel z úkrytu, dokud se předsunutá skupina nedostane přes padací most," nabádala bratra.

Richard se usmál. „Hlavní voj povedu já. Neměj obavy. Hodně štěstí."

„Tobě taky."

Vydala se na cestu.

Vykročila z lesního porostu a zamířila přes otevřené pole k hradu, který opustila jednoho děsivého dne před šestnácti roky. Když to místo opět spatřila, vrátila se jí děsivě živá vzpomínka na ono ráno – vzduch byl vlhký po bouřce a branou vyrazili na promáčené pole dva koně. Richard jel na válečném oři a ona sama seděla na menším koni. Oba byli k smrti vyděšení. Ona se v sobě snažila potlačit, co se předtím stalo, záměrně se na to pokoušela zapomenout a v rytmu koňských kopyt odříkávala: „Nebudu si to *pamatovat,* nebudu si to *pamatovat, nebudu, nebudu, nebudu, nebudu!*" A zabralo to: ještě dlouho potom si nedokázala to znásilnění vůbec vybavit. Věděla, že ji potkalo něco hrozného, ale nevzpomínala si na podrobnosti. Ty se jí vrátily do paměti, až když se zamilovala do Jacka. A pak byla vzpomínka najednou tak hrůzná a neodbytná, že Aliena nedokázala Jackovu lásku opětovat. Ještěže byl tak trpělivý, díkybohu. Jen proto pochopila, že ji miluje tak vroucně – tolik toho musel pro ni vytrpět, a přece ve své lásce nepolevil.

Jak se blížila k hradu, snažila se vybavit si nějaké příjemnější vzpomínky, aby se trochu uklidnila. Vždyť tady strávila s otcem a Richardem dětství. Tehdy byli bohatí a mocní. Ona si hrála s bratrem na hradbách, motala se kolem kuchyně, kradla kousky sladkostí a při večeřích ve velké hodovní síni sedávala vedle otce. Tehdy jsem ani nevěděla, že jsem šťastná, pomyslela si. Neměla jsem ani tušení, jaké je to štěstí, když se člověk nemusí ničeho bát.

A jestli to dneska zvládnu, ujišťovala se v duchu, tak nám tyhle krásné časy zase začnou.

Předtím sice sebevědomě prohlásila: *Hraběnka je mi zavázaná a navíc nenávidí svého manžela,* ale celou noc v sedle koně přemýšlela o tom, co všechno se může přihodit. Především se vůbec nemusí dostat do hradu. Může se stát něco, co u posádky probudí ostražitost, stráže začnou být podezřívavé, ona sama může nešťastnou shodou okolností narazit na

horlivého strážce. Za druhé se sice dostane dovnitř, ale nepodaří se jí Elizabeth přesvědčit, aby svého manžela zradila. Od chvíle, kdy se Aliena a mladá hraběnka sešly v té bouři, uběhl už rok a půl: ženy jsou schopné zvyknout si časem i na toho nejodpornějšího chlapa a Elizabeth se třeba mezitím smířila se svým osudem. A za třetí, i kdyby to Elizabeth byla ochotná udělat, třeba nemá dost autority či odvahy, aby skutečně vykonala to, co po ní Aliena bude chtít. Když se naposledy setkaly, byla to vyplašená dívenka, takže jí třeba hradní stráže odmítnou poslušnost.

Když Aliena kráčela přes padací most, připadala si nepřirozeně ve střehu. Viděla a slyšela všechno kolem sebe neobvykle zřetelně. Posádka se zrovna probouzela. Pár strážných s podlitýma očima se potácelo po hradbách a jen zívali a pokašlávali. Ve vratech seděl starý pes a drbal se. Aliena se obávala, že by ji někdo mohl poznat, a tak si stáhla šátek do čela, aby jí nebylo vidět do tváře, a vešla do brány.

Hlídku tam měl lajdácký strážný, který seděl na lavici a cpal se obrovským kusem chleba. Oblečení měl pomuchlané a pás s mečem si pověsil na hák v zadní místnosti. Aliena mu se srdcem v hrdle a s úsměvem na tváři, který měl zakrýt strach, ukázala košík s vejci.

Mávl na ni netrpělivým gestem.

Tak se jí podařilo překonat první překážku.

Kázeň tu tedy nebyla valná. Dalo se to docela dobře pochopit: zůstaly tu přece pouze podřadné zálohy, zatímco nejlepší muži odtáhli do války. Všechno podstatné se dělo někde jinde.

Až do dneška.

Zatím to jde, říkala si Aliena, když kráčela přes dolní nádvoří s nervy napjatými k prasknutí. Byl to zvláštní pocit přijít jako cizinec do míst, jež kdysi byla jejím domovem, muset se nenápadně vetřít někam, kde se člověk dřív mohl pohybovat naprosto volně, a zajít si, kam se mu zachtělo. Rozhlédla se kolem sebe a dávala pozor, aby nebyla příliš okatě zvědavá. Většina dřevěných staveb se změnila: stáje byly větší, kuchyně stála jinde a na jejím místě se tyčila kamenná zbrojnice. Hrad působil dojmem, že je špinavější, než býval dřív. Zato kaple stála tam co dřív – ta kaple, kde s Richardem přežili tu děsivou bouři, vyděšení, zaražení a na kost zmrzlí. Hrstka služebníků se zrovna začínala věnovat svým ranním povinnostem. Po nádvoří přecházeli jeden či dva zbrojnoši. Vypadali nepříjemně, ale možná to bylo tím, že si Aliena moc dobře uvědomovala, co by s ní udělali, kdyby tušili, co tady má v úmyslu podniknout. Nepochybně by ji zabili.

Jestli její plán vyjde, bude ještě dnes večer zase paní tohoto hradu. Ta představa byla nádherná, ale neskutečná, jako úžasný, nesmyslný sen.

Vešla do kuchyně. Nějaký chlapec tam rozdělával oheň a mladé děvče krájelo mrkev. Aliena se na ně vesele usmála a prohlásila: „Čtyřiadvacet čerstvých vajec.“ Pak položila košík na stůl.

„Kuchař tu ještě není," upozornil ji chlapec. „Na zaplacení si budeš muset počkat."

„A mohla bych někde dostat kus chleba k snídani?"

„V hodovní síni."

„Děkuju ti." Nechala košík na stole a opět vyšla ven.

Přešla druhý padací most vedoucí na horní nádvoří. Usmála se na strážného stojícího u druhé brány. Měl neučesané vlasy a krví podlité oči. Prohlédl si Alienu a zeptal se: „Tak kampak jdeme?" Hlas měl škádlivě vyzývavý.

„Dát si něco k snídani," odpověděla, aniž se zastavila.

Mlsně se na ni zadíval. „Něco bych tady měl, co by sis mohla dát," zavolal za ní nestoudně.

„Ještě bych ti to mohla ukousnout," odbyla ho přes rameno.

Zatím ji ještě nikdo nepodezíral. Vůbec je nenapadlo, že by pro ně žena mohla být nebezpečná. To jsou ale hlupáci. Ženy přece dokážou v podstatě totéž co muži. Kdo má všechno na starosti, když se muži vydají do války nebo na křížovou výpravu? Ženy dokážou zastat práci tesařů, barvířů, koželuhů, pekařů i sládků. Vždyť Aliena je dnes jedním z nejvýznamnějších obchodníků v celém hrabství. A povinnosti abatyše, která řídí ženský klášter, jsou navlas stejné jako opatovy povinnosti. No jistě, právě žena, panovnice Maud, přece vyvolala válku o trůn, která trvala celých patnáct let! A přece tihle zabednění strážci nepředpokládají, že by žena mohla být nepřátelský zvěd. Prostě proto, že na to nejsou zvyklí.

Vyběhla po schodech vedoucích do paláce a vešla do hodovní síně. U dveří nestál žádný služebník. To se vcelku dalo čekat, jelikož pán byl na cestách. Do budoucna si budu muset pohlídat, aby u dveří vždycky někdo stál, umiňovala si Aliena, ať je pán doma nebo ne.

Kolem malého stolu sedělo asi patnáct či dvacet lidí a dopřávalo si snídani. Jeden nebo dva se po ní ohlédli, ale jinak si jí nikdo nevšímal. Aliena zaznamenala, že síň je vcelku uklizená, a všimla si i změn, jež prozrazovaly ženskou ruku: stěny byly čerstvě nabílené a na podlaze ležely spolu s rákosím i poházené květy příjemně vonících bylinek. Elizabeth se přece jen dokázala alespoň v něčem prosadit. To bylo dobré znamení.

Aliena nepromluvila na lidi sedící kolem stolu a přešla rázným krokem přes místnost ke schodišti stojícímu v rohu. Snažila se působit dojmem, že dělá něco správného a samozřejmého. Přitom čekala, že ji každou chvíli někdo zarazí. Když spěchala po schodech do horního patra, kde byly soukromé komnaty panstva, slyšela, jak za ní někdo volá: „Hej ty – tam nahoru nemůžeš!" Nevšímala si toho. Vzápětí zaslechla, že za ní někdo běží.

Dorazila nahoru a těžce oddechovala. Bude Elizabeth spát ve velké ložnici, kterou kdysi obýval Alienin otec? Nebo má vlastní ložnici v

komnatě, jež dřív patřila Alieně? Aliena na okamžik zaváhala a slyšela, jak jí buší srdce. Odhadla, že Williama nejspíš už dávno přestalo bavit spát s Elizabeth každou noc a dovolil jí, aby měla vlastní komnatu. Aliena zaklepala na dveře vedoucí do menší místnosti a bez čekání je otevřela.

Měla pravdu. Elizabeth seděla u ohně, na sobě měla jen košili a česala si vlasy. Vzhlédla, zamračila se a pak Alienu poznala. „To jsi ty!“ zvolala. „To je ale překvapení!“ Zjevně měla z návštěvy radost.

Aliena uslyšela za sebou na schodech těžké kroky. „Můžu jít dál?“

„Ale jistě – buď vítána!“

Aliena vstoupila dovnitř a rychle za sebou zavřela dveře. Přešla přes místnost k místu, kde seděla Elizabeth. Vzápětí vrazil do komnaty nějaký chlap a houkl na Alienu: „Poslyš, ty, kdo si myslíš, že jsi?“ a vykročil, jako by hodlal nečekanou návštěvnici srazit k zemi.

„Zůstaň stát, kde jsi!“ slyšela sama sebe, jak muži přikazuje navýsost panovačným hlasem. Zaváhal. Aliena pokračovala: „Přišla jsem za hraběnkou se vzkazem od hraběte Williama a ty by sis měl zapsat za uši, že máš hlídat její dveře, a ne se cpát chlebem, až ti praskají tváře!“

Zatvářil se provinile.

„To je v pořádku, Edgare,“ ozvala se Elizabeth. „Já tuhle paní znám.“

„Jak si přejete, hraběnko,“ zabručel. Vyšel ven a zavřel za sebou dveře.

Dokázala jsem to, pomyslela si Aliena. Dostala jsem se dovnitř.

Čekala, až jí srdce začne zase bít obvyklým tempem, a mezitím se rozhlížela kolem sebe. Komnata se od doby, kdy patřila jí, příliš nezměnila. V míse byly sušené květy, na stěně visel pestrý goblén, leželo tam pár knih a u zdi stála truhla s oblečením. I postel byla na stejném místě – ve skutečnosti to dokonce byla stejná postel – a na polštáři ležela hadrová panenka, úplně stejná jako ta, kterou tam kdysi pokládala Aliena. Obchodnice s vlnou si najednou připadala stará.

„Tohle bývala moje komnata,“ poznamenala.

„Já vím,“ přikývla Elizabeth.

To Alienu překvapilo. Tehdy přece mladé hraběnce o své minulosti vůbec nic neprozradila.

„Po té strašlivé bouři jsem si o tobě zjistila úplně všechno,“ dodala Elizabeth na vysvětlenou. „Velice tě obdivuju,“ špitla ještě. Oči se jí leskly jako člověku, který se setká se svým uctívaným hrdinou.

To bylo také dobré znamení.

„A co William?“ zeptala se Aliena. „Už jsi s ním alespoň trochu šťastnější?“

Elizabeth odvrátila pohled. „Ale,“ odpověděla váhavě, „mám teď svou vlastní ložnici a on je často pryč. Ve skutečnosti je to o hodně lepší.“ Pak začala plakat.

Aliena se posadila na okraj postele a vzala dívku kolem ramen. Elizabeth naříkala dlouhými, táhlými vzlyky a slzy se jí řinuly po tvářích. Mezi jednotlivými poryvy pláče ze sebe vyrážela: „Já – ho – nenávidím! Chtěla – bych – aby – umřel!“

Dívka byla tak nekonečně sklíčená, a přitom tak mladá, že z toho Alieně samou lítostí málem také vyhrkly slzy. S bolestivou jasnozřivostí si uvědomovala, že chybělo málo a mohla být na Elizabethině místě ona. Poplácala plačící dívku po zádech, jako to dělala Sally.

Konečně se Elizabeth trochu uklidnila. Rukávem košile si utřela vlhké tváře. „Strašně se bojím, že budu mít dítě,“ přiznala s utrápeným výrazem. „Děsí mě to, protože si umím představit, jak hrozně by s tím potomkem zacházel.“

„Tomu rozumím,“ přikývla Aliena. Sama se přece kdysi děsila, že otěhotněla a že porodí Williamovo dítě.

Elizabeth na ni upřela široce rozevřené oči. „Je pravda, co se říká o… o tom, co ti udělal?“

„Ano, je to pravda. Když se to stalo, byla jsem asi tak v tvém věku.“

Zadívaly se jedna druhé do očí a společné utrpení je sblížilo. Elizabeth zničehonic přestala vypadat jako malá holka.

„Kdybys chtěla, mohla by ses ho zbavit,“ zkusila to opatrně Aliena. „Ještě dnes.“

Elizabeth na ni vytřeštila oči. „Skutečně?“ vyhrkla s žalostnou dychtivosti. „Myslíš to vážně?“

Aliena přikývla. „Proto jsem tady.“

„A mohla bych jít domů?“ vyptávala se dál Elizabeth a do očí se jí draly nové slzy. „Mohla bych se vrátit domů do Weymouthu k matce? *Ještě dnes*?“

„Ano. Budeš ale muset být statečná.“

„Udělám cokoliv,“ přikyvovala Elizabeth horlivě. „Cokoliv! Jen mi řekni co.“

Aliena si vybavila, že dívce vysvětlovala, jak si má získat vážnost u služebníků svého manžela, a zvažovala, jestli se dívce podařilo uvést Alieniny rady do praxe. „Pořád tě služebnictvo přehlíží?“ zeptala se upřímně.

„Zkoušejí to.“

„Ale ty jim to nedovolíš.“

Dívka se zatvářila zahanbeně. „Někdy ano,“ přiznala. „Už jsem ale šestnáctiletá a hraběnkou jsem už dva roky… A snažila jsem se řídit tvými radami a ono to vážně funguje!“

„Vysvětlím ti, o co jde,“ začala Aliena. „Král Štěpán uzavřel s vévodou Jindřichem dohodu. Podle ní mají všichni lidé dostat zpátky půdu, kterou měli v držení za vlády starého krále Jindřicha. To znamená, že můj bratr

Richard se stane hrabětem ze Shiringu – jednou. Jenže on by se jím měl stát už teď.“

Elizabeth na ni upírala oči. „To znamená, že Richard vyhlásí Williamovi válku?“ zeptala se nechápavě.

„Richard je v tuhle chvíli velice blízko a má s sebou malou družinu bojovníků. Kdyby se mu dnes podařilo zmocnit se hradu, byl by prohlášen hrabětem a Williamovi by zbyly než oči pro pláč.“

„Já tomu nemůžu uvěřit,“ drmolila mladá hraběnka nadšeně. „Nemůžu uvěřit, že je to vážně pravda.“ Tenhle náhlý přechod do radostného očekávání rval člověku srdce snad ještě víc než její předcházející sklíčená nálada.

„Od tebe to teď nechce nic jiného, než abys nechala vstoupit Richarda do hradu bez boje,“ vysvětlovala dál Aliena. „Jakmile bude po všem, odvezeme tě domů.“

Elizabeth se vrátil do očí strach. „Nejsem si jistá, že muži z posádky udělají, co jim řeknu.“

Z toho měla Aliena také obavy. „Kdo posádce velí?“

„Michael Armstrong. Nemám ho ráda.“

„Pošli pro něj.“

„Jak chceš.“ Elizabeth si utřela nos, vstala a došla ke dveřím. „Madge!“ zvolala pronikavým hlasem. Aliena zaslechla, jak hraběnce někdo zdálky odpovídá. „Jdi najít Michaela. Řekni mu, aby ke mně ihned přišel – potřebuju s ním naléhavě mluvit. Pospěš si, prosím tě.“

Elizabeth se vrátila a začala se chvatně oblékat, šaty si jen přehodila přes košili a střevíce si nazula naboso. Aliena ji rychle poučovala, jak si má počínat. „Nařiď Michaelovi, aby zazvonil na zvon a nechal všechny svolat na nádvoří. Řekni, že jsi dostala poselství od hraběte Williama a že chceš mluvit se všemi, kdo jsou zrovna na hradě, s posádkou, se služebnictvem, prostě s každým. Taky mu naznač, že si přeješ, aby tak dva nebo tři muži zůstali na stráži, zatímco všichni ostatní se shromáždí na dolním nádvoří. A taky mu oznam, že čekáš skupinku deseti až dvanácti jezdců, kteří mají každou chvíli dorazit s další zprávou od hraběte, a že je musí pustit dovnitř, jakmile se objeví.“

„Doufám jen, že si to budu všechno pamatovat,“ dělala si starosti Elizabeth.

„Neboj se – když něco zapomeneš, já ti napovím.“

„Hned se cítím lépe.“

„Jak ten Michael Armstrong vypadá?“

„Smrdí, je neposlušný a postavu má jako býk.“

„Myslí mu to?“

„Ne.“

„Tím líp.“

Netrvalo dlouho a vešel velitel stráže. Měl nevrlý výraz, krátký krk a mohutná ramena a přinesl s sebou nepříjemný pach prasečího chlívku. Zpytavě se na Elizabeth zadíval. Z pohledu jeho očí bylo zřejmé, jak je mu nepříjemné, když ho někdo takhle vyrušuje.

„Dostala jsem zprávu od hraběte," oznámila mu Elizabeth.

Michael napřáhl ruku.

Aliena si s hrůzou uvědomila, že to nedomýšlela a nevybavila mladou hraběnku patřičným dopisem. Celý podvod by se mohl zhroutit hned na začátku pro jednu hloupou chybu. Elizabeth na ni vrhla bezradný pohled. Aliena zoufale pátrala v mysli, co by tak asi mohla říct. Konečně ji něco napadlo. „Ty umíš číst, Michaeli?" zeptala se podmračeného muže.

Nasupeně se na ni zadíval. „Kněz mi to přečte," zavrčel.

„Tvoje paní umí číst."

Elizabeth vypadala vyděšeně, ale přidala se: „Předám to poselství celé posádce sama, Michaeli. Zazvoň a svolej všechny na nádvoří. Ale pohlídej si, aby tak tři až čtyři strážní zůstali na hradbách."

Michaelovi se ani trochu nezamlouvalo, že mladá hraběnka takhle zničehonic přebírá velení – přesně, jak se Aliena obávala. Zatvářil se vzdorovitě. „Proč bych jim to nemohl říct já?" namítl.

Aliena si s hrůzou uvědomila, že se jim tohohle chlapa třeba nepodaří přesvědčit: možná je příliš tupý, než aby dokázal posoudit rozumné argumenty. „Přivezla jsem hraběnce nejnovější zprávy z Winchesteru," prohlásila. „Chce je svým lidem oznámit sama."

„No a *co* to je za novinky?" nedal se odbýt velitel.

Aliena mlčela a podívala se na Elizabeth. Ta už zase vypadala velice vyplašeně. Jenže Aliena jí neřekla, co v tom smyšleném poselství má být, a tak dívka stejně nemohla Armstrongovu naléhání ustoupit. Nakonec Elizabeth pokračovala, jako by se byl Michael na nic neptal: „Strážným nařiď, ať vyhlížejí družinu deseti až dvanácti jezdců. Jejich velitel má čerstvé zprávy z Winchesteru, takže ho musíte neprodleně přivést ke mně. A teď jdi zazvonit."

Bylo zřejmé, že Michael je rozhodnutý odmlouvat. Stál tam, mračil se a Aliena zadržovala dech. „Další poslové," zabručel, jako by to bylo něco, co rozumný člověk nemůže pochopit. „Tahle paní přiveze jedno poselství a dvanáct jezdců další."

„Ano," přikývla Elizabeth. „Tak půjdeš už konečně zvonit?" Aliena slyšela napětí v dívčině hlase.

Michael zjevně ustoupil. Nechápal, co se to děje, ale neviděl na tom nic, proti čemu by se měl ohradit. Nakonec jenom nevlídně zavrčel: „Jak si přeješ, paní," a vyšel z komnaty.

Aliena začala opět dýchat.

„Co se bude dít dál?" zeptala se Elizabeth.

„Až se všichni sejdou na nádvoří, povíš jim o tom, že král Štěpán a vévoda Jindřich uzavřeli mír," odpověděla Aliena. „To všechny zaujme. Zatímco budeš mluvit, Richard sem pošle předsunutou hlídku deseti mužů. Jenže stráže si budou myslet, že jsou to poslové od hraběte Williama, na které čekáme, a tak nepropadnou hned panice a nevytáhnou padací most. Zatímco se předsunutá hlídka bude blížit k hradu, ty se budeš muset snažit udržet pozornost všech shromážděných tím, co jim budeš vykládat. Je to jasné?"

Elizabeth byla zjevně nervózní. „A co potom?" zeptala se.

„Až ti znovu dám slovo, prohlásíš, žes předala hrad právoplatnému hraběti Richardovi. Nato se Richardovo vojsko přestane skrývat a vyrazí k hradu. Teprve v tu chvíli Michael pochopí, co se děje. Jenže jeho lidé už nebudou vědět, komu mají vlastně sloužit – protože tys jim mezitím řekla, žes hrad předala a že Richard je právoplatný hrabě. A v tu chvíli už předsunutá hlídka bude uvnitř a zabrání tomu, aby někdo zavřel bránu." Zvon začal zvonit. Alieně se sevřel žaludek strachy. „Teď nám jde o čas," pobídla dívku. „Jak se cítíš?"

„Bojím se."

„Já taky. Tak jdeme."

Sešly dolů po schodech. Zvon na věži nad vstupní bránou zvonil úplně stejně, jako když byla Aliena ještě bezstarostná holka. Stejný zvon, stejný zvuk, jiná Aliena, pomyslela si. Věděla, že zvonění bude slyšet přes pole až na kraj lesa. Richard od téhle chvíle pomalu a tiše odříkává otčenáš, aby věděl, jak dlouho má čekat, než k hradu vyšle předsunutý oddíl.

Aliena a Elizabeth vyšly z paláce a vydaly se přes vnitřní padací most na dolní nádvoří hradu. Mladá hraběnka byla bílá strachem, ale rty měla sevřené do úzké, odhodlané linky. Aliena se na ni usmála, aby jí dodala odvahu, a pak si znovu stáhla kapuci do čela. Zatím nezahlédla nikoho povědomého, ale její obličej byl příliš známý po celém hrabství a dřív či později ji někdo určitě pozná. Kdyby Michael Armstrong přišel na to, kdo je Elizabethina návštěvnice, určitě by začal tušit nějakou čertovinu – i když je to nepochybně tupec a hlava skopová. Několik lidí se na Alienu zvědavě zadívalo, ale nikdo ji neoslovil.

Došly s Elizabeth doprostřed dolního nádvoří. Tady se země trochu svažovala, a tak mohla Aliena vidět přes hlavy shromážděných do brány a otevřenými vraty ven na pole. Předsunutá hlídka bude zrovna v tu chvíli vyrážet z úkrytu, ale ještě po ní nikde nebylo ani stopy. Ach bože, doufám, že se to někde nepokazí, pomyslela si s obavami.

Elizabeth bude potřebovat něco, na co si stoupne, až bude promlouvat k posádce. Aliena přikázala jednomu sluhovi, aby přinesl ze stáje podnožku pro nasedání na koně. Zatímco obě čekaly, až se sluha vrátí, nějaká starší

žena se na Alienu zadívala a zvolala: „No ne, to je lady Aliena! To jsem ráda, že vás vidím!“

V Alieně by se krve nedořezal. Poznala v ženě kuchařku, jež na hradě pracovala ještě před příchodem Hamleighových. Přinutila se k úsměvu a prohodila: „Pozdrav pánbůh, Tilly, jak se ti daří?“

Tilly šťouchla do svého souseda. „Podívej, tak lady Aliena se po všech těch letech vrátila. Budete tady zase paní, lady?“

Aliena nestála o to, aby se tenhle nápad donesl k Michaeli Armstrongovi. S obavami se kolem sebe rozhlédla. Michael naštěstí nebyl v doslechu. Zato jeden z jeho zbrojnošů hovor vyslechl a teď na Alienu civěl se staženým obočím. Aliena se po něm ohlédla s předstíraným nezájmem. Muž měl jen jedno oko – proto určitě zůstal tady na hradě a netáhl s Williamem do války – a Alieně najednou přišlo nesmírně směšné, že na ni zírá jednooký muž, a musela se té představě nepatrně zasmát. Uvědomila si současně, že začíná být trochu hysterická.

Sluha se vrátil a táhl s sebou podnožku pro nasedání na koně. Zvon přestal vyzvánět. Elizabeth vylezla na podnožku, dav se ztišil a Aliena se silou vůle přinutila ke klidu.

„Král Štěpán a vévoda Jindřich uzavřeli mír,“ oznámila Elizabeth.

Odmlčela se a lidé začali jásat. Aliena se podívala ven otevřenou branou. Teď, Richarde, pomyslela si. Teď je ta pravá chvíle, ne abys je vyslal příliš pozdě!

Elizabeth se usmívala a nechala zástup chvíli provolávat slávu. Pak pokračovala: „Štěpán zůstane králem až do své smrti a po něm usedne na trůn Jindřich.“

Aliena zkontrolovala stráže na hradbách a nad vstupní branou. Působily naprosto uvolněným dojmem. Kde je Richard?

„Mírová smlouva vnese do našich životů řadu změn,“ zvolala Elizabeth státnickým tónem.

Aliena zaznamenala, že stráže ztuhly. Jeden ze zbrojnošů zvedl ruku, aby si zastínil oči, a zadíval se směrem přes pole, zatímco druhý se otočil a zadíval se dolů na nádvoří, jako by doufal, že zachytí pohled svého velitele. Jenže Michael Armstrong soustředěně poslouchal Elizabethin projev.

„Současný a budoucí král se shodli na tom, že veškerá půda bude vrácena těm, kteří ji vlastnili v době, kdy vládl starý král Jindřich.“

Dav zašuměl vzrušeným hovorem. Lidé si vyměňovali názory na to, jestli tohle rozhodnutí bude mít nějaký vliv na shiringské hrabství. Aliena zaznamenala, že Michaelu Armstrongovi se vloudil do tváře zamyšlený výraz. Branou konečně zahlédla koně Richardova předsunutého oddílu. Honem, zapřísahala je v duchu, pospěšte si! Jenže jezdci jeli ukázněně vyrovnaným tempem, aby nevzbudili pozornost stráží.

Elizabeth zrovna říkala: „Za tuhle mírovou smlouvu musíme všichni děkovat Bohu. Měli bychom se modlit, aby král Štěpán vládl ve zbývajících letech moudře a aby mladý vévoda zachoval mír, dokud Bůh nepovolá Štěpána k sobě.“ Vedla si skvěle, ale začínala se tvářit vyjeveně, jako kdyby si uvědomovala, že za chvíli už nebude mít co říct.

Všichni strážní se teď dívali ven z hradu a pozorovali blížící se družinu. Věděli, že mají podobný oddíl očekávat, a měli rozkaz okamžitě jejího velitele dovést k hraběnce, takže se od nich neočekávalo žádné samostatné rozhodnutí, ale přesto byli zvědaví.

Jednooký muž se odvrátil a zadíval se branou ven. Pak se otočil zpátky a znovu upřel pohled na Alienu. Odhadovala, že si láme hlavu tím, co má její přítomnost na hradě znamenat a co si má myslet o oddílu jezdců, kteří se k nim blíží.

Jeden ze strážných na cimbuří se zřejmě rozhoupal k nějakému rozhodnutí a vyrazil po schodech dolů.

Dav začal být trochu neklidný. Elizabeth vynikajícím způsobem získávala čas, ale lidé už toužili po nějakých nových zprávách. „Tahle válka začala v době, kdy jsem se narodila,“ řečnila mladá hraběnka odhodlaně, „a jako spousta mladých lidí po celém království, i já se těším na to, až konečně zjistím, jak vlastně vypadá život v míru.“

Strážný, který seběhl z cimbuří, se objevil u paty strážní věže, chvatně přešel nádvoří a začal něco vykládat Michaelu Armstrongovi.

Bránou Aliena viděla, že Richardovým jezdcům stále zbývá urazit pár set yardů. Ještě nebyli dost blízko. Alieně se chtělo rozčilením křičet. Tenhle okamžik se jí už nepodaří dál prodlužovat.

Michael Armstrong se otočil, zadíval se ven branou a zamračil se. Pak ho zatahal za rukáv jednooký muž, něco mu začal vykládat a ukazoval při tom na Alienu.

Aliena se bála, že Michael nechá zavřít bránu a vytáhnout padací most, než se Richardovi lidé stihnou dostat dovnitř, a nevěděla, co by měla udělat, aby tomu předešla. Uvažovala, jestli by po něm stačila skočit, než se mu podaří vydat rozkaz. Ještě pořád měla k levému předloktí přivázanou dýku: snad by ho dokonce mohla zabít. Armstrong zjevně dospěl k nějakému rozhodnutí a vykročil. Aliena natáhla ruku a chytila Elizabeth za loket. „Zastav Michaela!“ zašeptala.

Dívka otevřela ústa, aby něco řekla, ale nevyšel z ní ani hlásek. Vypadalo to, že je ochromená strachem. Pak se její výraz změnil. Zhluboka se nadechla, hrdě vztyčila hlavu a promluvila hlasem, který panovačností jen zvonil. „Michaeli Armstrongu!“

Michael se otočil.

Teď nastal okamžik, od kterého už není návratu, uvědomila si Aliena. Richard ještě není dost blízko, a jim už začíná docházet čas. „Teď!“ obrátila se na Elizabeth. „Teď jim to řekni!“

„Rozhodla jsem se,“ zvolala Elizabeth, „že předám hrad právoplatnému hraběti, Richardovi ze Shiringu!“

Michael zůstal na dívku zírat a nevěřil vlastním uším. „To přece nemůžeš udělat!“ zařval.

„Přikazuji vám, abyste ihned složili zbraně!“ pokračovala Elizabeth. „Nechci, aby došlo k nějakému krveprolití.“

Michael se otočil a zakřičel: „Zvedněte most! Zavřete bránu!“

Zbrojnoši vyrazili, aby splnili jeho příkaz, ale váhali o zlomek vteřiny déle, než měli. Než stačili doběhnout k těžkým, železy pobitým vratům, Richardova předsunutá hlídka tryskem přejela padací most a vrazila na dolní nádvoří. Většina Michaelových mužů na sobě neměla zbroj a někteří u sebe ani neměli meč, a tak se před jezdci rozprchli na všechny strany.

„Zachovejte všichni klid!“ volala Elizabeth. „Tihle poslové jen stvrdí moje příkazy.“

Na cimbuří se ozval křik. Jeden ze strážných přiložil ruce k ústům a volal jako o život: „Michaeli! Útok! Byli jsme přepadeni! Je jich nepočítané!“

„Zrada!“ zaburácel Michael a tasil meč. Jenže to už u něj stáli dva Richardovi muži a ostří jejich zbraní se nebezpečně zaleskla. Vytryskla krev a Michael se svalil na zem. Aliena se podívala jinam.

Část Richardových vojáků bez váhání obsadila vstupní bránu a střílny ve věži. Dva členové předsunuté hlídky vyběhli na cimbuří hradu a Michaelovi zbrojnoši se jim okamžitě vzdali.

Aliena otevřenou branou uviděla, že se k hradu tryskem blíží hlavní voj, a nálada se jí zvedla, jako když vychází slunko.

Elizabeth zakřičela, co jí síly stačily: „Chci, aby předání hradu proběhlo v klidu! Nikomu se nic nestane, to vám slibuju! Prostě zůstaňte, kde jste.“

Všichni stáli jako sochy a poslouchali, jak se k nim blíží dusot koní, kteří na svých hřbetech nesli Richardovo vojsko. Michaelovi zbrojnoši se zmateně rozhlíželi kolem sebe, nevěděli, co si mají počít, ale nikdo z nich nic nepodnikl. Jejich velitel padl a jejich hraběnka jim řekla, že se mají vzdát. Služebnictvo bylo rychlostí, jíž se to všechno odehrálo, naprosto ochromeno.

Pak projel branou na svém válečném oři Richard.

Byl to velkolepý okamžik a Alieně se srdce dmulo pýchou. Richardovi to slušelo, usmíval se a vypadal jako pravý vítěz. „Právoplatný hrabě!“ zvolala Aliena. Muži, kteří vjížděli do hradu za Richardem, její výkřik zaznamenali a začali ho opakovat. Po chvíli se k nim přidala i část lidí shromážděných na nádvoří – většina z nich neměla Williama nijak zvlášť v lásce. Richard se pomalu projel kolem nádvoří, mával na pozdrav a děkoval za přivítání.

Aliena přemýšlela o tom, co všechno musela prodělat, aby se dožila téhle chvíle. Je jí čtyřiatřicet let a polovinu života strávila tím, že bojovala za to, aby se tenhle sen stal skutkem. Celý dospělý život, říkala si v duchu, jsem tomu obětovala. Vzpomínala, jak cpala vlnu do pytlů, až měla ruce oteklé a rozedřené do krve. Vybavovala si obličeje, které za tu dobu poznala, chamtivé, kruté a chlípné obličeje mužů, kteří by ji na místě podřezali, kdyby dala najevo sebemenší náznak slabosti. Přemýšlela o tom, jak zatvrdila svoje srdce proti Jackovi a vzala si místo něj Alfreda. Vzpomněla si na dlouhé měsíce, kdy spala na zemi u nohou jeho postele jako pes. A to všechno jen proto, že kdysi přísahala, že Richardovi zaplatí zbraně a zbroj, aby mohl dobýt zpátky jejich hrad. „Tak a je to, otče," pronesla nahlas. Nikdo ji neslyšel: lidé jásali příliš halasně. „Tohle jsi přece chtěl," mluvila dál ke svému zesnulému otci a v srdci měla současně hořkost i vítězství. „Tohle jsem ti slíbila a svůj slib jsem dodržela. Starala jsem se o Richarda a on se celé ty roky bil a teď jsme konečně dorazili domů a Richard se stal hrabětem. Konečně." Zvýšila hlas až do křiku, ale všichni kolem ní řvali tak usilovně, že si nikdo ani nevšiml, jak se jí slzy koulejí po tvářích: „A teď jsem s tebou, otče, skončila, tak se vrať do hrobu a nech mě žít v pokoji!"

KAPITOLA 16

Remigius se choval nadutě, i když byl v úzkých. Vešel do dřevěného domu ve vesnici Hamleighu s hlavou vysoko zdviženou a z výšky svého dlouhého nosu si prohlédl nahrubo přitesané dřevěné sloupy, které podepíraly střechu, stěny z rákosí oplácaného hlínou a otevřené ohniště bez komína uprostřed místnosti na udupané zemi.

William mnicha sledoval, jak vchází. Teď mi štěstí zrovna moc nepřeje, ale ještě pořád na tom nejsem tak špatně jako ty, říkal si v duchu, když si všiml, jak má řeholník vyspravované sandály, zašlou kutnu, neoholenou bradu a rozcuchané vlasy. Remigius nikdy nepatřil mezi tlouštíky, ale teď byl kost a kůže. Nadutý výraz ve tváři nedokázal zakrýt vyčerpané vrásky ani zarudlé, poraženecké vaky pod očima. Remigius nebyl ještě zlomený, ale dostal těžce zabrat.

„Bůh s tebou, můj synu," pozdravil Williama.

Ten ale rozhodně nebyl ochoten na podobnou rovinu hovoru přistoupit. „Co bys rád, Remigie?" zeptal se a zcela záměrně při tom mnicha urazil tím, že ho neoslovil „otče" ani „bratře".

Remigius sebou trhl, jako kdyby dostal políček. William si domyslel, že mnich už obdržel víc podobných ran od chvíle, kdy se mu zhroutil svět. „Půda, kterou jsi mi dal jako správci shiringské katedrály, se ocitla v rukou hraběte Richarda," prohlásil mnich.

„To mě vůbec nepřekvapuje," pokýval hlavou William. „Všechno se přece vrátilo těm, kteří to vlastnili v době, kdy seděl na trůně starý král Jindřich."

„Jenže já teď nemám, z čeho bych vyžil."

„To nejsi sám," podotkl William bezstarostně. „Budeš se zřejmě muset vrátit do Kingsbridge."

Remigius zbledl hněvem. „To přece nemůžu udělat," namítl tiše.

„Proč ne?" podivil se William, aby řeholníka ještě víc rozčílil.

„Sám dobře víš, proč to nejde."

„Philip by tě obvinil, že taháš tajemství z malých holek? Myslel by si, žes ho zradil tím, žes mi prozradil, kde měli psanci skrýš? Zlobil by se na tebe, že ses stal děkanem kostela, který měl nahradit jeho vlastní katedrálu? Jestli je to tak, počítám, že by ses asi spíš neměl vracet."

„Dej mi alespoň *něco*," prosil Remigius. „Jednu vesnici. Jeden statek. Jeden malý kostelík!"

„Na toho, kdo prohraje, žádná odměna nečeká, mnichu," prohlásil William drsně. Moc dobře se tím bavil. „Jakmile vyjdeš za hradby kláštera, nikdo po tobě ani nehlesne. Kachny polykají červy, lišky zabíjejí kachny, lidé střílejí lišky a ďábel pronásleduje lidi."

Remigiův hlas přešel v šepot. „Tak co mám dělat?"

William se usmál a odpověděl: „Žebrej."

Remigius se otočil a vyšel z domu.

Zatím jsi pořád ještě pyšný, pomyslel si William, ale dlouho ti to nevydrží. Však budeš žebrat.

Potěšilo ho, že vidí někoho, kdo dopadl ještě hůř než on sám. Do smrti nezapomene na to nebetyčné ponížení, které si musel prožít poté, co stanul před branou vlastního hradu a odmítli ho pustit dovnitř. Když slyšel, že Richard a část jeho mužů odjeli z Winchesteru, měl tak trochu podezření. Když se pak dozvěděl, jak vypadá dohoda mezi králem a vévodou, podezření se změnilo v naléhavé zoufalství, a tak shromáždil všechny svoje rytíře a zbrojnoše a vyrazil, co mu síly stačily, k Hrabětovu. Jeho sídlo přece hlídala spolehlivá posádka, a tak čekal, že najde Richarda utábořeného v polích a obléhajícího hrad. Jakmile zjistil, že všude panuje mír a klid, ulevilo se mu a blahopřál si, že zareagoval na Richardův náhlý odjezd tak rychle.

Když dorazil blíž, zaznamenal, že padací most je zdvižený. Dojel až na okraj příkopu, přitáhl koni otěže a zvolal: „Otevřete! Přijíždí hrabě!“

V tu chvíli se na hradbách objevil Richard a prohlásil: „Hrabě je uvnitř.“

William měl v tu chvíli pocit, že mu někdo trhl půdou pod nohama. Celou dobu měl z Richarda strach, celou dobu si byl vědom toho, že je to nebezpečný protivník, ale zrovna v tu chvíli neměl dojem, že by byl v kdovíjak zranitelném postavení. Myslel si, že opravdu těžké chvíle nastanou, až Štěpán umře a Jindřich usedne na trůn – což mohlo trvat ještě dobře deset let. A teď seděl v jakémsi vesnickém stavení, přemítal o vlastních chybách a s hořkostí si uvědomoval, že Richard je ve skutečnosti nadmíru mazaný. Dokázal se prosmeknout velice úzkou skulinou. Nikdo ho nemohl nařknout, že porušuje příměří stvrzené králem, jelikož válka ještě neskončila. A nárok na hrabství mu potvrdila mírová smlouva, kterou král a vévoda uzavřeli. A Štěpánovi, stárnoucímu, unavenému a poraženému, nezbývalo sil, aby se znovu vrhl do dalšího boje.

Richard velkoryse propustil všechny muže, kteří chtěli dál bojovat ve Williamových službách. Jednooký Waldo Williamovi vyložil, jak se Richard zmocnil hradu. Zrada, jíž se dopustila Elizabeth, dohánělа Williama k šílenství, ale přesto pro něj největší ponížení představovala role, kterou v celé události sehrála Aliena. Tahle bezmocná holka, kterou před tolika lety znásilnil a vyhnal z domova, se vrátila a dokázala se mu pomstít. Kdykoliv si na tu potupu vzpomněl, žaludek se mu vzbouřil, jako kdyby se napil octa.

Nejdřív ho napadlo, že se s Richardem utká a porazí ho. William si mohl ponechat svoje vojsko, uchýlit se na venkov, dál odírat rolníky o daně a zásoby a přitom vést se svým rivalem dlouhotrvající boj. Jenže Richard ovládal hrad a čas hrál pro něj, jelikož na Williamově straně stál starý a zlomený Štěpán, zatímco Richarda podporoval mladý vévoda Jindřich, který se jednoho dne stane novým králem Jindřichem.

A tak se William rozhodl, že se smíří s osudem a nebude zbytečně riskovat další ztráty. Vrátil se do vesnice Hamleighu a nastěhoval se zpátky do staré venkovské tvrze, kde kdysi vyrůstal. Hamleigh a vesnice, které ho obklopovaly, dostal před třiceti lety jeho otec. Tato država se nikdy nestala součástí hrabství, a tak si na ni Richard nemohl dělat nárok.

William doufal, že když nebude vystrkovat růžky, Richard se spokojí s odplatou, které již dosáhl, a dá mu pokoj. Zatím to vycházelo. Jenže William vesnici Hamleigh z duše nenáviděl. Hnusily se mu ty malé úhledné domky, hemžení kachen po rybníčku, světle šedivý kamenný kostelík, děti s tvářemi kulatými jako jablíčka, ženy s širokými boky a silní, zasmušilí muži Nenáviděl je za to, že jsou skromní, prostí a chudí. Nenáviděl je, protože pro něj představovali pád jeho rodu. Sledoval udřené vesničany, jak na jaře začínají obdělávat pole, odhadoval, jaký asi bude v létě jeho podíl z úrody, a shledal, že toho moc nebude. Zašel si na lov do svého lesíka, který měl rozlohu pár akrů, a nepodařilo se mu složit jediného jelena. Lesník k tomu podotkl: „Teď tady můžeš střílet jen kance, pane – když byl hladomor, psanci všechnu vysokou vybili.“ V rodinném sídle zřídil William soudní dvůr. Při projednávání jednotlivých případů foukal dírami ve zdech omazaných bahnem vítr, jen ho hvízdalo. William vynášel drsné rozsudky, rozděloval vysoké pokuty a vládl vsi s bičem v ruce. Velké uspokojení mu to ale nepřinášelo.

Stavbu velkolepého nového chrámu v Shiringu musel pochopitelně zastavit. Nemohl si dovolit ani postavit kamenný dům pro sebe, natož aby měl na stavbu kostela. Řemeslníci zastavili práce, jakmile jim přestal platit, a co se s nimi stalo, nevěděl. Možná se všichni vrátili do Kingsbridge, aby začali zase dělat u převora Philipa.

Od té doby ho ale pronásledovaly noční můry.

Byly pokaždé stejné. Uviděl matku ležící na místě, kde zemřela. Z uší a očí jí prýštila krev. Když rozevřela rty, aby něco řekla, z úst jí také vytryskla krev. Ten pohled ho naplňoval smrtelnou hrůzou. Za jasného denního světla neuměl ani pořádně vysvětlit, co ho na tom snu vlastně děsí, jelikož matka ho nijak neohrožovala. Jenže když ho v noci navštívila, popadl ho strach a ochromila naprostá, nesmyslná, nezvladatelná, hysterická, slepá panika. Kdysi se jako chlapec brouzdal v rybníce, když vtom se dno začalo prudce svažovat a on se najednou ocitl pod hladinou a nemohl dýchat. Ta všeprostupující touha po vzduchu, která ho v tu chvíli ovládla, patřila mezi nezapomenutelné vzpomínky na dětství. Ale tohle bylo desetkrát horší. Snažit se uniknout před matčiným krvácejícím obličejem bylo jako pokoušet se běžet v tekutých pískách. William se budil ze sna, jako by s ním někdo mrštil přes místnost, nezvladatelně se třásl, naříkal a pot se z něj lil. Celé tělo ho bolelo od toho, jak měl křečovitě zaťaté svaly. V tu chvíli už seděl u jeho postele Walter s loučí v ruce – William spal oddělen od ostatních

mužů jen zástěnou, jelikož v domě nebyla žádná ložnice. „Něco jsi vykřikoval, pane," šeptal Walter. William těžce oddechoval a těkal očima po skutečné posteli, skutečné zdi a skutečném Walterovi, zatímco následky noční můry pomalu slábly, až dosáhly bodu, kdy už se přestal bát. V tu chvíli už mohl říct: „To nic, jen sen, jdi spát." Sám ale bude jen zírat do tmy, protože bude mít strach znovu usnout. A následujícího dne ráno si ho lidé budou prohlížet, jako by ho nějaká čarodějnice uřkla.

Pár dní po rozhovoru s Remigiem seděl William ve své tvrzi na stejné tvrdé židli, u stejného kouřícího ohně, když vtom vešel do místnosti biskup Waleran.

William zkoprněl. Zaslechl koně, ale myslel si, že je to Walter, který se měl vrátit ze mlýna. Když se místo něj objevil biskup, William najednou nevěděl, co má říct. Waleran se pokaždé choval nadutě a povýšeně a znovu a znovu dosahoval toho, že si vedle něj William připadal hloupý, neohrabaný a hrubý. Teď ho ponižovalo, že Waleran vidí, v jak skromných podmínkách nyní musí bývalý pán z Hrabětova žít.

William ani nevstal, aby návštěvníka přivítal. „Co tady chceš?" zeptal se odměřeně. Neměl sebemenší důvod jednat s biskupem zdvořile. Chtěl jen, aby Waleran co nejdříve zase odjel.

Biskup si jeho nezdvořilosti nevšímal. „Šerif je mrtvý," prohlásil.

Williamovi hned nedošlo, co může tahle novinka znamenat. „A co je mi do toho?" odsekl.

„Bude potřeba jmenovat nového šerifa."

William už chtěl odseknout *A co má být?,* pak se ale zarazil. Waleran se zabývá tím, kdo by se mohl stát novým šerifem. A přijel si o tom popovídat s Williamem. To může znamenat jen jednu jedinou věc, ne? Williamovi se začal zrychlovat tep nadějí, jež se před ním otevírala, ale on se silou vůle nemilosrdně ovládl. Jakmile je u něčeho Waleran, končí všechny naděje hlubokým zklamáním a nekonečným zoufalstvím. „A ty o někom uvažuješ?" zeptal se nevinně.

„O tobě."

To byla odpověď, v niž se William ani neodvažoval doufat. Moc rád by tomu věřil. Mazaný a bezohledný šerif může být skoro stejně důležitý a vlivný jako hrabě nebo biskup. Tohle by mohla přece být cesta zpátky k bohatství a moci. Přinutil se přemýšlet o tom, jaké v tom mohly být háčky. „Proč by ze mě král Štěpán dělal šerifa?" zeptal se.

„Podporoval jsi ho proti vévodovi Jindřichovi a výsledkem bylo, žes přišel o hrabství. Umím si představit, že by ti to rád nějak vynahradil."

„Nikdo nikdy nic neudělá z čiré vděčnosti," upozornil ho William a opakoval přitom pořekadlo své matky.

„Štěpán přece nemůže mít radost z toho, že hrabětem ze Shiringu se stal člověk, který proti němu bojoval," připomněl Williamovi Waleran. „Třeba

bude chtít, aby jeho šerifem byl někdo, kdo bude Richardovu moc vyvažovat.“

Tohle dávalo smysl. William cítil, jak se ho proti jeho vůli zmocňuje vzrušení. Začal věřit, že by se nakonec přece jen mohl dostat z téhle zakopané díry, které tu říkají Hamleigh. Zase by měl pořádnou družinu rytířů a zbrojnošů, a ne tu ubohou hrstku mužů, kteří mu dnes pomáhají. Předsedal by místnímu soudu v Shiringu a kazil by Richardovi prosazování jeho rozhodnutí. „Šerif bydlí na shiringském hradě,“ poznamenal toužebně.

„Zase bys byl bohatý,“ upozornil ho Waleran.

„Ano.“ Když se vezme šerifův úřad jaksepatří do ruky, může zatraceně hodně vynášet. William by si mohl vydělávat skoro stejně peněz, jako když byl hrabětem. Přesto by ho zajímalo, proč se o tom Waleran zmínil. Další poznámkou mu to sám Waleran objasnil. „Mohl bys nakonec přece jen platit stavbu nového chrámu,“ prohlásil.

Takhle to tedy je. Waleran neudělal nikdy nic, co by nemělo nějaký postranní motiv. Chtěl mít z Williama šerifa, aby mu mohl William zaplatit postavení nového chrámu. Williamovi ovšem nedělalo potíže se takovému plánu přizpůsobit. Kdyby mohl dostavět chrám ve jménu památky své matky, třeba by ho přestaly pronásledovat ty noční můry. „Myslíš, že by to doopravdy šlo zařídit?“ zeptal se nedočkavě.

Waleran přikývl. „Bude to pochopitelně stát nějaké peníze, ale myslím, že zařídit by se to dalo.“

„Peníze?“ zarazil se William s náhlými obavami. „A kolik?“

„To se dá těžko takhle odhadnout. Ve městech, jako je Lincoln nebo Bristol, stojí šerifův úřad tak přibližně pět set až šest set liber. Jenže šerifové takových měst jsou bohatší než kardinálové. Když bys byl člověk, kterého tam král *chce* mít – a o to se můžu postarat –, bude tě to v zapadákově, jako je Shiring, stát tak sto liber.“

„Sto liber!“ Veškeré Williamovy naděje vzaly rázem za své. Však se právem bál zklamání, od samého začátku. „Kdybych měl sto liber, tak bych tady netvrdl,“ odsekl trpce.

„Můžeš si je obstarat,“ poznamenal Waleran nenucené.

„Od koho?“ V tu chvíli Williama něco napadlo. „Ty mi je dáš?“

„Nebuď hlupák,“ odbyl ho Waleran s pohrdáním, které bývalého hraběte dohánělo k zuřivosti. „Od toho jsou přece Židi.“

William si se známou směsicí naděje a nechuti uvědomil, že má biskup zase jednou pravdu.

Od chvíle, kdy se objevily první praskliny, uběhly už dva roky a Jack pořád ještě nepřišel na to, co s tím. Jako by toho nebylo dost, navlas stejné trhlinky se vytvořily i v prvním poli hlavní chrámové lodi. V Jackově návrhu byla nějaká zásadní, kardinální chyba. Stavba byla dost pevná, aby unesla

váhu klenby, ale nedokázala čelit poryvům větru, které se ve větších výškách opíraly do zdí.

Jack stál vysoko nad zemí na lešení, zblízka si prohlížel nově vzniklé praskliny a přemítal nad nimi. Potřeboval přijít na to, jak podepřít horní část zdí, aby se nehýbaly ve větru.

Opakoval si v duchu, jak jsou posílené dolní části stěn. V obvodových zdech bočních lodí jsou mohutné podpůrné pilíře, které jsou spojeny se zdí hlavní chrámové lodi půloblouky skrytými ve střeše bočních lodí. Půloblouky i pilíře podepírají zdi hlavní lodi ve výšce, jako vzdálené, šikmé podpěry. A protože nejsou vidět, celá loď působí lehkým a prostorným dojmem.

Potřeboval vymyslet něco podobného, čím by vyztužil i horní část zdí. Mohl by zbudovat patrovou boční loď, celý postup jednoduše zopakovat a postavit další podpěrné oblouky. Jenže tím by zase bránil světlu, aby střešní nástavbou, tedy laternou, proudilo do chrámu – a hlavní přínos nové stavební metody spočíval přece v tom, aby se dovnitř dostalo víc světla.

Podepření stavby pochopitelně nezajišťovaly boční lodi jako takové: váhu nesly mohutné sloupy ve stěnách bočních lodí a půloblouky, které na ně byly nastavěné. Boční lodi jen tyhle výztuže ukrývaly. Kdyby se mu podařilo postavit podpůrné pilíře a půloblouky, *aniž* by z nich musel dělat součást bočních lodí, měl by celý problém vyřešený jak proutku mávnutím.

Zaslechl, jak ho ze země volá jakýsi hlas.

Zamračil se. Cítil, že než ho volání vyrušilo, zrovna se blížil k nějakému řešení, a teď si najednou nemohl vybavit, co to bylo. Podíval se dolů. Sháněl se po něm převor Philip.

Jack zašel do věže a seběhl po točitém schodišti. Philip na něj čekal u posledního schodu. Byl tak rozzuřený, že doslova bublal. „Richard mě zradil!“ zaburácel bez jakéhokoliv úvodu.

To Jacka překvapilo. „Jak?“

Philip na jeho otázku hned neodpověděl. „Po tom všem, co, jsem pro něj udělal!“ soptil. „Když se všichni snažili Alienu obrat, koupil jsem od ní vlnu – nebýt mě, nikdy by nedokázala obchod založit. A když se jí pak přestalo dařit, zařídil jsem mu, aby dostal místo velitele městské hotovosti. A loni v prosinci jsem mu v předstihu prozradil, jak dopadne mírová dohoda, aby měl možnost zmocnit se rodinného hradu. A když teď získal zpátky hrabství a se vší slávou mu vládne, tak se ke mně otočí zády.“

Jack ještě nikdy neviděl Philipa takhle rozčileného. Převor měl vyholenou hlavu rudou hněvem, jak ze sebe vyrážel jednotlivá slova, prskal. „A jakým způsobem tě Richard zradil?“ zkusil se Jack znovu zeptat.

Philip na otázku opět neodpověděl. „Odjakživa vím, že Richard nemá moc pevný charakter. Celá ta léta nebyl ochoten Alienu kdovíjak

podporovat – vždycky si on bral, co chtěl, ale nikdy nepřemýšlel o tom, co ona sama potřebuje. Ale nikdy by mě nenapadlo, že je to takovýhle zlosyn.“

„Tak co vlastně přesně provedl?“

Konečně mu to Philip pověděl: „Odmítl nás pustit do lomu.“

To Jackem otřáslo. To je tedy projev vskutku úděsného nevděku. „A jak to zdůvodnil?“

„Všechno se prý má podle dohody vrátit těm, kteří to vlastnili za vlády prvního krále Jindřicha. A vstup do lomu nám zaručil až král Štěpán.“

Tohle byl od Richarda projev vpravdě pamětihodné nenasytnosti, ale přesto se Jack nedokázal rozhněvat tak opravdově jako Philip. Do téhle chvíle postavili už polovinu katedrály a většinou z kamene, za který museli zaplatit, takže to dál taky nějak zvládnou. „Teda, mám pocit, že Richard má přísně vzato pravdu,“ poznamenal, jako by se chtěl hádat.

Philip nevěřil vlastním uším. „Jak můžeš něco takového tvrdit?“ obořil se na zrzavého stavitele.

„Je to trochu podobné tomu, co jsi provedl ty mně,“ nedal se Jack odradit. „Když jsem ti přinesl Plačící madonu, dal dohromady vynikající návrh na tvoji novou katedrálu a postavil jsem ti hradby, které tě ochránily před Williamem, oznámil jsi mi, že nesmím žít se ženou, která je matkou mých dětí. To byl taky nevděk.“

Philipa to srovnání zaskočilo. „To je přece něco úplně jiného!“ namítl. „Já nechci, abyste žili každý zvlášť. To Waleran brání zrušení sňatku. Podle božích přikázání ale nesmíte smilnit.“

„Myslím, že Richard by ti řekl něco podobného,“ trval na svém Jack. „Navrácení majetku přece nevymyslel on. On jen zajišťuje, aby se dodržoval zákon.“

Zvon začal vyzvánět poledne.

„Mezi božími přikázáními a lidskými zákony je rozdíl,“ prohlásil Philip.

„Ale obojími se musíme řídit,“ namítl Jack. „A já teď půjdu a naobědvám se s matkou svých dětí.“

Zamířil pryč. Převor Philip zůstal stát a nasupeně se za ním díval. Jack si ve skutečnosti nemyslel, že by převor byl stejný nevděčník jako Richard, ale přinášelo mu úlevu, když mohl najednou předstírat, že je to jeho názor. Rozhodl se, že o lomu poví Alieně. Třeba by se Richard nakonec nechal přesvědčit, aby změnil postoj. Ona to bude umět odhadnout.

Vyšel z převorství a kráčel ulicemi města k domu, který obýval s Martou. Alienu a děti našel jako obvykle v kuchyni. Několikaletý hladomor přerušila konečně loni dobrá úroda a jídla už nebyl tak děsivý nedostatek: na stole ležel pšeničný chléb a pečené skopové.

Jack políbil děti. Sally ho počastovala něžným dětským políbením, zato jedenáctiletý Tommy, který se už nemohl dočkat, až bude velký, jen nastavil otci tvář a ještě se tvářil ublíženě. Jack se usmál, ale nic neřekl.

Moc dobře si vzpomínal na období, kdy on sám dospěl k závěru, že líbání je hloupost.

Aliena vypadala ustaraně. Jack se posadil vedle ní na lavici a prohlásil: „Philip je vzteky bez sebe, protože ho Richard nechce pustit do lomu."

„To je hrozné," poznamenala Aliena klidně. „A od Richarda je to pěkný nevděk."

„Myslíš, že bys ho uměla přesvědčit, aby si to rozmyslel?"

„To opravdu nevím." Mluvila, jako by myslela na něco jiného.

„Mám dojem, že tě to ani dvakrát nezajímá."

Vyzývavě se na něj podívala. „Máš pravdu," přikývla.

Tuhletu náladu Jack moc dobře znal. „Tak mi radši rovnou pověz, co máš na srdci," požádal ji.

Vstala. „Pojďme do zadního pokoje," vyzvala ho.

Jack se lítostivě zadíval na skopovou kýtu, zvedl se od stolu a následoval Alienu do ložnice. Dveře nechali jako obvykle otevřené – nechtěli budit podezření v případě, že by někdo náhodou vešel do domu. Aliena se posadila na postel a zkřížila ruce na prsou. „Dospěla jsem k závažnému rozhodnutí," začala.

Tvářila se tak vážně, že Jack začal být upřímně zvědavý, o co pro všechno na světě může jít.

„Na můj dospělý život vrhaly většinu času stín dvě věci," pokračovala. „Tou první byla přísaha, kterou jsem dala otci, když umíral. A tou druhou je vztah k tobě."

„Slib, který jsi dala otci, jsi ale přece už splnila," poznamenal Jack.

„Ano. A teď se chci zbavit i toho druhého břemene. Rozhodla jsem se, že od tebe odejdu."

Jack měl pocit, že se mu zastavilo srdce. Věděl, že něco takového neříká jen tak do větru: na to byla příliš vážná. Zíral na ni a nebyl schopen slova. To oznámení ho dokonale zmátlo: ani ve snu ho nenapadlo, že by ho Aliena mohla opustit. Jak se mu mohlo něco takového přihodit? Vyhrkl hned první věc, která ho v tu chvíli napadla: „Je v tom někdo jiný?"

„Nebuď blázen."

„Tak proč?"

„Protože to už dál nejsem schopná snášet," odpověděla a v očích se jí zaleskly slzy. „Už deset let čekáme na zrušení toho sňatku. Nikdy se ho nedočkáme, Jacku. Je nám souzeno žít takhle zbytek života – pokud se nerozejdeme."

„Ale…" Zoufale se snažil přijít na něco, co by mohl říct. To, co mu oznámila, bylo tak zničující, že mu připadalo naprosto beznadějné zkoušet proti tomu něco namítat – to je jak snažit se utéct před uragánem. Přesto se o to pokusil: „A není to takhle nakonec lepší, než kdybychom žili úplně odděleně?"

„Nakonec vlastně ne.“

„Třeba potkám někoho jiného, znova se zamiluju a povedu s ním normální život.“ To už plakala.

„Pořád ale budeš vdaná za Alfreda.“

„Jenže to nebude nikdo vědět a všem to bude jedno. Mohl by nás oddat nějaký farář, který o staviteli Alfredovi v životě neslyšel a který by stejně považoval manželství s Alfredem za neplatné, kdyby se dověděl, jak dopadlo.“

„Já nemůžu ani uvěřit, že mi to skutečně říkáš. To prostě není možné.“

„Deset let, Jacku. Deset let čekám na to, abych s tebou mohla začít normálně žít. Víc už čekat nebudu.“

Její slova na něj dopadala jako rány. Dál něco povídala, ale on už ji nevnímal. Myslel jen na to, jak bude vypadat život bez Alieny. „Víš,“ přerušil ji, „nikdy jsem nikoho jiného nemiloval.“

Zkřivila tvář, jako by ji přemohla bolest, ale pak pokračovala v tom, co začala předtím: „Potřebuju pár týdnů na to, abych si všechno zařídila. Najdu si dům ve Winchesteru. Chci, aby si děti na tu představu zvykly, než jim začne nový život –“

„Ty mi taky odvedeš děti,“ povzdechl si tupě.

Přikývla. „Je mi to líto,“ prohlásila. Poprvé za celou dobu jako by v ní rozhodnost zeslábla. „Vím, že se jim po tobě bude stýskat. Ale taky potřebují vést normální život.“

Jack už to nemohl dál vydržet. Otočil se k odchodu.

„Ještě neodcházej,“ zarazila ho Aliena. „Ještě si potřebujeme o spoustě věcí promluvit. Jacku –“

Beze slova vyšel ven.

Slyšel ji, jak za ním volá: „Jacku!“

Prošel světnicí, na děti se ani nepodíval a vyrazil ven z domu. Jako v mrákotách kráčel zpátky ke katedrále a nevěděl, kam se vlastně má vrtnout. Řemeslníci byli stále ještě na obědě. Jack nedokázal ani brečet. Tohle bylo na obyčejné slzy příliš hrozné. Bez přemýšlení vyběhl po schodech nad severní příčnou kapli, prošel po celé její délce a vykročil na střechu.

Přestože dole téměř nefoukalo, tady se do něj opíral čerstvý bodavý vítr. Jack se podíval dolů. Kdyby odtud spadl, skončil by na šikmé stěně boční kaple přistavěné k příčné lodi. Nejspíš by to nepřežil, ale jisté to nebylo. Zamířil k překřížení hlavní a příčné lodi a zastavil se v místě, kde střecha končila kolmým průčelím. Jestliže katedrála postavená v novém stylu není navržená dobře a Aliena od něj odchází, nemá už dál proč žít.

Její rozhodnutí nebylo pochopitelně nijak ukvapené. Nespokojenost se v ní hromadila celá léta – oba ji v sobě nosili. Jenže už si za tu dobu zvykli, že jim štěstí není souzené. Když se ale Alieně podařilo získat zpátky

Hrabětov, otřáslo to její otupělosti a připomnělo jí to, že je paní svého života. Ještě víc to rozvířilo situaci, která tak jako tak nebyla příliš klidná. Bylo to podobné tomu, když tehdy bouře způsobila trhliny ve stěně katedrály.

Podíval se na stěnu příčné kaple a na střechu nad boční lodí. Viděl, jak ze stěny boční lodě vystupují těžké podpůrné pilíře, a v duchu si uměl představit půloblouky klenoucí se pod její střechou a spojující pilíře s dolní částí laterny. Než ho dopoledne vyrušil Philip, uvažoval přece zrovna o tom, že celý problém by se vyřešil, kdyby pilíře byly o něco vyšší, možná dokonce o dalších dvacet stop, a kdyby se z jejich vrcholů klenuly další půloblouky, které by podpíraly zeď v místech, kde se objevují praskliny. Vysoké pilíře a druhé patro půloblouků by podpíraly horní polovinu chrámu a držely by zdi, aby se nepohybovaly ve větru.

To by celý problém nejspíš doopravdy vyřešilo. Potíž byla v tom, že kdyby postavil patrové boční lodě, aby skryl zvýšené pilíře a druhou řadu půloblouků, přišel by o světlo, a kdyby je neschovával…

A kdyby je neschovával, tak co?

Převládal v něm pocit, že když se mu teď rozpadá život na kusy, na ničem vlastně tak moc nezáleží. A v téhle náladě neviděl ani nic špatného na tom, že by vnější opěrný systém byl prostě vidět. Stál nahoře na střeše a uměl si docela dobře představit, jak to bude vypadat. Z vnější zdi boční lodě se bude vypínat řada pevných pilířů. Z hlavice každého sloupu bude vyrůstat půloblouk, který se bude klenout, prázdným prostorem a končit opřený o zeď laterny. Možná by mohl na vrchol každého sloupu, nad místo, z něhož bude vybíhat oblouk, umístit ozdobnou věžičku. Ano, to by vypadalo líp.

Byla to naprosto převratná myšlenka – postavit velké opěrné prvky tak, aby byly každému na očích. Ale plně to odpovídalo novému způsobu stavění chrámu, neboť ten zdůrazňoval, co stavbu podepírá.

A navíc mu instinkt napovídal, že je to správné řešení. Čím víc o tom přemýšlel, tím víc se mu to zamlouvalo. Představil si, jak bude chrám vypadat při pohledu od západu. Půloblouky budou připomínat roztažená křídla ptáka, který se právě chystá zvednout ze země. Ani nebudou muset být příliš silné. Pokud budou dobře postavené, mohou být štíhlé a elegantní, lehké, ale pevné, zrovna jako ptačí křídla. Křídla to budou podpírat, říkal si Jack v duchu, jako by chrám byl tak lehký, že by mohl vzlétnout.

To by mě zajímalo, pomyslel si, jestli to bude fungovat.

Nečekaný poryv větru ho náhle vyhodil z rovnováhy. Jack se zapotácel na okraji střechy. Na okamžik mu prolétlo hlavou, že spadne dolů a zabije se. Když se mu podařilo opět získat rovnováhu a šťastně ustoupil od okraje střechy, srdce mu divoce bušilo.

Pomalu a opatrně překráčel po celé délce střechy ke dveřím do věže a sešel dolů do chrámu.

II

Práce na shiringském chrámu se úplně zastavily: Převor Philip se přistihl, že z toho má tak trochu škodolibou radost. Tak dlouho se sám musel zasmušile a otráveně dívat na opuštěné staveniště, že se nedokázal ovládnout a těšilo ho, když něco podobného teď potkalo i jeho nepřátele. Stavitel Alfred stačil jen zbořit starý kostel a položit základy nového chrámu, načež William přišel o své postavení a přítok peněz vyschl. Philip sám sebe káral, že je to hřích radovat se nad troskami kostela. Nedalo se ovšem přehlídnout, že si Bůh přeje, aby katedrála stála v Kingsbridge, a ne v Shiringu – smůla, která pronásledovala Waleranův plán, působila dojmem, že jde o zcela jasný příklad božího úradku.

Když byl teď stržený největší kostel ve městě, konala se zasedání soudu v hodovní síni na hradě. Philip jel do kopce k hradu s Jonathanem po boku. V převratných změnách, jež následovaly po Remigiově zběhnutí, udělal převor mladíka svým osobním tajemníkem. Philip byl Remigiovou věrolomností do hloubi duše otřesen, ale jinak byl rád, že se mnicha zbaví. Od chvíle, kdy ho před lety porazil při volbě nového převora, byl Remigius v klášteře jen pro zlost. Ledva zmizel, rázem se převorství stalo daleko příjemnějším místem k životu.

Novým podpřevorem se stal Milius. I nadále však zastával úřad pokladníka a s vedením účtu mu pomáhali tři lidé, které, měl na povel. Od chvíle, kdy Remigius odešel, nikdo nedokázal přijít na to, co vlastně celé dny dělal.

Práce s Jonathanem přinášela Philipovi hluboké uspokojení. Těšilo ho, když mohl mladému mnichovi vysvětlovat, jak vlastně klášter funguje, poučovat ho o světě a ukazovat mu, jak nejlépe jednat s lidmi. Ti měli mladíka většinou docela rádi, jen někdy dokázal být poněkud nepříjemný a v lidech trpících nedostatkem sebevědomí mohl snadno probudit nechuť. Musel se naučit, že když se k němu někdo chová nevraživě, často tak činí z vlastní slabosti. Jakmile totiž Jonathan u někoho zaznamenal nevraživost, okamžitě reagoval vztekem, místo aby hledal, kde má druhá strana slabé místo, a snažil se ji nějak uklidnit

Jonathanovi to velice rychle myslelo a Philipa často zaskočil tempem, s nímž dokázal kdeco pochopit. Když Philip přemítal o Jonathanových vlastnostech, přistihl se čas od času, že hřeší, neboť jeho srdce se naplňuje pýchou.

Dneska vzal Jonathana s sebou proto, aby se mladík poučil, jak v hrabství pracuje soud. Philip se chystal požádat šerifa, aby Richarda přiměl otevřít kamenolom pro převorství. Byl si jist, že právo není na Richardově

straně. Nový zákon o navrácení majetku těm, kteří ho měli v držení za vlády starého krále Jindřicha, se v žádném ohledu netýkal práv převorství. Cílem zákona bylo, aby vévoda Jindřich mohl Štěpánova hrabata nahradit svými vlastními, a tak odměnit muže, kteří ho podporovali. Bylo zřejmé, že činnost klášterů nijak ovlivnit nechtěl. Philip si byl jist, že musí tenhle spor vyhrát. Starost mu dělala jen jedna neznámá okolnost: starý šerif zemřel a dnes se měli dovědět, kdo nastoupí na jeho místo. Nikdo nevěděl, o koho půjde, i když všichni předpokládali, že úřad nakonec připadne některému ze tří nebo čtyř předních shiringských měšťanů: možná obchodník s hedvábím kupec David, nebo také Rees Welsh, kněz, který působil u královského dvora, popřípadě Giles Lví srdce, rytíř, který měl půdu hned za hradbami města, či levoboček biskupa ze Salisbury Hugh. Philip doufal, že se šerifem stane Rees – ne proto, že kněz pocházel z venkova, nýbrž kvůli tomu, že by mohl být nakloněn církvi. Jinak se tím ale Philip moc netrápil: kterýkoliv z téhle čtveřice bude stát na mé straně, říkal si.

Vjeli do hradu. Nebyl nijak přehnaně opevněný. Hrabě ze Shiringu měl vlastní hrad mimo město, a tak se kolem samotného Shiringu už několik generací neodehrála ani jedna bitva. Hrad byl spíše administrativním střediskem, kde úřadoval šerif a jeho lidé a kde byl žalář pro provinilce. Philip a Jonathan nechali koně ve stáji a vydali se do největší budovy, do hodovní síně.

Stoly na dřevěných kozách, zpravidla postavené do tvaru písmene T, byly tentokrát rozmístěny jinak. Krátká příčka T zůstala jako dřív na vyvýšeném pódiu. Ostatní stoly stály po jejích stranách blíže u stěn síně, takže jednotlivé strany sporu seděly dál od sebe a snáze se daly ovládnout, když se jich zmocňovalo pokušení, že po protivníkovi skočí a vyřídí si to s ním ručně.

Síň už byla plná lidí. Na stupínku seděl biskup Waleran a tvářil se zlověstně. Ke svému překvapení uviděl Philip vedle biskupa Williama Hamleigha. Bývalý hrabě sledoval, kdo vchází do síně, a koutkem úst Waleranovi něco vykládal. Co tady William pohledává? Devět měsíců o sobě nedával vědět, většinu času jen trůnil ve své vesnici a Philip – stejně jako řada dalších lidí žijících v hrabství – se radoval z představy, že už se odtamtud nikdy nehne. A nastojte, William je najednou tady a sedí na lavici na pódiu, jako by byl stále ještě hrabětem. Philip uvažoval, jaká odpudivá, bezohledná, nenažraná pleticha ho dnes přivedla k soudu.

Philip a Jonathan se usadili na jedné straně místnosti a čekali, až začne jednání. V místnosti panovala činorodá, optimistická nálada. Válka skončila a šlechta i obchodníci opět obrátili svou pozornost k tomu, aby hromadili bohatství. Země byla úrodná a rychle jim jejich úsilí oplácela: všeobecně se očekávalo, že letos bude pohádková úroda. Ceny vlny šly nahoru. Philip znovu zaměstnal všechny řemeslníky, kteří ho opustili, když v kraji řádil

hladomor. Lidé, kteří hubená léta přežili, byli mladší, silnější a zdravější. I tady, v hodovní síni shiringského hradu, se to projevovalo tím, že chodili se vztyčenými hlavami, mluvili zvučnými hlasy, muži měli nové boty a ženy zdobné účesy. A o tom, že už zase byli bohatí, že znovu měli majetek, svědčila i skutečnost, že se měli o co přít u soudu.

Když vešel šerifův zástupce s hrabětem Richardem, všichni vstali. Oba muži se vyšvihli na stupínek, a aniž si ještě sedli, šerifův zástupce začal číst královský výnos, jímž panovník jmenoval nového šerifa. Zatímco se prokousával úvodními formulkami, Philip si prohlížel čtveřici pravděpodobných kandidátů. Doufal, že vítěz bude mít odvahu: bude ji potřebovat, aby uhájil zákon v přítomnosti tak silných představitelů místní šlechty, jakými byli biskup Waleran, hrabě Richard a lord William. Úspěšný kandidát zřejmě už ví, že byl vybrán – nemělo přece cenu něco takového před ním tajit. Přesto se ani jeden z nich netvářil nijak nadšeně. Vítěz by při čtení výnosu měl stát na pódiu vedle šerifova zástupce, jenže nahoře teď stáli jen Richard, Waleran a William. Philipovi se mihla hlavou nepříjemná představa, že by se novým šerifem mohl stát Waleran. To, co uslyšel vzápětí, ho vyděsilo ještě daleko víc: „…a tak ustavuji šerifem v Shiringu svého služebníka Williama Hamleigha a přikazuji všem mužům, aby stáli při něm…“

Philip se podíval na Jonathana a vydechl: „William!“

Mezi měšťany se ozvalo několik překvapených a nesouhlasných výkřiků.

„Jak to dokázal?“ divil se Jonathan.

„Musel to nějak uplatit.“

„Kde na to vzal peníze?“

„Nejspíš si je půjčil.“

William přistoupil k dřevěnému křeslu stojícímu uprostřed stolu na pódiu a usmíval se. Kdysi to býval docela pohledný mladý muž, pomyslel si Philip. Ještě pořád mu není ani čtyřicet, ale vypadá starší. Je trochu moc při těle a tvář má rudě prokvetlou od vína. Přirozená síla a optimismus, díky nimž jsou mladé tváře tak přitažlivé, dávno pominuly a vystřídal je vyžilý, zhýralý výraz.

Když si William začal sedat, Philip rázně vstal.

Jonathan ho následoval a přitom se šeptem zeptal: „Odcházíme?“

„Pojď za mnou,“ utrousil Philip tichounce.

Místnost ztichla. Všichni přítomní je sledovali, jak odcházejí přes celou síň. Jak kráčeli, shromážděný zástup se před nimi rozestupoval. Dorazili ke dveřím a vyšli ven. Sotva za nimi zapadla petlice, zvedla se vlna mumlání, jak lidé odchod obou mnichů komentovali.

„S Williamem v šerifském úřadu nemáme ale sebemenší naději na úspěch,“ hrozil se Jonathan.

„Nejen to," mávl rukou Philip. „Kdybychom se domáhali nápravy v tomto případě, mohli bychom přijít i o další práva."

„Ouvej, něco takového by mě ani ve snu nenapadlo."

Philip zasmušile přikývl. „S Waleranem jako biskupem, Williamem jako šerifem a s věrolomným Richardem jako hrabětem nemůžeme očekávat, že by se kdy kingsbridgeské převorství dočkalo spravedlivého zacházení. Můžou nám provést všechno, co si zamanou."

Zatímco jim štolba sedlal koně, Philip pokračoval v úvahách: „Napíšu králi žádost, aby udělil Kingsbridge městská práva. Tak budeme mít vlastní soud a daně budeme platit přímo králi. V důsledku se tak dostaneme z pravomoci šerifa."

„Dřív jsi byl vždycky proti tomu," upozornil ho Jonathan.

„Nelíbilo se mi to, protože to znamená, že město bude stejně silné jako převorství. Teď mám ale pocit, že se s tím musíme smířit, že to je cena, kterou zaplatíme za nezávislost. Je to jediný způsob, jak se vyhnout Williamovi."

„A přizná král Štěpán Kingsbridge městská práva?"

„Za určitou cenu by to mohl udělat. A když ne, třeba nám vyhoví Jindřich, až se stane králem."

Nasedli na koně a sklíčeně se vydali přes město.

Pak projeli městskou branou a míjeli rozsáhlé hromady odpadků nashromážděných přímo za hradbami na zemi. Probíralo se jimi několik sešlých postav, které se tam snažily najít něco k snědku či na sebe, popřípadě palivo na oheň. Philip si je bez zájmu prohlížel, když vtom jeden z ubožáků upoutal jeho pozornost. Nad hromadou starých hadrů uviděl známou vysokou postavu, která jednotlivé kusy látek a oblečení třídila. Philip přitáhl koni otěže. Jonathan zastavil vedle něj.

„Podívej se tamhle," vyzval převor mladíka.

Jonathan se koukl naznačeným směrem. Po chvíli tiše vydechl: „Remigius."

William muže dál pozoroval. Waleran a William zřejmě Remigia před nějakým časem vykopli, když jim došly peníze na stavbu chrámu. Už ho dál nepotřebovali. Remigius zradil Philipa, zradil převorství a zradil Kingsbridge, to vše v naději, že se stane shiringským děkanem. Jenže jeho odměna se mu rozplynula v prach.

Philip pobídl koně, sjel s ním z cesty a vydal se mezi hromadami odpadků k místu, kde stál Remigius. Jonathan převora následoval. Všude visel odporný puch, který působil dojmem, že se zvedá ze země jako mlha. Když přijeli blíž, uviděli, že Remigius je vyzáblý na kost. Hábit měl celý špinavý a zválený a byl bos. Bylo mu kolem šedesátky a celý dospělý život strávil v kingsbridgeském převorství. Nikdo mu nikdy neprozradil, jak si poradit s krutostmi života za hradbami kláštera. Philip se díval, jak bývalý

podpřevor vytáhl z hromady pár kožených bot. V podrážkách měly obrovské díry, ale Remigius si je prohlížel s nadšeným výrazem člověka, který právě narazil na zakopaný poklad. Zrovna si je chtěl vyzkoušet, když vtom uviděl Philipa.

Narovnal se. Z výrazu jeho tváře bylo patrné, že se mu v srdci pere stud se vzdorem. Po chvíli se zeptal: „Tak co, přišel ses mi vysmívat?“

„Ne,“ odpověděl Philip tiše. Na jeho dávného nepřítele byl tak smutný pohled, že k němu v tu chvíli Philip necítil nic jiného než soucit. Slezl z koně a ze sedlové brašny vytáhl láhev. „Přišel jsem ti nabídnout trochu vína.“

Remigius nechtěl nabídku přijmout, ale byl příliš vyhladovělý, než aby jí dokázal odolat. Jen na okamžik zaváhal a pak po lahvi dychtivě chňapl. Podezřívavě si k vínu přičichl a pak přiložil hrdlo láhve ke rtům. Jakmile začal jednou pít, nedokázal přestat. V láhvi zbývalo ještě dobře půl pinty, ale Remigius ji do sebe obrátil během několika okamžiků. Pak láhev odtrhl od úst a trochu se zapotácel.

Philip mu láhev vzal a vrátil ji do sedlové brašny. „Radši to taky něčím zajez,“ poznamenal. Podal Remigiovi kousek chleba.

Bývalý podpřevor si nabízené sousto vzal a začal si chlebovou střídku cpát do úst. Bylo jasné, že neměl nic v ústech kolik dní, a pořádné jídlo už zřejmě neviděl hezkých pár týdnů. Takhle by mohl brzo umřít, pomyslel si Philip. Když ne hlady, tak studem.

Chleba rychle zmizel. „Chceš se k nám vrátit?“ zeptal se Philip.

Slyšel, jak se za ním Jonathan leknutím zajíkl. Mladík, podobně jako valná většina kingsbridgeských mnichů, doufal, že už Remigia nikdy neuvidí. Nejspíš si pomyslel, že se Philip zbláznil, když mu teď nabízí, aby se vrátil.

„Jestli bych se vrátil?“ uvažoval Remigius nahlas. A pak se v něm na okamžik probudilo jeho staré já: „A v jakém postavení?“

Philip lítostivě potřásl hlavou. „V mém převorství už nikdy žádné postavení mít nebudeš, Remigie. Vrať se jako obyčejný, skromný mnich. Pros Boha, aby ti odpustil tvoje hříchy, a můžeš zbytek svých dnů prožít v modlitbách a rozjímání a připravovat svou duši na poslední pouť do nebe.“

Remigius zaklonil hlavu a Philip se připravil na to, že ho čeká pohrdlivě odmítnutí. Nedočkal se. Remigius otevřel ústa, aby promluvil. Pak je zase zavřel a sklopil hlavu. Philip proti němu stál, mlčky mnicha pozoroval a uvažoval, co se bude dít dál. Dlouho se nedělo vůbec nic. Když Remigius opět vzhlédl, měl tváře vlhké od pláče. „Ano, otče, prosím,“ vypravil ze sebe. „Chci se vrátit domů.“

Philipa se zmocnil radostně povznesený pocit. „Tak tedy pojďme,“ přikývl. „Vezmi si mého koně.“

Remigius na něj zůstal zaraženě hledět.

„Otče!“ nevydržel to už dál Jonathan. „Co to děláš?“

„Neboj se,“ chlácholil Remigia Philip. „Udělej, co ti říkám.“

Jonathan se zhrozil. „Ale, otče, jak budeš cestovat ty?“

„Půjdu pěšky,“ odpověděl Philip spokojeně. „Jednomu z nás nic jiného nezbývá.“

„Tak ať jde pěšky Remigius!“ ohradil se Jonathan pohoršené.

„Jen ho nech jet,“ brzdil rozhořčeného mladíka Philip. „Dnes udělal našemu Pánovi radost.“

„A co ty? Tys přece Boha potěšil víc než Remigius, ne?“

„Ježíš řekl, že v nebi mají větší radost z jednoho hříšníka, který lituje svých hříchů, než z devadesáti devíti poctivců,“ namítl převor. „Copak si nevzpomínáš na podobenství s marnotratným synem? Když se vrátil domů, jeho otec dal zabít tučné tele. Andělé se budou radovat z Remigiových slz. Když mu poskytnu svého koně, je to to nejmenší, co pro něj můžu udělat.“

Vzal svého oře za udidlo a dovedl ho mezi kupami odpadků na cestu. Jonathan jel za ním. Když se ocitli zpátky na cestě, Jonathan seskočil z koně a prohlásil: „Prosím, otče, tak si vezmi mého koně a nech mě jít pěšky!“

Philip se otočil a trochu ostřeji mladíka vyzval: „Koukej se okamžitě vyhoupnout zpátky na koně, přestaň se se mnou dohadovat a zkus chvíli *přemýšlet,* co se vlastně stalo a proč.“

Jonathan se na něj nechápavě zadíval, pak ale vyskočil zpátky do sedla a už ani necekl.

Otočili se směrem ke Kingsbridge. Měli před sebou dvacet mil cesty. Philip vykročil. Zaplavil ho povznášející pocit. Remigiův návrat mu plně vynahradil ztracený kamenolom. U soudu jsem si nepomohl, říkal si, ale vždyť tam šlo jen o kameny. Pak jsem ale získal něco daleko cennějšího.

Dnes jsem vyhrál boj o jednu lidskou duši.

III

V sudu plavala čerstvě natrhaná jablka, zářila sytě červenými a žlutými odstíny a mezi nimi pableskovaly po hladině vody sluneční paprsky. Sally, devítiletá a rozčilená, se nakláněla nad sud s rukama sevřenýma za zády a snažila se chytit jedno jablko do zubů. Jenže jablko jí vyklouzlo, odskočilo a dívka padla obličejem do vody. Když se narovnala, prskala, cákala kolem sebe a smála se. Aliena se také pousmála a utřela dceři obličej.

Bylo teplé letní odpoledne, léto se pomalu chýlilo ke konci, byl svátek a volný den a většina obyvatel města se sešla na louce za řekou, aby společně závodili v lovení jablek. Tohle byly chvíle, které měla Aliena vždycky nejraději, jenže tentokrát se jí neustále připomínala skutečnost, že je to poslední svátek, který tráví v Kingsbridge, a z toho pomyšlení jí bylo těžko na duši. Stále byla rozhodnutá, že Jacka opustí, ale od chvíle, kdy k

tomuhle rozhodnutí dospěla, ji už předem pronásledovala vytrvalá bolest z té ztráty.

Tommy postával poblíž sudu a vyčkával. „No tak, Tommy!“ zavolal na něj Jack. „Dej se do toho!“

„Ještě ne,“ odpověděl mu syn.

Ve svých jedenácti Tommy moc dobře věděl, že je chytřejší než jeho sestra, a myslel si, že je vůbec schopen strčit do kapsy většinu lidí. Chvíli závody jen tak pozoroval a všímal si, jak postupují lidé, jimž se jablko podaří ulovit. Aliena se dívala, jak je Tommy studuje. Měla syna ze srdce ráda. Když se s Jackem poprvé setkala, byl zhruba v tomhle věku, a Tommy jí Jacka velmi připomínal. Když chlapce pozorovala, přemáhal ji stesk po vlastním dětství. Jack chtěl, aby se z Tommyho stal stavitel, jenže syn zatím nejevil o stavby sebemenší zájem. Má ovšem ještě spoustu času na to, aby změnil postoj.

Konečně Tommy přistoupil k sudu. Pomalu se začal sklánět nad hladinu a ústa měl přitom široce otevřená. Vybral si jedno jablko, zatlačil je pod hladinu, nakonec zmizel celou hlavou ve vodě, vzápětí se vynořil a jablko svíral vítězoslavně v zubech.

Když si Tommy vzal něco do hlavy, tak to vždycky dokázal. V tomhle ohledu, v té umanutosti, byl zřejmě tak trochu po svém dědečkovi, hraběti Bartolomějovi. Ten byl také obrovský paličák a měl velmi jasnou a neotřesitelnou představu o tom, co je správné a co špatné.

Naproti tomu Sally byla víc po Jackovi a zdědila po něm sklon moc se s ničím netrápit a nelámat si hlavu s pravidly, která si na sebe lidé vymysleli. Když Jack vyprávěl dětem pohádky, Sally měla vždycky pochopení pro toho, kdo prohrával, zatímco Tommy o něm vynášel povznesené soudy. Každé jejich dítě mělo povahu po jednom rodiči a zevnějšek po druhém. Bezstarostná Sally měla Alieniny pravidelné rysy a vlnité tmavé vlasy, zatímco odhodlaný Tommy měl Jackovy mrkvově červené vlasy, bílou pleť a modré oči.

Vtom Tommy vykřikl: „Tamhle jede strýc Richard!“

Aliena se otočila a podívala se směrem, kam upřel zraky chlapec. Bylo to tak, její bratr a zdejší hrabě právě vjel se skupinkou rytířů a panošů na louku. Aliena se zhrozila. Jak může Richard mít tu drzost a ještě se tady ukázat po tom, co provedl převoru Philipovi s lomem?

Richard došel až k sudu, usmíval se na všechny strany a s každým si potřásal rukama. „Zkus ulovit jablko, strýčku Richarde,“ dorážel na něj Tommy. „Ukaž, jak se to dělá!“

Richard se sklonil do sudu, a když se opět narovnal, držel v silných bílých zubech jablko a z plavého plnovousu mu kapala voda. Hry mu šly vždycky lépe než skutečný život, pomyslela si Aliena.

Odmítala připustit, že se tady její bratr bude producírovat a dělat, jako by měl čisté svědomí. Ostatní se mu třeba bojí něco říct, jelikož je hrabě, ale pro ni je to pořád její malý, zlobivý bratříček. Došel k ní, aby ji políbil, ale ona ho odstrčila a vyjela na něj: „Jak jsi mohl převorství ukrást ten lom?“

Jack viděl, že se blíží hádka, vzal děti za ruce a odvedl je pryč.

Richard se tvářil dotčeně. „Veškerý majetek se má vrátit do rukou těm, kteří ho vlastnili –“

„Tohle na mě nezkoušej,“ přerušila ho Aliena. „Po tom všem, co pro tebe Philip udělal!“

„Lom je součást mého dědictví,“ upozornil ji Richard. Odvedl sestru kus stranou a začal mluvit tlumeným hlasem, aby ostatní neslyšeli, o čem se sourozenci dohadují. „A navíc potřebuju peníze, které získám prodejem kamene, Allie.“

„Utrácíš moc peněz na ty věčné hony na vysokou a lovy s dravými ptáky!“

„A co jiného bych měl asi tak dělat?“

„Měl bys spravovat půdu, aby dávala bohatství! Tady je potřeba udělat tolik věcí – opravit škody způsobené válkou a hladomorem, zavést nové způsoby obdělávání půdy, vymýtit lesy a vysušit bažiny – takhle si máš zajišťovat přísun peněz! A ne tím, že ukradneš kamenolom, který dal král Štěpán kingsbridgeskému převorství!“

„Nevzal jsem nikomu nic, co by mi nepatřilo.“

„Ale taky jsi nikdy neudělal nic jiného!“ osopila se na něj Aliena. Byla natolik rozzuřená, že byla ochotna říct i věci, který by měly radši zůstat nevyslovené. „Nikdy jsi nezkusil sám něco vykonat. Bral sis ode mne peníze, abys měl na ty svoje idiotské zbraně, vzal jsi práci, kterou ti zařídil Philip, přijal jsi hrabství, když jsem ti ho naservírovala na stříbrném podnose. A teď už se neobejdeš bez toho, abys bral věci, které ti ve skutečnosti vůbec nepatří!“ Otočila se a rázným krokem kráčela od bratra pryč.

Richard vyrazil za ní, ale někdo se mu připletl do cesty, začal se klanět a vyptával se, jak se panu hraběti daří. Aliena bratra slyšela, jak zdvořile odpovídá a pak se zaplétá do společenského hovoru. Nakonec to tak bylo lepší: co měla na srdci, to mu řekla a už se s ním nechtěla dál dohadovat. Aliena došla k mostu a ohlédla se. Mezitím se dal s Richardem do řeči někdo další. Zamával na ni, aby jí naznačil, že by s ní rád ještě hovořil, ale už kolem něj bylo příliš mnoho lidí. Aliena uviděla Jacka, Tommyho a Sally, jak začínají hrát nějakou hru s malým hadrovým míčem a dřevěnou pálkou. Pozorovala je, jak pobíhají po louce zalité sluncem, a cítila, že nemá sílu na to, aby je od sebe odloučila. Jenže jak jinak, pomyslela si, to mám zařídit, abych mohla vést normální život?

Přešla přes most a vstoupila do města. Chtěla být chvíli sama.

Už si pořídila dům ve Winchesteru. Byla to úctyhodně rozlehlá stavba s obchodem v přízemí, místnostmi pro rodinu v patře, včetně samostatné ložnice, a s obrovským skladem vzadu na dvoře, kam mohla uložit látky. Jenže čím víc se stěhování blížilo, tím míň se jí do něj vůbec chtělo.

Kingsbridgeské ulice byly rozpálené a prašné a vzduch plný protivných much, které se líhly na nespočetných hromadách odpadků, hnoje a výkalů. Obchody měly zavřeno a všechny domy byly zamčené. Město bylo vylidněné. Všichni se sešli naproti na louce.

Vydala se do Jackova domu. Tam se nakonec všichni sejdou, až skončí lovení jablek. Dveře domu byly otevřené dokořán. Aliena se zamračila. Kdo to tak mohl nechat? To je tím, že má klíč příliš mnoho lidí: ona, Jack, Richard a Marta. Stejně tam asi nebylo moc co ukrást. Aliena tam rozhodně svoje peníze neměla: celá léta jí Philip dovoluje, aby si je ukládala do pokladnice převorství. Nepříjemné je, že světnice bude plná much.

Vešla dovnitř. Panovalo tam příšeří a byl tam chládek. Ve vzduchu uprostřed světnice poletovaly mouchy, po ubrusu pochodovalo několik masařek a kolem pokličky na hrnku s medem se vztekle dohadoval párek vos.

A u stolu seděl Alfred.

Aliena leknutím nepatrně vyjekla, potom se ovládla a zeptala se: „Jak ses dostal dovnitř?“

„Mám klíč.“

To sis ho nechal hezky dlouho, pomyslela si. Prohlédla si ho. Široká ramena měl svěšená a ve tváři nejistý výraz. „Co tady děláš?“ chtěla vědět.

„Přišel jsem se na tebe podívat.“

Uvědomila si, že se třese, a to ne strachy, nýbrž vztekem. „Ale já tě vidět nechci, a to ani teď ani nikdy jindy,“ oznámila mu úsečně. „Jednal jsi se mnou jako se psem, a když se nad tebou Jack slitoval a dal ti práci, zradil jsi ho a odlákal jsi všechny řemeslníky do Shiringu.“

„Potřebuju peníze,“ prohlásil a v hlase se mu mísil prosebný tón s vyzývavou drzostí.

„Tak jdi pracovat.“

„V Shiringu přestali stavět. A v Kingsbridge mi práci nikdo nedá.“

„Tak se vydej do Londýna – nebo do Paříže!“

„Říkal jsem si, že bys mi mohla pomoct,“ projevil svou býčí tvrdohlavost.

„Tady pro tebe nikdo nic neudělá. Radši vypadni.“

„To nemáš trochu slitování?“ podíval se na ni. Drzý tón byl tentam a v hlase už mu zněla jen zoufalá prosba.

Opřela se o stůl, aby se trochu uklidnila. „Alfrede,“ oslovila ho naléhavě, „copak nechápeš, že tě *nenávidím*?“

„Proč?“ zeptal se. Zdálo se, že se ho to dotklo, jako kdyby něco takového ani ve snu nečekal.

Panebože, to je hlupák, pomyslela si. Bylo to jediné, co ho v jejích očích mohlo jakžtakž omluvit. „Jestli potřebuješ najíst, jdi do kláštera,“ poradila mu unaveně. „Pokud jde o odpuštění, má převor Philip přímo nadlidské schopnosti. Já ne.“

„Ale jsi moje *žena*,“ upozornil ji Alfred.

To už bylo moc. „Nejsem tvoje žena,“ zašeptala. „A ty nejsi můj muž. Nikdy jsi jím nebyl. A teď se koukej z tohoto domu ztratit!“

Zničehonic ji chytil za vlasy. Vůbec to nečekala. „Jsi moje žena,“ opakoval. Přitáhl si ji přes stůl k sobě, volnou rukou jí sáhl na ňadro a pevně je sevřel.

Alienu to dokonale zaskočilo. Tohle bylo to poslední, co by očekávala od chlapa, který s ní spal devět měsíců v jedné místnosti a ani se nepokusil předstírat nějakou větší důvěrnost. Podvědomě zaječela a trhla sebou, aby se mu vyškubla, jenže ji držel pevně a přitáhl si ji k sobě zpátky. „Tady tě nikdo ječet neuslyší,“ upozornil ji. „Všichni jsou na druhé straně řeky.“

Alieny se rázem zmocnil děsivý strach. Byli tady sami a on je velice silný. Kolik mil strávila na nebezpečných cestách, kolik let riskovala krk, když usedala na vůz plný zboží – a po tom všem ji přímo doma přepadne mužský, za kterého se vdala!

Uviděl strach v jejích očích a posměšně poznamenal: „Bojíš se, co? Tak bys na mě možná měla být hodná.“ Načež ji políbil na ústa. Vší silou ho kousla do rtu. Vykřikl bolestí.

Vůbec si nevšimla, že se blíží rána. Pěst ji zasáhla do tváře takovou silou, až si Aliena s omračující hrůzou myslela, že má zaručeně rozdrcené kosti. Na okamžik přestala vidět a ztratila rovnováhu. Pustila se stolu a cítila, že padá na zem. Rohože na podlaze naštěstí ztlumily pád. Aliena zatřásla hlavou, aby se vzpamatovala, a sáhla po zbrani, kterou měla přivázanou k levému zápěstí. Než ji však stačila vytáhnout, Alfred jí sevřel obě zápěstí a vzápětí slyšela, jak jí říká: „Já o té malé dýce vím, viděl jsem tě svlečenou, vzpomínáš?“ Pustil jí ruce, praštil ji do obličeje a zbraň si vzal k sobě.

Aliena se snažila vzpamatovat Seděla na nohou a levou ruku si zvedla k hrdlu. Ruce jí nebyly k ničemu. Náhle uviděla hrot dýky asi palec před okem. „Chovej se klidně, nebo ti vydloubnu oko,“ varoval ji.

Ztuhla. Představa, že by mohla oslepnout, ji k smrti vyděsila. Viděla muže, kteří přišli o zrak za trest. Šourali se po ulicích, žebrali a prázdné oční důlky odpudivě zely na kolemjdoucí. Malí chlapci je trápili, šťouchali do nich a tahali je za oblečení, dokud se jim nepodařilo slepce rozzuřit a ti se nezačali kolem sebe nazdařbůh ohánět v naději, že se jim podaří své

trýznitele lapit. Hra byla díky tomu daleko zajímavější. Tak za rok či za dva slepci většinou zemřeli.

„Říkal jsem si, že by tě to mohlo trochu zklidnit," poznamenal Alfred.

Proč to celé dělá? Nikdy po ní nijak netoužil. Je to prostě tím, že je zahnaný do kouta, že je poražený a rozhněvaný a ona tak zranitelná? Představuje pro něj Aliena svět, který ho odmítl?

Rozkročil se, klekl si, takže jí koleny svíral zvnějšku boky, a naklonil se k ní. Dýkou jí stále mířil na oko. Opět přiblížil obličej těsně k jejímu. „Tak," prohlásil. „A buď hodná." A znovu ji políbil.

Jeho neoholená tvář ji škrábala na obličeji. Dech mu smrděl po pivu a cibuli. Aliena pevně sevřela rty.

„Takhle nejsi hodná," upozornil ji. „Líbej mě taky."

Znovu ji políbil a dýku posunul o kousek blíž k oku. Když se hrot dotkl očního víčka, Aliena pohnula rty. Z chuti Alfredových úst se jí dělalo špatně. Vrazil jí neurvale jazyk mezi rty. Měla pocit, že začne zvracet, a zoufale se to snažila překonat, protože se bála, že by ji zabil.

Odtáhl se od ní, ale zbraň jí stále ještě držel před obličejem. „Tak," prohlásil. „A teď si sáhni na tohle." Chytil ji za ruku a strčil si ji pod suknici. Ucítila jeho úd. „Chytni ho," přikázal jí. Vzala ho do dlaně. „A teď mě hezky hlaď."

Poslechla ho. Napadlo ji, že kdyby ho dokázala uspokojit tímhle způsobem, třeba by předešla tomu, aby do ní vnikl. Se strachem se mu dívala do tváře. Alfred byl brunátný a přivíral oči. Hladila úd po celé délce až ke kořeni, jelikož si vybavila, že Jacka tohle rozpaluje do nepříčetnosti.

Bála se, že už tohle nikdy nebude moci dělat s opravdovou radostí, a slzy jí vhrkly do očí.

Nebezpečně jí zamával dýkou před očima. „Ne tak silně!" přikázal jí.

Soustředila se.

A pak se otevřely dveře. Srdce jí poskočilo nadějí. Světnici ozářil klín slunečního svitu a slzy v Alieniných očích se změnily v zářivé perly. Alfred ztuhl. Aliena honem stáhla ruku.

Oba se zadívali ke dveřím. Kdo to může být? Aliena nic neviděla. Bože, hlavně ať to nejsou děti, modlila se. To bych se studem propadla. Pak uslyšela vzteklý řev. A byl to mužský hlas. Zamrkala, aby se zbavila slz, a poznala svého bratra Richarda.

Chudák Richard. Tohle bylo snad ještě horší, než kdyby se byl objevil Tommy. Richard, jenž měl na levém uchu místo lalůčku jen jizvu, která mu připomínala děsivý zážitek z doby, kdy mu bylo čtrnáct. Teď měl před sebou velice podobný výjev. Může se s tím vůbec nějak vyrovnat?

Alfred se začal zvedat, ale Richard byl daleko rychlejší. Aliena viděla, jak se bratr mihl přes celou světnici, napřáhl nohu a obutou špičkou zasáhl Alfreda přímo do čelisti. Alfred odletěl a narazil zády do stolu. Richard

zakopl o ležící Alienu, ani si toho nevšiml, a dál se hnal za svou obětí. Bil do Alfreda nohama i pěstmi. Aliena se jim odplazila z dosahu. Richard měl ve tváři výraz nezvladatelné zuřivosti. Na Alienu se ani nepodíval. Chápala to, nezáleželo mu na ní. Byl vzteky bez sebe, ale ne kvůli tomu, co dnes provedl Alfred Alieně, nýbrž kvůli tomu, co William a Walter provedli před osmnácti roky jemu, Richardovi. Byl tehdy mladý, slabý a bezmocný, zatímco dnes je z něj silný muž a zkušený bojovník a konečně si našel cíl, na kterém si může vybít všechen ten šílený hněv, který v sobě tolik let nosil. Oběma pěstmi do Alfreda znovu a znovu bušil. Alfred ustupoval kolem stolu a chabě se snažil bránit zvednutýma rukama. Richard ho zasáhl mocným úderem do brady a Alfred padl na záda.

Ležel na podlaze a vyděšeně se díval vzhůru. Aliena byla zaskočena bratrovou surovostí a vykřikla: „To už stačilo, Richarde!“ Richard si jí nevšímal a pokročil blíž, aby Alfreda kopl. V tu chvíli si Alfred uvědomil, že v ruce stále ještě svírá Alieninu dýku. Odvalil se, hbitě vyskočil a ohnal se zbraní po Richardovi. Toho náhlý protiútok překvapil a nezbývalo mu než uskočit dozadu. Alfred se po něm znovu rozehnal a pronásledoval ho po místnosti. Aliena si uvědomovala, že oba muži jsou stejně vysocí a stejně urostlí. Richard je ostřílený bojovník a Alfred je ozbrojený: jejich síly teď byly nepříjemně vyrovnané. Aliena se najednou začala o bratra bát. Co by se stalo, kdyby ho Alfred přemohl? Musela by se pak prát s Alfredem sama.

Rozhlédla se po nějaké zbrani. Pohled jí padl na hromadu polen vedle ohniště. Natáhla se po jednom těžkém kusu dřeva.

Alfred se znovu po Richardovi ohnal. Richard uhnul. Když měl Alfred ruku nataženou úplně dopředu, Alienin bratr ho náhle chytil za zápěstí a zatáhl. Alfred ztratil rovnováhu a přepadl dopředu. Richard ho několikrát rychle za sebou udeřil oběma pěstmi do obličeje i do trupu. V tu chvíli mu obličej zkřivil divoký škleb – byl to úsměv člověka, který si vybírá svou odplatu. Alfred začal kňučet a znovu zvedl ruce, aby měl alespoň nějakou ochranu.

Richard zaváhal a těžce oddechoval. Aliena měla pocit, že už je konečně po všem, když vtom Alfred ještě jednou s překvapivou rychlostí vyrazil a tentokrát špička nože roztrhla Richardovi tvář. Richard sebou cukl a šťastně uskočil dozadu. Alfred proti němu vyrazil s dýkou vysoko zdviženou. Aliena viděla, že její manžel Richarda zabije. Rozeběhla se k Alfredovi a vší silou máchla polenem, které držela v rukou. Do hlavy ho nezasáhla, ale podařilo se jí trefit ho do pravého lokte. Když dřevo bouchlo o kost, ozvalo se prasknutí. Úder ochromil Alfredovi ruku a ostrá zbraň mu vypadla z prstů.

Závěr potyčky proběhl neuvěřitelně a děsivě rychle.

Richard se sklonil, sebral dýku ze země a jedním pohybem s ní zamířil pod Alfredovy zvednuté paže a strašlivou silou mu ji zarazil do hrudi.

Dýka zmizela v Alfredově těle až po rukojeť.

Aliena na to zírala a byla hrůzou bez sebe. Viděla, jaký to byl děsivý zásah. Alfred zařičel jako zasažené prase. Richard vytáhl zbraň z rány a Alfredovi se z díry v hrudi vyhrnula krev. Otevřel ústa, aby znovu vykřikl, ale nedostal ze sebe ani hlásek. Obličej mu zbělel, pak zešedl a Alfred se složil na podlahu. Krev se začala vsakovat do rohoži.

Aliena si vedle něj klekla. Oči mu neklidně těkaly. Ještě dýchal, ale život z něj rychle vyprchával. Vzhlédla k Richardovi, který nad nimi oběma stál a těžce oddechoval. „Umírá," vydechla.

Richard přikývl. Nijak ho to nedojalo. „Už jsem viděl umírat lepší muže," poznamenal. „A sám jsem zabil chlapy, kteří si to zdaleka tak nezasloužili."

Alienou jeho drsný přístup otřásl, ale nic na to neřekla. Ještě si pamatovala, jak to probíhalo, když Richard poprvé zabil člověka. Došlo k tomu, když se kdysi William zmocnil jejich hradu a ona se s Richardem ocitla na cestě do Winchesteru, kde je přepadli dva zlodějové. Aliena jednoho z nich zranila a pak přiměla Richarda, jemuž tehdy bylo teprve patnáct, aby mu zasadil ránu z milosti. Když dnes neumí mít s nikým kouska soucitu, pomyslela si provinile, kdo ho k tomu vlastně vychoval?

Znovu sklonila hlavu k Alfredovi. Otevřel oči a podíval se na ni. Aliena se téměř styděla, jak málo soucitu k umírajícímu muži cítí. Dívala se mu do očí a v duchu si říkala, že on s ní také nikdy mnoho soucitu neměl, nikdy ji nepochopil, nikdy se k ní nezachoval velkodušně. Celý život v sobě nosil a přiživoval nenávistné a zlovolné postoje a vždycky mu působilo potěšení, když mohl někomu uškodit nebo se někde pomstít. Tys *mohl* prožít úplně jiný život, Alfrede, pomyslela si. Mohl jsi být laskavější ke své sestře a odpustit nevlastnímu bratrovi, že je chytřejší než ty. Mohl ses oženit z lásky, a ne aby ses mu za to pomstil. Mohl jsi zachovat věrnost převoru Philipovi. Mohl jsi být šťastný.

Oči se mu náhle rozšířily a Alfred zasténal: „Bože, to *bolí*."

Aliena si přála, aby to šlo rychle a aby už konečně *umřel.*

Oči se mu zavřely.

„A je to," poznamenal Richard.

Alfred přestal dýchat.

Aliena vstala. „Jsem vdova," prohlásila.

Alfreda pohřbili na hřbitově v kingsbridgeském převorství. Stalo se tak na přání jeho sestry Marty, která byla jeho jedinou žijící pokrevní příbuznou. Současně byla jediným člověkem, kterému bylo z bratrovy smrti opravdu smutno. Alfred se k ní nikdy nechoval hezky a ona se pokaždé obrátila o pomoc a podporu ke svému nevlastnímu bratru Jackovi. Přesto si přála,

aby Alfreda pohřbili někde blízko, protože chtěla mít možnost navštěvovat jeho hrob. Když spouštěli rakev do země, jediná Marta plakala.

Jack se tvářil zasmušile, ale skutečnost, že už Alfred není na světě, mu přinesla úlevu. Tommy stál vedle Alieny a živě se zajímal o všechno, co se kolem něj dělo – byl to první rodinný pohřeb, který zažíval, a všechny rituály spojené se smrtí pro něj byly nové. Sally byla bledá a vyděšená a pevně držela Martu za ruku.

I Richard se dostavil. Během bohoslužby Alieně řekl, že přišel proto, aby žádal Boha o odpuštění, že zabil svého švagra. Rozhodně nemá pocit, že by provedl něco špatného, dodal chvatně. Ale chce mít jistotu.

Aliena, s obličejem stále ještě odřeným a naběhlým po Alfredově posledním úderu, vzpomínala na mrtvého a vybavovala si, kdy se s ním poprvé setkala. Přišel do Hrabětova a objevil se na hradě spolu se svým otcem Tomem Stavitelem, Martou, Ellen a Jackem. Už tehdy byl pořádný pořez, velký, silný a zarputilý, měl podlý úsměv a v jeho chování bylo něco odpudivého. Kdyby tehdy měla Aliena tušení, že jednou skončí jako jeho manželka, nejspíš by byla v pokušení raději se vrhnout z cimbuří do hradního příkopu. Když rodina odešla z hradu, ani ve snu by ji nenapadlo, že ještě někdy někoho z nich potká. A všichni společně nakonec zakotvili v Kingsbridge. Ona pak s Alfredem založila farní spolek, z něhož se postupem času stala navýsost důležitá součást života celého města. Tehdy ji Alfred požádal o ruku. Ani ve snu ji nenapadlo, že ho k tomu vede víc snaha nějak uškodit nevlastnímu bratrovi než touha po ní. Odmítla ho, jenže později přišla na to, že nepolevil a za jejími zády se domluvil s Richardem, že ho bude podporovat ve vojsku, když sestru přesvědčí, aby si Alfreda vzala. Když o tom dnes přemýšlí, je si jista, že si Alfred plně zasloužil zklamání a ponížení, jež mu manželství přineslo. Řídil se naprosto bezcitnými pohnutkami a odměnou mu byl život bez lásky.

Aliena si nemohla pomoci, ale v jejích pocitech převažovala radost. Teď už pochopitelně nepadalo v úvahu, Že by odtud odešla a žila ve Winchesteru: co nejdřív se s Jackem vezmou. Na pohřbu se tvářila vážně a hlavou jí táhly vážné myšlenky. Srdce jí však plálo radostí.

Philip prokázal, že jeho schopnost odpouštět lidem, kteří ho zradili, opravdu nezná hranic, a souhlasil s tím, že povede Alfredův pohřební obřad.

Když stálo všech pět dospělých a dvě děti kolem otevřeného hrobu, objevila se zničehonic Ellen.

Philipovi se to nezamlouvalo. Ellen kdysi proklela církevní sňatek a rozhodně nebyla na území kláštera vítaným hostem. Jenže ji těžko mohl vyhnat z pohřbu nevlastního syna. Jakmile ale obřad skončil, Philip beze slova odešel.

Alieně to bylo líto. Philip a Ellen byli oba dobří a hodní lidé a byla ostuda, že jsou nepřátelé. Každý z nich byl ale hodný zcela jiným způsobem a oba byli velmi nesnášenliví vůči morálce svého protivníka.

Ellen vypadala starší, na tváři jí přibyly nové vrásky a ve vlasech měla víc šedi, ale její zlatavé oči byly stále překrásné. Měla na sobě nahrubo sešité kožené šaty a jinak nic, dokonce ani boty ne. Paže i nohy měla svalnaté a dohněda opálené. Tommy a Sally se rozeběhli, aby jí dali pusu. Jack je následoval, pevně matku objal a přitiskl ji k sobě.

Ellen pozvedla tvář k Richardovi, aby ji mohl políbit, a pak prohlásila: „Udělal jsi dobře. Nemusíš si to nijak vyčítat."

Stoupla si na okraj hrobu, zadívala se dolů a poznamenala: „Byla jsem mu nevlastní matkou. Mrzí mě, že jsem nepřišla na to, co bych měla udělat, aby byl šťastný."

Když se odvrátila od hrobu, Aliena ji objala.

Společně pomalu odcházely pryč. Aliena se Ellen zeptala: „Zůstaneš chvíli a dáš si s námi něco k jídlu?"

„Ráda," odpověděla a pročísla prsty Tommyho rusé vlasy. „Ráda bych si popovídala se svými vnoučaty. Nějak strašně rychle rostou. Když jsem poprvé uviděla Toma Stavitele, byl Jack ve stejném věku, jako je dnes Tommy." Blížili se k bráně vedoucí z převorství. „Čím je člověk starší, tím silnější má pocit, že roky ubíhají nějak rychleji. Podle mě –" Odmlčela se uprostřed věty a zůstala stát.

„Co se děje?" ptala se Aliena.

Ellen upírala pohled na bránu. Dřevěná vrata byla otevřená. Ulice před ní byla prázdná, jen na jejím vzdálenějším konci stál hlouček dětí. Zíraly na něco, co nebylo zevnitř vidět.

„Richarde!" zvolala Ellen ostře. „Nechoď ven!"

Všichni se zastavili. Alieně v tu chvíli došlo, co vzbudilo Elleninu pozornost. Děti se dívaly tak, že to vypadalo, jako by pozorovaly někoho, kdo stojí těsně u brány a schovává se za zdí.

Richard to pochopil rychle. „Je to past!" zvolal a bez dalšího váhaní se otočil a dal se do běhu.

Vzápětí vykoukla za branou hlava v přilbě. Patřila rozložitému zbrojnošovi. Muž uviděl, že Richard běží ke kostelu, začal křičet na poplach a vrazil na území kláštera. Hned za ním se rozeběhli tři, čtyři, nakonec pět mužů.

Pohřební hosté se rozprchli na všechny strany. Ozbrojenci si jich nevšímali a hnali se za Richardem. Alienu to vyděsilo a zmátlo: kdo by se opovážil zaútočit na hraběte ze Shiringu takhle otevřeně, a ještě uvnitř převorství? Se zatajeným dechem sledovala, jak muži pronásledují Richarda přes nádvoří. Přeskočil nízkou zídku, kterou tam zrovna stavěli zedníci. Jeho pronásledovatelé ji přeskočili také a vůbec nevzali na

vědomí, že se tím dostali do chrámu. Řemeslníci ztuhli, jak byli, se zvednutými zednickými lžícemi a kladívky. Richard je zaskočil a skupina zbrojnošů, kteří mu byli v patách, je ohromila. Jeden z mladších a pohotovějších zedníků sáhl po lopatě a hodil ji jednomu z ozbrojenců pod nohy. Muž se natáhl na zem. Nikdo jiný ale do honičky nezasáhl. Richard doběhl ke dveřím vedoucím do rajské zahrady. Muž, který mu byl nejblíže, zvedl meč nad hlavu. Na jeden jediný, dlouhý okamžik ovládla Alienu hrůza, že dveře budou zamčené a bratr se nedostane dovnitř. Muž s mečem se po Richardovi ohnal. Ten ale stačil dveře otevřít a vklouznout dovnitř. Dveře se za ním zabouchly a ostří meče se zarylo do dřeva.

Aliena začala zase dýchat.

Ozbrojenci se shromáždili před vchodem do rajské zahrady, ale po chvíli se začali kolem sebe rozhlížet poněkud nejistě. Zřejmě si najednou uvědomili, kam se to vlastně dostali. Řemeslníci na ně upírali nenávistné pohledy a v rukou potěžkávali palice a sekery. Na stavbě v tu chvíli pracovalo skoro sto lidí, zatímco zbrojnošů bylo všehovšudy pět.

„Co je to kčertu za lidi?“ zvolal Jack.

Odpověděl mu hlas člověka, který stál za ním. „To jsou šerifovi lidé.“

Aliena se s hrůzou otočila. Ten hlas znala bohužel až moc dobře. A nemýlila se, v otevřené bráně převorství přešlapoval neklidný černý kůň a na něm seděl, plně ozbrojený a navlečený do kroužkové zbroje, William Hamleigh. Při pohledu na něj jako by sevřela Alienino srdce studená pěst.

„Kliď se odtud, jsi jen proradný hmyz!“ osopil se na něj Jack.

William při té urážce zrudl, ale ani se nepohnul. „Přišli jsme zatknout zločince,“ prohlásil.

„Jen do toho. Richardovi lidé tě roznesou na kopytech.“

„Když bude v žaláři, žádné muže mít nebude.“

„Kdo si myslíš, že jsi? Šerif přece nemůže strčit do vězení hraběte!“

„Za vraždu ano.“

Aliena polkla naprázdno. Okamžitě jí bylo jasné, jaká ďábelská myšlenka se zrodila ve Williamově zvrhlém mozku. „To nebyla vražda!“ vykřikla pobouřeně.

„Ale byla,“ ušklíbl se William. „Hrabě Richard zavraždil stavitele Alfreda. A já teď musím vysvětlit převoru Philipovi, že poskytl útočiště vrahovi.“

William pobídl koně a projel kolem nich. Namířil si to přes nedostavěnou západní část hlavní chrámové lodi a dostal se na dvůr před kuchyní, kde mohli obyvatelé kláštera přijímat laiky. Aliena ho jen zkoprněle sledovala. Ten člověk má v sobě tolik zla, že se tomu ani věřit nechce. Chudák Alfred, kterého teprve před chvílí pohřbili, měl na svědomí hodně špatných skutků, ale škodil spíš tím, že byl omezený a neměl příliš pevný charakter. Jeho zkaženost byla spíš tragická než cokoliv jiného. Zato William, to byl pravý ďáblův služebník. Kdy už se téhle příšery zbavíme? napadlo Alienu.

Ozbrojenci dorazili za Williamem na dvůr a jeden z nich zabušil jílcem meče na kuchyňské dveře. Řemeslníci i dělníci opustili staveniště, shromáždili se kolem, nepřátelsky si prohlíželi vetřelce a s těžkými palicemi a ostrými majzlíky v rukou vypadali věru nebezpečně. Aliena požádala Martu, aby odvedla děti domů. S Jackem se pak přidala k vyčkávajícím řemeslníkům.

V kuchyňských dveřích se objevil převor Philip. Byl menší než William a v lehké letní kutně vypadal velmi drobný ve srovnání s vypaseným mužem v kroužkové zbroji sedícím na koni. Jenže Philip měl ve tváři výraz spravedlivého hněvu, díky němuž působil daleko neústupnějším dojmem než William.

První promluvil William: „Ukrýváš u sebe uprchlíka –“

Philip ho přerušil mohutným zaburácením: „Kliď se z tohoto místa!“

William to zkusil znovu: „Byla spáchána vražda –“

„Kliď se z mého převorství!“ řval na něj Philip.

„Jsem šerif –“

„Dokonce ani král nesmí poslat na posvátné území kláštera ozbrojené muže! Ven! Okamžitě ven!“

Řemeslníci si mezi sebou začali něco podrážděně mumlat. Zbrojnoši se po sobě nervózně dívali. „Dokonce ani kingsbridgeský převor,“ nedal se William, „nesmí odmítnout mluvit se šerifem!“

„Ale ne za těchto podmínek. Odved svoje muže za brány kláštera. Zbraně odlož ve stáji. Až budeš připraven chovat se jako skromný hříšník v chrámu Páně, můžeš do převorství vstoupit. *A pak* ti převor odpoví na tvoje otázky.“

Philip udělal krok dozadu a zabouchl za sebou dveře.

Řemeslníci propukli v jásot.

Aliena si uvědomila, že křičí s nimi. William ji celým životem provázel jako někdo, kdo má moc a šíří kolem sebe hrůzu. Člověka zahřálo u srdce, když viděl, jak tuhle obludu převor Philip porazil.

Jenže William nebyl ještě připraven přiznat porážku. Slezl z koně. Pomalu si odepjal pás s mečem a podal ho jednomu ze svých mužů. Pak ke svým společníkům tiše pronesl několik slov a ti se vydali na druhou stranu nádvoří. Williamův meč vzali s sebou. William je sledoval, dokud nedošli k bráně. Pak se znovu obrátil ke dveřím do kuchyně.

„Otevřete šerifovi!“ zařval.

Po chvíli se dveře otevřely a převor Philip znovu vyšel ven. Podíval se svrchu na Williama, jenž teď stál na dvoře beze zbraně. Pak se koukl na zbrojnoše, kteří postávali u brány na druhé straně převorství. Nakonec znovu spočinul pohledem na Williamovi a prohodil: „Ano?“

„Poskytuješ v klášteře útočiště vrahovi. Předej mi ho.“

„V Kingsbridge žádný vrah není,“ namítl Philip.

„Hrabě ze Shiringu zavraždil před čtyřmi dny stavitele Alfreda.“

„Mýlíš se,“ zavrtěl hlavou Philip. „Richard Alfreda skutečně zabil, ale nebyla to vražda. Přistihl Alfreda při pokusu o znásilnění.“

Aliena se otřásla.

„Při znásilnění?“ podivil se William. „A koho se pokoušel znásilnit?“

„Alienu.“

„Vždyť to je jeho žena!“ zvolal šerif vítězoslavně. „Jak může muž *znásilnit* vlastní ženu?“

Alieně bylo rázem jasné, kam William svými námitkami míří, a začal se v ní zvedat vztek.

„Ten sňatek ale nikdy nebyl završen,“ vysvětloval Philip, „a ona požádala o jeho zrušení.“

„Kterého ale nikdy nedosáhla,“ dodal William. „Byli oddáni v kostele. A dodnes jsou podle zákona svoji. Takže o žádné znásilnění jít nemohlo. Právě naopak.“ William se náhle otočil a namířil prstem na Alienu. „Celá léta se chtěla svého manžela zbavit a nakonec se jí podařilo přesvědčit bratra, aby jí pomohl sprovodit ho ze světa tímhle způsobem – aby ho ubodal *její* dýkou!“

Chladná ruka opět sevřela Alieně srdce. To, co tady William vykládal, byla jen nestoudná lež, ale na někoho, kdo neviděl, co se doopravdy stalo, to mohlo působit docela věrohodně, jelikož jednotlivá fakta do sebe docela zapadala. Richard se dostal do těžké situace.

„Šerif nemá právo zatýkat hraběte,“ prohlásil Philip.

To je pravda, uvědomila si Aliena. Úplně na to zapomněla.

William vytáhl svitek pergamenu. „Mám tady královský přípis. Zatýkám ho na příkaz krále.“

To Alienu zdrtilo. William zřejmě myslel na všechno. „Jak to jen William dokázal zařídit?“ zamumlala. „Dost sebou hodil,“ přikývl Jack. „Nejspíš skočil na koně a jel do Winchesteru, sotva se o tom dověděl.“

Philip napřáhl ruku. „Ukaž mi ten přípis.“

William mu podal svitek. Dělilo je od sebe několik yardů. Ani jeden se ale nechtěl pohnout, a tak se několik okamžiků nic nedělo. Pak to William vzdal, vyšel po schodech nahoru a podal svitek převorovi.

Philip si ho přečetl a vrátil mu ho. „To ti ale nedává právo přepadnout klášter,“ prohlásil.

„Ale dává mi to právo zatknout Richarda.“

„On ale právě požádal klášter o azyl.“

„Aha.“ Williama to podle všeho nepřekvapilo. Pokýval hlavou, jako by se mu zrovna potvrdilo něco, o čem věděl, že je to nevyhnutelné, a o dva či tři kroky ustoupil. Pak znovu promluvil, tentokrát pěkně silným hlasem, aby ho všichni dobře slyšeli. „Tak mu vyřiď, že bude zatčen, jakmile opustí půdu převorství. Moji zástupci budou stát na stráži u městských bran i před jeho

hradem. A pamatujte si –“ Rozhlédl se kolem sebe po shromážděném zástupu. „Pamatujte si, že kdokoliv by vztáhl ruku na šerifova zástupce, útočí tím na králova služebníka.“ Pak se otočil zpátky k Philipovi. „Řekni mu, že může využívat azylu, jako dlouho chce, ale pokud bude chtít vyjít ven, bude se muset zodpovídat před spravedlností.“

Rozhostilo se ticho. William pomalu sešel po schodech dolů a vydal se přes kuchyňský dvůr. Alieně jeho slova zněla jako rozsudek, jímž byl Richard uvržen do žaláře. Lidé se před Williamem rozestupovali. Když míjel Alienu, vrhl na ni škodolibý pohled. Všichni ho sledovali, jak prochází branou a nasedá na koně. Rozdal příkazy, pobídl koně a vyrazil tryskem pryč. Dva muži zůstali stát u brány čelem dovnitř, do nádvoří.

Když se Aliena otočila, stál vedle ní a Jacka převor Philip. „Pojďte do mého domu,“ vyzval je tiše. „Tohle musíme pořádně probrat.“ Načež se vrátil do kuchyně.

Pro diváky tím veškeré pozdvižení skončilo. Řemeslníci se vraceli ke své práci a živě se o celém výjevu bavili. Ellen se vydala do města, aby si trochu užila vnoučata. Aliena a Jack prošli hřbitovem, minuli staveniště a vstoupili do Philipova domu. Ještě tam nebyl. Posadili se na lavici a čekali. Jack vycítil, že má Aliena o bratra obavy, a něžně ji objal, aby ji utěšil.

Aliena se rozhlédla kolem sebe a uvědomila si, že Philipovo obydlí je rok od roku vybavené stále pohodlněji. Ve srovnání se soukromými komnatami na hradě takového hraběte bylo převorovo zařízení stále ještě skromné, ale dávno nebylo tak strohé jako kdysi. Před malým oltářem v rohu světnice ležel malý kobereček, aby měl převor kolena trochu chráněná při dlouhých nočních modlitbách. A na stěně za oltářem visel stříbrný kříž vykládaný drahokamy, což byl nepochybně velice drahý dar. Philipovi rozhodně neublíží, když na sebe bude s postupujícím věkem trochu méně přísný, pomyslela si Aliena. Třeba pak bude trochu shovívavější i vůči ostatním lidem

Po chvilce vešel Philip s Richardem v patách. Hrabě vypadal rozčileně a okamžitě začal mluvit. „Takovéhle věci nemůže William provádět! On se snad zbláznil! Přistihl jsem Alfreda, jak se snaží znásilnit mou sestru – měl při tom nůž v ruce. A málem mě zabil!“

„Uklidni se,“ obrátil se na něj Philip. „Pojďme si o tom věcně popovídat a bez rozčilování určit, jestli se v tom skrývají nějaká nebezpečí, a pokud ano, tak jaká. Co kdybychom se na to všichni posadili?“

Richard si sedl, ale rozčiloval se dál: „Nebezpečí? Tady žádná nebezpečí nehrozí. Šerif prostě nemůže hraběte za nic zatknout, ani za vraždu ne.“

„Přesto se o to pokusí,“ upozornil ho Philip. „Nechal venku před převorstvím čekat svoje muže.“

Richard pohrdlivě mávl rukou. „Kolem Williamových poskoků se dostanu i se zavázanýma očima. To není problém. Jack na mě může čekat za městskými hradbami s koněm.“

„A co až dorazíš k Hrabětovu?“ zajímal se Philip.

„Bude to probíhat úplně stejně. Prosmeknu se kolem Williamových lidí. Nebo dám zprávu svým mužům, aby se se mnou sešli venku.“

„To zní docela přijatelně,“ pokýval převor hlavou. „A co pak?“

„Pak už nic,“ pokrčil Richard rameny. „Co může William dál dělat?“

„Inu, pořád ještě má v ruce královský výnos, v němž se praví, že jsi obviněn z vraždy. Bude se tě pokoušet zatknout, kdykoliv vystrčíš nos z hradu.“

„Budu s sebou všude brát celou družinu.“

„A co až budeš v Shiringu nebo kdekoliv jinde předsedat soudu?“

„Bude to probíhat stejně.“

„A nevzepře se někdo tvému rozhodnutí s poukazem na to, že ty sám prcháš před zákonem?“

„To bych nikomu neradil,“ zabručel Richard temným hlasem. „Asi by si brzy vzpomněli, jak svoje rozhodnutí prosazoval William, když byl ještě hrabětem.“

„Z tebe by nemuseli mít takovou hrůzu, jako měli z Williama. Mohli by si o tobě myslet, že nejsi tak krvežíznivý a zvrhlý. Doufám, že by měli pravdu.“

„Na to nespoléhej.“

Aliena se zamračila. Pro Philipa nebylo příznačné, že by o něčem přemítal takhle pesimisticky – pokud ho k tomu ovšem nevedly nějaké vedlejší pohnutky. Aliena začal převora podezřívat, že si připravuje půdu pro nějaký plán, který pak vytáhne z rukávu. A vsadila bych se o všechno, co mám, říkala si v duchu, že to bude mít něco společného s lomem. „Já mám největší obavy z krále,“ uvažoval zrovna Philip nahlas. „Když obvinění zcela odmítneš, vlastně tím pohrdáš korunou. Ještě před rokem bych ti řekl, nelam si s tím hlavu a vůbec o obvinění nepřemýšlej. Jenže válka skončila a pro hrabata je dnes daleko těžší dělat, co si zamanou.“

„Vypadá to, že budeš muset to obvinění přijmout a čelit mu, Richarde,“ přidal se Jack.

„To nemůže udělat,“ brzdila je Aliena. „Nemá žádnou naději, že by se domohl spravedlnosti.“

„To je pravda,“ přikývl Philip. „Případ se bude projednávat před královským soudem. Fakta už v tuhle chvíli všichni znají: Alfred se pokusil násilím zmocnit Alieny, vešel Richard, došlo k boji a Richard Alfreda zabil. Všechno záleží na tom, jak to kdo bude vykládat. A vzhledem k tomu, že obvinění vznese William, věrný nohsled krále Štěpána, a obviněným je Richard, jeden z největších spojenců vévody Jindřicha, budeš při rozsudku

nejspíš shledán vinným. Proč vlastně král Štěpán podepsal ten výnos? Nejspíš proto, aby se Richardovi pomstil za to, že proti němu bojoval. Alfredova smrt mu k tomu poskytla dokonalou záminku.“

„Musíme požádat vévodu Jindřicha, aby zasáhl,“ navrhla Aliena.

Nyní bylo na Richardovi, aby se zatvářil pochybovačně. „Na něj bych teď moc nespoléhal. Pobývá přece v Normandii. Může tak leda napsat nesouhlasný dopis. Co víc by mohl udělat? Pak už by mohl jen překročit s celým vojskem průliv, jenže tím by ohrozil mírovou dohodu a to by kvůli mně asi sotva riskoval.“

Aliena z toho byla zhnusená a vylekaná. „Ach Richarde, nechal ses chytit do tak ohavně spředené sítě – a to všechno jen proto, že jsi mě zachránil.“

Věnoval jí tak okouzlující úsměv, na jaký se jen zmohl. „A udělal bych to znova, Allie.“

„Já vím.“ Myslel to vážně. Měl spoustu chyb, ale statečnost mu nechyběla. Připadalo jí nespravedlivé, že se musí vyrovnávat s takhle nezvládnutelným problémem v tak krátké době po tom, co se jim podařilo získat hrabství zpátky. Jako hrabě Alienu zklamal – dokonce hluboce zklamal –, ale tohle si přece jen nezasloužil.

„Takže mám jen dvě možnosti,“ pokýval Richard smutně hlavou. „Buď zůstat tady v převorství, dokud se Jindřich nestane králem, nebo se nechat pověsit. Kdyby mniši nejedli tolik ryb, mohl bych se stát mnichem.“

„Možná že by byla ještě jedna možnost, jak z toho ven,“ poznamenal Philip.

Aliena se na něj nedočkavě zadívala. Celou dobu měla podezření, že převor stačil vymyslet nějaký plán, a byla by mu vděčná, kdyby dokázal Richarda z téhle bryndy nějak vytáhnout.

„Mohl bys za to zabití učinit pokání,“ pokračoval Philip.

„A patřilo by do toho i jedení ryb?“ zeptal se Richard prostořece.

„Myslel jsem na pouť do Svaté země,“ prohlásil Philip.

Všichni zmlkli. V Palestině vládl král Balduin III., křesťan francouzského původu. Musel neustále čelit útokům sousedních muslimských zemí, zvláště Egypta z jihu a Damašku z východu. Doputovat tam, což zabralo dobře šest měsíců, ne-li rovnou celý rok, a přidat se k vojsku, jež bránilo křesťanské království, to zcela jistě bylo pokání, jímž mohl člověk očistit svou duši, pokud někoho zabil. Alieny se zmocnila náhlá úzkost: vždyť ze Svaté země se každý nevrátí! Ale strachovala se o Richarda už tolik let, kdy odjížděl do válek, a Svatá země není pravděpodobně o nic nebezpečnější než Anglie. Bude si prostě zase muset dělat starosti. Ale na to už je přece zvyklá.

„Král Jeruzaléma vždycky potřebuje další muže,“ přikývl Richard. Pravidelně vždy po několika letech přijížděli do Anglie papežovi vyslanci,

křižovali zemí, vyprávěli příběhy o slavných bitvách na obranu křesťanského království a snažili se mladé muže pohnout k tomu, aby se sebrali a šli do Svaté země bojovat. „Ale vždyť já se právě vrátil do svého hrabství," přemítal Richard dál. „A kdo by se o ně postaral, až budu pryč?"

„Aliena," odpověděl Philip.

Aliena zničehonic nemohla popadnout dech. Tak Philip navrhuje, aby zastoupila hraběte a vládla tak, jak to kdysi dokázal její otec. Návrh ji v první chvíli zaskočil, ale sotva se stačila vzpamatovat, uvědomila si, že je to správná myšlenka. Když muž odchází do Svaté země, o jeho panství se obvykle stará manželka. Není proto důvod, proč by tuhle roli nemohla u ovdovělého hraběte zastávat sestra. A ona pak může vládnout hrabství tak, jak si vždycky představovala, že by se mu vládnout mělo, spravedlivě, s výhledem do budoucnosti a s představivostí. Bude moci uskutečnit všechno to, co Richard tak bláhově nedokázal udělat. Čím víc o převorově návrhu přemýšlela, tím rychleji jí bušilo srdce. Bude moci vyzkoušet některé nové nápady. Nechá orat koňmi, a ne voly. A na úhory, jež odpočívají po podzimním setí, nechá vyšít jarní odrůdy obilí a lusky. Dá vymýtit lesy, aby bylo víc polí, zřídí nové tržnice a konečně po té dlouhé době dá Philipovi k dispozici kamenolom –

Kvůli tomu to celé vymyslel, no jistě. Ze všech vynikajících nápadů, které Philip za celé ty roky dal dohromady, byl tenhle plán nejspíš nejgeniálnější. Jednou ranou vyřešil tři problémy: dostal Richarda ze šibenice, dosadil do čela hrabství schopného vládce a konečně pro sebe získal lom.

„V nejmenším nepochybuju o tom, že tě král Balduin přivítá – zvlášť, když tvoje rozhodnutí pohne další mladé muže z řad tvých rytířů a zbrojnošů, aby se k tobě přidali," prohlásil Philip. „Bude to taková tvoje malá křížová výprava." Na okamžik se odmlčel, aby se jeho poznámka jaksepatří zachytila v úrodné půdě. „William se tě tam pochopitelně nebude moci ani dotknout," pokračoval. „A vrátíš se jako hrdina. Pak už se tě nikdo neodváží pověsit."

„Svatá země," vydechl Richard a v očích mu plál jas, který říkal, že hraběte čeká sláva nebo smrt. To je přesně úkol pro něj, pomyslela si Aliena. Vládnout hrabství, to mu moc nešlo. Je to voják a chce bojovat. Už viděla na jeho tváři zasněný výraz člověka, který se loučí se svými bližními, aby mohl odejít. V duchu už byl tam, už někde v písečné pláni bránil zapomenutou pevnůstku, meč v ruce, rudý kříž na štítu, už pod připalujícím sluncem odháněl řvoucí hordy pohanů.

Byl šťastný.

IV

Na svatbu přišlo celé město.

Alienu to překvapilo. Většina lidí se k ní a Jackovi stejně chovala, jako by v podstatě byli manželé, a tak si myslela, že budou sňatek považovat za čistou formalitu. Očekávala, že dorazí malá skupinka přátel, většinou lidé jejího věku, a pak mistři, které měl Jack na stavbě. Nakonec se dostavil každý muž, každá žena, každé dítě z Kingsbridge. Jejich přítomnost ji dojala. A všichni vypadali, že mají *kvůli ní* obrovskou radost. Pochopila, že se o tom před ní raději nezmiňovali, ale že s ní pro její trampoty celá ta léta soucítili. A teď přišli, aby se s ní mohli radovat z toho, že si konečně může vzít muže, kterého má celou dobu ráda. Aliena kráčela ulicemi města zavěšená do bratra Richarda, z úsměvů, jež ji provázely, se jí točila hlava a byla opilá štěstím.

Následujícího dne se Richard vydával na cestu do Svaté země. Král Štěpán tohle řešení přijal – proč taky ne, zřejmě se mu ulevilo, že se Richarda tak snadno zbavil. Šerif William byl pochopitelně vzteky bez sebe, vždyť jeho cílem bylo připravit Richarda o hrabství, a teď ztratil poslední naději, že by se mu to mohlo podařit. Richard měl stále v očích zasněný výraz: už se nemohl dočkat, až vyrazí.

Takhle si otec asi nepředstavoval, že by to mělo dopadnout, uvažovala Aliena, když procházeli bránou do převorství: že Richard bude bojovat v daleké zemi a ona se ujme úlohy hraběte. Už se ale zbavila pocitu, že by měla přizpůsobovat život otcovým přáním. Dělala to celých sedmnáct let, a navíc věděla něco, co by otec v životě nepochopil: že bude hrabství spravovat daleko lépe než Richard.

Už vzala otěže moci do svých rukou. Služebnictvo na hradě bylo po tolika letech chabé vlády líné a ona je pořádně rozhýbala. Nechala přeorganizovat sklady, dala vymalovat velkou hodovní síň a přikázala, že se má pořádně vyčistit pekárna a pivovar. Kuchyně byla tak děsivě zanedbaná, že ji radši nechala spálit a dala postavit novou. Týdenní mzdy začala vyplácet osobně, aby dala najevo, že teď to tu má na povel ona. A tři zbrojnoše propustila za to, že byli v jenom kuse opilí.

Také rozhodla, že se začne asi hodinu cesty od Kingsbridge stavět nový hrad. Hrabětov je přece jen příliš daleko od katedrály. Jack jí nakreslil návrh nové stavby. Jakmile bude stát palác, nastěhují se tam. Mezitím budou dělit čas rovným dílem mezi Hrabětov a Kingsbridge.

Už před svatbou strávili společně několik nocí v Alienině staré komnatě na hradě, daleko od Philipova nesouhlasného pohledu. Byli pohlceni nenasytnou tělesnou touhou, takže se z toho vyklubalo něco jako líbánky. Možná to bylo tím, že se poprvé v životě spolu ocitli v ložnici s dveřmi, které se daly zamknout. Soukromí je výdobytkem panstva: všichni ostatní spali a milovali se dole ve společné síni. Dokonce i páry, jež bydlely ve vlastním domě, se musely smířit s tím, že je kdykoliv mohou zahlédnout děti, příbuzní či sousedé, kteří náhodou zaskočili dovnitř: lidé zamykali

dveře, jen když šli pryč, ale ne když byli doma. Alieně to nikdy nevadilo, ale teď najednou zjistila, že jí přináší zvláštní vzrušení, když může dělat, cokoliv chce, a nehrozí sebemenší nebezpečí, že by ji při tom někdo viděl. Vybavila si pár věcí, které v posledních dvou týdnech s Jackem dělali, a zrudla.

Jack na ni čekal s Martou, Tommym a Sally v rozestavěné hlavní lodi katedrály. Při svatbě si páry zpravidla přísahají věrnost na schodech před kostelem a pak jdou teprve dovnitř, kde se koná mše. Dnes jim jako plošina nad schody kostela poslouží první pole hlavní chrámové lodi. Aliena byla ráda, že se budou brát v kostele, který postavil Jack. Byla to přece součást Jackova života, stejně jako oblečení, které nosil, či způsob, jak se s Alienou miloval. Jeho katedrála bude jednou stejná jako on: ztepilá, nápaditá, veselá a zcela odlišná od všeho, co tu bylo předtím.

Zamilovaně se na něj podívala. Bylo mu třicet. A byl to tak pohledný chlap – s hustými zrzavými vlasy a jiskřícíma modrýma očima. Vybavovala si, jaký to býval nevzhledný chlapec. Myslela si tehdy, že všímat si někoho takového je pod její úroveň. Zatímco on se do ní zamiloval na první pohled, alespoň jí to tak vyprávěl. A dodnes sebou cukl, když si vzpomněl, jak se mu tehdy všichni smáli, protože prohlásil, že nikdy neměl žádného otce. Od té doby uplynulo už skoro dvacet let. Dvacet let…

Možná by Jacka už nikdy znovu nepotkala, nebýt převora Philipa, který právě vstoupil do chrámu dveřmi vedoucími do rajské zahrady a teď s úsměvem na tváři kráčel chrámovou lodí. Byl upřímně rád, že může Jacka a Alienu konečně oddat. Vzpomínala na jejich první setkání. Živě si vybavovala, jaké se jí zmocnilo zoufalství, když se ji obchodník s vlnou pokusil podvést – po vší té dřině a veškerých strastech, které je s Richardem potkaly, když dávali dohromady žoky s ovčími rouny. A jakou pociťovala nezvladatelnou vděčnost k mladému černovlasému mnichovi, který je zachránil a pak jim ještě řekl: „Kdykoliv od vás vlnu zase koupím…“ A vlasy má dnes už šedivé.

Nejdřív ji zachránil a pak ji málem zničil, když přiměl Jacka, aby si vybral mezi ní a katedrálou. Jakmile jde o to, co je správné a co špatné, je z Philipa nesmlouvavý člověk. Trochu tím připomíná Alienina otce. Ale přál si vést svatební obřad.

První Alieninu svatbu proklela Ellen a kletba zabrala. Aliena byla ráda. Kdyby její sňatek s Alfredem nebyl tak dokonale nesnesitelný, možná by s natvrdlým stavitelem dodnes žila. Když přemýšlela o tom, co se *mohlo* stát, měla z toho divný pocit: běhal jí mráz po zádech jako ze špatných snů a odpudivých představ. Vzpomněla si na tu hezkou, přitažlivou arabskou dívku, jež se do Jacka zamilovala v Toledu: co by se stalo, kdyby si ji vzal? Aliena by dorazila do Toleda s dítětem v náručí a našla by tam Jacka

usazeného v teple domova a sdílejícího tělo i duši s někým úplně jiným. To byla hrůzná představa.

Poslouchala ho, jak vedle ní mumlavě odříkává otčenáš. Dnes jí připadalo neuvěřitelné, když si vzpomněla, jak se přistěhovala do Kingsbridge a nevěnovala Jackovi o nic větší pozornost než kočce obchodníka s obilím. Zato on si jí všiml: celé ty roky ji tajně miloval. Ten byl ale trpělivý! Díval se, jak se jí jeden za druhým přijíždějí dvořit mladší synové místní šlechty a jak opět odjíždějí, zklamáni, uraženi či zdrceni. Pochopil – však byl vždycky bystrý, nesmírně bystrý –, že nějakým nadbíháním ji nikdo nezíská. A tak se k ní přiblížil z jiné strany, trochu oklikou, víc jako přítel než jako milenec, setkával se s ní v lesích, vyprávěl jí příběhy a postupně v ní probouzel lásku k sobě, aniž si toho všimla. Vzpomínala si na ten první polibek, tak letmý a nenucený, až na to, že ji po něm celé týdny pálily rty. Druhé políbení si pamatovala ještě daleko živěji. Pokaždé, když zaslechla rachot valchovacího stroje v mlýnici, vybavil se jí ten temný, neznámý, nevítaný nával vášně, který ji tehdy přemohl.

Jestli něčeho v životě hořce litovala, tak to bylo období, kdy se k němu začala chovat chladně. Jack ji miloval upřímně a z celého srdce a ona z toho měla takový strach, že se k němu otočila zády a předstírala, že je jí lhostejný. Hluboce ho to tehdy ranilo. A přestože ji nepřestal milovat a rána se zahojila, zůstala po ní hluboká jizva. Ona tu jizvu čas od času zahlédla, byla patrná ve způsobu, jak se na ni Jack zadíval, když se hádali, nebo když byla odměřená. Jeho oči v tu chvíli říkaly: Ano, znám tě, vím, že umíš být chladná, vím, že mě umíš ranit, a musím se mít na pozoru.

Měl v očích ostražitý výraz teď, když přísahal, že ji bude milovat a zachová jí věrnost po celý zbytek života? Má dost důvodů, proč o mně pochybovat, pomyslela si. Vždyť jsem si vzala Alfreda – lze si vůbec představit větší zradu než tohle? Ale pak jsem to odčinila tím, že jsem prošla půl křesťanského světa, abych Jacka našla.

Zklamání, zrady a smíření jsou běžnou náplní manželského života, jenže ona a Jack tím vším prošli ještě před svatbou. A teď konečně měla pocit, že Jacka doopravdy zná. Nic už ji u něj asi nepřekvapí. Bylo trochu legrační postupovat takhle, ale možná je to lepší než přísahat si na začátku lásku a věrnost a pak teprve začít svého partnera poznávat. Kněz by s tím pochopitelně nesouhlasil. Philip by byl vzteky bez sebe, kdyby věděl, co se jí honí hlavou. Jenže kněží vědí o lásce daleko méně než ostatní lidé.

Zopakovala po Philipovi slova přísahy a napadlo ji při tom, jak je to roztomilé přísahat: *Svým tělem tě budu ctít.* To by Philip v životě nepochopil.

Jack jí nasadil prsten na prst. Na tohle jsem čekala celý život, pomyslela si. Jejich pohledy se setkaly. Něco se v něm změnilo, toho si ihned všimla.

Pak si najednou uvědomila, že až do téhle chvíle si jí nemohl být tak úplně jist. A teď vypadal hluboce spokojený.

„Miluju tě," zašeptal. „Navěky tě budu milovat."

Tohle teprve byla jeho skutečná přísaha. To ostatní se týkalo náboženství, ale teprve teď pronesl svůj vlastní slib. A Aliena si uvědomila, že ona si jím až do téhle chvíle také nebyla jistá. Za okamžik spolu dojdou doprostřed chrámu, kde se hlavní loď kříží s příčnou, a začne bohoslužba. A pak budou přijímat gratulace a přání všeho nejlepšího od obyvatel města. A pak všechny pozvou domů a dají jim jídlo a pivo a budou se radovat. Ale tenhle kratičký okamžik byl jen jejich. Jackův pohled říkal: *Ty a já jsme navždy svoji.* A Aliena si pomyslela: *Konečně.*

A v duši cítila klid a mír.

ČÁST ŠESTÁ
1170 - 1174

KAPITOLA 17

Kingsbridge se stále rozrůstal. Teprve před nedávnem se roztáhl za původní hradby, které dnes už svými cimbuřími, věžemi a baštami chránily sotva polovinu domů. Před pěti lety nechalo město postavit nové hradby, za nimiž se ocitla předměstí, která obklopovala staré město. A dnes už vyrostla další předměstí i za těmito novými hradbami. A na louce za řekou, kde se obyvatelé města tradičně scházeli, aby oslavili dožínky či svátek Všech svatých, stála teď malá vesnice nazývaná Newport, Nový přístav.

O chladné velikonoční neděli projel šerif William Hamleigh Newportem a překonal kamenný most, který vedl do té části města, pro niž se vžilo označení Staré město kingsbridgeské. Dnes tam měla být vysvěcena právě dostavěná kingsbridgeská katedrála. William projel mohutnou městskou bránou a vydal se vzhůru po hlavní ulici, kterou si měšťané nedávno nechali vydláždit. Po obou stranách ulice stály výhradně kamenné domy s obchody v přízemí a soukromými komnatami v patře. Kingsbridge je dnes větší, živější a bohatší, než kdy byl Shiring, pomyslel si William trpce.

Dorazil na horní konec ulice a zahnul do převorství. A tam mu před očima vyvstala příčina, proč Kingsbridge tak vzkvétal a Shiring tolik upadal: katedrála.

Brala člověku dech.

Neuvěřitelně vysokou chrámovou loď podepírala řada elegantních půlobloukových podpěr. V západním průčelí zely tři velikánské vchody, jak dveře pro obry, a nad nimi každého zaujala řada vysokých, úzkých špičatých oken sevřených z obou stran štíhlými věžemi. Celkové pojetí stavby se dalo rozpoznat již při pohledu na příčnou loď, která byla dokončena před celými osmnácti roky, ale tohle bylo velkolepé naplnění základní myšlenky. Nikde v celé Anglii nic podobného nestálo.

Stále ještě se každou neděli konal na Starém městě trh a trávník před vchodem do chrámu byl plný stánků. William slezl z koně a nechal Waltera, aby se postaral o zvířata. Pak se s kulháním vydal přes náměstí ke katedrále. Bylo mu čtyřiapadesát let, byl tlustý a nohy ho bez ustání bolely, protože ho sužovala pakostnice. Kvůli bolesti byl víceméně pořád vzteklý.

Vevnitř působil chrám ještě o poznání velkolepějším dojmem. Hlavní chrámová loď byla postavená ve stejném stylu jako příčná loď, jen stavitel svoje plány zdokonalil a dokázal udělat ještě štíhlejší sloupy a ještě větší okna. Ještě jedna novinka tu byla k vidění. William už slyšel, jak si lidé povídají o barevných sklech, jež vyrobili řemeslníci, které stavitel Jack přivezl z Paříže. Šerif se divil, proč je kolem toho takový rozruch. Představoval si, že barevná okna budou vypadat stejně jako goblén nebo malba na stěně. Teď konečně viděl, jaké to doopravdy je. Světlo zvenku procházelo barevnými sklíčky, ozařovalo je a výsledek byl vskutku

magický. Chrám byl plný lidí, kteří se zakláněli, aby si mohli okna prohlédnout. Výjevy v oknech zachycovaly biblické příběhy, nebe a peklo, světce a proroky, jejich žáky a také několik kingsbridgeských měšťanů, kteří zřejmě přispěli na ta okna, v nichž jsou zobrazeni – pekař nesoucí podnos s bochníky, koželuh a jeho usně, zedník s kružítkem a pravítkem. Vsadím se, že Jack si na těch oknech pořádně namazal kapsu, pomyslel si William otráveně.

Chrám byl plný lidí, kteří se sešli na velikonoční bohoslužbu. Trh se jako obvykle roztáhl až dovnitř, takže William kráčel hlavní chrámovou lidí a stánkaři mu nabízeli studené pivo, teplý perník, popřípadě za tři pence bleskovou soulož u zdi. Duchovní se vytrvale snažili vyhnat kupce z chrámu, ale to byl nesplnitelný úkol. William se pozdravil s několika významnějšími obyvateli hrabství. Přestože ho podbízení obchodníků i společenské povinnosti neustále rozptylovaly, William zjistil, že se pohledem i myšlenkami stále vrací vzhůru k velkolepým liniím sloupořadí. Oblouky, okna, sloupy zdánlivě složené ze svázaných prutů i žebroví a jednotlivé části klenby nad hlavou, to všechno jako by ukazovalo k nebesům a neustále připomínalo, k čemu je vlastně celá stavba určena.

Podlaha byla dlážděná, pilíře nabarvené a ve všech oknech zářila skla: Kingsbridge a jeho převorství mají dost peněz, aby jejich katedrála mohla to bohatství předvádět celému světu. V malých výklencích příčných kaplí stály zlaté svícny a visely kříže vykládané drahokamy. Také měšťané dávali svoje bohatství okázale najevo. Oblékli si bohatě zdobené barevné suknice, na ruce a hrdla si navlékli stříbrné náramky a náhrdelníky, prsty zatížili zlatými prsteny.

Williamův pohled padl na Alienu.

A jako vždy se mu srdce na okamžik zastavilo. Byla krásná jako vždy, třebaže jí už dnes musí být přes padesát. Pořád ještě má husté vlasy, i když teď už si je trochu přistřihuje, a také vypadají o něco světlejší, jako by jejich sytá hněď postupem času bledla. V koutcích očí měla přitažlivé vějířky vrásek. Byla o něco širší než kdysi, ale to jí na zajímavosti neubralo. Na sobě měla modrý plášť s červeným hedvábným lemováním a červené kožené střevíce. Kolem ní se shromáždil uctivý zástup měšťanů. Přestože sama hraběnkou vůbec nebyla, jen pouhou sestrou hraběte, jejíž bratr se usadil ve Svaté zemi, všichni s ní jako s hraběnkou jednali. A sama se nosila jako královna.

Pohled na Alienu probudil ve Williamovi pokaždé nenávist, jež ho pálila v břiše jako žluč. Zničil jejího otce, znásilnil ji, zmocnil se jejího hradu, spálil jí veškerou vlnu a vyhnal bratra, ale pokaždé, když už si myslel, že ji dokázal srazit na kolena, znovu se zvedla, vzpamatovala se z další rány a dosáhla ještě větší moci a ještě většího bohatství. Teď už byl William starý, tlustý a

stižený dnou a konečně si uvědomil, že prožil celý život jakoby v zajetí děsivého kouzla.

Vedle Alieny stál vysoký zrzavý muž, kterého William zprvu považoval za Jacka. Jenže když si ho prohlédl pořádně, bylo mu jasné, že na Jacka je příliš mladý. Tohle je nepochybně Jackův syn, uvědomil si. Mladík byl oblečen jako rytíř a u pasu mu visel meč. Jack stál hned vedle syna, byl o palec či dva menší a ohnivé vlasy mu na spáncích začínaly ustupovat. Pokud Williama paměť neklamala, je Jack asi o pět let mladší než Aliena – už má ale také vějířky vrásek kolem očí. Živě se bavil s nějakou dívkou. To bude určitě jeho dcera. Je hodně podobná Alieně, stejně hezká, ale bohaté vlasy má pevně stažené dozadu spletené do copu a je velmi nenápadně oblečená. Jestli má pod hnědými šaty žádoucí tělo, tak nechce, aby o tom kdokoliv věděl.

William si prohlížel Alieninu vzkvétající, usazenou, šťastnou rodinu a závist mu bobtnala v žaludku. Tohle všechno měl mít přece on. Nadějí na odvetu se však ještě úplně nevzdal.

Zvedly se hlasy několika set mnichů zpívajících žalm, přehlušily hovor lidí i křik obchodníků a v čele průvodu vešel do chrámu převor Philip. Tolik mnichů tady nikdy nebývalo, napadlo Williama. Převorství se rozrůstalo spolu s městem. Philip, dnes už víc než šedesátiletý, byl dokonale holohlavý a dost tělnatý. Obličej, jenž býval kdysi hubený, se mu docela zakulatil. A působil dojmem, že je sám se sebou spokojen. Nebylo ani divu: zasvěcení téhle katedrály byl cíl, na nějž se upnul od první chvíle, kdy před čtyřiatřiceti roky do Kingsbridge přišel.

Pak se objevil biskup Waleran, navlečený do svého nejzdobnějšího roucha. Jeho příchod vyvolal vzrušené poznámky. V bledém, hranatém obličeji měl biskup nehybně nezúčastněný výraz, ale William věděl, že uvnitř to v něm vře. Tahle katedrála se stala symbolem velkolepého vítězství Philipa nad Waleranem. William Philipa také nenáviděl, ale tajně se radoval z toho, že jednou pro změnu vidí na kolenou nadutého Walerana.

Biskup se tady moc často neukazoval. V Shiringu byl konečně dostavěn nový kostel – se zvláštní kaplí připomínající památku Williamovy matky. Přestože shiringský kostel se vzhledem a velkolepostí zdaleka nemohl zdejší katedrále rovnat, Waleran se rozhodl usídlit se tam. Přes veškeré biskupovo úsilí ale byl Kingsbridge i nadále katedrálním kostelem. Během války, která zuřila víc než tři desítky let, udělal Waleran, co bylo v jeho silách, aby Philipa zničil, leč kingsbridgeský převor nakonec slavil vítězství. Připomínalo to trochu boj mezi Williamem a Alienou. V obou případech triumfovala slabost a ohledy nad silou a bezohledností. William cítil, že nikdy nepochopí, proč to tak dopadlo.

Dnes ovšem neměl biskup na vybranou a musel přijít kvůli obřadu vysvěcení chrámu: vypadalo by velmi zvláštně, kdyby se nedostavil, aby přivítal všechny významné hosty. Přijelo také několik biskupů ze sousedních diecézí a řada významných opatů a převorů.

Chyběl ale arcibiskup z Canterbury Tomáš Becket. Zmítal se uprostřed vášnivého sporu se svým starým přítelem, králem Jindřichem. Byl to spor tak prudký, že arcibiskup musel utéct ze země a najít útočiště ve Francii. Hádali se o celý seznam právních otázek, ale jádro sporu bylo jednoduché: Může si král dělat, co se mu zachce, nebo by měl být něčím omezován? Byl to stejný spor, jaký vedl William s převorem Philipem. William zastával názor, že každý hrabě si může dělat, co je mu libo – proto je přece hrabětem. Jindřich si přesně totéž myslel o postavení krále. Převor Philip i Tomáš Becket se klonili k představě, že moc panovníka by měla být něčím omezována.

Biskup Waleran patřil k duchovním, kteří stranili vládcům. Mít moc pro něj znamenalo moci ji užívat. Tři desetiletí porážek neotřásly jeho vírou, že je nástrojem boží vůle, ani jeho bezohledným odhodláním splnit svatou povinnost. William si byl jist, že i v tuhle chvíli – kdy řídí slavnostní vysvěcení kingsbridgeské katedrály – přemítá Waleran o tom, jak by Philipovi zkazil tyhle okamžiky slávy.

William po celou bohoslužbu přecházel. Stát na jednom místě bylo pro jeho nohy daleko bolestivější než chodit. Když šel do shiringského kostela, Walter mu s sebou nesl židli. Na ní mohl alespoň chvíli zdřímnout. Jenže tady byli lidé, s nimiž bylo vhodné promluvit, většina přítomných také bohoslužbu využívala k tomu, že dohadovali, co bylo potřeba. William chodil mezi nimi, snažil se zalichotit mocným, ponižoval slabé a na všechny sbíral nejrůznější drby. Jeho přítomnost už dávno nevyvolávala v lidech smrtelný děs jako za starých dobrých časů, ale pořád ještě byl šerifem a lidé se ho přiměřeně báli a patřičně se před ním skláněli.

Bohoslužba nebrala konce. Ještě ke všemu byla doplněna dlouhými přestávkami, kdy řeholníci chodili zvenku kolem chrámu a kropili jeho zdi svěcenou vodou. Ke konci mše převor Philip oznámil jmenování nového podpřevora: stal se jím bratr Jonathan, sirotek, který v klášteře vyrostl. Jonathanovi bylo pětatřicet, byl neobyčejně vysoký a Williamovi připomínal Toma Stavitele: taky měl v sobě něco, čím se podobal obrovi.

Když bylo konečně po bohoslužbě, významní hosté se přesunuli do jižní části příčné lodi a příslušníci nižší šlechty z hrabství se kolem nich nahrnuli, aby se s nimi mohli pozdravit. William se také odbelhal tím směrem. Bývaly časy, kdy jednal s biskupy a podobnými potentáty jako se sobě rovnými, jenže dnes se jim musel klanět spolu s rytíři a menšími zemany. Biskup Waleran odtáhl Williama stranou a zeptal se: „Co je zač ten nový podpřevor?“

„Klášterní sirotek," odpověděl šerif. „Odjakživa je to Philipův oblíbenec."

„Připadá mi trochu moc mladý na to, aby se stal podpřevorem."

„Je starší, než byl Philip, když se stal převorem."

Waleran nasadil zamyšlený výraz. „Klášterní sirotek, říkáš? Připomeň mi trochu podrobnosti."

„Když sem Philip přišel, přinesl dítě s sebou."

Biskup si rázem vzpomněl a tvář se mu rozjasnila. „U všech svatých, no jistě! Úplně jsem na to Philipovo dítě zapomněl. Jak jen se mi mohlo něco takového vypařit z mysli?"

„Už je to třicet let. A komu na tom dnes záleží?"

Waleran vrhl na Williama pohrdavý pohled, který William ze srdce nenáviděl. Pohled který říkal: *Ty tupá obludo, copak nepřijdeš ani na takhle jednoduchou záležitost?* Bolest se mu zahryzla do nohy a šerif přenesl váhu v marné snaze si trochu ulevit. „A kde se to dítě vlastně vzalo?" vyzvídal dál biskup.

William polkl nechuť. „Pokud si správně vzpomínám, našel je opuštěné poblíž té misie v lesích, kde působil."

„Čím dál tím líp," přikyvoval biskup nadšeně.

William stále nechápal, co tím Bigod sleduje. „O co jde?" zeptal se zachmuřeně.

„Nemáš pocit, že Philip to dítě vychovával, jako by to byl jeho vlastní syn?"

„To jo."

„A teď z něj dokonce udělal podpřevora."

„Počítám, že ho nejspíš zvolili mniši. Myslím, že je mezi nimi velice oblíbený."

„Když se někdo stane v pětatřiceti podpřevorem, je na nejlepší cestě, aby to jednoho dne dotáhl na převora."

William nechtěl znovu říkat *O co jde?,* a tak jen čekal, až mu to Waleran vysvětlí, a připadal si jako nechápavý žáček ve škole.

Konečně biskup prohlásil: „Jonathan je nepochybně Philipův vlastní potomek."

William vybuchl smíchy. Čekal nějakou hlubokou myšlenku a Waleran přišel s nápadem, který byl naprosto nesmyslný. K Williamově zadostiučinění vehnala jeho jízlivá reakce trochu krve do biskupovy voskově bledé pleti. „Nikdo, kdo Philipa trochu zná, něčemu takovému neuvěří," prohlásil William. „Ten se už narodil jako starý, vyschlý pařez. To je ale nápad!" Znovu se rozesmál. Waleran si o sobě může myslet, kdoviják je mazaný, ale tentokrát ztratil veškerý smysl pro realitu.

Waleranova povýšenost byla ostrá a chladná jako rampouch. „Říkám ti, že Philip kdysi míval milenku – to ještě vedl tu malou misii v lesích. Pak se stal kingsbridgeským převorem a musel na tu ženu zapomenout. Když

nemohla mít otce, nestála ani o dítě, a tak ho hodila převorovi na krk. Philip je útlocitná duše a měl pocit, že se o potomka musí postarat. Nakonec prohlásil, že je to nalezenec."

William zavrtěl hlavou. „Neuvěřitelné. Kdokoliv jiný ano. Philip ne."

„Jestli to dítě našli opuštěné, jak může dokázat, odkud pocházelo?" nevzdával se Waleran.

„To nemůže," připustil William. Podíval se přes jižní část příčné lodi do míst, kde stál Philip s Jonathanem a povídali si s biskupem z Herefordu. „Vždyť si ani nejsou podobní," namítl.

„Ty se taky nepodobáš své matce," upozornil ho Waleran. „Díkybohu."

„A k čemu je to celé dobré?" zeptal se William. „Co s tím chceš podniknout?"

„Obvinit ho před církevním soudem," odpověděl biskup.

To bylo ovšem něco jiného. Každý, kdo Philipa zná, by Waleranovu obvinění nedával velkou váhu, ale soudce, který to v Kingsbridge nezná, by to mohl považovat za docela pravděpodobné. William musel neochotně připustit, že biskupův nápad není nakonec tak hloupý. Waleran jako obvykle prokázal, že je mazanější než William. Však se také teď Waleran tvářil nesnesitelně nadutě. Tělnatému šerifovi to ale bylo jedno. Nadchla ho představa, že by přece jen bylo možné srazit Philipovi hřebínek. „Panebože," vydechl, „myslíš, že by to mohlo vyjít?"

„Záleží na tom, kdo bude soudcem. Ale možná že bych to dokázal trochu ovlivnit. Uvidíme…"

William se zadíval do míst, kde stál Philip se svým chráněncem po boku. Převor se vítězoslavně usmíval. Obrovské okno vykládané barevnými sklíčky na ně vrhalo rozptýlené světlo, takže vypadali jako postavy vystupující ze sna. „Smilstvo a nepotismus," poznamenal William škodolibě. „Bože můj."

„Jestli mu to dokážeme jaksepatří přišít," prohlásil Waleran zálibně, „bude to konec tohohle prokletého převora."

Žádný rozumný soudce nepochybně neshledá Philipa vinným.

Pravdou totiž bylo, že pokud jde o smilstvo, převor nikdy nemusel žádnému pokušení příliš odolávat. Ze zpovědí věděl, že někteří mniši zoufale bojují s tělesnou žádostí, ale to nebyl jeho případ. Byly časy, to mu mohlo být tak osmnáct, kdy ho obtěžovaly nečisté sny, ale tohle období netrvalo dlouho. Většinu života pro něj bylo snadné zachovávat čistotu. Nikdy v životě neměl pohlavní styk a teď už byl pravděpodobně příliš starý na to, aby ho něco podobného potkalo.

Jenže církev vzala obvinění velice vážně. Philip byl nucen předstoupit před církevní soud. Na jednání bude přítomen i arcijáhen z Canterbury. Waleran původně chtěl, aby soud zasedal v Shiringu, ale Philipovi se

podařilo tenhle nápad odrazit, takže jednání se bude konat v Kingsbridge, což je koneckonců katedrální město. A tak Philipovi nezbylo než vyklidit ze svého domu všechny osobní věci, jelikož v převorově sídle bude přebývat arcijáhen.

Philip věděl, že se smilstvem neprovinil, takže logicky muselo následovat zproštění viny, a pokud jde o nepotismus – když člověk žádného syna nemá, nemůže ho zvýhodňovat. Přesto zpytoval svědomí, jestli neudělal chybu, když navrhl Jonathanovo jmenování do úřadu podpřevora. Stejně jako jsou nečisté myšlenky ozvěnou vážnějších hříchů, třeba je podpora milovaného sirotka náznakem něčeho, co se blíží nepotismu. Od řeholníků se čeká, že oželí přednosti rodinného života, a přece byl Jonathan pro Philipa téměř jako syn. Philip z něj udělal hospodáře, když byl Jonathan ještě docela mladý, a teď ho nechal povýšit na podpřevora. Dělal jsem to z vlastní pýchy a pro vlastní potěšení? ptal se sám sebe.

Ale ano, odpovídal si v duchu.

Vždyť mu přinášelo neuvěřitelné uspokojení, že mohl Jonathana vzdělávat, že ho viděl růst a dospívat, že ho sledoval, jak se mladík učí zvládat provoz převorství. Ale i kdyby všechny tyhle záležitosti nedělaly Philipovi radost, pořád platilo, že Jonathan je nejschopnější mladý úředník v celém klášteře. Je chytrý, zbožný, má představivost a je svědomitý. Vyrostl v převorství, jiný život nepoznal a po svobodě nikdy nezatoužil. Philip byl vychován v opatství. Z nás, klášterních sirotků, jsou nejlepší řeholníci, říkal si.

Strčil do vaku nějaký svazek. Bylo to Evangelium svatého Lukáše, moc moudrá kniha. Jednal s Jonathanem jako se synem, ale nedopustil se žádného hříchu, kvůli kterému by měl být pohnán před církevní soud. To obvinění bylo nesmyslné.

Bohužel, už jen samo obvinění mělo ničivé důsledky. Oslabilo Philipovu mravní autoritu. Vždycky se najdou lidé, kteří si budou pamatovat obžalobu a zapomenou na rozsudek. Až příště Philip vstane a prohlásí: „Přikázání zakazuje, aby muž požádal manželku bližního svého," někteří farníci si při tom řeknou: *Však sis taky užil svoje, když jsi byl mladý.*

Do světnice vrazil Jonathan a těžce oddechoval. Philip se zamračil. Podpřevor by neměl s funěním vbíhat do místnosti. Nadechl se, aby udělal mladíkovi krátkou přednášku o tom, proč je nutné, aby představitelé kláštera vystupovali důstojně, když vtom Jonathan vyhrkl: „Arcijáhen Peter už je tady!"

„Dobře, dobře," uklidnil se Philip. „Stejně jsem právě skončil." Podal Jonathanovi vak. „Odnes mi to do dormitáře a nechvátej pořád. Klášter je místo, kde má vládnout klid a mír."

Jonathan přijal vak i napomenutí, ale ještě dodal: „Vůbec se mi nelíbí, jak se ten arcijáhen tváří."

„Jsem si jist, že to bude spravedlivý soudce, a o nic jiného nám přece nejde," namítl Philip.

Otevřely se dveře a arcijáhen vstoupil. Byl to vysoký, statný chlap asi v Philipově věku s řídnoucími šedými vlasy na hlavě a nápadně nadřazeným výrazem ve tváři. Philipovi připadal vzdáleně povědomý.

Potřásli si rukama a Philip se představil: „já jsem převor Philip."

„Já tě znám," odpověděl arcijáhen nevlídně. „Ty už si na mě nevzpomínáš?"

Ten podrážděný hlas Philipovi pomohl. Krve by se v něm nedořezal. Tohle je přece jeho nejstarší nepřítel. „Arcijáhen Peter," přikývl zasmušile. „Peter z Warehamu."

„Věčně jen dělal potíže," vysvětloval Philip Jonathanovi o pár minut později, když nechali arcijáhna, aby se zabydlel v pohodlném převorově domě. „V jednom kuse si stěžoval, že nepracujeme dost tvrdě, že jíme příliš dobře, že máme moc krátké bohoslužby. Prohlásil, že jsem příliš shovívavý. Chtěl se totiž sám stát převorem, tím jsem si jist. Kdyby se mu to podařilo, bylo by to pochopitelně čiré neštěstí. Jmenoval jsem ho almužníkem, takže byl polovinu doby na cestách. Udělal jsem to jen proto, abych se ho zbavil. Bylo to tak nejlepší pro misii i pro něj, ale jsem si jist, že mě dodnes nenávidí – dokonce i po těch pětatřiceti letech." Povzdechl si. „Když jsme spolu tehdy po velkém hladomoru navštívili misii svatého Jana V lesích, slyšel jsem tam, že Peter odešel do Canterbury. A dnes dorazil sem, aby předsedal soudu, který mě bude soudit."

Posadili se v rajské zahradě. Počasí bylo vlídné a slunce příjemně hřálo. Pod severním loubím se padesát chlapců rozdělených do tří tříd učilo číst a psát a přes čtvercový trávník se neslo jejich tiché odříkávání. Philip ještě pamatoval, že se celá klášterní škola skládala z pěti žáčků a jednoho senilního novicmistra. Zamyslel se nad tím, co všechno tady dokázal uskutečnit: postavil novou katedrálu, změnil chudé, upadající převorství v bohatou, činorodou a vlivnou instituci, přispěl k rozšíření města Kingsbridge. V chrámu více než sto řeholníků zpívalo žalm. Z místa, kde seděl, viděl Philip neuvěřitelně krásná barevná okna chóru. A za zády, vedle východního podloubí, měl kamennou budovu klášterní knihovny obsahující stovky svazků o teologii, astronomii, etice, matematice, prostě o všech oblastech lidského vědění. A za zdmi převorství se rozkládaly rozlehlé pozemky, které patřily klášteru a jež s otevřenou myslí spravovali zástupci převorství. Půda dokázala uživit nejen mnichy, ale i stovky rolníků. Přijde teď o tohle všechno kvůli jedné lži? Dostane tohle prosperující a bohabojné převorství do rukou někdo jiný, nějaký poskok biskupa Walerana, jako je úlisný arcijáhen Baldwin, nebo svévolný blázen ražení Petera z Warehamu, aby bleskově srazil do hlubin nouze a marnosti to, co

Philip tak dlouho budoval? Smrsknou se početná stáda ovcí na několik vyzáblých jehňátek, vrátí se na pole neužitečný plevel a neužívanou knihovnu zanese prach? Změní se nádherná nová katedrála v zatuchlou a rozpadající se stavbu? Bůh stál při mně, abych toho tolik dokázal, říkal si Philip. Nemůžu uvěřit, že by teď dopustil, aby to všechno přišlo nazmar.

„Ať je to, jak chce," ozval se Jonathan, „ani arcijáhen Peter tě přece nemůže shledat vinným."

„Myslím, že může," potřásl hlavou Philip.

„Copak by si něco takového vzal na svědomí?"

„Celý život v sobě živí zavilý odpor proti mně a teď má konečně příležitost prokázat, že jsem hříšník a že pravda celou dobu stála na jeho straně. Waleran se o tom zřejmě nějak dověděl a postaral se, aby byl soudcem tohoto případu jmenován právě Peter."

„Vždyť nemá žádné důkazy!"

„Ten důkazy nepotřebuje. Vyslechne si žalobu a obhajobu. Pak se pomodlí, aby mu Bůh dobře vedl ruku, a vyhlásí rozsudek."

„Třeba ho Bůh povede správně."

„Peter mu nebude naslouchat. Nikdy nebyl dobrý posluchač."

„A co se tedy stane?"

„Sesadí mě," odpověděl Philip sklesle. „Možná mě tu nechají jako řadového mnicha, abych se kál ze svých hříchů, ale moc pravděpodobné to není. Daleko spíš mě vyženou z řádu, abych tady nemohl už mít žádný vliv."

„A co bude dál?"

„Pak budou muset pochopitelně být volby. V tu chvíli do celého vývoje bohužel zasáhne dění u královského dvora. Král Jindřich se dostal do sporu s canterburským arcibiskupem Tomášem Becketem, a arcibiskup Tomáš je teď proto v exilu ve Francii. Polovina jeho arcijáhnů je tam s ním. Druhá polovina – ti, co zůstali tady – se postavila proti arcibiskupovi na stranu krále. K nim zjevně patří i Peter. Biskup Waleran také podporuje krále. Takže Waleran někoho doporučí do funkce převora a bude mít za sebou canterburské arcijáhny i krále. Pro mnichy bude těžké se proti takovému návrhu postavit."

„Kdo by to tak mohl být?"

„Waleran má určitě někoho v rukávu, tím jsem si jist. Mohl by to být arcijáhen Baldwin. Nebo dokonce Peter z Warehamu."

„*Musíme* přece něco podniknout, abychom tomu zabránili!" zvolal Jonathan.

Philip přikývl. „Jenže všechno se proti nám spiklo. Nemůžeme podniknout nic, čím bychom změnili politickou situaci. Jediná možnost je…"

„Co?" vyhrkl Jonathan nedočkavě.

Případ se zdál Philipovi předem ztracený, a tak měl pocit, že ani nemá smysl pohrávat si s nějakými zoufalými nápady: probudil by tím v Jonathanovi naději jen proto, aby ji zklamal. „Ale nic,“– mávl rukou.

„Co jsi chtěl říct?“

Philip o tom ještě chvíli přemítal. „Kdyby se nám podařilo prokázat nade všechny pochyby, že jsem nevinný, Peter by mě nemohl odsoudit,“ prohlásil po chvíli zamyšleně.

„Ale co by mohlo posloužit jako takový důkaz?“

„V tom to právě je. Nemůže dokázat něco, co není. To bychom museli najít tvého pravého otce.“

Jonathana to okamžitě nadchlo. „Ano! To je ono! Přesně tak to uděláme!“ vykřikoval.

„Uklidni se,“ mírnil ho Philip. „Už jsem to kdysi zkoušel. A asi to po tolika letech nebude o nic snazší.“

Jonathan se ale nedal tak snadno odradit. „Copak jsi neměl vůbec žádné stopy, které by naznačovaly, odkud pocházím?“

„Bohužel ne,“ odpověděl Philip. Začal mít obavy, že v Jonathanovi vzbudil naděje, které nebude možné naplnit. Přestože si chlapec na rodiče vůbec nevzpomínal, fakt, že ho odložili, ho celý život znepokojoval. Teď si myslel, že by se mu mohlo podařit celou záhadu vyřešit a najít nějaké vysvětlení, jež by prokázalo, že ho ve skutečnosti milovali. Philip si byl jist, že tohle může vést jedině k rozčarování.

„Ptal ses lidí, kteří bydleli poblíž?“ zeptal se Jonathan.

„Tam široko daleko nikdo nebydlí. Misie leží hluboko v lesích. Tví rodiče nejspíš přišli zdaleka, pravděpodobně z Winchesteru. Tahle možnost mě pochopitelně napadla.“

Jonathan se nevzdával. „A neviděl jsi v té době v lese nějaké pocestné?“

„Ne.“ Philip se zamračil. Je to pravda? V hlavě mu blikla dávno zapomenutá vzpomínka. Toho dne, kdy se nemluvně našlo, vydal se přece z misie do biskupského paláce a cestou mluvil s nějakými lidmi. Náhle se mu vybavilo, kdo to byl. „Ale ano, ve skutečnosti procházel vlastně tou dobou kolem Tom Stavitel a jeho rodina.“

Jonathan užasl. „To jsi mi nikdy neřekl!“

„Nepřipadalo mi to důležité. A určitě to důležité není. Potkal jsem je asi o den či dva později. Ptal jsem se jich a oni mi odpověděli, že neviděli nikoho, kdo by mohl být matkou či otcem opuštěného dítěte.“

Jonathan byl zdrcen. Philip měl stále silnější obavy, že celé vyptávání povede jen k tomu, že nešťastný podpřevor bude ještě zklamanější: nejenže se nedozví nic o rodičích, ale ještě navíc se mu nepodaří prokázat, že je Philip nevinný. Jenže teď už se nedal zastavit. „Co vůbec dělali v lese?“ zeptal se.

„Tom byl na cestě do biskupského paláce. Snažil se najít nějakou práci. Proto taky skončili tady.“

„Chci se jich na to ještě přeptat.“

„Tom a Alfred jsou po smrti. Ellen žije v lesích a jen Bůh ví, kdy se tady ukáže. Ale můžeš si promluvit s Jackem a Martou.“

„Za pokus to stojí.“

Možná má Jonathan pravdu. Je mladý a má dost sil. Philip je spíš pesimistický a nechal se kdysi odradit. „Dej se do toho,“ přikývl. „Já už jsem starý a unavený. Jinak by mě přece taky napadlo, že to mám udělat. Promluv si s Jackem. Snažíme se tahat za hodně tenkou nit. Ale je to naše jediná naděje.“

Návrh okna byl nakreslený v životní velikosti a vybarvený na veliké dřevěné desce ležící na stole. Desku předem umyli pivem, aby se barvy nerozpíjely. Kresba zachycovala Kristův rodokmen v podobě rodového stromu. Sally nejdřív vzala do ruky kousek tlustého, rubínově zbarveného skla a položila je na postavu jednoho z izraelských panovníků – Jack si nebyl jist, o kterého krále jde: nikdy si nedokázal zapamatovat spletitou symboliku náboženských obrázků. Potom Sally namočila do misky s křídou rozpuštěnou ve vodě jemný štěteček a obkreslila tvar postavy na sklo: ramena, paže a obrys pláště.

Vedle stolu na zemi hořel oheň, v němž měla dívka položené železné rydlo s dřevěnou rukojetí. Vytáhla rydlo z ohně a pak jeho do ruda rozžhaveným hrotem rychle, ale opatrně přejela po obrysech, které si předtím nakreslila. Sklo v naznačených liniích úhledně prasklo. Sallyin pomocník vytvarovaný kus skla vzal a začal jeho okraje uhlazovat železným pilníkem.

Jack moc rád pozoroval dceru při práci. Šlo jí to rychle od ruky, dělala úsporné pohyby a přitom byla velice přesná. Už jako malé holčičce jí učarovala práce sklářů, které Jack přivezl z Paříže, a vždycky říkala, že přesně tohle by chtěla dělat, až bude velká. A svoje předsevzetí skutečně dodržela. Když lidé poprvé přijdou do kingsbridgeské katedrály, zaujmou je víc Sallyiny výjevy v oknech než architektura jejího otce, pomyslel si Jack lítostivě.

Učeň podal dívce ohlazený kus skla a ona na něj začala malovat záhyby pláště. Používala barvu namíchanou z železné rzi, moči a arabské gumy, aby nános patřičně držel. Ploché, hladké sklo začalo zničehonic vypadat jako měkká, ledabyle splývající látka. Sally byla opravdu velice šikovná. Rychle malbu dokončila a pak položila namalované sklíčko vedle dalších do železné pánve, jejíž dno bylo posypané vápnem. Až bude pánev plná, poputuje do pece. Tam se barva horkem spojí se sklem.

Sally vzhlédla, podívala se na Jacka, krátce se na něj usmála nepřítomným úsměvem a sáhla po dalším kousku skla.

Jack odtrhl pohled od dcery a vydal se pryč. Dokázal by ji pozorovat celý den, ale sám měl spoustu práce. Byl do své dcery, jak říkala Aliena, úplně zfanfrněný. Když se na ni podíval, často užasl nad tím, že může za to, že tahle chytrá, nezávislá, dospělá mladá žena spatřila světlo světa. A měl obrovskou radost, že je z ní tak schopná a šikovná řemeslnice.

Ironií osudu bylo, že vždycky tlačil na Tommyho, aby se stal stavitelem. Dokonce chlapce přinutil, aby několik let pracoval na stavbě. Jenže Tommy měl zájem o zemědělství, pěstování koní, lov a šermování mečem – tedy o věci, jež nechávaly Jacka chladným. Nakonec musel Jack přiznat porážku. Tommy šel sloužit k jednomu ze zdejších zemanů jako panoš a po čase byl pasován na rytíře. Aliena mu poskytla malé panství o pěti vesnicích. Zato ze Sally se vyklubal náramný talent. Tommy byl už ženatý – vzal si mladší dceru hraběte z Bedfordu a měl s ní tři děti. Takže Jack už se stal dědečkem. Sally bylo už pětadvacet a pořád byla svobodná. Byla z velké části po své babičce Ellen. Taky byla bojovně soběstačná.

Jack se vydal k západnímu průčelí katedrály, tam se zastavil a zadíval se vzhůru na dvojici věží. Byly skoro hotové a obrovský bronzový zvon je už na cestě z jedné londýnské slévárny. Teď už tu Jack vlastně neměl mnoho na práci. Tam, kde kdysi řídil armádu svalnatých kameníků a tesařů, kteří na sebe kladli řady pravidelných kamenných kvádrů a stavěli lešení, měl dnes hrstku řezbářů, sochařů a malířů, kteří dělali přesnou a často únavnou práci soustředěnou na detaily: tesali sochy do výklenků, stavěli ozdobné věžičky a zlatili křídla kamenných andělů. Už taky nebylo co navrhovat – kromě toho, že převorství se čas od času rozhodlo postavit nějakou novou budovu: knihovnu, kapitolku, větší přístřešek pro poutníky či novou prádelnu nebo mlékárnu. Mezi těmito drobnými zakázkami se Jack chvílemi sám věnoval – poprvé po mnoha letech – tesání kamene. Nemohl se dočkat, až strhne starý chór, který postavil Tom Stavitel, a zbuduje novou východní část chrámu podle svého vlastního návrhu. Jenže převor Philip si chtěl alespoň rok užívat dostavěné katedrály, než se pustí do další zásadní přestavby. Na Philipa už začínal doléhat věk. Jack měl obavy, že starý pán se možná nedožije toho, aby přestavěný chór viděl.

Práce však budou pokračovat i po Philipově smrti, pomyslel si Jack, když viděl, jak se k němu od kuchyňského dvora rázným krokem blíží vysoká postava bratra Jonathana. Z Jonathana jednou bude dobrý převor, možná dokonce tak dobrý jako Philip. Jack byl rád, že s tímhle nástupcem může počítat: dovolovalo mu to plánovat dál do budoucnosti.

„Mám strach z toho církevního soudu, Jacku," vyhrkl Jonathan bez pozdravu.

„Mám pocit, že se kolem toho strašně nadělá, a přitom o nic nejde," mávl rukou Jack.

„To jsem si myslel taky – jenže se ukázalo, že arcijáhen je dávný nepřítel převora Philipa."

„Kruci. Ale i kdyby – přece ho nemůže odsoudit."

„Může udělat, cokoliv si zamane."

Jack znechuceně potřásl hlavou. Někdy se divil, proč lidé, jako je Jonathan, pořád ještě věří v církev, když je to tak nestydatě zkorumpovaný podnik. „A co s tím chceš udělat?" zeptal se.

„Jediný způsob, jak by šlo dokázat, že je nevinný, je zjistit, kdo byli doopravdy moji rodiče."

„Na to je ale trochu pozdě!"

„Jenže je to naše jediná naděje."

To Jackem otřáslo. Znamená to, že situace je vskutku vážná. „A kde s tím chceš začít?" otázal se zvědavě.

„U tebe. V době, kdy jsem se narodil, ses totiž pohyboval kolem misie svatého Jana V lesích."

„Vážně?" Jack vůbec nechápal, kam Jonathan míří. „Žil jsem tam do nějakých jedenácti let. A řekl bych, že jsem tak o jedenáct let starší než ty…"

„Otec Philip říká, že tě potkal den poté, co mě našli. Byla s tebou tvoje matka, Tom Stavitel a jeho děti."

„Vzpomínám si na to. Snědli jsem Philipovi všechno jídlo. Byli jsme k smrti vyhladovělí."

„Zkus si vzpomenout. Neviděl jsi tam někde okolo někoho s dítětem, nebo mladou ženu, která by mohla být těhotná?"

„Počkej, zadrž." Jack se na Jonathana nechápavě zadíval. „Chceš mi tvrdit, že tě našli poblíž misie svatého Jana V lesích?"

„Ano – to jsi nevěděl?"

Jack nevěřil vlastním uším. „Ne, to jsem teda nevěděl," odpověděl pomalu. V hlavě mu vířily všechny důsledky tohoto nečekaného zjištění. „Když jsme dorazili do Kingsbridge, byl už jsi tady, a tak jsme si přirozeně mysleli, že tě našli v lese někde v okolí." Zničehonic měl pocit, že si musí honem sednout. Kousek od něj ležela hromada suti. Jack se na ni nepřítomně posadil.

„Poslyš, tak viděl jsi tehdy někoho tam u vás v lesích?" dorážel na něj Jonathan netrpělivě.

„No jistě," přikývl Jack. „Jonathane, já nevím, jak ti to mám říct."

Jonathan zbledl. „Ty o tom něco víš, viď? Co jsi viděl?"

„Tebe jsem viděl, Jonathane. Tebe jsem tehdy viděl."

Jonathan na něj zůstal koukat s otevřenou pusou. „Co… Kdy?" koktal.

„Zrovna svítalo. Vydal jsem se na lov kachen. Uslyšel jsem dětský křik. Našel jsem právě narozené dítě zabalené do kusu starého pláště. Leželo vedle dohasínajícího ohně.“

Jonathan mu visel očima na rtech. „Ještě něco?“

Jack pomalu přikývl. „To dítě leželo na čerstvém hrobě.“

Jonathan polkl. „Mé matky?“

Jack přikývl.

Jonathanovi se objevily v očích slzy, ale statečně se vyptával dál. „Co jsi udělal?“ chtěl vědět.

„Běžel jsem pro matku. Jenže když jsme se tam spolu vraceli, potkali jsme kněze na koni. Nesl to dítě v náručí.“

„Francis,“ doplnil Jack roztřeseným hlasem.

„Kdo?“

Mnich těžce polkl. „Našel mě tehdy bratr otce Philipa Francis, kněz.“

„Co tam dělal?“

„Jel zrovna navštívit Philipa do misie svatého Jana V lesích. Proto mě tam také odvezl.“

„Bože můj.“ Jack zíral na vysokého řeholníka, kterému se koulely slzy po tvářích. A to jsi to ještě neslyšel celé, Jonathane, pomyslel si.

„A viděl jsi tam někoho, kdo by mohl být mým otcem?“ zeptal se Jonathan.

„Ano,“ odpověděl Jack vážně. „Vím, kdo byl tvůj otec.“

„Řekni mi to,“ zašeptal mnich.

„Tom Stavitel.“

„Tom Stavitel?“ Jonathan ztěžka dosedl na zem. *„Tom Stavitel byl mým otcem?“*

„Ano.“ Jack zavrtěl užasle hlavou. „Teď už vím, koho mi celou dobu připomínáš. Ty a Tom jste dva nejvyšší lidé, které jsem za celý život potkal.“

„Když jsem byl malý, vždycky na mě byl moc hodný,“ poznamenal Jonathan zastřeným hlasem. „Hodně si se mnou hrál. Měl mě moc rád. Vídal jsem ho stejně často jako převora Philipa.“ To už se mu slzy bez zábran valily po obličeji. „Tak on byl můj otec. Můj otec.“ Vysoký řeholník se zadíval na Jacka. „Proč mě tam tehdy odložil?“

„Mysleli si, že tak jako tak umřeš. Neměli pro tebe mléko. A sami skoro umírali hlady, na to nezapomeň. Široko daleko nebyla jediná osada. O té misii neměli ani tušení. A k jídlu jim zbýval jen tuřín a tuřín by tě zabil.“

„Takže oni mě nakonec přece jen milovali.“

Jack měl ten výjev před očima, jako by se to stalo včera: dohasínající oheň, kyprá hlína nahrnutá na čerstvém hrobě a drobounké růžové děťátko mávající ručičkama a nožičkama, zabalené do starého šedivého pláště. A

tenhle malý uzlíček vyrostl a stal se z něj vysoký mužský, který tu teď před ním sedí na zemi a vzlyká. „No jistě," přikývl Jack. „Měli tě moc rádi."

„Jak to, že se o tom nikdy nikdo ani nezmínil?"

„Tom se za to pochopitelně styděl," odpověděl Jack. „Moje matka o tom určitě věděla a my, děti, jsme to nejspíš vycítily. Ale bylo to něco, o čem se nedá jen tak začít mluvit. A navíc nikdy nikdo nespojoval to dítě s *tebou."*

„Tomovi to ale zřejmě došlo," namítl Jonathan.

„To ano."

„To by mě zajímalo, proč si mě nikdy nevzal zpátky."

„Moje matka ho opustila nedlouho po tom, co sem přišli," vysvětloval. Krátce se zasmál. „Bylo těžké ji uspokojit, jako Sally. To ovšem znamenalo, že by si Tom musel najmout hospodyni, která by se o tebe starala. A tak si podle mne říkal: Co kdybych chlapce nechal v kláštěře? Tam o něj bude dobře postaráno."

Jonathan přikývl. „Ujal se mě tehdy starý dobrák Johnny Groš. Pokoj jeho duši."

„Tom s tebou takhle nejspíš mohl trávit daleko víc času. Celé dny jsi pobíhal po převorství a on tam pracoval. Kdyby se k tobě přihlásil a nechával tě doma s hospodyní, vídal by tě ve skutečnosti daleko méně. Umím si představit, že jak roky plynuly, tys vyrůstal jako klášterní sirotek a podle všeho ti to svědčilo, připadalo Tomovi stále přirozenější, že tě tam nechal. Lidé přece často dají svého potomka Bohu, ne?"

„Celá léta jsem si lámal hlavu tím, kdo jsou asi moji rodiče," prohlásil Jonathan. Jackovi nad zarmouceným mnichem srdce usedalo. „Snažil jsem se představovat si, jak asi vypadali, prosil jsem Boha, aby mi dopřál setkání s nimi, trápil jsem se tím, jestli mě mají rádi, ptal jsem se sám sebe, proč mě opustili. A teď vím, že matka zemřela, když mě přiváděla na svět, a otec mi byl po zbytek svého života nablízku." Jonathan se přes slzy usmál. „Ani nevíš, jak se mi tím ulevilo."

Jack cítil, že sám má pláč na krajíčku. Aby nějak zakryl pohnutí, poznamenal: „Jsi Tomovi docela podobný."

„Vážně?" Jonathana to zjevně potěšilo.

„Copak si nevzpomínáš, jak byl vysoký?"

„Tehdy pro mě byli všichni dospělí lidé vysocí."

„A měl příjemné rysy, jako ty. Pravidelné. Kdyby sis někdy nechal narůst vousy, lidem by to vzápětí došlo."

„Vzpomínám si na den, kdy zahynul," zasnil se Jonathan. „Vodil mě tehdy po tržišti. Vzal mě na zápasy psů s medvědem. Pak jsem vylezl na zeď chóru. Bál jsem se slézt, a tak tam vyšplhal za mnou a snesl mě dolů. Tehdy si také všiml, že se blíží Williamovi muži. Schoval mě do rajské zahrady. V tu chvíli jsem ho naposledy viděl živého."

„Taky se mi to vybavuje," přikývl Jack. „Zahlédl jsem ho, jak leze dolů a drží tě v náručí."

„Dělal, co mohl, aby se mi nic nestalo," poznamenal řeholník užasle.

„A pak se postaral o ostatní," dodal Jack.

„Měl mě doopravdy rád."

V tu chvíli Jacka něco napadalo. „Tohle by ale mohlo Philipův soud dost zásadně ovlivnit, ne?"

„Úplně jsem na to zapomněl," zhrozil se Jonathan. „No jistě, to víš, že mohlo. Bože můj."

„Jestlipak to je nevyvratitelný důkaz?" uvažoval Jack nahlas. „Já viděl nemluvně i kněze, ale ve skutečnosti jsem ho nesledoval, když dítě předával v misii."

„Francis by to dosvědčit mohl. Jenže Francis je Philipův bratr, takže jeho svědectví se nedá použít."

„Moje matka a Tom tam onoho rána zašli," namáhal Jack paměť. „Řekli, že se jdou po tom duchovním podívat. Vsadím se, že zašli do misie, aby se přesvědčili, že je dítě v pořádku."

„Kdyby tohle uvedla Ellen před soudem, měli bychom to zaručeně z krku," přikyvoval Jonathan nadšeně.

„Philip si myslí, že moje matka je čarodějnice," upozornil ho Jack. „Nechal by ji vůbec svědčit?"

„Zkusíme ho k tomu dostrkat. Jenže ona ho taky nenávidí. Bude ochotná vypovídat v jeho prospěch?"

„To nevím," pokrčil rameny Jack. „Pojďme se jí zeptat."

„Smilstvo a nepotismus?" zvolala matka. „Philip?" Dala se do smíchu. „No, to je absurdní!"

„Matko, tohle je vážné," krotil ji Jack.

„Philip by nesmilnil, ani kdybys ho strčil do sudu se třemi kurvami," mávla rukou Ellen. „Vždyť by ani nevěděl, co má dělat!"

Jonathanovi to zjevně bylo nepříjemné. „Obvinění je sice nesmyslné," ozval se trochu upjatě, „ale pro převora Philipa představuje velice vážné nebezpečí."

„A proč bych měla zrovna *já* Philipovi pomáhat?" ohradila se Ellen. „On pro mě v životě nic neudělal, jen mi bránil žít s tím, za kým mě srdce táhlo."

Toho se Jack obával. Matka Philipovi do smrti neodpustí, že se postavil mezi ni a Toma. „Philip mi provedl totéž, co udělal tobě," připomněl jí. „Když jsem mohl odpustit já, ty to dokážeš taky."

„Mně odpouštění moc nejde," upozornila ho.

„Pokud to nechceš udělat pro Philipa – tak to udělej pro mě. Rád bych pokračoval ve stavbě Kingsbridge."

„Proč? Chrám je přece hotový."

„Chtěl bych nechat strhnout Tomův chór a postavit nový – v novém stylu.“

„Ale proboha –“

„Matko. Philip je dobrý převor, a až jednou odejde na věčnost, převezme po něm převorství Jonathan – pokud ovšem zajdeš do Kingsbridge a řekneš před soudem pravdu.“

„Nesnáším soudy,“ zabručela. „Nikdy z nich nic dobrého nekouká.“

Bylo to k zbláznění. Ellen držela v ruce klíč k Philipovu případu: Jedině ona mohla zařídit, že by musel být zcela očištěn. Jenže se z ní stala stará umíněná ženská. Jack se začal docela vážně obávat, že se mu ji nepodaří přemluvit, aby svědčila před soudem.

Rozhodl se, že ji k tomu zkusí nenápadně dostrkat „Asi je to pro člověka v tvém věku hodně dlouhá cesta,“ poznamenal úlisně. „Kolik ti vlastně je – osmašedesát?“

„Dvaašedesát a nesnaž se mě vyprovokovat,“ odsekla. „Myslí mi to podstatně líp než tobě, chlapče.“

To má možná pravdu, pomyslel si Jack. Vlasy už měla bílé jako sníh a obličej zbrázděný hlubokými vráskami, ale bystré zlatavé oči jí sloužily jako dřív: sotva se na Jonathana podívala, hned věděla, koho má před sebou. „Ani se tě nemusím ptát, proč jsi přišel,“ oznámila mu na uvítanou. „Konečně jsi objevil, odkud pocházíš, viď? Panebože, ty jsi stejně vysoký jako tvůj táta a máš skoro stejně široká ramena.“ A jak se ukázalo v dalším hovoru, byla i stejně nezávislá a paličatá jako dřív.

„Sally je ti strašlivě podobná,“ poznamenal Jack.

To Ellen potěšilo. „Vážně?“ usmála se. „A v čem?“

„Je úplně stejně umanutá.“

„Aha.“ Matka na něj pohlédla úkosem. „Tak to se v životě neztratí.“

Jack dospěl k závěru, že bude lepší, když to zkusí s prosbami. „Matko, prosím tě, pojď s námi do Kingsbridge a pověz jim pravdu.“

„Když já nevím,“ váhala.

„Ještě bych vás rád o něco požádal,“ ozval se Jonathan.

Jack čekal, co se bude dít dál. Bál se, že by Jonathan mohl říct něco, po čem by se matka ještě víc zatvrdila: a to u ní nebylo nijak těžké, zvlášť když mluvila se sluhou božím. Jack zatajil dech.

„Mohla byste mi ukázat místo, kde je pohřbená moje matka?“ poprosil ji Jonathan.

Jack tiše vydechl úlevou. Na *tomhle* snad nic špatného není. No jistě, uvědomil si vzápětí, Jonathan ve skutečnosti sotva mohl říct něco, co by matku dokázalo víc obměkčit.

Ellen okamžitě zapomněla na svoje jízlivé jednání. „Ráda ti to místo ukážu,“ přikývla. „Jsem si jistá, že ho dokážu najít.“

Jackovi to připadalo jako ztráta času, a toho neměli nazbyt. Soud má začít ráno a oni mají před sebou ještě dlouhou cestu. Ale vycítil, že by teď měl nechat věcem volný průběh.

„Chceš tam jít hned?“ zeptala se matka Jonathana.

„Ano, prosím – jestli by to šlo.“

„Tak jdeme.“ Vstala. Sáhla po krátkém plášti ze zaječích kůží a hodila si ho přes ramena. Jack už se chystal poznamenat, že jí v tom bude venku teplo, ale včas se zarazil: staří lidé jsou často zimomřiví.

Opustili jeskyni, plnou vůně sušených jablek a prosmolenou kouřem ze spáleného dřeva, protáhli se bujným porostem, který vchod do jeskyně zakrýval, a vyšli do jasného slunečního svitu. Matka se bez zaváhání rozhodla, kterým směrem mají vyrazit. Jack a Jonathan odvázali koně a chvatně se vydali za ní. Museli jít pěšky a koně vést, jelikož křoviska tu byla tak hustá, že by se jimi nedalo projet. Jack si všiml, že matka kráčí pomaleji než dřív. Asi na tom nakonec není tak dobře, jak se snaží předstírat.

Jack by sám to místo už nedokázal najít. Bývaly časy, kdy se dokázal pohybovat v lese se stejnou samozřejmostí, s jakou dnes najde, co potřebuje, v ulicích Kingsbridge. Dnes už mu ale všechny mýtiny a palouky připadaly naprosto stejné – podobně jako by připadaly domy v Kingsbridge stejné někomu, kdo se tam nevyzná. Matka se řídila hustou spletí zvířecích stezek vinoucích se zarostlým lesem. Občas Jack rozeznal nějaké zákoutí, které v něm probudilo vzpomínku z dětství: rozložitý starý dub, na němž se jednou schoval před divokým kancem, bludiště králičích nor, jež jim zajistily nejednu večeři, potok, ze kterého – jak se mu zdálo při pohledu do minulosti – dokázal vylovit pořádného pstruha, než bys řekl švec. Na chvilku vždycky věděl, kde zrovna jsou, ale pak se zase ztratil. Žasl nad tím, že tohle nepřátelské území považoval kdysi za svůj domov. Dnes mu byly zdejší bystřiny a houští stejně cizí, jako jsou rolníkům jeho klenby a matematické vzorečky. Kdyby byl v těch dávných dobách přemýšlel o tom, co mu život jednou přinese, ani ta nejodvážnější vidina by se nedokázala přiblížit pravdě.

Kráčeli několik mil. Byl teplý jarní den, Jack se potil, ale matka byla stále zachumlaná do zaječího kožíšku. Někdy kolem poledne se zastavila na mýtině ponořené do hlubokého stínu. Jack si všiml, že matka těžce oddychuje a ve tváři je trochu popelavá. Už je rozhodně načase, aby dala lesu sbohem a šla bydlet k němu a Alieně. Umínil si, že udělá všechno proto, aby ji k tomu přemluvil.

„Není ti něco?“ zeptal se starostlivě.

„Ovšemže mi nic není,“ odbyla ho ostře. „Tak tady je to.“

Jack se rozhlédl kolem sebe. Vůbec to místo nepoznával.

„Skutečně?“ ujišťoval se Jonathan.

„Ano,“ přikývla matka.

„Kde je cesta?“ zeptal se Jack.

„Tamhle.“

Sotva si Jack uvědomil, kde je cesta, začala mu být mýtina rázem povědomější a okamžitě ho zaplavila vlna vzpomínek. Tamhle přece stojí ten kaštan: no jistě, tehdy měl holé větve bez listí a zem pod ním byla plná spadaných kaštanů. Teď byl strom obsypaný zelenými listy a veliké bílé květy stály na větvích jako svíce. Už dokonce začínaly trochu opadávat, takže se každou chvíli snesl na zem mrak bílých okvětních lístků.

„Marta mi vyprávěla, co se tehdy stalo,“ ozval se Jack. „Tady se zastavili, protože matka už nemohla jít dál. Tom rozdělal oheň a uvařil k večeři pár tuřínů. Maso žádné neměli. Matka tě porodila přímo tady, na zemi. Byl jsi naprosto v pořádku, jenže jí se něco přihodilo a umřela.“ Pár stop od paty stromu se zvedal sotva znatelný kopeček hlíny. „Tamhle,“ ukázal Jonathanovi. „Vidíš tu kupičku?“

Mnich přikývl. Obličej měl ztuhlý potlačovanými city.

„To je její hrob.“ Jak Jack promluvil, snesla se ze stromu sprška bílých květů a usadila se na hrobě jako koberec z okvětních plátků.

Jonathan si vedle hrobu klekl a začal se modlit.

Jack mlčel. Vzpomínal si, jaké to bylo, když našel v Cherbourgu svoje příbuzné: jaký to pro něj byl zvláštní zážitek. A to, co teď prožívá Jonathan, musí být ještě daleko mocnější.

Konečně se Jonathan zvedl. „Až se stanu převorem,“ prohlásil slavnostně, „nechám přímo tady postavit malý klášter s kapličkou a přístřeškem pro pocestné, aby už nikdo, koho v zimě zastihne noc na tomhle kousku cesty, nemusel spát pod širým nebem. Přístřešek věnuji památce své matky.“ Podíval se na Jacka. „Ty asi nevíš, jak se jmenovala, viď?“

„Jmenovala se Agnes,“ odpověděla mu Ellen tiše. „Tvoje matka se jmenovala Agnes.“

Biskup Waleran si dal na obžalobě záležet.

Začal tím, že soudu vyprávěl o Philipově rychlé kariéře: v jednadvaceti se stal hospodářem svého kláštera, ve třiadvaceti převorem misie svatého Jana V lesích. Pak byl zvolen kingsbridgeským převorem v nápadně nízkém věku osmadvaceti let. Biskup neustále zdůrazňoval Philipovu mladost a podařilo se mu naznačit, že když na sebe někdo vezme takovou odpovědnost v mladém věku, je v tom hodný díl namyšlenosti. Pak popsal život v misii svatého Jana V lesích, zdůraznil, jak je to odlehlý a izolovaný klášter, a pohovořil o tom, že ten, kdo tam dělá převora, může se těšit ze značné svobody a nezávislosti. „Koho by překvapilo,“ dodal Waleran, „že když byl tenhle mladý, nezkušený, horkokrevný muž pět let doslova svým pánem a jeho nadřízení byli daleko, přivedl na svět dítě?“ Vyznělo to jako

něco téměř nevyhnutelného. Waleranův projev působil k zbláznění věrohodně. Philip by biskupa nejraději vlastníma rukama zaškrtil.

Dále Waleran vyložil, jak vzal Philip Jonathana a Johnnyho Groše s sebou, když se stěhoval do Kingsbridge. Mniši tehdy užasli, vykládal biskup, když viděli, že si nový převor přivezl malé dítě a jeho ošetřovatele. Byla to pravda. Philip na chvíli zapomněl na veškeré napětí okamžiku a musel potlačit nostalgický úsměv.

„Philip si s Jonathanem hrál, učil ho a později z něj udělal svého osobního tajemníka," pokračoval Waleran, „přesně, jak by se každý muž postaral o svého syna – až na to, že od mnichů se očekává, že syny mít nebudou. Jonathan stoupal nahoru rychle – stejně jako kdysi Philip," hřímal Waleran. „Když umřel Cuthbert Bělohlav, Philip jmenoval Jonathana hospodářem, přestože mladíkovi bylo tehdy teprve jednadvacet let. Copak tu doopravdy nebyl nikdo jiný, kdo by se mohl stát hospodářem – v klášteře, kde žije víc než sto mnichů? Nikdo jiný, jen jednadvacetiletý mladíček? Nebo dal Philip přednost své vlastní krvi? Když odešel Milius dělat převora do Glastonbury, Philip jmenoval Jonathana pokladníkem. Že by skutečně byl nechytřejším a nejzbožnějším ze všech zdejších bratří? Nebo je to prostě jen Philipův oblíbenec?"

Philip se rozhlédl kolem sebe. Soud se konal v jižní části příčné lodě kingsbridgeské katedrály. Arcijáhen Peter seděl ve vysokém, zdobně vyřezávaném křesle připomínajícím trůn. Dostavili se všichni Waleranovi spolupracovníci a byla tu většina kingsbridgeských mnichů. Když stojí před soudem převor, tak se v klášteře mnoho práce neudělá. Přijeli i všichni významní duchovní z celého hrabství, dokonce i pár obyčejných vesnických farářů. Přihlíželi také zástupci sousedních diecézí. Na verdikt tohoto soudu čekalo duchovenstvo celé jižní Anglie. Philipova bezúhonnost je pochopitelně nijak zvlášť nezajímala: byli zvědaví, jak dopadne poslední měření sil mezi převorem Philipem a biskupem Waleranem.

Když se Waleran posadil, vzal si slovo Philip. Začal tím, že všem vyložil, co se toho dávného zimního rána přihodilo. Hned zkraje připomněl, jaký rozruch tehdy způsobil svým jednáním Peter z Warehamu: chtěl, aby všichni věděli, že proti němu je Peter zaujatý. Pak požádal Francise, aby přítomným vypověděl, jak našel nemluvně.

Jonathan byl už od včerejška někde pryč. Zanechal jen vzkaz, že se dostal na stopu nové informace o svých rodičích. Jack se také ztratil a Philip z toho usoudil, že stopa má něco společného s Jackovou matkou, čarodějnicí Ellen, a že se mu to Jonathan bál říct, aby mu Philip nezakázal odjet. Měli se vrátit hned ráno, ale ještě se neukázali. Philip byl ale přesvědčen, že Ellen nemá k událostem, jež právě Francis popisoval, co dodat. Když jeho bratr skončil, chopil se slova znovu Philip. „To dítě nebylo moje," prohlásil prostě. „Přísahám, že nebylo moje, přísahám na spásu

vlastní duše. Nikdy jsem tělesně nepoznal ženu a dodnes jsem si zachoval čistotu, k níž nás vyzývá apoštol Pavel. Tak proč jsem se, Vaše milosti biskupe, pane můj, k tomu nemluvněti choval, jako by bylo moje vlastní?“

Philip se rozhlédl kolem sebe po posluchačích. Dospěl k závěru, že jeho jedinou nadějí je, když řekne pravdu a bude doufat, že Bůh vyjádří svou vůli tak silně, aby pronikla i do Peterových neslyšících uší. „Když mi bylo šest let, přišel jsem o otce a matku. Zabili je ve Walesu vojáci zesnulého krále Jindřicha. Mne a mého bratra zachránil opat nedalekého kláštera a od té doby se o nás starali mniši. Byl jsem klášterním sirotkem. Vím, jaké to je. Vím, jak takový sirotek touží po mateřském pohlazení, i když má bratra, kterého má rád a kterému na něm záleží. Věděl jsem, že si Jonathan bude připadat odstrkovaný, divný, vyděděný. Já ten pocit osamělosti zažil, to vědomí, že jsem jiný než ostatní, protože oni mají matku a otce, a já ne. Stejně jako on jsem se styděl za to, že jsem pro ostatní zátěž, jež musí spoléhat na jejich dobročinnost. Lámal jsem si hlavu tím, co je na mně špatného, že mi bylo upřeno něco, co ostatní považují za samozřejmost. Věděl jsem, že se Jonathanovi v noci bude zdávat o matčině měkké, voňavé náruči a o jejím něžném hlase, který nikdy nepoznal, prostě o někom, kdo by ho miloval celou duší a bez výhrad.“

Tvář arcijáhna Petera byla jako vytesaná z kamene. Tohle je nejhorší typ křesťana, jaký člověk může potkat, uvědomil si Philip. Soustřeďuje se výhradně na všechno špatné, prosazuje každý zákaz, trvá na všech omezeních a žádá přísné tresty za každý přestupek. A přitom přehlíží soucit, jejž v sobě křesťanství má, odmítá milosrdenství, zoufale se příčí principům křesťanské lásky a otevřeně popírá hojivé zákony, jež hlásal Ježíš. Přesně takoví byli všichni Farizejští, pomyslel si Philip. Není divu, že Pán raději jedl s vyvrhely a hříšníky.

Philip mluvil dál, i když si se vzrůstajícím zoufalstvím uvědomoval, že nedokáže říct nic, co by mohlo prorazit pevnou zeď Peterova okázale spravedlivého a nesnášenlivého postoje. „Nikdo, kromě jeho rodičů, se o chlapce nemohl postarat tak jako já. A rodiče se nám nikdy nepodařilo najít. Je snad jasnější důkaz vůle boží než…“ Philip větu nedokončil. Do chrámu vešli Jonathan a Jack. A mezi sebou vedli tu čarodějnici, Jackovu matku.

Zestárla. Vlasy měla bílé jako sníh a obličej zbrázděný vráskami. Ale vešla dovnitř jako královna, s hlavou vysoko zdviženou. Podivné zlatavé oči jí žhnuly hněvem. Philipa to natolik zaskočilo, že se nezmohl ani na odpor.

Když Ellen došla až do příčné lodi a zastavila se proti arcijáhnovi Peterovi, všichni přítomní ztichli Promluvila hlasem, který zněl jako trubka a mocně se odrážel od laterny chrámu, jejž postavil její syn. „Přísahám při všem, co je mi svaté, že Jonathan je synem Toma Stavitele, mého zesnulého manžela, a jeho první ženy,“ prohlásila.

Duchovní mezi sebou začali užasle brebentit Hodnou chvíli nebylo slyšet vlastního slova. Philip byl dokonale vyveden z míry. Zíral na ženu s otevřenými ústy. Tom Stavitel? Jonathan že je potomek Toma Stavitele? Když se na Jonathana podíval, hned mu bylo jasné, že je to pravda: byl Tomovi přece tak podobný – nejen výškou, ale i v obličeji. Kdyby Jonathan nosil plnovous, byla by podoba ještě daleko nápadnější.

V první chvíli se ho zmocnil pocit ztráty. Až do téhle chvíle byl on, Philip, tím člověkem, kterého mohl Jonathan považovat za co nejvěrnější náhražku otce. Jenže skutečným Jonathanovým otcem byl Tom, a přestože je už dávno po smrti, všechno se tím od základů mění. Philip už o sobě nemůže v hloubi duše uvažovat jako o otci. A Jonathan se už nikdy nebude cítit jako jeho syn. Jonathan je od této chvíle Tomův syn. Philip ho ztratil.

Philip ztěžka dosedl na lavici. Když se shromáždění diváci konečně uklidnili, Ellen jim vyprávěla, jak Jack zaslechl dětský křik a našel čerstvě narozené nemluvně. Philip naslouchal. Žasl, když vykládala, jak se s Tomem skryli v podrostu a sledovali Philipa, který se zrovna vracel s dalšími mnichy z práce na pasece a našel v misii Francise, který tam na něj čekal s dítětem, a Johnnyho Groše, jenž se chlapečka snažil nakrmit cípem hadru namočeným ve vědru s kozím mlékem.

Philip si moc dobře vybavoval, jak mladý Tom zbystřil, když se spolu o den či dva později čirou náhodou potkali a Philip mu pověděl o odloženém nemluvněti. Tehdy si byl Philip jist, že jde jen o zájem citlivého člověka, který slyší jímavý příběh – a Tom se v tu chvíli ve skutečnosti dověděl, jaký osud potkal jeho vlastní dítě.

Pak si Philip vzpomněl, jak Tom v následujících letech k Jonathanovi přilnul, jak se mu věnoval, když se nemluvně začalo měnit v batole a pak v nezbedného uličníka. Nikdo si toho pořádně nevšiml: celý klášter tehdy jednal s Jonathanem jako se svým mazlíčkem a Tom trávil většinu času v převorství, takže na jeho chování nebylo nic nápadného. Když si to ale teď Philip zpětně vybavoval, jasně viděl, že pozornost, kterou Tom chlapci věnoval, byla přece jen výjimečná.

Teprve když se Ellen posadila, došlo Philipovi, že se přece jen prokázala jeho nevina. Ellenino odhalení bylo tak ohromující, že pod jeho dojmem úplně zapomněl na soud. Ve světle jejího vyprávění o narození dítěte a smrti matky, s vědomím dávných tajemství a nepolevující lásky, se najednou zdála otázka Philipovy čistoty naprosto podružná. Přitom ve skutečnosti podružná nebyla, vždyť na ní závisela budoucnost celého převorství. A Ellen na tu otázku odpověděla tak zásadně, až to vypadalo, že jednání soudu nemůže dál pokračovat.

Po takovémhle svědectví mě nemůže odsoudit snad ani Peter z Warehamu, říkal si v duchu Philip. Waleran opět prohrál.

Jenže biskup se ještě tak docela nevzdával. Namířil na Ellen žalující prst. „Tvrdíš, že ti Tom Stavitel řekl, že dítě, které se dostalo do misie, je jeho."

„Ano," odpověděla Ellen ostražitě.

„Jenže druzí dva lidé, kteří by mohli tvoje svědectví potvrdit, tedy děti Alfred a Marta, s vámi ke klášteru nešli."

„Ne."

„A Tom je po smrti. Takže máme jen tvoje tvrzení, že Tom něco takového řekl. Nemůžeš svoje vyprávění nijak dokázat."

„A jaký důkaz bys ještě chtěl?" ohradila se kurážně. „Jack viděl opuštěné dítě. Francis ho vzal s sebou. My jsme s Jackem potkali Toma, Alfreda a Martu. Francis dovezl dítě do kláštera. My jsme se tam s Tomem vydali na výzvědy. Kolik svědků by tě uspokojilo?"

„Nevěřím ti," prohlásil Waleran.

„Tak ty mi nevěříš?" obořila se na něj Ellen a Philip náhle viděl, že je rozhněvaná, hluboce a vášnivě rozhněvaná. „Zrovna *ty* mi nevěříš? Ty, Waleran Bigod, o němž moc dobře vím, že je křivopřísežník?"

Co se pro všechno na světě bude dít dál? Philip měl předtuchu, že se blíží vyvrcholení. Waleran zbledl. Tady jde o něco víc, pomyslel si Philip, o něco, čeho se biskup bojí. Cítil, jak se mu žaludek svírá rozčilením. Waleran měl zničehonic ve tváři vyděšený výraz.

„Jak víš, že se biskup dopustil křivé přísahy?" obrátil se Philip na Ellen.

„Před sedmapadesáti roky byl právě v tomhle převorství zavřený vězeň, který se jmenoval Jack Shareburg," začala vysvětlovat bělovlasá žena.

Waleran ji přerušil. „Tenhle soud se nezajímá o věci, které se staly před tak dlouhou dobou."

„Ale zajímá," zarazil ho Philip. „Obvinění, jež proti mně bylo vzneseno, se týká údajného smilstva, ke kterému mělo dojít před pětatřiceti lety, můj pane. A soud po mně chce, abych dokázal, že jsem nevinný. Od tebe proto musí očekávat totéž." Obrátil se na Ellen. „Pokračuj," vyzval ji.

„Nikdo nevěděl, proč ho uvěznili, ani on sám. Pak ale přišel okamžik, kdy ho propustili a ještě mu věnovali drahokamy vykládaný pohár, snad jako náhradu za roky, které musel nespravedlivě strávit v cele. On ten pohár pochopitelně nechtěl. Nebyl mu k ničemu a na to, aby se dal prodat na trhu, byl příliš drahý. A tak ho tu nechal, ve staré katedrále přímo tady, v Kingsbridge. Jenže krátce na to byl znovu zatčen a pohár se jako zázrakem našel v jeho vaku. Zatkl ho tehdy jistý Waleran Bigod, obyčejný venkovský farář, chudý, ale ctižádostivý. Pak byl Jack Shareburg neprávem obviněn, že pohár ukradl.

Tři lidé odpřisáhli, že se krádeže dopustil: Waleran Bigod, Percy Hamleigh a kingsbridgeský převor James. Jack byl odsouzen a skončil na šibenici."

V katedrále se rozhostilo ohromené ticho. Pak se Philip zeptal: „A jak to všechno víš?“

„Byla jsem jedinou spřízněnou duší, kterou tady Jack Shareburg měl. On je také otcem mého syna Jacka, který se stal hlavním stavitelem tohoto chrámu.“

Rozpoutala se vřava. Waleran a Peter se pokusili promluvit oba najednou, ale nikdo je neslyšel přes vzrušené a užaslé dohadování přítomných duchovních. Sjeli se, aby si užili pořádnou podívanou, ale tohle nečekali, pomyslel si Philip.

Konečně se Peter dostal ke slovu. „Proč by tři ctihodní a zákonů dbalí poddaní krále dávali dohromady falešné obvinění proti nevinnému cizinci?“ zeptal se pochybovačně.

„Aby z toho něco měli,“ odpověděla mu Ellen. „Waleran Bigod se stal arcijáhnem. Percy dostal hamleighskou tvrz a několik dalších vesnic a stal se bohatým člověkem. Jakou odměnu dostal převor James, to nevím.“

„Na to můžu odpovědět já,“ ozval se nový hlas.

Philip se otočil po zvuku a ztuhl: o slovo se přihlásil Remigius. Už mu bylo hodně přes sedmdesát, měl bílé vlasy, a když mluvil, často přeskakoval z tématu na téma. Teď ale vstal, opřel se o hůl, oči mu jasné zářily a ve tváři měl vzrušený, ale soustředěný výraz. Nestávalo se často, aby promluvil na veřejnosti. Od té doby, co se vrátil do kláštera, vedl tichý a pokorný život. Philip byl zvědavý, co teď přijde. Na kterou stranu se Remigius přidá? Využije téhle příležitosti, aby vrazil svému odvěkému nepříteli Philipovi poslední dýku do zad?

„Můžu vám říct, jakou odměnu převor James dostal,“ začal Remigius vysvětlovat. „Převorství získalo vesnice Northwold, Southwold a Hundredacre, a k tomu nádavkem ještě oldeanský les.“

Philip se zhrozil. Je možné, že by se starý převor snížil k falešnému svědectví pod přísahou jen proto, aby získal pár vesnic?

„Převoru Jamesovi vedení kláštera moc nešlo,“ pokračoval Remigius. „Převorství bylo ve složité situaci a on si myslel, že by ho nějaký příjem navíc mohl vytáhnout z nejhoršího.“ Remigius se na okamžik odmlčel a pak kousavě dodal: „Mnoho dobrého to nepřineslo a způsobilo to hodně zla. Nový příjem byl klášteru k užitku jen krátký čas a převor James se už nikdy nevzpamatoval a do smrti si nedokázal sám sebe vážit.“

Philip poslouchal Remigiova slova a najednou se mu vybavilo skleslé poraženecké chování bývalého převora. Konečně pochopil, čím bylo způsobené.

„Přitom James se sám křivé přísahy nedopustil,“ vysvětloval dál Remigius. „Odpřisáhl jen, že pohár patří převorství. Věděl ale, že Jack Shareburg je nevinný, a mlčel. Do konce života svého mlčení litoval.“

To se nedivím, pomyslel si Philip, pro mnicha je to hodně vážný hřích. Remigiovo svědectví potvrdilo Ellenino vyprávění – a usvědčovalo Walerana.

Remigius ale ještě neskončil. „Ti nejstarší mezi vámi si jistě vzpomenou, jak vypadalo tohle převorství před čtyřiceti lety: rozpadalo se, bylo bez peněz, scházelo každým dnem a nebyla tu žádná kázeň. Způsobovala to vina, která visela starému převorovi nad hlavou. Když umíral, konečně se mi se svým hříchem svěřil. Chtěl jsem –“ Remigius se zajíkl. V katedrále panovalo hrobové ticho. Všichni čekali, co se bude dít dál. Stařec si povzdechl a dokončil projev: „Chtěl jsem se ujmout jeho úřadu a dát všechno do pořádku. Jenže Bůh si pro tento úkol vybral jiného muže.“ Ještě jednou se odmlčel a z výrazu jeho tváře bylo zřejmé, kolik úsilí ho stojí, aby dopověděl to, co má na srdci. „A musím říct: Bůh vybral lepšího muže.“ Stařec ztěžka dosedl.

Philip byl otřesený, zmatený a vděčný. Dva jeho nejstarší nepřátelé, Ellen a Remigius, ho zachránili. Odhalení pradávného tajemství v něm vyvolalo pocit, že až doteď žil s jedním okem zavřeným. S biskupem Waleranem cloumal vztek. Musel mít pocit, že už mu po tolika letech žádné nebezpečí nehrozí. Zatímco se v publiku opět zvedla vlna neklidu, Waleran se naklonil k Peterovi a něco pošeptal arcijáhnovi do ucha.

Peter vstal a zakřičel: „Ticho!“ Lidé okamžitě zmlkli. „Soud skončil!“ oznámil jim arcijáhen.

„Počkej ještě!“ To promluvil Jack – Jack řečený Jackův syn. „Ještě to není všechno!“ zvolal vzrušeně. „Chci vědět *proč*.“

Peter si Jacka nevšímal a kráčel ke dveřím vedoucím do rajské zahrady. Waleran šel těsně za ním.

Jack se za nimi rozběhl. „Proč jsi to udělal?“ křičel na Walerana. „Lhal jsi pod přísahou a toho člověka to stálo život – to odtud prostě odejdeš bez jediného slova?“

Waleran se upřeně díval přímo před sebe, v obličeji byl bílý, rty měl pevně sevřené a ve tváři výraz potlačovaného hněvu. Když procházel dveřmi, Jack za ním zařval: „Odpověz mi, ty prolhaný, zkažený, bezcenný zbabělce! Proč jsi mi zabil otce?“

Waleran vyšel z chrámu a dveře se za ním s bouchnutím zavřely.

KAPITOLA 18

Poselství od krále Jindřicha dorazilo zrovna ve chvíli, kdy řeholníci pobývali v kapitolce. Jack postavil novou kapitolku tak, aby se do ní vešlo sto padesát mnichů – což byl v celé Anglii největší počet řeholníků, kteří žili v jednom klášteře. Okrouhlá budova měla klenutý kamenný strop a okolo stěn byly řady stupňů, aby měli mniši na čem sedět. Představení kláštera měli u zdi vyhrazené kamenné lavice, postavené na nízkém pódiu, aby byli o něco výš než ostatní. Philip a Jonathan měli zdobená kamenná křesla postavená proti dveřím.

Jeden mladý mnich zrovna předčítal sedmou kapitolu z pravidel svatého Benedikta: „Šestý stupeň pokory nechť jest dosažen tím, když je mnich smířen se vším, co jest špatné a sprosté…“ Philip si uvědomil, že mnicha, který čte, ani nezná jménem. Je to tím, že už jsem tak starý, nebo je klášter příliš veliký? „Sedmý stupeň pokory nechť jest dosažen tím, když se člověk nejen slovem vyzná z toho, že je nejnižší a nejhorší ze všech, nýbrž i v hloubi srdce tomu věří.“ Philip věděl, že tohoto stupně pokory zatím ještě nedosáhl. Ve svých dvaašedesáti letech dosáhl mnoha úspěchů – a dosáhl jich, protože mu nechyběly odvaha a odhodlání a protože užíval rozum. Neustále si musel připomínat, že jedinou skutečnou příčinou jeho úspěchu je to, že mohl využít boží přízně. Bez boží pomoci by veškeré jeho snažení přišlo nazmar.

Jonathan, sedící vedle něj, neklidně poposedával. Jonathan měl s pokorou jako vrcholnou ctností ještě větší potíže než Philip. Sebevědomí je údělem dobrých vůdců. Jonathan byl kdykoliv připraven převorství převzít a už mu docházela trpělivost. Před časem si promluvil s Alienou a nemohl se dočkat, až vyzkouší některé její postupy v zemědělství, jako třeba orání koňmi nebo setí jarních plodin na úhory. Když šlo před pětatřiceti lety o pěstování ovcí na vlnu, byl jsem úplně stejný, pomyslel si Philip.

Věděl, že by se měl vzdát úřadu a nechat Jonathana, aby se stal převorem. Sám by pak mohl strávit zbývající roky života modlitbami a rozjímáním. Tohle byl vývoj, který ostatním často doporučoval. Jenže když teď byl sám dost starý, aby se odebral na odpočinek, najednou se mu ta vyhlídka příliš nezamlouvala. Tělesně byl stále zdravý jako ryba a hlavu měl jasnou jako zamlada. Kdyby žil jen pohroužený do modliteb a rozjímání, zaručeně by se z toho záhy zbláznil.

Jenže Jonathan nemůže čekat věčně. Bůh ho obdaroval schopností řídit velký klášter a určitě nemá v úmyslu, aby tenhle talent vyšel nazmar. Jonathan v uplynulých letech navštívil nespočet opatství, a kamkoliv přišel, všude udělal dobrý dojem. Určitě přijde den, kdy někde zemře nějaký opat a řeholníci Jonathana vyzvou, aby se přihlásil do voleb. Pro Philipa pak bude velice těžké nedat mu k tomu svolení.

Mladý mnich, na jehož jméno si Philip nemohl vzpomenout, zrovna dočítal kapitolu, když vtom se ozvalo zaťukání na dveře a vešel klíčník. Bratr Steven, jenž dozíral na to, aby mniši dávali pozor a nerušili, se na něj zamračil: klíčník nesmí mnichy v kapitolce rušit. Steven byl stejný jako všichni lidé, kteří mají na starosti kázeň – lpěl na dodržování pravidel.

Klíčník hlasitým šepotem oznámil: „Přijel posel od krále!“

Philip se obrátil na Jonathana: „Podíváš se na to?“ Posel jistě bude trvat na tom, že chce královský list předat nějakému vyššímu představiteli kláštera. Jonathan vyšel ven. Mniši se mezi sebou začali šeptem dohadovat. „Budeme pokračovat modlitbou za mrtvé,“ oznámil jim Philip pevně.

Zatímco řeholníci začali odříkávat modlitbu za zesnulé, Philip se zaobíral myšlenkou, co tak asi může král Jindřich, toho jména druhý, chtít sdělit kingsbridgeskému převorství. Dobrá zpráva to asi spíš nebude. Jindřich byl už celých šest dlouhých let se svatou církví na nože. Kdysi to začalo sporem o to, kam až sahá pravomoc církevního soudu, ale umíněnost krále a zanícení canterburského arcibiskupa Tomáše Becketa bránily dosažení jakéhokoliv kompromisu, a tak spor postupem času přerostl v krizi. Becket byl nucen uchýlit se do ciziny.

Smutné bylo, že ani samotní představitelé církve v Anglii nebyli jednotní a nedokázali ho společně podporovat. Biskupové, jako byl Waleran Bigod, se postavili na stranu krále, aby si zajistili jeho přízeň. Papež však na Jindřicha tlačil, aby ho přiměl uzavřít s Becketem mír. Snad nejděsivějším důsledkem celého sporu bylo to, že král potřeboval podporu anglických církevních hodnostářů, což umožňovalo duchovním Waleranovy ražby, kteří bažili po moci, daleko větší vliv u dvora. Proto připadal Philipovi dopis od krále ještě daleko zlověstnější než obvykle.

Jonathan se vrátil a podal Philipovi pergamenový svitek opatřený voskovou pečetí, do níž byl obrovským pečetidlem vytlačen královský znak. Všichni mniši viseli na převorovi očima. Philip dospěl k závěru, že by po nich chtěl moc, kdyby je nutil modlit se za mrtvé, když v ruce drží takovéto poselství. „Tak dobře,“ přikývl. „Budeme pokračovat v modlitbách později.“ Rozlomil pečeť a rozbalil dopis.

Podíval se na oslovení a pak podal psaní Jonathanovi, který měl mladší a bystřejší zrak. „Přečti nám to, prosím,“ požádal ho.

Po obvyklých úvodních pozdravech král psal: „Novým biskupem v Lincolnu jsem navrhl jmenovat Walerana Bigoda, dosavadního biskupa kingsbridgeského.“ Jonathanův hlas zanikl v rozhořčeném šepotu. Philip znechuceně zavrtěl hlavou. Tady u nich ztratil Waleran veškerou vážnost po odhaleních, jež vyšla najevo během církevního soudu, který biskup sám vyvolal. Rozhodně nepadalo v úvahu, že by mohl dál setrvat v úřadu jako hlava kingsbridgeské diecéze. Proto přesvědčil krále, aby ho navrhl na

biskupa v Lincolnu – byla to jedna z nejbohatších diecézí na světě a po Canterbury a Yorku třetí nejdůležitější v celém království. Odtud byl už jen nepatrný krůček ke jmenování arcibiskupem. Jindřich si dokonce možná Walerana pěstoval, aby s jeho pomocí jednou vystrnadil Tomáše Becketa. Představa, že by se Waleran mohl stát canterburským arcibiskupem, hlavou celé anglické církve, byla tak děsivá, že se Philipovi udělalo mdlo hrůzou.

Když se řeholníci uklidnili, Jonathan se vrátil ke čtení: „… a doporučil jsem děkanovi a celé lincolnské kapitule, aby ho zvolili." Jo, to se snáze řekne, než udělá, pomyslel si Philip. Pravda, královo doporučení je téměř příkaz, ale jen téměř: kdyby se lincolnská kapitula rozhodla postavit proti Waleranovi nebo kdyby měli vlastního kandidáta, byl by král v pěkné bryndě. Nakonec by asi stejně prosadil svou vůli, ale rozhodně to nebyla hotová záležitost.

Jonathan pokračoval ve čtení: „Žádám vás proto, představitelé převorství kingsbridgeského, abyste přistoupili k volbě nového biskupa Kingsbridge. A doporučuji vám, abyste za biskupa zvolili mého služebníka Petera z Warehamu, canterburského arcijáhna."

Shromáždění mnichové začali hlasitě dávat najevo nespokojenost a nesouhlas. Philip ztuhl hrůzou. Tak tohohle nadutého, nenávistného, svévolného arcijáhna Petera si král vybral jako nového biskupa do Kingsbridge! Peter byl úplně stejný typ jako Waleran. Oba muži byli upřímně zbožní a bohabojní, leč neměli sebemenší cit pro vlastní omylnost, a tak vnímali svá osobní přání jako boží vůli a v důsledku toho prosazovali vlastní cíle s nekonečnou bezohledností. Jestliže se Peter stane biskupem, stráví Jonathan celý život jako převor, který se musí prát o sebemenší náznak spravedlnosti a důstojnosti v diecézi, jíž vládne železnou rukou muž bez srdce. A jestli bude ještě ke všemu Waleran zvolen arcibiskupem, nemá kingsbridgeské převorství sebemenší vyhlídku na nějakou úlevu.

Philip si uvědomoval, že je čeká dlouhé a temné období, připomínající nejhorší léta války o trůn, kdy si šlechtici, jako je William, mohli dělat, co se jim zlíbilo, zatímco namyšlení kněží zanedbávali svoje ovečky a převorství opět upadlo do bídy a stalo se jen blednoucím odrazem své vlastní minulosti. Představa, že tohle je možná zase před nimi, dohánělа Philipa k zuřivosti.

A nebyl jediný, koho to rozzlobilo. Steven zapomněl na kázeň, vstal, v obličeji byl celý rudý, a přestože Philip vždy prosazoval pravidlo, že v kapitolce mají všichni mluvit klidně a tiše, zařval, seč mu síly stačily: „To se nesmí stát!"

Mniši odměnili jeho výkřik souhlasným halasem. Jonathan v tu chvíli prokázal rozvahu a položil jim rozhodující otázku: „Co bychom proti tomu mohli udělat?"

Kuchař Bernard, tlustý jako všichni kuchaři, prohlásil: „Musíme králův požadavek odmítnout!“

Několik řeholníků s ním hlasitě souhlasilo.

„Napíšeme králi dopis,“ přidal se Steven, „ve kterém mu vyložíme, že zvolíme toho, koho my chceme!“ A po chvilce o něco pokorněji dodal: „S boží pomocí, pochopitelně.“

„Rozhodně nesouhlasím s tím, že bychom to měli takhle z jedné vody načisto odmítnout,“ zavrtěl hlavou Jonathan. „Čím víc si pospíšíme s odmítnutím králova návrhu, tím rychleji přivoláme na svoje hlavy královský hněv.“

„Jonathan má pravdu,“ přidal se Philip. „Člověk, který prohraje bitvu se svým králem, se může dočkat odpuštění, ale ten, kdo takovou bitvu vyhraje, je proklet navěky.“

„Přece to nemůžeme jen tak vzdát!“ vybuchl Steven.

Philip byl stejně pobouřený a vyděšený jako ostatní, ale navenek musel zůstat klidný. „Stevene, mírni se, prosím,“ požádal rozhořčeného mnicha. „Musíme proti tomuto děsivému návrhu bojovat, to je jasné. Musíme si ale počínat opatrně a rozumně – a za každou cenu se vyhnout otevřenému střetu.“

„A co teda podnikneme?“ chtěl vědět Steven.

„To ještě přesně nevím,“ přiznal Philip. Zprvu v něm převládla poraženecká nálada, ale teď se v něm začala probouzet odbojnost. Do podobných bojů se musel vrhat pořád znovu a znovu, celý život. Musel bojovat i tady v převorství, když porazil Remigia a stal se převorem. Musel bojovat v celém hrabství proti Williamu Hamleighovi a Waleranu Bigodovi. A teď mu nezbude než svést úplně stejnou bitvu v rámci celého království. Bude se muset vzepřít samotnému králi.

„Myslím, že se budu muset vydat do Francie,“ prohlásil, „navštívit arcibiskupa Tomáše Becketa.“

V každé těžké situaci, za každé krize během celého života byl Philip schopen přijít s nějakým plánem. Ať už hrozilo bezpráví či násilnosti převorství nebo městu, vždycky přišel na nějaký způsob obrany či protiúderu. Nikdy si nebyl jist, že to vyjde, ale vždycky věděl, co by měli udělat – až doteď.

Ještě když dorazil do města Sens, ležícího ve francouzském království jihovýchodně od Paříže, byl naprosto bezradný.

Katedrála v Sens byla nejširší stavba, jakou kdy viděl. Hlavní chrámová loď měla napříč plných padesát stop. Ve srovnání s Kingsbridge působil zdejší chrám spíš prostorným než prosvětleným dojmem.

Philip cestoval po Francii poprvé v životě a teprve teď pochopil, že je na světě mnohem víc různých druhů kostelů a chrámů, než si kdy dokázal

představit, a uvědomil si, jak převratný vliv muselo mít na Jacka jeho putování. Když projížděl Paříží, dal si Philip také záležet na tom, aby navštívil opatský chrám v Saint-Denis a prohlédl si místo, kde Jack načerpal některé ze svých nápadů. Cestou zahlédl také dvě katedrály s nezakrytým vnějším opěrným systémem, stejným jako v Kingsbridge: zdejší stavitelé zřejmě zápasili s týmiž obtížemi jako Jack a dospěli nakonec ke shodnému řešení.

Philip zašel složit poklonu arcibiskupovi ze Sens Williamu Whitehandsovi, vynikajícímu mladému duchovnímu a synovci zesnulého krále Štěpána. Arcibiskup William pozval Philipa na večeři. Philip váhal, ale nakonec pozvání odmítl: vážil tak dlouhou cestu proto, aby navštívil Tomáše Becketa, a když byl teď tak blízko, nemohl se dočkat. Zašel na mši do katedrály a pak neprodleně opustil město a vydal se podél řeky Yonne na sever.

Na to, že byl převorem jednoho z nejbohatších klášterů v Anglii, cestoval dost nalehko: ochranu mu poskytovali jen dva ozbrojenci, jako pomocníka si s sebou vzal mladého mnicha Michaela z Bristolu a navíc měl jen jednoho koně, který nesl na hřbetě náklad svatých knih, opsaných a nádherně ilustrovaných v Kingsbridge. Knihy Philip používal jako dary opatům, které během cesty navštívil. Byly to drahé dary a vždy udělaly velký dojem – zvlášť proto, že se nápadně lišily od Philipova skromného doprovodu. Zařídil to takhle zcela záměrně: chtěl, aby si lidé vážili převorství, ne převora.

Jen kousek za severní branou Sens, na prosluněné louce u řeky, našel Philip starobylé opatství Sainte-Colombe, kde arcibiskup Tomáš trávil už třetí rok. Jeden z Tomášových kněžů Philipa vřele přivítal, přivolal služebníky, aby se postarali o koně a zavazadla, a uvedl převora do domu pro hosty, kde arcibiskup pobýval. Philip předpokládal, že vyhnanci musí udělat každá návštěva z domova radost – nejen jako sentimentální připomínka, ale hlavně jako projev podpory.

Philip a jeho pomocník dostali jídlo a víno a pak se seznámili se členy Tomášovy domácnosti. Byli to všechno duchovní vesměs mladí a – jak měl Philip dojem – dost bystří. Netrvalo dlouho a Michael se s jedním z nich pustil do sporu o přepodstatnění. Philip usrkával víno, naslouchal, ale do hovoru se nezapojil. Nakonec se na něj jeden z kněží obrátil a zeptal se: „Jaký na to máš názor ty, otče Philipe? Ještě jsi k tomu nic nepoznamenal."

Philip se usmál. „Spletité teologické problémy jsou něco, s čím si v tuhle chvíli hlavu příliš nelámu."

„Proč ne?"

„Protože se přece všechny vyřeší na věčnosti, takže my je tady můžeme směle odložit na neurčito."

„Výborná odpověď!“ pochválil ho nějaký nový hlas. Philip vzhlédl a uviděl arcibiskupa Tomáše z Canterbury.

Okamžitě si uvědomil, že se ocitl v přítomnosti významného člověka. Tomáš byl vysoký, štíhlý a mimořádně pohledný. Měl široké čelo, jasné oči, světlou pleť a tmavé vlasy. Mohlo mu být tak padesát či jednapadesát, takže byl zhruba o deset let mladší než Philip. Navzdory všem útrapám, které mu osud nachystal, měl ve tváři živý, veselý výraz. Tohle je, zaznamenal Philip okamžitě, *velice přitažlivý* mužský. Tím se alespoň zčásti vysvětlovalo, proč se Tomášovi podařilo vyšvihnout se ze skromných začátků tak rychle nahoru.

Philip poklekl a políbil arcibiskupovi ruku.

„Jsem rád, že tě poznávám!“ pozdravil ho Tomáš. „Vždycky jsem se chtěl do Kingsbridge podívat – hodně jsem slyšel o tvém převorství a o tamní překrásné katedrále.“

Philipa to okouzlilo a potěšilo. „Přijel jsem tě navštívit,“ odpověděl, „protože všechno, čeho jsme dosáhli, je teď kvůli rozhodnutí krále v nebezpečí.“

„To si chci teď hned poslechnout,“ prohlásil Tomáš. „Pojď do mé komnaty.“ Otočil se a rázem byl venku.

Philip ho následoval a v duši se mu mísila radost s obavami.

Tomáš ho uvedl do menší místnosti. Stála tam drahá postel ze dřeva a kůže, zakrytá jemným lněným přehozem a vyšívanou dekou. V rohu ale Philip zahlédl položený slamník a vybavil si, jak o Tomášovi slyšel, že nikdy nevyužívá pohodlné vybavení, jež mu poskytli jeho hostitelé. Philip si vzpomněl na svou měkkou postel v Kingsbridge a bodlo ho špatné svědomí, když si uvědomil, že sám má luxusní spaní, a arcibiskup canterburský, primas celé Anglie, nocuje na zemi.

„Když už mluvíme o katedrálách,“ navázal Tomáš na předchozí hovor, „co si myslíš o chrámu v Sens?“

„Je úžasný,“ odpověděl Philip. „Kdo ho stavěl?“

„William ze Sens. Pořád doufám, že se mi jednoho dne podaří ho vylákat do Canterbury. Posad se. A vyprávěj mi, co se stalo v Kingsbridge.“

Philip Tomášovi pověděl o biskupu Waleranovi a arcijáhnu Peterovi. Tomáše zřejmě velice zajímalo všechno, co se od Philipa dověděl, a položil mu ještě několik zvídavých otázek. Arcibiskup byl nejen okouzlující, ale i velice bystrý muž. Však také obojí potřeboval, aby se domohl postavení, v němž může ohrožovat postavení jednoho z nejmocnějších panovníků, jaké kdy Anglie měla. O Tomášovi se říkalo, že pod arcibiskupským rouchem nosí žíněnou košili kajícníka. A pod tímhle okouzlujícím zevnějškem, připomínal si Philip, je vůle pevná jako ze železa.

Philip skončil s vyprávěním a Tomáš nasadil velice vážný, zasmušilý výraz. „Nesmíme dovolit, aby se tohle stalo,“ poznamenal.

„Právě," přikývl Philip. Tomášův odhodlaný tón mu dodával odvahu. „Dokážeš to zarazit?"

„Jedině až se budu moci zase ujmout úřadu v Canterbury."

Tohle nebyla odpověď, jakou si Philip představoval. „Ale nemohl bys alespoň napsat papeži?" navrhl.

„To udělám," přikývl Tomáš. „Ještě dnes. Papež neuzná Petera jako kingsbridgeského biskupa, to ti slibuju. Nemůžeme ale Peterovi zabránit v tom, aby se nastěhoval do biskupského paláce. A nemůžeme místo něho zvolit někoho jiného."

Philipa zaskočila a zdrtila rozhodnost Tomášova odmítavého přístupu. Celou cestu se Philip utěšoval představou, že arcibiskup dokáže to, co on sám nezvládl, a přijde s nějakým nápadem, jak Waleranovi překazit jeho plány. Ale i brilantní Tomáš byl bezradný. Jediné, co mohl nabídnout, byla nejasná naděje, že se jednoho dne vrátí do Canterbury. Pak bude mít pochopitelně pravomoc zamítnout kteréhokoliv navrženého kandidáta. „Je nějaká naděje, že se vrátíš brzy?" zeptal se Philip malomyslně.

„Pokud patříš mezi optimisty, tak tu jistá naděje je," odpověděl mu Tomáš. „Papež navrhl mírovou dohodu a teď mě i Jindřicha nutí, abychom na ni přistoupili. Pro mě jsou její podmínky přijatelné: dohoda mi dává to, za co jsem se bral. Jindřich říká, že pro něj je taky přijatelná. Já trval na tom, že mě musí políbit na usmířenou, aby dal najevo, že to myslí upřímně. On to odmítl." Tomášův tón se při vysvětlování náhle změnil. Přirozené změny výšky hlasu při běžném hovoru se vytratily a místo nich se ozvala jednolitá, monotónní naléhavost. Z tváře mu zmizel veškerý oheň a jeho místo zaujal výraz kněze, který v kázání nabádá nepozorné farníky k sebeodříkání. Philip zahlédl v Tomášově obličeji tvrdohlavost a pýchu, jež mu umožňovaly tolik let urputně bojovat a nevzdávat se. „Odmítnutí polibku znamená, že se mě pokouší vylákat zpátky do Anglie a pak porušit podmínky dohody."

Philip přikývl. Polibek na usmířenou, jenž patřil mezi součásti mše svaté, byl symbolem důvěry a žádná dohoda, od sňatku po příměří, bez něj nebyla úplná. „Co si počnu?" zeptal se spíš sám sebe než Tomáše.

„Vrať se do Anglie a bojuj za mě," poradil mu arcibiskup. „Napiš dopisy všem ostatním převorům a opatům. Vyšli poselstvo z Kingsbridge k papeži. Požádej krále o slyšení. Při svých kázáních ve vaší slavné katedrále vysvětluj obyvatelům hrabství, že jejich král opovrhuje nejvyšším představitelem jejich církve."

Philip přikývl. Nic podobného pochopitelně neměl v úmyslu udělat. Tomáš ho vyzýval, aby se přidal k odpůrcům krále. To by možná mohlo trochu prospět arcibiskupovu postavení, ale Kingsbridge by tím nic nezískal.

Philip měl lepší nápad. Když už jsou Jindřich a Tomáš takhle blízko, možná by nemuselo být tak namáhavé ještě je k sobě víc přistrčit. Třeba, říkal si Philip s nadějí v srdci, bych pro to mohl něco podniknout. Ta představa v něm probudila jistý optimismus. Je to hodně nejistý pokus, ale nakonec tím nemůže nic ztratit.

Vždyť se přece dohadují o pouhé políbení.

Philipa zdrtilo, když viděl, jak jeho bratr zestárnul.

Francis měl vlasy úplně šedé, pod očima mu visely povadlé váčky a pleť v obličeji byla jakoby vysušená. Je mu šedesát let, a tak to možná není nic tak dalece překvapivého, pomyslel si Philip nakonec. A pořád má jasný pohled a jaksepatří mu to myslí.

Philip si uvědomil, že ho ve skutečnosti trápí jeho vlastní věk. Pohled na bratra mu jako vždycky připomněl, jak sám musel zestárnout. Už řadu let se nepodíval do zrcadla. Teď ho napadlo, jestli má taky takové váčky po očima. Sáhl si na obličej. Nedokázal to odhadnout.

„Jaké to je pracovat pro Jindřicha?“ zeptal se Francise, protože byl jako všichni ostatní zvědav, jací jsou králové v soukromí.

„Lepší než pro Maud,“ odpověděl Francis. „Ona byla chytřejší, ale příliš nevyzpytatelná. Jindřich je velice otevřený. Vždycky řekne, co si myslí.“

Seděli v rajské zahradě kláštera v Bayeux, kde se Philip cestou domů zastavil. Dvůr krále Jindřicha pobýval nedaleko. Francis pro krále stále pracoval, už celých dvacet let. V současné době se stal vedoucím královské kanceláře, útvaru, který přepisoval a odesílal všechny královy dopisy a výnosy. Francis měl významné a mocné postavení.

„Otevřený? Jindřich?“ podivil se Philip. „Arcibiskup Tomáš si to rozhodně nemyslí.“

„Další zásadní omyl v úsudku z Tomášovy strany,“ poznamenal Francis jízlivě.

Philip si pomyslel, že by jeho bratr neměl o arcibiskupovi mluvit tak pohrdlivě. „Tomáš je velký muž,“ prohlásil trochu vyzývavě.

„Tomáš chce být králem,“ odsekl Francis.

„A Jindřich chce podle všeho být arcibiskupem,“ nedal se zahanbit Philip.

Chvíli se na sebe mlčky dívali. Když už se přeme i my dva, pomyslel si Philip, není divu, že mezi Jindřichem a Tomášem zuří tak urputný boj. Usmál se a nahlas řekl: „No, ale zrovna my dva bychom se kvůli tomu hádat nemuseli.“

Napjaté rysy v bratrově obličeji se uvolnily. „Jistěže ne,“ přikývl. „Nezapomeň, že tenhle spor mi otravuje život už šest let. Nemůžu o tom přemýšlet tak nezúčastněně jako ty.“

Philip přikývl. „Proč ale Jindřich nechce přijmout papežův návrh na uzavření dohody?“

„On ho přijme," ujistil Philipa Francis. „Už jsme jen krůček od smíru. Jenže Tomáš chce víc. Trvá na polibku na usmířenou."

„Jestliže to král myslí upřímně, tak by snad mohl polibek dát jako záruku, nebo ne?"

Francis zvýšil hlas. „To není v papežově návrhu!" upozornil bratra podrážděným tónem.

„A to by mu ho nemohl dát i tak?" namítl Philip.

Francis si povzdechl. „Moc rád by to udělal," připustil. „Jenže kdysi veřejně přísahal, že Tomáše nikdy na usmířenou nepolíbí."

„Spousta králů už porušilo vlastní slib," poznamenal Philip.

„Slabých králů. Jindřich nikdy od veřejné přísahy neustoupí. Právě tím se liší od toho nešťastného krále Štěpána."

„V tom případě by se ho asi církev neměla snažit přesvědčit, aby změnil stanovisko," připustil Philip neochotně.

„A proč Tomáš na tom polibku tak trvá?" zaútočil na něj bratr stále stejně popuzeným tónem.

„Protože Jindřichovi nevěří. Jakou má záruku, že Jindřich dodrží podmínky dohody? Co si Tomáš počne, kdyby král dohodu porušil? Odejde opět do vyhnanství? Jeho stoupenci jsou vytrvalí, ale začínají být unavení. Tomáš nemůže prožít všechno zase znova. Takže než ustoupí, potřebuje záruky pevné jako železo."

Francis smutně potřásl hlavou. „Už se z toho zase stává otázka hrdosti," povzdechl si. „Vím, že Jindřich rozhodně nemá v úmyslu Tomáše podvést. Ale nenechá se k ničemu nutit. Nesnáší, když ho někdo do něčeho tlačí."

„Tomáš je po mém soudu stejný," připustil Philip. „Vyhlásil, že žádá takovou záruku, a teď nemůže ustoupit." Odevzdaně pokýval hlavou. Původně si myslel, že by Francis mohl mít nějaký nápad, jak ty dva muže dostat k jednomu stolu, ale teď to vypadalo, že je to nesplnitelný úkol.

„Směšné na tom je to, že Jindřich by Tomáše moc rád políbil, ale až *po* usmíření," prohlásil Francis. „On to prostě odmítá přijmout jako podmínku."

„A řekl to nahlas?" zeptal se Philip.

„Ano."

„Tím se ale všechno mění!" zvolal Philip rozčileně. „Co přesně řekl?"

„Prohlásil: ‚Políbím ho na ústa, políbím mu nohy a poslechnu si ho, jak vede mši – až se vrátí.' Slyšel jsem to na vlastní uši."

„Tohle musím povědět Tomášovi."

„Myslíš, že by na to mohl přistoupit?" zeptal se Francis dychtivě.

„To nevím." Philip se neodvažoval ani doufat. „Mám pocit, že je to zanedbatelný ústupek. Svého políbení se přece dočká – jen o něco později, než si původně přál."

„I pro Jindřicha je to docela malý ústupek," podotkl Francis se vzrůstajícím vzrušením. „Polibek sice dá, ale dobrovolně, ne pod tlakem. Bože můj, tohle by mohlo vyjít."

„K usmíření by mohlo dojít v Canterbury," přikyvoval Philip. „Celou událost bude lepší oznámit předem, aby si to ani jeden z nich nemohl na poslední chvíli rozmyslet. Tomáš odslouží mši a Jindřich ho políbí přímo na místě, v katedrále." A pak, dodal v duchu, bude Tomáš moci překazit Waleranovi jeho nechutné plány.

„Navrhnu tento postup králi," prohlásil Francis.

„A já Tomášovi," přidal se Philip.

Klášterní zvon se rozezněl. Oba bratři se zvedli.

„Snaž se ho přesvědčit," poznamenal Philip na rozloučenou. „Když to vyjde, Tomáš se bude moci vrátit do Canterbury – a jakmile bude Tomáš zpátky, je Waleran Bigod vyřízený."

Sešli se na jedné hezké louce na břehu řeky u hranic mezi Normandií a francouzským královstvím, poblíž měst Fréteval a Vievy-le-Raye. Když tam Tomáš dorazil s arcibiskupem Williamem ze Sens, král Jindřich už byl i s doprovodem na místě. Philip, jenž dorazil s Tomášovou družinou, zahlédl na vzdálenějším okraji louky svého bratra Francise, který přijel s králem.

Jindřich a Tomáš dosáhli dohody – tedy teoreticky.

Oba souhlasili s tím, že polibek na usmířenou si dají během usmiřovací mše, kterou bude Becket sloužit, až se vrátí do Anglie. Dokud se ale spolu nesejdou, není možné považovat dohodu za uzavřenou.

Tomáš nechal svoje lidi stát na místě a sám dojel doprostřed louky. Král Jindřich udělal totéž. Všichni je sledovali se zatajeným dechem.

Povídali si dlouhé hodiny.

Nikdo neslyšel, o čem mluví, ale všichni si to dokázali domyslet. Bavili se o Jindřichových výpadech proti církvi, o tom, jak angličtí biskupové vypověděli Tomášovi poslušnost, o rozporuplných Clarendonských ustanoveních, o Tomášově vyhnání, o roli papeže… Zprvu se Philip obával, že se král a arcibiskup do krve pohádají a znovu se rozejdou jako nepřátelé. Už jednou byla dohoda mezi nimi na spadnutí a přesně takhle se sešli. Jenže pak narazili na nějakou překážku, na něco, co se dotklo hrdosti jednoho či druhého z nich, vyměnili si pár ostřejších slov, načež se rozešli a jeden druhého obviňoval z neústupnosti. Čím déle spolu ale jednali, tím to Philipovi připadalo nadějnější. Kdyby se jeden z nich chystal okázale vybuchnout a přerušit hovor, určitě by to už udělal, říkal si optimisticky převor.

Horké letní odpoledne pomalu vychládalo a stíny jilmů nad řekou se prodlužovaly. Napětí bylo nesnesitelné.

Pak se konečně začalo něco dít. Tomáš se pohnul.

Že by se chystal odjet? Ne. Slézal z koně. Co to má znamenat? Philip sledoval, co se bude dít, a napětím ani nedýchal. Tomáš sklouzl z koně, přistoupil k Jindřichovi a poklekl králi u nohou.

Král také seskočil z koně a Tomáše objal.

Lidé na obou stranách louky propukli v jásot a radostí vyhazovali klobouky do vzduchu.

Philip cítil, jak se mu derou slzy do očí. Tenhle spor se podařilo vyřešit – rozumem a dobrou vůlí. Takhle by to mělo být vždycky.

Třeba je to dobré znamení do budoucnosti.

II

Byl Štědrý den a král nepříčetně zuřil.

William Hamleigh z něj měl strach. V životě poznal jen jediného člověka, který se králi Jindřichovi vyrovnal ve vznětlivosti. Tím člověkem byla Williamova matka. Jindřich mu naháněl hrůzu skoro stejně jako ona. I jinak to byl muž působící odstrašujícím dojmem, měl široká ramena, klenutý hrudník a velikou hlavu. A když se rozběsnil, modré oči se mu podlily krví, pihovatý obličej zbrunátněl a královo neklidné přešlapování se změnilo v zuřivé přecházení polapeného medvěda.

Pobývali v Bur-le-Roi, Jindřichově loveckém sídle, v oboře poblíž normandských břehů. Jindřich by tady měl být spokojený. Lov miloval ze všeho na světě snad nejvíc a tohle bylo jedno z jeho oblíbených míst. Ale navzdory tomu zuřil. A příčinou jeho vzteku byl arcibiskup Tomáš z Canterbury.

„Tomáš! Tomáš! Tomáš! Nic jiného od těch otravných prelátů člověk neslyší! Tomáš udělal tohle, Tomáš udělal tamhleto, Tomáš tě urazil, Tomáš se k tobě chová proradně. Už mám toho Tomáše plné zuby!“

William se nenápadně rozhlédl po obličejích hrabat, biskupů a dalších významných osobností, které se sešly na štědrovečerní večeři u hodovní tabule ve velké síni. Většina přítomných vypadala nervózně. Jen jediný člověk měl ve tváři spokojený výraz: Waleran Bigod.

Waleran předvídal, že se Jindřich brzy zase dostane s Tomášem do sporu. Tomáš dosáhl moc rozhodného vítězství, prohlašoval Waleran. Papežův návrh přinutil krále ustoupit příliš daleko, takže zákonitě dojde k dalším půtkám, jakmile se Tomáš bude snažit krále přimět, aby dodržel svoje sliby. To ovšem neznamená, že Waleran seděl se založenýma rukama a čekal, až na jeho slova dojde. Ba naopak, usilovně pracoval na tom, aby se jeho předpověď naplnila. Od chvíle, kdy se Tomáš vrátil do Anglie, Waleran s Williamovou pomocí neustále předkládal Jindřichovi stížnosti na to, co všechno hlava anglické církve provádí: že se prohání po kraji s armádou vlastních rytířů, že navštěvuje nejrůznější zrádce a spřádá s nimi tajné plány a že trestá kněze, kteří stáli v době jeho vyhnanství na

králově straně. Waleran tyto zprávy vždycky trochu vylepšil, než je předal králi, ale na každé z nich bylo něco pravdy. Ve skutečnosti foukal do ohně, který už tak hořel dost vysokým plamenem. A všichni, kteří Tomáše během šesti let sporu s králem opustili a teď žili ve strachu z odplaty, se mohli přetrhnout, aby arcibiskupa před králem co nejvíc pomluvili.

Proto Waleran vypadal tak spokojeně, když král zuřil. Měl proč. Tomášovým návratem ztrácel víc než kdokoliv jiný. Arcibiskup odmítl podpořit králův návrh, aby byl Waleran zvolen lincolnským biskupem. A jako by to nestačilo, přišel Tomáš s vlastním kandidátem na úřad biskupa v Kingsbridge: navrhl převora Philipa. Kdyby Becket prosadil svou, Waleran by přišel o Kingsbridge a nezískal by Lincoln. To by ho zničilo.

Williamovo postavení by tím také utrpělo. S Alienou zastupující hraběte, bez Walerana, s Philipem jako biskupem a bezpochyby s Jonathanem jako převorem by byl William dokonale izolovaný a neměl by v hrabství jediného spojence. Proto se u královského dvora honem přidal k Waleranovi: chtěl s ním spolupracovat na tom, aby společně podkopali křehký soulad, který nastal mezi králem Jindřichem a arcibiskupem Tomášem.

Na stole leželi pávi, labutě, husy a kachny, ale nikdo se jich skoro ani nedotkl. William, který zpravidla jedl a pil, seč mu síly stačily, jen ulamoval kousíčky chleba a upíjel k tomu míchaný nápoj vyrobený z mléka, piva, vajíček a muškátového oříšku, aby uklidnil podrážděný žaludek.

Jindřicha tentokrát dohnala k zuřivosti zpráva, že Tomáš poslal své vyslance do Tours, kde pobýval papež Alexander. Arcibiskupovi vyslanci si měli u papeže stěžovat, že Jindřich nedodržuje mírovou dohodu. Jeden ze starších králových rádců, Enjuger de Bohun, poznamenal: „Žádný mír nebude, dokud nenecháš Tomáše popravit."

Williamem to otřáslo.

„Přesně tak!" zaburácel Jindřich.

Williamovi bylo jasné, že král vzal Enjugerovu poznámku jako výraz beznaděje, a ne jako vážně míněný návrh. Přesto měl bývalý shiringský hrabě pocit, že to Jindřichův rádce neřekl jen tak do větru.

„Když jsem se cestou z Jeruzaléma stavoval v Římě," začal nejapně vykládat William Malvoisin, „slyšel jsem, jak si tam vyprávěli o papeži, kterého popravili pro nenapravitelnou drzost. Jenže si teď, sakra, nemůžu vzpomenout na jeho jméno."

„Vypadá to, že se *nic jiného* opravdu nedá s Tomášem dělat," přidal se arcibiskup z Yorku. „Dokud bude naživu, bude neustále vyvolávat rozbroje, doma i v cizině."

William nabyl dojmu, že všechna tři prohlášení byla předem dohodnutá. Podíval se na Walerana. V tu chvíli hubený kněz promluvil: „Rozhodně nemá smysl spoléhat na Tomášovu vrozenou slušnost –"

„Buďte zticha, všichni!“ zařval znovu král. „Už jsem toho slyšel dost! Umíte si jenom stěžovat – kdy už konečně zvednete ty svoje rozsezené zadky a zkusíte s tím něco udělat?“ Napil se piva ze svého poháru. „To pivo chutná jak chcanky!“ zahřímal vztekle. Odstrčil židli, a zatímco se všichni honem zvedali, vstal a vyrazil ze síně.

Rozhostilo se mlčení, do něhož Waleran prohlásil: „Smysl královых slov těžko mohl být jasnější, vážení pánové. Máme se sebrat a jít s Tomášem něco udělat.“

William Mandeville, hrabě z Essexu, navrhl: „Myslím, že bychom měli dát dohromady poselstvo, které by se vypravilo za Tomášem a pěkně zpříma by mu to vyložilo.“

„A co uděláš, když odmítne naslouchat rozumným argumentům?“ namítl Waleran.

„V tom případě bychom ho podle mě měli jménem krále zatknout.“

Začalo mluvit několik lidí najednou. Společnost se rozpadla na několik menších skupin. Muži shromáždění kolem hraběte z Essexu začali sestavovat skupinu, která vyrazí s poselstvím za arcibiskupem. William si všiml, že Waleran mluví se dvěma či třemi mladšími rytíři. Biskup zachytil Williamův pohled a pokynul mu, aby se k nim přidal.

„Poselstvo Williama Mandevilla nebude k ničemu,“ poznamenal Waleran. „Tomáš si s nimi poradí, i kdyby měl jednu ruku přivázanou za zády.“

Reginald Fitzurse zabodl neústupný pohled do Williama a prohlásil: „Někteří z nás si myslí, že je čas přijmout poněkud tvrdší opatření.“

„Co máš na mysli?“ zeptal se William.

„Slyšel jsi přece, co říkal Enjuger.“

Richard le Bret, osmnáctiletý mladíček, vyhrkl: „Popravu!“

Při tom slově zamrazilo Williama u srdce. Takže oni to myslí vážně. Zadíval se na Walerana. „A požádáte krále o požehnání?“ chtěl vědět.

Odpověděl mu Reginald. „Vyloučeno,“ zavrtěl hlavou. „Něco takového si nemůžeme nechat potvrdit předem.“ Pak se divoce zasmál. „Ale panovník může své věrné služebníky odměnit dodatečně.“

„Tak co, Williame, jdeš s námi?“ zeptal se mladý Richard.

„Ještě nevím,“ odpověděl William. Přitahovalo ho to, ale současně se bál. „Musím si to ještě rozmyslet.“

„Teď není čas na přemýšlení,“ mávl rukou Reginald. „Budeme muset vyrazit hned. Měli bychom se dostat do Canterbury před Williamem Mandevillem, jinak se nám budou jeho lidi plíst do cesty.“

Waleran se obrátil přímo na Williama: „Budou s sebou potřebovat někoho staršího, kdo by je vedl a celou záležitost pořádně naplánoval.“

William by k smrti rád přikývl. Tímhle by se nejen vyřešily všechny jeho problémy: král by mu za to ještě nejspíš věnoval nějaké hrabství. „Ale zabít arcibiskupa musí být strašlivý hřích,“ namítl.

„S tím si nedělej starosti," uklidňoval ho Waleran. „Dám ti rozhřešení."

Když se skupinka katů vydala na cestu do Anglie, visela nad Williamem obludnost toho, co se chystají udělat, jako temný bouřkový mrak. Nedokázal myslet na nic jiného. Nemohl jíst ani pít. Počínal si zmateně a na otázky odpovídal nepřítomně. Když loď připlula do Doveru, byl už zralý na to celou výpravu zrušit.

V pondělí ráno, tři dny po vánočních svátcích, dorazili na hrad Saltwood v Kentu. Hrad patřil canterburskému arcibiskupovi, ale v době, kdy Tomáš pobýval ve vyhnanství, zabral hrad Ranulf de Broc a teď ho odmítal opustit. Mezi stížnostmi, s nimiž se Tomáš obrátil na papeže, byl pochopitelně i poukaz na to, že král Jindřich mu nebyl schopen hrad vrátit.

Ranulf vlil Williamovi novou odvahu do žil.

Ranulf za nepřítomnosti arcibiskupa Kent dokonale zpustošil, ale ne stejným způsobem jako před lety William shiringské panství, nýbrž spíš tím, že zneužíval nedostatek autority nad sebou. A teď byl ochoten podniknout cokoliv, aby si zachoval svobodu a možnost dělat, co se mu zachce. Nápad zabít Becketa ho nadchl, bez váhání souhlasil s tím, že se také zúčastní, a s vervou začal okamžitě probírat podrobnosti. Jeho věcný přístup rozptýlil mlhu živočišné hrůzy, jež Williamovi zatemňovala mozek. William si zase začal představovat, jaké by to bylo, kdyby se opět stal hrabětem a nikdo by mu nemluvil do toho, co dělá.

Zůstali vzhůru většinu noci a připravovali celou akci. Ranulf vyryl špičkou nože do desky plán katedrály a arcibiskupského paláce. Klášterní budovy stály na sever od chrámu, což bylo neobvyklé – zpravidla stávaly na jeho jižní straně, jako v Kingsbridge. Arcibiskupský palác byl spojený s jihovýchodním rohem katedrály a vcházelo se do něj z kuchyňského dvora. Zatímco vymýšleli plán, Ranulf poslal posly ke svým posádkám v Doveru, Rochesteru a Bletchingley s příkazem, aby ho jeho muži ráno očekávali na cestě do Canterbury. Za rozbřesku zalezli spiklenci do postelí, aby si dopřáli alespoň hodinku či dvě spánku.

Williama bolely po dlouhé cestě nohy, že se to nedalo vydržet. Doufal, že tohle je poslední vojenský podnik, kterého se účastní. Jestli dobře počítá, bude mu záhy pětapadesát a už začíná být na takovéhle věci starý.

Přestože byl utahaný a Ranulf mu do značné míry dodal odvahu, nemohl William usnout. Představa, že mají zabít arcibiskupa, ho přece jen příliš děsila – a to i přesto, že dostal rozhřešení předem. Bál se, že kdyby usnul, začaly by ho pronásledovat jeho noční můry.

Podařilo se jim sestavit docela dobrý plán útoku. Něco pochopitelně nevyjde. Vždycky přece *něco* nevyjde. Důležité je, aby byli dostatečně pružní, protože jen tak se dokážou vypořádat s neočekávanými

překážkami. Ale ať už se přihodí cokoliv, pro skupinu bitvami zocelených bojovníků by nemělo být těžké přemoci hrstku zženštilých mnichů.

Střílnou proniklo do místnosti tlumené šedivé světlo kalného zimního rána. Po chvíli William vstal. Pokusil se trochu pomodlit, ale nešlo mu to.

Ostatní už byli také vzhůru. Společně posnídali v hodovní síni. Spolu s Williamem a Ranulfem tam byl ještě Reginald Fitzurse, kterému William svěřil vedení útočné skupiny, Richard le Bret, ten z nich byl nejmladší, William Tracy, ten byl pro změnu nejstarší, a Hugh Morville, jenž jako jediný mezi spiklenci patřil k vyšší šlechtě.

Oblékli si zbroj a vydali se na cestu na Ranulfových koních. Byl nepříjemně chladný den a obloha byla pokrytá nízkými temnými mraky, jako kdyby mělo sněžit. Jeli po staré cestě, které se tu říkalo Kamenná. Po dvou a půl hodinách cesty se k nim přidalo pár dalších rytířů.

Místo hlavního srazu bylo v opatství svatého Augustina, kousek od města. Zdejší opat je Tomášův zapřísáhlý nepřítel, ujišťoval Ranulf Williama, ale přesto se William rozhodl, že před opatem budou mluvit o zatčení Tomáše, a ne o jeho zabití. Téhle zástěrky se budou držet do poslední chvíle: nikdo neměl vědět, jaký je pravý cíl útoku, s výjimkou Williama, Ranulfa a čtyř rytířů, kteří s nimi přijeli z Francie.

Do opatství dorazili v poledne. Muži, které Ranulf během noci povolal do zbraně, už tam čekali. Opat pozval všechny na oběd. Měl moc dobré víno a rytíři si hojně nalévali. Ranulf poučil svoje muže, jak mají obklíčit katedrálu, aby z ní nemohl nikdo uprchnout.

William se neustále třásl, dokonce i ve chvíli, kdy si v domě pro hosty stoupl těsně k ohni. Byla to docela jednoduchá akce, ale trestem za jakoukoliv chybu by nejspíš byla smrt. Král si jistě najde způsob, jak ospravedlnit vraždu Tomáše, ale rozhodně by nikdy nemohl podporovat *pokus* o vraždu: musel by prohlásit, že o tom nevěděl, a spiklence nechat pověsit. William nechal jako shiringský šerif pověsit spousty lidí, ale při představě, že by se na konci provazu mělo houpat jeho tělo, se pokaždé rozklepal.

Soustředil myšlenky na hrabství, které mohl očekávat jako odměnu, když všechno dobře dopadne. Bude to hezké stát se zase na stará kolena hrabětem, kterého lidé uctívají, klaní se mu a poslouchají ho bez odmlouvání. Třeba Alienin bratr Richard zahyne ve Svaté zemi a král Jindřich dá Williamovi jeho staré panství. Tahleta představa ho zahřála víc než oheň.

Když vyjížděli z opatství, představovali už menší armádu. Přesto se jim podařilo bez potíží vniknout do Canterbury. Ranulf ovládal tuhle část země šest let a ještě ho tady lidé poslouchali. Ve skutečnosti tu měl větší vliv než Tomáš, což byl bezpochyby důvod, proč si Becket tak naléhavě stěžoval

papeži. Sotva byli ve městě, rytíři se rozptýlili kolem katedrály a obsadili všechny východy.

Tím operace začala. Až do téhle chvíle bylo ještě možné celou akci odvolat a nic by se nestalo, říkal si William a hrůzou mu naskakovala husí kůže. Teď už jsou ale kostky vrženy.

Nechal Ranulfa, aby velel mužům, kteří obklíčili katedrálu, a sám si vzal na povel malou skupinku rytířů a zbrojnošů. Většinu rytířů umístil do domku naproti hlavní bráně vedoucí do kláštera a ke katedrále. Se zbylými muži pak prošel bránou. Reginald Fitzurse a další tři spiklenci vjeli do kuchyňského dvora, jako by byli oficiální návštěva, a ne ozbrojení vetřelci. William mezitím vběhl do strážní věže u brány a namířil na vyděšeného strážného tasený meč.

Útok se úspěšně rozvíjel.

Se srdcem v krku přikázal William jednomu ze zbrojnošů, aby strážného svázal. Pak přivolal do strážní věže zbytek svých lidí a nechal zavřít bránu. Od téhle chvíle nemohl nikdo dovnitř ani ven. Podařilo se jim klášter vojensky ovládnout.

William se vydal za čtveřicí spiklenců na kuchyňský dvůr. Na severním okraji dvora stály stáje, ale muži přivázali koně k moruši rostoucí uprostřed. Pak si odepjali, opasky s meči a sundali přilby: chtěli co nejdéle zachovat zdání, že jsou skutečně jen mírumilovní návštěvníci.

William se k nim přidal a odložil zbraně pod stromem. Reginald se na něj tázavě zadíval. „Všechno v pořádku," ujistil ho William. „Místo je zajištěné."

Přešli přes dvůr k arcibiskupskému paláci a vešli pod přístřešek před vchodem. Tam nechal William jednoho ze zdejších rytířů – jistého Richarda – na stráži. Ostatní vešli do hodovní síně.

Služebníci seděli kolem stolu a obědvali. To znamenalo, že Tomáše a kněze a mnichy, kteří ho doprovázeli, už obsloužili. Jeden ze sloužících vstal. „Jsme královi muži," oznámil mu Reginald.

Všichni v místnosti ztichli, jen sluha, který se předtím zvedl, prohlásil. „Buďte vítáni, urození pánové. Jsem zdejší sklepmistr William Fitzneal. Pojďte dál, prosím. Budete si přát něco k jídlu?"

Chová se nápadně přátelsky, pomyslel si William, zvlášť když se vezme v úvahu, že jeho pán si vjel s králem do vlasů. Nejspíš by se dal podplatit.

„Nebudeme jíst, děkujeme," odpověděl sklepmistrovi Fitzneal.

„Dáte si po cestě pohár vína?"

„Máme pro tvého pána poselství od krále," zarazil ho Reginald netrpělivě. „Tak nás, prosím, okamžitě ohlas."

„Jak si přejete." Sklepmistr se uklonil. Nebyli ozbrojeni, a tak nebyl sebemenší důvod proč jim nevyhovět. Fitzneal se vzdálil od stolu a vydal se na druhou stranu síně.

William a čtyři rytíři ho následovali. Pohledy mlčících služebníků je sledovaly. Williama se zmocnilo rozechvění, které se dostavilo vždycky před bitvou. Přál si, aby boj už začal, jelikož věděl, že v tu chvíli se začne cítit dobře.

Vyšli po schodech do vyššího patra.

Vstoupili do prostorné přijímací haly, kde byly po obou stranách rozestavěné lavice. U jedné stěny uprostřed stál vysoký trůn. V lavicích sedělo několik duchovních v černých hábitech a pár mnichů, trůn byl ale prázdný.

Sklepmistr přistoupil k otevřeným dveřím. „Poslové od krále, můj pane," oznámil hlasitě.

Žádnou odpověď nezaslechli, ale arcibiskup zřejmě přikývl, jelikož sklepmistr jim pokynul, aby šli dál.

Když rytíři pochodovali přes místnost a vcházeli do další komnaty, kněží i mniši je sledovali vyjevenými pohledy.

Tomáš Becket seděl na okraji postele a na sobě měl arcibiskupské roucho. V místnosti s ním byl pouze jediný člověk: u Tomášových nohou seděl mnich a naslouchal. William o něj zavadil pohledem a s leknutím poznal převora Philipa z Kingsbridge. Co ten tady dělá? Vtírá se do přízně, co jiného. Philip byl zvolen kingsbridgeským biskupem, ale arcibiskup volbu ještě nepotvrdil. A taky už ji nikdy nepotvrdí, pomyslel si William s krutou potměšilostí.

Philipa pohled na Williama vyděsil úplně stejně. Tomáš ale dál hovořil a předstíral, že přítomnost rytířů vůbec nezaznamenal. To je jen taková záměrná nezdvořilost, uvědomil si William. Rytíři se posadili na nízké stoličky a lavice kolem postele. Williama mrzelo, že to udělali: najednou to vypadalo jako přátelská návštěva a on vycítil, že jejich příchod ztratil na razanci. Možná to bylo přesně to, čeho chtěl Tomáš docílit.

Konečně se na ně Tomáš podíval. Ani nevstal, aby je přivítal. Všechny, až na Williama, znal. Rozhlížel se po nich, až konečně spočinul pohledem na Hughu Morvilleovi, jediném vyšším šlechtici mezi přítomnými. „Ale, Hugh," poznamenal arcibiskup.

William svěřil tuhle část celé akce Reginaldovi, a tak v tuto chvíli promluvil na Tomáše Reginald, a ne Hugh: „Přijíždíme z Normandie od krále. Chceš si vyslechnout jeho poselství veřejně, nebo v soukromí?"

Tomáš se podíval podrážděně z Reginalda na Hugha a zase zpátky, jako kdyby mu dělalo potíže jednat s méně urozeným členem poselstva. Povzdechl si a pak řekl: „Nech mě o samotě, Philipe."

Philip vstal a prošel kolem rytířů. Ve tváři měl výraz plný úzkosti.

„Ale nezavírej dveře," zavolal za ním Tomáš.

Jakmile byl Philip venku, Reginald znovu promluvil: „Jménem krále tě žádám, aby ses s námi odebral do Winchesteru a tam se zpovídal z obvinění, které proti tobě bylo vzneseno.“

William s uspokojením zaznamenal, že arcibiskup zbledl. „Tak takhle je to,“ vydechl Becket tiše. Vzhlédl. Sklepmistr postával ve dveřích. „Pošli všechny sem,“ požádal ho Tomáš. „Chci, aby to slyšeli.“

Mniši a duchovní se nacpali dovnitř. Převor Philip byl mezi nimi. Někteří se posadili, jiní zůstali stát podél stěn. Williamovi to v nejmenším nevadilo: čím víc lidí, tím lépe, protože cílem tohoto neozbrojeného střetnutí bylo zařídit, aby se Tomáš před svědky odmítl podřídit královskému rozkazu.

Když se všichni uklidnili, Becket se podíval na Reginalda. „Tak znovu,“ vyzval ho.

„Jménem krále tě žádám, aby ses s námi odebral do Winchesteru a tam se zpovídal z obvinění, které proti tobě bylo vzneseno,“ zopakoval Reginald.

„O jaké obvinění jde?“

„O zradu!“

Tomáš zavrtěl hlavou. „Jindřich mě nemůže postavit před žádný soud,“ prohlásil klidně. „Bůh ví, že jsem nespáchal žádný zločin.“

„Vyloučil jsi z církve královy služebníky.“

„To jsem neudělal já, nýbrž papež.“

„Odvolal jsi několik biskupů.“

„Nabídl jsem jim, že je znovu ustavím jako akt odpuštění. Všichni to odmítli. Moje nabídka i nadále platí.“

„Ohrozil jsi následnictví trůnu tím, že jsi zpochybnil korunovaci králova syna.“

„Nic takového jsem rozhodně neudělal. Arcibiskup nemá právo nikoho korunovat a papež ho za jeho drzost pokáral. Nikdo ale ani nenaznačil, že by snad korunovace byla neplatná.“

Reginald rozčileně zvolal: „To se ale rozumí samo sebou, ty zatracený blázne!“

„Už toho mám dost!“ osopil se na něj Tomáš.

„My už tě máme taky dost, Tomáši Beckete!“ zařval Reginald. „Jen Bůh ví, že tě máme plné zuby, tvé nadutosti, tvé svévole, tvé zrady!“

Tomáš vstal. „Arcibiskupovy hrady jsou obsazeny královými muži!“ zvolal. „Desátky, které náleží arcibiskupovi, vybírá král. Arcibiskup dostal nakázáno, že nesmí opustit město Canterbury. A *vy* se mi opovažujete tvrdit, že mě máte dost?“

Jeden z duchovních se pokusil zasáhnout. „Můj pane,“ obrátil se na arcibiskupa, „pojďme to nejprve probrat mezi sebou –“

„K čemu by to bylo?“ zarazil ho Tomáš. „Chtějí po mně něco, co nemůžu a nesmím udělat.“

Povyk přilákal snad všechny obyvatele paláce, takže ve dveřích se teď tlačil zástup lidí, kteří s vytřeštěnýma očima sledovali, co se děje. William se po nich rozhlédl. Dohadování trvalo už dost dlouho: nikdo teď nemohl popřít, že se Tomáš odmítl podřídit královu příkazu. William dal znamení Reginaldovi. Bylo to nenápadné gesto, ale převor Philip si ho všiml a překvapeně zvedl obočí. Pochopil, že velitelem skupiny není Reginald, nýbrž William.

„Arcibiskupe Tomáši, od této chvíle už nejsi pod ochranou krále," prohlásil slavnostně. Pak se otočil a oslovil přihlížející. „Vykliďte místnost," přikázal jim.

Nikdo se ani nepohnul.

„Vám, mniši," obrátil se Reginald na řeholníky, „jménem krále nařizuji, abyste arcibiskupa hlídali a nedovolili mu prchnout."

Mnichy pochopitelně ani nenapadlo, že by ho měli poslechnout. William to po nich ostatně ani nechtěl: právě naopak, přál si, aby se Tomáš pokusil o útěk, protože pak by bylo snazší ho zabít.

Reginald se zadíval na Williama Fitzneala, který se v tuhle chvíli mohl považovat za arcibiskupova osobního ochránce. „Zatýkám tě," oznámil sklepmistrovi. Chytil muže za paži a vyšel s ním ven z místnosti. Sklepmistr se nevzpouzel. William a ostatní rytíři se vydali za nimi.

Seběhli po schodech dolů a prošli hodovní síní. Přede dveřmi držel stále ještě stráž rytíř Richard. William přemýšlel, co si se sklepmistrem počnou. „Jsi s námi?" zeptal se ho.

Muž byl hrůzou bez sebe. „Pokud jste na králově straně, tak ano!" vypravil ze sebe. Ten je tak vystrašený, že pro nás nepředstavuje žádné nebezpečí, ať je na kterékoliv straně, pomyslel si William. Pak se obrátil na Richarda. „Dávej na něj pozor," přikázal mu. „Ať nikdo nevychází z domu. Dveře do hodovní síně musí být pořád zavřené."

Doběhl s ostatními přes dvůr k moruši. Rychle si začali nasazovat přilby a připínat meče. Teď to uděláme, děsil se v duchu William, teď se tam vrátíme a zabijeme arcibiskupa z Canterbury, ach bože můj. Od chvíle, kdy si William naposledy bral na hlavu přilbu, uběhla už hodná doba a teď se mu neustále pletlo do cesty drátěné pletivo závěsu, jenž mu chránil týl a ramena. William proklínal nešikovné prsty. Teď nebyla ta pravá chvíle na to, aby udělal chybu. Zahlédl chlapce, který na něj zíral s otevřenou pusou, a zařval na něj: „Hej! Ty! Jak se jmenuješ?"

Chlapec se ohlédl přes rameno ke kuchyni, jako by si nebyl jist, jestli bude lepší Williama poslechnout, nebo se dát na útěk. „Robert, pane," odpověděl po chvíli. „Říkají mi Robert Píšťala."

„Pojď sem, Roberte Píšťalo, a pomoz mi s tím."

Chlapec znovu zaváhal.

Williamovi došla trpělivost. „Pojď sem, povídám, nebo vezmu ten meč a useknu ti obě ruce, to ti přísahám při Kristově krvi!“

Chlapec neochotně přistoupil blíž. William mu ukázal, jak má držet drátěné pletivo zvednuté, a začal si nasazovat přilbu. Konečně se mu to povedlo a Robert Píšťala vzal nohy na ramena. Jednou o tom budeš vyprávět vnoučatům, pomyslel si William jen tak mimochodem.

Přilba měla pancéřový závěs, kryt, který si bylo možné řemínkem přivázat tak, že zakrýval obličej. Ostatní už měli hledí připevněná, takže jejich obličeje byly zakryté a nedalo se rozeznat, kdo je kdo. William nechal svůj závěs ještě chvíli viset na jedné straně. Každý z rytířů měl v jedné ruce sekeru a v druhé meč.

„Připraveni?“ zeptal se William.

Přikývli.

Od téhle chvíle spolu moc řečí nenadělají. Žádné další rozkazy nebudou potřeba, žádná další rozhodnutí nebudou nutná. Teď se zkrátka a dobře vrátí zpátky a zabijou Tomáše Becketa.

William si strčil dva prsty do úst a pronikavě hvízdl.

Pak si připevnil pancéřový závěs před obličej.

Ze strážní věže vyběhli zbrojnoši a jedním trhnutím otevřeli hlavní bránu.

Rytíři, které William nechal čekat v domku naproti klášteru, vrazili do dvora a křičeli: „Královi muži! Královi muži!“, jak měli přikázáno.

William se rozběhl zpátky k paláci.

Rytíř Richard a sklepmistr Fitzneal mu otevřeli dveře.

Když vcházel dovnitř, dva arcibiskupovi služebníci využili skutečnosti, že Richard a William Fitzneal chvíli přestali dávat pozor, a honem zabouchli dveře mezi vstupním přístřeškem a hodovní síní.

William se do dveří vší silou opřel, ale bylo už pozdě: služebníci stačili dveře zajistit závorou. Zaklel. Zdržení – a tak brzo! Rytíři začali útočit na dveře sekerami, ale nebylo to moc platné: dveře byly udělané tak, aby podobný nápor vydržely. William cítil, jak se mu situace vymyká z rukou. Silou vůle potlačil počínající náznak paniky, vyběhl z paláce a rozhlédl se, jestli někde neuvidí jiný vchod. Reginald se držel těsně za ním.

Na téhle straně budovy nic nenašli. Oběhli západní průčelí paláce, minuli kuchyni, ta byla od domu oddělená, a vrazili do sadu na západní straně. William vydechl úlevou: v jižní stěně paláce byly schody vedoucí do horního patra. Vypadalo to jako soukromý vchod do arcibiskupových komnat. Panika byla rázem tatam.

William a Reginald doběhli k patě schodiště. Bylo do poloviny zničené, ale opodál se válelo pár kousků zednického náčiní a ležel tam žebřík – schody se zřejmě měly opravovat. Reginald opřel žebřík ze strany o schodiště, vyhnul se tak pobořeným stupňům a začal lézt vzhůru. Dostal se až ke dveřím vedoucím do arkýře, malého uzavřeného balkonu. William se

díval, jak rytíř zkouší dveře otevřít. Byly zamčené. Vedle nich bylo okno s okenicí. Reginald ji rozbil jediným úderem sekery. Natáhl ruku dovnitř, zašátral, otevřel dveře a prošel jimi.

William začal lézt po žebříku.

Philip byl vylekaný od okamžiku, kdy uviděl Williama Hamleigha, ale duchovní a mniši z Tomášova doprovodu byli bohorovně klidní. Když pak uslyšeli, jak někdo buší do hlavních dveří dole v síni, také dostali strach a někteří z nich dokonce navrhovali, že by bylo dobré hledat útočiště v katedrále.

Tomáš o tom nechtěl ani slyšet. „Schovávat se?“ prohlásil jízlivě. „Před čím? Před těmi rytíři? Arcibiskup nemůže utíkat před hrstkou horkých hlav.“

Philip si pomyslel, že v tomto bodě má Tomáš pravdu: titul arcibiskupa by byl bezcenný, kdyby se jeho nositel nechal zastrašit několika rytíři. Boží sluha, vybavený vědomím, že mu jeho hříchy budou prominuty, považuje smrt za šťastný přesun na daleko lepší místo a nebojí se mečů. Ale ani arcibiskup by neměl být tak lhostejný k vlastní bezpečnosti, aby přímo vyzýval k útoku. Philip měl navíc z první ruky zkušenost s tím, jak dokáže být William Hamleigh krutý a bezohledný. Takže když uslyšel, jak se v arkýři rozlétla okenice, rozhodl se jít příkladem.

Oknem uviděl, že palác je obklíčen rytíři. Pohled na ně ho vyděsil ještě víc. To je zjevně pečlivě přichystané přepadení a pachatelé jsou připraveni dopustit se násilí. Philip chvatně zabouchl dveře do ložnice a zavřel je na závoru. Ostatní ho sledovali a byli rádi, že je mezi nimi někdo, kdo je ochoten se ujmout velení. Arcibiskup Tomáš si zachoval ironický výraz, ale nesnažil se Philipa zarazit.

Philip zůstal stát u dveří a naslouchal. Slyšel, jak nějaký muž vykročil z arkýře a vstoupil do přijímací haly. To bych rád věděl, kolik toho asi tyhle dveře vydrží, pomyslel si Philip. Jenže muž se ke dveřím vedoucím do Becketovy ložnice ani nepřiblížil. Místo toho přešel přes přijímací halu na druhou stranu a vyrazil po schodech dolů. Philip si domyslel, že jde otevřít dveře do hodovní síně zevnitř, aby tudy pustil do paláce zbývající rytíře. To poskytlo Tomášovi pár okamžiků na ústup.

V protilehlém rohu komnaty byly ještě jedny dveře, částečně zakryté postelí. Philip na ně ukázal a naléhavě se zeptal: „Kam tohle vede?“

„Do rajského dvora,“ odpověděl mu někdo. „Ale jsou zamčené.“

Philip přešel přes místnost a zkusil dveře otevřít. Skutečně byly zamčené. „Máš klíč?“ obrátil se na Tomáše a po chvilce honem dodal: „Můj pane.“

Tomáš zavrtěl hlavou. „Kam mi paměť sahá, tuhle cestu nikdo nepoužíval,“ odpověděl s klidem, který ostatním rval nervy.

Dveře nevypadaly příliš bytelně, jenže Philipovi bylo už třiašedesát a hrubá síla nikdy nepatřila k jeho přednostem. Odstoupil ode dveří a zkusil do nich kopnout. Noha ho bodavě zabolela. Dveře se lehce zachvěly. Kingsbridgeský převor zaťal zuby a kopl silněji. Dveře se rozlétly.

Philip se podíval na Tomáše. Arcibiskupovi se pořád zřejmě nezamlouvalo, že by měl utíkat. Možná mu ještě nedošlo to, co už pochopil Philip – že počet rytířů a viditelná připravenost celé akce svědčí o tom, že útočníci mají zcela vážně v úmyslu Tomášovi ublížit. Na druhou stranu Philip věděl, že nemá cenu Tomáše děsit a nutit ho k ústupu. Proto raději prohodil: „Je čas nešpor. Neměli bychom těm horkým hlavám dovolit, aby nás odváděly od pravidelných bohoslužeb."

Tomáš si uvědomil, že se jeho vlastní argument obrátil proti němu, a usmál se. „Máš pravdu," přikývl a vstal.

Philip šel jako první. Ulevilo se mu, že přiměl Tomáše k odchodu, a současně se bál, že se arcibiskup pořád ještě možná nepohybuje dost rychle. Za dveřmi je čekal sestup po dlouhém schodišti. Nebýt světla, jež sem pronikalo z arcibiskupovy ložnice, panovala by tu naprostá tma. Na konci schodiště narazili na další dveře. Philip na ně uplatnil úplně stejný postup jako na ty nahoře. Jenže tyhle dveře byly odolnější a neotevřely se. Začal na ně bušit a volal: „Pomoc! Otevřete! Rychle, pospěšte si!" Zaslechl ve vlastním hlase náznak paniky a musel se silou vůle přimět ke klidu. Věděl ale, že Williamovi rytíři jsou blízko, a srdce mu divoce bušilo.

Ostatní se k němu přidali a volali také. Philip nepřestával bušit na dveře. Slyšel, jak Tomáš říká: „Důstojně, Philipe, prosím," ale nevšímal si toho. Šlo mu přece o zachování arcibiskupovy důstojnosti – na jeho vlastní mu vůbec nezáleželo.

Než mohl Tomáš cokoliv namítnout, uslyšeli, jak na druhé straně někdo zvedá závoru. Pak zaskřípěl klíč v zámku a dveře se otevřely. Philip vydechl úlevou. Díval se na dva vyděšené správce klášterního sklepa. Jeden z nich prohlásil: „Vůbec jsem nevěděl, že tyhle dveře někam vedou."

Philip se kolem nich netrpělivě protáhl. Zjistil, že se dostali do klášterních skladů. Zdolal několik řad sudů a pytlů a dostal se k dalším dveřím. Prošel jimi a ocitl se na čerstvém vzduchu.

Už se začínalo stmívat. Philip stál v jižním loubí rajského dvora. Na vzdálenějším konci loubí uviděl dveře vedoucí do severní části příčné lodě canterburské katedrály a nesmírně se mu ulevilo.

Byli téměř v bezpečí.

Musí Tomáše dostat do katedrály, než se arcibiskupa zmocní William a jeho rytíři. Ostatní se vyrojili ze skladu. „Do chrámu, honem!" velel jim Philip.

„Ne, Philipe," zarazil ho Tomáš. „Rychle ne. Vstoupíme do katedrály se vší důstojností."

Philipovi se chtělo ječet, ale nahlas jen souhlasně poznamenal: „Jistě, můj pane.“ Slyšel, jak se k nim po nepoužívaném schodišti neodvratně blíží dusot těžkých bot. Rytíři se probojovali do ložnice a našli dveře, jimiž jim Tomáš upláchl. Philip si moc dobře uvědomoval, že nejlepší arcibiskupovou ochranou je jeho důstojnost, ale současně si říkal, že by neškodilo, kdyby se setkání s útočníky raději vyhnuli.

„Kde je arcibiskupský kříž?“ zeptal se Tomáš. „Nemůžu přece vejít do chrámu bez kříže.“

Philip jen zasténal zoufalstvím.

Jeden z duchovních prohlásil: „Vzal jsem ho s sebou. Tady je.“

„Tak jej nes přede mnou jako obvykle, prosím,“ požádal ho Tomáš.

Kněz zvedl kříž a vykročil s potlačovaných spěchem ke dveřím do katedrály.

Tomáš ho následoval.

Lidé z arcibiskupova doprovodu se zařadili před svého pána, aby před ním došli do katedrály, jak to vyžadovala etiketa. Philip kráčel jako poslední a podržel Tomášovi dveře. Když arcibiskup vcházel do chrámu, z klášterních skladů vyrazili dva rytíři a rozeběhli se loubím na jižní straně směrem k němu.

Philip zavřel dveře do příčné lodi. V otvoru vedle rámu dveří byla zasunutá závora. Philip po ní sáhl a rychle dveře zajistil.

Otočil se, opřel se zády o dveře a kolena se pod ním podlamovala úlevou.

Tomáš zrovna mířil napříč úzkou lodí ke schodům vedoucím do severní uličky chóru. Když ale uslyšel, jak závora s bouchnutím dopadla na místo, náhle se zastavil a otočil se.

„To ne, Philipe,“ namítl tiše.

Philip dostal strach. „Ale, můj pane –“

„Tohle je chrám, ne hrad. Otevři dveře.“

Dveře se divoce zmítaly v pantech, jak se do nich rytíři snažili dobýt. „Bojím se, že tě chtějí zabít!“ namítl Philip.

„V tom případě se jim to nejspíš povede, ať ty dveře zavřeš na závoru nebo ne. Víš, kolik do téhle katedrály vede vchodů? Jen otevři.“

Ozvalo se několik ohlušujících ran, jako by se rytíři snažili rozmlátit dveře sekerami. „Můžeš se schovat,“ vyhrkl Philip zoufale. „Je tady spousta vhodných míst – vchod do krypty je přímo tady – a je tam tma –“

„Schovat se, Philipe? Ve své vlastní katedrále? Udělal bys to?“

Philip se na Tomáše dlouze zadíval. Nakonec ale zavrtěl hlavou. „Neudělal,“ připustil.

„Tak ty dveře otevři.“

Philip s těžkým srdcem odsunul závoru.

Rytíři vrazili dovnitř. Bylo jich celkem pět. Obličeje měli schované za kovovými hledími. V rukou třímali meče a sekery. Vypadali jako vyslanci samotného pekla.

Philip věděl, že by se jich neměl bát, ale nabroušená ostří jejich zbraní mu naháněla strach.

Jeden z rytířů zvolal: „Kde je Tomáš Becket, jenž zradil našeho krále a celé království?“

Ostatní se k němu přidali. „Kde je zrádce? Kde je arcibiskup?“ řvali jeden přes druhého.

Soumrak venku už docela pokročil a veliký chrám byl osvětlen jen tlumeným světlem svíček. Všichni mniši byli v černém a rytíři měli rozhled dost podstatně omezený závěsem. Philipa se na okamžik zmocnila náhlá naděje: třeba Tomáše v přítmí vůbec nenajdou. Jenže sám arcibiskup mu veškeré naděje vzápětí zhatil, jelikož sešel po schodech k rytířům a prohlásil: „Tady jsem – jen před sebou nemáte krále zrádce, nýbrž sluhu božího. Co chcete?“

Jak tam arcibiskup stál proti pěti mužům s tasenými meči, Philip zničehonic s naprostou jistotou věděl, že Tomáš tady ještě dnes zemře.

Lidí z arcibiskupova doprovodu se zřejmě zmocnil stejný pocit, jelikož se náhle většina z nich rozprchla na všechny strany. Někteří se stáhli do přítmí chóru, pár se jich rozptýlilo po hlavní chrámové lodi mezi měšťany čekající na začátek mše. Jeden dokonce otevřel malá dvířka v rohu a vyrazil po točitém schodišti nahoru. Philip byl znechucen. „Měli byste se modlit, a ne utíkat!“ zakřičel za nimi.

V tu chvíli ho napadlo, že když neuteče, taky ho možná zavraždí. Nemohl se ale přinutit, aby se od arcibiskupa odtrhl a nestál po jeho boku.

Jeden z rytířů Tomáše vyzval: „Přiznej se ke svému zrádcovství!“ Philip poznal hlas Reginalda Fitzurseho, který už mluvil předtím v ložnici.

„Nemám se k čemu přiznávat,“ odpověděl Tomáš. „Žádné zrady jsem se nedopustil.“ Byl ledově klidný, ale ve tváři mrtvolně zbledl. Tomášovi došlo to, co už všichni ostatní pochopili, uvědomil si Philip: že tady jeho pozemská životní pouť končí.

„Utíkej, jinak je po tobě!“ zařval na něj Reginald.

Tomáš se ani nepohnul.

Oni *chtějí,* aby se dal na útěk, pomyslel si Philip. Nemůžou se přimět k tomu, aby ho tady chladnokrevně zabili.

Tomáš to možná vycítil také, jelikož proti útočníkům dál stál bez hnutí, jako by je vyzýval, aby se ho dotkli. Dlouho tam takhle stáli jako přimrazení a tvořili vražedný výjev – rytíři, kteří nemají chuť udělat první krok, a kněz, jenž je příliš hrdý na to, aby se dal na útěk.

Nakonec kouzlo osudově porušil sám Tomáš. „Jsem připraven zemřít," prohlásil, „ale nechte na pokoji všechny moje muže, ať jsou to kněží, mniši nebo laici."

Reginald se pohnul první. Začal před arcibiskupem mávat mečem a blížil se přitom jeho špičkou stále víc a víc k Tomášově obličeji, jako kdyby si dodával odvahy, aby kněze dokázal zasáhnout ostřím. Tomáš stál nehnutě jako socha a oči upíral na rytíře, ne na meč. Náhle, rychlým pohybem zápěstí, srazil Reginald arcibiskupovi čapku z hlavy.

V Philipovi se najednou opět probudila naděje. Oni se nedokážou přimět k tomu, aby to udělali, pomyslel si. Mají strach se ho dotknout.

Mýlil se. Odhodlání rytířů jako kdyby posílilo hloupé gesto, jímž jeden z nich smetl mečem čapku z arcibiskupovy hlavy. Snad jako by napůl očekávali, že je vzápětí srazí k zemi boží pěst, a když jim to prošlo a nic se nestalo, dodalo jim to odvahu k dalšímu kroku. „Vyneste ho ven," přikázal svým kumpánům Reginald.

Ostatní rytíři schovali meče do pochev a přistoupili k arcibiskupovi.

Jeden z nich chytil Tomáše kolem pasu a pokusil se ho zvednout.

Philip propadl zoufalství. Tak se ho nakonec přece jen dotkli. Oni jsou skutečně ochotni vztáhnout ruku na sluhu božího. Philipovi se sevřel žaludek, když si uvědomil hloubku zla, které se před ním odehrávalo – bylo to, jako by se podíval přes okraj bezedné propasti. Rytíři přece musí někde v srdci cítit, že za tohle skončí v pekle. A přesto to dělají.

Tomáš ztratil rovnováhu, zamával rukama a začal se bránit. Ostatní rytíři se přidali k prvnímu odvážlivci a snažili se arcibiskupa zvednout. Jediní dva lidé, kteří tu zůstali z Tomášova doprovodu, byli Philip a kněz Edward Grim. Oba spěchali Tomášovi na pomoc. Edward chytil Becketa za plášť a pevně se ho držel. Jeden z rytířů se obrátil a udeřil Philipa pěstí v kroužkové rukavici. Úder zasáhl převora ze strany do hlavy. Philip spadl na zem a na chvíli ztratil vědomí.

Když se vzpamatoval, uviděl, že rytíři Tomáše pustili. Arcibiskup teď před nimi stál se skloněnou hlavou a s rukama sepjatýma k modlitbě. Jeden z rytířů zvedl meč.

Philip, který stále ještě ležel na zemi, ze sebe vyrazil dlouhý, zoufalý výkřik plný bezmoci: „Neeee!"

Edward Grim zvedl ruku, aby ránu odrazil.

„Odevzdávám se do rukou bo –," začal odříkávat Tomáš.

Meč dopadl.

Jeho ostří zasáhlo Tomáše i Edwarda. Philip vstal a slyšel sám sebe ječet. Meč se zasekl arcibiskupovi do lebky a prosekl Edwardovi paži. Zatímco knězi tryskala z ruky krev, Tomáš padl na kolena.

Philip zíral v hrůze na odpornou ránu v Tomášově hlavě.

Arcibiskup pomalu klesl na ruce, chvíli se o ně opíral a pak udeřil obličejem o kamennou podlahu.

Další rytíř zvedl meč a udeřil. Philip proti své vůli zavyl děsem. Druhá rána mířila na stejné místo jako první a uťala Tomášovi vršek lebky. Byl to tak mocný úder, že meč narazil na kamennou dlažbu a rozlétl se na dva kusy. Rytíř bezcenný pahýl zahodil.

Třetí rytíř spáchal čin, který se Philipovi vypálil do paměti na zbytek života: vrazil arcibiskupovi špičku meče do otevřené lebky a vydloubl z ní mozek na podlahu.

Pod Philipem se podlomily nohy. Klesl na kolena, naprosto přemožený hrůzou.

„Ten už se nezvedne!“ zvolal jeden z rytířů. „Vypadneme!“

Otočili se a dali se do běhu.

Philip je sledoval, jak pospíchají hlavní chrámovou lodí a mávají kolem sebe meči, aby zastrašili shromážděné věřící.

Když vrahové zmizeli, rozhostilo se v chrámu na hodnou chvíli ohromené ticho. Arcibiskupovo tělo leželo tváří k zemi na podlaze a odseknutá lebka se i s vlasy válela hned vedle jako odložená poklička vedle hrnku. Philip zabořil obličej do dlaní. Tohle byl konec všech nadějí. Barbaři zvítězili, opakoval si v duchu pořád dokola, barbaři zvítězili. Zmocnila se ho podivná závrať, jako by nic nevážil a pomalu se potápěl do hlubokého jezera plného zoufalství. Teď už neměl nic, čeho by se mohl chytit. Všechno, co mu až do téhle chvíle připadalo nezpochybnitelné, bylo najednou nejisté.

Celý život strávil tím, že bojoval proti svévolné moci bezbožných padouchů, a teď, v rozhodujícím měření sil, utrpěl porážku. Vybavoval si, jak se William Hamleigh vydal do Kingsbridge, aby město podruhé podpálil, a lidé za jediný den postavili hradby. To bylo, pane, tehdy vítězství! Mírumilovné úsilí stovek obyčejných lidí porazilo neskrývanou krutost hraběte Williama. Vzpomněl si na dobu, kdy se Waleran Bigod pokusil přenést stavbu katedrály do Shiringu, aby mohl diecézi ovládat ku svému prospěchu. Philip tehdy získával lidi po celém hrabství. Nakonec se jich na ten památný svátek Všech svatých před třiatřiceti roky sešlo několik set, snad víc než tisíc. Porazili Walerana pouhou silou svého odhodlání. Jenže teď je po všech nadějích veta. Všichni slušní lidé z Canterbury, dokonce ani všichni obyvatelé celého křesťanského světa, nedokážou Tomáše Becketa vzkřísit.

Philip klečel na kamenné dlažbě v severní části příčné lodi canterburské katedrály a před očima znovu viděl muže, kteří před pětašedesáti roky vrazili k nim do domu a před jeho očima mu zavraždili matku i otce. Pocit, který získal od toho šestiletého chlapce v sobě, nebyl strach. Nebyl to dokonce ani žal. Byl to *hněv.* Přestože byl bezmocný a nemohlo se mu podařit zastavit ty mohutné, brunátné, krvežíznivé bojovníky, ovládla ho

touha zbavit se všech násilníků s vražednými úmysly, otupit jim meče a zchromit jejich válečné oře, přimět je, aby se podřídili jiné autoritě, větší než je vláda násilí. A vzápětí leželi jeho rodiče mrtví na zemi, vešel opat Peter a ukázal mu cestu. Opat byl neozbrojený a bezmocný, a přece okamžitě krveprolití zarazil – neměl k tomu nic jiného než autoritu své církve a sílu své dobroty. Tenhle výjev dodával Philipovi sílu po celý život.

Až do dnešního dne věřil, že jako opat Peter i on nakonec také vždycky zvítězí. Však také dosáhl za uplynulé půlstoletí docela významných vítězství. Jenže teď, na konci života, mu nepřátelé dokázali, že se nic nezměnilo. Jeho úspěchy byly jen dočasné, jeho pokrok byl jen pouhou iluzí. Vyhrál pár bitev, ale jinak byl celý boj od začátku zoufale beznadějný. Muži, stejní jako ti, kteří mu zabili matku a otce, zavraždili dnes arcibiskupa přímo v katedrále, jako kdyby chtěli nade všechny pochyby dokázat, že na světě není moc, jež by dokázala porazit tyranii muže s mečem.

V životě by ho nenapadlo, že se někdo odváží zavraždit arcibiskupa Tomáše, a ještě ke všemu v chrámu. Jenže ho také nikdy nenapadlo, že byl někdo mohl zabít jeho otce – a stejní krvežízniví muži s meči a přilbami mu v obou případech ukázali příšernou pravdu. A tak se teď, ve věku dvaašedesáti let, dívá na zubožené tělo Tomáše Becketa a lomcuje jím dětinský, nesmyslný, všeobjímající hněv šedesátiletého chlapce, kterému zabili otce.

Vstal. Lidé se nahrnuli kolem arcibiskupovy mrtvoly a chrám byl plný jejich zjitřených pocitů. Kněží, mniši, obyvatelé města se krok za krokem blížili a byli zděšení a ohromení. Philip vytušil, že za jejich otřesenými výrazy se probudil stejný hněv, jaký ovládl i jeho duši. Jeden či dva mumlali modlitby – nebo jen sotva slyšitelně naříkali. Nějaká žena se rychle sklonila a dotkla se mrtvého těla, jakoby pro štěstí. Několik dalších lidí ji napodobilo. Pak si Philip všiml, že první žena pokradmu nabrala trochu krve do lahvičky, jako kdyby Tomáš byl mučedník.

Duchovní se začali vzpamatovávat. Arcibiskupův komorník Osbert, jemuž tekly slzy po tvářích proudem, vytáhl nůž, odřízl si z vlastního roucha pruh látky, načež se sklonil nad tělem a nešikovně, neohrabaně přivázal vršek Tomášovy lebky zpátky k hlavě. Byl to dojemný pokus vrátit arcibiskupově děsivě znetvořené mrtvole zdání důstojnosti. Sotva to udělal, dav kolem něj společně vzdechl.

Pár mnichů přineslo nosítka. Opatrně na ně Tomáše položili. Spousta rukou se jim přitom snažila pomoci. Philip si všiml, že arcibiskup má v pohledném obličeji klidný, smířený výraz, takže jedinou známkou násilí byl tenký pramínek krve, který mu stékal od pravého spánku přes nos na levou tvář.

Když zvedli nosítka, Philip sáhl po zlomeném pahýlu meče, jímž byl Tomáš zavražděn. Neustále přitom myslel na ženu, která si nabrala pár

kapek arcibiskupovy krve do lahvičky, jako kdyby to byla krev světce. Tenhle nepatrný čin měl obrovský význam, ale Philip si ještě pořád nebyl jist, o co ve skutečnosti jde.

Lidé společně vykročili za nosítky, vedeni nějakou neviditelnou silou. Philip kráčel s nimi a uvědomoval si podivné nutkání, které se všech zmocnilo. Řeholníci prošli s tělem přes celý chór a jemně je položili na zem před hlavním oltářem. Mnoho lidí v davu se v tu chvíli už modlilo nahlas a sledovalo kněze, jak přináší čistý kus látky, úhledně s ním omotává mrtvému hlavu a nakonec zakrývá obvaz z větší části novou čapkou.

Mnich rozřízl černé arcibiskupské roucho, které bylo nasáklé krví, a odstranil je. Nevěděl, co si se zakrváceným oděvem počít, a otočil se, jako by ho chtěl zahodit někam do kouta. V tu chvíli k němu rychle přistoupil nějaký měšťan a roucho si od něj vzal, jako by to byl posvátný předmět.

Myšlenka, která Philipovi do téhle chvíle jen nejistě poblikávala někde hluboko v mysli, se zničehonic vynořila na světlo, jako kdyby náhle dostal vnuknutí. Věřící se k Tomášovi chovali jako k mučedníkovi a dychtivě sbírali jeho krev i oblečení, jako by měly nadpřirozenou moc svatých relikvií. Philip chápal vraždu jako politickou porážku církve, ale lidé to viděli jinak: pro ně to byla mučednická smrt. A každá smrt mučedníka, i když může vypadat jako porážka, dodává nakonec vždycky církvi sílu a naději.

Philip si znovu vzpomněl na stovky lidí, kteří přicházeli do Kingsbridge, aby tam pomáhali na stavbě katedrály, opět si vybavil všechny muže, ženy a děti, kteří společně dřeli polovinu noci, aby postavili městské hradby. Kdyby se mu teď podařilo *tyhle lidi* povzbudit, říkal Si se vzrůstajícím vzrušením, mohli by svůj hněv vykřičet tak hlasitě, že by byl slyšet po celém světě.

Rozhlédl se po mužích a ženách natěsnaných kolem mrtvého těla s obličeji ztuhlými zármutkem a hrůzou a uvědomil si, že jediné, co jim chybí, je vůdce.

Je to vůbec možné?

Pak ho napadlo, že tahle situace je mu něčím povědomá. Zohavené tělo, dav přihlížejících a v dálce několik vojáků: kde jsem to jen viděl? Cítil, že teď by se měla najít skupinka lidí, kteří by mrtvého následovali, dali se dohromady a vzepřeli se síle a autoritě mocného panovníka.

No jistě. Takhle přece začalo křesťanství.

A jakmile mu to došlo, okamžitě mu bylo jasné, co musí podniknout dál.

Stoupl si před oltář a otočil se čelem k davu. Stále ještě držel v ruce zlomený meč. Všichni na něj zírali. Na chvíli se ho zmocnily pochyby, jestli to zvládne. Je to v mých silách? říkal si. Dokážu, tady a teď, zahájit tažení, které otřese anglickým trůnem? Rozhlédl se po tvářích kolem sebe. Viděl zármutek a hněv, ale v několika obličejích zahlédl i náznak naděje.

Zvedl meč do výšky.

„Tento meč zabil světce," začal.

Ozvalo se souhlasné mumlání.

Philipa to povzbudilo, a tak pokračoval: „Dnes večer jsme tu byli svědky mučednické smrti."

Duchovní a řeholníci se na něj překvapeně zadívali. Stejně jako Philip, ani oni hned nepochopili skutečný význam vraždy, jíž se stali svědky. Zato obyvatelům města to došlo okamžitě a hlasitě dávali najevo souhlas.

„Jakmile odtud vyjdeme, musí každý z nás všem říkat, co jsme tu dnes viděli." Několik lidí živě přikyvovalo. Naslouchali mu – jenže Philip od nich chtěl víc. Chtěl je povzbudit. Kázání mu nikdy moc nešlo. Nepatřil k lidem, kteří dokážou zaujmout dav, přimět ho k smíchu a pláči a přesvědčit posluchače, aby ho kamkoliv následovali. Nedokázal promluvit rozechvělým hlasem a neuměl dosáhnout toho, aby mu oči plály svatým zaujetím. Byl jen praktický, přízemní člověk. A teď bylo třeba, aby promluvil jako anděl.

„Brzy bude každý muž, každá žena, každé dítě v Canterbury vědět, že královi muži zavraždili arcibiskupa Tomáše přímo v katedrále. To je ale jen začátek. Tahle zpráva se rozšíří po celé Anglii a konečně po celém křesťanském světě."

Ztrácel jejich pozornost, to mu bylo na první pohled jasné. Na obličejích kolem sebe viděl nespokojenost a zklamání. Nějaký muž na něj zavolal: „A co vlastně máme *udělat*?"

Philip si uvědomil, že teď je potřeba, aby jim okamžitě nabídl nějaký konkrétní čin. Není možné vyzývat ke křížové výpravě a pak poslat lidi na kutě.

Křížová výprava, pomyslel si. To je nápad.

„Zítra," zvolal, „odnesu tento meč do Rochesteru. Následujícího dne se s ním vydám do Londýna. Půjdete se mnou?"

Většina lidí na něj nechápavě civěla, ale pak někdo vzadu vykřikl: „Ano!" Vzápětí se k němu přidali další dva nebo tři lidé.

Philip ještě o něco víc zvedl hlas. „V každém městě a v každé vesnici po celé Anglii budeme vyprávět, co jsme tu dnes zažili. Ukážeme lidem meč, který zabil svatého Tomáše. Ukážeme jim krvavé skvrny na jeho posvátném rouchu." To ho trochu rozehřálo, a tak si dovolil dát najevo něco ze svého hněvu. „Pozvedneme hlas, aby nás bylo slyšet po celém křesťanském světě, aby naše volání dolehlo až – ano – až do Říma! Obrátíme celý civilizovaný svět proti barbarům, kteří spáchali tenhle děsivý, rouhačský zločin!"

Tentokrát jeho slova vyvolala bouřlivě souhlasnou odezvu. Lidé čekali na to, až nějak dokáže vyjádřit jejich pocity, a jemu se to konečně povedlo.

„Tento zločin," prohlásil pomalu a v tu chvíli už téměř křičel, „nesmí být – nikdy – zapomenut!"

Dav zaburácel.

Philip najednou přesně věděl, co musí říkat dál. „A vyrazíme na naši křížovou výpravu hned!“

„Ano!“

„Poneseme tento meč ulicemi Canterbury!“

„Ano!“

„A všem, kteří dlí za hradbami tohoto města, řekneme, čeho jsme tu dnes byli svědky!“

„Ano!“

„Vezměte si svíčky a následujte mě!“

Zvedl meč vysoko nad hlavu a vyrazil prostředkem katedrály.

Všichni se vydali za ním.

S vítězoslavným pocitem prošel chórem, minul překřížení lodí a vydal se hlavní chrámovou lodí. Někteří mniši a duchovní kráčeli vedle něj. Ani se nemusel ohlížet za sebe: dobře slyšel kroky stovek lidí, kteří pochodovali hned za ním. Vyšel hlavním vchodem ven z chrámu.

Tohle byl nebezpečný okamžik. Přes sad ponořený do tmy Philip viděl ozbrojence plenící arcibiskupský palác. Kdyby se s nimi lidé, kteří se k němu přidali, střetli, mohla by se celá křížová výprava zvrhnout v obyčejnou šarvátku, ještě než by doopravdy začala. To ho vylekalo, a tak ostře zahnul stranou a vyvedl dav nejbližší branou do ulic města.

Jeden z mnichů začal zpívat žalm. Za okenicemi domů bylo vidět louče a ohně, ale průvod kráčel dál. Lidé otevírali dveře, aby se podívali, co se děje. Někteří se začali vyptávat účastníků průvodu, o co jde. Mnozí se pak přidali.

Philip zahnul za roh a uviděl Williama Hamleigha.

William stál před stájí a podle všeho si právě svlékl kroužkovou zbroj a teď se chystal nasednout na koně a odjet z města. Měl s sebou hrstku svých mužů. Všichni se s očekáváním dívali na průvod. Zřejmě slyšeli zpěv a byli zvědaví, co se děje.

Když se k nim dav s hořícími svíčkami v rukou přiblížil, William se nejdřív tvářil zmateně. Pak uviděl v Philipově ruce zlomený meč a pochopil, o co jde. Zprvu se jen v děsu díval na odhodlané procesí a pak se teprve zmohl na slovo. „Stůjte!“ zařval. „Přikazuju vám, abyste se rozešli!“

Nikdo mu nevěnoval pozornost. Muži kolem Williama vypadali vyplašeně. I s meči byli bezmocní proti zástupu, v němž kráčelo dobře sto rozvášněných truchlících.

William se obrátil přímo na Philipa: „Ve jménu krále ti přikazuji, abys to zarazil!“

Philip kolem něj prošel, tlačen zezadu postupujícím davem. „Už je pozdě, Williame!“ zavolal na rytíře přes rameno. „Příliš pozdě!“

III

Malí kluci se vydali na popravu brzo ráno.

Když tam, na hlavní náměstí v Shiringu, dorazila Aliena, už tam byli, házeli kameny po kočkách, obtěžovali žebráky a prali se mezi sebou. Aliena přišla sama a pěšky, na sobě měla obyčejný plášť s kapucí, aby mohla zakrývat tvář a nikdo ji nepoznal.

Stoupla si na okraj náměstí a zadívala se na lešení. Původně neměla v úmyslu sem chodit. V době, kdy stála v čele hrabství, viděla věšet příliš mnoho lidí. Když se pak téhle odpovědnosti zbavila, říkala si, že bude nejšťastnější, když do konce života neuvidí věšet už ani jednoho člověka. Jenže tohle bylo trochu něco jiného.

Přestala hrabství vládnout, protože její bratr Richard zemřel v Sýrii – ironií osudu nepadl v bitvě, nýbrž zahynul při zemětřesení. Zprávě o jeho úmrtí trvalo šest měsíců, než si našla cestu až k Alieně. Ta svého bratra v té době neviděla dlouhých patnáct let a už ho nikdy neuvidí.

Nahoře na kopci se otevřela hradní brána a vyšel z ní odsouzenec s doprovodem. Za nimi se objevil nový hrabě ze Shiringu, Alienin syn Tommy.

Richard neměl žádné potomky, a tak se jeho nástupcem stal jeho synovec. Král, zděšený a oslabený událostmi kolem Tomáše Becketa, se rozhodl, že půjde cestou nejmenšího odporu a rychle Tommymu hraběcí titul potvrdil. Aliena předala mladší generaci vládu bez váhání. Stejně už dostala hrabství tam, kde ho chtěla mít. Zase už to byl bohatý, vzkvétající kraj, země plná tlustých ovcí, zelených polí a mohutných mlýnů. Někteří z větších a přemýšlivějších majitelů půdy se řídili Alieniným příkladem a orali koňmi, které krmili ovsem, jejž pěstovali v trojhonném systému neustálého střídání osívaných plodin. V důsledku toho dokázala země uživit ještě víc lidí než za osvícené vlády Alienina otce.

Z Tommyho bude dobrý hrabě. Byl pro tuhle roli jako stvořený. Jack to dlouho odmítal vidět, jelikož si přál, aby se syn stal stavitelem, ale nakonec byl nucen přiznat pravý stav věcí. Tommy nikdy nebude schopen přitesat kámen tak, aby měl rovné strany, ale zato je rozený vůdce a ve svých osmadvaceti letech je patřičně rozhodný, odhodlaný, bystrý a slušný. V poslední době ho lidé většinou oslovují Tomáši.

Když se chopil vlády, lidé předpokládali, že Aliena zůstane na hradě, bude sekýrovat snachu a hrát si s vnoučaty. Vysmála se jim. Má Tommyho ženu ráda – pohledná dívka, jedna z mladších dcer hraběte z Bedfordu – a všechna tři vnoučata přímo zbožňuje, ale je jí teprve dvaapadesát a ještě se nehodlá odebrat na odpočinek. Pořídili si s Jackem velký kamenný dům poblíž kingsbridgeského převorství – tam, kde kdysi stávala chudinská čtvrť, po níž už nezbyla ani stopa – a Aliena se vrátila k obchodování s

vlnou. Prodávala a nakupovala, smlouvala s urputností, jež jí byla vždycky vlastní, a vydělávala peníze, radost pohledět.

Průvod s odsouzencem došel na náměstí a Aliena přistoupila blíž. Soustředěně se zadívala na vězně, který klopýtal na konci provazu, s rukama svázanýma za zády. Byl to William Hamleigh.

Někdo, kdo stál vepředu, na něj plivl. Na náměstí se sešlo hodně lidí, jelikož mnozí chtěli vidět, jak William konečně opouští tenhle svět, a pro řadu dalších to byla zajímavá podívaná – nestává se tak často, aby věšeli bývalého šerifa. Jenže William se zapletl do nejslavnější vraždy, jakou kdo pamatuje.

Aliena si nikdy nedokázala představit, že může dojít k tomu, co se strhlo po zavraždění arcibiskupa Tomáše. Zpráva o vraždě se šířila jak oheň ve větru po celém křesťanském světě, od Dublinu po Jeruzalém, od Toleda po Oslo. Papež se pohroužil do smutku. Na tu část Jindřichova panství, která se rozkládala na pevnině, byl uvalen interdikt, což znamenalo, že kostely musely být zavřeny a nesměly se konat žádné obřady s výjimkou křtů. V Anglii se lidé vydávali na pouť do Canterbury, jako by to bylo posvátné místo, podobně jako Santiago de Compostela. Dokonce se tam i děly zázraky. Voda s několika kapkami mučedníkovy krve a útržky z roucha, jež měl na sobě ve chvíli, kdy ho srazila ruka vrahů, léčily nemocné lidi nejen v Canterbury, ale po celé Anglii.

Williamovi lidé se pokusili tělo z katedrály ukrást, ale mniši dostali varování a včas Tomášovy ostatky ukryli. Teď už odpočívaly v bezpečí kamenné hrobky a poutníci museli prostrkávat hlavu zvláštním otvorem ve zdi, aby mohli políbit mramorovou rakev.

Byl to poslední Williamův zločin. Pachatel se stačil ještě vrátit do Shiringu, ale tady ho Tommy nechal zatknout, obvinil ho ze svatokrádeže a soud řízený biskupem Philipem ho shledal vinným. Za jiných okolností by se nikdo neodvážil odsoudit šerifa, protože to byl úředník královské koruny, jenže v tomhle případě byl pravý opak pravdou: nikdo, dokonce ani král, neměl dost kuráže, aby se zastal jednoho z Becketových vrahů.

Takže William tady dnes špatně skončí.

Oči měl nepříčetně vytřeštěné, z otevřených úst mu kapaly sliny, nesouvisle naříkal a vepředu měl na suknici vlhkou skvrnu v místech, kde se pomočil.

Aliena sledovala, jak se její dávný nepřítel slepě potácí k šibenici. Vzpomněla si na toho mladého, nadutého, bezcitného chlapíka, který ji před pětatřiceti roky znásilnil. Jen těžko se dalo uvěřit tomu, že se z něj stala tahle naříkající, vyděšená lidská troska, kterou teď viděla před sebou. Dokonce ani ten obtloustlý, pakostnicí prolezlý, zklamaný starý rytíř, jímž se William stal později, neměl s jeho dnešní podobou nic společného. Když došli blíž k lešení, začal William ječet a prát se. Ozbrojenci ho táhli jako

prase na porážku. Aliena zjistila, že v sobě nedokáže vykřesat ani jiskřičku soucitu: jediné, co cítila, byla úleva. William už nikdy nebude nikoho trýznit.

Když ho zvedali na káru taženou volským potahem, řval a kopal kolem sebe. Vypadal jako zvíře, brunátný, divoký a špinavý. Přitom vydával zvuky připomínající spíš dítě, protože drmolil, sténal a plakal. Čtyři muži ho museli držet a pátý mu přetáhl provaz přes hlavu. William se vzpouzel tak usilovně, že si utáhl smyčku, ještě než mu ujel vůz pod nohama, takže se dusil vlastním úsilím. Ozbrojenci ustoupili. William se kroutil, kašlal a jeho sádelnatý obličej pomalu nachověl.

Aliena na to zděšeně zírala. Ani ve chvílích, kdy Williama nejvíc nenáviděla a vzteky byla nepříčetná, si nepřála, aby umíral takhle.

Sotva začal odsouzenec kašlat a dusit se, všichni lidé kolem zmlkli. Dokonce i malí chlapci ztuhli při pohledu na ten strašlivý výjev.

Někdo plácl vola zapraženého do káry přes záda a zvíře se dalo do pohybu. Konečně se William zhoupl a zůstal viset ve vzduchu. Jenže si nezlomil vaz, a tak sebou škubal na konci provazu a pomalu se dusil. Oči měl stále otevřené. Aliena cítila, že se dívá na ni. Výraz jeho tváře, zkřivené agónií, jí byl povědomý. Pak jí došlo, že přesně takhle se na ni díval, když ji znásilňoval – těsně než dosáhl vyvrcholení. Ta vzpomínka se jí zaryla do mysli jako nůž, ale přesto se Aliena odmítala podívat jinam.

Trvalo to dlouho, ale zástup vydržel celou dobu sledovat umírajícího odsouzence v hlubokém mlčení. William byl v obličeji stále tmavší a tmavší. Z jeho urputného zmítání se stalo pouhé pohupování. Konečně obrátil oči v sloup, oční víčka mu spadla a muž se přestal hýbat. Pak se mu v ústech mezi zuby ukázal jazyk, celý černý a naběhlý. Byla to děsivá podívaná.

Odsouzenec byl mrtev.

Aliena měla pocit, jako by o něco přišla. William jí změnil celý život, svého času by dokonce řekla, že jí život zničil, a teď byl mrtvý a už jí ani nikomu jinému nikdy nemůže ublížit.

Dav se začal rozcházet. Malí chlapci si navzájem předváděli předsmrtný zápas, obraceli oči k nebi a vyplazovali jazyky. Jeden z ozbrojenců vyšplhal na lešení a Williama odřízl.

Aliena zachytila synův pohled. Překvapilo ho, že ji tady vidí. Okamžitě k ní přistoupil a sklonil se, aby ji políbil. Můj syn, pomyslela si. Můj veliký syn. Jackův syn. Vzpomněla si, jak ji děsila představa, že by mohla mít dítě s Williamem. Inu, nakonec dopadlo všechno dobře.

„Já myslel, že sem dnes nechceš jít," podivil se Tommy.

„Musela jsem," prohlásila. „Musela jsem ho vidět mrtvého."

Zůstal na ni zírat. Nerozuměl tomu, ale ani tomu rozumět nemohl. Byla ráda. A přála si, aby takovým věcem ani nikdy porozumět nemusel.

Objal ji kolem ramen a společně se vydali pryč z náměstí.

Aliena se ani neohlédla.

Byl horký den uprostřed léta a Jack obědval s Alienou a Sally v chladu severní části příčné lodě, nahoře na ochozu. Seděli na podrápané podlaze pokryté sádrou, jež Jackovi sloužila jako deska pro kreslení plánů. Dole z chóru k nim tichým mumláním jako šumění vzdáleného vodopádu doléhala polední mše, při které řeholníci zpívali. K obědu si s sebou členové stavitelovy rodiny přinesli studené kousky jehněčího masa s čerstvým pšeničným chlebem a kameninový džbán zlatavého piva. Jack strávil celé dopoledne tím, že kreslil plán nového chóru, který začne stavět příští rok. Sally si teď jeho náčrt prohlížela a pravidelnými bílými zuby se přitom zakousla do jehněčího. Za chvilku pronese nějakou kritickou poznámku, to už bylo Jackovi jasné. Podíval se na Alienu. Také dokázala číst v Sallyině tváři a věděla, co přijde. Vyměnili si s Jackem vědoucí rodičovský pohled a usmáli se na sebe.

„Proč chceš, aby východní konec chóru byl zaoblený?“ zeptala se Sally.

„Vycházím z toho, co jsem viděl v Saint-Denis.“

„A má to nějaké výhody?“

„Jistě. Poutníci můžou postupovat podél zdi pořád dál.“

„A kvůli tomu tam máš tuhle řadu malých oken.“

Jack si myslel, že okna dřív či později přijdou na přetřes, jelikož Sally byla sklenářka. „Tahle okna že jsou *malá*?“ vyděsil se a předstíral, že je rozhořčený. „Vždyť jsou veliká! Když jsem poprvé udělal v tomhle kostele takhle velké okno, lidé si mysleli, že celá budova spadne, protože nebude mít dostatečnou oporu.“

„Kdybys postavil chór hranatý, získal bys obrovské plochy rovných zdí,“ trvala na svém Sally. „A mohl bys tam udělat *opravdu* velká okna.“

Něco na tom je, pomyslel si Jack. Pokud bude chór oblý, bude muset mít po celém obvodu zachované stejné nástavbové prvky, tradičně to jsou tři vrstvy – sloupořadí, ochoz a střešní nástavba, tedy laterna. Hranatý půdorys by mu dovolil měnit vzhled jednotlivých stěn. „Třeba by se našel jiný způsob, jak přimět poutníky, aby se pohybovali a nevraceli,“ poznamenal zamyšleně.

„A velikými okny by dovnitř pronikalo hodně slunečního světla,“ poznamenala ještě Sally.

Jack si to uměl představit. „Byla by to řada vysokých štíhlých lomených oblouků, jako šípy v toulci.“

„Nebo jedno veliké kruhové okno připomínající růži,“ prohlásila Sally.

To byla převratná myšlenka. Kdyby si někdo stoupl na začátek hlavní chrámové lodi a zadíval se po celé délce chrámu k východu, vypadalo by kruhové okno jako veliké slunce, které právě vybuchlo do nespočetného množství mnohobarevných střípků. Jack to přímo viděl před sebou. „To by mě zajímalo, jaký výjev by tam mniši chtěli mít,“ uvažoval nahlas.

„Pána a proroky,“ navrhla Sally.

Podíval se na ni a zvedl obočí. „Ty jedna úlisná čarodějnice, že tys to už probírala s převorem Jonathanem, co?“

Zatvářila se provinile, ale nemusela na to odpovídat. Zachránil ji svým příchodem mladý kameník Peter řečený Dláto. Byl to stydlivý, trochu neohrabaný chlapík se světlými vlasy, jež mu padaly do očí, ale řemeslo mu šlo dobře od ruky a Jack byl rád, že ho má. „Co pro tebe můžu udělat, Petere?“ zeptal se příchozího.

„No, ve skutečnosti jsem přišel za Sally,“ přiznal Peter.

„Tady ji máš.“

Sally vyskočila a setřásla si ze sukně drobty chleba. „Ještě se ukážu,“ oznámila rodičům a už s Peterem procházela nízkými dveřmi a oba se pak vydali dolů po točitém schodišti.

Jack a Aliena se na sebe podívali.

„Nezrudla trochu?“ zeptal se Jack.

„Doufám, že ano,“ odpověděla Aliena. „Panebože, vždyť už je na čase, aby si někoho našla. Je jí přece jen šestadvacet!“

„Je to tak. Už jsem se vzdal veškerých nadějí. Měl jsem pocit, že má v plánu dotáhnout to na starou pannu.“

Aliena zavrtěla hlavou. „To pro Sally není. Ta má chuť do života jako kdokoliv jiný. Jen je trochu vybíravá.“

„Myslíš?“ podivil se Jack. „Holky ze zdejšího hrabství zrovna nestojí frontu na to, aby se mohli vdát za Petera Dláto.“

„Holky v tomhle hrabství si všímají vysokých, pohledných chlapů, jako je Tommy, kteří se umějí prohánět na koni a mají pláště obšité rudým hedvábím. Sally je jiná. Chce někoho chytrého a citlivého. Peter je pro ni přesně ten pravý.“

Jack přikývl. Sám o tom takhle ještě nikdy nepřemýšlel, ale podvědomě cítil, že Aliena má pravdu. „Je jako její babička,“ poznamenal. „Moje matka se taky zamilovávala do podivínů.“

„Sally je jako tvoje matka a Tommy je jako můj otec,“ usmála, se Aliena.

Jack úsměv opětoval. Jeho žena byla krásnější než kdykoliv předtím. Vlasy už měla hodně prokvetlé stříbrem a kůže na krku už nebyla tak pevná a mramorově hladká jako dřív, ale s postupujícím věkem překonala zakulacené rysy, jež jí přineslo mateřství, a jemné kosti jejího půvabného obličeje byly teď nápadnější. Výsledkem bylo, že vynikala vzácnou, téměř architektonickou krásou. Jack natáhl ruku a pohladil manželku po bradě. „Jako moje pilíře připomínající perutě,“ poznamenal.

Znovu se usmála.

Přejel jí dlaní po krku a dotkl se ňader. I poprsí se jí změnilo. Vzpomínal si na doby, kdy se jí prsa vypínala z hrudi, jako by vůbec nic nevážila, a bradavky vyzývavě trčely vzhůru. Když pak byla těhotná, ňadra jí ztěžkla a

bradavky byly ještě o poznání větší. Teď měla prsa trochu níž a byla měkčí, takže když Aliena šla, roztomile se jí pohupovala ze strany na stranu. V každé jejich proměně měl Jack ta ňadra k zbláznění rád. Napadlo ho, jak asi budou vypadat, až Aliena zestárne. Asi je budu i tak milovat, pomyslel si. Cítil, jak pod jeho dotekem bradavka ztvrdla. Naklonil se a políbil manželku na rty.

„Jacku, jsme v kostele," zamumlala.

„Mně je to jedno," odpověděl, přejel jí něžně rukou přes břicho a vklouzl jí dlaní do rozkroku.

Na schodech se ozvaly kroky.

Jack se provinile stáhl.

Aliena se musela usmát, když viděla, jak ho to zklamalo. „To tě Bůh potrestal," poznamenala úplně od věci.

„Však si na tebe ještě počkám," šeptem předstíral výhružný tón.

Kroky se přiblížily až ke dveřím a na ochozu se objevil převor Jonathan. Vážně oba manžele pozdravil. Vypadal velmi zachmuřeně. „Byl bych rád, kdyby sis šel něco poslechnout, Jacku," prohlásil. „Mohl bys za mnou přijít do rajské zahrady?"

„Jistě." Jack se zvedl.

Jonathan se otočil a vydal se po točitých schodech zase dolů.

Jack se ve dveřích ještě obrátil, výhružně na Alienu namířil prst a zasykl: „Počkám si na tebe."

„Slibuješ?" poznamenala s úsměvem.

Jack kráčel za Jonathanem dolů po schodech a napříč chrámem ke vstupním dveřím do jižní příčné lodi, kudy se dalo vejít do rajské zahrady. Společně pak šli po cestě na severní straně zahrady, minuli školáky s voskovými destičkami a v rohu se zastavili. Jonathan pokývnutím hlavy upozornil Jacka na mnicha, který seděl na kamenné lavici asi v polovině podloubí u západní stěny zahrady. Řeholník měl kapuci staženou do čela, takže mu nebylo vidět do obličeje. Když se ale zastavili, muž se otočil, vzhlédl a pak honem odvrátil pohled.

Jack udělal proti své vůli krok zpátky.

Tím mnichem byl Waleran Bigod.

„Co tady ten ďábel chce?" zeptal se Jack rozhněvaně.

„Připravuje se na setkání se svým Stvořitelem," odpověděl mu Jonathan.

„Tomu nerozumím," zamračil se Jack.

„Je to zlomený muž," vysvětloval převor. „Nemá žádné postavení, žádnou moc, žádné přátele. Už pochopil, že Bůh nechce, aby se stal velkým a mocným papežem. Už zjistil, jakých se dopustil chyb. A tak sem přišel pěšky a žebral, abychom ho mezi sebe vzali jako obyčejného mnicha, který chce strávit zbytek života tím, že bude Boha prosit, aby mu odpustil jeho hříchy."

„Nějak se mi tomu nechce věřit," zavrtěl hlavou Jack.

„Já tomu zprvu také nevěřil," ujistil ho Jonathan. „Ale nakonec jsem pochopil, že je to ve skutečnosti upřímně bohabojný muž."

Jack vrhl na převora pochybovačný pohled.

„Opravdu si myslím, že je zbožný," pokračoval Jonathan. „Udělal jednu osudovou chybu: věřil, že když někdo slouží Bohu, platí pro něj, že účel světí prostředky. To mu dovolovalo dělat úplně všechno."

„Včetně toho, že zosnoval vraždu arcibiskupa!"

Jonathan zvedl ruce v obranném gestu. „Za to ho musí potrestat Bůh – ne já."

Jack pokrčil rameny. Přesně takovéhle věci vždycky říkával převor Philip. Jack neviděl sebemenší důvod, proč by měl Waleran žít dál v převorství. Ale mniši prostě takhle uvažují. „A proč jsi chtěl, abych se na něj přišel podívat?" zeptal se.

„Chce ti říct, proč pověsili tvého otce."

Jackovi rázem přejel mráz po zádech.

Waleran seděl nehnutě jako socha a díval se nepřítomně před sebe. Byl bos. Pod okrajem podomácku ušité kutny mu vykukovaly hubené bílé kotníky starého člověka. Jack si uvědomil, že Waleran už není schopen komukoliv nahnat hrůzu. Byl křehký, poražený a smutný.

Jack pomalu vykročil, došel ke kamenné lavici a posadil se na ni asi yard od Walerana.

„Starý král Jindřich byl silný," začal Bigod vykládat bez úvodu. „Některým šlechticům se to nelíbilo – příliš je to omezovalo. Takže chtěli, aby další král byl slabý. Jenže Jindřich měl syna Williama."

To je všechno přece už stará historie. „Tohle se stalo, než jsem se narodil," poznamenal Jack.

„I tvůj otec zemřel, než ses narodil," poznamenal Waleran s náznakem své dávné povýšenosti.

Jack přikývl. „Tak pokračuj."

„Skupina baronů se rozhodla, že Jindřichova syna Williama zabije. Vycházeli z toho, že když bude následnictví trůnu nejisté, budou mít větší vliv na to, kdo se stane jejich příštím králem."

Jack se zahleděl Waleranovi do obličeje a hledal v něm nějaké známky úskočnosti. Starý muž byl ale prostě jen unavený, poražený a lítostivý. Jack neviděl nic, co by naznačovalo, že má za lubem nějakou špatnost. „Ale William přece zahynul, když se s ním potopila *Bílá loď*," namítl nahlas.

„To ztroskotání nebyla náhoda," prohlásil Waleran.

Jack se zachvěl. Může to být pravda? Že by skutečně někdo zabil následníka trůnu jen proto, že skupina šlechticů chtěla mít slabého panovníka? Na druhou stranu to nebylo o nic překvapivější něž zavraždění arcibiskupa. „Pokračuj," vyzval starce.

„Baroni prorazili díry ve dně lodi a sami se zachránili ve člunu. Všichni se utopili, až na jednoho muže, který se chytil uraženého ráhna a dostal se na břeh.“

„A to byl můj otec,“ dodal Jack. Už mu začínalo svítat, jak se to bude vyvíjet dál.

Waleran byl ve tváři mrtvolně bílý a rty měl úplně bezkrevné. Mluvil naprosto nevýrazným hlasem a uhýbal očima před Jackovým pohledem. „Vylezl z vody poblíž hradu, který patřil jednomu ze spiklenců, a tam ho chytili. Ten člověk vůbec neměl zájem na tom, aby je prozradil. Vždyť ve skutečnosti vůbec nevěděl, že loď někdo potopil schválně. Viděl ale věci, které by pravdu odhalily ostatním, a tak ho nemohli nechat jen tak běžet a riskovat, že bude o svých zážitcích kdekomu vykládat. Proto ho unesli, převezli do Anglie a svěřili ho do péče lidem, jimž mohli důvěřovat.“

Jacka přemohl hluboký, všeprostupující smutek. Matka přece říkala, že jeho otec nechtěl v životě nic jiného než bavit lidi. Na Waleranově vyprávění mu ale stále ještě něco nehrálo. „Proč ho nezabili rovnou?“ zeptal se.

„Měli to udělat,“ přikývl Waleran naprosto bezcitně. „Jenže to byl nevinný člověk a navíc žonglér, někdo, kdo rozdává radost. Nemohli se k tomu odhodlat.“ Přes rty se mu mihl neradostný úsměv. „I ti nejbezohlednější lidé mají někde nějaké zábrany,“ dodal.

„A proč si to tedy později rozmysleli?“

„Protože jim nakonec začal být nebezpečný i tady. Zprvu pro nikoho žádnou hrozbu nepředstavoval – vždyť ani neuměl anglicky. Jenže postupem času se to pochopitelně naučil a začal se tady seznamovat s lidmi. A tak ho zavřeli do té kobky pod dormitářem. Lidé se začali vyptávat, proč je tam zavřený. Začal být na obtíž. Uvědomili si, že dokud bude naživu, nebudou mít pokoj. A tak nás nakonec požádali, abychom ho zabili.“

Jako by na tom nic nebylo, pomyslel si Jack. „Proč jste je poslechli?“ zeptal se nahlas.

„Byli jsme ctižádostiví, všichni tři,“ odpověděl Waleran a poprvé za celou dobu se mu v obličeji objevilo nějaké pohnutí, když stiskl ústa v náznaku lítosti či výčitek svědomí. „Percy Hamleigh, převor James a já. Tvoje matka mluvila pravdu – všichni jsme za to dostali odměnu. Já jsem se stal arcijáhnem a moje církevní kariéra se tím docela příjemně nastartovala. Percy Hamleigh obdržel hodný díl půdy a rázem z něj byl významný zeman. A převor James se dočkal užitečného rozšíření klášterního majetku.“

„A co ti šlechtici?“

„Během tří let následujících po potopení lodi byl Jindřich několikrát napaden: Fulkem z Anjou a Williamem Clitem v Normandii a pak také

francouzským králem. Nějaký čas to vypadalo, že je hodně oslabený. Pak ale svoje protivníky porazil a vládl dalších deset let. Ale bezvládí, které si baroni přáli, stejně nakonec nastalo, když Jindřich zemřel bez mužského potomka a na trůn usedl Štěpán. Následující dvě desetiletí zuřila válka o trůn a šlechtici si na svých panstvích vládli jako králové, aniž by nad nimi byla nějaká ústřední moc, která by je krotila."

„A kvůli tomu můj otec zemřel."

„Dokonce ani z toho nebyl žádný užitek. Většina šlechticů zahynula na bojišti. Stejný osud potkal i některé jejich syny. A ta nepatrná lež, kterou jsme rozhlásili v téhle části země, abychom mohli otce zabít, se nakonec obrátila proti nám a začala nás pronásledovat. Tvoje matka nás hned po popravě proklela a její kletba zabrala, až to hezké nebylo. Když převor James pochopil, k čemu napomohl, zhroutil se, přesně jak to vypověděl Remigius během soudu s Philipem. Percy Hamleigh zemřel, než stačila pravda vyjít najevo, ale jeho syn skončil na šibenici. A – podívej se na mě: křivá přísaha se mi vymstila téměř po padesáti letech a ukončila mou kariéru." Waleran byl ve tváři popelavý a vypadal vyčerpaně, jako by ho důsledné sebeovládání děsivě vysávalo. „Všichni jsme se tvé matky báli, protože jsme si nebyli jisti, co vlastně ví. Nakonec toho zřejmě tolik nevěděla, ale docela to stačilo."

Jack byl vyčerpaný úplně stejně jako Waleran. Ale alespoň se konečně dověděl pravdu o otci – vždyť to bylo něco, po čem celý život toužil. Teď už se nedokázal hněvat ani neměl pomstychtivou náladu. Otce ve skutečnosti nikdy nepoznal, zato měl Toma, který mu předal lásku ke stavitelství, což byla druhá největší vášeň jeho života.

Jack vstal. Seběhlo se to všechno už tak strašně dávno na to, aby nad tím teď plakal. A od té doby se přihodilo tolik jiných věcí – a většinou docela příznivých.

Podíval se dolů na starého, ubohého muže sedícího na lavici. Ironií osudu teď prožíval pocity hořké lítosti právě Waleran. Jack starce litoval. Musí to být hrozné, být starý a vědět, že člověk promarnil celý život. Waleran k němu vzhlédl a jejich pohledy se poprvé setkaly. Stařec sebou trhl a odvrátil se, jako kdyby dostal políček. Na okamžik se Jack dokázal vcítit do Waleranova myšlení a pochopil, že stařec zahlédl v Jackových očích lítost.

A pro Walerana představovala lítost projevená nepřítelem to nejhroznější možné ponížení.

IV

Philip stál v západní bráně starobylého křesťanského města Canterbury, byl oblečený do slavnostního, bohatě zdobeného roucha anglického

biskupa a v ruce držel kříž vykládaný drahokamy, za který by člověk utržil celé jmění. Hustě pršelo.

Bylo mu šestašedesát a v dešti mu prochládaly staré kosti. Tohle je naposledy, co se vydal tak daleko od domova. Jenže tento den by nebyl ochotný promeškat za nic na světě. Dnešní obřad bude svým způsobem korunovat jeho životní dílo.

Od historické vraždy arcibiskupa Tomáše uplynulo už tři a půl roku. Za tuhle krátkou dobu se tajemný kult Tomáše Becketa rozšířil po celém světě. Philip neměl ani tušení, čemu vdechuje život, když tehdy vedl malý průvod se svíčkami ulicemi Canterbury. Papež prohlásil Tomáše za svatého naprosto nevídanou rychlostí. Ve Svaté zemi se dokonce objevil nový rytířský řád bojujících mnichů, který dostal jméno Rytíři svatého Tomáše na svatém poli. Takhle mohutné lidové hnutí nedokázal král Jindřich zdolat. Bylo příliš silné, než aby se mu jedinec mohl vzepřít.

Pro Philipa bylo na celé věci důležité, že to jasně ukazovalo, kde leží moc státu. Tomášova smrt odhalila skutečnost, že ve střetu mezi církví a korunou se musí panovník vždycky nakonec uchýlit k užití surové síly. Kult svatého Tomáše ale dokazoval, že vítězství dosažené tímto způsobem je nakonec zákonitě liché. Královská moc nakonec přece jen není bezmezná: může ji omezit vůle lidu. A tahle změna se začala prosazovat právě během Philipova života. A on nezůstal pouhým svědkem dění kolem sebe, nýbrž sám napomáhal tomu, aby se. změny dosáhlo. Dnešní obřad to jen připomene.

Z deště se vynořil urostlý chlap velkou hlavou a kráčel k městu. Neměl na sobě boty, ani klobouk. A v patřičném odstupu za ním se blížila početná skupina jezdců na koních.

Tím mužem byl král Jindřich.

Na kůži promočený král se probrodil bahnem až k městské bráně a vešel do města. Přihlížející dav mlčel, jako by byl na pohřbu.

Philip postoupil podle předem připraveného plánu doprostřed cesty, otočil se a vykročil před bosým králem, aby ho dovedl ke katedrále. Jindřich ho následoval se sklopenou hlavou, svou jindy ráznou chůzi pečlivě krotil a celým svým postojem vyjadřoval pokání. Užaslí obyvatelé města němě sledovali anglického krále, jak se před jejich očima ponižuje. Králův doprovod si stále udržoval náležitý odstup.

Philip pomalu provedl krále branou vedoucí do katedrály. Mohutná vrata nádherného chrámu byla doširoka otevřená. Společně vešli dovnitř – slavnostní pochod dvou lidí, jímž vrcholí politická krize celého století. V chrámové lodi bylo úplně plno. Lidé se rozestupovali, aby je nechali projít. Mezi sebou si šeptali, ohromeni pohledem na nejpyšnějšího krále celého křesťanského světa, který skrznaskrz promočený vcházel do katedrály jako žebrák.

Pomalu prošli celou chrámovou lidí a sestoupili po schodech dolů do krypty. Tady, vedle mučedníkovy nové hrobky, čekali řeholníci z canterburského kláštera a spolu s nimi nejvýznamnější a nejmocnější biskupové a opati celého království.

Král si klekl na zem.

Za ním sestoupili do krypty i jeho dvořané. A tady, přede všemi, se Jindřich, anglický král, druhý toho jména vyzpovídal ze svých hříchů a prohlásil, že se mimoděk stal příčinou zavraždění svatého Tomáše.

Když měl zpověď za sebou, stáhl si z ramen plášť. Měl pod ním jen zelenou suknici a žíněnou košili. Znovu si klekl a nastavil záda.

Londýnský biskup ohnul v dlaních hůl.

Krále ještě čekalo mrskání.

Dostane pět ran od každého přítomného kněze a tři rány od každého mnicha. Údery budou pochopitelně jen symbolické: vždyť je tu na osmdesát sluhů božích, takže skutečný výprask od každého z nich by krále zabil.

Londýnský biskup se holí pětkrát lehce dotkl králových zad. Pak se otočil a podal rákosku Philipovi, biskupovi z Kingsbridge.

Philip přistoupil blíž, aby krále ztrestal. Byl rád, že se téhle chvíle dožil. Po dnešku, říkal si v duchu, už svět nikdy nebude tak úplně stejný jako dřív.

Ken Follett
PILÍŘE ZEMĚ
Z anglického originálu The Pillars of the Earth
(A Plume Book, New York 1999)
přeložil Jan Jirák
Redigovala Irena Grusová
Odpovědná redaktorka Ivana Parkmanová
Obálku navrhl Miloslav Disman
Technická redaktorka Helena Illíková
Vydala Euromedia Group, k. s. – Knižní klub v Praze
v roce 2001 jako svou 1625. publikaci
Počet stran 928
Vydání první
Sazbu zhotovila Helena Hyanová
Vytiskly Tlačiarne BB, spol. s r. o., Banská Bystrica
TS 13/34 ISBN 80-242-0675-7